Sven Wimnell 5 februari 2017:

Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Vetande från SIDA och Nationalencyklopedin och tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzc.pdf

Sven Wimnell 5 februari 2017:
Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Vetande från SIDA och Nationalencyklopedin och tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017. http://wimnell.com/omr36-39zzzzc.pdf

Innehåll:

Sida

7 **Kapitel 1: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

8 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
11 Ämnet om samhällsplaneringens problem

12 Utvecklingens krafter.
13 Systemet för mänskliga verksamheter
16 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
19 Sveriges regeringar under 100 år
21 Makthavare i världen efter andra världskriget.

23 En svensk världsplanering
25 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Sida
30 Sveriges bistånd till världen via alla organisationer inom alla sektorer 2015
31 Margot Wallström: ”Det här vill vi uppnå i säkerhetsrådet
33 Om FN
36 Säkerhetsrådet.
38 Världsarvslistan. SCB
39 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia

Kapitel 2:Vetande från nationalencyklopedin, NE, 24 - 26 januari 2017

Artiklarna innehåller bara en mycket liten del av allt som är av intresse för världshistorien, men av utrymmesskäl måste det bli bara så litet.

50 **historia**
50 **Historisk metod**
51 **Tidsuppfattningens förändringar**
52 **Historieämnets utveckling**
53 **Historia i nuet**
53 **Internationellt samarbete**
54 **Historia som universitetsämne i Sverige**
55 **Historia som skolämne**
56 **Litteraturanvisning**

57 **forntid**

57 **medeltiden**
59 **Litteraturanvisning**

60 **nya tiden**
61 **samtidshistoria**
61 **historisk geografi**
62 **Litteraturanvisning**

62 **teknikens historia**
63 **Jordbruket**
64 **Skriftspråket**

64 Medeltidens Europa
65 Det tryckta ordet
65 Skog och trä
66 Stenkol
67 Ångmaskinen
68 Den kemiska industrin
68 Järn och stål
69 Massproduktion
69 Järnvägarna
70 Gas, olja och el
70 1900-talet
71 Litteraturanvisning

72 ekonomisk historia
73 Litteraturanvisning

73 kulturhistoria

74 civilisation
75 Civilisationsbegreppets utveckling i västerlandet
78 Litteraturanvisning

78 sociologi
80 Historik
83 Modern sociologi
84 Sverige
85 Litteraturanvisning

85 socialhistoria
86 Litteraturanvisning

87 demokrati
87 Demokratins mångfald
87 Demokratin under antiken
88 Demokratins utveckling i nyare tid
88 Demokratiutveckling i Europa efter 1989
89 Demokratins framväxt på den afrikanska kontinenten
89 Demokratins framväxt i Latinamerika
90 Litteraturanvisning

90 jämlikhet

91 jämställdhet
91 Olika typer av jämställdhet
92 Historia
92 Nationellt och internationellt jämställdhetsarbete
93 Arbetsmarknad
95 Försörjning
96 Utbildning
97 Familj och föräldraskap
98 Makt och inflytande
99 Litteraturanvisning

100 europeisk rättshistoria
103 Litteraturanvisning

104 kvinnans historia
104 Antiken
105 Medeltid (ca 800–1500)
107 1500–1800
109 1850–2000
110 Litteraturanvisning

111 **mänskliga rättigheter**
111 **Utvecklingen efter 1945**
112 **FN-konventionerna**
113 **Europarådets system**
114 **Historik**
115 **Litteraturanvisning**

115 **antiintellektualism**
1118 **Litteraturanvisning**

118 **populism**
119 **Litteraturanvisning**

119 **psykologi**
120 **Landvinningar**
121 **Tidiga skolbildningar**
122 **Den moderna psykologins forskningsinriktningar**
124 **Vetenskapliga metoder**
125 **Psykologins tillämpningar**
126 **Utbildning och organisation**
127 **Litteraturanvisning**

127 **kunskapssociologi**
129 **Litteraturanvisning**

130 **vetenskapssociologi**
131 **Litteraturanvisning**

131 **vetenskapsteori**
133 **Litteraturanvisning**

133 **idé- och lärdomshistoria**
135 **Litteraturanvisning**

136 **statsvetenskap**
138 **Litteraturanvisning**

138 **politisk historia**

139 **världsbild**
141 **Litteraturanvisning**

141 **världsåskådning**
142 **Litteraturanvisning**

142 **livsåskådning**
143 **Litteraturanvisning**

144 **människosyn**
145 **Litteraturanvisning**

146 **ideologi**
148 **Litteraturanvisning**

148 **religion**
150 **Litteraturanvisning**

150 **Koranen**
152 **Litteraturanvisning**

153 **globalisering**
154 **Litteraturanvisning**

154 **etnicitet**
155 **Litteraturanvisning**

156 **militärhistoria**
157 **Litteraturanvisning**

157 **freds- och konfliktforskning**

160 **statistik**
160 **Statistik som sifferuppgifter**
161 **Statistik som metodvetenskap**
163 **Statistik i förhållande till omvärlden**
163 **Statistik och datorer**
164 **Statistik som universitetsämne**
165 **Statistikens historia**
167 **Statistik i Sverige**
168 **Litteraturanvisning**

Kapitel 3: Tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017.

Förteckning över artiklar: sidorna 171 - 179
Artiklar: sidorna 180 - 824

Artiklarna är redovisade i kronologisk ordning.
För varje dag är de vanligen ordnade som i tidningarna.

En enkel ordning för problemen i världspolitiken kan vara:
Världen
USA
Europa
Ryssland
Centralasien, Mellanöstern och Nordafrika
Kina
Indien
Pakistan
Japan
Kora
Övriga Asien
Övriga Afrika
Övriga Amerika
Australien, Oceanien, Polarområdena, Världshaven, Rymden.

Kapitel 4: Alla människor i världen måste få bra utbildning och bra demokrati grundad på riktiga kunskaper. Populismen måste bort.

Sida
825 Kapitel 4
826 Svensk politik
827 Sammanfattningsvis
828 populism
829 Nationella fronten
830 Alternative für Deutschland
831 Dansk Folkeparti
832 Donald Trump
833 missnöjesparti
834 Sverigedemokraterna
835 Moderat gör magplask
837 ”Jag slänger inte ut Sverige i en politisk cirkus”
839 Moderaternas nya syn på SD kan ändra allt
840 Löfven: M har tappat sin kompass
841 Järnbandet mellan M och C framstår nu som en skör tråd
843 Kinberg Batras dimridåer
844 Klyftan växer efter moderata utspelet
845 Löfven: M-ledaren är oansvarig
846 C: Känner inte igen M-ledarens beskrivning
847 Därför tvärvände Kinberg Batra om SD
851 M-ledaren underkänns av partiets egna väljare
854 Möte mellan M och SD får hård kritik
854 M och SD i möte om samarbetet
855 Här öppnar M dörren för SD i utskotten
856 Ekeroth symboliserar SD
857 Åkessons uppmaning: Ta politisk timeout
858 Ekeroth en nagel i ögat på samarbetsvilliga moderater
859 Lööf vässar knivarna mot flera ministrar
861 Starkt internt stöd för Lööfs linje mot SD
862 Trump börjar med angrepp på medier, domare och kritiker
864 Duellen i Lyon rivstartar den laddade valrörelsen
867 Nationalism mot globalisering i valet som följs av hela Europa
873 Relationen till EU kommer att förändras oavsett utgång

Kapitel 1: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Sida

8 Sven Wimnells hemsida på Internet:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

11 Ämnet om samhällsplaneringens problem

12 Utvecklingens krafter.

13 Systemet för mänskliga verksamheter

16 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

19 Sveriges regeringar under 100 år

21 Makthavare i världen efter andra världskriget.

23 En svensk världsplanering

25 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Sida

30 Sveriges bistånd till världen via alla organisationer inom alla sektorer 2015

31 Margot Wallström: ”Det här vill vi uppnå i säkerhetsrådet

33 Om FN

36 Säkerhetsrådet

38 Världsarvslistan. SCB

39 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia

Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har sedan 18 år tillbaka på hemsidan grupperats i 129 verksamhetsområden i huvudområden numrerade 1-9.

På Sven Wimnells hemsida på Internet, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har ordnats in i 129 verksamhetsområden i nio huvudområden numrerade 1-9. I områdena finns verksamheter som tillsammans formar världens framtid: myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, elever, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesverksamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

På område 40 förtecknas bilagor som har att göra med klassifikationssystemets utformning. Klassifikationssystemet innebär en samhällsbeskrivning som beskriver de olika verksamheterna, verksamhetsområdena och hur de beror av varandra.

Senare har arbetet mer växlats över till att påverka utvecklingen genom politiken och många bilagor om det har gjorts och finns förtecknade på område 36-39. Många bilagor handlar både om att visa systemets uppbyggnad och att påverka politiken och mycket gäller att bara undersöka verksamheterna i de olika områdena.

Det är så mycket som händer att det är svårt att både sköta de 129 områdena på hemsidan och att göra bilagor. Arbetet gäller att hålla koll på alla som med verksamheter påverkar utvecklingen. Det är så många att enda möjligheten i det arbetet är att skaffa kunskaper från hemsidor på Internet. Människor som väsentligt påverkar utvecklingen finns ofta i företag och organisationer som numera måste ha hemsidor på Internet för att kunna göra sig gällande. Hemsidesinnehavare som man har anledning besöka har vanligen sitt material svåröverskådligt och ändrar ofta åsikter och adresser. Det är inte möjligt att ständigt kontrollera dem och deras ändringar.

I mars 2011 gjordes en revidering av de 129 områdena, där mycket plockades bort. I april 2014 påbörjas revideringar då ännu mer tas bort. Det finns på de 129 områdena på hemsidan inte plats för några mer omfattande beskrivningar eller beskrivningar som har kort giltighetstid. Områdena måste i stor utsträckning få innehålla länkar till bilagor som innehåller beskrivningar av verksamheter och länkar till beskrivningar.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.

Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

I början är dokumenten uppdelade på olika kategorier, men från och med 8 april 2011 (sidan 164) förtecknas de i kronologisk ordning, varvid den senaste läggs underst.

De senaste utredningarna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. De förtecknas i början av hemsidan i kronologisk ordning med den senaste allra överst. Adressen till hemsidan är http://wimnell.com

Utredningen den 1 oktober 2015 innehåller mycket omfattande och aktuella uppgifter om högskolor, forskning, klassifikationssystemet för verksamheter m m.
Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Utredningen den 5 februari 2016 innehåller en sorts sammanfattning av arbetet med samhällsplaneringens problem t o m 4 februari 2016.
Sven Wimnell 5 februari 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett system för mänskliga verksamheter som kan hjälpa oss att forma framtiden. http://wimnell.com/omr36-39zzzk.pdf

Utredningen den 1 april innehåller en repetition av förslag och något om politik efter 4 februari 2016 till slutet av mars 2016.
Sven Wimnell 1 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Tillägg till utredningen 5 februari 2016. http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf

Utredningen den 2 april innehåller tidningsartiklar efter 4 februari 2016.
Sven Wimnell 2 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Tidningsartiklar och debattartiklar efter 4 februari 2016. http://wimnell.com/omr36-39zzzm.pdf

Utredningen den 4 april 2016 innehåller regeringens prioriteringar och förslag om regionplaneringar i Sverige.
Sven Wimnell 4 april 2016: Utvecklingens krafter. Levnadsförhållanden. Regeringens verksamheter och prioriteringar enligt hemsidan på internet 2 april 2016. Vad gör Kristina Persson ? Planering av Sverige. Utbildning och kultur. http://wimnell.com/omr36-39zzzn.pdf

Utredningen den 29 april 2016:
Sven Wimnell 29 april 2016: Vårbudgeten 2016, tidningsartiklar och förslag om en svensk världsplanering för svenska behov och planeringar för Sverige och 6 svenska regioner.
http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

Sven Wimnell 8 maj 2016: Hushållens levnadskostnader. Samhällskunskap, samhällsplanering. Sveriges regioner. Regionplanering. Förstamajtal 2016. Miljöpartiet. Oppositionen. Kungen
http://wimnell.com/omr36-39zzzp.pdf

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp m m.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Sven Wimnell 30 maj 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Ny regering 25 maj 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf

Sven Wimnell 4 juni2016: Verksamheterna i 22 politikområden och något om samhällsplaneringens problem. Kulturministern: Skattepengar ska inte gå till hatretorik och polarisering.
http://wimnell.com/omr36-39zzzs.pdf

Sven Wimnell 18 juni 2016: Världen och Sverige 5-13 juni. Regeringens utbildningspolitik, politik för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner och politik för hushåll samt partiledardebatt.
http://wimnell.com/omr36-39zzzt.pdf

Sven Wimnell 29 augusti 2016: Brev till statsråd.
Om bostäder och skolor m m.
http://wimnell.com/omr36-39zzzu.pdf
Även om skatter o d.

Till statsminister Stefan Löfven
den 10 september 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzv.pdf

Sven Wimnell 10 oktober 2016:
Riksmötets öppnande 13 september 2016. Statsbudget 2017. Budgetmotioner. Debatter. Kommentarer. Läget i Sverige och i världen. De politiska partierna. Jämlikhet.
http://wimnell.com/omr36-39zzzx.pdf

Sven Wimnell 9 november 2016:
Verksamheter och kunskaper som alla i en demokrati bör känna till och vad regeringen gör och borde göra. Och tidningsartiklar.
http://wimnell.com/omr36-39zzzy.pdf

Sven Wimnell 3 december 2016:
De nya regionerna. Läget i världen. Mänskliga verksamheter som styr världen. Regeringens politik och brist på politik. Samhällsplaneringens problem. Planering av fysiska och sociala miljöer. Tidningsartiklar. http://wimnell.com/omr36-39zzzz.pdf

Sven Wimnell 20 december 2016: Ett bättre nytt år önskas.
Kunskaper och etik. Statsministerns jultal. Tidningsartiklar 12-20 december 2016, Ett system för mänskliga verksamheter som styr utvecklingen. Hur ska man kunna förbättra världen?
http://wimnell.com/omr36-39zzzza.pdf

Sven Wimnell 16 januari 2017: Att förbättra världen.
Att förbättra Sverige. Inkomstskattesystemet ger orimligt höga skatter för de lägsta inkomsterna. De måste kompenseras för det. Det behövs en politik för hushållens förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf

Ämnet om samhällsplaneringens problem

Ämnet om samhällsplaneringens problem har utretts i samband med forskarutbildningen i samhällsplanering vid Nordiska Institutet för Samhällsplanering, Nordplan. Intitutet bildades 1968 av de nordiska länderna med plats i Stockholm. Av någon anledning lades det ner efter ett par decennier.

Innan nedläggningen publicerade intitutet dock en rapport, Nordplan meddelande 1986:5 "Sven Wimnell : Samhällsplaneringens problem: ett klassifikationssystem som hjälpmedel."

Systemet ordnar samhällsplaneringens problem på ett systematiskt sätt. Enligt Libris finns rapporten på bibliotek :

Umeå universitetsbibliotek,
Kungl. biblioteket,
Nordregio, Biblioteket,
Riksdagsbiblioteket,
Stockholms universitetsbibliotek, Geobiblioteket,
Lunds universitets bibliotek, Universitetsbiblioteket,
Malmö stadsbibliotek, Informations- och lånecentralen och
Sveriges lantbruksuniversitets bibliotek, Alnarpsbiblioteket.
Handelshögskolan i Stockholm

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar.	
Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:

Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Sveriges regeringar under 100 år

Nedan finner du en förteckning över de ca 40 olika regeringar som har styrt Sverige under de senaste 1900-talets början.

Årtal Statsminister Typ av regering

1900-09-12
1902-07-0 Fredrik von Otter Borgerlig

1902-07-05
1905-04-13 Erik Gustaf Boström Borgerlig

1905-04-13
1905-08-02 Johan Ramstedt Expeditionsministär

1905-08-02
1905-11-07 Christian Lundeberg Borgerlig samlingsregering

1905-11-07
1906-05-29 Karl Staaff Liberal

1906-05-29
1911-10-07 Arvid Lindman Höger

1911-10-07
1914-02-17 Karl Staaff Liberal

1914-02-17
1917-03-30 Hjalmar Hammarskjöld Höger

1917-03-30
1917-10-19 Carl Swartz Höger

1917-10-19
1920-03-10 Nils Edén Koalition: Liberal, Socialdemokratisk

1920-03-10
1920-10-27 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1920-10-27
1921-02-23 Louis De Geer (dy) Ämbetsmannaministär

1921-02-23
1921-10-13 Oscar von Sydow Ämbetsmannaministär

1921-10-13
1923-04-19 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1923-04-19
1924-10-18 Ernst Trygger Höger

1924-10-18
1925-01-24 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1925-01-24
1926-06-07 Rickard Sandler Socialdemokratisk

1926-06-07
1928-10-02 Carl Gustaf Ekman Koalition: Frisinnad, Liberal

1928-10-02
1930-06-07 Arvid Lindman Höger

1930-06-07
1932-08-06 Carl Gustaf Ekman Frisinnad

1932-08-06
1932-09-24 Felix Hamrin Frisinnad

1932-09-24
1936-06-19 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1936-06-19
1936-09-28 Axel Pehrsson (i Bramstorp) Bondeförbundet

1936-09-28
1939-12-13 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet

1939-12-13
1945-07-31 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet, Folkpartiet och Högern

1945-07-31
1946-10-06 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1946-10-11
1951-10-01 Tage Erlander Socialdemokratisk

1951-10-01
1957-10-31 Tage Erlander Koalition: Socialdemokratiskt, Bondeförbundet

1957-10-31
1969-10-14 Tage Erlander Socialdemokratisk

1969-10-14
1976-10-08 Olof Palme Socialdemokratisk

1976-10-08
1978-10-18 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1978-10-18
1979-10-12 Ola Ullsten Folkpartiet

1979-10-12
1981-05-19 Thorbjörn Fälldin
Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1981-05-19
1982-10-08 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Folkpartiet

1982-10-08
1986-02-28 Olof Palme Socialdemokratisk

1986-03-01
1990-02-26 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1990-02-26
1991-10-04 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1991-10-04
1994-10-07 Carl Bildt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokratiska samhällspartiet

1994-10-07
1996-03-22 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1996-03-22
2006-10-06 Göran Persson Socialdemokratisk

2006-10-06 Fredrik Reinfeldt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet

I september 2014 förlorade de borgerliga valet och en regering Stefan Löfven med socialdemokrater och miljöpartister trädde till.

Makthavare i världen efter andra världskriget.

(010604. Datum och stavning är troligen rätt, men det kan finnas fel i stavningen av namnen.)

Sovjetunionen.
Upphörde 1991.Unionen ersattes av OSS, Oberoende Staters Samvälde, men Ryssland framstår som främste makthavaren.

1917-24 Vladimir Iljitj Lenin. Död i ämbetet.

24-53 Josef Stalin .Död i ämbetet.
53-55 Georgij Malenkov (regeringschef) utmanövrerad 1955+Nikita Chrustjev (förste sekr. i kommunistpartiet).
55-58 Chrusjtjev (k-partiet) + Nikolaj Bulganin (regeringsch, utstött 1958. Död 1975.
58-64 Chrusjtjev (k-sekr.+regch.) Avsatt. Död 1971.
64-77 Alexej Kosygin (reg-ch). Död1980+ Leonid Bresjnev (sekr k-partiet)
77-82 Bresjnev (k-sekr+president).Död i ämbetet
82-84 Jurij Andropov (k-sekr+president) Död i ämbetet
84-85 Konstantin Tjernenko (k-sekr+ president . Död i ämbetet.
85-91 Mikhail Gorbatjov (president mm)

53-56 Utrikesminister V Molotov.
57-85 Utrikesminister Andrej Gromyko
85-91 Utrikesminister Edvard Sjevardnase
91-91 Utrikikesm. Alex Bessmertnych + Boris Pankin + Sjevardnase

Ryssland.
1992-99 Boris Jeltsin
2000-2008 Vladimir Putin
2008-2012 Dmitrij Medvedev
2012- Vladimir Putin

Amerikas förenta stater. USA.Presidenter.
1933-45 Franklin D Roosovelt (D=demokrat= amerikansk vänster). Död i ämbetet.
45-53 Harry S Truman. (Demokrat)
53-61 Dwight D Eisenhower (R= republikan= amerikansk höger)
61-63 John F Kennedy (Dem, mördad)
63-69 Lyndon B Johnson (Dem)
69-74 Richard M Nixon (Rep,Avsatt)
74-77 Gerald R Ford (Rep)
77-81 Jimmy Carter (Dem)
81-89 Ronald Reagan (Rep)
89-93 George Bush (Rep)
93-00 Bill Clinton (Dem)
2001-08 George W Bush (Rep)
2009- Barack Obama (Dem)

Storbritannien/England. Premiärministrar.
1940-45 Winston Churchill (konservativ med samlingsregering)
45-51 Clement Attlee (Labour =vänster)
51-55 Churchill (konservativ= höger)
55-57 Anthony Eden (k)
57-63 Harold Macmillan (k)
64-70 Harold Wilson (lab)
70-74 Edward Heath (k)
74-76 Wilson (lab)

76-79 James Callaghan (lab)
79-90 Margaret Thatcher (k)
90-97John Major (k)
97- 07 Tony Blair (lab)
07-10 Gordon Brown (lab)
10-16 David Cameron (k)
16- Theresa May (k)

Frankrike. Makthavare och Presidenter.
1944-46 Provisoriska regeringar, chef till jan 1946 Charles de Gaulle, motståndsledare under kriget, därefter Gouin, Bidault, Blum.
47-59 "Fjärde republiken", relativt svag presidentmakt med många regeringar med svårigheter. Presidenter: 1947-54 Vincent Auriol, 54-59 René Coty. De Gaulle regeringschef fr o m juli 1958.
59- "Femte republiken", med stark presidentmakt, skapad av de Gaulle.

Härefter presidenter:
59-69 Charles de Gaulle (höger)
69-74 Georges Pompidou (höger)
74-81 Valery Giscard d 'Estaing (höger)
81-95 Francois Mitterand (socialist=v)
95-07 Jacques Chirac (höger)
07-12 Nicolas Sarkozy (höger UMP)
12- François Hollande (vänster)

Tyskland. Förbundskansler.
(tom hösten 1990 enbart Västtyskland)
1949-63 Konrad Adenauer (CDU= högerparti)
63-66 Ludwig Erhard (CDU)
66-69 Kurt Georg Kiesinger (samlingsreg)
69-74 Willy Brandt (SPD= socialdem=v)
74-83 Helmut Schmidt (SPD)
83-98 Helmut Kohl (CDU)
98- 2005 Gerhard Schröder (SPD)
2005- Angela Merkel (CDU)

Förbundsrepubliken Kina
1949-76 Mau Tse-tung (Zedong)
1977-97 Deng Xiaoping . Död 1997.....
president Hu Jintao
2013 mars president Xi Jinping
premiärminister mars Li Keqiang

FNs generalsekreterare
1946-53 Trygve Lie
53-61 Dag Hammarskjöld
61-71 U Thant
71-81 Kurt Waldheim
82-92 Javier Péres de Cuellar
92-96 Boutros Boutros Ghali
97-2006 Kofi Annan
2007-2016 Ban Ki Moon
2017- António Manuel de Oliveira Guterres

En svensk världsplanering har behandlats i kapitel 4 i

Sven Wimnell 29 april 2016: Vårbudgeten 2016, tidningsartiklar och förslag om en svensk världsplanering för svenska behov och planeringar för Sverige och 6 svenska regioner.
http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

sida

262 **Kapitel 4: En svensk världsplanering.**

265 Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.

266 Sveriges riksdag

274 Förenta Nationerna, FN
274 Svenska FN-förbundet

277 EU Europeiska unionen

283 Sveriges regering

288 Regeringen inleder arbetet med att genomföra de globala målen
289 17 globala mål för hållbar utveckling
293 1 Ingen fattigdom
294 2 Ingen hunger
296 3 Hälsa och välbefinnande
297 4 God utbildning för alla
299 5 Jämställdhet
300 6 Rent vatten och sanitet
302 7 Hållbar energi för alla
303 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
304 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
305 10 Minskad ojämlikhet
307 11 Hållbara städer och samhällen
308 12 Hållbar konsumtion och produktion
310 13 Bekämpa klimatförändringen
311 14 Hav och marina resurser
312 15 Ekosystem och biologisk mångfald
314 16 Fredliga och inkluderande samhällen
315 17 Genomförande och globalt partnerskap

318 Regeringsförklaringen den 15 september 2015
328 Budgetpropositionen för 2016
332 En lång färd mot ett nytt globalt klimatavtal

334 Utrikesdeklarationen 2016
340 Sveriges regering
340 Utrikesdepartementet
342 Margot Wallström Utrikesminister
343 Isabella Lövin Biståndsminister
344 Bistånd och utveckling
345 Sverige och FN
346 Om Sverige och FN
348 Myndigheter med flera
349 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida

354 Mänskliga rättigheter.

355 De mänskliga rättigheterna
356 De mänskliga rättigheternas historia

356 Vilka rättigheter finns det?
357 Rätten att inte bli diskriminerad
358 Rätten till liv - dödsstraffet
359 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
361 Yttrandefrihet
363 Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
367 Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter
368 Barnets rättigheter
370 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
372 Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard
372 Rätten till hälsa
373 Rätten till arbete
373 Rätten till utbildning
375 Tanke- och religionsfrihet
375 Förenings- och församlingsfrihet
376 Privat- och familjelivet
377 Urfolkens rättigheter
379 Rättigheter för nationella minoriteter
382 Förbud mot slaveri och slavhandel
383 Förbud mot tortyr
384 Flyktingars rättigheter
386 Migranters rättigheter

387 Demokrati och mänskliga rättigheter
387 Rättsstaten och mänskliga rättigheter
388 På lätt svenska: Vad är mänskliga rättigheter?
389 Om mina mänskliga rättigheter kränks

390 Mänskliga rättigheter i Sverige
391 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har anslutit sig till
392 Internationell granskning av Sverige
392 Enskilda klagomål mot Sverige

393 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

393 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter
395 De mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt Romstadgan

396 UD:s rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen
399 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Afrika (söder om Sahara)
400 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Asien och Oceanien
401 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Europa och Centralasien
402 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Mellanöstern och Nordafrika
402 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Nordamerika Latinamerika och Karibien

403 Lärarhandledning för gymnasieskolan om mänskliga rättigheter 2014
410 Vem gör vad?
411 Frågor & svar

412 Hans Rosling - en av världens främsta globala tänkare.

413 Gapminder
414 Världsnaturfonden WWF
415 Världsarvslistan

415 Sveriges och omvärldens historia
415 Filosofins historia.
415 Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.

416 Hur ska man kunna göra en svensk världsplanering?
417 Något regeringen borde börja med att klarlägga.
418 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter.
419 Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1:

419 Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag?
Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på den svenska världsplaneringen ?

420 Ett sätt att berätta om Förenta Staterna
420 Mänskliga rättigheter i Förenta Staterna 2012
434 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
437 Systemet för mänskliga verksamheter.
440 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.
416 Söktjänsten google: http://www.google.com
416 Eller gå in på Nationalencyklopedin ne.se

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Sida http://www.sida.se/Svenska/

Om oss
Aktuellt och press
Publikationer och bilder
Så arbetar vi
Här arbetar vi
Engagera dig
För samarbetsparter

Sajtkarta

Vårt uppdrag
- Sidas verksamhetsidé

Organisation
- Styrelsen
- Generaldirektörens stab
- Internrevision
- Avdelningen för partnerskap och innovation
- Avdelningen för internationella organisationer och tematiskt stöd
- Avdelningen för Asien, Mellanöstern och humanitärt bistånd
- Avdelningen för Afrika
- Avdelningen för Europa och Latinamerika
- Avdelningen för ekonomi och administration
- Avdelningen för juridik och upphandling
- Kommunikationsavdelningen

- HR-avdelningen
- Avdelningen för verksamhetsutveckling
- Rådet för forskningssamarbete
- Så styrs vi
  - Förordning med instruktion
  - Regleringsbrev och återrapportering
  - Policy och strategier
  - Våra åtgärdsplaner
- Budget
- Lediga jobb
- Sida 50 årsjubileum 2015
- Om webbplatsen
  - Sajtkarta

Aktuellt och press

- Nyheter
  - 2016
  - 2015
  - 2014
  - 2013
  - 2012
  - 2011
- På gång
  - Tidigare evenemang
- Development Talks
- Pressrum
  - Pressmeddelanden
  - Pressinbjudningar
  - Pressbilder
  - Sidas bildbank
- Debattartiklar
  - 2016
  - 2015
  - 2014
  - Arkiv 2013
  - Arkiv 2012
- Sida i medierna
  - 2016
  - 2017
  - 2015
  - 2014
  - 2013
  - 2012
- Prenumerera

Publikationer och bilder

- Publikationer
  - 2016
  - 2015
  - 2014
  - 2013
  - 2012
  - 2011
  - 2010
  - 2009
  - 2008
  - 2007
  - 2006
  - 2005
  - 2004
  - 2003
  - 2002

- 2001
- Äldre publikationer
  - 1997
  - 1996
  - 1995
  - 1994
  - 1993
  - 1992
  - 1991
  - 1990
  - 1989
  - 1988
  - 1987
  - 1986
  - 1985
  - 1984
  - 1983
  - 1982
  - 1977
  - 1976
  - 1975
  - 1974
  - 1972
  - 1971
- Sidas bildbank
- Sidas videoportal

Så arbetar vi

- Biståndets resultat
  - Människan i centrum
  - Biståndsbarometer
  - Väl investerad tid
  - Resultatexempel
- Arbetssätt och metoder
  - Så går en insats till
  - Samordning och samarbetspartners
  - Finansieringsformer
  - Öppenhet och transparens
  - Vårt arbete mot korruption
  - Stöd till forskning
  - Aktörssamverkan
  - Informations- och kommunikationsteknologi
  - Vårt arbete med utvärderingar
- Våra verksamhetsområden
  - Humanitärt bistånd
  - Demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet
  - Jämställdhet
  - Miljö och klimat
  - Hälsa
  - Marknadsutveckling
  - Lantbruk och livsmedelsäkerhet
  - Utbildning
  - Hållbar samhällsbyggnad
  - Konfliktlösning, fred och säkerhet
- Det här är svenskt bistånd
  - Två sorters bistånd
  - Sveriges biståndsländer
  - Biståndsbudgeten
  - Frågor och svar om budgetstöd
  - Politik för global utveckling (PGU)
  - Svensk biståndshistoria
  - Om fattigdom

- De svenska biståndsaktörerna
  - Civilsamhället
- Internationellt samarbete
  - Parisdeklarationen
  - Busandeklarationen
  - Globala mål för hållbar utveckling
  - Svenskt bistånd via FN
  - Svenskt bistånd via EU
  - Svenskt bistånd via Världsbanken
- Svensk opinion om bistånd

Här arbetar vi

- Afrika
  - Regionalt samarbete i Afrika
  - Burkina Faso
  - Demokratiska Republiken Kongo
  - Etiopien
  - Kenya
  - Liberia
  - Mali
  - Mellanöstern och Nordafrika
  - Moçambique
  - Rwanda
  - Somalia
  - Sudan
  - Sydsudan
  - Tanzania
  - Uganda
  - Zambia
  - Zimbabwe
- Asien
  - Regionalt samarbete i Asien
  - Afghanistan
  - Bangladesh
  - Irak
  - Kambodja
  - Mellanöstern och Nordafrika
  - Myanmar (Burma)
  - Palestina
  - Syrien
- Europa
  - Regionalt samarbete i Europa
  - Albanien
  - Bosnien-Hercegovina
  - Georgien
  - Kosovo
  - Moldavien
  - Ryssland
  - Serbien
  - Turkiet
  - Ukraina
  - Vitryssland
- Latinamerika
  - Regionalt samarbete i Latinamerika
  - Bolivia
  - Colombia
  - Guatemala
- Globala utvecklingsinsatser
  - Resultatexempel
  - Stöd till think tanks
- Utfasade samarbetsländer
  - Botswana

- Burundi
- Centralasien
- Indien
- Indonesien
- Kina
- Laos
- Makedonien
- Namibia
- Nicaragua
- Sierra Leone
- Sri Lanka
- Sydafrika
- Vietnam
- Östtimor

Engagera dig

- Att arbeta med bistånd
- Lediga jobb på Sida
  - Anställda berättar
  - Tillsatta befattningar
  - Personalstrategi
  - Förmåner och villkor
- Praktik och sommarjobb på Sida
- Internationella tjänster
  - Bilaterala Biträdande Experter (BBE)
  - Junior Professional Officer (JPO)
  - Special Assistant to the Resident Coordinator (SARC)
  - Junior Professionals in Delegation (JPD)
  - Experter till internationella organisationer
  - Valobservation
- Sidas stipendier och praktikprogram
- Boka en föreläsning genom Sida Alumni
- Lokalt engagemang genom Globala Kommunen
- Skolmaterial
  - Journalistik från hela världen
  - Värderingsövningar
  - We_change, gymnasiesatsning för hållbar utveckling
  - Den livsfarliga historien – kunskap för fred, försoning och framtid
- Tips på annat engagemang
  - Volontärarbete och praktikantprogram
  - Utbildningar
  - Kulturutbyten
  - Föreningar
  - Stipendier
  - Organisationer och företag som Sida samarbetar med
- Vanliga frågor om engagemang

För samarbetsparter

- Aktörsgrupper
  - Civila samhället / organisationer
  - Forskarsamhället och universitet
  - Näringslivet
  - Offentlig sektor
- Resurser för alla aktörsgrupper
  - Kurser och utbildning
  - Metod och verktyg
  - Challenge Funds
  - Utlysningar
  - Upphandlingar
  - Utvärderingar
  - Grafiska riktlinjer

Sidas uppdrag
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida, är en statlig myndighet som arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att minska fattigdomen i världen. Genom vårt arbete och tillsammans med andra bidrar vi till att genomföra Sveriges politik för global utveckling.

Läs mer om oss

Kontakt
Valhallavägen 199
105 25 Stockholm

Växel: 08-698 50 00
Fax: 08-20 88 64
E-post: sida@sida.se

Kontakta oss

Snabblänkar
Pressrum
Publikationer
Kurser
Sajtkarta
Om webbplatsen och cookies

Anmäl korruption

Openaid.se

Följ oss

Sveriges bistånd till världen via alla organisationer inom alla sektorer 2015

6246 aktiviteter med en totalsumma av SEK 54,0 md, summerat på

Flyktingkostnader i Sverige SEK 20,2 md
Multilateralt kärnstöd SEK 13,5 md
Länder SEK 11,1 md
Övrigt (bilateralt, ospecificerat) SEK 5,5 md
Regioner SEK 2,0 md
AdministrationskostnaderSEK 1,7 md

Välkommen till Openaid.se
Openaid.se är en webbaserad informationstjänst om Sveriges bistånd byggd på öppna myndighetsdata.

Här kan du följa när, till vem och för vilka ändamål biståndsmedel har betalats ut och med vilka resultat.

Observera att delar av biståndsdatan för 2016 ännu inte har rapporterats och därför inte syns på Openaid.se. Läs mer om Openaid.se här.

Ny data visar hela svenska biståndet 2015
Openaid.se uppdateras kontinuerligt med ny data allteftersom nya projekt tillkommer och nya utbetalningar görs. Vissa uppgifter får vi dock in med viss fördröjning – vilket främst gäller data som vi samlar in från andra myndigheter. Ett sådant exempel är kostnaderna …
Fortsätt

DN MÅNDAG 2 JANUARI 2017

“ Margot Wallström: ”Det här vill vi uppnå i säkerhetsrådet”

Sverige tar över ordförandeklubban. Det finns inga enkla lösningar för världens konflikter, men FN:s fredsinsatser måste effektiviseras och kvinnor inkluderas i fredsprocesserna. Säkerhetsrådets sätt att arbeta måste förbättras, exempelvis bör vetoanvändningen begränsas, skriver utrikesminister Margot Wallström (S).

Nu inleds Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd. Under januari månad är vi dessutom ordförandeland.

Det sker i en tid som präglas av många komplicerade konflikter. Syrien är fortsatt en mardröm. Spänningarna i vårt närområde har ökat. Samarbeten som EU och FN, som skapades under efterkrigstiden för att säkra freden, ifrågasätts. I allt högre grad höjs i stället röster som talar för isolering och nationalism.

Det finns därför ingen tid att förlora om vi vill göra skillnad och försöka påverka utvecklingen i världen i en bättre riktning. ”FN har inte skapats för att föra mänskligheten till himlen utan för att rädda den från helvetet”, sade dåvarande generalsekreteraren Dag Hammarskjöld 1954. Citatet känns i dag mer relevant än på länge.

Samtidigt som det finns problem i säkerhetsrådet har vi nyligen sett exempel på att det går att göra framsteg. Dagen innan julafton enades säkerhetsrådet om den första resolutionen om fredsprocessen i Mellanöstern på åtta år. Resolutionen innebär ett viktigt folkrättsligt klargörande av världssamfundets syn på bosättningarna.

I går, i samma stund som Sverige tog plats i säkerhetsrådet, blev António Guterres ny generalsekreterare för FN. Vi är uppmuntrade av Guterres vision inför sitt uppdrag, med fokus på att stärka FN:s förmåga att förebygga väpnade konflikter.

Det tänker vi ta fasta på under Sveriges ordförandeskap i januari månad. Vi vill:

1 Ge António Guterres en god start. Vi avser bidra till att lägga grun-den för en aktiv och konstruktiv relation mellan säkerhetsrådet och den nye generalsekreteraren. Det är nödvändigt för att FN ska kunna ta sig an de många utmaningarna på freds- och säkerhetsområdet.

2 Lyfta FN:s arbete med konfliktförebyggande samt kopplingen mellan kvinnor, fred och säkerhet. FN måste på ett betydligt bättre sätt förebygga och hindra återfall i väpnade konflikter, inkludera kvinnor i fredsprocesser och se sambanden mellan fred, säkerhet och utveckling.

Det behövs tidig varning om risker och annalkande kriser. Det måste i sin tur följas av tidig handling, vare sig det handlar om medling eller mer kraftfulla åtgärder. Kvinnors aktiva inflytande i fredsprocesser är en strategisk fråga för internationell fred och säkerhet. Det är både rätt och smart – forskning visar att fredsavtal håller längre om kvinnor har deltagit i förhandlingar. Syriska, somaliska, andra kvinnors röster måste hörs i säkerhetsrådet.

3 Förbättra säkerhetsrådets sätt att arbeta. Vi vill bidra till ett säkerhetsråd som är mer handlingskraftigt, transparent, och legitimt. Vårt arbetssätt ska präglas av öppenhet och dialog på ett sätt som bidrar till både förankring och förtroende. En bredd av fredsaktörer, såsom civila samhället, bör involveras.

Nästa vecka, den 10 januari, bjuder Sverige in till en öppen debatt på ministernivå om konfliktförebyggande. Vi kan inte ignorera varningssignaler, för att i nästa stund lägga till ytterligare väpnade konflikter – och mänskligt lidande – på säkerhetsrådets dagordning.

Debatten kommer att bli generalsekreterarens första formella möte med säkerhetsrådet. Syftet är att ge honom och medlemsländerna en grund för att stärka FN:s arbete med att förebygga och förhindra återfall i konflikt.

Vi är väl förberedda. Sverige har varit observatör i rådet och genomför konsultationer med dess samtliga länder. På hemmaplan har vi haft dialog med riksdagen och civila samhället, och vi har inrättat ett referensråd med experter.

Sverige ska som medlem i säkerhetsrådet vara ansvarsfull, professionell, trovärdig, dialoginriktad och öppen. Sveriges utrikespolitik vilar på en stadig grund av folkrätt, mänskliga rättigheter, jämställdhet och ett humanitärt perspektiv. Vi kommer att fortsätta att motverka kränkningar av FN-stadgans våldsförbud, av de mänskliga rättigheterna och av den internationella humanitära rätten. Vetoanvändningen i säkerhetsrådet måste begränsas – särskilt vid situationer av massövergrepp som i Syrien.

Som rådsmedlem kommer det mesta av vår tid att ägnas åt hantering av de situationer, kriser och insatser som dominerar rådets arbete och dagordning. Och eftersom rådets agenda är händelsestyrd – en konflikt kan blossa upp på rekordtid – krävs beredskap för det oväntade.

Världssamfundet konfronteras i ökad utsträckning med nya utmaningar. Pandemier, naturkatastrofer och klimatförändringar och cyberhot är exempel på detta. FN-systemet i dess helhet behöver hantera dessa nya sorters hot mot internationell fred och säkerhet i det tjugoförsta århundradet.

FN:s fredsinsatser måste effektiviseras. Samtidigt behöver också säkerhetsrådet, som formulerar mandat för insatserna, ta hänsyn till vilken kapacitet som finns att genomföra uppgiften. Det sexuella våld som internationell trupp begått mot civilbefolkningen i bland annat Centralafrikanska republiken är fullständigt oacceptabelt. Sverige kommer med kraft driva krav på effektiv nolltolerans.

Sverige värnar FN:s samarbete med regionala organisationer. Det gäller inte minst samarbetet inom fred och säkerhet med EU och Afrikanska unionen. Som aktiv medlem i såväl FN som EU avser Sverige självklart att bidra till att stärka samarbetet dem emellan.

Det finns inga enkla lösningar för världens många konflikter eller för motsättningarna i säkerhetsrådet. Långsiktigt, tålmodigt arbete är vad som krävs. Att stå upp för principer och dialog eller fortsätta jobba för jämställdhetsintegrering kan vara otacksamt och emellanåt obekvämt – likväl måste det göras för att bygga den gemensamma säkerhet och hållbara fred som vi tror på.

Vi gör det med utgångspunkten att Sverige är ett öppet och omvärldsberoende land i en globaliserad värld. För oss är det avgörande att världens länder löser problem gemensamt, och att blod på slagfältet ersätts med tålamod vid förhandlingsbordet. Sverige ska bidra till att upprätthålla den internationella ordningen där FN och dess säkerhetsråd är kärnan. De kommande två åren gör vi det som medlem av rådet.

Sverige valdes in i säkerhetsrådet med övertygande stöd: 134 röster. Världens länder sade sitt. Nu är det upp till oss att axla ansvaret som följer.

Margot Wallström (S), utrikesminister “

Från svenska FN-förbundet www.sfn.se/ FNs egen hemsida finns på un.org

Om FN

Förenta Nationerna är en unik organisation som består av självständiga stater som sammanslutit sig för att arbeta för fred i världen och ekonomiska och sociala framsteg. Unik därför att ingen annan organisation kan sägas företräda alla världens länder på det sätt som FN gör.

FN i korthet

- Bildades 24 oktober 1945 då FN:s stadga trädde i kraft efter andra världskriget.
- Fanns från början 51 medlemsländer.
- Idag finns det 193 medlemsländer.

Vad är FN?

FN är ett mellanstatligt, globalt forum för samarbete, beslut och överenskommelser i frågor som är viktiga för hela mänskligheten. Samarbetet bygger på frivillighet och ska inte inkräkta på någon stats rätt till självbestämmande. Det är frivilligt att gå med och frivilligt att ansluta sig till olika konventioner. Dock har alla medlemmar en skyldighet att följa FN-stadgan och folkrättens principer.

Är FN en sorts världsregering?

Nej. En regering representerar ett land och ett folk. FN representerar varken en särskild regering eller ett enskilt folk. Det är en organisation med suveräna stater som medlemmar. FN kan bara göra det som medlemmarna själva bestämmer och kan i princip inte tvinga ett land att göra något. Undantaget är beslut fattade av FN:s säkerhetsråd, som är bindande för FN:s medlemsstater. FN är en mellanstatlig organisation, inte överstatlig som EU, där medlemsländerna lämnar över beslutanderätten för delar av det egna landets politik till EU:s styrande organ.

FN:s stadga

I stadgan framgår syfte, befogenheter och uppgifter för FN, hur FN i grunden ska vara uppbyggt och hur maktfördelnngen mellan de olika organen ser ut. Här står även vilka rättigheter och skyldigheter medlemmarna har. Läs FN: stadga här.

FN:s mål och huvuduppgifter

FN:s stadga anger fyra mål för FN:

- Att upprätthålla internationell fred och säkerhet.
- Att utveckla vänskapliga förbindelser mellan länder.
- Att genom internationellt samarbete främja utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.
- Att utgöra en medelpunkt för länders samverkan för att nå dessa mål.

FN:s offiella språk

I FN finns sex språk på vilka alla officiella dokument ska finnas tillgängliga och till vilka anföranden i generalförsamlingen simultantolkas. Dessa är arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska.

Har du frågor om FN?

Hittar du inte svaret på dina frågor om FN på vår hemsida går det bra att skicka en fråga till vår infojour. Du kan även ringa: 08-462 25 80.

Ansvarig för sidan: FN-förbundets webbredaktör
Uppdaterad 17 november 2015. Publicerad 12 maj 2008

Att använda FN:s logotype
FN i Sverige
FN:s historia
FN:s högkvarter
FN:s medlemsländer
FN:s nyhetstjänster
FN:s årsböcker (ny sida)
FN-dokument
FN-förkortningar
FNs ekonomi
FN-stadgan
Generalsekreterare
Internationella FN-dagar
Organisation
Huvudorgan
FN:s underorgan
FN:s fackorgan
Sverige och FN

FN-systemet

FN har sex huvudorgan vars uppgifter och befogenheter är inskrivna i FN:s stadga. Under dessa sorterar ett stort antal underorgan, program och organisationer med olika ansvarsområden och arbetsuppgifter. Tillsammans med fackorganen utgör dessa vad vi kallar för FN-systemet.

FN har sex huvudorgan

- Generalförsamlingen
- Säkerhetsrådet
- Ekonomiska och sociala rådet
- Förvaltarskapsrådet
- Internationella domstolen
- Sekretariatet

Huvudorganen har alla sitt säte i New York, förutom Internationella domstolen som finns i Haag i Nederländerna.

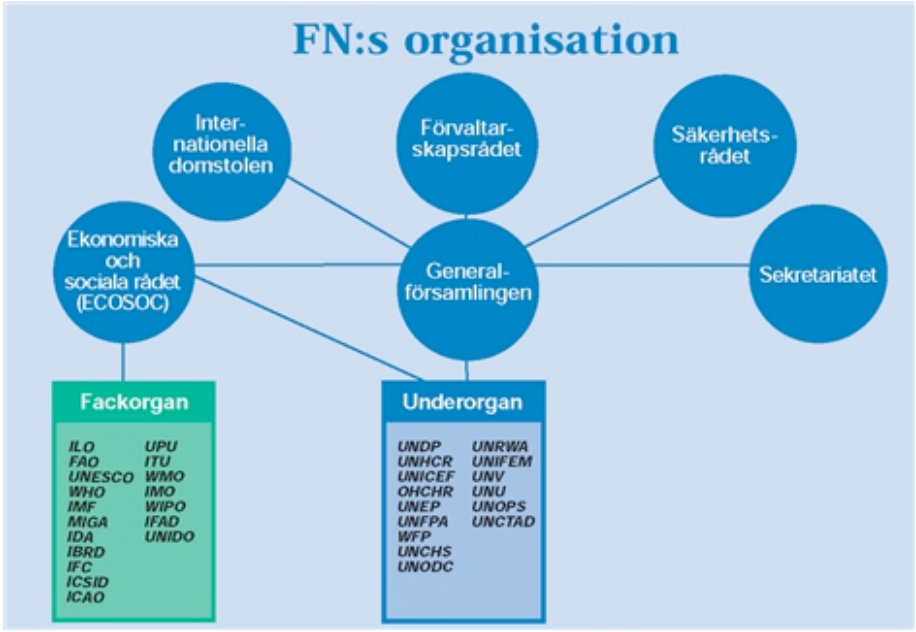

Underorgan

I takt med att FN:s ansvarsområden utvidgats har FN:s generalförsamling inrättat allt fler underorgan, i många fall på förslag av ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, eller FN-konferenser. De arbetar med ekonomiska, sociala och humanitära frågor, vart och ett med sitt specifika mandat. Underorganen är direkt underställda FN och rapporterar om sin verksamhet till ECOSOC och generalförsamlingen.

Varje underorgan leds av en chef som utnämns av generalförsamlingen eller FN:s generalsekreterare. Underorganen har egna budgetar och finansieras med bidrag från FN:s medlemsländer. Bidragen är frivilli-

ga, vilket gör att många av dem brottas med ständiga ekonomiska problem.

Fackorgan

Fackorganen är självständiga internationella organisationer och har hand om det mellanstatliga samarbetet inom bestämda ämnesområden. Det kan handla om att arbeta fram internationella regler för t ex post-gång, sjöfart, civilflyg och väderlekstjänst. Utmärkande för fackorganen, jämfört med underorganen, är att de har egna beslutande församlingar bestående av dess medlemsländer. Några fackorgan fanns före FN, andra bildades i anslutning till FN:s tillkomst. Ytterligare andra har tillkommit efteråt.

Fackorganen samarbetar med varandra, FN och FN:s underorgan via Ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, som de rapporterar till en gång per år. Nästan alla fackorgan deltar via FN:s utvecklingsprogram, UNDP, i FN-systemets gemensamma biståndS- och utvecklingsarbete.

Internationell spridning

FN:s under- och fackorgan är utspridda över jorden med tyngdpunkt på Europa och USA. Några få organ finns i utvecklingsländer. Helt självständiga, men anslutna till FN, är WTO, Världshandelsorganisationen) och IAEA, Internationella atomenergiorganet.

Har du frågor om FN?

Hittar du inte svaret på dina frågor om FN på vår hemsida går det bra att skicka en fråga till vår infojour. Du kan även ringa: 08-462 25 80.

Ansvarig för sidan: FN-förbundets webbredaktör
Uppdaterad 16 september 2015. Publicerad 7 maj 2008

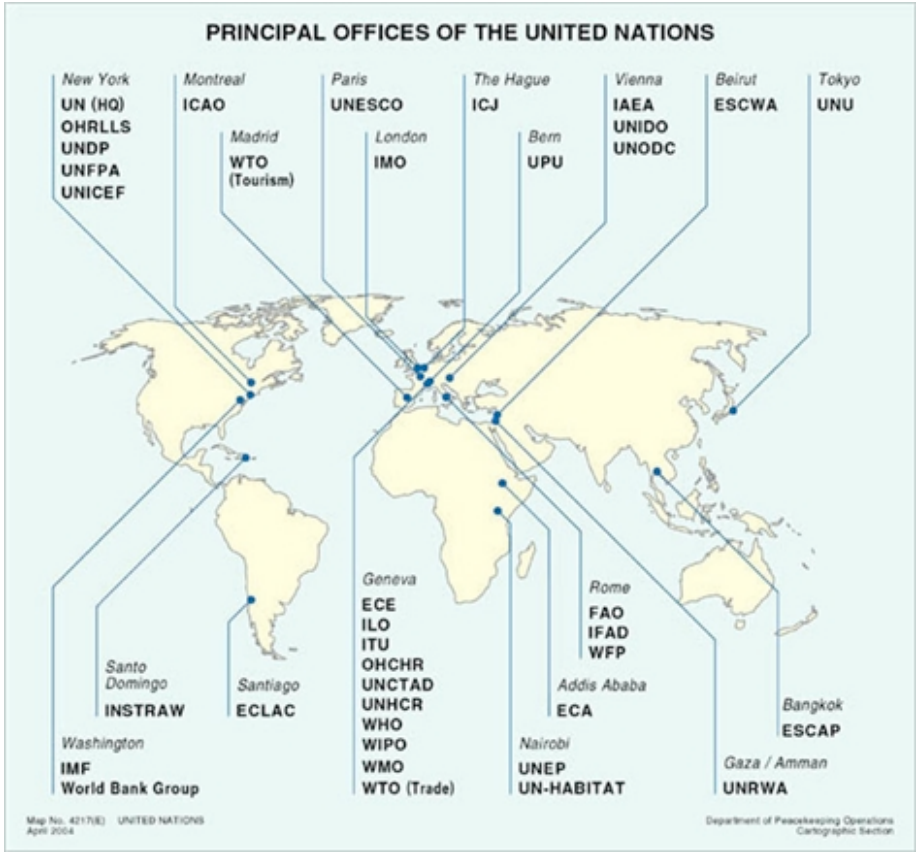

Karta över var i världen FN har sina kontor

Säkerhetsrådet

Säkerhetsrådets ansvar är att upprätthålla världsfred och avvärja hot mot den internationella säkerheten.

Medan generalförsamlingen kan diskutera vilket globalt problem som helst, ägnar sig säkerhetsrådet enbart åt frågor som rör fred och säkerhet. FN:s alla medlemsländer har åtagit sig att följa säkerhetsrådets beslut och genomföra dem.

Säkerhetsrådets uppgifter:

- Undersöka varje konflikt eller situation som kan leda till en internationell konflikt.
- Presentera förfaringssätt och förlikningsvillkor för att få fram en lösning.
- Rekommendera handlingar mot varje hot eller aggressiv handling.
- Presentera förslag för generalförsamlingen i samband med val av generalsekreterare

Medlemmar

Säkerhetsrådet består av 15 medlemmar varav fem är permanenta medlemmar. Dessa är: USA, Storbritannien, Frankrike, Ryssland samt Kina. De fem permanenta medlemsländerna har vetorätt och kan var för sig stoppa ett beslut i rådet.

Övriga tio medlemmar väljs in på två år vardera enligt modellen fem länder från Asien och Afrika, två från Latinamerika, två från gruppen Västeuropa, Kanada, Australien och Nya Zeeland samt ett från Östeuropa.

Ordförandeposten innehas en månad i taget och cirkulerar bland medlemmarna i bokstavsordning efter ländernas engelska namn. Sverige har vid tre tillfällen suttit i säkerhetsrådet: 1957-58, 1975-76 och 1997-98.

I säkerhetsrådet sitter följande länder:

Ständiga medlemmar:

- Frankrike
- Kina
- Ryssland
- Storbritannien
- USA

Övriga medlemmar (år när mandatet går ut)

- Angola (2016)
- Chad (2015)
- Chile (2015)
- Jordan (2015)
- Lithuania (2015)
- Malaysia (2016)
- New Zealand (2016)
- Nigeria (2015)
- Spain (2016)
- Venezuela (Bolivarian Republic of) (2016)

Läs mer om rådets medlemmar på säkerhetsrådets hemsida

Mötesordning

Till skillnad från generalförsamlingen håller inte säkerhetsrådet regelbundna möten. När som helst dygnet runt kan medlemmarna i säkerhetsrådet kallas till möte med några timmars varsel. Därför måste varje land som är medlem i rådet ständigt ha en representant på plats i New York.

Slutna och öppna möten

Säkerhetsrådet håller så gott som dagligen möten som kallas konsultationer och som inte är offentliga. Vid dessa kan såväl parterna i en konflikt som generalsekreteraren delta eller synpunkter inhämtas från andra aktörer, till exempel humanitära organisationer

I rådssalen hålls de offentliga mötena där uttalanden läses upp och omröstningar med handuppräckning sker. Hur länderna tänker rösta är redan klarlagt i de informella mötena.

Beslut och vetorätt

Säkerhetsrådet antar en mängd resolutioner varje år. För att ett resolutionsförslag ska gå igenom måste man ha nio ja-röster av femton möjliga och bland dessa de fem permanenta medlemmarnas. Dessa har vetorätt, vilket innebär att de var för sig kan stoppa ett beslut. Vetorätten är omdiskuterad och många länder ifrågasätter den. Vetorätten gäller ej i så kallade procedurfrågor.

Läs mer om användandet av vetot

Hur hanterar säkerhetsrådet konflikter?

Vilka åtgärder säkerhetsrådet kan besluta om står i FN-stadgans kapitel VI och VII. När en konflikt som hotar internationell fred och säkerhet blossar upp, uppmanar säkerhetsrådet parterna att gå till förhandlingar för att lösa konflikten på fredlig väg.

Säkerhetsrådet kan också föreslå egna lösningar på konflikten. Om strider har utbrutit är säkerhetsrådets första steg att få stopp på striderna – eldupphör – så att förhandlingar mellan parterna kan börja. Säkerhetsrådet kan upprätta en fredsbevarande styrka som får till uppgift att bland annat övervaka ett vapenstillestånd.

Fredsframtvingande åtgärder enligt kapitel VII i stadgan

Om ett eller flera länder inte följer säkerhetsrådets beslut kan rådet besluta om sanktioner mot landet/länderna i fråga. Andra länder uppmanas då att avbryta sina kontakter med landet/länderna. Det kan handla om diplomatiska, kulturella och idrottsliga utbyten, flygförbindelser och handel. Rådet kan använda vapenembargo för att minska tillgången på vapen hos parterna och därmed tvinga fram en fredlig lösning. Till rådet finns flera sanktionskommittéer knutna, som ska övervaka att sanktionerna har effekt.

Läs mer om sanktionskommittéerna

Användandet av våld

Som sista utväg kan säkerhetsrådet besluta om kollektiva militära insatser med rätt att använda våld. Dessa kan antingen vara under FN:s kommando och flagg, som i Kongo 1961, Somalia 1992 och Östtimor 1999. Eller så kan säkerhetsrådet godkänna att medlemsländer genomför stridsinsatserna, som i Korea 1950 och Irak 1990 där ett antal länder deltog i respektive insats under USA:s kommando.

Varför ingriper inte FN oftare?

En av de vanligaste frågorna om FN handlar om varför inte FN ingriper oftare och mer kraftfullt. Det man i första hand då tänker på är varför inte säkerhetsrådet kan fatta fler och snabbare beslut.

Ofta är detta en svår balansgång där hänsyn måste tas till en rad faktorer. Alla medlemmar i FN är suveräna stater och de bestämmer själva över sina territorier och sin lagstiftning. FN får inte blanda sig i länders enskilda angelägenheter. Detta är en viktig utgångspunkt i FN:s stadga och hur det internationella samarbetet ska bedrivas och kunna få legitimitet hos alla medlemmar.

Men, hur ska FN reagera när civilbefolkningen plågas och landets egen regering inte kan skydda sina medborgare eller till och med själva utövar våld mot dessa? Det finns en tröghet i FN-systemet, och medlemsländerna har ofta mycket olika synsätt på politiska konflikter.

Under den tidsperiod som gick under beteckningen "det kalla kriget" lamslogs mycket av arbetet på grund av stormakternas låsta positioner. Fortfarande är vetorätten i säkerhetsrådet ett hinder. Dock finns det sedan 2005 en möjlighet för FN att ingripa oftare..

Skyldighet att skydda

Sedan hösten 2005 har FN beslutat att det råder en skyldighet att skydda civilbefolkningar från folkmord, etnisk rensning och krigsförbrytelser. I princip innebär detta att FN ska kunna fatta beslut om tvingande åtgärder för att skydda civilbefolkning och som alltså sätter mänsklig säkerhet framför principen om medlemsländers suveränitet

Läs mer om skyldighet att skydda

Ansvarig för sidan: FN-förbundets webbredaktör
Uppdaterad 15 april 2015. Publicerad 20 oktober 2010

Det föregående från början från
http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf

Världsarvslistan

http://wimnell.com/omr91b.pdf (2011)

http://whc.unesco.org/en/list/

Från SCB 3 februari 2017:

Internationell statistik

Webbplatsen 11011

Resultat på webbplatsen

I**nternationell statistik**

Här listas länkar till statistikbyråer över hela världen.

Internationell statistik efter ämne
Internationell statistik inom arbetsmarknadsområdet
Internationell statistik - Ämnesövergripande

Internationella riktlinjer för statistik

SCB följer flera **internationella** riktlinjer i sitt arbete, bland annat FN:s grundläggande principer för officiell **statistik** och riktlinjerna för europeisk **statistik**.

Internationell statistik - Hälso- och sjukvård
Internationell statistik - Transporter och kommunikationer, turism, IT
Internationell statistik - Utbildning och forskning, religion

Från http://wimnell.com/omr93c.pdf

ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

NATUR OCH KULTUR Första utgåvan, andra tryckningen. 1987.

INNEHÅLL

Förord
Inledning

MÄNNISKAN OCH MILJÖERNA..... sid 3

Erövringen av jorden 3
De första hundratusen generationerna

1. *Vårt stamträd*

2. *Människans spridning och första redskap*
Äldre paleolitikum
Neanderthalmänniskan
Senpaleolitikum
Paleolitiskt panorama från Kina till Amerika

3. *Jordbruket— "den neolitiska revolutionen"*
Jordbrukets uppkomst
Amerikanska begynnelser
Tidigt jordbruk i Östasien
Den fruktbara halvmånen
Afrikanska jordbrukare
Europeiska spridningsvägar
Omvälvningens följder

4. *Neolitiska kulturer—ett panorama*
Den fruktbara halvmånen än en gång
Europeiska bebyggelseformer och samhällen i början av neolitikum
Megalitmonumentens tid
Den yngsta europeiska stenåldern
Den yngre stenåldern i Östasien
Sydostasien och Oceanien

Stads- och statsbyggandet..... 39
Högkulturerna

5. *Vad är högkultur?*
Tekniska och ekonomiska förändringar
Politiska och sociala förändringar
Religiösa och kulturella faktorer: skrivkonsten ..

6. *Sumerernas, semiternas och invandrarstaiernas Mesopotamien*
Sumererna
Akkadema
Babylon och invandrarrikena
Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle
Tankar och tro

7. *Egypten—enflodsriket*
Den fördynastiska tiden
Teorier om rikets enande
Härskarstaten
Gamla riket
Mellersta riket
Nya riket

8. *Induskulturen*
Förspelet
Stadskulturen
Nedgången

9. *Shang och Zhou i Kina*
Shangs äldsta skeden
Shangs kulmen
Västra Zhou. Vår och Höst

10. *Europeisk "bronsålder"*
De egeiska kulturerna
Central- och nordeuropeiska glimtar

11. *Järn och imperier*
Järnteknologi
Hettitema
Assyrien
Filistéer och fenicier
Järnhanteringens spridning

12. *Grekisk kultur*
Den första kolonisationen
Den andra kolonisationen
Den grekiska potentialen
Perserriket
Perserkrigen
Grekisk politik
Konsterna och vetenskapen
Alexander och hellenismen

13. *Världsriket Rom*
Erövringen av Italien
Rom blir Medelhavets härskare
Från republik till principal
Maktapparaten
Rom och provinserna

14. *Amerikanska fornkulturer*
Andiska kulturer
Från olmeker till tolteker
Mississippikulturer

MÄNNISKAN OCH VÄRLDSRELIGIONERNA..... 115

Samfund och samhälle under två tusen år 115
Ca 500 f Kr —ca 1500 e Kr

15. Folkreligioner och världsreligioner
Tillbakablick
Profeterna
Världsreligionerna

Buddhismen i Asien 121

16. *Från Harappa till Buddha*
Vedaskrifterna
Det gammalvediska Indien
Det senvediska samhället

17. *Buddhismen i Indien*
Buddhas lära
De första framgångarna
Ashoka och buddhismen
Buddhismens sista årtusende i Indien

18. *Filosofer, kejsare och munkar i Kina*
Den ekonomiska och sociala förvandlingen
Konfucianismen och andra livsåskådningar
Den första kejserliga dynastin
Han-epoken
Buddhismens ankomst till Kina
Sui, Tång och buddhismens guldålder
Song, världens modernaste rike
Mongolkejsama

19. *Det buddhistiska Japan*
Buddhistisk begynnelse

Heian-perioden
Kamakura-epoken
Japansk buddhism

20. *Centralasiatisk buddhism*
Turkestan
Tibet

21. *Indisk utstrålning i Sydostasien*
Monfolket
Burmanerna
Khmerema
Vietnam
Den indonesiska övärlden
Den buddhistiska vågen över Asien

Kristenheten 161

22. *Kristendomen erövrar Rom*
Kristendom och judendom i den religiösa smältdegeln
Tidig kristen mission och organisation
Kyrkan och romarstaten under de första tre hundra åren

23. *Bysans*
Kejsarstaten och den kristna kyrkan under 300-talet
De växande klyftorna mellan Öström och Västrom
Schismerna inom kyrkan
Klosterväsendets uppkomst
Konstantinopels partier
Epoken Justinianus: horisonter och fronter
Epoken Justinianus: bysantinismen
Den stora krisen: barbarer, sassanider och muslimer
Bysantinsk motoffensiv och mission
Ett rikes undergång
En kulturs livskraft .

24. *Västrom och dess efterträdare*
Problemet Roms fall
Folkvandringarna
Folkvandringarnas verkningar
Frankerriket
Den feodala samhällsordningen

25. *Det katolska Europas uppkomst*
Påvedömet och provinskyrkoma
Katolsk konsolidering i kärnländerna
Offensiv på de brittiska öama
"Den karolingiska renässansen"
Mission i öster och norr
Ett nytt Europa
Cluny

26 Europa och omvärlden under högmedeltiden
Vikingar, normander och saracener
Kampen mellan påve och kejsare
Korstågen
Mongolerna
Korstågens västerländska verkningar
- kunskapen om Österlandet
De vetenskapliga impulserna från öster
Universiteten
Gotiken

27. *Högmedeltidens nya ekonomi och samhälle*
Uppodling och kolonisation
Städerna och handeln
Befolkningsutvecklingen
Den senmedeltida krisen
Social omgestaltning
Ständerstaten i Franrike och England

28. *Kyrkans kris: från katarerna till Hus*
Bogomiler, valdenser och katarer
Franciskaner och dominikaner
Lollarder och husiter

Islam 229

29. *Muhammeds budskap och det muslimska samhället*
Islam som världsreligion
Den arabiska bakgrunden
Muhammed: profeten och hans lära
Från sekt till imperium
Sharia-den heliga lagen
Sunna och shia .
Sufism och folklig fromhet
Kalifatet, arabkulturen och filosoferna
Riktningarna och samhällsklasserna

30. *Erövringarna och riket*
Segrarna över Bysans och Persien
Araberna och de besegrade
Omajjader och abbasider
Kalifatets sönderfall
De sammanhållande banden

31. *Det muslimska Spanien och det kristna*
Ockupationen
Andalusien under omajjadema
Reconquistan och den islamiska reträtten
De kristna staterna
De andalusiska impulserna

32. *Islam i Maghreb och Sudan*
Araber, berber och kristna
Maghreb-dynastier
Sudanhandel .
Ghana, Mali och Songhai

33. *Egypten som islamisk centralmakt*
Kolonialtiden och övergången
Fatimidema
Ayyubider och mamluker

34. *Persiskt och muslimskt Uran*
Iranska impulser under abbasidema
Den persiska litterära renässansen
Iransk kulturpolitik under seldjukema
Persien under mongolerna
Timurider och safavider

35. *Seldjuker och ottomaner som islamiska riksbyggare*
Det seldjukiska samhället
Det ottomanska rikets uppkomst
Segern över Bysans och imperiebyggandet
Stat och samhälle i det ottomanska imperiet

36. *Muslimernas Indien och bortom*
Delhisultanatet
Indien och islam
Mogulema
Muslimsk merkantil expansion

MÄNNISKAN OCH HAVET 283

Kolonialismens värld 1500—1800 283

37. *Färdvägarna*
Tillbakablick
Kineser och européer på de stora haven

Portugisisk offensiv
Från Columbus till Cook
Det portugisiska sjöhandelsimperiet
Det ekonomiska misslyckandet

38. *Kolonialamerika modell Syd*
Conquistadortiden: aztekernas Mexiko
Conquistadortiden: inkas Peru
Den fortsatta erövringen
Indianfolken och spanska kronan
Indianfolken och kolonisterna
Indianfolken och kyrkan. Slaveriet

39. *Kolonialamerika modell Nord*
Fransk kolonisation
De engelska koloniernas tillkomst
Den indianska faktorn

40. *Afrikas belägring*
Maghreb, turkarna och européerna
Länderna vid Nilen
Den västafrikanska scenen .
Portugiser, afrikaner och araber i Östafrika
Konkurrensen om Väst- och Sydafrika
Slavhandeln och dess verkningar i Afrika

41. *Indien, övärldarna och kompanierna*
Sydasien och portugiserna
Java och holländarna
Filippinerna under Spanien
Indien och den engelska kompanihandeln
Om orsakerna till Mogulimperiets tillbakagång
Europeisk inblandning
Det brittiska härskarsystemet

42. *Östasien och de främmande barbarerna*
Ashikagas Japan
Det kinesiska regeringssystemet under Ming
Ming-Kina och omvärlden
Mings undergång
Japans återsamling
Japansk ekonomi under Tokugawa
Qings glansperiod i Kina

43. *Det ryska storriket*
Gyllene Horden
Moskva tar ledningen
Drivkrafterna bakom expansionen
Den ryska samhällsutvecklingen
»Västerländska» strömningar i Ryssland

Spindeln i nätet 367
Den atlantiska världen 1500—1800

44. *Reformationer och nationalkyrkor*
Skiss av reformationens förlopp
Bakgrundsfaktorerna
»Cuius regio, eius religio»
Katolsk reform och motreformation
Reformation och inbördesstrider i England
Reformationens facit

45. *Den naturvetenskapliga revolutionen och samhällstänkandet*
Vetenskap och teknik
Från Copernicus till Newton
Samhällstänkandet

46. *Den starka staten*
Den spanska monarkin

Det franska enväldets framväxt
Versailles
Byråkrati, kyrka och armé i enväldets tjänst
Upplysning och envälde under 1700-talet
Det brittiska systemet

47. *Den västeuropeiska ekonomin och den kommersiella revolutionen*
Prisrevolutionen
Handelsomvälvningens verkningar i Europa
Merkantilismen
Merkantilismens kritiker

48. Den industriella revolutionen i 1700-talets England
England, Rom och Kina
Jordbrukets omvandling
Den tekniska nydaningen
De sociala verkningarna 1
Bättre eller sämre?

49. *Revolutionstidevarv: Amerika, Frankrike, Europa, världen*
Det amerikanska upprorets orsaker
Revolutionen
Den första självständighetstiden
Den amerikanska revolutionen och Europa
Franska revolutionens bakgrund: klasser och konflikter
Året 1789
Revolutionen radikaliseras
Direktoriet och Napoleon
Revolutionerna och världen

Västerlandet och världen 419
1815—1914

50. Folk och näringar Befolkningsutvecklingen
Migrationema
Jordbrukets expansion
Den fortsatta industrialiseringen och transportrevolutionen
Järnvägarnas betydelse, den europeiska kontinentens och USA: s framryckning
Industrialismens tredje fas
De sociala verkningarna .

51. *Det europeiska borgerskapets segrar och nederlag*
Konservatismen
Liberalismen
Franskt drama
Brittisk parlamentarism
Tysk nationalism

52. *Proletariatets mobilisering*
Den tidiga arbetarrörelsen och socialismen
Marxismen
Den fackliga och politiska mobiliseringen
Bondeemancipationen i Ryssland
Slavemancipationen i USA
Bonderevolter världen runt

53. *Latinamerikanskt sekel*
Frigörelsen
Instabilitetens orsaker och den sociala hierarkin
Latinamerika i världsekonomin

54. *Afrikas ockupation*
Islam och imperialismen i Nordafrika
Handel och mission i Östafrika
Antislavhandelskampanjer och rivaliteter i Västafrika
Folkvandringar i Sydafrika
Den stora rusningen
Vinster och förluster

55. *Asien under imperialismens epok*
Rysk framryckning och turkisk tillbakagång
Indien från kompani till kongress
Spirande nationalism i Sydostasien
Kejsarnas Kina mot undergång
Det japanska undret

KONFRONTATIONERNAS SEKEL 483

Världskrig och världsrevolution 483
1914—1945

56. *Första världskriget*
Bakgrunden
Krigets förlopp
Fredsvillkor och långtidsverkningar

57. *Ryska revolutionen* .
Populism och marxism, arbetare och bönder
Revolution och reaktion 1905-1917
Revolutionen från februari till oktober 1917
Bolsjevikema tar över makten
Kommunisterna tar över landet
Stalin tar över partiet och Sovjetunionen
Kommunistisk världsstrategi

58. *Värld i vapenvila*
Den mexikanska revolutionen
Välstånd och depression i USA
Östasiatiska konflikter
Britternas indiska välde vacklar
Afrikansk nationalism
Fascismen i Italien
Hitlers Tyskland

59. *Andra världskriget*
Kunde kriget ha undvikits?
Spanska, mellaneuropeiska och polska förspel
Krigets förlopp
De närmaste följderna

Förenade och oförenade nationer 527
Tiden efter 1945

60. *Imperier rasar, nationer byggs*
Det fria Indien
Indisk utvecklingsstrategi
Pakistan .
Sydöstasiatisk frigörelse
Den arabiska frigörelsen
Afrika söder om Sahara

61. *Ideologier och maktpolitik: revolutioner och kontrarevolutioner*
Kommunismens väg till makten i Kina
Den kinesiska kommunismens egenart
Den permanenta revolutionen i Kina
Vietnam som världskris
Afrikanska omvälvningar
Revolution och kontrarevolution i Latinamerika
Det irrationella Iran

62. *Människorna, tekniken och miljöerna: fattigdom och rikedom*
Befolkningsexplosionen .
Naturvetenskap och teknik under 1900-talet
Livsvetenskapema
Hoten mot mänskligheten
Industriländernas ekonomiska tillväxt
Sovjetisk ekonomi
Utvecklingsländerna
Kinas ekonomiska utveckling
Förhållandet rika - fattiga länder

63. *Från nationalstat till överstat?*
Kommunikationer knyter ihop världen
Världsorganisation
Litteraturanvisningar
Bildkällor och fotografer
Register

INLEDNING

" Världshistoria är till stor del en efterhandskonstruktion. Vi försöker överblicka det som efter hand blir känt om de första årmiljonerna av människans liv på jorden, den något fylligare kunskap vi har om de följande tiotusentalen år och den väldiga faktamängd som står till buds från de senaste århundradena. Ur det förrådet väljer vi ut sådant som uppfyller åtminstone två villkor:

1. Det skall nu efteråt förefalla oss viktigt, dvs det skall ha påverkat människors tillvaro och synsätt i något betydelsefullt avseende och inte bara tillfälligt. Här förskjuts perspektivet oavbrutet. 1870 tyckte människor åtminstone i Västerlandet, att Tysklands seger över Frankrike var en världshistorisk händelse. Hundra år senare är vi kanske alltjämt intresserade men tror knappast, att mänsklighetens öde ändrades väsentligt av den episoden. Vår egen tids kriser och frågor, som i tur och ordning dominerar nyhetsmedia, kommer också att sållas av tiden. Få av dem blir kvar bland de viktiga.

2. Det som hör hemma i en världshistorisk framställning skall också ha global betydelse, röra inte bara en vrå av världen utan direkt eller genom sina långsiktiga verkningar jordens olika kontinenter och regioner. Gustav Vasa var viktig i Sveriges historia, Gandhi säkert i Indiens, men bara Gandhi hör hemma i världshistorien, eftersom hans ideal har lyst klotet runt.

Men naturligtvis blir vi aldrig ense om vad som är viktigt, varaktigt och globalt, framför allt inte i fråga om enstaka händelser och enskilda individers insatser. Däremot finns knappast någon som inte anser konsten att metodiskt bruka jorden och att producera industriellt som några av de stora märkena i världshistorien. Människan själv i praktiskt taget alla tider och trakter har också fäst ett oerhört avseende vid sitt förhållande till den del av tillvaron som faller utanför vår kontroll: ursprunget, döden, rättfärdigheten. Inte mycket har därför påverkat historien så djupt som de stora religionerna.

I en världshistoria måste vidare allt som har med kommunikation att göra vara väsentligt. Både produktionsförhållanden och religion kommuniceras naturligtvis; idéerna, idealen, metoderna sprider sig sakta eller hastigt. Men därjämte är de direkta mötena mellan olika regioners människor starka sammanhållande band i en framväxande världshistoria: handelns, upptäckternas, missionerandets, infiltrationens, invandringarnas, erövringarnas kommunikationer ger efter hand alla människor en handgripligt gemensam världshistoria.

I grova drag är detta de urvalskriterier som har använts för denna världshistoria. Det som fångas i detta nät är förhoppningsvis hårddata, sådant som de spår det förgångna lämnar efter sig tillåter oss att veta med ett stort mått av säkerhet. Man har länge ansett att historikern bör nöja sig med spåren i skrift, så att berättelsen egentligen inte börjar förrän med skrivkonsten och de bevarade skriftliga dokumenten. Det som ligger före hieroglyfema och kilskriften bör historikern lämna åt akeologerna att rekonstruera och tolka. Som praktisk arbetsdelning i forskningen har detta fortfarande sin giltighet. Men en historia som skulle börja mitt uppe i de skrivkunniga högkulturema och lämna 100000 tidigare generationer åt förordet eller helt enkelt därhän, det vore en omvänd torso, ett huvud utan kropp.

Historikern måste börja med att låna friskt från arkeologen."

Kapitel 2:Vetande från national-encyklopedin, NE, 24-26 januari 2017

Artiklarna innehåller bara en mycket liten del av allt som är av intresse för världshistorien, men av utrymmesskäl måste det bli bara så litet.

50 historia
50 Historisk metod
51 Tidsuppfattningens förändringar
52 Historieämnets utveckling
53 Historia i nuet
53 Internationellt samarbete
54 Historia som universitetsämne i Sverige
55 Historia som skolämne
56 Litteraturanvisning

57 forntid

57 medeltiden
59 Litteraturanvisning

60 nya tiden
61 samtidshistoria
61 historisk geografi
62 Litteraturanvisning

62 teknikens historia
63 Jordbruket
64 Skriftspråket
64 Medeltidens Europa
65 Det tryckta ordet
65 Skog och trä
66 Stenkol
67 Ångmaskinen
68 Den kemiska industrin
68 Järn och stål
69 Massproduktion
69 Järnvägarna
70 Gas, olja och el
70 1900-talet
71 Litteraturanvisning

72 ekonomisk historia
73 Litteraturanvisning

73 kulturhistoria

74 civilisation
75 Civilisationsbegreppets utveckling i västerlandet
78 Litteraturanvisning

78 sociologi
80 Historik
83 Modern sociologi
84 Sverige
85 Litteraturanvisning

85 socialhistoria
86 Litteraturanvisning

87 demokrati
87 Demokratins mångfald
87 Demokratin under antiken
88 Demokratins utveckling i nyare tid
88 Demokratiutveckling i Europa efter 1989
89 Demokratins framväxt på den afrikanska kontinenten
89 Demokratins framväxt i Latinamerika
90 Litteraturanvisning

90 jämlikhet

91 jämställdhet
91 Olika typer av jämställdhet
92 Historia
92 Nationellt och internationellt jämställdhetsarbete
93 Arbetsmarknad
95 Försörjning
96 Utbildning
97 Familj och föräldraskap
98 Makt och inflytande
99 Litteraturanvisning

100 europeisk rättshistoria
103 Litteraturanvisning

104 kvinnans historia
104 Antiken
105 Medeltid (ca 800–1500)
107 1500–1800
109 1850–2000
110 Litteraturanvisning

111 mänskliga rättigheter
111 Utvecklingen efter 1945
112 FN-konventionerna
113 Europarådets system
114 Historik
115 Litteraturanvisning

115 antiintellektualism
1118 Litteraturanvisning

118 populism
119 Litteraturanvisning

119 psykologi
120 Landvinningar
121 Tidiga skolbildningar
122 Den moderna psykologins forskningsinriktningar
124 Vetenskapliga metoder
125 Psykologins tillämpningar
126 Utbildning och organisation
127 Litteraturanvisning

127 kunskapssociologi
129 Litteraturanvisning

130 vetenskapssociologi
131 Litteraturanvisning

131 **vetenskapsteori**
133 **Litteraturanvisning**

133 **idé- och lärdomshistoria**
135 **Litteraturanvisning**

136 **statsvetenskap**
138 **Litteraturanvisning**

138 **politisk historia**

139 **världsbild**
141 **Litteraturanvisning**

141 **världsåskådning**
142 **Litteraturanvisning**

142 **livsåskådning**
143 **Litteraturanvisning**

144 **människosyn**
145 **Litteraturanvisning**

146 **ideologi**
148 **Litteraturanvisning**

148 **religion**
150 **Litteraturanvisning**

150 **Koranen**
152 **Litteraturanvisning**

153 **globalisering**
154 **Litteraturanvisning**

154 **etnicitet**
155 **Litteraturanvisning**

156 **militärhistoria**
157 **Litteraturanvisning**

157 **freds- och konfliktforskning**

160 **statistik**
160 **Statistik som sifferuppgifter**
161 **Statistik som metodvetenskap**
163 **Statistik i förhållande till omvärlden**
163 **Statistik och datorer**
164 **Statistik som universitetsämne**
165 **Statistikens historia**
167 **Statistik i Sverige**
168 **Litteraturanvisning**

historia

historia (latin, av grekiska *histori'a* ’vetande’, ’kunskap’, ’forskning’, ’berättelse’, till *hi'stōr* ’kunnig’), dels den förflutna verkligheten, dels beskrivningen och utforskningen av denna verklighet. Säreget för historia är att den verklighet som skall utforskas inte direkt kan iakttas eller nås genom experiment utan måste utforskas genom de *spår* människor i det förgångna lämnat efter sig.

Människors intresse för det förflutna framträder i tidiga kulturer: i myter, i folkepos, i religiösa texter, i sagoskatter, i bildframställningar. Ett genomgående tema är försöken att förklara jordens uppkomst och människornas sociala situation. Släktleds följande på släktled har fascinerat, liksom hjältarnas strider mot mer eller mindre mytologiska vidunder. Människan framstår tidigt som en ”historisk” varelse som söker kunskap om det förflutna – för att orientera sig i tiden, för att förstå samhället, för att skapa sin identitet eller helt enkelt för att roa sig och bli underhållen av det exotiska. Former och målsättningar har skiftat genom tiderna. De former som traditionellt uppmärksammas som ”historia” är dels vetenskaplig historia, dels konstnärlig historieskrivning. Men också skolvärldens förmedling av historia, museernas budskap och massmediernas information eller underhållning bildar bas för människors historiemedvetande.

Författare: Birgitta Odén

Historisk metod

Spåren av det förflutna är varierande och fordrar olika metoder för att kunna tolkas och förstås. Mest använda är texter som producerats av människor i skilda avsikter och som måste tolkas med hänsyn tagen till de förmodade avsikterna. Skrivna texter har återfunnits redan från 3000 f.Kr. i medelhavsområdet. I Sverige börjar texter bevaras först från 1000-talet e.Kr. Därmed bildas en gräns mot den i stort sett textlösa förhistoriska tiden, som analyseras inom arkeologisk forskning. Andra spår av det förflutna är lämningar av människors kroppar i gravfält och kyrkogårdar och av deras verksamhet i miljön, t.ex. hus, åkrar, redskap, båtar och vapen.

De spår av det förflutna som bildar historikernas källmaterial har dels tillkommit i avsikt att informera en samtid eller eftervärld, dels oavsiktligt som lämningar av mänsklig aktivitet. Många spår av mänsklig aktivitet i det förflutna är förstörda och kan inte återskapas. Andra aktiviteter har inte avsatt spår. Inte minst gäller det det självklara, som aldrig behöver fästas på papper. Typiskt för historia är att forskaren visserligen kan *påträffa* outnyttjat källmaterial, men i princip är spåren av det förflutna redan givna; källmaterial *nyskapas* inte. Endast den som undersöker samtidens historia kan själv öka spåren genom att intervjua levande personer (jämför oral history).

Spåren av det förflutna har alltid analyserats och bedömts för att man skulle nå fram till en *sann* uppfattning. Redan i antiken finns uttalanden om sanningshalten i olika källtyper och ambitiösa försök att kontrollera utsagor. Detta fullföljdes under medeltiden och renässansen, men ännu osystematiskt och som uttryck för sunt förnuft. Under 1600- och 1700-talen utvecklades källkritiken av dokument i samband med att historiskt källmaterial började publiceras. Skillnaden mellan dessa tidiga ansatser till kritik av källorna och genombrottet för

vetenskaplig historia på 1800-talet är att man i samband med professionaliseringen av ämnet började formulera systematiska regler för en korrekt historisk metod, främst källkritiken.

Källkritiken formulerades distinkt av Leopold von Ranke, men först vid slutet av 1800-talet började det metodiska regelsystemet ges ett sammanhängande uttryck – i Tyskland av Ernst Bernheim, i Frankrike av C.V. Langlois och Charles Seignobos och i Norden av Kristian Erslev. (Se källkritik.)

När nya källserier började utnyttjas genom etablering av nya forskningsområden måste den historiska metoden vidareutvecklas, men i princip fungerar fortfarande källkritiken som den speciella historiska metoden. Under senare år har emellertid ett ökat intresse knutits till hermeneutiska tolkningsmetoder och analys av språkliga metaforer och retorik i kommunikation människor emellan (”the linguistic turn”).

Författare: Birgitta Odén

Tidsuppfattningens förändringar

Om geografin ursprungligen utvecklades för att människor behövde systematiska kunskaper om det rum som omger dem, så utvecklades den skrivna historien för att förklara och fasthålla de tidsmässiga förändringar som människor upplevde.

Under antiken formulerades förståelsen av tidens förändringar i form av cyklisk tid: allt förändrades i riktning mot en återkomst. Så t.ex. beskrev Polybios statsformationerna som en cyklisk process, där statsskicken växte och förföll och där varje övergång innebar en försämring.

Kristendomen förändrade tidsuppfattningen. Guds skapelse av jorden blev startpunkten och den yttersta domen slutet. Mellan dessa punkter löpte en linjär tid, buren av uppenbarelsen av Guds vilja. Men i vardagslivets värld rådde en annan tidsuppfattning: årets ekologiska rytm och kyrkoårets fester, timglasets och klockans disciplinerande tid.

Upplysningen avteologiserade tiden och införde ett utvecklingsbegrepp som kom att dominera även under historismens 1800-tal (se historism) och som i industrialismens och moderniseringens spår kom att bli starkt utvecklingsoptimistiskt. Först under vårt sekels möte med relativitetsteorin, atombomben och miljöförstöringen har historikernas utvecklingsbegrepp börjat kritiskt diskuteras utan att dock ersättas med andra fruktbara tidsföreställningar.

Författare: Birgitta Odén

Historieämnets utveckling

Historieskrivningens historia daterar sig till antiken (se historiografi), men historia som universitetsdisciplin och skolämne framträder långt senare. Tidigare än profan historia utvecklades biblisk historia och kyrkohistoria, men från och med den nya tiden börjar professurer i historia inrättas i flera länder. Detta sammanhänger med de nya nationalstaternas behov av legitimitet och identitet. Staten började vinnlägga sig om att systematiskt bevara det förflutna, och rikshistoriografer skulle tolka historien. Men länge var historia sammankopplad med andra ämnen i olika kombinationer.

Romantikens nationellt förankrade historieintresse skapade förutsättningar för en djupgående förändring av disciplinen. Dels inleddes en period av systematisk utbildning av forskare i historia och av professionalisering av ämnet genom egna tidskrifter och egna ämnesföreningar. Dels ledde tidens allmänna uppvärdering av historien till etablering av nya historiska ämnen (t.ex. rättshistoria, litteraturhistoria, konsthistoria, antikhistoria) och till utbrytning av specialiteter från det tidigare sammanhållna historieämnet (t.ex. statskunskap, geografi, statistik). Under denna period utkristalliserades också en starkt statscentrerad historiesyn, som direkt avvisade kulturhistoria och socialhistoria och som åtminstone i Sverige länge försvårade framväxten av ekonomisk historia. Därmed bereddes marken för framväxten av en särskild kulturhistoriskt orienterad disciplin – etnologi – som ursprungligen inrättades för att bevara det kollektiva minnet av det gamla bondesamhället, som höll på att förloras.

Om läget för disciplinen historia under 1800-talet i stort bestämts av den historiserande tidsandan i nationalstaternas självsyn, så har läget under 1900- och 2000-talen bestämts av samhällsvetenskapernas dominans i välfärdsstatens behovsstruktur. De efterfrågade samhällsvetenskaperna arbetade vid seklets mitt starkt synkront – teoretiskt och ahistoriskt. Detta ledde till att samhällsproblemens historiska dimension åter aktualiserades för historikerna.

Författare: Birgitta Odén

Historia i nuet

Från och med 1960-talet har det historievetenskapliga tänkandet djupgående förändrats. Positivismens absoluta sannings- och objektivitetsbegrepp har ställts under debatt. En mer relativistisk historiesyn har utvecklats. Därvid har teorier fått större betydelse för tolkning och rekonstruktion av det förflutna (jämför historieteori). Marxistiska eller weberianska processteorier har inspirerat fackhistoriker till nya frågeställningar och förklaringar. Källkritikens tyngdpunkt har förskjutits från etablering av positivistiska regelsystem till mer hermeneutiskt inspirerad tolkning av texters innehåll och mening. Fransk strukturalism och mentalitetsforskning samt anglosaxisk antropologi har fått ökat inflytande även inom svensk historia. Postmodernismens ointresse för det förflutna har luckrat upp ämnets identitet. Ett stort antal olika perspektiv anläggs numera, främst kvinnoperspektiv, kulturella perspektiv och vardagslivsperspektiv.

Författare: Birgitta Odén

Internationellt samarbete

Inom historievetenskaperna institutionaliserades det vetenskapliga samarbetet 1926 i *Comité international des sciences historiques*, som vart fjärde år håller internationella historikerkongresser. Den stora breddningen av historiens arbetsområde har framtvingat ett stort antal kommissioner under den internationella kommittén. År 1960 skildes ekonomisk historia ut inom en särskild internationell organisation.

Internationellt samarbete är särskilt betydelsefullt för att utveckla *komparativ* historisk forskning, en verksamhet som länge varit mindre framgångsrik än man ursprungligen hade hoppats. Under senare år har emellertid intresset för komparativ historisk forskning ökat.

Historisk forskning med sin inriktning på det unika och på det nationella arvet har spontant utvecklats mer i nationella banor än i internationella. Därvid kom i Sverige samarbete inom Norden länge att betyda förhållandevis mer för kunskapsutvecklingen än det internationella samarbetet. Nordiska historikermöten har hållits regelbundet sedan 1905 och nordiska metodkonferenser sedan 1965. Under 1970- och 80-talen skedde emellertid en tydlig förändring. Internationella konferenser, symposier och kontaktnät vidgade väsentligt perspektiven, och fastare samarbete började etableras, t.ex. inom ramen för European Science Foundation.

Författare: Birgitta Odén

Historia som universitetsämne i Sverige

De första ansatserna till historisk forskning togs redan under medeltiden genom författandet av annaler, nekrologer och krönikor, t.ex. Saxos *Gesta danorum* och *Erikskrönikan*. Efter unionsupplösningen 1523 blev nationella krönikor ett både i Sverige och Danmark medvetet utvecklat propagandamedel i konflikten mellan länderna. Under stormaktstiden ledde kungamaktens intresse för nationell svensk historia till skapandet av ett riksarkiv, ett antikvitetskollegium och inrättandet av en tjänst som rikshistoriograf.

När universiteten i Uppsala och – senare – i Lund, Åbo och Dorpat upprättades inrättades professurer i historia, ofta med ett stort och växlande arbetsfält. Historieämnet tillhörde den filosofiska fakultetens kärnämnen men också i andra fakulteter tillkom historiska discipliner, t.ex. kyrkohistoria, rättshistoria och teknikhistoria, som fortfarande fungerar, och i naturalhistoria och medicinhistoria som inte är egna discipliner utan forskningsinriktningar inom andra ämnen.

Under slutet av 1800-talet bröts statskunskap och geografi ut ur historieämnet vid Lunds universitet och vid högskolorna i Stockholm och Göteborg. (I Uppsala hade dock statskunskap funnits sedan 1600-talet i form av den skytteanska professuren.) Efter första världskriget tillkom en personlig professur i ekonomisk historia för Eli F. Heckscher och efter andra världskriget inrättades professurer i ekonomisk historia vid alla universitet i riket, kopplade till de nya samhällsvetenskapliga fakulteterna.

Vid olika tillfällen har försök gjorts att specialisera delar av historieämnet efter epoker, t.ex. modern historia, samtidshistoria, eller efter olika sakinnehåll. Nya professurer etablerades: stads- och kommunhistoria, idéhistoria, demografisk historia, folkrörelsehistoria, kvinnohistoria, idrottshistoria, socialhistoria, internationell historia, miljöhistoria, agrarhistoria och medeltidshistoria, medan historisk antropologi, arbetarhistoria och mentalitetshistoria fortsatte att fungera som specialområden inom ämnena historia eller ekonomisk historia. Bilden av historievetenskapen i universitetsstrukturen har blivit rörlig och kan skifta efter den prövning som genomförs då en tjänst blir ledig.

Nya professurer i historia har också tillkommit vid de nya högskolorna. Temainstitutionen i Linköping har också anknutit flera professorer med historia som specialitet till sin verksamhet.

Författare: Birgitta Odén

Historia som skolämne

Historia omnämndes redan i 1649 års skolordning och var etablerat som undervisningsämne då folkskolan infördes 1842. Den ”allmänna” historia som lärdes ut före folkskolan var i hög grad inriktad på biblisk historia, de antika medelhavskulturerna och europeisk historia från renässansen och framåt. Antiken fick snart mindre utrymme till följd av att kritiken mot latinundervisningen även påverkade synen på historieämnet. Från 1840-talet och framåt försköts tyngdpunkten mot en nationellt präglad historieundervisning. Förutom inriktningen på fosterlandets förflutna kvarstod den bibliska historiens betydelse, då katekesen dominerade folkskolan under större delen av 1800-talet. Men kristendomsämnets medborgarfostrande roll framstod inte längre som lika självklar kring sekelskiftet. I stället gled huvudansvaret för elevernas moraliska fostran alltmer över till historieämnet, där statsidealism och hjälteidentifikation stod i blickfånget. Historieämnets stärkta ställning avspeglade sig i 1905 års läroverksstadga, där historia blev ett självständigt ämne skilt från geografi.

Från början av 1900-talet växte den källkritiska skolans kritik mot den nationella anda som präglat universitetsämnet historia, men historielärоböckerna dominerades fram till och med andra världskriget fortfarande av ”kungar och krig”. De negativa erfarenheterna från det nazistiska Tyskland, där de styrande utnyttjat undervisningen för en effektiv ideologisk indoktrinering, bidrog till en nyorientering, som föreslogs av 1946 års skolkommision. Den fosterländska historieundervisningen förlorade sin tidigare centrala position. I stället framhävdes det nu självständiga samhällskunskapsämnet, där demokratifostran och strävan efter ett objektivistiskt kunskapsideal var viktiga moment.

Sedan 1962 års läroplan för grundskolan ingår historia i ett blockämne som även innefattar samhälls- och kristendomskunskap (religionskunskap sedan 1969) samt geografi. Demokratiidealet har framhävts allt mer även inom historieämnet. I 1980 års läroplan för grundskolan, där historia återfinns under rubriken ”Människans verksamhet – tidsperspektivet”, betonades historieämnets betydelse för utvecklandet av elevernas kritiska tänkande. I 1994 års kursplaner för grundskolan har denna målsättning tonats ned till förmån för elevernas inhämtande av ett historiemedvetande, en kulturell identitet och ett historiskt kulturarv. Innehållet i 2011 års kursplan för grundskolan skiljer sig inte väsentligt från den föregående förutom att de utvecklingslinjer, tidsperioder, skeenden, händelser och historiska begrepp som ska ingå i undervisningen preciseras. Kursplanen betonar också att människors levnadsvillkor ska studeras i samband med historiska tidsperioder.

I gymnasieskolan är historia ett s.k. gymnasiegemensamt ämne som läses i olika omfattning på samtliga nationella program.

Författare: Ulf Zander

Litteraturanvisning

G. Andolf, *Historien på gymnasiet: Undervisning och läroböcker 1820–1965* (1972);
E. Bernheim, *Lehrbuch der historischen Methode und der Geschichtsphilosophie* (1889 samt flera senare upplagor);
P. Burke (utgivare), *New Perspectives on Historical Writing* (1991);
T. Englund, *Samhällsorientering och medborgarfostran i svensk skola under 1900-talet* 1–2 (1986);
K. Erslev, *Historisk Teknik: Den historiske Undersøgelse fremstillet i sine Grundlinier* (1911;
2:a upplagan 1965); A. Florén & S. Dahlgren, *Fråga det förflutna* (1996);
I. Floto, *Historie: Nyere og nyeste Tid* (1985);
G.G. Iggers, *Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmodern Challenge* (1997);
C-V. Langlois & C. Seignobos, *Introduction aux études historiques* (1898);
J. Le Goff, *Pour un autre Moyen Age: Temps, travail et culture en Occident* (1978);
S. Lilja, *Historia i tiden* (1989);
M. Mörner, ”Komparation: att vidga historiska perspektiv”, *Scandia* 1981;
S. Nordin, *Från tradition till apokalyps: Historieskrivning och civilisationskritik i det moderna Europa* (1989);
B. Odén, *Forskarutbildningens förändringar 1870–1975* (1991);
R. Torstendahl, *Introduktion till historieforskningen* (2:a upplagan 1971);
B. Wåhlin (utgivare), *Tidsopfattelse og historiebevidsthed* (1985).

Källangivelse
Nationalencyklopedin, historia. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/historia (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- språksociologi
- forskningsresor
- historiemedvetande
- myt
- antiintellektualism
- etnologi
- världsbild
- evangelier
- Friedrich Hegel
- Gustave Flaubert

forntid

forntid, (sedan länge) förfluten tid; i svensk historia och arkeologi tiden från människans invandring till kristendomens införande på 1000-talet alternativt införandet av skriftkultur. Ofta används synonymt *förhistorisk tid* i betydelsen tid som endast kan utforskas med arkeologiska metoder. Gränsen är dock flytande, då spridda historiska notiser belyser även forntiden, och arkeologiskt källmaterial har stor betydelse också för utforskningen av s.k. historisk tid.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, forntid. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/forntid (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- historisk geografi
- musikarkeologi
- medeltidsarkeologi
- biblisk arkeologi
- ekonomisk historia
- Arvid August Afzelius
- historia
- fast fornlämning
- runor
- vishetslitteratur

medeltiden

medeltiden, benämning på den epok som ligger mellan den romerska antiken och den tidigmoderna eller ”nyare” tiden. I europeisk historieskrivning brukar man räkna med att medeltiden inleddes ca 500 e.Kr., efter det västromerska rikets fall 476. Den sträckte sig fram till senare delen av 1400-talet. Ibland uppdelas epoken i äldre medeltid (från ca 500 till och med 900-talet), högmedeltid (ca 1000 till och med 1300-talets början) och senmedeltid (större delen av 1300-talet och 1400-talet).

I svensk historia har gränserna av tradition satts snävare, ca 1000–1520-talet. När man gjort indelningen efter politiska kriterier har man gärna tagit fasta på Ynglingaättens utslocknande ca 1060 som startpunkt, medan Stockholms blodbad 1520 eller Gustav Vasas val till riksföreståndare 1521 respektive kung 1523 blivit slutpunkt. Om man i stället utgått från kulturella förändringar har kristendomens införande fått utgöra början och reformationen slutet. I så fall bör gränserna bli mindre exakta; kristendomen introducerades gradvis från mitten av 800-talet och fram till 1100-talet. Reformationen i sin tur kan i Sverige visserligen tidfästas till 1527 som ett kyrkopolitiskt och fiskalt beslut, men kulturellt och religiöst hade även detta trosskifte ett mera utdraget förlopp.

Epokbegreppet medeltiden skapades av de italienska humanisterna på 1400-talet. De menade att de själva stod för något nytt och kreativt. Det nya utgjordes bl.a. av konstnärliga och vetenskapliga impulser från antiken. Mellan deras egen renässans och den lika lysande antiken låg däremot – tyckte de – en dyster och ointressant parentes. Det blev *me'dia ae'tas* (nylatin, 'tiden emellan'). Medeltiden var mörk och primitiv; den blev bara en bakgrund till renässansens vackra dager.

Stereotypen "den mörka medeltiden" har varit mycket efterhängsen i historien. Reformationen tillfogade en kyrkopolitisk aspekt vid sidan av humanisternas kulturpolitiska. Medeltiden framstod som en sorglig historia om korrumperat påvevälde, osunt munkväsende och rigid skolastik. Upplysningen under 1700-talet strödde bara ytterligare salt i såren. Voltaire hade t.ex. enbart förakt till övers för den vidskepliga medeltiden. Den negativa bilden blev slutligen knäsatt genom Jacob Burckhardt på 1800-talet; han frammanade renässansens individualism, sekularisering och kulturella finess i stark kontrast till medeltidens kollektivism, religionsbundenhet och primitivism. Också många moderna forskare har låtit medeltiden utgöra det lägsta steget på en trappa mot ljuset. Synsättet ligger nära till hands hos dem som har utvecklings- och framstegstro, vare sig den sedan tagit formen av historiematerialistiska fasmodeller, makrosociologiska civilisationsteorier eller mera vaga moderniseringsparadigm.

Redan under 1400-talet uppstod emellertid en motbild. Vissa renässanshistoriker prisade epokens politiska och kulturella nyvinningar, t.ex. stadskommunerna och den kyrkliga kulturen. Denna uppfattning hölls vid liv även under 1500- och 1600-talen. Numera domineras forskningen av ett nyanserat synsätt. Dels artikulerar man ibland tron på "den dynamiska medeltiden", där friska nya idéer bröts mot varandra och den andliga konformismen inte alls var så stark som renässanstänkarna trodde. Dels försöker man komma bort från bedömningar som varit låsta av måttstocken "det moderna är det goda", oavsett om man sedan sett medeltiden som motsatsen till det moderna eller letat efter moderna inslag i den medeltida kulturen. I stället betonar forskarna nu hur medeltiden är en intressant period i sig själv. På gott och på ont lade den grunden för den europeiska samhällsutvecklingen. Då skapades sociala, kulturella och ekonomiska strukturer som blivit bestående mycket länge. Man grundlade en rad av de städer som fortfarande bär upp det urbana livet i Europa. På landsbygden växte det fram ett kulturlandskap med byar och gårdar som kom att bli ramen för odling, skatteuppbörd, familjeliv och sociopolitisk organisation under flera århundraden. Lite varstans nedtecknades lagar som styrt rättskipningen ända fram i våra dagar. I hägnet av kristendomen formades kyrkor, kloster och universitet till den institutionella basen för kultur och uppfostran. Det sociala kraftfältet fick sin struktur: feodalherrar och landbor, de fyra stånden, statsbildningar med anspråk på kontinuerliga tributer från befolkningen. Det är i detta perspektiv, de sega strukturernas, som franska forskare till och med lanserat idén om "den långa medeltiden". Den skulle i så fall sträcka sig ända fram till dess att den industriella revolutionen medförde en genomgripande förändring av ekosystemen.

medeltiden. Senmedeltiden uppfattas traditionellt som en av historiens mest dystra nedgångsperioder, förknippad med bl.a. pestepidemier, jordbrukskris, ödeläggelse och hundraårskrig. Denna 1400-talsbild på adelsmän och adelskvinnor utanför Paris pekar på andra sidor av perioden: adelskulturen blomstrade, bl.a. klädmodet, och flera storstäder började sätta sin prägel på Europa. Senmedeltiden var dessutom en tid av stor intellektuell förnyelse och djärva upptäcktsresor.

Mer än de flesta epoker har medeltiden använts som inspiration i bildkonst, litteratur, musik eller film. Dess symboliska kraft har varit stor: t.ex. som religiös-mytiskt universum (hos så olika konstnärer som Wagner och Tolkien), som riddarromantisk sagovärld (hos Walter Scott eller i Walt Disneys ”Törnrosa”) och som pestens ångestvärld (Ingmar Bergmans ”Det sjunde inseglet”). Stora svenska romaner i medeltidsmiljö är Heidenstams ”Folkungaträdet” (1–2, 1905–07) och Eyvind Johnsons ”Hans nådes tid” (1960).

Påfallande är att de som använt medeltiden som metafor eller som miljö för litterära intriger gärna lyft fram riddare och munkar, slott och kloster, korståg och digerdöd. Det har varit historikernas lott att påpeka att hantverkare och bönder, lagen och sockenkyrkan, lunginflammationer och frostskador varit väl så signifikanta inslag i det medeltida samhället – i all synnerhet i de nordiska länderna.

Författare: Eva Österberg

Litteraturanvisning

N.F. Cantor, *Inventing the Middle Ages* (1991);
C. Ginzburg, *Ledtrådar* (svensk översättning 1989);
L. Gossman, *Medievalism and the Ideologies of the Enlightenment* (1968);
D. Harrison, ”Bilden av medeltiden”, *Tvärsnitt* 1991;
M. Nordberg, *Den dynamiska medeltiden* (1984);
E. Österberg, ”Skratt och skräck i äldre tid: Kulturhistoria i fokus”, *Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Årsbok* 1992.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, medeltiden. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/medeltiden (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- renässans
- språksociologi
- litteraturvetenskap
- nya tiden
- trädgårdskonst
- djupfrysning
- europeisk rättshistoria.
- Franciskanorden
- rumsinredning
- visa

nya tiden

nya tiden, eller *nyare tid*, en sedan 1700-talet vanlig benämning på tiden efter ca 1500, i Sverige efter 1521. En väsentlig utgångspunkt för denna periodisering har varit föreställningen att den s.k. renässansen skulle ha inneburit slutet på en mörk mellantid, medeltiden, och en pånyttfödelse av antika ideal. Mera konkreta företeelser som ansetts vara epokbildande är främst européernas upptäckt av Amerika och sjövägen till Indien 1492–1502, reformationens början 1517 och framväxten av auktoritära furstestater i Europa. Särskilt i anglosaxisk historieskrivning finns dock numera en tendens att låta en särskild ”renässansepok”, omfattande stora delar av 1400- och 1500-talen, utgöra en övergångsperiod mellan medeltid och nyare tid. Början av nya tiden kallas numera ofta tidigmodern tid.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, nya tiden. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/nya-tiden (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- medeltiden
- Christofer Columbus
- renässans
- tidigmodern tid
- forskningsresor
- feodalism
- agrarsamhälle
- europeisk rättshistoria.
- konstteori
- rutnätsplan

samtidshistoria

samtidshistoria, *nutidshistoria*, *nyaste tidens historia*, vid 1800-talets slut uppkommen benämning på den allra senaste historien. Vilken tid som avses med samtidshistoria beror naturligtvis på när termen används. När termen lanserades användes den som synonym till *nyare historia*, *aktuell historia*, *vår tids historia* och *modern historia*. Under 1900-talet fick den vartefter olika startpunkter, företrädesvis 1918 eller 1945, vilket är det som fortfarande gäller. Samtidshistoria har också definierats som omfattande de händelser som är en del av det ”kollektiva minnet”.

De engelska och franska benämningarna är *contemporary history* respektive *histoire contemporaine*, medan man på tyska talar om *Zeitgeschichte*.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, samtidshistoria. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/samtidshistoria (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- nutidshistoria
- esoterism
- medeltiden
- vara
- genetik
- objektivitet
- ungdomsspråk
- lånord
- folkreligion
- litteraturvetenskap

historisk geografi

historisk geografi, den gren av geografin som studerar samhällets rumsliga uppbyggnad ur historiskt perspektiv, bortom mänskligt minne. Tonvikten ligger vid studium och förklaring av geografisk (eller rumslig) förändring över tiden avseende t.ex. landskap, regioner och betydelsefulla platser; det fordrar ofta kunskaper i att tolka källor från angränsande ämnen, såsom arkeologi och historia. Man vill klarlägga de processer som på social, ekonomisk eller teknisk grund genererat förändringarna. Studier i historisk geografi syftar sålunda till att ge förståelse för hur kulturella och ekonomiska fenomen utvecklas, blomstrar och försvinner i vår omgivning. Dessa lärdomar kan dessutom ofta utnyttjas i planeringen av det framtida samhället. Viktigast i det sammanhanget är kunskaper om hur levnadsförhållandena på jorden, dvs. mark, växt- och djurvärld, vatten och luft, påverkats av människans resursutnyttjande under lång tid. Historiskt intresserade geografer deltar därför ofta i sammanhang som har med resurshushållning och bevarandeplanering att göra. Landskapsfrågorna står centralt i denna forskning.

Enligt en tidigare uppfattning var historisk geografi liktydig med geografins historia, som bl.a. innefattade kartläggningen av jordens yta. Man ägnade sig också åt att identifiera platser som omtalas i förhistoriska dokument. Den moderna historiska geografin har kommit att inriktas mot studier av landskap och bosättningsmönster, källutvärderingar samt regionalgeografisk analys. Möjligheten att i vetenskapligt kontrollerade former följa den rumsliga utvecklingen under långa tidsrymder har i våra dagar givit ämnesgrenen en viktig position inom geografiämnets teoribildning.

I Sverige intar den historiska delen av geografin en central plats. Vårt lands rika källmaterial i form av äldre kartor, kameralt material och ymniga demografiska uppgifter har, tillsammans med ett för europeiska förhållanden rikt fältmaterial, gjort landet känt inom den internationella historiskgeografiska forskningen ända sedan slutet av 1800-talet. Från att till en början ha koncentrerat intresset på 1600-talet har historiskgeografiska forskare numera frekventa kontakter med såväl arkeologisk som yngre historisk forskning. Frågor om markägandets äldre historia står därvid i fokus, liksom de geografiska konsekvenserna av samhällets modernisering under 1800- och 1900-talen. Den hittills främste svenske företrädaren för ämnesgrenen är David Hannerberg, som bl.a. utvecklade den metrologiska analysmetoden. Denna klarlägger hur olika åldriga måttsystem använts vid planeringen av bebyggelse och odlingslandskap. Metoden fungerar därför som utgångspunkt för analys av äldre mätteknik, utnyttjad bl.a. vid viktiga delar av odlingslandskapets utveckling och agrarsamhällets inre organisation (t.ex. i form av jordvärdering, jorddelning och bebyggelsereglering).

Författare: Ulf Sporrong

Litteraturanvisning

M. Pacione (utgivare), *Historical Geography: Progress and Prospect* (1987).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, historisk geografi. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/historisk-geografi (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- kulturgeografi
- språksociologi
- freds- och konfliktforskning
- David Hannerberg
- forskningsresor
- geografi
- idé- och lärdomshistoria
- politisk geografi
- litteraturvetenskap
- kvartärgeologi

teknikens historia

teknikens historia är lika lång som människans historia. Den skulle till och med kunna sägas vara ännu äldre, eftersom det finns exempel på djur som utnyttjar enkla redskap eller byggnader och konstruktioner. Bävrar bygger hyddor, spindlar spinner nät, getingar formar sina bon av pappersmassa osv. Hos djuren styrs dock detta främst av ett genetiskt nedärvt beteende. Människans användning av teknik är däremot ett inlärt beteende och en del av den kulturella traditionen.

De tidiga jägar- och samlarsamhällenas teknik bestod av redskap av sten, trä och ben samt behållare, exempelvis en flätad korg, för att samla och bevara födan i. Pilbågen kan förmodligen ses som historiens första sammansatta maskin. Förmågan att göra upp och utnyttja *eld* är ett annat exempel på teknik som tidigt skilde människan från djuren. Även om tekniken var enkel förutsatte den stora kunskaper om naturen, inte bara för att tillverka de tekniska hjälpmedlen utan framför allt för att använda dem. En snara kan som konstruktion vara enkel. Men för att göra den till ett fungerande fångstredskap krävs ingående kunskap om det villebråd som skall jagas.

Författare: Bosse Sundin

Jordbruket

För ca 10 000 år sedan inleddes den första verkligt genomgripande tekniska förändringen i människans historia när hon började byta livsmönster och övergå till ett mer *bofast liv* som åkerbrukare och boskapsskötare. Uppkomsten av jordbruk var ingen plötslig förändring. Men den kan ändå beskrivas som kulturellt och tekniskt omvälvande. Det räckte inte med att domesticera – upptäcka och tämja – lämpliga växter och djur. Det krävdes även redskap och processer för att bereda marken och skörda, lagra och tillreda födan.

Samtidigt innebar fast bosättning nya förutsättningar för allt som gällde bostäder och andra inslag i hemmets teknik. Den textila tekniken utvecklades t.ex. genom större vävstolar och spånadsväxter som lin och bomull eller ull från fåren. Med permanenta ugnar blev keramiken en annan viktig del av tekniken. Den hade inte bara betydelse för lagringen av livsmedel. Det fanns förmodligen även ett samband mellan den keramiska tekniken, konsten att tillverka glas och metallurgin. Hjulet och seglet är andra exempel på grundläggande tekniska färdigheter som har samband med övergången till jordbruk.

Uppkomsten av jordbruk innebar stora sociala förändringar. I vissa områden var förhållandena speciellt gynnsamma för uppkomsten av mer socialt skiktade samhällen. Det var i de stora dalarna kring floder som Nilen, Eufrat och Tigris, Indus, Huang He (Gula floden) och Chang Jiang (Yangtsekiang). Där fanns förutsättningar för ett mer avancerat jordbruk eftersom floderna årligen svämmar över och för med sig nya näringsämnen till jorden. En förutsättning var att man kunde kontrollera översvämningarna med hjälp av dammar och kanaler. Dessa arbeten måste administreras och ledas av specialister. Efter hand uppstod centraliserade samhällsbildningar där makten och den rikedom som bevattningsjordbruket möjliggjorde koncentrerades till en överklass av präster och tjänstemän, samlade kring en överstepräst, en farao, en kung eller en kejsare.

Författare: Bosse Sundin

Skriftspråket

De första högkulturerna, t.ex. i Egypten eller Kina, som växte fram på denna grund har lämnat minnesmärken som i form av monumental arkitektur vittnar om stor teknisk förmåga. Egyptens pyramider och den kinesiska muren är de bäst kända exemplen. Ännu viktigare är dock en annan teknik, *skriften*. Denna teknik för kommunikation och förmedling av information är en av de mest centrala färdigheter som utvecklats under människans historia.

Att skrivkonsten tillhör teknikens historia inses av att det handlar om att behandla informationsbärande symboler med hjälp av fysiska föremål; ett verktyg, t.ex. en penna, för att forma symbolerna samt ett medium, t.ex. en papyrusrulle, som förmedlar dem. Det är ingen slump att den uppstår samtidigt med de första större centraliserade samhällsbildningarna. Det vore förmodligen omöjligt att administrera ett större välde utan denna informations- och kommunikationsteknik.

Författare: Bosse Sundin

Medeltidens Europa

Det har hävdats att om vi i jordbrukets uppkomst ser inledningen till den första stora epoken av teknisk förändring kan vi i högmedeltidens Europa se inledningen till den andra stora epoken av teknisk förändring. Det är den epok som utmynnar i de senaste århundradenas industriella omvälvning. Högmedeltiden, från början av 1000-talet, kan för Europas del beskrivas som en period av väldig vitalitet. Befolkningen växer, jordbruket utvecklas, skogen får ge vika för nyodlingar, handeln tilltar, en rad nya städer växer upp och vid katedralskolor och universitet utvecklas en livlig intellektuell atmosfär. Grunden för den medeltida uppblomstringen fanns inom jordbruket, där tresädet, hjulplogen, hästen och hästselen samt väder- och vattenkvarnar gav nya förutsättningar för livsmedelsproduktion.

Det *strömmande vattnet* som energikälla fick även stor betydelse för det hantverk och den industri som stimulerades av det allmänna ekonomiska uppsvinget. Nu kom vattenhjul att användas inom t.ex. bergsbruket för att fordra upp vatten och malm eller för att driva malmkrossar och smideshammare. De utnyttjades även för att mala lump för papperstillverkning, såga timmer, dra tråd, valka tyg, driva spinnmaskiner m.m. Sammantaget innebar det att den medeltida människan var mer omgiven av maskiner än någon dessförinnan hade varit. Det var också under medeltiden som mekaniska urverk började användas för att mäta tiden. Kompassen, krutet, papperet, slipade linser (glasögon) är andra exempel på nyheter, och de medeltida katedralerna är vackra symboler för tidens tekniska förmåga.

Författare: Bosse Sundin

Det tryckta ordet

En uppfinning från mitten av 1400-talet, *boktryckarkonsten*, måste särskilt framhållas. Tack vare boktrycket kunde texter spridas på ett ditintills otänkbart sätt. En tryckare kunde på en dag producera den textmassa det tog en skrivare ett år att framställa. Prisreduktionen stod givetvis i proportion till tidsvinsten. Lika viktigt var att risken för felaktigheter minskade. En handskrift innehåller förmodligen felaktigheter som ackumulerats avskrift för avskrift. En tryckt skrift uppvisar vanligen motsatsen. Felaktigheter har efter hand korrigerats. Till fördelarna hör även den typografiska struktur och innehållsmässiga ordning som blev naturlig med boktrycket.

Mycket av det som nämnts uppfanns inte i det medeltida Europa. Vattenhjulet hade förmodligen ett ursprung i den antika grekisk-romerska kulturen. Redan på 800-talet trycktes i Kina böcker med hjälp av träblock. Därifrån, via den muslimska kulturen, kom också krutet och papperet, och hästselen introducerades förmodligen av ryttarfolk från Centralasien. Det speciella med medeltidens Europa var dock öppenheten för tekniska nyheter och förmågan att tillämpa och utveckla dessa lån från andra kulturer.

Författare: Bosse Sundin

Skog och trä

Det medeltida europeiska samhället byggde i stor utsträckning på de resurser *skogen* erbjöd. Trä har alltid varit ett av människans viktigaste material, och under medeltiden var det fortfarande det överlägset viktigaste konstruktionsmaterialet. De flesta maskiner var så gott som helt tillverkade av trä, och byggnader hade åtminstone en grundstomme av trä. Fartyg, vagnar och kärror byggdes också av trä. Tunnor, fat och andra förvaringskärl var av trä och detsamma gällde de flesta verktyg och redskap. Skogen gav också ved för att värma husen och bränsle till energikonsumerande processer, som järn- och glasframställning. I gruvorna gick det åt väldiga mängder ved när malmen skulle brytas. Detsamma gällde framställningen av den soda, pottaska, som behövdes för att tillverka glas och tvål. Skogen var också viktig för jordbruket. Förutom att den gav bränsle och konstruktionsmaterial erbjöd den betesmark och livsmedelstillskott i form av bär, vilt och annat.

Balansen mellan skogsmark och jordbruksmark var känslig, och under såväl högmedeltiden som de följande århundradena var skogsbristen något som upplevdes som ett stort problem i olika delar av Europa. Detta påverkade också den tekniska utvecklingen.

En väg att möta problemet var att lokalisera energikrävande verksamheter till skogrika trakter. Det kunde även förekomma att ved- och träkolsberoende industrier förde en ambulerande tillvaro. Ett annat sätt att spara skogen var att utveckla en teknik som bättre tog vara på tillgängliga resurser. Inom t.ex. den svenska såghanteringen infördes under 1700-talet fin- och flerbladiga sågverk som minskade virkesförlusterna, gjorde bräderna jämnare och gjorde det möjligt att såga fler bräder ur varje stock. Det fanns också ett stort intresse för

kakelugnar som skulle ge en mer ekonomisk uppvärmning av bostäder. Ett tredje sätt att möta den hotande skogsbristen var att ersätta ved och träkol med andra bränslen.

Författare: Bosse Sundin

Stenkol

Det var känt sedan gammalt att stenkol kunde användas som bränsle. Under 1100- och 1200-talen, då tillgången på ved och träkol minskade, började stenkol användas mer allmänt i Europa. Det framgår bland annat av att London drabbades av luftföroreningsproblem redan i slutet av 1200-talet. Under 1500- och 1600-talen, då skogsbristen på nytt hotade, blev det än en gång allt vanligare att ersätta ved med stenkol. Resultatet blev att den vind–vatten–träbaserade tekniken, med ursprung i det medeltida samhället, kom att ersättas av en kol–järnbaserad teknik under 1600- och 1700-talen. För första gången i människans historia litade hon inte längre till förnybara eller flödande resurser som det strömmande vattnet och den växande skogen. Människan började exploatera det energikapital som lagrats under jordens yta.

Kol användes av bryggare, smeder, färgare, såpsjudare, glastillverkare och andra som behövde billigt bränsle. Ett annat viktigt nytt användningsområde för stenkol var järnframställning. Under 1600-talet gjordes flera försök att använda det i masugnar. Det visade sig emellertid vara svårt att ersätta träkol eftersom vanligt stenkol inte brinner med tillräckligt hög temperatur och dess innehåll av svavel- och fosforhaltiga föreningar förorenar järnet. I början av 1700-talet upptäcktes att om stenkol upphettas i en ugn försvinner olika föroreningar. Återstoden blir koks, som är ett mer koncentrerat bränsle och som brinner med mindre rök. Med koks är det således lättare att undvika föroreningar och temperaturen blir tillräckligt hög för smältningen. När sedan effektivare blåsbälgar och blästerapparater infördes förbättrades metoden ytterligare. Gjutjärn blev billigt och kunde ersätta virke som konstruktionsmaterial i en rad olika sammanhang. **Författare:** Bosse Sundin

Ångmaskinen

Till följd av den snabbt ökande användningen av stenkol blev gruvorna allt djupare. Det skapade många tekniska problem – problem som i och för sig inte var nya med kolgruvorna. Redan under 1400- och 1500-talen hade järn-, koppar- och silvergruvor nått ansenliga djup. Det gällde att finna metoder att frakta upp malmen eller kolet ur gruvan, att hålla den fri från vatten och att ventilera den på skämd luft och giftiga eller lättantändliga gaser.

Hissar och pumpar kräver någon form av kraft som kan uträtta arbete. Den rena muskelkraften hos människor, hästar och oxar, som utnyttjades för att driva vandringar eller tramphjul med vars hjälp malmen lyftes ur djupen, var en viktig energikälla. Men även vattenenergin utnyttjades flitigt. De tekniker, s.k. konstmästare, som ansvarade för de gruvmekaniska anordningarna var mycket uppfinningsrika när det gällde att överföra kraften från vattenhjul till gruvornas maskiner. Den stora svårigheten var att det inte alltid var så lyckligt att gruvfyndighet och strömmande vatten fanns på samma plats. Bristen på vattenenergi kunde dock i viss mån kompenseras med hjälp av dammar och kanaler som gjorde det möjligt att anlägga vattenhjul i närheten av gruvorna. Under 1600-talet utvecklades också mekaniska system, stånggångar, som gjorde det möjligt att överföra vattnets energi flera kilometer.

I början av 1700-talet började gruvorna i Storbritannien utrustas med en maskin av en helt annan typ. Det var den s.k. eld- och luftmaskinen eller, som vi bättre känner den, *ångmaskinen*. Denna blev den första maskinen i historien som förmådde omvandla värme till mekaniskt arbete.

Den tekniska utvecklingen, som här främst framställts mot bakgrund av behovet av energi och konstruktionsmaterial, hade givetvis stor betydelse för den industriella revolutionen. Samtidigt innebar den industriella omvandlingen i sig en kraftig stimulans till fortsatt teknisk utveckling. Med fabrikssystem och mekanisering inom främst textilindustrin ökade behovet av drivkällor, vilket skapade en viktig marknad för ångmaskinen. Ökad efterfrågan på ångmaskiner samt mekaniska vävstolar och andra textilmaskiner innebar i sin tur en marknad för mekanisk verkstadsindustri. Fabriksbyggnader, arbetarbostäder och andra industriella anläggningar stimulerade byggnadsindustrin. Med ökad hantering av råvaror och färdiga produkter ställdes även nya krav på transportsystemet. Inte minst utbyggnaden av ett omfattande nät av kanaler samt, från 1830-talet, järnvägar blev en viktig förutsättning för den fortsatta industriella utvecklingen.

Författare: Bosse Sundin

Den kemiska industrin

Med växande textilproduktion ökade också behovet av blekmedel, tvättmedel och färgämnen. I äldre tid blektes tyget genom att omväxlande kokas i asklut och sur- eller kärnmjölk. Även urin användes som blekmedel. Mellan kokningarna låg tyget vecko- och månadsvis i fria luften för att blekas av sol, väder och vind. Tvättmedel framställde man genom att koka ihop fett med träaska. Färgämnena kom från växter. Dessa metoder räckte inte till vid tygtillverkning i stor skala. Resultatet blev att textilindustrin snart åtföljdes av en kemisk industri som tillverkade tunga kemikalier som svavelsyra och soda, halvfabrikat för framställning av blekmedel, tvättmedel och andra kemiska produkter. Vid sidan av den tunga kemiska industrin utvecklades en finkemisk industri som framställde syntetiska färgämnen och andra kemiska produkter.

Ett likartat mönster, dvs. att äldre naturprodukter inte kunde tillgodose behoven till följd av den industriella omvandlingen, fanns på många andra områden. Papper, t.ex., hade tidigare framställts ur lump, dvs. textilfibrer. I början av 1800-talet skedde en mekanisering av såväl papperstillverkningen som framställningen av tryckt text. Dessutom fann papperet, till följd av industrialiseringen, nya användningsområden. Det kunde t.ex. användas som förpackningsmaterial. Det blev omöjligt att tillgodose behovet enbart med hjälp av lump. Vid 1800-talets mitt utvecklades en teknik att tillverka papper av andra råvaror. Först utnyttjades halm. Snart kom även papper tillverkat av trämassa framställd mekaniskt eller på kemisk väg genom kokning. Även här spelade den kemiska industrin en viktig roll. Det var först sedan industriell tillverkning av blekmedel och alkali kommit i gång som det blev möjligt att använda halm- och trämassa. **Författare:** Bosse Sundin

Järn och stål

I början av 1800-talet hade järn blivit det självklara materialet när det gällde att konstruera maskiner, byggnadsstrukturer, transportmedel m.m. Det var en lång rad samverkande innovationer och tekniska nyheter som gav förutsättningarna för den snabbt ökande användningen av järn. Gjutjärn blev förhållandevis billigt, samtidigt som dess kvalitet förbättrades. Vattenhjul, broar, ångmaskincylindrar, köksspisar, slussportar, räls, kanoner m.m. formades ur flytande järn.

Gjutjärn täcker emellertid inte alla järnets användningsområden. Smidbart järn utgjorde, trots gjutjärnsteknikens utveckling, grunden för huvuddelen av järnindustrins produktion. Mot slutet av 1700-talet utvecklades nya metoder för tillverkning av smidesjärn genom den s.k. puddelprocessen. Den ersattes under 1800-talets andra hälft av bessemer- och martinprocesserna samt, från slutet av 1870-talet, av thomasprocessen, med vilkas hjälp billigt stål kunde produceras i mycket stora kvantiteter.

Thomasprocessen, som gjorde det möjligt att utnyttja fosforhaltig järnmalm, har också anknytning till en annan näring för vilken den tekniska förändringen fick största betydelse i samband med 1800-talets industriella omvandling: jordbruket. Ur slaggen kunde nämligen thomasfosfat, ett konstgödningsämne, framställas. Konstgödning, främst superfosfat, hade börjat utnyttjas från 1840-talet och är ytterligare ett exempel på hur den tekniska utvecklingen gjorde det möjligt att ersätta traditionella, organiska ämnen med ”konstgjorda” produkter.

Författare: Bosse Sundin

Massproduktion

Samtidigt med den begynnande kemikaliseringen av jordbruket skedde en mekanisering genom de tröskverk, skördemaskiner, såningsmaskiner, hövändare, hackelsemaskiner, vältor, hästräfsor, sädesrensare och andra maskiner som tillverkades i stor skala av den nya mekaniska verkstadsindustrin. Det var inte bara jordbrukets behov som tillgodosågs där. Den verkliga tekniska revolutionen under den industriella omvälvningen, har det ibland hävdats, var utvecklingen av s.k. verktygsmaskiner för precisionsbearbetning av metall – svarvar, hyvlar, fräsmaskiner, slipmaskiner m.m. De gjorde det möjligt att med stor exakthet forma metallstycken och att producera långa serier av identiskt lika delar. Därigenom blev dessa också utbytbara. Detta låg till grund för 1800-talets mest uppmärksammade tillverkningssystem, *det amerikanska tillverkningssystemet*, som började inom vapenindustrin. Det innebar i princip att de delar som ingår i det färdiga föremålet, till exempel ett gevär, tillverkades med hjälp av verktygsmaskiner i standardiserade format och med sådan precision att delarna var utbytbara.

Eftersom det vid bearbetning av metaller finns grundläggande arbetsmoment, t.ex. borrning, fräsning, stansning och slipning, som är gemensamma oavsett slutprodukt spreds detta tillverkningssätt till andra delar av verkstadsindustrin. Jordbruksmaskiner, symaskiner, skrivmaskiner, cyklar och mycket annat kunde massproduceras. Standardisering, precisionstillverkning och utbytbarhet skulle också senare ligga till grund för ännu en produktionsteknisk nyhet: det löpande bandet, som när det var fullt utvecklat började användas i Henry Fords fabriker för biltillverkning 1913.

Författare: Bosse Sundin

Järnvägarna

Ett väsentligt drag i utvecklingen under 1800-talet var framväxten av nya tekniska system. Det självklara exemplet är *järnvägen*, som vid mitten av 1800-talet hade nått en betydande utbyggnad i de mer utvecklade industrinationerna. Ett järnvägsnät är ett stort tekniskt system, som består av en rad samverkande delar, från lok och vagnar till växlar, bommar, signaler och annat. Det kom att knytas samman med ett annat viktigt tekniskt system, *telegrafin*, som genom tidssignaler och andra meddelanden gjorde det möjligt att samordna trafiken på järnvägsnätet.

Telegrafen fick även betydelse för annan form av kommunikation och nyhetsförmedling. Genom projekt som atlantkabeln mellan Europa och Nordamerika hade vid början av 1880-talet större delen av världen knutits ihop med ett omfattande telegrafnät. Före telegrafen måste alla budskap färdas med hjälp av en konkret budbärare, t.ex. ett fartyg. Nu var kommunikation inte längre detsamma som transport. Det blev möjligt att kommunicera med ögonblicklig verkan, även om sändare och mottagare befann sig på motsatta sidor av jordklotet, något som fick stor betydelse för nyhetsförmedling, politik, handel, väderleksrapportering m.m. I förlängningen av telegrafin kan vi givetvis se *telefonin*, *radion* och *televisionen* och senare *datorbaserade medier* som alla bidragit till att ge tid och avstånd nya dimensioner.

Författare: Bosse Sundin

Gas, olja och el

Under 1800-talets andra hälft började även andra stora system ta form, främst för energiförsörjning och energidistribution. De var ursprungligen avsedda att tillgodose behovet av bättre belysning. I städerna revolutionerades belysningstekniken först av gasen. Gas, som bildas genom torrdestillation av stenkol, erbjöd ett helt nytt sätt att transportera energi i ledningar från centrala gasverk till gatlyktor eller inomhusbelysning, *gasbelysning*. För landsbygden var emellertid gasen inget att tänka på. Vid mitten av 1800-talet väcktes intresset för den klibbiga *olja* som ibland hittades vid brunnsborrningar. Det visade sig att en rad nyttiga produkter kunde utvinnas ur olja, bland annat lysgas, fotogen och smörjoljor. År 1859 öppnades den första egentliga oljekällan i USA.

Det var främst fotogen som var kommersiellt intressant, eftersom det kunde användas för belysnings- och uppvärmningsändamål på landsbygden. De tyngre oljorna var det svårt att finna avsättning för. Än värre var det med bensin, som betraktades som en besvärlig, rent av farlig biprodukt. Men när *förbränningsmotorn* utvecklades på 1880- och 1890-talen fick även de lättflyktiga oljeprodukterna en marknad. Därmed hade också de första förutsättningarna för ännu ett mäktigt tekniskt system, *bilismen*, skapats.

Elektrotekniken ger ett tredje exempel på ett viktigt tekniskt system som ursprungligen främst avsåg att ge gott ljus. Den första elektriska belysningen kom från båglampor. Där bildas ljuset i form av en ljusbåge mellan två kolstavar och genom att stavarnas spetsar blir vitglödande. De fick stor användning för gatubelysning men hade, när det gällde hembelysning, svårt att göra sig gällande gentemot gasljuset. Det gällde därför att konstruera en lampa med ett material som inte omedelbart förbrukades när det glödde. Mot slutet av 1800-talet blev den elektriska belysningen en möjlighet även i hemmen.
Författare: Bosse Sundin

1900-talet

Att i korthet teckna huvuddragen i 1900-talets teknikhistoria är ogörligt, inte minst eftersom vi ännu saknar det perspektiv som gör det möjligt att betrakta den senaste utvecklingen med distans. Några tendenser och utvecklingslinjer kan dock framhållas.

En av de starkaste drivkrafterna bakom teknisk utveckling under 1900-talet har varit militära behov. Det är i och för sig inget nytt. Den mest avancerade tekniken och de mest framstående teknikerna har alltsedan de första högkulturerna ofta återfunnits i krigsmaktens tjänst. Men under 1900-talet har den tekniska utvecklingen genom kärnvapen och andra vapentekniska system nått därhän att den samlade vapenarsenalen kanske kan förinta hela mänskligheten.

Samtidigt har denna utveckling öppnat nya möjligheter även i civila sammanhang. *Rymdtekniken* är ett exempel. Den hade inte utvecklats så snabbt utan spänningen mellan supermakterna. I dag tillhör den vardagen, och satelliter utgör självklara instrument för kommunikation, väderprognoser, övervakningen av miljöförändringar m.m. Denna möjlighet att för första gången i människans historia betrakta vår planet, jorden, utifrån kommer utan tvekan att framstå som en av de stora förändringarna i 1900-talets teknik.

Till detta hör även *halvledar- och datortekniken*. Vid slutet av 1900-talet innehöll snart sagt alla maskiner komponenter som kan karakteriseras som små datorer, vilka reglerar maskinens funktioner. Under 1990-talet har dessutom datorbaserad kommunikation, internet, etablerats som ett nytt medium med möjligheter att förena telefon-, radio-, TV- och andra kommunikationsnät i ett enda stort system. Den nya informationsteknikens inverkan på ekonomi, kultur och andra

samhällsfunktioner är redan stor och kommer att växa i en globaliserad värld.

Den tekniska utvecklingen har också gett möjligheter till ett materiellt gott liv. Den medicinska tekniken har skapat förutsättningar för ett längre och friskare liv. Värme, ljus och rent vatten kan upplevas som självklarheter. Tvättmaskiner, mikrovågsugnar, dammsugare och liknande syftar till att underlätta hemarbetet. Bilen, tåget, flyget underlättar, tillsammans med olika elektroniska medier, kommunikationen över större avstånd. Och så vidare.

Men denna relativa välfärd kan endast utnyttjas av en begränsad del av världens befolkning. För merparten gäller fortfarande att det väsentligen är förindustriell teknik som sätter ramar för livsvillkoren. I den mån de berörs av den moderna tekniska utvecklingen är effekterna ofta av negativ karaktär. Det är också uppenbart att om en majoritet av världens befolkning skulle leva på samma nivå som exempelvis i Europa eller Nordamerika skulle naturresurser och miljö utsättas för alltför stora påfrestningar. Redan i dag har miljöproblemen sådan dignitet att olika former av miljövårdsteknik borde ha högsta prioritet.

Slutligen måste utvecklingen inom biotekniken nämnas. Oavsett om den ses som ett hot eller löfte utgör – i ett historiskt perspektiv – dess möjligheter att ändra eller skapa helt nya former av liv en teknisk förändring av ytterst grundläggande natur. I kombination eller rentav sammansmältning med utvecklingen inom informationstekniken hotar/lovar den att överträffa det mesta av gångna tiders science fiction.

Författare: Bosse Sundin

Litteraturanvisning

Staffan Hansson, *Teknikhistoria* (1996);
S. Rydberg (utgivare), *Svensk teknikhistoria* (1989);
B. Sundin, *Den kupade handen* (1991).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, teknikens historia. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/teknikens-historia (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- jägar- och samlarsamhällen
- forskningsresor
- antiintellektualism
- växtförädling
- nomader
- gnagare
- inlevelseförmåga
- expertsystem
- rumsinredning
- Charles Darwin

ekonomisk historia

ekonomisk historia, studiet av ekonomisk förändring eller stagnation i förfluten tid. Ämnet var länge beskrivande och sällan anknutet till några teorier. Först på 1950-talet ändrades forskningen inom ämnet mot en ökad användning av ekonomisk teori och kvantitativa metoder. Orsaken till förändringen var att ekonomer började intressera sig för den historiska utvecklingen. Under 1980-talet kom en reaktion mot vad som ofta ansågs vara en mekanisk användning av ekonomisk teori på komplicerade ekonomiska förlopp.

Ekonomisk historia är alltså inte tillämpad ekonomisk teori och inte heller historieberättande. Ekonomisk teori är ofta teori utan fakta, medan historiska undersökningar ofta består av fakta utan teori. Den ekonomisk-historiska vetenskapen försöker bidra till att göra den ekonomiska teorin mindre steril och ahistorisk, samtidigt som historiska förklaringar blir bättre teoretiskt underbyggda. Det betyder att det behövs fler och bättre data, bättre hypoteser och mer sammanhängande och motsägelsefria förklaringar till ekonomiska förändringsprocesser. Ekonomhistoriker har därför samlat in en mängd data som tidigare inte fanns tillgängliga.

Det finns i dag bättre kunskap om den kvantitativa utvecklingen av ekonomin än det fanns under tidigare epoker. Den s.k. nya ekonomiska historien som inspirerades av bl. a. Alexander Gerschenkron och Simon Kuznets framträdde i USA under 1960-talet. Flera kontrafaktiska påståenden började då prövas om t.ex. järnvägarnas roll för USA:s ekonomi eller slaveriets ekonomiska betydelse för sydstaterna. Den debatt som följde bidrog till att öka den analytiska medvetenheten hos ekonomihistoriker.

Studiet av demografiska förändringsprocesser utgör en betydande del av den ekonomiska historien. Man har bl.a. analyserat den demografiska transitionen (dvs. övergången från höga födelse- och dödstal till låga) i framför allt 1800-talets Västeuropa och dagens u-länder, och dess betydelse för ekonomisk förändring.

Teknologins roll för ekonomisk utveckling bör också nämnas. Ekonomerna förenklar ofta sina modeller genom att behandla teknik som en yttre omständighet. Väsentliga problem rör när och varför tekniska innovationer introduceras, hur de sprids, och vilka effekter de har på ekonomisk tillväxt.

Den ekonomisk-historiska forskningen i Sverige domineras av bl.a. Eli F. Heckscher, som publicerade ett flera böcker i ämnet, främst ”Sveriges ekonomiska historia” (1–4, 1936–49). Dessa har varit en utgångspunkt för många efterföljare i ämnet (ekonomisk historia blev självständigt universitetsämne först på 1940-talet).

Författare: Lennart Jörberg

Litteraturanvisning

B. Hettne, *Ekonomisk historia i Sverige* (1980).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, ekonomisk historia. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ekonomisk-historia (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- tillväxtteori
- Robert W Fogel
- freds- och konfliktforskning
- Eli F Heckscher
- språksociologi
- ekonomisk psykologi
- institutionalism
- etnobiologi
- forskningsresor
- litteraturvetenskap

kulturhistoria

kulturhistoria, vetenskap som utforskar kulturlivet och civilisationsprocessen, bortseende från det politiska skeendet. Montesquieu, Voltaire och Herder var banbrytare för denna forskningsinriktning. Jacob Burckhardts ”Die Kultur der Renaissance in Italien” (1860) och ”Weltgeschichtliche Betrachtungen” (1905) hör till de mest kända äldre verken på området. Andra betydande företrädare för kulturhistoria var Henry Thomas Buckle, Hippolyte Taine, Troels Troels-Lund, Johan Huizinga, Oswald Spengler och Norbert Elias. Med Spengler som förebild skrev Arnold J. Toynbee ”A Study of History” 1–2 (1934–61), som också föreligger i olika förkortade versioner; ett sammandrag av de sex första volymerna har översatts till svenska: ”Kulturernas historia” (1950). Will Durant och hans hustru Ariel skrev en på hög nivå folkbildande kulturhistoria i tio volymer, ”The Story of Civilization” (1935–68), som har översatts till tio språk.

UNESCO har initierat den hittills vetenskapligt mest ambitiösa kulturhistorien, ”History of Mankind: Cultural and Scientific Development” (1–6, 1963–66), där framstående historiker i samarbete med ca 500 specialister på omkring 7 000 sidor skildrar kulturutvecklingen från förhistorisk tid till atomåldern. Jämför civilisation och mentalitetshistoria.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, kulturhistoria. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kulturhistoria (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- Jacob Burckhardt
- renässans
- Hippolyte Taine
- Arnold J Toynbee
- Johann Faust
- Friedrich Nietzsche
- Henry Thomas Buckle
- socialhistoria
- Västerlandets undergång
- militärhistoria

civilisation

civilisation (av *civil*), ett – ofta enligt västerländska värderingar – kulturellt och materiellt välordnat samhällsskick; en enskild kultur eller samhällsform med dessa egenskaper. Inom kulturvetenskaper som arkeologi och kulturantropologi avses med civilisation en relativt komplex typ av samhälle, politiskt organiserat inom en stat.

Som begrepp ställs civilisation ofta i motsats till ”primitiva” samhällen. Civilisationen karakteriseras av bl.a. följande faktorer: en hög nivå av *födoproduktion*, som medför att vissa grupper frigörs från självförsörjning; *urbanisering* till följd av hög befolkningskoncentration; politisk och ekonomisk *centralisering* i städer; en mycket hög grad av *arbetsfördelning* och uppkomsten av icke-födoproducerande yrkesgrupper (präster, krigare, ämbetsmän, köpmän, hantverkare, samt konstnärer och intellektuella); uppkomsten av en härskande *klass* (aristokratisk, teokratisk eller byråkratisk), som kontrollerar produktionsmedlen; användningen av *skriftspråk* för religiösa, kommersiella och administrativa ändamål.

Civilisationer har vuxit fram relativt självständigt i olika delar av världen, de tidigaste i Mesopotamien (8000–4000 f.Kr.), Egypten (5000–3000), Indusdalen (2600–2400), norra Kina (3000–2000), Mellanamerika (3000–500) och Peru (2500–500).

Författare: Jan Ovesen

Civilisationsbegreppets utveckling i västerlandet

Ordet civilisation började användas på franska och engelska vid mitten av 1700-talet och kom under 1800-talet att bli vanligt i en alltmer positiv betydelse med karaktär av honnörsord. Det kan vara synonymt med kultur i vid bemärkelse (”den västerländska kulturen” och ”den antika kulturen”), men vanligare är att man inlägger en värdering som ger det innebörd av en särskilt högtstående, kanske rentav modern kultur.

I denna vanliga bemärkelse har civilisationsbegreppet en stark förankring i framstegstanken, föreställningen att mänskligheten genomgår en utveckling mot allt högre samhällsformer. Under 1800-talet var det vanligt bland antropologerna att klassificera samhällen i utvecklingsstadier och att hänföra ett samhälle antingen till ”det vilda stadiet”, ”barbariet” eller ”civilisationen”.

Detta var inte enbart betingat av en vetenskaplig tilltro till utvecklingsläran, sådan den främst kom till uttryck hos Darwin och Spencer, utan hängde nog också samman med den ideologi som gav de vita folken en moralisk grund för koloniseringen av Afrika och andra världsdelar. Tanken var då att om mänsklighetens utveckling entydigt går mot ett civiliserat stadium, som samtidigt är det mest högtstående, innebär erövringen av ett land där vildar eller barbarer härskar att de vita hjälper de erövrade folken och påskyndar deras utveckling mot större lycka och kroppslig och andlig välfärd.

Ett typiskt uttryck för 1800-talets framstegstro och optimistiska civilisationsuppfattning ger H.T. Buckles ”History of Civilization in England” (1–2, 1857–61). Där framställs civilisationens framåtskridande som en ofrånkomlig följd av samverkan mellan naturliga faktorer, som klimat, geografiskt läge o.d., och mänskliga, bland vilka de moraliska egenskaperna anses konstanta, medan intellektet däremot hela tiden förbättras och skapar de ekonomiska, tekniska och vetenskapliga framstegen. Dessa bildar civilisationens kärna och kan endast hindras av olika tvång, som en förfelad religion, vidskepelse eller strävan att politiskt ingripa i den fria utvecklingen. Civilisationen tillväxer överallt där de positiva faktorerna får verka fritt.

Begreppet civilisation spelade också en avsevärd roll inom ideologin bakom de stora världsutställningar som kom på modet under 1800-talet. Dessa utställningar, där varje deltagande nation visade upp sina produkter och prestationer i en egen paviljong, beskrevs ofta i samtida kommentarer som en fredlig tävlan, där publiken kunde avgöra vilket land som vid det aktuella tillfället uppnått den högsta ”civilisationsgraden”.

På så sätt kom begreppet civilisation att kunna införlivas i ländernas nationalistiska ideologier, samtidigt som det behöll sin innebörd av ett stadium i den utveckling som varje livsdugligt samhälle förr eller senare skulle genomgå. Civilisationens utformning inom olika kulturer var inte en fråga om art utan om grad. Graderingen i sin tur hade en tendens att bygga på teknologiska kriterier, på hur långt industrialiseringsprocessen nått i olika samhällen, och särskilt på hur detta kunde mätas i yttre levnadsstandard, livets bekvämlighet, födans och klädernas diversifiering, bostäders rymlighet och hygieniska standard, sjukvårdens organisation och kapacitet etc.

Naturligtvis var det få som förnekade att den andliga välfärden var ett nog så viktigt civilisationskriterium, men den naturliga benägenheten

att fästa större uppmärksamhet vid det konkreta och synliggjorda bidrog sannolikt till att det materiella kom i förgrunden, samtidigt som materiell välfärd ofta är en förutsättning för andlig. Särskilt inom liberalismen och socialismen var ett sådant synsätt förhärskande.

Men samtidigt låg i dessa förhållanden grunden till den civilisationskritik som blivit ett utmärkande inslag i kulturdebatten, egentligen under hela den antik-västerländska kulturens långa tillvaro. Civilisation förknippas mycket ofta med stadskulturen, och redan den gamla motsättningen mellan stad och land, där staden står för det fördärvade och överkultiverade mot landets enkla seder och herdelivets primitiva behag, gav uttryck för en kritik av detta slag. När det sedeslösa och raffinerade hovlivet kontrasterades mot det enkla folkets leverne (exempelvis i 1600-talets litteratur) gällde det en annan variant av samma kritik, liksom i föreställningen om ”den ädle vilden”, som snabbt spreds sedan européernas sjöresor till förut obefarna exotiska länder skjutit fart.

I Sverige kom en variant av civilisationskritiken till pregnant uttryck i Linnés medicinska föreläsningar från och med 1730-talet. När han i dessa framlade sin mening om den rätta livsföringen (”dieten” enligt tidens medicinska språkbruk) ställde han lapparnas naturenliga existensform mot den kultiverade människans och såg hos de förra som något positivt att de levde i nära överensstämmelse med de vilda djurens levnadssätt. Lapparna var enligt Linné på så sätt inte bara sundare utan också moraliskt mer högtstående och avsevärt lyckligare än svenskarna i gemen.

Långt mer inflytelserik blev den närbesläktade kritik som Rousseau riktade mot sina samtida i sitt berömda svar på Dijonakademins fråga: ”Om vetenskapernas och konsternas framsteg bidragit att fördärva eller att rena sederna?” (1749). Mot all förväntan svarade han nej på frågan och utslungade sin berömda, om än föga efterlevda appell: ”Låt oss återvända till naturen!”. Närmast tycks det stadium ha framstått som lyckligast för honom, då människan fortfarande levde på jakt men börjat organisera sig i byar med en viss överordnad social struktur, inte det rent ”vilda” stadium som antogs ha varit hennes första existensform. I varje fall fanns enligt hans mening då ännu inte den egendomsuppdelning, egoism, ojämlikhet och onaturlighet som utmärkte civilisationen i hans egen tid.

Redan under romantiken riktades kritik mot den stora tilltron till alla tekniska framsteg med deras ensidiga betoning av livets materiella sida. Senare kom välfärden, när den tenderade mot överflöd, att angripas, så hos den amerikanske naturälskaren H.D. Thoreau, som förenade sitt naturenliga livsideal med en gammalromerskt kärv etik, eller hos Dostojevskij, som såg en hos den fattiga människan grundläggande andlighet förflackas i den politiska radikalismens reformsträvanden.

Kring sekelskiftet 1900 hade uppfattningar om den vita och därmed den mest civiliserade rasens dekadens kommit på modet, och en rad förfallssymtom registrerades, bl.a. i föreställningen att vissa sjukdomar, nervsvaghet, hysteri m.fl., var en följd av civilisationens övermognad.

I linje med sådana mera populära föreställningar utvecklade den tyske filosofen Oswald Spengler sin ambitiösa historieteori i ”Västerlandets undergång” (1–2, 1918–22). Här gjorde han gällande att historien uppvisar ett begränsat antal kulturer, som alla på samma sätt som andra levande väsen genomlöpt en rad likartade utvecklingsstadier, från uppkomst till förfall och utslocknande, varav det sista är

civilisationsstadiet med dess fysiska försvagning, dekadenta stadskultur och livströtthet. Västerlandet har alltså som den hittills sista kulturen nått detta stadium. Den kristna brittiska historikern A.J. Toynbee har framfört liknande tankar i sin världshistoria ”A study of history” (1–12, 1934–61).

En pessimistisk om än långtifrån entydigt negativ syn på civilisationen företräddes av psykoanalysens fader Sigmund Freud, som i sitt sena arbete ”Vi vantrivs i kulturen” (1930) framförde att våra starka primitiva och delvis också destruktiva drifter stod i ett djupt disharmoniskt förhållande till vår moderna civilisation. Här fanns för Freud också mycket av den djupaste förklaringen till de barbariska krigen, som med sitt kaos och sin aggressivitet tycks utgöra civilisationens absoluta motsats. De två världskrigen har på detta och andra sätt blivit ett memento vad gäller bräckligheten hos vår kultur.

Den sista kulturströmning som i varje fall utanför kommunistländerna helhjärtat och med stort engagemang bejakat den moderna civilisationen framträdde under 1920- och 1930-talen. Till den hörde funktionalismen inom arkitekturen, maskinkultens författare inom den litterära modernismen (i Sverige exempelvis ”5 unga”) och de förespråkare för rationella metoder inom socialpolitik och ekonomi som i Sverige framträdde inom socialdemokratin och liberalismen. Annars har framstegstron i samband med civilisationsbegreppet starkt nedtonats, och i våra dagar har det, värdemässigt sett, börjat anta en neutral eller ambivalent färgning.

En uppmärksammad modern användning har civilisationsbegreppet fått genom den tyske sociologen och historikern Norbert Elias studier av vad han kallar civilisationsprocessen. Elias framlade sina teser redan på 1930-talet men nådde väl så stor uppmärksamhet under 1980-talet.

Elias såg den europeiska historien under de senaste århundradena som en disciplineringsprocess, nära sammanhängande med den moderna statens framväxande och den borgerliga klassens tilltagande samhällsdominans. Människorna lärde sig på 1500-talet att inte snyta sig i bordduken, att äta med gaffel etc.; de spontana impulserna och drifterna tuktades och aggressiviteten hos gemene man drevs från sina yttre till inre valplatser. Civilisationen blev på detta sätt inte minst ett led i en maktutövning. En modern tänkare som Michel Foucault utövar en civilisationskritik som tar fasta just på sådana synpunkter.

I vår egen samtid är ett av de stora debattämnena hur vi ska förhålla oss till den tradition alltifrån upplysningen som stundom betecknas som ”det moderna projektet”. Hur man ställer sig i denna debatt har stor betydelse för det värde man tillmäter civilisationen. Debatten på denna punkt är fortfarande långt ifrån avgjord.

Författare: Gunnar Eriksson

Litteraturanvisning

N. Elias, *Sedernas historia* (svensk översättning 1989);
L. Febvre (utgivare), *Civilisation: Le Mot et l'idée* (1930);
J. Frykman & O. Löfgren, *Den kultiverade människan* (1979);
P.R.S. Moorey (utgivare), *The Origins of Civilization* (1979);
J.A. Sabloff & C.C. Lamberg-Karlovsky, *The Rise and Fall of Civilizations* (1974);
W. Schmidt-Hidding (utgivare), *Kultur und Zivilisation* (1967).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, civilisation. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/civilisation (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- agrarsamhälle
- primitiva samhällen
- flodkultur
- kunskapssociologi
- språksociologi
- konstbevattning
- anarkism
- krig
- stadsbyggnad
- invandring

sociologi

sociologi, läran eller vetenskapen om samhället, akademisk disciplin som har ”det sociala” som särskilt studieobjekt. Ämnets utgångspunkt är att mänskligt handlande och tänkande inte bara kan förstås som naturgivet, eller som resultatet av individuellt självbestämmande, utan att människan också är en socialt bestämd varelse. Skillnader mellan individer, grupper och samhällen är orsakade av historiskt nedärvda skillnader vad gäller sociala förhållanden, organisationsformer, regler, sedvänjor, normer och värden. Det är dessa orsaker till regelbundenhet och variation som är sociologins studieobjekt.

Studieobjektet ”det sociala” omfattar allt från samspelet mellan två människor som möts på gatan till internationella relationer. Därför är det vanligt att skilja mellan olika nivåer. *Mikrosociologin* studerar individen och direkta relationer mellan människor som de kommer till uttryck i tal, gester, umgänge, kommunikation och interaktion. Människor umgås i ordnade former i familj och släkt, på skola eller arbetsplats, via musik och dans, på kaféer, och oftast antas de för dessa sammanhang föreskrivna rollerna. En central sociologisk uppgift är därför att blottlägga, beskriva och förklara de typiska strukturer och den dynamik som utmärker olika former av social interaktion. Men sociologin studerar inte bara det ordinära och vanliga utan även det avvikande, det aparta, är av stort intresse, exempelvis nya familjebildningar som med tiden kan bli till den normala typen. Avvikande beteende, vare sig det gäller socialt accepterade kreativa handlingar eller kriminalitet, är centrala sociologiska studieområden.

Mesosociologin studerar institutioner och organisationer, t.ex. på vilka sätt skola, sjukvård, förvaltning, privata företag, universitet osv. är

uppbyggda. Organisationssociologin analyserar denna nivå och undersöker exempelvis roller och funktioner i en byråkrati, om den är vertikalt uppbyggd, hur ledarskap och demokrati är kopplade till varandra eller hur makt- och underordningsrelationer är inbyggda i organisationen. Olika former av kollektivt handlande, t.ex. nya sociala rörelser, tillhör också denna nivå.

Makrosociologin har traditionellt haft nationer som studieobjekt. Makrosociologin använder begrepp som samhällsstruktur för att beskriva relationer mellan exempelvis staten, marknaden och det civila samhället eller mellan ett samhälles ekonomiska bas och dess ideologiska överbyggnad. Under senare tid analyseras allt oftare internationella förhållanden, dvs. globala relationer mellan stater och transnationella organisationer, globaliseringstendenser och nätverk, den rika världen kontra utvecklingsländer eller konflikter mellan nationer. Det kan gälla den internationella marknadens dominans över nationell politik, klimat- och energifrågor, EU och demokratin eller kulturella skillnader mellan europeiska regioner.

I sociologin finner man teorier för varje nivås innehåll och utveckling men också teorier om *relationerna mellan* dessa nivåer, exempelvis hur globala förändringar påverkar individuellt beteende. Vidare föreligger teorier som tar upp specifika aspekter eller delområden, såsom familjesociologi, feministisk sociologi, arbetslivets sociologi, medicinsk sociologi och vetenskapssociologi.

Sociologins metoder för datainsamling är både kvantitativa och kvalitativa. Till de vanligaste hör *enkäten*, dvs. frågeformulär som skall besvaras skriftligen av ett representativt urval av en population, och *intervjun*, samtal eller utfrågning i syfte att erhålla mer detaljerad och djupgående information. *Officiell statistik*, *databaser* och *dokument* utnyttjas ofta som empiriskt material. Olika typer av observation – t.ex. *deltagande observation* – används också, liksom *experiment med smågrupper* och även s.k. *naturliga experiment*. På senare tid används allt oftare *livsberättelser* och *videoupptagningar*. Vanliga metoder för tolkning av data är statistisk analys, dokumentanalys, diskursanalys och konversationsanalys.

Historik

Upprinnelsen till modern sociologi återfinns i det tidiga 1800-talets Europa, en period som utmärktes av snabba samhällsomvandlingar. Övergången från äldre samhällsordningar till industrialiserade nationalstater medförde en stark social oro, framför allt markerad av vad som kallades ”den sociala frågan”, som betecknade uppkomsten av en ny typ av fattigdom. Förändringarna och fattigdomen gav upphov till intensiva offentliga debatter mellan den tidens intellektuella. Den amerikanske sociologen och idéhistorikern Edward Shils ger följande målande beskrivning av sociologins studieobjekt: ”1800-talets sociologi hade sitt eget ämnesområde, ett ämne som etablerades många årtionden innan sociologin betraktades som värdig akademisk status; de hade de fattiga, de utslagna, de underdåniga, de förödmjukade, de moderna samhällenas kriminella. Dessa var föremålen för de viktigaste typerna av empirisk forskning under 1800- och det tidiga 1900-talet. [...] Bland bönder, trasproletariat, kringvandrande resenärer och gatuförsäljare, bland de arbetslösa, bland fattiga och immigranter, bland prostituerade, kriminella och övergivna fruar, ogifta mödrar och oäkta barn fann sociologin ett alldeles eget ämnesområde som förbisågs av andra akademiskt etablerade discipliner.”

I denna kaotiska värld uppstår sociologin och utvecklas till en specifik disciplin. Ur teoretisk synvinkel fanns det ett stort behov av begreppsliga nydaningar, av nya namn och ett *nytt språk* med vilket de nya samhällsfenomenen kunde beskrivas. Det är dessa nya behov som förklarar de många teoretiska system, hierarkier och dikotomier som är typiska för de sociologiska klassikernas verk; begreppsapparaterna var nödvändiga för att man skulle kunna klassificera och bringa reda bland de nya sociala fenomenen.

Till sociologins klassiker hör i första hand de stora systembyggarna, skaparna av nya begreppsapparater. Auguste Comte brukar räknas som sociologins fader, dels därför att han myntade termen ”sociologi”, dels därför att han var en av de första som strävade efter att ge sociologin vetenskaplig status. Comte kan sägas ha haft två utgångspunkter. Å ena sidan levde han mitt i det revolutionära Frankrike, med ett framväxande stadsproletariat i Paris. Å andra sidan visade naturvetenskapen sin potential genom sin uppenbara praktiska nytta, och Comte ansåg att om ett vetenskapligt förhållningssätt kunde användas även på sociala problem borde dessa kunna lösas på liknande sätt. Sociologins uppgift blev därmed att framställa lagarna för samhällets dynamik, från vilka praktiska åtgärder skulle kunna härledas. Enligt Comte borde samhällsteorin inte vara metafysisk och spekulativ utan en positiv och nyttig vetenskap. Comte kallade även sitt program för *social fysik*.

1800-talets övriga klassiker hade samma ambition som Comte i så måtto att de utgick från de med den tidens mått snabba samhällsförändringarna från agrara till industriella samhällsskick, och även de strävade efter att finna lagarna för alla samhällens dynamik. Med nya teoretiska system försökte man fånga samhällets ”sanna väsen”. Herbert Spencer tänkte sig samhället som en organism, vars delar utför nödvändiga funktioner som tillsammans skapar en helhet; samhällen utvecklas från en militant till en industriell ordning. I sitt historiematerialistiska perspektiv såg Karl Marx klasskampen som historiens grundläggande drivkraft och förändringen till industrialism som en parallell till övergången från ett feodalt till ett kapitalistiskt produktionssätt. Émile Durkheim menade att arbetsdelningen och specialiseringen – som han kallade ”den fredliga kampen för överlevnaden”, eftersom arbetsdelning minskar konkurrensen och ger fler arbeten – var den centrala process genom vilken ”primitiva”

samhällen övergår till moderna, eller från mekaniska till organiska solidaritetsformer. Max Weber såg utvecklingen som ett resultat av ökad rationalisering på det mänskliga livets flesta områden. En ökad beräkning och kalkylering av arbete och organisation leder bort från traditionella livsformer och handlingar, något Georg Simmel också konstaterade i sina studier av det sociala samspelet och de sociala formernas ”geometri”. Vilfredo Pareto skiljde mellan logiska och icke-logiska handlingar, där de senare springer ur känslor och impulser, ”residuer”. Ferdinand Tönnies förstod förändringen som en övergång från *Gemeinschaft*, samhällen baserade på ”naturlig vilja”, samarbete, tradition och religion, där familjen, släktskapen och lokalsamhället var de naturliga enheterna, till *Gesellschaft*, storskaliga samhällen såsom nationalstater och städer, karakteriserade av ett omfattande lagsystem, marknadsekonomi, formella och opersonliga relationer mellan individer osv.

Klassikernas verk förebådade den moderna sociologin inte minst därför att de teoretiska systemen allt oftare kopplades samman med empiriskt material. Några av klassikerna – i första hand Marx, Weber och Durkheim – har också varit skolbildande och deras perspektiv används ännu i dag.

Det var inte förrän en bit in på 1900-talet som sociologin fick fäste i den akademiska världen. Speciellt Durkheim, som innehade en av de första professurerna i ämnet, vinnlade sig om att ge sociologin en vetenskaplig grund genom att precisera dess studieobjekt och metod och därmed skilja den från närliggande ämnen som psykologi och biologi. Sociologins studieobjekt är enligt Durkheim *sociala fakta*, dvs. det nätverk av samhälleliga determinanter (traditioner, institutioner, organisationer, sociala relationer, normer, värden, kollektiva föreställningar) som utövar ett ”tvång eller tryck” på individerna. De styr och möjliggör samtidigt vissa typer av handlingar. Sociala fakta skall betraktas och studeras *som ting*. Sociala fakta har en existens *sui generis* (’av eget slag’), vilket motiverar att sociologin är en självständig vetenskap. Det är dessa sociala fakta, dvs. *institutioner* (normativa värdemönster) och *sociala strukturer* (nätverk av relationer) som utgör sociologins studieobjekt. De kan och skall studeras lika rigoröst och objektivt som naturliga objekt, med metoder inspirerade av naturvetenskapen. Kausala och funktionella analyser utgör sociologins främsta förklaringsredskap.

I motsats till Durkheim definierade Weber sociologin som ”den tolkande förståelsen av socialt handlande”. Sociologin skall sträva efter att analysera olika typer av social handling genom att först kartlägga de objektiva betingelserna för handling och därefter, utifrån denna objektiva grund, förstå hur individen definierar situationen samt de subjektiva intentioner som motiverar olika typer av handling. För att förstå sociala handlingar måste sociologen med hjälp av *verstehen*-metoden sätta sig in i de handlandes intentioner, vilket lägger grunden för en subjektivistisk sociologisk tradition. Enligt denna tradition är sociologins studieobjekt således interaktionen mellan handlande individer. De objektivistiska och de subjektivistiska traditionerna har fortlevt och vidareutvecklats fram till i dag, i en ibland fruktbar konkurrens.

Under mellankrigstiden utvecklades sociologin i flera olika riktningar, ofta med nationell prägel. Ett viktigt underlag till jämförande sociologisk analys gavs av de brittiska socialantropologernas fältarbeten och funktionalistiska teorier, speciellt Alfred Radcliffe-Browns studier av ”primitiva” sociala organisationsformer i Australien (utförda 1910–12), och Bronislaw Malinowskis deltagande observationer av Trobriandöarnas invånare (utförda 1915–16 och

1917–18). I Frankrike fördes det Durkheimska arvet vidare av bl.a. Marcel Mauss, samt *Annales-skolan*. I Tyskland grundades *Institut für Sozialforschung* 1923, ett marxistiskt orienterat forskningscentrum ur vilket *Frankfurt-skolan* och den kritiska teorin växte fram. Till dess medlemmar hörde ledande intellektuella som Max Horkheimer, Theodor Adorno, Erich Fromm och Herbert Marcuse. I USA dominerade *Chicago-skolan*, under ledning av Robert Ezra Park och William Thomas och med George Herbert Mead som förgrundsgestalt. Genom detaljerade empiriska studier av det moderna storstadslivet och inte minst dess avarter (sociala problem, rasförtryck, missanpassning) gjorde dess medlemmar banbrytande insatser vad gäller sociologisk metod, i synnerhet den deltagande observationen, och teori, framför allt den symboliska interaktionismen.

Efter andra världskriget expanderade den empiriska sociologin snabbt på grund av den starkt ökade efterfrågan på samhällsanalyser och social ingenjörskonst. Teoretiskt sett fick den amerikanska sociologin en kraftig dominans, främst beroende på Ervin Goffmans mikrosociologiska och Talcott Parsons makrosociologiska arbeten. Parsons framställde en allmän systemteori, ”det strukturfunktionalistiska paradigmet”, en mäktig systematisk begreppsapparat som kan användas som gemensam grund för i princip all samhällsvetenskap, teoretisk som empirisk. Tillsammans med en av Paul Lazarsfeld systematiserad och populariserad teknik för insamling och analys av empiriska data gav den sociologin en unik enhetlighet under 20 års tid, fram till mitten av 1960-talet. Teorin förstärktes av Robert Mertons nyansering av den funktionalistiska analysen, speciellt hans distinktion mellan manifesta och latenta funktioner.

Strukturfunktionalismen bygger på ett konsensusperspektiv: samhällen anses bestå därför att medborgarna genom socialisation har ett antal grundläggande värden gemensamma. Under senare delen av 1960-talet och hela 1970-talet utsattes denna teori för kraftig kritik. Dess främsta svaghet är enligt bl.a. C. Wright Mills att teorin inte kan förklara social förändring, en kritik som i ljuset av Vietnamkriget, medborgarrättsrörelsen, studentrevolter och andra konfliktkällor blev förödande. Parsons system förkastades, och 1968 års samhällsteoretiker provade mängder av olika, mer eller mindre genomtänkta perspektiv, ibland sammanfattade under slagordet ”låt hundra blommor blomma”. I kölvattnet uppstod hermeneutiska, fenomenologiska, etnometodologiska, freudianska, marxistiska och andra samhällskritiska paradigmkandidater, med vars hjälp sociologer försökte finna nya infallsvinklar för samhällsanalys. Några av dessa slog rot och utvecklades till mer systematiska teorier under 1970-talet. Speciellt blev *konfliktteorier* – samhällen består av klasser och grupper med olika, ofta motsättningsfyllda intressen och den sociala ordningen upprätthålls genom makt, förtryck och ideologisk propaganda – alternativ till de tidigare konsensusteorierna. I Europa blev den franska marxistiskt inspirerade strukturalistiska skolan tongivande.

Under 1980-talet förbleknade många av de övergripande kritiska perspektiven, och i syfte att återupprätta vetenskapligheten återgick en stor del av sociologin till mer empiriskt orienterade arbetsmetoder. Datorn ger möjligheter att bearbeta mycket stora material, vilket medförde en snabb utveckling av avancerade statistiska metoder och matematiska modeller. Databaser kan utnyttjas till nya typer av mycket omfattande demografiska och epidemiologiska studier.

Den teoretiska utvecklingen tenderade åter att domineras av europeiska sociologer. Den s.k. mikro–makroproblematiken (frågan om hur individ- och samhällsperspektiven kan integreras) angreps på olika sätt av Anthony Giddens struktureringsteori, Jürgen Habermas

teori om praxis och Pierre Bourdieus teori om *habitus*. Michel Foucaults olika arbeten om den historiska ”konstitueringen av subjektet” fick ett mycket stort inflytande på den moderna sociologins utveckling fram till i dag.

Andra försök att förklara den sociala handlingens natur formulerades i USA av bl.a. James Coleman och Gary Becker i teorin om rationella val, som fick sin motsats i den s.k. nyinstitutionalistiska teorin, för vilken Paul DiMaggio är en ledande representant. Den förra teorin utgår från den metodologiska individualismen. Alla val, vare sig de är ekonomiska eller gäller val av äktenskapspartner, kan förklaras med rationellt, ”ekonomiskt” kalkylerande på olika ”marknader”. Nyinstitutionalismen utgår tvärtom från att preferenser och målsättningar är betingade av olika institutionella ordningar; vad som är rationellt för en individ kan vara irrationellt för en annan. För att förstå individuellt beteende måste man därför först analysera det institutionella sammanhanget. Mary Douglas ”galler–gruppmodell”, som korrelerar skillnader i tankestrukturer med skillnader i sociala organisationsformer, är ett av flera kunskapssociologiska försök att förklara det individuella tänkandets institutionella grunder.

Modern sociologi

Under 1990-talet fram till i dag kan flera tendenser urskiljas. En är ökad tvärvetenskaplighet: sociologer tillsammans med bl.a. statsvetare gör detaljerade analyser av välfärdsstatens utveckling. En annan är att feminismen fått fäste på den akademiska arenan och nu utgör ett av de större delområdena inom sociologin. Under 2000-talet har denna forskning ibland lösgjorts från de etablerade ämnena och bildat egna institutioner, genusvetenskap, som är tvärvetenskapligt baserade. En tredje tendens är att forskningen om internationella relationer och globaliseringsprocesser ökat kraftigt, med Immanuel Wallerstein som en ledande forskare. En fjärde är förnyade ansträngningar att utveckla och fördjupa generell sociologisk teori, ett område inom vilket Randall Collins, Charles Tillys och Pierre Bourdieus arbeten har varit banbrytande. Vidare har nya ämnesområden etablerats, som emotionernas sociologi, där Arlie Hochschilds verk varit nydanande. Kulturteori och ”den språkliga vändningen” är andra expanderande ansatser. Ytterligare en urskiljbar tendens under 2000-talet är en ökad fokusering på mikronivån, aktören och ideografiska studier, till skillnad från makrosociologi, struktur och nomotetiska ambitioner.

Vilka är då sociologins mer bestående karakteristika? Tre allmänna egenskaper kan anges. En första är utvecklingen av alltmer sofistikerade teorier och empiriska kunskaper inom olika delområden, tillsammans med sociologins förmåga att ta sig an angelägna samhällsfrågor, i dag t.ex. klimatsociologi. En andra är fasthållandet vid analyser av ojämlikheter (klass, kön, etnicitet) som ett historiskt nedärvt, centralt studieobjekt (stratifieringsforskning). En tredje är att sociologin är och alltid har varit präglad av kontroverser vad gäller dess vetenskapsteoretiska utgångspunkter och metodologier. Genom dess historia har -ismer och -logier ställts mot varandra: positivismen

mot relativistiska antaganden i form av hermeneutik och fenomenologi, realism mot postmodernism och social konstruktivism, förklaring mot förståelse, vetenskap mot politik. Motsättningarna har ibland givit upphov till fruktbara debatter men ibland också hämmat den empiriska forskningen och påverkat sociologins status som självständig vetenskaplig disciplin.

Sociologin är en ung vetenskap med stor utvecklingspotential. Dess kanske främsta styrka är att den genom att bryta med vardagliga föreställningar om den samhälleliga verkligheten skapar nya, systematiska och distanserade perspektiv på sociala fenomen. Med naturvetenskapernas och teknologins utveckling har åtminstone den industrialiserade världen befriats från förödande massvält, epidemier etc. De flesta hoten mot människan härrör ur motsättningsfyllda materiella och kulturella förhållanden, i såväl världsperspektiv som på nationella och lokala nivåer. Samhällsvetenskaperna, och kanske i synnerhet sociologin, får genom sin utveckling allt större kapacitet att erbjuda de teoretiska perspektiv utifrån vilka sociala förhållanden och problem av olika slag kan analyseras, förstås och förklaras.

Sverige

I Sverige utvecklades sociologin relativt sent; ämnet förekom inledningsvis inom praktisk filosofi. Den första renodlade professuren inrättades i Uppsala 1947 och innehades av Torgny Segerstedt. I dag finns allmänprofessurer vid samtliga större universitet i Sverige och specialprofessurer i ämnen som arbetslivets sociologi, socialpolitik m.m. Svensk sociologi har i stort följt den internationella utvecklingen. Till dess särdrag hör att den har varit mer empiriskt orienterad än den internationella och mer styrd mot praktiska sociala och politiska problem. De svenska sociologernas yrkesförening heter Sveriges Sociologförbund, vars officiella tidskrift är *Sociologisk Forskning*. Tillsammans med de övriga skandinaviska förbunden utges *Acta Sociologica*.

Författare: Thomas Brante

Litteraturanvisning

A. Giddens, *Sociology* (1994);
R.A. Nisbeth, *The Sociological Tradition* (1966);
A. Swingewood, *A Short History of Sociological Thought* (1984).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, sociologi. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sociologi (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- språksociologi
- freds- och konfliktforskning
- kunskapssociologi
- metapsykologi
- vetenskapssociologi
- emotionernas sociologi
- etnologi
- Émile Durkheim
- informatik
- jämförande metod

socialhistoria

socialhistoria, forskningsfält inom historievetenskapen som anlägger ett socialt perspektiv på de mänskliga relationerna. Socialhistorien har sina rötter dels inom kulturhistorien, dels inom den ekonomiska historien och fick sitt genombrott som dominerande perspektiv under tiden efter andra världskriget. Inspirationen kom då främst från den franska Annales-skolan och från de brittiska marxisterna med deras kulturinriktade teoribildning, bl.a. Eric Hobsbawm, som i sin klassiska artikel ”From Social History to History of Society” (Daedalus 1971) hävdade socialhistoriens totalhistoriska ambitioner.

Under efterkrigstiden tog socialhistorien intryck av den samtida sociologin, men också av klassiker som Durkheim och Max Weber. I dagens forskningsläge är den särskilt influerad av Pierre Bourdieu. En annan näraliggande disciplin var historisk demografi, där Louis Henry gjort banbrytande insatser. Familjehistoria och hushållshistoria blev ett centralt område inom socialhistorien. Den marxistiska renässansen under 1960-talet utlöste ett starkt intresse för arbetarhistoria och arbetshistoria, liksom för studier av samhällsförändringar och klassmässigt förankrade proteströrelser. Inom lokalhistorien inriktades socialhistorien mot sociala rörelser och politisk kultur. Feminismens frammarsch under 1970- och 80-talen inspirerade till kvinnohistorisk forskning med socialhistorisk anknytning. Slutligen har nya forskningsuppgifter tillförts genom intresset för mentalitetshistoria och politisk kultur.

Socialhistorien anknyter främst till disciplinerna historia och ekonomisk historia, men väsentliga bidrag kommer också från etnologi, antropologi, kulturgeografi, idéhistoria, kriminologi, kyrkohistoria och sociologi. Från olika teoretiska perspektiv och med

olika metoder närmar sig forskare socialhistorien, som framstår som ett framgångsrikt tvärvetenskapligt forskningsfält.

I Sverige expanderade riktningen mycket starkt från 1950-talet och blev dominerande inom historievetenskaperna, speciellt knuten till migrationshistoria och arbetarhistoria. I dagens forskningsläge finns en tydlig strömkantring mot mentalitetshistoria, kriminologisk historia och studiet av politisk kultur som socialt fenomen.

Författare: Birgitta Odén

Litteraturanvisning

P. Burke, *History and Social Theory* (1992);
Lynn Hunt (utgivare), *The New Cultural History* (1989).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, socialhistoria. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/socialhistoria (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- ekonomisk sociologi
- kultursociologi
- litteraturvetenskap
- historisk antropologi
- militärhistoria
- Annalesskolan
- konstvetenskap
- agrarhistoria
- kunskapssociologi
- etnologi

demokrati

demokrati′ (grekiska *dēmokrati'a* ’folkvälde’, av *demo-* och efterleden *-krati'a* ’-välde’, av

Demokratins mångfald

Ordet demokrati används för att beteckna företeelser på många områden och nivåer av samhället, och det saknas ett strikt och entydigt språkbruk. Man talar t.ex. om ekonomisk demokrati, beslutsdemokrati och demokrati som livsform. Beslutsdemokratin omfattar politisk beslutsdemokrati och organisationsdemokrati. Till organisationsdemokratin räknas sådant som föreningsdemokratin och företagsdemokrati etc.

Den politiska demokratin, som i dag framför allt tillämpas på nationalstatens olika nivåer, kan bestå av en eller flera av de nämnda demokratityperna kombinerade på olika sätt. Vi får därmed flera varianter

Författare: Lennart Lundquist

Demokratin under antiken

Demokrati som benämning på en styrelseform uppkom tidigast i Grekland, i slutet av 500-talet f.Kr. Den innebar för grekerna att samtliga vuxna manliga medborgare hade inflytande över stadens styrelse. Undantagna var alltid kvinnor, i staden bofasta utlänningar samt slavar. Det antika demokratibegreppet skiljer sig alltså på flera sätt från vårt, också genom att den antika demokratin var direkt, aldrig representativ, och endast mycket sällan inbegrep tendenser till politiska partier. I Grekland definierades demokrati inte minst av sin motsats, oligarki (fåvälde),

Författare: Charlotte Wikander

Demokratins utveckling i nyare tid

I praktiken hade demokratiska drag funnits redan i de ”urgermanska” bondesamhällena, på vilkas ting dock endast de fria bönderna fattade besluten. Efter hand differentierades bondesamhället i ett ståndssamhälle, vars indelning återspeglades i de representativa församlingar som rådgjorde och beslutade tillsammans med fursten, i Sverige adel, präster, borgare och bönder, där bönderna var bärare av den gamla styrelsetraditionen. I den parlamentariska demokratins föregångsland, England, samlades den världsliga och andliga aristokratin i överhuset, medan de ofrälse hänvisades till underhuset, som länge dominerades

Författare: Nils Andrén Lennart Lundquist

Demokratiutveckling i Europa efter 1989

Det tredje historiska genombrottet för demokratiska idéer skedde snabbt under hösten 1989. I och med Berlinmurens fall 9 november samma år gick startskottet för de östeuropeiska kommunistregimernas sönderfall. De östeuropeiska länderna i Warszawapakten, uppmuntrade av den nya glasnost-, perestrojka- och demokratiseringspolitiken i Sovjetunionen, avskaffade sina påtvingade kommunistiska system med ambitionen att ersätta dessa med demokratiska värderingar och politiska institutioner.

Förändringarna i Öst- och Centraleuropa växte fram ur ett folkligt förankrat krav på demokratisering, ett öppnare rättssamhälle och övergång till marknadsekonomi.

Författare: Rutger Lindahl

Demokratins framväxt på den afrikanska kontinenten

Flera av dagens 54 självständiga stater i Afrika är resultatet av kolonialmakternas gränsdragningar, som gjordes utan hänsyn till de afrikanska folken. Det har fått till följd att det i ett land kan leva över hundra etniska grupper som skiljer sig åt i språkligt, kulturellt och religiöst avseende. I andra fall har ett och samma folk hamnat i två eller flera olika stater, vilket är fallet med till exempel somalierna. I många fall drogs gränserna medvetet av kolonialmakterna som ett sätt

Författare: Anders Hansson

Demokratins framväxt i Latinamerika

Latinamerika var sedan slutet av 1400-talet uppdelat i en spansk och en portugisisk sfär i enlighet med Tordesillasfördraget, ett avtal mellan dåtidens sjöfararnationer Spanien och Portugal. I praktiken tilldelades dagens Brasilien till Portugal. Resten av kontinenten tillföll Spanien.

Avståndet mellan Europa och Latinamerika skapade relativt stor självständighet för kolonierna och en inhemsk elit som styrde kontinenten. Denna grupp inspirerades i slutet av 1700-talet av USA:s självständighetsförklaring gentemot Storbritannien och den franska revolutionen, och krav på frihet restes från Spanien och

Författare: Johan Schmidt

Litteraturanvisning

R.A. Dahl, *Demokratin och dess antagonister* (svensk översättning 1999);
J.S. Dryzek, *Rational Ecology: Environment and Political Economy* (1987);
M.H. Hansen, *The Athenian Democracy in the Age of Demonsthenes* (2:a upplagan 1999);
D. Held, *Demokratimodeller* (svensk översättning 2:a upplagan 1996);
D. Held, *Democracy and the Global Order* (1995);
K. Jacobsson, *Så gott som demokrati* (1997);
L. Lewin, *Folket och eliterna* (1970);
L. Lundquist, *Förvaltning och demokrati* (1991);
C.B. Macpherson, *The Life and Times of Liberal Democracy* (1977);
Jan Olsson, *EU och demokratin* (1999);
A. Phillips, *Democracy and difference* (1993);
B. Rothstein, *Vad bör staten göra?* (1994);
F. Sejersted, *Demokrati og Rettsstat* (1984);
H. Tingsten, *Demokratins problem* (7:e upplagan 1971).

Källangivelse
Nationalencyklopedin, demokrati. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/demokrati (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- plutokrati
- aristokrati
- teknokrati
- teknokrat
- teokrati
- byråkrati
- tal och skrift
- folkvälde
- vara
- mening

jämlikhet

jämlikhet, alla individers lika värde. I politiska sammanhang avser termen ibland även individernas lika inflytande och lika sociala förhållanden. Jämlikhet kan motiveras från olika utgångspunkter: religion, naturrättsliga föreställningar om samhällsfördrag mellan jämlika människor, liberalism, socialism och demokrati. Den franska revolutionens slagord 1789, ”frihet, jämlikhet och broderskap”, fick stark opinionseffekt. Jämlikheten är svår att omsätta i praktiken och har därför i växlande grad förverkligats i olika religiösa, juridiska och politiska system. I liberalismens jämlikhet ingår individens rätt till egen och fri utveckling, i socialismens allas lika möjligheter och rätt till del av materiella och kulturella värden. Politiskt är jämlikhetens viktigaste manifestation den allmänna och lika rösträtten.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, jämlikhet. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämlikhet (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- europeisk rättshistoria.
- språksociologi
- feministteologi
- jämställdhet
- feodalism
- broderskap
- kunskapssociologi
- släktskap
- socialism
- människosyn

jämställdhet

jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Jämställdhet är närbesläktat med jämlikhet. Medan jämlikhet rör alla människors lika värde är jämställdhet emellertid förbehållet förhållandet mellan könen.

Det svenska ordet jämställdhet i den nu aktuella betydelsen etablerades i samband med att frågan om lagstiftning mot könsdiskriminering initierades politiskt i början av 1970-talet. År 1979 antogs Sveriges första jämställdhetslag (se vidare jämställdhetslagen).

Jämställdhet förutsätter en jämn fördelning av makt och inflytande, samma möjligheter till ekonomiskt oberoende, lika villkor och förutsättningar i fråga om företagande, arbete, arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet, lika tillgång till utbildning och möjligheter till utveckling av personliga ambitioner, intressen och talanger, delat ansvar för hem och barn samt slutligen frihet från könsrelaterat våld.

Denna artikel fokuserar på tre väsentliga jämställdhetsområden:

1) arbetsmarknad, utbildning och försörjning,

2) familj och föräldraskap samt

3) makt och inflytande.

För området könsrelaterat våld, se kvinnomisshandel.

Olika typer av jämställdhet

Man kan tala om *kvantitativ* respektive *kvalitativ jämställdhet*. Kvantitativ jämställdhet kallas för rättviseaspekten. Det är helt enkelt orättvist att vissa människor utan särskilda skäl skall ha lägre lön, sämre arbetsvillkor och mindre möjligheter till inflytande, osv. Jämn könsfördelning anses råda då båda könen är representerade till minst 40 % vardera. Med kvalitativ jämställdhet avses ett förhållande där innehåll, villkor, regler, rutiner, organisation, värderingar, maktförhållanden m.m. är könsneutrala och således inte präglade av tillskrivna könsbestämda kvalifikationer och kompetenser. Förändras den kvantitativa fördelningen mellan könen finns förutsättningar för kvalitativa förändringar och omvänt.

Det finns också en skillnad mellan *formell* och *reell jämställdhet*. Formell jämställdhet, i meningen att det inte längre finns några formella eller rättsliga hinder för jämställdhet, har successivt uppnåtts i Sverige, t.ex. genom att alla yrken är öppna för båda könen, genom särbeskattningen och genom jämställdhetslagen. Arbetet för reell jämställdhet, dvs. att kvinnor och män har lika villkor i realiteten, pågår dock fortfarande.

Historia

Jämställdhetssträvandena har sina historiska rötter i den tidiga kvinnorörelsen, där kampen för kvinnlig rösträtt var av särskild betydelse. År 1921 fick Sverige allmän rösträtt, dvs. kvinnor fick rätt att rösta och blev samtidigt även valbara till riksdagen. Samma år valdes fem kvinnor in i riksdagens första och andra kammare, och 1947 fick Sverige den första kvinnan i regeringen, professorn i nationalekonomi Karin Kock.

Jämställdhetsarbetet, som bedrevs av bl.a. kvinnorörelserna, och debatten om och de faktiska förändringarna som ägt rum i relationerna mellan könen, har lett till reaktioner. Exempelvis har mansrörelser av varierande slag vuxit fram på skilda håll i världen. Vissa av dem är av konservativ och revanschistisk karaktär, andra tar parti för jämställdheten på olika sätt. Männens roll i jämställdhetsarbetet kom att uppmärksammas alltmer under 1990-talet.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Nationellt och internationellt jämställdhetsarbete

Som strategi i samhällsutvecklingen har Sverige, liksom EU, antagit det övergripande målet att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra och beaktas inom alla delar av regeringens arbete liksom inom statliga verk och myndigheter. Se vidare jämställdhetsintegrering.

I Sverige bedrivs regeringens jämställdhetsarbete av en jämställdhetsminister, som har hjälp av en jämställdhetsenhet. Varje län har också en person som är särskilt sakkunnig i jämställdhet. Sedan 2009 tillser Diskrimineringsombudsmannen att jämställdhetslagen efterlevs. Åren 1978–2008 hade Jämställdhetsmannen motsvarande uppdrag. Se vidare jämställdhetspolitik.

Det har i hela Norden skett en institutionalisering av jämställdheten genom jämställdhetslagar, offentliga styrelser och råd, jämställdhetsombud m.m. Nordiska ministerrådet bedriver ett samarbete inom jämställdhetsområdet med hjälp av Nordiskt institut för kunskap om kön (NIKK), ett kunskaps- och informationscenter för genus- och jämställdhetsforskning placerat vid universitetet i Oslo.

I Amsterdamfördraget, som regeringscheferna i EU:s medlemsländer enades om 1997, skrevs jämställdheten in i portalparagrafen, som ett av unionens grundläggande mål. Det sjätte handlingsprogrammet, ”Färdplan för jämställdhet” (2006–10), antogs i mars 2006.

Som ett resultat av 1960- och 70-talens världsomfattande kamp för jämställdhet utlyste FN 1975 till internationellt kvinnoår. Den första kvinnokonferensen hölls samma år i Mexico City och den fjärde och senaste i Beijing 1995. Där antogs ett handlingsprogram för ett antal

åtgärdsområden där kvinnor är särskilt utsatta, t.ex. fattigdom, utbildning, hälsa, våld, väpnade konflikter, inflytande, mänskliga rättigheter och miljö.

År 1979 antog FN en konvention om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*). Sverige och övriga Norden hörde till den grupp om ca 100 länder som hade ratificerat kraven 1990. År 2009 hade antalet länder ökat till ca 185.

Jämställdhetsarbete bedrivs i någon form på de flesta platser i världen, ibland av nationella eller internationella organisationer, i andra fall av s.k. NGO:s (non-governmental organizations). Jämställdhet och rättvisa mellan män och kvinnor, trygghet och säkerhet samt delat föräldraansvar är en generell fråga, men vad man arbetar med, och på vilket sätt, är avhängigt den lokala och regionala situationen.

Det finns en spänning mellan arbete för jämställdhet och bevarande av hierarkier. De idéhistoriska rötterna rymmer både principen om kvinnors och mäns lika värde, dvs. människovärdesprincipen, och idén om kvinnans underordning av mannen. Detta dilemma hör inte bara till historien. På många håll i världen värnas jämställdheten, och många framsteg har gjorts, samtidigt som stora olikheter mellan mäns och kvinnors rättigheter, skyldigheter och möjligheter kvarstår.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Arbetsmarknad

Att beskriva kvinnors och mäns historiska arbetssituation är problematiskt på grund av statistiska felkällor. En problematik är att statistiken har redovisat det betalda arbetet, men inte det obetalda. Därigenom har mäns arbete varit mer synligt än kvinnors (jämför kvinnoarbete). Detta är i vissa fall fortfarande ett problem, inte minst globalt sett.

Under 1900-talet ökade kvinnors expansion på den registrerade arbetsmarknaden från 25 % av arbetskraften i början av seklet till att mot slutet uppgå till nära hälften av arbetskraften. Sverige hade 2009 en av världens högsta kvinnliga förvärvsfrekvenser baserat på registrerat, avlönat arbete. Männens andel på arbetsmarknaden var fortfarande något större än kvinnornas.

År 1970 räknades 60 % av kvinnorna och 90 % av männen till landets arbetskraft. Skillnaden har minskat med åren: 2007 räknades 81 % av kvinnorna och 87 % av männen i åldersgruppen 20–64 år till arbetskraften i Sverige. Av de sysselsatta kvinnorna arbetade 66 % heltid och 34 % deltid. Motsvarande siffror för männen var 90 % respektive 10 % (Statistiska centralbyrån, SCB, 2008). Den höga andelen deltidsarbetande bland kvinnorna är liksom tidigare påtaglig.

Att ha barn påverkar kvinnors arbetsliv mer än mäns. Internationellt sett utmärks dock svensk arbetsmarknad av den höga andelen kvinnor med barn under 7 år som ingår i arbetskraften.

Sedan 1900-talet har en av stötestenarna varit frågan om hur man kan finna former för att organisera det avlönade arbetet utanför hemmet

och det oavlönade arbetet i hemmet på ett jämställt sätt. Alva Myrdal hade på 1930-talet radikala visioner om att rationalisera hemarbetet så att det skulle möjliggöra för kvinnor att förvärvsarbeta. Men hennes idéer var inte oemotsagda. Perioden från 1930 till 1960 kom i stället att karakteriseras av en uppvärdering av det reproduktiva hushållsarbetet. Den s.k. hemmafruepoken blev dock relativt kort och kulminerade under 1950-talet (jämför hemmafru).

Den snabbaste förändringen på den svenska arbetsmarknaden inträffade på 1960-talet, då kvinnornas förvärvsfrekvens ökade kraftigt. Detta sammanföll med en mängd ekonomiska och familjepolitiska förändringar. Näringslivet expanderade och hade stort behov av arbetskraft. Nya former av sysselsättningstillfällen infördes med deltidsarbeten, halvtidsskift etc. som en lösning på dilemmat med lönearbete och familjeomsorg. Service- och tjänstesektorn tillväxte till följd av hushållens ökade välstånd. Välfärdssektorns snabba tillväxt fyllde det dubbla syftet att erbjuda barnomsorg och samtidigt utgöra en väsentlig arbetsmarknad för kvinnor. Introduktionen av p-pillret 1964 tillsammans med ändrade abortregler (fri abort till och med 18:e graviditetsveckan infördes 1975) medförde större frihet när det gällde att planera familjebildning i kombination med utbildning och arbetslivsanknytning.

För att skapa ekonomiska incitament för kvinnor att förvärvsarbeta infördes särbeskattning, vilket innebär att var och en är ansvarig för sig och sina barns försörjning och att var och en beskattas utifrån sina egna inkomster. Fullständigt avskaffades sambeskattning av äkta makars inkomster dock först 1987.

Den svenska arbetsmarknaden är fortfarande tudelad. Man kan tala om en kvinnoarbetsmarknad som domineras av vård- och omsorgsyrken och en mansarbetsmarknad inom bygg- och teknikområdet. Antalet enkönade yrken har visserligen minskat under efterkrigstiden, men 2007 arbetade fortfarande 2,5 av 10 kvinnor och 4 av 10 män i ett yrke där minst 90 % hörde till deras eget kön (SCB, 2008).

Den könsuppdelade arbetsmarknaden karakteriseras av skillnader mellan män och kvinnor när det gäller bl.a. lönenivåer, karriärmöjligheter, status, arbetsrelaterade förmåner, kreditvärdighet och levnadsvillkor. Den inbegriper också skillnader i yrkesskador och dödsorsaker. Den ökade könsintegrationen på arbetsmarknaden innebär dock att skillnaderna minskar.

Prästyrket och förskolläraryrket är två exempel på områden där underrepresenterat kön har gjort inbrytningar. Dessa integrationsförsök har dock inte skett utan problem. Dilemmat mellan principen om kvinnors och mäns lika värde och antagandet om mäns överordning synliggörs i frågan om kvinnor som präster (se vidare kvinnoprästfrågan).

Inom barnomsorgen har satsningar gjorts i form av bl.a. kvotering. Låg lön, könsstämplingen av yrket samt den kvinnodominerade miljön har lyfts fram som skäl till svårigheterna att rekrytera män till barnomsorgsutbildningen. Många män har också lämnat verksamheten efter kort tid. Den första manliga barnskötaren kom in i verksamheten på 1950-talet, och fram till 1967 hade endast tre män utbildat sig till förskollärare. Trots försöken har andelen män i nationell statistik över tillsvidareanställd personal på daghem dock aldrig överstigit 5 %.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Försörjning

Fram till 1900-talets början tillgodosågs kvinnors och mäns försörjning i huvudsak genom egen produktion i jordbrukarhushållen. Med industrialismen och inflyttningen till städerna uppstod en situation där ogifta kvinnor och mödrar behövde försörja sig själva genom lönearbete eller egen verksamhet, men först 1884 förklarades ogifta kvinnor myndiga vid 21 års ålder. Därmed kunde de bestämma över sin inkomst och egendom. Gifta kvinnor blev dock myndiga först 1921.

Av samtliga kvinnor, 15 år och äldre, kunde 3 % försörja sig som anställd eller egen företagare 1870, medan motsvarande siffra för männen var 52 %. Fortfarande 1950 var endast en fjärdedel av kvinnorna och drygt tre fjärdedelar av männen ekonomiskt oberoende genom lönearbete eller företagande. År 2000 var det nästan lika många kvinnor som män som självständigt försörjde sig. Ersättningen för utfört arbete har dock varit olika.

Könsmässig lönediskriminering innebär att individer särbehandlas i lönehänseende på könsmässiga grunder. *Direkt diskriminering* föreligger när män och kvinnor erhåller olika lön för lika eller likvärdigt arbete hos en och samma arbetsgivare. *Fördelningsmässig diskriminering* föreligger då män och kvinnor fördelas på olika arbeten, yrken och arbetsplatser med olika utvecklingsmöjligheter och löner. Denna typ av diskriminering kan ske vid rekrytering och befordran till positioner på arbetsmarknaden. *Värdemässig diskriminering* innebär att befattningar där företrädesvis kvinnor arbetar betalas lägre än de befattningar där män dominerar. Detta trots att kvalifikationskrav och andra lönerelevanta faktorer är likvärdiga. Se vidare lönediskriminering och könsdiskriminering.

Trots aktivt arbete inom lönebildningområdet kvarstår löneskillnaderna mellan kvinnor och män. År 2006 var kvinnors lön i genomsnitt 84 % av mäns. Då hänsyn tas till skillnader i ålder, utbildning, arbetstid, sektor och yrkesgrupp är kvinnors lön 92 % av mäns (SCB, 2008). Över tid har solidarisk lönepolitik och låglönesatsningar indirekt gynnat kvinnorna, eftersom de i stor utsträckning hört till de lågavlönade grupperna.

Enligt svenskt rättsväsende är lönediskriminering olaglig. Flera paragrafer i den svenska diskrimineringslagen reglerar arbetsmarknadens parters skyldigheter att undvika könsdiskriminering vid lönesättning. Så var fallet även i den numera upphävda jämställdhetslagen. Se vidare diskrimineringslagen och likalönsfrågan.

Kvinnors lägre löneinkomster ger också utslag i form av lägre pensioner. Medelpensionsbeloppet (avseende garanti-, inkomst-, premie,- tilläggs- och avtalspension) för pensionärer 65 år och äldre var för kvinnor 128 500 kr och för män 186 800 kr per år 2006 (SCB, 2008).

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Utbildning

Den allmänna folkskolan, som infördes 1842, gav både pojkar och flickor rätt till grundläggande skolutbildning. En mer teoretiskt inriktad utbildning fanns dock inom de allmänna läroverken, till vilka endast pojkar hade tillträde. År 1870 fick flickor möjlighet att ta studenten som privatister. Först 1927 öppnades de statliga läroverken för flickor. Helt könssegrerade läroverk, s.k. pojkläroverk och flickläroverk, var vanliga fram till mitten av 1900-talet och integrerades slutgiltigt först under 1960-talet. En alternativ skolform för flickor var s.k. flickskolor som huvudsakligen utbildade i husliga uppgifter men som efter hand fick en alltmer teoretisk inriktning.

År 1873 fick kvinnor möjlighet att avlägga akademisk examen, med några få undantag (inom juridik och teologi). Detta innebar inte att flickor kunde söka sig till alla eftergymnasiala utbildningar. Högre teknisk utbildning vid Kungliga tekniska högskolan i Stockholm var stängd för kvinnor fram till 1921. Chalmers tekniska högskola i Göteborg öppnades för kvinnor några år tidigare. Män utestängdes i praktiken också från vissa utbildningar som ansågs vara särskilt lämpade för kvinnor, t.ex. sjuksköterskeutbildningen.

Sedan 1983 är alla yrken öppna för både män och kvinnor (inklusive yrken inom försvaret), vilket innebär att män och kvinnor återfinns inom alla utbildningar. Lika rätt till utbildning och yrke har däremot inte lett fram till en lika fördelning i utbildningsval. Skillnaden märks redan på gymnasienivå, där vårdutbildningar domineras av flickor och tekniska utbildningar av pojkar.

Dessa skillnader syns även på högskolenivå. Kvinnor dominerar inom områdena vård, omsorg och utbildning, män inom teknik. En jämnare könsfördelning finns inom medicin, odontologi, juridik, samhällsvetenskap och naturvetenskap. Traditionellt har fler män än kvinnor gått vidare till forskarutbildning. I dag är dock könsfördelningen jämn: mellan 1985 och 2007 ökade andelen kvinnor bland de nyantagna doktoranderna från 31 till 49 %.

Könsfördelningen bland lärare vid universitet och högskolor blir märkbart ojämnare ju mer meriterade tjänsterna är. Exempelvis var 41 % av forskarassistenterna och 56 % av adjunkterna kvinnor 2007. Av lektorerna och professorna utgjorde kvinnorna endast 38 respektive 18 % män (SCB, 2008). Många ämnen saknar kvinnlig professor, i vissa fall har det aldrig funnits någon sådan.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Familj och föräldraskap

Under de senaste decennierna har förändringar ägt rum inom familjeområdet. Kvinnors förvärvsarbete innebär att de flesta familjer i Sverige numera är tvåförsörjarfamiljer. Även om ca 75 % av alla barn i åldern 0–17 år och ca 87 % av barn i åldern 0–6 år lever tillsammans med båda sina biologiska föräldrar (SCB, 2008) har nya former av familjeliv och föräldraskap blivit vanliga. För att beskriva dessa förändringar har man introducerat begrepp som ombildad familj och länkade familjesystem, där de gemensamma barnen utgör länkarna (se vidare familj).

Det centrala i dessa förändringar är att äktenskap och samboende i ökande omfattning skiljs från föräldraskap. I ett jämställt samhälle förutsätts att fäder och mödrar delar ansvar för och omsorg om gemensamma barn lika, vare sig de lever i samma hushåll eller ej. Gifta föräldrar har i regel gemensam vårdnad om barn under 18 år, och de är båda förmyndare för barnen. Vid äktenskapsskillnad behåller föräldrarna denna gemensamma vårdnad, vilket innebär att föräldrarna har ett gemensamt rättsligt ansvar för barnet (jämför vårdnad).

Män i Sverige tar i dag mer aktiv del i hem- och familjerelaterade sysslor än tidigare. Det gäller i synnerhet omvårdnaden om barnen. På 1960-talet deltog 1 % av fäderna i omvårdnaden om de små barnen och 14 % av de något större. På 1990-talet tog 85 % av fäderna aktiv del i sina barns omvårdnad, såväl de små som de större (SCB, 1992). Fortfarande utför kvinnor merparten av det obetalda arbetet med hem och barn.

I syfte att uppmuntra mäns aktiva deltagande när det gäller hem och barn övergick den tidigare moderskapsförsäkringen 1974 till att bli en föräldraförsäkring, vilket innebar att även fäder kunde utnyttja försäkringen. Senare har den svenska föräldraförsäkringen byggts ut och reviderats i flera steg; bl.a. har ett visst antal dagar med rätt till föräldrapenning reserverats för vardera föräldern.

Sedan 1974 har mäns uttag av dagar med föräldrapenning ökat långsamt och uppgick 2007 till 21 % av samtliga dagar. Andelen män som tagit ut någon föräldrapenning har ökat snabbare och var samma år 44 % (SCB, 2008). Uttaget av föräldraledighet varierar mellan olika kategorier av kvinnor och män. Föräldrarna delar i olika grad på föräldraledigheten beroende på utbildningsnivå, ålder, förvärvsarbete m.m.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Makt och inflytande

I början av 1970-talet användes könskvotering för att främja kvinnors del i den politiska makten. Norge är det land i Norden där könskvotering tillämpats mest. I de svenska politiska partierna har det funnits ett starkt motstånd mot att formalisera regler om könskvotering. Krav från bl.a. opinionsgruppen Stödstrumporna inför valet 1994 ledde till att partierna införde principen om ”varannan damernas”, som formulerades i en statlig utredning (SOU 1987:19).

Kvinnors representation i politiska församlingar i Sverige har ökat stadigt efter andra världskriget, framför allt sedan 1970-talet. År 2008 var 48 % av riksdagsledamöterna kvinnor.

Förutom partipolitiskt arbete finns även andra former av politiskt deltagande i samhället, t.ex. via olika intresseorganisationer och sociala rörelser. Båda könens deltagande i det politiska livet är en rättvisefråga. Dessutom finns det ett intresse för båda könen av att vara representerad eftersom politikens innehåll, dvs. frågan om hur de substantiella värden som politiken förverkligar och fördelar, ser olika ut i förhållande till olika gruppers behov, önskemål och krav.

På det ideologiska planet och i den praktiska politiken finns en viss motsättning mellan dem som hävdar att kvinnor bäst tar till vara sina intressen genom separat organisering i egna kvinnogrupper och organisationer och dem som menar att kvinnor bör sträva efter integration i och omvandling av de nu mansdominerade organisationerna och institutionerna.

Könsstrukturer i organisationer kan synliggöras genom att beskriva hur många kvinnor respektive män det finns i organisationen, på vilka nivåer de befinner sig och vilka befattningar de innehar. När organisationer är hierarkiskt uppbyggda, med män i de högre och kvinnor i de lägre positionerna, talar man om *vertikal segregering*. När kvinnor och män finns på olika nivåer, ofta inom skilda kunskaps- och yrkesområden, talar man om *horisontell segregering*.

Regelsystem och traditioner utgår i allmänhet från en hierarkisk princip där arbetet kan skötas utan hänsyn till andra skyldigheter, t.ex. ansvar för hem och familj. Detta får konsekvenser för vad som definieras som normalt och korrekt i organisationen och leder till ojämlika maktrelationer, vilket i sin tur kan leda till könsdiskriminering och sexuella trakasserier (jämför diskriminering).

Könsfördelningen bland styrelseledamöterna i börsnoterade företag är mycket ojämn. Kvinnor utgjorde 18 % av dessa 2008, och andelen styrelseordförande var endast 1 %. Samma ojämna fördelning gäller även det övriga näringslivets chefsnivåer. Med några undantag dominerar män på chefsposter inom såväl privat näringsliv som offentlig sektor och på förtroendeposter inom de fackliga organisationerna.

Politik och arbetsmarknad är således viktiga arenor för förhållandet mellan könen. Andra betydelsefulla maktfaktorer med stort genomslag är medierna och reklambranschen, som både bekräftar traditionella föreställningar om kön och utmanar gällande könsordning.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Gunnel Forsberg Berit Sundgren Grinups

Litteraturanvisning

Förskolan del 1: 1968 års Barnstugeutredning, SOU 1972:26;
Förskolan del 2: 1968 års Barnstugeutredning, SOU 1972:27;
Varannan damernas: Slutbetänkande från utredningen om kvinnorepresentation, SOU 1987:19;
Löneskillnader och lönediskriminering: Om kvinnor och män på arbetsmarknaden, SOU 1993:7;
Ty makten är din, SOU 1998:6;
Europe in Figures, utgiven av Eurostat (5:e upplagan 2000);
Kyrkoordning för Svenska kyrkan (2000);
Lönestatistisk årsbok, utgiven av Statistiska centralbyrån (2000);
På tal om kvinnor och män: Lathund om jämställdhet, utgiven av Statistiska centralbyrån (2008);
Regeringens jämställdhetspolitik – inför 2000-talet, utgiven av Regeringskansliet (2000);
Båda blir bäst: Attityden till delad föräldraledighet, utgiven av Riksförsäkringsverket (2000);
G. Ahrne & C. Roman (utgivare), *Hemmet, barnen och makten: Förhandlingar om arbete och pengar i familjen* (1997);
L. Askland & S.O. Sataøen (utgivare), *Hva skal vi med menn?: Om betydningen av menn i pedagogisk arbeid med små barn* (1998);
C. Bergqvist (utgivare), *Likestilte demokratier?: Kjønn og politikk i Norden* (1999);
B. Berner, ”Kvinnor, kunskap och makt i teknikens värld”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 1982;
B. Flising, *Rekrytering av män till offentlig barnomsorg* (1997);
Y. Hirdman, *Att lägga livet till rätta* (2:a upplagan 2000);
J. Juul Jensen, *Menn i daginstitusjoner: Ett europeiskt perspektiv* (1998);
J. Lovenduski & P. Norris (utgivare), *Gender and Party Politics* (1993);
R. Moss Kanter, *Men and Women of the Corporation*, (2:a upplagan 1993);
A. Phillips, *Närvarons politik* (2000);
I. Wernersson & R. Lander, *Män och kvinnor i barnomsorgen: En analys av könskvotering, yrkesval och arbetstrivsel* (1979).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, jämställdhet. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämställdhet (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- jämställdhetspolitik
- kvinnorätt
- handikappolitik
- diskrimineringslagen
- språksociologi
- biståndspolitik
- islamisk kvinnosyn.
- Fredrika-Bremer-Förbundet
- kvinnoarbete
- feministteologi

europeisk rättshistoria.

europeisk rättshistoria. Den europeiska rättsutvecklingen i äldre tid präglades framför allt av de skilda folkens egna rättstraditioner – deras sedvanerätt – och deras reception av romersk och kanonisk, inklusive mosaisk rätt. Den romerska rätten utvecklades och fick ett allt större tillämpningsområde allteftersom romarna utvidgade sitt välde. Dess högsta blomstring inföll under 100-talet e.Kr. och något därefter. I samband med romarrikets kulturella nedgång vid mitten av 200-talet kom rätten att i många avseenden förenklas och förvanskas.

Det utvecklades en *vulgarrätt*. Stor betydelse för det romerskrättsliga arvet fick emellertid den kodifikation av den romerska rätten som på initiativ av kejsar Justinianus tillkom på 530-talet och som avslutades 565. Detta lagverk kom på 1500-talet att benämnas *Corpus iuris civilis*.

Till den romerska rättens spridning och inflytande bidrog även den omständigheten att många av de germanfolk som under folkvandringstiden (ca 375–550) hade slagit sig ned inom det forna romarrikets gränser i icke ringa omfattning antog den romerska vulgarrätten och själva skapade lagkodifikationer. Man brukar skilja mellan de lagkodifikationer som innehöll lagar som gällde för de germanska folken själva, *leges barbarorum*, och de som innehöll lagar som gällde för underkuvade romerska medborgare, *leges romanorum*.

Till den romerska rättens spridning och reception bidrog också de europeiska folkens övergång till kristendomen, vilken hade uppstått inom romarrikets gränser. De kristna missionärerna spred kännedom om den romerska rätten samtidigt som de förkunnade det kristna evangeliet. Inom kyrkans ram tillämpades kyrkans eget rättssystem, den *kanoniska rätten*, vars rättsregler formats genom synodalbeslut och påvliga dekret.

Redan under de första århundradena av vår tideräkning och under tidig medeltid hade på detta sätt stora delar av Europa rönt inflytande av den romerska rätten.

I Bysantinska riket försökte man efter tillkomsten av Corpus iuris civilis tillämpa den klassiska romerska rätten. Man blev dock tvungen att översätta vissa delar till grekiska och ge ut förkortade och moderniserade upplagor av det gamla lagverket. En sådan förkortad upplaga med utdrag ur Corpus iuris civilis, som tillkom 1345, tillämpades i Grekland fram till 1941. Via Bysantinska riket kom även de östra delarna av Europa i kontakt med kristendomen och den romerska rätten.

För den romerska liksom för den kanoniska rättens del och för rättsutvecklingen i dess helhet i Europa inträffade en avgörande vändpunkt under 1100-talet. Man började då på nytt studera den klassiska romerska rätten liksom också den kanoniska rättens källmaterial. Detta studium tog sin början i Bologna i norra Italien och spred sig senare till andra universitetsstäder.

Föregångare för det romerskrättsliga studiet var Irnerius (död ca 1125) och för det kanoniskrättsliga Gratianus (död ca 1160). Irnerius och hans lärjungar skrev randanmärkningar till de gamla texterna, *glossor*, varför de kom att kallas *glossatorer*. Genom samarbete mellan alla dessa rättsvetenskapsmän skapades en *romersk-kanonisk rätt*.

Glossatorerna efterföljdes på 1200-talet av *postglossatorerna*, även kallade *konsiliatorerna*. Deras mål var att skapa en för samtiden användbar rätt. Från alla länder strömmade lärjungar till Italien för att

inhämta kunskap och sedan återvända till sina hemländer och omsätta sina kunskaper i praktiskt lagstiftningsarbete. Resultatet blev en omfattande reception av romersk och kanonisk rätt i så gott som hela Europa.

I England, där man tidigare till en del recipierat romersk och kanonisk rätt, gick man dock sin egen väg och utvecklade efter den normandiska erövringen en egen inhemsk rättstradition. Härur framgick redan på 1200-talet *common law*, ett rättssystem som alltjämt tillämpas i de anglikanska länderna. Receptionen av romersk rätt blev mest omfattande i Tyskland, där den vid medeltidens slut erkändes som gällande tysk rätt.

Detta stämde också väl överens med uppfattningen av det tyska kejsardömet som ett återupprättande av det romerska kejsardömet. Genom anpassning till den tyska rätten uppstod den *tysk-romerska rätten*. I Tyskland benämndes denna rätt *usus modernus*, *pandekträtt* eller *Gemeines Recht*. Den präglade det tyska rättssystemet fram till 1900-talet.

I Frankrike gjorde sig det romerskrättsliga inflytandet starkast gällande i de södra delarna, medan inhemsk sedvanerätt tillämpades i de norra delarna. En enhetlig lagstiftning infördes i Frankrike först i och med de lagverk som på initiativ av Napoleon tillkom i början av 1800-talet. I de nordiska länderna blev receptionen av romersk och kanonisk rätt påtaglig alltifrån medeltiden. För svenskt vidkommande blev inflytandet från den tysk-romerska rätten särskilt starkt under stormaktstiden.

Med reformationens införande avskaffades i huvudsak den kanoniska rätten. Rättstraditionerna från medeltiden levde dock länge kvar och den mosaiska rätten påverkade den svenska rätten ända in på 1700-talet. I Ryssland avbröts den tidigare rättsutvecklingen genom tatarernas erövring av landet 1240. Det dröjde ända till 1649 innan Ryssland fick någon motsvarighet till Västeuropas lagstiftning.

Anledningen till att man i så många länder recipierade den romerska och den kanoniska rätten, liksom den romersk-kanoniska och den tysk-romerska rätten, var att dessa rättssystem åtnjöt stor auktoritet och att de juridiskt sett var överlägsna de inhemska rättsordningarna. Den medeltida trosuppfattningen att rättsordningen vilade på gudomlig grund, dvs. var en gudomlig naturrätt, ifrågasattes under renässansens, senmedeltidens och den begynnande nya tidens tros- och maktstrider.

I stället anknöt man på nytt till den antika naturrättsuppfattningen. Man ansåg att rättsreglerna var nedlagda i människans natur utan att därför vara gudomliga. De var av samma karaktär som matematikens och logikens lagar. De var oföränderliga och höjda över statens lagar. Människorna hade naturliga rättigheter, vilka de dock genom samhällsfördrag avhänt sig till furstemakten. Som grundare av den nya tidens naturrätt brukar nämnas nederländaren Hugo Grotius. Betydande bidrag till dess utveckling gav Thomas Hobbes, John Locke och Samuel von Pufendorf.

Under 1700-talet kom naturrättens företrädare att i viss mån gå samman med dem som företrädde upplysningsfilosofin. Båda riktningarna ställde det mänskliga förnuftet i centrum. Rättshistoriskt bidrog naturrätten och upplysningsfilosofin till skapandet av den moderna folkrätten, till främjandet av medborgarnas fri- och rättigheter, till ökad trosfrihet samt till avskaffandet av tortyren och en inskränkning i användandet av dödsstraffet.

I flera länder framträdde s.k. upplysta monarker som försökte omsätta dessa idéer i praxis, t.ex. Fredrik II i Preussen, Josef II i Österrike, Katarina II i Ryssland och Gustav III i Sverige.

Ytterligare ett utslag av de nya strömningarna var rättighetsförklaringarna i Nordamerika 1776 och i Frankrike 1789. Även de stora kontinentala lagverk som tillkom i slutet av 1700-talet och i början av 1800-talet speglar dessa nya idéer. Som exempel kan nämnas Allgemeines Landrecht für die Preussischen Staaten 1794, Les cinq codes 1804–10 (Frankrike) och Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie 1811 (Österrike).

Naturrätten undanträngdes på 1800-talet av den historiska skolan, som kritiserade naturrättens och upplysningsfilosofins förnuftstro och abstrakta idéer. I dess ställe hävdade man värdet av det historiskt givna, av det nationella arvet och av samhällslivet som sådant. Den historiska skolans framväxt kan liksom de samtida nationalistiska rörelserna ses som en reaktion på Napoleonkrigen. Den var också en parallellföreteelse till romantiken.

I Tyskland framträdde Carl von Savigny som ledare för den nya rörelsen. Enligt honom fanns det inga för alla tider och alla folk gemensamma rättsregler. Varje folk hade sin egen rättsordning som liksom språket var ett uttryck för folksjälen. Resultatet av den historiska skolans strävan att nå fram till den ursprungliga rätten blev att vissa ville utforma gällande rätt på grundval av den tidigare recipierade romerska rätten, medan andra ville lägga den ursprungliga germanska rätten till grund för den nya lagstiftningen.

Så småningom utvecklades det ett slags rättspositivism, vilken efter ett omfattande lagstiftningsarbete mynnade ut i Bürgerliches Gesetzbuch, som trädde i kraft 1900. Ett annat av 1800-talspositivismens stora lagverk är Schweizerisches Zivilgesetzbuch, som antogs 1907.

Rättsutvecklingen i Europa under 1800-talet påverkades även av liberalismen som ställde individen och dess frihet i förgrunden. Samhällets välgång främjades enligt liberalismen bäst av att var och en tillgodosåg sina intressen. Det rådde en harmoni mellan den enskildes och allas intressen. Man ville ha fri konkurrens och så litet statlig styrning som möjligt.

I viss mån anknöt man till naturrättens uppfattning om individens naturliga rätt till frihet. Till liberalismens företrädare brukar räknas bl.a. Jeremy Bentham, John Stuart Mill och Herbert Spencer. Liberalismen vann stort inflytande under 1800-talet i England och Frankrike men även i Tyskland och Skandinavien.

Den svenska rättsutvecklingen under 1800-talet påverkades under 1800-talets första del till icke ringa del av fransk och engelsk lagstiftning. Trots att den historiska skolan hade många företrädare fanns det inte så få som verkade för de liberala idéerna. Under senare delen av 1800-talet tog man djupa intryck av tysk juridisk doktrin och lagstiftning.

Intressant är det nordiska lagstiftningssamarbetet i slutet av 1800- och början av 1900-talet, som resulterade i bl.a. likartade lagar i de skandinaviska länderna på handelsrättens område. Till 1800- och 1900-talens europeiska rättshistoria hör också framväxten av en ny social lagstiftning.

Som en reaktion mot och kontrast till liberalismen växte efter första världskriget fram rörelser som betonade statens ledande roll och de enskilda medborgarnas underordnande under staten och det allmänna.

Det var kommunismen i Sovjetunionen, fascismen i Italien och nazismen i Tyskland.

Andra världskriget medförde åter nya värderingar och ny lagstiftning i många länder. Utvecklingen därefter kan bl.a. karakteriseras av en strävan efter att i görligaste mån internationalisera lagstiftningen. Det bör också noteras att kyrkans inflytande avsevärt minskat i flera europeiska länder under 1800- och 1900-talen. Denna sekularisering, som även märks i lagstiftningen, gör sig inte minst gällande i Sverige.

Jämför romersk rätt, kanonisk rätt och naturrätt. Se även mosaisk rätt.

Författare: Göran Inger

Litteraturanvisning

E. Anners, *Den europeiska rättens historia* 1–2 (1975–80);
I. Strahl, *Makt och rätt: Rättsidéns gång genom historien - från Babylonien till FN* (12:e upplagan 2009).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, europeisk rättshistoria.. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/europeisk-rättshistoria (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- romersk rätt
- germansk rätt
- naturrätt
- Jeremy Bentham
- rättshistoria
- gemeines Recht
- grekisk rättshistoria.
- Bürgerliches Gesetzbuch
- common law
- Code Civil

kvinnans historia

kvinnans historia, framställningar av kvinnans faktiska ställning i samhället och familjelivet samt av hur hon beskrivs inom konst, litteratur osv.

Antiken

Antik kvinnohistoria har sedan 1980-talet varit föremål för intensiv forskning. Källproblemen är dock stora: i stort sett all antik litteratur är skriven av och för en manlig elit. Kvinnliga röster hörs nästan aldrig och kompletterande arkivmaterial o.d. saknas i stort sett. Gravinskrifter och bildmaterial kan komplettera bilden, men är behäftade med tolkningssvårigheter.

De antika samhällena är heller ingen enhet: medan kvinnornas ställning i det faraoniska Egypten var förvånansvärt självständig, med arvsrätt och fulla ekonomiska rättigheter, var den mer begränsad i bronsålderns Mesopotamien. I Grekland och Rom ändrades förhållandena för kvinnor, både privat och offentligt, under den långa tidsperioden från ca 1000 f.Kr. till 400-talet e.Kr.

Grekland kring 700 f.Kr. var ett aristokratiskt samhälle. Ett sådant har en dubbelhet i förhållande till sina kvinnor: deras betydelse för släktens fortbestånd och ekonomi är obestridlig, men samtidigt kan de i krig (som i Homeros' "Iliaden") reduceras till föremål, slavinnor utan rättigheter. I "Odysséen" däremot är det Odysséus hustru som i hans frånvaro styr hans egendomar.

Arkeologiskt material från 800- och 700-talen visar också att social status var viktigare än kön. Från 600-talet f.Kr. har vi en enstaka genuin kvinnoröst: poeten Sapfo. Hennes dikter visar ett kvinnoliv som annars saknas. Med förändringen av det grekiska samhället under 600- och 500-talen f.Kr. inskränktes också kvinnornas position. När mannen som medborgare definierades främst utifrån sin förmåga att delta i statens försvar förvandlades kvinnan gradvis till en producent av nya soldater, instängd i ett hårt bevakat äktenskap.

Vår kunskap härrör framför allt från Athen, som inte nödvändigtvis var typiskt, men under 400-talet var där den officiella ideologin tydlig: kvinnor skulle synas så lite som möjligt och hade självfallet ingen del i det demokratiska livet. Flickor giftes bort i puberteten; juridiskt och ekonomiskt var de inte egna personer utan kontrollerades av män. Deras uppfostran inskränktes till hushållssysslor. Samtidigt fanns kvinnor som inte omfattades av sådana restriktioner, speciellt de s.k. hetärerna, bildade och ekonomiskt självständiga lyxprostituerade.

I Athens ideologiska motpol Sparta gav militära behov helt andra resultat. Männens soldatliv gjorde att kvinnorna tog större ansvar för ekonomin, och för den härskande minoriteten var det nödvändigt att producera friska och starka barn. Alltså tränades de unga flickorna fysiskt, en chockerande attityd för övriga greker. Men i både Sparta och övriga Grekland hade kvinnorna en viktig funktion i de religiösa kulterna, speciellt de som associerades med fruktbarhet.

Utflyttningen från Grekland under den expansiva hellenistiska perioden (323–31 f.Kr.) bröt upp de rigida sociala mönstren. Papyrusdokument från Egypten visar på skilsmässor då kvinnor hade samma villkor som männen, större ekonomisk frihet och färre restriktioner. Drottningarna i de hellenistiska monarkierna var föremål

för religiös kult liksom kungarna, och hade egna befogenheter och ekonomiska tillgångar.

För både greker och romare var de etruskiska kvinnornas frigjordhet en källa till skandal. I realiteten vet vi mycket litet om den etruskiska kvinnans ställning. Den romerska könsstrukturen från republiken var däremot mycket strikt uppbyggd. Giftermål och barnafödande var kvinnans enda uppgift; det enda undantaget var de sex vestaliska jungfrurna, ett prästkollegium som garanterade statens fortbestånd genom att vakta Roms heliga härd. Vanliga kvinnor var helt underställda en sträng patriarkalisk ordning: familjefadern hade oinskränkt juridisk bestämmanderätt över sin familj, även vuxna barn.

Idealbilden av den romerska kvinnan var av en vördad moder, sysselsatt i hemmet med att väva och spinna. Denna bild åberopades särskilt ofta kring Kristi födelse, under kejsar Augustus. Den motsvarades då inte längre av verkligheten: under senrepubliken visar källmaterialet på en tät frekvens av skilsmässor och ekonomiskt självständiga och politiskt aktiva kvinnor. Denna utveckling fortsatte under kejsartiden; Augustus försök att lagstifta fram stabila äktenskap och ökat barnafödande misslyckades.

Patriarkatet bestod, men elitkvinnor hade stora möjligheter att styra sina liv. Även kvinnor ur lägre samhällsskikt var ofta yrkesverksamma; här kommer våra källor framför allt från gravstenar. Kristna källor upplyser också om kvinnor som kontrollerat stora förmögenheter, och kvinnorna var ett huvudmål för det tidiga kristna omvändelseverket.

Författare: Charlotte Wikander

Medeltid (ca 800–1500)

Under medeltiden skedde i det europeiska samhället en rad omvälvande förändringar. Vikingafärder, kristnande, etablerandet av kyrka och kloster, statsbildning och urbanisering berörde både kvinnor och män. Trots det långa tidsperspektivet kvarhölls de juridiska villkor som gav kvinnan en gentemot mannen underordnad ställning. Detta liksom deras sociala tillhörighet var det som i första hand påverkade kvinnans ställning i samhället och familjen.

Även om det finns exempel på starka och självständiga kvinnor, som agerade i egen sak och var politiskt inflytelserika, var kvinnans maktutövande och ekonomiska rättigheter begränsade under hela perioden. Hennes legala befogenheter var hela tiden relaterade till den man som hon var närmast underordnad, t.ex. fadern eller maken. Kvinnans arvsrätt var begränsad och först som änka fick hon legala befogenheter jämförbara med myndiga mäns.

Kvinnans underordnade ställning byggde på den aristoteliska uppfattningen om kvinnans allmänna underlägsenhet, och den går i många avseenden igen i den kristna ideologin. Enligt denna uppfattning omhändertogs en ogift kvinnas rättigheter av hennes far och en gift kvinnas av maken. På frågan huruvida kristendomen förbättrade eller försämrade kvinnors ställning finns inget entydigt svar. Kvinnors status och handlingsutrymme var starkt beroende av social tillhörighet, under vikingatiden såväl som senare. Föreställningen att den vikingatida kvinnan skulle ha varit stark och självständig, till skillnad från kvinnan under hög- och senmedeltid, bygger till stor del på den fornnordiska litteraturen, vars källvärde kan diskuteras. Den samhälleliga strukturen under vikingatid såväl som senare byggde på ojämlikhet mellan könen, där kvinnan generellt var

underordnad mannen. Att kvinnan under denna period varit mer politiskt aktiv eller inflytelserik går inte att fastställa. Den respekt som många forntida kvinnor kan ha åtnjutit som kunskaps- och traditionsbärare kan dock ha underminerats av kristendomen och skriftkulturens inträde.

Äktenskapet var under hela medeltiden en släktangelägenhet som, innan kyrkans regler fått genomslag, var förbehållet de besuttna skikten. Bland dem var äktenskapet ofta ett politiskt och ekonomiskt verktyg för att bygga upp allianser och/eller gods. Därför kunde sällan vare sig kvinnor eller män påverka val av äktenskapspartner. Kyrkans syn på äktenskapet, enligt vilken båda parternas samtycke krävdes, mötte hårt motstånd i såväl Norden som i övriga Europa. Enligt kyrkan var äktenskapet ett sakrament, instiftat för att sätta barn till världen, och allt sexuellt samliv som inte hade detta som mål fördömdes. Kyrkan krävde trohet från båda parter och förbjöd skilsmässa, aborter och preventivmetoder. Kravet om samtycke, som kunde ha förbättrat kvinnans möjlighet att påverka val av make, lagstadgades efter hand men fick ingen större genomslagskraft, kanske beroende på äktenskapets politiska och ekonomiska roll.

Klostren erbjöd nya möjligheter för de kvinnor som kom från förmögna och högt uppsatta släkter. Här kunde kvinnor få tillgång till utbildning och studier. Den hemgift klostren krävde för att bevilja inträde uteslöt emellertid kvinnor utan förmögenhet, även om leksystrar kunde rekryteras från de lägre sociala skikten. Nunneklostren hade varken samma anseende eller ekonomiska resurser som munkklostren. Även om abbedissorna företrädde sina kloster hade de inte samma befogenheter som abbotarna.

Samtidigt som kyrkan förhärligade jungfrudomen propagerade den även för äktenskapet. Kvinnans viktigaste uppgift var att föda barn och föra släkten vidare. Kvinnor genomgick många graviditeter, men av antalet födda barn uppnådde kanske bara hälften vuxen ålder. Barnafödandet var riskabelt för både kvinnan och barnet.

Av bl.a. kvinnors generösa donationer till kyrkan kan man dra slutsatsen att kvinnor tidigare än män tilltalades av den kristna tron. Detta kan ha flera förklaringar. Enligt kristendomen var alla lika inför Gud; individens eget värde, oberoende av fruktsamhet, släkttillhörighet eller position i samhället, betonades. Det fanns plats för alla i paradiset. Att kyrkan förbjöd utsättande av barn samt krävde båda parternas samtycke till äktenskap och ömsesidig trohet kan ha tilltalat kvinnor särskilt. Många kvinnor arbetade aktivt för att sprida den nya läran och stödde etablerandet av kyrkor och kloster med donationer och annan välgörenhet. I Sverige skall t.ex. drottning Ulvhild ha bidragit till att cisterciensrörelsen kom hit under 1100-talet, och genom en viss Sigrids donation kunde Varnhems kloster stiftas.

Kvinnor har alltid arbetat. I städerna arbetade kvinnor med hantverk och på landsbygden deltog de i brukandet av jorden. Arbetsuppgifterna var dock könsbundna. Vare sig kvinnan var av hög eller låg status, levde i staden eller på landsbygden, så var hennes arbetsuppgift främst att ansvara för vård och omsorg. Det faktum att kvinnor ändå deltog i både hantverk och jordbruk medförde att de kunde fortsätta verksamheten om deras män föll ifrån. Änkor hade en särställning bland kvinnorna. De kunde agera ekonomiskt och rättsligt självständigt och driva jordbruk eller hantverk. Sällan blev de dock politiskt aktiva eller accepterade.

Författare: Audur Magnusdottir

1500–1800

Det europeiska samhällslivet genomgick även under perioden 1500–1850 ett antal genomgripande förändringar: reformationen, statsbildning och absolutism, den franska revolutionen och dess följdverkningar samt en begynnande industrialisering.

Kvinnors såväl som mäns villkor påverkades, om än inte alltid på samma sätt.

I renässansens höviska riddarkultur, som under 1400-talet fick fotfäste främst bland ekonomiskt burgna skikt i de italienska stadsstaterna Florens och Venedig, beundrades och dyrkades kvinnan. Kyskhet föreskrevs för kvinnor medan män medgavs erotiska förbindelser även utanför äktenskapet.

Nordeuropas brott med katolska kyrkan under 1500-talet, reformationen, innebar en förändrad inställning till äktenskapet. Celibat som norm för den högst stående livsformen övergavs och synen på äktenskapet som ett ideal för både kvinnor och män förstärktes. Parallellt med höjningen av äktenskapets status motarbetade protestanterna den katolska helgonkulten. Flera av helgonen var kvinnor, t.ex. jungfru Maria och Sveriges Birgitta, vilket erbjudit kvinnor en religiös funktion som nu upphörde.

Klostren, som inneburit både förvaring för ogifta adelskvinnor och avancerad utbildning, lades ned (så t.ex upphörde klostret i Vadstena på 1590-talet). Såväl förändrad trosuppfattning som reformerad kyrklig organisation innebar att kvinnan mer entydigt än tidigare hänvisades till att enbart vara gudfruktig och fruktsam, hustru och mor, ett kvinnoideal som stod i bjärt kontrast till de anklagelser för häxeri många kvinnor under 1600-talet utsattes för; kvinnor beskylldes för att kopulera med djävulen.

Äktenskapets höjda status i det protestantiska Europa medförde att utomäktenskapliga samlag beivrades mer energiskt än tidigare. Straffen var hårda. Under 1600-talet fälldes kvinnor allt oftare för detta brott – tidigare var det ofta bara män som ställdes till svars. Samtidigt förstärktes mannens äktenskapliga målsmanskap. Jämfört med det medeltida samhället medförde därmed den protestantiska äktenskapssynen en maktförskjutning – från kvinnans far till hennes make.

Flera av kungamakterna i Europa lierade sig med kyrkan, den katolska eller den protestantiska, ur vilket varaktiga statsbildningar växte fram. Under Gustav Vasa, Sveriges förste protestantiske kung, centraliserades militär makt och statsförvaltning, och kungadömet gjordes ärftligt. I enlighet med rådande arvsprinciper ärvdes Europas troner i första hand av söner; först om ingen son fanns kunde tronen övertas av en dotter. Så skedde då Gustav II Adolf dog och dottern Kristina blev svensk drottning.

Om kungen avled barnlös kunde hans befogenheter, om han var gift, övergå till hustrun. Var han inte gift och saknade lämplig manlig arvinge kunde en syster ta över. De arvs- och äktenskapsrättsliga villkoren medförde därför att europeiska troner vid flera tillfällen besattes av drottningar under de år som här behandlas. Elisabet av England (1558–1603), Kristina i Sverige (1632–54) och den österrikiska kejsarinnan Maria Teresia (1740–1780) var alla handlingskraftiga statschefer. Samtidigt som arvsrätt och äktenskapliga rättigheter medförde att kvinnor i brist på lämplig manlig arvinge kunde nå samhällets högsta maktpositioner saknade dock kvinnor generellt flera av männens juridiska rättigheter.

Kvinnors relation till offentlig maktutövning var alltid relaterad till den man de var närmast underordnade: en ogift kvinna var underställd sin fader medan en gift kvinna företräddes av sin man. Före detta gifta kvinnor, änkor, erhöll dock näst intill samma befogenheter som män, så länge de inte gifte om sig. Det fåtal kvinnor som hade möjlighet att välja valde i flera fall bort äktenskap. Drottning Elisabet av England blev föremål för många frierier, däribland från den svenske kungen Erik XIV. Hon avstod från dem alla och behöll på så sätt sin maktposition. Även Sveriges drottning Kristina avstod från giftermål och kunde, tack vare sin kungliga status, leva ett självständigt och intellektuellt liv utomlands.

Äktenskapliga förbindelser och arvsrättsliga villkor utgjorde grund för de europeiska statsbildningarna och för den utrikespolitik som fördes. Dessa frågor debatterades också i de svenska riksdagarna. Motstridiga uppfattningar fanns om äktenskapets grunder. Oavsett samhällsnivå var ekonomin organiserad så att män via äktenskap konkurrerade om kvinnor och deras egendom. Landsbygdens jordbruk bedrevs på dessa villkor; äktenskapet gav männen monopol på förvaltning av båda makarnas tillgångar och arbete, en rätt som också gav honom representationsrätt på sockenstämma, ting och riksdag. Även städernas offentliga maktutövning i rådstugurätt och skråväsen bedrevs mot denna bakgrund. Kvinnor, med undantag för änkor, var i stort sett utestängda.

Äktenskapslagstiftningen och den maktrelation mellan könen den föreskrev präglade det arbete som utfördes i hushållen i såväl städer som på landsbygd. Arbetsdelningen mellan könen skiftade något beroende på bl.a. näring, region och social status, men kvinnors arbete var generellt mer flexibelt än mäns, vilket blev tydligt de gånger de som änkor tvingades ta över uppgifter som män tidigare skött. Kvinnors sysslor var dock allmänt sett relaterade till männens – de assisterade män.

1600-talets många och omfattande krig påverkade arbete och produktion. Männen var i krig och därmed togs adelsgodsen och bondgårdarna över av hemmavarande kvinnor. Krigen kunde samtidigt ge ekonomisk draghjälp åt vissa regioner. I Sverige gällde expansionen framför allt det för krigsproduktionen viktiga bergsbruket. Här blev jordbruket kvinnors lott, medan mäns sysslor koncentrerades till bergsbruket.

I samband med den franska revolutionen väcktes tanken på kvinnors politiska rättigheter. Flera kvinnor och män – Olympes de Gouges, Mary Wollstonecraft, markis de Condorcet m.fl. – formulerade sådana krav. Också i det svenska samhällslivet förekom kvinnliga röster. I de skrifter som under 1700-talet diskuterade politiska frågor debatterade också kvinnor, t.ex. Anna Maria Lenngren. Då 1700-tal övergick i 1800-tal påbörjades ett århundrade som så småningom skulle medge ökade juridiska och formella rättigheter åt kvinnor.

Författare: Maria Sjöberg

1850–2000

Kvinnornas situation i västvärlden under perioden från 1850 till i dag karakteriseras av att den formella ojämlikheten mellan könen försvinner. Det var dock inte inledningsvis självklart att kvinnorna skulle omfattas av det moderna samhällets formella jämlikhet, utan kvinnor har varit tvungna att kämpa för att uppnå samma rättigheter som män: i Sverige fick ogifta kvinnor rätt att bestämma över sig själva 1863; 1921 fick de för första gången rösta i ett riksdagsval och 1927 fick de rätt att gå på statligt läroverk.

Men samtidigt som den formella ojämlikheten mellan könen försvinner utvecklas en ny, komplex och könssegregerad arbetsmarknad som bidrar till att bevara ojämlikheterna. Det är en feluppfattning att kvinnor i Västeuropa skulle ha börjat yrkesarbeta först under 1900-talets senaste del. Från mitten av 1800-talet och under 1900-talet har kvinnor varit särskilt välrepresenterade som pigor och hembiträden, på befattningar inom den växande vård- och omsorgssektorn, som lärare och lägre tjänstemän samt som anställda inom handel och på kontor samt inom vissa industribranscher.

Det är emellertid svårt att kvantitativt bestämma omfattningen av kvinnors yrkesarbete. Under 1900-talets första del, när idealet var att kvinnor inte skulle yrkesarbeta, noterades yrkesarbete för gifta kvinnor i Sverige enbart om det gällde fast heltidsanställning på en arbetsplats utanför hemmet. På 1930-talet räknades därmed inte de ca 260 000 jordbrukarhustrurna i Sverige till arbetskraften.

Från och med 1925 utökades kvinnors möjlighet att få statliga tjänster i Sverige men det dröjde länge innan de slutgiltiga spärrarna, inom t.ex. kyrkan och försvarsmakten, togs bort. En historiker skriver: ”Det är lätt att se var gränsen för männens villighet att släppa fram kvinnor gick: kvinnor fick inte utöva makt över män och män skulle inte behöva underordnas kvinnor” (Kjell Östberg, ”Efter rösträtten”, 1997). Vad gäller kvinnors löner avskaffades de formellt lägre kvinnolönerna i Sverige inom staten 1925 och inom industrin 1960.

Mellan de två världskrigen diskuterades möjligheten att förbjuda gifta kvinnor att yrkesarbeta, främst i statlig tjänst, men ett sådant förbud kom aldrig att införas i Sverige. Vissa svenska arbetsgivare hade dock som vana att avskeda kvinnor vid giftermål eller barnafödande; ett generellt förbud mot detta infördes 1939. På 1970-talet började många länder att införa lagar som explicit skall verka för att likställa kvinnor med män på arbetsmarknaden: den första jämställdhetslagen i Sverige trädde i kraft 1980 och samtidigt inrättades en jämställdhetsombudsman.

Slutet av 1800-talet och hela 1900-talet kännetecknades av en aktiv kvinnorörelse med återkommande mobiliseringstoppar. Graden av kvinnoorganisering spelar stor roll för att förklara den ökande jämställdheten mellan könen. Kvinnoförbunden inom de politiska partierna i Sverige har t.ex. sedan 1970-talet varit drivande för att bryta det historiska motståndet mot en större andel kvinnor i politiken.

Uppbyggnaden av ett socialt skyddsnät utgick från den rådande ojämlikheten mellan könen, vilket fick som konsekvens att t.ex. socialförsäkringarna först och främst kom att skydda heltidsarbetande familjeförsörjare från inkomstbortfall. Det svenska skattesystemet gynnade länge de män som hade en hustru som inte yrkesarbetade, samtidigt som yrkesarbetande hustrur betalade skatt tillsammans med sina män vilket ledde till marginalskatteeffekter då de båda inkomsterna slogs ihop. Detta system avskaffades 1970.

Under perioden skedde också stora förändringar i familjelivet som påverkade kvinnors livsvillkor. Den formella jämlikheten mellan könen i äktenskapet uppnåddes i Sverige etappvis med början 1921 då även gifta kvinnor blev myndiga. Idealet om äktenskap enbart grundat på tycke mellan makarna har under 1900-talet omsatts i praktiken. Följdriktigt är det sedan 1960-talet allmänt accepterat att upplösa äktenskapet när tycke inte längre föreligger.

Under 1900-talet blev det alltmer vanligt att skaffa barn – tidigare var det många kvinnor som aldrig blev mödrar – samtidigt som antalet barn per kvinna har minskat. I mitten av 1970-talet, efter många år av diskussioner och kampanjer, gav ett flertal länder kvinnor rätt att göra abort legalt i början av en oönskad graviditet. I Sverige skedde detta 1974. Utvecklingen under seklets sista decennier har inneburit möjligheter för kvinnor att leva ensamma med sina barn utan omänskliga umbäranden, liksom det har blivit möjligt att leva i partnerskap med en annan kvinna.

Författare: Elisabeth Elgan

Litteraturanvisning

R. Bridenthal m.fl. (utgivare), *Becoming Visible: Women in European History* (3:e upplagan 1998);
M. Erler & M. Kowaleski (utgivare), *Women and Power in the Middle Ages* (1988);
A. Florén, *Genus och producentroll: Kvinnoarbete inom svensk bergshantering, exemplet Jäders bruk 1640–1840* (1991);
J. Jochens, *Women in Old Norse Society* (1995);
Å. Karlsson-Sjögren, *Kvinnors rätt i stormaktstidens Gävle* (1998);
J.B. Landes, *Women and the Public Sphere in the Age of the French Revolution* (1988);
T. Laqueur, *Om könens uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig* (1994);
S.B. Pomeroy, *Goddesses, Whores, Wives and Slaves: Women in Classical Antiquity* (1995);
S.B. Pomeroy, *Women in Hellenistic Egypt: From Alexander to Cleopatra* (1984);
G. Robins, *Women in Ancient Egypt* (1993);
B. Sawyer, *Kvinnor och familj i det forn- och medeltida Skandinavien* (1998);
J.W. Scott, *Only Paradoxes to Offer: French Feminists and the Rights of Man* (1996);
P. Setälä, *Antikens kvinnor* (1995);
M. Sjöberg, ”Kvinnans sociala underordning – en problematisk historia: Om makt, arv och giftermål i det äldre samhället”, i *Scandia* 1997:2;
M.E. Wiesner, *Women and Gender in Early Modern Europe* (1993);
E. Östberg (utgivare), *Jämmerdal & Fröjdesal: Kvinnor i stormaktstidens Sverige* (1997).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, kvinnans historia. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kvinnans-historia (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- Svava Jakobsdóttir
- Margareta Sarri
- Fumiko Enchi
- arbetarhistoria
- Margaretha Fahlgren
- politisk historia
- patienttillfredsställelse
- Ett eget rum
- renässans
- Gustava Svanström

mänskliga rättigheter

mänskliga rättigheter, *mänskliga fri- och rättigheter*, begrepp inom den internationella rätten och politiken. Om fri- och rättigheter i nationell svensk rätt, se medborgerliga fri- och rättigheter.

Utvecklingen efter 1945

Erfarenheterna av det andra världskrigets folkmord och förföljelser, som i Nazityskland ägt rum med den nationella rättsordningens stöd, ledde till en reaktion till förmån för okränkbara fri- och rättigheter och en renässans för gamla naturrättsliga tankegångar med ursprung i upplysningstidens filosofi. De rättighetsförklaringar som intagits i enskilda staters nationella lagstiftning bestod inte alltid proven under de ”mörka åren” 1933–45.

Vid andra världskrigets slut fann man för första gången att skyddet för de mänskliga rättigheterna borde stärkas på det internationella planet genom internationellt samarbete. (Det samarbete som ägt rum i Nationernas förbunds regi hade rört minoritetsskydd, dvs. skyddsregler för grupper och inte individer.)

FN:s stadga från 1945 slår fast att ett av världsorganisationens ändamål är att främja de mänskliga rättigheterna (artikel 1) och att medlemsstaterna är förpliktade att främja respekten för dessa fri- och rättigheter (artiklarna 55–56).

FN beslutade tidigt att utarbeta en särskild rättighetsförklaring. Under världsorganisationens första session i London 1946 etablerades en särskild kommission för främjande av mänskliga rättigheter (MR-

kommissionen), ledd av Eleanor Roosevelt, med uppgift att utarbeta ett förslag till en deklaration eller förklaring om mänskliga rättigheter. Ett förslag förelades FN:s generalförsamling vid dess tredje session i Paris hösten 1948, och församlingen antog 10 december 1948 den allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som alltsedan dess betraktas som en fundamental rättighetskatalog på området.

Förklaringen antogs ”som en gemensam riktlinje för alla folk och alla nationer”. Därmed hade begreppet mänskliga rättigheter erhållit en detaljerad definition, dock inte i ett dokument som gavs juridiskt bindande form. Deklarationen har senare bildat utgångspunkt för multilaterala konventioner på området, såväl inom FN självt som inom Europarådet, organisationen av amerikanska stater (OAS) och den afrikanska enhetsorganisationen (OAU).

Eftersom de fri- och rättigheter som anges i förklaringen återkommer i andra texter finns det skäl att redovisa ett urval av dem. Bland de trettio artiklarna återfinns bestämmelser om rätten till liv, frihet och personlig säkerhet; förbud mot slaveri och träldom; förbud mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling; likhet inför lagen; rätten till opartisk domstolsprövning; förbud mot godtyckliga frihetsberövanden; rätten till skydd av privatliv och korrespondens; rätten till personlig rörelsefrihet; rätten till egendom; rätten till religionsfrihet, åsiktsfrihet och yttrandefrihet samt rätten till förenings- och församlingsfrihet.

Ett särskilt avsnitt innehåller bestämmelser om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Hit hör bl.a. rätten till social trygghet. Enligt artikel 29 får de i förklaringen angivna rättigheterna underkastas inskränkningar som blivit fastställda i lag med hänsynstagande till andras rättigheter och det demokratiska samhällets krav på allmän ordning och välfärd. **Författare:** Ove Bring

FN-konventionerna

Sedan FN antagit den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna inledde MR-kommissionen arbetet på en bindande konvention av universell karaktär. År 1954 kunde kommissionen överlämna förslag till två konventioner till FN:s generalförsamling.

Först 16 december 1966 antog generalförsamlingen dessa texter, dels ”den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter”, dels ”den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter”. Redan året innan hade dock generalförsamlingen antagit en konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering.

Enligt konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter finns det ingen möjlighet för enskilda personer att klaga över att deras rättigheter kränkts. Stora delar av konventionen är nämligen av allmän karaktär och anger målsättningar för hur människors vitala intressen skall beaktas vid utformningen av staternas inrikespolitik. Staterna ska avge periodiska rapporter om de åtgärder de vidtagit för att förverkliga konventionens bestämmelser.

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter ger möjligheter att klaga hos en kommitté för mänskliga rättigheter (MR-kommittén) som har upprättats under konventionen och som både granskar rapporter från konventionsstaterna och prövar klagomål från stater och enskilda personer rörande brott mot konventionen. Enskildas klagomål regleras i ett särskilt fakultativt (frivilligt) protokoll till konventionen, även det antaget 1966. Klagorätten gäller enbart gentemot de stater som har anslutit sig till protokollet.

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter kompletterades 1989 genom ett andra fakultativt protokoll. De stater som ansluter sig till detta protokoll åtar sig att inte avrätta någon person och att vidta alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa *dödsstraffet*.

Redan innan de två FN-konventionerna om mänskliga rättigheter antogs 1966, hade konventionen om avskaffande av allt slags *rasdiskriminering* antagits 1965. Konventionen ålägger anslutna stater att på olika sätt motverka rasdiskriminering, även genom att ingripa mot vissa diskriminerande åtgärder av enskilda personer eller företag. Som en följd härav införde Sverige i samband med sin anslutning till konventionen (1987) ett nytt brott i brottsbalken, olaga diskriminering.

Ett komplement till rasdiskrimineringskonventionen är 1979 års konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor. Under båda dessa konventioner finns en särskild kommitté för att övervaka hur konventionerna tillämpas i olika länder.

FN:s generalförsamling antog 1984 en konvention mot *tortyr* och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. I förpliktelserna ingår en skyldighet att åtala den som på tillräckliga skäl är misstänkt för tortyr eller att utlämna vederbörande till annan stat för lagföring. Även beträffande denna konvention finns en särskild övervakningskommitté med uppgift att behandla klagomål från stater eller enskilda personer. År 1989 antogs en FN-konvention om barnets rättigheter, också den med en särskild övervakningskommitté.

Författare: Ove Bring

Europarådets system

När Europarådet bildades 1949 präglades den europeiska kontinenten fortfarande av andra världskrigets effekter och totalitära regimers bristande respekt för den enskilda människans mest elementära fri- och rättigheter. Det var bakgrunden till att Europarådets stadga, som undertecknades i London i maj 1949, slog fast att en av Europarådets huvuduppgifter skulle vara att slå vakt om mänskliga rättigheter.

Europarådets rådgivande församling rekommenderade vid sin första session att en juridiskt bindande konvention i ämnet skulle utarbetas. Den 4 november 1950 undertecknades i Rom Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Samtliga Europarådets medlemsstater är anslutna till denna konvention. Regeringarna är skyldiga att se till att de som står under deras jurisdiktion skyddas i enlighet med konventionen.

Det har gjort det nödvändigt för vissa stater att genomföra reformer för att åstadkomma att nationell lagstiftning inte står i strid med bestämmelserna i konventionen. Dessa bestämmelser tillåter en individ som gör gällande att hans rättigheter har kränkts att söka upprättelse genom att starta ett förfarande mot den regering som han menar vara ansvarig. Konventionsskyddet gäller inte enbart medborgare i medlemsstaterna, utan envar som lever i eller besöker landet.

Sedan Europakonventionen utformades har nya rättigheter och skyldigheter tillagts i vad som kallas protokollen. Dessa är frivilliga i den meningen att staterna kan välja att ansluta sig till dem eller stå utanför.

Europarådet i Strasbourg har blivit en centralpunkt för regionalt skydd av mänskliga rättigheter. Det system för klagomål som inrättats är mer långtgående än något motsvarande system på annat håll i världen. Europakonventionen ligger till grund för behandlingen av såväl enskilda som (mer sällsynt) mellanstatliga klagomål. Se vidare Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Författare: Ove Bring

Historik

De första reglerna om individens fri- och rättigheter utformades i England genom *Magna Charta* 1215, en kungaförsäkran om skydd mot olagligt frihetsberövande, och *habeas corpus*-akten 1674, den första av flera skyddslagar mot olaga kvarhållande i häkte. Även svensk rätt har sedan gammalt innehållit bestämmelser avsedda att skydda den enskilde mot godtycke och övergrepp från myndigheternas sida. Konungabalken i Magnus Erikssons landslag (ca 1350) innehåller regler härom.

Under inflytande av naturrättslig doktrin och de engelska kodifieringarna (främst *Bill of Rights* 1689) tillkom i slutet av 1700-talet mera fullständiga rättighetsförklaringar med syfte att skapa garantier för äganderätt, personlig frihet, fri religionsutövning samt tanke- och yttrandefrihet.

I början av franska revolutionen antog nationalförsamlingen 26 augusti 1789 en förklaring om de mänskliga rättigheterna. I USA antogs en rättighetsförklaring 1791. I Sverige intogs bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter i 2:a kap. av 1974 års regeringsform. I början av 1900-talet infördes fri- och rättighetsbestämmelser i ett stort antal staters författningar som led i en allmän utveckling mot konstitutionalism och demokrati.

Författare: Ove Bring

Litteraturanvisning

M. Greenhill & C. Ulfsparre, *Mänskliga rättigheter för alla och envar* (2007).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, mänskliga rättigheter. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/mänskliga-rättigheter (hämtad 2017-01-26)

Läs även om

- medborgerliga fri- och rättigheter
- mänskliga fri- och rättigheter
- religionsfrihet
- mänskliga rättighetsdeklarationen 1948
- Soraya Post
- Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
- dualism
- Charlotte Cederschiöld
- Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna
- humanitär rätt

antiintellektualism

a′ntiintellektualism, misstro mot människors möjlighet att med förståndets hjälp, med sakliga resonemang och vetenskapliga metoder finna lösningar på teoretiska och praktiska problem. Misstron kan stegras till öppen fientlighet, och den kan gälla större eller mindre delar av den mänskliga verksamhetssfären. I denna mening betyder antiintellektualism ungefär detsamma som *irrationalism*, ett ord som dock förknippas mera med utformade läror om hur människan på annat sätt än genom förnuftet skall komma till insikt.

Ordet antiintellektualism har emellertid också en annan, närliggande innebörd genom att beteckna en negativ inställning till *de intellektuella*, dvs. till dem som har till uppgift att skapa och förmedla kunskaper, hållningar, normer och värderingar: vetenskapsmän, författare, konstnärer osv. I synnerhet är det fråga om en djupgående misstro mot vetenskapsmännen och de lärda institutionerna. Det som i ett visst samhälle har namn av vetenskap präglas emellertid av andra förhållanden än enbart det rationella sanningssökandet. Vetenskapskritik kan därför inte utan vidare ses som tecken på antiintellektualism, däremot uppfattningen att organiserad vetenskap aldrig leder till hållbara resultat, eller att de intellektuella av princip är systematiska lögnare.

Antiintellektualismen är sannolikt lika gammal som vetenskapen, och den har hävdats från vitt skilda utgångspunkter. Framför allt brukar religionen spelas ut mot vetenskapen, och sanningen söks då antingen i olika skrifter som betraktas som heliga och ofelbara eller i människors omedelbara erfarenheter och känslor. Politiska ideologier eller stränga

moraliska övertygelser kan också spela rollen av obetingade sanningsproducenter.

Som ett tidigt exempel på antiintellektualism brukar man räkna dödsdomen mot Sokrates (399 f.Kr.). Denne anklagades för att med sin filosofiska resonemangskonst ”förföra ungdomen”. Den kinesiske kejsaren Shi Huangdi, vars regeringsperiod inföll 221–210 f.Kr., utvecklade också en typisk antiintellektualism genom att anställa mycket omfattande bokbål för att knäcka det lärda motståndet mot hans politiska reformer.

Inom kristendomen uppstod tidigt en motsättning mellan dem som menade att den nya religionen borde hållas fri från inflytelser från grekisk tradition och dem som ville ta den klassiska traditionen till hjälp för att utveckla läran. I den förra riktningen kunde en form av antiintellektualism komma till uttryck, så t.ex. kring år 200 hos Tertullianus, som utropade: ”Vad har Athen med Jerusalem att skaffa, akademien med kyrkan, hedningarna med de kristna?”. En liknande motsättning utvecklades senare även inom islam, där stora filosofer som Avicenna på 1000-talet och Averroës på 1100-talet bemöttes med kritik från sådana som menade att den rena tron inte hade något med världsligt vetande att skaffa.

En delvis ny situation inträdde med den moderna, på samma gång matematisk-rationalistiska och empirisk-experimentella tradition som växte fram i Europa under främst 1500- och 1600-talen. De strider om världsbilden som nu uppstod utspelades ofta mellan två olika lärda traditioner, där den äldre, som bekämpade de nya tänkesätten, hade sina rötter i Aristoteles filosofi och skolastisk teologi. Men motståndet mot Copernicus, Galileis och Newtons teorier kom också till uttryck som ren antiintellektualism.

Upplysningstidens optimistiska föreställningar om ett rationellt vetande, som skulle kasta ljus över alla mänskliga förhållanden, väckte en motreaktion. Mest slagkraftigt formulerades denna av Rousseau, som direkt vände sig mot de lärda och vittra kretsarna i Paris och annorstädes, vilka enligt hans mening utvecklade den mest avskyvärda form av onatur. Rousseaus budskap var emellertid mångtydigt, och hans väldiga inflytande gick i vitt skilda riktningar. I det tidiga 1800-talets romantik fanns bland mycket annat också ett stråk av antiintellektualism i betoningen av känslan på intellektets bekostnad.

Den nutida, ännu existerande formen av antiintellektualism utvecklades fullt ut egentligen först i och med reaktionerna på Darwins teori om arternas härstamning sådan den presenterades 1859. Tesen att människan härstammar från andra djurarter väckte våldsamma reaktioner från sådana kristna som inte ville att Bibelns skapelseberättelser skulle sättas i fråga. Denna s.k. fundamentalism spelar än i dag en stor roll på flera håll i världen. Vi möter den, mäktig och rik, i många stater i USA, där inflytelserika påtryckningsgrupper med framgång kämpar för att Bibelns läror om världens tidigaste utveckling skall få åtminstone samma uppmärksamhet som den moderna biologin i skolorna. Vi möter den också i det nya Iran, där den shiitiska islam härskar med oinskränkt makt; varje lära som inte kan återföras på den rätta traditionen bekämpas, och dess anhängare förföljs med obarmhärtig stränghet.

1900-talets olika arter av antiintellektualism har emellertid i lika stor utsträckning hämtat näring i politiska ideologier som i religion. Främst måste här fascismen och nazismen nämnas. Nazismens inställning till modern vetenskap var visserligen kluven. Den uppmuntrade och utnyttjade avancerade former av vetenskap och teknik. Men så snart vetenskapen inte stämde med nazismens grundläggande teser om ras

och folk, stat och historia, utsattes den för brutal korrigering eller förföljelse. Intellektuella grupper som hävdade värdet av kritisk forskning och oberoende konst förbjöds. Nazismens maktperiod var de stora bokbålens tid.

Socialism och kommunism med rötter främst i Marx teorier bygger på en grundläggande tillit till det mänskliga förnuftet och vetenskapen. Det hindrar inte att det inom dessa ideologier uppstått riktningar som måste betecknas som antiintellektuella. Proletkult – en rörelse som spelade en stor roll åren efter ryska revolutionen 1917 men sedan nedkämpades – utvecklade en form av antiintellektualism med sina idéer att proletariatet måste skapa sin egen kultur. Senare under Stalins välde kom vetenskap och konst att på olika sätt underordnas politisk strategi och taktik. Under 1960-talets kulturrevolution i Kina spelade massiva kampanjer mot intellektuella och deras verksamhet en viktig roll.

Den moderna vetenskapens enorma tekniska och ekonomiska konsekvenser har väckt till liv en ny typ av vetenskapskritik, som ibland förordar andra typer av vetenskap men som också kan utvecklas till ren antiintellektualism. Vetenskapen har ju indirekt bidragit inte bara till välstånd och längre och rikare liv utan också till kärnvapnens utveckling, till miljöförstöring och till oanade möjligheter att övervaka och kontrollera människor. Det finns kritiker som hävdar att en annan inriktning av vetenskapen skulle leda till en lika god vetenskap med mindre förödande praktiska konsekvenser. Andra däremot förlitar sig på olika former av ockultism och vidskepelse. Det är ett faktum att sekelskiftet kring år 2000 kännetecknas inte bara av en omfattande fundamentalism utan också av en gynnsam marknad för horoskop, skrock och moderörelser på religionens område. Dessa företeelser brukar sammanfattas under benämningen new age. Det vore visserligen oriktigt att se new age som alltigenom antiintellektualistisk, men en stor del av det som räknas dit kännetecknas av föreställningar om sanningar som strider mot vad vetenskapen säger och som enligt förespråkarna överbjuder eller korrigerar vetenskapen. En lära eller teori som påstås motsvara ett slags uråldrig visdom kan anses riktig helt enkelt därför att den sägs vara så gammal. Ofta heter det att något är sant därför att man ”mår bra” av det.

Författare: Sven-Eric Liedman

Litteraturanvisning

J. Bärmark (utgivare), *Forskning om forskning eller Konsten att beskriva en elefant* (1984);
O. Hammer, *På spaning efter helheten: New Age, en ny folktro?* (1997);
R. Hofstadter, *Anti-intellectualism in American Life* (1963);
G. Holton & W. Blanpied (utgivare), *Science and its Public: The Changing Relationship* (1976);
T.T. Segerstedt (utgivare), *Antiintellektualismen i Sverige* (1979).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, antiintellektualism. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/antiintellektualism (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- framstegstanken
- kommunism
- socialism
- ideologi
- Immanuel Kant
- Adam
- kunskapssociologi
- anarkism
- atomlära
- kapitalism

populism

populism (ytterst av latin *po'pulus* 'folk'), rörelse eller ideologi som vädjar till "folket" som grupp oberoende av någon social klass. "Folket" är enligt populisterna nedtryckt av en elit som har monopol på makten i samhället. Populismen är därmed emot i varje fall delar av det etablerade politiska systemet men är sällan revolutionärt inriktad. Populistiska rörelser kämpar ofta med opportunistisk argumentation för ökad direkt demokrati inom det politiska systemet, men de följer inte alltid denna målsättning om de hamnar i en maktposition. Populistiska partier har ofta starka ledare som står för hela organisationens idéutveckling. Termen användes första gången för att beskriva två rörelser som uppstod under sent 1800-tal och ville tillvarata böndernas intressen: den ryska narodnikrörelsen och det amerikanska Populist Party. Poujadisterna är det mest kända och första europeiska populistiska partiet; se Poujade.

I dag används termen om en mängd europeiska missnöjespartier, ofta högerextremistiska med starka rasistiska eller främlingsfientliga ideologier, t.ex. Front National i Frankrike, Alternative für Deutschland i Tyskland, Freiheitliche Partei Österreich i Österrike och Dansk Folkeparti i Danmark.

I USA har affärsmannen och den republikanska presidenten Donald Trump kommit att personifiera så kallad högerpopulism. Hans valkampanj 2016 präglades av kritik mot det enligt honom, styrande och icke folkligt förankrade etablissemanget.

Jämför missnöjesparti och Sverigedemokraterna.

Författare: Bo Bjurulf Sanna Trygg

Litteraturanvisning

M. Canovan, *Populism* (1981);
B. Fryklund & T. Peterson, *Populism och missnöjespartier i Norden* (1981).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, populism. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/populism (hämtad 2017-01-26)

psykologi

psykologi (nylatin *psychologi'a*, av *psyke* och *-logi*), vetenskaplig disciplin som söker på ett systematiskt sätt beskriva och förklara hur och varför människor känner, tänker och handlar. En central frågeställning är hur individer utvecklas i dessa avseenden, i ett livslångt perspektiv, och vilken roll arv respektive miljö spelar i utvecklingsprocessen. Frågorna om människors sätt att tänka, känna och handla studeras i den moderna psykologin mot bakgrunden av att en individ är både en biologisk och en social varelse. Frågor om psykologiska faktorers samband med biologiska sidor av en individs sätt att fungera liksom individens samspel med den miljö, som han eller hon växer upp och lever i, blir därför centrala för både teoribildning och empirisk forskning.

Författare: David Magnusson

Landvinningar

Genom de viktiga teoretiska och empiriska landvinningar som psykologin har gjort under de senaste decennierna har den stärkt sin position som självständig vetenskaplig disciplin. Den har därigenom dels kunnat gå in i fruktbärande samarbete med närliggande discipliner, dels kunnat bidra med väsentlig kunskap för tillämpning i samhällslivet. Några utvecklingslinjer kan urskiljas.

En viktig utveckling har ägt rum i studiet av människans psykiska funktioner, så som de kommer till uttryck i t.ex. tänkande, minne och inlärning. Modeller och metoder har utvecklats med vars hjälp empiriska påståenden om mentala kapaciteter och mentala processer har kunnat prövas. Speciellt kan nämnas utvecklingen av objektiva metoder för att studera och rentav mäta medvetna och omedvetna kognitiva processer och därmed verifiera existensen av de senare.

Kognitionsforskningen har berikats genom att emotioner som färgar kognitiva skeenden har tagits in i modellerna. En viktig utveckling är inom gränsområdet mellan kognitionsforskning och biologisk forskning kring hjärnans struktur och funktion. Forskning kring kognitiva processer har spelat en betydelsefull roll i utvecklingen av modeller för artificiell intelligens med dess tillämpningar bl.a. i mjukvara för datorer och konstruktion av robotar.

Psykologin har gjort stora framsteg och givit väsentliga bidrag inom gränsområdet mellan psykologi och medicin. Teoribildning och empirisk forskning kring samspelet mellan psykologiska och biologiska faktorer hos individen och sociala och fysiska faktorer i miljön har bidragit till en snabb utveckling av forskning rörande stress, psykosomatik, antisocialt beteende som kriminalitet och alkoholmissbruk, psykiska störningar, personlighetsutveckling, arbetsmiljöers optimala utformning och åtskilliga andra problemområden. Forskningen på gränsområdet mellan psykologi och medicin har varit framgångsrik och kommer sannolikt att öka i betydelse i framtiden.

Författare: David Magnusson

Tidiga skolbildningar

Psykologin som självständig vetenskap är förhållandevis ung. Som startpunkt brukar Wilhelm Wundts etablerande av det psykologiska laboratoriet i Leipzig 1879 räknas. Det var emellertid det naturliga steget i en historisk process.

När psykologin framträdde med anspråk på egenvärde som vetenskaplig disciplin hade den sina rötter i två äldre vetenskapsområden, filosofin och fysiologin. Inom filosofin hade psykologiska frågeställningar varit centrala under lång tid. I formuleringen av psykologiska frågeställningar spelade Descartes på 1600-talet med sin dualistiska, rationalistiska kunskapssyn en viktig roll, liksom något senare Locke och på 1700-talet hans efterföljare bland de brittiska empiristerna. Från fysiologi och fysik hämtade psykologin den experimentella tekniken, som tidigt satte sin prägel på psykologisk forskning.

Wundt och hans efterföljare var *strukturalister*. Psykologins roll var a) att analysera de medvetna processerna i deras grundläggande element, sensationer, b) att studera hur dessa element kombineras till högre komplexa mentala processer och c) att formulera lagarna för denna kombination.

Huvudmetoden var introspektion. I USA kom tidigt den *funktionalistiska* psykologin med William James som den förste företrädaren att leda en annan utveckling. Grundtankarna i funktionalismen var a) att psykologin är en vetenskap om mentala processer, inte en vetenskap om mentala element, b) att psykologin handlar om medvetandets funktion som förmedlare mellan individ och omgivning och c) att psykologiska fenomen har en biologisk grund.

Kanske mest betydelsefull för psykologins utveckling under 1900-talet var J.B. Watsons presentation av *behaviorismens* grundsatser 1913. I radikal brytning främst med strukturalismen men också med funktionalisterna hävdade Watson att beteendet, inte medvetandet, var psykologins forskningsobjekt. Psykologin var en naturvetenskap, forskningen skulle bedrivas med de vetenskapliga metoder som var etablerade i annan naturvetenskaplig forskning, och målet var att förutsäga och kontrollera beteendet.

Om man vet hur en organism fungerar, kan man kontrollera beteendet genom att kontrollera miljöbetingelserna. Detta synsätt hade viktiga praktiska konsekvenser, och Watson hävdade med skärpa att psykologin skulle vara nyttig. Därigenom blev han en av de första och främsta företrädarna för tillämpad psykologi.

Med en annan utgångspunkt uppträdde, ungefär samtidigt som behaviorismen, *gestaltpsykologin*. Den hade som sin huvudtes att ”helheten är mer än summan av delarna”, i opposition mot strukturalisternas grundtanke att medvetandet kan analyseras i sina delelement på ett fruktbart sätt. Gestaltpsykologerna var framför allt intresserade av hur den perceptuella organisationen utvecklas och fungerar. Den grundläggande enheten i varseblivningen var helheten, och man lär sig förstå en individ genom att studera hans/hennes varseblivning.

Utan anknytning till huvudströmningen inom psykologin och med sina huvudsakliga rötter i medicin och psykiatri lanserade Freud *psykoanalysen* i slutet av 1800-talet. Den har utövat ett vitt och djupgående inflytande långt utöver den vetenskapliga psykologin på flera samhällsområden som litteratur, konst och uppfostran.

Alltsedan Freud presenterade sin teori har det stått strid om den. Vissa inslag har blivit allmängods både i psykologisk forskning och i den allmänna samhällsdebatten. Hit hör föreställningen om det omedvetna och om de omedvetna motivens betydelse för beteendet, den tidiga barndomens betydelse för den senare utvecklingen och psykodynamiska begrepp som försvarsmekanismer. Det finns även andra lärosystem inom detta område, t.ex. C.G. Jungs analytiska psykologi.

De stora skolbildningarna kom att prägla utvecklingen inom psykologin under de första decennierna av 1900-talet. De hade mycket starka ledargestalter och gjorde anspråk på att vara allomfattande i sina förklaringar till psykologiska fenomen. Men inte all psykologisk forskning var bunden till någon av dessa skolbildningar. Tidigt uppmärksammade t.ex. tyska experimentalpsykologer de omedvetna processernas roll utan anknytning till Freuds teorier.

I den historiska process som lett fram till modern psykologisk forskning har de stora skolbildningarna naturligtvis varit betydelsefulla och gett bidrag till teoribildning och empirisk forskning. Som allenarådande, övergripande psykologiska teorier har de dock spelat ut sin roll.

Författare: David Magnusson

Den moderna psykologins forskningsinriktningar

En individs sätt att tänka, känna och handla är sidor av en större process, som i sin helhet också är beroende av individens biologiska utrustning och av den miljö han eller hon växer upp och lever i. I mycket generella termer kan man urskilja tre huvudlinjer i psykologisk forskning. Få forskare är begränsade till en av dem; det är snarast fråga om tyngdpunkter i forskningen.

Den första huvudlinjen skulle kunna betecknas som den mentalistiska. Huvudintresset är inriktat på *mentala processer* (bl.a. varseblivning, tänkande, värderingar och emotioner), vilka förutsätts spela den avgörande rollen för individens sätt att fungera och utvecklas. Alltsedan Wundt har studiet av mentala processer utgjort den oföränderliga kärnan i psykologisk forskning. Denna inriktning är representerad i kognitionspsykologi, dvs. perceptionspsykologi, inlärning, minnespsykologi, forskning om beslutsfattande och problemlösning, samt emotionsforskning och olika psykodynamiska riktningar inom personlighetspsykologin, av vilka psykoanalysen utgör en.

Den andra huvudlinjen riktar in sig på forskning om den biologiska sidan av individers sätt att tänka, känna och handla och kan naturligen betecknas som *den biologiska huvudlinjen*. Den har två huvudgrenar, dels beteendegenetiken med sina rötter i Francis Galtons klassiska verk, dels den biologiska psykologin med sina underavdelningar.

Genetiskt grundade föreställningar spelade inom utvecklingspsykologin en viktig roll från 1800-talet och framåt. Flera

av centralgestalterna i början av detta sekel var övertygade om att man mätte biologiskt bestämd intelligens med de test som då började utvecklas. I extrem tappning påverkade föreställningen om arvets avgörande betydelse lagstiftningen, t.ex. en äktenskapslagstiftning som gällde långt fram i tiden i många länder.

Efter att i stort sett varit bannlyst inom utvecklingspsykologin under 1970- och 80-talen har beteendegenetiken under senare tid fått förnyad aktualitet, inte minst genom utvecklingen inom DNA-analysen och utvecklandet av modeller för interaktionen mellan genetiska förutsättningar och miljöns inverkan på individnivå. Den biologiska psykologin med sina underavdelningar fysiologisk psykologi, psykofysiologi, neuropsykologi och psykofarmakologi har fått en stark grund att stå på genom den utveckling som ägt rum inom neurovetenskapen. Biologisk psykologi har bidragit med väsentlig kunskap till förståelsen av individers sätt att fungera och utvecklas.

Den tredje huvudlinjen studerar *miljöfaktorers betydelse* för människors sätt att tänka, känna och handla. Den centrala uppfattningen att huvudorsaken till en individs sätt att tänka, känna och handla utvecklas som funktion av yttre faktorer betonades redan av de brittiska empiristerna på 1700-talet och formulerades tydligt av Watson i behaviorismen. Den avspeglar sig i den traditionella experimentella psykologi som söker generella lagar för individers sätt att fungera genom att studera reaktioner på variation i intensitet av en eller flera faktorer i miljön.

Den forskning som har sitt huvudintresse förlagt till miljön har två grenar. Den ena, miljöpsykologin, är inriktad på studiet av olika sidor av den fysiska miljön och dess betydelse för människors sätt att fungera. Den andra, socialpsykologin, studerar den roll sociala faktorer i miljön har för individers sätt att utvecklas och fungera.

Synen på miljön som den viktiga faktorn dominerade utvecklingspsykologin under 1970- och 80-talen med mycket stora samhälleliga konsekvenser i uppfostran och i utformningen av skolan, socialvården, kriminalpolitiken etc. Utvecklingen ägde rum i opposition mot den tidigare biologiskt förankrade uppfattningen om individers utveckling som väsentligen bestämd av genetiska faktorer.

Framgångsrik empirisk forskning kännetecknas av fördjupning inom specialområden. Inom vart och ett av de områden som har berörts här har sådan specialisering avkastat viktiga resultat. På många av dessa områden har resultaten haft viktiga praktiska tillämpningar. Men karakteristiskt för framgångsrik utveckling inom empirisk forskning är också att specialisering på delområden avlöses av integration mellan specialområden. Inom psykologin finns flera exempel på detta. Ett exempel är den utveckling som äger rum i gränsområdet mellan kognitiv psykologi och hjärnforskning i vid mening. Tydligast avspeglar sig integrationssträvandena i holistiska, interaktionistiska modeller i personlighetspsykologisk forskning.

Författare: David Magnusson

Vetenskapliga metoder

Psykologi är en empirisk vetenskap. Många metoder för datainsamling har utvecklats för att göra det möjligt att studera den stora variation av frågeställningar som finns inom ämnet. De vanligaste metoderna kan grovt klassificeras som *observation*, *testning*, *intervju* samt *utnyttjande av källmaterial*. Den bästa undersökningen kan många gånger vara den som utgår från en kombination av de fyra kategorierna. Så gör man exempelvis ofta i longitudinella undersökningar (där individer följs under lång tid).

Inom den första kategorin kan man skilja mellan *experiment* och olika former av *direkt observation*. Gemensamt för alla typer av experiment och en del observationsmetoder är att man noggrant arrangerar betingelserna för den undersökning man skall genomföra. Man kan t.ex. observera och beskriva vad en grupp barn tar sig för i ett rum med leksaker och jämföra deras beteende med vad barnen gör i samma rum utan leksaker.

I ett experiment arrangerar man situationen på liknande sätt. Man kan t.ex. vara intresserad av att studera effekten av sömnbrist på hur snabbt man kan reagera. En grupp försökspersoner hålls vakna en natt, innan de sätts i en situation, där de skall reagera så snabbt som möjligt genom att trycka på en knapp så snart de hör en signal. En annan grupp sätts i samma situation med signal och knapptryckning efter att ha sovit hela natten. Eventuella skillnader i reaktionstid kan hänföras till effekten av sömnbrist hos försökspersonerna.

Experimentet skiljer sig i allmänhet från de direkta observationsmetoderna genom att man i det mäter olika reaktioner. Den respons en försöksperson ger kan vara rätt eller fel, eller prestationen kan mätas i den tid det tar att utföra responsen. Psykologiska experiment genomförs vanligtvis i laboratorier, men inom en del områden av psykologin, t.ex. arbetspsykologi, kan de även göras i naturliga miljöer, t.ex. arbetsplatser och klassrum, och kallas då fältexperiment. Experimentet är den mest dominerande metoden inom områden som kognitiv psykologi, utvecklingspsykologi, biologisk psykologi och i viss mån även socialpsykologi och personlighetspsykologi.

En observationsmetod som skiljer sig från experimentet och den beskrivna strukturerade observationsmetoden är naturlig observationsmetod. Med denna metod studerar man beteendet hos människor eller djur i deras naturliga omgivning. Ett i förväg uppgjort schema för att notera detaljer i beteendet, t.ex. exakt var beteendet äger rum och hur lång tid varje beteendesekvens tar, styr datainsamlandet. Metoden används främst av etologer men förekommer ofta även i utvecklingspsykologiska undersökningar.

Samma grundtanke som i experimentet – att man utnyttjar uppmätta skillnader mellan grupper av individer som ett tecken på variation i någon underliggande psykologisk mekanism – finns även inom den andra kategorin av metoder för datainsamling, *psykologiska test*. De flesta typer syftar till att mäta egenskaper hos den eller de personer som testas. Intelligens är en sådan egenskap.

De uppgifter som ingår i exempelvis ett intelligenstest måste variera i svårighetsgrad för att man skall kunna dra slutsatser om skillnader i intelligens mellan individer. En annan typ av test som också mäter egenskaper men som inte bygger på att det finns korrekta eller felaktiga svar är personlighetstest. Test av olika slag används framför allt i differentiell psykologi, socialpsykologi och personlighetspsykologi.

Förutom test, som alltså syftar till att mäta psykologiska egenskaper hos individen, finns det psykologiska metoder för att mäta en viss persons eller en grupp personers uppfattning om en given företeelse i omgivningen. När man använder dessa utgår man från hur en viss företeelse varierar i någon känd dimension och studerar hur individen upplever denna variation. Mätningar inom psykofysiken har denna karaktär. Med denna metodik får försökspersonen skatta sin subjektiva upplevelse av en fysikalisk stimulus som varierar i någon dimension, t.ex. ljusstyrkan hos en ljuskälla.

Den psykofysiska forskningen har visat att upplevelsen av en fysikalisk stimulering varierar på ett lagbundet sätt inom varje perceptionsområde. I modern psykofysik har forskningsområdet vidgats. Exempelvis har upplevelsen av ansträngning, som skattas med hjälp av den s.k. Borgskalan, visat ett starkt samband med arbetsbelastning och pulsfrekvens.

Den tredje kategorin av metoder för datainsamling är *intervjuundersökningen*. I en intervju kan man ställa frågor muntligt till en person och be denne besvara frågorna muntligt. Man kan också be personen skriftligt besvara frågor i ett formulär eller enkät. Syftet är vanligtvis att få en uppfattning om vad en person vet eller minns om sig själv, om sina upplevelser, om sina vanor eller sin inställning till olika företeelser i tillvaron. Denna metod används främst inom klinisk psykologi och personlighetspsykologi.

Inom den fjärde kategorin av metoder utnyttjas *tillgängliga personregister*, t.ex. journaler, kyrkoböcker och folkbokföringsstatistik. Denna metod förekommer oftare inom andra discipliner (t.ex. sociologi) men har även kommit till användning inom psykologin, t.ex. i samband med longitudinella undersökningar.
Författare: Lars-Göran Nilsson

Psykologins tillämpningar

Klinisk psykologi, skolpsykologi och arbetspsykologi är psykologins traditionella tillämpningsområden. Även om praktiskt verksamma psykologer fortfarande indelas på detta sätt har vart och ett av områdena vidgats åtskilligt under senare år. Generellt kan man säga att det mest utmärkande draget för tillämpningar inom psykologi är en tydlig betoning av individen i ett samspel med den fysiska miljön och med andra individer, var för sig och i grupp. Därvid har även individens interaktion med olika organisationer kommit att bli ett viktigt drag i mycket av den tillämpade psykologin.

De tre nämnda tillämpningsområdena har fått en vidare innebörd i och med att de traditionella uppgifterna (diagnos och urval) för de praktiskt verksamma psykologerna har vidgats, förändrats och förnyats.

Inom klinisk psykologi bestod arbetet tidigare främst i att ställa diagnos vad beträffar exempelvis personlighetstyp, sinnestillstånd och psykisk sjukdom. Inom skolpsykologin var den diagnostiska uppgiften att bestämma skolelevers begåvningsnivå, och inom arbetspsykologin var den huvudsakliga uppgiften att genom personurval, baserat på anlagsprövning, bestämma på vilken plats i en organisation arbetssökande bäst passar.

Diagnos och urval har efter hand kompletterats med terapeutiska uppgifter och under senare år även med profylaktiska uppgifter. Inom den kliniska psykologin har en stor mängd olika terapiformer utvecklats. Under 1970- och 80-talen såg de flesta kliniska psykologer terapi som sin huvuduppgift. Inom skolpsykologin har det terapeutiska intresset fokuserats på kurativa och elevvårdande insatser.

Inom arbetspsykologin har den terapeutiska trenden förbytts i ett ökat intresse för miljövårdande insatser på arbetsplatsen samt ett ökat intresse för arbetsorganisationen som helhet snarare än enbart för den enskilde anställdes villkor.

Psykologins tillämpningsområden inom i huvudsak klinisk psykologi och arbetspsykologi har även utvidgats på grund av att nya deldiscipliner har utvecklats. För den kliniska psykologin är det framför allt hälsopsykologi och neuropsykologi som tillkommit. Den kliniska psykologin har även kommit till ökad användning inom socialvård, kriminalvård och åldringsvård.

Rehabilitering är ytterligare ett område där den kliniske psykologen gör värdefulla insatser. För arbetspsykologin har tillskottet till det traditionella arbetsfältet framför allt varit beslutsfattande, miljöpsykologi och organisationspsykologi. Andra delområden där psykologer funnit arbetsuppgifter gäller ergonomi, processövervakning och säkerhet, t.ex. säkerhetsaspekter i kärnkraftverk.

Författare: Lars-Göran Nilsson

Utbildning och organisation

Psykologi blev ett självständigt universitetsämne i Sverige 1948, även om forskning i psykologiska frågeställningar förekommit tidigare vid landets universitet. Redan vid sekelskiftet hade Sydney Alrutz introducerat den experimentella psykologin i Sverige efter studier i Tyskland.

I Sverige har psykologi historiskt haft en koppling till pedagogik och sociologi, och psykologiämnet tillhör den samhällsvetenskapliga fakulteten vid landets samtliga universitet. Många forskare och praktiskt verksamma psykologer har funnit att intressegemenskapen med biologi, medicin och vård är större än vad man tidigare ansett. En organisatorisk koppling av psykologi till medicinska och naturvetenskapliga discipliner är mycket tydlig i ett internationellt perspektiv. I Sverige finns denna koppling ännu bara vid Karolinska Institutet i Stockholm.

Utbildning till psykolog sker inom psykologprogrammet och leder till psykologexamen. Utbildning i psykologi ges även i form av fristående kurser på universitetens grundutbildning. Forskarutbildning bedrivs vid universiteten i Umeå, Uppsala, Stockholm, Göteborg, Linköping och Lund samt vid Karolinska Institutet.

Psykologer i Sverige är organiserade i Sveriges Psykologförbund. Forskare inom psykologi har ingen motsvarande organisation. År 1985 bildades Nationalkommittén för psykologi vid Vetenskapsakademien, som har till målsättning att tillvarata den vetenskapliga psykologins intressen. Psykologförbundet och indirekt Nationalkommittén för psykologi är anslutna till International Union of Psychological Science, IUPsyS. **Författare:** Lars-Göran Nilsson

Litteraturanvisning

L.A. Lefton & L. Brannon, *Psychology* (9:e upplagan 2005);
B. Törestad & L. Nystedt (utgivare), *Människa–omvärld i samspel* (1994).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, psykologi. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/psykologi (hämtad 2017-01-26)

Läs även om

- personlighetspsykologi
- biologisk psykologi
- människosyn
- språksociologi
- metapsykologi
- etologi
- utvecklingspsykologi
- aggression
- psykologiska perspektiv
- positiv psykologi

kunskapssociologi

kunskapssociologi, studiet av det mänskliga tänkandets samhälleliga villkor. Skillnader i värderingar och ideologier mellan olika sociala grupper (klasser, kön, nationer, etniska grupper, yrken, generationer etc.) förklaras inom ämnet genom skillnader i samhällsstruktur.

Kunskapssociologin fick sin moderna utformning först under 1800-talet och det tidiga 1900-talet genom politiska filosofer som Saint-Simon, Condorcet och Comte. Marx gav den både programmatisk och empirisk substans i sin kritik av den hegelska idealismen. Marx hävdade att allt tänkande kan och bör relateras till sitt konkreta samhälleliga ursprung, till *praxis*, och försökte visa sin princips giltighet i analyser av t.ex. den borgerliga politiska ekonomin. Utgångspunkten för hans ideologianalyser är att människans vara bestämmer hennes medvetande, att ”det materiella livets produktionssätt är bestämmande för den sociala, politiska och andliga livsprocessen över huvud taget”. Ett samhälles dominerande, föregivet ”eviga” och neutrala tänkesätt var enligt Marx ett maskerat uttryck för den härskande klassens ekonomiska och politiska intressen.

Marx teser gav upphov till specifika kunskapssociologiska forskningsproblem, som förts vidare i vad som kan kallas den tyska traditionen. Max Webers historiesociologiska analys av kapitalismens uppkomst och hans jämförande studier av kulturer som Kina och Indien bör förstås som svar på Marx kunskapssociologi; Weber försöker visa att det kapitalistiska tänkandet inte kan reduceras till ekonomiska intressen utan har sitt ursprung även i komplexa nätverk av religiösa och andra föreställningar. Liknande ambitioner hade Max Scheler, som menade att olika historiska epoker har specifika sociala determinanter som bestämmer tänkandet. I illitterata samhällen är

släktskap den avgörande oberoende variabeln, i senare samhällen politiska faktorer, och i den moderna världen är det ekonomiska faktorer som bestämmer tänkandet.

Den viktigaste förgrundsgestalten i den tyska traditionen är Karl Mannheim. Hans analyser av konkurrensen som kulturell form, av det konservativa tänkandet, av generationsproblemet och av ekonomisk ambition tillhör det bästa kunskapssociologin producerat. På en mer teoretisk nivå arbetade Mannheim med det problem som tynger kunskapssociologin, dvs. den extrema relativism som tycks bli följden av en allomfattande, konsekvent genomförd kunskapssociologi. Om allt tänkande är socialt bestämt måste även kunskapssociologins påståenden vara socialt bestämda, varför även kunskapssociologins teser är osäkra. Det betyder i sin tur att det inte är säkert att allt tänkande är socialt bestämt – den kunskapsociologiska paradoxen. En av Mannheims lösningar på detta problem var att tänka sig ett socialt skikt som är lösgjort från det socialas bestämningar, ett skikt av fritt svävande intellektuella (*Freischwebende Intellektuelle*) som därmed har möjlighet till större autonomi och objektivitet.

Om den tyska traditionen utmärks av strävan att relatera specifika tankemönster till specifika sociohistoriska former, så utmärks den franska kunskapssociologin av försöken att visa allt tänkandes principiella sociala avhängighet. Om den tyska uppstår i konfrontationen mellan Hegel och Marx om hur historien skall tolkas, så uppstår den franska i konfrontationen mellan Kant och Durkheim. Durkheim bejakar Kants nödvändiga åskådningsformer, dvs. de transcendenta förutsättningarna för all perception och erfarenhet, men menar att dessa förutsättningar är sociala. Durkheims analyser av religionen, och av tänkandet i allmänhet, syftar till att visa att alla begrepp och kategorier, även de mest grundläggande som kausalitet, tid och rum, är av socialt ursprung. ”Uppdelningen i dagar, veckor, månader, år osv. korresponderar med periodiskt återkommande riter, helger, allmänna ceremonier.” Durkheim formulerar en universell *social kunskapsteori*.

Den franska traditionen har förts vidare i annan form genom Claude Lévi-Strauss, som i sin teori om myter och om släktskap hävdar att såväl mentala som sociala mönster har sin upprinnelse i biologiskt baserade koder som strukturerar tänkandet och samhället. Michel Foucaults diskursanalyser av rationalitetens historiska ursprung, av vansinnets historia, av sexualiteten som specifik kulturell form m.m. har en durkheimsk kunskapssociologisk prägel, liksom Bourdieus analyser av moderna kulturyttringar vad gäller klassers och gruppers skilda habitus, värden och preferenser inom områden som konst, mode, tänkande. Jämför habitus.

Det är också möjligt att urskilja en amerikansk kunskapssociologisk strömning. Den emanerar från den amerikanska pragmatismens filosofer, med tesen om enheten mellan subjekt och objekt, mellan tanke och handling, och utvecklades av sociologer som Herbert Mead och Thorstein Veblen, vilka analyserade specifika tankevanor som effekter av specifika livsvanor.

Den amerikanska kunskapssociologin formulerades som ett forskningsprogram av Robert Merton på 1940-talet. Enligt Merton bör ”spekulationer och grandiosa program” undvikas, och endast snäva, empiriskt testbara undersökningar av förhållandet mellan specifika trosföreställningar och sociala organisationsformer tillåtas. Statistiska tekniker blev därmed av stor betydelse inom den kunskapssociologiska forskningen liksom inom sociologin över huvud taget. Senare amerikanska sociologer, t.ex. Barry Schwartz, kan dock sägas ha

återupplivat den grandiosa, durkheimskt präglade kunskapssociologins ambitioner.

Den moderna kunskapssociologin är både teoretisk och empirisk, både mikro- och makroorienterad, och analyserar i stort sett alla intellektuella strömningar inom politik, religion, filosofi och vardagstänkande genom att relatera dem till underliggande sociala faktorer. Ett av de mest lovande kunskapssociologiska programmen är Mary Douglas *grid–group*-modell, som i en elegant fyrfältstabell preciserar vilka sociala determinanter som är primära för att förklara skillnader i gruppers tänkesätt och kosmologier. Jämför vetenskapssociologi.

Författare: Thomas Brante

Litteraturanvisning

V. Meja & N. Stehr (utgivare), *Knowledge and Politics* (1990).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, kunskapssociologi. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kunskapssociologi (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- Émile Durkheim
- ekonomisk sociologi
- sociologi
- vetenskapssociologi
- emotionernas sociologi
- ideologi
- språksociologi
- Max Weber
- släktskap
- C Wright Mills

vetenskapssociologi

vetenskapssociologi, studiet av vetenskapens sociala aspekter. Vetenskapens stadigt ökande betydelse för den moderna samhällsutvecklingen har medfört att studiet av vetenskapen som socialt fenomen rönt allt större intresse, och ämnet är i dag ett etablerat forskningsområde med ett flertal inriktningar.

I den traditionella vetenskapssociologin studerar man den sociala omgivningen för produktion av kunskap, som exempelvis det vetenskapliga samhällets stratifierings- och maktförhållanden, kommunikationsmönster, belöningssystem, mekanismer för kontroll av avvikande beteende, specialisering och uppkomsten av nya ämnen, hur simultana upptäckter uppstår, spridningen av nya idéer m.m. Ämnets nestor Robert Merton påvisade med utgångspunkt i den ymniga förekomsten av prioritetsdispyter den centrala betydelsen av konkurrens och maktpositioner för att göra karriär inom vetenskapen. Han hävdade även att vetenskapens specifika norm- och värdesystem kan sammanfattas i de ”funktionella imperativen” *universalism*: teorier och fakta bedöms alltid utifrån kontextoberoende kriterier; *kommunism*: vetenskapens resultat är allas egendom, privat ägande förekommer inte i vetenskapssamhället; *oegennytta*: vetenskapens institutionaliserade öppenhet och kontrollbarhet gör att det inte finns utrymme för bedrägeri eller fusk; samt *organiserad skepticism*: i vetenskapen uppskjuts bedömningar och ställningstaganden till dess alla fakta föreligger, slutsatser dras inte från bristfälligt material. Mertons karakteristik har kritiserats för idealism. Å andra sidan visar den indignation som väcks då någon av normerna överträds att de är verklighetsanknutna. Ett bredare studieområde är interaktionen mellan vetenskapen och det övriga samhället, dvs. å ena sidan vetenskapens effekter på samhället i stort och å den andra politiska, ekonomiska och kulturella strömningars påverkan vad gäller ämnesval, publiceringssätt m.m. inom vetenskapen. Delområdet ”forskningspolitik” studerar myndigheters och företags försök att genom medelsfördelning etc. styra forskningen i önskvärda banor.

Den traditionella vetenskapssociologin har utgått från antagandet att vetenskapen är autonom och att därför omgivande faktorer inte påverkar dess kognitiva innehåll. Den modernare ”sociologin om den vetenskapliga kunskapen” har frångått detta antagande och fokuserar ur ett relativistiskt perspektiv eventuella samband mellan sociala faktorer och kunskapers innehåll. Epokgörande härvidlag har varit Thomas Kuhns redan klassiska bok ”De vetenskapliga revolutionernas struktur” (svensk översättning 1979). Kuhns paradigmteori (se paradigm) gav under 1970- och 80-talen upphov till en ”post-kuhnsk” vetenskapssociologi, inom vilken en mängd detaljerade empiriska studier av interaktionen mellan sociala faktorer och kognitioners innehåll genomfördes. Denna forskning har visat att vetenskapliga resultat inte bör betraktas som objektiva sanningar, utan att de tvärtom är traditionsbundna och relativa till ett socialt och historiskt sammanhang. De mer radikala uttolkarna av den moderna vetenskapen förstår numera dess resultat som sociala konstruktioner, som produkter av ”förhandlingar” mellan forskare i t.ex. ett laboratorium.

Jämför kunskapssociologi.

Författare: Thomas Brante

Litteraturanvisning

T. Brante, *Vetenskapens sociala grunder* (1985).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, vetenskapssociologi. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vetenskapssociologi (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- emotionernas sociologi
- paradigm
- vetenskap
- vetenskapsteori
- metapsykologi
- sociologi
- kunskapssociologi
- språksociologi
- medicinsk sociologi
- konstruktionism

vetenskapsteori

vetenskapsteori, det systematiska studiet av vetenskapen med syfte att kartlägga de mekanismer som styr den vetenskapliga kunskapens uppkomst och utveckling. Ämnet har sina rötter i antikens filosofiska diskussion om kunskapens möjlighet och natur. Bl.a. Platon och Aristoteles behandlar ofta vetenskapsteoretiska frågor. I dialogen ”Theaitetos” undersöker Platon kunskapsbegreppet, i ”Faidon” bl.a. förklaringsbegreppet och i ”Timaios” kosmos och det vetenskapliga tänkandets natur. Flera av Aristoteles arbeten är försök att vidareutveckla dessa Platons analyser. De mekanismer som styr den vetenskapliga kunskapens uppkomst och utveckling kan studeras på olika sätt och ur skilda infallsvinklar. Platon använde geometrin som vetenskapsteoretisk förebild, medan Aristoteles utgick från biologin.

Med etablerandet av vetenskapen som social institution har en ofta praktiserad metod varit den vetenskapliga självreflexionen. Vetenskapsmän som Galilei, Descartes, Newton, Leibniz, Hertz, Mach, Poincaré, Einstein, Bohr och Heisenberg har på detta sätt lämnat uppmärksammade och ibland kontroversiella bidrag till vetenskapsteorin. En annan vanlig ansats är att anta att den vetenskapliga kunskapens uppkomst och utveckling är styrd av metodregler. Två kända exempel är Francis Bacons vetenskapliga metod i ”Novum Organum” (’Det nya verktyget’, 1620) och Karl Poppers ”Logik der Forschung” (’Forskningens logik’, 1935).

Under 1900-talet har Gottlob Freges arbeten varit en viktig inspirationskälla. Med utgångspunkt i dennes logik och språkfilosofi har vetenskapsteoretiker försökt logiskt analysera den vetenskapliga teorins struktur. Ett centralt arbete är A.N. Whiteheads och Bertrand Russells ”Principia Mathematica” (1–3, 1910–13). Detta stora verk är

ett försök att analysera matematikens logiska struktur. Det inspirerade i sin tur de s.k. logiska positivisterna (se logisk positivism) att undersöka teorier från de empiriska vetenskaperna. Rudolf Carnap visade 1928 i ”Der logische Aufbau der Welt” (’Världens logiska uppbyggnad’) att empiriska teorier kan konstrueras med hjälp av mycket enkla logiska hjälpmedel. I dag är den logiska positivismen i stort sett ett avslutat forskningsområde, men fortfarande bedrivs forskning inom den logikinspirerade traditionen. Ett exempel är den välkände och ännu aktive kritikern av den logiska positivismen, Willard Quine.

En annan viktig inspirationskälla under 1900-talet har varit vetenskapshistorien. Användningen av vetenskapshistoriska fallstudier har påverkat vår bild av vetenskapen. Vetenskapsteorins tyngdpunkt har flyttats från logisk analys av teorier till undersökningar av den roll som gestaltseende, paradigm och världsbilder har inom vetenskapen. Det är en i dag utbredd uppfattning att den vetenskapliga kunskapsprocessen påverkas av språkliga, kulturella och sociala förhållanden. Tre viktiga arbeten här är polacken Ludwik Flecks (1896–1961) ”Entstehung und Entwicklung einer wissenschaftlichen Tatsache” från 1935, Alexandre Koyrés ”Études galiléennes” från 1939–40 och Thomas Kuhns ”The Structure of Scientific Revolutions” (1962; ”De vetenskapliga revolutionernas struktur”). Andra kända bidrag till vetenskapsteorin grundade på vetenskapshistoriska fallstudier har lämnats av William Whewell, Pierre Duhem, fransmannen Émile Meyerson (1859–1935), Imre Lakatos och Paul Feyerabend.

Under 1960- och 70-talen förekom intensiva diskussioner mellan å ena sidan förespråkarna för den vetenskapshistoriska ansatsen och å andra sidan metodologerna och logikerna. I dag kan den vetenskapsteoretiska forskningen karakteriseras som eklektisk och pluralistisk. Nya ansatser uppstår samtidigt som gamla i modifierad form tas upp på nytt. Empiriskt inriktade vetenskapsteoretiker har med hjälp av historiska fallstudier av vetenskapliga experiment studerat empirins roll i kunskapsprocessen. Den strukturalistiska skolan har visat att logisk semantik och modellteori lämpar sig väl för att beskriva och analysera vetenskapshistoriska fallbeskrivningar. Även metodologer utnyttjar i ökande grad fallstudier i sina arbeten. En uppmärksammad ansats presenterades i ”Laboratory Life” (1979) av Bruno Latour (född 1947) och Steve Woolgar (född 1950), där antropologisk metodik används för att beskriva och undersöka kunskapsproduktionen i ett naturvetenskapligt laboratorium. En annan ny ansats jämställer den vetenskapliga texten med en litterär text och analyserar den vetenskapliga argumentationen med rent litteraturvetenskaplig metodik. Andra frågor som tilldrar sig intresse är om kunskapsutveckling kan förstås som ett evolutionsbiologiskt fenomen och om datorn kan användas som vetenskapsteoretisk tolkningsmodell (jämför kognitionsforskning). Under senare år har även intresset ökat påtagligt för könsteoretiska perspektiv på vetenskapen.

I Sverige tillsattes den första professuren i vetenskapsteori 1963 vid Göteborgs universitet; den förste innehavaren var Håkan Törnebohm. Det finns också en professur vid Umeå universitet. Vid de svenska universiteten förekommer undervisning och forskning i vetenskapsteori även inom andra discipliner, främst inom filosofiämnena.

Författare: Martin Edman

Litteraturanvisning

A.F. Chalmers, *Vad är vetenskap egentligen?* (svensk översättning 1995);
I. Hacking, *Representing and Intervening: Introductory Topics in the Philosophy of Natural Science* (1983).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, vetenskapsteori. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vetenskapsteori (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- logisk positivism
- Ludwik Fleck
- Rudolf Carnap
- vetenskap
- vetenskapshistoria
- Håkan Törnebohm
- vetenskapssociologi
- paradigm
- Immanuel Kant
- litteraturvetenskap

idé- och lärdomshistoria

idé- och lärdomshistoria, svenskt universitetsämne som behandlar vetenskapens och det lärda livets historia. Ämnet uppstod formellt 1932, när den första professuren inrättades för Johan Nordström vid Uppsala universitet, men som historiskt perspektiv hade det funnits hos Nordströms lärare Henrik Schück. Det innebar en bred historisk utblick, där lärdomens och vetenskapens historia beskrevs mot bakgrund av såväl världsbildens som samhällets utveckling.

Nordström utformade det nya ämnet utifrån tre lärdomshistoriska traditioner: ”historia litteraria”, en 1700-talsdisciplin som studerade facklitteraturens historia, Wilhelm Diltheys ”Geisteswissenschaft”, som betonade humanioras betydelse för mänsklighetens utveckling samt George Sartons ”history of science”, vilken omfattade naturvetenskapens historia. Den svenska lärdomshistorien fick därför en mer humanistisk inriktning än den vetenskapshistoria som studerades i andra länder. Namnet ”idé- och lärdomshistoria” betecknade inte två olika ämnen utan var två sidor av samma sak. Nordströms grundtanke utgick från att idéernas och vetenskapernas områden till stor del sammanföll. De epokgörande vetenskapliga teorierna skulle analyseras som en del av samtidens intellektuella miljöer. Under Nordströms tid publicerades en rad studier som belyste vetenskapliga tänkesätt och deras förhållande till religiösa, filosofiska och politiska idéer. Med denna humanistiska inriktning var svensk idé- och lärdomshistoria före sin tid, eftersom vetenskapshistorien i utlandet mest koncentrerade sig på de enskilda naturvetenskapliga disciplinernas interna utveckling.

Nordström intresserade sig särskilt för 1600-talets idévärld och dess beroende av filosofiska och mystiska rörelser. Inte minst ville han

integrera naturvetenskapen med tidens andliga diskussioner. Flera av hans elever skrev avhandlingar över liknande 1600-talsämnen, t.ex. om paracelsismen och om eskatologiska föreställningar. Ett annat viktigt inslag blev studiet av universitetens och den praktiska lärdomens historia. Hit hörde de för Sverige typiska studie- och forskningsresorna, uppbyggandet av svenska universitet, bildandet av vetenskapliga akademier samt bok- och bibliotekshistoria. Med en modern term kan detta sammanfattas som ”vetenskapens organisation och institutionalisering”. Ofta studerade man hur teorier eller idéströmningar från utlandet mottagits i Sverige och vilken betydelse de fått. Men Sverige var inte bara mottagande part utan också givande; Linné och den frihetstida naturvetenskapen influerade i sin tur utländska kolleger, liksom profeten Swedenborg och på 1800-talet kemisten Berzelius. Ett viktigt inslag i ämnets första skede blev att uppspåra och utge källskrifter och brevväxlingar mellan svenska och utländska vetenskapsmän. Intresset var dock i huvudsak inriktat på äldre tid. Sålunda utgavs en serie studier över ”naturvetenskapernas historia i Sverige intill år 1800”. I etableringen av ämnet spelade det av Nordström 1934 grundade Lärdomshistoriska samfundet en betydande roll, inte minst genom sin årsskrift Lychnos och publikationsserien Lychnos-Bibliotek (båda från 1936).

Under lång tid betraktades idé- och lärdomshistoria som ett litet exklusivt ämne, länge bara företrätt i Uppsala. Med Nordströms lärjungar Sten Lindroth och Henrik Sandblad genomgick ämnet en stark expansion och breddades både tidsmässigt och innehållsmässigt. Studieobjekt från 1800- och 1900-talen blev allt vanligare och hämtades inte enbart från den akademiska vetenskapen utan också från kulturdebatten och folkbildningsarbetet. Från 1970-talet kan man skönja två huvudlinjer i utvecklingen. Den ena har gått mot ett fördjupat studium av naturvetenskapens villkor, t.ex. inom områden som botanik och biologi, geologi och geodesi, eller modern fysik och kemi. Medicin- och teknikhistoria, som från början var omhuldade delområden, började utveckla sig till självständiga discipliner. Den andra huvudlinjen går mot en alltmer renodlad idéhistoria med studier av filosofi, psykologi och humanistiska discipliner, liksom av folkbildning, kvinnohistoria eller idrottens grundläggande idéer. Ämnet har vidare utvecklat sin tvärvetenskapliga karaktär, och dess internationella inriktning har blivit allt starkare. Ett vanligt perspektiv är sålunda fortfarande att studera svenska återspeglingar av vetenskapliga teorier eller intellektuella strömningar. Därigenom ses svenska intellektuella aktiviteter alltid mot internationell bakgrund och man undviker provinsiell begränsning.

Nordström efterträddes 1957 av Sten Lindroth som professor i Uppsala. Henrik Sandblad hade som docent börjat undervisa i ämnet vid Göteborgs högskola 1955 och utnämndes till professor där 1966. Sedan dess har ämnet vuxit och finns nu vid de flesta universiteten. I Uppsala, Göteborg och Lund kallas det idé- och lärdomshistoria, i Umeå och Stockholm enbart idéhistoria. Sedan 1982 finns en professur i vetenskapshistoria i Uppsala. Två professurer i teknikhistoria har inrättats: 1989 vid Tekniska högskolan i Stockholm och 1999 vid Chalmers i Göteborg. Publikationerna Lychnos och Lychnos-Bibliotek kompletteras numera av skriftserier vid de olika institutionerna. En svensk nationalkommitté för idé- och lärdomshistoria, som är ansluten till ICSU (International Council of Scientific Unions), bildades 1975. Det nordiska samarbetet bedrivs bl.a. i form av gemensamma konferenser, i regel vart tredje år. Professurer finns i Finland (idé- och lärdomshistoria), Norge (idéhistoria och vetenskapshistoria) och Danmark (de exakta vetenskapernas historia).

En översikt över ämnets innehåll, med rika litteraturhänvisningar, ger Sten Lindroths ”Svensk lärdomshistoria” (4 vol., 1975–81), som går från medeltiden fram till 1809. För tiden därefter finns inget översiktsverk, men spridda studier och bibliografiska uppgifter ingår i Lychnos. Jämför vetenskapshistoria.

Författare: Tore Frängsmyr

Litteraturanvisning

Gunnar Eriksson, ”Den nordströmska skolan”,
T. Frängsmyr, *Svensk idéhistoria. Bildning och vetenskap under tusen år 1–2* (2000). *Lychnos* 1983;
T. Frängsmyr, ”Johan Nordström och lärdomshistoriens etablering i Sverige”, *Lychnos* 1983;
S. Lindroth, *Fru Lusta och Fru Dygd* (1957).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, idé- och lärdomshistoria. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ide-och-lärdomshistoria (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- vetenskapshistoria
- Sten Lindroth
- litteraturvetenskap
- Johan Nordström
- Lärdomshistoriska samfundet
- freds- och konfliktforskning
- vetenskap
- vetenskapsteori
- musikvetenskap
- statsvetenskap

statsvetenskap

statsvetenskap, en samhällsvetenskaplig universitetsdisciplin inriktad på studiet av politik, något som framgår klarare av utländska beteckningar på disciplinen, såsom *political science* (engelska), *Politikwissenschaft* (tyska) och *science politique* (franska). På svenska förekommer också benämningarna *statskunskap* och *politologi*.

Det sammanhållande elementet i statsvetenskapen är inte en enhetlig teori eller metod utan studieobjektet, dvs. politiken. Ett centralt problem är därför att klarlägga innebörden i begreppet politik. Tre definitioner är vanliga: 1) Politik omfattar beteenden, idéer och institutioner som är relaterade till det offentliga. Politik är således vad stat och kommun och internationella organisationer företar sig och vad som är riktat mot dessa institutioner från kollektiv och individer på subnationell, nationell och internationell nivå, t.ex. politiska partier, intresseorganisationer och väljare (en *institutionell* definition). 2) Politik omfattar beteenden, idéer och institutioner som är relaterade till den auktoritativa fördelningen av värden för ett samhälle (värden är allt som aktörerna värderar). En auktoritativ värdefördelning uppfattas av samhällsmedlemmarna som bindande, dvs. de anser att de måste acceptera och lyda den. Den kan ske privat, t.ex. genom företag eller dominerande sociala institutioner, men i välfärdssamhället föreställer vi oss normalt att staten svarar för merparten (en *funktionell* definition). 3) Politik omfattar beteenden, idéer och institutioner som är relaterade till utövandet av makt. Makt är ett fenomen som förekommer inom all samhällelig verksamhet, t.ex. staten, arbetsplatsen, föreningen, vänkretsen och familjen. Makt kan yttra sig som kontroll, hegemoni, ordning, konflikt, konsensus osv. (en *stilmässig* definition). I praktiken analyserar statsvetare sällan makt inom privata organisationer om dessa inte är direkt involverade i den politiska processen. Typiska fall är här politiska partier och intresseorganisationer.

Valet av definition spelar självfallet stor roll för statsvetenskapen genom att bestämma studieobjektet. Inom disciplinen pågår också en ständig diskussion om var gränserna ska dras gentemot andra politikstuderande discipliner. Så gott som alla statsvetare torde dock vara överens om att det område som samtliga tre nämnda politikbegrepp har gemensamt, dvs. auktoritativ värdefördelning genom offentlig maktutövning, utgör ett kärnområde för statsvetenskaplig analys.

Statsvetenskapen brukar indelas i ett stort antal problemfält eller subdiscipliner. Indelningsgrunderna för dessa är svåra att presentera på ett logiskt sammanhållet sätt, beroende på att man i en och samma indelning brukar blanda samman flera olika dimensioner. Orsaken härtill är att subdisciplinerna vanligtvis har tillkommit för praktisk-administrativa indelningar av forskning eller undervisning och inte som en analytisk uppdelning av statsvetenskapens substans. Det finns dessutom en tidsbundenhet i indelningarna som gör att statsvetenskapen alltid befinner sig i förändring relaterad både till disciplinens interna problemuppfattning och till samhällsförändringens krav. Ett viktigt drag i denna förändring är den fortgående specialiseringen, som kan tendera till att fragmentisera disciplinen. Viktiga problemområden med status som subdiscipliner är politisk filosofi och idéhistoria, politiken i ett land, jämförande politik, kommunal- och delstatspolitik, internationell politik, offentlig förvaltning, policystudier, politisk juridik, politisk sociologi och politisk ekonomi.

Vetenskapen om politiken är mycket gammal. Möjligen är den lika gammal som det organiserade mänskliga samhället, men vad vi vet utvecklades den i en form som vi ännu kan förstå och acceptera för första gången i den grekiska stadsstaten. Politikstudiet kan därmed med säkerhet tillskrivas en historia på inemot 2 500 år. Huruvida det går att påvisa en direkt linje från grekerna till dagens statsvetenskap är mer oklart, och ibland söker man inom disciplinen finna sina rötter i senare samhällsforskning. Framstående politiska teoretiker som Machiavelli och Hobbes brukar nämnas.

Även om statsvetenskapen har en lång historia är dess etablering som självständigt universitetsämne av förhållandevis ungt datum. Slutet av 1800-talet bedöms vara en första viktig etableringsperiod. Vid denna tid utvecklades den amerikanska statsvetenskapen – institutionellt efter förebild av de stora tyska universiteten. Redan 1880 etablerades en ”School for Political Science” vid Columbia University i New York. Även svensk statsvetenskap organiserades vid slutet av 1800-talet i någorlunda modern form vid universiteten i Lund och Uppsala. I Sverige hade annars ett statsvetenskapligt studium inrättats mycket tidigt. Redan 1622 fick Uppsala universitet en professur i vältalighet och statskunskap (Skytteanska professuren), vilken sedan dess haft innehavare i obruten följd. Fram till mitten av 1800-talet var dock inriktningen knappast statsvetenskaplig. Vid Åbo Akademi inrättades en professur inriktad på studium av politik 1640. Denna avvecklades dock snart, och statsvetenskapen återintroducerades i Finland först efter frigörelsen från Ryssland.

Det verkligt stora internationella genombrottet för disciplinen kom efter andra världskrigets slut i två stora vågor – först omedelbart efter kriget och sedan på 1960-talet. Det är efter den senaste etableringen som statsvetenskapen småningom kommit att bli världsomfattande. Då introducerades ämnet också vid universiteten i Danmark och Norge. Numera förekommer statsvetenskapliga studier vid universitet i alla demokratiska länder.

Författare: Lennart Lundquist

Litteraturanvisning

G. Falkemark (utgivare), *Statsvetarporträtt: Svenska statsvetare under 350 år* (1992);
A. Finifter (utgivare), *Political Science: The State of the Discipline* 2 (1993);
F.I. Greenstein & N.W. Polsby (utgivare), *Handbook of Political Science* 1–8 (1975);
Lennart Lundquist, *Det vetenskapliga studiet av politik* (1993);
R. Plant, *Modern Political Thought* (1991).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, statsvetenskap. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/statsvetenskap (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- jämförande politik
- idé- och lärdomshistoria
- sociologi
- institution
- freds- och konfliktforskning
- språksociologi
- kriminologi
- etnologi
- makt
- akademi

politisk historia

politisk historia, historisk forskning och historiska framställningar som behandlar statsmaktens bärare och formerna för statslivet, staters förändring i kamp om statsmakten eller olika staters förhållande till varandra. Ännu vid början av 1900-talet togs det ofta för givet att historia skulle innebära politisk historia, och historia definierades som statens historia. Uppkomsten av ekonomisk historia, kultur- och idéhistoria m.m. från 1800-talets slutskede gav emellertid politisk historia en mer undanskymd plats. Fortfarande ingår politisk historia i vid mening som ett centralt begrepp i historieforskningen; i t.ex. Finland finns särskilda lärostolar i ämnet.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, politisk historia. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/politisk-historia (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- idé- och lärdomshistoria
- freds- och konfliktforskning
- feodalism
- Michel Foucault
- historisk geografi
- ideologi
- globalisering
- ekonomisk historia
- lokalhistoria
- vetenskapshistoria

världsbild

världsbild, föreställning om tillvarons beskaffenhet och universums byggnad, knuten till ett bestämt historiskt skede. Se även världsåskådning.

Världsbildens förändring kännetecknas bland annat av ett allt mer vidgat perspektiv över tid och rum samt av skiftande tankar kring vilka krafter som upprätthåller universum. I Gamla Testamentets världsbild är universum några få årtusenden gammalt, skapat och styrt av Gud. Där, liksom i många senare världsbilder (den ptolemaiska, den medeltida) ansågs det självklart att jorden hade en central position i ett universum som i jämförelse med nutida uppfattning tänktes utomordentligt litet. Med Nicolaus Copernicus kom insikten att jorden är en planet, och mot slutet av 1500-talet hävdade Thomas Digges att solen är en stjärna bland alla andra stjärnor i en oändlig rymd (liknande idéer hade förekommit redan under antiken). Först vid mitten av 1700-talet började man spekulera om att stjärnorna kan vara samlade i stjärnsystem (som vi nu kallar galaxer).

Vid den tiden möter man ofta tanken att Gud vid världens skapelse hade frambringat materian, naturkrafterna och naturens lagar och att han sällan eller aldrig behövde ingripa i världens öde (se deism). Immanuel Kant och Pierre Simon de Laplace skisserade hypoteser kring hur solen och planeterna kan ha uppkommit ur diffusa materiemoln. Att solsystemet var en produkt av naturliga processer innebar att jordens och himlakropparnas existens kunde förklaras utan någon skapargud. I sinom tid skulle utvecklingsläran antyda att samma förhållande gällde för livets former. Genom att Gud blev överflödig som förklarande faktor försvann gudsbegreppet ur naturvetenskapens världsbild. Att utforska naturen blev att avslöja de lagar som gäller för materian och naturkrafterna, de ansågs styra alla händelseförlopp och frågan om deras ursprung har ofta avfärdats som ”metafysik”.

I de flesta gamla världsbilder ansågs människan vara skapad ungefär samtidigt med universum. Geologins utveckling under 1800-talets första hälft visade att jorden har existerat under oerhört långa tidsåldrar (hundratusentals eller miljoner år). Charles Darwins utvecklingslära (1859) gjorde det sannolikt att även livet har mycket hög ålder och att de nutida organismerna har växt fram ur äldre, enklare former. Forskning på skilda fält inom naturvetenskapen har gett insikten att människan liksom alla andra arter har en flyktig existens inom en biologisk historia som sträcker sig över årmiljarder. Jordens ålder uppskattas numera till 4,6 miljarder år.

Under 1920-talet blev det klarlagt att det verkligen existerar stjärnsystem utanför det egna stjärnsystemet Vintergatan. Man fann också att universum utvidgar sig genom att stjärnsystemen flyr bort från varandra. Senare forskning antyder att universum kan ha blivit till i en ”urexplosion” (stora smällen) ca 13,7 miljarder år före vår tid. Några forskare har gjort spekulativa försök att med hänvisning till kvantmekaniken förklara universums uppkomst. Andra menar att ”skapelsen” representerar en oöverkomlig gräns för naturvetenskapen: det fanns inte något ”före” som låter sig beskrivas genom vetenskapliga metoder.

I den moderna kosmologins världsbild kan universums historia beskrivas som en process där allt mer komplexa former har uppträtt efter hand. Universum var i begynnelsen ett kaos av elementarpartiklar ur vilka vissa lätta atomkärnor bildades i ett tidigt skede (väte, helium, litium). Medan universum utvidgades och svalnade uppkom stjärnor och stjärnsystem. I stjärnornas inre, och i samband med att instabila

stjärnor sprängdes sönder, blev de övriga grundämnena till. Efter någon årmiljard fanns tunga grundämnen i sådan omfattning att även planetsystem kunde uppkomma då nya stjärngenerationer bildades. Livets utveckling på jorden kan ses som en fortsättning av denna komplikationsprocess. Vi vet ännu inte om detta händelseförlopp är unikt eller om liv (eller andra lika komplicerade strukturer) har uppkommit på andra håll i universum.

Utvecklingstanken innebär inte att det finns något ”mål” för livets eller världsalltets historia. Teleologiska betraktelsesätt är främmande för den moderna naturvetenskapens världsbild. Skapandet av allt mer komplexa former leder dessutom till en ständig ökning av entropi; uppkomsten av ordning sker alltså till priset av större oordning någon annanstans.

En världsbild kan även innefatta element av religiös eller ideologisk karaktär men också kunskapsteoretiska antaganden exempelvis om vad medvetande är och hur det är förknippat med hjärnan och nervsystemet. Någon allmänt accepterad uppfattning om medvetandets natur finns ännu inte.

Inom det västerländska samhället ryms många, sinsemellan mycket olika världsbilder, grundade på skilda tolkningar av vetenskapliga fakta eller mänsklig erfarenhet. Trots en tilltagande sekularisering har religiösa föreställningar levt vidare, dock ofta modifierade av vetenskaplig kunskap. Ett av kännetecknen för en religiös världsbild är att vetenskapen anses otillräcklig när det gäller att förklara och beskriva tillvaron. Ofta tänker man sig att medvetandet är av en annan natur än materian och kan frigöra sig från denna, att universum blev till genom en gudomlig skapelseakt och med ett bestämt syfte och att naturlagarna är Guds verktyg för att upprätthålla skapelsen. Även ockultism, magi, astrologi och andra former av kvasivetenskap är – vid sidan av religiös fundamentalism – viktiga inslag i många människors världsbild. Över jorden i dess helhet spelar olika religiösa världsbilder en utomordentligt stor roll; deras inflytande har knappast förminskats under senare decennier.

Författare: Peter Nilson

Litteraturanvisning

G. Aspelin, *Världsbilder och livsideal: Studier i jämförande idéhistoria* (1968);
C.-R. Bråkenhielm, *Människan i världen: Om filosofi, teologi och etik i våra världsbilder* (3:e upplagan 1994);
Kjell Jonsson, *Harmoni eller konflikt?: En idéhistorisk introduktion till förhållandet mellan vetenskap och religion i Västerlandet* (1991);
R. Penrose, *The Emperor's New Mind Concerning Computers, Minds and the Laws of Physics* (1989).

Källangivelse
Nationalencyklopedin, världsbild. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/världsbild (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- heliocentrisk världsbild
- atomlära
- Immanuel Kant
- livets uppkomst
- Giordano Bruno
- vara
- metafysik
- planet
- ateism
- antropiska principen

världsåskådning

världsåskådning, en ofta personligt färgad uppfattning av världen och livet som ger vägledning åt handlandet. En världsåskådning innefattar filosofiska och vetenskapliga påståenden om verkligheten men bestäms av värderingar, ofta knutna till någon viss samlande princip. En humanistisk världsåskådning kan sägas ha individen som grundprincip, en socialistisk utgår från gemenskapen, en ekologisk har mänsklighetens överlevnad som ledande princip osv. Begreppet har sin bakgrund i den tyska filosofiska traditionen från Kant och framåt (*Weltanschauung*). I svenskt språkbruk är ordet numera mindre vanligt. Oftare talar man om livsåskådning, som är liktydigt med världsåskådning men ibland starkare betonar det personliga och existentiella, stundom också religiösa momentet. Ordet ideologi ligger likaså nära världsåskådning i betydelse men avser ett mer kollektivt begrepp utan den idealistiska och individualistiska anstrykning som ligger i begreppet världsåskådning. Jämför världsbild.

Litteraturanvisning

H. Benesch, *Warum Weltanschauung: Eine psychologische Bestandsaufnahme* (2:a upplagan 1990);
K. Jaspers, *Psychologie der Weltanschauungen* (6:e upplagan 1971).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, världsåskådning. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/världsåskådning (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- livsåskådning
- språksociologi
- vishetslitteratur
- Karl Jaspers
- Immanuel Kant
- idé- och lärdomshistoria
- folkreligion
- Augustinus
- autonomi
- natur

livsåskådning

livsåskådning, de mer eller mindre systematiserade svar människor ger på grundläggande frågor om livets mening och om verklighetens innersta natur. I äldre svensk litteratur skilde man som regel mellan ”världsåskådning” och ”livsåskådning”. Världsåskådningen omfattade då teorier om verklighetens beskaffenhet, och frågor om livets mening och mål fördes till livsåskådningen. Existentialismen kan kallas en livsåskådning liksom ekosofi eller humanism. För människors svar på de grundläggande livsfrågorna använder man ofta termen *livstolkning*.

Ett med livsåskådning besläktat begrepp är ideologi. Religioner räknas i regel in bland livsåskådningarna, men det finns också ett språkbruk som skiljer mellan ”religion” och ”livsåskådning”.

Livsåskådningar uppvisar ofta ett samspel mellan tre olika komponenter: 1) teorier om människan och världen, t.ex. om universums uppkomst, om vad som skiljer människan från djuren eller vad som händer efter döden; 2) värderingar och normer av grundläggande natur, vad man kan kalla ett centralt värderingssystem; 3) en grundhållning, ett sätt att uppleva situationen som människa i världen; det kan vara en i åskådningen invävd grundton av tilltro, hopp eller förtvivlan, och det kan vara en sammansatt känsla som det är svårt att ge ett namn. En definition kan då bli följande: en livsåskådning är de teoretiska och värderingsmässiga antaganden som utgör eller har avgörande betydelse för en övergripande bild av människan och världen och som bildar ett centralt värderingssystem och ger uttryck åt en grundhållning. En viktig del av livsåskådningen utgör människosynen.

Livsåskådningar möter man i många sammanhang: filosofiska, religiösa, politiska och litterära texter, konstnärliga gestaltningar av skilda slag, populärkulturens attityder till livet och döden. Forskning om livsåskådningar sker därför i olika vetenskapliga discipliner, främst inom ämnena praktisk filosofi, tros- och livsåskådningsvetenskap och empirisk livsåskådningsforskning. Inom folkhögskolor och studieförbund finns en lång tradition av livsåskådningsstudier. Alf Ahlberg har här varit en viktig inspiratör.

Författare: Anders Jeffner

Litteraturanvisning

C.R. Bråkenhielm m.fl. (utgivare), *Aktuella livsåskådningar* 1–2 (1981–83).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, livsåskådning. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/livsåskådning (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- människosyn
- språksociologi
- religion
- antiintellektualism
- attityd
- ideologi
- Ludwig Wittgenstein
- existentialism
- empati
- världsbild

människosyn

människosyn, i samtida idédebatt gängse term för uppfattningar om människans grundläggande egenskaper, hennes möjligheter och begränsningar. Människosynen har ofta ett historiskt samband med mer omfattande livsåskådningar eller ideologier. *Etiska grundvärderingar* av människans värde kan ingå i människosynen, dvs. antaganden om vad människan bör eftersträva och vilka egenskaper som är särskilt värdefulla. Uppfattningar om själens existens och natur eller människans öden efter döden hör också hit, men det är då fråga om *obevisbara försanthållanden*, omöjliga att avgöra på vetenskaplig väg. Människosyn kan man också kalla sådana *öppna teorier om människan* som i princip går att pröva empiriskt men som i praktiken knappast låter sig prövas, t.ex. uppfattningar om vad människor djupast sett eftersträvar eller om vilka de grundläggande skillnaderna är mellan människor och djur. – För den växande mängden empiriska fakta och teorier om människan kan man lämpligen använda termen ”människokunskap”.

Olika religiösa traditioner förmedlar olika människosyn. Central i kristendomen är föreställningen att människan är skapad till Guds avbild (imago Dei), att hon har en särställning i skapelsen och är bestämd till gudsgemenskap. Genom ett historiskt eller existentiellt tolkat syndafall förfelar hon dock denna bestämmelse. I frågan om djupet av detta fördärv och om människans möjlighet att medverka i frälsningen finns skilda – och kyrkoskiljande – meningar. Den slutliga räddningen består i ett evigt liv (med bevarad individualitet) i ”den nya skapelsen”. I österländsk religion uppfattas livstörsten som människans största olycka. Hon kan befrias genom olika existensformer (reinkarnationer); konsekvenserna av människans handlingar kvarstår alltid, men ett misslyckat liv kan övervinnas i nästa existensform. Sluttillståndet är nirvana, fattad som en överindividuell världssjäl (hinduismen) eller som ett formlöst tillstånd bortom existens och icke-existens (buddhismen).

Den västerländska filosofin har alltsedan Platon och Aristoteles reflekterat över grundläggande frågor om människans natur. Protagoras har med sin berömda sats att människan är alltings mått lämnat väsentliga impulser till den humanistiska traditionen. Renässansfilosofen Pico della Mirandola framhäver människans autonomi och frihet. Under 1700-talet motiverar Kant människans egenvärde med hänvisning till hennes förnuftsnatur. Kierkegaard har med sin betoning av den mänskliga subjektiviteten blivit en viktig inspirationskälla för 1900-talets existentialistiska filosofier.

Vetenskapens perspektiv på människan är av särskild betydelse i modern tid. Darwin inordnar genom sin evolutionsteori människan i natursammanhanget. Radikala tillämpningar av Darwins teorier (hos t.ex. Nietzsche) tolkar övermänniskan – obunden av moralens inskränkningar – som utvecklingens mål. Freuds teori om människans omedvetna själsliv har haft ett oöverskådligt inflytande på 1900-talets konst och litteratur. Modern hjärnforskning och genetik har lagt grunden för en reduktionistisk människosyn, som hävdar att människan uttömmande kan beskrivas i fysiologiska och biologiska termer.

Det systematiska studiet och formulerandet av människosyner bedrivs i kontinental tradition inom ämnena filosofisk respektive teologisk antropologi. I Sverige studeras människosynsfrågor mer systematiskt inom filosofin, idéhistorien, litteraturvetenskapen samt inom religionsvetenskapen (främst inom delämnen som etik och livsåskådningsforskning).

Ingen *politisk ideologi* hyllar entydigt en enda människosyn, men det finns en viss släktskap mellan ideologier och uppfattningar om människans natur. Den konservatism som utvecklas främst under andra hälften av 1800-talet betonar att människan är bunden till sitt biologiska arv – eventuellt också till sin syndiga natur – och att hon därför inte kan ändras på djupet. Det innebär också att samhället inte kan reformeras mer än marginellt och mycket långsamt. Gentemot detta hävdar såväl liberaler som socialister att människan främst präglas av sin sociala miljö och att hon därmed kan förändras i takt med den. Allra längst i denna riktning gick de ryska kommunisterna, som drömde om att i och genom sovjetexperimentet skapa en helt ny människa. Klassiska konservativa och socialister liksom kommunister förenas å andra sidan gentemot liberalerna genom sin övertygelse att människan i grunden är en kollektiv varelse, vare sig kollektivet nu – som hos de konservativa – är familjen, ståndet och nationen, eller det är klassen eller mänskligheten, som hävdas inom ideologierna till vänster. För liberalerna är människan först och sist individ.

Författare: Sven-Eric Liedman Carl Reinhold Bråkenhielm

Litteraturanvisning

A. Jeffner, *Att studera människosyn* (1989);
A. Piltz, *Mellan ängel och best: Människans värdighet och gåta i europeisk tradition* (1991).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, människosyn. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/människosyn (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- existentialism
- Adam
- kunskapssociologi
- livsåskådning
- imago Dei
- Immanuel Kant
- vara
- religion
- filosofisk antropologi
- konfucianism

ideologi

Ideologi (av *ideo-*, se *idé*, och *-logi*), ett mångtydigt men centralt begrepp i modern politisk teori, kunskapssociologi och idéhistoria. Ofta används i dag ideologi allmänt i betydelsen åskådning, i synnerhet samhällsåskådning. En ideologi i denna mening utgör en någorlunda sammanhängande enhet, vilken innehåller såväl antaganden om verklighetens beskaffenhet som värderingar och handlingsnormer. Att vara anhängare av en ideologi betyder alltså att man accepterar dess verklighetsbeskrivning, delar dess grundläggande värderingar och stöder dess handlingsprogram.

Ideologibegreppets historia är skiftande, ofta dramatisk. Själva termen lanserades av den franske filosofen Destutt de Tracy 1798. Han avsåg därmed ett enhetligt system av säkra kunskaper. Hela den grupp av tänkare och samhällsreformatörer som omgav Destutt kallades ”ideologerna”. Napoléon Bonaparte, som kom på kollisionskurs med dem när han sökte försoning med katolska kyrkan, något som stred mot ideologernas principer, brännmärkte dem som orealistiska pratmakare. Ordet ideologi fick strax en anstrykning av världsfrånvänt hårklyveri.

I Tyskland kom det däremot tidigt att användas i positiv mening. Det sattes i samband med den vid 1800-talets början där dominerande idealismen. Det sades inte sällan att medan britterna utfört en ekonomisk revolution och fransmännen en politisk, så hade man i Tyskland revolutionerat ideologin, dvs. tänkesättet. Ja, det hävdades till och med att tyskarna besegrat Napoleon med ideologin som främsta vapen.

Denna föreställning utgjorde utgångspunkten för vad Marx och Engels redan i titeln till en gemensam, ofullbordad skrift kallade ”Tyska ideologin” (1845–46). Tyska ideologin innebar enligt Marx och Engels att man vände upp och ned på de verkliga förhållandena. Man trodde att det var de abstrakta idéerna som regerade historien, medan det i själva verket var den praktiska verksamheten.

Denna uppochnedvändning var, hävdade Marx och Engels, utmärkande för de dominerande föreställningarna i varje klassamhälle. En ideologi tjänade till att befästa den bestående ordningen, den var ”den härskande klassens ideologi”. Men den omfattades inte bara av de härskande utan spontant också av de förtryckta. Engels kom senare att tala om ideologin som ”falskt medvetande”, en beteckning som inte motsvarar den ursprungliga föreställningen att verkligheten i ideologin förvrids som i en hägring. Den bäddade däremot för tanken att det också skulle kunna finnas en sann ideologi – motsatsen till den falska – och denna tanke utvecklades framför allt i rysk marxism. Marxismen själv eller den därmed förbundna socialismen kunde framställas som en ideologi.

Den moderna kunskapssociologin, som utvecklats från 1920-talet, tar däremot ofta sin utgångspunkt i de tidiga marxistiska föreställningarna om ideologi. Viktigaste namnet är här Karl Mannheim. Kunskapssociologin har emellertid också valt andra vägar och utelämnat frågan huruvida en ideologi måste vara falsk eller förvriden; även sanningen är bunden till konkreta sociala omständigheter, säger t.ex. Robert Merton.

I den moderna statsvetenskapen liksom i dagligt tal har de politiska åskådningarna som liberalism, socialism och konservatism kommit att ses som ideologierna framför andra. En viktig roll för utvecklingen i Sverige spelade Herbert Tingsten med sina kritiska granskningar av

enskilda politiska system som konservatism, fascism och socialism. Han hävdade att dessa ideologier, som han huvudsakligen såg som i längden ohållbara, motsägelsefulla teorier om samhället, var på väg att försvinna i länder med fri partibildning och öppen debatt. Kvar blev ett slags demokratisk överideologi. Tingsten anslöt sig därmed till tesen om ”ideologiernas död”, som under 1950- och 60-talen spelade en viss roll även i bl.a. USA och Frankrike.

Under 1990-talet tycks denna tes vinna förnyad popularitet men nu med en annan innebörd. Nu sätts den i samband med sovjetsfärens upplösning och kommer i själva verket att innebära att en av de kämpande ideologierna segrat och erövrat ideologiskt monopol. Samtidigt har den dominerande internationella forskningen om ideologi slagit in på andra vägar. Av stor betydelse har därvid intresset för språket som teckensystem varit. Ideologiforskningen har med andra ord inspirerats av semiotiken. Antropologen Claude Lévi-Strauss och litteraturkritikern Roland Barthes har därvid spelat en viktig roll. Att studera en ideologi blir nu inte huvudsakligen att ur en text eller annan manifestation av en ideologi söka vaska fram ett idéinnehåll utan att i själva det språkliga uttrycket finna den ”sekundära meningen”, alltså den extra information som uttrycket ger utöver den som är tillgänglig för en innehållsanalys. Ideologin har nämligen inte sin övertygelsekraft främst genom abstrakta idéer utan genom att anknyta till sådant som för dess bejakare ter sig som självklart, naturligt eller i överensstämmelse med sunda förnuftet. Denna anknytning framträder genom den språkliga formen.

Hos den franske marxistiske filosofen Louis Althusser finns också ansatser till samma angreppssätt, men han knyter samtidigt ideologierna till vad han kallar de ”ideologiska statsapparaterna”, skolan, kyrkan, rätten, familjen osv. Dessa institutioner utgör enligt hans mening förutsättningarna för människors tankar och åsikter. De ger så att säga ramarna för föreställningsvärlden. Man kan enligt Althusser inte tänka sig ett samhälle utan ideologi. Ideologi är alltså inte liktydigt med ”falskt medvetande” utan snarare förutsättningen för människors medvetande, deras åsikter och tankar, i ett bestämt samhälle.

Det senaste decenniets ideologiforskning har dominerats av ansträngningar att förfina analysinstrumenten men också att vidareutveckla problemen om förhållandet mellan ideologi och samhälle. Ett särskilt intresse har ägnats ideologiska förändringar, dvs. frågan hur och varför tänkesätt, värderingssystem etc. – kort sagt vad som populärt kallas tidsandan – förändras.

Författare: Sven-Eric Liedman

Litteraturanvisning

J. Larrain, *The Concept of Ideology* (1979);
S.-E. Liedman & Ingemar Nilsson, *Om ideologi och ideologianalys* (1989);
John B. Thompson, *Studies in the Theory of Ideology* (1984).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, ideologi. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ideologi (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- marxism
- kunskapssociologi
- Karl Marx
- Friedrich Engels
- Antoine Destutt de Tracy
- kommunism
- socialism
- hegelianism
- antiintellektualism
- Friedrich Hegel

religion

religion [-liuːn eller -ligiuːn] (latin *reli'gio*, här ’vördnad för det heliga’, ’gudsdyrkan’, ett ord av omdiskuterat ursprung), en kulturyttring som inte låter sig infångas under någon generellt accepterad, heltäckande definition. Otaliga försök har gjorts att i en allmängiltig formel fånga de olika religionernas väsen. Alltsedan upplysningstidens föreställningar om en ”naturlig religion” förekommer formelartade karakteristiker, t.ex. ”allvarlig och till gemenskap syftande inriktning hos individer eller kollektiv gentemot de makter som enligt deras uppfattning har den yttersta kontrollen över deras intressen och öden” (J.B. Pratt, ”The Religious Consciousness”, 1920). Enligt Schleiermacher, som var präglad av romantiken, är religion ”en känsla av absolut beroende”. Inspirerade av 100-årsminnet av dennes grundläggande arbete ”Reden” (1799) och av nykantianismen uppfattade både Nathan Söderblom och Rudolf Otto, oberoende av varandra, heligheten som religionens särmärke.

Söderblom utgick bl.a. från en definition av ordet *religio* från det hedniska Rom: ”den obestämda rysning och bävan, som människan känner inför det hemlighetsfulla”, och han menar att ”religiös eller from är den, för vilken något är heligt”. Otto talar om det numinösa (av latin *numen* ’gudamakt’), som både injagar bävan och fascinerar. Mircea Eliade bygger på Otto; han tillerkänner det heliga, som är motsatsen till det profana, en överhistorisk realitet, men dess manifestationer i historien studerar han empiriskt. Därmed tar han liksom flertalet kulturantropologer sin utgångspunkt i den religiösa människans verklighetsuppfattning och avvisar, trots inflytandet från C.G. Jung, både en psykologisk och en sociologisk reduktionism.

Det är svårt att förena religiös insikt med vetenskaplig empiri och att söka urskilja gemensamma grunddrag i religionerna samtidigt som man hävdar det unika i var och en av dem. Under hänsynstagande till olika teorier om religionens ursprung och utveckling kan man på ett rent deskriptiv-statistiskt vis säga att alla religioner hos folk med primitivare livsvillkor uppvisar animistiska och magiska element, mytbildning och religiös symbolik i skulptur, byggnader och målarkonst, men endast ett fåtal uppvisar en utbildad teologi. I alla utförs riter under dans och sång, och överallt finns schamaner eller präster. Polyteism och ren monoteism förekommer endast sporadiskt, medan både tron på ett högsta väsen, en höggud eller en makt har en vidsträckt (men inte universell) spridning.

De s.k. högreligionerna vill ge svar på frågan om livets mening, vad som är gott eller ont, varför människan måste lida och vad som kommer efter döden. Men de är vida mer än livsåskådningar. De räknar alla med en översinnlig verklighet och med utommänskliga gudomliga makter. Dessa träder i förbindelse med människorna i det som med kristet språkbruk kallas gudstjänst, genom sina utkorade redskap eller i särskilda uppenbarelser. Hela tillvaron står för den religiöse under gudomligt skydd. Samtidigt ställer de översinnliga makterna krav på människorna, som har plikter mot både gudar och medmänniskor. Kulter och riter, en gudomligt given moral och en lära om gudarna, om människan och om världen kännetecknar alltså religionerna. Deras språk är ofta myten, som i detta sammanhang är liktydig med den yttersta sanningen.

De moderna icke-religiösa och antireligiösa samhällsideologierna har av historiefilosoferna kallats för de nya socialreligionerna. Psykologiskt och sociologiskt sett tillfredsställer dessa väsentliga mänskliga behov och uttrycker sig ofta religiöst färgat, även om allt översinnligt är konsekvent utmönstrat. I stället åberopar man sig på vetenskapen. Praktiskt företräder de ofta samma medmänsklighet som religionerna. Också individuell skönhets- och naturdyrkan samt sexual- och idolkult har något gemensamt med motsvarande religiösa företeelser.

Enskilda religioner Visa tabell...
religion. Indisk mystik-forskning. Expert Antoon Geels, professor i religionspsykologi vid Lunds universitet.
Reportaget är hämtat ur *Vetenskapslandet* som produceras av Universitets-TV vid Göteborgs universitet i samarbete med UR. „„

religion. Vad är en religion? Expert Britt-Mari Näsström, professor i religionshistoria vid Göteborgs universitet.
Reportaget är hämtat ur *Vetenskapslandet* som produceras av Universitets-TV vid Göteborgs universitet i samarbete med UR....

Se även religionsantropologi.

Författare: Carl-Martin Edsman

Litteraturanvisning

”Religion”, *The Encyclopedia of Religion* (1987);
J. Waardenburg, *Religionen und Religion* (1986).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, religion. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/religion (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- dualism
- myt
- språksociologi
- uppenbarelse
- zoroastrism
- Koranen
- kult
- Augustinus
- finsk-ugriska religioner
- C G Jung

Koranen

Koranen, arabiska *al-Qurūān*, muslimernas heliga bok som enligt traditionen givits till Muhammed av ängeln Jibril (Gabriel). För den troende är Koranen en trogen kopia av ”Bokens moder”, *Umm al-kitab*, som finns i himlen hos Gud. Därför har den en särställning i förhållande till sunna och haditherna. Koranen är det rättesnöre som andra skrifter bedöms efter. De benämningar som givits Koranen är i många fall hämtade direkt ur Koranen. I sura 25:1 finns epitetet ”bevis” (*furqan*), som kommit att beteckna själva Koranen. En annan benämning är ”tavla” (*lawh*).

I K.V. Zetterstéens översättning lyder sura 85:21–22: ”Ja, detta är en härlig koran. På en väl förvarad tavla”. ”Väl förvarad” syftar på att originalet finns i himlen. Själva uttrycket Umm al-kitab kan för övrigt användas inte bara om ”urboken” utan också i snävare betydelse om de koranverser som uppenbarades för Muhammed, till skillnad från de fördolda som finns kvar i himlen. Benämningen ”erinran” (*dhikr*) i sura 41:41 syftar på Koranens roll som förmaning. Även termen ”skriften” eller ”boken” (*al-Kitab*) används.

Koranen indelas i suror (kapitel) och ayat (verser). När de till en början muntligt framförda uppenbarelserna nedtecknats, kom de att ordnas så att de längsta surorna kom först, med undantag för *al-Fatiha* (’den som öppnar’), som inleder skriften. De kortaste och i allmänhet äldsta surorna kommer därför sist (även om undantag finns). Ursprungligen betecknade ordet sura varje enskild uppenbarelse, men med tiden slogs flera uppenbarelser eller fragment samman så att Koranen fick totalt 114 suror. Ytterligare indelning finns, nämligen i 60 ahzab (avdelningar) av ungefär samma längd, avsedda för den

dagliga läsningen. Versnumreringen är något olika i olika utgåvor. Zetterstéen följer numreringen i Flügels koranedition, medan nu för tiden den s.k. egyptiska numreringen är vanligast. (Vid angivande av ställen i Koranen anger Nationalencyklopedin den egyptiska först.)

Den domsförkunnelse som Koranen förmedlar har rötter inte bara i judisk och kristen tradition utan även i gnostisk religiositet; alla dessa traditioner var företrädda på den arabiska halvön. Musa (Moses) anges som en som förutsagt Muhammeds kallelse och varit hans förebild och föregångare. Isa (Jesus) betraktas både som profet (*nabi*) och budbärare (*rasul*). Men även om både Moses och Jesus har en stark ställning i Koranen, enligt principen att varje samfund (*umma*) har sitt sändebud, är det Muhammed som är den siste budbäraren med det slutgiltiga budskapet. Olikheterna mellan Koranens uppgifter och motsvarande i de bibliska skrifterna förklaras med att de sistnämnda har förvanskats.

Koranen innehåller religiös förkunnelse, förmaningar och påbud samt bestämmelser för livets olika skiften. Bl.a. har synen på familj och arvsrätt här sin grund. Generellt gäller att de senare surorna, de från Medina, har en mer praktisk–juridisk inriktning än de tidigare från Mekka. Eftersom budskapet förmedlades under en period av ca 22 år avspeglar uppenbarelserna de olika stadier som den muslimska gemenskapen genomgick under sin första tid. Att exakt datera enskilda delar är svårt. Den slutliga sammanställningen skedde under den tredje kalifen Uthmans regering (tidigare versioner innehöll textavvikelser). I sammanställningen deltog Muhammeds sekreterare Zayd ibn Thabit.

Att uppkomsten av ett standardiserat arabiskt språk och en arabisk grammatik hör samman med Koranen kan med säkerhet fastslås. Redan på 660-talet träffar vi på ad-Duali, som fick i uppdrag ”att författa en vägvisare så att människan bättre kunde förstå Guds Boks grammatik”. Behov av förklaringar av koranställena uppstod redan under Muhammeds livstid. Efter hans död blev det hans följeslagare som fick svara på frågor med hänvisning till vad Muhammed hade sagt eller gjort; dessa traditioner kom senare att sammanställas. Berömda kommentarer skrevs av t.ex. historikern at-Tabari (född ca 839, död 923) och teologen och filologen az-Zamakhshari (1075–1144).

Koranen har utgjort en inspirationskälla för kalligrafer och bokilluminatörer från 700-talet och framåt, när avbildande av levande väsen kom att betraktas som oislamiskt. Den första guldåldern inom korankalligrafin uppstod under 800-talet i Kufa i Irak. Denna blomstring sammanfaller med det tidiga abbasidkalifatet, då den s.k. Kufaskolan inom grammatiken hade sin höjdpunkt. I dåtida manuskript användes en speciell skrifttyp som har kallats den *kufiska*. En konkurrerande och mer lättläst stil utvecklades, benämnd *naskhi*, vilken med sina flytande former lättare kan formas till intrikata mönster. Islams heliga språk är arabiska, eftersom Koranen gavs till Muhammed ”på tydligt arabiskt tungomål” (sura 26:195); därför reciteras Koranen alltid på arabiska. Koranrecitationen är en mycket uppskattad konstart.

Översättningar (av muslimerna uppfattade som parafraser) till en mängd olika språk har skett, t.ex. till uigurturkiska redan 734. Andra språk som Koranen tidigt översatts till är persiska, pashto (Afghanistan och Pakistan), urdu, tamil, bengali, malajiska och kinesiska. I Europa gjordes en latinsk översättning 1143, och i Frankrike kom den första inhemska översättningen 1657, i Tyskland 1616 och i Ryssland 1776. Svenska översättningar gjordes 1843 av Johan Fredrik Sebastian Crusenstolpe (1801–82) och 1874 av Carl Johan Tornberg (1807–77). Översättningen av K.V. Zetterstéen från 1917, med nyutgåva 1979 och senare (även som pocket), är genom sin historiska inriktning

fortfarande användbar. År 1998 kom Mohammed Knut Bernströms ”Koranens budskap i svensk tolkning”. Den ger den arabiska texten en svensk tolkning och utförliga kommentarer, främst baserade på Muhammad Asads ”The Message of The Qurūān” (1990). Genom denna översättning får man en betydande del av den muslimska, både äldre och nyare, traditionen av koranutläggning.

.....
Koranen. Muslimer om islam. Expert Jonas Svensson, forskare i islamologi vid Högskolan i Halmstad.
Reportaget är hämtat ur *Vetenskapslandet* som produceras av Universitets-TV vid Göteborgs universitet i samarbete med UR.

Författare: Anders Åkesson

Litteraturanvisning

A.J. Arberry (utgivare), *The Koran Interpreted* (engelsk översättning 1955);
R. Blachère, *Koranen* (svensk översättning 1994);
H.E. Kassis, *A Concordance of the Qu'ran* (1983);
M. Lings, *The Quranic Art of Calligraphy and Illumination* (1976);
R. Paret, *Der Koran* 1–4 (tysk översättning 1963–66).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, Koranen. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/koranen (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- sura
- Muhammed
- bokreligioner
- tafsir
- at-Tabari
- Mose
- himmelsfärd.
- profet
- Martin Luther
- inspiration

globalisering

globalisering (av *global*), förändringsprocess varigenom stater och samhällen över hela jorden knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. Globalisering kan ses som en samlingsbenämning på utvecklingen inom politik, ekonomi och kultur. I allmänt språkbruk har termen emellertid i första hand kommit att syfta på ekonomiska förhållanden. Med globalisering avses då den senaste fasen i kapitalismens utveckling under vilken de nationella ekonomierna har blivit alltmer integrerade.

När globalisering syftat på kulturella förhållanden avses en tendens till enhetlighet i konsumtionsmönster och spridning av samma kulturprodukter över hela världen. När termen syftar på politiska förhållanden avses ofta ett minskat nationellt handlingsutrymme och att det politiska beslutsfattandet flyttas upp från en nationell till en mellan- eller överstatlig nivå. Innebörden ligger då nära det besläktade begreppet internationalisering.

Globaliseringens orsaker och konsekvenser är föremål för omfattande forskning inom hela det samhällsvetenskapliga fältet. En stor del av forskningen fokuserar på ekonomiska förändringsprocesser, t.ex. den stora ökningen av världshandeln, företagens tilltagande transnationalisering och avregleringen av finansmarknaderna. Globaliseringens ekonomiska orsaker anses nära kopplade till den teknologiska utvecklingen, i synnerhet inom kommunikationsteknologi. Uppkomsten av sådant som datornätverk och nya former för telefoni har inneburit radikalt förändrade förutsättningar för ekonomiska transaktioner och bl.a. möjliggjort en global aktiemarknad som kan hålla öppet dygnet runt. På motsvarande sätt har ny kommunikationsteknologi revolutionerat mediernas arbetssätt och berett marken för en global förmedling av nyheter och kultur. Ofta hävdas också att globaliseringen åtminstone delvis bör betraktas som resultatet av medvetna politiska beslut: det är regeringar som förhandlat fram sänkningar av handelshinder, avvecklat regleringar av tidigare skyddade marknader och i viss mån bidragit till teknologisk förändring genom nationella satsningar på forskning och utveckling.

För staterna anses globalisering innebära att det blir svårare att påverka ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden inom det egna territoriet. Därtill förknippas globalisering ofta med uppkomsten av nya typer av aktörer, framför allt ett globalt civilsamhälle som skär genom traditionella auktoritetshierarkier och tävlar med staterna om medborgarnas lojalitet. På individnivå innebär globalisering bl.a. nya typer av konsumtion och snabbare kontakter med människor och organisationer i andra delar av världen. I forskningslitteraturen har detta beskrivits som en rums- och tidssammanpressning. Globaliseringens faktiska betydelse är emellertid omdiskuterad. Skeptiskt inställda forskare hävdar att de förändringar som globaliseringen sägs innebära ofta är kraftigt överdrivna. Begreppet uppfattas av dessa som ett uttryck för politisk agitation snarare än en korrekt beskrivning av verkligheten.

Författare: Jakob Gustavsson

Litteraturanvisning

J. Baylis & S. Smith (utgivare), *The Globalization of World Politics* (1997);
M. Castells, *Informationsåldern: Ekonomi, samhälle, kultur* (svensk översättning, 2:a upplagan 2001);
D. Held & A. McGrew, *Den omstridda globaliseringen* (svensk översättning 2003);
C. Jönsson, M. Jerneck & L.-G. Stenelo (utgivare), *Politik i globaliseringens tid* (2001)

Källangivelse

Nationalencyklopedin, globalisering. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/globalisering (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- internationalisering
- språksociologi
- kapitalism
- etnicitet
- finanskris
- decentralisering
- ekonomisk sociologi
- transnationalisering
- försvarspolitik
- nationalism

etnicitet

etnicitet (för etymologi jämför etnisk) , identifikation med och känsla av tillhörighet till en etnisk grupp. Termen kommer ursprungligen från grekiskans *ethnos* (’folk’), vilket kunde användas i relation till hedningar, en grupp människor, en stam eller ett folk. Gemensamt för den gamla grekiskans användning av termen är att den användes för att referera till och kategorisera andra folk, medan grekerna utgjorde ett *genos* (’släkte’). Denna etnocentriska användning av begreppet etnisk levde länge kvar, så att västvärlden tenderar definiera sig själva i nationella termer, och minoriteter eller folkgrupper i tredje världen i etniska termer.

Bruket av själva termen etnicitet är relativt sentida, även om adjektivet etnisk använts under mycket lång tid. Termen är omstridd inom samhälls- och kulturvetenskaperna, dess definition har ofta skiftat under de senaste decennierna beroende på vilka teoretiska perspektiv som lagts fram.

En nutida definition ser etnicitet som en aspekt av en social relation mellan grupper av människor vilka ser sig själva som kulturellt distinkta i relation till andra grupper. En grupps självidentifikation är central. De viktigaste ansatserna i studiet av etnicitet kan sammanfattas med *primordialismen*, som ser etnicitet som en essens eller kvalitet vilken definierar en folkgrupp, *instrumentalismen*, som definierar etnicitet utifrån primärt eliters politisk-ekonomiska motiv och intressen, och *konstruktivismen*, som definierar etnicitet som något som är skapat i historiska processer och sociala relationer. Tvistefrågorna har bl.a. rört huruvida etnicitet är en given kvalitet eller essens eller något som är skapat i historiska processer. Nutida

definitioner ser etnicitet som ett dynamiskt begrepp, vilket innebär att gruppers självidentifikation är föremål för förändring i relation till historiska, ekonomiska, sociala och politiska processer.

Förhållandet mellan etniska grupper bör förstås som sociala processer. Etnicitet har därmed att göra med social klassificering och grupprelationer. Vidare betyder etnicitet olika mycket i olika sammanhang liksom i skilda historiska skeenden. Genom betoningen av gruppers ömsesidiga sociala och kulturella identifikation, och av identifikationernas föränderlighet, understryks också sambandet mellan etnicitet och politisk-ekonomiska förhållanden. En grupps etniska identitet kan t.ex. förstärkas genom upplevelsen av ojämlika ekonomiska och politiska förhållanden inom t.ex. en nationalstat, genom känsla av utanförskap (jämför etnisk grupp).

Det nutida intresset för etnicitetsbegreppet har tenderat att fokusera vid konflikt. Viktigt att poängtera är emellertid att etnicitet i sig sällan är bas för konflikt.

Författare: Helena Lindholm Schulz

Litteraturanvisning

F. Barth, *Ethnic Groups and Boundaries* (1969);
T. Hylland Eriksen, *Etnicitet och nationalism* (svensk översättning 1998);
N. Glazer & D. Moynihan (utgivare), *Ethnicity: Theory and Experience* (1975);
J. Hutchinson & A.D. Smith (utgivare), *Ethnicity* (1996);
E. Tonkin m.fl., *History and Ethnicity* (1989).

Källangivelse
Nationalencyklopedin, etnicitet. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/etnicitet (hämtad 2017-01-24)

Läs även om

- etnisk grupp
- språksociologi
- freds- och konfliktforskning
- etnisk minoritet
- stamsamhälle
- släktskap
- kulturekologi
- etnologi
- nation
- intersektionalitet

militärhistoria

militärhistoria, vetenskapligt studium av den militära historien. Hit hör av tradition forskningen om krigshändelser och militära förband (krigshistoria), men ämnet har under 1900-talet breddats på motsvarande sätt som historievetenskapen i övrigt.

Historieskrivningen om krigen har sedan äldsta tid haft litterära eller pedagogiska förtecken, men under 1800-talet började forskningen i åtskilliga länder att utnyttjas som grund för planering och erfarenhetsutnyttjande inom det militära systemet. Denna praktiska syn på historiestudierna har sedan levat kvar i de militärhistoriska forskningsinstitutioner som i dag verkar inom särskilt de större nationernas krigsmakter. En bas för systematisk forskning inrättades i Sverige 1873 med Generalstabens krigshistoriska avdelning. Ämnet krigshistoria fick en stark ställning i den militära undervisningen, och under lång tid tjänstgjorde framstående officerare vid avdelningen. Under de närmaste decennierna fullföljdes forskningsprojekten Sveriges krig 1808–1809, Karl XII på slagfältet och Sveriges krig 1611–1632. Här belystes skeendet enligt krigshistoriens tre traditionella ämneslinjer: *krigens historia*, *krigföringsprincipernas historia* eller *krigskonsten* samt *krigsmedlens historia*. I början av 1900-talet genomgick den militärhistoriska forskningen en förnyelse. Hans Delbrück, som i sin ”Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte” (1–4, 1900–20) tillämpade nya källkritiska metoder, blev banbrytande. Även civila historiker började ägna sig åt ämnet, som vidgades väsentligt. Ett antal undersökningar från 1930-talet och framåt var inriktade på krigsmaktens roll i statshushållning och försvarspolitik. Studier om den militära organisationen, särskilt indelningsverket, visade hur integrerat det militära systemet var med samhälle och förvaltning i övrigt.

Under de senaste decennierna har forskning drivits vidare i form av större projekt vid de flesta av landets universitet. Genomgående för projekten är att det militära systemet sätts in i ett större politiskt, ekonomiskt och socialhistoriskt perspektiv. Denna breddning av ämnet föranledde ombenämning från krigshistoria till militärhistoria. Därtill bör nämnas den fortsatta förbandshistoriska forskningen, som nu i regel har formen av tvärvetenskapliga projekt med militär personal, historiker, ekonomhistoriker och representanter för andra vetenskaper som medverkande. Viktiga ämnen är också de militärindustriella frågorna och den militära idéhistorien, i första hand studerad som doktrinutveckling inom olika försvarsgrenar och vapenslag men i enstaka fall med ambitionen att teckna det allmänna operativa tänkandet. Det utländska inflytandet på den svenska utvecklingen liksom svenskt deltagande i internationella aktioner har aktualiserats. Väsentliga insatser görs av amatörforskare som studerar ämnet med person- eller hembygdsforskningens perspektiv. En organisatorisk bas är Militärhistoriska avdelningen vid Militärhögskolan med ett antal tjänster för forskning och utbildning i ämnet. Till forskningsinstitutionerna skall också räknas Krigsarkivet och Statens försvarshistoriska museer. Genom Delegationen för militärhistorisk forskning får forskningen stöd av statsmedel. Svenska militärhistoriska kommissionen, ansluten till Commission internationale d’Histoire militaire verkar med årliga konferenser och en särskild skriftserie.

Författare: Jan von Konow Erik Norberg

Litteraturanvisning

G. Artéus, ”Svensk militärhistorisk forskning under 1900-talet”, *Militärhistorisk tidskrift* 1985;
B.L. Montgomery, *Krigskonstens historia* (svensk översättning 1970).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, militärhistoria. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/militärhistoria (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- musikvetenskap
- idé- och lärdomshistoria
- försvarsfrågan
- freds- och konfliktforskning
- Karl XII
- försvarspolitik
- Gustav II Adolf
- generalstab
- indelningsverket
- språksociologi

freds- och konfliktforskning

freds- och konfliktforskning, *fredsforskning*, vetenskap som i huvudsak vuxit fram och institutionaliserats sedan mitten av 1950-talet. Forskningen bedrivs i samarbete med andra ämnen. Frågor som rör krig och fred behandlas i ett flertal discipliner, från historia och filosofi till psykologi och antropologi, men inom freds- och konfliktforskning sätts dessa frågor i centrum, och ambitionen är att behandla dem utifrån en samlad kunskap som till stor del ursprungligen skapats inom övriga discipliner. Ämnet är således både tvärvetenskapligt och problemorienterat. Det studerar inte bara våldets grundläggande och utlösande orsaker på olika samhällsnivåer, utan också förutsättningar för fredliga relationer och fredlig konfliktlösning mellan sociala grupper och nationer.

Freds- och konfliktforskningen har vuxit fram ur en kritisk hållning till många etablerade föreställningar om våld, krig och fred. Denna kritik har haft flera olika utgångspunkter. En har varit att föreställningarna ansetts som logiskt otillfredsställande, svagt vetenskapligt underbyggda och därför resulterat i politiskt tveksamma rekommendationer. Genom att utnyttja moderna samhällsvetenskapliga metoder skulle man kunna skapa mer klarhet och utveckla mer fredsinriktade politiska strategier. En annan utgångspunkt har varit en reaktion mot kärnvapenupprustningen. Inte minst för många naturvetare innebar sprängningen av atombomberna över Hiroshima och Nagasaki en skrämmande uppvisning i politisk användning av forskningsresultat. Detta gjorde det viktigt för många att bidra till vapenbegränsning och nedrustning med hjälp av forskning inriktad på kartläggning av rustningsförlopp och praktiska nedrustningsförslag. Ytterligare andra forskare har ifrågasatt all

våldsanvändning utifrån t.ex. en pacifistisk hållning eller under inspiration av moderna erfarenheter av ickevåldets möjligheter. Gandhis insatser i Indien och medborgarrättsrörelsen i USA utgjorde därvid tidiga exempel, förändringarna i Östeuropa en mer sentida tillämpning av sådana strategier.

Inom Freds- och konfliktforskningen har därmed utvecklats fruktbara diskussioner om centrala begrepp såsom våld och fred. En gemensam utgångspunkt har varit en klar preferens för fredlig konfliktlösning, liksom en kritisk hållning till krig, och våld överhuvudtaget, som metod att uppnå politiska mål eller att lösa konflikter. I synnerhet kärnvapnen och det moderna högteknologiska kriget har utsatts för ingående och kritisk granskning. Dess destruktiva potential har illustrerats (”atomvintern”), och med hjälp av historiska studier har oförmågan att förutse en kris eller ett krigs förlopp särskilt påvisats. Forskningen har också genomgående intagit en kritisk hållning till våldsbaserad konfliktlösning, eftersom historiska studier påvisat att denna under många förhållanden leder till nya konflikter. Man har på teoretiska och empiriska grunder lyft fram frågor som rör avspänning, förtroendeskapande åtgärder, samarbete, nedrustning och varaktig konfliktlösning. Fredsforskarna studerar också potentialen hos alternativa försvarsformer, såsom defensivt försvar, det fria kriget (gerillakrigföring) och civilmotstånd. Ett särskilt område utgörs av studiet av omställning från militär resursanvändning till civilt utnyttjande.

Freds- och konfliktforskningen har genomgående sökt tillämpa de nya metoder som efter hand kommit fram inom samhälls- och naturvetenskaper. En metodisk pluralism har utvecklats. Det betyder att F. bedrivs med såväl statistiska och kvantitativa som med historiska och antropologiska metoder. Ansatserna kan vara globala, regionala eller komparativa, men är mer sällan inriktade på studium av ett enda fall. En särskild insats har varit att ta fram data kring rustningar, vapenutveckling, krig, konflikter och andra centrala förhållanden, eftersom sådan information inte tidigare samlats systematiskt. Fredsforskarna har en ambition att analysera den totala konfliktsituationen, något som utesluter en omedelbar identifiering med ett specifikt nationellt intresse eller en viss part. Snarast handlar det om att genom konfliktanalys peka på de förhållanden som gör att två aktörer tenderar att råka i konflikt, liksom på de förändringar som krävs för att konfliktanledningarna skall undanröjas. Härvidlag skiljer sig freds- och konfliktforskning från säkerhetspolitisk forskning. Medan den senare tar staterna och deras militärt definierade säkerhet som utgångspunkt, betonar freds- och konfliktforskningen att världen i växande grad utgör ett globalt system med en bestämd struktur som kan identifieras och analyseras. Hur denna struktur påverkar den globala fördelningen av resurser undersöks, liksom hur förändringar i dessa förhållanden kan ge upphov till konflikter. Studier visar t.ex. att konfliktlösning kan kräva frigörelse från historiskt givna positioner i en struktur som i sig själv är konfliktalstrande.

Synen på det globala konfliktmönstret har förändrats. I tidigare forskning gällde analysen främst motsättningar mellan maktpolitiskt jämställda parter, och ett vanligt antagande var att samarbete och ekonomisk integration i sig var fredsbefrämjande. Efter hand uppmärksammades alltmer en typ av konflikt där parterna befinner sig i ett asymmetriskt förhållande och där våldet är indirekt och strukturellt, snarare än direkt och personligt. Detta gäller den s.k. nord–sydkonflikten som, tillsammans med ekologiskt grundade konflikter, har blivit ett allt mer centralt forskningsområde. I det sammanhanget har inomnationella konflikter, t.ex. mellan etniska grupper, också kommit i fokus.

Försöken att uppnå en generellt giltig konfliktteori och fredsteori har med denna, enligt vissa kritiker överdrivna, breddning av området kommit i bakgrunden, medan studiet av kvalitativt skilda konflikter på olika samhällsnivåer, från den globala till den lokala, blivit mer framträdande. Denna diversifiering av forskningsområdet har i sin tur motiverat en viss arbetsfördelning mellan olika forskningsinstitutioner och framväxt av specialiseringar bland fredsforskarna.

Freds- och konfliktforskningen har inledningsvis främst bedrivits vid fristående forskningsinstitut, men har numera i växande utsträckning också etablerats vid universiteten, där såväl grundutbildning (freds- och konfliktkunskap eller internationella relationer) som forskarutbildning förekommer. Vid universiteten i Göteborg och Uppsala finns professurer och institutioner i ämnet. Fredskunskap och internationella relationer har också fått en plats inom den grundläggande skolutbildningen. Bland nordiska fredsforskningsinstitut kan nämnas Peace Research Institute of Oslo (PRIO), Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), Center for freds- og konfliktforskning vid Københavns universitet samt Tampere Peace Research Institute (TAPRI) i Tammerfors. Bland viktigare tidskrifter kan nämnas Journal of Peace Research, som utges av PRIO samt Journal of Conflict Resolution, som utges vid Yale-universitetet i USA. Internationellt är freds- och konfliktforskningsinstitutionerna organiserade i International Peace Research Association (IPRA).

Författare: Björn Hettne Peter Wallensteen

Källangivelse
Nationalencyklopedin, freds- och konfliktforskning. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/freds-och-konfliktforskning (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- Johan Galtung
- fredsteorier
- konfliktteori
- språksociologi
- framtidsforskning
- historisk geografi
- etnobiologi
- medeltidsarkeologi
- idé- och lärdomshistoria
- jämförande politik

statistik

statisti′k (tyska *Statistik*, av nylatin *stati'sticus*, ytterst av latin *sta'tus* ’ställning’, ’tillstånd’), dels uppgifter om omvärlden i numerisk form, vanligen presenterade i tabeller och diagram, dels vetenskapen om hur data med inslag av slumpmässig variation eller osäkerhet skall insamlas, utvärderas och presenteras.

Statistik som sifferuppgifter

Numera avses med statistik alla slags sifferuppgifter, ofta medelvärden, om företeelser som uppvisar variation mellan enheter samt i tid och rum. Det kan vara väder-, löne-, sjukdoms-, idrotts- eller opinionsstatistik. Ursprungligen avsågs uppgifter om en stats sociala och ekonomiska massförhållanden, dvs. vad som nu betecknas officiell statistik. *Sveriges officiella statistik* (SOS) presenteras i Statistiska meddelanden, Statistisk årsbok och ett antal ämnesvisa årsböcker som ges ut av Statistiska Centralbyrån (SCB). Många andra organisationer ger också ut statistik. Internationell statistik kan man finna i Nordisk statistisk årsbok, Europe in Figures (EU), Statistical Yearbook (FN) och Demographic Yearbook (FN). Under 1980-talet började statistik publiceras i datorläsbar form.

Nyttan av officiell statistik, såsom befolknings-, handels-, jordbruks-, miljö- och skogsstatistik, är uppenbar. Den används inte bara för planering och beslutsfattande utan spelar också stor roll som underlag för samhällsdebatt och forskning. Kostnaden för all statlig svensk statistik har uppskattats till 0,2 % av statsbudgeten.

Nästan alla officiella statistiska uppgifter är uppskattningar. I en del fall bygger de på totalräkningar, men ofta är uppgifterna baserade på representativa urval med tillhörande urvalsfel. Ibland finns, som i brotts- och olycksstatistik, betydande underskattningar. Uppgifter från olika länder eller olika tidpunkter är inte alltid jämförbara på grund av att olika definitioner och mätförfaranden. Statistik kan bli missvisande även av många andra skäl, t.ex. bortfall, svarsfel och bearbetningsfel. Enligt riksdagsbeslut ska Sveriges officiella statistik från 1 juli 1994 kvalitetsdeklareras, dvs. storleken på olika tänkbara fel ska anges.

All statistik måste tolkas rätt. Det välkända talesättet: ”Med statistik kan man bevisa vad som helst”, antyder att det är lätt att missbruka statistik. Statistik erbjuder också många fallgropar; jämför exemplen i de fyra första rutorna.

Tolkning av värden Visa tabell

Skillnader mellan grupper Visa tabell

Massignifikansproblemet Visa tabell

Regressionsfällan Visa tabell

Författare: Lennart Bondesson

Statistik som metodvetenskap

Att människors kropps- och livslängder varierar och att vädret skiftar från dag till dag och år till år har observerats i alla tider. Det som är i blickpunkten för statistiken som metodvetenskap är data med slumpmässig variation. Man vill finna metoder att se det regelbundna i det oregelbundna, sålla det osäkra från det säkra. Sannolikhetsteoretiska slumpmodeller nyttjas som viktiga redskap. Med hjälp av data och en lämplig modell kan man uttala sig om verkligheten, pröva hypoteser, göra prediktioner och fatta rationella beslut. Statistik har blivit allt viktigare för alla tillämpade vetenskaper där kvantitativa mätningar görs.

Data kan ha olika ursprung: det kan vara en passiv registrering av olika fenomen, skeenden och försök i omvärlden, det kan röra sig om ett urval av enheter i en population man vill uttala sig om eller ett planerat försök där behandlingar som man vill jämföra utlottas på försöksenheter. I första fallet är det naturens egen slump som analyseras. Det utmärkande för de två andra är det aktiva ingripandet före datainsamlingen, vilket bl.a. gör att val av slumpmodell och analys underlättas.

I en statistisk undersökning kan följande fem moment helt eller delvis urskiljas: *sakproblem*, *planering*, *datainsamling*, *bearbetning och analys av data*, *slutsatser och beslut*. En välplanerad mindre undersökning kan ge mer information än en stor som inte är lika välplanerad.

Statistik omfattar ett stort antal tekniker. Nästan alla har den statistiska inferensteorin som grund. Separat listas några viktiga statistiska delområden, vilka också upptas som egna uppslagsord, varför behandlingen av dem i denna artikel är översiktlig.

Delområden Visa tabell

I den *beskrivande statistiken*, som är av gammalt ursprung, beskrivs data med hjälp av olika mått, t.ex. medelvärde, median, standardavvikelse och korrelation, samt grafiskt med olika slags diagram. Någon slumpmodell används inte. I den närstående *explorativa dataanalysen* (*EDA*) används data på ett friare sätt för att hitta samband och uppställa hypoteser. Datatransformationer och grafik är viktiga inslag. Modeller används, men enbart försöksvis.

Den *statistiska inferensteorin*, utvecklad på 1920- och 30-talen, innehåller skattnings- och hypotesprövningsteori. Data tänks härröra från en slumpmodell som är specificerad så när som på ett antal okända parametrar (konstanter). Parametrarna kan skattas utifrån data, men skattningarna får alltid en viss osäkerhet. Skattningar bedöms efter hur väl de fungerar i det långa loppet. Skattningars osäkerhet kan uppskattas (*medelfelsberäkning*), och parametrar kan ges osäkerhetsintervall, s.k. *konfidensintervall*. I planeringen av en statistisk undersökning ingår att välja antalet observationer så att intervallen får lagom liten bredd till rimlig kostnad. Hypoteser om parametrarna, t.ex. att en parameter har ett bestämt värde, kan testas. Exempel på ett sådant test ges i en ruta. Även modeller kan testas.

Exempel på hypotesprövning Visa tabell

En generalisering av inferensteorin är den statistiska *beslutsteorin*. Här strävas efter optimala beslutsfunktioner enligt vissa kriterier. Inferensteorin står inte helt oemotsagd. Bayes inferens har äldre

ursprung och har fått en viss renässans. Teorin, som utvecklats till en allmän bayesiansk beslutsteori, har attraktiva drag men har fått begränsad praktisk användning. Se vidare statistisk inferens, statistisk hypotesprövning och Bayes inferens.

I *urvalsundersökningar* är syftet oftast att få information om någon population, t.ex. hur många svenskar som väntas rösta på olika partier i nästa val. Genom olika förfaranden lottas individer (enheter) ut och undersöks. Lottningsförfarandet möjliggör medelfelsberäkning. Även samband mellan olika variabler på enhetsnivå är ofta av intresse, men det är svårt att uttala sig om huruvida funna statistiska samband är kausala.

Orsakssamband kan bättre beläggas genom försök. I *planerade statistiska försök* vill man jämföra olika behandlingar (t.ex. mediciner, vetesorter). Enligt något effektivt schema lottas behandlingarna upprepade gånger ut på försöksenheterna (individer, ytor etc.) och behandlingarnas effekter kan jämföras med varandra efter försöket. Genom lottningsförfarandet elimineras inverkan av störande faktorer, och giltigheten av en analysmodell av standardkaraktär säkerställs. Data kan ofta analyseras med *variansanalys*.

I *regressionsanalysen*, med rötter i tidigt 1800-tal, står samband mellan olika variabler, t.ex. kroppsmått, i fokus. Ofta vill man förklara hur en variabel varierar när andra förklarande variabler varierar. Syftet kan också vara prediktion (hur väl bestäms sonens längd av faderns?). Modellutprovning är ett viktigt moment vid användning av regressionsanalys. Ett typiskt drag för regressionsmodeller och andra statistiska modeller är att de inte i detalj fångar verkligheten. En modell skall fånga det väsentliga men samtidigt inte påverkas av tillfälligheter i ett material. Exempel på en regressionsmodell ges i en ruta.

Exempel på regressionsmodell Visa tabell

Tidsserieanalys har många drag gemensamma med regressionsanalys. Att förutsäga framtiden med hjälp av det förflutna är ett huvudsyfte. I nutida tidsserieanalys används i ökande grad *ARIMA-modeller*. Dessa kan ta hänsyn till trender och säsongsvariationer, ofta förekommande när det gäller ekonomiska tidsserier. Uppdelning av tidsserier i harmoniska komponenter, *spektralanalys*, är också vanlig. Den närstående *spatiala statistiken* innehåller olika tekniker för att analysera data för företeelser med rumslig utsträckning, t.ex. skogs-, mineral- och oljeförekomster.

De flesta statistiska material innehåller värden på många variabler. *Multivariat analys* innefattar en brokig flora av tekniker för att studera sådana material. För att upptäcka strukturer används ofta t.ex. *faktoranalys*. Ibland är en del eller alla variabler s.k. *kategorivariabler*, med värden som frisk, sjuk, död. *Diskret statistik* omfattar ett stort antal metoder att analysera sådana data (jämför t.ex. kontingenstabell och logistisk regression).

Många statistiska specialtekniker finns numera tillgängliga. *Fördelningsfria metoder* och *robust statistik* är två sådana tekniker. Vid användning av fördelningsfria metoder tilldelas observerade värden ofta ranger, dvs. ordningsnummer efter storlek, och enbart dessa utnyttjas vid inferensen. I den robusta statistiken försöker man finna skattningar som fungerar väl även då avvikelse föreligger från antagen modell.

Författare: Lennart Bondesson

Statistik i förhållande till omvärlden

Till skillnad från matematiken har statistiken i sin metodutveckling främst inspirerats av problem inom samhällsvetenskap, biologi, jordbruksforskning, medicin och industriell teknik, områden som arbetar med osäkra data. Numera tillämpas statistik på olika nivåer och mer eller mindre brett inom alla områden och vetenskaper där kvantitativa mätningar görs. Detta belyses även av att en mängd specialdiscipliner skapats som utmärks av ändelsen -metri eller -statistik (se separat lista).

Discipliner Visa tabell

De nya disciplinerna har anammat en del av statistikens verktyg och ofta också utvecklat metoder i växelverkan med statistikämnet eller enligt egna linjer. Många statistiska tekniker har utvecklats för tillämpning inom ett område och har sedan länkats över till andra. Ett exempel är statistisk försöksplanering, som skapades för jordbruksforskningens behov men nu också används inom t.ex. industri och medicin. Ett annat exempel är multivariat analys, som har sina rötter i psykologin men nu tillämpas inom en rad andra områden, som kemi samt fjärr- och bildanalys. Ett tredje exempel utgör ARIMA-modellerna, vilka i sin enklaste form först nyttjades vid analys av solfläcksdata och som senare i starkt utvecklad form fått stor användning inom bl.a. ekonomi och reglerteknik.

Författare: Lennart Bondesson

Statistik och datorer

Datorrevolutionen har kraftigt påverkat statistikproduktionen genom att stora mängder data numera snabbt kan överföras, lagras och bearbetas. Data från olika källor kan också samköras. Så t.ex. har kombinerade data om sjukdomar och uppgifter från folk- och bostadsräkningarna gett nya kunskaper om miljö- och yrkesrisker. Statistiska grunduppgifter har samlats i geografiska informationssystem (GIS) och andra databaser. Användare kan skräddarsy egna statistiska tabeller, kartor och diagram. Grafisk presentation av statistik, som delvis försummades under åren 1930–80, har fått en renässans.

Under 1980-talet debatterades integritet och sekretess flitigt. Statistik är normalt harmlös ur integritetssynpunkt, eftersom data inte anges för individer utan enbart redovisas för stora grupper. Att stora databaser finns innebär dock risk för missbruk. Debatten medförde en omfattande lagstiftning om statistiksekretess och integritetsskydd.

Genom den successiva utvecklingen av statistiska programpaket (SAS, SPSS, Minitab m.fl.) kan nu även avancerade statistiska metoder tillämpas inom alla områden. Man behöver enbart specificera önskad modell samt kunna tolka utskriften. Användningen av t.ex. variansanalys, multivariat analys och tidsserieanalys har därigenom kraftigt ökat. Denna utveckling har varit på gott och ont. Den har kritiserats både av representanter från tillämpade ämnen, som sett dessa ”statistifieras”, och av statistiker, som sett metoderna och modellerna missbrukas. En fördel med programpaketen är att modellutprovning kan ske i långt större utsträckning än tidigare genom olika diagnostiska test. Metodämnet statistik har också kraftigt influerats av utvecklingen på datorsidan. Dels har äldre men

beräkningstekniskt svåra metoder fått ett uppsving, dels har nya s.k. datorintensiva metoder tagits fram, t.ex. *korsvalidering*, *bootstrapping* och olika transformations- och projektionssökningsmetoder. Många av dessa metoder bygger på upprepningsförfaranden och simulering.

Författare: Lennart Bondesson

Statistik som universitetsämne

Forskning och undervisning i de statistiska vetenskaperna sker vid de svenska universiteten och högskolorna inom en mängd olika institutioner. Grundutbildning i statistisk metodik ingår i så gott som alla utbildningar där man ställs inför uppgiften att kritiskt granska experimentella eller andra data, såsom utbildningar till agronom och jägmästare, farmaceut, ekonom, civilingenjör, samhällsplanerare m.fl. Detta gör att ämnet finns representerat inom många fakulteter och vid alla universitet och många mindre och medelstora högskolor.

Organisatoriskt är statistiken i Sverige traditionellt uppdelad på ämnena *statistik* och *matematisk statistik*. Skillnaden mellan de två ämnena är till största delen en fråga om fakultetstillhörighet; det heter statistik bl.a. vid samhällsvetenskapliga och ekonomiska fakulteter och matematisk statistik vid tekniska högskolor och vid matematisk–naturvetenskapliga fakulteter.

Men det finns också en väsentlig skillnad i forskningsinriktning. Inom ämnet statistik rör den mesta forskningen statistisk metodik och dess beteendevetenskapliga, ekonomiska och samhällsvetenskapliga tillämpningar. Demometri, ekonometri, psykometri och sociometri är viktiga specialområden för tillämpad statistik, liksom språkstatistik.

Vid de matematisk-statistiska institutionerna har forskningen i större utsträckning rört sannolikhetsteori och stokastiska processer, men forskningen i statistisk teori och metodik har vuxit i omfattning under senare år. Tillämpningarna hämtas ofta från det naturvetenskapliga eller tekniska fältet. Professurer i biostatistik har tillkommit både vid statistiska och matematisk-statistiska institutioner, oftast i samarbete med medicinska fakulteter eller läkemedelsindustri.

Fackutbildning av statistiker sker vid de statistiska och matematisk-statistiska institutionerna, vilka ger utbildning på magisternivå. Det finns också en yrkesanpassad utbildning på licentiatnivå samt forskarutbildning som leder till anställning både inom och utom universiteten.

Författare: Georg Lindgren

Statistikens historia

Statistik i betydelsen insamling och tolkning av data, dvs. tillämpad statistik, kan uppfattas som en urgammal vetenskap. Redan i det forntida Egypten företogs folk- och boskapsräkningar. Självständigt metodämne blev statistik dock först efter år 1900. Dess tidigare historia sammanfaller med en rad andra ämnens, speciellt demografins.

Under 1600- och 1700-talen upptogs vid tyska universitet undervisning i ”Staatenkunde”. Delvis på grund av att data saknades handlade det i början om jämförande, vaga, verbala beskrivningar av olika staters tillgångar, t.ex. territorium, befolkning, krigsmakt, förvaltning och inkomster. Bättre underlag erhölls först under 1700-talet, när bl.a. systematiska folkräkningar började genomföras.

Genom att formulera ett antal demografiska frågor införde köpmannen John Graunt 1662 den kvantitativt och analytiskt inriktade *politiska aritmetiken*. Termen myntades av William Petty. Graunt sammanställde också en lista över de vanligaste dödsorsakerna i London och gav en grov uppskattning av dess folkmängd. Den första livslängdstabellen upprättades av Edmond Halley 1693 på basis av data från Breslau. Den kom till användning inom den begynnande livförsäkringsverksamheten. I sitt stora verk *Göttliche Ordnung* (1741) förundrades den tyske fältpredikanten J.P. Süssmilch (1707–67) över stabiliteten i en mängd olika kvoter, döda/döpta, pojkar/flickor etc., och tolkade den som ett verk av Guds försyn. Det blev senare klart att stabiliteten är en konsekvens av sannolikhetslärans *stora talens lag*, framlagd av Jakob Bernoulli och publicerad postumt 1713. Termen *statistik* myntades år 1749 av juristen Gottfried Achenwall. Statistik var beskrivningen av de egenskaper hos ett land som påverkade dess välstånd. Först genom Achenwalls elev August von Schlözer (1735–

1809), influerad av P.W. Wargentin, fick den tyska statistiken en mer kvantitativ inriktning.

Under senare delen av 1700-talet kom fördelningar för mätfel att bli intressanta för bl.a. Laplace i samband med ansträngningar att via mätdata bestämma banparametrar för himlakroppar. *Normalfördelningen* blev fast etablerad som mätfelsfördelning via resultat av Gauss 1809 och Laplaces därpå följande härledning av *centrala gränsvärdessatsen*. En konsekvens blev *minstakvadratmetoden* som skattningsmetod. Delvis använde både Laplace och Gauss bayesianska resonemang, dvs. de gav parametrarna sannolikhetsfördelningar på förhand och nyttjade en formel först funnen av Thomas Bayes. Senare utgick både Gauss och Laplace från ett frekvensinriktat synsätt. Gauss senare teori, i vilken liten varians på skattningar betonades och normalfördelningen inte var central, står sig än i dag men fick länge bara användning i mätfelssammanhang.

Statistiska centralbyråer inrättades i flera europeiska länder i början av 1800-talet. I det stora verket *Physique Sociale* (1835) presenterade Adolphe Quételet, influerad av Laplace, en flora av sociala och antropologiska data från olika länder och tolkade dem i lätt kausal riktning, ibland överdrivet. Exempelvis kopplade han sinnessjukdom till bergsboende. Han använde sig av normalfördelningen för att beskriva variation av kroppsmått (längd, bröstvidd etc.). Quételets idé att en samhällsvetenskap kunde byggas upp på basis av statistiska observationer fick stort genomslag. Den första internationella statistikkonferensen 1853 i Bryssel initierades av Quételet.

Under 1800-talet blev statistisk bevisföring intressant inom medicinen. År 1849 lade exempelvis polsk-österrikaren Joseph Dietl fram resultat från ett jämförande försök att bota lunginflammation med två etablerade behandlingar och ingen behandling alls. Resultatet – att ingen behandling alls var bäst – bidrog till humoralpatologins sammanbrott. Statistisk argumentering användes också av bl.a. Florence Nightingale. Även inom en mängd andra vetenskaper, såsom psykologi, började man samla försöksdata under senare hälften av 1800-talet.

Modern metodutveckling inleddes i Storbritannien på 1880-talet i efterdyningarna av utvecklingsläran. Fördelningar för biologiska variabler och samband mellan sådana blev intressanta. *Regressionsanalys* (starkt kopplad till minstakvadratmetoden) började användas av Francis Galton på biologiska data. Han införde också begreppet *korrelation*. Karl Pearson, pionjär inom matematisk statistik, introducerade runt sekelskiftet 1900 ett brett system av sannolikhetsfördelningar samt *chitvå-testet* för att pröva anpassning. Tidskriften *Biometrika* startades av Pearson m.fl. 1901.

Som den teoretiska statistikens fader framträdde under 1920-talet R.A. Fisher, då verksam på Rothamsteds jordbruksförsöksstation. Han framlade 1922 början på en allmän skattningsteori baserad på ett frekvensinriktat synsätt och introducerade senare också statistisk *försöksplanering* och *variansanalys*. Jerzy Neyman och Egon Pearson följde efter med introduktionen av konfidensintervall och en allmän hypotesprövningsteori i början på 1930-talet. En uppsats av Neyman gjorde också att lottning slog igenom som representativ urvalsmetod vid undersökning av stora populationer. Enligt denna metod började t.ex. opinions- och marknadsundersökningar genomföras. Föregångare saknade ingen av de tre, men tiden var nu mogen.

Metodutvecklingen tog nu fart i framför allt Storbritannien och USA och har alltsedan dess accelererat. Under andra världskriget engagerades brittiska och amerikanska matematiker och statistiker framgångsrikt i krigsansträngningarna, vilket bl.a. ledde till att

kvalitetskontroll enligt samplingmetoder fick genomslag inom industrin. Statistik kom även att uppfattas som en viktig ingrediens i *operationsanalys*.

Just efter andra världskriget utkom Harald Cramérs *Mathematical Methods of Statistics*, som var den första bok där statistik och sannolikhetslära förenades. Abraham Wald framlade strax före sin död 1950 en allmän *beslutsteori*. Perioden därefter präglades av en starkt ökad matematisering och modellutveckling, ständigt nya användningsområden, ofta tekniska sådana, och datorernas intåg. Notabelt är också att bayesiansk metodik återkom och att datafilosofiska och datastrategiska frågor åter ställdes. Explorativ dataanalys (*EDA*) infördes av J.W. Tukey (1915–2000) under 1960-talet.

Redan 1885 grundades *International Statistical Institute* (ISI). ISI var ursprungligen mest inriktat på officiell statistik, men intressefältet har senare breddats. I ISI ingår den 1975 bildade organisationen *Bernoulli Society for Mathematical Statistics and Probability*. År 1947 bildades *Biometric Society*, som söker främja användning av statistiska metoder inom biologi och medicin.

Författare: Lennart Bondesson

Statistik i Sverige

Astronomen P.W. Wargentin kallas ”den svenska statistikens fader”. Som ledamot av den 1756 inrättade Tabellkommissionen upprättade han dödlighetstabeller som efter omvandling till livslängdstabeller fick användning även internationellt. Tabellkommissionen var inriktad på befolkningsstatistik. Mer omfattande uppgifter med officiell statistik fick dess efterföljare Statistiska centralbyrån, som inrättades 1858. Den första professuren i statistik tillkom 1910 i Uppsala av omsorg om den officiella statistikens kvalitet. Förste innehavare blev demografen Gustav Sundbärg. Lund fick en lärostol 1926 med Sven Wicksell som förste innehavare men hade sedan 1902 en professur i statskunskap och statistik. Senare tillkom professurer med samhällsvetenskaplig inriktning i Stockholm 1938, Göteborg 1959 och Umeå 1963. År 1929 inrättades vid Stockholms högskola en professur i försäkringsmatematik och matematisk statistik med Harald Cramér som förste innehavare. Under 1960-talet inrättades professurer i matematisk statistik vid nästan alla då existerande tekniska högskolor och universitet. Lärostolar i statistik eller matematisk statistik tillkom då också vid nuvarande Sveriges lantbruksuniversitet och vid Handelshögskolan i Stockholm.

Den statistiska forskningen i Sverige hade länge sin tyngdpunkt på demografi. Lundaastronomen C.V.L. Charlier var en banerförare för matematisk statistik vid sekelskiftet. Forskningen i Sverige efter 1930 har främst rört regressions- och tidsserieanalys (speciellt ekonometri), skattningsteori, urvalsundersökningar samt multivariat analys. Bland svenska statistiska forskare som vunnit internationellt erkännande kan nämnas Sven Wicksell, Harald Cramér, Herman Wold, Tore Dalenius, Bertil Matérn, Ulf Grenander och K.G. Jöreskog.

Statistiska Föreningen, inriktad på offentlig statistik och grundad 1901, är den äldsta sammanslutningen av svenska statistiker. *Svenska statistikersamfundet*, mer inriktat på metodstatistik, bildades 1962.

Författare: Lennart Bondesson

Litteraturanvisning

Göran Andersson, *Lögn och sanning med statistik* (1982);
G. Blom & B. Holmquist, *Statistikteori med tillämpningar* (3:e upplagan 1998);
E. Hofsten & I. Ermalm-Kåreby, *Vägvisare i svensk statistik* (10:e upplagan 1987);
Karin Johannisson, Det mätbara samhället: Statistik och samhällsdröm i 1700-talets Europa (1988);
S. Kotz & Norman L. Johnson (utgivare), *Encyclopedia of Statistical Sciences* 1–10 (1982–89);
S. Stigler, *The History of Statistics* (1986);
H. Wold, *Orientering i det statistiska arbetsfältet* (1963).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, statistik. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/statistik (hämtad 2017-01-25)

Läs även om

- statistisk inferens
- Den svenska almanackan
- status
- databas
- variansanalys
- regressionsanalys
- metadata
- test
- filformat
- arealnederbörd

Kapitel 3: Tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017.

Förteckning över artiklar: sidorna 171 - 179
Artiklar: sidorna 180 - 824

Artiklarna är redovisade i kronologisk ordning.
För varje dag är de vanligen ordnade som i tidningarna.

En enkel ordning för problemen i världspolitiken kan vara:
Världen
USA
Europa
Ryssland
Centralasien, Mellanöstern och Nordafrika
Kina
Indien
Pakistan
Japan
Korea
Övriga Asien
Övriga Afrika
Övriga Amerika
Australien, Oceanien, Polarområdena, Världshaven, Rymden.

Bild från SIDA

181 DN SÖNDAG 18 DECEMBER 2016
Svensk kritik mot Abbas: De måste släppa in kvinnor

182 DN MÅNDAG 19 DECEMBER 2016
Trumpifieringens föregångsman
184 Protester mot regeringen fortsätter
180 Polsk ”mediereform” luktar Putin lång väg

187 DN TISDAG 20 DECEMBER 2016
Rysslands ambassadör i Turkiet skjuten till döds
188 Lastbilen körde rätt in i folkmassan
190 Attentatet tog hatet till en ny nivå
191 Flera likheter med attentatet i franska Nice
192 Förvånande om relationen skadas mellan länderna
193 Mordet inföll vid sämsta möjliga tidpunkt
194 Snart har vi inte kvar någon demokrati här
197 Walesa: Kasta ut oss ur EU
198 FN får kritik: Resolutionen räcker inte

198 DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016
Mindre än ett år till valet pressas Merkel av dådet
200 Mästare i konsten att förvirra
202 Nu tar islamisterna till en ny taktik när kalifatet i Syrien verkar vara ett projekt utan framtid
204 Terrordåden förändrar EU steg för steg
205 Mordet får inte skada relationen mellan oss
207 Moskva hoppas på turkisk kursändring om Syrien
208 Ankara vill undvika öppen kris med EU
208 Regeringen backar – medier släpps åter in i parlamentet

209 DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016
FN:s miljöchef varnar för misstro mot vetenskap
301 Pressad Kaczynski räcker ut en hand
213 Amnesty: Torterade barn lämnas utan vård
214 Motgångar tvingar fram paus för offensiv i Mosul
215 Historien upprepar sig med protesterna
217 Ingen vet hur många judars liv den första etiska hackaren räddade

218 DN FREDAG 23 DECEMBER 2016
En studie i socialistisk inkompetens
219 Oredan stor inför Brexit ett halvår efter beslutet

221 DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016
Pressad Merkel skärper tonen om utvisningar
224 Terroristerna slinker ur polisens nät när information fastnar
225 Aleppo är en hörnsten i historien Då: Aleppo var känt för sin öppenhet Nu: Förstörelsen är så brutal, så … meningslös
227 Putins leende säger mer än tusen ord
229 Nu har maktspelet börjat
230 FN:s säkerhetsråd säger nej till israeliska bosättningar
232 Lättnad för två av Europas banker

233 DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016
Fred i Syrien skulle inte betyda fred i Mellanöstern
236 Allt fler båtflyktingar blir fast i Italien
243 Första bakslaget för Trump
244 Hyresintäkter för miljoner blev pandornas räddning
246 Massiv tomteprotest mot president Park

247 DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016
Konflikten har pågått i många decennier
248 Påven vädjade om medkänsla
249 Nordkoreanska rånmord pressar gränsbyar
252 Putin utlyser sorgedag efter flygkraschen i Svarta havet
253 Obama försöker tömma Guantánamo
253 En brittsommar utan slut

256 DN TISDAG 27 DECEMBER 2016
Nog med falskspel
252 Kinas sista flod räddad
260 USA kommer att strunta i EU, araberna och vänstern
262 Asiens första ja till gaybröllop
257 Försök aldrig argumentera mot en ryss – det är dömt att misslyckas
264 Skandalomsusad coach vägrar förhör
265 Nya tullregler kan leda till handelskrig

265 DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016
Inget monopol på makten
267 Dystra tider för demokrater
269 Ökända ungerska nazister en bricka i det ryska spelet
272 Kremls försök att påverka EU skapar oro
273 Risk för flodvåg hot mot det krigshärjade Mosul
275 Skandalerna kring Netanyahu fortsätter

276 DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016
Michael Winiarski: Den politiska elitens värld raserades av besvikna väljare
278 Demokratin i Europa tas inte längre för given
280 Fredsaktivister vädjar om svenskt stöd iFN
281 600 sjukhus har tvingats stänga
282 Utspel avslöjar den alltmer komplicerade storpolitiken
284 Kerry: Tvåstatslösningen är i fara
286 Sydkorea vill slippa mynt
287 Ilska i danstrupp inför Trumps installation

288 DN FREDAG 30 DECEMBER 2016
ÅTTA HISTORISKA ÅR FÄRGAS AV TUFF KAMP
291 Militären: Han underskattade nog hur komplicerat läget var
293 Sanktioner mot Ryssland kan skapa problem för Trump
294 Kurder och araber eniga om federation
295 Nya fredssamtal om vapenvilan håller
297 Samtalet är själva målet – inte att komma till saken
298 Rasismen är en politisk kraft i egen rätt

301 DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016
Den beundrade vännen
302 I stället för en rättsstat
304 Ilska och oro bland bosättarna på Västbanken
306 Så blir 2017: Ex-presidenter och artister nobbar Trumps ceremoni
307 Så blir 2017: Räkna med brittiskt bråk
308 Så blir 2017: EU:s framtid på spel när Frankrike röstar
309 Så blir 2017: Ödesår för Merkel
310 Trump får svårt att lätta på sanktionerna
311 Stridigheter på flera håll hotar vapenvilan
313 Polisen i Köln lovar tryggt nyårsfirande
314 Bristen på kontanter dämpar indisk tillväxt

316 DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017
Trumps största utmaning är den egna partieliten
318 Goda miljönyheter trots klimathotet
320 Gayvänliga Rio oroas av nya borgmästaren
323 Rekord i antal drunknade på Medelhavet
324 De flyr till Libyen – och möts av inbördeskrig
326 Minst 28 personer döda i blodigt terrorattentat
327 Jubel efter Kinas förbud

328 DN MÅNDAG 2 JANUARI 2017
Det nya året föddes i blod
329 Mördaren lämnade vapnet på klubben
330 Vi sörjer de omkomna – men vi kommer inte att vika oss
333 Dådet kommer inte att påverka Erdogans makt
334 Var det valutan som drog isär Europa?

336 DN tisdag 3 januari 2017
Höjd pensionsålder väcker missnöje bland tjänstemän
337 Terrordåden blir fler – men är trots allt få
338 Trots de misstänkta krigsbrotten sitter president al-Assad säkert

340 DN ONSDAG 4 JANUARI 2017
Högerlobby stärker banden till Ryssland
342 Fillons flirt med Putin en smula pikant
343 Kuppförsök och terror får fler att skaffa vapen
345 Valls löfte: Minimilön för de fattigaste
346 Massiva bombningar hotar fredssamtalen
348 Toppdiplomat hoppar av efter Brexitbråk

349 DN TORSDAG 5 JANUARI 2017
Brexit för faktaresistenta
350 Fyra versioner av Donald Trump
352 Fredspristagaren blev krigspresident
357 Ryssland återkräver lån till Marine Le Pen
358 Trump fortsätter ifrågasätta CIA och FBI
359 FN:s fördömande en chock för regeringen

361 DN FREDAG 6 JANUARI 2017
Ryska cyberattacker utgör ett allvarligt hot
363 I Asbest finns de farliga mineralerna överallt
367 Amnesty slår larm: Grova krigsbrott av shiamiliser
369 May sänder ny ambassadör till EU direkt
370 Grannländerna redo att ingripa mot diktatorn
371 Strider nära Damaskus trots rådande vapenvila

372 DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017
Göra Amerika sjukt igen
373 Falska nyheter och desinformation ökar
375 Tuff fransman bäddar för hårda förhandlingar
377 Brexit – ett skilsmässodrama i 5 akter
378 Trump backar om hackerattackerna
379 Hangarfartyg först ut att lämna Syrien
380 Skandal ger Polens starke man fördel i nervkriget
382 Tyskar känner sig säkra trots attack
382 Forskaren: Obama hade del i Clintons valförlust

384 DN SÖNDAG 8 JANUARI 2017
Vi måste åtminstone försöka att enas
387 FN varnar för totalt sönderfall i Libyen
389 Minister hölls under fortsatt soldatrevolt

390 DN MÅNDAG 9 JANUARI 2017
Ett postmodernt ledarskap
392 Miljöaktivister rustar för klimatkamp mot Trump
395 Mutförsök av premiärministern spelades in
396 Breivik kräver fler lättnader i fängelser

397 DN TISDAG 10 JANUARI 2017
Tuff utfrågning väntar ministrarna
399 Rusning till Obamas sista tal i Chicago
400 Dödläget kvar trots partiledarsamtalen
402 Svärsonen får nyckelroll i Vita huset
403 Mer än ord från al-Assad krävs för att skapa fred
404 Grillos parti fick nobben av EU-liberaler
405 Maktbalansen i Teheran kan rubbas
406 Donald Trump i fokus på Golden globegalan
408 Bauman var besatt av samtiden

409 DN ONSDAG 11 JANUARI 2017
Trump tar över – Merkel förbereder sig på det värsta
414 Inte bara Merkel bävar inför Trumps tillträde
415 Protester när Trumps justitieminister frågades ut
417 Palestinierna varnar USA för att flytta ambassad
418 Banker vägrar Le Pen lån till kampanj
419 Sista chansen att ena det delade Cypern
420 Centralbanken i Prag redo för tjexit
421 Vi får inte förlora förståndet

423 DN TORSDAG 12 JANUARI 2017
Trump fick smaka egna medicinen
424 Hotfulla tonläget finns fortfarande kvar
425 Tillerson pressades hårt om relationen till Vladimir Putin
427 Trump: Det var Ryssland som hackade
428 Polens starke man körde över sina motståndare
429 Oro för regelrätt krig efter en serie attentat

431 DN FREDAG 13 JANUARI 2017
Nej, Trump – CNN är inte fejk
432 Att inte veta var man kommer ifrån kan vara en frihet
433 Luftföroreningar i Europas städer
434 Putin försöker krossa Nato
435 Nedmonteringen av Obamacare är redan inledd
436 Risk för mer handgemäng under kommande dagar
438 Därför saknar den läckta ”Trumpdossiern” trovärdighet
439 HRW: Politisk populism hot mot mänskliga rättigheter
440 Konserthuset förenar rymd och intimitet
442 Rasism är det djupaste såret i historien och vår tids viktigaste politiska fråga

443 DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017
Kristna dör – världen blundar
444 Med Humpty Dumptys gillande
446 Vänstern vrider sig i smärtor
447 För hållbar förändring: undvik
449 Två tunga kandidater kvar i striden om ANC
451 Journalister väljer bort kvinnor av lättja
453 Medlingsmötet i Paris en olustig balansakt
454 Nya löften i utdragen maktkamp
455 Malta varnar för ny flyktingvåg
456 Ekonomisk kris – då får utländsk valuta skulden
457 Obama gör en sista åtgärd för relationen till Kuba

458 DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017
Från värdigt till ovärdigt på mindre än ett dygn.
461 Donald Trump satsar på rivstart – vill upphäva Obamas reformer
463 Hopp och förtvivlan delar de amerikanska väljarna
469 Flickor med mens tvingas till isolering
470 Grannländerna ökar trycket på despoten
472 Jättebonusar till soldater förhindrade nytt uppror
473 Kina dominerar i USA:s frånvaro
474 BB Jason Diakité: Barack Obama har gett mitt hopp vingar. Allt är faktiskt möjligt.

479 DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017
Dragkamp om partiets själ
481 Världens åtta rikaste äger lika mycket som fattigaste hälften
483 Krav på att läsa mejl efter arbetstid förbjuds
486 Vinterkylan slår hårt mot de hemlösa
487 Ekonom tror Trump ger starkare tillväxt
488 Därför kommer Trumps politik bli mindre förfärande än han själv

491 DN TISDAG 17 JANUARI 2017
Rädslan stryper ekonomin
492 EU kan inte härma populisterna
494 Kapitalist, men inte utsugare
495 CIA-chef: Att frikänna Ryssland farlig väg att gå
497 Kommer någon att lyssna på EU om inte USA gör det?
498 Striderna fortsätter trots vapenvila
500 Erdogan närmar sig total makt
501 Pundet faller inför Mays tal

501 DN ONSDAG 18 JANUARI 2017
Britterna är redan på väg
503 Theresa Mays öppningsbud till EU ett artigt förtäckt hot
505 Hur reagerar EU på tisdagens besked från London?
506 Marknaden välkomnar alla besked den kan få
507 Magdalena Andersson: Viktigt agera vuxet i förhandlingarna
508 Vänstern mobiliserar inför vårens valrysare
511 Israel hoppas på förändrat tonläge i FN
512 Hjälparbetare och civila dödades av misstag i flygräd
512 Fler väntas för protesterna än för presidentens skull
513 Obama kortar straffet för Manning
514 Kina försvarar frihandel – USA vill riva upp avtal
515 Presidenten med spenderbyxorna

517 DN TORSDAG 19 JANUARI 2017
Peking är inte frihetens fyr
519 Mångfalden måste försvaras
521 Rigorös säkerhet när Trump ska svära presidenteden
523 Utan sjukförsäkring riskerar tusentals amerikaner att dö
525 Obama: Manning straffades för hårt
525 Nytt värmerekord under 2016
526 Benådningarna en kritik mot fängelsesystemet
528 Domstolsmakten kommer att hamna hos presidenten
530 Senegal flyttar militära styrkor till gränsen
531 Jämlikhet är svenskt svar på populism

532 DN FREDAG 20 JANUARI 2017
Att återerövra framtiden
533 Vem ska bestämma i Vita huset?
535 Kvinnomarsch väntas locka hundratusentals
537 Amerikanska presidenter genom tiderna

538 30 000 poliser ska hålla ordning på anhängare och motståndare
539 4 områden där världen väntar på besked från Trump
541 Donald Trump: ”Jag gillar ordning och jag gillar styrka
553 Svårt räddningsarbete i extrema förhållanden
555 Senegals armé gick in i Gambia
556 Viktiga signaler sänds ut
557 Johan Schück: Osäkerhet och populism sätter spår i Davos
559 Hollywar

563 DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017
En lärling i Vita huset
564 Tolerans, demokrati och frihet inte förhandlingsbart
566 Washington 18.00: Donald Trump svärs in som president
567 Trump fortsatt nationalistisk
570 En världsordning ledd av USA kastas på historiens sophög
571 Washington 18.00: Donald Trump svärs in som president
572 Många gripna efter bråk och stökiga demonstrationer
574 Moskva skålar för en medgörlig president
575 Jag grät av lycka på valnatten
576 Kina räknar med kort smekmånad när gåtan Trump ska hanteras
578 Reaktioner från omvärlden
580 Tillsammans kommer vi att göra Amerika great igen
582 Björn Wiman: Änglarna började gråta när presidenten talade
583 Experten: Bombastiskt men utan innehåll
584 Danmark är inget föredöme för yttrandefriheten
587 De förutspådde en Donald Trump
589 De unga terroranhängarna utgör ett hot mot oss alla, inte minst mot andra muslimer
591 Ryssland anklagas för att vilja stoppa Cyperns enande
592 Maktkampen i Gambia följs av hela kontinenten
593 Trumps närmaste
597 Jacob Wallenberg tvivlar på Trump
598 Paul Auster tar över PEN på grund av Donald Trump

598 DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017
Upp med paraplyet, det regnar i Trumps Washington
600 Vi ställer oss i opposition till hat och sexism
602 Kvinnor och män tågade för allas lika rätt
605 Trumps tal sågas av medier i USA
606 De som fallit för Trumps nostalgiska vision kommer inte att rubbas
608 Konstnär i gång med nya affischer
608 Sannolikt att Trump ignorerar protesterna
610 EU kan få problem med Trumps nya utrikespolitik
611 Ingen tvekan om att USA nu har gått in i en ny era
613 Granskningen av Vita huset väntas bli svårare under Trump
616 EU vill ha en uppgörelse med Libyen om flyktingar
617 Folket kan stjälpa Erdogans planer på ett enmansstyre
618 Fler räddade tre dagar efter lavin
619 Impopulära kandidater gör upp på splittrad vänsterkant
621 Krokodilfarmer ska stötta nubiers ekonomi
622 Trump lovade ökat stöd till CIA
622 Kina tar täten i elbussracet
623 Produktiviteten bör öka i Europa

623 DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017
Theresa May pressas inför Trumpmötet
624 Var beredda på förakt och lögner från Vita huset
626 Tusen slöjor delades ut till stöd för muslimer
628 Rebellerna och regimen ska mötas öga mot öga
630 Bosättarparti pressar Netanyahu om annektering

631 Ingen immunitet för Gambias förra ledare
632 Benoît Hamon vann på medborgarlönen
633 Islam i Indonesiens söker en tredje väg

634 DN TISDAG 24 JANUARI 2017
Trump har inte nyckeln
635 En ny plats för förlorarna
637 Sverige vill lyfta sociala frågor på EUtoppmöte
638 Stormig start för nya presidenten
640 Trump får själv upphäva handelsavtal
641 Hopp lever om stärkt vapenvila trots hård ton
643 Regimen skärper kontroll av internet
643 Radikala förslag banar väg för seger – men sedan blir det tufft
645 EU utan chans mot ryskt militärt anfall
646 ”Alternativa fakta” lägger grunden för större lögner
647 ”Det är chockerande att de väljer att ljuga

649 DN ONSDAG 25 JANUARI 2017
Att skjuta sig i foten under jakt på papperstigrar
650 Estlands president: Trump har försäkrat att Nato är en viktig allians
653 Tallinn kan inte räkna med USA:s stöd
654 Politiskt självmord att rösta mot att aktivera artikel 50
656 EU kräver britterna på ett tydligt beslut snarast
657 Beslutet rubbar inte regeringens tidsplan
658 Bräcklig vapenvila lever vidare efter laddat möte
660 Ordkrig trappas upp mellan Kina och USA
661 Trump ger klartecken för omstriddaoljeledningar
661 Oljeledningar ska byggas – med inhemskt stål

662 DN TORSDAG 26 JANUARI 2017
Schulz näste man till rakning
663 I väntan på en ny världsordning
665 Förändringen av klimatet dyr och farlig
666 Nu ska den omstridda muren börja byggas
667 EU vill skärpa insats för att stoppa flyktingar
668 Fruns jobb kan bli favoriten Fillons fall

670 DN FREDAG 27 JANUARI 2017
Med lögnen som metod
671 May önsketänker om Brexit
673 “Det kommer aldrig att hända igen
674 Theresa Mays möte med Donald Trump sätter press på EU inför Brexit
677 I spetsen för en ny konservativ tidsera
682 Skamligt att EU inte förmår visa solidaritet
684 Mystisk krasch kopplas till korruptionsskandal
685 Skatt på mexikanska varor ska betala mur
686 Presidenten ber militärer att stanna
686 Lojaliteten med Trump har tagit Sean Spicer till toppen
687 Ryssland får svårt att agera fredsmäklare
688 Kafé med nazisttema stängs
689 Trump och May är inte som Reagan och Thatcher

690 DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017
Folket är både Jekyll och Hyde
692 Libysk stabilitet en hägring i öknen
693 Det öppna samtalet förutsätter en gemensam uppfattning om det rimliga
695 Toppledarnas första möte en artig trevare
696 God relation betyder mer för britterna

697 Vi behöver ett starkt USA – som partner
700 Högsta toppen ska mätas om
701 Världens största ström av resande när apans år övergår i tuppens
702 Svenskar i London utsatta för trakasserier

705 DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017
Gator och torg tillhör alla – inte bara kvinnohatarna
707 Trumps rivstart väcker kritikstorm i omvärlden
710 Efter valdagen kom hoppet tillbaka till gruvdistriktet
714 Högerskandal ger vänstern hopp
716 Räkna med fler öppna strider i EUparlamentet
718 Under den alldagliga ytan döljs en tuffmaktspelare
721 Merkel kan tvingas axla en obekväm roll
722 Astronauterna hyllas 50 år efter dödsolyckan

723 DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017
Barbariet firar triumfer
724 Risk att det folkliga stödet för EU snabbt undermineras
727 Stoppet möts av protester
738 Reglerna ett sätt att ge kärnväljarna vad de vill ha
730 Nu har en man bestämt att jag är en terrorist
732 Kvinnorna förlorare i Turkiets utrensning
736 Hamon blir vänsterns kandidat
737 Fillon anklagas för förskingring

739 DN TISDAG 31 JANUARI 2017
Läge för en mittfältare
741 Demokrater tar strid mot inresestoppet
743 Silicon Valley brakar samman utan invandrad arbetskraft
744 Ambassaden: Var vänlig och kom inte hit

745 Trumps reseregler kan slå mot svenska företag
747 Ministern välkommen – men inte privat
748 Sveriges önskepartner i EU snart än mäktigare
750 Svalt intresse för besöket från tyskt håll
751 Ny lag om bosättningar en rävsax för Netanyahu
752 27-åring gripen för dådet i Quebec
753 Dansk rapport förordar invandring
754 Hans verkliga ansikte

757 DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017
Tyskland måste söka ny roll
759 Flyktingkris och Brexit togs upp av eniga ledare
760 Inreseförbudet till USA oroar Merkel och Löfven
762 Elvägar start på digitalt samarbete
763 Klart besked krävs av EU-kommissionen
764 Hopp om stopp står till Merkel
765 Trumps statsbesök tas upp i parlamentet
767 Vad vi ser är ett motstånd på flera fronter – och det lär fortsätta
769 Trumps inresestopp har stöd i opinionen
770 Grönt ljus för dubbla medborgare
771 Frågetecken omger Trumps zonbygge
773 Lieberman beslutar om tidig vräkning
774 Konsumentmakten ännu inte förbjuden i USA
774 Motståndet kommer inifrån

776 DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017
Ukraina får inte svikas
778 Den här rörelsen är farlig för världen
779 Ännu starkare band med Ryssland kan splittra EU

782 Theresa May fick med bred majoritet klartecken för Brexit
783 Protester mot mildare straff för korruption
783 Attacken förändrar bilden av det välkomnande landet
785 Hård strid om presidentens kabinett
786 Bosättningar på Västbanken ska testa Trump
787 Merkels besök väcker het debatt
788 Flera greps i antiterrortillslag
788 Med journalister som David Remnick blir det lättare att se verkligheten
790 Facebook programmerar för färre falska nyheter
790 Mörkerkrafter paketerar fascism i flickaktig form

793 DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017
Merkel i dåligt sällskap
794 Båtflyktingar växande oro för EU-ledarna
796 Ahmed var nära att förlora sina barn på Medelhavet
799 Vi behöver inte tillstånd från något land
800 Protester växer – minister avgår
802 Planen för Brexit är klar
802 Tre överraskningar 2017
804 Medierna måste tänka om när det gäller Trump
806 “Svenskarna som sprider de högerextrema idéerna
812 Rörelsen har fått inflytande i Vita huset
813 Med Trump vid makten är Ryssland inte längre ett offer (4/2)

818 Olika syn på USA stör EU:s enade fasad (4/2)
820 Missnöjda tjänstemän oroliga för presidentens nästa drag (4/2)
821 8 000 miljarder ska göra Kina till stormakt (4/2)

Artiklar 18 december 2016 - 3 februari 2017

DN SÖNDAG 18 DECEMBER 2016

“ Svensk kritik mot Abbas: De måste släppa in kvinnor

Utrikesminister Margot Wallström riktar kritik mot sin värd under sitt palestinska besök. – Palestinierna vet att vi kommer som vänner, och från riktiga vänner måste man acceptera kritik. Vi har varit mycket klara: de måste släppa in kvinnor och yngre personer i sina styrande organ och respektera rättsstatens principer, säger Wallström vars visit har lett till en historisk bojkott från Israels sida.

Betlehem.
Det säger Margot Wallström (S) till DN efter två dagars intensiva överläggningar med president Mahmud Abbas, utrikesminister Riad al-Malki och andra ledande palestinier. Utrikesministern är medveten om att Abbas regim brottas med svåra problem, dels den israeliska ockupationen, dels den pågående maktkampen inom Abbas parti Fatah:

– Vi förstår att den palestinska regeringen arbetar under ytterst svåra förhållanden. Men det är Sveriges skyldighet, sedan vi erkände Palestina 2014, att hjälpa dem att uppfylla FN:s människorättskonventioner, som de själva undertecknat.

Under det styrande Fatahpartiets kongress nyligen valdes endast en kvinna in i centralkommittén, som består av arton personer.

Rörelsen har fått inflytande i Vita huset Det går inte i längden att ignorera halva befolkningen. Under våra samtal med palestinska civilsamhällets aktörer har vi förstått att de är fullt medvetna om detta. Det finns väldigt mycket goda idéer bland de personer och organisationer vi träffat, men det är viktigt att deras initiativ också kommer till uttryck i politiken, säger utrikesministern.
Wallström upprepar EU:s och Sveriges ståndpunkt att en tvåstatslösning är den enda rimliga vägen till en israeliskpalestinsk fred. Hennes delegation har under besöket också överlagt med israeliska människorättsorganisationer, men föredrar att inte namnge dem. Den israeliska fredsrörelsen är under svårt tryck från nationalistregeringen, som redan lagstiftat mot människorättsorgan som bistår palestinierna.
Premiärminister Benjamin Netanyahu, som också är utrikesminister, har bestämt att inga officiella israeliska representanter skall träffa Wallström under hennes vistelse i landet, en markering som saknar motstycke i Israels diplomatiska historia.

DN träffar Wallström i det stora och påkostade svenska fredscentret på stora torget i Betlehem, som uppfördes i en stämning av optimism under fredsåren före sekelskiftet. Strax efter invigningen 2000 bröt det palestinska upproret ut, fredsprocessen bröt samman och turismen med den. Den stora byggnaden används sparsamt och kostar Betlehem stad betydande summor i underhåll.

Under överläggningar med Wallström berättade stadens borgmästare Vera Baboun om de svåra ekonomiska utmaningarna. Wallström uteslöt inte svenska initiativ för att bistå staden och fredscentret, kanske genom svenskpalestinska kulturprojekt.

Den svenska delegationen besökte även flyktinglägret Aida, där Wallström fick nedslående glimtar från ockupationens vardag. Särskilt

berörd blev hon av en lekplats i lägret, upprättad med europeiskt stöd, som har ett nät spänt över sig till skydd mot tårgas:

– Vi har sett bosättningarnas betydelse, kring Ramallah och kring Betlehem. Ett annat akut problem är vattenförsörjningen, som håller på att bli desperat, särskilt i Gaza.

Dagens stora fråga i Palestina är den kommande amerikanska administrationens planer på att flytta USA:s ambassad från Tel Aviv till Jerusalem. De israeliska nationalist-partierna hoppas att USA:s drag skall inspirera EU att gå samma väg. Detta kommer inte att hända, slår Wallström fast:

– Om USA gör allvar av dessa planer kommer reaktionerna att bli häftiga. Att flytta ambassaden till Jerusalem vore ett dråpslag mot fredssträvandena. Europa skulle inte följa USA:s exempel. Tvärtom, det är vår uppgift att varna för konsekvenserna av en sådan radikal förändring av status quo.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Bakgrund. Erkännandet av Palestina
En lång rad svenska politiker genom åren har drömt om att främja eller allra helst delta i den israeliskpalestinska fredsprocessen. Men den enda som hittills åstadkommit något konkret i den vägen är Margot Wallström, med sitt omstridda beslut för drygt två år sedan att erkänna Palestina.
Palestinierna och den israeliska fredsrörelsen jublade över det svenska beslutet, medan den israeliska nationalistregeringen betraktade erkännandet som en nära nog fientlig handling. Israels utrikesminister (i dag försvarsminister) Avigdor Lieberman kallade i protest hem sin Stockholmsambassadör och regeringskällor i Jerusalem tolkade det svenska utspelet som ett fjäsk för Sveriges muslimer. “

DN MÅNDAG 19 DECEMBER 2016

“ Trumpifieringens föregångsman

Gång på gång underskattades Silvio Berlusconi. Detsamma har vi nu sett med Donald Trump. De som vill förbereda sig för det som väntar bör studera den italienske premiärministern. Likheterna ligger inte bara på ytan.

Hela världen undrar hur Donald Trump kommer att bete sig i ämbetet och vilken politik han kan tänkas föra, efter en lång kampanj med motsägande uttalanden. USA:s tidigare affärsmannapresidenter, Warren G Harding och Herbert Hoover var verksamma för alltför lång tid sedan för att ge någon ledning. I Europa finns dock en mer samtida politiker att jämföra med: Silvio Berlusconi.

I Trumps genre är Berlusconi föregångsmannen. Han är affärsman och gjorde sin första förmögenhet på fastigheter, och när han gick in i politiken 1994 var han en outsider.

Båda vet hur en rättssal ser ut på insidan. Trump gick fort fram efter valet för att nå förlikning med studenter vid Trump University, men ett 70-tal andra processer mot honom själv och hans företag väntar. Och bådas stora affärsimperier medför intressekonflikter för dem som regeringschefer.

Berlusconi, liksom Trump, lyckades framställa sig själv som både en rik man och folkets försvarare mot eliten. Han talade helst direkt med folket och förbigick traditionella medier och partistrukturer. Hans

svaghet för glamorösa kvinnor och guldpläterade bostäder gjorde honom märkligt nog ännu mer populär.

Jämförelsen mellan Trump och Berlusconi handlar inte bara om ytan. Italiens erfarenheter av Berlusconi visar tydligt vad vi alla kan vänta oss av Trump.

För det första ska Trump inte underskattas. Knappast någon trodde att han skulle vinna det republikanska primärvalet. Ändå fortsätter många att sia om hans snara fall och tror han bara stannar fyra år i Vita huset, om han klarar sig undan riksrätt så länge.

Även Berlusconi underskattades genomgående. Han ansågs för okunnig och oerfaren för att hålla sig kvar som regeringschef och man utgick från att han inte skulle överleva politikens hårda tag och regerandets press.

Men Berlusconi står kvar som en av italiensk politiks centralgestalter. De senaste 22 åren vann han tre parlamentsval och var regeringschef i nio år. Journalister och intellektuella har alltid förlorat mot honom i offentliga debatter. Det bör Trumps kritiker och alla andra som iakttar USA besinna.

För det andra kommer Trump sannolikt att föra en permanent politisk kampanj och blanda sig i alla samtal. Berlusconi har ofta använt tv, särskilt sina egna kommersiella kanaler. I stället för att ge intervjuer som han inte kan styra har han vänt sig till särskilda gunstlingar eller bara talat rakt in i kameran. Många politiska diskussioner har avbrutits av ett telefonsamtal från regeringschefen som krävt att få säga sitt.

Vi ska vänta oss en fortsatt spärreld på Twitter från Trump och att han gör bruk av tv och andra kanaler som talar direkt till folket. Hans beslut att släppa en Youtubefilm på två och en halv minut där han lägger fram sina prioriteter, i stället för att hålla en presskonferens, är signifikant. Det är inte presidentmässigt men det fungerar, åtminstone i händerna på en mästare på marknadsföring som hanterar fakta som han själv vill.

För det tredje kan även en mycket rik och mäktig person göra sig till offer med stor effekt. Också som regeringschef gnällde Berlusconi ständigt om att han förföljdes av rättsväsendet, rivaliserande affärsmän, ”kommunister” och det politiska etablissemanget. Det blir också Trumps visa.

För det fjärde går smutskastningen vidare. Berlusconi använde sina tv-kanaler och tidningar till att ösa så mycket dynga över sina motståndare att författaren Roberto Saviano kallar dem hans *macchina del fango*, ”smutsmaskin”.

Trumps attacker på medierna förebådar detta, liksom hans kampanjlöften att skärpa lagen mot ärekränkning. Hans främsta smutskanon blir troligen chefsstrategen Stephen Bannon.

För det femte sätter Trump lojalitet framför allt annat, precis som Berlusconi. Han har redan gjort sina tre äldsta barn till nyckelaktörer i kampanjen och övergångsperioden.

Enligt federal lag får Trump inte ge sina barn poster i administrationen men de blir med visshet kvar i hans beslutscentrum. Dottern Ivanka och hennes man Jared Kushner deltog redan i Trumps första möte med

en regeringschef, Japans Shinzo Abe. Även hans utnämningar utanför familjen – figurer som inte skulle förekomma i någon annan administration än Trumps – avslöjar att den personliga lojaliteten sätts främst.

För det sjätte ska vi ta hejarop från hökar som Vladimir Putin på allvar. Narcissistiska ensamvargar som Berlusconi och Trump är vana vid att göra upp mellan skål och vägg och vill helst ha med hökar att göra. Berlusconi reste hellre till Putins datja och Muammar Khaddafis tält i Libyen än till tråkiga möten i Europeiska rådet eller G20.

Det finns ändå en grundskillnad mellan de båda. Berlusconi hade ingen riktig dagordning utom att gynna sig själv och utöka sin egen makt med favörer till sina trogna. Den största otjänst han gjorde italienarna var att inte ingripa mot den ekonomiska stagnationen, men han förvärrade den åtminstone inte. Trump har en dagordning, hur svår den än är att tolka. Om den gör läget bättre eller sämre återstår att se.

Bill Emmott
Översättning: Margareta Eklöf “

DN MÅNDAG 19 DECEMBER 2016

“Protester mot regeringen fortsätter

Demonstrationerna mot den polska regeringens planer på att begränsa journalisters tillgång till parlamentet fortsatte på söndagen i Warszawa. Och ett dussintal oppositionspolitiker fortsatte sin sittprotest i parlamentsbyggnaden.

President Andrzej Duda som är knuten till det styrande konservativa partiet Lag och rättvisa, PIS, har erbjudit sig att medla och mötte på söndagen ledare för oppositionspartierna. Det första mötet hölls med Ryszard Petru, som är ledare för det liberala Moderna partiet.

Efter mötet sade Petru att de diskuterat presslagstiftning och kontroversen kring den okonventionella genomröstningen av budgeten i fredags när konflikten bröt ut. Oppositionen kräver en ny budgetomröstning men ingen lösning hade nåtts på söndagskvällen, - enligt AP.

Politiska spänningar har blossat upp efter att PIS lagt fram ett lagförslag som begränsar antalet journalister som ges tillträde till - parlamentet och vilka tv-stationer som tillåts spela in och sända parlamentets möten.

Den EU-vänliga oppositionen har anklagat regeringen för att försöka inskränka pressfriheten.

Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, tidigare premiär-minister i Polen, har uppmanat regeringen att respektera den polska grundlagen och folkets vilja.

Johannes Ledel johannes.ledel@dn.se “

“**Tre frågor. Händelserna kan försämra relationen med EU**

1 Bryr EU sig om det som sker i Polen?

Ja, demonstrationerna i Warszawa har redan fått Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, tidigare premiärmister i Polen, att reagera.

Han har uppmanat de ansvariga i Polen att respektera landets konstitution, vilket visar att Bryssel noga följer det som händer i Polen.

2 Men Tusk har varit ledare för det parti som leder oppositionen, är inte det förklaringen till hans kritik?

Så kan det uppfattas, men Tusk uttalar sig inte som polsk politiker utan som företrädare för alla EU-länders stats- och regeringschefer. När han uppmanar de ansvariga i Polen att respektera konstitutionen kan han hänvisa till ett nytt EU-regelverk, som handlar om att alla EU-länder måste följa rättsstatens principer.

3 Så vad kan EU göra?

Inte mycket på kort sikt, men det som händer i Polen kan försämra landets redan spända relation med EU. Redan för snart ett år sedan, i januari 2016, inledde EU-kommissionen en dialog med Polen som har pågått hela året. Dialogen har avslutats och kommissionen uppmanar i skarpa ordalag den polska regeringen att respektera beslut från landets konstitutionsdomstol, men hittills har Warszawa vägrat. “

DN MÅNDAG 19 DECEMBER 2016

“ Polsk ”mediereform” luktar Putin lång väg

Analys. Jaroslaw Kaczynski är fast besluten att skapa ett mer auktoritärt Polen. Men för varje nytt steg bort från demokrati närmar han sig en konfrontation. Nu tyder mycket på att han tvingas backa från idén att stöpa om medierna efter rysk modell.

Ledamöter som sittstrejkar och övernattar i parlamentet, tidningar och sajter som trycker blanka sidor, en statsbudget som kuppas igenom i ett slutet rum.

Polens senaste politiska kris handlar om ett förslag som i praktiken är ett försök att få bort kritiska journalister från maktens boningar. Bara betrodda medier skulle i princip få rapportera från sejmen, parlamentets underhus. Övriga skulle portförbjudas.

Men precis som i oktober när det försökte totalförbjuda aborter tycks Polens styrande parti Lag och rättvisa, PIS, ha underskattat engagemanget hos många landsmän.

Då togs partiledaren Kaczynski på sängen av kvinnostrejker och massdemonstrationer. Regeringen tvingades under förnedrande former backa från en lagstiftning som skulle ha inneburit fängelsestraff för kvinnor som gjorde abort.

Även nu hörs överslätande mummel från PIS-håll efter en helg fylld av dramatik. Premiärminister Beata Szydlo, som först avfärdade stora gatuprotester som ”gnäll” från oppositionen, lät på söndagen hälsa genom sin talesman att ”det kan bli nödvändigt att erkänna att våra politiker inte har kommunicerat förändringarna på ett adekvat sätt till journalister”.

President Andrzej Duda å sin sida höll fredsmöten med parti-ledare från den liberala oppositionen, och lovade att inga förändringar skulle genomföras utan konsultationer med mediechefer.

Wladyslaw Kosiniak-Kamysz, en parlamentsledamot från oppositionen, sa att den kontroversiella budgetomröstningen kan tas om under den kommande veckan.

– Det går fortfarande att lugna ner situationen. Vi har alla fort-farande intresse av en överenskommelse.

Men samtidigt tävlade regeringstrogna medier om att häckla och svartmåla dem som motsätter sig PIS ”reformer” av tryckfrihet och annat.

”Medierna har för mycket frihet”, skanderade regimtrogna motdemonstranter utanför presidentpalatset i Warszawa på söndagskvällen.

Samtidigt utropade PIS-trogna sajten Wpolityce att ”oppositionen planerar att ockupera parlamentet, med brinnande däck och barrikader”. Enligt sajtens källor planeras ett våldsamt ”polskt Majdan” (revolutionen i Kiev vintern 2013–14), finansierat av tyskt kapital.

Ligger det något i detta? Kan man vänta sig en blodig revolution i vårt södra grannland, eller rent av inbördeskrig som det varnas för på annat håll?

Nej, den största faran är i stället ännu djupare klyftor i Polen, mellan två halvor av folket som får allt svårare att förstå varandra.

För de upphetsade tolkningar av läget vi nu ser luktar Putin-medier lång väg. Precis så fungerar Rysslands Kremltrogna tv-kanaler, tidningar och sajter sedan många år: alla som protesterar mot makten är våldsamma och betalda av CIA, Tyskland eller någon annan utomstående kraft som vill skada landet.

Det är precis den här utvecklingen som får Polens liberala, EU-vänliga opposition att protestera på Warszawas gator.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ Rysslands ambassadör i Turkiet skjuten till döds

Rysslands ambassadör i Turkiet, Andrej Karlov, sköts till döds i Ankara på måndagen. Gärningsmannen, som ska ha agerat ensam, ropade slagord om Aleppo efter att ha skjutit Karlov, rapporterar flera medier. Även gärningsmannen sköts senare till döds.

Klockan var strax före 19.30 lokal tid när flera skott avlossades inne på ett konstgalleri i den turkiska huvudstaden Ankara. Målet för attacken var Rysslands ambassadör i Turkiet, Andrej Karlov, som just höll ett tal i samband med fotoutställningen ”Ryssland i turkarnas ögon”.

Enligt turkiska nyhetstidningen Hurriyet sköt gärningsmannen först i luften innan han sköt ambassadören i ryggen. Mannen sägs vara polis i Ankara.

Omedelbart stod det klart att Karlovs tillstånd var allvarligt. En timme efter attacken bekräftade det ryska utrikesdepartementet att ambassadören avlidit av sina skador. Dessförinnan hade även gärningsmannen skjutits till döds av turkiska säkerhetsstyrkor, i vad som beskrivs som en skottduell.

”Glöm inte Aleppo, glöm inte Syrien. Så länge som våra bröder inte är säkra kommer inte ni heller att njuta av säkerhet”, ska gärningsmannen ha ropat efter att skjutit Karlov, rapporterar turkiska medier.

– Han (angriparen) sa att han inte skulle lämna platsen levande, berättar ett vittne för CNN Turk.

Ambassadören Andrej Karlov började sin diplomatiska karriär 1976 och har varit sändebud i Turkiet sedan 2013, enligt ryska ambassaden i Ankara.

Tre andra personer skadades också vid attacken. De fördes alla till sjukhus i centrala Ankara.

Attacken på den ryska ambassadören är den senaste i en lång rad av attacker i Turkiet i år, även om det är den första som riktas mot en utländsk dignitär.

Dådet inträffade en dag innan Turkiets utrikesminister Mevlut Cavusoglus planerade resa till Moskva för diskussioner med ryska och iranska företrädare om situationen i Syrien.

Sujay Dutt sujay.dutt@dn.se “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ Lastbilen körde rätt in i folkmassan

Berlin/Stockholm. Minst nio människor dödades och 50 skadades när en lastbil körde in i en julmarknad i Berlin. Polisen misstänker att det kan röra sig om en planerad terrorattack. – Det är fruktansvärt. En chock, säger Berlins borgmästare Michael Müller.

Händelsen inträffade på måndagskvällen i den tyska huvudstaden. Polisens första bedömning är att det rör sig om en attack, enligt lokala medier.

– Det verkade inte vara en olycka, säger ett vittne till CNN.

Det rådde fullt pådrag strax efter dådet och tungt beväpnad polis utvidgade avspärrningarna, berättar DN:s Berlinkorrespondent Lina Lund som snabbt anlände till marknaden.

– Det är många människor ute på gatorna och alla försöker få information om händelsen i sina mobiler.

Katrine, som inte vill uppge sitt efternamn, är chockad över händelsen säger hon till DN:

– Vi jobbar runt hörnet. Vi vet bara vad vi läser på nyhetsbyråerna. Det är vansinnigt. Det är vår stad det händer i. Alltså, jag har besökt marknaden flera gånger.

Lastbilsmassakern inträffade utanför Kaiser Wilhelm Gedächtniskirche (Kejsar Wilhelms minneskyrka) som ligger i anslutning till Kurfürstendamm i centrala Berlin.

Tidningen Berliner Zeitung uppger att lastbilen svängde utanför Budapester Strasse, körde över trottoaren och stannade strax före en julgran som stod på torget. DN:s reporter beskriver en helsvart lastbil som står på sned vid julmarknadens gran som ligger omkullkörd omgiven av trasiga stånd och avbrutna plankor.

Minst nio personer ska vara döda och ett femtiotal personer är skadade uppger polisen, skriver AP.

Det är inte känt om några svenskar finns bland offren.

– I nuläget har vi bara uppgifter från tyska medier. Vår kanslichef försöker nå tyska UD för att på rätt väg få bekräftat om det är några svenskar som är skadade eller avlidna. Det är så långt vi har kommit nu, säger Carl-Michael Gräns, pressråd på ambassaden, till TT.

Dalia Namis, 21, och Marwan Bakir, 20, är båda från Egypten men studerar i Berlin och var på väg in till en bar i närheten av platsen när poliser plötsligt stormade in och bad alla att lämna lokalen. De kramar om varandra om betraktar de tungt beväpnade poliserna som spärrat av gatan där de nyss befann sig.

– Vi trodde aldrig det skulle hända i Berlin. Det är en säker stad, säger Marwan.

– Vi är glada att vi inte kom hit tidigare. Jag vågar inte tänka på vad som kunde hänt då, säger Dalia.

Andra förmedlade via sociala medier till anhöriga att de hade klarat sig.

Efter kraschen ska föraren till lastbilen ha setts springa från platsen, enligt Reuters. Han greps senare i närheten av attentatsplatsen. Ytterligare en person befann sig i långtradaren, uppger en talesperson för polisen för tv-kanalen N24. Personen dog i samband med att marknaden rammades.

Gatan kring marknaden spärrades av och en mötesplats för anhöriga inrättatades. Julmarknaden har stängts.

DN:s reporter rapporterade vid 22-tiden att det var stökigt vid avspärrningarna. Människor försökte ta sig förbi polisens plastband, och två grupper hamnade i bråk med varandra. Några ropade att det är utlänningarnas fel, medan en grupp som känt sig utpekade gått till motattack. Polis fick skilja de båda grupperingarna åt.

Magnus Ranstorp, terrorforskare vid Försvarshögskolan, säger att det inträffade inte är förvånande.

– Det är inte överraskande. En sådan här attack har varit väntad, framför allt av tyska myndigheter. De har ju varit väldigt duktiga på att avstyra andra attacker, säger han till TT.

Att någon av de välbesökta julmarknaderna i Tyskland skulle utsättas är inte heller oväntat.

– Man har pratat om det i säkerhetskretsar. I Tyskland har man ju de här stora julmarknaderna.

Vem som kan ligga bakom händelserna i Berlin är för tidigt att uttala sig om. Men Ranstorp säger att exempelvis terrorrörelsen IS har uppmanat till attacker med enkla medel, bland annat med bil eller lastbil.

Polisen undersöker huruvida kraschen var en olycka eller ett angrepp. Att den inträffade mindre än en månad efter att amerikanska UD manade till försiktighet på marknader och andra offentliga platser, tyder på att extremistgrupper som Islamiska staten och al-Qaida kan ligga bakom, skriver AP.

IS och al-Qaida har båda uppmanat sina anhängare att använda lastbilar för att attackera offentliga platser.

Den 14 juli i år plöjde en lastbil under firande av Frankrikes nationaldag in i folkmassorna i den sydfranska staden Nice och dödade 86 personer. IS tog på sig anskulden för attacken, som utfördes av en tunisisk medborgare boende i Frankrike.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ Attentatet tog hatet till en ny nivå

Kommentar. Andrej Karlov, rysk ambassadör i Turkiet, sköts till döds på en konstutställning i Ankara. Ännu en gång skakas relationen Turkiet-Ryssland i grunden.

I flera dagar har bepansrade polisbilar, tungt beväpnad polis och höga galler omringat det ryska konsulatet i Istanbul. Tusentals människor har samlats utanför och högljutt demonstrerat mot Rysslands intensiva bombningar i syriska Aleppo där civilbefolkningen dag efter dag tagit gripande adjö via sociala medier.

Bombningarna har lett till raseri från de 100 000-tals syriska flyktingar som bor i Turkiet men också från den turkiska befolkningen som känner stark solidaritet med befolkningen i Aleppo. Många stöttar även de väpnade grupper som gjort motstånd mot den syriska regimen i snart 6 år.

Samma grupper som Ryssland samlat under begreppet terrorister men utan att göra skillnad på olika inriktningar.

Såväl IS – som nästan alla länder krigar mot, som FSA (Fria syriska armén) – som har stöd av både USA och Turkiet, har bombats. Och värst har civilbefolkningen drabbats, fast i sina hus medan bomberna raderat kvarter efter kvarter. Vissa har evakuerats men många sitter fortfarande kvar i det som återstår av Aleppo.

Ilskan har varit mest intensiv vid gränsen till Syrien och vissa har krävt att president Tayyip Erdogan ska öppna gränserna så att fler kan ge sig in och kriga för Aleppo.

Under måndagen togs hatet till en ny nivå och en gärningsman attackerade den ryske ambassadören med flera skott medan han höll ett tal på ett konstgalleri i Ankara. Enligt vittnen på plats ska gärningsmannen ha skrikit något om Aleppo.

Men även om dådet handlar om Syrien kommer det här framför allt att drabba relationen mellan Ryssland och Turkiet.

De två länderna har ett spänt förhållande sedan förra året då turkisk militär sköt ned ett ryskt militärflygplan som kommit in på turkiskt luftrum.

Men efter några månader valde de båda presidenterna att skaka hand och har sedan dess haft en mer vänskaplig relation. Det har märkts i såväl politiken som på gatorna. När de flesta andra turister valt bort Turkiet har såväl Istanbul som kusten haft en stark rysk turism. Handskakningen var också ett sätt för Turkiet att visa att de har andra mäktiga vänner än Europa och USA.

Frågan är vad som händer med den relationen nu?

En viktig faktor är förstås vem som ligger bakom dådet mot ambassadör Andrej Karlov vilket fortfarande är oklart, men Turkiet har misslyckats att skydda ambassadören och Rysslands reaktion lär inte dröja. Såväl i Syrien som Turkiet.

Terese Cristiansson “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ Flera likheter med attentatet i franska Nice

Tre frågor till DN:s utrikeskommentator Michael Winiarski om lastbilsdådet vid julmarknaden i Berlin.

1 Vad vet man om vad det var för slags händelse?

Myndigheterna har varit snabba med att fastslå att det handlar om ett förmodat terrordåd. Det kunde man ju tycka är nästan överflödigt i detta fall – en massaker med minst nio döda och 50 skadade inträffar inte om avsikten inte är att köra ihjäl människor.

Attacken i Berlin har vid ett första betraktande många likheter med terrordådet i Nice i södra Frankrike då en tung lastbil plöjde genom en folkmassa på den franska nationaldagen den 14 juli. Men då var antalet offer betydligt större: Då omkom 86 människor, och 434 skadades. Den slutade med en skottduell, där gärningsmannen, en fransktunisier, sköts ihjäl av polisen.

2 Vet man något om vem som stod bakom lastbilsdådet?

Det ser först och främst ut som om man har försökt imitera Nice. En webbsajt som anses stå Islamiska staten nära har enligt polisen i Berlin sagt att det är IS som ligger bakom.

Det ska ha varit två män i lastbilen, och en av dem uppges ha dödades på plats, och den andre greps i närheten. En internetsida som tillhör ”Iraqi Popular Mobilization Force” uppgav på twitter att IS tagit på sig dådet.

Men uppgifterna är ännu mycket osäkra, och det är sällan som det bringas total klarhet i vem eller vilka som står bakom händelser som denna. I Nice var den närmaste definitionen att det rörde sig om ”jihadistisk terrorism”.

3 Berlindådet inträffade samma dag som Rysslands ambassadör mördades i den turkiska huvudstaden Ankara. Finns det ett samband?

– Det är för tidigt att veta om det fanns en konkret och tidsmässig samordning. Men det är känt att IS har manat sina anhängare att rikta attacker mot ryska diplomater och andra representanter för Ryssland. I Ankara var det uttalade motivet händelserna i Aleppo, där Ryssland för krig på den syriska regimens sida mot den sunniarabiska befolkningen. Att ett terrordåd också riktas mot Tyskland, som inte är det första, beror förmodligen på att den tyska staten står på samma sida som den USA-ledda koalitionen i kampen mot IS i Irak och Syrien.

DN “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“Förvånande om relationen skadas mellan länderna

Inget tyder på att det dramatiska mordet i Ankara kommer att leda till någon kris i Turkiets och Rysslands ömtåliga relationer. I de officiella reaktionerna från Moskva faller ingen skugga över Turkiet, trots att attentatsmannen troligtvis hörde till någon av de turkiska säkerhetstjänsterna.

Analys

Men för Moskvas del torde måndagens drama ändå vara det första varslet om en svår och långvarig huvudvärk. President Tayyip Erdogan har gjort klart att han inte tänker låta den utbredda turkiska indignationen över det gångna årets blodbad på sunnimuslimer i Aleppo äventyra relationerna till Ryssland. Men det finns saker som inte ens den enväldige Erdogan råder över. För miljoner människor i Mellanöstern är det som utspelats i Aleppo omöjligt att glömma och omöjligt att förlåta.

I förra veckan sade en kristen palestinsk skollärare i Betlehem till DN:

– Om tusen år kommer vi att minnas Aleppo. En gång var ryssarna våra allierade. Nu är de våra fiender för evigt. Inget kan gottgöra detta!

Efter skotten på konsthallen i Ankara utbrast den unge mördaren på arabiska: ”Gud är stor”, *hadha intikam li-Halab*, ”detta är hämnden för Aleppo”. Sedan övergick han till turkiska och lovade ryssarna att ingen trygghet är att vänta för deras del efter vad de gjort. De enda turkiska medborgare som talar bägge språken flytande är de från Hatay, de delar av Syrien som Frankrike skänkte Turkiet 1939.

I den sunnimuslimska världen har tv-kanalerna visat skräckbilder från Aleppo nästan dygnet runt, inklusive sekvenser som klipps bort i västliga nyhetssändningar. Harmen är lika utbredd hos fredliga människor som bland fanatiska jihadister.

Gissningsvis kommer de ryska underrättelsetjänsterna att få ett styvt jobb framöver med att vaka över sina resande politiker och diplomater.

Dådet i Ankara ägde rum bara en dag innan Turkiets, Rysslands och Irans utrikesministrar ska avhandla situationen i Syrien. Inget meddelande har kommit om att toppmötet skulle ha inställts. Putin, belåten över de allt sämre relationerna mellan Turkiet och Europa, har ingen anledning att stöta sig med president Tayyip Erdogan.

Turkiet och Ryssland utkämpade flera stora krig under 1800-talet, och ett på 1900-talet. Ryska extremnationalister, inklusive författaren Dostojevskij, har ansett att Istanbul/Konstantinopel – den ryska kristendomens allra heligaste – borde införlivas med Ryssland. Stalin hade liknande tankar, och den turkiska republikens utrikespolitik har hela tiden dikterats av närheten till den större och mäktigare grannen.

På senare år har bägge parter sänkt garden. Vladimir Putin och Tayyip Erdogan fann varandra redan 2003, och flera vetenskapliga uppsatser har skrivits om den lyckade personkemin mellan de bägge härsklystna herrarna. Oligarkerna i Putins krets deponerade enorma summor i turkiska banker, som på senare år tagit över Schweiz roll som diskret

och pålitligt kassaskåp. Ryssar investerade intensivt i turkiska bostäder och turkisk industri och jordbruk fann tacksamma marknader i Ryssland.

Det syriska kriget, som bröt ut på fullt allvar i slutet av 2011, blev det första molnet på himlen. Ryssland öste resurser över Assadregimen och Turkiet spenderade lika friskt på dess motståndare.

Men relationerna stod rycken ända till i november i fjol, då ett turkiskt F-16 plan sköt ned ett ryskt bombplan som trängt in på turkiskt luftrum. Putins häftiga reaktion, med handelssanktioner och turistbojkott, skrämde turkarna, som tog initiativet till den försoningsprocess som inleddes i somras.

Under hösten har relationerna lappats ihop, de ryska turisterna har återvänt till stränderna i Marmaris och Antalya, och frakten av turkiska grönsaker till ryska storstäder är lika intensiv som någonsin. För den turkiska ekonomin, som är i värre skick än någonsin under Erdogans långa styre, är kommersen med Ryssland en av få ljuspunkter.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com DNs korrespondent “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ Mordet inföll vid sämsta möjliga tidpunkt

Analys. Moskva. Ryssland har inte råd att förstöra sina mödosamt återuppbyggda relationer till Turkiet. De behövs både i Syrien och som en motvikt till EU. Samtidigt är det ett faktum att Putin aldrig har litat på Erdogan.

En provokation. Någon försöker ödelägga vårt förhållande till Turkiet.

Så reagerade flera ryska politiker på terrordådet i Ankara i går. En rysk ambassadör mördad på öppen gata – det har inte skett sedan 1927 då Sovjetunionens ambassadör Pjotr Volkov sköts i Warszawa.

Putin skulle i går kväll ha besökt Malyj teatr för att titta på en pjäs av Aleksandr Gribojedov – en rysk diplomat som mördades av en rasande folkhop i Teheran år 1829. Han ställde in teatern och krävde några timmar senare garantier av Turkiets president Recep Tayyip Erdogan för ryska diplomaters säkerhet i landet.

– Vårt svar på mordet är att bekämpa terrorismen ännu hårdare. Det kommer banditerna att märka, sade Putin.

Flera ryska beslutsfattare skyndade sig nu att understryka att relationerna till Turkiet inte får lida på grund av terrordådet.

– Det här var en ren och skär provokation, med målet att förstöra den dialog som vi nyss har återupprättat med Turkiet. Kom ihåg att Erdogan snart ska besöka Ryssland, säger Jelena Panina, som är medlem i dumans internationella utskott, till Ria Novosti.

Högerpopulisten Vladimir Zjirinovskoj skyller sin vana trogen terrordådet på västvärldens underrättelsetjänst. Han är inte den enda ryska politiker som anser att väst är helt eller delvis skyldig. Aleksej Pusjkov som är medlem i dumans överhus twittrar att ”hysterin” som västliga medier har drivit fram kring situationen i Aleppo har inspirerat extremister.

När Turkiet i fjol sköt ner ett ryskt stridsplan i Syrien blev Putin rasande, skar omedelbart av alla diplomatiska kontakter med Turkiet och stoppade ryska semesterresor dit. Följden för den turkiska turismbranschen var miljonförluster.

Tills sist bad Turkiet om ursäkt. Den mördade ambassadören Andrej Karlov hade en viktig roll när relationerna därefter återupprättades. Turkiets president Recep Tayyip Erdogan är på väg till Moskva på en kortare visit i december och därefter ett betydligt större besök i januari. De här besöken är viktiga för att återuppbygga förtroendet mellan Ryssland och Turkiet, eftersom misstron på inga sätt har skingrats.

Terrordådet kunde med andra ord inte ha infallit vid en mindre läglig tidpunkt. Ryssland och Syrien stöder olika sidor i det syriska inbördeskriget och driver fortfarande helt olika intressen i regionen. Att Turkiet inte klarar av att garantera höga ryska diplomaters säkerhet är ytterst graverande. Det är symtomatiskt att Ryssland nu sänder egna förundersökare till Turkiet.

I dag skulle Turkiets och Irans utrikes- och försvarsministrar landa i Moskva för att diskutera situationen i Aleppo. Huruvida mötet trots allt äger rum har ryska utrikesdepartementet än så länge inte bekräftat.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

”Snart har vi inte kvar någon demokrati här”

För fjärde dygnet i följd står en skara huttrande demonstranter utanför grindarna till det polska parlamentet. De är här för att stödja ett dussintal folkvalda som har bitit sig kvar inne i plenisalen i protest mot vad de betraktar som regeringens försök att krossa demokratin.

Warszawa.
– Det började helt spontant och var inte alls planerat som en del högerpublikationer anklagar oss för, säger Kajetan Wróblewski, som tillhör en av de medborgarrättsgrupper som har varit aktiva i att motsätta sig vad de uppfattar som regeringens odemokratiska åtgärder. Han var på 1980-talet aktiv i den demokratiska oppositionen mot den Moskvainstallerade regimen i Polen. Han säger att han inte hade kunnat föreställa sig att han 27 år efter kommunismens fall skulle behöva gå ut på gatan igen för att slåss för demokratin.

– Vi har snart inte kvar någon demokrati i Polen, regeringen har i praktiken avskaffat författningsdomstolen, den enda motvikten mot regeringen. Och nu har vi haft poliser inne i parlamentet, det har aldrig hänt tidigare. Det är inte ens en smygande statskupp, jag menar att kuppen redan är genomförd. Det måste vi slåss emot, men något nytt Majdan, som högermedierna påstår att vi planerar, ska vi inte ha.
Kajetan Wróblewski suckar och går i väg till ett av aktivisternas tält för att få en tallrik med värmande soppa.

Wanda Nowicka, som var vice talman i sejmen, det polska parlamentets underhus, fram till valet 2015, betecknar situationen som dramatisk.

– Händelserna har visat hur skör vår demokrati är och att det saknas ordentliga hinder för auktoritära krafter att få övertaget. Regeringen tar bort våra rättigheter bit för bit. Tidigare genom att ta kontroll över den dömande statsmakten, författningsdomstolen, sedan de statsägda etermedierna och nu senast genom att hindra parlamentariker att delta i omröstningar.

Den politiska kris som har hemsökt Polen i över ett år har nått en höjdpunkt med konfrontationen i och kring sejmen. En grupp folkvalda – tillhörande de tre oppositionspartierna PO (Medborgarplattformen), PSL (Bondepartiet) och Nowoczesna (Moderna) – ”ockuperade” i fredags en plats kring talmannens podium, vilket förhindrade vidare arbete i kammaren. Då flyttade det styrande partiet över förhandlingarna till en annan sal och röstade hastigt igenom statsbudgeten för 2017.

Problemet var att det inte gick att veta ifall beslutet var giltigt – om det fanns tillräckligt med ledamöter på plats. Dessutom utestängdes en parlamentariker från oppositionen från sessionen på order av talmannen Marek Kuchcinski. Han hade visat upp ett litet plakat med texten: ”Fria medier”. Det gjorde han i protest mot ett beslut att utestänga pressen från möjligheten att bevaka förhandlingarna. Protesterna har inte bara pågått i Warszawa utan har spridit sig till flera andra städer, som Kraków. Premiärminister Beata Szydlo har i ett tv-tal beskyllt oppositionen för att försöka destabilisera landet. Och utrikesminister Witold Waszczykowski har sagt att protesterna beror på att en ”frustrerad opposition” inte har kunnat acceptera att den har förlorat regeringsmakten.

I söndags mötte president Andrzej Duda företrädare för oppositionspartierna för att medla i den allt mer infekterade krisen. På bordet fanns en möjlig kompromiss. Men till slut kom inget ut av diskussionerna. Enligt vad som har läckt ut stoppades en uppgörelse i sista stund av PIS-partiledaren Jaroslaw Kaczynski, som inte vill ge efter för oppositionens krav.

En nyckelfråga i krisen är var parlamentet ska få hålla sina möten, i sejmens ordinarie plenisal eller i en annan, mer otillgänglig lokal. En del polacker, som inte har tilltro till PIS-regeringens demokratiska sinnelag, anser att en flytt kan ge regeringen möjlighet att enkelt ändra grundlagen.

Om budgetbeslutet från i fredags står fast, som fattades vid en omröstning utan att pressen var på plats, och därmed ingen med säkerhet kan veta att det fanns kvorum (minst 231 ledamöter närvarande för att mötet ska vara beslutsmässigt), kan PIS få möjlighet att rösta igenom andra saker utan insyn.

Det skulle i så fall kunna innebära, enligt en möjligen konspirativ teori, att PIS kan kalla in sejmen någonstans, och meddela oppositionens ledamöter om det i sista stund – så att de inte hinner komma fram.

Då kan lagar ändras snabbt, och på ett författningsstridigt sätt. Tidigare hade ett sådant försök stoppats av författningsdomstolen. Men det organet har förvandlats till regeringens lydiga redskap.

Följden av detta, menar skribenten Pawel Wronski i dagstidningen Gazeta Wyborcza, kan bli att PIS (som har 234 ledamöter), enkelt kan rösta igenom en grundlagsändring. Det krävs visserligen två tredjedelars majoritet för att ändra författningen, men den siffran räknas på den hälft av ledamöterna som måste vara närvarande.

Framför sejmen finns också motdemonstranter, sådana som stödjer den styrande PIS-regeringen och partiledaren Jaroslaw Kaczynski.
En av dem är Zygmunt Poziomka, tidigare gruvarbetare i sydvästra Polens koldistrikt.

– Jag vill bara att KOD ska försvinna, säger han och använder förkortningen för Kommittén för demokratins försvar (den oppositionella rörelse som uppstod efter att Kaczynski och hans PIS vann parlamentsvalet och övertog makten i Polen hösten 2015).
Han anser att de parlamentariker som har förskansat sig inne i plenisalen borde lämna den, eftersom det inte är lagligt att bete sig så.

– Då kan regeringen börja förhandla med oppositionen, så här kan det ju inte hålla på. Men medierna ljuger, vilket inte är så konstigt, då framför allt de regionala tidningarna kontrolleras av tyskar. Och de privata tv-kanalerna ljuger också när de påstår att polisen har farit fram brutalt mot demonstranterna.

Bakom honom skriker en man med argsint utseende plötsligt:
– Det här är Polen, inte en bolsjevikisk och judisk enklav!
De oppositionella demonstranterna reagerar knappt; de är vana vid att högernationalister stämplar liberaler eller vänsterinriktade som redskap för en ”judisk-kommunistisk” konspiration eller att de företräder kvarlevande säkerhetstjänster från sovjetepoken.

Hur den här låsta situationen kommer att utveckla sig har Zygmunt Poziomka inget svar på.

– Jag är inte medlem i PIS. Men jag tycker att de siktar åt rätt håll. Folk blev allt fattigare under den regering som PO ledde, så att de nu får 500 zloty i månaden är inte mer än rätt. Det ska inte några andra länder eller EU ha synpunkter på.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“**Fakta. Tung EU-kritik mot regeringen**

Det nationalkonservativa partiet PIS, Lag och rättvisa, vann valet i Polen hösten 2015 med 37,6 procent av rösterna vilket gav egen majoritet i parlamentet. Premiärminister blev Beata Szydlo, medan partiledaren Jaroslaw Kaczynski – den som egentligen styr – har valt att stå utanför regeringen.
I regeringsställning har PIS genomfört en rad kritiserade åtgärder. Bland annat har konstitutionsdomstolens roll urvattnats och ”illojala” journalister rensats ut från statlig radio och tv. I oktober i år tvingades regeringen backa från ett förslag som skulle totalförbjuda aborter.
EU-kommissionen har i skarpa ordalag uppmanat Polen att respektera konstitutionsdomstolens beslut, något PIS-regeringen har valt att ignorera.
Nästa steg från EU-kommissionens sida skulle kunna bli att aktivera artikel sju i Lissabonfördraget, vilket skulle ta ifrån Polen rösträtten i EU.
Den senaste konflikten handlar om ett PIS-förslag som skulle begränsa mediernas möjligheter att rapportera från sejmen, parlamentets underhus. DN “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ Walesa: Kasta ut oss ur EU

Om du är med i en klubb och inte passar in ska du kastas ut. Därför bör Polen uteslutas ur EU. Det säger den polske frihetshjälten och fredspristagaren Lech Walesa i en intervju.

– Jag gillar inte att tala mot Polen, men jag har inget val, säger den 73-årige före detta fackföreningsledaren och presidenten till Politico Europe i sitt kontor i Gdansk.

– Det måste vara så att om du är med i en klubb och inte passar in, då kastar de ut dig. Att förlora rösträtten i EU räcker inte. De måste kasta ut oss, säger Lech Walesa.

Bakgrunden till hans uttalanden är naturligtvis den kritik från EU som har drabbat Polens regering. En process har inletts som kan leda till att landet förlorar sin rösträtt inom unionen.

Kritiken handlar bland annat om manipulation av spelreglerna för landets konstitutionsdomstol, utrensningar inom statliga medier och nu senast ett förslag som begränsar mediernas möjlighet att bevaka händelser i parlamentet.

Det sistnämnda förslaget har lett till stora gatudemonstrationer den senaste helgen. Samtidigt har ledamöter från oppositionen sittstrejkat och övernattat i parlamentet i protest. Medlingssamtal pågår nu under ledning av president Andrzej Duda.

Att den gamle frihetshjältenWalesa är motståndare till Polens nuvarande konservativa regering är ingen hemlighet. Jaroslaw Kaczynski, ledaren för regeringspartiet PIS och landets starke man, har varit hans fiende i årtionden.

Ändå var Kaczynski och hans tvillingbror Lech – presidenten som omkom i flygolyckan i Smolensk 2010 – en gång nära medarbetare till Walesa i fackföreningsrörelsen Solidaritet. Brytningen skedde redan efter det att Walesa hade vunnit presidentvalet 1990.

Under de senaste åren har Jaroslaw Kaczynski ansträngt sig för att skriva om historien och ge Walesa skulden för att ha låtit kommunistregimen slippa undan för lätt efter 1989.

– Den starke man som i själva verket ledde fackföreningen var min bror, sade han i en intervju i år.

I en annan intervju i höstas för en rad europeiska tidningar sade Kaczynski att Walesa ”inte bör tas på allvar”.

– Han är intellektuellt handikappad, har karaktärsfel och ett hemskt förflutet.

I Politco-intervjun kontrar Lech Walesa med följande beskrivning av mannen som en gång var hans rådgivare:

– Han är farlig och oansvarig. Det kommer att sluta illa.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN TISDAG 20 DECEMBER 2016

“ FN får kritik: Resolutionen räcker inte

Efler flera månaders oenighet om Syrien i FN:s säkerhetsråd har rådet beslutat att skicka observatörer till Aleppo. Men resolutionen räcker inte, hävdar kritikerna.

Sjuåriga Bana al-Abed har de senaste månaderna skickat regelbundna Twittermeddelanden från det belägrade östra Aleppo. Bana och hennes familj hörde till de cirka 5 000 civila som på måndagen kunde evakueras till säkrare och mer skyddade delar av Syrien.

Även en grupp på cirka femtio föräldralösa små barn, många av dem svårt undernärda, lämnade på måndagen den tidigare krigszonen med buss.

Ytterligare en god nyhet från Syrien – det har inte varit så många av dem den senaste tiden – är att FN:s säkerhetsråd kunde enas om en resolution som rör förflyttningen av folk från östra Aleppo. Förslaget stadgar att observatörer som ska övervaka fortsatt evakuering ska skickas till Aleppo av FN.

Ryssland hotade in i det längsta med att stoppa resolutionen med sitt veto, och Syriens FN-ambassadör Bashar Jaafari kallade förslaget för ”en tom gest av propaganda”.

Och den kontroversielle Jaafari var inte ensam om att kritisera resolutionen om Aleppo. Flera bedömare menar att säkerhetsrådet agerar för sent och för tamt.

– Obeservatörer är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte. Det krävs en fortsatt politisk process och kraftfullare åtgärder från säkerhetsrådet för att komma närmare en lösning av Syrienkonflikten, säger Aleksander Gabelic, ordförande i Svenska FN-förbundet, till DN.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“ Mindre än ett år till valet pressas Merkel av dådet

Analys. En terrorattack i centrala Berlin var det sista som Angela Merkel önskade sig. Invandringskritiker tar dådet – där motivet ännu är oklart – som en intäkt för att Merkels liberala invandringspolitik misslyckats. Avgångs-kraven blir nu alltmer högljudda.

Svartklädd och med blicken sänkt mot marken anlände förbundskansler Angela Merkel till Kaiser Wilhelm Gedächtniskyrkan i centrala Berlin där en minnesplats upprättats. Det var en sammanbiten och hårt pressad Merkel som tillsammans med sin make Joachim Sauer lade ner en vit blomma och deltog i en tyst minut för att hedra offren för måndagens attack.

Dådet inträffade mindre än ett år till dess att Tyskland går till parlamentsval och Merkel ska försöka bli omvald en fjärde gång.

Trots att attacken omgärdas av fler frågetecken än svar var Merkels kritiker snabba med att peka ut hennes liberala flyktingpolitik som en direkt orsak till katastrofen på Breitscheidplatz, som dådet kallas i tyska medier.

Inledande uppgifter om att den 23-årige asylsökande som greps på måndagen misstänkt för att ha kört lastbilen lyftes som ett bevis på att hennes oansvariga flyktingpolitik misslyckats.

Även om den gripne 23-åringen senare släpptes hade många redan dragit egna slutsatser och hunnit kräva Angela Merkels avgång.

I ett rasande inlägg på sin Facebooksida skriver Frauke Petry, ledaren för det högerpopulistiska partiet Alternativ för Tyskland, AfD, att den gränslösa frihet som Merkel förespråkar utnyttjas av kriminella och terrorister.

”Det som vår regering har gjort är oansvarigt och omänskligt. Det är dags att det blir ändring på det. Merkel måste bort!” skriver hon.

Förra året tog Tyskland emot närmare en miljon flyktingar – det största antalet sedan andra världskriget – och Merkel blev en symbol för det öppna och humanitära Europa. Den tyska wilkommen-kulturen gav eko över hela världen.

I Tyskland, liksom i Sverige, har emellertid opinionen i flyktingfrågan svängt. Brytpunkten kom i samband med nyårsnattens händelser i Köln då ett stort antal unga kvinnor anmälde att de blivit utsatta för sexuella övergrepp av unga män med invandrarbakgrund.

Under året har även Merkels opinionssiffror dalat. Tappet har skett från nivåer som gjort de flesta euro-peiska stats- och regeringschefer avundsjuka till mer normala siffror för en politiker som suttit vid makten i över ett decennium. När Merkel tillkännagav att hon tänker ställa upp för en fjärde omgång som förbundskansler gjorde hon det hårt pressad av kritiker från såväl sitt eget parti CDU som från uppstickarna i AfD.

AfD har gått starkt framåt i flera delstatsval och kommer med största sannolikhet att ta plats i det tyska parlamentet i höstens val till förbundsdagen.

Partiets häftiga kritik av rege-ringens flyktingpolitik har gett eko i Merkels eget parti. På parti-dagarna häromveckan dominerade flyktingfrågan diskussionerna och en rad förslag om åtstramningar antogs. Merkel lovade bland annat att flyktingsituationen från förra året aldrig mer skulle upprepas, och hon pläderade för ett burkaförbud. Måndagskvällens händelser lär ge nytt bränsle åt Merkels kritiker.

Ännu återstår många frågetecken att reda ut. Vilka svar de ger – och vilka långsiktiga följder de kan få – återstår att se.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“ Mästare i konsten att förvirra

Med sina utnämningar har Donald Trump åter visat sin genialitet. Som ingen annan lyckas han desorientera oss. Vi vet ingenting om vad som snart sker i Vita huset eller i filialen på Manhattan.

Donald Trump finns där hela tiden. Vi har ingenstans att gömma oss. Jag var i Papua Nya Guinea nyligen. Hans namn kom ständigt upp.

Utnämningarna forsar. Rick Perry blir chef för energidepartementet, vars namn han inte kunde komma ihåg när han ville avskaffa det! Scott Pruitt blir chef för miljövårdsmyndigheten som han har förföljt i åratal! En ilsken motståndare till fackliga rättigheter blir arbetsmarknadsminister! En oljemagnat, Rex Tillerson, vars företag äger rätt att borra på 258 000 kvadratkilometer i Ryssland, ska förhandla med Vladimir Putin när Moskva just har infiltrerat den amerikanska valprocessen!

Nästa punkt: Kim Jong-un blir pressekreterare, Cruella de Vil tar hand om Humane Society och Mata Hari får ta hand om den nationella handlingsplanen för cybersäkerhet.

Allt detta är ytterligare bevis på Trumps genialitet. Han är mästare i konsten att desorientera. Han har förvandlat amerikanerna till bortkomna seriefigurer. Han skrattar säkert åt all faktabaserad journalistik som går in för att motbevisa saker han aldrig har trott på och förresten inte minns.

Desorienterade människor vill ha frälsare. Det vet Trump. Hittills har han haft rätt. Han anade före alla andra att den direkta demokratin har begravt den representativa demokratin med hjälp av sociala medier.

Först är det ”miljoner” falska röster på Hillary Clinton, sedan hängs lille Mitt Romney ut och så är underrättelserapporter ingenting att bry sig om. Låt oss se sanningen i vitögat. Vi vet ingenting om vad som inom kort kommer att ske i Vita huset eller i filialen på Manhattan. Vi står på fullständigt okänd mark.

Ett och annat skymtar ändå i dimman. Trump är inte intresserad av den regelbaserade internationella ordning som USA har byggt upp och försvarat de senaste 70 åren. Hans utrikespolitik får formen av ett affärsavtal. Om något gynnar Amerika, så bra. Om inte, strunt i det. Trumps USA har ingen uppfattning om mänskliga rättigheter, frihet och demokrati. Vi får se ett USA som kopplar bort sitt moraliska omdöme och uppträder mycket mer som Kina på världsarenan.

Det där är lite orättvist mot Kina. Kineserna inser fördelarna med frihandel (och att Peking blir starkare när Trump river upp TPP, en strategisk plan i ett ekonomiskt avtals klädnad för att motväga- Kinas makt). Eftersom kineserna ofta måste snappa efter luft förstår de hur viktig kampen mot klimatförändringen är. Det gör inte Trump.

Jag har försökt föreställa mig Trump säga något – vad som helst – om den ohyggliga ödeläggelse av Aleppo som Putin och Syriens president al-Assad begår. Jag har försökt tänka ut något som han skulle kunna säga om de grova förbrytelserna mot syriska civila i den östra delen av denna en gång så ståtliga stad. Men jag kommer inte på något.

Han sade faktiskt att det var ”sorgligt” och att han skulle vädja till Gulfstaterna att bekosta ”säkra zoner”. Lycka till med det när kriget går in i sitt sjätte år. Jag förmodar att detta är en av fördelarna med Trumps totala avsaknad av moral: man kan lika gärna låta bli att ta moralisk ställning för ingen tror ändå på vad man säger. Men det är samtidigt ett problem.

Amerika är en idé. Stryk frihet, mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer från det som USA representerar för världen, så går Amerika under. Realpolitik som drivs av intressen är en integrerad del av amerikansk utrikespolitik, men Trumps inställning, renons på alla värderingar, lämnar världen utan roder.

Pax americana är förbi. Den fungerade bra. Men en allians mellan Putin och Trump i slaktaren al-Assads tjänst – kombinerad med upplösningen av efterkrigsordningens militärallianser, handelsavtal, politiska integration och juridiska ramverk – blir dess död.

Somliga tror att allt kommer att fungera utmärkt med Sydkorea och Japan som kärnvapenmakter, de baltiska staterna blottlagda för Putins nycker, USA:s ambassad flyttad från Tel Aviv till Jersusalem, ett svagt Nato som USA vänder ryggen och stöddiga oljepampar- från Texas som sköter ruljangsen medan Trump tar sig ledigt i New York.

Men de har fel. Enbart att ambassaden flyttas kan utlösa omfattande våld. David Friedman, som Trump har nominerat till ambassadör i Israel, lägger säkerligen bränsle på elden.

Trumps planer är fulla av motsägelser som han inte ens har börjat ta itu med. Han är emot Irans kärnteknikavtal trots att han givetvis inte har läst det. Men Putin är för det. Trump vill utrota IS. Det vill också Ryssland, vars allierade i Syrien är Iran. Trump vill ha en affärsinriktad politik där Amerikas intressen kommer först. Boeing har just undertecknat en stor affär med Iran. Vi får kanske se Trump göra det enda vettiga: bevara ett kärnteknikavtal som ligger i allas intresse.

Marknaden älskar Trump därför att han anser att de stora grabbarna ska ta över allting och de små ingenting alls.

Men det var ju de små grabbarna som röstade på Trump? Konstigt. Eller som han själv skulle säga: ”Sorgligt.”

Roger Cohen brittisk-amerikansk journalist och författare.

Översättning: Margareta Eklöf “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“Michael Winiarski: Nu tar islamisterna till en ny taktik när kalifatet i Syrien verkar vara ett projekt utan framtid

Det var en svart måndag, som skakade inte bara Tyskland och Europa, utan också Turkiet och Ryssland. Det ser ut som om det i båda attentaten rörde sig om jihadister, och att motiven kan sökas i Syrien.

Att mordet på Rysslands ambassadör i Turkiet och terrordådet i Berlin inträffade med några timmars mellanrum var förmodligen en tillfällighet.

Men det finns andra och viktigare samband än det tidsmässiga: Underrättelse- och terrorexperter har under senare tid uppmärksammat tecken på att IS (Islamiska staten), som har förlorat mark i Irak och är tillbakapressade i Syrien, nu manar sina jihadistiska anhängare att slå till mot mål i motståndarnas hjärtland.

Det handlar om en delvis ny taktik i ett läge då det drömda kalifatet i Mellanöstern, som för två år sedan tycktes vara ostoppbart, nu framstår som ett projekt utan en större framtid.

Med Donald Trump i Vita huset om drygt fyra veckor kan man vänta sig att USA mer aktivt ger sig in i en militär kamp mot IS, möjligen nära samordnad med Ryssland. Under valkampanjen kritiserade Trump ofta Barack Obamas administration för att den inte koordinerade sina militära insatser mot IS bättre med Ryssland. Trump underströk att han anser att Moskva och Washington har ett gemensamt mål i att krossa den jihadistiska rörelsen.

Den brittiska tidningen The Guardian citerar i sin novemberutgåva en av IS tidskrifter, Rumiyah (Rom), där sommarens terrordåd i Nice lyfts fram som ett exempel på ett slags attacker som kan utföras ”bakom fiendens linjer”. I en kommentar i tidskriften heter det att ”trots att motorfordon är en väsentlig del av det moderna livet, så är det få som faktiskt inser deras destruktiva och dödliga förmåga att skörda stora mängder av offer på ett uttänkt sätt”.

Det är inte osannolikt att enskilda mordattentat mot företrädare för sunnimuslimernas ”fiender” – dit Ryssland, alla västländer och Iran otvivelaktigt hör – också är en av de saker ett tillbakapressat IS kan ta till. Det återstår att se om mordet på den ryske diplomaten kommer att följas av fler.

Nu ska det sägas att Europa, Turkiet och Ryssland inte har varit direkt förskonade från jihadistiska terrordåd under de senaste åren. Man kan nämna attackerna i Paris och Bryssel, det ryska flygplanets krasch i Sinai och bombdåden i Ankara och Istanbul. I otaliga fall lyckades också säkerhetstjänsterna att stoppa planerade terrordåd. Det senaste kända fallet var attacker mot en julmarknad på paradgatan Champs-Élysées i Paris och mot Disneyland Paris.

Vad vi inte vet är om IS eller anhängare till terrorrörelsen, har kapacitet att öka terrorn ytterligare.

Denna förändrade IS-taktik gör att det är mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att förutsäga och motverka terrordåd av den typ som nu verkar bli allt vanligare i Europa.

Det handlar om enskilda individer som inte behöver någon särskild träning, inte kräver några sofistikerade vapen eller en utvecklad organisation i ryggen för att utföra dödliga terrorattacker. Och gärningsmännen är ofta inte alls flyktingar. Men det är ett politiskt faktum att terroristernas ursprung kommer att utnyttjas av nationalister och främlingsfientliga krafter. Så skedde i Frankrike efter massakern på strandpromenaden i Nice den 14 juli.

I Frankrike fanns redan ett undantagstillstånd efter attentaten i Paris, gränskontroller stärktes och president François Hollande beslöt att öka den franska militära insatsen i Irak och Syrien.

Om det blir en liknande effekt av dådet på julmarknaden i Berlin är för tidigt att veta, särskilt som gärningsmannen ännu förefaller att vara på fri fot. En tysk militär insats kan nog uteslutas. Vad man kan konstatera är att förbundskansler Angela Merkel har minst lika starka inrikespolitiska skäl som den franske presidenten att handla resolut, med tanke på att höstens förbundsdagsval i Tyskland raskt närmar sig.

Hennes vädjanden om att inte skuldbelägga flyktingar har klingat ohörda.

En sak som hon förmodligen gör är att fortsätta omorienteringen mot ett mer restriktivt flyktingmottagande, en process som redan har inletts. Det är ett politiskt pris hon anser att hon måste betala för att hålla nationalistiska krafter stången. Många väljare är offer för den av en del politiker spridda vrångbilden att asylsökande och terrorister är en och samma sak.

Det görs alltid försök att exploatera tragedier för passande politiska syften.

Två exempel på det kunde ses efter mordet på den ryske ambassadören Andrej Karlov i Ankara, där det föreföll ganska klart att det var en jihadist – islamistisk gudskrigare – som höll i pistolen.

Det följdes i ryska tv-kanaler upp med kommentarer om att västliga massmediers sätt att skildra kriget i Syrien på något sätt hade samband med mordet.

Detta eftersom man där har berättat om massakrer på kvinnor och barn och urskillningslösa flygbombningar av civila i Aleppo. Som om det var budbäraren, inte de faktiskt blodiga händelserna i Aleppo, som hade inspirerat mördaren.

Detsamma ansåg Alexej Pusjkov, den tidigare ordföranden i den ryska dumans utrikesutskott, som hävdade att Karlovs död var ”ett resultat av politisk- och medie-hysteri kring Aleppo som Rysslands fiender har planterat.

I turkiska medier, och enligt en del företrädare för president Recep Tayyip Erdogans regim, använder man också mordet som ett pr-jippo. Man gör en koppling mellan mördaren och den turkiske predikanten Fethullah Gülen, som lever i exil i USA. Efter det märkliga försöket

till militärkupp i juli var det också Gülen och hans rörelse som anklagades för att ha orkestrerat den.

Erdogan stämplar alla som står i hans politiska väg som terrorister, de må vara kurdiska människorättsaktivister eller andra oppositionella. Om Gülen är känd för något så är det inte för att vara en våldsbejakande jihadist.

I vilket fall så lär båda attentaten stärka nationalistiska och auktoritära politiker och rörelser i Europa, Turkiet och Ryssland.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“ Terrordåden förändrar EU steg för steg

Analys. EU:s politik påverkas av terrorattentatet i Berlin. EU-lagar skärps och de tillfälliga gränskontrollerna blir alltmer permanenta. Samtidigt går förändringarna på EU-nivå långsamt.

Paris, Bryssel, Nice – och nu Berlin. Det senaste årets många terror-attacker i olika EU-länder påverkar utan tvivel EU:s politik inom flera områden, men hittills har det samtidigt gått långsamt.

Ett nytt EU-register över flygpassagerare, kallat PNR, har till exempel efter många års förhandlingar klubbats under det gångna året. Det dröjer dock fram till 2018 innan PNR fungerar.

Förslag på skärpta regler för handel och registrering av vapen i EU har också mött starkt motstånd, till exempel från svenska jägare. Efter utdragna diskussioner finns nu en principuppgörelse som kan leda till ett bindande beslut nästa år.

Kontrollen av EU:s yttre gränser är också på väg att skärpas på olika sätt. I dag görs till exempel inga fördjupade säkerhetskontroller av EU-medborgare som reser in i unionen, men snart ska det vara tillåtet. På så sätt hoppas EU kunna stoppa de omkring 5 000 EU-medborgare som uppges delta i striderna i Syrien och Irak från att ta sig in i unionen utan att upptäckas.

Steg för steg har EU med andra ord infört olika typer av nya kontroller, även om det går långsamt.

Samarbetet mellan EU:s länder mot terrorn bygger dessutom på att de nationella polismyndig-heterna och underrättelsetjänsterna litar på varandra, och sådant förtroende saknas ofta.

Frågan är också hur det går med de tillfälliga gränskontroller som Frankrike, Sverige, Österrike, Tyskland, Norge och Danmark tillämpar.

EU-kommissionen vill ha bort kontrollerna så snart som möjligt, eftersom de hindrar den fria rörligheten inom Schengenområdet.

Alla länder utom Frankrike införde visserligen gränskontrollerna för att hejda flyktingströmmen genom EU, som redan i praktiken har upphört.

Den franska gränsbevakningen är en följd av Frankrikes undantagslagar som gällt sedan terrorattackerna i Paris. Nya attentat stärker samtidigt alla EU-länders argument för att ha kvar gränsbevakningen. De tillfälliga kontrollerna blir allt mer permanenta.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

”Mordet får inte skada relationen mellan oss”

Både Ryssland och Turkiet ansträngde sig för att visa god vilja dagen efter dödsskotten i Ankara mot den ryske ambassadören Andrej Karlov. Samtidigt greps sex personer, de flesta släktingar till den 22-årige mördaren.

Med en storslagen och värdig ceremoni vid Ankaras flygplats på tisdagen visade Turkiet sin respekt för den mördade ambassadören, vars kropp flögs till Moskva för begravning. Samma plan hade med sig ryska poliser som nu deltar i mordutredningen på turkisk mark.

Redan på måndagskvällen hade president Recep Tayyip Erdogan kontaktat sin ryske kollega Vladimir Putin. På tisdagen förklarade han för turkiska medier att de båda är överens om att dådet inte ska få skada förhållandet mellan länderna.

Kontrasten är påtaglig jämfört med den senaste allvarliga krisen mellan Ankara och Moskva, efter nedskjutningen av ett ryskt attackplan vid syriska gränsen. Då, för ett drygt år sedan, praktiskt taget tävlade höga turkiska politiker om äran av att personligen ha beordrat nedskjutningen.

”Glöm inte Aleppo!” ropade den 22-årige kravallpolisen sedan han hade avlossat de dödande skotten på måndagskvällen.

Orden var en plågsam påminnelse om att Turkiet och Ryssland fortfarande står på olika sidor i den syriska konflikten, där Moskva med sina flygbombningar har berett vägen för regeringsstyrkornas erövring av Aleppo.

De flesta turkar sympatiserar – precis som Erdogans regering – med Syriens sunnitiska majoritet och fördömer al-Assadregimen. Dagarna före mordet har gatuprotester som riktats särskilt mot Ryssland haft stor uppslutning i turkiska städer.

Ändå möttes de turkiska och ryska utrikesministrarna på tisdagen i Moskva under vänliga former, tillsammans med sin iranska kollega. Mötet var planerat sedan tidigare och handlade om situationen i Syrien.

Ambassadörsmordet var inget hinder i förhandlingarna, betonade president Putins talesman Dmitrij Peskov:

– Mördarens mål var att stoppa våra ansträngningar att skapa fred i Syrien. Men detta är inget hinder för den processen.

Den turkiske utrikesministern Mevlut Cavusoglu å sin sida sa att mördaren ville skada de turkisk-ryska relationerna och ”äventyra de framsteg vi har uppnått tillsammans”, men att de båda länderna var fast beslutna att läka såren efter nedskjutningen av det ryska planet 2015.

Mördaren – som sköts till döds direkt efter mordet – var ledig från sitt jobb hos kravallpolisen i Ankara av medicinska skäl. Han tog sig in på fotoutställningen där mordet skedde genom att visa upp sin polisbricka. I sin jakt på medbrottslingar har de turkiska utredarna gripit sex personer, de flesta av dem släktingar till 22-åringen.

Inga kända band finns mellan mördaren och politiska eller religiösa extremister, enligt utredare som har talat med turkiska medier. Vissa kommentatorer spekulerade dock på tisdagen om att han kan ha varit knuten till Fetullah Gülen, den religiösa tänkaren i USA-exil som av Erdogan beskylls för att ha planerat sommarens misslyckade kuppförsök i Turkiet.

Gülen har dock förnekat all inblandning i kuppförsöket, och hans organisation fördömde mordet på ambassadör Karlov i ett uttalande på måndagskvällen.

I en annan incident natten till tisdagen avlossade en man flera skott utanför USA:s ambassad i Ankara. Ingen skadades och mannen greps senare av polis.

Händelsen tros inte ha något samband med mordet på Rysslands ambassadör. USA har dock stängt sin ambassad och två konsulat i Turkiet av säkerhetsskäl.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“ Moskva hoppas på turkisk kursändring om Syrien

Analys. Jerusalem. Regimtrogna medier i Turkiet hävdade på tisdagen att ambassadör Andrej Karlovs mördare hörde till den terroriststämplade Gülenrörelsen.

Den 22-årige Mevlüt Altintas hade tagit ut semester från sitt jobb som kravallpolis dagarna kring den misslyckade militärkuppen i somras, enligt president Tayyip Erdogans språkrör Sabah. Dessutom ska hans adress ha varit densamma som en av de ledande gülenisternas, tidningsmannen Abdullah Bozkurt, som lämnat landet.

Turkiet-kännaren Halil Karaveli säger till DN att det inte kan uteslutas att terrordådet har med gülenisterna att göra:

– Helt klart är att någon försöker destabilisera den turkiska regimen. Någon vill få bort Erdogan, och stoppa Turkiets närmande till Ryssland – bägge delarna gülenistiska preferenser. Men på detta stadium är allt detta rena spekulationer.

Den turkiska regimen har för vana att brännmärka motståndare till höger och vänster som gülenister. Men eftersom Ankara bjudit in en stor delegation av ryska underrättelse- och polisexperter att delta i utredningen, är det mindre troligt att gülenistkopplingen är ett rent påhitt.

Om attentatsmannen hade förhoppningar om att driva in en kil mellan Moskva och Ankara så har de kommit på skam. Både Putin och Erdogan har överöst varandra med komplimanger och vänskapsbetygelser efter dådet, och det rysk-iransk-turkiska toppmötet om Syrien ägde rum som planerat i Moskva på tisdagen.

För ryssarna är detta möte av största vikt, eftersom det ser ut som första steget i en radikal turkisk kursomläggning ifråga om Syrien. Turkiets Nato-allierade, USA och Europa, har inte ens en plats vid bordet då Syriens framtid avhandlas och kan inte backa upp några turkiska önskemål.

I dagsläget framstår Turkiet, jämte de arabiska gulfstaterna, som krigets stora förlorare. Erdogan har redan givit upp sin ambition att bli av med den syriske presidenten Bashar al-Assad. Det enda sättet att skaffa sig något inflytande under det fortsatta dramat är att närma sig krigets segrare, Ryssland och Iran.

Turkiets heta vilja, att få bort de väpnade kurdiska miliserna från den syrisk-turkiska gränsen, kolliderar inte med Irans eller Rysslands intressen i Syrien. Iran behandlar sina egna kurder med stor brutalitet, och Ryssland har inga skäl att försvara de syriska kurderna, USA:s allierade.

Och Bashar al-Assad har förstås inga invändningar mot att andra åtar sig att avväpna miliserna i Rojava, de kurdiska provinserna i norra Syrien.

En tänkbar utveckling är att Turkiet lovar att dra sig tillbaka från syriskt område i utbyte mot gemensamma aktioner mot kurderna. Detta skulle förstås väcka protester i Barack Obamas Washington, men kanske inte i Donald Trumps. Det skulle säkerligen vålla oro bland Europas kurder, men få tror att detta skulle räcka för en europeisk kraftsamling.

Efter Aleppo står det klart att den som försöker agera diplomatiskt i Syrien utan kanoner inte behöver göra sig något besvär.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com DN s korrespondent “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“ Ankara vill undvika öppen kris med EU

DN:s EU-korrespondent Annika Ström Melin svarar på frågor om vilka följder mordet kan få för Turkiets relationer med EU.

1 Hur påverkar dödsskotten EU:s förhållande med Turkiet?

Det är för tidigt att säga något definitivt, men sannolikt kan mordet i Ankara bidra till att spänningarna mellan EU och Turkiet dämpas något och att migrationsavtalet håller ännu en tid.

2 De motsättningar som har präglat förhållandet under hösten finns väl kvar?

Förvisso. Turkiet anser fortfarande att EU inte håller sin del av migrationsuppgörelsen, bland annat eftersom EU inte har öppnat unionens gränser för visumfria resor för turkiska medborgare. Dessutom händer det för närvarande ingenting i förhandlingarna om Turkiets eventuellt framtida EU-medlemskap, även om de formellt sett fortfarande pågår.

EU kräver å sin sida att Turkiet ska förändra landets terrorlagar, det är ett villkor för visumlättnader, men det har inte skett.

3 Så varför skulle mordet i Ankara förändra någonting?

Nej, inte mordet i sig, men under den allra senaste tiden har det kommit mer försonliga signaler till EU från Turkiet. Från EU:s sida har också de medlemsländer, framför allt Österrike, som kräver ett formellt stopp för medlemskapsförhandlingarna tystats ned. Flertalet EU-länder vill göra allt de kan för att rädda migrationsavtalet. Kanhända vill också Turkiet undvika en öppen kris i förhållandet med EU när landet har så många andra mer akuta problem, vilket mordet i Ankara visar.

DN “

DN ONSDAG 21 DECEMBER 2016

“ Regeringen backar – medier släpps åter in i parlamentet

Den politiska krisen i Polen väntar ännu på en lösning, även om den styrande högerregeringen har backat på en punkt: Medierna, som i fredags utestängdes från det polska parlamentet, kommer nu åter att få tillträde dit.

Warszawa.
Det är långt ifrån givet att denna eftergift räcker för att få slut på konfrontationen. Men det kan vara ett första steg. Ett dussintal oppositionella ledamöter sittstrejkar i parlamentet för femte dagen i följd i protest mot vad de menar är det högernationalistiska partiets PIS försök att få igenom viktiga beslut utan offentlig insyn.

Under natten till tisdagen körde polisen bort ett hundratal anhängare till oppositionen som i flera dygn har blockerat infarten till sejmen, underhuset, och ställde ut kravallstaket. Demonstranterna visar sitt stöd för de parlamentariker som befinner sig i plenisalen. Under dagen ökade antalet demonstranter framför sejmen åter till några tusen.

På förmiddagen meddelade president Andrzej Duda på Twitter att regeringen har gjort en partiell reträtt: Journalister ska få arbeta i sejmen enligt de gamla reglerna.

Det var just restriktionerna för medier, införda av talmannen – han tillhör regeringspartiet Lag och rättvisa (PIS) – som i fredags utlöste den akuta krisen. Enligt PIS var anledningen att få bättre ordning i

parlamentet. Det som upprörde oppositionen var att majoriteten samma dag röstade igenom statsbudgeten för 2017 utan att det fanns journalister på plats. Det sågs av oppositionen som ett sätt att sabotera pressfriheten, och därmed förhindra allmänhetens insyn.

Ett drygt år efter valsegern finns det tecken på sprickor i det styrande PIS-lägret. President Duda, som har betraktats som PIS-ledaren Jaroslaw Kaczynskis handgångne man, försöker nu agera medlare mellan oppositionen och regeringen. Samtidigt har några ledande PIS-medlemmar börjat markera missnöje.

Det har varit omtumlande och krisfyllda 14 månader med PIS-regeringen, som fjärrstyrs av Kaczynski utan att han ingår i regeringen. PIS har ökat subventionerna till barnfamiljer, sänkt pensionsåldern och ökat beskattningen av utländska banker.

Två åtgärder – att PIS har tagit ett järngrepp över public service-medier och snöpt författningsdomstolen – har fått EU-kommissionen att utreda huruvida Polen når upp till kraven på en europeisk rättsstat. Hittills har det inte sett ut som om det finns något som hotar PIS ställning. Regeringen har en stabil majoritet i parlamentet bakom sig och stödet i den allmänna opinionen har endast försvagats marginellt. Samtidigt har oppositionen varit svag och splittrad, men i de få frågor när den har enats och haft ett folkligt stöd har den haft visst inflytande. Det gällde till exempel ett omstritt lagförslag i oktober att närmast totalförbjuda aborter som PIS-regeringen tvingades att överge på grund av utbredda protester.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016

“ FN:s miljöchef varnar för misstro mot vetenskap

Det största hotet mot miljön i världen är misstro mot veten-skap. Det anser den norske tidigare vänsterpolitikern Erik Solheim som i somras tillträdde posten som Förenta nationernas miljöchef. Men han tror att oavsett vilka beslut USA:s nya president Donald Trump fattar går det globala arbetet mot klimatförändringar och miljöförstörelse inte att stoppa.

För ett år sedan slöts det globala klimatavtalet i Paris. Då rådde -optimism bland miljövänner, som såg det världsomspännande avtalet som ett stort genombrott.

Ett år senare är stämningen mer pessimistisk. Många ser USA:s kommande regering och ledande personer kring president Trump, som tillträder den 20 januari, som ett hot mot klimatavtalet och även miljö-arbetet.

Men när DN träffar FN:s miljöchef Erik Solheim i samma stund som vintersolståndet inträffade på onsdagen väljer han ändå att se ljust på framtiden. Han tror inte att en republikansk regering med klimatskeptiker kan vrida klockan tillbaka.

– Valet i USA skapar en stor osäkerhet när det är många som inte tror på vetenskapen. Men det kommer att gå snabbt framåt ändå, tror Erik Solheim.

Den tidigare V-ledaren i Norge har helt ändrat sin syn på multinatio-nella företag, som han numera ser som den största drivkraften i

klimatutvecklingen. Som exempel nämner han sökmotorn Google, sociala nätverket Facebook och mjukvarutillverkaren Microsoft.

– Är det en punkt som jag ändrat mig genom livet så är det hållningen till privat näringsliv. I Europa ligger till exempel Unilever och Nestlé långt före många länder, säger han.

Det han oroas mest av är den misstro mot vetenskapen som han ser breder ut sig, inte minst i USA.

– Jag blir orolig när jag ser amerikanska politiker som uttalar sig som om att vetenskap kan avfärdas som om det handlar om personlig smak, säger Erik Solheim.

Och dit räknar du den tillträdande presidenten Donald Trump?

– Vi ska döma honom utifrån vad han gör, inte vad han har sagt i valrörelsen. Men vi ska förstås göra allt vi kan för att engagera Trumps -administration i alla frågor.

FN:s roll i klimat- och miljöfrågor kan dock komma att försvagas om USA under Trumps ledning skulle lämna klimatavtalet och andra FN-samarbeten.

– Om det värsta skulle ske, att USA inte önskar något internationellt samarbete, får vi ha mer samarbete med Kina, EU och andra som kan bidra till det globala ledarskapet, säger FN-miljöchefen.

Klimat och miljö är gränsöverskridande frågor. Luftföroreningarna i Kina har på senare tid varit så allvarliga att fabriker tvingats stänga. Men den kinesiska medelklassen kräver att luften renas, och därför kommer förbättringar att ske snabbt, tror Erik Solheim.

– Men det är på väg att ändras väldigt snabbt eftersom de är medvetna om det. Den kinesiska medelklassen kräver att få se solen och vill inte att barnen ska leva i en smutsig miljö, säger Erik Solheim.

Plast i haven är ett växande problem där den svenska regeringen på onsdagen gav Kemikalieinspektionen i uppdrag att utreda om fler kosmetiska produkter bör omfattas av ett förbud mot plastpartiklar som spolas ut i hav och sjöar.

Sverige kan på det här området gå före EU, anser miljöminister Karolina Skog (MP). Och trots att FN ska verka för globala överenskommelser håller Erik Solheim med.

– Nästan alla utvecklingar börjar med att något eller några länder går före, säger han.

Däremot är han kritisk till att FN blivit alltför byråkratiskt och krångligt. Miljöfrågorna måste göras begripliga för vanligt folk, anser han.

FN:s miljöchef har till exempel sett till att byta namn på den avdelning som bevakar miljötillståndet i världen till UN Environment i stället för den tidigare förkortningen, UNEP.

– Jag får mejl fulla av förkortningar som jag inte begriper. Men då räcker jag upp handen och säger att jag inte förstår.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“**Fakta. Erik Solheim**

Ålder: 61 år.

Aktuell: Tog den 1 augusti över som FN:s miljöchef.

Bakgrund: Partiledare för Sosialistisk Venstreparti, systerparti till det svenska Vänsterpartiet, 1987–1997. Han var minister i den norska regeringen 2005–2012, först som utvecklingsminister och från 2007 som miljöminister. “

DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016

“ Pressad Kaczynski räcker ut en hand

Jaroslaw Kaczynski, ledare för Polens styrande högernationalistiska parti, sträckte på onsdagen ut en hand till oppo-sitionen. Men det avvisades snabbt av oppositionen, som kräver att en omröstning om budgeten görs om på ett korrekt sätt.

Det mesta tyder på att den politiska krisen och protesterna vid det polska parlamentet, som redan har pågått i närmare en vecka, kommer att fortsätta över julhelgen.

Tusentals demonstranter samlas fortfarande utanför parlamentets grindar, bevakade av dussintals -poliser, i solidaritet med de folkvalda som ockuperar plenisalen i skift.

Kaczynski har tidigare inte ut-talat sig under de sex dygn som den akuta parlamentariska krisen har pågått. Men på onsdagsförmiddagen kallade Kaczynski, premiärminister Beata Szydlo och de två parlamentskammarnas talmän till presskonferens.

Kaczynski valde i huvudsak en försonlig attityd, men samtidigt anklagade han de ledamöter som sittstrejkar i parlamentet för att vara lagbrytare.

Det såg ut som att Kaczynski – som inte har någon formell post i statsledningen, men är den som i realiteten styr såväl presidenten och -regeringskabinettet – är hårt pressad, inte bara på hemmaplan.

På onsdagen meddelade EU-kommissionen i Bryssel enligt TT att den kommer att be Polen om mer förklaringar kring situationen runt landets författningsdomstol.

EU-kommissionen förväntar sig ett svar inom två månader. I Bryssel oroar man sig över att de regler som PIS-regeringen har drivit igenom om tillsättandet av nya domare hotar domstolens oberoende. I potten ligger ytterst Polens rösträtt i EU.

– De här frågorna har inte lösts och nya frågor har tillkommit, konstaterar kommissionens förste vice ordförande Frans Timmermans på en presskonferens i Bryssel.

– Vi är otroligt bekymrade, säger svenska kommissionären Cecilia Malmström till TT.

EU-beskedet kan ses som ett svar på att president Andrzej Duda i tisdags utnämnde en PIS-medlem, Julia Przylębska, som tillförordnad chef för författningsdomstolen. Han agerade snabbt efter att den tidigare chefsdomaren Andrzej Rzeplinski avgick i måndags på grund av att hans mandatperiod löpt ut. Rzeplinski var ytterst kritisk mot vad han ansåg vara regeringens försök att ändra domstolen på ett grundlagsstridigt sätt.

Den nya krisen kring parlamentet har inte direkt med författnings-domstolen att göra, utan uppstod på grund av att oppositionen och massmedierna i fredags uteslöts från budgetomröstningen.

Vid presskonferensen presenterade Kaczynski ingen lösning på krisen. I första hand vädjade han till oppositionen att inte paralysera parlamentets arbete; det är ett brott mot polsk lag, underströk han.

Han sade sig vara redo att inleda en dialog, men på ett villkor: att de folkvalda som har blockerat podiet i sejmen, parlamentets underhus, tillåter att församlingen återgår till sin normala funktion.

– Nu när helgerna närmar sig vill jag att det ska råda lugn landet. Därför föreslår jag att vi normaliserar parlamentets arbete genom att det införs ett system där oppositionen, efter mönster från Storbritannien, får vissa rättigheter i sejmen, att minoritetens rättigheter respekteras, sade Kaczynski.

Det skulle enligt Kaczynski kunna innebära att en ledare för oppositionen, om den nu kan ena sig om en gemensam företrädare, kan få leda parlamentsarbetet till exempel vid vart femte session.

Sejmens talman Marek Kuchcinski, som utlöste krisen när han utvisade en ledamot ur parlamentet i -fredags, sade att allt som skedde i sejmen den 16 december var helt i enlighet med lagen och författningen.

Oppositionens företrädare menade att Kaczynski inte erbjöd någon utväg från krisen.

– De backade inte ens en halv centimeter. Tonfallet var lugnt, men de har kvar sin arrogans och de hävdar fortfarande att budgeten röstades igenom på ett lagligt sätt. Vi anser att det som inträffade var illegalt.

Man gör det polska parlamentet till en fars, kommenterade den förra premiärministern Ewa Kopacz från PO (Medborgarplattformen).

Ryszard Petru, ledare för partiet Nowoczesna (Moderna), sade att om någon sträcker ut en hand så är han beredd att titta på erbjudandet.

– Jag skulle förvänta mig ett möte med Kaczynski. Men när talman Kuchcinski säger att han inte hade någon annan utväg är det inte sant. Han kunde ha släppt in ledamoten igen, men gjorde det inte. Han kunde ha ajournerat mötet och inlett konsultationer. Det fanns inte kvorum i salen, och alla ledamöter kunde inte komma in i salen, sade Petru.

– Enda sättet att normalisera -situationen är att omröstningen görs om. Annars kommer protesterna att fortsätta. Och Polen riskerar att gå mot kaos.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se”

DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016

“ Amnesty: Torterade barn lämnas utan vård

Under den pågående offensiven mot den terroristhållna irakiska staden Mosul lämnas krigsskadade och torterade barn utan vård. Det konstaterar Amnesty i en ny rapport.

Civilbefolkningen i Mosul – cirka 600 000 människor – har drabbats mycket hårt av offensiven. I synnerhet har barnen påverkats, skriver medborgarrättsorganisationen Amnesty International i en ny rapport.

Ungefär 100 000 Mosulbor har flytt från staden, men den övervägande delen har stannat kvar. Därtill uppmanade av irakiska myndigheter som inför offensiven mot Mosul släppte ned flygblad över staden där man uppmana de civila att ”stanna inne och hålla sig lugna”.

Därmed slipper Mosulborna söka efter flyktingboende som i många fall inte finns. Men i gengäld riskerar de att hamna i striderna mellan de IS-terrorister som ockuperar staden och de framtyckande irakiska regeringstrupperna.

Dessutom börjar det bli brist på vatten, mat och mediciner - det finns stor risk för att Mosul förvandlas till ett nytt östra Aleppo.

”Barn och ungdomar som hamnat i korselden i Mosul och skadats fysiskt och psykiskt finns på överfulla flyktingläger eller i överfulla sjukhus”, skriver Amnestys observatör Donatella Rovera.

Hon konstaterar att den medicinska hjälpen till barnen är helt otillräcklig - och hjälpen att bearbeta trauman från kriget är icke existerande.

Barnen kan också ge vittnesbörd om skräckväldet i Mosul under IS ockupation: hur småflickor utsätts för grova våldtäkter och unga pojkar tvingas ut i strid efter att först handgripligt fått lära sig brutal tortyrteknik.

– Det är barn som sett sina syskon krossas under rasmassor efter artillerianfall eller slitits i stycken efter en självmordsbombares attack, säger Donatella Rovera.

I rapporten riktar hon skarp kritik mot USA och andra västländer, som villigt bidragit med kostnader för militäroffensiven mot Mosul, men i mycket mindre grad satsat på humanitär hjälp.

”Om det finns resurser för att starta krig måste det också skapas resurser för att hantera krigets, effekter”, skriver Rovera.

FN:s flyktingorgan UNHCR lanserade tidigare i höst en aktionsplan för att hjälpa de civila som tvingas fly från sina hem i Mosul.

Det handlar bland annat om att utrusta barn med vinterkläder och tältboendena med extra filtar. Men hittills har bara 57 procent av de motsvarande 1,8 miljarder kronor som behövs kommit in.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“Fakta. Flyktingkrisen

Tre och en halv miljon irakier (av en befolkning på cirka 37 miljoner) är i dag flyktingar i sitt eget land. Av flyktingarna lever 1,3 miljoner i tillfälliga boenden, som tält eller plåtskjul.

Samtidigt som hjälpbehovet har ökat drastiskt har omvärldens vilja och förmåga att hjälpa minskat.

FN:s flyktingorgan UNHCR fick bara in en femtedel av de pengar som de behövt i Irak i år. “

DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016

“ Motgångar tvingar fram paus för offensiv i Mosul

Offensiven mot den IS-hållna irakiska storstaden Mosul har kört fast. Nu tar militäroperationen en paus för att omgruppera och fylla på förråden.

För drygt två månader sedan inleddes en omfattande militär offensiv för att jaga ut IS-terroristerna ur Mosul i norra Irak, det självutropade ”kalifatets” största stad.

Irakiska regeringsstyrkor, understödda av den kurdirakiska krigsmakten peshmerga samt shiamilis och västerländska specialstyrkor, har ryckt fram från fyra väderstreck. De backas också upp av USA-koalitionens stridsflyg.

Då, i oktober, förklarade den irakiska arméns talesman segervisst att Mosul skulle vara återerövrat före årsskiftet.

Men i dag ser bilden helt annorlunda ut. På onsdagen meddelade Matthew Isler, brigadgeneral i det amerikanska flygvapnet och biträdande befälhavare för flygstridskrafterna som anfaller IS, att offensiven mot Mosul tar en paus för att fylla på manskap och materiel.

Enligt Isler är läget under kontroll.

– Vi har vind i seglen och det är bara en tidsfråga innan daes’h (-Islamiska staten) är besegrat, säger brigadgeneralen till Reuters.

Men rapporterna från slagfältet är inte lika optimistiska. IS har uppenbarligen bjudit hårdare motstånd än vad militärstrategerna räknat med. Hittills har den framryckande koalitionen bara full kontroll över ungefär en fjärdedel av Mosul.

Och avancemanget har varit kostsamt. 2 000 irakiska soldater har stupat hittills, enligt FN:s beräkningar. Framför allt har elitstyrkan Gyllene divisionen lidit stora förluster. Men frågan är mycket känslig för den irakiska krigsmakten, som inte velat kommentera antalet stupade och sårade.

Armén var inledningsvis mycket generös med att låta journalister ”bäddas in” och följa med krigs-operationerna, men är nu mer restriktiv med sådant.

Det brittiska forskningsinstitutet Conflict Armament Research visar i en ny studie att IS fram tills helt nyligen haft en ”obruten och avancerad försörjningslinje” från Turkiet via Syrien.

Terrororganisationen har ganska obehindrat kunnat ta in materiel som bland annat använts vid tillverkning av avancerade bomber och minor.

Inne i Mosul har IS skapat ett vidsträckt nätverk av underjordiska tunnlar. Regeringsarmén har tvingats lägga mycket tid och kraft på att angripa tunnelsystemet.

IS-terroristerna har också i stor utsträckning använt civila som mänskliga sköldar, vilket har försvårat för USA-koalitionen att angripa Mosul från luften.

”Operation Fatah”, som offensiven mot Mosul döpts till, är den irakiska arméns stora chans att -rehabilitera sitt dåliga rykte.

Arméns reträtt från Mosul undan IS i juni 2014 var nämligen ett monumentalt fiasko. De tre armédivisioner, sammanlagt cirka 30 000 man, som skulle försvara staden flydde hals över huvud när Islamiska statens bataljon på cirka 1 300 man gick in i staden.

Sedan dess har IS fyllt på med utländska frivilliga och mer eller mindre tvångsrekryterade irakiska civila. Terrororganisationen beräknas nu har cirka 6 000 man i vapen i Mosul, och en mängd utrustning som erövrats av den flyende irakiska armén.

Men ”Operation Fatah” omfattar uppskattningsvis 100 000 man. Det behövs ett någorlunda snabbt och resolut intåg i Mosul för att reparera den irakiska arméns anseende.

Omvänt kan IS, så länge de hålla ut i Mosul, spela på sin ryktbarhet som skoningslösa och offervilliga. Terrororganisationen har ju också visat sig kapabel att fortsätta göra skada på annat håll – det är bara en och en halv vecka sedan som den symboliskt viktiga staden Palmyra i Syrien återtogs av IS.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Offensiven mot Mosul

Terrorgruppen Islamiska staten (IS) intog miljonstaden Mosul i juni 2014.

Den 17 oktober i år inleddes Operation Fatah, vars mål är att återerövra Mosul från IS. Aktionen leds av den irakiska armén och irak-kurdiska peshmerga, och understöds av shiamuslimsk -milis samt USA-ledda flygstridskrafter.

Uppemot 100 000 man står mot IS stridsgrupp som omfattar cirka 6 000 terrorister, välbeväpnade och beredda att genomföra självmordsdåd. “

DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016

“ Historien upprepar sig med protesterna

Analys. Läget blir alltmer spänt i Kongo där president Joseph Kabila klamrar sig fast vid sitt ämbete trots omfattande krav på hans avgång. Men att bara kräva Kabilas sorti är lönlöst när det handlar om en större elit som gynnas av det förlängda maktinnehavet.

Det var i måndags som president Joseph Kabilas andra mandatperiod löpte ut och han enligt författningen skulle stiga ned från ämbetet han haft i femton års tid.

Men någon efterträdare har inte utsetts. Regimen har varit saktfärdig i sina förberedelser och hävdar att ett val tidigast kan hållas 2018 och att presidenten inte kan stiga åt sidan förrän detta har genomförts.

Oppositionen menar att Kabila omedelbart borde hoppa av och låta en interimpresident regera tills nya val kan hållas.

Bara på tisdagen ska 26 demonstranter ha dödats i huvudstaden Kinshasa, enligt Human Rights Watch. Analysbrevet Africa Confidential konstaterar i en färsk redogörelse att oron är utbredd i varje landsände. Från Kinshasa till provinsen Kasai, där 400 människor dött sedan i augusti, till Nord-Kivu där etniskt relaterat våld också kostat hundratals människoliv under samma tidsperiod.

Flera separata eldhärdar kan i värsta fall länkas samman till en stor konflikt om landets svaga strukturer bryter samman under den pågående krisen.

Det hela känns alltför bekant. På tidigt 1990-tal hade diktatorn Mobutu Sese Seko regerat i snart 30 år. Protesterna som avlöste varandra hade inspirerats av en omvälvande tid i Europa där regimer i öst fallit som dominobrickor. Mobutu lyckades fördröja den demokratiska processen och höll sig vid liv genom att betala sina politiska motståndare samtidigt som polis och militär uppmanades att söka sin inkomst på egen hand.

En text från tidskriften The Atlantics arkiv, från augusti 1993, känns kusligt aktuell och förebådande när de citerar en promemoria från amerikanska UD som varnar för att Zaïre kan bli en kombination av Somalia och Liberia med enorm potential för stora flyktingströmmar, regional destabilisering och humanitära katastrofer.

I dag vet vi vad som hände. Afrikas världskrig som följde på Mobuturegimens kollaps blev det dödligaste i världen sedan 1945 med över fem miljoner dödsoffer. Ett tiotal stater drogs med i konflikten och miljontals människor tvingades på flykt.

Zaïre heter i dag Demokratiska Republiken Kongo, men det lever ännu inte upp till sitt namn. Oppositionsrörelsen söker inspiration från en annan tid av omvälvning den arabiska våren. Risken för systemkollaps och väpnad konflikt är överhängande.

Lär sig då inte Kabila av historien? Mobutu överlevde demokratikraven men inte konflikten. Mannen som byggde Afrikas Versailles i hemstaden Gbadolite tvingades till en förnedrande landsflykt till Marocko och vilar i en förhållandevis anspråkslös grav som anstår en grosshandlare på en kyrkogård i Rabat.

Men liksom var fallet med Mobutu, är det inte bara upp till Kabila att avgöra sitt eget öde. Personkulten odlas av både aktörer och åskådare till den grad att vi inte ser skogen för det stora trädet.

Nyhetsbyrån Bloomberg visade i veckan hur minst 12 medlemmar av familjen Kabila kontrollerar en sfär av 70 bolag som får miljardinkomster från gruvnäringen, byggbranschen och energisektorn. Lägg till hundratals nyckelpersoner i nästa led som också är beroende av att en person stannar på toppen.

En grupp organisationer, bland dem Human Rights Watch, har krävt sanktioner mot en rad personer inom säkerhetsetablissemanget. Men sannolikt krävs ett mer samordnat agerande som omfattar hela Kabilaregimens toppskikt. Möjligheterna till en sådan markering känns begränsade när Europa är splittrat och en isolationistisk Donald Trump är på väg in i Vita huset.

Det ser med andra ord mörkt ut i Afrikas hjärta.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN TORSDAG 22 DECEMBER 2016

“ Linus Larsson: Ingen vet hur många judars liv den första etiska hackaren räddade

Tusentals programmerare på Google och Facebook lovar att inte låta sina databaser bidra till förföljelse. En fransk 1930-talshackare kan ha visat vägen.

När Förintelsen av Europas judar startade hade Nazityskland hjälp av IBM. Datorteknik, visade det sig, var viktig för nazisterna när människor skulle räknas, kartläggas och klassificeras. Det finns en administrativ sida av ett folkmord och nazisterna drog nytta av IBM:s tyska dotterbolag för maximal effektivitet.

På några veckor har över 2 300 personer på teknikföretag i USA skrivit under ett upprop om att aldrig låta något sådant ske igen. De arbetar på Google och Amazon, på -Facebook, Apple och Microsoft. ”Vi är”, skriver undertecknarna, ”de vars jobb det är att hantera data om människor.” Med Trump på väg mot Vita huset oroar de sig för hur den kommer att missbrukas.

För jo, även om paralleller till nazismen kan tyckas alarmistiska så skulle det vara precis där man skulle börja leta om man skulle iscensätta förföljelse av minoriteter på 2010-talet. Om man, exempelvis, är en president som talar om att stänga gränser för en hel religion. Eller utmålar en folkgrupp som våldtäktsmän.

Databaserna som företagen sitter på är de största samlingarna personinformation som någonsin har funnits. Mycket har uppgetts frivilligt – ingen tvingas berätta om sin läggning eller religion på Facebook – men det gör dem inte mindre betydelsefulla.

Uppropet, som nås på Neveragain.tech, går ut på vägran: De vägrar att sammanställa information som skulle kunna hjälpa en regering att förfölja människor på grund av etnicitet eller ursprung.

Om personuppgifterna missbrukas så lovar teknikerna att stoppa det i första hand, att slå larm i andra. Fungerar inget ska de hellre lämna sina positioner än att samarbeta. ”Vi vägrar bygga databasen”, står det i uppropet.

Det är en tanke med lång tradition. Först av alla var kanske René Carmille.

Före andra världskriget skapade han hålkortsmaskinerna bakom Frankrikes folkbokföringssystem. Det var för sin tid sofistikerat, med detaljerade uppgifter om befolkningen. Namn, kön och yrke i var sin kolumn.

För nazisterna kan man knappt tänka sig ett vassare verktyg. Den omständliga förföljelsen av människor hade tagit ett steg mot digital automatisering. Sådan teknik skulle göra folkräkningen livsfarligt effektiv. Det visade sig i kortens kolumn nummer elva, som berättade vilka som var judar. Hade maskineriet rullat på så hade det gett ockupationsmakten en kusligt precis lista över vilka som skulle sättas i läger.

Ändå tycks nazisterna inte ha haft någon större nytta av registret. Det berodde troligtvis – omständigheterna är av begripliga skäl luddiga – på att René Carmille vägrade ”bygga databasen”, som Googleprogrammerare skulle uttrycka det 70 år senare. Eller snarare på att han tycks ha saboterat, ja hackat, sina 1930-talsdatorer så kolumnen som angav judiskhet inte följde med. Det skulle göra honom till den första etiska hackaren i världen.

Hur många som räddades vet ingen. Uppgifterna om vad René Carmille egentligen gjorde går isär. Men oavsett står sig lärdomen: Den som sköter databasen hade makt då och många gånger större makt i dag. 1944 greps René Carmille. Han skickades till koncentrationslägret Dachau där han dog några månader före krigets slut.

Man behöver inte tro att Trump är en ny Hitler för att se parallellen. Om man oroar sig för den tillträdande administrationen, för dess chauvinism och kopplingar till antisemiter, då ska man tänka på databaser. Mest av allt ska man kanske tänka på vem som kan vägra att bygga dem.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se “

DN FREDAG 23 DECEMBER 2016

“ En studie i socialistisk inkompetens

Herren ger och herren tar, i alla fall om han heter Nicolás Maduro. Två veckor före jul beordrade Venezuelas president rea i landets butiker, på det att konsumenterna skulle fröjdas. Inte nog med det. 3,8 miljoner leksaker konfiskerades hos ett importföretag, så att hans socialistpartis folkkommittér kunde dela ut dem till snälla barn.

Annars har Venezuelas helgstämning präglats av den bisarra valutapolitiken.

Först meddelade Maduro att alla sedlar med valören 100 bolivarer skulle dras in, fyra femtedelar av landets kontanter. Orsaken påstods vara att utländska maffior hade hamstrat papperspengar, för att köpa varor som står under regeringens priskontroll och sälja dem dyrare.

Det lät väl inte så sannolikt att någon skulle ta risken att lägga venezuelansk valuta på lager. Inflationen är uppe i 700 procent och spås nå världsbästa på 1 600 procent nästa år. Och följden av dekretet blev förstås att affärerna slutade ta emot sedlarna. Miljoner medborgare som bara använder kontanter skulle få ställa in julhandeln. Kravaller och plundring vidtog. Maduro backade efter ett par dagar och har skjutit upp sin snilleblixt till den 2 januari.

Historien är ännu ett exempel på den måttlösa inkompetens som kännetecknar socialistregimen. Vanstyret har ruinerat ekonomin, som samtidigt plågas av oljeprisraset. Svår brist råder på baslivsmedel och

mediciner, evighetslånga köer ringlar utanför butikerna även när inga ”valutareformer” härjar.

Maduro ser allt som en imperialistisk komplott, styrd av USA. Han är renons på insikt i enkla ekonomiska samband, värre än sin läromästare Hugo Chávez. Detta försöker presidenten dölja med ren politisk repression.

För ett år sedan vann oppositionen en jordskredsseger i parlamentsvalet, men Maduro har aldrig accepterat resultatet. Hans eget mandat går inte ut förrän 2019, även om resterna av socialisternas folkliga stöd redan har vittrat bort. Makten vilar på armén, en valkommission bestående av nicke-dockor och en högsta domstol fylld av lojalister i stället för jurister.

Korruption och kriminalitet är det enda som har högkonjunktur. Skillnaden mellan socialism och surrealism är hårfin.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se Ledarskribent “

DN FREDAG 23 DECEMBER 2016

“ Oredan stor inför Brexit ett halvår efter beslutet

Sex månader har gått sedan britterna röstade för att lämna EU. En hel del har hänt – men mycket av ovissheten kvarstår kring vad Brexit kommer att innebära för Storbritannien.

”Brexit betyder Brexit”, sade Theresa May när hon tillträdde som premiärminister.

Men under det halvår som gått sedan 51,9 procent av de brittiska väljarna röstade för att lämna EU har det blivit tydligt att ordet Brexit (en sammanslagning av ”Britain” och ”exit”) faktiskt kan betyda en rad olika saker.

Förre premiärministern David Cameron förbjöd in i det sista landets statsförvaltning att förbereda sig för ett utträde ur EU. Resultatet: på midsommaraftons morgon var det ingen som säkert visste vad Brexit innebar, annat än att landet nu formellt skulle lämna unionen.

Samtidigt innehöll valrörelsen minst två olika lämnalinjer:

Å ena sidan den som främst är kritisk till EU:s överstatliga ambitioner, och som menar att ett oberoende, självständigt Storbritannien skulle stå sig starkare i globaliseringen – kanske efter samma modell som Norge, med tillgång till den inre marknaden, fri rörlighet för EU-medborgare, men utanför det övriga EU-samarbetet.

Å andra sidan den som till varje pris vill stoppa invandringen från EU, oavsett följderna för handeln – en linje som kallats för ”hård Brexit” och som letts av Nigel Farage, med starkt eldunderstöd av brittiska tabloider.

I en ny rapport från brittiska King’s College konstaterar professor Anond Menan och hans forskarkollegor att det nu lutar åt att det blir en sådan ”hård Brexit”, delvis som en följd av den politiska utvecklingen i Storbritannien och delvis för att EU vägrar ge tillgång till den inre marknaden utan fri rörlighet för dess medborgare.

Vad innebär detta? Och vilka effekter ser vi i dag?

Brexits tre musketörer har fått en tuff start
1 Theresa May har lagt ut kursen mot en patriotiskt färgad, konservativ politik och sagt att hon tänker aktivera artikel 50 i Lissabonfördraget senast i slutet av mars nästa år – vilket innebär att förhandlingarna med EU måste vara klara senast våren 2019.

Lämna-generalen Boris Johnson har utsetts till utrikesminister och två nya departement har skapats: ett för själva EU-utträdet som leds av David Davis, och ett för internationell handel med Liam Fox vid rodret.

Men May och hennes tre ”Brexit-musketörer” har fått en tuff start. Bristen på planering har skapat oreda; fokus har hamnat på *hur* Brexit ska gå till, snarare än på *vad* utträdet innebär.

En viktig knäckfråga är hur mycket parlamentet ska ha att säga till om. May har lovat underhuset inflytande över hur stor del av EU-lagstiftningen som ska vara kvar (inom den så kallade ”Great repeal bill”). Men hon vill hålla parlamentet utanför förhandlingarna med EU, eftersom många av hennes parti-kamrater i Tories är skeptiska till en ”hård” Brexit.

I januari ska det avgöras i domstol om underhuset måste hålla en omröstning innan regeringen kan aktivera artikel 50. Nästa strid: om det slutliga avtalet måste godkännas av parlamentet eller ej.

Pundet föll – men ekonomin går starkt
2 Stanna-sidan varnade för finansiellt kaos vid Brexit, något som hittills har visat sig vara en överdriven farhåga.

Men det brittiska pundets fall innebär risk för ökad inflation och fallande reallöner. Det kan leda till ett ökat antal konflikter på arbetsmarknaden. På längre sikt är också framtiden för Londons viktiga finanssektor ett frågetecken.

Hatbrotten ökade kraftigtefter omröstningen
3 Månaden efter Brexit-omröstningen ökade antalet hatbrott i England och Wales med 41 procent. Enligt en ny studie var många av brotten rasistiskt eller nationalistiskt motiverade.

Brexit gav samtidigt draghjälp åt radikala nationalister och höger-populister i andra länder. I USA fick Donald Trump en inte försumbar knuff framåt och i Frankrike hoppas Marine Le Pen ännu att vågen ska ta henne till presidentposten vid valet nästa år.

Men tecken finns på att Brexiteffekten kan ha ebbat ut. För några veckor sedan förlorade FPÖ:s kandidat Norbert Hofer i Österrikes presidentval.

I England må Nigel Farage vara populär, men sedan han lämnade partiledarposten i invandringsfientliga Ukip har partiet närmast fallit samman.

Skottarnas vrede ett nationellt problem
4 Blir Storbritanniens utträde ur EU början på slutet för Förenade Kungariket? Den skotska försteministern Nicola Sturgeon hotade nyligen med en andra folkomröstning om självständighet om Skottland inte tillåts stanna kvar i EU:s inre marknad efter Brexit.

62 procent av skottarna röstade för att stanna i EU, så Sturgeon känner starkt stöd i frågan. Men ett skotskt undantag skulle kunna leda till gränskontroller mellan England och Skottland – något Theresa May knappast tänker acceptera.

Skottland har heller inte laglig rätt att utlysa en folkomröstning utan den brittiska premiärministerns godkännande. Att göra det ändå – likt Kataloniens öppna utmaning av den spanska centralmakten – vore ett högt och farligt spel.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

“ Pressad Merkel skärper tonen om utvisningar

Tysklands förbundskansler Angela Merkel agerar nu för att snabbare kunna utvisa tunisier som fått avslag på sin asylansökan. Kritiken mot henne har varit hård från tyska högerpartier efter det att tunisiern Anis Amri dödat 12 och skadat 48 människor i Berlin i måndags. Amri sköts på fredagen till döds av italiensk polis.

Stockholm-Rom.
Jakten på tunisiern Anis Amri tog slut vid tretiden natten mot fredagen på Piazza I Maggio i Sesto San Giovanni-området i Milano, utanför den lokala tågstationen.

Två polismän som såg 24-åringen fattade misstankar då stationen var stängd och få andra befann sig på gatorna.

När en av polismännen bad 24-åringen identifiera sig drog Anis Amri fram en pistol ur den ryggsäck han bar på och skottskadade den ene polismannen i axeln samtidigt som han skrek ”polisbastarder” och rusade från platsen.

Den andre polismannen hann ikapp Amri, som försökte gömma sig bakom en bil, och sköt honom till döds med två skott i bröstet. Den skottskadade polismannen befinner sig utom fara.

24-åringen kunde senare identifieras genom fingeravtryck och den pistol han sköt mot poliserna med har visat sig vara den samma som användes för att döda den 37-årige polske långtradarchauffören.

– Det råder ingen tvekan om att det är Anis Amri, sa Italiens inrikesminister Marco Minniti några -timmar efter dödsskjutningen. Minniti hyllade också de båda poliserna som han sa hade gjort ”samhället en mycket stor tjänst”.

Biljetter som hittats på den döde visar att Amri lyckats korsa två gränser på sin flykt från Berlin. En av biljetterna visar också att 24-åringen tagit tåget från Chambery i sydöstra Frankrike till Turin i norra Italien och sedan vidare till Milano dit han ska ha kommit vid ettiden på natten.

Hur Amri tagit sig från Berlin till Chambery var på fredagen ännu oklart.

Förutom biljetterna hittades även en kniv och några hundra euro i kontanter i 24-åringens ryggsäck.

Anis Amri hade kontakter med extremister i Italien efter att ha avtjänat ett nästan fyra år långt fängelsestraff i södra Italien mellan åren 2011 och 2015, bland annat för att ha bränt ned en skola.

Under de senaste dygnen har bilden växt fram av en ung man med starka sympatier för terrororganisationen IS. 24-åringen har vid flera tillfällen filmats vid en moské i Berlin som av säkerhetspolisen pekats ut som en rekryteringslokal för IS. IS har också sagt sig ligga bakom attacken.

Bara minuter efter att det bekräftats att 24-åringen dödats av -italiensk polis publicerade också den IS-trogna propagandabyrån Amaq en video där Amri svär sin trohet till IS-ledaren Abu Bakr al-Baghdadi. Den flera minuter långa videon är av allt att döma inspelad med Anis Amris egen mobilkamera på en bro över en flod i Berlin.

Filmklippet är troligtvis inspelat före attacken på Breitscheidplatz då Amri inte säger något om dådet eller om några planer på att genomföra det.

Tysklands förbundskansler Angela- Merkel har fått utstå hård kritik från en rad politiska motståndare, inte minst från högerkanten, efter attacken mot julmarknaden.

Högerpopulistiska AfD lade snabbt skulden på den regerande förbundskanslern. ”Det här är Merkels döda”, skrev en av partiets företrädare, Marcus Pretzell, på sitt Twitterkonto. En annan, Stefan Räpple, skrev att Merkel hade blod på sina händer.

På fredagen talade Merkel med Tunisiens president Beji Caid -Essebsi och framförde då den tyska regeringens önskan att det ska bli lättare att utvisa tunisier som fått sina asylansökningar avslagna, skriver Reuters.

– Jag sade till Tunisiens president att vi måste öka utvisningsprocessen betydligt och öka antalet personer som skickas tillbaka, sa Merkel efter samtalet.

Tunisiska medborgare har varit inblandade i flera terrordåd under de senaste åren. Den 25 juni 2015 sköt en 23-årig tunisier ihjäl 38 turister, de flesta britter, på en strand norr om Sousse i Tunisien och den 14 juli

2016 mördades 86 människor och fler än 400 skadades när en -31-årig tunisier använde en lastbil som -vapen när han körde längs strandpromenaden i Nice i Frankrike.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se
Peter Loewe loewe@tin.it “

“ Detta har hänt.
Källa: Tysk polis, Reuters, Der Spiegel, TT

Vid klockan 20 i måndags körde en polskregistrerad lastbil in i en julmarknad i närheten av Kaiser Wilhelm Gedächtniskirche i centrala Berlin.

Lastbilen körde 50-80 meter in bland marknadsstånden innan den stannade. 12 personer omkom och 48 skadades av attacken.

En polsk man hittades avliden i lastbilen. Mannen var blodig och hade huggits med en kniv flera gånger.

Strax efteråt grep tysk polis en pakistansk asylsökande man. Han släpptes dagen efter på grund av bristande bevis.

Den 21 december hade polisen en ny huvudmisstänkt: 24-årige tunisiern Anis Amri.

Anledningen till misstanken var ett papper som hittats i lastbilen, ett tillfälligt uppehållstillstånd som tillhörde Amri. Hans fingeravtryck påträffades även i lastbilen.

Anis Amri ska ha nekats asyl i Tyskland tidigare under året men hade inte skickats tillbaka till sitt hemland på grund av att han saknade giltiga identitetshandlingar.

Under onsdagen utfärdades en europeisk arresteringsorder och en belöning på runt en miljon kronor utlovades till den som hade information om var den misstänkte kunde befinna sig.

Det kom senare fram att polisen känt till Anis Amri sedan en längre tid tillbaka och att han stod under bevakning sedan mars.

Amri ska ha umgåtts i islamistiska nätverk och polisen ska ha avlyssnat ett telefonsamtal mellan honom och en radikaliserad imam, Abu Walaa.

Den tunisiske mannen bodde -tidigare i Italien, där han satt i fängelse efter en mordbrand. Enligt hans far var det i Italien och i Europa som han radikaliserades. Amri ska ha bott i Tyskland sedan 2015 och i Berlin sedan februari.

Runt klockan 11 den 23 december meddelade Italiens inrikesminister-Marco Minniti att Amri sköts ihjäl av polis i stadsdelen Sesto San -Giovanni i Milano tidigt under -morgonen. Han ska efter en säkerhetskontroll vid stationen ha dragit vapen och skrikit ”Allahu Akbar” innan polisen oskadliggjorde honom. “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

“ Terroristerna slinker ur polisens nät när information fastnar

Analys. Terroristdåd har blivit det nya normala även för Europa. Vi får ställa in oss på att allt fler händelser som lastbilsmassakern i Berlin kommer att inträffa. Men förmågan att förebygga och försvara sig mot terroristerna lämnar mycket övrigt att önska.

Det råder naturligtvis stor lättnad, inte bara i Tyskland utan också i de andra europeiska länder som under de senaste åren har drabbats av terrordåd. 24-årige Anis Amri, mannen som i måndags körde in lastbilen på en julmarknad vid Kurfürstendamm i Berlin och dödade 12 människor, är oskadliggjord. Polisen tycks ha gjort sitt jobb. Efter några dygns jakt är mördaren död.

Men samtidigt visar den senaste- attacken hur svårt det är att förhindra den typen av dåd mot mjuka mål, oavsett om de har varit välorganiserade eller inte.

Om Amri varit en ensamvarg som agerade på egen hand hade det varit oerhört svårt, för att inte säga omöjligt, att upptäcka hans avsikter. Fanns det däremot en organisation eller ett nätverk som hjälpte honom fanns det i teorin större förutsättningar att komma en -konspiration på spåren. Och mycket talar för att aktionen var väl förberedd. Enligt IS (Islamiska statens) propagandasajt Amaq skedde terrordådet på uppdrag av IS. I en video som spelades in före måndagens attack, och som släpptes av Amaq på fredagsefter-middagen, säger Amri att IS kommer att hämnas på ”korsfarare i Europa” som bombar muslimer och han uttalar sin lydnad till IS ledare Abu Bakr al-Baghdadi.

Betraktat så här i efterhand verkar det som om mycket om Amris bakgrund var känt. Amri sprattlade i polisens nät en tid men lyckades slinka ur det. De tyska myndigheterna försökte utvisa honom till hans hemland Tunisien, sedan han nekats asyl i Tyskland, men misslyckades. Han saknade id-handlingar som de tunisiska myndigheterna kunde godta.

Sedan försvann Amri från säkerhetspolisens radar, trots att han hade avtjänat fyra års fängelse för våldsamt upplopp på en flyktingmottagning i Italien.

En förklaring som har anförts är att de tyska säkerhetsmyndigheterna är uppsplittrade på nära 40 organ. Var och en av de 16 del-staterna har sina egna polis-kårer och interna säkerhetstjänster. Dessutom är datasystemen föråldrade och information av typ id-uppgifter och fingeravtryck lagras i separata databaser som inte kan ”köras” samtidigt.

Även på europeisk nivå saknas ett enhetligt system för informations-utbyte mellan EU:s medlems-länder. Att skapa en stor europeisk databas med biometrisk information föreslog Tysklands inrikes-minister Thomas de Maizière redan i mars 2016 – strax före terror-attacken i Bryssel som -skördade 32 dödsoffer.

Skulle en sådan informationsdelning ha kunnat förhindra Amri från att fullfölja sitt terrordåd? Det får vi nog aldrig veta. Men enligt medieuppgifter verkar polisen ha haft ganska gott om information om Amri; bland annat att han tillhörde ett av jihadistiskt rekryteringsnätverk för IS i Tyskland som leddes av Abu Walaa, en irakisk predikant, som greps i november. Walaa och några andra i gruppen kommer att åtalas för terroristbrott.

Det är ingen vild gissning att inrikesminister de Maizière kommer att trycka på för en snabb reformering och effektivisering av myndigheternas antiterrorkapacitet. Både på tysk och europeisk nivå.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

”Aleppo är en hörnsten i historien” Då: Aleppo var känt för sin öppenhet Nu: Förstörelsen är så brutal, så … meningslös

Kommentar. Aleppo i norra Syrien är en av världens äldsta ännu bebodda städer, med anor från Alexander den store och patriarken Abraham och ett unikt kulturarv. Men nu ligger de tusenåriga byggnaderna i ruiner.

Så fort ”Aleppo” dyker upp i nyhetsrapporteringen – ofta i dessa dagar – tänker jag på de söndersmulade husen i Jabal Badro.

Det har gått mer än tre år sedan DN-fotografen Roger Turesson och jag tillbringade några dagar i krigets Aleppo. En förmiddag åkte vi ut till arbetarstadsdelen Jabal Badro i den östra delen av staden, som något år tidigare tagits över av den väpnade oppositionen, ”rebellerna”. Någon vecka tidigare hade president Bashar al-Assads krigsmakt avfyrat Scudrobotar mot stadsdelen. Fyra pjäser med upp till ett ton sprängämnen vardera.

Roger Turesson har bevakat i stort sett varje större global konflikt som inträffat under de senaste fyra decennierna. Jag har varit i Gaza, i Groznyj, i Bosnien. Men angreppet mot bostadshusen i Jabal Badro var något värre än vad vi tidigare sett. Förstörelsen var så brutal, så chockerande, så… meningslös.

Husens ytterväggar hade smulats sönder som knäckebrödsskivor. Takstolarna spretade upp mot himlen. Lägenheternas möbler och bohag låg kringslängda i bråten. Det rådde en påtvingad stillhet. Några enstaka boende hade resolut börjat återuppbyggnadsarbetet. Andra stod bara tysta och betraktade de skövlade resterna av det som fram tills helt nyligen varit deras hem.

Detta var i mars 2013. Redan då hukade familjer i källare undan bomber. Det var brist på bränsle. Träden i stadsparken hade fällts för att värma husen. Vi passerade ruinerna av det stora Dar al-Shifasjukhuset som bombats sönder och samman redan i november 2012.

Sedan dess har jag följt Aleppo på avstånd, via Skype och mobil, i kontakt med flyktingar i Sverige och Turkiet eller i lägren i Jordanien. Det blev alltför farligt att åka in i de icke regimkontrollerade områdena – i november 2013 blev min arbetskamrat Magnus Falkehed kidnappad tillsammans med fotografen Niclas Hammarström. Ansökningarna om inresevisum till al-Assads del av Syrien avslogs eller ignorerades.

Det är hisnande ofattbart att det krigstillstånd och den ödeläggelse som vi bevittnade i Aleppo i mars 2013 bara blivit värre. Och värre.

Syrien har genomkorsats av kulturer från tre kontinenter under de senaste femtusen åren och Aleppo, en av världens äldsta ännu bebodda städer, är en hörnsten i historien. Det finns få platser på jorden som kan mäta sig med dess anor.

Här drog Alexander den Store förbi mot Egypten sedan han besegrat perserkungen Darius III i slaget vid Issos år 333 före Kristus. Patriarken Abraham, som såväl kristna som judar och muslimer räknar som sin anfader, höll boskap i Aleppo och bjöd törstande vägfarare på mjölk från sina kossor – därav Aleppos arabiska namn, Halab, som betyder ”mjölk”. Aleppo finns omnämnt i andra Samuelsboken i Bibelns gamla testamente.

Spåren av Aleppos plats i vårt kollektiva medvetande har varit mycket påtagliga. Här finns Stora moskén, även kallad Umayyadmoskén, som tog århundraden att färdigställa. Aleppos gamla stad hade en souk (marknad) som anses vara en av Mellanösterns finaste och som av FN-organet Unesco förklarats som ett omistligt världsarv. Citadellet (försvarstornet) från 1100-talet i hjärtat av det antika Aleppo är också världsarvsstämplat. Badhuset Hammam Yalbougha som stod klart 1491 var ett av de praktfullaste i sitt slag.

Jag beskriver alla dessa unika klenoder i dåtid, och det beror på att de är helt eller delvis förstörda. Umayyadmoskén ligger till stor del i ruiner, liksom souken. Citadellet är svårt sargat. Av det medeltida badhuset återstår inte mycket mer än bråte. De stridande parterna skyller förstörelsen på varandra.

Trots den historiska ryktbarheten och storheten har det inte varit något musealt eller stillastående över Aleppo. Innan kriget var staden i ständig tillväxt. Här fanns en textilindustri som exporterade mode till hela Mellanöstern och ett blomstrande kulturliv.

Aleppo var också känt för sin tolerans och öppenhet. Här levde alla trosuppfattningar och etniska grupper i fredligt samförstånd: ortodoxa kristna, shiamuslimer, sunniter, kurder, alawiter, sekulära.

En gång i tiden – det är bara sex år sedan, men det känns som en evighet – satsade Syriens turistmyndigheter hårt på att locka fler utländska besökare. Aleppo med sitt ojämförliga kulturarv och sitt exotiskt pulserande stadsliv var ett av dragplåstren i pr-kampanjen.

”Aleppo är inget för de blyga eller pjåskiga. Staden är lika fräck och oanständig som Damaskus är sedesamt. Aleppo är en attack mot alla dina sinnen – från de vindlande soukerna i Gamla stan, till de skarpa aromerna från kryddor, ostar och nyslaktade djurkroppar i marknadsstallen”.

Så beskrivs Aleppo i den brittiska turistguiden ”Syria Handbook” som trycktes år 2010.

När det folkliga upproret övergick i inbördeskrig kom Aleppo att delas i den regimkontrollerade västliga delen och den östliga där en disparat samling upprorsmän höll till. Befolkningen klämdes mellan sköldarna. Världsarven blev militära mål och stridsterräng. Umayyadmoskéns historiska minaret raserades.

När Ryssland gick med i Syrienkriget på president Bashar al-Assads sida i oktober förra året inleddes en ny fas i konflikten. Östra Aleppo blev belägrat, FN:s hjälpsändningar stoppades. Det sköts Gradmissiler och hemmagjorda raketer från den östra sidan mot den västra, men övervåldet mot den icke regimkontrollerade delen var mer oförsonligt,

omfattande och systematiskt. Ett totalt krig, framför allt från luften, där ingen skillnad drogs mellan civila och kombattanter.

Två dagar före jul var östra Aleppo tömt på folk, rapporterar den syriska regeringssidan. Hur nästa kapitel i Aleppos stolta historia ska se ut vet ingen.

Själv väljer jag att plocka fram en annan minnesbild från min och Roger Turessons Alepporesa. När vi skulle lämna det förödda Jabal Badro dök plötsligt en ung man upp, som ur tomma intet. Han presenterade sig som Khalifa. En nittonåring med sneakers, jeansen moderiktigt hängande på trekvart och en plastpåse full med sprejburkar. Han satte genast i gång med att dekorera en av de havererade husväggarna. Det blev en smiley, den ordlösa symbolen för optimism. Under den leende munnen skrev han på arabiska: ”Det blir bättre i morgon”.

Sedan stoppade Khalifa tillbaka sprejburken i påsen och försvann lika snabbt och spårlöst som han kommit.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

“ Putins leende säger mer än tusen ord

Analys. President Vladimir Putin gav ett avspänt och säkert intryck under sin årliga gigantiska presskonferens i Moskva. Han antydde med ett leende att han tidigt förstod att Trump skulle vinna president-valet i USA.

Putins årliga presskonferens brukar vara en blandning av show, information och buskis. Ofta har Putin tagit tillfället i akt att genera kvinnliga journalister eller låta undslippa sig någon smaklös spetsfundighet.

I fjol såg vi en president i försvarsställning promenera in. I år är det snarare en person som verkar se fram emot att få säga till den västerländska pressen: Vad var det jag sa.

I fjol lät han nästan bara rysk regional press ställa frågor, nu släppte han fram både Wall Street Journal, BBC och NBC och höll på i över fyra timmar, en timme längre än sist. Över 1 400 journalister hade ackrediterat sig.

Det är svårt att låta bli att dra slutsatsen att valet av Trump – och Trumps val av ministrar – har gjort Putin betydligt villigare att möta den internationella pressen.

På frågan om den ryska inblandningen i amerikanska president-valet svarar Putin först så här:

– Det är meningslöst att skylla sina egna misslyckanden på utomstående faktorer. Republikanerna är i majoritet även i senaten. Är det också vårt fel? En betydande del av det amerikanska folket har en syn på hur världen ska styras som sammanfaller med vår. Det är en bra grund för att bygga relationer mellan två mäktiga länder som USA och Ryssland.

Sedan tillägger Putin:

– USA har fått en president som kände av strömningarna i samhället. Ingen trodde att han skulle vinna. Förutom vi.

Publiken skrattar. Applåderar. Och Putins belåtna leende säger mer än tusen ord.

Det här är något som Putin excellerar i – att säga en sak utåt men samtidigt signalera att han kanske har gjort exakt det han anklagas för. Men det går inte att bevisa. Det är ett maktmedel, ett sätt att visa att man har övertaget. Putin använde samma taktik när Ryssland annekterade Krim.

– Precis som Trump sade: Ingen vet vem som hackade in sig hos Demokraterna. Det kan vara vem som helst. Hackaren avslöjade sanningsenlig information om hur Demokraternas ledning försökte stoppa Sanders. Nu ropas det att man måste få veta vem som bröt sig in. Är det viktigt?

Trump twittrade nyligen att USA måste stärka och utvidga sin kärnvapenkapacitet. Putin svarade nästan omedelbart med att Ryssland måste satsa på sina kärnvapen, i synnerhet kärn-vapenmissilerna. Det här tyckte han inte var något speciellt att orda om under presskonferensen.

– Trump har talat om att USA måste stärka sin kärnvapenpotential. Det är inget konstigt med det. Jag förundrar mig däremot över den nuvarande administrationen som säger att USA:s kärnvapen är de mäktigaste i världen. Som om någon hade förnekat den saken.

Putin upprepade än en gång att Ryssland är redo att försvara sig mot vem som helst:

– Ryssland är starkare än vilken potentiell anfallare som helst – i vårt försvar, i vår historia, i våra traditioner och i vår försvarsvilja. Men jag vill understryka att det handlar om ifall vi skulle bli -attackerade.

Vem som skulle vilja anfalla Ryssland lämnade Putin osagt.

Han passade också på att slå sig för bröstet angående Rysslands agerande i Syrien och evakueringen av Aleppo. Det massiva antal civila som har dött i ryskstödda bombräder nämnde han inte.

– Vi lyckades lösa situationen i Aleppo tack vare Turkiet och Iran. Jag vill inte låta anspråksfull men utan oss hade det helt enkelt varit omöjligt. Det här samarbetet behövs och vi kommer att vidareutveckla det. Samtidigt gäller det att diskutera med andra i regionen, Jordanien, Egypten, Saudiarabien. Det vore också olyckligt att lösa situationen i Syrien utan USA. Vi är beredda att jobba med alla, sade Putin i ytterligare ett av honom typiskt uttalande som egentligen betydde:

– Det är vi som bestämmer i Syrien, men USA får gärna vara med om de lär sig samarbeta med oss.

Putin är helt klart medveten om anklagelserna att han underblåser extremhögerns frammarsch i Europa och utnyttjar splittringen inom EU. Han kommenterade det genom att slå ut med händerna.

– Hur ska Europa bygga upp sina inre relationer? Det har vi inget med att göra. Frågan är huruvida det ska vara ett Europa av självständiga stater eller en kvasifederal organisation? I dag har EU-kommissionen större makt än Centralkommittén hade i Sovjet-unionen.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se DN s korrespondent “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

“ Nu har maktspelet börjat

Vladimir Putin och tillträdande USA-presidenten Donald Trump har uttalat att Ryssland och USA kraftigt ska rusta upp sina kärnvapenstyrkor. DN:s utrikeskommentator Michael Winiarski svarar på tre frågor om de nya utspelen.

1 Varför kommer utspelen just nu?

– Det var inte helt väntat, eftersom båda männen länge har talat uppskattande om varandra och har sagt sig vilja förbättra de inbördes rysk-amerikanska relationerna. Trump har inte ens svurits in som president – det sker om drygt fyra veckor – men redan har tuppfäktningen börjat. De två ledarna har tydligen behov av att positionera sig inför det kommande toppmötet mellan dem. Ordväxlingen började med att Putin sade att Ryssland måste stärka sina strategiska nukleära styrkor. Några timmar senare förklarade Trump på Twitter – möjligen ett direkt svar på Putins uttalande – att USA kraftigt måste stärka och utvidga sin nukleära kapacitet.

– Utspelen visar att det inte blir så lätt att minska spänningarna mellan USA och Ryssland som Trump framställde det inför valet. Dessutom kan vi nog glömma att det blir fler försök till att nå ett nytt nedrustningsavtal under den närmaste tiden. Det är en omsvängning mot utvecklingen sedan kalla krigets slut, då kärnvapenarsenalerna har blivit allt mindre i både USA och Ryssland.

2 Har Trump och Putin gett upp ambitionen att närma sig varandra?

– Båda vill förbättra relationerna, men det ändrar inte på det faktum att USA och Ryssland är två kärnvapenstormakter med många motstridiga intressen och att de tävlar om globalt inflytande. På senare tid är det Ryssland som har varit på militär offensiv, främst i Ukraina och Syrien, medan USA under Barack Obama har -retirerat. Just nu pågår en ömsesidig upprustning vid gränsen Nato-Ryssland. Två amerikanska armébrigader ska placeras i östra Europa och Baltikum nästa år, och på den ryska sidan stationeras nya divisioner vid gränsen till Ukraina. Det är oklart om Trump kommer att fullfölja dessa planer.

3 Kommer Trump och Putin att starta en ny kärnvapenkapplöpning?

– Enligt en talesman för Kreml kommer Ryssland aldrig att starta en kapprustning. I en intervju några timmar efter sin Twitterpost sade Trump: ”Låt det bli kapprustning. Vi kommer att överträffa dem varje gång och överleva dem alla”. Men det kan vara hans vanliga sätt att föra ordkrig. Mycket beror på vilken utrikespolitisk linje Trump till slut kommer att välja. Han har gett blandade signaler, och i hans administration finns motstridiga viljor. Några är Rysslandshökar (som försvarsminister James Mattis), andra är kompisar med Putin (som utrikesminister Rex Tillerson). Själv har Trump antytt att han vill ge upp Nato, lämna Ukraina åt sitt öde, avskaffa sanktionerna mot Ryssland och satsa på sam-arbete med Moskva i kampen mot IS i Syrien. Men samtidigt har han tidigare flaggat för att han vill rusta upp militärt.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

“ FN:s säkerhetsråd säger nej till israeliska bosättningar

Analys. I en historisk omröstning på fredagen fördömde FN:s säkerhetsråd Israels bosättningar med 14 röster mot en nedlagd röst, USA:s. Donald Trumps febrila ansträngningar att tvinga fram ett veto slog slint.

Jerusalem.
När det stod klart att USA skulle lägga ned sin röst och låta resolutionen antas, inledde regerings-källor i Jerusalem ett bombardemang av anklagelser mot president Barack Obama. Han och utrikesminister John Kerry skulle ha kokat ihop resolutionen tillsammans med Israels fiender, och övergivit Israel. Enligt Israels TV2 försökte Trumplägret i sista stund övertala Ryssland och Vladimir Putin att lägga in veto mot resolutionen.

Inför omröstningen hotade den republikanske Lindsey Graham att skära ned USA:s bidrag till FN:s budget och inskränka biståndet till de länder i säkerhetsrådet som röstat för resolutionen.

USA:s FN-ambassadör Samantha Power höll ett passionerat tal efter omröstningen, ett tal där president Obamas röst tydligt hördes. Power påminde om att 355 000 bosättare flyttat till Västbanken sedan fredsprocessen inleddes 1992:

– Denna resolution speglar förhållandena på marken. Bosättningarna har blivit ett dramatiskt hot mot tvåstatslösningen.

På torsdagen såg det ut som om Donald Trump skulle lyckas torpedera resolutionen. Han ringde den egyptiske presidenten Abdulfattah al-Sisi och övertalade honom att dra tillbaka sitt resolutionsförslag. Men flera andra medlemmar av säkerhetsrådet, bland dem Venezuela, Malaysia och Nya Zeeland, enades då om att ställa sig bakom resolutionen.
Den palestinske presidenten Mahmud Abbas sade att FN givit Israel en örfil och för ovanlighetens skull hyllade också Abbas svurne fiende, Hamasregimen i Gaza, den diplomatiska framgången.

Under tidigare FN-voteringar om bosättningarna har USA:s veto alltid skyddat Israel. Men under hösten har Obama vägrat lova samma sak denna gång. Det finns mycket en ny president i Washington kan ändra på. Men en resolution i säkerhetsrådet blir omedelbart en del av FN:s policy, och det är detta som sporrat palestinierna att göra sitt yttersta för att slå mynt av öppningen. Resolutionen är det första steget mot skärpta diplomatiska åtgärder mot Israel, kanske sanktioner.

Ur USA-perspektivet är det mest anmärkningsvärda med Trumps agerande att han bedriver utrikespolitik innan han tillträtt. I Mellanöstern tolkas det gångna dygnets drama som ett smakprov på vad som stundar under Trump. I veckan avslöjades att både Trump och hans svärson Jared Kushner donerat pengar till bosättningen Beit El, som ligger ett stenkast från den palestinske presidentens residens.
Under sitt twittrande på torsdagen använde Trump formuleringar som är identiska med premiärminister Benjamin Netanyahus: att den enda rimliga vägen mot en fredlig uppgörelse går via direkta förhandlingar mellan Israel och palestinierna; att FN-beslut bara förvärrar situationen.
Den socialdemokratiske israeliske Knesset-medlemmen Nahman Shai sade sig vara chockad över de grova utfallen från Netanyahu mot Obama och Kerry:

– Bosättningarna förstör vår internationella ställning. Vi är i dag ett isolerat land i världen och det är ett direkt resultat av bosättningarna. Det dummaste vi kan göra i detta läge är att ta strid med USA, vår vän och gynnare.

I Ramallah jublade man på gatorna, och förtjusningen över USA:s beslut blandades med raseri över Egyptens svek. Kanaan Jamal på den palestinska flyktingmyndigheten säger till DN:

– Vi behövde detta för att inte sjunka ned i förtvivlan och hopplöshet. Vi vet att fred endast kommer efter hårda förhandlingar. Men för oss som kämpar mot våld och terrorism är detta en enorm uppmuntran. Vi kan säga till vårt folk med gott samvete att diplomati, inte våld, för oss närmare målet.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN LÖRDAG 24 DECEMBER 2016

“ Lättnad för två av Europas banker

Två europeiska banker kan dra en lättnadens suck. Deutsche Banks böter i kölvattnet av euro-krisen blir mindre än befarat och italienska Monte dei Paschi räddas av staten. Men än är det inte över – flera orosmoln svävar över den europeiska bankhimlen.

Europeiska bankaktier hörde till vinnarna på fredagen efter att två oroshärdar tillfälligt skingrats. Deutsche Bank, vars aktie fallit kraftigt på senare tid, klarade sig undan med böter på 7,2 miljarder dollar, runt 65 miljarder kronor till USA: Det är en jättelik summa som tynger bankens balansräkning, men ändå hälften av de 14 miljarder dollar som var utgångsbudet.

Samtidigt kunde oron för att världens äldsta bank, Monte dei Paschi, ska gå omkull dämpas. Den italienska regeringen meddelar att den går in och räddar banken sedan den misslyckats med att få ihop de 5 miljarder euro som behövdes i kassaförstärkning.

De två händelserna kan tyckas väsenskilda. Men de har samma ursprung, i uppbyggnaden till finanskrisen 2008 då banker tog stora risker och erbjöd allt mer komplicerade produkter i jakten på att tjäna pengar och vinna nya kunder.

– Den gemensamma nämnaren för de här två händelserna är att efterdyningarna av den skuldtillväxt och kreativitet i komplicerade kreditprodukter som ledde fram till finanskrisen fortfarande är påtagliga i det europeiska banksystemet, säger SEB:s chefsekonom Robert Bergqvist.

Deutsche Bank straffas av USA för att ha vilselett sparare med komplicerade produkter i handeln med bostadsobligationer. Och banken är inte den enda. Amerikanska myndigheter har redan krävt amerikanska banker på 45 miljarder dollar för deras agerande innan finans-krisen. På fredagen gick även schweiziska Credit Suisse med på att betala böter, 5,3 miljarder dollar. Näst på tur står brittiska Barclays som på torsdagen stämdes av amerikanska myndigheter.

Även i Italien kommer banker att vara en fortsatt orsak till magont för politiker och hushåll. Den italienska banksektorn är sedan länge osund och tyngs av dåliga lån på 360 miljarder euro, en tickande bomb som kan utlösa enorma kreditförluster.

Samtidigt går räddningen av Monte dei Paschi på tvärs mot EU:s nya regelverk. Den nya regelboken kom till för att få ett slut på att banker räddas av skattebetalarna. I stället ska ägarna ta smällen om banken vacklar, så kallad bail in.

Men nu står alltså skattebetalarna återigen för notan och EU väntas inte säga emot.

– Det här är ett bakslag för EU som har eftersträvat att statens och bankernas balansräkningar ska särskiljas. Men det är som ofta med EU:s regler. De ser tuffa ut på papperet men visar sig ha stort tolkningsutrymme, konstaterar Robert Bergqvist.

Att Monte de Paschi räddas visar att statens och bankernas balansräkningar fortfarande är sammankopplade, menar han. Och det gäller inte bara inom Italien. Skulle den italienska staten inte klara av att rädda bankerna på egen hand är det troligt att andra euroländer räcker ut en hjälpande hand.

– Inte bara skattebetalarna i Italien, utan även utanför, riskerar att stå för bankens nota, säger Robert Bergqvist.

Monte dei Paschi är Italiens tredje största bank och viktig för miljontals hushåll. Det som är speciellt med banken är att privatpersoner inte bara har sina sparpengar där, många äger dessutom obligationer kopplade till banken och skulle därmed drabbas dubbelt om den går omkull. Oro finns också för att hushåll i allmänhet rusar och tar ut sina pengar från bankerna om en av dem tillåts krascha.

Det skulle vara förödande för Italien, euroområdets tredje största ekonomi, som sedan många år har en ihärdigt låg tillväxt och står inför politisk osäkerhet efter premiär-minister Matteo Renzis avgång.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“Fakta.

Deutsche Bank tvingas betala 7,2 miljarder dollar till amerikanska myndigheter för att gett bolån utan att varna för riskerna.

Credit Suisse tvingas betala 5,2 miljarder dollar.

Böterna är ett resultat av president Barack Obamas initiativ att straffa de banker som gav så kallade subprimelån utan någon varning för riskerna. Subprimelån gavs till låntagare utifrån värdet på deras tillgångar. Däremot gjorde bankerna aldrig någon bedömning av deras återbetalningsförmåga.

Amerikanska banker har hittills tvingats betala 45 miljarder dollar.

Även brittiska Barclays har stämts. “

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

”Fred i Syrien skulle inte betyda fred i Mellanöstern”

“ Sverige har särskilt ansvar. Den viktigaste arenan för ett avgörande om Syriens framtid är FN:s säkerhetsråd. I synnerhet Ryssland och Kina måste tillsammans med rådets övriga medlemmar ta sitt ansvar. Sverige bör, med sin nya plats i säkerhetsrådet, underlätta detta, skriver Johan Gärde, Kjell-Åke Nordquist och Leif Stenberg.

Det kan bli så att 2017 blir året då kriget i Syrien tar slut. Men strider och oroligheter kommer emellertid att fortsätta i Mellanöstern. Enligt en studie presenterad av UNDP kommer 3 av 4 personer i Arabvärlden att år 2050 bo i högriskkonfliktländer. Hur kan Sverige bidra till att skapa förutsättningar för en varaktig fred i Syrien? Med en plats i FN:s säkerhetsråd från januari 2017 har Sverige såväl en möjlighet som ett särskilt ansvar.

Följande åtta omvärldsfaktorer kan påverka möjligheten till fred i Syrien och Mellanöstern de närmaste åren:

Al-Assad-regimen vinner Syrienkriget vilket ger Ryssland ett ökat inflytande i Syrien och övriga Mellanöstern.

FN får en ny generalsekreterare 1 januari 2017 i António Guterres, som vill lyfta det internationella samfundets roll när det gäller att skapa förutsättningar för fred.

Iran och shiamuslimska organisationer som Hizbollah får ökad makt och inflytande i Mellanöstern på bekostnad av sunnitiska stater som GCC-länderna i Gulf-området.

Kurdiska frågan blir allt viktigare då ett nytt kurdiskt regionalt styre tar form i norra Syrien och spänningen mellan kurdiska organisationer i Turkiet och Irak och den turkiska staten ökar.

Våldsbejakande islamistiska grupperingar kommer att förlora mark och omgruppera sig i syfte att utföra mer terrorliknande attacker i Syrien, i dess närområde och globalt.

Donald Trump tillträder som president i USA med en ny utrikesminister som saknar politiska internationella erfarenheter och med en bakgrund inom oljeindustrin. Flera av Trumps militära- och säkerhetsrådgivare är dessutom kritiska till USA:s nuvarande roll i Mellanöstern.

Nato:s roll som försvarspakt inom och utanför Europa omvärderas av USA:s tillträdande president.

EU:s internationella roll försvagas ytterligare genom Brexit och splittringen ökar mellan medlemsstater om migration generellt och den ekonomiska politiken, vid sidan av konflikten med Turkiet om hanteringen av flyktingmigration från framförallt Mellanöstern.

De flesta bedömare anser att al-Assads strategi, efter Aleppo, är att fortsätta offensiven för att också kunna återta Idlib-provinsen i nordvästra Syrien. Återstår därmed de kurdiska områdena och de territorier som kontrolleras av Islamiska staten (IS), samt några mindre områden öster och söder om Damaskus. Det är dock inte bara ett fåtal stridande parter som är aktiva i dessa områden utan sannolikt flera tusen miliser i olika grupper på marken, med sin egen logik och maktambitioner. Svårigheten när man ska bedöma framtiden är att förstå hur transnationella, nationella och lokala jihadister, islamister, men även sekulära miliser kommer att agera om stormakter gör upp över deras huvuden.

En sak är säker: krigen i Mellanöstern kommer inte att sluta med en uppgörelse mellan stormakterna om Syrien. Kriget slutar kanske på marken i Syrien en dag, men andra strider kommer att fortsätta, inom eller utanför landets gränser.

Vilka är möjliga scenarier utifrån de nämnda omvärldsfaktorerna ovan? Vi kan sammanfatta dem så här:

1 ”Somalisering”: Fredsförhandlingarna i Genève kollapsar, USA och Ryssland kommer fortsatt inte överens och i avsaknad av att finna internationella och regionala lösningar för en varaktig fred leder utvecklingen fram till ett lågskaligt men förhållandevis ”kontrollerbart” krig. Detta scenario blir verklighet om kriget inte upphör utan bara fortsätter år efter år. Då urholkas dess storpolitiska relevans och det spelar inte längre samma geopolitiska roll, när andra konflikter tar över.

2 ”Mellanöstifiering”: En stark ledare fortsätter att styra, antingen efter att en sida ”vinner” de avgörande slagen, efter år av krigströtthet eller efter att den andra parten gett upp. I Syrien fortsätter al-Asad att styra landet med stöd av främst Iran, Ryssland och Hizbollah. Den

sunnitiska majoriteten i Syrien är liksom oppositionen splittrad och inte rustad för att kunna ta över makten.

3 ”Libanonisering”: Ett avtal mellan USA och Ryssland, marktrupper sätts in och Syrien delas in i olika konfessionella regioner i en konfederation, där en övergångsregering i Damaskus (utan familjen al-Asad) tar över, med uppgiften att utlysa nya val. Detta blir möjligt om USA fortfarande har utrymme för förhandlingar med samarbetsvilliga ”moderata” miliser i kategorin sekulära eller demokratiska islamiska. Och det förutsätter att Ryssland, som har initiativet idag, får sina intressen tillgodosedda inom denna ram. Tre huvudregioner som följer konfessionella mönster, med egna parlament och befogenheter inrättas i så fall, sannoliktDamaskus (inklusive alawit-områdena upp till Latakia), Aleppo (med sunnitisk majoritet) och Syriska Kurdistan (Rojava).

4 ”Balkanisering”: Kriget tar slut i en uppgörelse mellan USA och Ryssland, med stöd av Iran. USA och Ryssland är överens om att man inte är överens och att det inte går att finna några kompromisser i relation till al-Asad-regeringen i Damaskus. Syrien delas upp i tre nya stater. USA förhandlar fram en överenskommelse med Turkiet att tillåta Syriska Kurdistan, mot att kurder lägger ned sina vapen i Turkiet.

5 ”Afghanisering”: Hundratusentals utländska militära trupper (främst från Arabförbundet) sätts in för att stabilisera Syrien. Regionala miliser tar över vissa regioner, medan strategiskt viktiga områden, som huvudstad och centrala regioner kontrolleras av en regim som får utländskt och internationella samfundets stöd.

6 ”Irakisering: Försök görs till demokratisering ”uppifrån och utifrån” alternativt ”ned-ifrån”. En segrarmakt sätter sina egna kriterier för hur en återuppbyggnadsprocess ska gå till, vilka principer och riktlinjer som ska vara vägledande i det nya statsbyggandet. En variant är att snabba förändringar och förskjutningar kan ske i regionen om det blir skarpt läge, om någon händelse sätter igång en kedjereaktion eller om saker och ting blir outhärdliga och människor tar saker i egna händer, organiserar sig och kämpar för förändring av de politiska systemen, mot korruption, nepotism och förtryck. Detta påminner om den Arabiska vårens första tid. Frågan är om ett omtag av denna utveckling kan föda fram en demokratisering nedifrån denna andra gång. Nya typer av allianser över religionsgränserna och de etniska gränserna, liksom mod och ett starkt visionärt ledarskap krävs för att detta ska bli verklighet.

7 ”Internationalisering”: Syriens styre tas över i en övergångsperiod av FN, som sätter in tvingande åtgärder. Efter några månaders förhandlingar fattar Säkerhetsrådet ett beslut, med stöd av Ryssland, USA, samt Iran, Turkiet och GCC-länderna, att Syrien ska styras av ett övergångsråd genom ett så kallat kapitel 7-beslut.

Den viktigaste arenan för ett avgörande beslut om Syriens framtid är FN:s säkerhetsråd. Det är dags för i synnerhet Ryssland och Kina att tillsammans med rådets övriga medlemmar ta sitt ansvar i detta forum och visa att man fortfarande är värdiga medlemmar av en multilateral säkerhetsorganisation. Att underlätta en sådan utveckling är bland det viktigaste Sverige kan göra med sin nya plats i säkerhetsrådet 2017.

En omstöpning av det gamla mandatsystemets gränsdragningar i Mellanöstern är inte osannolik. Efter hundra år kan inte man ta något

för givet. Av Dag Hammarskjöld lärde vi oss, att när situationen så kräver är det politiskt djärva initiativ som ska till. I dag förväntar sig världen inget mindre från FN och dess medlemsstater än motsvarande förmåga att göra vad humanitet och ansvar för vad internationell fred och säkerhet kräver.

Johan Gärde, docent i religionssociologi, Ersta Sköndal högskola, med fokus på Mellanöstern, religion och civilsamhälle
Kjell-Åke Nordquist, professor i internationella relationer med särskild inriktning på praktiskt fredsbyggande och mänskliga rättigheter, Teologiska högskolan Stockholm
Leif Stenberg, professor i Islamologi, direktor vid Centrum för Mellanösternstudier, Lunds Universitet”

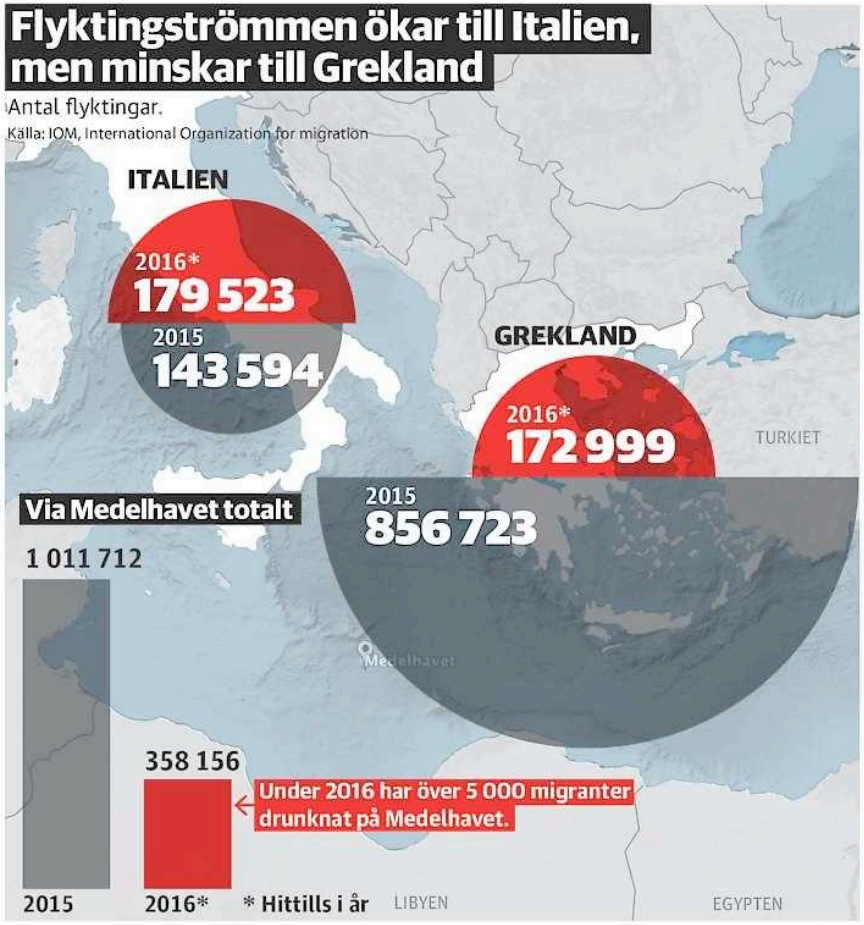

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

“Allt fler båtflyktingar blir fast i Italien

På en av Roms största järnvägsstationer väntar hundratals båtflyktingar i total ovisshet. Med improviserade hjälpinsatser försöker volontärer bekämpa den misär som råder. De flesta vill åka vidare, men i takt med att Europas gränser stängs tvingas allt fler stanna kvar. 2016 går mot ett nytt rekord när det gäller nyanlända båtflyktingar i Italien.

Rom.
Den råa höstkvällen håller på att övergå i italiensk vinter. Temperaturen stannar på strax över noll under natten. Milt jämfört med Sverige, men mycket kallt för den som ska sova utomhus, utan ordentliga kläder.

På den stora Tiburtinastationen i en av Roms förorter passerar hundratals tåg varje dag från hela Italien. Men migranterna från Afrika blir kvar. Bakom stationen ligger ett improviserat transitläger för dem som precis har anlänt från Sicilien med buss.

– Billigast och säkrast. Ingen frågar om dokument på en inrikesbuss, säger Syrac, 24, som kommer från Eritrea, där han studerade biologi. Hans kompis John, som är ingenjör, säger att det var mycket svårt att hitta lägret:

– Vi hade hoppats på mer hjälp och på att kunna vila ut efter 20 timmars resa.

Mat delas ut. Kokt risotto, som har kallnat. Och bananer. Ett par pallar med fänkål finns också. Kök och vatten finns däremot inte. Lägret drivs av ett 30-tal aktivister och 50 volontärer. Den mat som serveras lagas till i hemmen.

– Det började för ett par år sedan med att jag hjälpte till att bära matkassar. Efter den dagen har jag inte haft ett vanligt liv. Att hjälpa de som kommer hit och ingenting har, ger mig en enorm glädje, säger Rosaria, 65-årig pensionär, som är en av kvinnorna som lagar mat. Lägret har ingen som helst officiell status. Fram till i somras bodde 800 flyktingar direkt på en vanlig gata i detta kvarter, långt från turisternas Rom. Oväsen, sanitära olägenheter och matlagning direkt på gatan medförde enorma klagomål från hyresgäster runt omkring. I september ingrep polisen och utrymde lägret.

– Efter det blev vi lovade en ny lägerplats av kommunen. Men ingenting har hänt. Vi har byggt upp provisoriska läger med tält och sovsäckar. Nio gånger har polisen kommit och rivit alltsammans och jag har fått böter, säger Andrea Costa till DN, ledare för föreningen Baobab som driver lägret.

De nyanlända letar i en hög av övergivna filtar efter något som kan värma dem under natten och som helst inte luktar smuts och urin. På stationen finns toaletter som går att använda mot betalning. Men många väljer att uträtta sina behov i en grässlänt bakom ett lågt buskage.

Hittills i år har över 179 000 flyktingar kommit till Italien, fler än förra året och över 5 000 fler än de som tagit sig till Grekland i år. Bland de nyanlända finns inte längre några flyktingar från Syrien. Afrikanska länder som Nigeria, Eritrea och Elfenbenskusten dominerar, men

migranter kommer även från Bangladesh, i många fall av ekonomiska skäl.

Polischefen Mario Morcone med ansvar för migrationsfrågor på inrikesministeriet är stressad och ger DN en intervju stående bakom skrivbordet med cigaretten i mungipan.

– Vi har nu ungefär 180 000 personer boende i olika former av flyktingförläggningar. En siffra vi fortfarande kan klara av. Men om det stiger till över 200 000 kommer vi att få problem.

Mario Morcone tillägger att efter att ha träffat överenskommelser med landets regioner vill man nu göra samma sak på kommunal nivå. Italien har över 8 000 kommuner.

Men precis som i många andra EU-länder har protesterna börjat hagla, orkestrerade av det främlingsfientliga partiet Lega Nord. I norditalienska Verona har extremhögern med inslag av nyfascister anordnat en rad demonstrationer där de kräver färre invandrare under mottot ”Verona till veronesarna”. I Gorino i Emilien blev det folkstorm när kommunen sade ja till ett boende för tio afrikanska kvinnor. Den lokala polisen fick backa. Efter protester blev det inte heller några flyktingar i den chica vänsterns badort Capalbio norr om Rom.

Innan premiärminister Matteo Renzi nyligen avgick hade han i månader riktat skarp kritik mot EU:s oförmåga att fördela flyktingmottagandet mellan medlemsländerna. Protokoll och toppmöten i Berlin och på den italienska ön Ventotene, där man lovat en bättre fördelning av flyktingar i alla 28 medlemsländerna, har inte resulterat i någonting. ”EU står och tittar på”, löd rubriken i den konservativa tidningen Il Giornale nyligen. Länder som Ungern tar inte emot flyktingar alls. Spanien har i år tagit emot endast 4 791 båtflyktingar.

Samtidigt har också en rad EU-länder mer eller mindre stängt sina gränser – vilket gör att fler blir kvar i Italien.

Daniela Pompei är flyktingexpert på det katolska samfundet Sant’Egidio. Det var hon som tog hand om de syrier som fick möjligheten att åka med påve Franciskus från Lesbos till Italien.

– Det har blivit svårare för många att åka vidare. Att till exempel Sverige har stängt sina gränser är inte bara tråkigt, utan har blivit till ett allvarligt problem för många män-niskor, säger Daniela Pompei. Socialarbetaren och människo-rättsaktivisten Valentina Greco har flera gånger öppet kritiserat missförhållanden på flyktingboenden. Inte minst då hon jobbade på kooperativet 29 juni, som leddes av Salvatore Buzzi. En kriminell jätte i Roms stora kommunala korruptionsskandal kallad ”mafia capitale”.

– Där tog jag hand om ensamkommande minderåriga. De hade varken värme eller ordentlig mat och få möjligheter till klädbyten, berättar hon.

I dag har hon nära kontakt med den nationella kommission som avgör Italiens asylärenden. Arbetsbördan har ökat dramatiskt. Antalet nya asylsökande under 2016 är hela 115 700.

– Det påverkar helt klart kvaliteten på utredningsarbetet, säger Valentina Greco.

Stämningen på tågstationen i Tiburtina är tryckt denna kväll. Abeil Temesgen, en 17-årig flykting från Eritrea dog vid Bolzano, intill gränsen till Österrike, då han i ren desperation försökte ta sig ombord på ett norrgående godståg. Hans död är en tragedi helt i onödan, eftersom han hade fått lagligt tillstånd att förenas med sin bror i Frankfurt, vilket han var ovetande om. Brodern har rest till Rom och sitter tyst och förtvivlad på en stol och vill inte prata med någon.
– Min bror har inte fått en värdig begravning förrän hans kropp kommit hem till Eritrea, säger han via tolken Michelina, en annan av Baobabs volontärer.

Såväl den italienska som den österrikiska polisen har nu startat omfattande kontroller av godstågen, eftersom allt fler flyktingar försöker ta sig ombord.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“Fakta.
Dödsoffren på Medelhavet har under 2016 ökat kraftigt. Hittills i år har drygt 5 000 personer drunknat. Ökningen beror på fler flyktingar, men framför allt på sämre båtar och resor som inletts i dåligt väder.
2016 väntas bli rekord för Italien med hela 115 700 asylansökningar.
De minderåriga är 26 590. 90 procent av dessa kommer ensamma.
Italien har för närvarande fyra ”hotspots” för identifikation. Tre ligger på Sicilien och ett i Apulien. Två nya ankomstcentrum planeras.
Innan Matteo Renzi avgick klubbades 2017 års budget.
Inrikesministeriet fick ytterligare 600 miljoner euro (5,8 miljarder kronor) för att täcka underskott och kostnader för nyanlända.
Falska dokument är ett annat och dyrt sätt att ta sig in i EU när gränserna stängts. Italiensk polis avslöjade i veckan en liga i Genua.
Ett förfalskat pass ska ha kostat mellan 60 000 och 100 000 kronor.
Källor: UNHCR, Save the children och Italiens inrikesministerium “

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

“ Bäddat för bitter EU-strid

Analys. Nya strider om EU:s migrationspolitik väntas under våren, även om strömmen av flyktingar till Europa har minskat kraftigt under 2016.

Det blev inga öppna gräl om migrationspolitiken under årets sista EU-toppmöte. EU:s ledare bestämde sig för att skjuta upp de diskussionerna, men kom samtidigt överens om att det ska bli ett beslut i den laddade frågan under det kommande halvåret. Malta tar över EU:s rullande ordförandeskap och har lovat att försöka få medlemsstaterna att komma överens om nya, mer gemensamma principer under våren 2017. Det blir alltså en ny bitter EU-intern strid om migrationspolitiken inom kort.

Kalla fakta visar hur ojämnt ansvaret för närvarande fördelas i EU. Strömmen av flyktingar och migranter till EU har minskat kraftigt under det gångna året, men det gäller inte Italien.

Enligt IOM, International organization for migration, kom det sammanlagt 1 011 712 människor över Medelhavet till EU under 2015, medan motsvarande siffra för 2016 hittills är 358 156. För Italien gäller motsatt utveckling. Förra året anlände 143 594 flyktingar och migranter, hittills i år 179 523.

Vad som hänt är inte svårt att begripa. Sedan avtalet mellan EU och Turkiet i mars i praktiken stängde dörren till Grekland har i stället flyktingströmmen över de längre och farligare delarna av Medelhavet

ökat. Dödsolyckorna är fler än någon gång tidigare. Flertalet av dem som överlever tas emot i Italien. En mer effektiv EU-registrering i Italien och gränskontroller norrut gör att de inte kommer vidare.

Samtidigt är EU:s försök att införa ett internt kvotsystem ett fortsatt misslyckande. Hittills har bara 8 162 flyktingar av sammanlagt 160 000 som skulle omplaceras från Italien och Grekland fått resa i väg till andra EU-stater. Polen och Ungern har inte tagit emot en enda. Tjeckien har sagt ja till tolv, Slovakien till nio.

Sommaren 2015 lovade EU också att välkomna 22 504 syriska flyktingar via FN:s system för vidarebosättning. Enligt EU-kommissionens senaste statistik har 13 887 på så sätt fått nya hem i Europa. Men tio av EU:s medlemsländer, bland dem Polen och Ungern, säger blankt nej, också till FN:s vädjanden. Sverige, Finland och Storbritannien har däremot redan uppfyllt sina FN-löften.

Gång på gång under det senaste året har Italiens nu avgångna premiärminister Matteo Renzi protesterat mot den uppenbara obalansen inom EU:s flyktingpolitik. Renzi hotade bland annat med att Italien kommer att blockera EU:s budgetbeslut om inte Polen och andra länder hjälper till med EU:s flyktingmottagning. Efterträdaren, Italiens nuvarande premiärminister Paolo Gentiloni, har hållit en lägre profil.

Sannolikt är det ändå bara en tidsfråga innan Rom återkommer med landets krav. Om inte alla EU-länder tar något slags ansvar för flyktingmottagningen blir det i längden svårt att hålla ihop EU.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

“EU får tungt ansvar när dödläget bryts

Ingen vet hur fredagens FN-resolution mot de israeliska bosättningarna kommer att påverka situationen på fältet. Men en sak går redan att slå fast: Det långa politiska dödläget är på väg att brytas.

Jerusalem.
Det kommer att hända saker, antagligen dramatiska saker, så snart den nya administrationen tagit plats i Washington. Donald Trump har lovat att när han träder till blir det andra bullar av, och bosättarrörelsen ligger i startgroparna för att visa omvärlden vad den kan göra med sin resolution.

En som borde vara lycklig över detta är premiärminister Benjamin Netanyahu, som på fredagen öste ovett över Barack Obama och lovade ställa saker till rätta tillsammans med president Trump. Men till skillnad från de flesta av regeringens extremister, som anser att omvärlden kan fara och flyga, så inser Netanyahu att något mycket allvarligt ägt rum, och att resolution nummer 2 334 kommer att isolera Israel än mer. Visst blir det angenämt för honom att slippa USA:s ständiga klander och protester om bosättningar och mänskliga rättigheter. Men mycket tyder på att Netanyahu kommer att få det hett om öronen från andra håll.

Hittills har Netanyahu hållit bosättarna i styr med hänvisning till USA och dess krav. På senare år har nästan alla nybyggen på ockuperat område skett i redan existerande kolonier, och inga nya samhällen har etablerats. Men nu, när bosättar-rörelsen räknar med föräldrafritt under

Trump, propsar den på nya kolonier, och på annektering av -C-området, de 60 procent av Västbanken som Israel kontrollerar. Trump har sagt att inte tänker lägga hinder i vägen för detta.

En sådan utveckling skulle strax bli ett hot mot rådande status quo på Västbanken. Det palestinska strategiska samarbetet med Israel, som i tio år förskonat israeliska städer från Hamasrörelsens självmordsbombare, skulle upphöra. President Mahmoud Abbas skulle tvingas medge att hans långsiktiga diplomatiska strategi misslyckats och stödet för väpnat uppror och terror skulle hastigt öka.

Kaos på Västbanken, med gerilla-attacker och dödsskjutningar i stor skala, jämte terrorattacker i israeliska städer och internationellt fokus på regionen är det sista Netanyahu strävar efter. För honom är den rådande situationen, där ingenting alls händer och ockupationen inte alstrar några rubriker, perfekt. Han är medveten om att våldsamheter kan betyda internationella krav på Israel och kanske försök av stormakterna att tvinga fram en lösning.

Sommaren 2000 kollapsade fredsförhandlingarna mellan Israels premiärminister Ehud Barak och den palestinske presidenten Yassir Arafat. Ett par veckor senare bröt ett palestinskt uppror ut, som 2002 utmynnade i fullt krig. 2003 krossades det palestinska självstyret, för att gradvis byggas upp under Mahmoud Abbas. Med ett kort undantag hösten 2008, då premiär-minister Ehud Olmert och Abbas var nära en uppgörelse, har inget hänt i förhandlingsväg sedan 2000. Obamas olika initiativ ledde ingenvart.

För palestinierna och de 99 procent av jordens länder som stöder den så kallade tvåstatslösningen var fredagens omröstning en triumf och en uppmuntran. Resolutionen får dock inga omedelbara konsekvenser.

Men en av dess punkter uppmanar världens länder att noga skilja mellan det egentliga -Israel och de ockuperade områdena. Israeliska experter säger till DN att om detta sker så riskerar de drygt sjuhundratusen israeler som bor på ockuperad mark att drabbas av visumtvång i EU.

Med tanke på kostnaderna och obehaget, kommer Israel kanske att lägga bosättningsprojektet på is? Detta kommer inte att ske, av det enkla skälet att bosättarna och deras anhängare numera vinner israeliska val. Netanyahus parti Likud var ursprungligen ett demokratiskt nationalistparti. I dag står alla partiets folkvalda utom en eller två personer långt till höger om sin ledare och är helt beroende för sin -politiska framtid av Likuds primär-valsväljare på bosättningarna. -Israeler, vare sig de vill det eller inte, är okade samman med bosättarna. Författaren David Grossman jämförde efter FN-omröstningen situationen med den utdöda jättehjorten *Megaloceros giganteus* långa horn:

– Exemplaren med störst horn förökade sig mest. Men hornen blev till sist så tunga att djuret inte fungerade, och det dog ut. Våra bosättningar var också ett effektivt verktyg, för kontroll av palestinska områden. Men nu har det blivit en börda, en börda vi inte kan göra oss av med och som hotar vår överlevnad.

Det israeliska arbetarpartiet gav klartecken för ett fåtal bosättningar, de allra flesta i östra Jerusalem, innan det förlorade makten 1977. Men nyckelaktören i Israels förvandling var den lilla och hängivna bosättarrörelsen Gush Emunim, en falang till det nationalreligiösa NRP, som fram till sexdagarskriget 1967 var ett måttfullt och fredligt parti. Gush Emunim framställde koloniseringen - en term som är bannlyst i bosättarkretsar - som en religiös plikt och ett led i ett

messianskt projekt. Dess eldsjälar var bildade och högt begåvade entusiaster, som ideligen satte säkerhetsstyrkor och politiker på nya prov. I en serie spektakulära aktioner proklamerade de nya bosättningar utan att fråga myndigheterna om lov.

Gush Emunims största triumf kom i slutet av 1974, då detockuperade den gamla osmanska järnvägsstationen i Sebastia, en palestinsk by i norra Samarien. Premiär-minister Yitzhak Rabin ville sätta hårt mot hårt mot dem och köra bort dem med vapenmakt. I ett uttalande som vann honom många fiender, spådde han:
– Bosättningarna är en kräftsvulst, och de kommer en dag att bli ett hot mot statens existens.

Men Rabins evige rival i arbetarpartiet, försvarsminister Shimon Peres, hyste sympatier för de unga entusiasterna och kohandlade fram en kompromiss, som gav dem lov att inrätta sig strax intill Sebastia, i den första bosättningen på norra Västbanken. I dag är denna del av landet översållad med bosättningar, några av dem våldsamma och extrema, andra fredliga och måna om goda relationer till palestinska grannar.

För många israeler och palestinier är det en tragedi att vägen till en uppgörelse är blockerad av bosättningarna. Men för dem som byggt kolonierna och ger dem politiskt skydd är just detta det fina i kråksången. I det förslag Ehud Olmert gav Mahmoud Abbas 2008 skulle Israel behålla kring 5 procent av Västbanken – de mest bosättartäta områdena. Palestinierna skulle kompenseras med områden i det egentliga Israel.

Men för att verkställa detta skulle en lång rad perifera och isolerade bosättningar behöva evakueras. Evakueringen av bosättningarna i Gazaremsan 2005 blev en traumatisk upplevelse för alla inblandade, och en vink om vilka utmaningar som väntar den regering som skulle våga sig på en vräkning i större skala. Yitzhak Rabin mördades 1995 av en extremnationalist som inhämtat tillstånd från bosättarnas rabbiner före dådet. Rabin stod i begrepp att utrymma bosättningar och det legitimerade attacken mot honom, enligt dessa religiösa ledares lagtolkning. Alla Israels politiska ledare vet att seriösa planer på vräkning av bosättare är förenade med livsfara.

I juni är det femtio år sedan kriget 1967, då Israel på några dagar besegrade tre grannländers arméer. För israeliska nationalister är den 5 juni en högtidsdag, då den judiska staten bröt sig ur de snäva gränsernas tvångströja och återtog kontrollen över Bibelns hjärtland, Hebron, Betlehem, Jerusalem och Sikem (Nablus). För deras politiska motståndare i fredsrörelsen är 5 juni ett sorgedatum, minnet av en seger som skulle visa sig vara ett permanent nederlag. Filosofen Yeshayahu Leibowitz, den förste och bittraste kritikern av ockupationen och bosättningarna, menade att de kostade landet dess själ:
– Före 1967 var Israels ambition det judiska folkets politiska oberoende. Efter 1967 blev vårt nationella projekt ett annat: Att förtrycka ett annat folk och hindra dess politiska oberoende.
Palestinierna hoppas att det syriska kriget skall ha bedarrat i tid till de planerade minnesevenemangen i juni, så att omvärlden skall bli mottaglig för deras planerade propagandaoffensiv i ämnet. Omvärlden betyder i detta sammanhang EU. Kina och Ryssland röstar alltid för palestinierna i FN, men de utövar aldrig påtryckningar mot Israel av människorättsskäl. Med USA i bosättarlägret i minst fyra år kommer Europa att, vare sig det vill eller inte, att få ett tungt ansvar under de kommande avsnitten i världens äldsta nationella konflikt.
Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

“Första bakslaget för Trump

Analys. Donald Trumps försök att stoppa FN:s resolution mot Israels bosättnings-politik bryter mot normerna för amerikanska presidenter. Nyvalda presidenter brukar vänta tills de formellt tillträder innan de ger sig in i världspolitiken. Att Trump inte lyckades stoppa resolutionen får ses som ett första utrikespolitiskt nederlag för Trump.

New York.
Att USA avstod från att vetoförklara FN:s resolutionsförslag mot Israels bosättningspolitik är ett skifte från landets vanliga Israelpolitik. Normalt tar man Israels sida i FN, men här gjorde Vita huset ett tydligt ställningstagande genom att avstå från att rösta. Resolutionen, som förbjuder Israel från nya bosättningar på ockuperad palestinsk mark, kunde därmed gå igenom, med 14 röster för, och USA som avstod. För Obama-administrationen var detta ett sätt att sätta ned foten när det gäller bosättningspolitiken, som man länge kritiserat.

Samantha Power, USA:s FN-ambassadör, citerade Ronald Reagan i sitt argument för att avstå från en röst. 1982 sade Reagan att Vita huset ”inte kommer att stödja nyttjandet av ytterligare mark för bosättningar”, vilket enligt Power “har varit varje administrations policy, republikaner såväl som demokrater, sedan Reagan och hela vägen fram till i dag”. Hon beskrev även den rådande bosättningspolitiken som ”ett dramatiskt hot mot tvåstatslösningen”.

För Barack Obama var det här en sista chans att sätta sin prägel på världspolitiken innan han lämnar Vita huset i januari. Donald Trump lovade omedelbart att det kommer att föras en annan Israel-politik när han tillträder, den 20 januari.

Nyvalda presidenter väntar i vanliga fall med att ta ställning i utrikespolitiska frågor innan de formellt tillträder som presidenter, eftersom det skapar förvirring när två amerikanska presidenter uttrycker motstridiga åsikter. Men det här är förstås bara en av många normer som Trump brutit mot sedan han vann president-valet i november.

Att resolutionen röstades igenom är ett första nederlag för Trump sedan presidentvalet. Han har ägnat veckan åt att göra allt han kunde för att stoppa resolutionsförslaget. I torsdags tog han ett samtal från Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och Trump ska även ha försökt övertyga Putin och Ryssland att veto-förklara resolutionen, utan framgång.

Vita huset mötte omedelbart hård kritik från inte bara Trump utan även ledande republikaner i kongressen. Paul Ryan, talman i representanthuset, kallade resolutionen “ett slag mot freden” och senatorn Lindsey Graham hotade med att skära ned USAs FN-bidrag under nästa år.

Republikanerna har länge försökt utmåla Obama som rent fientligt inställd till Israel, men under de senaste månaderna har Obama tagit ställning för Israel vid flera tillfällen och bidrog nyligen till att genomföra ett nytt paket av militärt stöd till landet. Att döma av Samantha Powers uttalanden ville man markera att fredagens uteblivna veto handlar om just en markering mot bosättningspolitiken.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

“ Hyresintäkter för miljoner blev pandornas räddning

De kostar utländska djurparker omkring nio miljoner kronor om året. Kina har monopol på jättepandan – och den lukrativa uthyrningsverksamheten har bidragit till att rädda arten från utrotning.

En av årets glädjande nyheter var att Internationella naturvårdsunionen (IUCN) ändrar den svartvita björnens status från utrotningshotad till sårbar.

Bakom framgångarna finns år av insatser från Kina – något som kostar stora pengar.

Myndigheterna har dock identifierat en säker inkomstkälla. Världens djurparker tycks ha ett omättligt sug efter de globala björnkändisarna. Lejon och elefanter i all ära – pandorna är fortfarande sällsynta och lockar därmed många besökare.

Peking har för närvarande 56 jättepandor på utlån till 18 parker i 13 länder, enligt uppgifter från kinesiska myndigheter i höstas.

– De är ensamma uthyrare och har lyckats skapa en ekonomi kring det. Jättepandan är en ”money machine” som kommer väldigt många pandor och deras livsmiljö till godo på ett bra sätt, säger Allan Carlson, pandaexpert på Världsnaturfonden.

Jättepandan är alltså fortsatt sårbar, men Kina har använt pengarna från uthyrningsverksamheten till insatser för att bevara arten. Det handlar bland annat om att skydda deras livsviktiga bambuskafferi mot intrång och stöd till människor som bor vid pandaskogarna och som behöver hitta andra energilösningar än bambuved.

– De plöjer tillbaka pengarna i naturvård, och det är ganska stora summor eftersom det kostar en miljon dollar om året att hyra en panda. Enligt myndigheter går mellan 70 och 90 procent av inkomsterna till insatser i fält, säger Allan Carlson.

Att följa jättepandornas placering i världen kan också ge en fingervisning om relationerna mellan Kina och andra länder. Under kalla kriget gav Mao Zedong bort pandor som ett tecken på vänskap. Men en studie från Oxford University har slagit fast att Kina numera hyr ut pandor till länder baserat på handelsavtal och andra möjliga samarbeten.

”Varför har Edinburgh Zoo pandor när inte London Zoo har det? Förmodligen eftersom Skottland har naturresurser som Kina vill ha en del av”, skrev forskaren Kathleen Buckingham som ledde studien som publicerades för några år sedan.

Enligt hyresavtalet ska pandaungar som föds utomlands återvända till Kina efter ett antal år. Men två tvillingar som växte upp i USA hade svårt att anpassa sig när de förra året fördes till provinsen Sichuan.

Mei Lun och Mei Huan ratade det traditionella ångade majsbrödet och krävde amerikanska kakor i stället. De ska också ha haft svårt med språket, enligt statliga medier.

Sverige har aldrig haft några jättepandor i sina djurparker.

– Det har inte varit någon diskussion om det heller. Det handlar nog om för mycket pengar, Sverige har inte riktigt samma volym som de internationella zoologiska träd-gårdarna, säger Carlson.

Nackdelen för de pandor som hyrs ut är förstås att de inte längre får lufsa fritt och mumsa bambu i frihet.

– Baksidan är att det är lite trångt i djurparkerna. Men annars är det här något positivt, eftersom så stor del av pengarna går tillbaka till arbetet med vilda pandor i fält. Jättepandan har medvind just nu.

TT “

“ Fakta. Räddningen

Fem åtgärder som räddat jättepandorna från utrotningens rand.

1 Fortsatt bambufest

Jättepandan lägger majoriteten av dygnets vakna timmar på att leta och äta bambu, över tio kilo varje dag. Kina har inrättat flera reservat, både för att förhindra tjuvjakt men också för att bevara bambuskogarna. De hotas dock av klimatförändringar.

2 Stöd till grannar

Lantbrukare som bor nära pandareservat kan utgöra ett orosmoln för bevarandet av arten. Staten har betalat ut bidrag i utbyte mot att bönderna avstår från att skada miljön genom användning av bland annat konstgödsel och bekämpningsmedel. Offer för pandaattacker (de är tydligen inte alltid så gulliga som de ser ut) har också kompenserats.

3 Internationellt samarbete

Kompetens och medieexponering är två viktiga orsaker till att Kina de senaste 30 åren välkomnat internationella organisationer som velat studera pandor.

4 ”Pandanomics”

Alla jättepandor kommer från Kina. Finns det en på din lokala djurpark är den troligtvis utlånad, i utbyte mot omkring en miljon dollar om året. Vinsten används till insatser för bevarande.

5 Tar inte ut vinsten i förskott

Trots glädjande utveckling vägrar Kina sola sig i glansen. I stället framhålls att arten befinner sig i fara och det har höjts kritiska röster om att det var för tidigt att ta bort jättepandan från listan över utrotningshotade djur.

Fakta. Nationell ikon

I slutet av förra året fanns över 2 000 jättepandor i naturen i Kina (varav 1 864 vuxna), enligt Internationella naturvårdsunionen (IUCN). År 2000 fanns omkring 1 100. Dessutom fanns 422 i fångenskap, enligt den kinesiska regeringen.

De svartvita jättepandorna är lite av en nationell ikon i Kina och de kinesiska ledarna har gett bort jättepandor till andra länder som ett tecken på vänskap. “

DN SÖNDAG 25 DECEMBER 2016

“ Massiv tomteprotest mot president Park

Sydkoreas nya helgaktivitet sedan ett par månader tillbaka - massdemonstrationer för presidentens avgång – hölls den här gången med jultema. Både anhängare och motståndare till president Park demonstrerade på julafton. I båda lägren kombinerades politisk manifestation med tomteluvor.

Under julafton demonstrerade hundratusentals för Sydkoreas president Park Geun-Hyes avgång. Det är den nionde helgen i rad som massdemonstrationer hölls i huvudstaden Seoul. Skillnaden är att denna demonstration fick en festligare prägel.

– Dagens demonstration är en blandning av julaftonsfirande och demonstration, säger en av arrangörerna.

Ungefär 200 unga demonstranter hade klätt ut sig till tomtar och delade ut julklappar bland demonstranterna som tros vara 200 000 i antal.

– Jag hoppas att nästa år kommer det här landet att vara en bättre plats att leva på för unga, säger 25-åriga Park Chans till nyhetsbyrån Reuters.

Samtidigt samlades anhängare till Park för att visa sitt stöd för - presidenten och motsätta sig att hon riskerar att ställas inför riksrätt. Även flera av dessa demonstranter hade klätt sig i tomteluvor, enligt AP.

Under dagen förhördes även Choi Soon-Sil av åklagare. Choi är navet i skandalen som fått hundratusentals att kräva president Park Geun-Hyes avgång. Hon har beskrivits som en Rasputin-liknande figur som i egenskap av nära vän och livscoach till presidenten påverkat politiken bakom kulisserna. Hon greps av polis i oktober och är misstänkt för bland annat förskingring och mutor. Choi Soon-Sil ska ha pressat stora sydkoreanska företag, bland andra Samsung, på mångmiljonbelopp i donationspengar som gått till -stiftelser som hon själv kontrollerat. Kritiken mot president Park grundas i att hon tros ha samarbetat med Choi, något som Park förnekar – men hon har ändå bett om ursäkt för vänskapen med Choi Soon-Sil.

När Choi flyttades från häktet till åklagarens kontor hade ett stort antal journalister samlats, men hon svarade inte på några frågor när hon fördes genom folkmassan iförd ljusa fångkläder och en ansikts-mask.

Park Geun-Hye har stängts av från sina arbetsuppgifter efter att parlamentet röstat för att ställa henne inför riksrätt. Park behåller dock sin presidenttitel och får bo kvar i presidentpalatset. Så länge hon är president är hon immun mot ett vanligt åtal. Det närmaste halvåret ska konstitutionsdomstolen avgöra om presidenten ska ställas inför riksrätt och då kan hon bli den första ledaren i Sydkorea som tvingas från sin post.

DN-TT”

“Fakta. Kritiserade vänskapsband

Park Geun-Hye och Choi Soon-Sil har varit vänner sedan 70-talet när Park i praktiken fungerade som första dam åt sin far, den dåvarande diktatorn Park Chung-Hee, efter att hennes mor dödats av kula menad att döda Park Chung-Hee.

Choi Soon-Sil är dotter till Choi Tae-Min, kvasireligiös ledare som stod Park Chung-Hee mycket nära. Även han beskrevs som en Rasputinfigur som påverkade Park i det fördolda.

Park Geun-Hye har tidigare beskrivit Choi Soon-Sil som en nära vän som hjälpt henne genom svåra tider. “

DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016

“ Konflikten har pågått i många decennier

Invändningar från omvärlden är inte ovanliga när det gäller Israels agerande på palestinskt område. Bosättningarna på ockuperat område har förgiftat landets internationella relationer i årtionden.

Jerusalem.
Israels socialdemokratiska regering, under den pragmatiske Levi Eshkol, betraktade först de vidsträckta erövringarna från kriget 1967 som spelpanter. Han tog för givet att arabstaterna, ivriga att återfå sina territorier, snart skulle acceptera Israels fredsvillkor.

Allt var förhandlingsbart, utom 110 kvadratkilometer kring Jerusalem som annekterades omedelbart. Två veckor efter kriget erbjöd Israel Arabförbundet Golanhöjderna och Sinaihalvön i utbyte mot fred.

De första israeliska bosättningarna på Västbanken gjorde inte mycket väsen av sig, varken internt eller internationellt. De var inte nybyggen utan rekonstruktioner av boplatser där judar drivits bort: från Hebron 1929, från Jerusalems judiska kvarter 1948 och från Kfar Etzion, ett samhälle på vägen mellan Jerusalem och Hebron, vars -invånare mördades i maj 1948. Under den segerrusiga sommaren 1967 hördes få eller inga krav på -kolonisering av palestinska områden.

Västbanken, som förvaltats av Jordanien sedan 1949, hörde ju till den palestinska stat som FN velat skapa med sin delningsplan från november 1947. Flera israeliska generaler föreslog också att upprätta en palestinsk stat i förbund med Israel, men de fick inget gehör.

Bosättarprojektets genombrott kom oväntat, den 1 september 1967, i Sudans huvudstad Khartoum. Arabvärldens starke man och den store förloraren i 1967 års krig, Egyptens Gamal Abdel Nasser, drev under Arabförbundets toppmöte igenom sina ryktbara tre nej: till fred, till förhandlingar och till erkännande av Israel.

Detta var vad som behövdes för att förvandla bosättningstanken från ett delirium för religiösa drömmare till ett politiskt alternativ. Det nationalreligiösa partiet NRP hade dittills letts av europeiska, mest tyska, herrar, som avskydde både våld och messiansk yra och alltid föredrog att regera samman med socialdemokraterna.

Men partiets ungdomsrörelse, Bnei Akiva, genomgick åren efter 1967 en metamorfos som skulle få historiska följder. Två unga ultranationalistiska NRP-ledare, Zevulun Hammer och Yehuda Ben Meir, förde partiet i koalition med nationalistlägret efter 1977, då bosättning i större skala tog vid. Aktivister från Bnei Akiva bildade 1974 Gush Emunim, en liten men effektiv förtrupp av religiösa nationalister som placerade sina män och kvinnor i nyckelpositioner i statsverk och myndigheter.

Många bosättningar etablerades efter att privat palestinsk mark konfiskerats av säkerhetsskäl. De baser som upprättades på det receptet förvandlades sedan diskret till civila kolonier befolkade av Gush Emunims eldsjälar. 1979 ingrep Högsta domstolen mot denna praktik och slog fast att privat mark inte fick användas till bosättningar.

Men Västbanken består till största delen av icke-privat mark. Det gäller särskilt de bergstoppar där sekulära bosättarideologer, med ex-generalen Ariel Sharon i spetsen, föredrog att kolonisera. 1977 blev

Sharon jordbruksminister, bosättarprojektets nyckelpost, och det var under hans tid där, fram till 1981, som bosättarfrågan blev en internationell angelägenhet. I augusti 1980 antog FN:s säkerhetsråd resolution 478, med 14 ja-röster och USA:s nedlagda röst, mot Israels agerande i östra Jerusalem.

I takt med att allt fler israeler lockades att bosätta sig på ockuperat område svalnade förbindelserna med omvärlden. Samtidigt som koloniseringen blev Israels stora nationella projekt, så hamnade frågan i centrum för dess diplomati och utrikesrelationer. Det första - israeliska diplomater får lära sig är att parera kritik mot ockupationen och bosättningarna.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com”

DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016

“ Påven vädjade om medkänsla

Kristna ledare från Vatikanen till Betlehem talade om krig, rädsla och splittring, inför sina samlade skaror, medan kungligheter valde en mer generell linje om värden och sammanhållning i sina jultal.

I Vatikanen uppmanade påve Franciskus världens 1,2 miljarder katoliker att känna medkänsla för barn, särskilt offer för krig, migration och hemlöshet, under mässan på julafton.

Han talade till närmare 10 000 männi-skor som samlats på Petersplatsen och hänvisade till situationen i Syrien när han bad den samlade publiken att särskilt tänka på barnen, ”som gömmer sig under jord för att undkomma beskjutning”, skriver AFP.

I Betlehem samlades omkring 2 500 människor vid Födelse-kyrkan, byggd över den grotta där det sägs att Jesus föddes, för att delta i midnattsmässan på den av Israel ockuperade Västbanken nära Jerusalem. Likt påven talade ärkebiskop Pierbattista Pizzaballa om medkänsla för flyktingar och ett avslut på våldsamheterna i Mellanöstern i sin predikan.

– Vi fruktar främlingen som knackar på vår dörr och vid våra länders gränser, sade han och fortsatte: Stängda dörrar, försvarade gränser, framför personliga och -politiska beslut, är en metafor för den rädsla som oundvikligen föder vår tids våldsamma dynamik, sade han enligt nyhetsbyrån AFP.

Även många kungligheter har för vana att tala till folket på juldagen.

Belgiens kung Philippe talade i ljuset av de terrorattacker som skett i Europa.

– För många av oss är jul- och nyårsfiranden en glädjens tid, sade han och tillade:

– Dessvärre gäller det inte alla. För många är detta svåra dagar. Jag tänker på de som är ensamma, de som är sjuka, de som bär tunga - bördor. Jag tänker på de som förlorat närstående. Det här året särskilt de som föll offer för attackerna i Bryssel och Zaventem och deras anhöriga, sade han, skriver Royal Central.

I Storbritannien kretsade drottning Elizabeths jultal kring vardagshjältar och inspiration.

– Jag hämtar ofta styrka i mötet med vanliga människor som gör exceptionella saker: volontärer, vårdgivare, gräsrötter och goda grannar; ouppmärksammade hjältar vars tysta hängivenhet gör dem speciella", sade drottningen.

Spaniens kung Felipe underströk vikten av respekt och samexistens.

– Intolerans och exkludering, förnekandet av andra eller föraktet inför andras åsikter, har ingen plats i dagens Spanien, sade han, rapporterar El País.
TT "

DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016

" Nordkoreanska rånmord pressar gränsbyar

Långa stycken av gränsen mellan Nordkorea och Kina är mer sluten än på länge. Inte på grund av FN:s sanktioner utan som en följd av rånmord utförda av nordkoreanska soldater och ibland civila som har tagit sig över till Kina på stöldturnéer. I gränsbyarna lever invånarna i oro.

Tumen.
Kliv ur bilen. Längre kommer ingen utlänning!
Det tar stopp i en militär vägspärr utanför Nanping i provinsen Jilin. I dessa trakter anses situationen nu så spänd att den inte tål att rapporteras om.

– Det här är ett känsligt område. Folk har blivit dödade, säger den unge soldaten på post.

Under de senaste åren har ett okänt antal invånare på den kinesiska sidan blivit rånmördade, ofta av nordkoreanska soldater på stöldräder över gränsen. Kinesiska medier har kortfattat rapporterat om minst ett dussin dödsfall, men händelserna har tystats ned och det handlar troligen om åtskilligt fler.

Jag står vid vägkanten och solen bränner hårt mitt på dagen. På andra sidan gränsen ligger en av Nordkoreas fattigaste regioner.

Militärtjänstgöringen är ett sällsynt tröstlöst kapitel i landet. För kvinnor pågår den i sex, sju år. För män i 13 år, enligt en källa som citeras av Radio Free Asia.

Nordkoreanska föräldrar gör allt i sin makt och lyckas ibland köpa sina barn fria efter grundutbildningen på sex månader. Men i det fattiga nordöstra hörnet av Nordkorea saknas ofta pengar ens för de mest grundläggande behoven.

I december 2014 dödades två pensionerade par i den kinesiska byn Jidi av en soldat från Nord-korea. Mannen kom över 100 yuan (130 kronor) och lite mat. Upptäckten gjordes efter att han skjutits ihjäl av en gränsvakt när han försökte återvända till Nordkorea.

”Min pappa sköts i huvudet och tappade ena ögat. Hela rummet var fullt av kulhål”, sa sonen till Xu Chengzhe i ett vittnesmål, som citerades i den statliga tidningen Global Times.

Strax innan dess var det en civil nordkorean som smög över gränsen till en annan by. Han upptäcktes när han bröt upp ett fönster till ett bostadshus. Då slog han ihjäl tre familjemedlemmar med en hammare, enligt tidningen Beijing News.

I april 2015 dödades tre andra invånare av en trio nordkoreanska soldater som kommit över gränsen i jakt på mat och pengar. Publiciteten om rånmorden i kinesiska tidningar visar på Pekings missnöje med utvecklingen i Nordkorea – med testerna av kärnvapen och missiler. 2016 blåser emellertid nya vindar. För tillfället råder tystnad om morden och stöldräderna utförda av nordkoreaner.
Jin Qiangyi, en forskare från Yanbian universitetet som har dessa händelser som sin specialitet, har tidigare vittnat om desperata invånare som tar sig in i Kina för att stjäla. Nu säger han till DN på telefon att det är ett för känsligt ämne att tala om.
– Det är klart att nordkoreanernas inkomster inte räcker att leva på. Mer vill jag inte säga.

Forskaren har tidigare uppmanat myndigheter att släppa fram mer information för att hjälpa kineser boende vid gränsen att skydda sig mot överfall.
– Det saknas fakta och jag har inga mer upplysningar, säger han och avslutar samtalet.

Från Vita drakens by i Kina tittar man direkt in på grönklädda kullar i Nordkorea. Det är nordkoreansk glesbygd när den är som fattigast. Hit har inga vägspärrar hittat. Stängslet som delar länderna ser inte mycket ut för världen och innan regnperioden kom fanns det inget vatten i gränsfloden. Den här dagen når vattnet till smalbenen.

– För några år sedan fanns det inte ens något stängsel, det var bara att gå över, säger Chen Shaoqiang, en av få invånare som syns till i byn. Stämningen är spöklik i den gassande eftermiddagssolen. Nästan alla husen står övergivna. Den unga generationen av kineser av etnisk koreansk börd som brukade bo här har gett sig av för att bli byggarbetare, fiskare och städare i Sydkorea, där lönen är högre än i Kina. Andra invånare har skrämts av närheten till Nordkorea och flyttat till släktingar på andra håll.

Orter på gränsen som tidigare blomstrade och hade en befolkning på flera tusen invånare har avfolkats – bara några hundra bor kvar. Byar som hade hundratals invånare har krympt till några dussin – som Vita drakens by. Arbetstillfällena ligger på andra håll och ofta blir endast de

äldre och barnen kvar, vilket också gör byarna till lätta mål för nordkoreaner på stöldturné.
– Nordkoreanerna har kommit när det varit mörkt, säger Chen Shaoqiang. De har tagit vad de tyckt varit värt att ta, som tv-apparater och kylskåp som de kunnat sälja när de kommit hem. Andra gånger har de kommit till vårt hus och tiggt mat.

Han växte upp i Vita drakens by och bodde här till vuxen ålder. Nu har han och hans familj flyttat till den närmaste staden, Tumen, och är bara på tillfälligt besök för att hälsa på hans gamla föräldrar.

Efter rånmorden varnas befolkningen för att gå ut efter mörkrets inbrott. Samtidigt vill myndigheterna inte skrämma upp invånarna i onödan. Så informationen är knapphändig. Högst sannolikt rör det sig om många fler brott än de som publicerats i kinesiska medier.

Genom att spärra av områden nära gränsen där den nordkoreanska fattigdomen är akut hoppas ansvariga förhindra publicitet. Politiker och polis i det, så vitt känt, värst utsatta distriktet, Helong, vägrar att uttala sig för medier.

I en by norr om Vita drakens by slutar fru Huangs odlingar vid stängslet vid gränsen. På grässlätten bortanför ligger alltid ett 20-tal nordkoreanska soldater och spanar mot hennes håll, säger hon. Familjen har bott i samma hus i 30 år och vant sig vid att invånare från grannlandet kommer till byn.

– Förr knackade nordkoreanerna på dörren och tiggde mat, och vi gav dem att äta. Men efter morden i andra byar har myndigheterna sagt att vi inte får öppna dörren och ge dem mat – och det vill vi heller inte, säger hon.

Sambandet finns där – rån-morden och stölderna i Kina växer i antal under dåliga tider i Nordkorea – och det skrämmer vettet ur ledningen i Peking. Vad blir följden om familjedynastin i Pyongyang faller? Och den nordkoreanska gränskontrollen helt upphör? Det kan bli en enda farlig röra av vapen och soldater på drift.

I Peking är partitoppen rasande över grannlandets upprustning. Kina har gått längre än tidigare i att möta omvärldens krav på stränga sanktioner, även om USA:s tillträdande president Donald Trump kritiserar Kina för att över huvud taget inte hjälpa till.

Men isoleringen får, enligt hur kinesiska ledare sett på saken i flera generationer, aldrig bli så effektiv att den riskerar att utplåna Nordkorea.

Kina vill behålla Nordkorea som en buffertzon till amerikanska soldater i Sydkorea. Framför allt vill Kina ha lugn och ro på andra sidan gränsen för att inte riskera råka ut för en våldsam flyktingkatastrof.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“ Fakta. Gripna återlämnades
Ett 30-tal nordkoreaner greps tidigare i år i Kina efter att ha flytt över gränsen. I april lämnades de tillbaka till Nordkorea av den kinesiska polisen. Sedan dess har de suttit fängslade i staden Sinuiji, där de utsatts för upprepad misshandel, enligt Daily NK, en webbtidning i Sydkorea med informatörer i Nord.
Trots att det gått månader sedan återlämnandet fortsätter förhören och kontrollen av de gripnas förflutna. De hålls i läckande celler och lever av majsmjöl blandat med gräs och sand. De orkar inte ens sitta upprätta i sina celler och tvingas till straffarbete. Om en fånge svimmar eller inte kan stå upp tvingas de andra fängslade att misshandla den uttröttade, enligt webbsidans källa. “

DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016

“ Putin utlyser sorgedag efter flygkraschen i Svarta havet

Kända ryska kulturprofiler fanns ombord när ett militärplan tidigt i morse störtade på väg från Sotji till Syrien, rapporterar ryska medier. Det finns inga tecken på överlevande.

Planet, en Tupolev 154, lyfte från Sotji klockan 05.40 lokal tid, 03.40 svensk tid, med drygt 90 personer ombord. Men knappt hann det ut över Svarta havet innan det försvann. Medier uppgav efter någon timme att vrakspillror setts i havet. Snabbt siktades också de första kropparna.

– Kropparna hittas nu, det är flera stycken, säger en räddningskälla till nyhetsbyrån Interfax.

Tidigt på eftermiddagen hade tio döda hittats. Bedömningen är att ingen överlevde nedslaget.

”Nedslagsplatsen har fastställts. Där finns inga överlevande”, skriver försvarsdepartementet enligt Interfax.

Vad som orsakat kraschen är oklart, men ryska myndigheter misstänker inget annat än en olycka.

– Planet kom från flygfältet Tjkalovskij (nära Moskva), en väl skyddad militär anläggning. Att infiltrera den för att sätta en bomb på ett flygplan verkar ogörligt, säger en källa inom räddningstjänsten till Interfax.

Källan tillägger att även flygplatsen i Sotji är extra väl skyddad, så att någon skulle ha hunnit förbereda ett terrordåd vid mellanlandningen där verkar inte heller troligt.

Rysslands president Vladimir Putin har meddelat att landet kommer att hålla en nationell sorgedag på måndagen, rapporterar AFP.

De flesta av passagerarna verkar ha ingått i Aleksandrov-ensemblen – en berömd manlig militärkör, även känd som Röda arméns kör. Enligt ryska nyhetsbyråer skulle artisterna till Syrien för nyårsuppträdanden för ryska trupper där.

Bland kända namn på passagerarlistan finns dirigenten Valerij Chalilov, och biståndsprofilen Jelizaveta ”Doktor Liza” Glinka, ledare för organisationen Spravedlivaja Pomosjtj.

Målet för flygningen var den syriska hamnstaden Latakias flygplats, för vidare transport till den ryska Medelhavsbasen Humaymim.

TT “

DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016

“ Obama försöker tömma Guantánamo

USA:s president Barack Obama har inte lång tid kvar på jobbet och kommer inte att hinna stänga fånglägret i Guantánamo Bay på Kuba, som han lovat. Han försöker nu i stället överföra så många fångar som möjligt innan Trump tar över makten den 20 januari.

Obama lovade under sin presidentvalskampanj att stänga det kritiserade fånglägret Guantánamo Bay på Kuba, men republikanska kongressledamöter har ständigt satt käppar i hjulet för hans planer.

De senaste månaderna har USA växlat upp arbetet med att flytta fångar till andra länder.

Obama-administrationen meddelade nyligen kongressen att de skulle flytta ytterligare 18 av 59 kvarvarande fångar innan Obama avgår nästa månad.

”Under min tid har vi på ett ansvarsfullt sätt överfört 175 fångar från Guantánamo. Våra ansträngningar att överföra ytterligare fångar kommer att fortsätta till min sista dag på kontoret”, säger Obama i ett uttalande.

Landets tillträdande president Donald Trump, som svärs in den 20 januari, sade under sin presidentvalskampanj att han inte kommer att stänga Guantánamo Bay och lovade att ”fylla det med dåliga personer”.

Fånglägret på den amerikanska militärbasen på Kuba upprättades för misstänkta terrorister som USA grep i samband med invasionen i Afghanistan 2001. Fångarna spärrades in utan rättegång, vilket har väckt hård internationell kritik.

Under åren har uppemot 800 fångar passerat fånglägret, bland dem flera som anklagas för att ha planerat 11 septemberattackerna 2001. “

DN MÅNDAG 26 DECEMBER 2016

“ En brittsommar utan slut

Dagen före midsommar röstade Storbritannien för att lämna EU och satte i gång en nationalistisk dominoeffekt med globala konsekvenser. Joris Luyendijk summerar ett brittiskt halvår av chauvinistisk retorik och auktoritära impulser.

Ett halvår efter det att Storbritannien röstade för att lämna EU har en förfärlig och nästan otänkbar fråga inställt sig: är Storbritannien fortfarande en seriös nation? Eller flirtar nationen, som en gång faktiskt skänkte världen den parlamentariska demokratin, nu med en europeisk variant av Trump-land – ett chauvinistiskt, auktoritärt och irrationellt ställe där fakta väger lättare än känslor?

Det var inte så mycket Tory-politikern i en småstad som för ett tag sedan lade en hemställan till regeringen om att opposition mot Brexit skulle bedömas som ”landsförräderi” med livstids fängelse som påföljd. Det var svaret från premiärminister Theresa Mays taleskvinna som klargjorde hur Storbritannien håller på att förändras. Taleskvinnan fördömde inte hemställan; inte heller försvarade hon varje medborgares rätt att energiskt diskutera detta decenniums viktigaste fråga. I stället sade hon bara att ”olika människor väljer att formulera sig på olika sätt”.

Välkommen till Storbritannien post-Brexit, eller snarare välkommen till England – för Skottland försöker ta en helt annan väg och ber Bryssel om understöd för att få stanna kvar i EU. England är nu ett land där parlamentet inte har något att säga till om i Brexit-frågan,

trots att ett av huvudargumenten för Brexit var, enligt dess tillskyndare, att återupprätta parlamentets suveränitet.

Det är ett land med en utrikesminister som tidigare i år skrev en dikt om hur Turkiets premiärminister har sex med en get. Detta är alltså Boris Johnson, som slogs hårt för att få Storbritannien att lämna EU med huvudargumentet att Turkiet inom en snar framtid skulle bli medlem i EU. Johnson hävdade också att han inte kunde se någon direkt skillnad mellan EU och Nazitysklands ambitioner. Under hösten besökte Johnson Turkiet, där han försäkrade sin värd att han skulle göra allt i sin makt för att hjälpa landet att ... gå med i EU.

Under tiden fortsätter Johnson och andra Brexit-politiker att lova folket fantastiska överenskommelser med EU, trots att de inte har gjort ett dyft av planering för att få något avtal i stånd. Som Financial Times redaktör Lionel Barber har uttryckt det: ”Till och med den japanska regeringen var bättre förberedd för Brexit”.

Även detta är Trump-politik av värsta slag: gormanden och bedrägerier i stället för noggrann förberedelse. Och en annan Trump-taktik: att svara på kritik med att attackera. Ta Storbritanniens största kvällstidning, den miljardärsägda och hysteriskt Brexitentusiastiska Daily Mail. Där publicerades en huvudledare som bokstavligen ”fördömde” de som motsatte sig Brexit som ”opat-riotiska”.

En medarbetare till Brexitministern David Davis vid namn Stewart Jackson, proklamerade på Twitter att han hade sagt upp sin prenumeration på The Economist för att tidningen hade en kritisk syn på Brexit och uppmanade andra ”patrioter” att göra det samma. Biträdande chefredaktören för den största morgontidningen The Daily Telegraph, Alistair Heath, krävde uttalat att statstjänstemän på Finansministeriet som utarbetat prognoser som förutsade, och fortsätter förutsäga, katastrofala ekonomiska konsekvenser av Brexit, bör avlägsnas. Detta i spåren av tidigare hot från Toryparlamentarikern och prominente Brexitören John Redwood, om att brittiska bolag och företag som motsatte sig Brexit skulle få ”betala ett högt pris”.

Vad är det som har hänt med denna nation, som en gång klappade sig för bröstet för sina traditioner av öppen och seriös debatt samtidigt som den öppnade famnen för utländsk begåvning som ingen annan nation i Europa? Föreställ er Bundesbank ledd av en icke-tysk. Ändå är detta vad Storbritannien gjorde när man anställde en kanadensare med irländskt pass, Mark Carney, som chef för sin Centralbank. Detta är resonemanget som såg till att göra Londons City till Europas finansiella centrum, där många banker flaggade med en 40-procentig utländsk personal. Samma procentsats gäller landets sjukvård och, till en något längre andel, dess många elituniversitet.

Jämför denna de tidigare decenniernas öppenhet med utlandshandelsministern och entusiastiska brexitören Liam Fox beskrivning nyligen, av EU-medborgare boende i Storbritannien som ”ett av våra bästa kort” i förhandlingarna med Bryssel. Eller jämför med hans ministerkollega Amber Rudd, som har föreslagit att brittiska företag bör publicera listor över hur många utländska arbetare de har anställda. Samtidigt har prestigefulla London School of Economics anmodats att inte längre anställa utländska akademiker som konsulter i frågor om Brexit.

Efter en våg av protester lades de två senare förslagen på hyllan, men färdplanen för denna regering är klar: Blotta ordet ”utländsk” räcker

för att avfärda någon. När de tvingas diskutera för- och nackdelar med Europeiska unionens domstol eller Europadomstolen, räcker det att nämna att de är bemannade av ”utländska domare” för att denna regering och den miljardärsägda pressen skall avfärda ärendet. Slagord som ”Brittiska jobb till brittiska arbetare” användes förr uteslutande av nynazisterna i Brittiska nationalistpartiet. Numera är de officiell regeringspolicy och förkunnas stolt av Theresa May själv.

Problemet är inte att den sittande brittiska regeringen består av rasister. Så är det alldeles bestämt inte. Problemet är att de verkliga rasisterna i Storbritannien nu verkar tro att de har vunnit folkomröstningen, medan den nuvarande brittiska regeringen och dess dominerande miljardärsägda tidningar inte gör något för att korrigera den uppfattningen. Inte undra på att Storbritannien efter folkomröstningen upplevde en 41-procentig ökning av hatbrott mot immigranter – EU-medborgare såväl som icke-vita. Tidigare i år anklagades en syriansk flykting för att ha våldtagit en 14-årig flicka i Newcastle, en nyhet som rapporterades omsorgsfullt. När en domstol till slut avfärdade alla anklagelser mot mannen, fick domslutet knappast någon uppmärksamhet alls.

Den kanske bästa illustrationen av Englands nya vindar kom när Theresa May höll tal på det konservativa partiets kongress, en årlig tilldragelse där partiet visar upp sig för nationen och för sig självt. Där fanns två nyckelpartier i Mays tal. Till att börja med sade hon följande: ”Om du är en av de människor som har förlorat sina jobb, som har behållit ett jobb men med reducerad arbetstid, gick med på en lönesänkning medan levnadsomkostnaderna steg, eller – och jag vet att många människor inte vill erkänna det – någon som en dag står utan jobb eller med lägre lön på grund av immigrationen av lågutbildade, så känns livet helt enkelt inte rättvist.”

Detta var ren postrationell Trump-retorik. Det spelar ingen roll, antydde May, huruvida det verkligen är sant att lågutbildad, immigrerad arbetskraft stjäl människors jobb i dagens ekonomi, där fler människor har arbeten än någonsin tidigare. Det viktigaste är hur du, som väljare, känner. Politikern May vill inte presentera de faktiska bevis som finns tillgängliga om immigranters inverkan på ekonomin. Nej, hon vill stå upp för alla de som har bestämt sig för att det är immigranternas fel.

Det andra kritiska momentet var den där lilla inskjutna satsen i mitten: ”och jag vet att många människor inte vill erkänna det”. På ett annat ställe i talet kallade hon dessa människor för den ”internationella eliten” som enligt henne ”hånflinar” åt vanliga väljare som upplever att immigranter stjäl deras jobb. Denna anspelning på att din motpart styrs av arrogans snarare än av en annorlunda tolkning av tillgängliga fakta var återigen klassiskt trumpsk, och sätter streck i debatten genom att förneka motpartens legitima rätt till en motsatt åsikt.

En välvillig tolkning är att detta är en väldigt splittrad och förvirrad brittisk regering, bildad efter ett valresultat som ingen väntade sig, som sänder motstridiga signaler medan den försöker finna fotfästet. Men fler och fler människor börjar ruva på uppfattningen att Brexit-valet innebär inte bara ett avståndstagande från EU utan också från den sortens liberala, öppna och internationalistiska hållning som européer har kommit att förknippa Storbritannien med. Inte undra på att den nuvarande brittiska politikens största fans är Vladimir Putin, Marine Le Pen och naturligtvis Donald själv.

Joris Luyendijk “

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

“ Nog med falskspel

Till slut tröt Barack Obamas tålamod med Benjamin Netanyahu. Bosättningspolitiken gick inte att försvara ens i FN:s säkerhetsråd.

Nyss satt säkerhetsrådet med armarna i kors medan Syriens diktator al-Assad slaktade den civila befolkningen i Aleppo. FN har obotligt dåligt minne vad gäller folkrättsbrott, och detsamma kan sägas om den palestinska terrorn. Så visst finns drag av falskhet i de internationella fördömanden som just Israel prenumererar på.

Men den historiska FN-resolution som i förra veckan slog fast att bosättningarna på Västbanken och i östra Jerusalem är olagliga – dessutom ett hot mot en tvåstatslösning – går inte att argumentera emot. Israels premiärminister Benjamin Netanyahu har låtit bosättningar på ockuperad mark växa och bli fler. De sista försöken att väcka liv i fredssamtalen som gjordes härom året saboterades lika mycket av Israels regering som av motparten.

Netanyahu själv går dessutom knappast fri från anklagelser om hyckleri. Han säger ja till en tvåstatslösning, men nej till en palestinsk stat. Evig ockupation och fredlig samexistens är den paradoxala men inrikespolitiskt lönsamma ståndpunkten han har intagit. Nu driver nationalisterna i regeringskoalitionen på för att Israel i praktiken ska annektera stora delar av Västbanken. Netanyahu fortsätter att slänga åt dem köttben och hävdar samtidigt inför omvärlden att hans uppsåt i fredsfrågan är rent.

USA avviker inte från resten av världen i fråga om bosättningarna. Däremot är det Vita huset-policy att inte göra Israel till hackkyckling i onödan. Men på uppploppet av Obamas presidentperiod tog alltså tålamodet slut. Det ovanliga, som DN:s korrespondent Nathan Shachar har berättat om (DN 26/12), var att USA bidrog till att få till stånd fredagens resolution. Landets veto lades inte in. Den israeliska regeringen har sig själv att skylla för att USA inte räddade dess skinn.

Donald Trump försökte ingripa i FN-spelet men blev bortfintad. Resolutionen kommer att ligga kvar även när han tillträder. Dessvärre är det ändå upp till honom att bestämma vilka följderna blir de kommande åren.

Man börjar ana att han inte kommer med någon olivkvist. Till ny Israelambassadör utsågs nyligen David Friedman, Trumps tidigare konkursadvokat och hårdför anhängare av de olagliga bosättningarna. Friedman har dessutom uttryckt skepsis inför en tvåstatslösning.

Men hur byggs fred på att ena parten förvägras sina rättigheter? Vad är det för sorts existens för den demokratiska staten Israel som Netanyahu tänker sig på sikt? Även med Trump i Vita huset måste frågorna besvaras. Bosättnings-politiken går inte försvara.

DN 27/12 2016 “

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

“ Kinas sista flod räddad

Miljökämpar i Kina jublar efter ett beslut att inte bygga ut landets sista kvarvarande fritt flytande stora flod. Nujiang, Arga floden på svenska, ser ut att räddas efter över tio års strid. DN:s Torbjörn Petersson reste längs floden som kan bli en symbol för när det kinesiska civilsamhället vinner över myndigheterna.

Kina har sedan 1949 byggt 86 000 dammar och flyttat på nästan 25 miljoner människor då landets floder byggts ut för vattenkraft. Planerna för Nujiang dök upp 2003. Ett av Kinas vackraste och vildaste landskap skulle inte sparas eftersom landets behov av energi prioriterades.

Sedan dess har kampen mellan myndigheter och aktivister varit hård.

Den nästan 300 mil långa floden ringlar från Tibets högplatå, genom bergstrakter i provinsen Yunnan i södra Kina, genom Burma och Thailand där den kallas Salween och ut i Andamanska havet. Stundtals forsar den fram med vitt skum i Kina. På sommaren är färgen röd, på vintern grön.

Strax öster om Arga floden rinner Lancang, den kinesiska delen av Mekongfloden. Det är två helt olika floder. Den otämjda, vilda Nujiang och den reglerade Mekongfloden, som blivit ett tydligt och skrämmande exempel på hur miljö och fiskbestånd tar skada då vattenmassorna kontrolleras av människan.

Wang Yongchen, vid organisationen Green Earth Volounteers, har gjort 17 resor längs Nujiang och uppvaktade Kinas tidigare premiärminister Wen Jiabao tre gånger. Hon hade noterat att arbetet vid de fyra påbörjade dammarna i floden stått stilla i ett och ett halvt år. Det gav henne goda förhoppningar.

I mars höll kommunistpartiets chef i provinsen Yunnan ett tal där han sa att regionen, som ibland kallas Kinas Grand Canyon, ska förvandlas till en turistdestination i världsklass. Slutligen den 2 december, när Kinas statliga energimyndighet publicerade den kommande femårsplanen, fanns ingen notering om att bygga ut vattenkraften i Arga floden.

– Jag är så glad. Det är en fantastisk framgång, säger Wang Yongchen, till DN.

Hon nämner alla som bör ta åt sig äran för framgången: ekologer, antropologer, geologer och delar av den kinesiska allmänheten som engagerat sig i flodens framtid.

Tillståndet för Kinas floder är annars allvarligt. I mitten av 80-talet fanns det 50 000 floder, i dag är hälften kvar. De är ofta förorenade eller närmast uttorkade.

– Om Nujiang får fortsätta rinna obehindrat räddar det både miljön och den traditionella kulturen hos minoriteterna som bor runt den, säger Wang Yongchen.

I generationer bodde invånare högt upp längs bergssidorna där de odlade marken och där deras djur betade. De visste inte att jorden nere vid floden var bördigare. I en första våg lockade myndigheterna ned familjer för 50–60 år sedan. Nu är en ny kampanj på väg, berättar Xiong Shuhua, en 37-årig man från Lisu-minoriteten.

– Floden ska inte byggas ut, och det är bra. Om dammarna hade byggts skulle vår by ställas under vatten och vi hade inte fått bo kvar, säger han.

I stället ska bostadshusen rivas och byggas upp på nytt för att snygga till byarna och skapa minoritetsbyar som ger invånarna ett bekvämare liv, men som också har som syfte att locka besökare i stora skaror.

Dammarna ska som projekt ersättas av investeringar i turism. Busslaster av turister blir nästa utmaning för Arga floden.

– Vad vi har för åsikt om det spelar ingen roll. Vi är bara vanligt folk och det är myndigheterna som bestämmer, säger Xiong Shuhua.

Vi står på gårdsplanen till hans föräldrars hem i en by strax utanför staden Liuku. De lever ett strävsamt liv på ett traditionellt sätt. Familjens inkomst är några tusen kronor per år. Det motsvarar någon veckas lön för en privatanställd i Peking eller Shanghai, där löneläget 2016 räknas i femsiffriga belopp i månaden. Släkten odlar majs och bönor, men råttorna äter upp förrådet av bönor. Eftersom priset är så lågt har de börjat mata grisarna med bönorna.

När Xiongs föräldrar, 81 och 79 år gamla, kommer hem efter att ha samlat korgar fulla med träpinnar, sätter sig mamman ned och vilar. Hon är klädd i en jacka med en dekal från Tysklands fotbollsförbund, en gåva från väst som hittat hit. Pappan skyndar att dressa upp i den traditionella jaktmunderingen.

Han brukade jaga vildsvin, hjort och tiger med pilar han doppade i gift som han tillverkade av örter som han malde till pulver.

– Jag har skjutit tigrar, men nu finns det inga. Tigerkött smakar som hundkött, upplyser han.

Att resa längs Arga floden är att förflyttas i tiden, även om utvecklingen gått framåt. För bara några år sedan åkte bönderna på vajer över floden när de skulle till marknaden. De baxade sina vettskrämda getter som skulle säljas, fastbundna i hornen, med på åkturen över vattnet.

Åtskilliga reportage i kinesisk tv visade det ålderdomliga transportsättet. Lokala myndigheter skämdes då och snabbade på byggandet av broar. Och i dag kommer nästan alla till marknadsplatserna över nybyggda broar. Som Sansi Niuma som ska sälja en griskulting på marknaden i Chenggan.

En annan dag på en annan marknad i en by som heter Pihexiang står tolvårige Xiang Linzhi på en balkong och tittar ut över Nujiang. Han är sjuk, säger han. Därför är han inte i skolan, men att det skulle vara något särskilt med floden där han är uppvuxen tycker han inte.

Oavsett var de bor tycks invånare inte ha något särskilt förhållande till vattenmassorna som tränger fram mellan bergen där de bor. Det hade varit bättre utan flod, tycker en man vid ett vägarbete. Då hade det varit lättare att ta sig fram.

Pu Qianhuai, som rensar fisknät med sin fru på stranden, säger att han hade föredragit om dammarna hade byggts.

– Det hade gett jobb och ekonomisk utveckling, och det behövs i de här fattiga trakterna, säger han.

En kväll råder strömavbrott i ett stort område. Är inte det ett tecken på att utbyggnaden av dammar behövs, för att ge elektricitet?

Ägaren av ett enkelt hotell skakar på huvudet. Det är sällan strömlöst nu för tiden, säger han. Men han litar inte heller på myndigheternas försäkran om att de ska låta floden vara ifred.

– Och till sist är det bara myndigheterna som bestämmer vad som ska hända, påpekar han, i den typiska kommentaren av maktlöshet som är så vanlig i Kina.

Det är en inställning formad av lärdomen att protester är lönlösa. Desto mer anmärkningsvärt att kampen för Nujiang gett resultat. Det kan vara en vink om att Kina börjar göra nya prioriteringar.

Vattenkraft har annars stått i fokus i planen fram till 2030 för att utveckla alternativ till det smutsiga kolet. Floderna kommer fortsätta att byggas ut, inte minst i Tibet. Men när tillväxten i Kinas ekonomi saktar av, när det redan finns ett överskott av el i provinsen Yunnan och insikten ökar om svårigheten att transportera elektricitet från Nujiang till resten av landet, kan stora dammprojekt börja förlora sin ekonomiska lockelse.

Nu står i stället lokalpolitiker beredda med planerna att utveckla turismen i den fattiga landsändan.

– Vårt jobb blir att hjälpa myndigheter längs floden att hitta bra exempel i andra länder på hur det går att kombinera ekonomisk

utveckling med att anlägga en nationalpark, säger miljöaktivisten Wang Yongchen.

Mitt i glädjen över att Arga floden lämnas i fred de närmaste fem åren varnar hon för att kalla det här den slutliga triumfen.

– De har ännu inte sagt att de aldrig kommer att bygga dammarna. Till dess måste vi fortsätta kampen, säger hon.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“Fakta. Miljoner tvångsflyttas

På drygt 60 år har Kina byggt 86 000 dammar, med en kapacitet på 300 gigawatt, cirka tre gånger så mycket som produceras i USA.

Nästan 25 miljoner invånare har tvingats flytta för att ge plats åt vattenkraftsprojekten.

Nujiang är över 2 700 kilometer lång och den sista stora floden i Kina som inte byggts ut.

Den 2 december publicerades dokument från landets energimyndighet där Nujiang inte nämns i samband med nästa femårsplan för dammutbyggnader. Det ses som en klar seger för miljöaktivister. “

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

”USA kommer att strunta i EU, araberna och vänstern”

“ Den franska konferensen om fred i Mellanöstern, som skjutits upp flera gånger och nu väntas börja den 15 januari, är ett led i samma kampanj som ledde fram till FN-omröstningen mot de israeliska bosättningarna. Det sade den israeliske försvars-ministern Avigdor Lieberman på måndagen.

Jerusalem.
Enligt Lieberman är fredskonferensen ”en Dreyfusprocess i ny upplaga”:
– Under Dreyfus-processen anklagades en jude på falska bevis; denna gång är det alla!

Alfred Dreyfus var en fransk artilleriofficer som 1894 dömdes för landsförräderi på förfalskade bevis. Affären är ett nationellt trauma i Frankrike och jämförelsen med den beryktade skådeprocessen väckte stor uppmärksamhet och indignation i Paris.

Israel meddelade redan i höstas att man inte kommer att delta i det franska toppmötet.

Premiärminister Benjamin Netan-yahu fruktar att mötet regisserats till Israels nackdel. USA:s utrikesminister John Kerry kommer att hålla tal som samtidigt är en principdeklaration om formerna för en fredslösning. Om den så kallade kvartetten, USA, EU, FN, och

Ryssland sedan anammar dessa principer ökar det diplomatiska trycket mot Israel.

Det är sådana farhågor som får Netanyahu att försöka tygla sina koalitionspartners att mildra sin feberheta retorik tills Donald Trump tagit över i Washington.

Men bosättarnas viktigaste politiske ledare, utbildningsminister Naftali Bennett, struntar i varningarna:
– Det är dags att sluta spela teater. Antingen sätter vi oss i respekt och förkastar öppet tanken på en palestinsk stat, eller så fortsätter vi mumla i skägget om en tvåstatslösning och då kommer fler stjärnsmällar i FN.

En annan bosättarledare, journalisten Israel Harel, uppmanade det egna lägret att ta det lugnt, bättre tider är på väg:
– Trumps ambassadör i Israel David Friedman kommer att flytta ambassaden från Tel Aviv till Jerusalem, och han kommer att strunta i EU och araberna och den israeliska vänstern.

Den israeliska oppositionen kallar Netanyahus och Liebermans reaktion på FN-beslutet hysterisk och de flesta bedömare menar att Israel, som inte har någon riktig utrikesminister och inte heller någon kabinettssekreterare på heltid, blev överlistat av palestinierna.
Yair Lapid, vars parti Yesh Atid är störst i opinionsmätningarna, säger:
– UD är helt satt ur spel. Netanyahu tror han kan sköta våra utrikesrelationer med vänster hand.

Netanyahu, som föredrar att själv leda utrikespolitiken, har avstått från att tillsätta någon utrikesminister.

Officiellt är förklaringen att Netanyahu håller posten varm för socialdemokraternas ledare Yizhak Herzog, om denne ansluter sig till regeringen.

Bara två israeliska partier välkomnar öppet FN:s fördömande av -bosättarpolitiken: Vänsterliberala Meretz och de arabiska partiernas förenade lista – tillsammans en knapp sjättedel av de folkvalda.

Men många politiker i större partier som Yesh Atid och socialdemokraterna är uppenbarligen belåtna med att Netanyahu inkasserat ett svårt bakslag, fast de aktar sig för hylla den impopulära FN-resolutionen.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“Fakta. Spelet om bosättningarna

Vintern 2008–2009 diskuterade premiärminister Ehud Olmert och president Mahmoud Abbas en ny gränsdragning, så att de större bosättningarna hamnade i det egentliga Israel, och palestinierna kompenserades med israelisk mark.
Men också efter en sådan åtgärd finns drygt 100 000 bosättare kvar på palestinskt område, de flesta i små kolonier nära de palestinska storstäderna Hebron och Nablus. En tredjedel väntas acceptera ersättning och ett nytt hem i Israel, medan minst 25 000 skulle göra motstånd.
Resolution 2 334: FN:s säkerhets-råd kräver att Israel stoppar byggandet av bosättningar på ockuperade områden. Resolutionen antogs i en om-röstning där 14 av de 15 medlems-länderna röstade ja. USA valde att lägga ned sin röst. “

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

“ Asiens första ja till gaybröllop

Taiwan ser ut att under 2017 bli Asiens första land med samkönade äktenskap. Ett utskott i parlamentet i Taipei har röstat ja till en första variant av ett tillägg till äktenskapslagen.

En mindre demonstration, med några tiotals deltagare, hölls utanför parlamentet i samband med måndagens omröstning. Motståndarna kräver att förslaget tas upp i en folkomröstning.

Debatten har tilltagit i intensitet sedan president Tsai Ing-Wen, som stödjer förslaget, tillträdde tidigare i år.

– En sådan här lag är inte världens undergång, försäkrar parlamentarikern Yu Mei-Nu.

– Heteroäktenskapet kommer inte att påverkas av detta.

Nu ska förslaget bearbetas och röstas om flera gånger till. Yu beräknar att lagen går igenom om cirka ett halvår.

Inget asiatiskt land har i dag någon uttrycklig tillåtelse för gaypar att gifta sig.

Hur reglerna är formulerade varierar dock naturligtvis. Så det kan tänkas att något asiatiskt land kommer fram till samma sak som Brasilien gjorde 2013: efter lång och snårig debatt om att stifta nya lagar beslöt Nationella justitierådet (CNJ) att det vore onödigt. Enligt grundlagen har samkönade par redan samma rättigheter, däribland att gifta sig, som alla andra, var beskedet.

TT-AFP”

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

“ Försök aldrig argumentera mot en ryss – det är dömt att misslyckas

Jorden runt. Rysk kommunikation liknar inte svensk. Det handlar inte om att hitta gemensam mark – utan om att argumentera. Oavsett vad man egentligen tycker.

Jag skulle köpa ett barnförkläde till min gudson i julklapp. På marknaden letade jag med dålig framgång efter ett exemplar som inte var alltför ryschigt och pyschigt.

Sedan åkte jag till Arbat, Moskvas mest kända gågata.

Där hittade jag en souvenirbutik som hade barnförkläden på erbjudande.

– Har ni ett vanligt enkelt förkläde som inte är fullt med spets och volanger?, undrade jag.

– Nej, det har vi inte, sade försäljerskan.

Hennes min lät förstå att jag hade en konstig uppfattning om förkläden.

– Titta! Där har vi ju ett, sade jag glatt och drog fram ett förkläde med vackert mönster av rönnbär.

– Nej, vi har inga sådana förkläden, sade försäljerskan.

Jag sade ju just att det är precis vad ni har. ”Titta här.”

– Nej, det där är ett förkläde för vuxna.

Jag prövade förklädet på mig själv. Det skulle definitivt passa min sjuårige gudson. För mig, en kvinna på 1,60, var det för litet.

– Menar ni på allvar att det här är ett förkläde för vuxna?

– Ja.

Försäljerskan knep ihop läpparna. Och jag insåg att jag var där nu igen.

I kommunikation med ryssar finns det ett element som jag troligen aldrig kommer underfund med: De ska alltid vara av annan åsikt. Av någon anledning är det en reflex hos många människor jag träffar här att aldrig kunna hålla med. Att nicka och säga ”da” förekommer inte i deras sociala repertoar. Däremot är de mästare på att skaka på huvudet och säga ”njet” i olika tonlägen – oberoende av om de håller med eller inte.

Det spelar heller ingen roll om de blir överbevisade, som till exempel denna försäljerska. För henne var det inte viktigt att få förklädet sålt. Det viktiga var att slippa erkänna att de hade just ett sådant förkläde som jag letade efter – eftersom hon ju redan hade sagt att de inte hade det.

Ryssar anpassar alltid sin kommunikation efter vem de talar med. Själv är jag utlänning och kvinna. Jag har ofta funderat över på vilket sätt det inverkar, eftersom många ryssar anser att utlänningar per definition är lite bakom flötet.

Att mannen dominerar ett samtal uppfattas inte som mansplaining utan som normalt.

Mina ryska väninnor har instruerat mig i hur jag på dejter ska sitta med huvudet på sned, tindra med ögonen och inte säga ett ord om till exempel vilka krig jag har rapporterat från.

Det här betyder inte att folk i Ryssland är ouppmärksamma. Tvärtom. De kan ha otroligt välfungerande känselspröt, i all synnerhet mellan vänner. Att dölja något för en rysk vän går inte. De märker allt och kan sluta sig till saker snabbt som blixten.

Men om man hamnar i dispyt med en försäljare eller hotellreceptionist som inte är principiell för ens egen del så finns det endast en enkel utväg.

Jag köpte förklädet utan vidare diskussion.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

“ Skandalomsusad coach vägrar förhör

Choi Soon-Sil visar ingen större samarbetsvilja i utredningen av den stora korruptionsskandalen kring Sydkoreas president Park Geun-Hye. Den skandalomsusade livscoachen vägrar att lämna sin fängelsecell för att bli utfrågad av parlamentsledamöter.

Choi Soon-Sil har upprepade gånger avvisat kommittén som utreder korruptionshärvan. Till slut kom ledamöterna till anstalten för att genomföra en utfrågning – men eftersom Choi Soon-Sil vägrar att lämna cellen har förhören fortfarande inte blivit av.

Två tidigare presidentmedarbetare, som befinner sig på en annan anstalt, har också vägrat att komma till sina utfrågningar.

– Det är beklagligt att vittnena bortser från folkets och parlamentets auktoritet genom att ignorera sin skyldighet att delta, säger kommitténs ordförande Kim Sung-Tae.

Vittnen som vägrar delta riskerar upp till fem års fängelse för domstolstrots.

Choi anklagas för att ha pressat stora sydkoreanska företag, bland annat Samsung, på mångmiljonbelopp i donationspengar som gått till stiftelser som hon kontrollerat. Kritiken mot Park Geun-Hye grundas i att hon tros ha samarbetat med Choi, vilket presidenten förnekar. Men hon har ändå bett om ursäkt för vänskapen med Choi Soon-Sil.

På julafton demonstrerade hundra-tusentals för Parks Geun-Hyes avgång. Park Geun-Hye har stängts av från sina arbetsuppgifter efter att parlamentet röstat för att ställa henne inför riksrätt. Hon behåller dock sin titel och får bo kvar i presidentpalatset. Så länge hon är president är hon immun mot ett vanligt åtal.

TT-AFP “

“ Detta har hänt.

Flera av presidentens medarbetare får sina kontor genomsökta av åklagarmyndigheten den 29 oktober. Dagen därpå demonstrerar tusentals och kräver president Park Geun-Hyes avgång.

Choi Soon-Sil grips den 1 november på flygplatsen efter att ha tillbringat hösten i Tyskland.

Park avsätter premiärministern den 2 november för att dämpa folkets ilska. Det hjälper inte. Två av Parks nära medarbetare grips.

I mitten av november växer antalet demonstranter till hundratusentals.

Park förhörs av åklagare – något som aldrig tidigare hänt en sittande president i landet.

Den 20 november säger åklagaren att presidenten tros ha deltagit i ”en betydande del av de kriminella aktiviteterna”.
Den 9 december röstar parlamentet för att ställa Park inför riksrätt. “

DN TISDAG 27 DECEMBER 2016

“ Nya tullregler kan leda till handelskrig

Vissa varnar för handelskrig mellan Kina, EU och USA. Andra befarar att kinesiskt stål, solpaneler och andra varor ska dumpas på den europeiska marknaden. Klart är att det nu råder nya tider för antidumpningstullar mot Kina.

Tredje advent gick tiden ut för ett 15 år gammalt undantag som innebar att andra länder kunnat införa högre antidumpningstullar mot Kina än vad som annars hade varit möjligt. Nu ska landet behandlas som andra WTO-medlemmar.

Men det väcker protester och oro, inte minst i EU. Handelskommissionär Cecilia Malmström har föreslagit en ny beräkningsmetod för antidumpningstullar. Kommerskollegium och den svenska regeringen är kritisk till regelverk som innebär höga handelstullar.

Men andra länder anser att EU behöver skydda sig mer mot billiga, kinesiska varor. Vissa branscher, som stålindustrin, protesterar särskilt högljutt och påpekar att USA kan ha tullar på över 200 procent medan EU:s ligger runt 20 procent.

Klart är att Kina är på hugget. Dagen efter att det 15-åriga undantaget gick ut stämde Kina både EU och USA i WTO för att de inte ändrat beräkningssätt.

– Om Kina vinner ... kan vi räkna med att de redan i närtid kommer att införa strafftullar eller andra handelshinder, säger EU-parlamentariker Christofer Fjellner (M) .**TT “**

DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016

“ Inget monopol på makten

Efter veckor av demonstrationer och protester i det polska parlamentet sänkte sig helgfriden även över Warszawas gator. En del av ledamöter-na i oppositionen har i stillhet kamperat i kammaren. På tisdagen bröts vapenvilan i det bittra ordkrig som utkämpats mellan företrädare för det nationalistiska styret och partierna i sejmen.

Vad angår oss Polens affärer? Redan på Bellmans tid undrade man. Demokratin och rättsstaten i vårt stora grannland har ännu inte rämnat. Men i takt med att partiet Lag och rättvisa, PIS – som kom till makten två gånger om genom förra årets val till parlamentet och presidentposten – klubbar igenom sina förslag blir revorna djupare. Hittills har det postkommunistiska projektet kunnat räknas till de mest framgångsrika, men det håller på att förändras. Lyckligtvis stöter den nationalistiska omvälvningen på motstånd.

Ett år av konfrontationer har följt på maktskiftet. December månads politiska kris inleddes när regeringen fick igenom en ny lag som reglerar mötesfriheten i landet. Hädanefter ska manifestationer i samband med särskilt viktiga polska minnesdagar ges företräde till gator och torg. Idén ligger helt i linje med PIS vision. Men att göra politiska protester till andra rangens manifestationer är också tvivelaktigt ur rättighetshänseende.

Kort efter denna debatt väcktes ilska över ett förslag om att begränsa mediernas tillgång till parlamentet. Journalister skulle inte längre

släppas in i byggnaden- utan rapportera från ett separat presscenter. När en oppositions-politiker använde sin talartid i budgetdebatten för att protestera mot tilltaget kastades han ut av talmannen.

Därefter bröt oreda ut, ledamotens partikamrater ockuperade podiet och vakter kallades in. Talmannen lät senare hålla en omröstning i en annan sal, där politiker i det styrande PIS godkände statsbudgeten genom handuppräckning. Vid det laget var de utom pressens och stora delar av oppositionens åsyn.

Regeringen har lovat att göra reträtt angående de nya mediereglerna. Men oppositionen vidhåller att budget-omröstningen inte sköttes enligt regelverket. Och under dessa tumultartade dagar undertecknade dessutom landets president flera åtgärder som begränsar den författningsdomstol som PIS redan har attackerat och försökt tukta. Nu har en ny ordförande för domstolen tillsatts, i strid med reglerna.

Med dessa händelser har PIS arrogans och anspråk på att monopolisera den politiska makten nått en ny nivå.

Det stora problemet med Polens nya styre heter Jaroslaw Kaczynski. Han är ordförande för PIS, men mycket mer. Trots att han varken sitter i regeringen eller innehar presidentämbetet utövar han stort inflytande över båda grenarna av statsmakten.

Snarast kan han beskrivas som ordförande för hela Polen. I den rollen tilltalar han gärna folket såväl som andra länders regeringschefer. Under konfrontationen i sejmen lär ”presidentens president” också ha hindrat talmannen från att hitta en kompromiss mellan partierna. Den ställning han har intagit strider mot idén om demokratiskt ansvarsutkrävande.

Han är också den politiker som har fällt hårdast omdömen om oppositionen. Sittstrejken i parlamentet har han kallat terror och ”kriminella handlingar”. På tisdagen tog president Andrzej Duda efter och beskyllde oppositionspartierna för att hetsa upp det polska folket och anstifta social oro.

Tanken är att presidenten ska vara höjd över partipolitiken. Men Duda, som valdes ut av Kaczynski, har inga sådana ambitioner. Jargongen är hotfull, lätt diktatorisk. Det är inte alls förvånande att andra partier känner sig trängda. Regeringens retorik mot inhemska politiska motståndare, mot EU-institutionerna och mot Tyskland har redan gjort stor skada.

Pressen på oppositionen lär öka. Sittprotester är planerade till dess att parlamentet öppnar efter jullovet. Partierna riskerar att hamna i en rävsax: Om de obstruerar ger de regeringen en ursäkt att hitta på nya dumheter. Men de kan inte heller låta Kaczynski fritt flytta fram gränserna för galenskapen.

EU-kommissionen riktade i förra veckan ny kritik mot regeringen, och gav PIS ännu en tidsfrist innan den måste sluta böja på reglerna i författningen. I övrigt är det märkligt tyst från omvärlden.

Principen som den polska oppositionen försöker hävda måste försvaras av fler. Inget parti får monopolisera -offentligheten och den politiska - makten.
DN 28/12 2016 “

DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016

“ Dystra tider för demokrater

Detta var året när det mesta gick fel. USA valde en vildhjärna, britterna Brexit. Auktoritära krafter hånflinade. Extremister terroriserade Europa. Och Syrien var ständigt närvarande.

Redan tidigt i kampanjen anades att något var på tok. Ändå trodde få att det skulle sluta med en president Donald Trump.

Han dominerade de republikanska primärvalen genom att chockera, bryta mot tabun och förkasta partiets doktriner. Han förolämpade rivalerna, ljög och spred konspirationsteorier, hetsade mot muslimer och minoriteter, avslöjade sitt kvinnoförakt, allt i en flod av tweetar. Politiken var luddig, de ekonomiska förslagen en enda röra. Honom ska vi ha, skanderade gräsrötterna.

Fenomenet saknade motsvarighet, miljardären som gemene mans lans mot pamparna. Men Trump vann nomineringen, och red på samma våg av diffus vrede för att besegra Hillary Clinton. Hon ägde erfarenheten och kunskapen, men var en medioker kandidat med för många lik i garderoben. Och hon personifierade mer än någon annan en avlägsen elit.

Plötsligt präglas supermakten av osäkerheten kring vad Trump kan ställa till med, av undran över vad som är allvar och nyck. Världen och den globala ekonomin håller andan.

Redan i somras landade Brexit i solarplexus. Premiärminister David Cameron hade ledsnat på den evigt malande revolten inom Tories, och försökte avgöra saken genom att låta folket säga ja till EU. Varvid britterna sa nej.

Det stora fredsprojektet som skulle ena Europa drabbades av posttraumatiskt stressyndrom. Finanskris och flyktingkris hade redan sått djup split, nu nalkades upplösningsfasen. Också i Storbritannien hördes en hög röst mot etablissemanget, i Bryssel som London, trots att kampanjledarna gått på de finaste privatskolorna.

Resultatet var också en protest mot invandring och den fria rörligheten av arbetskraft inom EU. Inte heller de mest prominenta Brexitförespråkarna hade dock en aning om vad de skulle göra dagen efter. Att ha kakan och äta den, behålla allt roligt och skrota allt som tabloiderna skrek var ruttet, kommer inte att vara möjligt. Utträdesprocessen hotar att bli en orgie i förvirring och dåligt humör.

Populismen är den gemensamma faktorn i USA och Storbritannien. Missnöjet är verkligt bland väljarna som gud glömt, inte nödvändigtvis de arbetslösa eller värst utsatta men ofta människor i ekonomiskt pressade landsändar. Vad som är rationellt vid espressokoppen i storstaden är det inte alltid i provinsen där gruvan lagts ned. Men därmed ges utrymme för demagoger som lovar obestämda stordåd. Det är nostalgi och nationalism, ”ut ur EU” och ”Make America great again”.

Globalisering och frihandel blev skällsord. Donald Trump målade en mörk bild av både USA och den onda världen utanför, en typ av chauvinism som är grundligt destruktiv. Hot ska få andra att foga sig,

annars följer en mur mot Mexiko, bestraffning och protektionism. Det Nato som har säkrat Europa sedan andra världskriget ifrågasätts av den tillträdande presidenten. Försvarsgarantier gäller kanske inte längre vare sig Baltikum eller Japan.

Vinnare är de auktoritära systemen. I Ryssland, Kina och Turkiet utnyttjar makten med förkärlek samma mekanismer som Trump. Utlandet är farligt, det är vi mot dem, bäst att hålla samman, förslagsvis bakom en stark man, en Putin, Xi Jinping eller Erdogan.

Vladimir Putin har haft ett riktigt bra år. Den ryska ekonomin är visserligen stadd i förfall, men presidenten och hans korrupta vänner behöver inte oroa sig personligen för att ha mycket månad kvar i slutet av lönen. Parlamentsvalet var vunnet på förhand. Det inte särskilt hemliga kriget mot Ukraina fortsätter, liksom provokationerna i Östersjöregionen. USA kunde förödmjukas genom att hackare ofredade valprocessen. Rysk propaganda och desinformation har visat sig såväl lömsk som listig. Europas svar vacklar mellan kurage och resignation.

Och i Syrien har Putin och Iran tills vidare räddat slaktardiktatorn al-Assad. Aleppo har fallit, efter att det ryska bombflygets barbariska attacker mot staden avgjort slaget. Uppåt en halv miljon människor har redan dött i inbördeskriget, halva befolkningen är på flykt. Sunniternas bitterhet kommer inte att kunna skjutas bort. Men det ryska inflytandet i Mellanöstern har tagit ett språng, medan en desorienterad västvärlds roll har reducerats. En arabisk vår har ingen vän i Moskva.

Kinas ekonomiska tillväxt har bromsat in, en nödvändig men likväl ryckig process. Den kommunistiska enpartistaten stärker samtidigt sitt grepp och koncentrerar alltmer makt i president Xi Jinpings händer. Kampanjen mot korruption används för att eliminera konkurrenter. Försvarare av mänskliga rättigheter förföljs. Svensken Gui Minhai sitter fortfarande fängslad, efter att ha kidnappats i Thailand.

Samtidigt agerar Kina som om både Öst- och Sydkinesiska havet vore dess egendom. Med Filippinernas instabile ledare Rodrigo Duterte har Peking fått en möjlig allierad. USA:s närvaro i regionen har varit en stabiliserande faktor i decennier. Trump kan utlösa kriser, antingen genom något raseri-utbrott eller genom att allierade lämnas i sticket.

Recep Tayyip Erdogan var redan på väg att göra sig till allsmäktig sultan i Turkiet, och kuppförsöket i somras blev en ursäkt att intensifiera jakten på kurder, oppositionella och medier. Demokratin slås i spillror. Och efter en period av söndring finner Erdogan och Putin åter att de har mycket gemensamt.

Med detta Turkiet har EU ännu kvar sin flyktinguppgörelse, den som tillsammans med Balkanruttens stängning innebar att vindbryggan fälldes upp.

Ändå skördar Trumps gelikar, i form av främlingsfientliga populister, framgångar runt om i Europa. Österrike undvek med ett nödrop en FPÖ-president, Geert Wilders parti kan bli störst i Nederländerna i mars. Inte ens Tyskland är längre immunt. Vinner Marine Le Pen valet i Frankrike i maj kan sagan om EU vara all.

IS är på defensiven i Syrien och Irak, men gång på gång bankar terrorismen på Europas dörr. Fruktansvärda attentat har förövats i Bryssel och Nice, och så sent som förra veckan i Berlin. Risken för

individen må vara liten, men hotet påverkar och förmörkar politiken i snart sagt varje land.

Världen blev farligare och dystrare under 2016. Inget tycktes gå åt rätt håll, fred och demokrati befann sig till synes i konstant reträtt. Tiotals miljoner är på flykt, inte bara från Syrien eller till Europa. Centrifugala krafter utmanar internationella samarbeten och hotar att vända den trend som har ökat det globala välståndet. Despoter härjar, USA drar sig undan.

Historien tog inte slut med kalla kriget, när allt såg så hoppfull ut. Däremot går den i vågor. Och Trump är inte spiken i kistan.

Argumenten för en liberal världsordning, byggd på demokrati och marknadsekonomi, har inte blivit sämre. Den är inget att be om ursäkt för, utan förtjänar tvärtom att försvaras. Vi som gör det måste samtidigt anstränga oss för att visa att den är till för alla, och nyttig för alla.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016

“ Ökända ungerska nazister en bricka i det ryska spelet

I åratal har ryska agenter samarbetat med ungerska nazister. Moskvas diplomater har till och med deltagit i skjutövningar med en ökänd högerextrem rörelse. Ungerns regering har information om kontakterna. Ändå har inga ryssar utvisats.

Budapest-Böny.
Mittemot nazistledarens hus på Frihetsgatan 44 sitter en uppstoppad jultomte i släde på trottoaren för att locka kunder till en lokal blomsterhandel. Men det vore synd att säga att reklamtricket orsakar någon rusning. För ett par månader sedan, i slutet av oktober, var denna lugna gata i byn Böny väster om Budapest avspärrad av anti-terrorpolis. På skolgården intill landade ambulanshelikoptrar.
– Vi hade fullt sjå att hålla undan eleverna, berättar Margit, en lärare som bor en bit längre ner på gatan.

– Ett mord här i lilla Böny, det är ju svårt att förklara för små barn. Mördaren var Istvan Györkös, den 76-årige ledaren för MNA, en nynazistisk rörelse. Mannen han sköt ihjäl var en civilklädd, 46-årig polis som kommit för att göra husrannsakan i samband med utredningen av ett bombdåd i Budapest ett par veckor tidigare.

”Bögar, zigenare och judar får inte vara med och träna!” utropar MNA:s hemsida. Men många andra, unga män i hopplockade militäruniformer, har genom åren deltagit i skjutövningar med

Györkös och hans söner. Det berättar en granne som säger att 76-åringens extrema politiska åsikter var ”en öppen hemlighet” i byn.
– Men han slog mig inte som en våldsam man, han var en bra granne, säger hon.

Vad som var mindre känt var den nynazistiska rörelsens band till Ryssland. Men ungersk säkerhetspolis hade haft ögonen på Györkös och några dagar efter polismordet avslöjade den stora nyhetssajten Index att agenter från GRU, den ryska militära underrättelsetjänsten, har samarbetat med MNA i flera år.

Personal från Rysslands ambassad i Budapest har till och med deltagit i nazisternas skjutövningar med så kallade airsoftvapen, hävdade sajten med stöd av källor inom de ungerska säkerhetstjänsterna.
– Våra källor bekräftar också hur de ryska agenterna går till väga för att ta kontakt med den här sortens våldsfixerade rörelser. Det sker ofta vid träffar för vapenintresserade eller på loppisar, säger Szabolcs Panyi, en av de grävande journalisterna på Index, till DN.

2012 startade MNA hidfö.ne-t, en sajt med interna nyheter från ny-nazistiska kretsar i Ungern. Men -våren 2014 hamnade sajten plötsligt-i centrum för ett gräl mellan Budapest och Moskva.

På hidfö.net hade ”läsare” laddat ner foton på stridsvagnar lastade på tåg i östra Ungern, på väg till Ukraina där kriget just höll på att bryta ut. Ett sensationellt scoop av en sajt med ett par tusen läsare – som omedelbart togs upp av utrikesministeriet i Moskva och ryska statskontrollerade medier.

Lóránt Györi är forskare på tanke-smedjan Political capital i Budapest och specialiserar sig på högerextrema grupper i Centraleuropa. Han tror att skapandet av sajter som hidfö har varit en viktig del av den ryska infiltrationen.

– På det här sättet har de skaffat sig en anslagstavla. I dag har sajten flyttat till en rysk domän. Den är numera en ren propagandasajt för Kreml på ungerska, säger Györi.

I Györkös hus fann polisen ett mindre vapenlager. Några veckor efter polismordet slog den ungerska antiterrorstyrkan TEK till mot ytterligare nio platser med koppling till MNA, och fann ytterligare stora mängder vapen, de flesta tillverkade i Ryssland och Slovakien.
I interna mejl debatterade ny-nazisterna i Böny hur man skulle kunna få pengar från den ryska sidan. Det är oklart huruvida de lyckades.
”Györkös och hans söner är så korrupta att inte ens ryssarna skulle ge dem nåt”, skriver en avhoppad medlem i ett mejl som journalisterna på Index har fått tillgång till.

Den 76-årige ledaren har nu återhämtat sig från en skada han fick i skottväxlingen med polisen. Han sitter i häkte och rättegång väntas någon gång i vår. Det handlar om mordet och om olaga vapeninnehav – eventuellt också om terrorism.

– Kanske planerade de någon form av aktion mot flyktingar, säger journalisten Szabolcs Panyi. I ett annat internt mejl som vi har läst står det att ”en tid av stål och blod kommer snart”.

Att ryska diplomater skulle springa runt i skogen och skjuta airsoft-vapen med nynazister – det låter ju nästan för tokigt för att vara sant. På ryska Kremltrogna sajten Vzgljad avfärdade Valerij Ljachov, en representant för ryska ambassaden, nyheten som ”dumheter”.

Ändå är detta vad flera ungerska säkerhetstjänster har kommit fram till. De har också haft hemligstämplade dragningar i det ungerska -parlamentets utskott för nationell säkerhet om den ryska infiltrationen i nazikretsar, vilket flera källor- med insyn i utskottets arbete -bekräftar för DN.

Men regeringen och det styrande konservativa partiet Fidesz gör ingen-ting. Inga ryska diplomater har utvisats från Ungern sedan Fidesz-ledaren Viktor Orbán kom till makten efter valet 2010 – till skillnad från grannländer som Tjeckien där det har skett flera gånger. En vecka före jul föreslog det lilla liberala partiet LMP i utskottet att parlamentet skulle tillsätta en särskild utredning om de ryska nazikontakterna. Men majoriteten röstade nej.
– Fidesz inställning är att säkerhetstjänsten redan tittar på det här, så det behövs ingen mer utredning, säger en person med insyn i utskottsarbetet till DN.

– Men Szilárd Németh, regerings-partiets högste representant i utskottet, har varit märkbart irriterad när säkerhetstjänsterna har haft sina dragningar om den ryska infiltrationen, säger han.
Till Financial Times säger utrikes-minister Peter Szijjarto att det är för tidigt att göra en formell framställan till Moskva:
– Det måste i så fall baseras på stark information och visdom.
Många inom den ungerska oppositionen är upprörda över vad de uppfattar som flathet gentemot Ryssland från regeringens och premiärminister Orbáns sida.

– Om det så bara fanns en misstanke om att vårt land anfalls, infiltreras, av en främmande makt, då skulle jag som ledare göra allt för att få fram sanningen. Men Orbán vill uppenbarligen tysta ner det hela, säger den socialistiske tidigare regeringschefen Ferenc Gyurcsány till DN.

Gyurcsány är i dag ledare för partiet DK och beskylls ibland för att själv ha odlat nära kontakter med president Vladimir Putin under sin tid som regeringschef 2004–09.

– Men på den tiden sågs han som en försiktig demokrat. Då var Orbán stenhårt emot Ryssland. Efter 2010, när alla andra såg att Moskva var på väg i auktoritär riktning, då blev han Europas mest proryske politiker.

Även om Ungern lojalt har stött EU:s sanktioner mot Ryssland så stämmer det nog att Orbán i dag är Putins bäste vän i kretsen av regeringschefer i unionen.

Delvis handlar det om ideologi. Viktor Orbán vill ju se sig som en -europeisk banerförare mot ”politisk korrekthet” och liberalism, och han framställs ständigt positivt i Kremlstyrda medier. Men det är också en fråga om realpolitik.

– Orbán bytte fot väldigt snabbt när han kom till makten. Och han har sett till att stärka banden till Moskva, inte minst när det gäller energi, säger forskaren Lóránt Györi.

2014 skrev Ungern ett kontrakt med statliga ryska energijätten -Rosatom om två nya reaktorer i kärnkraftverket Paks. Finansierat med ett ryskt lån på tio miljarder euro ska kraftverkets kapacitet fördubblas – och det står redan i dag för 40 procent av landets elkraft.
Kritikerna menar att Ungern -permanentar sin beroendeställning-gentemot Ryssland, både ekonomiskt och politiskt. Med de nya

generatorerna är landets elförsörjning knuten till Moskva fram till år 2085.

Det viktigaste hotet mot Fidesz och regeringen i dag kommer inte från vänster, utan från Jobbik, ett ultranationalistiskt och ofta antisemitiskt parti som fick 20,5 procent av rösterna vid senaste valet.

Även Jobbik var från början starkt negativt till Ryssland. Men under inflytande av Béla Kovács – partiets EU-parlamentariker som pekats ut som rysk spion – har partiet bytt åsikt. I dag vill Jobbik stoppa sanktionerna mot Moskva och kallar Ukraina ”en terroriststat”. Höga representanter har rest till Krim och Donetsk som observatörer av val som varken Ungern eller något annat EU-land erkänner som lagliga. Bara härom veckan avslöjades att två höga Jobbikpolitiker hade fått hjälp med sin ryska visumansökan av ingen mindre än Vladislav Surkov, en av Putins allra närmaste merarbetare.

Finns det någon poäng ur rysk synvinkel med att stödja såväl Ungerns regering som högeroppositionen och marginella nazistiska grupper?
– Kreml spelar med hela kort-leken, men det är logiskt ur Moskvas perspektiv, säger Lóránt Györi.

– Dels exploaterar man svagheter i ett EU-land. Det ger möjligheter att skapa kaos i ett senare läge. Dels sätter de olika krafterna press på varandra. Militanta grupper pressar Jobbik, som i sin tur påverkar Fidesz.

Mycket tyder på att strategin har lyckats. I dag lutar hela den ungerska högern i antivästlig, prorysk riktning. Och tystnad råder kring ryska agenters agerande på ungersk mark.
Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016

“ Kremls försök att påverka EU skapar oro

Kommentar. Varför tränade ryska agenter tillsammans med ungerska nazister? Polismordet i Ungern avslöjade ett samband som leder till fler frågor om Rysslands roll i EU. I Bryssel finns en påtaglig oro över Moskvas försök att påverka EU:s politik och utveckling.

Efter mordet på den civilklädde ungerske polisen i höstas har alltså häpnadsväckande samband (läs reportaget här intill) avslöjats mellan ryska agenter och ungerska nazister. De många obesvarade frågorna om det som hänt i Ungern leder också till nervositet bland EU-ansvariga i Bryssel. Där är oron redan är påtaglig över Rysslands allt mer aktiva försök att påverka unionens politik och utveckling.

Det ungerska exemplet är extremt, men i Bryssel verkar ingen vara förvånad över att Moskva använder långt gående medel för att uppnå målet som anses vara att försvaga EU. Mycket av det som Ryssland gör i EU är redan väl känt. Moskvas goda kontakter med EU-kritiska, höger-populistiska och höger-extrema partier i olika EU-länder är till exempel ingen hemlighet.

Nya ryska tankesmedjor, nyhetsbyråer och ryskspråkiga tv-kanaler är andra öppna vägar som används för att påverka opinionen i EU:s medlemstater. EU-parlamentet antog nyligen en rapport, som författats av Polens tidigare utrikesminister Anna Elzbieta Fotyga, där denna ryska strategi pekas ut som ett reellt hot mot EU. Det finns också EU-misstankar om olagliga finansiella transaktioner från Ryssland till extrema partier i EU. I ett öppet brev som publicerades i mitten av

december kräver 51 EU-parlamentariker, bland dem svenska ledamöterna Gunnar Hökmark (M) och Lars Adaktusson (KD), nya EU-sanktioner för att få stopp på det de misstänker vara omfattande rysk penningtvätt.

EU:s stats- och regeringschefer är också oroliga. I oktober ägnade de ett halvt EU-toppmöte åt en strategisk diskussion om Ryssland, och trots att länderna har olika syn på relationerna med Moskva enades de om ett skarpt formulerat uttalande. Efter mötet räknade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk upp en lång rad olika typer av rysk inblandning.

– Det är allt ifrån kränkningar av luftrum, desinformationskampanjer och IT-angrepp till ingripanden i politiska processer i och utanför EU, hävdade Donald Tusk.

Så vad ska EU göra? Enbart reagera på Rysslands agerande, förklarade Tusk och fortsatte:

– Men vi kommer inte att kompromissa när det gäller våra värderingar eller principer. Och framför allt hålla fast vid EU:s enighet.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016

“ Risk för flodvåg hot mot det krigshärjade Mosul

Faran för att Mosuldammen i Irak ska brista underskattas av myndigheterna. – Dammen är som en atombomb, säger geologi-professorn Nadhir al-Ansari vid Luleås tekniska universitet.

Floden Tigris bidrog till det -mesopotamiska riket, världens äldsta högkultur som uppstod för 5 000 år sedan. Även i modern tid är floden livsviktig. Iraks förre diktator Saddam Hussein genomförde projektet att dämma upp Tigris för att förbättra jordbruksbevattningen, skydda städer mot översvämningar och alstra elektricitet.

Mosuldammen byggdes i början av 1980-talet, mitt under Iraks förödande krig mot Iran. Men jätte-dammen kom bokstavligt talat att stå på lösan sand. De enorma vatten-massorna vilar nämligen på vattenlösliga mineraler som gips, anhydrit och kalksten. Följden är att det uppstår sjunkhål som måste tätas med enorma mängder betong.

– Det var chockerande att se vilken omfattning sjunkhålen hade.

Det säger Nadhir al-Ansari, professor i geologi vid Luleås tekniska universitet (LTU) till DN. I slutet av 1980-talet inspekterade han dammen på uppdrag av Iraks ministerium för vattenresurser. al-Ansari, som varit knuten till LTU sedan 2007, är en av världens främsta experter på den bräckliga dammen.

Han berättar att underhållet av Mosuldammen blev lidande av de sanktioner som FN införde mot Irak efter Kuwaitkriget 1991 och

Saddams konflikt med FN:s vapeninspektörer. Sanktionerna försvårade importen av vitala reservdelar.

Det pågående kriget mot terror-organisationen Islamiska staten (IS) har ytterligare försvagat dammens skydd. Dammen ligger precis i utkanten av Islamiska statens själv-utropade ”kalifat” och har också en kort tid varit under IS kontroll.

– Kriget tar den irakiska rege-ringens krafter och resurser. Andra - problem hamnar vid sidan om, konstaterar Nadhir al-Ansari.

Och Mosuldammens utsatta läge är ett ytterst överhängande problem, låter professorn förstå. På uppdrag av EU-kommissionen gjorde han nyligen en katastrofsimulering som redovisade tänkbara scenarier om dammen skulle brista.

Dammens vattenmassor – ofattbara elva miljarder kubikmeter – skulle skapa en 25 meter hög flodvåg. På mindre än två timmar skulle vågen nå miljonstaden Mosul. Inom fyra dagar skulle flodvågen nå huvud-staden Bagdad fyrtio mil söderut, där vattennivån beräknas stiga med upp till fyra meter. Upp till 500 000 människor som bor utefter Tigris riskerar att dränkas och sex miljoner irakier skulle direkt påverkas.

– För Irak skulle Mosuldammens kollaps orsaka större skada än om en atombomb sprängdes, säger Nadhir al-Ansari.

I mars i år tecknade det italienska konsultföretaget Trevi ett kontrakt med Iraks regering om upprustning och underhåll av dammen. För en kostnad motsvarande två miljarder kronor ska sjunkhålen fyllas igen och dammen tätas. Under ett års tid kommer betong att sprutas in, dygnet runt, i de gigantiska eroderade hålen.

– Det gör säkert nytta på kort sikt. Men på medellång sikt är det enda säkra att konstruera en ny damm nedströms, säger Nadhir al-Ansari.

En sådan ”fångdamm” började faktiskt byggas redan 1984 i Badush, halvvägs mellan Mosuldammen och staden Mosul. Men bygget stannade av i samband med Kuwaitkriget 1991 och de påföljande FN-sanktionerna, och har aldrig kommit i gång igen.

– Det är ett stort projekt som kräver snabba politiska beslut och internationellt samarbete. Men som jag ser det är det mycket angeläget. Det handlar ju faktiskt om miljontals människoliv, säger Nadhir al-Ansari.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Landets största vattenreservoar

Dammen som ligger fyra mil norr om staden Mosul är Iraks största vattenreservoar. Den fördämmer floden Tigris och bildar en stor konstgjord sjö.

Den är 133 meter hög och två kilometer lång och färdigställdes 1986.

Extremister från terrororganisationen Islamiska staten (IS) kontrollerade Mosuldammen i elva dagar i augusti 2014. De 1 500 anställda flydde. Underhållsarbetet påverkas fortfarande av IS-terroristernas intrång. “

DN ONSDAG 28 DECEMBER 2016

“ Skandalerna kring Netanyahu fortsätter

Jerusalem. Tre olika polisundersökningar mot Benjamin Netanyahu pågår. Men premiärministern avfärdar alla misstankar som politisk förföljelse.

En av utredningarna pågår sedan i början av hösten, och tros kretsa kring Netanyahus relationer till rika judiska donatorer, en av dem en dömd fransk storsvindlare. På tisdagen framkom att polisen fått tillstånd av regeringens juridiske rådgivare Avihai Mandelblit att granska ännu en härva som rör otillbörliga relationer, inklusive betalningar, mellan Netanyahu och ej namngivna aktörer.

Mandelblit, som fungerar som -Israels riksåklagare, var tidigare Netanyahus nära medarbetare, och det anses att premiärministern engagerade sig särskilt för att placera en nära förtrogen på den juridiska nyckelposten. Enligt de flesta bedömare här i -Israel har Mandelblit släpat benen efter sig när det gäller att gå till botten med Netanyahus -affärer.

Men på sistone har han tydligen fått ta del av bevismaterial som gör det omöjligt för honom att med -hedern i behåll fortsätta skydda sin förre chef.

För drygt en månad sedan gav Mandel-blit polisen order att utreda den så kallade tyska ubåtsskandalen. Under förhandlingar med Tyskland 2014 om inköp av nya u-båtar representerade Netanyahus advokat, kusin och närmaste man David Shimron den tyske tillverkaren Thyssen-Krupp – samtidigt som han representerade Netanyahu. Affären skrevs under trots att försvarsledningen och dåvarande -försvarsministern inte ville ha några fler u-båtar.

Häromdagen detonerade ännu en skandal, då en socialdemokratisk Knesset-medlem avslöjade att Israel bygger nästa generation av kanonbåtar vid ett tyskt varv som delägs av Libanons försvars-minister, en person med intima relationer till den iranska regimen. För att dölja detta för allmänheten pressade Israel varvet i Kiel att byta namn från Abu Dhabi MAR till German Navy Yards.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Michael Winiarski: Den politiska elitens värld raserades av besvikna väljare

Västvärldens enighet rämnar. Britterna röstade för att lämna EU. USA valde en president som beundrar den ryske ledaren Putin, som med hjälp av kriget i Syrien har skaffat Ryssland militärt fotfäste i Mellanöstern.

Kan ett år bli mycket mer dramatiskt än 2016? Det finns alltid folk som ägnar sig åt att tävla om att komma med de mest deprimerande förutsägelserna inför ett kommande år.

Tyvärr har de alltför ofta fått rätt i sina profetior.

Raden av omvälvande år verkar inte ta slut. 2014 var året då Ryssland erövrade en bit av grannlandet Ukraina. En landgräns i Europa hade ändrats med våld för första gången sedan andra världskriget. En djup reva i den internationella folkrätten skars upp.

Fokus under 2015 var på den islamistiska terror som slog till med full kraft i Europa, en terror som afghaner, irakier, syrier, libyer och jemeniter varit utsatta för i åratal.

Även 2016 skulle visa sig vara ett terrorns år, med blodiga attacker i Bryssel och Nice. Det underströks med dådet mot julmarknaden i Berlin den 19 december.

Men det var samtidigt det år då ryskt bombflyg vände stridslyckan för den syriske diktatorn Bashar al-Assad, som styrde över allt mer krympande enklaver i Damaskus och vid den syriska Medelhavskusten.

Resultaten lät inte vänta på sig. Vid slutet av 2016 har al-Assad av allt att döma säkrat sin ställning. Moskva ansåg det vara värt priset; tiotusentals massakrerade civila, ett Aleppo i ruiner och ett land i totalt sönderfall.

Man kan säga att det gångna året i flera avseenden har blivit Rysslands. Det skedde till stor del på grund av att USA tog ett steg tillbaka. Dels för att supermaktens krafter inte räckte till, dels för att Barack Obamas överlagda linje var att minska USA:s avtryck i världen.

Den ”liberala världsordning”, eller enpoliga värld, som formades efter det kalla krigets slut under USA:s säkerhetsparaply, ersattes nu oåterkalleligt av något annat: En mångpolig värld med flera inbördes konkurrerande maktcentra som USA, Kina, Iran och Ryssland.

Inget av det som inträffade 2016 gick att förutse exakt. Men utvecklingslinjer som tidigare kunnat skymtas blev tydligare. Främst att globaliseringen var så starkt ifrågasatt, inte bara av despoter och diktatorer, utan av breda folkgrupper i västvärlden. Via valsedeln kom det att spela en avgörande roll.

Inför det år som nu snart är till ända publicerade nyhetssajten Bloomberg en lekfull prognos med rubriken *”A Pessimist’s Guide to the World in 2016”*.

Den något dystra spådomen byggde på vad några dussin diplomater, säkerhetsexperter och ekonomer såg som de mest troliga händelserna 2016. De pekade ut några möjliga ”worst case”-scenarier. Av de tio scenarierna lyckades experterna faktiskt pricka in fyra:

1. Storbritannien lämnar EU. Det blev just så, vilket få hade trott, att missnöjet med det gamla skulle gå så långt att en majoritet av britterna i en folkomröstning röstade för Brexit.

2. EU faller i bitar av flyktingströmmen. Eller närmare bestämt, under trycket av invandrarfientliga strömningar i Frankrike, Tyskland, Ungern och andra europeiska länder är Schengen, den passfria rörligheten inom EU, delvis upphävd.

3. Putin spelar bort USA från inflytande. Just så har det blivit i Syrien, där det är Ryssland och dess bundsförvant Iran som bestämmer spelets regler, medan den snart avgående Obama-administrationen står maktlös inför de massakrer som iscensätts av syriska, ryska och iranska styrkor.

4. Donald Trump vinner president- valet i USA. En demagogisk affärsman utan politisk erfarenhet lyckades mot alla odds få jobbet som världens mäktigaste person, möjligen med bistånd från Kremls datahackare. Att döma av Donald Trumps uttalanden kan han bli den mest Moskvavänliga presidenten i USA:s historia.

Brexit och Trump behövde inte ha hänt; röstmarginalerna var ganska små i båda fallen. Men det var medborgarna i två av västvärldens ledande demokratier som ville ha ändring på den rådande ordningen. Väljarna såg en så stor lockelse i högerpopulismen att den upplysta politiska eliten maktlös och chockad tvingades betrakta hur deras värld föll sönder under trycket av miljoner proteströster.

Pax Americana är över. Nu är det *America First* som gäller.

En händelse som ingen förutsåg var däremot sommarens försök till militärkupp i Turkiet. Vem eller vilka mörka krafter som låg bakom kuppen lär vi inte få veta på länge än. Kanske var det en smart provokation av president Recep Tayyip Erdogan.

Följden blev hur som helst att regimen släckte det sista hoppet om frihet i ett land som för bara några år sedan sågs som ett möjligt demokratiskt föredöme i Mellanöstern.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Annika Ström Melin: Demokratin i Europa tas inte längre för given

Terrorattacker, Brexit och interna bråk om flyktingpolitiken och demokratin. För snart 60-åriga EU blev 2016 ett annus horribilis, ett riktigt förskräckligt år.

Efter ett år med flera dramatiska händelser och bakslag för EU är stämningen i Bryssel verkligen inte på topp.

En EU-tjänsteman berättar om ett möte där en av cheferna bad medarbetarna att försöka förmedla tro på och hopp om samarbetets framtid. Alla närvarande vittnade om hur svårt de trodde att det skulle bli.

EU kritiseras och ifrågasätts som aldrig förr. Att tjänstemännen deppar är därför lätt att begripa.

De många terrorattentaten har också visat samarbetets svaghet.

Terroristerna kan utnyttja de ansvarshål som uppstår i EU:s halvfederala uppbyggnad, där det bland annat saknas gemensam underrättelseverksamhet. EU är ingen stat och medlemsstaterna håller hårt på allt som är nationell kompetens.

Nio månader efter attentaten mot Bryssels flygplats och tunnelbanestationen ett stenkast från EU:s institutioner är den belgiska huvudstaden fortfarande präglad av attackerna i mars.

Tungt beväpnande militärer vid flygplatsen och på gatorna påminner om att terrorister lyckades slå till helt nära EU-maktens centrum, och att hotet om nya attentat finns kvar.

Britternas nej till EU blev en annan typ av chock för unionens politiker och de ansvariga i Bryssel. Skilsmässan kommer med all säkerhet att bli en riktigt jobbig historia.

Tänk på en så relativt enkel sak som att räkna ut hur mycket pengar Storbritannien är skyldig unionen i form av utlovade, men inte utbetalade, pensioner och andra förmåner till EU:s tjänstemän.

EU-kommissionen hävdar att det handlar om stora summor, enligt läckta men inte bekräftade uppgifter motsvarande ungefär 500 miljarder kronor. Det kommer vi inte betala, sägs vara britternas ilskna kommentar.

Inte nog med att ett av EU:s största och mest inflytelserika medlemsländer har bestämt sig för att lämna. Spänningarna mellan de länder som vill vara kvar i EU har också fördjupats.

Försöken att skapa en mer gemensam flyktingpolitik är ett utdraget misslyckande som påverkar samarbetet på flera sätt.

Polen, Ungern och de andra länderna i Visegradgruppen säger fortfarande nej till att ta emot flyktingar via EU, även om Slovakien, som har varit ordförande för EU:s rådsmöten under hösten, har försökt få till stånd en kompromiss.

Det politiska priset för att stoppa strömmen av flyktingar till Grekland blev också högt. Migrationsavtalet mellan EU och regeringen i Ankara håller fortfarande, men när demokratin stryps i Turkiet har det varit påfallande tyst i Bryssel.

Samtidigt fortsätter flyktingar att komma till EU över de längre och därmed farligare delarna av Medelhavet.

Fler än någon gång tidigare har drunknat på väg till EU och människor som lyckas ta sig till Italien kommer inte vidare.

Det är sannolikt bara en tidsfråga innan regeringen i Rom gör uppror mot den ordning som innebär att Italien lämnas mer eller mindre ensamt med EU-ansvaret för nyanlända flyktingar.

Så hur blir stämningen i mars 2017, när EU-ländernas regeringschefer träffas i Rom för att fira att det är sextio år sedan unionens föregångare inrättades?

I Romfördragen från 1957 förklarade de dåvarande sex medlemsstaterna att de ville se grunden till ”en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken”, en formulering som har följt med sedan dess.

Sextio år senare handlar nästan alla diskussioner i EU om hur fast den allt fastare sammanslutningen egentligen ska bli.

Ett tecken på att krisen är djup är också de stora skillnader som präglar medlemsstaternas syn på en grundläggande fråga, nämligen hur EU bör förhålla sig till ländernas demokrati.

För sextio år sedan sades inte ett enda ord om demokrati, som kanske togs för given. Så är det inte längre.

I januari 2016 inledde EU-kommissionen ett helt nytt slags förfarande mot Polen, som anklagas för att bryta mot rättsstatens principer. Det var ett historiskt beslut.

För första gången har EU:s centrala myndighet synpunkter på hur en medlemsstat sköter demokratins fundament. Den ilskna reaktionen från Warszawa visar hur politiskt laddad denna helt grundläggande fråga har blivit för EU.

Finns det ingenting som kan pigga upp sextioåringen?

Jo, att en engagerad EU-vän, Alexander Van der Bellen, har valts till Österrikes president, dessutom med otippat stor marginal, applåderas av unionens anhängare.

Det förändrar ändå inte huvudintrycket av året som gått.

De allra flesta, oavsett inställning till samarbetet, håller nog med om att 2016 blev ett förskräckligt år för EU.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Fredsaktivister vädjar om svenskt stöd i FN

Inbördeskriget i Jemen har förvärrats. I stället för FN-ledda fredsförhandlingar ökar splittringen mellan de stridande grupperingarna. Nu sätter unga jemeniter sitt hopp till Sverige.

Det är inga goda nyheter som förmedlas från Jemen i dessa dagar. De så kallade huthirebellerna, som stöds av Iran och av ex-presidenten Ali Abdullah Saleh, har vänt FN:s fredsdialog ryggen och i stället utropat en egen regering.

Den sittande regeringen under Abdrabbu Mansour Hadi har flyttat landets centralbank från den rebellkontrollerade huvudstaden Sanaa vilket allvarligt kommer att påverka den livsviktiga veteimporten. FN har varnat för torka och svält som påbröd på kriget.

Men Farea al-Muslimi, Hana al-Khamri och Abdullah al-Mansoob vägrar att låta sig nedslås. De utgör stommen i en oberoende påtryckargrupp, Sanaa Center for Strategic Studies, som försöker bidra till en fredlig lösning på konflikten.

Dagarna före jul besökte trion Stockholm för att informera vårt utrikesdepartement om läget i Jemen. Nästan all tillgänglig statistik pekar åt fel håll: antalet undernärda barn, antalet internflyktingar, minskningen av antalet barn som går i skola, ökningen av barn som tvingas bli soldater.

– Alla dessa dåliga nyheter har sin rot i kriget. Men om den svenska regeringen bara vill är jag övertygad om att den kan spela en avgörande roll för att hejda den negativa spiralen, säger Farea al-Muslimi.

Han syftar på att Sverige tar plats i FN:s säkerhetsråd efter nyår.

– Det behövs en internationell mobilisering. Den FN-medlare som tillsatts måste få ett tydligare mandat och backas upp bättre av säkerhetsrådet, fortsätter Farea al-Muslimi.

Varför skulle Sverige lyckas där andra gått bet?

– De ständiga medlemmarna i säkerhetsrådet (USA, Storbritannien, Ryssland, Kina och Frankrike) är alla insyltade i kriget. Antingen direkt – USA stöder Saudiarabiens krigföring – eller indirekt – Ryssland supportar Iran och huthierna – eller som stora vapenexportörer, säger Hana al-Khamri.

– Sverige säljer förvisso också krigsmateriel till Saudiarabien, men inte i samma skala som exempelvis Storbritannien. Ett svenskt Jemeninitiativ skulle få gehör i säkerhetsrådet, säger hon.

Kriget och splittringen har blivit en grogrund för jihadistisk extremism. al-Qaidas avläggare i Jemen, al-Qaida på den Arabiska halvön, är en av terrornätverkets starkaste grupperingar. Islamiska staten (IS) har också fått fotfäste i Jemen.

– Det finns risk att terrorn i Jemen exporteras till väst, säger Farea al-Muslimi.

Han pekar också på de krigsbrott, som attacker mot sjukhus, som nu sker ostraffat i Jemen.

– Om krigets aktörer ständigt kommer undan med sådana överträdelser skapar det ett farligt mönster för framtida konflikter, säger han.

De tre unga jemeniterna vill ändå inte vara några ”eländesambassadörer”.

– Vi är stolta över vårt land. Visst är det politiska Jemen en enda röra. Men det historiska Jemen, med drottningen av Saba (som regerade för 3 000 år sedan och finns omnämnd i både koranen och bibeln) är något annat, säger Farea al-Muslimi.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Protester startade revolt

Växande protester mot regimen under 2011 ledde till att envåldshärskaren president Ali Abdullah Saleh avgick. Jemen har sedan dess plågats av lokala revolter som utvecklats till ett inbördeskrig.

Konflikten mellan de Iranstödda huthirebellerna från norra Jemen och landets regering eskalerade under 2015. En USA-stödd koalition ledd av Saudiarabien gick då in på regeringens sida i inbördeskriget.

Konflikten förvärras av att terrornärverket al-Qaida har stark närvaro i Jemen. Även IS har etablerat sig i landet och utfört terrordåd. “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ 600 sjukhus har tvingats stänga

Den humanitära situationen i Jemen fortsätter att förvärras, rapporterar Läkare utan gränser. Organisationen fördömer de upprepade anfallen mot sjukhus och civila, attacker som kan stämplas som krigsbrott.

Inbördeskriget i Jemen har nu pågått i 20 månader. Läkare utan gränser (MSF) är en av de mest aktiva hjälporganisationerna i det krigshärjade landet. Organisationens summering av året som passerat i Jemen är mycket dyster läsning.

600 sjukhus och hälsokliniker runt om i Jemen har tvingats upphöra med sin verksamhet – detta i ett land som redan innan kriget var ett av världens mest eftersatta i fråga om tillgång till sjukvård.

Vårdpersonalen kan inte arbeta säkert och de saknar nödvändig medicinsk utrustning. Klinikerna attackeras systematiskt av stridsflyg och artilleri, trots att angrepp på sjukhus är krigsbrott.

7 000 människor har hittills dött i det jemenitiska inbördeskriget och nära 40 000 har skadats. Förutom de fysiska skador som är direkt relaterade till konflikten, konstaterar MSF att det finns ett mycket stort behov av vård för stressrelaterade symtom.

Patienter söker vård för depression, svår huvudvärk och andningssvårigheter. Men resurserna att erbjuda bot eller lindring är i stort sett obefintliga.

Trots svårigheterna har Läkare utan gränser fortsatt verksamhet vid elva sjukhus och hälsokliniker runt om i Jemen, med nära 1 600 anställda.

Det av MSF stödda sjukhuset i Abs, tjugo mil nordväst om huvudstaden Sanaa, attackerades av saudiskt stridsflyg den 15 augusti i år. Nitton personer dödades, där-ibland MSF-personal, och 24 skadades.

Läkare utan gränser hade gett sjukhusets gps-koordinater till de stridande i Jemen, just för att förhindra att det skulle angripas – ändå skedde det, mitt på ljusa dagen.

USA, som stöttar den saudiledda koalitionen, tvingade fram en intern utredning av händelsen. Resultatet av undersökningen, som publicerades strax före jul, väckte emellertid ny kritik inom Läkare utan gränser.

Utredarna förklarade att stridsplanen attackerat en ”misstänkt bil” som var på väg in på sjukhusområdet. MSF ifrågasätter i sitt svar varför fordonet i så fall måste attackeras inne på sjukhusområdet.

”De stridande har visat ett fullständig och helt oacceptabelt förakt för civilas liv”, slår MSF fast i ett uttalande efter att utredningen presenterats.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Utspel avslöjar den alltmer komplicerade storpolitiken

Kommentar. Att Ryssland och Turkiet nu signalerar vapenvila i Syrien har inget med omsorg om den plågade syriska civilbefolkningen att göra.

Uppgifterna om en rysk-turkisk överenskommelse om en vapenvila i inbördeskrigets Syrien kom på onsdagen. Enligt Turkiet hade länderna enats om en plan. Den ryske presidenten Vladimir Putins talesman var mer återhållsam och ville inte bekräfta.

Oavsett om avtalet existerar eller inte är det ett faktum att Ryssland och Turkiet närmat sig varandra i Syrienfrågan. Likafullt är det svårt att just nu skönja en vapenvila i Syrien som leder fram till försoning mellan stridande grupper och ett framtida fredsavtal.

Det rysk-turkiska utspelet på onsdagen är snarare ytterligare ett tecken på att Syrien blivit en arena för alltmer tilltrasslade utländska storpolitiska intressen.

I de invecklade rockaderna om inflytande i Syrien har Ryssland kommit ut som vinnare. Utan de ryska Suchoiplanen och slagskeppshelikoptrarna, klusterbomberna och bunkerbomberna hade den syriska regimen aldrig kunnat ta kontroll över Aleppo.

Ryssland, som numera har en flygbas i Syrien och förhandlar om tillträde till en iransk bas, har fjärmat sig från USA och från FN som just nu har en underordnad roll i Syrien. USA:s president Barack Obama har tappat intresset för Syrien och inget tyder på att den tillträdande presidenten Donald Trump tänker ta upp Syrientråden.

Turkiet, som för bara ett år sedan förde ett kallt krig med Ryssland sedan turkiskt flyg skjutit ned ett ryskt stridsplan som påstods ha kränkt Turkiets luftrum, försöker nu värma upp relationerna med Kreml och distansera sig från Natobrodern USA.

Det är i det ljuset man ska se den turkiske presidenten Erdogans utspel häromdagen om att USA stött IS och andra militanta jihadistgrupper i Syrien. Den turkiska regimen verkar dock inte hågad att vika från sin linje att president Bashar al-Assad måste avgå.

– En fredsprocess som inkluderar al-Assad är omöjlig, sade Turkiets utrikesminister Mevlüt Cavusoglu på onsdagen.

Sedan i augusti finns turkisk militär i norra Syrien. I den så kallade ”Operation Eufrats sköld” agerar Turkiets krigsmakt för att hålla IS borta från den turkiska gränsen. Syftet är också att hindra Syriens kurder att bemäktiga sig mer territorium nära gränsområdet.

Turkiet är ju också lierade med regimmotståndare, bland annat de så kallat moderata fraktioner inom Fria syriska armén som tills helt nyligen höll ställningarna mot ryskt flyg och iranska och syriska trupper i östra Aleppo.

Turkiets roll försvåras ytterligare av Irans inflytande i Syrien. Shiastyret i Teheran, nära kopplat till president Bashar al-Assad, tillhör ju också vinnarna i det syriska maktspelet. Det är osannolikt att de vill bidra till att öka Turkiets betydelse i regionen.

Putin och Erdogan deklarerade nyligen att fredssamtal om Syrien ska hållas i Kazakstans huvudstad Astana. Där förhandlar Ryssland från en styrkeposition. Turkiet får anpassa sig till Kremls villkor.

Och i den tunna luften i förhandlingsrummen i Astana finns mycket lite syre över till de lidande syrierna i Aleppo, Idlib och Raqqa.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se DNs korrespondent “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Kerry: Tvåstatslösningen är i fara

En tvåstatslösning är det enda som kan leda till fred mellan Israel och Palestina, säger USA:s utrikesminister John Kerry. Israels premiärminister Benjamin Netanyahu reagerar starkt på de nya signalerna från USA.

– Trots våra största ansträngningar genom åren är tvåstatslösningen nu i allvarlig fara. Vi kan inte med gott samvete inte göra någonting, och inte säga någonting när vi ser hoppet om fred försvinna iväg, sade Kerry på en presskonferens i går.

I talet, som han höll bara några veckor innan Obama-administrationen lämnar över makten till Donald Trump, försvarade Kerry FN-resolutionen som kräver ett slut på de israeliska bosättningarna på ockuperad mark.

Israels premiärminister Benjamin Netanyahu reagerade med vrede på resolutionen och säger att Israel inte tänker följa den. Samtidigt rapporterade nyhetsbyrån Reuters att en planerad omröstning om nya israeliska bosättningar på ockuperad mark i östra Jerusalem har ställts in på order av Netanyahu, enligt vad en ledamot i plan- och byggnadsnämnden i Jerusalem uppger, skriver nyhetsbyrån AFP. Planerna gäller flera hundra nya bosättarbostäder.

I ett tv-sänt tal på onsdagen sade Netanyahu att han är djupt besviken på den amerikanske utrikesministern. Han betecknar Kerrys budskap som helt obalanserat och tycker att denne är besatt av bosättarpolitiken.

– Hans tal var skevt mot Israel, sade Netanyahu, och menade att Kerry knappt nämnde roten till konflikten – ”palestinskt motstånd mot en judisk stat hur gränserna än ser ut”.

DN-TT “

“Fakta. FN ställer krav på Israel

Genom en resolution kräver FN:s säkerhetsråd att Israel stoppar byggandet av bosättningar på ockuperad mark. Resolutionen gick igenom till följd av att USA valde att inte lägga sitt veto. “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Polens rösträtt på spel när Bryssel kräver uppgörelse

En akut kris i relationen mellan EU-kommissionen och regeringen i Warszawa rycker närmare. Om det inte blir en uppgörelse inom två månader kan kommissionen föreslå att Polen förlorar rösträtten i EU.

I Polens parlament, sejmen, fortsätter protesterna mot landets regering.

Några av oppositionens ledamöter planerar att vara kvar ända fram till den 11 januari, då den folkvalda församlingen ska återsamlas efter helgerna.

Den politiska krisen utbröt i mitten av december, sedan nya och mer restriktiva regler införts för journalisters möjlighet att bevaka parlamentet.

Den politiska oppositionen protesterade genom att blockera parlamentets budgetbeslut, vilket i sin tur ledde till att sejmen flyttades till en annan lokal där regeringspartiets ledamöter klubbade budgeten.

Ett olagligt beslut, anser oppositionen eftersom dess företrädare inte deltog i omröstningen.

Motsättningarna skärptes sedan ytterligare när Polens president Andrzej Duda utnämnde Julia Przylebska till ny ordförande för landets författningsdomstol.

Przylebska anses vara betydligt mer regeringsvänlig än domstolens tidigare ordförande och utnämningen har lett till upprörda reaktioner.

”Domstolen har tagits över. För mig är detta inte längre ett demokratiskt styre”, twittrade till exempel Polens tidigare utrikesminister Radoslaw Sikorski.

Tidigare bestämde domstolens ledamöter på egen hand vem som skulle leda deras arbete.

Regeringen har drivit igenom nya regler som ger landets president rätt att utse författningsdomstolens ordförande.

– Det är förfärligt. En ny epok har inletts där rättsstatens principer i praktiken har försvunnit, kommenterade Jerzy Stepien, ordförande för domstolen mellan 2006 och 2008, i en intervju med Bloomberg.

Samtidigt upprepar EU-kommissionen den kritik som Bryssel redan har riktat mot Polen. Kommissionen anser att regeringen i Warszawa under det gångna året redan har brutit mot rättstatens principer eftersom den på olika sätt har försvagat författningsdomstolen.

Det allvarliga är, anser kommissionen, att rättsväsendet politiseras. I förlängningen hotas medborgarnas rätt att behandlas lika inför lagen. Redan i somras uppmanades därför Polen att följa EU-kommissionens rekommendationer, men regeringen i Warszawa har vägrat.

Nu har den polska regeringen fått en ny tidsfrist. Senast inom två månader ska Polen följa riktlinjerna från Bryssel, men Warszawa avfärdar åter kommissionens invändningar.

– Det här är ingen fråga för EU-kommissionen, kommenterar regeringens talesperson beskedet från Bryssel, enligt nättidningen Euractiv.

Det innebär samtidigt att en akut kris i relationen mellan Bryssel och Warszawa rycker närmare.

Om inte den polska regeringen senast i slutet av februari följer uppmaningarna från Bryssel återstår för kommissionen enbart att aktivera den så kallade ”atombomben”, artikel sju i Lissabonfördraget.

Enligt denna artikel kan kommissionen föreslå att Polen ska förlora rösträtten i EU. Det vore i så fall första gången som Bryssel på så sätt vill straffa ett EU-land och det skulle visa hur allvarlig EU:s kris har blivit.

Beslut om indragen rösträtt fattas dock av EU:s medlemsländer som måste vara överens, och Ungern har redan förklarat att landet tänker lägga in sitt veto.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“Fakta. ”Atombomb” i fördraget ska avskräcka

Artikel sju i EU:s Lissabonfördrag kallas ”atombomben”, eftersom den ska fungera avskräckande och bara användas i allra sista hand.

Enligt artikel sju kan ett medlemsland i EU som ”allvarligt åsidosätter” demokratins principer straffas genom att rösträtten dras in, vilket i praktiken innebär att landet sparkas halvt ut ur EU.

Förslag att ett EU-land ska förlora rösträtten får lämnas av EU-kommissionen eller en tredjedel av medlemsstaterna. Beslut fattas av EU-toppmötet och måste vara enhälligt. “

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Sydkorea vill slippa mynt

Sydkoreas centralbank har beslutat att börja fasa ut mynt genom att lansera kontantkort under 2017 – ett första steg i en vision om ett myntlöst samhälle år 2020.

Bank of Korea har analyserat vilka som vill fortsätta använda kontanter: Unga, äldre och fattiga. Men centralbanken har kommit fram till att alla människor har rätt att slippa mynt. Hanteringen är förknippad med ”enorma socioekonomiska kostnader”. Det är då bankens uppgift att underlätta för allmänheten genom en digital infrastruktur för betalningar, enligt Bank of Korea.

Den koreanska centralbanken före-slår nu något som påminner om de Cash-kort banker i Sverige gav upp 2004. Ett pilotprojekt ska rikta in sig på närbutiker och kiosker som redan säljer och fyller på andra kontantkort. Kunderna ska inte få växel utan påfyllning på ett kort som kan vara kopplat till ett bankkonto eller till andra betaltjänster på marknaden. Allmänhet, detaljhandel, banker och betaltjänstleverantörer ska delta frivilligt. Om det går bra ska försöken utökas till hela samhället från 2018.

Bank of Korea vill inte sluta med mynt helt, men har i ett år arbetat på en handlingsplan för att skynda på en nedtrappning. 2

DN TORSDAG 29 DECEMBER 2016

“ Ilska i danstrupp inför Trumps installation

Flera kända artister har tackat nej till att uppträda på Donald Trumps presidentinstallation. Nu rapporterar Rolling Stone även om stor irritation i dansgruppen Rockettes som redan tackat ja.

”De så kallade ’a-kändisarna’ vill alla ha biljetter till installationen, men titta vad de gjorde för Hillary, INGENTING, jag vill ha FOLKET”, skrev Donald Trump på fredagen på Twitter.

Men enligt uppgifter till Rolling Stone har medarbetare till Trump närmat sig flera välkända artister, som tackat nej till att medverka vid presidentinstallationen. Elton John, Celine Dion och Kiss är några som lär ha avböjt.

– Vi har fått samtal som närmast låter desperata. ”Är det någon som vill uppträda?”

– Men än så länge har vi inte hittat någon, säger Ken Levitan, manager för flera stora artister till Rolling Stone.

På tisdagen dementerade Trumps rådgivare Boris Epshteyn att man skulle ha problem med att hitta artister.

– Inte alls. Det här är inte Woodstock, eller Summer Jam. Det är inte en konsert. Det handlar inte om kändisar. Som Donald Trump själv twittrade handlar det om folket. Det är dem vi koncentrerar oss på, sade han enligt Politico.

Än så länge är de enda artister som är klara mormonkören Mormon Tabernacle Choir, den 16-åriga operasångaren Jackie Evancho och dansgruppen The Rockettes.

Men enligt Rolling Stone har uppträdandet vid installationen skapat stor osämja inom dansgruppen The Rockettes. I torsdags gick en medlem i gruppen ut på sin Instagram och menade att hon var ”generad och besviken” över att behöva uppträda vid installationen.

”Kvinnorna jag arbetar med är intelligenta och kärleksfulla och beslutet att uppträda för en man som står för allt vi är emot är fruktansvärt. Jag talar bara för mig själv men snälla förstå att efter att vi fick reda på nyheten har vi upprätt med tårar i ögonen och tunga hjärtan”, skrev hon i ett inlägg som senare togs bort.

Och på tisdagen berättade en anonym Rockettes-ansare i en intervju med magasinet Mary Claire att beslutet om att The Rockettes ska uppträda har skadat dansgruppens namn och gett dem en etikett som ”högerextrema”.

Evelyn Jones evelyn.jones@dn.se “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ ÅTTA HISTORISKA ÅR FÄRGAS AV TUFF KAMP

Barack Obama lämnar Vita huset efter åtta år. Han var den förste afroamerikanske presidenten och förväntningarna var enorma. Hans motståndare har gjort allt för att stoppa förslag till reformer, men han har också nått framgång – Obamacare har gett 24 miljoner amerikaner sjukförsäkring och arbetslösheten har halverats. Men USA är i dag mer splittrat än någonsin.

USA:s första afroamerikanska president lämnar snart Vita huset. Lite mer än åtta år har gått sedan han valdes av en väljarkår rusig av hopp: Obama stod för förändring, förnyelse, framtid. Segern var historisk.

När han nu strax ska tacka för sig – ”vi håller på att gå igenom porslinet i Vita huset så att inget har gått sönder, ni vet, man vill ju ha tillbaka depositionen från hyresvärden”, brukar Obama skämta – är det som en av de mest populära presidenterna efter åtta år vid makten.

”Fyra år till!” ropar publiken när presidenten visar sig, också som kampanjplåster för Hillary Clinton.

– Han har anständighet och elegans, som en väninna säger.

Som hon kommer att sakna honom. Som hon firade när han vann.

Obama har inte alltid varit populär: För tre år sedan var förtroendet för presidenten rekordlågt. Han kritiserades för att vara utrikespolitiskt otydlig. ”Obamacare” drogs med barnsjukdomar. I andra frågor kom han ingen vart.

Som många presidenter tvingades Barack Obama som nyvald rakt in i dagshändelser och krishantering. När han tillträdde stod USA inför den värsta ekonomiska krisen sedan 1930-talet, med banker på randen till kollaps och en skenande arbetslöshet.

Det som börjat med en bostadsbubbla och vårdslösa krediter spred sig till banksektorn och hotade att underminera hela det finansiella systemet. Med kontroversiella utköp och ett massivt stimulanspaket undvek USA depression. Regelverket för bankerna skärptes genom lagar, och USA:s centralbank parerade krisen med omfattande stödköp av statsobligationer och genom att hålla räntan på nära noll i över sju år.

Ekonomin vände och arbetslösheten är i dag 4,6 procent. Men även om återhämtningen enligt statistiken är imponerande hamnade många amerikaner utanför uppgången. Lönestagnationen är dock inte ny: Många har inte sett reallöneökningar på över 30 år.

Obama hade gått till val på att förändra: Han skulle stänga fängelset Guantánamo, avsluta krigen i Irak och Afghanistan. Krigen hade varit misslyckade från början och USA behövde återupprätta sitt moraliska förtroende, efter hanteringen av fångar på Kuba och i Abu Ghraib. Han lovade att satsa på medelklassen.

Om rasfrågorna talade han inte mycket. Det var medvetet: Att vara svart och tala om rasism hade små utsikter att ena befolkningen. Inte förrän under hans andra period, i kölvattnet av protesterna mot polisvåldet, lyfte han frågan tydligare. På justitiedepartementet prioriterades emellertid medborgarrättsfrågorna, i synnerhet under justitieminister Eric Holder.

Obama lyckades genomföra en enda stor reform, hälso- och sjukvårdsförsäkringslagen The Affordable Care Act, som antogs av kongressen, där Demokraterna hade majoritet. De hade länge velat förändra USA:s sjukförsäkringssystem, men inte lyckats.

Den färdiga lagen var en kompromiss och hade två huvudkomponenter: Sjukförsäkring skulle vara tillgängligt för alla amerikaner, också de med en känd sjukdomshistoria. Kostnaden skulle delas solidariskt, vilket betydde en höjd premie för ett antal försäkringstagare. Delstater gavs rätten att ställa sig utanför reformen (vilket nitton delstater har gjort). I dag förnekar få att lagen kunde ha fungerat bättre, men 24 miljoner tidigare oförsäkrade amerikaner har i dag sjukvårdsförsäkring. Hela paketet mötte från början kritik från Republikanerna, som alltjämt vill avskaffa systemet.

I och med de stora republikanska framgångarna i kommande kongressval minskade Obamas möjligheter att få igenom sin politik. Så det blev ingen reform av till exempel invandringslagarna, och inte ens när 20 små skolbarn sköts ihjäl i Newtown 2012 gick det att skärpa vapenlagarna. Det störde Obama, som gång på gång tvingades beklaga nya masskjutningar.

– Varje gång jag tänker på barnen i Newtown gör det mig galen. Förresten – det händer på Chicagos gator varje dag, sa han i ett tal för ökad vapenkontroll i början av 2016, med tårarna rinnande nedför kinderna.

Det var en av få gånger den svala Barack Obama inte höll tillbaka.

Vad återstod då för Obama, med en lagstiftande församling som vägrade samarbeta? Han genomförde några beslut genom så kallad exekutiv order, ett sätt för presidenten att i vissa fall runda kongressen. Men sådana beslut är sårbara – de är inga lagändringar och kan därför ändras med ett pennstreck av nästa president.

Thomas Sugrue, professor i historia vid New Yorks universitet, tror att Obama kommer att bli ihågkommen för sina fruktlösa försök att samarbeta med Republikanerna:

– Han trodde verkligen att om han bara förklarade, så skulle de vara med. Både stimulanspaketet under krisen och ”Obamacare” innehöll även republikanska idéer, och jag tror att det totala motståndet kom som en överraskning. Men Obamas inställning har märkts in i det sista, också i hans hållning gentemot Trump.

Inom utrikespolitiken har presidenten dock större befogenheter att agera utan kongressen.

I Irak gjorde han som han hade lovat: de 150 000 amerikanska trupper som fanns i USA vid valet 2008 var hemtagna tre år senare. Men den planerade neddragningen av närvaron i Afghanistan har avbrutits och

den enda invasion Obama beordrade, i Libyen, anses även av honom själv som ett misslyckande.

Obamas motvilja mot krig med oviss utgång har inte hindrat att våldet i Mellanöstern har fortsatt och krigen kommer att prägla också Obamas eftermäle. Bashar al-Assads regim använde kemiska vapen mot den egna befolkningen i Ghouta 2013 utan större konsekvenser, trots att Obama ställt ultimatum att kemvapen var en ”röd linje” som inte fick överskridas.

Kärnenergiuppgörelsen med Iran och avtalet med Kuba kan ses som diplomatiska framgångar. De är inte oberoende av kongressen, vars godkännande krävs för att bland annat upphäva sanktionerna mot Kuba. Ett kongressbeslut krävs också för att stänga Guantánamo, där i dag 59 fångar finns kvar.

Det råder ingen tvekan om att Obama, bara genom den han var, skrev historia när han vann valet 2008: USA är ett land vars berättelse också är slaveriets, och rasismen är närvarande också på 2010-talet. Att familjen Obama flyttade in i Vita huset, byggt av slavar, var en milstolpe.

Författaren Ta-Nehisi Coates argumenterar i en lång artikel i The Atlantic för att det var enbart genom att tona ned frågan om ras som Obama kunde bli vald. Om det tal som Obama höll på Demokraternas konvent 2004 och som anses vara avgörande för hans politiska framtid, skriver Coates:

”Det talet blandade samman slaven och den nation av invandrare som utnyttjade honom. För att förstärka majoritetens dröm, suddades minoritetens mardröm ut. Det är den tradition som ”den spinkiga killen med det konstiga namnet” tillhör. Det är också den enda existerande tradition som alls hade kunnat placera en svart man i Vita huset. Obamas omfamnande av de vitas oskuld var nödvändigt för hans politiska överlevnad.”

Att Obamas rastillhörighet fick reaktioner var väntat, och skedde bland annat i form av ett direkt ifrågasättande av Obamas medborgarskap – falska påståenden på rasistisk grund som fick en envis förfäktare i Donald Trump.

Hur mycket som finns kvar av Obamas politik om några år vet vi inte. Inom kort kan Republikanerna, med majoritet i kongressen och en president i Vita huset, ändra på mycket av det som bär Obamas signatur. Att avskaffa en reform är dock svårare än att aldrig införa den, och det är tänkbart att delar av ”Obamacare” blir kvar i någon form.

– Det är alltid komplicerat att jämföra presidenter, eftersom det historiska sammanhanget skiljer sig åt. Obama regerade som en mittenpolitiker, och påminde på så sätt om Kennedy, Nixon och Clinton. Annars var de väldigt olika: Kennedys tid var kort; Nixons tid präglades av Watergate och paranoia, och Clinton hade ett privatliv som stod i kontrast till Obamas. Ingen har varit mer redig och fläckfri än Obama, säger Thomas Sugrue.

Han betonar att också många amerikaner felaktigt tror att Obama är radikal:

– Många av hans kritiker har beskrivit honom som ”socialist” och ”extremvänster”, och en del av hans supportrar hoppades att han under sin polerade yta var en militant revolutionär. Inte alls! På många sätt var han som Eisenhower, en republikansk president i mitten – vilket säger något också om hur mycket det politiska fältet i USA har förändrats.

Sugrue tror inte heller att Obama sedan han lämnat Vita huset kommer att höras som en kraftfull politisk röst mot Donald Trump: Han är en försiktig general, inriktad på kompromiss och gradvis förändring.

I vilken grad Obama på sikt kommer att ses i ljuset av Donald Trumps framgångar återstår att se. Det utbredda föraktet för ”etablissemanget” är ett misslyckande för de politiska institutionerna, men väljarnas frustration har ingen enkel förklaring.

”Change” var ett av Barack Obamas starkaste vallöften. Det är nästan ironiskt att samma löfte var vad som åtta år senare gav valsegern till en man som står i bjärt kontrast till honom. “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ Militären: Han underskattade nog hur komplicerat läget var

Han var ett sådant barn som ville lära sig allt om andra världskriget. Historien, strategierna, politiken. Garrett Cathcart hade tidigt siktet på det militära, satsade på skolan och kom in på militärakademin West Point.

Attackerna mot World Trade Center inträffade under hans första år där, berättar han.

– Det förändrade förstås allt.

Garrett Cathcart var två år i Irak. Sen blev det Afghanistan. Han är en av tiotusentals amerikaner vars liv kommer att präglas av USA:s krig. Men han tycker att Obama har varit en bra president.

Första gången Garrett Cathcart kom till Bagdad var 2006, som befäl. Han stannade i tolv månader. Kom hem, tränade ett år och for tillbaka för tolv månader till.

Efter det ville han lämna armén, trött på striderna och dödandet, och ville satsa på en diplomatisk karriär. Men hans chef kastade hans avskedsansökan och befordrade honom att leda ett kompani i Afghanistan 2010.

– Det var mycket helt galet våld. Trupper som dog. Min bästa vän miste sitt liv i mina armar, i Irak. Det var en explosion och ett bakhåll. Fyra av våra dog.

Han berättar i detalj om kroppsdelar och detonationer, men också om sammanhållning. Om irakierna han tränade, hur de umgicks, rökte billiga cigarretter, pratade om familj och drömmar. Om de afghanska grupper som han samarbetade med senare, fastän de saknade laglig militär status utan bara var beväpnade, hade motorcyklar och var emot talibanerna.

– President Obama ärvde krigen. Jag tror inte att någon förstod, inte heller våra överbefälhavare, vad den militära motaktion vi hade gett oss in i innebar. Man kan inte gå in och kullkasta en regim, även om den är dålig, och försöka ersätta den. Att man inte bygger en nation på några år lärde vi oss med Vietnamkriget – men det tycks vi ha glömt.

Han röstade på både Bush den yngre och på Obama, som han beskriver som en väldigt eftertänksam president, och en person som varit mån om att lyssna också till obekväma synpunkter.

– När han trädde i tjänst hade han höga ambitioner men underskattade nog hur komplicerat det var. Och jag vet inte om det hade gjort någon skillnad om USA hade stannat längre i Irak. Vi hade varit där så många år, trupperna var utmattade och skickades fram och tillbaka.

Men han ser förstås misslyckandena, som katastrofen i Syrien och läget i Israel, där inte heller Obama lyckades med en tvåstatslösning.

Garrett Cathcart har alltid varit intresserad av politik, men det var inget man diskuterade med de underordnade.

– Jag hoppas att nästa administration kommer att låta förnuftet råda, men hittills har vi mest sett kaos och grandiosa gester. Det är nedslående. Jag tror att USA har en unik förmåga, men vi kan inte fixa allt. Nu hoppas jag att vi kan lämna området på ett ansvarsfullt sätt – vad nu det betyder.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Garrett Cathcart.

35 år gammal, uppvuxen i Indiana.

Examen från militärakademin West Point, tjänstgjort i Irak och Afghanistan i sammanlagt tre år.

Enhetsansvarig på Team RWB, en organisation som hjälper och stöttar veteraner som kämpar med psykiska problem och lättare hjärnskador. Det sker bland annat genom fysisk aktivitet, umgänge och berättande “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ Sanktioner mot Ryssland kan skapa problem för Trump

Analys President Obama sätter ner foten ordentligt gentemot Ryssland. 35 ryska tjänstemän i landets underrättelsetjänst utvisas från USA, enligt New York Times. Nya sanktioner införs dessutom som reaktion på hackerattacken mot Demokraterna, som Vita Huset hävdar att Ryssland låg bakom. Nu väntar en tilltagande kris i relationerna mellan Ryssland och USA – såväl som en intern konflikt i det republikanska partiet.

Bara tre veckor återstår av Barack Obamas tid som president, men han verkar vara mån om att ta till vara på varje dag. Hans tydliga markering mot Ryssland innebär att han trappar upp tonläget mellan de två länderna ordentligt.

Enligt såväl Vita huset som amerikanska underrättelsetjänsten CIA och FBI var det Ryssland som låg bakom den omfattande hackerattacken mot Demokraterna i somras, vilken kan ha avgjort presidentvalet. Att Vita huset nu straffar Ryssland för detta, med ovanligt aggressiva metoder, är så nära vi har kommit ett öppet cyberkrig mellan de två länderna. Vita huset förväntas även offentliggöra bevis för att cyberattacken mot Demokraterna utfördes av den ryska regeringen.

Nu väntar en tilltagande kris i relationerna mellan Ryssland och USA, såväl som en intern konflikt i det republikanska partiet, där Trump är relativt ensam som Putinvän. Obamas sanktioner mot Ryssland kan därmed skapa rejäla problem för Donald Trump, som har lovat att vara betydligt vänligare i relationerna mot Ryssland.

Han har tillsatt en rad ministrar som redan har relationer med Rysslands regering. Trumps utrikesminister Rex Tillerson har länge haft djupa och nära relationer med flera ryska energiföretag och den ryska regeringen. Även Trumps säkerhetspolitiska rådgivare Michael Flynn står nära Putins regering och vill främja relationerna med Moskva. Den republikanska partiledningen utmålar generellt Rysslands allt mer aggressiva utrikespolitik som ett direkt hot mot amerikanska intressen.

Om Trump, som tillträder som president i januari, omedelbart försöker upphäva sanktionerna mot Ryssland riskerar han att starta ett inbördeskrig i det egna partiet. Paul Ryan, Republikanernas talman i representanthuset, gjorde på torsdagen omedelbart ett uttalande i stöd för sanktionerna: ”Det var på tiden”, skrev han i ett pressmeddelande på torsdagseftermiddagen. ”Ryssland delar inte våra intressen utan har konsekvent försökt undergräva dem och skapa farlig instabilitet i världen”, skrev Ryan.

Men Ryan försökte samtidigt väva in sitt argument i en attack på Obama, som han anklagade för ”åtta års misslyckad politik gentemot Ryssland”. Det är en anmärkningsvärd tidpunkt för Ryan att höja rösten när det gäller just denna fråga. Om Ryan och Republikanerna var måna om att genomföra sanktioner mot Ryssland tidigare i år kunde de ha nämnt detta under valkampanjen i höstas. Där förespråkade deras kandidat, Donald Trump, tvärtom att upphäva befintliga sanktioner mot Ryssland. Ändå röstade Ryan och hela den republikanska partiledningen på Trump.

I den republikanska partiledningen väntar nu en problematisk period där man å ena sidan vill framställa sig som att man tar hårda tag mot Putins Ryssland, medan man å andra sidan vill liera sig med president Trump, som inte alls vill ta hårda tag mot Ryssland. Under torsdagen avfärdade Trump hackerattacken som irrelevant och sade att ”vi borde fortsätta leva våra liv”.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“ **Kreml: Diplomatiska relationer förstörs**

I en första kommentar till det amerikanska beskedet säger en talesperson för Kreml att de nya amerikanska sanktionerna förstör de diplomatiska förbindelserna med Ryssland.

Enligt talesperson beklagar Moskva att sanktionerna godkänts och att de är ett tecken på Washingtons aggressiva utrikespolitik.

Talespersonen säger också att det ryska svaret på sanktionerna kommer att bli proportionerligt.

TT “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ Kurder och araber eniga om federation

Kurdiska grupper har tillsammans med allierade arabiska och andra etniska grupper godkänt ett utkast som ska ligga till grund för ett federalt autonomt styre i nordöstra Syrien.

– Turkiet har sagt ett definitivt nej till ett kurdiskt statsbygge vid den turkiska gränsen. Men med den här modellen skulle den kurdiska regionen få en mera multietnisk karaktär, säger Mellanösternexperten Ingmar Karlsson.

Det anarkistiska samhällsexperimentet i de i praktiken självstyrande kurdiska delarna byter nu form och utvidgas geografiskt under namnet Demokratiska federativa styret i norra Syrien.

– Kurderna drar sig nu bort från idén om Rojava, sin kurdiska stat, och skapar en federation som ska omfatta de arabiska delarna och även städerna Raqqa och Dayr al-Zawr (Deir Ezzor), som hålls av IS.

Karlsson tror att beslutet kommer som ett resultat av Rysslands och Turkiet närmande i Syrienfrågan. Ryssland har stött kurderna, medan Turkiet vägrat låta dem delta i fredsförhandlingarna. Men en federation kan komma att leda till splittring mellan kurdiska grupper, tror Karlsson.

Företrädare för den kurddominerade alliansen har meddelat att de inte kommer att utropa en från Syrien självständig stat.

– Andra kurdiska partier (än det i Syrien dominerande PYD) har redan kritiserat detta och sagt att det är att förneka kurderna deras rättigheter.

På torsdagen meddelade företrädare för den planerade multietniska federationen att utkastet för en konstitution godkänts.

– Ett utkast på ett socialt kontrakt har ratificerats… och den verkställande kommittén kommer att förbereda val, säger Mansour al-Salloum, en av ledarna av det råd som ska lägga grunden till det nya styret, till Reuters.

Det finns ännu inga uppgifter om när valen ska äga rum.

TT “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ Nya fredssamtal om vapenvilan håller

Ryssland och Turkiet har tagit initiativet till ett landsomfattande eldupphör i Syrien. Den syriska oppositionen välkomnar förslaget. Men vägen till en fredsprocess i Syrien är lång och knagglig.

Under onsdagsdygnet rapporterades intensiva flygattacker mot icke regimkontrollerade delar av Syrien. Bland annat attackerades Douma utanför Damaskus och minst sju människor dödades, enligt DN:s källor.

Kanske var onsdagens aggressioner en sista stegring av våldet i Syrien. Ryssland, den syriske presidenten Bashar al-Assads uppbackare, har i vart fall annonserat en nationell vapenvila i Syrien från och med natten mot fredagen.

Enligt ryska uppgifter omfattas 62 000 ”rebeller” av överenskommelsen. En talesman för Fria syriska armén (FSA), den moderata delen av regimmotståndet, bekräftar att de kommer att lägga ned vapnen i enlighet med avtalet. Även den ”civila” syriska oppositionen, Syriska nationella rådet (SNC) som sitter i turkiska Istanbul, säger att de står bakom ett eldupphör.

Turkiet, som genom hela det syriska upproret och inbördeskriget verkat för att störta president al-Assad, uppger nu att de står sida vid sida med al-Assads vän Ryssland i strävan efter en hållbar vapenvila.

– Vi (Ryssland och Turkiet) är garanter för eldupphör, sade Turkiets utrikesminister Mevlut Cavusoglu på torsdagen.

Eldupphöret omfattar inte IS och det al-Qaidaanknutna Jabhat Fatah al-Sham eller andra grupper med koppling till dem, enligt den statliga syriska nyhetsbyrån Sana. Den syrienkurdiska milisen YPG ställs uppenbarligen också vid sidan om avtalet.

I samband med tillkännagivandet om vapenvilan signalerade den ryske presidenten Vladimir Putin att Ryssland kommer att minska på antalet trupper i Syrien. Putin sade dock samma sak i mars i år – men då ökade den ryska närvaron i stället.

Vapenvilan i Syrien ska övervakas av Turkiet och Ryssland, enligt det turkiska utrikesdepartementet.

Om vapenvilan i Syrien håller den närmaste månaden, är tanken att det ska leda till fredssamtal i Kazakstans huvudstad Astana mellan al-Assadregimen och oppositionen. Samtalen i Astana kommer att övervakas av Ryssland och Turkiet, enligt den statliga turkiska nyhetsbyrån Anatolia.

Det rysk-turkiska fredsutspelet innebär att USA och FN tills vidare är sidsteppade från den syriska fredsprocessen. Putin och Erdogan har tagit initiativet. Men det återstår många frågetecken innan vägen mot en hållbar fredsdialog är anträdd.

Den största oklarheten är president Bashar al-Assads roll. Turkiet – och den syriska exiloppositionen – har noga understrukit att president al-Assad inte kan vara del av en fredsuppgörelse. Där har Ryssland en helt annan uppfattning, likaså Iran, som också backar upp al-Assad.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Tidigare försök till eldupphör

Det har gjorts flera tidigare försök att mäkla fred i det snart sex år långa Syrienkriget.

I april 2012 föreslog FN-medlaren Kofi Annan en vapenvila. Förgäves.

I februari 2014 möttes den syriska regimen och oppositionen för första gången vid förhandlingsbordet, i Genève. Samtalen ledde dock ingenvart.

I slutet av 2014 föreslog den nuvarande FN-medlaren Staffan de Mistura lokal vapenvila i Aleppo. I stället ökade striderna.

I februari 2016 enades parterna om tillfällig vapenvila. Men våldet ökade snart.

Under sensommaren 2016 gjordes misslyckade försök att nå eldupphör. “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ Samtalet är själva målet – inte att komma till saken

Jorden Runt. Jag skrev nyligen en kolumn om det ryska sättet att kommunicera. Den väckte så många reaktioner att jag nu ska utveckla detta – i sanning oändliga ämne. Rysk kommunikation går ofta ut på ett vilt associerande och ostyriga resonemang som inte nödvändigtvis behöver leda någonvart.

När jag intervjuar människor i Ryssland ställer jag ofta samma fråga två, tre gånger. I nio fall av tio svarar nämligen vederbörande inte på den fråga man har ställt utan på en helt annan fråga, som jag enligt den intervjuade borde ha ställt. Svaret kan vara intressant och oväntat och leda in intervjun på helt andra vägar än det var tänkt från början.

Men man vill ju fortfarande ha svar på sina ursprungliga frågor. För att komma dit man vill är man ofta tvungen att ta till en taktik som är en blandning av att lyssna uppmärksamt och avbryta brutalt.

Till saken hör att folk här sällan tar illa upp av att bli avbrutna. De avbryter ju själva. Reglerna för hur man för ett samtal är mycket flexibla.

I Ryssland är det inte viktigt att svara på frågor på samma sätt som det är i Sverige. Det viktiga är processen, samtalet, att föra långa, ostyriga och inte alltid särskilt sammanhängande resonemang. Man hoppar obekymrat från ett ämne till ett annat, man lämnar resonemang på hälften eller där det passar, man avbryter, man gråter, man skrattar.

Man citerar Dostojevskij, man ropar ut citat från sovjetiska filmer, man utnyttjar en fatabur av ett gemensamt kulturarv som är en del av det ryska umgänget därför att nästan alla i det här landet faktiskt har läst de ryska klassikerna och sett de sovjetiska filmpärlorna.

Att komma till saken är inte viktigt. Vilket, ska ni veta, kan vara tålamodsprövande för en lutheranskt sinnad person som vill ha ordning och reda, tydlighet och begriplighet. (Åtminstone är det meningen att mina texter i DN ska vara tydliga och begripliga.)

Ibland när jag tvingas göra intervjuer på en och en halv timme för att få två citat som går att använda kan jag känna mig lite trött av att ständigt tvingas göra motstånd mot denna flod av ord, tankar och associationer. Men jag älskar den också. Jag älskar att när jag sätter mig ner med en person i Ryssland så vet jag aldrig vilka världar jag kanske kommer att träda in i.

I den ryska diskussionskulturen ingår också att man inte alltid hör på. Jag inleder ofta intervjuer med att tala om vem jag är och vad jag vill. Inte sällan blir jag då omedelbart avbruten av intervjuobjektet:

– Varför vill ni egentligen tala med mig?
Jag svarar tålmodigt:
– Det är ju det jag håller på att tala om för er.
Ibland har jag lust att tillägga: Om ni kan vara tyst i några minuter.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN FREDAG 30 DECEMBER 2016

“ Rasismen är en politisk kraft i egen rätt

Snart flyttar en öppet främlingsfientlig president in i Vita huset. Och det är tydligt att Donald Trump ser sin valseger som ett mandat för vit nationalism, skriver Martin Gelin.

Paul Ryan, den mäktigaste republikanen i Washington, var ofta kritisk mot Donald Trump under valkampanjen. Vid ett tillfälle beskrev han Trumps retorik som själva definitionen av rasism. Men efter valet bytte han snabbt tonläge. Under en presskonferens dagen efter Trumps valseger hyllade Ryan plötsligt Trump som en ovanligt begåvad politiker, som hört röster som andra inte hörde.

Att många republikaner lägger sig platt för den mest öppet främlingsfientliga presidenten i USA:s moderna historia är inte så förvånande om man följt partiets utveckling de senaste decennierna. Mer anmärkningsvärt var däremot att medier, politiska tyckare och hela den kommenterande klassen verkade köpa Ryans berättelse rakt av. Vi fick läsa otaliga artiklar om hur Trumps valseger skulle förstås som en revolt av bortglömda arbetarväljare. Svenska kolumnister som aldrig varit på milslångt avstånd från en Trump-väljare konstaterade bergsäkert att hans valseger måste förstås som en revansch för globaliseringens förlorare.

Det har utmålats en bild av den högerpopulistiska vågen som ett slags klassuppror från förbisedda vita arbetare. Det är en bekväm berättelse, både för högern och för vänstern.

För högern innebär det att man slipper ägna sig åt plågsam självrannsakan över hur det egentligen gick till när öppna rasister som Donald Trump och Marine Le Pen blev globala nyckelfigurer för 2000-talets konservativa. Så länge vi pratar om vänsterns svek mot arbetarna så slipper högern ta itu med sina egna rasistiska skelett i garderoben. För vänstern erbjuder berättelsen om högerpopulismens arbetaruppror en lika efterlängtad chans att belysa nyliberalismens tillkortakommanden. Man letar upp statistik som, åtminstone indirekt, tyder på Trump-väljarnas ekonomiska utsatthet och utbrister: om vi inte skapar tryggare anställningsvillkor så kommer alla att bli rasister.

Forskningen om Trumps väljare visar däremot entydigt att det var vita amerikaner i alla inkomstgrupper som enades bakom främlingsfientlighet och en reaktionär protest mot USA:s kulturella utveckling. Det visar sig att rasismen mår utmärkt oavsett klasstillhörighet.

Statsvetaren Philip Klinkner har visat att de enskilt viktigaste faktorerna för att avgöra om någon skulle stödja Trump snarare än Clinton varken var inkomst eller utbildningsnivå, utan huruvida de hade negativa uppfattningar om muslimer och svarta.

I somras gjorde Gallup den mest omfattande undersökningen hittills av Donald Trumps väljare, där man konstaterade att Trumpväljarna inte alls hade drabbats oproportionerligt av handelsavtal och arbetskraftsinvandring. De har inte heller lägre inkomster än det amerikanska genomsnittet. Tvärtom tjänar de betydligt mer än medelamerikanen.

Trots all uppmärksamhet som riktades mot ekonomisk otrygghet så tyder alla bevis på att det var Trumps särskilda slags identitetspolitik som var den viktigaste faktorn i hans väljarstöd, skriver en annan statsvetare, Michael Tesler, i Washington Post.

Till saken hör förstås att Hillary Clinton faktiskt vann, med stor marginal, bland låginkomsttagare. I amerikanska hushåll med en inkomst under 30 000 dollar om året röstade 53 procent på Clinton och 41 procent på Trump. Bland de rikaste hushållen var det tvärtom Trump som vann. 57 procent av amerikaner sade även att det var Clinton som prioriterade amerikanska låginkomsttagare, medan 35 procent svarade Trump.

Det påpekas ofta att Trump vann bland lågutbildade, men det gäller bara lågutbildade vita. I rapporteringen om Trump och globaliseringens förlorare får man ofta intryck att det bara är vita som drabbats av den turbulenta arbetsmarknaden i USA, trots att de flesta fattiga amerikaner inte är vita. Den typiska Trumpväljaren var medelklass i villaförorter och småstäder, inte arbetslösa män i förfallna fabriksstäder. Det var alltså inte arbetare som vann valet åt Trump, utan elitens idé om arbetare. För välbärgade i storstäderna är en vit man i Kentucky, med mustasch och truckerkeps, automatiskt arbetarklass, även om han i själva verket är småföretagare med en inkomst högt över det nationella genomsnittet.

En del av förklaringen till detta missförstånd ligger hos medierna. Många journalister är välutbildad medelklass från storstäder och när de beger sig till Trump-väljarnas hembygd har de gott om komplex för sina egna privilegier. Det känns helt enkelt lite oartigt att skicka hem en rapport om att väljarna de träffade var inskränkta rasister. Då har man misslyckats med sitt uppdrag. I stället letar man med ljus och lykta efter rationella, ekonomiska argument, som får väljarna att verka mer sympatiska.

Jag har själv intervjuat Trump-väljare i ett dussintal delstater det senaste året. Sammanlagt har jag pratat med ungefär 300 Trump-anhängare. I nio av tio fall säger de samma sak när jag frågar varför de stödjer Trump. Först ett kort pliktskyldigt svar om att Trump är en framgångsrik affärsman som kan få ordning på ekonomin. Men om man står kvar i en minut så kommer snart de mer känslomässiga tiraderna om kriminella invandrare, om papperslösa som påstås snuva hederliga amerikaner på sjukvård och offentliga resurser, om det diffusa monstret politisk korrekthet som tydligen är det största existentiella hotet mot USA som nation. Om att Beyoncé syns för mycket i tv-rutan, där de inte visar gamla hederliga västernfilmer längre.

Är Donald Trumps 62 miljoner väljare rasister allihopa? Knappast. Men en bättre fråga är: kände de till Trumps rasism? Ja, givetvis. Röstade de på Trump ändå? Ja. Det mest generösa vi kan säga om hans väljare är att de accepterade Trumps rasism, även om de inte själva anser sig vara rasister. Det vore däremot ganska nedlåtande att låtsas att de inte ens kände till den.

Att reducera Trumpväljarnas politiska motiv till något slags isolerad ekonomisk oro, snarare än rasism, kräver inte bara att man ignorerar den samlade forskningen på området, utan man måste även missförstå hela USA:s politiska historia. Rasism har alltid handlar om ekonomisk oro och materiella maktförhållanden. Rasismen är ingen lek som vita

ägnar sig åt för att det är kul, utan det är ett konkret försvar av materiella resurser.

Författaren Ta-Nehisi Coates har ägnat tiden efter valet åt att påminna oss om att rasism alltid har handlat om ekonomiska förhållanden. Rasismen genomsyrar inte bara våra vardagsrelationer utan våra maktsystem. Rasismen präglar bankernas beslut om vem som förtjänar ett bostadslån, politikernas val av vilka familjer det är värt att spendera pengar på, polisens val av vem som förtjänar en klapp på axeln och vem som förtjänar att skjutas, rättsväsendets val av vem som förtjänar att dömas till grova straff, lärarnas beslut om vilka elever som anses vara för stökiga.

Rasism handlar om att vita tjänar materiellt på ett rasistiskt samhälle. Det är lätt att tro att det här bara handlar om folk som är dumma mot varandra. Mer störande är det att fundera över vem som egentligen tjänar på det, skriver Coates.

I den nya boken ”Strangers in their own land” skildrar sociologen Arlie Russell Hoschild konservativa väljare i Louisiana. Hon har tillbringat fem år med dessa väljare och konstaterar till slut att de verkar se den amerikanska ekonomin som ett nollsummespel, mellan vita amerikaner och etniska minoriteter. De beskriver USA som en metafor där alla medborgarna står i en väldigt lång kö, till den amerikanska drömmen. De tycker att de har jobbat hårt och följt reglerna. Men så kommer Barack Obama och ger vissa grupper förtur: svarta, latinamerikaner, papperslösa, kvinnor.

Den amerikanska högern har under ett halvt sekel skapat denna mörka berättelse om USA, där alla står i en lång kö och bråkar om en bit av samma, krympande paj.

Det går alltså inte att isolera rasismen från väljarnas upplevda ekonomiska otrygghet, eller vice versa. De två hänger alltid ihop.

Amerikaner har inte plötsligt blivit främlingsfientliga rasister. Snarare har genuina politiska och ekonomiska bekymmer antagit en rasistisk form, skrev den brittiske författaren Kenan Malik efter valet. Även om alla Trumps väljare inte röstade på honom på grund av hans främlingsfientliga idéer råder det inget tvivel om att Trump ser sin valseger som ett mandat för att genomföra en politisk agenda där vit nationalism är själva kärnan. Han har utsett Steve Bannon, en hjälte för den nationalistiska och ofta nynazistiska alt right-rörelsen, som chefsstrateg i Vita huset. Som justitieminister utsåg han Jeff Sessions, en Alabama-senator som på 1980-talet ansågs vara så rasistisk att han nekades ett jobb som federal domare.

När alt right-rörelsens självutnämnde ledare Richard Spencer samlade sina anhängare i Washington strax efter valet, för att fira Trumps valseger, avslutades ett långt hyllningstal till Trump med att publiken började göra nazisthälsningar. Spencer ifrågasatte även om judar bör kallas för människor.

Att vi fortfarande diskuterar huruvida detta verkligen handlar om rasism är en stor triumf för högerpopulisterna. Så länge vi vägrar erkänna att rasismen är en egen, oerhört stark politisk kraft så kommer det här att fortsätta hända, i land efter land.

Historiken Ken Burns jämför dagens USA med stämningen i landet inför inbördeskriget 1861. Så mycket av det som verkade avlägset med inbördeskriget framstår nu som samtida och greppbart, med dagliga exempel på samma rasmotsättningar som orsakade den ursprungliga konflikten.

Vi såg omedelbart konsekvenserna av Trumps seger. 400 rasistiska hatbrott ägde rum veckan efter valet i USA, en tiofaldig ökning mot en normal vecka. Antisemitiskt och rasistiskt klotter har synts på fasaderna till svarta, muslimska och judiska organisationer över hela landet. Den traditionella högern står paralyserad och tafatt, medan rasismen tillåts definiera 2000-talets konservativa rörelse.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Den beundrade vännen

Medan världen väntar på Donald Trump sätter hans företrädare en symbolisk punkt för sin Rysslandspolitik: 35 ryska diplomater ska ut ur landet. Barack Obama antyder i ett officiellt meddelande från Vita huset att de ryska hackerattackerna i samband med presidentvalet ska vedergällas även på sätt som aldrig kommer att bli offentliga.

Det låter plötsligt som under kalla kriget, vilket är en dubbel ironi. Den tillträdande presidenten har ju låtit närmast översvallande i sina kommentarer om Vladimir Putin. Och Obama själv började inte sin presidenttid som någon hård kritiker av Ryssland. Tvärtom. Han talade om nollställning, ville ha en nystart i relationerna och hoppades på avtal om omfattande kärnvapennedrustning. Det senare var en starkt bidragande faktor när den norska Nobelkommittén 2009 tilldelade Obama fredspriset. Han hade inte hunnit uträtta mycket men väckte hopp om en mindre farlig värld.

Nu ter sig världen i stället farligare än på länge. Det var en befängd idé att ge priset till Obama. Ändå är det med sorg mer än något annat som utfallet ska betraktas. Obama ville väl. Det var i grunden rätt att försöka avveckla de amerikanska krigsinsatserna i Afghanistan och Irak. Att föra samtal med Putin och ta initiativ till nedrustningsförhandlingar var också värt att pröva.

Men utfallet blev dystert. Kaos präglar alltjämt både Afghanistan och Irak. Nystarten med Ryssland kom snabbt av sig. Putin var inte en man att lita på. Det hade redan George W Bush fått erfara som efter sitt första toppmöte 2001 med sin ryske motsvarighet naivt förklarat att

han sett Putin i ögonen och funnit att han var mycket uppriktig och pålitlig: ”Jag fick en känsla för hans själ.”

Kommer Trump att göra samma resa, från förhoppningar om en god relation till iskyla? Riktningen blir sannolikt densamma. Men han börjar någon helt annanstans än sina två företrädare. Han är inte som Bush omgiven av ett republikanskt etablissemang med djup misstro mot Ryssland. Obamas dröm om en kärnvapenfri värld förstår Trump över huvud taget inte.

Kort efter Putins besked nyligen att Ryssland ska göra en omfattande satsning på nya kärnvapen kom en tweet från Trump om svar med samma mynt. I hans värld är kärnvapen inget existentiellt hot utan bara ännu en arena för kraftmätning.

De nya sanktionerna mot Ryssland kan upphävas av Trump så fort han tillträder i slutet av januari. Sedan är frågan hur det går med dem som infördes med anledning av Rysslands annektering av Krim och aggressionerna mot östra Ukraina.

Det oroande är inte att Trump önskar goda relationer med Ryssland utan motiven bakom. Beundran för Putin är ett uttryck för hans auktoritära tänkande. Styrka är allt, principer inget. Om man kan göra affärer med den ryske ledaren och hans krets, så gör man det.

Mänskliga rättigheter eller folkrätt finns inte i Trumps föreställningsvärld. Han kan offra USA:s tidigare allierade för en lockande deal eller i vredesmod vända sig emot sin ”vän” Vladimir. Där man skulle önska en principfast, kylig skepsis finns bara en giftig cocktail av maktdyrkan och självhävdelse.

DN 31/12 2016 “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ I stället för en rättsstat

Ett samhälle där blodshämnden etablerat sig befinner sig på det sluttande planet. Rum som borde fyllas av lagen tas över av en ordning som är främmande för rättsstaten.

För åtskilliga år sedan träffade jag i norra Albanien en ung man som i lugn och ro och nystruken vit skjorta satt hemma hos sina föräldrar och väntade på att bli mördad.

Jag hade sökt upp honom i en bergsby inte långt från Bajram Curri, nära gränsen till Kosovo. Den unge mannen var dömd till döden efter att en mörk vinterkväll ha kört ihjäl en flicka i en grannby, förmodligen en ren olyckshändelse, även om det inte blev riktigt klart om han kört för fort eller varit berusad, inte heller om orsakerna till olyckshändelsen bidragit till vad som nu väntade honom. Förmodligen inte – avgörande var sannolikt att flickan dött. Förmildrande omständigheter räknades inte. Den rättsskipning som här hade tillämpats kunde spåras så långt tillbaka som till Hammurabis berömda ”öga för öga, tand för tand”.

Flickans familj eller klan hade dömt den unge mannen till döden, inte den albanska statens rättsväsen. Blodshämnd kallar vi det. Klanen var på egen hand rättvisans uttolkare, domare och bödel.

Men vi bör inte föreställa oss ett sådant straff som ett spontant utbrott av hämndgirighet, som en okontrollerad, nästan djurisk instinkt; blodshämnd och hedersmord är strikt reglerade, i detta fall av *Kanun*,

av seder och bruk muntligt sammanställda i Albanien redan på 1400-talet och vars normer ofta gäller också i dagens samhälle.

För många albaner och på många områden är de som rättesnöre viktigare än det som statens egna lagar föreskriver.

Den som kör ihjäl någon riskerar att plikta med sitt liv. Dock förvånade mig den unge mannens jämnmod; han verkade försonad med sitt öde, ovillig att försöka undkomma sin egen avrättning. Kunde han inte fly utomlands? Nej. Förr eller senare skulle man hitta honom där.

Men att bara sitta inomhus och vänta på att bli mördad? Fast här var *Kanun* på den dödsdömdes sida; att slå ihjäl honom hur som helst var inte tillåtet. Inte bakifrån, inte i det egna hemmet, inte heller om han mot förmodan skulle befinna sig hos den döda flickans klan som gäst. Hans fatalistiska overksamhet kunde därför också tolkas som ett slags laglydighet: både lag och straff fogade han sig i, förutsatt att allt gick rätt till.

Det slog mig att gästfriheten värderades högre än hämnden. Fast det borde inte ha förvånat mig; ideligen blir vi hos så kallade primitiva samhällen eller gårdagens värld påminda om just gästens fredade status.

Den stora litteraturen vittnar om samma sak. När Homeros efter tjugo år låter Odysseus kommer hem till Ithaka för att med hjälp av sin son dräpa Penelopes friare är det inte för att de uppvaktar hans fru utan för att de förbrutit sig mot gästfrihetens lagar; de har stannat för länge, druckit och ätit för mycket, sjungit och skrålat för högt och för länge.

Det är inte ens säkert att det för oss bestialiska massmordet i äldre tider ansågs som ett alltför strängt straff. Ty även Hammurabis ”öga för öga, tand för tand” kan tolkas som en uppmaning till måttfullhet, att straffet eller vedergällningen inte får bli *mer* än just det förstörda ögat eller den utslagna tanden.

Den unge mannen som skulle mördas var trygg i sitt eget hem. Här hade *Kanun* upprättat ett frirum åt honom. Generöst kan det tyckas. Men låt oss inte glömma att vi har att göra med vad som står i motsats till den av samhället fastställda rättsordningen, som därför underminerar den. Och några harmoniska kompromisser är inte möjliga eftersom det demokratiska samhället kännetecknas av att det upprätthåller ett enda rättssystem som utesluter alla andra. Lagen gäller lika för alla och alla är lika inför lagen. Ett samhälle som tolererar eller kapitulerar inför fler än ett rättssystem måste därför misstänkas- för att inte vara en rättsstat.

Samhällen där hedersmord och så kallade *no go zones* etablerar sig befinner sig redan på det sluttande planet. Sådana fenomen bör inte i första hand ses som utslag av kaos, våld och barbari i största allmänhet utan är vad som händer när rum som borde fyllas av lagen håller på att tas över av en ordning som är främmande för rättsstaten. Nästan ingenting utgör ett större hot mot en demokratisk stat; den skrivna lagen utgör den tydligaste manifestationen av våra spelregler och de är i fara så snart lagarna inte verkställs utan enbart finns på papperet.

Kampen mot den kommunistiska diktaturen i Europa ägde ofta rum på detta juridiska frontavsnitt. Medborgarrättsrörelsen Charta 77 i Tjeckoslovakien krävde av staten att den skulle hålla sig till sina egna

lagar. Varken mer eller mindre. Men för ett sådant krav blev Václav Havel och andra förföljda och kunde hamna i fängelse.

Och vad hände med den unge albanen i sin nystrukna vita skjorta?

Drygt ett halvår efter att jag besökt honom blev han mördad. Med kniv skulle han ha huggits till döds när han lämnat hemmet för att uträtta ett ärende. Det sades mig att allt hade gått rätt till. Visserligen hade det varit enklare att skjuta honom, men att använda kniv var renhårigare; på nära håll hade förövaren (eller förövarna) kunnat se honom rakt i ögonen innan han dog.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Ilska och oro bland bosättarna på Västbanken

Efter fem år i medieskuggan av den arabiska vårens konvulsioner har Västbanken på nytt hamnat i strålkastarljuset. Palestinierna hoppas att deras öde ska avgöras i FN och inte på fältet, där de israeliska bosättarna har övertaget. DN har besökt två israeliska bosättningar, där FN:s och USA:s agerande väckt oro och ilska.

FN-resolutionen förra fredagen mot de israeliska bosättningarna och den amerikanske utrikesministern John Kerrys Mellanösterntal i tisdags får Vered Ben-Saadons blå ögon att blixtra av harm:

– FN är ett enda stort hyckleri. Sex av de länder som röstade mot oss i säkerhetsrådet ockuperar territorier som inte är deras. Men detta är vårt. När Ryssland bombade barnsjukhus i Aleppo med flit, kal-lade Sverige hem sin ambassadör? Nej, jag kunde tro det. En lag för de starka, en annan för oss. Det skall bli skönt när Trump tar över.

Hur kan ni vara säkra på att Trump kommer att vara lojal mot er?

– Därför att pressen är emot honom. Om medierna avskyr någon, så är det räcker det för mig.

Ben-Saadon, 40, affärskvinna och fembarnsmor, kom till Israel från Holland som barn. Hennes hem, bosättningen Rehelim intill landsvägen Ramallah-Nablus, ligger utanför de ”bosättarblock” som är centrala för Kerrys fredsvision. 80 procent av bosättarna är koncentrerade till bara 4 procent av Västbanken. Att dessa 4 procent

tillfaller Israel i ett fredsavtal inser också palestinska ledare. Men i gengäld kommer Israel i så fall att tvingas utrymma bosättningar som Ben-Saadons Rehelim.

Ingenting av detta bekymrar henne, hon är säker på att FN:s och Kerrys planer kommer att hamna i historiens papperskorg. Hon har annat att tänka på: hennes äldsta dotter skall gifta sig på söndag, och hon måste ta hand om alla de utländska gästerna, kristna och judar, som kommit för att uttrycka sitt stöd. En amerikansk herre beställer en massa vin och olivolja, ”i protest mot FN och Kerry”.

Till skillnad från många bosättningar sysselsätter Rehelim inga palestinier. Ben-Saadon vet inte ens vad grannbyarna heter:

– Men vi har hjälp av hundratals kristna evangelister från olika länder som hjälper oss. De vet, och vi vet, att vi är här för evigt.

På gatan i den stora bosättningen Ofra nordost om Ramallah stöter DN på Pinchas Wallerstein, en lågmäld pensionär, stödd på sin käpp. Han gör ett bräckligt intryck, men han har försatt berg. Västbankens karta bär i dag hans fingeravtryck. I över trettio år, under vänligt och ovänligt inställda israeliska regeringar, navigerade han bosättningsprojektet förbi myndigheter, domstolar och världsopinion. Många av de knep bosättarna använt sig av genom åren för att trötta ut politiker och förvirra militära befälhavare är hans patent. Han kan tolka FN:s resolution som det högsta möjliga betyget på sitt livsverk. Men han är oroad.

– Det som hände i New York är farligt för oss. Det finns extremister här som tror att vi kan strunta i det, eller att Trump skall trolla bort alla problem. Men denna resolution ligger kvar på bordet som ett hot mot vår legitimitet.

I Jerusalem regerar en koalition som är helt på bosättarnas sida, men Wallerstein vet att många landsmän förblir kyligt inställda:

– De skulle aldrig acceptera en reträtt från de heliga platserna i Jerusalem eller Golanhöjderna. Men de flesta anser att Västbanken är förhandlingsbar. Om hela världen vänder sig mot Israel kan vi inte räkna med att folk i Tel Aviv glatt uthärdar sanktioner för vår skull.

Wallerstein säger om utrikes-minister Kerrys tal kvällen före:

– Det var lika ensidigt som väntat. Men jag accepterar hans parametrar, om palestinierna gör det, så att bosättarenklaverna införlivas med Israel.

Ett stycke bort, där bosättningen övergår i karg vildmark, bor vinmakaren Yoram Cohen, 55, med fru och åtta barn. Han var en gång framgångsrik pressfotograf, men lämnade livet i staden och flyttade hit. En gång frågade hans dotter varför de levde i Ofra. Han svarade: ”Därför att här är så vackert.” Och inte, som militanta bosättare brukar svara: ”Därför att det är vårt!”

Cohen och hans arabiska medhjälpare A’ala från grannbyn Deir Jreir är nära vänner och deras barn leker ihop. Cohen talar arabiska och går obeväpnad i palestinska byar, något alltmer ovanligt. Men han tror inte på en palestinsk stat:

– Jag växte upp i Netivot, på gränsen till Gaza. Våra liv var sammanflätade, med öppna vägar och inga stängsel. Våld var undantag. Om någon försökte demonisera araber eller judar så ställde sig verkligheten vägen. Alla kände för många hyggliga människor. Det var när vi utrymde Gaza som det började gå utför, med raketer och krig. Samma sak här. Osloavtalet 1993 var början till slutet på de goda

tiderna. Livet för palestinierna fram till dess var en semester jämfört med nu.

Yoram misstror också bosättarledarna:

– De är som alla etablissemang när de vant sig vid makt. De har exploaterat idealisters naivitet. Hundratals vilseleddes att bosätta sig på privat palestinsk mark. Jag planterade mitt första vin på mark som våra ledare lovat var laglig, men det var lögn.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ **FN:s säkerhetsråd** antog förra veckan en resolution med kravet att Israel ska stoppa byggande av bosättningar på ockuperade områden.

14 av de 15 medlemsländerna röstade ja. USA lade ned sin röst.

Stöd för tvåstatslösning

61 procent av alla israeler stöder tanken på en palestinsk stat på Västbanken. I en ny opinionsundersökning beställd av Israels radio efter FN-omröstningen stöder 30 procent av israelerna en delning av landet på basis av 1967 års gränser, med en palestinsk stat på hela Västbanken och i Gazaremsan.

31 procent anser att Israel bör annektera bosättarblocken på Västbanken – 5–6 procent av området – och låta resten utgöra en palestinsk stat.

39 procent stöder bosättarnas plan på annektering av hela området och begränsat självstyre för palestinierna. “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Så blir 2017: Ex-presidenter och artister nobbar Trumps ceremoni

Analys. Den 20 januari svärs Donald Trump formellt in som USA:s 45:e president. Ceremonin äger rum vid Kapitolium-byggnaden i huvudstaden Washington DC, där kongressen, Högsta domstolen och tusentals åhörare enligt tradition samlas för att hedra den nya presidenten.

Donald Trump tillträder under mer turbulenta omständigheter än de flesta av hans företrädare. Han vann presidentvalet men hans förtroendesiffror är de lägsta någonsin för en nyvald president.

Trump har lovat att hålla ett tal där han ska presentera sin agenda. Han förväntas vara mer nedtonad än under många av sina normala uppträdanden. Samtidigt har Trump fått hjälp med talet av Steve Bannon, chefsrådgivare och tidigare chef för extremhögersajten Breitbart.

Donald Trump förväntas fokusera på sina kärnfrågor från valkampanjen, som att upphäva Barack Obamas sjukvårdsreform, försöken att få fabriksjobb tillbaka till USA, samt radikala förändringar i invandringspolitiken.

Under presidentvalskampanjen attraherade Trump alltid stora skaror av anhängare och en enorm folksamling väntas komma till ceremonin. Däremot lär många av USA:s tidigare presidenter inte dyka upp. Trots att Trump blir den första republikanen i Vita huset sedan George W

Bush för åtta år sedan har Bushfamiljens två presidenter själva inte sagt att de ska medverka.

För bönen inför ceremonin står Paula White, en kontroversiell, evangelikal tv-präst som förespråkar så kallad framgångsteologi, tron att det finns ett samband mellan en persons kristna tro och ekonomiska framgångar.

Trump har haft problem med att attrahera artister och kreativa begåvningar till ceremonin. The Rockettes, en gammaldags vintershow, och Mormon Tabernacle Choir från Utah har dock tackat ja. Körens medverkan har mött kritik, eftersom stödet för Trump var svagt bland just mormoner i Utah.

Dagen efter planeras en stor demonstration mot Trump. Under parollen ”March on Washington” ska tiotusentals kvinnor tåga genom huvudstaden. Det är den plats i USA där Trump är minst populär – han fick 4 procent av rösterna i Washington DC.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com DN s korrespondent “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Så blir 2017: Räkna med brittiskt bråk

Senast den 31 mars 2017 ska den brittiska regeringen formellt begära Storbritanniens utträde ur EU. Det har premiärminister Theresa May lovat och därmed börjar en period av svåra skilsmässoförhandlingar mellan i första hand EU-kommissionen och den brittiska regeringen.

Men riktigt säkert att datumet håller är det inte. Det beror dels på vad landets högsta domstol (HD) säger och hur parlaments-ledamöterna agerar.

HD ska ta ställning till om parlamentet först måste ge sitt godkännande till begäran om utträde. Det beskedet väntas i januari. Om HD dömer att parlamentet först ska säga sitt, kan EU-vänliga politiker tvinga igenom ett antal krav på vilken sorts relation som Storbritannien ska ha med EU efter utträdet.

Räkna med bråk och många halsbrytande turer.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Så blir 2017: EU:s framtid på spel när Frankrike röstar

Analys. Paris. EU:s framtid står på spel när Frankrike håller presidentval i april. En av favoriterna, Nationella frontens kandidat Marine Le Pen, vill att landet folkomröstar om att lämna EU – något som kan leda till slutet för hela unionen.

Folket måste få möjlighet att rösta om befrielse från slaveriet och den utpressning som Bryssels teknokrater infört, och ge vårt land suveräniteten åter, sade Marine Le Pen i en intervju med den grekiska tidningen Demokratia i julhelgen.

– Britterna förstod det här när de röstade för att lämna EU. Och ”Frexit” (en sammanslagning av France och exit) är en del av mitt program, lade hon till.

Marine Le Pen har stöd av omkring 25 procent av väljarna inför presidentvalet, som hålls den 23 april nästa år. Hon ligger just nu jämsides med François Fillon, den traditionella högerns kandidat, som också stöds av omkring 25 procent.

François Fillon är klassiskt konservativ och har uttalat sig kritiskt om EU:s ineffektivitet men vill inte att landet lämnar unionen. Han går till val på ett program präglat av katolskt färgade värdefrågor, patriotism, löften om minskad invandring och en ekonomisk politik som applåderas av arbetsgivarföreningen Medef.

Fillons recept för att få fart på den franska ekonomin är sänkta skatter och en ”chockterapi”, där en halv miljon jobb i offentlig sektor ska kapas på fem år.

Le Pen har redan inlett kanonader mot dessa förslag, som hon menar vore en start på en privatisering av bland annat vården.

Som alltid är dock Nationella frontens främsta hjärtefrågor ett stopp för invandring och avskyn för islam. Partiets rötter i fascismen gör sig påminda allt som oftast, trots Le Pens ansträngningar att måla partiet i skira kulörer.

Men vänstern då?

Fillons radikala ekonomiska politik skulle kunna öppna för en socialistisk kandidat. Men för tillfället är splittring det ord som bäst beskriver den franska vänstern.

Mycket tyder på att vänsterrösterna kommer att spridas på minst tre olika kandidater i första omgången av presidentvalet.

Mittenkandidaten Emmanuel Macron, tidigare ekonomiminister i François Hollandes regering, har lanserat en oberoende kandidatur.

Längre till vänster finns Jean-Luc Mélenchon, som vill se en ”medborgerlig revolution”, ge det franska parlamentet mer makt på bekostnad av presidenten, och reformera EU i grunden.

Mellan dem: Socialistpartiets kandidat, som ska utses i ett primärval i slutet av januari.

Oavsett vem det blir, tyder opinionsmätningarna på att de tre vänsterkandidaterna kommer att få 10–15 procent vardera.

Det kan ändras.

Men i nuläget ser det ut som om Le Pen och Fillon ställs mot varandra i en andra och avgörande valomgång den 7 maj.

Enligt opinionsmätningarna skulle Fillon då vinna stort över Le Pen.

Men – och det är ett viktigt men – det bygger på att många vänsterväljare skulle gå och rösta på Fillon, av avsky för extremhögern. Och det är långtifrån säkert i dag.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se DN s korrespondent “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Så blir 2017: Ödesår för Merkel

Analys. När Tyskland går till val i höst sker det med flyktingfrågan högst på agendan och terrordådet mot julmarknaden i Berlin i färskt minne. Mycket talar för att 2017 blir Angela Merkels ödesår.

Efter Brexitomröstningen och valet av Donald Trump till USA:s näste president pekades Tysklands förbundskansler Angela Merkel snabbt ut som ”den liberala västvärldens sista försvarare”. I omvärlden har hon hyllats för sin ledarstil och outtröttliga vädjanden om öppenhet och tolerans. Men på hemmaplan har inställningen till ”Mutti” antagit en ny ton.

Efter att opinionen hastigt svängt och popularitetssiffrorna dalat kan Merkel under året tvingas att kämpa för sin överlevnad som politiker.

Terrorattentatet mot julmarknaden vid Breitscheidplatz i Berlin kom inte som någon större överraskning – terrorvarningarna har duggat tätt i Tyskland det senaste året – men innebär inte desto mindre en rejäl huvudvärk för Angela Merkel som sedan tidigare är hårt pressad av flyktingfrågan.

Flera dygn innan det stod klart att den huvudmisstänkte för dådet i Berlin, Anis Amri, varit asylsökande från Tunisien hade kritiker från Angela Merkels eget parti liksom högerpopulisterna från Alternativ för Tyskland (AfD) varit snabba med att peka ut hennes liberala flyktingpolitik som orsak till dådet.

När Tysklands drygt 60 miljoner röstberättigade ska välja ett nytt parlament i höst väntas det islamkritiska AFD bli den stora valvinnaren. Partiet får nu omkring 16 procent i opinionsundersökningarna och kan bli det första partiet till höger om Kristdemokraterna att under efterkrigstiden ta plats i rikspolitiken. Framgångarna sker samtidigt som stödet för regeringens koalitionspartner, Socialdemokraterna SPD, dalar.

Flyktingfrågan överskuggar en rad andra utmaningar som en kommande tysk regering måste ta tag i. Dit hör frågorna om den eftersatta infrastrukturen, energiomställningen ”energiewende” som stöper om landets energiproduktion samt utmaningarna från den kraftigt åldrande befolkningen. 2016 kommer var åttonde tysk att vara över 80 år, enligt statens institut för befolkningsforskning. Det kräver stora uppoffringar från skattebetalarna och innebär påfrestningar på vård- och omsorgssektorn, vilket borde oroa de tyska väljarna.

Därtill kommer påminnelserna om att eurokrisen – som för två år sedan hotade att kasta omkull det gemensamma valutasamarbetet – är långt ifrån löst. Den närmaste tiden riktas blickarna mot de skuldtyngda italienska bankerna, men även mot den krisande Deutsche Bank på hemmaplan. Det exportberoende Tyskland ser med fasa på en eventuell bankkrasch.

Ändå är det flyktingarna och terrorrädslan som ramar in Angela Merkels försök att bli omvald för en fjärde mandatperiod.

Valet till Förbundsdagen äger med största sannolikhet rum i slutet av september.
Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Trump får svårt att lätta på sanktionerna

Analys. Oavsett om Moskva så småningom kommer att svara på USA:s straffåtgärder för det ryska datahackandet i samband med det amerikanska presidentvalet är det bara att konstatera: De ryskamerikanska förbindelserna har nått en ny bottennivå.

Att Vladimir Putin en aning överraskande valde att inte svara på att USA kastar ut 35 ryska diplomater – misstänkta spioner – med samma mynt kan ha flera orsaker. Den ryske presidenten kan inför omvärlden och sina egna medborgare framstå som generös och storsint, som en statsman med högre intressen än simpel vedergällning för ögonen.

Men huvudskälet är troligen att Putin vill avvakta för att se vad den tillträdande presidenten Donald Trump kommer att ta för steg. Den snart avgående Barack Obamas åtgärder avfärdas av Kreml som ”dödsryckningar från ett politiskt lik”.

Utvisningen av de 35 ryska diplomaterna är den skarpaste markering som USA har gjort på årtionden. Senast så många deporterades lär ha varit 1986, mitt under det kalla kriget.

Men någon större avskräckande effekt på ryskt spionage eller cyberkrigföring lär utvisningen inte få. Däremot lämnar Obama över till Trump ett minskat man-överutrymme i dennes ambition att öppna upp för ett nära partnerskap med Ryssland.

För sin del fokuserar Putin på tiden bortom Obama och hoppas på att Trump kommer att stå fast vid sin demonstrativt försonliga linje mot Ryssland. Om det blir så vet vi inte med säkerhet förrän efter presidentinstallationen den 20 januari. Med sitt val att hålla inne med hämnden har Putin sparat ett kraftfullt vapen.

Därmed har Putin lagt bollen på Trumps planhalva, men det är en spelplan full av fallgropar. Ett problem är att alla hans tidigare signaler har gått ut på att Kreml inte alls har beordrat cyberkrigföring mot Demokraterna och Hillary Clinton. Vore det så skulle det ha gynnat Trumps valkampanj, och han vill för allt i världen inte att det ska se ut som om Putin hjälpte honom att bli president.

Med Obamas utvisningsbeslut, och utlovade publicering av detaljer kring de ryska hackar-attackerna mot det amerikanska valsystemet, kommer Trump att fortsättningsvis få besvär med att ignorera vad USA:s samtliga 17 federala underrättelsetjänster enhälligt har slagit fast.

Dessutom är hans hittillsvarande Kremlvänliga linje oförenlig med hur flertalet av republikanerna ser på Ryssland. Talmannen Paul Ryans kommentar, där han uttrycker stöd för Obamas åtgärder är ett tydligt exempel på det.

Det finns en klar majoritet såväl i senaten som i kongressen för ännu kraftigare sanktioner mot Ryssland. Det som händer nu gör det ännu svårare för Trump att lätta på sanktionerna. I varje fall så snabbt som han skulle önska. Det skulle se märkligt ut om USA:s president litar mer på Putins ord än på sina egna spioner.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Stridigheter på flera håll hotar vapenvilan

Vapenvilan i Syrien fick en skakig inledning. Överträdelser rapporterades från en rad håll i landet. Samtidigt fortsätter förberedelserna för fredssamtal.

Erfarenheterna från tidigare vapenvilor under det snart sex år långa kriget är dystra. I allmänhet brukar striderna på marken och attackerna från luften återgå till hög intensitet efter högst några veckor.

Nu skulle vapnen tystna vid midnatt natten mot fredagen. Men från flera håll kom uppgifter om överträdelser under fredagsdygnet.

Brittiska BBC rapporterar om flygattacker mot Wadi Barada, ett samhälle fyra mil nordväst om Damaskus, nära gränsen mot Libanon, som hålls av regimmotståndare. Uppgifterna bekräftas av DN:s lokala källor. Även från Hama och Idlib längre norrut kommer uppgifter om stridigheter.

Vapenvilan kompliceras av regim-motståndets sammansättning. Det finns över 1 500 väpnade grupper i Syrien, med ständigt skiftande sammansättning och lojaliteter. Några grupperingar har tidvis stridit tillsammans med de terror-stämplade Jabhat al-Nusra, som inte omfattas av vapenvilan.

Inte heller Islamiska staten (IS) är del i vapenvilan och på fredagen attackerades IS ställningar nära al-Bab i Aleppoprovinsen av ryskt stridsflyg. Tolv IS-terrorister dödades, enligt nyhetsbyrån Reuters.

Det är första gången Ryssland understöder Turkiets offensiv i Syrien. Turkiet lanserade den 24 augusti i år ”Operation Eufrats sköld” och gick in över syriska gränsen med marktrupp understödd av flyg och artilleri. Målet är att hålla IS borta från den turkiska gränsen – men också att begränsa Syrienkurdernas inflytande i regionen.

Jämsides med vapenvilan fortsätter de diplomatiska ansträngningarna att få till samtal mellan den syriska regimen och oppositionen. Enligt planen ska förhandlingarna hållas i Kazakstans huvudstad Astana.

På fredagen samtalade Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov med sin iranske kollega Mohammad Javad Zarif. Enligt den statliga turkiska nyhetsbyrån Anadolu enades Lavrov och Javad Zarif om att söka samarbete med FN:s särskilda Syriensändebud, svenskitalienaren Staffan de Mistura.

FN och de Mistura har poängterat att Syrienkrisen måste lösas politiskt, med hjälp av USA. Men i den pågående processen står USA tills vidare vid sidan om.

Det hindrade inte Staffan de Mistura att på fredagen välkomna det rysk-turkiska fredsinitiativet.

Ryssland har låtit ett utkast till en resolution till stöd för vapenvilan i Syrien cirkulera bland FN:s säkerhetsråds medlemmar, sade den ryske FN-ambassadören Vitalij Tjurkin på fredagen. Ryssland hoppas få till stånd en resolution i säkerhetsrådet under lördagen, rapporterar Reuters.
Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Eldupphör

Den senaste vapenvilan i Syrien trädde i kraft natten mot fredag den 30 december. Avtalet innebär ett eldupphör mellan den syriska regeringsarmén och olika väpnade oppositionsgrupper, sammanlagt ungefär 62 000 stridande, enligt Ryssland.

Terrorgrupper som IS och Jabhat Fatah al-Sham omfattas inte av överenskommelsen. Inte heller Syrienkurdernas milis YPG.

Avtalet har föregåtts av samtal mellan Turkiet och Ryssland, som deltar på olika sidor i kriget. USA står vid sidan om, liksom än så länge FN.

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Polisen i Köln lovar tryggt nyårsfirande

1 500 poliser ska bevaka nyårsfirandet i Köln för att förhindra att fjolårets massiva sexövergrepp upprepas. De omskakande händelserna har satt dagordningen för den politiska debatten i Tyskland – och lett till en mer negativ inställning till flyktingar.

Vittnesmålen från nyårsnatten i Köln har etsat sig fast som sår i många tyskars medvetanden. Uppgifterna om att ett stort antal unga kvinnor anmält att de blivit omringade av grupper av män som sexuellt ofredat dem och stulit deras värdesaker skakade om Tyskland.

Inför årets firande rustar myndigheterna för att ett liknande scenario inte ska upprepas. 1 500 poliser, tio gånger så många som under fjolårets firande, har kommenderats till centrala platser i staden. På festplatsen mellan stadens domkyrka och centralstation ska 300 poliser patrullera två och två. Därtill har belysningen förbättrats och fler övervakningskameror installerats.

– Jag lovar er att ni ska känna er utomordentligt säkra på platsen, säger Kölns polischef Jürgen Mathies till tidningen Kölner Stadt-Anzeiger.

Det blir upp till bevis om polisen lyckas återskapa förtroendet som fick sig en rejäl törn efter fjolårets uppmärksammade händelser. På videoklipp från kaoset kring festplasten syns hur berusade unga män kastar smällare, slåss och lever rövare medan poliserna tycks stå handfallna bredvid.

I takt med att allt fler offer trädde fram och vittnade om övergreppen och om hur de upplevt att polisen inte tagit dem på allvar växte kritiken mot myndigheten. Inom några dagar hade den dåvarande polischefen Wolfgang Albers tvingats avgå och en utredningskommission tillsatts.

I Tyskland talas det om ett före och ett efter nyårsnatten i Köln. Händelserna markerar en vändpunkt i debatten om Tysklands flyktingmottagande. När det blev känt att majoriteten av de utpekade förövarna har bakgrund i Nordafrika och Mellanöstern kom ”öppna era hjärtan”-attityden, som präglat debatten under 2015, plötsligt att överskuggas av frågan om asylsökandes brottsbenägenhet och kvinnosyn.

Av de 153 personer som utretts misstänkta för inblandning i händelserna under nyårsnatten har 149 utländsk bakgrund och 68 hade ansökt om asyl.

Inför årsdagen av händelserna i Köln ville nynazistiska NPD hålla en manifestation i anslutning till festplatsen. Polisen har förbjudit samlingen eftersom de anser att säkerheten inte kan garanteras, rapporterar tyska medier.

Nyårsfirandet sker knappt två veckor efter att tolv människor dödades och ett femtiotal skadades i terrordådet mot en julmarknad i Berlin. För att förhindra nya attentat har säkerheten skärpts kring nyårsevenemang runtom i landet. I Köln har betongblock ställts ut för att blockera infarts-vägar till platser där många människor samlas.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“Fakta. Många brott begicks under förra årets fest

Sammanlagt anmälde 1 527 personer att de utsatts för brott i närheten av Kölns centralstation under nyårsnatten, varav 626 fall rörde sexuella trakasserier, enligt Kölns inrikesdepartement.

Redan inledningsvis stod det klart att utredningsläget var dåligt. Vittnesmålen var alltför bristfälliga och videofilmer som tagits på platsen av för dålig kvalitet för att kunna identifiera gärningsmännen. Hittills har endast 22 personer dömts, medan 130 fall har lagts ned, enligt tidningen Kölner Express som hänvisar till uppgifter från Kölns inrikesdepartement.

DN “

DN LÖRDAG 31 DECEMBER 2016

“ Bristen på kontanter dämpar indisk tillväxt

När en stor del av sedlarna i Indien blev olagliga över en natt skulle det bli en stöt mot den svarta ekonomin. I stället blev resultatet en kontantkris som bara blir värre. Vid årsskiftet går tiden för att växla in de gamla pengarna ut. DN:s Mia Holmgren reder ut hur kontantkrisen påverkar den indiska ekonomin.

1 Vad var det som hände i Indien den 8 november?

– Helt oväntat och bara med några timmars varsel förklarade premiärminister Narendra Modi i ett tv-sänt tal att alla sedlar av höga valörer blev olagliga nästa dag, och måste bytas ut mot nya. Syftet var att komma åt svarta pengar och korruption. Värdet av de indragna sedlarna motsvarade 86 procent av alla kontanter i omlopp.

2 Indien har 1,3 miljarder invånare. Har alla hunnit växla in sina pengar under bara 50 dagar?

– Många röster har höjts för att perioden borde förlängas, men det stora problemet är att det fortfarande finns alldeles för lite kontanter i omlopp i världens näst folk-rikaste land. Det har tagit lång tid att trycka tillräckligt många av de nya sedlarna av valörerna 500 rupies (65 kronor) och 2 000 rupies. Dessutom har de nya sedlarna ett mindre format, vilket innebär att alla bankomater måste programmeras om. Köerna till banker och bankomater har på sina håll varit

kilometerlånga och det går fort-farande bara att ta ut en begränsad summa pengar åt gången.

3 Vad har kontantkrisen fått för konsekvenser?

– 97 procent av alla transaktioner i Indien sker med kontanter och bristen på sedlar har slagit hårt mot både handlare och konsumenter. Enligt en sammanställning som Reuters har gjort så har arbetslösheten ökat, mindre handlare har slagits ut, byggprojekt har försenats och Reserve bank of India har skrivit ned tillväxtprognosen för Indien med en halv procent till drygt 7 procent.

– Allra värst drabbade är de tiotals miljoner fattiga migrantarbetare som försörjer stora familjer på landsbygden med enkla jobb i storstäderna. Kontantkrisen har gjort att arbetsmarknaden för daglönare för tillfället har punkterats. Tågen från städer som Bombay och New Delhi till fattiga delstater i norra Indien har varit överfulla med sysslo-lösa arbetare den senaste månaden.

4 Vilka är de positiva effekterna?

– Nedladdningen av olika betalningsappar har ökat med många hundra procent och digitala betalningar har fått ett genombrott. I Indien saknar halva befolkningen, mer än 600 miljoner människor, ett bankkonto och nu rapporterar bankerna om köer av nya kunder. Även när det gäller digitala betalningar riskerar hundratals miljoner fattiga att halka efter. Det finns över en miljard mobiltelefonabonnemang i Indien, men bara 15 procent har tillgång till en smart telefon.

5 Har korruptionen och den ekonomiska brottsligheten minskat?

– Det är för tidigt att säga. Premiär-minister Narendra Modi har vädjat om tålamod och säger att kaos på kort sikt kommer att uppvägas av det långsiktiga resultatet. Ekonomiska och politiska bedömare har skilda uppfattningar. Den som försöker växla in stora summor pengar utsätts för en undersökning, men flera bedömare menar att det är enkelt att komma runt genom att låta andra växla in pengar mot betalning. Det innebär att den brottsliga verksamheten snarare ökar. De experter som applåderar sedelbytet menar att det måste följas upp med fler åtgärder och ekonomiska reformer.

6 Kommer det fler reformer?

– Planen är att införa en enhetlig nationell konsumtionsskatt i april nästa år. I dag har de 29 delstaterna olika regler, vilket anses hämma både tillväxt och utländska investeringar. Turbulensen runt sedelbytet har dock lett till flera tunga delstater blivit tveksamma till den nationella skattereformen.

7 Får sedelbytet politiska konsekvenser?

– Premiärminister Narendra Modi från det hindunationalistiska partiet BJP har lovat att en gång för alla slå ned korruptionen och den svarta ekonomiska sektorn. Med sedelbytet ville han framstå som handelskraftig, men i stället är han pressad av den kritik som har följt i kontantkrisens spår. I början av nästa år håller de stora och folkrika delstaterna Uttar Pradesh och Punjab val och ekonomin och sedelbytet kommer att dominera valrörelserna.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“ Trumps största utmaning är den egna partieliten

Några vill i likhet med Trump närma sig Ryssland. Andra spjärnar emot. Några tycker precis som Trump att frihandeln ska begränsas. Andra är rena frihandelsvänner. I flera centrala frågor väntar djupa konflikter mellan och inom den nye presidentens administration och Republikanernas partiledning.

Med republikansk majoritet i kongressens båda kammare har Trump ett tacksamt utgångsläge när han tillträder som president i januari. Men det lär inte dröja länge innan det uppstår rejäla konflikter mellan Trump och Republikanernas partielit, i synen på exempelvis relationerna med Ryssland och Kina.

Här kan många av de mest inflytelserika republikanerna i kongressen sätta stopp för Trumps planer. Mitch McConnell, partiets talman i senaten, och inflytelserika senatorer som John McCain och Lindsey Graham har tydligt tagit avstånd från Trumps försök att skapa en närmare relation till Ryssland. Mitch McConnell, som är den mest inflytelserika republikanen i Washington i dag, har även sagt att han litar på USA:s underrättelsetjänst, som hävdar att Ryssland låg bakom den omfattande hackerattacken mot Demokraterna under presidentvalet.

Enligt flera demokrater och Hillary Clintons egen kampanj var det denna attack som avgjorde valet till Trumps fördel. McConnell har sagt att det inte råder något tvivel om att Ryssland var inblandat i attacken och att kongressen nu måste utreda Rysslands roll i presidentvalet. Hans uttalanden står i bjärt kontrast till Trump själv, som konsekvent förnekat att Ryssland haft en roll i hackerattacken, trots CIA:s och FBI:s eniga utlåtanden.

Trumps regering kommer att domineras av ministrar som delar hans syn på Ryssland. Trumps utrikesminister Rex Tillerson har arbetat på oljeföretaget Exxon hela sitt liv, och där har han haft djupa och långvariga relationer med flera ryska energiföretag och med den ryska regeringen. Även Trumps säkerhetspolitiska rådgivare Michael Flynn är vänligt inställd till Putins regering och vill främja närmare relationer med Ryssland.

Här skiljer sig Trumps administration markant från den republikanska partiledningen, som över lag utmålar Rysslands utrikespolitik som ett direkt hot mot amerikanska intressen. Senatorn John McCain har sagt att Ryssland försöker förstöra demokratin med hacker-attackerna mot USA. McCain och Lindsey Graham förespråkar nya kraftiga sanktioner mot Ryssland, som straff för de misstänkta ingreppen i valkampanjen. Det blir svårt att övertyga Trump om det, när han inte ens tror att Ryssland låg bakom attackerna.

– Allt tyder på att Trumps relationer med kongressen kommer att bli besvärliga. Hans förhandlingsmetoder bygger på en rad verktyg som en president inte kan använda sig av, säger Bruce Bartlett, en ekonom som arbetade för Ronald Reagans administration.

En rejäl konflikt väntar också när det gäller relationerna mellan näringslivet och Washingtons politiska etablissemang. Under valkampanjen var Trump en ogenerad populist, som lovade att ”tömma

träsket” i Washington DC. USA:s huvudstad, som är byggd ovanpå träskmark, skulle under Trumps ledning tömmas på korrupta lobbyister och i stället fyllas med vanligt folk som brydde sig om den hårt kämpande medelklassen ute i landet.

Men i stället har Trump nu fyllt sin administration med ett halvdussin miljardärer från näringslivet, samt Washingtons mest erfarna lobbyister och just de politiska veteraner han kritiserade under hela valkampanjen. I en färsk intervju sade republikanen Newt Gingrich att Trump redan övergivit löftet om att ”tömma träsket” och vända upp och ned på Washington. Själv har Trump försvarat sin rekrytering av förmögna lobbyister med att det är svårt att hitta några andra människor i Washington DC.

Men Trumps rekryteringar av näringslivets miljardärer och lobbyister kan inte bara ses som ett symboliskt svek mot de kärnväljare som hoppades på ett mindre korrupt Washington, utan det riskerar även att hindra Trump från att genomföra många av sina centrala vallöften.

När det gäller synen på frihandel var Trump kompromisslös under valkampanjen. Det var den enskilda sakfråga där han tydligast försökte utgöra en kontrast gentemot Hillary Clinton. Trump lovade att införa nya restriktioner för handel med Kina, skapa incitament och skattelättnader för företag som ska få fabriker att stanna kvar i USA, samt omförhandla eller helt avskaffa flera frihandelsavtal, som Nafta och TPP, handelsavtalet med asiatiska länder som Barack Obama försökt genomföra.

En av hans närmaste rådgivare var den före detta demokraten Peter Navarro, som länge varit en högljudd kritiker av frihandelsavtalet Nafta och av alla försök att främja handel med asiatiska länder. Trump kallade Nafta, som Bill Clinton genomförde med republikanskt stöd på 1990-talet, för en våldtäkt på vårt land. Han påstod även att TPP, frihandelsavtalet med asiatiska länder, var det värsta frihandelsavtalet i vårt lands historia och det största nuvarande hotet mot våra jobb och vårt välstånd.

Detta löfte var centralt för hela Trumps kampanj, men efter valet har Trump tillsatt en mängd rådgivare och ministrar som inte alls delar hans syn på frihandel. Exempelvis har hans försvarsminister James Mattis, hälsominister Tom Price, bostadsminister Ben Carson, transportminister Elaine Chao och energiminister Rick Perry alla varit öppna med sitt starka stöd för TPP-avtalet. Likaså Terry Branstad, som Trump har utsett till USA:s nästa ambassadör i Kina.

Dessutom är hans utrikesminister Rex Tillerson en stark förespråkare av frihandel. I ett tal år 2013 sade Tillerson att vi måste omfamna ett fritt flöde av energi, kapital och mänsklig begåvning över hav och nationella gränser. När Hillary Clinton hyllade globaliseringen med en nästan ordagrann formulering gick Trump till hårt angrepp mot henne.

Det kan bli svårt för Trump att försvara sin position för frihandel samtidigt som hälften av hans egna ministrar och hela den republikanska partieliten är starka förespråkare för just de frihandelsavtal som Trump utmålat som existentiella hot mot USA.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“ Fakta. Angreppen mot presidentvalet

Flera hackerangrepp gjordes, bland annat mot det demokratiska partiets nationella kommitté. Informationen som hackarna kom över visade att partiet föredrog Hillary Clintons kandidatur före Bernie Sanders.

Också demokraternas kampanjkommitté utsattes för intrång som drabbade representanthuskandidater i flera delstater.

Tusentals mejl till och från Hillary Clintons nära medarbetare hackades och blev offentliga.

Informationen spreds genom läckor till Wikileaks.

Underrättelsemyndigheterna menar att angreppen gjordes för att skada Demokraterna eftersom även Republikerna hackades, men utan att någon information spreds.

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“ Goda miljönyheter trots klimathotet

Smältande isar, döda koraller och extrema väderfenomen – effekter av klimatförändring har synts allt tydligare 2016. Men det har ändå kommit flera positiva miljönyheter det gångna året.

Den globala utsläppskurvan måste ner till noll inom 40 år enligt Johan Rockström, professor i miljövetenskap vid Stockholms universitet. För att det ska vara möjligt måste kurvan böjas inom tre år. 2016 kom indikationer på att det kan inträffa.

Den globala utsläppskurvan ökar inte längre utan har stannat – men enligt Johan Rockström är det för tidigt att avgöra om den kommer böjas neråt eller gå uppåt igen.

– Fast en sak är säker, den har stannat av och vi vet varför. I en värld med 196 länder är det 40 länder som faktiskt minskar utsläppen och i år var första gången som minskningarna översteg de negativa trenderna, säger han.

Även klimatbovar som Kina och Indien har under 2016 tagit steg mot en hållbar framtid. Indien ska fasa ut kolkraften och Kina har börjat ställa om mot renare städer. Samtidigt sker spännande saker på den afrikanska kontinenten.

– Det finns tecken på att stora delar av Afrika kan hoppa från ingen energi till förnybar energi, de hoppar alltså över kol och olja. Tänk om

Afrika, som har den största potentialen för sol- och bioenergi, kan visa vägen, säger Johan Rockström.

Miljöprofessorn poängterar också att han ser 2016 som det år då hållbarhet gick från att vara en uppoffring till att bli en modern framtidsmöjlighet. Och han ser klimatmötet i Marrakech som en bekräftelse på världens löfte från mötet i Paris.

– 2016 bekräftar att motivationen finns, världen är helt inställd på att leverera, säger Johan Rockström.

Samtidigt var året som gått det varmaste som någonsin uppmätts och fullt av bevis på klimatförändringar.

– Planeten sitter på en knivsegg och svajar. Frågan är vart vi ska tippa, jag bedömer att vi lutar åt rätt håll, säger han.

Även Naturskyddsföreningen anser att det är viktigt att lyfta fram de positiva miljönyheterna.

– Vi står helt klart inför stora utmaningar. Just därför är det viktigt att lyfta det som går åt rätt håll. Det är långt ifrån nattsvart även om det kan kännas så, säger Johanna Sandahl, Naturskyddsföreningens ordförande.

TT “

“ Fakta.

Några exempel på positiv utveckling runt om i världen:

Koldioxidutsläppen har stannat av flera år tidigare än förväntat.

Det tyska förbundsrådet har antagit en resolution om ett förbud mot bensin- och dieseldrivna bilar med start år 2030.

Det norska Stortinget har satt upp mål om att inga nya privatbilar som säljs 2025 ska drivas av bensin eller diesel.

Indien stoppar ny kolkraft från 2022.

Miljögifter i bröstmjölk minskar.

Det hormonstörande ämnet Bisfenol A förbjuds i kassakvitton i hela EU.

Obama och Trudeau säkrar ett permanent förbud för oljeborrning i Arktis.

Ratificeringen av Parisavtalet har gått på rekordtid.

Källa: Naturskyddsföreningen och TT “

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“Gayvänliga Rio oroas av nya borgmästaren

Pingstpastorn Marcelo Crivella tillhör Brasiliens mest radikala pingstkyrka som anser att karnevalen i Rio är synd och att homosexualitet är en skam. I dag, söndag, tillträder han som borgmästare i det gayvänliga Rio. Hur kommer det att påverka staden?

Högst upp på bussens öppna tak dansar Rios mest kända dragqueens och vinkar till de svettiga badgästerna längs strandpromenaden i Copacabana. Badgästerna i minimala bikinier och badbyxor kastar slängkyssar tillbaka och firar att för 21:a året i rad är Parada Gay – Rios egen pridefestival – i full gång.

– I år känns det viktigare än någonsin att sluta upp. Allt vad vi kämpat för i decennier hotas. De vill ha in oss i garderoben igen, säger Marcelle Esteves.

Hon är vice ordförande för gayrörelsen i Rio och fasar för vad stadens nye borgmästare kan ställa till med.

– Han tänker inte stoppa karnevalen. Det vet vi. Det är för mycket pengar involverade. Men kommer gayparaden att få tillstånd nästa höst? Det vet vi inte, säger hon.

Svetten rinner nedför hennes ansikte.

– Det enda vi kan göra är motstånd. I dag har vi lyckats bra, säger hon och sveper med armen över strandpromenaden.

600 000 cariocas (Riobor) dansar och sjunger runt karnevalsbussarna som rullar långsamt längs strandpromenaden med vrålande brasiliansk funk i högtalarna. Deltagarna har smort in sina kroppar i glitter och några har endast satt svart tejp över bröstvårtorna. Många av männen är sminkade och tillhör den brasilianska hbtq-rörelsen, men det flesta är vanliga cariocas som sympatiserar med allas rätt att älska vem de vill.

På trottoaren utanför en av fastigheterna i Copacabana har 86-åriga Daisy Miranda satt sig på en medhavd brassestol. Här brukar hon sitta med sin yngre pojkvän om söndagseftermiddagarna och kolla in folklivet längs världens mest berömda strand.

– Jag har inget emot bögar och transvestiter. De är en del av Rio, säger hon.

Hennes pojkvän håller med och hoppas att den nye borgmästaren låter gayrörelsen vara i fred.

– Om han försöker försvåra för dem så kommer de att slå tillbaka. Gayrörelsen är starkare än han, säger Silvio Neto, 74 år.

Marcelo Crivella var tjugo år när hans farbror 1977 grundade pingstkyrkan Universal. Kyrkan lockade fattiga förortsbor att gå med och den unge Crivella blev en av församlingens mest omtyckta pastorer.

Tillsammans med sin farbror arbetade han fram ett väckelseprogram som gick ut på att församlingsmedlemmarna skulle ge en tiondel av sin inkomst till kyrkan i utbyte mot att Gud i framtiden skulle ge dem tio gånger tillbaka. Konceptet var inspirerat av kristendomens framgångsteologi och gjorde på några decennier Marcelo Crivella och hans farbror till miljardärer.

I dag har deras kyrka, Igreja Universal do Reino de Deus, nästan åtta miljoner medlemmar och är en maktfaktor i Brasilien.

Församlingsmedlemmarnas pengar har bland annat gått till att bygga upp Brasiliens andra största medieimperium som på bästa sändningstid predikar Guds budskap till miljoner brasilianare. Kyrkans mediebolag producerar såpoperor, där sexscener och homosexuella är förbjudna, och driver en studio som producerar gospelmusik. En av bolagets största artister är just Marcelo Crivella som släppt 14 album som tillsammans sålt i mer än fem miljoner exemplar.

För femton år sedan valde Marcelo Crivella att gå in i politiken. Med hjälp av församlingsmedlemmarnas röster lyckades han bli senator i parlamentet i Brasília och tillhörde i tio år den så kallade frikyrkliga bänken som består av 73 parlamentariker som röstar ned alla förslag om en liberalisering av abortlagen, cellforskning och jämställda rättigheter mellan könen.

Flera gånger har Crivella försökt bli borgmästare i Rio, men lyckades först i oktober förra året då han i andra omgången ställdes mot historieläraren Marcelo Freixo. Stora delar av förorten ansåg vänsterkandidaten vara för flummig och röstade på den gospelsjungande pingstpastorn.

– Halleluja! Han är vald av Gud och folket, säger guiden.

Hon visar vägen uppför trapporna till pingstkyrkans kulturcenter Nya Jerusalem som hyser den största inomhuskopian av staden Jerusalem som finns i världen. På 736 kvadratmeter i förorten Del Castilho har Marcelo Crivella byggt upp en modell i sten av hur Jerusalem såg ut under Jesus tid.

– Ser du där borta? Där har du Herodes tempel. Och bredvid ligger Salomons tempel. Och här har du Siloadammen, säger guiden och pekar.

För att skapa stämning tonas ljuset ned i salen med jämna mellanrum och ett hav av stjärnor tänds i taket. Tanken är att församlingsmedlemmarna som inte har råd att flyga till Israel ska få chansen att uppleva Jerusalem på hemmaplan.

– Crivella tänker på de fattiga, säger guiden.

En av särarterna inom pingstkyrkan Universal är att den använder sig av judiska symboler. Den sju-armade ljusstaken används ofta och det händer att pingstpastorerna klär sig i bönesjalen tallit med knutna fransar i hörnen som symboliserar påbuden och förbuden inom judendomen.

I pingstkyrkans souvenirbutik säljs mezusas – pergamentrullar som enligt judisk sed sätts upp vid varje dörrpost i hemmet.

– Judarna är Guds utvalda folk på jorden. Det är ju självklart att vi vill vara så nära dem som möjligt, förklarar guiden.

Bredvid kulturhuset Nya Jerusalem, som Marcelo Crivella invigde 2008, har hans farbror byggt ett gigantiskt pingsttempel med plats för 12 000 pingstvänner under bönen. Templet kallas Nya Israel och när DN är på besök hålls en särskild gudstjänst för ensamstående.

De som köpt en röd ros i kyrkans kiosk får ett diplom av pingstpastorn och hans fru på scen. Diplomet är ett bevis på att pingstvännen ingått ett äktenskap med Gud. Efteråt går assistenterna i bänkraderna och hämtar en tiondel av medlemmarnas bruttoinkomst.

Den som inte har kontanter kan betala med kort.

– Regeln om tiondet står i Bibeln. Det är inget man kan ändra på, säger Ariana, en av pingstpastorns assistenter.

Valmyndigheten har tidigare stängt pingstkyrkan för att den delat ut politisk propaganda för Marcelo Crivellas parti, men inför det senaste borgmästarvalet stängdes aldrig kyrkan.

– Det behövs inga pajasfasoner längre. Crivella kan skilja på sina roller. Han är pastor när han är här och politiker när han är på stan, säger 22-åriga Ariana, vars pappa missionerat för pingstkyrkan Universal i Angola, Moçambique och Kongo.

Hon hoppas att Marcelo Crivella ska uträtta mirakel som borgmästare, trots att staden genomgår sin värsta ekonomiska kris på decennier.

– Crivella har tro och med tro kan man göra allt, menar hon.

Jag undrar om hon tror att hans religiösa åskådning kommer att påverka livet för kommunens sex miljoner invånare. Blir det någon pridefestival nästa höst?

– Det kvittar att vi inte tycker om den. Vi kan inte bestämma över alla. Vi får vänta tills de själva inser att de lever i synd. Men alla homosexuella, mördare och lögnare ska veta att helvetet väntar dem om de inte förändrar sina liv.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“**Fakta. Hatbrotten ökar när pingströrelsen växer**

Pingströrelsen har haft en enorm framgång i Brasilien de senaste tjugo åren. Över 20 procent av befolkningen i världens största katolska land tillhör nu någon av pingstkyrkorna.

Den största kyrkan heter Assembleia de Deus (Guds församling) och startades av två svenska missionärer för över hundra år sedan.

Om pingströrelsens framgångar fortsätter kommer den att år 2040 växa om katolicismen i Brasilien.

Pingstkyrkan Universal har spridit sig över hela världen och har även en filial i Sverige i Stockholm.

Antalet hatbrott har ökat i Brasilien till följd av pingströrelsens framfart. Det är vanligt att pingstvänner attackerar platser som tillhör afrobrasilianska religioner. De som lider mest av pingstvågen är Brasiliens homosexuella.

Under 2015 mördades 319 personer på grund av sin sexuella läggning, vilket gör Brasilien till det land i världen där det dödas flest hbtq-personer. Enligt en uppskattning mördas det en hbtq-person var 28:e timme i Brasilien.

Den konservativa våg som pågår över hela världen har även drabbat Rio. Att Marcelo Crivella blev vald till borgmästare är ett bevis på det, säger Brasiliens före detta miljöminister Carlos Minc, som är en av få parlamentariker som kämpar mot homofobin i landet, till DN.

DN “

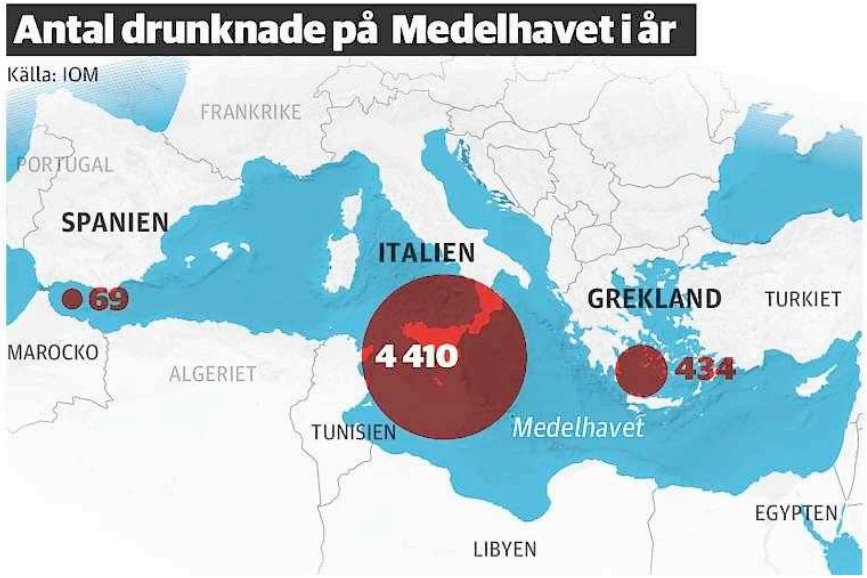

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“ Rekord i antal drunknade på Medelhavet

4 913 flyktingar drunknade på Medelhavet 2016 – den högsta siffran hittills. Nio av tio dödsfall har skett på den livsfarliga rutten mellan Libyen och Italien.

Sammanlagt 358 403 flyktingar har tagit sig via Medelhavet till Europa fram till slutet av december. Omkring hälften av dem tog den så kallade centrala Medelhavs-rutten mellan Libyen och Italien, där 4 410 personer har drunknat och över 18 000 har räddats från

kapsejsande båtar, enligt statistik från Internationella organisationen för migration (IOM).

– Båtarna är i sämre skick än tidigare. Ofta är de stora gummiringar med plankor på golvet och mängden bensin är många gånger otillräcklig, säger Alexander Uggla, kommunikatör på hjälporganisationen Läkare utan gränser, som själv varit med vid ett antal räddningar.

Totalt har 4 913 flyktingar drunknat på Medelhavet 2016, fram till den 23 december. Det är drygt tusen fler än 2015, trots att mer än dubbelt så många – över en miljon flyende människor – tog sig till Europa sjövägen under 2015.

EU har arbetat hårt för att reducera antalet människor som flyr med båt till Italien. Genom ”Operation Sophia” har de systematiskt försvårat för människosmugglarna genom att förstöra och beslagta båtar och utrustning.

Enligt kritiker leder operationen till att smugglarna i stället använder sig av mer sjöodugliga farkoster.

– Många smugglare tänker i dag inte ens att båtarna ska nå Italien utan räknar cyniskt med att räddningsfartygen fångar upp dem till havs, säger Flavio di Giacomo, presstalesman på IOM.

För närvarande utbildar även EU den libyska kustbevakningen till att själva klara av att rädda sjunkande flyktingbåtar. Att de räddas av libysk kustbevakning innebär att flyktingarna i stället förs tillbaka dit – och inte till Italien som när europeiska skepp fångar upp dem. Målsättningen är enligt källor till IOM att kustbevakningen ska vara fullt operativ under början av 2017.

– Smugglarna använder det som argument för att övertala flyktingarna att resa så fort som möjligt. Därför beger sig också många som inte är säkra på att de vill till Europa. De är rädda för att det ska bli omöjligt i framtiden, säger Flavio di Giacomo.

John Falkirk john.falkirk@dn.se “

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“ De flyr till Libyen – och möts av inbördeskrig

I Libyen råder fullt inbördeskrig. Ändå söker sig ett stort antal migranter dit. Många vill till Europa, men de flesta har tagit sig till landet i hopp om arbete.

Enligt Internationella organisationen för migration (IOM) bor det uppskattningsvis 700 000 till en miljon migranter i Libyen. En stor del av dem är väst- och östafrikaner som flytt från krig, fattigdom och politisk förföljelse i sina hemländer. Nigeria och Eritrea är de länder som flest kommer ifrån.

Många av dem vill till Europa, men i en undersökning som IOM har gjort angav 56 procent av cirka 2 000 tillfrågade migranter att Libyen var deras slutdestination.

Landet har befunnit sig i inbördeskrig sedan 2011 då diktatorn Muammar Khaddafi störtades. Varför migranterna vill leva i det krigshärjade landet finns det inget entydigt svar på men en möjlig förklaring är att Libyen fortfarande uppfattas som en plats där det går att finna arbete. Trots kriget listar IMF Libyen som ett av de rikare i Afrika.

– Det är många som tar sig dit för att de uppfattar situationen som bättre än i sina hemländer. Det går att hitta jobb, framför allt inom byggsektorn, säger Martin Kobler, FN:s Libyenchef, till DN.

Libyen har tack vare sina stora oljefyndigheter varit ett attraktivt land för migranter i jakt på pengar och arbete. Innan inbördeskriget bröt ut var den glesbefolkade nationen ett av de mer välmående länderna i Afrika och var likt emiraten kring Persiska golfen beroende av inflyttad arbetskraft. Mellan 1970- och 1990-talet uppmuntrade landets diktator Muammar Khaddafi invandring.

Men under kriget har Libyens ekonomi och politiska stabilitet kraftigt försämrats. Oljeekonomin kärvar då rivaliserande grupper strider om oljefälten och utländska köpare inte vet vilka de ska förhandla med. Den politiska instabiliteten gör det svårt för investeringar och en fungerande marknad.

Flera hjälporganisationer vittnar även om en fruktansvärd situation för många av landets migranter. I en ny rapport från FN går det att läsa att migranter och flyktingar utsätts för systematiska övergrepp, tvångsarbete och våldtäkter, både av beväpnade milisgrupper och ”representanter” för de olika regeringarna.

– Många av migranterna som kommer till Libyen har ingen klar plan för vad de vill göra, utan har bara tagit sig norrut. De är inte medvetna om riskerna och läget i Libyen, säger Flavio di Giacomo, presstalesman på IOM.

Enligt honom finns det en brist på information om situationen i Libyen i många av länderna som migranterna kommer ifrån. Flera av dem utsätts för hot och trakasserier, men skäms eller är rädda för att dela med sig av det till vänner och familj – vilket leder till att informationen om missförhållandena inte sprids.

Under hösten har antalet flyktingar som tagit sig från Libyen till Italien ökat. Många av dem vittnar om att de ursprungligen inte planerat att ta sig till Europa, men att de inte har något annat val då de förföljts och trakasserats i landet.

John Falkirk john.falkirk@dn.se “

“ **Libyen ligger i Nordafrika** och består till största delen av öken. Det oljerika landet var länge ett av Afrikas rikaste länder men är i dag svårt härjat av ett inbördeskrig som har pågått i snart sex år, med ett längre avbrott.

Innan 2011 hade landet styrts av diktatorn Muammar Khaddafi i 42 år. Han störtades som en del av den arabiska våren efter att vad som började med folkliga protester övergick till en våldsam revolt.

Det nordafrikanska landet har för närvarande två konkurrerande regeringar som gör anspråk på makten: De västra delarna av -landet kontrolleras av det FN-stödda Nationella övergångsrådet. I öst styr den så kallade Tobrukregeringen, ledd av generalen Khalifa Hifter.

Samtidigt utmanar revolterande milisgrupper Nationella övergångsrådet i Tripoli och fram tills i december kontrollerade terror-sekten IS området kring Khaddafis födelsestad Sirte. “

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“ Minst 28 personer döda i blodigt terrorattentat

Minst 28 människor dödades och 57 skadades när två självmordsbombare slog till mot en marknad i Bagdad på lördagen. Terrororganisationen IS har sagt sig ligga bakom attackerna.

Självmordsdåden genomfördes vid ingången till en marknad, där många människor befann sig under morgonrusningen, och vid en gata inne på själva marknadsområdet i Al-Sinakområdet i centrala delen av Bagdad. De båda bomberna utlöstes strax efter varandra och de flesta döda och skadade var privatpersoner som handlade bland stånden eller hade samlats för att äta frukost.

Terrororganisationen IS publicerade på lördagen ett uttalande där man sade sig ligga bakom dåden som ska ha utförts av två självmordsbombare utrustade med bombvästar.

Under året har Bagdadområdet drabbats av flera blodiga terrordåd. I november dödades 77 shia-muslimska pilgrimer från Iran och Afghanistan när deras bussar stannat vid en bensinstation söder om Bagdad och i juli sprängde självmordsbombare 281 människor till döds i ett shiamuslimskt område i Bagdad.

Myndigheterna i Bagdad har höjt beredskapen sedan irakiska styrkor inledde försöken att återta den av IS belägrade staden Mosul den 17 oktober.

I torsdags inleddes den andra fasen i att ta tillbaka Iraks näst största stad, Mosul, från IS. Liksom tidigare rapporteras om hur de irakiska styrkorna, som stöds av amerikanskt bombflyg, möts av självmordsbombare. Bara under lördagen oskadliggjorde irakiska antiterrorstyrkor fyra självmordsbombare i bilar när dessa var på väg mot trupperna i östra delen av Mosul.

Hittills har omkring 25 procent av Mosul övergivits av IS sedan terrororganisationens krigare tvingats tillbaka. Iraks premiärminister Haider al-Abadi har sagt att han hoppas att IS slutligen ska ha drivits ut ur Irak under april månad.

Operationen beskrivs som den största i Irak sedan den USA-ledda invasionen i Irak 2003.

Ett återtagande av Mosul skulle sannolikt betyda att IS dröm om att skapa en egens stat, ett kalifat, går om intet.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

“ Fakta. Striderna i Irak

Sedan den USA-ledda invasionen av Irak 2003 och de efterföljande striderna och terrorattackerna, fram till i dag, har 264000 människor mist sina liv i landet.

Av de dödade är mellan 169000 och 188000 civila.

Källa: Iraq body count “

DN SÖNDAG 1 JANUARI 2017

“ Jubel efter Kinas förbud

Kommentar. Lamu. Djurskyddsorganisationer jublar efter att Kina beslutat att förbjuda all handel med elfenben. Därmed stängs marknaden för 70 procent av allt lagligt elfenben i världen. Beslutet sätter punkt för en infekterad debatt om hur afrikanska stater ska hantera ”det vita guldet”.

Över hela Östafrika har spåren efter rovjakten varit tydliga. Tiotusentals kadaver av elefanter med avsågade betar har blivit ett vanligt inslag i landskapet. I reservatet Selous i Tanzania rasade antalet elefanter från 45000 till 13000 under en treårsperiod. Fler än 10000 elefanter fick alltså sätta livet till varje år – 30 om dagen i en enda park.

Det är verkligheten för den afrikanska elefanten, vars totalantal reducerats med 30 procent under det senaste decenniet.

Inför nyårshelgen meddelade Kinas regering att all handel med elfenben ska förbjudas under 2017. Landet står för 70 procent av den globala handeln med lagligt elfenben och beslutet hyllas av djurvänner. Världsnaturfonden WWF kallar beslutet för en ”monumental seger för elefanterna”.

Mycket arbete återstår för att få bukt med den illegala handeln, men det är tveklöst en mycket viktig milstolpe som har passerats. Kina aviserade redan i somras att ett förbud var på väg. Att man nu lever upp till löftet innebär att det blir betydligt svårare för handlare att maskera illegalt elfenben på väg till slutmarknaden.

Därmed sätts också punkt för en infekterad debatt om elfenben i Afrika. När organisationen Cites medlemsländer möttes i Johannesburg i höstas var sprickan djup mellan Östafrika och södra Afrika. Cites reglerar den globala handeln med utrotningshotade arter och länder som Namibia, Zimbabwe och Sydafrika hade krävt att få sälja av sina lager av upphittat och konfiskerat elfenben. De hävdar att laglig handel leder till lägre priser och ger inkomster som kan användas till djurskydd.

Motståndarna, med Kenya i spetsen, pekar mot en engångsförsäljning av elfenben 2008 som inte gav dessa effekter utan snarare gjorde att marknaden – och tjuvjakten – växte till dagens skrämmande nivåer.

Nu spelar det inte någon roll om vissa stater kämpar för att tillåta laglig handel – för den absolut största köparen har permanent dragit sig ur affären.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN MÅNDAG 2 JANUARI 2017

“ Det nya året föddes i blod

Nyårsfirandet var i full gång på det lyxiga innestället Reina vid Bosporens strand när minst en tungt beväpnad gärningsman öppnade eld. I skrivande stund uppges 39 personer, varav ett femtontal utlänningar ha dödats och ytterligare 69 vara skadade. Det är oklart om gärningsmannen agerade ensam.

Motivet bakom dådet är än så länge okänt. Nattklubbens ägare Mehmet Kocarslan uppger till tidningen Hürriyet att extra säkerhetsåtgärder vidtagits eftersom amerikansk underrättelsetjänst gett indikatio-ner på att det fanns en förhöjd risk för attentat. I hela Istanbul var 17 000 poliser i tjänst för att garantera säkerheten.

Likt attackerna i Paris, Nice och Berlin valde terroristerna att slå till mot människor som unnar sig något på en ledig stund och inte bara går raka spåret hem från jobbet. Det är firande, festande och glöggdrickande männi-skor som inte förväntar sig något annat av kvällen än att få roa sig en stund.

Terrordåden i Europa är plötsliga och oväntade angrepp på stabila demokratier. På det sättet skiljer de sig från de talrika och ofta minst lika dödliga attackerna i exempelvis Kabul och Bagdad. Där är attackerna i stället en del i pågående inbördeskrig.

Terrorn i Turkiet är svårare att placera in. Den är varken självklart del i ett pågående krig, eller en oväntad attack mot det demokratiska samhället. Det saknas en färdig ram att foga in bilden i.

Under decennier har det pågått ett inbördeskrig mellan den turkiska staten och kurdiska separatister i sydöstra delen av landet. Efter att ha verkat vara på väg mot en fredlig lösning har konflikten eskalerat det senaste året. Kurdiska politiker trakasseras av regimen och separatisterna svarar med nästan dagliga attacker mot turkiska säkerhetsstyrkor. För drygt två veckor sedan dödades 44 människor och drygt hundra skadades, de flesta poliser, i centrala Istanbul.

Turkiets deltagande i kriget mot IS och höstens offensiv i norra Syrien har gjort landet till måltavla för jihadistisk terror. Ett flertal attacker det senaste året tillskrivs IS, varav den blodigaste är sommarens självmordsdåd på flygplatsen Atatürk i Istanbul då 47 personer dog.

Den 19 december sköts Rysslands ambassadör ihjäl på en konstutställning i protest mot landets inblandning i Syrienkriget. Det är ännu inte klarlagt om han agerat på uppdrag av någon organisation.

Presidenten Recep Tayyip Erdogan själv har sedan han fick makten i landet 2003 sakta men säkert underminerat alla institutioner som begränsar hans makt. Rättsväsendet är stympat och friheten för journalister alltmer kringskuren. Efter att delar av militären genomförde ett misslyckat kuppförsök i somras har utvecklingen eskalerat. Den religiösa Gülenrörelsen och dess ledare Fethullah Gülen har pekats ut som skyldig, men frågetecknen är många.

Oavsett vem som egentligen låg bakom kuppförsöket har det gett Erdogan en anledning att ytterligare stärka sitt grepp om makten. Över hundra tusen statsanställda har stängts av eller fått sparken, tiotusentals sitter i fängelse och i stort sett alla fria medier har stängts ned. Vilken del av oppositionen man tillhör spelar mindre och mindre roll. Islamistiska IS, kurdiska separatister, liberala tidningar, sekulära intellektuella och religiösa gülenister påstås samarbeta. I presidentens värld är allt motstånd del av en sammansvärjning.

Vad som är sant och vem som verkligen ligger bakom är svårt att säga.

Turkiet är ett hårt prövat land, och med Erdogan vid staffliet blir konturerna suddigare, färgerna allt mörkare.

DN 2/1 2017 “

DN måndag 2 januari 2017

“ Mördaren lämnade vapnet på klubben

Polisen i Turkiet jagade på söndagen den maskerade man som sköt ihjäl minst 39 människor på nattklubben Reina i centrala Istanbul. Massmördaren tros ha lämnat platsen i en taxi efter att tagit av sig sin maskering.

Det var en dryg timme efter midnatt som gärningsmannen anlände till nattklubben Reina. Den populära klubben ligger i centrala Istanbul precis intill Bosporen och gäster kan även anlända med privata båtar. Det är framför allt välbeställda ungdomar, affärsman och turister som brukar gästa den flotta krogen. Det var dit gärningsmannen anlände i en taxi, enligt vittnen. Ur bakluckan plockade han med sig en väska som tros ha innehållit vapen.

Det fanns inledningsvis uppgifter om att han var utklädd till jultomte, men dessa dementerades av Turkiets inrikesminister, Suleyman Soylu. Han säger också att det handlar om en ensam gärningsman, inte flera som en del av nattklubbsbesökarna hävdat.

Framme vid klubben sköt gärningsmannen först ihjäl den polisman som var stationerad utanför nattklubben och sedan en chaufför som stod utan-för och väntade på att några turister skulle komma ut. Han rusade sedan in i lokalen där uppemot 700 gäster befann sig. Där sköt han urskillningslöst. Minst 39 personer dödades och runt 70 skadades. Bland dödsoffren finns 28 utlänningar, bland annat från Libyen, Tunisien, Irak och Israel. Inga svenskar uppges ha varit på nattklubben när attentatet skedde, enligt UD.

Många av gästerna räddade sig genom att hoppa i det iskalla vattnet i Bosporen där de senare plockades upp av polisbåtar. Men under kaoset som uppstod på nattklubben lyckades gärningsmannen slita av sig sin maskering och fly från platsen. Enligt obekräftade uppgifter tog han en taxi efter att ha lämnat sitt vapen efter sig.

Under nyårsdagen pågick en intensiv jakt på gärningsmannen men vid denna upplagas pressläggning var ingen gripen misstänkt för massakern. Trots att det fanns gott om övervakningsbilder verkade det inte som om polisen ännu på söndagskvällen lyckats identifiera den misstänkte attentatsmannen.

Turkiet har skakats av en rad terrordåd det senaste året, genomförda av såväl den kurdiska gerillan PKK och den kurdiska utbrytargruppen TAK som terrorrörelsen IS. Senast sköts den ryske ambassadören Andrej Karlov ihjäl på en konstutställning i Ankara. Då pekade myndigheterna ut Gülenrörelsen som ansvarig. Den misstänks också ligga bakom kuppförsöket i juli. Men om söndagens dåd hänger samman med något av de tidigare terrorattentaten är oklart. De kurdiska grupperna brukar inrikta sig på poliser och myndigheter som en hämndaktion för den konflikt som pågår i landets kurdiska delar. IS har däremot utfört liknande dåd i bland annat Paris. Men ingen har tagit på sig dådet ännu. Det gick inte omedelbart att utesluta att det utförts av en ensamvarg.

De senaste veckorna har det cirkulerat en hel del flygblad och inlägg i sociala medier om att det är fel att fira såväl jul som nyår. En tecknad bild föreställer en muslimsk man som slår en tomte på käften. En kritiker som är rädd för att stå med namn hävdar att propagandan kan ha eldat på en ensam persons idéer.

– Det har varit tydliga hatbrott och rasistiska påhopp på folk som vill fira jul och nyår. Det borde polisen och regeringen ha ingripit mot. Nu var det grönt ljus att attackera, säger hon.

Nattklubben Reina har haft en känd hotbild mot sig. Trots det fanns ingen extra säkerhet kring klubben.

– Det är inget fel på våra underrättelser men de agerar ju inte på dem. De hade kanske inte kunnat stoppa dådet men om där hade varit poliser hade de väl åtminstone stoppat gärningsmannen. Nu är han här ute någonstans, säger hon.

Terese Christiansson “

DN måndag 2 januari 2017

”Vi sörjer de omkomna – men vi kommer inte att vika oss”

“ Istanbul. Det är många som dansat på den populära nattklubben Reina i centrala Istanbul. Turister, resande affärsmän och turkiska medborgare. På nyårskvällen slutade 39 personer att dansa för gott.

Sonen lutar sig över kistan som är täckt med den turkiska flaggan. Han lägger armarna runt den och håller hårt samtidigt som tårarna rinner. Några andra män försöker trösta honom men de gråter, de också.

– Hur tröstar man när man själv gråter? säger Mariam.

Hon står en bit bort på moskéns innegård där kvinnorna samlats runt den gråtande hustrun. De är alla där för att ta adjö av tvåbarnspappan Ayhan Arik, 48, som var ett av dödsoffren på den flotta nattklubben Reina.

Han arbetade som turistguide och hade kört några kunder till Reina. Han stod utanför entrén och väntade på att köra dem tillbaka till hotellet. För att få tiden att gå pratade han med den ensamme polis som vaktade klubben. De blev gärningsmannens första offer.

Mariam har varit Ayhan Ariks granne i 30 år.

– Han var en fantastisk man. Han hade alltid ett vänligt ord till övers och frågade varje dag om jag behövde hjälp med något. Det är ofattbart att han drabbats, säger hon och tårarna kommer.

Mariam berättar att Ayhan Arik arbetat med turism i många år. Och trots att många västerländska turister slutat resa till Turkiet på grund av de senaste årens oroligheter lyckades han hitta jobb. Han pratade flytande arabiska och hittade en ny kundkrets bland arabiska turister. Aldrig någonsin uttryckte han rädsla för att röra sig runt de sevärdheter som ofta pekas ut som terrormåltavlor i framför allt Istanbul.

– Han brukade alltid säga att han älskade att visa dem vårt vackra land, han älskade sitt jobb och han älskade att berätta historier om turisterna, säger Mariam.

Flera gånger upprepar hon att även andra länder drabbas av terrorism, att det inte är ett turkiskt fenomen och att alla måste sluta sig samman för att bekämpa det som sker.

Vid bårhuset där vänner och ambassadpersonal är för att hämta kropparna möter vi samma attityd.

Ibrahim från Istanbul blev tidigt på söndagsmorgonen uppringd av några vänner i Irak. Deras familjemedlemmar fanns bland döds-offren och de behövde hjälp med att få kropparna till Irak.

– Vi ska bara hämta kropparna och ta dem till flygplatsen. Det var några unga män som var här för att festa, dansa och vila lite från problemen i Irak, säger han och skakar uppgivet på huvudet.

Samtidigt vill han inte låta för negativ.

– Vi sörjer de omkomna men vi kommer inte att vika oss. Turkiet har motgångar just nu men vi kommer att övervinna terrorismen, säger Ibrahim.

Men han är orolig för att även den arabisktalande turismen ska försvinna nu.

Och bland de skadade som DN möter på sjukhuset timmarna efter dådet bekräftas farhågorna.

– Vi kom bara för att fira nyår och ha roligt. Nu vill jag bara hem, sa en man vars fru skadades under attacken.

Det gångna året har varit omskakande i Turkiet. Situationen i de kurdiska områdena har utvecklats till ett inbördeskrig där den kurdiska civilbefolkningen drabbas hårt.

Flera terrordåd har skakat landet och kuppförsöket i somras ledde till hundratals döda. De efterföljande utrensningarna av misstänkta Gülenanhängare har påverkat tiotusentals och senaste månaden har två självmordsdåd och mordet på en rysk ambassadör skakat landet.

Allt fler hade redan tidigare uttryckt olust inför framtiden. Efter attacken på Reina är gatorna öde och spöklika.

– Förr pratade vi om allt som hände. Men nu väljer vi att vara tysta. Det är som att för mycket prat drar ner oss, säger läraren Ayla.

Hon säger att hon inte ens klädde upp sig inför nyårsfesten, det fanns inget att fira. Varken året som gått eller det som kommer. Nu känner hon att det blev bekräftat.

– Vi är på väg in i ett mörkt hål. Jag vet inte när det tar slut. Vem vill gå och dansa nu? säger hon.

En man lägger blommor utanför avspärrningarna till den nattklubb där 39 personer sköts ihjäl på nyårsnatten.

Terese Cristiansson “

“**Här är några av attentaten** som skakat Turkiet under det gångna året:

12 januari. Tio tyska turister dödades när en självmordsbombare utlöste en sprängladdning nära den tusenåriga Hagia Sofiamoskén och Blå moskén i Istanbuls historiska kvarter. Terrorrörelsen IS säger sig ligga bakom dådet.

17 februari. 29 personer dödades av en bilbomb i Ankara. Attacken var riktad mot en kolonn med militärfordon. Ett dåd som den väpnade kurdiska separatistgruppen TAK tog på sig.

13 mars. Omkring 30 människor dödades i ett bombdåd i Ankara.

28 juni. 45 personer dog och flera hundra skadades när flera attentatsmän utlöste bombvästar och sköt inne på flygplatsen Atatürk i Istanbul. Enligt turkiska myndigheter är det troligt att IS låg bakom.

15 juli. Försök till en militärkupp mot den sittande presidenten Recep Tayyip Erdogan. Kuppförsöket misslyckades och Erdogan kunde snart meddela att han återtagit kontrollen över landet. När krutröken väl lagt sig hade minst 265 personer dödats. Massarresteringar följde på kuppförsöket.

20 augusti. 57 personer dödades – 34 av dem barn – när en attentatsman sprängde sig i luften på ett kurdiskt bröllop i Gaziantep i syd-östra Turkiet. IS utpekas som ansvarigt för dådet.

10 december. 44 människor dödades när Kurdistans frihetsfalkar (TAK), en utbrytargrupp från den kurdiska PKK-gerillan, slog till med en bilbomb och en självmordsbombare mot en fotbollsarena i Istanbul. Majoriteten av offren var poliser.

19 december. Den ryske ambassadören Andrej Karlov sköts ihjäl under ett tal på ett konstgalleri i Ankara. Gärningsmannen, en 22–årig turkisk polisman, ska enligt vittnen ha ropat slagord om den syriska staden Aleppo där Ryssland strider sida vid sida med Bashar al-Assads regim mot den syriska oppositionen – och mot IS. “

DN måndag 2 januari 2017

“ Dådet kommer inte att påverka Erdogans makt

Analys. Som hämnd och psykologisk terror är attacker mot civila mål effektiva. Men om förövarna av nyårsnattens massaker inbillar sig att dådet ska destabilisera Turkiet eller få det att ompröva sin Syrienpolitik, så bedrar de sig.

Det senaste årets många terrorattacker mot turkiska mål har fördelats rätt jämt mellan kurdiska PKK och dess utbrytargrupper, å ena sidan, och IS å den andra. Kurdiska attacker är i regel riktade mot säkerhetspersonal, medan IS föredrar att döda civila. Dagen före attacken i Istanbul greps ett IS-kommando som sägs ha för-berett ett nyårsattentat i Ankara.

Om det är IS som ligger bakom illdådet i Istanbul så är den omedelbara bakgrunden sanno-likt striderna kring den syriska staden al-Bab, där Turkiet och dess syriska allierade sedan flera veckor omringar IS ställningar. På julafton förstärkte president Recep Tayyip Erdogan de turkiska trupperna i området med ett tiotal strids-vagnar och flera artilleripjäser.

Turkiet och Ryssland, i djup kris bara för några månader sedan, är i dag allierade – både på slagfälten kring al-Bab och i det geopolitiska spelet om Syrien. Detta faktum är en remarkabel seger för den aggressiva ryska Mellanöstern- diplomatin – och ett dilemma för Nato, vars huvuduppgift är att värna Europas periferi mot ryskt intrång.

USA hade kunnat leda utvecklingen i andra banor om det upprättat en flygfri zon över delar av Syrien efter att president Bashar al-Assad satte in kemiska strids-medel mot civila 2013. Barack Obamas beslut att avstå från detta förändrade inte bara spelet om Syrien, utan maktbalansen i regionen.

Många länder skulle ha råkat i gungning av en terrorvåg som den Turkiet genomled i fjol. Västvärldens nyhetskonsumenter märker bara de största explosionerna, men inte en dag går i Turkiet utan kurdiska attacker mot säkerhetsstyrkor eller IS-attacker mot civila i mindre skala. Men Turkiets inre politiska maktbalans gör Erdogans regim unikt immun mot denna typ av konvulsioner.

Det finns inget turkiskt parti som föreslår något alternativ till AKP-regeringens politik, och det finns inga politiska ledare som kritiserar regeringens kurdiska och syriska politik. Tvärtom, i den atmosfär av politisk häxjakt som präglar turkisk vardag och politik sedan i somras, skyndar sig alla läger och alla talesmän att sluta upp bakom regimen efter tillbud som detta. Att öppet förespråka en reträtt från slagfälten i Syrien, eller förhandlingar om självstyre med Turkiets kurder, vore politiskt självmord och skulle antagligen leda till åtal för ”stöd åt terrorismen”.

Regimen sitter säkert i sadeln, men det betyder inte att Turkiet är okänsligt för attackerna. Turismen tar stryk av attackerna, och med den valutan, som fortsätter rasa trots att regeringen storsäljer dollar ur valutareserven.

I slutet av 1970-talet härjades Turkiet av en flera år lång terror- och våldsvåg, med högerextremister, vänsterextremister och säkerhetsstyrkor i huvudrollerna. Den gången förde det politiska våldet Turkiet till randen av ett inbördeskrig. De olika väpnade ligorna satte upp egna vägspärrar och kring femtusen personer miste livet.

Kalabaliken fortsatte till i september 1980, då armégeneralen Kenan Evren grep makten, fängslade över en halv miljon människor och skrev om konstitutionen. Det är den konstitutionen som det turkiska parlamentet, på Erdogans initiativ, nu står i begrepp att skrota.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN måndag 2 januari 2017

“ Var det valutan som drog isär Europa?

Nobelpristagaren Joseph E Stiglitz lägger skulden för EU:s kris på euron. Men hans nya bok handlar i själva verket om nyliberalismen, skriver Katrine Marçal.

”Vinnare av NOBELPRISET” står det i stora bokstäver på omslaget till Joseph E Stiglitz nya bok. I ännu större bokstäver står det att detta är en bok om euron. Det senare är inte sant. ”The euro and its threat to the future of Europe” är som så mycket annat som Joseph Stiglitz har skrivit de senaste åren, en bok om ny-liberalismen.

Sedan Joseph Stiglitz stod där i Blå hallen 2001 och tog emot Riksbankens ekonomipris till Alfred Nobels minne har han anklagats för att ha slutat utveckla ekonomiska idéer. I stället har han blivit politisk kommentator, heter det. Samma sak brukar elaka tungor säga om Paul Krugman som fick priset 2008. Ekonomer som kliver ner från kamelerna och tar ställning i samhällsdebatten brukar inte behandlas nådigt av sina kolleger.

”Det europeiska projektet är för viktigt för att offras på eurons kors”, skriver Joseph Stiglitz. ”The euro” är en analys i gränslandet mellan politik och ekonomi. En rasande sådan, bör tilläggas. Att euron skapade eurokrisen är både Joseph Stiglitzs slutsats och hans utgångspunkt. Europa måste inse detta bistra faktum. Göra om och göra rätt.

Standardberättelsen om euron brukar gå ungefär såhär: Det var en gång en europeisk kontinent där alla, med jämna mellanrum, försökte slå ihjäl varandra. En grupp allvarliga kristdemokratiska män skapade därför det europeiska projektet. Bit för bit skulle Europas länder fås att samarbeta ekonomiskt och därmed så småningom börja älska varandra. Det ömsesidiga ekonomiska beroendet skulle tvinga fram de politiska institutionerna som i sin tur skulle tvinga fram kärleken. I hög grad fungerade detta. Tills det blev dags för den gemensamma europeiska valutan.

När euron sjösattes visste arkitekterna att den var halvfärdig. Det går inte att ha en gemensam valuta utan gemensamma politiska institutioner och några sådana ville Europas folk inte ha. Men Europas ledare antog att de politiska institutionerna skulle komma så småningom, så hade den europeiska integrationen alltid fungerat.

I stället kom finanskrisen. För dem som återberättar denna historia brukar det här vara viktigt att inflika att finanskrisen startade i USA. Problemen spred sig sedan in i eurozonen och snart skakade hela konstruktionen i takt med att räntan på de grekiska statsobligationerna steg mot stratosfären.

Joseph Stiglitz köper inte denna berättelse. Euron var inte ”halvfärdig”, den var felkonstruerad. Med samma växelkurs och samma ränta kan länder inte devalvera när de får ekonomiska problem. Detta hade kunnat fungera om man hade kompenserat med gemensamma euroobligationer, en gemensam bankgaranti eller någon form av gemensamt finansierad arbetslöshetsförsäkring. Då hade man på olika sätt tagit kostnaden gemensamt, men som nu var fallet föll den hänsynslöst på de individuella länderna med fruktansvärda konsekvenser.

Euron skulle föra Europas folk samman, i stället drog den dem isär. Den tyska bruttonationalprodukten var 11 gånger större än Greklands 2007. 2015 var den 15 gånger större.

När planerna för euron skrevs på 1992 utgick arkitekterna från en alldeles för förenklad ekonomisk teori om investeringar. Man var

övertygad om att kapitalet skulle resa till de delar av eurozonen där det bäst behövdes. Det var ju där de stora vinsterna fanns att göra! Investerare antogs vara rationella och skillnaderna mellan de nationella ekonomierna skulle därför jämnas ut tills det inte längre var orimligt att en euro i Lissabon var lika mycket värd som en i Berlin.

I verkligheten fungerade det inte. Investerarna flydde till säkerheten i de rika ekonomierna likt viljelösa får, människor beter sig ofta på detta sätt. Men eurozonens arkitekter var alltför påverkade av en nyliberal tidsanda som sa att människan var rationell och marknaden perfekt. Så de byggde en valutaunion med dessa utgångspunkter.

Joseph Stiglitz stora poäng, det han menar är antagandet i eurokatastrofens hjärta, är idén att den privata sektorn inte kan krascha hela bygget. Hela eurons konstruktion byggde på tanken att bara politikerna gjorde sitt – fixade låg in-flation och ordning och reda i statsfinanserna – skulle allt fungera. Så blev det inte. Eftersom marknaden inte är perfekt. Både Irland och Spanien höll sina budget-underskott i schack innan krisen, men inte hjälpte det!

Joseph Stiglitz är kritisk till bristen på bankunion i eurozonen och att den europeiska centralbanken har ett så enögt mandat: den fokuserar i princip bara på att hålla nere inflationen. De ständiga tyska handelsöverskotten är ett minst lika stort problem för Stiglitz som underskotten i Spanien, Portugal och Grekland. De är två sidor av samma mynt och Joseph Stiglitz föreslår i John Maynard Keynes anda att länder med för stora handelsöverskott helt enkelt bör beskattas för dem.

Paradoxen i Joseph Stiglitz bok är att han å ena sidan argumenterar för att euron var felkonstruerad och bör brytas upp, å andra sidan att han egentligen är som bäst när han kommer med konkreta förslag på hur eurozonens krishantering hade kunnat göras annorlunda. I stället för drakoniska nedskärningar borde man ha skrivit ner de hårdast drabbade ländernas skulder. Man borde ha höjt skatterna med lika mycket som man ökade de statliga investeringarna (en så kallad balanced budget multiplier) och under allt tjafs om ”strukturreformer” borde man ha tagit chansen och gjort just ”strukturreformer” av finans-sektorn.

I stället lämnade man de grekiska bankerna i de grekiska oligarkernas händer.

Den stora frågan blir därmed hur det hade gått för eurozonen om den hade följt Joseph Stiglitz krishanteringsråd. Hade den då verkligen behövt brytas upp så som Stiglitz i princip föreslår senare i boken? Det svarar han inte på. Antagligen för att hans analys då inte längre riktigt går ihop.

Det är inte möjligt att både hävda att euron var dömd att misslyckas från början, vad man än gjorde, för att sedan komma med förslag på vad man borde ha gjort under krisen; förslag som är så övertygande att läsaren lämnas med känslan att grundproblemet trots allt kanske inte är euron.

Utan hur eurokrisen hanterades.

Förklaringen till denna paradox i boken går antagligen tillbaka till att det här just inte är en bok om euron. Det är en bok om nyliberalismen. Joseph Stiglitz mål är att visa hur nyliberalismens idéer om marknaden och människan ständigt var närvarande; både när euron konstruerades och i hur dess kris hanterades. Poängen är inte att lösa eurons problem utan att göra läsaren uppmärksam på hegemonin inom det ekonomiska tänkandet. EMU är bara en illustration.

Man ska som sagt inte döma en bok utifrån dess omslag.

Katrine Marçal

“Joseph E Stiglitz. ”The euro and its threat to the future of Europe”

DN tisdag 3 januari 2017

“ Höjd pensionsålder väcker missnöje bland tjänstemän

Jorden runt. Från den första januari i år höjs pensionsåldern för statliga och kommunala tjänstemän i Ryssland. Planen är sannolikt att senare höja den allmänna pensionsåldern – som är en av de lägsta i världen.

Moskva.
Jag har många av dem i min ryska bekantskapskrets. Kockar och städare, akademiker och lärare. Den gemensamma nämnaren är att de är kvinnor över 55 och arbetar för fullt, samtidigt som de lyfter pension.

– På vår pension kan man ju inte leva, säger de, och gnor på med att ge privatundervisning i engelska eller att göra städknäck hos Moskvamedelklassen.

I Sverige skulle de automatiskt tillhöra den officiellt arbetsföra befolkningen. Inte i Ryssland, där pensionsåldern är bland de lägsta i världen: 55 år för kvinnor och 60 år för män. Men från den 1 januari i år ändras alltså pensionssystemet för statliga och kommunala tjänstemän. Pensionsåldern höjs stegvis så att kvinnor på sikt ska gå i pension vid 63 och män vid 65 års ålder. År 2032 är det meningen att reformen ska ha genomförts i sin helhet. Avsikten är sannolikt att systemet gradvis ska utvidgas till hela befolkningen.

Ryssland står nämligen inför en pensionsbomb av betydande mått. Under de senaste tio åren har antalet pensionärer växt stadigt och i dag lyfter cirka 30 procent av befolkningen pension. Över 30 procent av dessa pensionärer arbetar fortfarande. Den verkliga siffran är betydligt högre eftersom en mycket stor del jobbar svart.

Samtidigt har medellivslängden i Ryssland höjts. År 2015 slog man nytt rekord med 76,7 år för kvinnor och 65,9 år för män. Så hög har den ryska medelåldern aldrig varit, vilket är glädjande för landet men en allt större huvudvärk för dess finansminister.

Föga överraskande anser samtliga pensionerade kvinnor som jag känner att systemet fortfarande är högst motiverat och absolut inte ska reformeras.

– Någon kompensation ska vi väl ha för att vi föder barn, säger de.

Men egentligen avser de något annat. De ryska kvinnorna lever betydligt längre och är i fysiskt bättre skick än männen. Många av dem har för första gången i sitt liv lite pengar över, eftersom de tack vare sin pension har dubbla inkomster.

Om deras pensionsvillkor försämras dramatiskt kommer de att reagera. Det är därför regeringen reformerar så försiktigt. Är det någon som president Putin är rädd för så är det den ryska babusjkan. Hon är nämligen inte rädd för något.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN tisdag 3 januari 2017

“ Terrordåden blir fler – men är trots allt få

Det går dåligt för terrororganisationen Islamiska staten (IS) på slagfältet. Ändå hänger hotet om terror över världens storstäder. DN:s Mellanösternkorrespondent Erik Ohlsson ger perspektiv på IS-faran.

1 Terrororganisationen Islamiska staten (IS) har tagit på sig attacken i Istanbul. Hur rädda ska vi vara för IS?
Tillgänglig statistik visar att tre fjärdedelar av världens terrordåd drabbar fyra länder: Irak, Syrien, Afghanistan och Nigeria. Men terrorn ökar snabbast i de kallade OECD-länderna, det trettiotal av världens stater som definieras som höginkomstnationer och som främst finns i Europa och Nordamerika. Där ökade terrordåden med 650 procent under 2015.

Det är dock en ökning från låg nivå, och det är viktigt att sätta hotet i rätt sammanhang. I Storbritannien exempelvis, är det 188 gånger större risk att bli mördad än att dö i en terrorattack.

Siffrorna är hämtade från Global terrorism index, en årlig summering av världens terrordåd som görs av forskningsinstitutet Institute for economics and peace (IEP).

2 Går det över huvud taget att skydda sig mot attacker som den i Istanbul?
Forskare och experter är tämligen ense om att det knappast går att hundraprocentigt skydda folkmassor som samlas på nöjesställen eller utomhusevenemang. Visst kan man skärpa bevakningen. Ökat underrättelsearbete bidrar också till att stävja terrorattacker.

Men ”mjuka mål” attackerade av ensamma terrorister är och förblir utsatta. Trots allt har IS-ideologernas uppmaningar till ”low-tech-attacker” som den i Berlin nyligen fått ganska litet gehör.

3 Vad kan vi göra för att bekämpa IS i Europa?
På kortare sikt handlar det om att hålla ett öga på frivilliga IS-krigare som återvänder till Europa, och att så gott det går stävja den rekrytering som sker via nätet och i moskéer. Daniel Hyslop, forskningschef på IEP, pekar också på att det är viktigt att bemöta den jihadistiska idé- och tankevärlden. Här har sunnimuslimska skriftlärda ett stort ansvar.

Men samtidigt är det uppenbart att det inte finns några snabba enkla lösningar. ”Att angripa IS-terrorismen i Europa är ett generationslångt problem”, sade Europols chef Rob Wainwright nyligen.

Det handlar om integration och om hur Europa och den islamiska världen ska samverka för att männi-skor från olika religioner och nationaliteter ska kunna leva tillsammans.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN tisdag 3 januari 2017

“ Trots de misstänkta krigsbrotten sitter president al-Assad säkert

Analys. De planerade fredsförhandlingarna om Syrienkriget i rysk-turkisk regi kommer att avgöra president Bashar al-Assads öde. Men för tillfället sitter den krigsbrottsanklagade statschefen säkert i sadeln.

En sak har varit konstant i det snart sex år långa Syrienkriget: president Bashar al-Assads vägran att dela makten.

”Bashar, din skurk, snart är det din tur”. Så sjöng seger-rusiga unga egyptier på Kairos gator i februari 2011, då Egyptens president Hosni Mubarak gett efter för massprotesterna och avgått.

Nu ville de upproriska ungdomarna att Bashar al-Assad skulle följa efter. Syriens alltmer maktfullkomlige envåldshärskare som under sina drygt tio år vid makten har misslyckats med att utveckla folkligt medbestämmande och respekt för mänskliga rättigheter.

Men demonstrationerna i Syrien i den ”arabiska vårens” anda slogs tillbaka med järnhand av armén och säkerhetstjänsten. FN-med-laren Kofi Annan kallades in för att mäkla fred i Syrien i februari 2012 och föreslog en maktdelningsplan. Men Annans förslag avvisades av president al-Assad och av hans uppbackare i FN, Ryssland och Kina.

Kofi Annan lämnade sitt uppdrag i augusti 2012. Jag intervjuade honom kort efter avhoppet. Då sade Annan:

– Jag är alltmer övertygad att Bashar al-Assad inte kan vara del av en syrisk fredslösning. Därtill har han för mycket blod på sina händer.

Men i dag, drygt fyra år senare, sitter ju presidenten kvar trots att hans lista över misstänkta krigsbrott stadigt blivit längre och längre. I december 2013, månaderna efter kemvapenattacken i Ghouta som dödade omkring 1 400 människor, konstaterade FN:s människorätts-kommissarie Navi Pillay att det fanns ”överväldigande bevis” för att den syriske presidenten begått brott mot mänskligheten.

I september 2015 påbörjade franska åklagare en förundersökning om krigsbrott mot al-Assad. Bevisen bygger på 55 000 fotografier som en avhoppad arméfotograf tog med sig när han flydde från Syrien. Bilderna visar stympade kroppar, människor med ögonen utstuckna och lik i högar.

– Detta demonstrerar al-Assadregimens systematiska brutalitet, sade Frankrikes dåvarande utrikesminister Laurent Fabius, som underströk att bildernas äkthet grundligt undersökts av experter.

Så sent som för någon vecka sedan röstade FN:s generalförsamling för att skapa en oberoende utredningsgrupp som ska samla och analysera bevis för misstänkta krigsbrott och människorättsbrott under Syrienkriget, bland annat angrepp på sjukhus och skolor.

Anhopningen av misstänkta krigsförbrytelser borde göra Bashar al-Assad omöjlig i internationella sammanhang. Men så länge han backas upp av Ryssland och Iran sitter han ändå tämligen säkert på presidentposten.

Det är ju ryskt stridsflyg och -iranska marktrupper som sett till att al-Assad nu har överhanden- mot regimmotståndarna i inbördes-kriget. Deras stöd är naturligtvis inte utan baktanke. Ryssland räknar med att al-Assad garanterar fortsatt utnyttjande av marinbasen i Tartus, där den ryska Medelhavsflottan är förlagd, liksom flygbasen i Hmeymim.

För Iran är alliansen med al-Assad nödvändig för att landet ska kunna säkra sitt inflytande i Syrien och därmed en framskjuten roll i det regionala maktspelet med Turkiet och Saudiarabien.

Turkiet, som nu har gått med på att försöka förmå den ”moderata” syriska oppositionen att medverka i förhandlingar, befinner sig i ett mer komplicerat läge.

Regimen i Ankara har stött den syriska väpnade oppositionen sedan upprorets början och hela tiden krävt Bashar al-Assads avgång. Utåt håller Turkiet fast vid sitt villkor – förra veckan sade den turkiske utrikesministern Mevlut Cavusoglu att en fredsprocess som inkluderar al-Assad är ”omöjlig”.

Men bara det faktum att Turkiet accepterat en framskjuten roll i fredsförhandlingarna antyder att kravet på Bashar al-Assads avgång tonats ned.

Och när allt kommer omkring: politiska kovändningar är inget nytt i den turkiska utrikespolitiken. Det är inte så värst många år sedan som Turkiets nuvarande president Erdogan och hans fru Emine semestrade tillsammans med paret al-Assad på den turkiska solkusten.

Den avgörande frågan blir hur Turkiet, som agerar beskyddare för den syriska oppositionen, ska kunna övertyga dem om att al-Assad bör sitta kvar.

Bashar al-Assads supportrar i Europa brukar understryka att han är ”demokratiskt vald” av det syriska folket. Men då blundar man för att den syriska författningen hela tiden anpassats för att säkra klanen al-Assads maktinnehav.

När Bashar al-Assads far Hafez avled den 10 juni år 2000 (han tog makten i en statskupp 1970) var sonen Bashar 34 år. Enligt författningen måste en syrisk president ha fyllt fyrtio. Men parlamentet sänkte raskt minimiåldern till 34 och Bashar föreslogs av maktpartiet Baath till (den ende) presidentkandidaten. Föga överraskande vann han valet – med 99,7 procent av rösterna – och säkrade en sjuårsperiod som statschef.

Så har det fortsatt. År 2014 annonserades det att al-Assad skulle få motkandidater. Men bara två av 24 kandidater godkändes av valkommissionen. Bashar al-Assad kunde inkassera ännu en eftertrycklig triumf med 88,7 procent av väljarsympatierna. Valet kunde bara hållas i de delar av Syrien som regimen kontrollerade och beskrevs som en fars av utländska ledare.

En grundlagsändring gjorde det möjligt för al-Assad att sitta ytterligare två mandatperioder à sju år, det vill säga fram till år 2028.

Statsvetaren Qais Fares vid Lunds universitet skrev nyligen- en rapport om det syriska president-valsystemet på uppdrag av tankesmedjan Carnegie. Fares avslutar sin studie med antagandet att Bashar al-Assad inför presidentvalet 2028 kommer att föreslå en ändring i grundlagen som sänker presidentens minimiålder från 34 till 27.

Så gammal kommer nämligen Bashars äldste son Hafez att vara vid det laget.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Fakta. Blev president år 2000**

Född den 11 september 1965 i Damaskus. Studerade medicin och gjorde sin specialistutbildning som ögonläkare. Arbetade i Syrien och Storbritannien innan han kallades- tillbaka till Syrien av sin far presidenten.

Bashar al-Assad är Syriens president sedan sommaren år 2000. Gifte sig samma år med Asma Akhras, en brittisk-syrisk bankekonom. Paret har tre barn, Hafez, född 2001, Zein, född 2003 och Karim, född 2004.

Han tillhör alawiterna, en för-grening av shiaislam som utgör ungefär 10 procent av den syriska befolkningen, där majoriteten tillhör sunniislam. “

DN ONSDAG 4 JANUARI 2017

“ Högerlobby stärker banden till Ryssland

François Fillon är en fransk presidentkandidat med starka band till Ryssland. Det handlar inte bara om att han känner Putin – hans parti Republikanerna har en egen lokalavdelning i Moskva. Starka franska affärsintressen lobbar för att Fillon ska avskaffa sanktionerna mot Ryssland om han blir vald. DN har träffat den franska högerlobbyn i Moskva.

Moskva.
Kring Paveletskaja-metron i centrala Moskva reser sig ett kontorslandskap av skyskrapor. Här arbetar utländska företag och investerare. På senare år har de blivit betydligt färre – den ekonomiska krisen, sanktionerna mot Ryssland och den infekterade relationen till väst har fått många utländska investerare att dra sig ur landet.

De som är kvar kämpar för att överleva. Många av dem är franska – och många franska affärsmän i Ryssland har kopplingar till Republikanska partiet, François Fillons parti. Det är ett av få europeiska partier som har en egen partiavdelning i Moskva.
– Vi har ett femtiotal medlemmar, men vi når i praktiken ut till ungefär 300 personer i Moskva, säger Alexandre Stefanesco.
Han äger ett headhuntingföretag i Moskva och är talesperson för Republikanska partiet i Ryssland.

I Ryssland bor just nu omkring 4 000 fransmän, majoriteten av dem i Moskva. En stor del är affärs-män och många har fylkats kring parlamentarikern Thierry Mariani. Han är medlem i partiet och har besökt Krim flera gånger sedan annekteringen. Mariani är en av François Fillsons nära förtrogna. Hans hustru är ryska och han besöker ofta Moskva där han har deltagit i den lokala avdelningens tillställningar.

François Fillons band till Ryssland handlar alltså inte enbart om hans relation till Putin utan också om att det finns en stark prorysk lobby inom hans eget parti. Frankrike är Rysslands tredje största handelspartner i Europa efter Tyskland och Italien. Starka ekonomiska intressen i Frankrike är trötta på sanktionerna.

– Fillon fick flest röster (49,7 procent) av alla kandidater bland fransmän bosatta i Ryssland. Det är ingen slump. Han är gaullist och han kommer att föra en balanserad utrikespolitik som inte letar efter konflikter med Ryssland. Inrikespolitiskt är han konservativ. På det planet håller Ryssland på att bli en modell, säger Alexandre Stefanesco.

På vilket sätt?
– I Ryssland finns en moralkonservativ trend, man vill inte låta samhället bli alltför progressivt. Det passar oss. Det är mycket lättare för eliterna kring Putin att kommunicera med den franska högern än med vänstern.

Stefanesco tillägger att Fillon också har en förståelse för Rysslands och Frankrikes gemensamma strategiska intressen.

– Vi är Europas enda kärnkraftsmakt. Vi har enormt stora strategiska intressen med Ryssland, där-emot har vi få ekonomiska intressen i Ukraina. Fillon är en person som i motsats till Hollande kommer att jobba för franska intressen. Inte för baltiska eller polska.

Vad händer då med den europeiska solidariteten?
– Vad är europeisk solidaritet? Att Frankrike förlorar pengar? Vi har inte grundat EU för att Frankrike ska lida ekonomiskt, utan för att vi aldrig mer ville ha krig. I dag är Europa involverat i en onödig konflikt med Ryssland, säger Stefanesco.

En av de mest kända franska affärsmännen i Moskva heter Philippe Pégorier och leder det franska verkstadsföretaget Alstom. Han blir ofta intervjuad i rysk press där han upprepade gånger har sagt att EU borde avskaffa sanktionerna mot Ryssland. I höstas dekorerades han av Putin med samma vänskapsorden som även USA:s tillträdande utrikesminister Rex Tillerman har fått.

Pégorier, som tar emot DN på Alstoms kontor i centrala Moskva, säger att hans hopp är att François Fillon avskaffar sanktionerna gradvis.

– Jag väntar mig inte att sanktionerna kopplade till Krim ska avskaffas, det är inte realistiskt. Men eventuellt får vi se en förändring i de rent ekonomiska sanktionerna, till exempel förbudet att låna pengar av europeiska banker. Det är helt absurt att när det franska oljeföretaget Total genomför sitt gasborrningsprojekt på Jamalhalvön så kan de inte låna pengar av franska banker! De måste göra det av kinesiska.

Pégoriers eget företag Alstom berörs inte av sanktionerna, men han säger att de ”kunde ha fler beställningar”. Att Ryssland har blivit ett ämne för den franska valdebatten kallar han unikt, men begripligt.

– Majoriteten av fransmännen är inte intresserade av att bli indragna i en konflikt med Moskva, vilket har skett efter att EU fick nya östeuropeiska medlemmar. Därför har Ryssland blivit en inrikespolitisk fråga. Fillon vill inte lämna EU, den saken är viktig att förstå. Vad han vill är att ändra på EU:s Rysslandsrelation.

I de baltiska länderna betraktar man det här resonemanget med oro. Andres Kasekamp, professor i statskunskap på Tartu universitet, konstaterar att ju större splittring inom EU, desto farligare situation för de baltiska länderna.

– För oss är enhet inom både EU och Nato oerhört viktigt. Fillon skulle säkert orsaka friktion med sina gaullistiska tendenser. Jag hoppas i så fall att det bara blir friktioner och inga avgörande brytningar, säger han till DN.

Konflikter är inget nytt när det gäller partiets verksamhet i Moskva. I fjol sände 16 franska korrespondenter i Ryssland ett gemensamt brev till franska handelskammaren i Moskva där man krävde att slippa bli smutskastade på nätet av medlemmar. En av dem som anklagas för att sprida näthat är Alexandre Stefanesco.

– Det stämmer att jag har mycket dåliga relationer till den franska pressen, säger Stefanesco. Men jag hatar ingen anonymt. Jag har ett officiellt Twitterkonto och en blogg där jag tar upp felaktigheter journalister gör i sitt letande efter ryska agenter överallt. I Putins framgångar, i valet av Trump, i att Fillon vinner … Men sanningen är att Ryssland inte har några behov av agenter. Folk i Europa röstar på konservativa partier av fri vilja.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“ Fakta. Presidentval i april och maj
Frankrike håller presidentval den 23 april. Om ingen kandidat får över hälften av rösterna i första omgången hålls den andra omgången den 7 maj.

Det största franska högerpartiets kandidat är François Fillon, som klart vann primärvalet mot Alain Juppé och Nicolas Sarkozy. Främlingsfientliga och högerpopulistiska Nationella Fronten har nominerat Marine Le Pen.

Socialistpartiet håller sitt primärval i januari. Sju kandidater är hittills nominerade. Den mest kända är Manuel Valls, före detta premiärminister.
DN

Fakta. Sanktionerna mot Ryssland
Efter att Ryssland annekterade Krimhalvön i mars 2014 införde både USA och EU sanktioner mot landet. Ett antal personer ur Putins inre krets förvägrades inresa till EU och USA. Dessutom stoppades förhandlingar för att underlätta visum-proceduren, samt samarbete i militära frågor och rymdteknik.

I april 2014 trädde det andra sanktionspaketet i kraft. Listan på personer som förvägras inresa och företag man inte samarbetar med förlängdes.

I juli 2014 godkände EU och USA ett tredje paket sanktioner, som en följd av den ryska inblandningen i kriget i östra Ukraina. De här sanktionerna förbjuder försäljning av militärmateriel och utrustning för oljeindustri. Rysslands möjligheter att ta lån utomlands begränsas.
DN “

DN ONSDAG 4 JANUARI 2017

“ Fillons flirt med Putin en smula pikant

Analys Fransk utrikes- och säkerhetspolitik har ofta försökt att gå en tredje väg mellan USA och Ryssland, som ett led i landets stormaktsambitioner. När François Fillon öppnar för ett närmande till Ryssland gör han det delvis utifrån denna tradition – men hans kritiker menar att det riskerar att legitimera rysk aggression.

Sedan den ryska annekteringen av Krim 2014 har relationerna mellan Frankrike och Ryssland varit iskalla; den franska socialistregeringen röstade för de nuvarande sanktionerna och stoppade försäljningen av två hangarfartyg av typen Mistral till Ryssland.

Även i Syrien har de båda länderna hamnat på kollisionskurs. Frankrikes president François Hollande har drivit linjen att diktatorn Bashar al-Assad måste tvingas bort genom direkt militär intervention, men har haft svårt att få med sig sina allierade USA och Storbritannien.

För drygt ett år sedan gick i stället Ryssland in militärt i Syrienkonflikten – fast då på al-Assads sida. Ryssland har starka intressen i Syrien, bland annat i form av en flottbas vid Medelhavet, och vill till varje pris hålla kvar al-Assad vid makten.

Att favoriten i nästa års franska presidentval, François Fillon, nu plötsligt flirtar med Vladimir Putin är med andra ord en smula pikant, eftersom det kan tolkas som en realpolitisk acceptans av utvecklingen i såväl Ukraina som Mellanöstern.

Samtidigt är oväntade krumbukter något av en fransk paradgren i världspolitiken. Sedan andra världskriget har landet slitits mellan rollen som allierad till USA och ambitionen att spela en mer oberoende roll globalt.

Kalla kriget och polariseringen i två stormaktsblock ogillades av general Charles de Gaulle – Fillons husgud – som när han blev president 1959 valde att distansera sig från Natosamarbetet (utan att definitivt ta steget ur det) och öppna armarna för de länder som varken ville ty sig till USA eller Sovjetunionen.

Då som nu närdes det av en nostalgisk dröm om att återupprätta den franska stormaktstiden. En dröm som ofta går hem på hemmaplan, men som har en tendens att väcka irritation i Frankrikes tidigare kolonier och höjda ögonbryn bland landets allierade.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN ONSDAG 4 JANUARI 2017

“ Kuppförsök och terror får fler att skaffa vapen

Nu beväpnar sig turkiska medborgare med gevär för att skydda sig mot terrorattentat och kuppförsök, enligt Umut foundation som för statistik över vapenhandel. I dag har vartannat hushåll ett vapen och 85 procent av dem är illegala, enligt organisationen. Den varnar för att det kan leda till gatustrider.

Istanbul
Från skjutbanan hörs dämpade skott. Några män har samlats där för att träna prickskytte. Ute i butiken plockar vapenbutiksägaren Mehmet Yasar ned ett gevär och visar det för köparen Can.

– Efter kuppförsöket i somras ringdes jag ned av folk som ville köpa egna vapen. Det var så intensivt att jag valde stänga butiken i en vecka, berättar Mehmet Yasar.

De senaste två åren har Turkiet skakats av terroristattentat, kuppförsök, individuella mord och nu senast det uppmärksammade terrorattentatet mot jetsetklubben Reina i centrala Istanbul. Allt fler misstror att staten kan skydda sina medborgare. I stället väljer många att beväpna sig själva.

Under de senaste tio åren har vapenhandeln i Turkiet ökat, och enligt Umut foundation finns det cirka 20 miljoner privatägda vapen i landet. För 85 procent av vapnen saknas licens. Och handeln fortsätter att öka.

– Nu uppmuntrar dessutom staten befolkningen att beväpna sig för att förhindra nya kuppförsök så det är klart att försäljningen ökar, säger Ayhan Akcan på Umut foundation.

De har fört statistik i 20 år. De har fortfarande inga konkreta siffror över senaste året men bygger sina uttalanden på information från polis, vapenhandlare och medieuppgifter.

– De senaste händelserna leder till att folk inte känner sig skyddade av staten eller polisen. Om terror hamnar på den dagliga agendan väljer många att försöka skydda sin egen familj. Det finns dessutom i vår kultur, det är en del av manligheten att ha ett vapen, säger Ayhan Akcan.

Enligt honom är orsaken till att många skaffar illegala vapen att licensen är dyr. Dessutom är straffet bara böter om man har ett vapen utan licens.

Men han är orolig över utvecklingen. När allt fler utan erfarenhet av vapen börjar bära dem ökar också riskerna för gatustrider, för att kriminella nätverk får möjlighet att breda ut sig.

– Rimligen kommer allt fler att använda privata säkerhetsföretag och där finns en enkel väg för -maffian att börja kontrollera handeln, säger han.

Han hänvisar till den turkiska historien och säger att andra gånger har liknande kriser i landet lett till kupper. Efter kupperna har staten tagit in alla vapen, med eller utan licens.

– Men den här gången är retoriken annorlunda eftersom det var folket på gatorna som stoppade kuppförsöket. Så i stället för att förhindra att fler vapen sprids till människor utan vapenutbildning, uppmuntrar man dem att skaffa sig ett vapen, säger Ayhan Akcan.

Enligt honom är det inte svårt att köpa ett vapen i Turkiet och i dag sker det dessutom en hel del handel via internet.

I utkanten av Istanbul har den före detta polisen Mehmet Yasar öppnat sin vapenbutik och skjutbana. Han säger att han delar Umut foundations oro.

– Vi säljer inte vapen till någon som inte har gått igenom hälsoundersökningar, de ska kunna visa att de inte har något brottsregister och har sin licens. Men andra butiker har andra regler, säger han.

Även han är orolig för att många utan kunskap om vapen nu har ett hemma.

– Det är som makt utan kontroll, det är ingen kontroll alls. Vapen kan vara farliga om man inte kan hantera dem, säger han.
Han var chockad efter kuppförsöket den 15 juli.

– Otroligt många ville köpa gevär och ge sig ut på gatorna. Som tur var blev det aldrig så för då hade det nog varit en annorlunda situation i Turkiet i dag, säger han.

Under tiden vi är i butiken kommer det in flera män som vill titta på butikens gevär och automatvapen. En del vill inte prata men piloten Can säger att han vill ha ett nytt jaktvapen, mest för skojs skull.

– Vi har roligt med det, prickskjuter på burkar och så, säger han.
Han är en av dem som litar på att regimen kan sköta säkerheten.
– Jag är inte alls orolig. Vår polis har kontroll och det är de som ska sköta säkerheten, inte privatpersoner, säger Can.

Terese Cristiansson “

“ Strax efter klockan 01 på nyårsdagen tog en man sig in på nattklubben Reina och avlossade 180 patroner.

39 personer dödades och 69 personer skadades, framför allt internationella gäster från Irak, Saudiarabien, Libanon och Tunisien.

Dagen efter tog Islamiska staten, IS, på sig dådet. De släppte också en video på den man som de menar utfört dådet.

Runt 12 personer har gripits misstänkta för inblandning i dådet men på tisdagskvällen var gärningsmannen fortfarande på fri fot.

Turkiska medier har rapporterat att mannen kom till Turkiet i november tillsammans med sin fru och barn och att han kan vara från Kirgizistan. “

DN ONSDAG 4 JANUARI 2017

“ Valls löfte: Minimilön för de fattigaste

En europeisk minimilön, garanterad ”värdig inkomst” för de fattigaste och stora satsningar på polis och rättsväsende. Det lovade Manuel Valls när han presenterade sitt valmanifest inför vänsterns primärval.

Paris.
Den 54-årige före detta premiär-ministern Manuel Valls är med omkring 24 procent av vänsterväljarnas sympatier favorit i det regerande Socialistpartiets primärval, enligt de senaste opinionsmätningarna.

– Jag vill se en stark republik och ett rättvist Frankrike, sade han på tisdagen då han presenterade sitt valmanifest.

Valls vill satsa stort på brottsbekämpning och föreslår att socialbidraget och andra statliga transfereringar slås ihop till en ”värdig inkomst” motsvarande omkring 800 euro för de fattigaste. Han vill också se en europeisk minimilön – något som i Norden länge motarbetats av fackföreningar, eftersom det strider mot den modell där arbetsmarknadens parter avtalar lönen oberoende av staten.

Men i Frankrike är minimilönen populär bland facken, som inte heller har något emot att den införs på europeisk nivå.

Av de sex kandidater som utmanar Valls i Socialistpartiets primärval den 22 januari ses förre industriministern Arnaud Montebourg som det tyngsta namnet. Montebourg är en skarp kritiker av sparpolitik, vill skydda fransk industri och har tidigare hotat nationalisera företag som vill flytta utomlands.

Även förra utbildningsministrarna Benoît Hamon och Vincent Peillon tros ha relativt goda chanser. Hamon föreslår bland annat en generell medborgarlön på omkring 750 euro per person.

Peillon, å sin sida, lade på tisdagen fram ett valmanifest med löften om en ”New deal” för Europa och förslag om investeringar på 1 000 miljarder runt om i hela unionen.

En intensiv kampanj väntar nu. Ordet blixtkrig har använts av Valls för att beskriva de många möten och framträdanden som kommer att hållas i januari.

Det kan behövas. För oavsett vem som blir vald till Socialistpartiets kandidat, kommer denne sedan att slå ur ett rejält underläge i presidentvalet i april.

Just nu är den traditionella högerns François Fillon och ultranationalistiska Marine Le Pen klara favoriter till att gå vidare till andra omgången i vårens presidentval.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“**Fakta. Vänsterns primärval**
Den 22 januari (med en trolig andra valomgång den 29 januari) hålls vänsterns primärval i Frankrike, där Socialistpartiets kandidat i vårens presidentval ska utses.

Den sittande presidenten François Hollande är impopulär och valde i december att inte ställa upp för omval.

De sju kandidater som vill axla hans mantel är: Manuel Valls, Arnaud Montebourg, Benoît Hamon, Vincent Peillon, Jean-Luc Bennahmias, François de Rugy och Sylvia Pinel.
Presidentvalet hålls den 23 april. “

DN ONSDAG 4 JANUARI 2017

“ Massiva bombningar hotar fredssamtalen

Den syriska regimens flygattacker mot Baradadalen nordväst om Damaskus fortsätter. Oppositionen hotar att hoppa av de planerade fredssamtalen.

Under tisdagsdygnet fortsatte anfallen mot flera samhällen i Wadi Barada, i Baradadalen. DN var på tisdagen i kontakt med en syrisk flykting vars familj bor i området.

– Jag förlorade kontakten med mina föräldrar och min bror den 23 december, säger mannen som vill vara anonym av rädsla för repressalier från regimen.

Fram till mitten av 1990-talet var Baradadalen en bördig jordbruksbygd, bevattnad av ett flodsystem. Men de senaste årens torka har utarmat regionen. När revolten mot regimen inleddes 2011 blev dalen ett av den väpnade oppositionens fästen. Regionen ligger strategiskt, mellan huvud-staden Damaskus och Libanons gräns. Det var i dessa trakter DN-journalisten Magnus Falkehed och fotografen Niclas Hammarström kidnappades i november 2013. Motståndet mot den syriska regimen kom efterhand att radikaliseras, och terrororganisationen Islamiska staten (IS) etablerade sig i Baradadalen.

– Men IS jagades bort av de andra oppositionsgrupperna för ett år sedan, säger DN:s källa.

Nu bor cirka 100000 människor i Baradadalens samhällen, som de senaste veckorna utsatts för massiva bombattacker och artillerield från libanesisk Hizbollah-milis.

– Det är civila som attackeras. Min far är statsanställd tjänsteman, han är ingen terrorist. Nu vet jag inte om han lever, säger den syriske flyktingen.

Som så ofta i Syrienkonflikten går uppgifterna om vad som händer på marken – och varför – vitt isär.

Regimkontrollerade medier, som nyhetsbyrån Sana, uppger att alla ”rebeller” i Baradadalen tillhör den al-Qaidaanknutna grupperingen Jabhat Fatah al-Sham, som inte omfattas av vapenvilan. DN:s källa - säger att Fria syriska armén (FSA) organiserar det mesta av motståndet, och att flygattackerna hur som helst drabbar de civila hårdast.

I Baradadalen finns al Fija-källan, en vattenreservoar som svarar för huvuddelen av färskvattnet till Damaskus. Sedan drygt två veckor är det stopp i vattentillförseln vilket orsakat vattenbrist i den syriska - huvudstaden.

Regimen beskyller rebellsoldater för att avsiktligt ha förorenat vattnet med dieselolja. Medan de boende i Baradadalen vittnar om att källan bombats av regimens flyg.

Konsekvenserna av attackerna i Baradadalen har blivit att de flesta av oppositionsgrupperna signalerat att de inte tänker medverka i de planerade fredssamtalen i Kazakstans huvudstad Astana. Det framgår av ett uttalande som bland annat undertecknats av Fria syriska armén.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“Fakta. Vapenvilan

Vapenvilan i Syrien trädde i kraft natten mot den 30 december. Avtalet innebär ett eldupphör mellan den syriska regeringsarmén och olika väpnade oppositionsgrupper, sammanlagt ungefär 62 000 stridande, enligt Ryssland.

Vapenvilan innefattar en överenskommelse om kommande fredssamtal som väntas hållas i Kazakstans huvudstad Astana under övervakning av Ryssland och Turkiet.

Natten till tisdagen meddelade ett tiotal syriska rebellgrupper att de bojkottar fredssamtalen. “

DN ONSDAG 4 JANUARI 2017

“ Toppdiplomat hoppar av efter Brexitbråk

Sir Ivan Rogers, Storbritanniens EU-ambassadör, hoppar av sitt uppdrag i förtid. Beskedet kommer mindre än en månad efter att Rogers blev måltavla för brittiska EU-kritiker som angrep honom hårt.

Sir Ivan Rogers är en veterandiplomat och som Storbritanniens EU-ambassadör förväntades han ha en nyckelroll i de inledande förhandlingarna om landets utträde ur EU – Brexit – när dessa börjar i vår.

Men när han på tisdagen kort-fattat meddelade sina medarbetare att han tänker lämna sitt uppdrag i förtid, innan den planerade avgången i november, kom det överraskande för de flesta.

Reaktionerna hos brittiska politiker var de förväntade. Brexitanhängare tonade ned avgången – EU-vänner varnade för att landet förlorat en av sina viktigaste spelare i de kommande förhandlingarna.

Hilary Benn, ordförande för det brittiska parlamentets Brexit-kommitté och EU-vän förklarade att avgången ”inte var någon bra sak” och att regeringen måste ”dra på sig skridskorna” för att skyndsamt få fram en ersättare.

Dominiq Raab, framträdande Brexitanhängare och ledamot av samma kommitté, tyckte däremot att avgången var rimlig.

Bakgrunden är att Ivan Rogers setts som ”Eurofil” och kommit på kant med den brittiska regeringens mer hårdföra Brexitanhängare. Och brittiska medier spekulerade omedelbart, när beskedet kom vid lunchtid, att det är påtryckningar som fått honom att lämna.

Strax före jul avslöjade BBC att Rogers i en särskild dragning för regeringen sagt att det kunde ta tio år för Storbritannien att förhandla fram ett frihandelsavtal med EU efter Brexit, planerat till senast -våren 2019.

Rogers hade också varnat för att det inte ens då var säkert att det kunde bli ett avtal, eftersom ett enda land kunde lägga in sitt veto.

Även om hans muntliga rapport byggde på vad Storbritanniens motparter – närmare bestämt diplomater och politiker från de övriga 27 EU-länderna – sagt till Rogers, fick han klä skott för det hos Brexit-anhängarna. Han sågs som allt för pessimistisk och därmed en belastning i förhandlingarna.

Men hos andra – och i synnerhet i finansdepartementet som vill ha en mjuk skilsmässa där Stor-britannien fortfarande har tillgång till stora delar av den inre marknaden – är Rogers avhopp ett hårt slag. Veteranen Rogers med sin vana vid EU-förhandlingar hade -varit en stor tillgång för dem.

Nu måste en annan person snabbt hoppa in, och det ökar snarare sannolikheten för ett hårt Brexit, en skilsmässa där britterna helt står utanför den inre marknaden.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN TORSDAG 5 JANUARI 2017

“ Brexit för faktaresistenta

Virriga tankar i London, brist på förhandlingserfarenhet i regeringskansliet, en ovilja att lyssna på dåliga nyheter och bedömningar som inte passar förutfattade meningar. I sitt avskedsbrev till personalen i tisdags var Storbritanniens EU-ambassadör Ivan Rogers tämligen uppriktig med varför han avgår i förtid.

Brexitanhängarna tjoade i kapp. De hade länge tyckt att Rogers är en dysterkvist som ständigt överskattar svårigheterna när britterna ska lämna EU och alls inte inser genialiteten i projektet. Nu vill de ha en ny ambassadör som sätter fart mot den nya sköna världen utanför unionen.

Rogers må vara en byråkrat, men en duglig sådan och en av få britter som vet hur slipstenarna ska dras i Bryssel. Att han lämnar sin post är signifikativt, men inte för att han skulle ha motarbetat Brexit. EU-vännerna tyckte förr i tiden att han var alltför skeptisk till unionen. Vad Rogers avgång reflekterar är framför allt de motsägelsefulla förhoppningarna om utträdet, och den oreda som präglar den brittiska regeringens agerande. Olika ministrar har olika agendor.

Premiärminister Theresa May tänker aktivera utträdesartikeln 50 före mars månads utgång. Därefter har processen en tidsgräns på två år. Högsta domstolen ska under januari avgöra om parlamentet har rätt att säga sitt om tillvägagångssättet, men ledamöterna kommer inte att kunna göra annat än följa folkomröstningens nej till EU.

Mays plan kan på papperet verka klar. Storbritannien ska ”ta tillbaka kontrollen” över invandringen, lämna EU-domstolen, sluta girera pund till Bryssel och fixa egna handelsavtal. Premiärministern och hennes stab hävdar också att alla arrangemang med EU kan smackas ihop mot slutet av 2018. Både skilsmässan och en frihandelsuppgörelse ska då vara färdigförhandlade.

Regeringen tyckte inte alls om Ivan Rogers varningar om att ett handelsavtal kan ta tio år att få fram. Men Mays strategi är hittills i själva verket lika delar otydlighet och önsketänkande.

Problemet är att Brexit är något mycket komplext, när det gäller både procedur och politik. Över 40 år av gemensamma åtaganden, lagar och regleringar ska gås igenom. Hur ska till exempel 2,8 miljoner EU-medborgare som bor i Storbritannien hanteras, eller de 1,2 miljoner britter som bor i andra EU-länder? Och deras barn? Det är också en självklarhet att vad som i London anses vara kloka ståndpunkter inte alls betraktas som höjden av visdom i övriga EU.

Lämna-sidan i folkomröstningen låtsades som om Storbritannien kan välja fritt från menyn, behålla förmåner som EU-medlemskapet har gett och dumpa allt man inte gillar. Det är också kontentan i regeringens budskap, men det kommer övriga 27 medlemsländer inte att gå med på. Dessutom har EU betonat att separationen måste förhandlas först, framtida handels-arrangemang därefter. I så fall fungerar inte tidsschemat.

Britterna skulle helst behålla tillgången till den inre marknaden. EU har klargjort att detta förutsätter fortsatt fri rörlighet av arbetskraft. Det har May sagt nej till, med hänvisning till att motstånd mot invandring

från andra medlemsländer var en viktig faktor i folkomröstningen. Lösa idéer om att Storbritannien skulle kunna vara med lite här och där i gemenskapen, i finanssektorn och andra branscher som passar dem, låter ogörliga. Kanske går det att stanna i EU:s tullunion, åtminstone ett tag, men även det lär utlösa gnissel.

Rest-EU vill förstås ha kvar den brittiska marknaden, men britternas behov av export till EU är betydligt större. Och för unionen är både principer och enighet viktigt. Utträde kan inte gärna uppmuntras, länderna i östra Europa backar inte från sina väljares rätt att söka jobb annorstädes. EU:s incitament att kompromissa är begränsade, och politiska nödvändigheter kommer att lägga hinder i vägen.

Dessutom kommer en nota. Storbritannien har som medlem förbundit sig att betala allt möjligt, som till exempel pensioner för EU-tjänstemän. 60 miljarder euro är en summa som har nämnts. Det går att föreställa sig vad den brittiska opinionen, påpiskad av rabiata tabloider, skulle säga om den saken.

En övergångslösning borde gå att skapa, om viljan finns. I grunden har EU och Storbritannien intresse av en långsiktig, ömsesidigt lönsam överenskommelse. Men risken är uppenbar för att känslor vinner över förnuftet på båda sidor. Då kan diskussionen om ”hård” eller ”mjuk” Brexit sluta med en kraschlandning.

DN 5/1 2017 “

DN TORSDAG 5 JANUARI 2017

“ Fyra versioner av Donald Trump

Är USA:s tillträdande president en man som styr med järnhand eller tappar han snabbt greppet? Blir hans kampanjpopulism-konkret politik eller låter han mer traditionella republikaner ta över rodret? Ingen vet.

Somliga tror sig veta hur vi får det med Trumps administration. De har fel. Ett kabinett och en stab i Vita huset är under utformning, men vi har inte en aning om hur de passar ihop sinsemellan eller med kongressen, och inte heller hur mannen högst upp kommer att leda alltsammans.

Låt oss konstruera en matris där vi värderar Trumps era sådan den växer fram och prickar in varje utnämning och politisk åtgärd på två axlar. X-axeln anger utsikter för trumpistisk politik, Y-axeln markerar scenarier för Trumps syn på styrning.

Politikaxeln löper från full populism till förutsägbar konservativ renlärighet. En populistisk presidentur ger oss tullar och handelskrig, en satsning på infrastruktur av historiska mått, en gigantisk mur, en orörd välfärdsbudget och stora skattesänkningar för medelklassen. I utrikespolitiken blir det Henry Kissinger i par med Andrew Jackson: avspänning med Ryssland, inget nationsbyggande någonstans och en strategi mot terrorism som skjuter, bombar och drönar först och frågar sedan.

I en renlärigt konservativ presidentur sköter kongressens Republikaner inrikespolitiken och Trump skriver bara under deras lagförslag: Obamacare slopas rakt av, de rika får stora skattesänkningar och Paul Ryan får den reform av Medicare som han drömt om. I utrikespolitiken härskar hökarna med en dos idealistisk retorik – konfrontativ balansgång med ryssarna, inget närmande, militär upptrappning överallt.

Styrningsaxeln löper från hänsynslöst envälde till totalt kaos. I det auktoritära scenariot följer Trump alla sina sämsta impulser med illasinnad effektivitet. Medierna skräms från vettet, kongressen snöps, FBI och skatteverket rycker ut mot Trumps fiender med alla J. Edgar Hoovers metoder, familjen Trump berikar sig obeskrivligt – och efter en större terroristattack fängslar eller internerar Trump alla som han anser vara inre fiender.

I andra änden av axeln är Trump och hans medhjälpare alltför tafatta och okunniga för att kunna skada någon, och Trumps era blir en enda rullande katastrof, den ene efter den andre avgår och löjliga skandaler avlöser varandra. Partimedlemmar tar avstånd, statens hjärta revolterar, medierna bevakar girigt varje steg och allvarliga skador sker mest av en tillfällighet.

Trumps övergångsperiod kan prickas in längs båda axlarna. På den politiska hamnar de flesta i kabinettet närmare den konventionella änden, där Tom Price och Betsy DeVos och Rick Perry skulle trivas lika bra i en administration under Ted Cruz eller Marco Rubio eller rentav Jeb Bush.

En del utnämningar är svårare att precisera ideologiskt (som Steven Mnuchin i finansdepartementet) och Trumps inre krets är högt okonventionell. Steve Bannon går in för att göra om partiet efter nationalistiska principer, Jared Kushner och Ivanka Trump verkar vilja att deras pater familias ska förhandla med Demokraterna, Peter Navarro bereder sig för ett handelskrig med Kina. Trumps utrikespolitiska val, särskilt Rex Tillerson i utrikesdepartementet, ligger närmare totaltrumpistisk realpolitik än den invanda reaganismen.

På styraxeln ser vi en auktoritär tidslinje: Trump har den privata sektorn i ett järngrepp, anfaller medierna oavbrutet och slåss med underrättelsesektorn. Andra fakta – kongressens Republikaner viker sig, börsen har gått upp – tyder på att Trump kan bli auktoritär, korrumperad och politiskt effektiv.

De som fruktar inkompetens mer än tyranni hör också signaler. Trumps twittrande skvallrar om en instabil narcissist som undergräver sig själv i varje steg. Han har ingen buffert i folkopinionen. Om det minsta går snett försvinner hans politiska kapital genast. Han har kufar och vildhjärnor på mycket ansvarsfulla poster – och hans Vita hus har redan haft sin första sexskandal!

Så till de två axlarnas samspel. En populistisk-auktoritär kombination kan te sig naturlig, där Trump avviker från den rena läran för att bli mer populär och trampar partiets normer under fötterna.

En auktoritär-konservativ kombination är också tänkbar där kongressens Republikaner godtar den mest kejserliga av alla

presidenter för att han ger dem skattesatser och nedskärningar i välfärden som de länge har önskat sig.

En annan möjlighet är en totalt inkompetent populism där Trump flaxar omkring och håller stormöten medan ingenting blir gjort i Washington, eller en populism som övergår i konventionell konservatism, där Trump kommer fram till att det inte är värt besväret att styra landet och låter Paul Ryan ta över alltsammans.

Vad ska vi hoppas på? Mittpunkten av vardera axeln framstår som det bästa för landet: en presidentur som är hyggligt kompetent utan att vara diktatorisk och ger ett välbehövligt korrektiv till konservatismen utan att dra med oss hela vägen till merkantilism eller en skuldkris.

Men det är Donald Trump vi talar om, så en medelväg är osannolik. Satsa på ytterligheterna.

Översättning: Margareta Eklöf Copyright: New York Times

Ross Douthat “

DN TORSDAG 5 JANUARI 2017

“ Fredspristagaren blev krigspresident

Barack Obama konstaterade nyligen en smula dystert att han kommer att vara den första USA-presidenten som har suttit två hela mandatperioder i en tid av krig. Obama går till historien som en försiktig ledare. Han ansåg inte att USA ska vara världspolis, vilket är en åsikt som delas av hans efterträdare.

Då Barack Obama tillträdde som president den 20 januari 2009 var USA indraget i två stora landkrig. I valkampanjen hade han lovat att avsluta det ”onödiga kriget” i Irak, och att fullborda ”det nödvändiga” i Afghanistan.

När Obama åtta år senare lämnar Vita huset pågår de två krigen fortfarande, om än med betydligt mindre amerikanska truppinsatser, och något slut finns inte i sikte.

I stället har våld, blodspillan och förstörelse spritt sig än mer över Mellanöstern, där ytterligare en statsbildning (Syrien) har kollapsat och terrorsekten Islamiska staten skaffat sig fotfäste.

Obama hade segrat i valet 2008 på löften om att reparera USA:s relationer med den islamiska världen, bättra på landets image i utlandet, nystarta förbindelserna med Ryssland, ta steg mot en kärnvapenfri värld, avsluta pågående krig, och bekämpa klimatförändringar.

Obama konstaterade nyligen en smula dystert att han kommer att vara den första USA-presidenten som har suttit två hela mandatperioder i en tid av krig.

Oavsett allt negativt och positivt som kan sägas om kvaliteten på Obamas utrikespolitik lär det bli just det faktum att han var en krigspresident som kommer att prägla hans eftermäle.

När Obama samma år som han tillträdde fick Nobels fredspris var detta svårt att förutspå. I sitt tal i Oslo förbluffade den motvillige fredspristagaren de norska värdarna när han förklarade att krig och våld ibland kan vara nödvändigt. Han tillade dock att krig inte var ett sätt för USA att påtvinga världen sin vilja – en passning till företrädaren George W Bush – utan ett sätt att söka en bättre framtid för alla folk.

Obama slog också fast att våldsanvändning i vissa fall kan rättfärdigas på humanitära grunder, efter-som ett avstående från handling kunde leda till en mer kostsam intervention i ett senare läge. Samtidigt har Obama regerat under en -period då den sedan ett drygt halvsekel rådande världsordningen, formad av den obestridda supermakten USA, blev allt mer utmanad av ett antal aktörer: Ryssland, Kina, Iran och den -islamistiska terrorismen.

Det geopolitiska landskap som Obama övertog efter Bush ser i dag helt annorlunda ut. Det beror såväl på förändringar i den globala maktkonstellationen – vilken Obama inte har kunnat påverka – som på ingripanden som han har valt, eller inte valt, att göra.

I Obamas sista tal om säkerhetspolitiken den 6 december – symboliskt nog hölls det på högkvarteret för US Special Operations Command i Tampa – försvarade han sin förda politik. Han pekade i första hand på kriser som USA lyckades undvika, på att antalet amerikanska soldater i Irak och Afghanistan och Syrien i dag är nere på 15 000 (från 180 000) och på att inga större terror-dåd har drabbat USA.

Det låg i linje med vad Obama hade gått till val på: att avvisa arvet efter Bush, som främst kom att förknippas med det impopulära och katastrofala kriget i Irak och de folkrättsstridiga metoder som tillämpandes i ”kriget mot terrorn”, som hemliga CIA-fängelser och tortyr.

Som en markering mot det hade Obama redan under sin första dag i Vita huset gett order om att stänga fängelset i Guantánamo (att det inte har skett beror på att kongressen förbjöd en stängning).

Men det blev inte en total helomvändning från företrädarens utrikespolitik. Obama kom att utnyttja de extra befogenheter att sätta in militär som kongressen gett president Bush efter terrordåden mot USA den 11 september 2001, och som ännu är i kraft. Men han gjorde det på ett eget sätt. Han använde sig i högre utsträckning av hemliga specialstyrkor och drönare – och sedan 2014 stridsflyg – för att döda misstänkta terrorister, och det i fler länder; inte bara i Afghanistan, Irak och Syrien, utan även i Somalia, Jemen och Libyen.

Enligt Obama var det ett smartare och mer kostnadseffektivt sätt att föra krig mot islamistiska extremister än att invadera med -reguljära arméer. Många anser förstås att Obamas kontraterrorismstrategi har

varit ett misslyckande, efter-som de islamistiska extremist-grupperna har förökat sig och blivit allt mer dödsbringande.

Obamas grundsyn på världen kan tolkas som att USA:s försvagade globala ställning inte nödvändigtvis behöver vara något negativt. Till skillnad från Bush och dennes neokonservativa ideologer anser han inte att USA är ett ”exceptionellt” land med en särskild mission i världen. På den punkten – motviljan mot interventioner -i utlandet, ”regime change” och nationsbyggande i andra länder – står han faktiskt inte så långt från Donald Trump.

Men det finns skillnader. Obama tror till skillnad från Trump på vikten av internationella- organisationer (som FN) och på folkrättsliga principer.

I boken ”World Order”(2014) menar utrikesveteranen Henry Kissinger att USA:s försvagade ställning inte enbart beror på att den faktiska styrkebalansen har förskjutits från ”Väst” till ”Öst” (i vid mening), utan också därför att själva legitimiteten i efterkrigsordningen har utmanats.

Och som ett svar på detta har Obama, allt enligt Kissinger, slagit till ”strategisk reträtt” från ett antal krishärdar, främst i Mellanöstern.

Mest allvarligt, enligt denna kritik – som också har stöd av Trumps tillträdande försvarsminister James ”Mad Dog” Mattis – är att USA genom kärnenergiavtalet med Iran har gett regimen i Teheran fria händer att fortsätta att expandera sitt inflytande i regionen genom ”krig via ombud” i länder som Libanon, Syrien, Irak och de palestinska områdena.

Obama hyste ett hopp om att den shiamuslimska prästregimen i Iran skulle tämjas genom avtalet genom att få en chans att återintegreras i världsekonomin. Samtidigt som USA skulle hålla mer distans till sunniarabiska diktatorer (i Saudi-arabien, Egypten med flera) skulle det bidra till att skapa en bättre geopolitisk balans mellan sunni- och shiaislam.

Inte mycket tyder på att det har lyckats. Den delen av Obamas tänkande lär inte heller överleva den 20 januari: James Mattis anser inte bara att Iran är ”det enskilt största hotet mot fred och stabilitet i Mellanöstern”, utan att Iran inte ens är en ”nationalstat”, utan en ”förödelseskapande revolutionär rörelse”.

Samtidigt har USA lämnat ett vakuum i Syrien. Obama övervägde ett ögonblick (i början av hösten 2013) att beväpna de syriska rebellerna och sedan bomba bort diktatorn Bashar al-Assad från makten. Men han backade, trots att han hotat med att ”en röd linje” var överträdd om -al-Assad använde kemiska vapen.

Tomrummet har fyllts av IS, Iranstödda shiamiliser och Hizbollah – och har gett Ryssland möjlighet att åter bli en viktig maktfaktor i Mellan-östern. Den ryska militära interventionen har räddat al-Assad, till priset av hundratusentals döda, miljoner på flykt och en förvandling av miljonstaden Aleppo till en rykande ruinhög.

Det är första gången sedan början av 1970--talet, då 17 000 sovjetiska militära rådgivare utvisades ur Egypten, som Moskva har ett militärt fotfäste i regionen.

Med den påbörjade nystarten av de gnisslande förbindelserna med Ryssland gick det alltså inget vidare; tvärtom är relationerna mer djupfrysta än på mer än 25 år.

Om Obama kunde ha gjort någonting för att stoppa Rysslands militära intrång i Ukraina och annektering av Krim är omöjligt att veta; följden blev i vilket fall en utfrysning av Ryssland, med ekonomiska sanktioner från USA och EU mot Moskva.

Men det har inte tvingat den ryska ledningen att backa. I stället har Ryssland – främst med hjälp av ett massivt bombkrig i Syrien som gett Moskva en geopolitisk triumf – tagit klivet från att vara en stat med regionala ambitioner till en global maktspelare.

Kanske är det inte de enskilda krishärdarna, och hur USA har hanterat dem, som till slut -kommer att avgöra hur Obamas arv ska -bedömas.

Snarare kan det bli en annan sida av Obamas åtta år som kommer att stanna i minnet: Efter nedgångsperioden med Bush, då USA för många stod för maktfullkomlighet och rättslöshet, -lyckades Obama göra sitt land respekterat i stora delar av världen.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“ **Fakta. Några viktiga datum och beslut**

2009
20 januari: Inför mer än en miljon åskådare installeras Barack Obama som USA:s president, den förste afroamerikanen på posten. USA har 180 000 soldater i Irak och Afghanistan.

22 januari: Obama signerar en exe-kutiv order om att Guantánamo ska stängas inom ett år och förbjuder tortyr som förhörsmetod.

10 december: Obama tar emot Nobels fredspris.

2010
31 augusti: Obama förklarar att USA:s stridsoperationer i Irak är över. Men 50 000 amerikanska rådgivare och specialstyrkor finns kvar.

2011
31 mars: Sedan Ryssland avstått från att lägga in veto ger FN:s säkerhetsråd klartecken för militära åtgärder i Libyen för att skydda civilbefolkningen mot Muammar Khaddafis styrkor.

2 maj: Amerikanska specialstyrkor från SEAL Team Six dödar terrornätverket al-Qaidas ledare Usama bin Ladin, som under nära tio år har gömt sig i Abbottabad i norra Pakistan.

22 juni: Obama meddelar att USA:s trupper i Afghanistan ska minskas för första gången sedan 2001.

18 december: De sista stridande USA-trupperna lämnar Afghanistan.

2012

6 november: Obama besegrar den republikanske utmanaren Mitt Romney och väljs om till president.

2013

9 april: Abu Bakr al-Baghdadi, ledare för al-Qaida i Irak, förklarar att hans grupp nu heter Islamiska staten i Irak och Levanten.

15 april: Första framgångsrika terror-dådet mot USA sedan 11 september 2001 då två bomber detonerar nära målområdet vid Boston Marathon. Tre dödas och 200 skadas.

31 augusti: Obama backar från sin röda linje, att ingripa militärt om Syrien använder kemiska medel.

2014

7 augusti: Obama godkänner amerikanska flygbombningar mot IS i Irak.

17 december: Obama annonserar att USA ska återupprätta normala relationer med Kuba efter mer än 50 år av avbrott.

2015

14 juli: Efter långa hemliga förhandlingar når USA och Iran en uppgörelse om kärnvapenfrågan.

2016

10 september: Förtroendet för Obama är det högsta på fem år, 58 procent. De amerikanska väljarnas stöd för Hillary Clinton och Donald Trump är jämnt fördelat inför valet den - 8 november.

DN

Obama och 7 utrikesfrågor

1 Pågående krig. Kraftig USA-ned-dragning i både Irak och Afghanistan, men de två krigen pågår fortfarande, om än med färre -amerikanska soldater på marken.

2 Förbindelserna med Ryssland. Det gick inget vidare med försöket till omstart. I takt med de ryska framstötarna i Ukraina och Syrien har relationerna blivit allt sämre.

3 En kärnvapenfri värld. Inga framsteg har uppnåtts, de stora kärnvapen-makterna är i stället i gång med att -modernisera atomvapenarsenalerna.

4 Klimatkrisen. Parisavtalet om att reducera växthusgaser roddes i hamn i samarbete med bland annat Kina – en klar framgång.

5 USA:s image i omvärlden. Obama väckte hopp och beundran enbart genom den han var (den första afroamerikanen i Vita huset). Men löftet att stänga den största skamfläcken, det utomrättsliga fängelset Guantánamo, uppfylldes inte.

6 Kina. 2014 gick Kina om USA som världens största ekonomi (räknat i bruttonationalprodukt). Obama har strävat efter stabila relationer, samtidigt som han motsatt sig Kinas expansiva beteende i Sydostasien.

7 Den islamiska världen. Optimismen från den arabiska våren 2011 slutade med bakslag. Våldet har spridit sig över -Mellanöstern. Syrien har kollapsat och terror-sekten IS har skaffat sig fotfäste. “

DN TORSDAG 5 JANUARI 2017

“ Ryssland återkräver lån till Marine Le Pen

En rysk myndighet går till domstol för att kräva tillbaka 9 miljoner euro från franska högerextrema partiet Nationella fronten – pengar som partiet lånade 2014.

Marine Le Pens parti är det mest framträdande av en rad partier på yttersta högerkanten som har fått stöd från Moskva under de senaste åren. Det har bland annat handlat om stora lån.

I november 2014 fick partiet ett lån på 9 miljoner euro (motsvarande 86 miljoner kronor) från Första tjeckisk-ryska banken till mycket förmånliga villkor. Men den banken fick sin licens indragen i fjol, och nu kräver den statliga byrå som överser de ryska bankkundernas insättningsgaranti att NF betalar tillbaka lånet, enligt tidningen Kommersant.

Nationella frontens kassör Walle-rand de Saint Just erkänner att -partiet är desperat efter pengar för att finansiera kampanjerna inför årets president- och parlamentsval.

– Vi letar överallt. Vi arbetar diskret, säger han till nyhetsbyrån AP.

Det har ryktats om nya lån från Ryssland, men nyheten om att de 9 miljonerna nu krävs tillbaka -tolkas av vissa som att Moskva tar sin hand från Le Pen och i stället satsar på Republikanernas François Fillon, även han vänligt inställd till president Putin.

De flesta bedömare utgår från att Marine Le Pen går vidare till andra omgången i presidentvalet i april–maj, men att hon där förlorar mot Fillon.

Marine Le Pen är stark motståndare till EU:s sanktioner mot Ryssland och har sagt att Frankrike kommer att erkänna annekteringen av Krim om hon blir president.

Bland andra europeiska högerpartier med band till Moskva finns Jobbik, det ungerska antisemitiska partiet som fick 20 procent i senaste valet. Jobbik har förflyttat sig från en starkt antirysk position till att gå helt i takt med Kreml de senaste åren. Partiet har skickat höga företrädare till folkomröstningar på Krim och i östra Ukraina som bara Ryssland anser legitima.

Partiets omsvängning kopplas ihop med Bela Kovacs, en EU--parlamentariker som misstänkts för spionerі för Rysslands räkning. Han ska under flera år ha finansi-erat Jobbik-kampanjer med pengar ”ur egen ficka”. Många i Ungern misstänker att det i själva verket rör sig om pengar från Moskva, men det har inte kunnat bevisas.

I Österrike har Kreml samtidigt -närmat sig FPÖ, det högerpopulistiska och EU-kritiska partiet som -leder i opinionsmätningarna. Så sent som för två veckor sedan reste FPÖ-ledaren Heinz-Christian Strache till Moskva och skrev på ett långsiktigt samarbetsavtal med Enade Ryssland, president Putins maktparti. FPÖ förnekar att det stöds finansiellt av Ryssland.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN TORSDAG 5 JANUARI 2017

“ Trump fortsätter ifrågasätta CIA och FBI

Donald Trump fortsätter att utmana USA:s underrättelseexperter om de ryska cyberattackerna. Den nya administrationens närmande till Ryssland hamnar i fokus i flera utfrågningar under den närmaste veckan.

Washington.
På fredag ska den blivande presidenten Trump få en genomgång av hur USA:s underrättelsemyndig-heter ser på den ryska hackningen i samband med president-valet, levererad av den nationella underrättelsechefen James Clapper och de respektive cheferna för FBI, CIA och NSA. Dessa förnekade på onsdagen att mötet skjutits upp, - något som Trump påstått i ett syrligt tweet där han insinuerade att de ”nog inte hade mycket att komma med”.

Trump har till skillnad från tidigare valda presidenter endast tagit emot underrättelsedragningar vid enstaka tillfällen. Tvärtemot myndigheterna är han inte övertygad om att cyberattacker i rysk regi gjorts för att störa valet. Trump gav, också på Twitter, på onsdagen sitt stöd till Wikileaksgrundaren Julian Assange, som i en intervju med Fox News dementerat att den ryska staten var källa till de mejl från det demokratiska partiet som Wikileaks släppte i somras.

Vad som ligger bakom Donald Trumps vänliga inställning till Ryssland är i hög grad oklart. Trump har konsekvent talat väl om Putin (och fått ömsesidig respons). Exakt hur Trumps affärsintressen i Ryssland ser ut och vilka eventuella lån hans bolag har till ryska banker är inte känt, men att ryska pengar har varit viktiga för hans fastighetsinvesteringar bekräftades av Trumps son Donald Trump Jr redan 2008. Samma år sålde Trump en fastighet i Palm Beach till en rysk oligark för 95 miljoner dollar.

Trump har flera gånger försökt sjösätta större byggprojekt i Moskva, men utan att gå i mål. Han tjänade dock pengar på att ta Miss Universum-tävlingen till staden 2013. Nyckelpersoner i Trumps krets och i hans nomineringar har nära band till Ryssland, som den föreslagna utrikesministern Rex Tillerson och den nationella säkerhetsrådgivaren Michael Flynn.

Men inom det republikanska partiet har Trumps attityd till den ryska presidenten orsakat friktion: många är inte alls förtjusta i gullandet med Putin. En av de skarpaste kritikerna är senator John McCain, som på torsdagen leder en utskottsutfrågning bland annat av James Clapper om hackningen.

Kongressens utfrågningar av de föreslagna ministrarna inleds nästa vecka, och väntas bli tuffa.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se”

DN TORSDAG 5 JANUARI 2017

“ FN:s fördömande en chock för regeringen

Jerusalem. FN:s säkerhetsråds resolution som fördömer Israels bosättningar kom som en fullständig chock för Israels regering. Att Trumps Israelvänliga Mellanösternpolitik skulle ändra omvärldens inställning är inte troligt, säger en känd politisk analytiker till DN.

– Det som hände i FN dagen före julafton var som arabstaternas angrepp på Israel i oktober 1973: Det officiella Israel överrumplades fullkomligt.

Det säger Alon Liel, tidigare israelisk kabinettssekreterare och ambassadör i Turkiet och Sydafrika, om säkerhetsrådets resolution mot bosättningarna den 23 december. Det var inte bara USA:s uteblivna veto som chockade Jerusalem.

Premiärminister Benjamin Netanyahu hade gott hopp om att Storbritannien, Spanien, Senegal, Nya Zeeland, Japan och Angola, med flera länder, skulle lägga ned sina röster.

Flera av FN:s organ, som Unesco och människorättsrådet, domineras av Israels svurna fiender och fördömer det automatiskt. Men säkerhetsrådet, poängterar Liel, bestod av Israels vänner:

– Vi hade mycket goda relationer till de flesta av länderna där. Vissa av dem är våra närmaste strategiska, historiska och ekonomiska partners. Våra enda motståndare i rådet var Venezuela och Malaysia.

Israel har sedan valet i mars 2015 ingen utrikesminister. Netanyahu står själv för utrikespolitiken. Sedan ett par månader har UD heller ingen kabinettssekreterare.

– Under året som gått har Netanyahu målat upp en rosenröd bild av vår förbättrade internationella ställning. Det finns en kärna av sanning i detta. Israels bilaterala relationer blomstrar. Han har etablerat relationer till muslimska länder i Afrika och Centralasien. Det syriska kriget verkade ha fått omvärlden att glömma bort palestinierna, och skräcken för Iran har lett till diskret samarbete med viktiga arabstater.

Det finns också en mindre känd orsak till de förbättrade relationerna till länder i och utanför Europa: För stater som i en hast måste bygga upp rutiner och teknologi för att freda sig mot inhemska islamister och jihadister är Israel ett land väl värt att samarbeta med.

– Netanyahu trodde att dessa förändringar hade urholkat omvärldens stöd för palestinierna. Men där högg han i sten. Ryssland och Kina är lika ointresserade av mänskliga rättigheter som han, men deras palestina-politik ligger fast.

I elfte timmen den 22 december, då Netanyahu insåg att Egypten stod i begrepp att lägga fram resolutionen, begick han ett fatalt misstag. Han fick Donald Trump att ringa Egyptens president al-Sisi och övertala denne att dra tillbaka resolutionen.

– I Jerusalem firades detta som en seger, man hade intrycket att faran var överstånden. Det var den ju inte alls, för dagen därpå lade flera - andra länder fram samma resolution. Men man hade skadat Egypten

och fått dess ledare att se ut som en israelisk eller amerikansk marionett. al-Sisi är nu vanärad i arabvärlden.

Dessa felbedömningar beror delvis på att Netanyahu tror sig veta bäst själv, i stället för att använda sig av UD:s sakkunskap. Hans ambassadörer i både Washington och FN är inga diplomater, utan extremnationalistiska politiker som saknar elementära kunskaper om det diplomatiska spelet bakom kulisserna.

När nederlaget var ett faktum och Israel skulle reagera, valde man det Liel kallar den svenska modellen:

– Netanyahu och försvarsminister Avigdor Lieberman förlitade sig på den taktik som användes mot Margot Wallström och Sverige efter erkännandet av Palestina 2014: En sluggerbetonad offensiv, med allt från personliga förolämpningar, appeller att bojkotta Ikea och anklagelser om antisemitism. Det lyckades den gången. Inga europeiska länder följde Sveriges exempel.

På samma vis förbannar nu Netanyahu och hans talesmän Obama, Frankrike och säkerhetsrådet, med termer som ”svek”; ”skändligt”; ”dolkstöt i ryggen”. Det kommer knappast att stärka hans sak på sikt.

I Jerusalem hoppas man att Donald Trumps Netanyahu-vänliga Mellanösternpolitik strax ska förvandla FN-resolutionen till en irrelevant fotnot. Det kommer inte att ske, säger Liel:

– Trump kan glädja Netanyahu på många vis. Men han råder inte över internationella organs agerande. För dem är resolutionen en tydlig uppmaning att inte behandla bosättningarna som Israel.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Fakta.

Fem av de länder som röstade för resolution 2334 lämnade säkerhetsrådet vid nyår.

Några av de internationella organ som berörs av resolutionens uppmaning att inte behandla de ockuperade områdena som en del av Israel, är den internationella brottmålsdomstolen ICC och världshandelsorganet WTO (som palestinierna vill ska göra självstyret till ett separat tullområde, skilt från Israel.)

Om ett par dagar ska fotbollsförbundet FIFA ta ställning till de sex fotbollslag från de ockuperade områdena som spelar i det israeliska seriesystemet. “

DN FREDAG 6 JANUARI 2017

”Ryska cyberattacker utgör ett allvarligt hot”

Rysslands agerande utgör ett fortsatt allvarligt hot mot USA, betonade landets underrättelsechefer under en utfrågning i senaten, där den ryska inblandningen i presidentvalet stod i fokus. Hur hackerattacker effektivt bör återgäldas är dock inte lika lätt att svara på.

Washington.
Intrången var mångfacetterade och hackerattackerna var bara en del av dem, och de inbegrep också desinformation, falska nyheter och propaganda, sa den nationella -underrättelsechefen James Clapper på torsdagen om de ryska angreppen i samband med presidentvalet.
Inför en fullpackad sal vid Capitolium svarade Clapper på frågor under en utfrågning i senaten, tillsammans med chefen för NSA och för USA:s cyberkapacitet, Mike Rogers, samt biträdande försvarsministern Marcel Lettre.

Ämnet ”utländska cyberhot mot USA” rör i hög grad hot från Kina, Nordkorea och från Iran, men nästan allt handlar i dagsläget om Ryssland. Senatsutskottets ordförande John McCain betonade att ”alla amerikaner bör vara oroliga” över den ryska inblandningen, som han beskrev som ”en oöverträffad attack på vår demokrati”. Han lyfte frågan om ett cyberangrepp i vissa fall kan betraktas som en krigshandling.

Samtliga 17 amerikanska underrättelsemyndigheter står bakom slutsatsen att angrepp som kan spåras till den ryska staten gjordes i samband med valrörelsen i USA; CIA har gått längre och hävdar att attackerna gjorts i syfte att hjälpa Donald Trump till Vita huset. I dag är bevisen enligt myndigheterna än tyngre.

President Barack Obama beställde i december en utredning av cyber-attackerna i samband med valet, och den presenterades under torsdagen för Obama, i dag fredag för Donald Trump och läggs i nästa vecka fram för kongressen. Clapper och Rogers ville inför utskottet inte diskutera detaljer ur rapporten, men i ett gemensamt uttalande innan utfrågningen var de två och Marcel Lettre tydliga. De beskrev Ryssland som ”en vidsträckt cyberaktör som utgör ett allvarligt hot mot USA:s styrande institutioner, militär, diplomatisk, kommersiella och kritisk infrastruktur”, hävdade att landet fortsätter sina cyber-aktiviteter och att angreppen i samband med valet endast kan ha gjorts med klartecken från högsta ort.

Men ämnet är brännhett: Trump har konsekvent kritiserat under-rättelsetjänstens slutsatser och prisar i stället den ryska presidenten Vladimir Putin. Den positiva inställningen till Ryssland står i kontrast till många av kongressens republikaner, även om en rad av dem har förändrat sin attityd bara under de senaste veckorna, i kölvattnet av Trumps kurs. Ytterligare en utmaning för Republikanerna kom när Trump på Twitter berömde Wikileaksgrundraren Julian Assange. ”Inom underrättelsesektorn åtnjuter han inte särskilt stor respekt”, sa Clapper.

Senatorerna John McCain och Lindsey Graham hör till de som kraftigast har tagit avstånd från Trump (och från Putin) och kan, om de fortsätter sin kritik, bli till besvär för honom. Graham var på onsdagen

hård i fråga om Assange: ”Man tycks ha ett val: antingen en snubbe som bor i en ambassad på flykt undan lagar om våldtäkt, som har underminerat amerikansk demokrati och släppt hemligstämplad information som har försatt våra trupper i fara. Eller våra 17 underrättelsemyndigheter.”

McCain, å sin sida, har precis återvänt från Georgien, Ukraina och Baltikum, där han har hört sig för om hur ryskstyrda demokratistörande aktiviteter kan se ut. Flertalet av utskottets demokrater markerade sitt stöd för underrättelsemyndigheterna, klart en pik mot Trump. För Virginiasenatorn Tim Kaine hade utfrågningen möjligen särskilt intresse – han var Hillary Clintons vice presidentkandidat – och han ville veta hur stort förtroende cheferna har för Trumps nationella säkerhetsrådgivare Michael Flynn, som har visat en viss fäbless för falska nyheter.

Problemen med att skydda sig mot cyberattacker och att avgöra hur de lämpligast ska återgäldas löpte som en tråd genom utfrågningen. James Clapper beskrev svårigheten med att exempelvis bygga upp en avskräckande cyberkapacitet – som till skillnad från en kärnvapenarsenal inte går att ”känna, se, ta på”.

Enligt The Wall Street Journal har Trumpadministrationen planer på en omorganisation av de samlade underrättelsemyndigheterna, bland annat med omfattande personalneddragningar i Washington – något som ingen dock har talat med Clapper om. Att USA:s underrättelseapparat är klumpig och i stort reformbehov är dock inte okontroversiellt, och bekräftades under utfrågningen.

– Snabbhet, snabbhet, snabbhet, och vi måste bli lättfotade, präntade NSA-chefen Mike Rogers in när USA:s egen kapacitet kom på tal.

Få tvivlar på att cyberangrepp kommer att utgöra ett kraftfullt hot mot USA:s säkerhet under överskådlig framtid – och John McCain bedyrade, halvt skämtsamt, att James Clapper kommer att få fler tillfällen att frågas ut.

– Verkligen? svarade Clapper, som har ett par veckor kvar på jobbet efter över 50 år i militär- och underrättelsetjänst.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Fakta. Dataintrången

Under 2016 har flera omfattande dataintrång uppdagats i USA, flera av dem kopplade till valrörelsen.

I somras drabbades Demokraterna av flera attacker, som presidentkandidaten Hillary Clinton skyllde på ryska hackare.

I början av oktober anklagade amerikanska underrättelsemyndigheter ryska regeringen för att ligga bakom hackerattacker mot företag och institutioner i USA. De påstådda dataintrången hade enligt myndigheterna gjorts i syfte att påverka valrörelsen. En talesperson för Kreml avfärdade uppgifterna som ”nonsens”.

I mitten av december pekade både FBI och CIA, liksom USA:s underrättelsechef, ut Ryssland som skyldigt till cyberattackerna under presidentvalet.

I slutet av december ut-visade USA 35 ryska diplomater och Obama utlovade sanktioner mot Ryssland med hänvisning till de misstänkta cyberattackerna.

Källa:DNI (Director of National -Intelligence), The New York Times “

DN FREDAG 6 JANUARI 2017

“ I Asbest finns de farliga mineralerna överallt

Det är cancerogent och förstör lungorna. I Sverige, EU och stora delar av världen är asbest totalförbjudet, på grund av dess livsfarliga damm. Men inte i Ryssland. I staden Asbest – namngiven efter mineralen – är hela befolkningen beroende av världens största asbestgruva. DN har varit där.

– Det började med torrhosta. Jag kände att jag inte fick luft. När jag åkte in till Jekaterinburg för att bli undersökt sade läkaren nästan med en gång: Ni har asbestos.

Minzifa Latypova är 64 år och pensionerad fabriksarbetare. Medan hon berättar är hon med jämna mellanrum tvungen att lägga scarfen över munnen och hosta.

Asbestos är en form av dammlunga. Om man under en längre tid andas in asbestdamm utvecklar lungorna gradvis bindvävnad och förhårdnar. I praktiken krymper den fungerande delen av lungan. Obönhörligt.

– Först sade de att tjugo procent av mina lungor är obrukbara. Nu är det trettio procent. Jag har frågat- -läkarna hur många procent av mina lungor jag kommer att ha kvar om några år. Jag skulle vilja veta hur lång tid jag har kvar att leva. Men de vägrar svara, konstaterar - Latypova.

När hon fick diagnosen år 2003 började hon gråta. Hennes reaktion förvånade läkaren.

– Han tyckte att jag borde vara tacksam för min diagnos. Enligt honom är det många som gråter för att de INTE får den! Kompensation har man ju bara rätt till om man får just den här diagnosen.

Kompensationen som Minzifa Latypova får är blygsam. Förutom sin pension på 11 900 rubel (cirka 1 700 kronor) i månaden får hon en extra summa motsvarade 300 kronor i månaden, plus rätt att vistas på ett sanatorium en gång om året.

I tjugo år arbetade hon med att fylla säckar med asbestmineraler och sy ihop dem. Hon använde konsekvent munskydd.

– Det hjälpte tydligen inte, konstaterar hon.

Trots sin sjukdom, och trots att hon nu är pensionerad, extraknäcker hon fortfarande på fabriken genom att tvätta golv några gånger i veckan.

– Mina söner skäller på mig. Men vad ska jag göra? Jag behöver pengarna.

”Asbest – min stad och mitt öde”. Så står det på en skylt när man kör in i staden. Den heter Asbest, döpt år 1933 efter mineralen som ännu på 1970-talet var vanligt förekommande i bland annat väggar och rör i Sverige.

Staden med sina omkring 68 000 invånare är uppbyggd kring en asbestgruva, som grundades redan- i slutet av 1800-talet. Den ligger cirka 50 kilometer nordost om Jekaterinburg i ett område i Ural som är ett centrum för gruv- och tung industri i Ryssland.

I sin inkapslade form är asbest ofarligt. Men när det frigörs och utsätts för friktion ger det ifrån sig dammpartiklar. De oerhört tunna men samtidigt långa fibrerna gör permanent skada i lungorna om man andas in dem under en längre tid. Dessutom är de cancerogena. Asbest är totalförbjudet i Sverige sedan 1982 och förbjudet i EU sedan 1999.

– Det är bara den amfibola asbesten som är farlig. Inte den krysotila, säger Larisa Tsibizova som är guide på stadens Asbests hembygdsmuseum.

Det finns forskning som tyder på att den så kallade amfibola (sammansatt mineral) asbesten snabbare leder till cancerformen mesoteliom. Men också den krysotila vita asbesten, som är vanligast, är förbjuden av EU eftersom den kan skapa dammlunga och cancer som följd. I Ryssland, som producerar krysotil asbest, är det bara den amfibola som är förbjuden.

En stor del av museet är tillägnat asbest. Stora rullar med material som ser ut som lin men i själva verket består av asbest står framme som utställningsföremål.

Att all form av asbest är förbjudet i stora delar av världen är enligt Tsibizova ett resultat av en världsomfattande kampanj.

– Vi vet att det pågår en kampanj mot asbest. Själv har jag bott här i hela mitt liv och Asbest har alltid -varit en grön stad. Det finns inga -bevis för att vi har några större hälso-problem här, säger hon.

Det håller inte Natalja Krylova med om. Hon är medlem i stadsfullmäktige för kommunistpartiet och kampanjar för att det lokala gruvföretaget Uralasbest ska förbättra villkoren för sina anställda.

– Jag anser inte att asbest ska förbjudas. Gruvan behövs i vår stad. Men företaget Uralasbest ska tala öppet om hälsoriskerna och ge sina arbetare löner som kompenserar vad de utsätter sig för. Dessutom används asbest här i staden fortfarande i byggmaterial som till exempel i gips, trots att det ska vara inkapslat, säger Krylova.

Hon tar fram en bit gips som hon sparat från sin egen bostad då den renoverades, och som enligt henne innehåller asbest. Biten går att smula sönder med handen.

Asbestmineral är så ymnigt förekommande i de här trakterna att det går att plocka upp den från marken. Vi behöver bara åka upp till utsiktsplatsen över asbestgruvan, där lokala brudpar brukar fotografera sig med det gigantiska dagbrottet som fond. Natalja Krylova böjer sig ned och tar upp en sten som har de karaktäristiska grönaktiga ränderna av asbestfibrer. Hon drar ut fibrer, det går att göra med fingrarna.

Uralasbest är världens största asbestproducent. Det utvinner i dag mer än tjugo procent av världens krysotila asbest. Vi har skickat in en ansökan om intervju till företaget, men får backa trots upprepade påstötningar och telefonsamtal.

Förenade Ryssland är stadens största parti och Uralasbest är stadens viktigaste företag. De är två maktpoler som i praktiken lever i symbios med varandra. Vi går därför till Putinpartiet Förenade Rysslands kontor i Asbest och jag får tag på den lokala ordföranden Dmitrij Aleksandrin per telefon. Han tackar nej till att träffas för en intervju och vill inte svara på frågor. Det enda han kan tänka sig att ge är en kommentar.

– Min släkt har arbetat på Ural-asbest i tre generationer. Vi är alla friska och krya, säger Dmitrij Aleksandrin innan han lägger på luren.

Den turen har inte alla i Asbest. Fabriksarbetaren Dmitrij Kolesnikov, 39, blev änkling för två år sedan då hans fru Svetlana dog i tarmcancer. Nu har även hans mamma Aleftina konstaterats lida av bröstcancer.

– Svetlana jobbade med att märka säckar på fabriken. Läkarna skulle operera henne på grund av magsmärtor, men så fort de hade öppnat magen sydde de bara ihop henne igen och sade att hon hade metastaser. Hon hade hemska smärtor och kunde inte äta vanlig mat, bara gröt. Fyra månader senare var hon död, berättar Kolesnikov.

Dmitrijs mamma, Aleftina Kolesnikova, 66, har förlorat sitt hår på grund av cellgiftsbehandling och vill inte låta sig fotograferas utan mössa.

– Jag arbetade i 25 år med att forsla bort slaggsten från asbestgruvan. Det var ett tungt jobb. Vi skyfflade stenen i vagnar med spadar. Det är vi som har byggt högarna av slaggsten som ni ser överallt, säger hon.

Aleftina andas tungt och talar långsamt. Hon har själv förlorat bägge sina föräldrar i cancer.

Jag undrar om hon tror att cancern har att göra med asbestdamm.

– Hur ska jag veta det? Det kan vara mina gener, det kan vara dammet. Det blåste ofta och luften var full av damm. Vi jobbade varje dag, utomhus i alla väder.

Bristen på information är något som Natalja Krylova försöker komma åt. Enligt henne är problemet att både Uralasbest och Enade Ryssland i praktiken kontrollerar staden.

– De påstår att cancerfallen inte har något med fabriken att göra. Men det är självklart att när männi-skor lever så nära tung industri så påverkas deras hälsa. Uralasbest säljer en stor del av sin produktion i dollar. Det är helt självklart att de ska ha råd att behandla sina arbetare bättre.

Läkaren tyckte att jag borde vara tacksam för min diagnos. Enligt -honom är det många som gråter för att de INTE får den! Kompensation har man ju bara rätt till om man får just den här diagnosen.

Minzifa Latypova har asbestos.

Larisa Tsibizova är guide på stadens hembygdsmuseum.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“Fakta. Hittas i byggmaterial

Asbest en långfibrig mineral som inte brinner och har väldigt god ljud- och värmeisolerande förmåga. Det har använts i decennier som en viktig ingrediens i byggmaterial världen över och var en viktig ingrediens inte minst i sovjetisk krigsindustri.

På 1970-talet upptäcktes lungskador hos bygg- och varvsarbetare i både Europa och USA. Orsaken spårades tillbaka till asbestdamm, som har visat sig vara cancerogent och dessutom fastna i lungvävnaden.

I Sverige finns asbest i bland -annat branddörrar, stålkonstruktioner, rör och ventilationsanläggningar. Enligt Arbetsmiljö-verket finns 400 000 ton asbest kvar i byggnader i Sverige.

När villor rivs och industrier renoveras lösgörs dammet. Det kan vara en orsak till att förekomsten av mesoteliom, en cancerform som orsakas av asbestdamm, fortfarande inte har gått ned. Samtidigt varnar arbetsskyddsmyndigheter för att kunskaperna om -asbest minskar i Sverige, eftersom man har trott att problemet är åtgärdat.

Risken för att asbest importeras i bygg-material har också ökat. Bland andra Ryssland, Kina, Indien och Kazakstan tillåter asbest.

Världens största asbestreserver finns i Ryssland och omkring 60 procent av produktionen exporteras, framför allt till Kina och Indien. I fjol stod Ryssland för 56 procent av den totala asbestexporten i världen. “

DN FREDAG 6 JANUARI 2017

“ Amnesty slår larm: Grova krigsbrott av shiamiliser

De shiamiliser som deltar i den irakiska arméns offensiv mot terrorgrupperingen Islamiska staten (IS) är skyldiga till en rad krigsbrott – men de straffas inte. Det visar en färsk Amnesty-rapport.

Den trettioårige tvåbarnspappan Muhammad hade tillbringat tre år på flykt. Han och hans familj tillhörde de drygt tre miljoner irakier som är flyktingar i sitt eget land och som ofta lever under miserabla förhållanden i tältläger.

I maj förra året återvände han till sin hemstad Muqdadiya drygt tio mil norr om Bagdad, den stad vari-från han hade flytt undan etnisk förföljelse - Muhammads familj var sunnimuslimer i en shiadominerad omgivning.

Nu var han på desperat jakt efter ett jobb som kunde försörja familjen. Bara någon vecka efter hemkomsten sköts Muhammad till döds på ett utekafé, mitt på ljusa dagen, av en man tillhörig en av Iraks fruktade shiamiliser.

Muhammad mördades därför att han var sunnimuslim. Trots att hans familj visste vem som utfört dådet vågade de inte anmäla dådet, och Muhammads två vänner som bevittnat mordet tordes inte vittna.

Ovanstående vittnesmål kommer från Muhammads familj. Det ingår i en diger rapport från medborgarrättsorganisationen Amnesty International, ”Turning a blind eye”, (ungefär: Inte låtsas se) som publicerades på torsdagen.

Rapporten dokumenterar övergrepp från de irakiska grupperingar som kallas al-Hashd al-Shaabu, ”folkliga mobiliseringsgrupper”, en paraplyorganisation av olika shiamuslimska miliser.

Shiamiliserna stöder den irakiska regeringsarmén i kampen mot den sunniextremistiska terrorgrupperingen Islamiska staten (IS).

Miliserna omfattar sammanlagt 60 000 man. I slaget om Mosul svarar shiamiliser för en dryg tredjedel av de cirka 90 000 soldater som kämpar för att återta staden från IS.

Shiasoldaterna är välbeväpnade och stridsvana, och det är ingen tvekan om att miliserna spelat en stor roll i när de irakiska städerna Falluja, Tikrit och Ramadi under det senaste året kunnat befrias från IS-terroristernas skräckvälde.

Men shiamiliserna har också hamnat i vanrykte för sin ohöljda sekterism. Sunnitiska flyktingar har utsatts för tortyrliknande förhör för att utröna om de sympatiserar med Islamiska staten. Det har också förekommit hämndaktioner och rena krigsbrott, något som styrks i Amnestyrapporten.

Formellt är shiamiliserna numera en del av den irakiska regeringsarmén och därmed är de också underkastade krigets lagar, vari ingår att respektera och skydda civilbefolkningen. Men i själva verket agerar milisen med straffrihet.

”Den sunniarabiska befolkningen i Irak har blivit en måltavla för dessa paramilitära grupper. De kan helt ostraffat ägna sig åt godtyckliga

avrättningar, tortyr och påtvingade försvinnanden”, skriver rapportens författare.

Frågan är känslig för Iraks premiärminister Haider al-Abadi. Han tillhör Iraks shiamuslimska majoritet. Men om det redan så bräckliga irakiska statsbygget ska kunna hålla samman måste al-Abadi garantera den sunnitiska minoritetens säkerhet. Sunniaraberna utgör ungefär en tredjedel av Iraks befolkning.

Shiamiliserna beväpnas i stor utsträckning av irakiska armén. Därmed får de tillgång till vapen och utrustning från minst sexton länder, bland annat USA, Storbritannien, Tyskland och Polen.

Amnesty har en detaljerad lista på de över hundra typer av vapen och stridsfordon som ingår i shiamilisernas arsenal. Sverige finns inte med på listan, men det är sedan tidigare känt att USA skänkt svenska pansarskott till irakiska armén. Det kan därför inte uteslutas att shiamiliserna kommit över svenska vapen den vägen.

– Internationella vapenförsäljare, däribland USA och en rad europeiska länder, måste förstå att deras leveranser kan hamna hos grupperingar med en lång historia av övergrepp och människorättsbrott, säger Patrick Wilcken, Amnestys expert på vapenhandel.

– Vad gäller Iraks regering är det hög tid för dem att sluta blunda för det systematiska övervåld som vissa av milisgrupperna ägnar sig åt. Sådana kränkningar bidrar till att öka de etniska spänningarna i det irakiska samhället, fortsätter Wilcken.

Shiamiliserna får också kritik för att inte i första hand ha landets bästa för ögonen, eller ens bekämpandet av IS. En kartläggning av grupperingarna inom shiamiliserna, redovisad i nyhetsmagasinet The Atlantic, visar att de fem största milisenheterna är mer eller mindre knutna till Iran och får vapen och träning därifrån.

al-Hashd al-Shaabus talesman Ahmed al-Assadi avfärdar Amnestys uppgifter som ”lögner”.

– Denna falska information bidrar till att försvåra den mödosamma kamp som det irakiska folket är inblandat i, sade al-Assadi vid en presskonferens på torsdagen, rapporterar nyhetsbyrån Reuters.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Fakta. Shia och sunni**

Skiljelinjen mellan shiaislam och sunniislam drogs redan på 600-talet, vid tiden för profeten Muhammeds död, och grundar sig i en konflikt om blodsband eller kompetens skulle gälla när Muhammeds efterträdare skulle utses. De som kom att kallas shia-muslimer ville att efterträdaren skulle vara profetens kusin och svärson Ali. Men majoriteten av muslimerna förordade i stället -Muhammeds rådgivare Abu Bakr som den mest kompetente.

Shiamuslimerna är i majoritet i Iran och Irak men i klar minoritet i den muslimska världen. Blott 15 procent av världens cirka 1,6 miljarder muslimer är shiiter.

Islamiska staten (IS) driver en extrem tolkning av sunniislam som kallas wahhabism. “

DN FREDAG 6 JANUARI 2017

“ May sänder ny ambassadör till EU direkt

Storbritannien får en ny EU-ambassadör mindre än två dygn efter att företrädaren hoppar av. Genom den snabba utnämningen dämpar premiärminister Theresa May en för henne besvärlig debatt.

I tisdags meddelade Storbritanniens EU-ambassadör, Sir Ivan Rogers att han lämnar sin post i förtid.

Beskedet kom oväntat, även om det var känt att veterandiplomaten Rogers kommit på kant med flera regeringsmedlemmar – främst de som var anhängare av Brexit, att landet ska lämna EU, i sommarens folkomröstning. Rogers varningar för att regeringen inte ska räkna med ett snabbt frihandelsavtal med EU har inte fallit i god jord hos dessa.

Brexitanhängarna jublade och krävde att nästa ambassadör måste vara en entusiastisk anhängare av Brexit, gärna en politiker. Det i sin tur skapade förstämning inom den brittiska statsförvaltningen, som har en stolt tradition av politiskt oberoende där professionella tjänstemän ger opartiska och osminkade råd.

I ett avskedsbrev uppmanade dock Rogers sina medarbetare att utmana ”illa grundade argument” och att ”aldrig vara rädd för att tala sanning till makten”. Han hävdade också att erfarenhet av ”multilaterala” förhandlingar är en bristvara i Storbritannien.

Brevet ökade därmed pressen på premiärminister Theresa May att lägga fram sina prioriteringar i de kommande förhandlingarna om utträdet ur EU.

Genom att sent på onsdagen ha utsett diplomaten Tim Barrow till Rogers efterträdare försöker May slå två flugor i en smäll.

För det första har hon lugnat toppcheferna inom förvaltningen – en av deras egna har utsetts. Och för det andra har hon satt en erfaren förhandlare på plats i Bryssel.

Barrow har arbetat inom statsförvaltningen i 30 år och varit ambassadör i både Ukraina och Ryssland. På 1990-talet var han dessutom förste-sekreterare vid den brittiska EU-representationen i Bryssel.

Även om utnämningen har dämpat tonläget i den brittiska debatten kvarstår pressen på May att klargöra den brittiska positionen inför förhandlingarna som inleds i vår.

I ett tal senare i januari väntas May lätta något på förlåten och ge några vinkar om vad regeringen vill uppnå i förhandlingarna.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN FREDAG 6 JANUARI 2017

“ Grannländerna redo att ingripa mot diktatorn

Analys. Krisen i Gambia närmar sig ett avgörande skede. President Yahya Jammeh vägrar fortfarande att acceptera fjolårets valnederlag, men han står nu helt ensam mot en enad front av grannländer som ryckt ut till demokratins försvar.

Under de kommande två veckorna måste alla kort läggas på bordet. I skuggan av ett mer välkänt maktskifte i USA ska Gambias nyvalde ledare Adama Barrow sväras in den 19 januari. Men hans företrädare Yahya Jammeh vägrar envist att acceptera valresultatet. På onsdagen stod det klart att valkommissionens ordförande Alieu Momar Njai gått i landsflykt och samma dag förklarade arméchefen Ousman Badjie att de militära styrkorna förblir lojala med Jammeh, rapporterar internationella medier som BBC, The Guardian och Reuters.

Jammeh, en excentrisk diktator som kom till makten genom en militärkupp för 22 år sedan, ser därmed ut att helt ha tagit tillbaka kontrollen över det västafrikanska landet som inte är större än Skåne till ytan och som har knappt två miljoner invånare.

Det var i början av december som oppositionsledaren Adama Barrow oväntat vann presidentvalet och när Jammeh lika oväntat accepterade nederlaget jublade demokrati-vänner både i och utanför Gambia.

Som en påminnelse om att man inte ska ropa hej förrän bäcken korsats, valde Jammeh att veckan därpå ta tillbaka sitt beslut och i stället kräva en omräkning av rösterna. Samtliga registrerade väljare hade inte avlagt sina röster, påpekade Jammeh i ett uttalande som saknade relevans eftersom det inte råder röstplikt i Gambia.

Oppositionens tal om att ställa ansvariga för de senaste årens politiska förtryck inför rätta, kan ha skrämt både Jammeh och arméchefen Badjie.

Men om Jammeh har en stark position i sitt eget land är han helt isolerad internationellt och han har knappast oddsen på sin sida i en kommande kraftmätning.

Mot honom står nämligen det västafrikanska samarbetsblocket Ecowas som visat en enad front och sagt sig vara beredda att ingripa militärt om det skulle krävas.

Medlingsroller har givits till Liberias president Ellen Johnson Sirleaf, fredspristagaren som lämnar sitt ämbete när hennes mandatperiod löper ut till hösten, samt Ghanas president John Mahama som bara en vecka efter valet i Gambia accepterade en valförlust i sitt hemland.

Men allt kommer att handla om hur Nigeria och Senegal agerar. - Nigeria är en ekonomisk jätte i Västafrika och har en folkmängd som är 100 gånger större än Gambias. President Muhammadu Buhari, som historiskt tog över makten i fjolårets demokratiska val, har visat sig villig att ställa upp militärt.

Senegal är landet som omsluter Gambia bortsett från den korta kustremsan mot Atlanten. President Macky Sall, som styr på ett starkt demokratiskt mandat, måste ta ställning till om politisk oro och eventuella flyktingströmmar är ett pris värt att betala för att befästa demokratin i grannlandet.

De tongivande länderna har samtliga gjort stora demokratiska framryckningar på senare år och deras samspel visar med all tydlighet för Jammeh att demokratin är vägen framåt inom Ecowas – något som

inte kan sägas om Östafrika där auktoritära regionala ledare stått handfallna inför en liknande situation i Burundi.

När korten ska synas blir det främst en principiell fråga för de betydligt starkare grannländerna. Stå upp för demokratin – eller välja en mer pragmatisk linje i fredens namn? Med ett paralyserat EU och en isolationistisk president på ingång i USA blir det helt och hållet Ecowas som får fatta beslutet och ta konsekvenserna.

Valets vinnare Adama Barrow sade inför nyårshelgen i ett tal, som lagts upp på Youtube, att han inte vill ta över ett land som inte är i harmoni och uppmanade alla gambier att arbeta för ett fredligt maktskifte.

Men han tillade också:

– Om detta inte lyckas kommer utomstående att få avgöra vårt öde, vilket skulle vara skamligt och förnedrande för Gambia.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

“ Fakta. Valet

Den 1 december gick Gambias knappt två miljoner invånare till val i en process som få bedömare trodde skulle bli en rättvis kraftmätning. Men valet gick lugnt till och Adama Barrow, en 51-årig affärsman som bara tio år tidigare arbetat som säkerhetsvakt i London, stod oväntat som segrare efter att oppositionen lyckats samla sig bakom en kandidat.

Källa: BBC “

DN FREDAG 6 JANUARI 2017

“ Strider nära Damaskus trots rådande vapenvila

Trots en landsomfattande vapenvila fortsätter bomberna att falla över det rebellkontrollerade Wadi Barada, norr om Damaskus. Området utgör den syriska huvudstadens huvudsakliga vattenkälla.

I stora delar av Syrien har striderna mattats av som en följd av vapenvilan som förhandlats fram av Ryssland och Turkiet. Men i Wadi Barada har striderna fortsatt under veckan som gått sedan avtalet trädde i kraft. Hundratals boende i dalen har flytt undan dagliga bombningar. Regimen motiverar de fortsatta flyganfallen med att gruppen Jabhat Fatah al-Sham, som inte inkluderas i vapenvilan, är aktiv kring Wadi Barada. Detta tillbakavisas dock av rebeller i området.

Wadi Barada har varit omringat av regimtrogna styrkor sedan mitten av 2015.

– Det finns ingen elektricitet, inga mediciner och väldigt lite mat. Tunnbomberna regnar ner över oss. Vapenvilan har inte förändrat någonting, säger en anonym boende i området till The Washington Post.

Damaskus har varit utan vatten sedan den 22 december. Båda parter anklagar varandra, bland annat hävdar syriska myndigheter att rebeller medvetet förgiftat vattenkällorna. Detta förnekas av den väpnade oppositionen – som dock flera gånger tidigare strypt vattenförsörjningen för att stoppa regeringstrogna styrkor att gå in i området.

TT “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Göra Amerika sjukt igen

Inget präglade Barack Obamas åtta år som president mer än hans sjukförsäkringsreform. Själv betraktar han den som sin största landvinning. Samtidigt bidrog motståndet kraftigt till Republikanernas upprepade framgångar i kongressvalen.

Donald Trump utnyttjade också Obamacare, som han kallar en katastrof, för att vinna valet i november. Med honom i Vita huset, och republikansk majoritet i både senaten och representanthuset, har partiet hela den politiska makten i Washington. Det faller sig naturligt att punkt ett på dagordningen är att infria löftena och riva Obamas bygge. Fast så enkelt blir det inte.

Runt 20 miljoner fler amerikaner har en sjukförsäkring än före Obamacare. Andelen som saknar skydd har sjunkit från 13 till under 9 procent. Grundprincipen är att alla måste skaffa försäkring eller betala böter. Bolag och täckningsgrad väljs på en hälsobörs på nätet. Den som inte har råd får subventioner av staten. Försäkringsbolag kan inte längre säga nej till den som redan är sjuk. Barn under 26 år måste inkluderas i föräldrarnas paket.

Men systemet hade allvarliga sjuk-domar i starten. Att orientera sig i djungeln av priser, regler och rabatter kräver fortfarande ansträngning. Många republikanskt styrda delstater har vägrat samarbeta. Alltför många unga och kuranta har hellre betalat straffavgiften. Försäkringsbolag har dragit sig ur. Besked om kraftiga premiehöjningar kom under hösten före presidentvalet. Det ackumulerade missnöjet med Obamacare bidrog utan tvekan till Trumps triumf.

Samtliga republikaner i kongressen sa nej till Obamacare 2010. Över 50 gånger har de röstat för att skrota hela eller delar av systemet. För dyrt, en stollig expansion av staten, kränkning av individens frihet, lyder argumenten.

Om två veckor står Obamas veto inte längre i vägen. Republikanerna började redan i veckan ta fram lagstiftning för att avskaffa reformen, men tänker låta det ta två till fyra år för att hinna installera ett alternativ. Opinionen är splittrad, en majoritet är emot hel-heten, men det finns ett utbrett stöd för valda inslag som därför är knepiga att montera ned. Även amerikaner gillar förmåner, utan att nödvändigtvis vilja betala för dem.

Republikanerna har 52 av 100 röster i senaten, och ofta behövs 60 för att stoppa filibustrande långpratare. Budgetåtgärder som påverkar federala utgifter och intäkter kan dock antas med enkel majoritet. Proceduren möts alltid av protester, men är inte så ovanlig. Bland annat var det så Demokraterna dunkade igenom stora delar av Obamacare 2010.

Att döma av tidigare republikanska initiativ kan böterna slopas för dem som inte köper sjukförsäkring, samtidigt som subventionerna stryps för både individer och delstater. Trump har själv sagt att han vill behålla kravet att även redan sjuka ska ha rätt till försäkring. Den typen av föreskrifter är också svårare att göra sig av med, eftersom de inte direkt påverkar budgeten.

Kruxet är att det inte går ihop. För att äldre med klen hälsa ska kunna omfattas, måste yngre och friskare vara med och betala. Det är hjärtat i Obamacare. Ett system där pigga och krya kan vänta med försäkringen tills de blir sjuka bryter samman ekonomiskt.

Det republikanska alternativet skulle alltså införas pö om pö. Dessvärre existerar det knappt en skiss. Och de förslag som finns stöter på samma problem som Obamacare försökte lösa: fler måste betala, eller fler uteslutas från försäkring. Ytterligare en stötesten är oenigheten inom Republikanerna. Vad Trump har tänkt sig har han, som på så många andra områden, hittills avstått från att berätta.

Så vad gör försäkringsbolagen medan Republikanerna funderar och kivas? Incitamenten att stanna i ett system utan framtid är minst sagt begränsade. Obamacare kan kollapsa innan en ersättningsmedicin finns på plats.

USA lägger 20 procent av BNP på sjukvård, dubbelt så mycket som Sverige, men får ut mindre hälsa av det. Ett av målen med Obamacare var att sänka kostnaderna. Resultatet var minst sagt blandat, men Trumps och Republikanernas lösning är ännu okänd.

Viktig lagstiftning och stora reformer bör ha åtminstone visst stöd på andra sidan partigränsen. Det borde Obama ha tänkt på. Att Trump skulle göra det verkar föga sannolikt. Polariseringen i Washington är värre än någonsin. Det åligger just nu Republikanerna att visa att de kan styra landet, men de har under lång tid visat större talang för sabotage. Risken finns att de ersätter Obamacare med kaos. Operationen lyckades, patienten dog.
DN 7/1 2017 “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

”Falska nyheter och desinformation ökar”

Rysk desinformation och spridning av falska nyheter i Sverige ökar. Det visar en ny unik studie av Utrikespolitiska institutet.

– Ryssland har på olika sätt intervenerat för att försöka påverka beslutsfattande, i synnerhet i Natofrågan som är central, säger Martin Kragh, Rysslandsexpert och seniorforskare vid Utrikespolitiska institutet (UI).

I studien, som har publicerats i facktidskriften Journal of Strategic Studies, har forskarna undersökt rysk utrikespolitisk strategi sedan 2014 och efter den ryskukrainska militära konflikten.

Syftet är att för första gången empiriskt dokumentera om och hur Ryssland med aktiva åtgärder har försökt påverka Sverige på olika sätt. En högaktuell fråga inte minst i USA där underrättelsetjänsten säger sig ha bevis för att ryska hackare försökte påverka presidentvalet.

– Studien ligger inom ett ämnesområde som många diskuterar nu och vi ville bidra till den diskussionen, säger Martin Kragh.

Med aktiva åtgärder menas bland annat dokument som förfalskningar, desinformation, falska nyheter, militära hot och agenter, alltså metoder som inte är offentlig diplomati där ett land legitimt gör sin röst hörd och försöker få genomslag i andra länder.

– Det är helt normalt att en utrikesminister säger att någon utveckling oroar eller är bra. Men det vi ser som ett problem är att det förekommer illegitima sätt att försöka påverka opinonsbildning eller beslutsfattande i Sverige, säger Kragh.

Forskarna drar slutsatsen att Rysslands utrikespolitik har blivit mer offensiv sedan 2014, och att rysk desinformation och spridning av falska nyheter i Sverige ökar.

– Det är inte nödvändigtvis politiskt effektivt att till exempel sprida falska dokument, men vi menar att det visar en intention att försöka påverka beslutsfattande och det i sig är skäl för att försöka dokumentera och förstå på vilket sätt det pågår, säger Martin Kragh.

Omfattningen var särskilt stor i samband med att Sveriges riksdag skulle rösta om värdlandsavtalet med Nato. Där blev det tydligt att man från ryskt håll försökte skapa en mer negativ bild av Natofrågan, enligt Martin Kragh.

– Det var uppenbart att de vill ha ett nej för värdlandsavtalet, säger han.

Samtidigt är det inte förvånande. Rysslands vill minimera Natos närvaro i Östersjöregionen. För Ryssland är Östersjön ett strategiskt viktigt område för export och av säkerhetsintresse.

– Vi är inte förvånade: vad Ryssland gör ligger i linje med vad de säger.

Ett annat exempel som tas upp är ett fejktelegram som spreds till medier om att förra utrikesminister Carl Bildt skulle bli premiärminister i Ukraina. Flera svenska tidningar lät Bildt dementera uppgiften. Martin Kragh menar att det i stället borde ha blivit en nyhet om att Ryssland spred desinformation och försökte påverka nyhetsrapporteringen.

Slutsatsen i studien är att alla – politiker, företag, myndigheter, medier och privatpersoner – bör öka sin medvetenhet om att fenomenet pågår, anser Martin Kragh.

Sam-tidigt är det viktigt att inte fastna i att det bara handlar om Ryssland eller terrorgruppen IS. Det finns andra aktörer som också försöker skaffa sig förhandlingsutrymme eller fördelar med olika påtryckningsmedel, säger han.

– Men det är svårt att skydda sig mot den här sortens yttre påverkan och är en del av de öppna demokratiernas vardag, säger Martin Kragh.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Tuff fransman bäddar för hårda förhandlingar

Michel Barnier har en nyckelroll i EU under 2017. Det är han som ska föra EU:s talan under skilsmässoförhandlingarna med Storbritannien och regeringen i London får det inte lätt. Barnier vet vad han vill och anses vara en tuffing.

Han är lång och mycket rak i ryggen och blicken är fast och stålblå. Det märks direkt att fransmannen Michel Barnier har mycket gott självförtroende.

Barnier vet allt om hur EU fungerar och han personifierar på många sätt den franskbyggda, regel-styrda unionen.

Under sin långa karriär har Barnier satt skräck i många på andra sidan förhandlingsbordet.

När Göran Persson var Sveriges statsminister var Michel Barnier EU-kommissionär med ansvar för reformen av EU:s institutioner och fördrag, vilket krävde många samtal med medlemsländerna.

I Stockholm talades det under denna tid om den elitistiske fransmannen med både fruktan och ilska.

Det gick också ett sus genom korridorerna i Bryssel i höstas, när Michel Barnier utsågs till att föra EU:s talan under de kommande skilsmässoförhandlingarna med Storbritannien. Det blir tufft för britterna, var den allmänna uppfattningen.

Enligt ett tidigt skvaller tänkte Michel Barnier tala franska med britterna. Uppgiften har dementerats flera gånger, men ryktet lever vidare. Att Barnier skulle tvinga britterna att förhandla på franska verkar inte alls osannolikt.

Så vad tänker han säga till britterna? Ingen vet riktigt än.

EU-sidan väntar på att Storbritannien ska lämna in en ansökan om äktenskapsskillnad.

”No negotiation without notification”, ingen förhandling före -ansökan om utträde, är ett mantra som hittills har hållit samman de 27 EU-länderna.

Under ytan finns samtidigt stora motsättningar.

Några EU-stater, anförda av Frankrike, är trötta på britterna och vill inte ge efter för mycket. Andra EU-medlemmar, till exempel Nederländerna, är angelägna om att ha ett fortsatt nära samarbete med Storbritannien och ser mer pragmatiskt på förhandlingarna.

Vem som bestämmer EU:s positioner är inte solklart.

I teorin är det rådet, medlems-länderna, som ska ge ett förhandlingsuppdrag till EU-kommissionen, vars företrädare är Michel Barnier, som verkställer.

Om och när det finns ett skilsmässo-avtal ska det också godkännas av medlemsländerna, EU-parlamentet samt EU:s stats- och regeringschefer.

Det blir med andra ord ett komplicerat förhandlingsspel. Innan allt är klart kommer det säkert att bli slitningar mellan parterna på EU-sidan.

I praktiken blir det därför Michel Barnier som bestämmer det mesta.

Han har redan byggt upp ett förhandlingskansli som består av trettio experter. Och när Barnier för första och hittills enda gången svarade (på engelska) på journalisters frågor i början av december gav han ett mycket beslutsamt intryck.

Så fort britterna har lämnat in en ansökan om skilsmässa, vilket planeras till i mars, börjar nedräkningen, förklarade Barnier.

Senast inom två år, i mars 2019, ska bodelningen vara helt klar.

Men eftersom skilsmässoavtalet ska godkännas av alla parter, som behöver tid för ratificering, måste samtalen vara avslutade i oktober 2018. Förhandlingarna kan med andra ord bara pågå under ett och ett halvt år, hävdade Barnier.

Lätt blir det säkert inte.

En av de knepigaste tvisterna handlar om vilka rättigheter EU-medborgare som redan bor i Storbritannien, och britter som bor i andra EU-länder, ska ha i framtiden.

Dessutom: Om Barniers pressade tidsschema håller återstår fortfarande det allra svåraste.

Inte förrän skilsmässan är klar kan samtal inledas om hur en ny relation mellan EU och Storbritannien ska utformas, hävdar EU.

Blir det ett vanligt handelsavtal eller en tullunion som EU har med Turkiet, ett EES-avtal enligt norsk modell, ett frihandels- och investeringsavtal liknande det EU har med Kanada, ett associationsavtal enligt ukrainsk förlaga – eller en helt ny form av avtal som ska reglera det framtida förhållandet mellan EU och Storbritannien?

Det är den riktigt besvärliga frågan.

Förhandlingar om ett nytt avtal mellan EU och Storbritannien, hur det än kommer att se ut, kan ta upp till tio år, anser många i Bryssel.

EU hävdar alltså att sådana samtal inte kan börja förrän det finns ett skilsmässoavtal. Under tiden fram till dess det finns en helt ny relation får många av nuvarande EU-bestämmelser fortsätta att gälla som övergångsregler, anser EU.

Premiärminister Theresa May har en annan syn.

Regeringen i London hoppas att samtalen om bodelningen kan ske parallellt med förhandlingar om hur en ny relation mellan Storbritannien och EU ska byggas upp. I den frågan kanske hon kan få stöd av några EU-stater.

Det finns ingen anledning att hetsa upp sig, tyckte Barnier under presskonferensen i början av december. Storbritannien ska lämna EU och därför måste först de gemensamma tillgångarna delas upp. Svårare än så är det inte.

”Keep calm and negotiate”, håll er lugna och förhandla, sade Barnier med en ironisk blinkning åt Storbritannien och landets motto under andra världskriget: ”Keep calm and carry on”, var lugna och håll ut.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“Fakta. Michel Barnier

Fransman, 65 år.

EU-kommissionens chefsförhandlare under de kommande skilsmässo-samtalen med Storbritannien.

Har en lång politisk karriär bakom sig. Har bland annat varit Frankrikes utrikesminister, EU-parlamentariker och EU-kommissionär i två omgångar. Företräder konservativa EU-partigruppen EPP. “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Brexit – ett skilsmässodrama i 5 akter

Mars 2017
1 Ansökan om äktenskapsskillnad. Storbritanniens premiärminister-Theresa May har sagt att den -brittiska regeringen ska ansöka om ut-träde ur EU i mars 2017.

Det innebär att artikel 50 i EU:s Lissabon-fördrag aktiveras.

Mars 2017–oktober 2018

2 Förhandlingar om bodelning. Gemensamma tillgångar ska delas upp.

Vilka rättigheter har till exempel EU-medborgare som redan bor i Storbritannien ska ha efter en skilsmässa?

Hur mycket ska britterna fortsätta att betala för redan beslutade, men inte utbetalade pensioner till EU:s anställda?

Uppgörelsen om skilsmässan ska vara klar inom två år.

Oktober 2018–mars 2019
3 Skilsmässoavtalet ska god-kännas. Avtalet om Stor-britanniens utträde ur EU måste godkännas av EU-parlamentet, -EU-toppmötet och medlems-staternas nationella parlament.

Därför måste skilsmässoförhandlingarna avslutas i oktober 2018.

Mars 2019 – och kanske flera år framåt
4 Interimistiskt beslut om umgänge. Innan det finns en uppgörelse om framtida relationer, vilket kan ta många år, kan det bli särskilda övergångsbestämmelser. Det blir ett slags interimistiskt beslut om vårdnad, umgänge och boende – hur parterna ska leva innan skilsmässan är ett faktum.

Sannolikt innebär det att dagens EU-regler fortsätter att gälla för Storbritannien inom många områden.

Mars 2019 – kanske fram till 2027
5 Ny relation EU–Storbritannien. När det finns ett avtal om - skilsmässa återstår den svåraste frågan.

Vilken typ av ny relation vill och kan Storbritannien ha med EU framöver?

Storbritanniens EU-ambassadör i Bryssel har sagt att förhandlingarna om ett nytt avtal med EU kan ta upp till tio år.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Trump backar om hackerattackerna

Ryssland orkestrerade en hackerattack för att hjälpa Donald Trump i presidentvalet, på order direkt från president Vladimir Putin, enligt en rapport från amerikanska underrättelsetjänster som offentliggjordes på fredagskvällen i USA.

Donald Trump antyder nu för första gången att han accepterar den samlade expertisen i amerikansk underrättelsetjänst, som är enig om att Ryssland låg bakom hacker-attacken vid presidentvalet i USA. Trump sade på fredagskvällen att han kommer att skapa nya åtgärder för it-säkerhet under sina första 90 dagar som president. Samtidigt förnekar Trump att hackerattacken skulle ha hjälpt honom att vinna presidentvalet.

FBI och CIA kan knappast ha varit tydligare med sina utlåtanden om Rysslands roll i hackerattacken mot demokraterna under presidentvalet.

James Clapper Jr, USA:s underrättelsechef, sade vid ett förhör i senaten på torsdagen att de är mer säkra än någonsin på Rysslands roll i hackerattacken och att den var direkt avgörande för Trumps val-seger. Clapper sade även att Ryssland utgör ett ”enormt hot” mot USA.

17 underrättelsetjänster har enats om att Ryssland låg bakom hacker-attacken. Senatorer från båda partierna har betonat vikten av att lita på deras expertis. Donald Trump har däremot konsekvent förnekat att Ryssland ska ha haft något att göra med den omfattande

hackerattacken. Men efter att Trump på fredagen träffade de amerikanska underrättelsetjänsternas ledare och fick ta del av den omfattande rapporten om attacken skrev han ett pressmeddelande som antyder att han accepterar Rysslands roll i attacken.

– Även om Ryssland, Kina, andra länder och utomstående grupper konstant försöker bryta sig in i cyber-infrastrukturen på våra statliga institutioner, företag och organisationer, inklusive demokraternas nationella kommitté, så hade det absolut ingen påverkan på valet, sade Trump.

Trump sade även att han hade starkt förtroende för underrättelsetjänsterna, vilket står i bjärt kontrast till hans tidigare kommentarer.

Bara några timmar tidigare påstod Trump att amerikanska myndigheter begår en ”häxjakt” mot Ryssland för hackerattacken. Han ifrågasatte även de 17 underrättelsetjänsternas eniga bedömning.

Den tidigare CIA-chefen James Woolsey avgick i veckan som Trumps rådgivare. Enligt källor nära Woolsey var det en protest mot Trumps hantering av rapporterna om hackerattacken.

Woolsey, en av de mest erfarna personerna i USA:s underrättelsetjänst, uteslöts exempelvis från möten med Trump om hackerattacken, där Trump i stället föredrog att samtala med Michael Flynn, en av hans säkerhetspolitiska rådgivare, som förespråkar närmare relationer med Putins regering.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Hangarfartyg först ut att lämna Syrien

Ryssland påbörjar tillbakadragandet av trupper från Syrien, meddelar den ryske generalstabschefen. En grupp hangarfartyg uppges vara ett första steg.

Ryssland har länge varit Syriens viktigaste allierade, inte minst militärt. Sedan hösten 2015 har ryska styrkor varit direkt inblandade i inbördeskriget på regeringen al-Assads sida, framför allt med avgörande flygunderstöd.

Omfattningen och tidtabellen för det nu aviserade tillbakadragandet är inte känd. President Vladimir Putin meddelade redan under våren 2016 att trupper skulle återkallas för att ”den fem månader långa operationen har nått sina mål”, men inte heller då gavs några detaljer. Och attackerna med ryska bombplan fortsatte.

Före nyår meddelade Kreml att den syriska regeringen och oppositionen enats om en vapenvila som varit förhållandevis framgångsrik. Iran och Turkiet var också med på avtalet som bara skulle tillåta fortsatta attacker mot terrorsekter som IS och JSF (tidigare al-Nusra-fronten).

Avtalet innehåller också ett planerat möte mellan regerings- och oppositionsföreträdare i kazakstanska Astana i januari. Turkiet och Ryssland, som står på var sin sida i konflikten, ska övervaka mötet.

USA har hittills inte varit formellt involverade i den senaste tidens fredsförhandlingar.

Utrikesminister Sergej Lavrov har dock sagt att USA skulle kunna ansluta så snart Donald Trump tillträtt den 20 januari. Det återstår att se vad Turkiet säger om det eftersom man ogillar USA:s stöd till kurdiska YPG:s strid mot IS.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Skandal ger Polens starke man fördel i nervkriget

Ockupationen av Polens parlament går in på sin fjärde vecka. Men plötsligt är det fördel för landets starke man Jaroslaw Kaczynski i nervkriget mot oppositionen, sedan ledaren för en stor proteströrelse avslöjats med fingrarna i syltburken.

På onsdag är julledigheten över och ledamöterna i sejmen, det polska parlamentets underhus, samlas igen. Men frågan är om det blir möjligt. Talarstolen och plenisalen ockuperas av parlamentariker från oppositionen som har gått i skift ända sedan den 16 december.

Helgfirandet verkar inte ha lett till något närmande i prestigekampen mellan regeringspartiet Lag och rättvisa, PIS, och de liberala partierna Medborgarplattformen och Nowoczesna.

De liberala menar att statsbudgeten röstades igenom på ett olagligt sätt sedan ockupationen inletts, genom handuppräckning i en sido-kammare och med alltför få ledamöter närvarande. De kräver att både debatten och omröstningen görs om.

Regeringen å sin sida menar att oppositionens agerande är olagligt, på gränsen till ett statskuppsförsök. Den betraktar budgeten som klubbad.

Och utanför parlamentet står skaror av demonstranter kvar och protesterar mot regeringen och PIS-ledaren Jaroslaw Kaczynski.

Samtidigt har videoinspelningar från budgetomröstningen i december släppts och visats i polska medier. De visar tydligt att tillräckligt många ledamöter var närvarande i parlamentets Pelarsal när budgeten röstades igenom.

Därmed faller oppositionens huvudargument för att göra om omröstningen. Och redan tidigare har regeringen backat på det förslag som satte i gång protesten, som gick ut på att begränsa mediernas tillträde till parlamentet.

Ingen har betvivlat att budgeten skulle gå igenom, eftersom PIS har egen majoritet i parlamentet. Oppositionen får nu allt svårare att få gehör för en protest som för många polacker framstår som formalistisk.

– Vi måste få ordning på de ledamöter som inte beter sig på ett parlamentariskt sätt, säger Stanislaw Tyszka från populistpartiet Kukiz ’15 till polska radion, och tillägger att han ”hoppas” att säkerhetsvakter ska lösa problemen i pleni-salen.

Till råga på eländet – ur oppositionens synvinkel – briserade på torsdagen nyheten att Mateusz Kijowski, ledare för demokratirörelsen Kod, har fakturerat motsvarande över 200 000 kronor av pengar som vanliga polacker skänkt till rörelsen, för tjänster levererade av hans eget it-företag.

Kod, kommittén för försvaret av demokratin, står utanför parti-väsendet i Polen. Men rörelsen har varit drivande i motståndet mot PIS och regeringen sedan den bildades 2015.

Kijowski har förmedlat en bild av sig själv som en vanlig man, obefläckad av det system av tjänster och gentjänster som anses florera inom politiken. Kod-ledaren hävdar att han har arbetat ideellt för demokratirörelsen och levt på sin familj.

Därför är det så mycket värre när han nu själv ertappas som girig. För regeringstrogna medier är skandalen naturligtvis bingo och även den parlamentariska oppositionen anstränger sig nu för att distansera sig från Kod.

Mateusz Kijowski kallar avslöjandet en ”provokation” och säger att han inte tänker avgå.

”Kanske har jag brustit i erfarenhet och försiktighet, men jag svär att det inte handlar om ohederlighet”, skriver han på Facebook.

”Det var antagligen ett misstag att kombinera rollerna som ledare för Kod och it-leverantör.”

PIS-politikern Ryszard Terlecki, vice talman i parlamentet, menar att affären får hela oppositionen att se löjlig ut och att den ”vanhedrar alla som har samarbetat med den här grupperingen de senaste månaderna”.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“**Fakta. Tung EU-kritik**

Det nationalkonservativa partiet PIS vann valet i Polen hösten 2015 med 37,6 procent av rösterna vilket gav egen majoritet i parlamentet. Premiärminister blev Beata Szydlo, medan partiledaren Jaroslaw Kaczynski – den som egentligen styr – har valt att stå utanför regeringen.

PIS har genomfört en rad kritiserade åtgärder. Bland annat har konstitutionsdomstolens roll urvattnats. I oktober tvingades regeringen backa från ett förslag som skulle totalförbjuda aborter, och i december fick man dra tillbaka ett förslag som skulle begränsa mediernas tillträde till parlamentet.

Det som nu händer kan försämra landets redan spända relation med EU. I januari 2016 inledde EU-kommissionen en dialog med Polen som pågått hela året. Kommissionen har i skarpa ordalag uppmanat den polska regeringen att respektera beslut från landets konstitutionsdomstol, men hittills har Warszawa vägrat.

Nästa steg från kommissionens sida skulle kunna bli att aktivera artikel sju i Lissabonfördraget, vilket skulle ta ifrån Polen rösträtten i EU. “

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Tyskar känner sig säkra trots attack

Tre av fyra tyskar känner sig säkra i sitt hemland, visar en ny opinionsundersökning. En majoritet har också stor eller mycket stor tillit till polisen, medan förtroendet för underrättelsetjänsterna minskar.

Tolv människor dödades i lastbilsattacken mot en julmarknad i Berlin i december, ett dåd med förmodat jihadistiska förtecken. Islamistisk terrorism är också det största hotet mot Tyskland, sade förbundskanslern Angela Merkel i sitt nyårstal – men de flesta tyskar är inte särskilt oroliga.

73 procent av den röstberättigade befolkningen känner sig säker, visar mätningen Deutschlandtrend, som genomförs varje månad på uppdrag av public service-bolaget ARD. 26 procent känner sig inte säkra.

Nedbrutet på partisympatinivå är bilden på sina håll den motsatta – av det högerpopulistiska Alternativ för Tysklands (AFD) väljare säger 66 procent att de inte känner sig säkra, medan endast 34 procent känner sig säkra.

Nära sex av tio – 57 procent – anser att Tyskland på det stora hela är väl skyddat mot terrorattentat.

Förtroendet för polisen är skyhögt: 88 procent har stor eller mycket stor tillit till polisen, medan bara 36 procent har förtroende för underrättelsetjänsterna.

Den siffran kan jämföras med Sverige, där endast 40 procent har mycket eller ganska stort förtroende för polisen, enligt DN/Ipsos mätning.

Angela Merkel har varit hårt ansatt i politiken, inte minst efter julmarknadsdådet i Berlin. Befolkningen tycks dock ha fortsatt högt förtroende för Merkel – 56 procent tycker att hon gör ett bra jobb.

Undersökningen genomfördes den 2 och 3 januari. **TT “**

DN LÖRDAG 7 JANUARI 2017

“ Forskaren: Obama hade del i Clintons valförlust

Boston. Barack Obama kommer att ses som en president som förändrade USA. Men genom att försumma det demokratiska partiet krattades vägen för Trump. På så vis hade också Obama en del i valförlusten, menar Harvardprofessorn Theda Skocpol.

Även om mycket av vad Barack Obama har genomfört kan monteras ned av en Trumpadministration kommer bilden av honom att präglas av vad han åstadkom under sin tid i Vita huset.

Det gäller inte minst på lång sikt, menar Theda Skocpol, professor i sociologi och statsvetenskap vid elituniversitetet Harvard, och en framstående forskare om amerikansk politik. Hennes egna värderingar är liberala.

Presidentforskning är ett stort fält, och om Obamas eftermäle finns redan hyllmetrar skrivna. Samtidigt råder enighet om att det är först om flera år som Obamas presidentskap blir tydligt.

– Ett eftermäle kan ses ur tre perspektiv: det omedelbara, det medellånga och det riktigt långa perspektivet, säger Theda Skocpol och lutar sig framåt i fåtöljen.

I det nära perspektivet, hur en president ses under eller i direkt anslutning till sitt uppdrag, väger Obamas hantering av finanskrisen tungt, menar hon, med stimulansåtgärder som anses i praktiken ha räddat USA undan depression.

På listan står även klimatpolitiken, arbetsrättslagar, initiativ på immigrationsområdet, sjukvårdsförsäkringsreformen Obamacare, men också utökade rättigheter för samkönade par och en första domare i Högsta domstolen med latinamerikanskt ursprung, Sonia Sotomayor.

I den välvda korridoren utanför hennes kala arbetsrum (det är tydligt att hon sitter någon annanstans och skriver) äter kollegerna något slags jullunch. Sorlet sipprar in medan hon talar om vad Trumps valseger betyder för Obama.

– Jag ser Obama som en president som förändrade USA, och på så vis liknar han Ronald Reagan, som också är den president som han själv helst jämför sig med. Båda tog landet i en ny riktning – även om Trumps valseger utgör en stor brasklapp för vad Obama lämnar efter sig.

På ett område kan också Obama lastas för Demokraternas och Hillary Clintons valförlust, menar Skocpol: han kunde ha lagt mer tid och energi på det egna partiet. Det blev tydligt under valkampanjen: Clintonkampanjen var välsmord, men partiet saknade fäste lokalt. På Trumpsidan var det tvärtom: kampanjen hade en mager organisation, men många republikanska väljare mobiliserades genom kyrkor, lokala föreningar och näringslivsorganisationer.

– Obama har alltid haft en distanserad inställning till det politiska spelet – vilket antagligen delvis har haft rasmässig grund. Vill man som icke-vit tillhöra en framgångsrik amerikansk elit får man inte skrämma de vita – och det hade Obama naturligtvis lärt sig. Han letade efter områden där det gick att komma överens.

Kruxet var att Republikanerna inte var ett dugg intresserade av förhandlingar, ”de krigade”.

För att behålla de demokratiska väljarna kunde presidenten och hans medarbetare också ha lagt mer kraft både vid att betona vems fel det var att inga förslag gick igenom (Republikanernas), och på att föra ut politiken.

– Obama hade kunnat använda ”The Affordable Care Act” för att mobilisera väljarna, men det hände inte. För många har ”Obamacare” förblivit komplicerad och obegriplig.

Hon ser Trumps framgångar i en i första hand amerikansk kontext, även om de sker under en tid då populismen växer också i Europa.

– De flesta av Trumps väljare är inte fattiga och de är inte arbetslösa fabriksarbetare, inte de som förlorat mest på globaliseringen. Men det var en chock för USA:s höger att en svart man med ett muslimskt mellannamn (Hussein, reds anm) blev president. Det betyder inte att de är emot alla svarta – men det finns en stor spänning runt invandringsfrågan, och jag tror på de konservativa som säger att de är arga över att landet förändras i multietnisk riktning. De känner sig hotade.

Theda Skocpol tror att Obama på lång sikt kommer att stå i relief till Trump, också i fråga om personlighet, och hon tror att han kommer att ses som en huvudsakligen framgångsrik president – som också blev vald två gånger.

– Om Obama enbart blir ihågkommen som ”den första svarta presidenten” betyder det att ingenting av hans politik överlevde. Så tror jag inte att det blir. Jag tror att Barack Obama kommer att ses som en som öppnade dörren till ett framtida USA, även om landet ännu inte har tagit klivet över tröskeln.

Vi vet inte, fortsätter hon, om Trumps år vid makten är något tillfälligt i amerikansk politik, eller början på en långvarig förändring.

Och är det så, menar Theda Skocpol medan vintermörkret faller utanför fönstret i Boston, är det inte osannolikt att USA kommer att bli än mer delat än i dag – ”glöm inte att vi är en federation”. Lagstiftningen i delstaterna varierar på nästan alla områden, med stora skillnader i exempelvis abortlagstiftning, arbetsrätt och straffrätt. Hon ser framför sig att delstater som går sin egen väg i än högre grad, till exempel i fråga om familjepolitik och utsläppsregleringar.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Fakta. Theda Skocpol

Född år 1947.

Professor i statskunskap och sociologi vid Harvarduniversitetet.

Har skrivit en lång rad böcker om amerikansk demokrati och politik.

Forskat och skrivit om den amerikanska högern och fram-växten av Tea Partyrörelsen. Arbetar för närvarande med bland annat ett projekt om hur federal politik förändrats under Obama.

Belönades med Skytteanska priset, en av världens mest prestigefyllda stats-vetenskapliga utmärkelser. “

DN SÖNDAG 8 JANUARI 2017

”Vi måste åtminstone försöka att enas”

“New York. Efter en första vecka som ordförande i säkerhetsrådet är Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog försiktigt optimistisk – trots att kriserna i världen är svårare än någonsin och motsättningarna i rådet ofta är hårda. På tisdag träffar rådet FN:s nya generalsekreterare António Guterres vid ett möte som leds av utrikesminister Margot Wallström.

Det var på håret: På nyårsafton gav säkerhetsrådet sitt enade stöd till fredsinitiativen av Turkiet och Ryssland i Syrien. Hade det inte hänt hade frågan den 1 januari landat i knäet på Olof Skoog, som i egenskap av Sveriges FN-ambassadör håller i ordförandeklubban under januari.

Veckan blev ändå intensiv, och en månad är kort tid för den som vill förändra. Ett par dagar senare hade Kongo, Irak och Syrien varit uppe på bordet.

Olof Skoog ser ut genom glasväggarna. Hans kontor har bästa platsen i FN-skrapan, hörnet, och från 46:e våningen är sikten god. Fast han tillbringar nu mer tid i andra salar:

– Många har sett bilder av det tjusiga rum där rådets femton medlemmar sitter runt ett hästskoformat bord under en stor målning och där det också finns plats för alla medlemsländer att lyssna – men där sitter man bara vid beslut och öppna debatter. De verkliga

diskussionerna förs i ett mindre, betydligt svettigare rum intill, säger Olof Skoog.

Med ambassadörer, experter och tolkar är det trångt, ofta uppåt 70 personer. Tonen är inte alltid hövlig – i någon av lokalerna – och Skoog berättar i detalj:

– Atmosfären var värre än jag hade trott – och jag har förhandlat med Farc-gerillan i Colombia, och jag har lett EU-förhandlingar mellan 28 länder som inte alltid är överens, men här..! Som när Ryssland hade ordförandeskapet i oktober, och ordföranden säger: ”härmed ger jag ordet till min brittiska kollega”, och den brittiska ambassadören svarar: ”Jag vill inte ens tacka dig för det. Jag accepterar inte att uttala någon som helst artighet till ett land som så flagrant bryter mot folkrätten i Syrien, och mot allt vad vi står för.” Detta sker inför hela världen.

Olof Skoog fortsätter, på sin lätta skånska:

– Om man tänker på de människor, till exempel i Syrien, som har satt sitt hopp och sin tillit till FN kan en sådan attityd inte vara någon tröst. De kanske inte är betjänta av att Ryssland leder säkerhetsrådet, men heller inte av en debatt som förs på den nivån. Jag blev förfärad.

Andra rutiner beskriver han som värdelösa:

– Under de mindre mötena händer det att ambassadörer läser upp olika uttalanden enligt sina instruktioner – det kan vara ett fördömande av Sydsudans regering för ditten och datten. Det är helt meningslöst. Sydsudans regering är inte där och kommer aldrig att höra det. Kanske är det bättre att i stället se till att bjuda in representanter för Syd-sudan och faktiskt tala om för dem att säkerhetsrådet är besviket?

Stödet hos resten av FN-länderna för de förändringar av arbetssätt, hyfs och öppenhet som Sverige nu arbetar för har varit ”rörande stort”, menar Skoog.

– Man kan ha olika uppfattningar om saker, men vi är skyldiga de människor som vi är satta att skydda och representera att åtminstone försöka.

Han upprepar det, mer än en gång, och allvarligt:

– Vi måste åtminstone försöka. Vi måste försöka komma överens om något meningsfullt. Det måste vara på riktigt.

Och det måste ske även om frågan om Syrien förgiftar allt i rådet, och bilaterala konflikter lätt smittar av sig på andra områden.

– Med all respekt för att också de frågorna måste hanteras, får bilaterala motsättningar mellan enskilda länder inte paralysera allt. Stämningen mellan Ryssland och Ukraina (som också sitter i säkerhetsrådet, reds anm) är förstås ansträngd, men konflikten dem emellan kan antingen leda till att de aldrig är ense, eller den kan isoleras. Man löser den inte genom att bråka om … till exempel Kongo, där vi också måste kunna fatta beslut.

Men Skoog tycker att något har hänt, även om bara några dagar har gått. Redan under den första dagens gemensamma frukost dundrade Skoog att det fick vara nog: visa varandra respekt, tänk resultat.

Med nya, uppfostrade mötesrutiner och ett närmare arbete med generalsekreteraren, den nytillträdde António Guterres, ska rådet bli mer effektivt. Guterres första formella möte med säkerhetsrådet sker nu på tisdag, och leds av Sveriges utrikesminister Margot Wallström. Det sker i samband med en öppen ministerdebatt om en av de svenska prioriteringarna, konfliktförebyggande.

Säkerhetsrådet kritiseras konstant för sin ineffektivitet, men alternativen till det är få.

– Om vi inte vi gör något, återstår för många människor ingenting annat. Det får vi inte glömma. Och det får inte tillåtas att bli en plattform för nationella intressen.

Men det är det ofta – i synnerhet för de fem permanenta medlemmarna, som ser rådet mer som en av spelpjäserna i en utrikespolitisk strategi, än som ett högtidligt förtroendeuppdrag.

– Det kan handla om att man just nu vill ge Ryssland, eller något annat land, så mycket stryk man kan. Men på samma gång håller de permanenta medlemmarna varandra om ryggen. Vi vet att de träffas ensamma regelbundet och att de ser övriga medlemmar som rundningsmärken. När de väl har enats i någon fråga kan de ge oss andra extremt kort tid för att fatta beslut.

Det tycker Olof Skoog inte att man ska acceptera – ”man får inte ha alltför stor respekt” – och han tycker sig se en förbättring redan, i inställningen och samarbetsviljan.

Till de som ser säkerhetsrådet som handlingsförlamat pekar han på den resolution om Israel som antogs i december och där bland annat de israeliska bosättningarna fördömdes. USA, som alltid brukat lägga sitt veto mot Israelkritiska uttalanden, lade ned sin röst. Resolutionen ledde till kraftiga reaktioner bland annat från Israels regering.

– Stort fokus lades på bosättningarna, men man ska se resolutionen som ett stöd för en politisk tvåstatslösning.

En långsiktig förändring av säkerhetsrådets sammansättning och vetorätt är önskvärd men inte realistisk, menar Olof Skoog, som hellre skulle se att vetot togs bort helt, men som tills vidare vill göra det så kostsamt och genant som möjligt för en isolerad medlem att använda vetot.

Sedan Sverige sist var ordförande, 1997, då han också arbetade på den svenska FN-representationen, har arbetet förändrats dramatiskt, framför allt i intensitet. Kriserna är fler och tempot ”hysteriskt”:

– Icke-statliga aktörer, som terroristorganisationer som IS, är något helt nytt och har ställt allt arbete på ända. Visst kan man säga att säkerhetsrådet har misslyckats i Syrien, men det är också en fruktansvärt komplex konflikt, mellan en regim som vi inte har någon större respekt för, men som också står under hot – från de terrorister som inte bara attackerar med bilbomber här och där, utan som kontrollerar hela städer och delar av länder, säger Skoog.

Även lösningarna tycktes enklare förr:

– Ett tag trodde vi, vi som i världssamfundet, att om man var berett att gå in, helst med FN-mandat, och plocka bort en diktator som Saddam Hussein eller Khadaffi, så var svulsten löst. Men så är det inte, och våndan över de interventionerna lever kvar väldigt starkt här.

Den 20 januari tillträder Donald Trump som nya president. Vad som händer med USA är förstås en central fråga, men Skoog säger vad han har sagt tidigare: Det återstår att se vad Trump faktiskt gör. Men att samarbetet blir lika nära som med Obamaadministrationen är svårt att tro.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se DN s korrespondent “

“**Fakta. Olof Skoog erfaren diplomat**

Sverige är under 2017 och 2018 medlem av FN:s säkerhetsråd, och ordförande nu i januari. I februari är Ukraina ordförande.

Ordförandeskapet leds av Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog, född 1962.

Jurist. Har lång diplomatisk erfarenhet bland annat som ambassadör i Colombia, Ecuador och Panama, och EU-ambassadör i Indonesien och Brunei.

Har representerat Sverige vid förhandlingar i EU, OSCE och FN.

Var assistent till IAEA:s vapeninspektör Hans Blix i Irak.

Är sedan 2015 Sveriges FN-ambassadör. “

DN SÖNDAG 8 JANUARI 2017

“ FN varnar för totalt sönderfall i Libyen

Försöken att bilda en enhetsregering i Libyen håller på att kollapsa. FN:s särskilda sändebud varnar nu för ökat våld och sönderfall i ett redan svårt sargat Libyen.

Det har gått ett drygt år sedan Libyens stridande fraktioner undertecknade ett avtal, framförhandlat med FN:s hjälp, om att bilda en nationell samförståndsregering övervakat av ett presidentråd.

Då fanns det stora förhoppningar om att Libyen, som plågats av ett ständigt stegrande kaos sedan upproret 2011, äntligen skulle kunna beträda vägen mot fred och försoning.

Men den FN-stödda samförståndsregeringen, i dagligt tal kallad GNA (en förkortning av Government of National Accord) har haft mycket svårt att få i gång något meningsfullt arbete.

På nyårsdagen avgick den biträdande premiärministern i GNA, Musa al-Koni. I samband med frånträdet höll al-Koni ett känsloladdat tal där han kallade regeringen för ”misslyckad och totalt oförmögen att lösa Libyens svåra problem”.

De två rivaliserande regeringar som skulle samverka inom GNA-styret har aldrig riktigt släppt taget om sina respektive fögderier. Därmed har den nya regeringen snarast ökat splittringen i Libyen. Den tyske diplomaten Martin Kobler, som leder FN:s Libyenoperation Unsmil,

informerade strax före jul FN:s säkerhetsråd om läget i landet. Koblers redogörelse var mycket dyster:

Libyens ekonomi är urusel. Visserligen har oljeexporten ökat något, men den är fortfarande mycket låg jämfört med produktionen innan det libyska upproret för snart sex år sedan. Och oljepengarna kommer inte den nya regeringen till del. Kobler vädjade till FN-länderna att bidra med rena pengar för att hindra Libyens knappa valutareserv helt utraderas.

Oförmågan att skydda Libyens gränser har gjort landet till en magnet för politiska och ekonomiska flyktingar från fattiga och oroliga länder i övriga Afrika. Ingen vet riktigt hur många flyktingar som finns i Libyen, men uppskattningarna handlar om minst en miljon. Desperata människor som hoppas på jobb i oljeindustrin eller på att köpa sig en plats ombord på någon av de livsfarliga båtar som överfulla lägger ut från Libyens kust med sikte på Europa.

Säkerhetssituationen i Libyen har förvärrats. Visserligen lyckades miliser som supportar den FN-stödda regeringen under sensommaren jaga iväg terrororganisationen Islamiska staten (IS) från dess självutnämnda ”emirat” i kuststaden Sirte. Men det islamistiska hotet mot Libyen kvarstår. Och striderna mellan olika stammar och fraktioner, som tidigare var begränsade till kustområdena, har nu spritt sig till ökenområdena i det inre av Libyen.

Tidigare denna vecka kom Kobler med ytterligare ett nödrop, sedan ett jaktplan från krigsherren Khalifa Hifters ”Nationella armé” beskjutit ett transportplan som landat på flygplatsen i Jufra i centrala Libyen. Ombord på planet fanns ledaren för Misratas militärråd, en av de starkaste milisgrupperna i Libyen.

Khalifa Hifter har klivit fram som en nyckelperson i det libyska maktspelet. Hifter, en 73-årig ex-general, stod på Muammar Khadaffis sida när denne störtade Libyens kung Idris i en oblodig statskupp år 1969.

Khadaffi utnämnde Hifter till chef för arméns specialstyrkor. Han fick ansvaret för de militära aktionerna mot grannlandet Tchad.

År 1987 tillfångatogs Hifter i Tchad, vilket blev början till slutet för hans kompanjonskap med Khadaffi. Med hjälp av amerikanska CIA hamnade Hifter i USA. Där uppges han ha planerat en libysk exilstyrka som skulle avsätta Khadaffi.

Men Khadaffi störtades och dödades 2011, Khalifa Hifter förutan. Ex-generalen återvände till Libyen 2014 och har sedan dess skaffat sig en allt starkare maktbas i Benghazi i östra Libyen.

Khalifa Hifter, som också är framstående medlem av Libyens största klan warfalla vägrar att samarbeta med GNA-regeringen. I stället har han besökt Moskva två gånger under förra året, bland annat för att förmå Ryssland att bidra till att lyfta FN:s pågående vapenembargo mot Libyen.

I Tripoli ryktas det om politisk kohandel på hög nivå – ett Ryssland som stöttar Hifter militärt och för honom till makten, och i gengäld belönas med en marinbas i Libyen.

Ytterligare en sak som ökar det spända läget i Libyen är tecknen på att lojalister till Khadaffi börjat formera sig både politiskt och militärt.

Omvärlden blev varse om detta när ett libyskt inrikesplan på julafton kapades av två män som beordrade piloten att styra mot Malta. Kaparna, som gav upp, visade sig vara anhängare till Khaddafis ”Gröna rörelse”.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Fakta. Över fem års kaos**

Politiskt och säkerhetsmässigt kaos har präglat Libyen sedan diktatorn Muammar Khaddafi störtades i augusti 2011.

Det finns 140 stammar i Libyen och över tusen väpnade fraktioner.

I december 2016 enades två rivaliserande regeringar att gå samman i en nationell samförståndsregering, övervakad av ett presidentråd.

Samförståndsregeringen, kallad GNA (Government of National Accord), har haft svårt att få folkligt gehör. Enhetssträvandena försvåras av att andra aktörer slåss om inflytande, däribland den Moskvastödde ex-generalen Khalifa Hifter och islamistiska terrorgrupperingar som Ansar al-Sharia och Islamiska staten (IS).

Källa: DN “

DN SÖNDAG 8 JANUARI 2017

“ Minister hölls under fortsatt soldatrevolt

Elfenbenskustens försvarsminister hölls under några timmar på lördagskvällen instängd i en byggnad som besköts av revolterande soldater i landets näst största stad Bouaké. Upprorsmakarna till-bakavisade president Alassane Ouattaras påstående att ett avtal slutits om att avsluta revolten.

Soldater skulle också ha tagit sig in i den byggnad där försvarsminister Alain-Richard Donwahi befann sig sedan han träffat företrädare för revoltörerna i syfte att nå en överenskommelse om att avsluta upproret.

Revolten, med krav på bland annat högre löner i armén, har pågått sedan i fredags, då missnöjda soldater tog kontroll över Bouaké. I minst fyra andra städer har det sedan dess rapporterats om skottlossning, men inga dödsoffer.

På lördagen spred sig revolten till landets ekonomiska huvudstad Abidjan, där presidentens residens och parlamentet ligger. Missnöjda soldater tog sig där in i försvarsd-epartementet och arméhögkvarteret

– Det avlossas många skott i luften inuti försvarsdepartementet, sade en diplomatkälla till Reuters tidigare under dagen.

Elitsoldater lojala med regeringen har satt upp posteringar vid flera av kuststadens broar, som förbinder stadens norra och södra delar.

TT-AFP-Reuters “

DN MÅNDAG 9 JANUARI 2017

“ Ett postmodernt ledarskap

Uttalanden från Trump kan låta politiska men är det sällan. Det rör sig i stället om symboliska anfall i ett manligt rivalitetsspel om dominans och underkastelse.

Normala ledare lägger fram politiska förslag på ett visst konventionellt sätt. De samlar sina rådgivare kring sig och debatterar alternativ, med pro-memorior, underrättelserapporter och tillämpningsstrategier som underlag.

Det gör inte Donald Trump. Han har twittrat politiska uppslag de senaste veckorna, till exempel om den amerikanska kärnvapenarsenalens framtid. Men uppslagen är inte anknutna till någonting. De kommer inte fram ur någon analytisk process och pekar inte framåt mot några tillämpningseffekter. Trumps uttalanden verkar födas spontant ur hugskott som han får mitt i natten. De är märkligt mångtydiga och går inte att tolka.

Normala ledare tjänar ett ämbete. De förstår att presidenten inte är en ensam härskare. Han är den tillfällige innehavaren av en offentlig befattning med stor makt. Han står högst upp på ett stort system och hans förmåga att skapa förändring hänger på hans förmåga- att ge kraft åt systemet och mobilisera det. Hans uttalanden fingranskas världen runt eftersom en presidents förskjutningar av den verbala tyngden inte är personliga. De är nationella förskjutningar som signalerar förändringar i en supermakts beteende.

Donald Trump tänker inte heller på det sättet. Han är emot systemet. Han har ingen erfarenhet av att vara ansvarig inför någon, inför en styrelse eller en ägare. Som blivande president har han inte börjat binda sig vid det styrsystem han snart ska leda.

Om något lösgör han sig. På ett högst offentligt sätt har han lösgjort sig från underrättelsesektorn som i vanliga fall är presidentens ögon och öron. Han har talat om att inte flytta till Vita huset, den verkställande grenens nervcentrum. Han har tagit parti för en utländsk ledare, Vladimir Putin, tvärs emot sina egna ledningsstrukturer.

Normala ledare offentliggör sin politik. De mäter sina dagar efter hur de föreslår och genomdriver åtgärder och lagstiftning.

Trump tänker inte heller på det sättet. Han är en skapelse av de delar av tv och medier där det personliga framträdandet är ett mål i sig. Han är egentligen inte intresserad av makt; hela hans liv har gått ut på att vinna uppmärksamhet och status åt en image som ger honom prestige av sekunda kvalitet. Vi ser resultatet i hans hållning.

När Trump gör ett uttalande kan det verka politiskt, men för det mesta är det bara ett symboliskt anfall i ett manligt rivalitetsspel om dominans och underkastelse. Det är förtal av en rival, Barack Obama, eller kritik av ett medium som CNN. Trump slår mot Obama om Ryssland eller Mellanöstern, men det beror inte på att han har en genomförbar politik på de områdena. Det primära är att slå mot fiender.

De senaste veckorna har vi behandlat Trumps kommentarer som normala politiska uttalanden av en normal blivande president. Varje

gång han säger eller twittrar något rycker horder av experter ut och försöker reda ut vad han eventuellt menar eller hur hans avsikter kan förändra USA:s politik.

Men det är antagligen fel sätt att tolka Trump. Han är mer postmodern. Han opererar inte efter en logik som säger att det och det händer om vi gör så och så. Han agerar inte enligt beslut, tillämpning, konsekvens.

Hans uttalanden ska troligen behandlas mindre som politiska deklarationer och mer som Snapchat. De ska vinna uppmärksamhet i ögonblicket men sedan blåser de bort.

För att kunna tolka Trump korrekt måste man nog gräva fram gamla franska dekonstruktionister som Jean Baudrillard. Han ansåg att ord inte betydde något i sig utan skulle betraktas som poängtavlor i ett maktspel. Trump är ingen nationell ledare. Han är en nationell show.

Om detta är sant kan den härskande Trump bli ett Vita hus-hologram. Det är möjligt att president Trump blir den frånvarande i statsledningens faktiska verksamhet.

Den avgörande frågan för Trumps administration kan bli: Vem ska fylla tomrummet efter en ledare som är en fasad och ingenting annat?

Det kan bli den högre staben. Trump spyr ut en ström av mångtydiga tweetar och sedan slåss de hyper-machistiska råskinn som han har valt ut med varandra om vilken väg administrationen ska ta.

Det kan bli Republikanerna i kongressen. De har en färdig dagordning som de hoppas att galjonsfiguren Trump ska underteckna, trots att den inte har något med valkampanjens frågor att göra.

Det kan bli den permanenta byråkratin, som har en imponerande passiv-aggressiv förmåga att låta politikerna hovera sig på presskonferenser och sedan nonchalera allt som har ”beslutats”.

Det ska bli intressant att se om Trumps offentliga retorik omsätts i verklighet på något sätt. Jag är säker på att hans platonska romans med Putin slutar illa. De båda är båda så impulsstyrda, osäkra, aggressiva offentliga posörer att de förr eller senare hamnar i ett skolgårdsslagsmål.

Det ska bli lika intressant att se om slagsmålet bara är en eskalerande men i grund och botten harmlös ordfejd eller om det påverkar politikens kärna och leder till kärnvapenkrig.

David Brooks amerikansk journalist och författare.
Översättning: Margareta Eklöf “

DN MÅNDAG 9 JANUARI 2017

“ Miljöaktivister rustar för klimatkamp mot Trump

USA:s nyvalde president Donald Trump förnekar att klimatkrisen är ett problem. Han vill inleda sin tid i Vita huset med att upphäva de klimatpolitiska reformer och regleringar som Barack Obama genomfört. Nu rustar amerikanska miljörättsorganisationer upp för ett rejält slag med den nya regeringen.

– Vi förväntar oss att det här kommer bli avsevärt värre än under George W Bush och Dick Cheneys tid, säger John Coequyt, global policychef för Sierra Club, USA:s största miljörättsorganisation.

Under valkampanjen ryckte Donald Trump på axlarna åt klimatkrisen.

– Det blir kallare. Det blir varmare. Det kallas för väder, sade han i en typisk tv-intervju.

2012 skrev Trump på Twitter att klimatkrisen är ett koncept som Kina har hittat på, för att tämja USA:s tillväxt. Twittermeddelandet finns fortfarande kvar. Sedan Trump vann presidentvalet har han rekryterat ett dussintal veteraner från oljeindustrin till ministerposter och nyckelroller i Vita huset. Många av dem förnekar att klimatkrisen är ett verkligt problem.

– Trump har tillsatt en administration full av folk som förnekar klimatkrisen. Det är män som har bakgrund i oljeindustrin och aldrig arbetat för allmänheten. Vi rör oss mot en katastrof för hela planeten, men Trump förnekar att det över huvud taget händer. Det är som om vi skulle ha röstat fram en ny kapten på skeppet Titanic, som inte tror att isberg existerar, säger Jamie Henn, kommunikationschef för Sierra Club.

Sedan valet har Donald Trumps tillförordnade stabschef, Reince Priebus, bekräftat att Trump håller fast vid åsikten att klimatkrisen inte är ett verkligt problem. I en rapport från den oberoende tankesmedjan Brookings Institution strax efter presidentvalet beskriver man ett väntande skifte i amerikansk klimatpolitik. Trumps valseger väcker frågan om huruvida USA kommer att fortsätta vara ledande i att ta itu med klimatkrisen och förnyelsebar energi, skriver de i rapporten.

Enligt intervjuer med Trumps klimatpolitiska rådgivare utarbetar administrationen nu en strategi för att upphäva så mycket som möjligt av de klimatpolitiska reformer som Barack Obama genomförde under sina åtta år som president. Bland USA:s miljörättsorganisationer är stämningen panikartad.

– Vi är mest oroade över Trumps planer att expandera produktionen av fossila bränslen, upphäva befintliga klimatpolitiska regleringar och ignorera överenskommelserna i Paris-avtalet. Barack Obama tog ett par ordentliga kliv i rätt riktning när det gäller klimatpolitiken, men med Trump riskerar vi att gå åt motsatt håll, säger Jamie Henn på.

Donald Trumps tilltänkta utrikes-minister Rex Tillerson kommer direkt från ett långvarigt uppdrag som vd för Exxon, ett av världens största oljeföretag. Under Tillersons tid på Exxon finansierade företaget massiva pr-kampanjer för att motverka den vetenskapliga expertisen om klimatkrisens konsekvenser. Tillerson har även haft ett nära samarbete med den statliga ryska oljejätten Rosneft. Om Trump skulle häva de sanktioner som Obama genomfört mot Ryssland kan Exxon och Rosneft återuppta förhandlingar om exempelvis en enorm investering i arktisk oljeborrning.

Som direktör för miljödepartementet valde Trump något överraskande Rob Pruitt, en person som tillbringat de senaste åren med att försöka stämma miljödepartementet för deras regleringar av utsläpp och miljöförstöring. Pruitt har bland annat försökt häva regleringar för kvicksilvernivån i fisk.

Trump har även nominerat den tidigare Texasguvernören Rick Perry för ett leda energidepartementet, trots att Perry ägnade sin presidentkampanj 2012 åt att argumentera för att just energidepartementet borde läggas ner. Perry har de senaste två åren suttit i styrelsen för Energy Transfer Partners, företaget som leder det kontroversiella initiativet att bygga en oljeledning genom indianreservat i North Dakota.

Flera av Trumps rådgivare har även sagt att han bör skära bort hela Nasa:s budget för klimatforskning. Trumps rådgivare för klimatpolitiska frågor, Myron Ebell, har konsekvent hävdat att klimatkrisen är ett påhitt. Ebell är ökänd bland miljörättsorganisationer. Under förhandlingarna inför Parisavtalet tejpade en grupp aktivister upp affischer över Paris med Ebells ansikte och texten ”De klimatkriminella förstör vår framtid”.

Två av USA:s mest förmögna oljebaroner, Harold Hamm och Carl Icahn, är också rådgivare till Trump.

Enligt John Coequyt, global policychef för Sierra Club, kan Trumps administration orsaka mer skada när det gäller klimatpolitiken än de åtta åren då George W Bush och Dick Cheney, som båda hade bakgrund i oljeindustrin, satt i Vita huset.

– Dick Cheney var ett enormt problem för oss, men resten av Bushadministrationen hade folk som tog problemet på allvar och som gjorde förarbetet till det som sedan blev Parisavtalet; Sådana personer är inte ens tilltänkta till Trumps administration. Så jag tror tyvärr det blir avsevärt värre nu, säger John Coequyt.

Redan under Trumps första vecka som president förväntas han upphäva många av de klimatpolitiska regleringar som Barack Obama genomfört. Det gäller bland annat utsläppsnivåer för kraftverk och regleringar av kol, olja och gasindustrin. Han förväntas även ge delstaterna mer självbestämmande över klimatpolitiska åtgärder, vilket lär leda till kraftiga avregleringar i de delstater där olja- och kolindustrin har stort inflytande. John Coequyt på Sierra Club tror att sådana reformer kan få omedelbara konsekvenser.

– Att slopa regleringar av föroreningarna för kolindustrin kan leda till hundratusentals dödsfall i just de delstater där Trump är som mest populär, säger John Coequyt.

Chuck Schumer, Demokraternas ledare i senaten, har sagt att Trump verkar mer intresserad av oljeföretagens intäkter än amerikanska familjers rätt till ren luft och vatten. Paul Bledsoe, som var Bill Clintons klimatpolitiska rådgivare, säger till Washington Post att Trump är fast i 1970-talets syn på olja och gas som nyckeln till den globala maktbalansen.

Under valkampanjen lovade Trump vid flera tillfällen att försöka upphäva det historiska Parisavtalet. Men det verkar osannolikt att han faktiskt kommer att hålla det löftet.

– Trumps utrikesminister Rex Tillerson har i princip sagt att det bästa för USA är att hålla sig till Parisavtalet. Om USA överger det skulle det garantera att vi blev ovänner med i princip hela världen, säger John Coequyt.

Ben Schreiber, klimatpolitisk direktör på Friends of the Earth, tror däremot att Trump helt enkelt kan strunta i många av reglerna i Paris-avtalet.

– Att upphäva avtalet skulle ta många år, men det som är mer sannolikt är att de helt enkelt struntar i att följa många av reglerna och därmed underminerar trovrädigheten för hela avtalet, säger Schreiber.

USA:s klimataktivister och miljörättsorganisationer rustar nu upp för en rejäl politisk strid med Trumps administration. De organisationer som DN talat med beskriver tre strategier för att motarbeta Trumps agenda:

Dels kommer man att inleda omfattande juridiska processer och försöka stämma Trumpadministrationen om de begår allt för stora övertramp i klimatpolitiken.

Dels försöker man mobilisera enorma protester, demonstrationer och gräsrotsaktivism runt om i landet.

Man kommer även att arbeta med lobbykampanjer gentemot kongressen, som kan sätta stopp för flera av Trumps initiativ.

– Det finns en handfull republikaner i senaten, som Susan Collins och Lamar Alexander, som inte förnekar klimatkrisen. Vi kommer att jobba hårt för att övertala dem om att vägra rösta för Trumps agenda. Mycket av det Trump vill genomföra kommer att kräva 60 röster i senaten och det har de helt enkelt inte, säger John Coequyt på Sierra Club.

Dessutom hoppas miljörättsaktivister att demokrater på delstatsnivå ska kunna skapa en motvikt till Trumps energipolitik. Kaliforniens guvernör Jerry Brown har exempelvis sagt att delstaten, den största i USA, ska fungera som en klimatpolitisk motpol till Trump. Även i mer konservativa delstater, som Iowa och North Carolina, omfamnar man förnyelsebar energi och överger fossila bränslen, enligt Ben Schreiber.

– Vi vet att vi har en majoritet på vår sida. Trump fick inte flest röster i valet. Klimataktivister lyckades stoppa oljeledningen Keystone XL och oljeledningen i North Dakota. Det visar att det finns en styrka i aktivism även utanför den traditionella politiken, säger Schreiber.

DN har även sökt experter på de konservativa tankesmedjorna, samt talespersoner för oljeindustrins intresseorganisationer, men de har avböjt att kommentera Trumps klimatpolitik.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com DN s korrespondent **“**

“ Miljörörelsens tre strategier för att stoppa presidenten

1 Inleda omfattande juridiska processer och försöka stämma Trumpadministrationen om de begår allt för stora övertramp i klimatpolitiken.

2 Mobilisera enorma protester, demonstrationer och gräsrotsaktivism runt om i landet.

3 Starta lobbykampanjer gentemot kongressen, som kan sätta stopp för flera av Trumps initiativ. “

DN MÅNDAG 9 JANUARI 2017

“ Mutförsök av premiärministern spelades in

Korruptionsutredningen mot premiärminister Benjamin Netan-yahu tog en överraskande vändning i helgen. Enligt misstankarna har landets mäktigaste medieprofil och Netanyahu ackorderat om olagliga affärer under ett samtal som finns inspelat.

På söndagen avslöjade Israels TV2 det som i flera veckor sysselsatt landets politiska orakel: Den affärsman som ska ha försökt muta Netan-yahu är Arnon Mozes, ägare och utgivare av den stora dagstidningen Yediot Ahronot, ”Senaste nytt”.

Fiendskapen mellan Netanyahu och Mozes är en många år gammal följetong. Yediot Ahronot var länge den israeliska medievärldens dominerande aktör. Men 2007 vände det. Kasinomiljardären Sheldon Adelson, Netanyahus (och Donald Trumps) främste sponsor, gav Netanyahu en tidning i present, en regelrätt, tjock dagstidning med egen redaktion och en budget på kring 30 miljoner kronor i månaden.

Tidningen Israel Ha-Yom, ”Israel i dag”, distribuerades gratis och stödde Netanyahu i alla väder. Den blev över en natt ett dödligt hot mot övriga medier. Dagstidningen Maariv gick omkull strax efteråt och andra medier kämpar i allt starkare motvind.

Kring 2009 erbjöd Arnon Mozes Netanyahu en uppgörelse: Om Israel Ha-Yom avstod från att ge ut en planerad och påkostad veckoslutsbilaga, skulle Yediot Ahronot sluta nagelfara Netanyahus privatliv och lyxkonsumtion.

Herrarnas dialog spelades in, ovisst av vem. Enligt israelisk lag spelar det ingen roll att konspirationen aldrig bar frukt – helgbilagan lanserades och Yediot Ahronot fortsatte med hårda tag mot Netanyahu.

För att väcka åtal – mot bägge – räcker det att saker av denna natur avhandlats.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN MÅNDAG 9 JANUARI 2017

“ Breivik kräver fler lättnader i fängelser

Anders Behring Breivik har fått vissa lättnader i sin isolering i fängelset. Nu vill han också ha möjlighet till ökad kommunikation med omvärlden. I morgon, tisdag, inleds hovrättsförhandlingarna mellan massmördaren och den norska staten.

Den första ronden kan sägas ha slutat oavgjort. I tingsrätten fick Anders Behring Breivik rätt på en av de två punkter som han stämt den norska staten på. Rätten fann att staten brutit mot artikel 3 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter och att bland annat det omfattande bruket av handfängsel och nakenvisiteringar var ett brott mot Breiviks rättigheter som fånge.

Enligt 37-åringens advokat Øystein Storrvik har viss lindring införts i fängelset efter domen. Breivik, som i fängelset har tillgång till tre celler och sitter avskild från andra fångar, har tillåtits att umgås mer med fängelsevakter, och den glasruta som tidigare skilde honom från besökare i ett speciellt besöksrum har ersatts med ett galler.

Men mannen som 2011 dödade 77 personer vill ha ytterligare lättnader. Han överklagade tingsrättsdomen kring artikel 8 i Europakonventionen som rör hans möjlighet till korrespondens med omvärlden. Rätten menade att Breivik, som under rättegången hävdade att han är nazist, fortfarande utgör en fara för samhället och att statens stränga kontroll av hans brevkorrespondens är förenlig med lagen.

Breivik hävdade att den strikta brevkontrollen hindrat folk från att besöka honom, bland annat kvinnor som skulle kunna tänka sig att gifta sig med honom.

Båda parter har överklagat domen. Advokat Fredrik Sejerstad, som leder statens talan, sade i ett uttalande att tingsrätten hade ett felaktigt sätt att utvärdera förhållandena i fängelset och bevisen som presenterades i rättegången. Knäckfrågan för rätten blir åter att avgöra i hur hög grad som säkerhetsaspekter får inverka på en fånges förhållanden.

Advokat Thomas Horn, som forskat kring isoleringsstraff, säger till nyhetsbyrån NTB, att det är svårt att avgöra var gränsen går:

– Strikta säkerhetsrutiner måste vara starkt berättigade och alternativa åtgärder måste övervägas.

Liksom tingsrättsförhandlingen hålls målet i Borgarting lagmansrett (hovrätt) i gymnastiksalen i fängelset i Skien, där Breivik sitter isolerad. Säkerheten kring rättegången, som till den 18 januari, är även denna gång mycket hög, men det massmediala intresset ser ut att bli mindre.

Norska staten vill undvika att anklagas för att göra politik av rättegången och domstolen har beslutat att lagmannen Ellen Mo ska bytas ut. Hon var statsekreterare i Jens Stoltenbergs första regering i början av 2000-talet. Det var mot Stoltenbergs socialdemokratiska parti som Breivik riktade sina terrordåd.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

“ Fakta. Mördade 77 personer

Anders Behring Breivik fälldes för terrorattentaten i Oslo och på Utøya den 22 juli 2011 och dömdes i augusti 2012 till 21 års fängelse och förvaring. Domen innebär med hög sannolikhet att han kommer att sitta i fängelse resten av sitt liv.

I juli 2015 stämde Breivik norska staten för brott mot Europakonventionen om mänskliga rättigheter på grund av förhållandena i fängelset.

I april i fjol fällde tingsrätten staten för brott mot artikel 3, men gav staten rätt när det gäller artikel 8. Båda parter har överklagat domen. “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Tuff utfrågning väntar ministrarna

Under tisdagen inleds den amerikanska senatens förhör av Donald Trumps tilltänkta ministrar. En rad kontroversiella kandidater förväntas få tuffa utfrågningar, men med en republikansk majoritet i senaten är det lite som kan sätta stopp för den tillträdande presidentens val.

esidentvalet med minsta möjliga marginal har han inte visat några tecken på att försöka vara till-mötesgående gentemot de 70 miljoner amerikaner som inte röstade på honom.

De personer som han har nominerat till de viktigaste ministerposterna och till nyckelroller i Vita huset kommer generellt från högerkanten. Många saknar politisk erfarenhet. För en rad kontroversiella namn väntar nu tuffa förhör i senaten, där de nominerade ministrarna ska svara på frågor under veckan.

Samtidigt har Trump fördelen av att ha en republikansk majoritet i senaten. Republikanerna har väntat i åtta år på en chans att genomföra konservativa reformer i Washington och de lär inte vara intresserade av att sätta allt för stora käppar i hjulen för Trump. Men en rad nominerade ministrar förväntas få det svettigt i förhören, med väntad kritik från både republikaner och demokrater.

Donald Trumps val av person till utrikesministerposten, Rex Tillerson, har en bakgrund som vd för oljeföretaget Exxon och lär få tuffa frågor om företagets långvariga samarbete med det statliga ryska

oljeföretaget Rosneft. Tillerson har under de senaste veckorna lagt fram en avyttringsplan för sina tillgångar i Exxon för att undvika intressekonflikter.

De sanktioner mot Ryssland som infördes under Obamas tid som president har skadat Exxons samarbete med Ryssland och där finns en uppenbar konflikt framöver. Flera ledande republikaner i senaten förespråkar en hårdare linje mot Ryssland.

Jeff Sessions, Trumps tilltänkta justitieminister, har mött hård kritik från framför allt svarta rättighetsorganisationer. De anklagar honom för att systematiskt ha arbetat för att göra det svårare för etniska minoriteter att rösta, vilket länge varit vanligt i de amerikanska sydstaterna. Cornell Brooks, direktör för den anrika svarta rättighetsorganisationen NAACP, kallar honom en ”motståndare till rösträtten”.

1986 nekades Sessions ett jobb som federal domare för att han ansågs ha gjort för många rasistiska uttalanden. Han hade talat nedlåtande om en svart kollega, påstått att en vit jurist som arbetade för svarta klienter var en svikare av sin ras och attackerat svarta rättighetsorganisationer som ”antiamerikanska”.

Sessions har konsekvent röstat emot lagförslag för att utvidga hbtq-personers rättigheter och har en lång historia av fördomsfulla kommentarer om muslimer. Bland annat har han kallat islam en ”förgiftad ideologi”.

Steve Mnuchin, som är Trumps nominering till finansminister, kan också få hårda frågor om sin bakgrund i finanssektorn. Mnuchin gjorde sig bland annat en stor förmögenhet på de kontroversiella bostadslån till låginkomsttagare som enligt de flesta bedömare var en avgörande faktor i finanskraschen 2008.

Trump har nominerat den tidigare Texas-guvernören Rick Perry till att leda energidepartementet, trots att Perry ägnade sin presidentkampanj 2012 åt att argumentera för att -energidepartementet borde avskaffas. Perry blir även ansvarig för USA:s utveckling av kärnvapenteknik.

De senaste två åren har Perry varit styrelsemedlem i Energy transfer partners, företaget som gått i täten för bygget av en oljeledning genom indianreservat i North Dakota, vilket mött enorma protester.

Trump och Republikanerna möter även en storm av kritik för att de planerat in förhören så tidigt att regeringens oberoende etiska övervakare inte har hunnit bli färdiga med granskningen av kandidaterna. Walter Shaub, som är direktör för regeringens oberoende etiska utskott, lade på måndagen fram en tydlig varning om att det är mycket olämpligt att ha förhören så här tidigt, innan man hunnit granska kandidaterna.

Chuck Schumer, Demokraternas ledare i senaten, har krävt att förhören ska skjutas upp tills den etiska granskningen av kandidaterna är klar. Mitch McConnell, Republikanernas ledare i senaten, sade i en intervju på måndagen att Demokraterna borde ”växa upp”, acceptera att man förlorat valet och godkänna Trumps nominerade ministrar.

– Det är djupt oroväckande och det saknar motstycke att förhören genomförs innan grundläggande etiska granskningar är färdiga. Dessa förhastade förhör måste skjutas upp så att granskningen kan bli klar. Om Trump och republikanerna i senaten vägrar göra det är den enda

rimliga förklaringen att de är oroade över vad som kan avslöjas i granskningen, sade Adrienne Watson, talesperson för Demokraternas nationella kommitté.

Donald Trump tycks själv vara förberedd på att det kommer att bli tuffa utfrågningar, i och med att han ordnat en egen presskonferens i morgon, onsdag, vilken blir den första han ger på mer än ett halvår. Det följer en vanlig strategi hos Trump: att se till att det händer så mycket på en gång att medierna får svårt att fokusera på en nyhet i taget.

Republikanerna hoppas att åtminstone sju ministerposter kommer att vara utsedda när Trump tillträder som president den 20 januari.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“Fakta. Så går förhören till

Samtliga ministernomineringar, ambassadörer och chefsposter för statliga myndigheter måste konfirmeras av senaten. Totalt är det 1 212 nomineringar som ska godkännas, i en process som tar flera månader.

Processen börjar med ett förhör av den nominerade kandidaten i det relevanta utskottet. Senatens juridiska utskott sköter exempelvis förhöret av justitieministern. Utskottet kan därefter begära en omröstning i senaten, eller vägra ha en omröstning och därmed stoppa kandidaten.

Generellt godkänner utskotten nomineringarna och det sker då en omröstning i senaten, där de behöver 50 röster för att godkännas, till skillnad från personer som nominerats till exempelvis Högsta domstolen, som behöver 60 röster.

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Rusning till Obamas sista tal i Chicago

Washington. Under natten till onsdagen håller Barack Obama sitt avskedstal, det sista stora tal han håller som USA:s president.Han väntas tacka amerikanerna – och lämna några förmaningar.

När biljetterna släpptes hade folk köat utomhus i timmar i ett isande kallt Chicago. Kylan brydde sig få om: suget i Obamas hemstad för att få höra hans sista tal är enormt (biljetter till det utsålda arrangemanget annonserades strax på nätet för upp till 5 000 dollar styck).

På tisdag kväll och på bästa sändningstid (natten till onsdagen, svensk tid), avslutar Obama där han började – i sin hemstad Chicago.

Obama väntas i första hand tacka amerikanerna för att ha fått förtroendet att vara deras president under åtta år. Han tar sannolikt också upp vad han ser som sina huvudsakliga framgångar under den tiden, som återhämtningen efter den ekonomiska krisen, sjukvårdsförsäkringsreformen, klimatavtalet och hemtagandet av krigsförande trupper.

Men det är inte ovanligt att en avgående president i sitt avskedstal också höjer ett varningens finger inför framtiden. Washington varnade 1796 för partipolitisk polarisering och för att ingå alltför långtgående allianser med andra länder. Dwight Eisenhower pekade 1961 på faran av den ökande makten hos det militärindustriella komplexet.

Och även om Obama inte nämner den tillträdande presidenten vid namn är det här som hans oro över Donald Trump kommer att märkas. Exakt vad han avser att säga är inte känt, men det kan handla om vikten av att värna demokratin och dess institutioner, om USA:s ansvar och roll i världen, kanske om vikten av att vara inkluderande och tolerant.

USA:s första dam Michelle Obama höll sitt sista formella tal som presidenthustru i onsdags. Hon framhöll USA:s mångfald och vikten av hopp, och uppmanade alla unga att sikta högt och satsa på utbildning. Hon tackade för sig och sa med gråten i halsen att uppdraget som första dam ”har varit den största äran i mitt liv”.

Nu är det makens tur.

Men uppmärksamheten kring Obamas tal bleknar antagligen redan morgonen därpå, då Trump har utlovat en presskonferens, den första sedan i somras. Om han då också kommenterar Obamas tal återstår att se.

Om tio dagar är Obamas tid i Vita huset över, men familjen blir kvar i Washington och väntas fortsätta vara aktiva i amerikansk politik, om än från andra plattformar.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Avskedstalet är en tradition sedan George Washingtons tid, och sedan andra världskriget har det hållits av samtliga presidenter (utom John F Kennedy).”

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Dödläget kvar trots partiledarsamtalen

Dödläget består i Polens parlament, där ledamöter från oppositionen sittstrejkar i protest mot landets konservativa regering. Samtal pågår mellan partiledarna, men ingen vill vika ner sig.

På onsdagen ska parlamentet i Warszawa öppna igen efter jul- och nyårsledigheterna. Men det förutsätter att den liberala oppositionen avbryter sin ockupation av talarstolen i underhuset, sejmen, som har pågått sedan den 16 december.

Sittstrejken har blivit symbolen för klyftan i Polen, mellan regeringspartiet Lag och rättvisa, PIS, och de liberala partierna. Den klyftan delar också det polska folket i stor utsträckning – och handlar om synen på alltifrån abort till medier och Polens historia.

Båda sidorna har investerat enorm prestige i nervkampen, som från början handlade om nya regler för journalister som bevakar sejmen och senaten, parlamentets överhus. Det förslaget har nu dragits tillbaka, men konflikten består.

Runt parlamentsbyggnaderna bygger polisen förstärkta staket, och skaror av demonstranter har fortsatt att komma till platsen trots rekordkyla och hälsovådlig smog de senaste dagarna i Warszawa.

I fokus finns en budgetomröstning som genomfördes med handuppräckning på kvällen den 16 december, i en annan del av parlamentet än plenisalen som är brukligt. Oppositionen kräver ny omröstning, regeringen betraktar budgeten som klubbad.

Hela måndagen cirkulerade rykten. Det liberala partiet Nowoczesna skulle ha gjort upp med PIS, avslöjade sajten Onet på förmiddagen. Enligt en ”högt uppsatt politiker” i partiet skulle man vara beredd att avbryta ockupationen ”senast tisdag eftermiddag”.

Men Nowoczesnas vice ordförande Katarzyna Lubnauer förnekade detta kategoriskt i samtal med tidningen Gazeta Wyborcza på eftermiddagen.

– Det är helt fel. Våra ledamöter är fortfarande på plats i sejmen och inte på väg någonstans. Det har varit samtal, men det betyder inte att det finns någon överenskommelse, sa Lubnauer.

Enligt flera medier föreslår regeringen och Polens starke man Jaroslaw Kaczynski – som formellt endast är partiledare för PIS – att oppositionens förslag till förändringar i budgeten kan röstas om i senaten på onsdagen var och en för sig. I underhuset sejmen avfärdades de allesammans med en enkel handuppräckning.

Men detta ska enligt medierapporter vara omöjligt att acceptera för Medborgarplattformen, det andra stora liberala oppositionspartiet. Partiets ledare Grzegorz Schetyna valde till skillnad från andra partiledare att bojkotta måndagens samtal med Kaczynski.

Oavsett hur det blir med budgetomröstningar i parlamentets båda kammare är det självklart att budgeten går igenom, eftersom PIS har egen majoritet.

Nya partiledarsamtal hålls på tisdagen, meddelade Jaroslaw Kaczynski, med eller utan Medborgar-plattformen.

Och samtidigt som grälet kring budgeten och sittstrejken fortsatte överskuggades det av en annan politisk nyhet som är sprängstoff i Polen – när president Andrzej Duda på eftermiddagen meddelade att han skriver under en kontroversiell reform av skolväsendet.

Reformen, som drivits av PIS, hör till de frågor som delar Polen. I korthet innebär den en återgång till systemet som rådde fram till 1999, med åttaårig grundskola och fyraårigt högstadium/gymnasium.

Lärarnas fackförbund hör till dem som är starkt kritiska, och vissa tror att denna fråga kan utlösa nya gatuprotester och strejker, precis som ett förslag om skärpt abortlagstiftning gjorde i höstas.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“**Fakta. Kritiserade åtgärder**

Det nationalkonservativa partiet PIS vann valet i Polen hösten 2015 med 37,6 procent av rösterna vilket gav egen majoritet i parlamentet. Premiärminister blev Beata Szydlo, medan partiledaren Jaroslaw Kaczynski – den som egentligen styr – har valt att stå utanför regeringen.

PIS har genomfört en rad kritiserade åtgärder. Bland annat har konstitutionsdomstolens roll urvattnats. I oktober tvingades regeringen backa från ett förslag som skulle totalförbjuda aborter, och i december fick man dra tillbaka ett förslag som skulle begränsa mediernas tillträde till parlamentet. “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Svärsonen får nyckelroll i Vita huset

New York. Donald Trumps svärson Jared Kushner utses till senior rådgivare i Vita huset. Kushner förväntas nu få en nyckelroll när det gäller framför allt utrikespolitiken de kommande fyra åren.

Jared Kushner, som är gift med Donald Trumps dotter Ivanka, har haft ett stort inflytande över Trump sedan hans valkampanj började i juli 2015. Efter att Trump vann presidentvalet har Kushner deltagit i möten med utländska statschefer och tilltänkta ministrar. New York Times avslöjade i förra veckan att Trump låter de flesta samtal som rör utrikespolitik gå via Kushner.

Den 35-årige Jared Kushner har gjort en häpnadsväckande politisk resa under det senaste året. Precis som Trump själv saknar han tidigare politisk erfarenhet. Han kommer från en av de mest förmögna familjerna i New York, där han fick ärva ett fastighetsföretag som han har skött de senaste åren.

Familjen Kushner har länge donerat pengar till Demokraterna och har generellt förespråkat en liberal politik. Under åren före Donald Trumps valkampanj uttryckte Kushner stöd för kraftiga åtgärder mot klimatkrisen, för ökad invandring och ett mer jämlikt skolsystem.

Men under Trumps valkampanj tycktes han göra en politisk helomvändning. Nu förespråkar Kushner minskad invandring och nya jobb i kol- och oljeindustrin, framför klimatåtgärder. Han har även gjort samma typ av grova attacker mot massmedier som hans svärfar blivit känd för.

Kushner anklagas redan för stora intressekonflikter, i och med sin tidigare roll som nyckelperson i New Yorks fastighetsindustri. Under vintern har Kushner legat i förhandlingar med ett kinesiskt fastighetsföretag om en omfattande affär, samtidigt som han är rådgivare till Trump i utrikespolitik och handelspolitik. Hans roll som rådgivare åt Trump kan strida mot en federal lag som förbjuder nepotism i regeringen.

Att involvera familjemedlemmar i beslutsprocesser i Vita huset är mycket kontroversiellt och Trump har mött en storm av kritik från oberoende etiska observatörer. Under valkampanjen attackerade Trump själv vid flera tillfällen Hillary Clinton för att hon givit sin dotter Chelsea Clinton inflytande över familjens mäktiga stiftelse.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Mer än ord från al-Assad krävs för att skapa fred

Analys. Det finns tecken på en försiktig fredsdialog i Syrien. Men än så länge fortsätter bomberna att falla, och president al-Assads hastigt påkomna förhandlingsvilja känns inte helt trovärdig.

Den syriska huvudstaden Damaskus har till stor del förskonats från det snart sex år långa inbördeskriget i Syrien. Men just nu känner miljontals av stadens invånare av konflikten in på huden. Sedan ett par veckor tillbaka har vattentillförseln till stora delar av staden strypts. Häromdagen slog FN:s barnfond Unicef larm om att vattenbristen kan orsaka epidemier.

Skälet till vattenbristen är att grundvattenmagasinen med tillhörande installationer som förser Damaskusborna med dricksvatten har förstörts. Magasinen ligger i Wadi Barada cirka fyra mil från Damaskus, i ett område som kontrolleras av den väpnade oppositionen, ”rebellerna”.

De stridande parterna skyller sabotaget på varandra. Regeringssidan hävdar att rebellerna sprängt installationerna och förgiftat vattnet med diesel. De som styr i Wadi Barada uppger att syriska eller ryska plan bombade anläggningarna den 23 december och gjorde dem obrukbara.

Bellingcat, ett brittiskt nätverk av medborgarjournalister som förutsättningslöst granskar öppna -källor, ger i alla fall delvis rebellsidan rätt. Allt tyder på att det skett en flygattack nära dammen nyligen. Å andra sidan är det dokumenterat att Wadi Barada-oppositionen tidigare har stängt av vattnet som en del i krigföringen.

Folket i Wadi Barada utsätts för dagliga bombningar av de ryska och syriska angriparna, som hävdar att alla oppositionella i regionen tillhör Jabhat Fatah al-Sham, den al-Qaidaanknutna terrororganisationen.

Annars kan man ju av nyhetsflödet få intryck av att det just nu sker något slags normalisering i -Syrien, efter östra Aleppos fall (eller ”befrielse”, beroende på vilken sida som för talan).

Ryssland säger sig redan ha påbörjat en neddragning av sin militära närvaro i Syrien. Den vapenvila som Turkiet och Ryssland signalerade den 30 december är visserligen skör och kantad av överträdelser, men den tycks hålla. Det planeras fredsförhandlingar såväl i Astana i Kazakstan (preliminärt den 23 januari) och i Genève, i FN:s regi, den 8 februari.

Och på måndagen deklarerade Syriens president Bashar al-Assad att han är redo att förhandla om fred.

al-Assads utspel gjordes i samband med ett Damaskusbesök av en fransk delegation politiker från högerpartiet Republikanerna. Främst i ledet stod parlamentarikern Thierry Marini, en känd ryssvän och nära förtrogen med Republikanernas likaledes Kremlvänlige presidentkandidat François Fillon.

President al-Assad hade för dagen dämpat sin vanligtvis arroganta ton. Han medgav att regerings-sidan gjort misstag i kriget, även om han inte gick in på några detaljer.

Tidigare har al-Assad avfärdat den väpnade oppositionen som ”terrorister”, omöjliga att föra dialog med. Nu sade han sig vara beredd att samtala om ”allting”.

Varifrån kommer presidentens hastigt påkomna förhandlingsvilja? De tålmodiga och oftast hopplösa försöken från FN att få till en syrisk fredsdialog har presidenten knappt noterat, än mindre varit en del av.

Men nu är den ”moderata” falangen av oppositionen svårt sargad och splittrad och har i princip övergivits av sin tidigare gynnare USA. Terrororganisationen Islamiska staten (IS) är om inte besegrad så åtminstone på reträtt.

al-Assad har med rysk och iransk hjälp skaffat sig ett militärt övertag mot regimmotståndarna.

Visst kan det tyckas bättre att det förbereds fredsförhandlingar än att den vanliga krigsretoriken mullrar på. Men trots detta är det ännu för tidigt att hoppas på en framkomlig fredsväg i Syrien.

Det behövs mer än ord från al-Assad för att hans tillmötesgående ska kunna tas på allvar.

Kampen om vattnet i Damaskus är bara ett av alla tecken på den oförsonlighet och de motsättningar som måste besegras innan något som liknar fred kan skönjas för Syriens krigströtta befolkning.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Grillos parti fick nobben av EU-liberaler

Italienska Femstjärnerörelsen ville lämna EU-kritikerna och ansluta sig till Bryssels mest EU-vänliga partigrupp. Men det blev nobben från liberala partigruppen Alde.

Kan man på en natt byta från en allians med EU-fientliga Ukip och SD till den kanske mest Bryssel-vänliga partigruppen av alla?

Javisst, tycker de medlemmar som med stor majoritet röstat för att ansluta sig till liberala partigruppen Alde. 78,5 procent röstade ja.

Men Alde säger att den inte välkomnar italienska Femstjärnerörelsen. Det finns för stora åsiktsskillnader i synen på viktiga europeiska frågor, säger Aldes ledare Guy Verhofstadt i ett uttalande.

Däremot hoppas Alde på fortsatt nära samarbete med Femstjärnerörelsen i frågor som miljö, öppenhet och direktdemokrati, tillägger han.

Femstjärnerörelsens grundare Beppe Grillo lanserade överraskande medlemsomröstningen under helgen, bland annat för att ge rörelsen ett större politiskt inflytande.

”Alde har 68 EU-parlamentsledamöter och kan tillsammans med M5S bli EU-parlamentets tredje största kraft”, skrev Grillo på sin blogg – där han även noterade att deras nuvarande partigrupp EFDD riskerar att helt hamna i skymundan, eftersom brittiska Ukip redan nått sitt mål att få ut britterna ur EU.

För Beppe Grillo hägrade ett samarbete med en rad tunga och etablerade europeiska regeringspartier och premiärministrar, vilket

hade kunnat ge rörelsen en helt annan dignitet inför det nyval som väntar i Italien senare i vår.

Men Alde avböjde. En av dem som inte var förtjusta i tanken på M5S som Alde-medlem. var svenske EU-parlamentsledamoten Fredrick Federley (C).

”För mig är de så främmande för vad Alde står för att jag ser oss som olja och vatten. En förening kan bara sluta i dödläge eller olycka”, skriver han i ett sms till nyhetsbyrån TT.

För svensk del ingår både C och L i Alde, medan SD hör hemma i EFDD, som italienarna ville lämna.

Brittiska Ukips mångårige ledare Nigel Farage var kritisk.

”Beppe Grillo ansluter sig nu till det eurofanatiska etablissemanget i Alde som stöder TTIP, mass-invandring och en EU-armé”, skrev Farage på EFDD-gruppens webbplats innan det blev känt att M5S fått avslag.

TT “

“ **Fakta. Femstjärnerörelsen**

Femstjärnerörelsen – Movimento Cinque Stelle – grundades av komikern Beppe Grillo 2009 och fick sitt stora genombrott i parlamentsvalet 2013 med 25,5 procent av rösterna. Grillo -dominerar partiet, även om han formellt inte är partiledare och tills vidare har valt att själv inte kandidera i några val.

Rörelsen har samlat anhängare från både vänster och höger och kampanjar bland annat för en folkomröstning kring det fortsatta eurosamarbetet. “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Maktbalansen i Teheran kan rubbas

Analys. Förre presidenten Akbar Hashemi Rafsanjanis död kan bli ett hårt slag mot den mer moderata falangen inom Irans styrande prästerskap. Det kan påverka de osäkra relationerna till USA, men också Hassan Rouhanis möjligheter att väljas om som president i maj.

En tredagars landssorg har proklamerats i Iran med början på tisdag när den 82-årige Rafsanjani, som avled i söndags, ska ges en statsbegravning i Teheran.

Han var vid sidan av Ayatollah Khomeini en av ledarna för den islamiska revolutionen 1979 och därefter en av de mäktigaste männen i den shiamuslimska prästregimen. Han kom också i stigande grad att bli en motvikt mot de hårdföra konservativa ayatollorna och fungerade som medlare med mer reformvänliga krafter.

Att Rafsanjani var omstridd doldes inte av Irans högste ledare Ayatollah Ali Khamenei i hans minnesord: ”Förlusten av min stridskamrat sedan 59 år är svår … och att vi ibland hade menings-skiljaktigheter kunde aldrig helt bryta vår vänskap”.

Rafsanjani har ibland, något förenklat, kallats för ”reformvänlig”. En riktigare benämning är ”konservativ pragmatiker”, där hans mål var att öppna upp Iran för utrikeshandel och investeringar, men utan att rucka på regimens grundvalar.

Det var under hans beskydd som den moderate Hassan Rouhani vann presidentvalet 2013. Nu fruktar många att den hårdföra falangen i Teheran ska stoppa Rouhani från återval i maj.

Hur maktbalansen utvecklar sig i Teheran kommer att påverka förbindelserna med USA, ayatollornas huvudfiende under de senaste årtiondena, som får en ny oprövad president om tio dagar.

Inte heller i Washington råder klarhet om hur man ska hantera Iran. Under Barack Obamas president-tid var Iran ett av de besvärligaste problemen, och det lär så förbli under Donald Trumps. Obama, som förespråkade diplomati för att stoppa det iranska kärnvapenprogrammet, tvingades att ägna en hel del kraft åt att parera propåer från Israel om att gå till militärt angrepp mot Iran.

Trumps tillträdande försvarsminister James ”Mad Dog” Mattis har en historia av att föreslå att USA slår till militärt mot regimen i Teheran, som han betraktar som en destabiliserande faktor i regionen. När han 2010 utnämndes till USA:s högste militärbefäl i Mellanöstern krockade hans och Obamas syn i frågan. USA-soldater i Irak utsattes för dödliga raketangrepp av Iranstödda miliser – general Mattis föreslog att USA skulle svara med att bomba mål inne i Iran.

Vita huset sade nej till denna idé; ett angrepp på Iran kunde enbart förvärra en konflikt som Obama snarast ville avsluta, eller till och med bli starten på ytterligare ett krig i Mellanöstern.

Nu får Mattis en annan roll, som kanske snarare blir att dämpa en oberäknelig presidents impulser. Men total osäkerhet råder om Iranpolitiken. Ingen vet vad Trump kommer att göra; hans svepande sågning av Iranavtalet ger ingen antydan om framtidens politik.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Donald Trump i fokus på Golden globegalan

Musikalfilmen ”La la land” blev den stora vinnaren under Golden globegalan natten till måndag. Men mest omtalad blev Meryl Streep, som gick till attack mot Donald Trump i sitt tacktal.

Musikalfilmen ”La la land” med Ryan Gosling och Emma Stone i huvudrollerna fick sju priser under den amerikanska Golden globe-galan och slog därmed rekord i antal priser. Men efter galan var det Meryl Streeps tacktal som blev den stora snackisen. När hon mottog hederspriset för sin livsgärning inom film gick hon till attack mot Donald Trumps hån mot den funktionshindrade Washington Post-reportern Serge Kovaleski.

– Det krossade mitt hjärta när jag såg det, och jag kan fortfarande inte få det ur mina tankar för det hände inte i en film, det hände i verklig-heten. Instinkten att förödmjuka, när det görs av någon med en publik plattform, sipprar ner till allas vardagsliv, eftersom det ger tillstånd för andra att göra samma sak, sade Meryl Streep.

– Respektlöshet föder respektlöshet, och våld föder våld. Vi är alla förlorare när de mäktiga använder sin position för att mobba andra, fortsatte hon.

I en intervju med New York Times försvarar sig den blivande presidenten Donald Trump, och menar att han inte är förvånad över att bli attackerad av Streep eller av andra ”liberala filmmänniskor”.

– Och kom ihåg att Meryl Streep introducerade Hillary Clinton vid hennes konvent, och många av de här människorna stöttade Hillary, säger han.

Han försvarar sig också mot anklagelserna om att han skulle ha hånat och härmat Serge Kovaleski.

– Jag hånade ingen. Jag frågade ut en reporter som blivit nervös efter att han ändrat sin historia. Folk säger hela tiden att jag försökte håna reporterns funktionshinder, som om Meryl Streep och andra kunde läsa mina tankar. Jag gjorde ingenting sådant.

Under måndagseftermiddagen twittrade Trump om Meryl Streep att hon är ”en av de mest överskattade skådespelarna i Hollywood” och en ”Hillarylakej som förlorade stort”.

Flera andra talare adresserade den blivande presidenten under galan. Brittiske Hugh Laurie, som tog emot en Golden globe för sin biroll i ”The night manager”, menade att han var glad att få priset vid ”den sista Golden globegalan”, då den har orden ”Hollywood, utländsk och press” i namnet.

Även galavärden Jimmy Fallon tog sikte på Trump när han i sitt öppningstal sade att galan är en av få platser i USA där man ”fortfarande erkänner vem som fick flest röster”.

Evelyn Jones evelyn.jones@dn.se “
“**Några av vinnarna.**
Golden globegalan.
Bästa film, drama: -
”Moonlight”.
Bästa film, komedi/musikal:
”La la land”.
Bästa dramaserie:
”The crown”.
Bästa manliga huvudroll, drama:
Casey Affleck, ”Manchester by the sea”.
Bästa kvinnliga huvudroll, drama:
Isabelle Huppert, ”Elle”.
Bästa manliga huvudroll: musikal/komedi:
Ryan Gosling, ”La la land”.
Bästa kvinnliga huvudroll, musikal/komedi
Emma Stone, ”La la land”.
Bästa ickeengelskspråkiga film:
”Elle” (Frankrike).
Svenska låtskrivarduon Max Martin och Johan ”Shellback” Schuster var nominerade i- -kategorin bästa originallåt för ”Can’t stop the feeling” i filmen ”Trolls”. Det blev dock ingen svensk -Golden globe – vann gjorde ”City of stars” från filmen ”La la land”.

Musikalfilmssuccén fick totalt sju Golden globe-priser, och slog därmed rekordet för flest antal priser. Det innebär också att filmen ligger bra till inför Oscarsgalan den 26 februari.

Golden globepriserna delas ut årligen sedan 1944 av Hollywood foreign press association, det vill säga internationella journalister som arbetar i Hollywood. Det är en av de mest prestigefyllda amerikanska prisgalorna. “

DN TISDAG 10 JANUARI 2017

“ Bauman var besatt av samtiden

Den polske sociologen Zygmunt Bauman menade att Förintelsen inte var en följd av barbari utan av modernitet driven till sin spets. Ola Larsmo minns en stor tänkare.

Och lien som gick över världen under 2016 fortsätter sitt svep in på det nya året. Kanske är det inte förvånande att Zygmunt Bauman lämnar oss just nu, över nittio år gammal, några dagar efter den nästan jämnårige John Berger. Men det som ändå gör att man stannar upp inför beskedet om hans bortgång är att han gick bort mitt i steget, ständigt i fas med samtiden och som en av dess främsta kommentatorer.

Dödsrunorna kommer att uppehålla sig en del vid hans krångliga förflutna: som sekulär jude flydde han Polen i tonåren undan den tyska invasionen och hamnade hos den andra ockupanten Sovjet; han deltog i den polska exilarmé som sattes upp av Sovjet och var med om invasionen av Berlin. Åren som militär och kontakterna med hemliga polisen var något han inte gärna talade om, men han var noga med att säga att han aldrig angivit någon. Han förnekade dock aldrig sin dåvarande tro på kommunismen som system.

1953 kastades han ut ur militären, när hans far hört sig för om möjligheten att emigrera till Israel. Bauman kom att helhjärtat ägna sig åt en akademisk karriär i Polen och studerade främst filosofi och småningom sociologi – ett ämne som under hans ungdom var förbjudet. Under vågen av protester mot förtrycket i östblocket under sent sextiotal sade han sig ha gått ur kommunistpartiet och han hörde till den stora grupp av intellektuella med judisk bakgrund som drev bort från Polen under 1969.

Den bok som gjort det allra största intrycket på mig – som på så många andra – är klassikern ”Auschwitz och det moderna samhället” (1991). Bauman har under hela den sena delen av sin karriär uppehållit sig vid det svårfångade begreppet Moderniteten. Vad är det för kraft som omdanar samhället i grunden, med teknologiska, sociala och politiska omvälvningar? Hur ska de senaste århundradenas rasande snabba utveckling förstås?

Han menar att det moderna i sin första fas rymmer en svårsmält konflikt. Det nya tänkandet ordnar världen, kategoriserar, bygger system. Men detta på ytan förnuftsmässiga ordnande rymmer också en fasa för det som undflyr ordningen – det han kommer att kalla främlingen, de personer och företeelser som inte ryms i förnuftets system. Juden. De homosexuella. Romerna. De som får rollen av att vara ”de andra” och som måste bort för att den fina ekvationen ska gå ihop. Det är den svårsmälta och fasansfulla tanke som kristalliseras i Auschwitz och det moderna samhället – den nazistiska Förintelsen var inte ett återfall i förmodernt barbari utan ett uttryck för en rationalitet och modernitet driven till sin spets.

Alla kan inte ta till sig den tanken. Inte jag heller. Men Bauman är en tänkare som är svår att avvisa; man märker att man går och grälar med honom, tyst, flera år efter att man ställt tillbaka boken i hyllan.

I sina sista böcker talar han inte om postmodernitet, eftersom det är ett begrepp som ständigt missförstås och används lite hur som helst. Han myntade i stället begreppet ”flytande modernitet” för den fas vi nu lever i; ett samhälle där vi gått från producenter till konsumenter och snarast ser oss som turister i våra egna liv i stället för pilgrimer med mål och mening med vår färd.

Sådana obehagliga och träffande iakttagelser kunde han leverera med vänlig uppsyn medan han blossade på sin pipa. Nu får vi klara oss utan honom i en tid där allt fler trevar efter gamla obehagliga osanningar för att stå ut med den flytande samtiden.

Ola Larsmo “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“ Trump tar över – Merkel förbereder sig på det värsta

Det enda som imponerar på Donald Trump är styrka. Den slutsatsen drar Tysklands förbundskansler Angela Merkel, som förbereder sig på det värsta. De budskap hon hittills fått från Trumps medarbetare har gjort henne bekymrad. DN publicerar i dag en större genomgång av tidningen Der Spiegel – om hur Angela Merkel ska ta sig an USA:s nya president.

Den timslånga videon gjorde inte precis den tyska kanslern på glatt humör. Den visade Donald Trumps framträdande i Pennsylvania på sin så kallade tackturné, och som Angela Merkel berättade för styrelsen för sitt kristdemokratiska parti CDU såg hon hela mötet. Hon rekommenderade sina partikamrater att göra likadant: ”Det är intressant att se den tankevärld han vistas i.”

I sitt tal jublade Trump över en jordskredsseger som inte alls förtjänade namnet. Han anföll journalisterna (”världens ohederligaste människor”) och gav inte det ringaste intryck av att ha mognat till statsman efter valsegern. En passage etsade sig in i Merkels minne och hon citerade den ordagrant: ”Det finns ingen global hymn, ingen global valuta, ingen global flagga. Vi hyllar en enda flagga och det är den amerikanska.”

Merkel betecknade Trumps tal som ”kulturellt intressant” och tolkade det som en antydan om vilken riktning den blivande presidenten kommer att välja. Han har tillkännagett planer på omfattande skattesänkningar. Hans främsta mål är att sätta Amerika främst, påpekar Merkel, som fällde sina kommentarer med lugn röst. Alla som deltog i styrelsemötet före jul kände ändå tydligt hur orolig hon var. Hon förbereder sig på det värsta.

Merkel avstod i stort sett från kommentarer medan den amerikanska valkampanjen pågick. Hon ansåg att utrikesminister Frank-Walter Steinmeier begick ett misstag när han offentligt beskrev den republikanske kandidaten som en ”hatpredikant”. Det betyder dock inte att hon inte delar hans uppfattning.

Internt gör hon ingen hemlighet av vad hon tycker om Trumps kampanj. Ingen annan presidentkandidat i USA:s historia har någonsin brutit mot anständighetens regler till den grad som Trump har gjort. Det förklarar varför hon i ett kort pressuttalande efter valet den 8 november höll en moralpredikan av ett slag som ingen föregående tysk kansler någonsin har riktat mot en amerikansk president: ”Tyskland och Amerika är förenade av demokrati, frihet och respekt för lagen.” Hon erbjöd nära samarbete med Trump ”på grundval av dessa värden”.

Det är så en övervakare talar till en ungdomsbrottsling för att återföra honom till dygdens smala väg. Merkel yttrade detta inte bara offentligt, hon upprepade det också under ett timslångt telefonsamtal med Trump den 11 november. Trump höll en vänskaplig ton men brydde sig uppenbarligen inte det minsta om vad hon hade sagt.

De första dagarna efter valet ansåg de mer optimistiskt sinnade i Merkels kansli fortfarande att fastighetsmagnaten kunde bli en ny Ronald Reagan. Reagan var också svag för grova formuleringar. Man minns den gången i augusti 1984 när han under en ljudtest före sitt veckotal i radio skämtade: ”Mina amerikanska landsmän, i dag kan jag med glädje berätta för er att jag har undertecknat en lag som kommer

att förbjuda Ryssland för all framtid. Vi börjar bomba om fem minuter.”

Inspelningen läcktes efter en tid. Men när hans andra ämbetsperiod gick ut i januari 1989 hade Reagan kommit att betraktas som den ledare som fört USA till flera år av välstånd.

På senare tid har emellertid Merkels stab insett att Trump inte kan liknas vid Reagan.

Reagan stakade inte ut en kurs där han hamnade i kollision med sitt eget parti. Och innan han flyttade in i Vita huset hade han varit guvernör i Kalifornien, en delstat som är större än Tyskland och har en befolkning på omkring 40 miljoner. Alla amerikanska presidentkandidater måste tillämpa metoder under valkampanjerna som inte är etiskt fläckfria. Men ingen har tänjt dem så långt som Donald Trump, och han visar inga tecken på att ämna byta ut den stil som gav honom den republikanska nomineringen och till sist presidentposten.

Merkel och hennes rådgivare fick en chock när Trump vägrade att avsluta sitt Twitterkonto ens efter segern den 8 november. Att han på fullt allvar kunde föreslå den brittiska premiärministern Theresa May att hon borde utnämna Brexitpopulisten Nigel Farage, en av hennes värsta politiska motståndare, till Storbritanniens ambassadör i Washington var ännu en chock. Och ytterligare en kom när han tog upp sena tv-sändningar och betygsatte skådespelare som drev med honom i ”Saturday Night Live”. (”Inte roligt … sorgligt.”)

Det är inte Trumps ideologi som oroar Merkel mest. Hans åsikter förändras ju snabbt, något Merkel personligen har fått erfara. Så sent som i augusti 2015 sade han att Tysklands kansler ”antagligen är världens främsta ledare i dag”. Sedan kom flyktingkrisen och då lät det så här: ”Vad hon har gjort i Tyskland är vansinnigt. Vansinnigt.”

Det är Trumps karaktär som oroar Merkel mest, hans begär efter att vara älskad och beundrad och hans raseri mot alla som vägrar att ge honom det han vill ha.

Merkel har innehaft sitt ämbete i elva år och vet mycket väl hur instabil världsordningen har blivit. ”Många har en känsla av att världen har vänts upp och ned”, sade hon vid CDU:s årliga partikongress i början av december. Det var en ton som man sällan hör från Angela Merkel.

Det finns naturligtvis ett inslag av egen-intresse i Merkels ord, eftersom hon kommer att gynnas i sin omvalskampanj i år om tyskarna betraktar henne som stabilitetens sista bastion i en värld som har mist förståndet. Men det låg mer i dem än så.

Det var bara efter betydande övertalning som världssamfundet lyckades förmå Kina att skriva under det globala klimatavtalet. Hur ska det avtalet kunna slå rot i en omgivning där USA:s president anser att den globala uppvärmningen är ett påhitt av en handfull galna miljövårdare?

Kärnteknikavtalet med Iran var en av de få diplomatiska framgångarna på senare år. Nu längtar Trump tillbaka till den tid då Irans ekonomi var ”förkvävd” av sanktioner, som han uttrycker saken. Och vad händer med Ukraina om Trump ser sanktioner enbart som en onödig provokation av Rysslands ledare Vladimir Putin?

Merkel är ingen amatör på att hantera svåra män. År 2002 knep Edmund Stoiber, som då var ordförande för CDU:s systerparti i

Bayern, kanslerkandidaturen från henne. Fem år senare visade Vladimir Putin stor skadeglädje då hans labrador kurade ihop sig vid den synbart hundrädda kanslerns fötter.

Källor i regeringskansliet uppger att den bästa jämförelsen med Trump är Italiens förre regeringschef Silvio Berlusconi, en man som även vid sin framskridna ålder inte tolererar några tvivel på sin virilitet och i likhet med Trump inte ägnar orimlig tid åt att fundera på hur han ska uppträda. Vid ett toppmöte i Nato 2009 i Kehl i Tyskland lät Berlusconi värdinnan Merkel vänta på den röda mattan medan han tog god tid på sig att avsluta ett samtal på sin mobil. Samma år läcktes ett telefonsamtal där Berlusconi fällde några ytterst ohövliga anmärkningar om Merkels figur.

Men Merkel kan hantera fallokratisk charm. I partiet berättar man gärna en anekdot om hur Berlusconi faktiskt fick ge sig i sista ögonblicket, så som han gjorde under klimatförhandlingarna: ”Är det i dag som jag måste falla till föga, Angela?”

Kommer Trump att rätta in sig i ledet till sist? Merkels problem är att hon knappast vet något alls om fastighetsmagnaten och hans nya administration. Under valkampanjen förekom bara sporadiska kontakter mellan Tysklands regering och Trumps folk, vilket också berodde på att få i Berlin trodde att Trump skulle vinna.

I april träffade utrikesminister Steinmeiers statssekreterare den förre flygöversten Sam Clovis, Republikan från Iowa, som ville lugna inför en eventuell seger för Trump. Men Clovis stod handfallen och kunde inte lämna tillfredsställande svar så fort följdfrågor ställdes. Tysklands ambassadör i Washington gjorde samma erfarenhet när han träffade Trumps svärson Jared Kushner våren 2016. Steinmeier ringde flera gånger till USA:s tidigare utrikesminister Henry Kissinger, ”men inte ens han kunde hjälpa oss”, rapporterade Steinmeier till förbundsdagens utrikesutskott dagen efter valet.

Sedan dess har den tyska regeringen försökt stärka sina kontakter med Trumps läger. I början av december reste utrikesministeriets administrative chef och planeringsstabens ordförande till USA. Och i mitten av december skickade kanslern sin utrikespolitiske rådgivare till New York.

Merkel är övertygad om att det enda som imponerar på Trump är styrka. Det var beklämmande att se Massachusetts tidigare guvernör Mitt Romney tigga Trump om att få bli utrikesminister, som om han deltagit i någon talangtävling i tv och trots att han under kampanjen betecknat Trump som ”bluffmakare” och ”fuskare” vars ”löften är lika värdelösa som en examen från Trump University”.

När allt kom omkring förlorade Romney mer än bara talangtävlingen – han miste sin värdighet. Merkel hade också svårt att förstå varför Japans regeringschef Shinzo Abe inte kunde ha väntat med att ordna ett sammanträffande med Trump, i stället för att flyga till New York bara nio dagar efter valet för att försäkra sig om hans ynnest.

Kanslern är fullt medveten om vad som står på spel. Om Trump genomför ens en liten del av vad han har lovat under kampanjen förpassas världsordningen sådan Merkel känner den till historiens sophög. De budskap som Merkels utsända hittills fått av Trumps medarbetare har inte varit uppmuntrande. De ger vid handen att den nye presidenten kommer att basera sina beslut enbart på inrikespolitiska hänsyn. Hans utrikespolitik dikteras av hur hans beslut uppfattas av väljarna.

Trump har också en benägenhet för att avfärda sina rådgivares och allierades varningar. Detta skapar ännu ett problem, nämligen att försök att övertala eller pressa honom kan få motsatt effekt. ”Det viktiga för Trump är inte att hans beslut är konsekventa utan hur de uppfattas”, säger en diplomat som har representerat Tysklands regering i Washington.

Tysklands utrikespolitiska kretsar granskar just nu utvecklingen i Mellanöstern med särskild oro. Läget där är redan komplicerat nog: Syrien står mitt uppe i ett inbördeskrig och Israels regering har mer eller mindre övergett den tvåstatslösning som var avsedd att skapa verklig fred med palestinierna. Den enda ljusglimten har varit kärnteknikavtalet med Iran från juli 2015, som Steinmeier bidrog till.

Trump vill upphäva detta avtal. Redan i mars sade han att han ansåg det vara ett misstag. ”Min främsta prioritet är att demontera det katastrofala avtalet med Iran”, yttrade han i ett tal inför en inflytelserik proisraelisk lobbygrupp.

Demontering är exakt vad Trump är ute efter. Hans rådgivare i New York har uppgett att han inte kommer att återkalla överenskommelsen formellt. Men vi får se honom göra allt han någonsin kan för att det inte ska leda till att relationerna normaliseras. Även utan sådana åtgärder kommer planerna på återupptagen handel mellan Europa och Iran inte att förverkligas så snabbt som man hade hoppats av rädsla för eventuella repressalier från USA.

Många europeiska banker har avböjt att finansiera affärsuppgörelser med Iran av rädsla för att deras verksamhet i USA ska bli lidande. Alla iakttagare är eniga om att Trump kommer att öka det trycket. En tänkbar följd är att Irans regering upphäver kärnteknikavtalet på egen hand eftersom den inte längre kan rättfärdiga sig inför hökarna i oppositionen.

Detta kan i sin tur tända ännu en kapprustning i Mellanöstern. Det skulle leda till att Iran återupptar sitt arbete på utveckling av kärnvapen och dessutom uppmuntra Saudiarabien att bygga en egen atombomb. I ett sådant läge kan Israels regeringschef Benjamin Netanyahu ta fram sina planer på en förebyggande attack ur skrivbordslådan. Det är därför, säger regeringskällor i Berlin, som till och med israeliska diplomater i samtal bakom stängda dörrar med Trumps medarbetare framhåller fördelarna med Iranavtalet.

”Vi måste stålsätta oss inför svåra år i de transatlantiska relationerna”, säger en framstående tysk diplomat. Under sin ämbetstid försköt Barack Obama en stor del av USA:s uppmärksamhet till Kina och Stillahavsområdet och lät i stort sett Merkel och övriga européer hantera krisen i Ukraina. Den hjälp han gav tog formen av stöd för sanktioner mot Ryssland och stopp för kongressens hökar att ytterligare trappa upp konflikten genom att leverera amerikanska vapen till Kiev.

Sedan dess har Trump meddelat omvärlden att han vill avlägsna spänningarna i USA:s relationer med Putin. Under valkampanjen lät han förstå att han inte längre kände sig bunden av Natos klausul om ömsesidigt försvar. På en fråga i juli i New York Times om huruvida de baltiska staterna skulle försvaras mot ett ryskt anfall svarade han att det berodde på om de hade fullgjort sina förpliktelser gentemot USA.

Såväl i det tyska regeringskansliet som i försvarsministeriet hoppas man att inte ens Trump ska våga rubba efterkrigsordningens hörnpelare. Denna optimism bygger huvudsakligen på hans beslut att utse general James Mattis till försvarsminister. Ett antal höga tyska

officerare lärde känna Mattis i Afghanistan där han var brigadgeneral. De beskriver honom som en rättfram officer som inte är lättskrämd. Mattis är en varm anhängare av den transatlantiska alliansen efter att ha tjänstgjort i två år som överbefälhavare för Natos omvandlingsenhet, en av Natos högsta befattningar. Källor i det tyska försvarsministeriet tror att Mattis kommer att klargöra för presidenten hur viktigt Europa och västalliansen är.

Regeringen i Berlin är mindre optimistisk över andra utnämningar som Trump har gjort. Ett antal tyska officerare lärde också känna Trumps blivande nationelle säkerhetsrådgivare Michael Flynn från den gemensamma insatsen i Afghanistan. De tyska officerarnas bedömning är lika enhällig som förödande. ”I bästa fall kan han göra nytta som eldare på ett lokomotiv, inte som strateg”, säger en som nu har gått i pension.

I Kabul ansågs Flynn vara likgiltig för indirekta skador av krigföringen. Hans chef gjorde sig alltid möda med att undvika civila förluster men Flynn tvekade inte att låta oskyldiga afghaner offra livet. En tysk officer säger sig inte vara förvånad över att Flynn aldrig lyckades bli befordrad från trestjärnig till fyrstjärnig general. Men snart sitter han i Vita huset där han ska samordna USA:s säkerhetspolitik. Tjänstemännen i Berlin är förvissade om att åtgärderna inte blir överdrivet gynnsamma för den transatlantiska alliansen.

Vad kan man då göra? Insikten sjunker långsamt in att Europa tidigare varit alltför beroende av amerikanerna och deras militära styrka. Vid EU:s toppmöte i Bryssel den 15 december enades Merkel och hennes kolleger om att föra över till EU en del av suveräniteten i försvarsfrågor som de svartsjukt bevakat i årtionden.

Fler gemensamma militära operationer planeras, fler civila interventioner och eventuellt också ett gemensamt högkvarter. Oro över att Amerika kanske drar sig tillbaka har påskyndat ett förlopp som i åratal hade tett sig helt osannolikt. ”Jag måste säga att ett avsevärt samarbete har tagit form på bara några månader”, sade Merkel efter mötet.

EU:s medlemsstater ägnar för närvarande omkring 230 miljarder euro åt försvaret, cirka en tredjedel av USA:s militärbudget. Men siffran är missvisande. ”Vi har 154 typer av vapen i Europa”, brukar EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker säga. ”I USA har de 24. Det visar att vi slarvar med våra försvarsutgifter.” Kommissionen beräknade nyligen att medlemsstaterna slösar bort mellan 25 miljarder och 100 miljarder euro om året genom att inte sam-arbeta närmare. Nu måste det bli en ändring.

Om Europa skulle sluta leden får valet av Trump åtminstone en positiv effekt. Under sin tid som utrikesminister ska Henry Kissinger ha ställt en fråga som har blivit bevingad: ”Vem ska jag ringa till om jag vill tala med Europa?” Det är möjligt att EU äntligen får ett sådant nummer snart – tack vare Donald Trump.

Konstantin von Hammerstein, Peter Müller, Ralf Neukirch, René Pfister, Gordon Repinski och Christoph Schult “

“Översättning: Margareta Eklöf

Texten publicerades först av Der Spiegel som är Tysklands största och mest betydelsefulla veckomagasin, känt för sina fördjupande och genomträngande samhällsreportage. “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

Inte bara Merkel bävar inför Trumps tillträde

Analys. Nu återstår bara dagar tills en oberäknelig, lättretad och egotrippad man tar över världens mäktigaste ämbete. Inte bara Tysklands förbundskansler bävar inför det okända som väntar efter Donald Trumps tillträde som USA-president.

Den lilla inblick i Angela Merkels och hennes närmaste omgivnings tänkande som Der Spiegels rapport bjuder på är onekligen kuslig: I den tyska statsledningen vet man tydligen ungefär lika lite som vi andra om vad Donald Trump tänker ta sig för den dag han har flyttat in i Vita huset.

Och det vi vet om den 45:e USA-presidentens syn på världen är inte särskilt uppmuntrande: Trump befinner sig mycket långt ifrån vad det republikanska partiets – för att inte tala om de oppositionella demokraternas – mittfåra står för.

Det gäller särskilt i förhållande till Ryssland. I alla andra frågor har Trump sänt ut motstridiga signaler:

Än ska han vara neutral i konflikten Israel–Palestina, än ska han flytta USA:s ambassad till det omstridda Jerusalem.

Än ska ha sätta ”America First” och låta andra sköta kampen mot terrorismen, än ska han ”bomba skiten ur IS”.

Än ska han omedelbart säga upp kärnenergiavtalet med Iran, än ska han låta det vara i kraft.

Men när det gäller Ryssland har Trump aldrig vacklat, och aldrig har ett kritiskt ord mot Vladimir Putin kommit ur hans mun.

Gång på gång twittrar han ut sin beundran för hur ”smart” Putin är, och om att bara ”dumskallar” och ”idioter” tycker att det är en dålig sak att ha goda relationer med Ryssland. Någon koppling mellan kvalitén på relationerna och det ryska agerandet – annekteringen av Krim, den militära interventionen i östra Ukraina, terrorbombningarna i Aleppo, dataintrången och informationskriget – har Trump aldrig gjort.

Lika talande är Trumps reaktion på de samlade amerikanska underrättelsetjänsternas slutsats att Moskva genom olika aktiva åtgärder påverkade USA:s valkampanj. Den avfärdades av Trump som en politiskt motiverad kampanj mot hans legitimitet som segrare i presidentvalet.

Den tillträdande USA-presidenten har uppenbarligen en blind fläck i fråga om det potentiella hotet från Ryssland mot USA och den övriga västvärlden. Troligen är det därför han har utsett Putinvänner som ”T-Rex” (Rex Tillerson) till utrikesminister och Michael Flynn till nationell säkerhetsrådgivare. Däremot är han mycket tydlig med att lufta sina Nato- och frihandelsfientliga instinkter.

Nu spelar det inte så stor roll vad kongressens majoritet har för syn på säkerhets- och utrikespolitiken. Det är presidenten som är överbefälhavare och den som bestämmer landets utrikes relationer.

Det är desto mer skrämmande, eftersom Angela Merkel snart kan vara den enda ledaren i något av Europas större länder som står upp för den etablerade ordningen; ökad frihandel, europeisk integration, gränsers okränkbarhet och öppen, liberal demokrati.

2017 blir ytterligare ett kritiskt år för ett Europa som dras alltmer isär och sveps med i en högerpopulistisk våg. Utgången av flera val på kontinenten avgör EU-samarbetets närmaste framtid, och den gemensamma eurons möjligheter att överleva.

I april inleds förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU, en komplicerad process som kan bli utdragen över minst två år, men kanske upp till sex år.

I maj väljer Frankrike ny president, och det kommer av allt att döma att stå mellan två högerkandidater (Marine Le Pen och François Fillon). Den ena är en antiglobalist som vill lämna euron, den andre frihandelsvän. Men båda tävlar om vem som är bästa kompis med Putin.

I höst är det dags för Tyskland att välja ny förbundsdag, och då kommer också Angela Merkels öde att avgöras. Dessutom kan det bli nyval i Italien.

Tillsammans med Trumps tillträde i USA kan Europas försvagning göra 2017 till ett toppenår för Kreml. Först och främst finns det goda utsikter för lättnader i sanktionerna mot Ryssland, som trots allt har skadat den ryska ekonomin. För det andra minskar motståndet mot att Ryssland stärker sitt inflytande i sina forna kolonier (Ukraina, Baltikum, Kaukasus) och i Centraleuropa. Och får därmed högsta vinsten: återupprättad status som supermakt.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se”

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“ Protester när Trumps justitieminister frågades ut

Analys. Donald Trumps tilltänkta justitieminister Jeff Sessions mötte en storm av protester och anklagelser om rasism när han på tisdagen förhördes av senaten i USA.

I det tre timmar långa förhöret försökte Jeff Sessions att dementera att han har rasistiska sympatier. Sessions, som i dag är senator för Alabama, var en av Donald Trumps tidigaste och mest lojala anhängare under valkampanjen och belönades med att nomineras till ett av de mest prestigefulla jobben i hans administration, som justitieminister. På tisdagen blev han den första av Trumps ministernomineringar som fick sitta i förhör av senaten, som måste godkänna alla nomineringar.

Sessions fick tuffa frågor från demokrater som poängterade att Sessions har ett långt förflutet av kontroversiella och problematiska uttalanden om svarta i USA. Senatorn Dianne Feinstein från Kalifornien citerade ett brev från 1 400 juridikprofessorer från 49 delstater som i ett gemensamt upprop protesterade mot Sessions nominering, för att de ansåg honom vara för rasistisk.

En överväldigande mängd exempel styrker dessa anklagelser. Sessions nekades ett jobb som federal domare 1986 för att han då bedömdes ha en problematisk vana att attackera just svarta ledare för medborgarrättsorganisationer, samt uttrycka sig fördomsfullt om svarta, vilket han fortsatt göra sedan dess. Så sent som förra året

försvarade han den rasistiska sydstatsflaggan, som då togs ned vid delstaten Alabamas offentliga byggnader. Sessions kritiserade Demokraterna, som krävde att flaggan skulle plockas bort för att ”förneka dess fantastiska triumfer”. Sydstatsflaggan användes av sydstaterna i inbördeskriget på 1860-talet, då man försvarade slaveriet som ekonomisk institution. Demokraterna försökte under förhöret belysa Sessions roll i den systematiska diskrimineringen mot svarta som länge har präglat USA:s rättsystem. Vid ett särskilt kontroversiellt fall tidigare i Sessions juridiska karriär dömdes en ung svart man till dödsstraff av en helvit jury, trots att han bodde i en stad där majoriteten av invånarna var svarta. Domstolen hade sett till att alla svarta jurymedlemmar ströks från rättegången, en process som Sessions sedan försvarade.

Bryan Stevenson, en av USA:s mest respekterade jurister för medborgerliga rättigheter, sade inför förhöret att Sessions riskerar att ta USA tillbaka till 1950-talets raspolitik, då den amerikanska Södern hade laglig segregation mellan vita och svarta.

Förhörsprocessen avbröts vid upprepade tillfällen av högljudda protester. Ett dussintal olika demonstranter som var i lokalen reste sig vid olika tillfällen upp och ropade ”No Trump, no KKK, no fascist USA!” (”Ingen Trump, inget Ku Klux Klan, ingen fasicm i USA”).

Sessions lojalitet gentemot Trump togs också upp vid flera tillfällen. Lindsey Graham, republikan från South Carolina, ifrågasatte Sessions kunskap om den cyberattack mot USA som enligt landets samlade underrättelsetjänster orkestrerades av Rysslands regering. Sessions kom med undvikande svar om Rysslands roll och Graham föreslog, med ett milt leende, att Sessions borde läsa den offentliga rapporten om attacken från underrättelsetjänsterna.

Sessions gjorde en tydlig markering mot Trump när det gäller synen på vattentortyr. Trump har sagt att han vill återinföra den olagliga metod som godkändes av president George W Bush, men Sessions betonade att all form av tortyr är olaglig.

Överlag var republikanerna mycket vänligt inställda till Sessions, trots att han före förhöret hade beskrivits som en av Trumps mest kontroversiella nomineringar. Det tyder på att den republikanska senatens motstånd till Trump inte kommer att bli så tufft som hans anhängare befarat. Det är inte mycket som tyder på att Sessions kan stoppas av senaten. Republikanerna har en egen majoritet med 52 senatorer och under förhöret fick Sessions helhjärtat stöd av Susan Collins, en av de få moderata republikanerna i senaten.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“ Palestinierna varnar USA för att flytta ambassad

Ramallah. Palestinierna riktade på tisdagen en dramatisk varning till Donald Trump. Om USA flyttar sin ambassad från Tel Aviv till Jerusalem så kommer regionen att sättas i brand, säger man i Ramallah.

I ett samtal med journalister underströk den palestinske chefsförhandlaren Saeb Erekat att varje förändring av status quo i Jerusalem sätter USA:s intressen på spel:

– När den israeliske oppositionsledaren Ariel Sharon besökte islams heliga platser i september 2000 följde fyra år av våld, terror och krig, med stort lidande för bägge parter. Det som USA nu aviserar är värre. Vi kommer att upphäva 1993 års erkännande av Israel och avbryta allt samarbete med Israel. USA:s ambassader i grannländerna kommer att råka i farozonen och arabländer kommer att nedgradera sina förbindelser till USA.

Saeb Erekat, som är en av Abbas närmaste män, står i praktiken över den palestinske utrikesministern i rang. Hans ord kan betraktas som Abbas egna. Samtidigt med hans uttryckliga hotelser skickade president Mahmud Abbas ett telegram med samma budskap, fast i en artigare ton, till Donald Trump.

Den israeliske politikern Yaacov Peri, tidigare chef för säkerhetstjänsten Shabak, menar att de -palestinska hotelserna måste tas på största allvar:

– USA kan leva med kravaller i regionen, men för oss är detta blodigt allvar. Om det spårar ur här så kommer vi inte att möta förståelse - någonstans i världen utom kanske hos Trump. Allra allvarligast är kanske att en amerikansk ambassad i Jerusalem kommer att sätta våra relationer till Jordanien, Egypten och Saudiarabien på spel.

– Om USA gör allvar av sina hotelser är det för alltid slut med dess medlarroll. Jerusalem är konfliktens kärna. Tar USA den ena partens parti i den frågan blir det självt part i konflikten”, säger en högt uppsatt källa på UD i Ramallah till DN.

En tidigare israelisk diplomat säger att en amerikansk ambassad i Jerusalem visserligen vore en triumf för Israel, men samtidigt en fara:

– Om USA bränner sina broar till palestinierna finns det inte längre någon vi har förtroende för som kan leda trovärdiga fredsinitiativ.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“ Banker vägrar Le Pen lån till kampanj

Marine Le Pen har fått nej av alla banker i Frankrike att låna pengar för att finansiera sin presidentvalkampanj, uppger Bloomberg. Det högerextrema partiet Nationella frontens ledare säger att hon nu ska vända sig till utländska banker.

Till fransk tv säger Marine Le Pen att alla banker i Frankrike har vägrat att träffa henne och diskutera lån för att finansiera hennes valkampanj.

Den första omgången av presidentvalet avgörs den 23 april och där förväntas Le Pen enligt opinionsmätningar få minst en femtedel av rösterna.

– Alla andra kandidater har fått lån av franska banker, säger Le Pen i tv-intervjun.

– Bankerna spelar en politisk roll när de nekar oss att låna pengar. Det innebär ett hot mot demokratin. Det blir bankerna som avgör vem som kan kampanja.

I Frankrike har presidentkandidater rätt till allmänna medel för finansieringen av sina kampanjer om de får minst fem procent av rösterna. Det vanliga förfarandet är att kandidaterna först lånar pengar som de senare betalar tillbaka med allmänna medel.

Det står redan klart att Marine Le Pen utmanas av högerkandidaten François Fillon, som tidigare varit premiärminister. Enligt mätningar som gjordes i slutet av förra året skulle Fillon ha goda möjligheter att besegra Le Pen om de ställs mot varandra i den avgörande omgången.

Vem som blir Socialistpartiets kandidat avgörs vid primärval i januari. Manuel Valls, som avgick som premiärminister i december, anses ligga bra till.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Franska presidentvalet

Den första omgången av det franska presidentvalet hålls den 23 april, följt av en andra omgång den 7 maj. Nästa president kommer att inneha ämbetet till 2022.

François Hollande ställer inte upp för omval. “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“ Sista chansen att ena det delade Cypern

Sista chansen på en generation, kanske någonsin, att ena grek- och turkcyprioter i ett land. Så beskrivs veckans samtal i Genève om återförening av det delade Cypern. Men förhandlingarna går trögt.

Delade byar, den övergivna badorten Varosha och det exakta antalet återvändande flyktingar. Mycket går att kompromissa om nu när sanningens minut är här efter 43 år av konflikt.

Med de turkiska soldaterna är det värre. Frågan om deras öde kan sätta stopp för en uppgörelse.

Sedan i måndags pågår den sista omgången av förhandlingar mellan Cyperns president Nikos Anastasiades och turkcyprioternas ledare Mustafa Akinci i Schweiz, under medling av FN-sändebudet Espen Barth Eide.

De båda ledarna har omvittnat bra personkemi, har setts dricka kaffe tillsammans i den delade huvudstaden Nicosia och har verkat för återförening länge. Båda var med 2004, när Kofi Annans fredsplan föll efter att grekcyprioterna förkastat den i en folkomröstning.

Huvudaktörernas goda vilja är vad som inger hopp om ett slut på konflikten. Lyckas de komma överens nu väntar parallella folkomröstningar i vår, då öns greker och turkar får ta ställning till återföreningsplanen.

Tyvärr finns det också mycket som talar emot en lösning. Förhandlingarna är så komplicerade att Cypern ibland beskrivs som ”diplomatins Rubiks kub”.

Parterna står fortfarande en bit ifrån varandra när det gäller hur mycket mark som ska övergå från turkcypriotisk till grekcypriotisk kontroll, och hur många internflyktingar som ska få återvända hem efter mer än 40 år.

På onsdagen väntas båda sidor presentera detaljerade kartor som en grund för hur gränsen mellan två cypriotiska delstater kan komma att se ut.

En knäckfråga är också maktdelningen. Den turkcypriotiska sidan vill ha en roterande presidentpost för ett kommande federalt Cypern, alltså där greker och turkar alternerar i rollen som statschef. Detta vill grekcyprioterna inte gå med på.

Men även om Anastasiades och Akinci kan hitta kompromisser återstår det att övertyga större spelare: Greklands premiärminister Alexis Tsipras och Turkiets president Recep Tayyip Erdogan.

Grekland och Turkiet är tillsammans med Storbritannien så kallade garantimakter för Cypern sedan självständigheten 1960. På torsdagen var det planerat att de tre ländernas ledare skulle ansluta sig till samtalen i Genève.

Men nu lutar det åt att detta inte blir av. Tsipras och Erdogan talade i telefon på tisdagen och enades om att inte flyga till Schweiz ”som

läget är nu”. Nu kommer i stället utrikesministrarna från de tre länderna.

Den känsliga frågan som Aten och Ankara måste enas kring är vart de 30 000 turkiska soldaterna på Cypern ska ta vägen. Grekland vill att samtliga ska bort så snabbt som möjligt, något Erdogan inte tros gå med på.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se
Fakta. Ön har varit delad i 43 år

Cypern är delat sedan 1974, då Turkiet sände militär till ön efter en statskupp organiserad av grekisk militär.

Den internationellt erkända republiken Cypern i söder har grekcypriotisk befolkning, i norr finns den turkcypriotiska republiken Norra Cypern, erkänd bara av Turkiet.

Uppåt 80 procent av befolkningen på ön är grekcyprioter, medan cirka 20 procent är turkcyprioter. Norra Cypern omfattar i dag cirka 37 procent av öns yta.

En plan för återförening 2004 röstades ner av 76 procent av grekcyprioterna, medan 65 procent av turkcyprioterna sa ja. “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“Centralbanken i Prag redo för tjexit

Tjeckiens centralbank kan redan i vår göra vad affärspressen kallar tjexit. Det handlar dock inte om att lämna EU, utan om att skrota en valutaregim enligt vilken den tjeckiska kronan inte får bli starkare än 27 tjeckiska kronor per euro.

Det blev en något högre inflation än väntat i Tjeckien i december. Den landade precis i nivå med inflationsmålet på 2 procent i årstakt, vilket enligt bedömare stärker förutsättningarna för tjexit.
Centralbanken i Prag har tidigare aviserat att man avser att avveckla valutaregimen, som infördes i november 2013, någon gång i sommar. Analytiker har dock på senare tid börjat spekulera i att det kan bli tidigare än så – i april eller maj enligt den holländska banken ING:s analytiker.
Spekulationerna har ökat trycket uppåt på den tjeckiska kronan. Centralbanken har därför markant ökat sina interventioner på valutamarknaden för att hejda kurslyftet och enligt bedömare kan man om trenden håller i sig redan under första kvartalet ha gjort mer interventioner än under hela 2016.
Nordeas analytiker Anders Svendsen räknar med ett hårt tryck på Tjeckiens centralbank när det gäller stödköp av valutan hela 2017, även om valutaregimen skrotas i sommar. Det kan komma att kompletteras med sänkningar av styrräntan till minusnivåer.
TT “

“Fakta.
Sedan Tjeckien 2013 tog sig ur flera år präglade av recession och inflation kring nollstrecket har landet på senare tid etablerat sig som en av de starkaste ekonomierna i EU. Landets arbetslöshet är enligt EU:s statistikbyrå Eurostat på 3,7 procent, den lägsta i EU.
Källa: Reuters “

DN ONSDAG 11 JANUARI 2017

“ Vi får inte förlora förståndet

Debatten- om den ryska propagandan understryker vikten av att hålla huvudet kallt. DN:s Rysslandskorrespondent Anna-Lena Laurén konstaterar att Kremlpropaganda handlar om att skälla och skrämmas.

När jag flyttade till Moskva år 2006 var de Kremlstyrda tv-kanalerna kända för sitt propagandistiska nyhetsarbete. Medier som sysslade med rent klassisk nyhetsjournalistik var i själva verket få. De flesta ryska journalister tvingades ta ställning – för eller emot den sittande makten.

Men ingenting av detta uppfattades ha någon större bäring på opinionen i europeiska länder.

Dagens situation är inte helt olik den för elva år sedan. Med den skillnaden att i dag anses ryska medier ha konkret makt i väst.

Den engelskspråkiga Kreml-kontrollerade tv-kanalen Russia Today grundades 2005. Under de första åren efter att kanalen hade börjat sända träffade jag ofta RT-journalister på korrespondentfester, bland annat unga britter som på det här sättet hade fått sitt första journalistjobb.

Att så många europeiska journalister tog jobb på RT berodde på att kanalen till en början faktiskt redogjorde för flera ståndpunkter, även om nyhetsarbetet var klart vinklat till Kremls fördel. Det var rent av vanligt att västerländska korrespondenter citerade RT i sina texter eftersom de också intervjuade kritiska ryska experter.

Jag tittade aldrig speciellt mycket på RT eftersom jag använde andra källor i min rapportering. Jag uppfattade kanalen som en stormakts försök att sprida sin version av nyhetsflödet över världen, en kanal som jag aldrig citerade men vars existens det var lönlöst att lamentera över.

Den första vattendelaren kom 2008, då Saakasjvili försökte återta Sydossetien genom att skicka in sin armé och Ryssland svarade med att invadera Georgien. År 2013 när demonstrationerna på Majdan i Kiev inleddes bröt propagandakriget ut på allvar. RT var dess internationella spjutspets.

Redan dessförinnan hade jag fattat det principiella beslutet att inte längre delta i några ryska talkshower eller radiodebatter på statsstyrda medier. Jag hade en gång blivit inbjuden till en debatt på Kanal 1 där jag fick beskedet att jag skulle få tala om min bok, som hade kommit ut på ryska. I stället blev jag anfallen från alla håll som ett exempel på hur utländska skribenter gör pengar på att svartmåla landet. Jag hade också inbjudits till en radiodiskussion om hur utländska journalister ser på Ryssland. Väl i studion fick jag sitta och försvara mig mot anklagelser om hur finländska myndigheter tvångsomhändertar ryska barn.

Fram till dess var jag övertygad om att vad som än händer har man som västerländsk journalist en skyldighet att visa öppenhet. Att tacka ja till inbjudningar, att delta i den ryska debatten.

Jag visste inte att det finns situationer när ingen dialog är möjlig.

I dag är det otänkbart att bjuda in någon från Russia Today på en korrespondentfest. Det är så gott som omöjligt att få några intervjuer med dem som jobbar på de statliga kanalerna. Jag och många andra

har försökt få en intervju med Dmitrij Kiseljov, chef för det jättelika statliga nyhetskonglomeratet Rossija Segodnja, och med Margarita Simonjan, som leder kanalen RT.

Svaret är alltid nej. När jag försökte få i gång ett samtal med Simonjan över bubbel och snittar på Sputnik News-presentationen för drygt två år sedan fick jag inte ens komma nära henne. En rad medhjälpare spärrade vägen.

För dem som befinner sig utanför Ryssland är det lätt att få intrycket att hela landet har förlorat förståendet. De oberoende medierna är små och blir hela tiden kringskurna. Men fortfarande håller professor Andrej Zubov föreläsningar på Novaja Gazeta. Fortfarande kan man gå och lyssna på litteraturvetaren Dmitrij Bykov när han talar om ”Bröderna Karamazov” på judiska kulturcentret. Man kan läsa Novoje Vremja, man kan se filmer om politiska fångar på filmfestivaler i Moskva. Man kan strosa in på Strelka en sensommarafton och lyssna på en föreläsning i stadsarkitektur. Man kan läsa vad Lev Rubinstein skriver på Facebook.

Antalet plattformar minskar. Men de finns.

Varför är det viktigt?

Det är inte viktigt för att de kan rädda situationen. Det kan de inte.

Utan det är viktigt för att inte förlora förståndet.

Utrikespolitiska institutet har nyligen gett ut en rapport om Rysslands försök att influera Sverige av Martin Kragh och Sebastian Åsberg. Rapporten lyfter fram oroande exempel på desinformation, det vill säga osanningar som sprids medvetet inte för att dupera, utan för att förvirra.

De flesta av dem är så klumpigt gjorda att de avslöjades tämligen omedelbart. Desinformation kan fungera bara om den är trovärdig – vilket kräver bland annat gedigna språkkunskaper.

Sputnik News inledde en satsning i de nordiska länderna år 2014. Två år senare avslutade de abrupt sin nyhetsverksamhet på svenska, finska, danska och norska. Deras svenska nyhetsartiklar gick inte att ta på allvar, bland annat på grund av sin erbarmliga språknivå. Nyhetsmaterialet bestod av rewrites som hade körts genom Google translate.

Men mycket av Kremls taktik går ut på att skrämmas. Därför är den svenska offentligheten ett tacksamt mål för den ryska propagandan. Man behöver inte göra mycket för att belönas med svarta rubriker om att ryssen kommer.

Många beslutsfattare verkar på allvar tro att ett ryskt anfall står för dörren. Det tror inte jag. Däremot är jag övertygad om att 150 gubbar på Gotland inte är mycket att komma med i en rysk generals ögon.

”Symboliskt viktigt”, har återinförandet av ett stående förband på Gotland kallats. Som om försvar skulle handla om symbolik. Försvar handlar om trovärdighet.

Man kan debattera desinformation och hybridkrig hur mycket man vill. Ett fungerande försvar är Sveriges bästa skydd, därför att Kreml inte tror på ord hur mycket man än manar på sina bandhundar. Kreml tror på handlingar.

Anna-Lena Laurén är DN:s Rysslandskorrespondent. Hennes senaste bok är ”Ukraina – gränslandet” (2015).

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN TORSDAG 12 JANUARI 2017

“ Trump fick smaka egna medicinen

Om nyheten är sann är den en av de största under min journalistiska bana. Har Ryssland under flera år odlat, vattnat och gödslat Donald Trump som ett litet plommonträd bara för att nu, när han blivit USA:s president, kunna skörda frukterna? Sitter Vladimir Putin på bevis för bland annat att Trump orkestrerat en märklig sexuell akt på hotellet Ritz i Moskva?

Den tillträdande presidentens reaktioner på onsdagens rubriker var tragikomiska. ”Ryssland sade precis” att uppgifterna är falska, twittrade han – som om ryska förnekanden vore någon sorts facit.

”Fejknyheter – en fullkomlig politisk häxjakt”, skrek han också ut på Twitter. Det var ju en härlig ironi med tanke på att få politiska kandidater, om någon, i ett demokratiskt land spritt falska nyheter med större iver än just Donald Trump. Om påståendena hade gällt någon av hans politiska motståndare kan man sätta en helg på Ritz att han hade twittrat ut den snabbare än man kan säga ”kompromat”, det ryska ordet för att samla jobbigt material om makthavare.

Onsdagens bisarra presskonferens visade upp den Trump vi såg under valkampanjen. Talande om sig själv i tredje person sa han: ”Om Putin gillar Trump ser jag det som en tillgång, inte en svaghet”. Dock utan att fråga sig *varför* Putin i så fall gillar Trump. Han gick också till våldsamt angrepp mot de medier som publicerat de nya uppgifterna och gav därmed en indikation på hur det kommer att se ut i fyra år för dem, medier och andra, som vågar utmana eller kritisera honom.

Nu har alltså mannen som satt i system att bussa ryktenas rabiessmittade hundar på motståndaren själv blivit grundligt biten i båda skinkorna. Man skulle kunna hånle och anse att en sorts rättvisa äntligen skipats. Tyvärr är det hela alldeles för allvarligt för det.

Om det inte är sant visar händelserna återigen hur lätt det att fejknyheter får stor påverkan på den politiska debatten och på hela samhällen. Detta påminner oss om vikten av källkritik, återhållsamhet, ”att hålla huvudet kallt”, som DN:s Rysslandskorrespondent Anna-Lena Laurén skrev i sin onsdagstext om rysk desinformation. För ingenting har bevisats, inget har kunnat beläggas, allt är just rykten och en del av ett pågående informationskrig.

Om uppgifterna däremot stämmer, ja, då lever vi i en tid då Kreml har en amerikansk president i sin ficka. En politisk mardröm blir knappast värre än så.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN TORSDAG 12 JANUARI 2017

“ Hotfulla tonläget finns fortfarande kvar

Donald Trumps första presskonferens som tillträdande president riktade ett långfinger mot medierna och mot det amerikanska folket, som inte fick svar på viktiga frågor om hans affärsverksamhet och kontakter med Ryssland.

New York.
Senast Donald Trump höll en presskonferens var i juli förra sommaren. Då skapade han rubriker när han uppmuntrade Ryssland att begå en hackerattack mot Hillary Clinton. Ett halvår senare är Trump på väg att tillträda som president, i en storm av anklagelser om just kopplingar till Rysslands regering.

På onsdagen mötte han den amerikanska pressen för första gången sedan han vann valet. Ingen president har någonsin väntat så länge med att hålla en presskonferens efter en valseger. Trump motiverade detta med att säga att han slutat att hålla presskonferenser eftersom så mycket som rapporteras av medierna är felaktigt.

Så präglades också presskonferensen av ett hotfullt tonläge mot medier, i synnerhet de som publicerat kritiska artiklar om Trump. Han förnekade konsekvent alla anklagelser om att han skulle stå i skuld till Ryssland, men han hade enkelt kunnat klargöra det genom att offentliggöra sina skattepapper. Trump är den första presidenten i USA:s historia som har vägrat göra detta. Han ljög ännu en gång om att han inte kan offentliggöra sina skattepapper för att hans företag genomgår en skatterevision.

När han fick en följdfråga om just detta flydde han raskt från mikrofonen. En av Trumps egna jurister förklarade sedan att Trump i princip inte kommer att förändra någonting i sin affärsverksamhet för att undvika de uppenbara intressekonflikter det innebär att vara president samtidigt som han förblir ägare till ett företagskonglomerat med investeringar i och skulder till dussintals länder. Han förblir ägare till samtliga företag och överlämnar det dagliga arbetet med företagen till sina två söner, som även kommer att samarbeta med honom i Vita huset. Det riskerar att leda till korruption.

Trump undvek att svara på en fråga om huruvida hans stab haft några som helst kontakter med Ryssland under valkampanjen.-
Något svar kommer vi nog inte heller att få innan Trump tar plats i Vita huset den 20 januari.

Den som hoppas att USA ska förbli en hälsosam demokrati har mycket att oroa sig för efter onsdagens presskonferens.

Trump ägnade sig mestadels åt tomt skryt, aggressiva attacker på medierna och ifrågasättande av den amerikanska underrättelsetjänstens expertis. Han tycktes än en gång försvara den hackerattack mot Demokraterna som enligt USA:s underrättelsetjänster orkestrerades av Vladimir Putin. Trumps argument var att attacken gav värdefull information om Hillary Clinton. ”Om Putin gillar mig är det en tillgång, inte en börda”, sade han.

Trump undvek att ge det amerikanska folket tydliga svar på frågor om intressekonflikter, hans relationer med Ryssland och hans egna finanser. Frågan är hur länge han kan fortsätta så. Det påstås ofta att Trump är en teflonpolitiker som inte alls skadas av skandaler och negativa nyhetsrapporter. Men hans polariserande retorik, hans

kontroversiella ministernomineringar, hans ointresse för etiska regler och presidentämbetets normer samt hans generella ovilja att ge tydliga svar till det amerikanska folket verkar ändå tydligt ha skadat hans anseende.

Trump tillträder som president med de lägsta förtroendesiffrorna i USA:s historia: 37 procent.

Det tidigare bottenrekordet innehas av George W Bush, som tillträdde med förtroende från 51 procent av amerikanerna, efter det kontroversiella presidentvalet 2000. Barack Obama hade som jämförelse förtroende från 75 procent.

Trots Trumps självsäkerhet verkar det amerikanska folket bli alltmer otåligt när det gäller hans undvikande svar på självklara frågor.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“Fakta. Tillträder den 20 januari

Donald Trump tillträder som president den 20 januari. Trump kommer att ha relativt fritt handlingsutrymme, tack vare republikansk majoritet i kongressens båda kammare. Det hjälper honom även att få sina ministernomineringar godkända. Under de första veckorna planerar Trump att upphäva flera av Barack Obamas reformer.

Trump har rekordlåga förtroendesiffror för en nyvald president: 37 procent. Det tidigare bottenrekordet var George W Bush, som tillträdde med 51 procents förtroende. “

DN TORSDAG 12 JANUARI 2017

“ Tillerson pressades hårt om relationen till Vladimir Putin

USA:s tilltänkta utrikesminister pressades hårt om Ryssland i utfrågningen i senaten på -onsdagen. Rex Tillerson är orolig för Rysslands framfart i världen, men menar att det är ett svagt amerikanskt ledarskap som har lämnat fältet fritt. Han vägrade att kalla president Vladimir Putin för krigsförbrytare efter bombningen av Aleppo.

Rex Tillerson, som varit vd för oljejätten Exxon Mobile de tio -senaste åren, är ett kontroversiellt val som tilltänkt utrikesminister. Den 64-årige Tillerson har kritiserats för att ha nära band till Ryssland.

Därför kom det inte som någon överraskning att Tillerson pressades hårt om sin syn på Ryssland och president Vladimir Putin under ett par timmar.

Rysslands framfart måste ses som ett hot, enligt Tillerson. Han konstaterade att USA och Ryssland har motstridiga intressen i många delar av världen, inte minst i Ukraina och Syrien.

– Våra allierade i Nato har all rätt att känna oro över ett återhämtat Ryssland. Men det var i frånvaro av amerikanskt ledarskap som dörren lämnades öppen och felaktiga signaler sändes ut, sade Rex Tillerson.

– Vi behöver öppen och rak dialog med Ryssland. Vi har inte insett att Ryssland inte tänker som vi gör.

Rex Tillerson anser det viktigt att sluta ”att alltid tänka på Ryssland som en motståndare utan i stället som partner ibland”.

Han betraktar de senaste veckornas uppgifter om ryska hacker-attacker och cyberattacker som oroande. Tillerson sade att det är ”rimligt att anta” att president Putin beordrat attackerna.

Utfrågningen hettade till ordentligt när den republikanske senatorn Marco Rubio från Florida försökte få Tillerson att säga att president Vladimir Putin gjort sig skyldig till krigsbrott i samband med bombningarna av Aleppo i Syrien.

– Är president Putin en krigs-förbrytare? frågade Rubio.

– Jag vill inte använda den -termen, svarade Tillerson.

Rubio räknade upp en lista av överträdelser som Ryssland har anklagats för i samband med invasionen av Aleppo och frågade om Tillerson ville ändra sig.

– Det där är väldigt, väldigt allvarliga anklagelser och jag behöver mer information innan jag uttalar mig.

Ordväxlingen fortsatte, men -Rubio fick inte Tillerson att ändra uppfattning.

Rex Tillerson utnämnde kampen mot terrorrörelsen Islamiska staten som USA:s viktigaste uppgift i Mellan-östern och beskrev Kinas agerande i Sydkinesiska sjön som oansvarigt. Han nämnde Nordkorea och Iran som hot mot stabiliteten i världen.

Rex Tillerson har ingen tidigare erfarenhet av utrikespolitik. Han sade att han besökt mellan 40 och 50 länder. Vid ett par tillfällen avbröts utskottsförhören av protester.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Har varit vd för oljebolaget Exxon Mobile

64-årige Rex Tiller-son har varit vd för oljeföretaget Exxon Mobile de senaste tio åren. Han har arbetat på företaget sedan 1976. Tillerson saknar erfarenhet av utrikespolitik. Han är kontroversiell för sina nära relationer med Ryssland. 2012 slöt Exxon Mobile ett mångmiljardavtal med den ryska oljejätten Rosneft om olje-borrning i Arktis.

2013 fick Rex Tillerson ta emot den ryska Vänskapsorden av president Putin. “

DN TORSDAG 12 JANUARI 2017

“ Trump: Det var Ryssland som hackade

USA:s blivande president Donald Trump pekade på onsdagen ut Ryssland som det land som låg bakom hackningen mot Demokraterna och dataintrångs-försöket mot Republikanerna. – Men det är inte bara ryssarna, det är andra länder också, sa han vid en presskonferens i Trump Tower i New York på onsdagen.

Presskonferensen, som genomfördes med Donald Trump stående framför tio amerikanska flaggor, var hans första sedan i juli förra året om man bortser från den Trump höll efter att ha vunnit presidentvalet för två månader sedan.

Frågorna kom att handla om den blivande presidentens förhållande till Ryssland och om den hackning under presidentvalet som de amerikanska underrättelsetjänsterna- slagit fast kom från Ryssland.

Något som Trump hittills har förnekat.

För första gången sa nu Donald Trump att han var övertygad om att det var Ryssland som hackade Demokraternas datorer och som försökte ta sig in i Republikanernas – men utan att lyckas:

– Det var Ryssland, men vi har också utsatts för hackning från and-ra länder som Kina. Och hade Demokraterna haft samma skydd som vi hade så hade folk inte behövt läsa de mejl som (kampanjchefen) John Podesta skrev om Hillary Clinton.-Jag förstår inte att hon inte gav honom sparken efter det, sa han bland annat.

Trump gjorde klart att han inte har några affärer med Ryssland och inte några lån där. Han sa också att Ryssland inte har några hållhakar på honom.

När det gällde Donald Trumps skatte-uppgifter så svarade Trump att han inte kommer att offentliggöra dem:

– Folk bryr sig inte, jag vann!

Trumps advokat Sheri Dillon sa också att samtliga inkomster från Trumps utländska hotell kommer att doneras till statskassan.

Donald Trumps förhållande till USA:s medier har hittills inte varit det -bästa.

Bara under årets första elva dagar- har Trump i olika Twitter-inlägg kallat medierna ”ohederliga” eller ”lögnaktiga” vid sex tillfällen. Under presskonferensen kallade Trump också CNN för ”ohederligt” och påstod att kanalen spred ”fejkade nyheter” med hänvisning till en uppgift som han påstått att -nyhetskanalen publicerat.

När CNN:s reporter på plats försökte ställa en fråga och förklara att man inte publicerat detta blev han nedtystad av Trump som förvägrade honom att ställa frågan och kallade reportern och CNN för ”mycket ohederliga”.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN TORSDAG 12 JANUARI 2017

“ Polens starke man körde över sina motståndare

Till sist valde Polens starke man Jaroslaw Kaczynski att köra över sina motståndare i parlamentet. Nu står landet med en statsbudget som oppositionen anser illegal, samtidigt som all lagstiftning riskerar att stanna av.

DN i Warszawa.
Smogen har legat som ett lock över Warszawa hela veckan. På samma sätt har prestigekampen kring sejmen, parlamentets underhus, lagt en våt filt över landets politiska liv.

Ända sedan den 16 december har ledamöter från två liberala partier, Medborgarplattformen och Nowoczesna, gått i skift och ockuperat stora plenisalen och talarstolen i sejmen.

De har gjort det i protest mot hur regeringspartiet Lag och rättvisa, PIS, röstade igenom budgeten på egen hand före juluppehållet med enkel handuppräckning i ett sidorum.

Vi fick inte delta, har oppositionen hävdat och krävt en ny omröstning. Nej, ni valde att inte vara med, har Kaczynski svarat.

På onsdagen skulle parlamentarikerna återsamlas efter ledigheterna, och hundratals förväntansfulla journalister fyllde sejmens korridorer. Men i stället för omröstningar och debatt blev det en dag av nya utspel och ultimatum från såväl regeringspartiet som oppositionen.
Än skulle det bli en omröstning, fast i en annan sal. Än skulle parlamentet stänga i en vecka så att en kompromiss kunde manglas fram.

Efter timmar av spekulationer, med ständigt nya besked om när sejmen skulle samlas, kom nyheten att senaten – parlamentets överhus i en angränsande byggnad – hade röstat igenom budgeten utan ändringar. Det innebär att den nu skickas till presidenten, den PIS-trogne Andrzej Duda, för underskrift.

Det innebär också att sejmens ledamöter kan sittstrejka bäst de vill, någon ny omröstning blir det inte.

En segerviss Kaczynski framträdde inför medierna:
– Vi har en budget och det är den viktigaste nyheten i dag. Jag tackar samtliga senatorer, sa han men nämnde inte att det bara var PIS egna senatorer som röstade, eftersom de liberala hade lämnat salen i protest.
Medborgarplattformens ledare Grzegorz Schetyna kallade genast budgeten ”illegal” och förklarade att hans parti fortsätter sittstrejken i sejmen, även om talarstolen inte längre ockuperas.
PIS-ledaren Kaczynski svarade med ett illa dolt hot:

– Nödvändiga åtgärder kommer att vidtas som inte beror på mig utan på sejmens talman. Som ledamot och jurist kan jag bara säga att blockering av talarstolen nämns i brottsbalken. Jag hoppas att de förstår vilken situation de har försatt sig i.

Utanför parlamentet har en mindre tältprotest pågått i snart fyra veckor, men när nyheten om senatens omröstning kom samlades genast en större grupp demonstranter.
– PIS politik är som smogen som kväver detta land. Vi får inte låta dem beröva oss den luft som demokratin innebär, sa Mateusz Kijowski, ledare för proteströrelsen Kod, från en tillfälligt uppsatt scen.

”Laglöshet och orättvisa” stod det på plakaten mellan polska flaggor och EU-baner – en förvrängning av regeringspartiets namn. Något tusental trotsade kylan denna onsdagskväll.

Demonstranterna är oroade över Kaczynskis auktoritära tendenser. Det handlar inte bara om vad som nu sker i parlamentet, utan om överkörningen av landets konstitutionsdomstol, om politiska utrensningar i statskontrollerade medier – sådant som så sent som i december fick EU att hota Polen med sanktioner.

Men både EU och oppositionen har åtminstone ett pedagogiskt problem. Formaliteter kring konstitutionsdomstolar och röstregler är abstrakta ting, inget som berör de flesta polacker i deras vardag. I de senaste opinionsmätningarna är PIS fortfarande störst med 37 procents stöd.

Kanske har den liberala oppositionen målat in sig i ett hörn med sin sittstrejk i parlamentet. Så här säger Michal Dadlez, en biologiprofessor i röd dunjacka som har varit aktiv i protesterna:
– Visst stöder vi oppositionen, men den här ockupationen var kanske inte någon särskilt bra idé från början. Ingen hade någon plan B.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“Fakta. Protesterna

Oppositionen i Polen har ockuperat parlamentet sedan den 16 december. Sittstrejken var från början en protest mot nya regler som begränsade mediernas tillträde till parlamentet – ett förslag som nu har dragits tillbaka.

Nu handlar dödläget om statsbudgeten, som röstades igenom med handuppräckning i december. Oppositionen hävdar att den stängdes ute och kräver ny omröstning. Regeringen säger att allt har gått riktigt till. “

DN TORSDAG 12 JANUARI 2017

“ Oro för regelrätt krig efter en serie attentat

Efter tre dödliga attentat i Afghanistans viktigaste regioner ökar oron för ett regelrätt krig i landet. – Säkerheten har försämrats, säger Svenska Afghanistankommitténs generalsekreterare Anna-Karin Johansson.

På onsdagen summerades ett svart dygn i Afghanistan, med sammanlagt 70 döda och ett 170-tal skadade.

Terrorn pågick under tisdagsdygnet och drabbade först Lashkar Gah, provinshuvudstad i Helmand i södra Afghanistan. Åtta personer som deltog i ett möte för äldre förtroendevalda dödades av en självmordsbombare. Helmand, en av de afghanska provinser som producerar mest opium, har länge ansatts av den islamistiska talibanrörelsen. Talibanerna tog också på sig dådet.

Något senare på dagen skakades huvudstaden Kabul av två kraftiga explosioner som visade sig vara samordnade självmordsattacker i närheten av parlamentsbyggnaden på Darulaman Road. Talibanrörelsen tog på sig skulden även för dessa dåd, där minst 51 människor dödades, de flesta civila.

På tisdagskvällen dödades elva personer och 16 skadades i Kandahar i södra Afghanistan. En bomb exploderade i ett gästhus som tillhör guvernören i Kandaharprovinsen. Guvernören gästades av en stor delegation från Förenade Arabemiraten. Fem av dödsoffren var diplomater från emiratet, och landets ambassadör skadades svårt i attentatet men överlevde.

Ingen gruppering har hittills tagit på sig bomben i Kandahar, men stadens polischef pekar ut det islamistiska Haqqaninätverket som står talibanerna nära.

Våldseruptionerna är dåliga nyheter för Svenska Afghanistankommittén (SAK), en biståndsorganisation med fokus på skolor och sjukvård som är en av landets största biståndsaktörer – och privata arbetsgivare.

– Jag har varit i kontakt med våra lokalanställda. De är bestörta och oroliga efter attackerna, säger Anna-Karin Johansson, generalsekreterare för SAK.

Hon konstaterar att säkerhetsläget varit relativt stabilt den senaste tiden, men att 2016 som helhet varit ett bekymmersamt år.

– Våldet har ökat generellt i Afghanistan och det har också ändrat karaktär. Tidigare var det mest militär, polis och annan säkerhetspersonal som drabbades. Nu har kriget flyttat ut till folket. Allt fler civila hamnar i skottlinjen och det påverkar förstås vår verksamhet också.

Av SAK:s cirka 5 000 anställda är 99 procent afghaner, det finns endast ett fåtal svenskar på plats.

– Vi är fast förankrade i Afghanistan. Men det är klart, ju närmare ett krig landet kommer, desto mer måste vi fundera hur vi ska bemöta svårigheterna som uppstår. Säkerhetsdelen i projekten är redan nu alltmer tidsödande och kostsam. Men samtidigt lever och verkar den afghanska befolkningen i landet. De behöver utbildning och sjukvård, säger Anna-Karin Johansson.

De kraftfulla explosionerna i Kabul är ett oroande tecken på att talibanrörelsen börjar utföra allt fler i terrordåd i den afghanska huvudstaden.

Kabul och dess närmaste omgivningar har ansetts vara ett av de få områden där landets regering har full kontroll. En tredjedel av Afghanistans sammanlagt 407 distrikt står utanför regeringens kontroll, enligt deras egna uppskattningar.

I oktober förra året var talibanernas gerilla nära att inta staden Kunduz i norra Afghanistan. Först efter massiva flygattacker från de kvarvarande Natostyrkorna kunde talibanoffensiven slås tillbaka.

Dessutom utgör terrororganisationen Islamiska staten (IS) ett allt större hot i Afghanistan, där de framför allt har koncentrerat sig på attacker mot den shiamuslimska minoriteten. Ungefär 10 procent av Afghanistans 33 miljoner invånare bekänner sig till shiaislam.

För en knapp vecka sedan dödades nio shiamuslimska gruvarbetare i ett bakhåll i den nordliga provinsen Baghlan.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“Fakta. År av krig

Afghanistan omfattar 652 000 kvadratkilometer (1,5 gånger Sveriges yta) och har cirka 33 miljoner invånare, varav omkring fyra miljoner i huvudstaden Kabul.

Landets nutidshistoria har helt präglats av krig. År 2001 invaderades Afghanistan av en USA-ledd allians, då talibanerna vägrade att lämna över terrorledaren Usama bin Ladin. “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Nej, Trump – CNN är inte fejk

Donald Trump kallar CNN ”fejknyheter”. Det visar att han och andra mediekritiker inte har en aning om vad begreppet betyder.

Ordet ”fejknyheter” är onekligen i ropet. Jag tror att Donald Trump använde begreppet hela nio gånger under sin beryktade presskonferens på onsdagen; en gång tog han i ordentligt med frasen ”this fake news was indeed fake news”.

Så kom den blivande presidentens verbala sluggerfest med CNN:s reporter Jim Acosta: ”Jag kommer inte att ge er någon fråga”, slog Trump fast och man hörde njutningen i rösten. ”Ni är fejknyheter!”

Den sista frasen känner jag igen. Det har blivit allt vanligare bland kritiker av ”mainstreammedier” att anklaga dem för just detta. Det är en sorts nyspråk som riktas mot traditionella mediehus både i Sverige och utomlands: ”Ni talar om hur Breitbart och Avpixlat sprider fejknyheter, men det är ni själva som gör det.”

Efter att jag skrev om presskonferensen fick jag en handfull mejl med samma budskap: DN sprider fejknyheter.

Jag förstår reaktionen. Att medier kritiseras är A och O i ett livskraftigt demokratiskt samtal. Alla har läst saker i tidningar som de tycker är felaktiga. Alla har stört sig på uppblåsta journalister och förnumstiga tonfall.

Men låt mig tillämpa just detta tonläge och slå fast en sak. Det är enorm skillnad mellan fejknyheter och riktig journalistik. Hur dåliga DN, SvD, SVT eller Aftonbladet än kan upplevas vara i sina sämsta stunder är det inte fejk vi ägnar oss åt.

Detta är några av de viktiga skillnaderna: Traditionella medier gör fel, men då ska de publicera korrigeringar. De tillåter som huvudregel genmälen från människor som känner sig orättvist utpekade. De släpper fram motstridiga röster: Om Jan Ersa påstår att Per Persa är för glad i brännvinet ringer en ”traditionell” journalist upp Persa och låter honom kommentera saken.

Redaktioner som DN, SVT, TT och Göteborgs-Posten omfattas av ett publicistiskt, pressetiskt regelverk där vi accepterat att hålla oss till vissa principer. Vi förbinder oss att vara kritiska mot källorna och ”kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger”. Den som känner sig felaktigt behandlad kan anmäla och få upprättelse.

Här hör jag högljudda invändningar: Den storyn var inte alls faktakollad. Här fick jag inget genmäle. Jag anmälde men fick inte rätt – jag fick rätt men tidningen kom billigt undan.

Jag är den förste att medge att systemet inte är idiotsäkert. Ibland sker stora övertramp. Men det är vad vi har, som ett försök att kombinera yttrandefrihet med reglering. Alternativet, att staten eller andra makthavare hårdare skulle styra vad medier skriver, är ingen lyckad variant.

Dessutom: Pröva att få någon sorts upprättelse när Breitbart kallat dig landsförrädare, pröva att anmärka på att en story på Avpixlat är för dåligt faktakollad. Pröva att som politiker behålla sansen när en uppsjö anonyma sajter publicerar en storm av olika rykten, lögner och

spekulationer om din person. Det är fejknyheter. Att CNN i en förvisso diskutabel publicering rapporterar om en underrättelseläcka som kan skada Donald Trump är i en annan division.

Även alternativa medier kan ibland göra en bra och viktig journalistisk insats. Men det är som med alternativmedicin: Att man någon gång blir frisk av homeopatisk hemorrojdsalva betyder inte att alla traditionella läkare är en korrumperad elit och att de okonventionella läkemedlen är här för att ta över.

Det är viktigt att erkänna att de traditionella medierna långt ifrån alltid lyckas med sitt uppdrag. Ibland blir rapporteringen partisk; själv är jag just nu trött på de unisona hyllningarna av Barack Obama som tydligen inte kan öppna munnen utan att människor faller i trans och hulkar om vilket universalgeni han varit i åtta år.

Vad värre är: Felaktiga uppgifter publiceras regelbundet i traditionella medier, nyheter hårdras, oskyldiga pekas ut. Vi journalister måste vara lyhörda för kritik, på tårna, beredda att möta krav på så objektiv information som möjligt.

Å andra sidan publicerar Dagens Nyheter i runda tal hundra texter om dagen. Och det bara i papperstidningen, sedan tillkommer den ständiga verksamheten på sajten med artiklar som kommer och försvinner, skrivs om och kompletteras. Kanske gör vi och våra mediekolleger, med de siffrorna i åtanke, ändå ett hyfsat jobb?

När vi inte gör det: klaga gärna, hör av er, diskutera och kritisera. Men kalla det inte fejknyheter. Det är en helt annan sak.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Björn af Kleen: Att inte veta var man kommer ifrån kan vara en frihet

Det är lätt att glömma i dag. Men i några avseenden var Barack Obama en lika otänkbar president som Donald Trump.

Jag ägnade julhelgen åt journalisten och författaren David Remnicks sex år gamla biografi över den avgående presidenten. ”The bridge. The life and rise of Barack Obama” är medicin mot tilltagande politisk depression.

En anekdot i boken lyder så här: efter att delstatssenatorn Obama förlorat ett val till representant-huset försökte hans vänner muntra upp honom genom att skicka honom till det demokratiska partiets konvent i Los Angeles i augusti 2000.

På flygplatsen försökte Barack Obama hyra en bil av Hertz men hans American Express var spärrat på grund av överskriden kredit. På arenan där konventet ägde rum hade Obama ett pass med så begränsad access att han endast kunde vistas i korridorerna. Valfri tidningsreporter hade bättre tillgång till den politiska scenen än mannen som valdes till USA:s president åtta år senare. Han flög hem till Illinois i förtid.

När Obama nu tar farväl av världspolitiken kan man få intrycket att hans eftertänksamma person var genetiskt förprogrammerad att hantera makt och kärnvapenkoder. I själva verket mognade Obama sent. På gymnasiet var han nära att bli en drop out. Han kallades Barry, rökte stora mängder marijuana och var mer inriktad på basket än läxor. I årsboken från hans sista år inkluderade Obama ett stilleben av en ölflaska och rullpapper för marijuanabruk. Obamas studieresultat var -”oansenliga”, skriver David Remnick.

På nästa anhalt – Occidental college utanför Pasadena i Kalifornien intresserade sig Barry för politisk filosofi och började träna mer regelbundet. Men han sniffade fortfarande kokain då och då. Sista året i Pasadena delade han lägenhet med en muslimsk playboy. Mer seriösa studenter uppfattade Obama som ”för GQ”, för mycket av ytlig herrtidning.

Obamas familjeomständigheter påminner en aning om villkoren för de ensamkommande ungdomar som flyr till Sverige i dag. Pappan övergav honom i tvåårsåldern och dog desillusionerad och alkoholiserad i Kenya. Mamman, en etnolog med rötter i Kansas, tillbringade delar av sonens uppväxt i frånvaro – på fältstudier i Indonesien. Obama uppfostrade sig själv, en process präglad av knark och manligt identitetssökande .

Innan Obama fann sin begåvning på elitinstitutioner som Columbia och Harvard Law School på den amerikanska östkusten var han en potentiell no go-zon, en individ utan tydliga rötter och sammanhang, etniskt brokig, kulturellt förvirrad. Farlig, skulle nationalisterna säga.

Det finns något djupt fängslande med Barrys öde. En av David Remnicks poänger är att Obamas koppling till medborgarrättsrörelsen och segregationen aldrig var självupplevd. Han var för ung och för medelklassig för att ha egen direkt erfarenhet av slaveriets efterdyningar. Obamas retorik och stil var inlärd snarare än ärvd. I ett reportage i The New Yorker publicerat i samband med höstens val kallade David Remnick den avgående presidenten för USA:s egen etnograf – han förmår betrakta sig själv och sitt land utifrån, som ”en forskare av sin egen situation”.

Den självdistansen, och alla möjligheter till självförverkligande som den rymmer, är en viktig del av Barack Obamas eftermäle i en globaliserad värld. Att inte veta var man kommer ifrån kan vara en frihet. Men det förutsätter också att vi som tror oss veta tänker först och dömer sen. “

Luftföroreningar i europeiska städer

Mikrogram partiklar per kubikmeter luft ($PM_{2.5}$) 2013/2014.

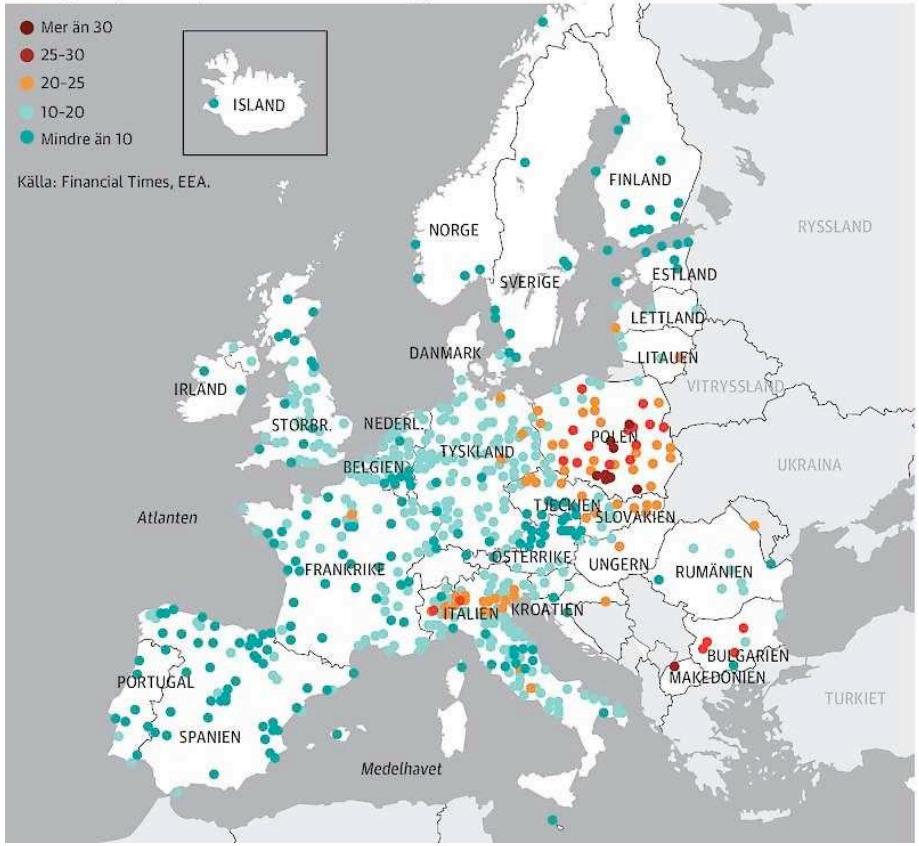

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

”Putin försöker krossa Nato”

“ När James Mattis, som kan bli ny försvarsminister, frågades ut på torsdagen framhöll han Natos betydelse, och menade att Putin vill slå sönder alliansen. Mattis ses som en av de nyckelpersoner som kan -stabilisera en oförutsägbar Donald Trump.

Washington.
Om oron och motståndet hos Demokraterna är stort kring flera av den blivande presidenten Donald Trumps nomineringar till ministerposter, råder större enighet i fråga om James Mattis, som föreslås bli försvarsminister. Mattis frågades ut av senaten på torsdagen.

James Mattis är pensionerad marinkårsgeneral, och har haft ledande positioner under USA:s krig i Mellanöstern. Han är känd som en läsande strateg, och en person som inte är rädd för att vara obekväm. De egenskaperna lugnar många som bävar för Trumps oförutsägbarhet, inte minst på en utrikes-politisk arena. Där antas Mattis kunna ha en viktig roll att fylla.

Mattis beskrev under utfrågningen Nato som helt centralt för USA:s säkerhet, och varnade för att komma Ryssland och dess president alltför nära:
– Jag tror att det viktigaste nu är att vi ser att Putin försöker krossa Nato och att vi tar de samordnade steg, diplomatiska, ekonomiska, militära, och arbetar med våra allierade på ett sätt som krävs för att försvara oss som vi måste.

Han svarade vidare ”yes, sir” när John McCain, som ledde utfrågningen, undrade om han anser att USA bör ha en permanent militär närvaro i Baltikum. Mattis syn på Ryssland är betydligt mer skeptisk än den som Trump hittills har uttryckt.

James Mattis sa också att han har diskuterat såväl Nato som Ryssland med Trump, som regelmässigt talar väl om Putin och har ifrågasatt USA:s skyldighet att militärt bistå också Natos medlemsländer, en uppfattning som strider mot den gängse också bland republikaner.

James Mattis framhöll vikten av att ha ett försvar i avskräckande syfte, men anser inte att USA:s militära förmåga i dag är tillräcklig för att fylla en sådan funktion. Han beskrev också Iran som ett stort hot mot såväl USA som Israel och arabländerna, men han bedömde att USA sannolikt har kapacitet att se till att kärnenergiavtalet efterföljs.

En fråga överskuggar hans meriter:- om James Mattis ska godkännas måste ett undantag göras från principen att ha en civil person som chef för Pentagon. Karantänen är sju år; Mattis avslutade sin tjänst i maj 2013. Det är sannolikt att han medges ett undantag, något som bara skett en gång tidigare, då general George Marshall tilläts bli försvarsminister 1950.

Mattis var inte den enda som frågades ut under torsdagen. Om Mike Pompeo, kongressledamot från Kansas och Trumps förslag som CIA-chef, godkänns, blir han den som får den digra uppgiften att reparera relationerna mellan underrättelsetjänsten och Donald Trump. Pompeo, som tidigare har försvarat långtgående informationsinhämtning och avlyssning, försäkrade att han kommer att motsätta sig presidenten om denne vill återinföra tortyrmetoder vid förhör, såsom skendränkning.

Delar av utfrågningen av Pompeo var säkerhetsklassad och skedde bakom stängda dörrar. Därutöver utfrågades också den pensionerade hjärnkirurgen Ben Carson, som föreslagits som bostadsminister.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Fakta. 800 måste godkännas

Över 800 personer som tillsätts av den nya administrationen kräver godkännande av senaten. Det är mycket ovanligt att en person efter en utfrågning inte godkänns av senaten. Några nyckelposter kräver inte godkännande, bland dem Trumps närmaste rådgivare i Vita huset.
FBI-chefen utreds
FBI-chefen James Comeys agerande under valrörelsen kommer nu att bli föremål för en intern-utredning inom justitiedepartementet. Med elva dagar kvar till valet gick Comey ut med information om att FBI genomförde en utredning med koppling till Clintons tidigare e-post-utredning.
FBI-chefens agerande kritiserades starkt av Demokraterna och Clintons kampanj har anklagat Comey för att ha orsakat förlusten i valet. En vecka senare konstaterade Comey att det inte fanns några brottsmisstankar som kunde kopplas till Clinton.
Utredningen kommer att undersöka om Comey bröt mot FBI:s -policy genom sina olika kommentarer i fallet, skriver The Hill.
Comey själv har förklarat sitt agerande med att det rådde -exceptionella omständigheter och att allmänheten behövde information.
DN “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Nedmonteringen av Obamacare är redan inledd

Analys. Republikanerna har redan inlett nedmonteringen av ”Obamacare”, men är splittrade i hur reformen ska hanteras. Donald Trump har inte preciserat vad han vill ha i stället – och tiden är knapp.

Washington.
Affordable care act, informellt omnämnd som Obamacare och ACA, röstades igenom när kongressen hade demokratisk majoritet, och undertecknades av president Barack Obama i mars 2010.

Nu har Republikanerna i ett budgetförslag inlett processen att montera ned lagen.

Det politiska motståndet mot reformen av sjukvårdsförsäkringssystemet, som är en omfattande lag med många detaljer och undan-tag, var stort från början – och det är svårt att hitta en republikansk politiker som inte har gått till val på att göra allt i sin makt för att undanröja Obamacare.

Det gjorde också Donald Trump.
”To repeal and replace” – dra tillbaka och ersätta – lagen upprepas som ett mantra. Men när det nu börjar dra ihop sig börjar Republikanerna bli nervösa: Ta bort? Bara ta bort? Men vad händer då med ..?

Till reformens viktigaste komponenter hör möjligheten att teckna sjukvårdsförsäkring även för personer med känd sjukdomshistoria, och den solidariska finansieringen – en riskspridning som har inneburit en högre premie för vissa amerikaner.

Ingen påstår att Obamacare är perfekt, men den har gett över 20 miljoner tidigare oförsäkrade amerikaner sjukvårdsförsäkring. Donald Trump har, som i många andra frågor, varit tydlig i rubriken men oläslig i det finstilta, och har inte preciserat hur han tänker sig ett nytt system. Däremot har han lovat väljarna att ingen ska drabbas under mellantiden, ingen ska mista sin försäkring och ingen ska behöva betala mer. Han har också sagt att han vill behålla delar av ACA, som möjligheten för barn att upp till 26 års ålder omfattas av sina föräldrars skydd.

Också många republikaner ser det som orealistiskt att ett färdigt lagförslag ska kunna presenteras på ett par veckor. Demokraterna har arbetat hårt för att göra det maximalt komplicerat att riva upp reformen.

Men med tanke på den prestige som ligger i Obamacare är det osannolikt att Republikanerna skulle nöja sig med att förändra lagen, i stället för att byta ut den. Det är dock inte helt otroligt att den slutligen ersätts med en som har kvar flera nyckeldelar.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Risk för mer handgemäng under kommande dagar

Analys. Istanbul. Knytnävar, bitande och raseri har blivit en del av det politiska språket i Turkiets parlament. Denna gång är det debatten om att ge presidenten mer makt som får det att smälla.

Läs inte nyheterna i dag. Jag rodnar, hojtade en grannfru tidigt på torsdagsmorgonen när jag var ute och köpte bröd på bageriet.

Hon syftade på att den turkiska parlamentsdebatten om konstitutionsskifte redan lett till att en parlamentariker från regeringspartiet AKP blivit biten av en ledamot från det största oppositionspartiet CHP, sönderslagna bord och allmänt tumult. Även Fatma Kaplan Hürriyet från CHP blev fysiskt attackerad när hon filmade AKP-ledamöter som öppet visade hur de röstade. Det här är inte förs-ta gången parlamentet omvandlas till en boxningsring. I maj förra året uppmärksammades ett häftigt bråk under en diskussion om att ta bort immunitet från ledamöter och även tidigare har flera slagsmål inträffat, filmats och spritts via sociala medier. Det är en del av det politiska språket i Turkiet, förklarade en analytiker för mig häromdagen. Förhoppningen var att det skulle försvinna med fler kvinnliga parlamentariker men så har inte skett.

Debatten som inleddes i måndags kan dessutom föra in landet i en helt ny era och är mycket kontroversiell. Den river upp känslor över hela landet och redan första dagen var det demonstranter utanför parlamentet i Ankara som fördes bort av polisen.

Det är ingen liten ändring som är föreslagen. Den skulle i grunden ändra den konstitution som började ritas upp efter att det Ottomanska imperiet föll. Bland annat innebär den att nuvarande president Recep Tayyip Erdogan skulle kunna sitta kvar som president till 2029.

Det här kan bli verklighet om ett par månader.

Kritikerna menar att det kommer att ge presidenten full makt och att det kommer att vara nästan omöjligt att kritisera eller stoppa några av hans förslag.

Presidenten och regimen menar däremot att det är enda sättet att få stabilitet i landet som skakas av terrordåd, en väpnad konflikt mellan regimen och de kurdiska rebellerna PKK samt efterdyningarna av militärkuppförsöket den 15 juli förra året.

Även om lagändringen är kontroversiell talar mycket för att parlamentet kommer att rösta genom alla de 18 punkterna och att det därefter blir en folkomröstning i början av april.

För att grundlagsändringen ska kunna drivas genom behövs stöd av 330 av de 550 ledamöterna. Regeringspartiet AKP behöver utöver sina egna ytterligare 14 röster, vilket det troligen kommer att få från det nationalistiska partiet MHP.

De två andra partierna CHP och HDP motsätter sig lagändringen men har ytterst liten möjlighet att stoppa förslaget. Fatma Kaplan som attackerades i onsdags säger att hela omröstningen handlar om att dela Turkiet och att ändra konstitutionen skulle förstöra framtiden för landets barn. Landet skulle förlora allt de byggt upp under 140 år. Trots att hon är skakad av attacken häromdagen kommer hon fortsätta protestera, säger hon.

Prokurdiska HDP, som för första gången passerade parlaments-spärren under valet 2015, har dessutom elva av sina ledamöter gripna misstänkta för kopplingar till PKK. Ledaren Selahattin Demirtas har, via sina advokater, sagt från cellen att de berövats möjligheten att påverka.

Men trots att de flesta gissar att lagändringarna kommer röstas genom lär kommande dagars debatt bli livlig med såväl verbala som eventuellt fler fysiska sammandrabbningar.

Terese Cristiansson “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Därför saknar den läckta ”Trumpdossiern” trovärdighet

Analys. Moskva. Det är ett känt faktum att den ryska säkerhetstjänsten FSB samlar så kallat kompromat på olika personer. Men den så kallade Trumpdossiern som har läckt via den amerikanska webbsajten Buzzfeed målar upp en bild som inte alls motsvarar FSB:s sätt att arbeta.

”Kompromat” är ett ryskt slangord som betyder komprometterande material. Till exempel kan man filma en känd politiker när denne har sexuellt umgänge, helst med någon som vederbörande inte är gift med. Eller avlyssna någon för att vid behov kunna sätta dit vederbörande för korruption.

FSB och militärens egen underrättelseorganisation GRU är mästare på att samla kompromat. Man gör det på alla, vän som fiende. Det är inget personligt. Kompromat kan alltid behövas.

Men den så kallade rapport om Rysslands kompromat på Trump som nu har läckt ut via Buzzfeed är inte att betrakta som trovärdig.

Trump har ytterst få gånger besökt Ryssland. Men enligt rapporten lyckades FSB få jackpott på Ritz Carlton Hotel år 2013, där man ska ha filmat magnatens sexlekar med prostituerade.

Putin, känd för att inte dricka, ska ha tagit en drink tillsammans med sin polare Sergej Ivanov för att fira den framgångsrika kampanjen mot Hillary Clinton i presidentvalet.

Alla dessa bilder som målas upp för tankarna till en sämre Bondrulle.

Om man ska tro rapporten har författaren haft tillgång till en vid skala källor i Putins absolut närmaste krets. Den respekterade brittiska säkerhetsexperten Mark Galeotti förhåller sig ytterst skeptiskt till den möjligheten.

När FSB samlar kompromat på folk gör de det ofta i åratal. Man måste följa objektet under en längre tid för att lyckas filma sexualakter eller fånga upp något intressant via avlyssning. Att FSB hade kunnat göra det med Trump är en praktisk omöjlighet eftersom han har varit i Ryssland så få gånger.

Till saken hör också att när FSB samlar kompromat gör de det oftast på sina egna, det vill säga ryska beslutsfattare, affärsmän eller tjänstemän. Just därför att det tar tid, kräver ett långsiktigt arbete och fysisk närvaro i Ryssland.

Och framför allt: Hela poängen med underrättelseverksamhet är att den ska vara hemlig. Enligt den här rapporten skulle en bred skala personer bland ryska beslutsfattare och höga tjänstemän känna till Trumpprojektet.

Det vill säga: En stor mängd personer kände till ett topphemligt projekt som först nu har läckt ut till offentligheten, tack vare en pensionerad brittisk underrättelseofficer.

Hypotesen låter inte rimlig.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ HRW: Politisk populism hot mot mänskliga rättigheter

Den framväxande politiska populismen, representerad av statschefer som USA:s blivande president Donald Trump, är ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna.

Det skriver människorättsorganisationen Human rights watch (HRW) i sin årliga rapport.

Den 704 sidor tjocka rapporten är en sammanställning över tillståndet för de mänskliga rättigheterna i världen. Förutom en genomgång land för land belyser HRW trender och tendenser som hämmar människorätten. Och det är där kritiken höjs mot ledare som säger sig tala i ”folkets” namn när de förespråkar inskränkningar i rättigheterna för flyktingar och minoriteter.

”Donald Trumps presidentvalskampanj ger en tydlig bild av intoleransens politik”, skriver HRW-chefen Kenneth Roth i förordet.

”Trump talade till många amerikaners missnöje […] men på ett sätt som bröt med alla grundläggande principer för anständighet och jämlikhet”, fortsätter Roth.

HRW-chefen kritiserar västliga ledare för att ”begrava huvudet i sanden i förhoppningen om att populismens vind ska blåsa över”, eller spela med i missnöjespolitiken i stället för att stå upp för människorättens principer.

Som ett exempel tar han den brittiska konservativa premiärministern Theresa May och hennes kritik mot de jurister som vill undersöka tortyranklagelser mot brittiska soldater i Irak.

Ett annat fokus för rapporten är, inte oväntat, kriget i Syrien och de krigsbrott som dokumenterats. HRW har under året rapporterat om regimens användande av inhumana vapen, exempelvis kemiska stridsmedel och så kallade tunnbomber, bensinfat fyllda med trotyl och skrot som släpps över bostadsområden från arméhelikoptrar.

HRW noterar att terrororganisationen Islamiska staten (IS) utfört ”obeskrivliga” övergrepp i Syrien och Irak, men att president Bashar al-Assads krigsmakt står bakom en stor majoritet av civilas dödsfall i Syrien.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Bas i New York

Human rights watch (HRW) är en människorättsorganisation med huvudkontor i New York. HRW är en utlöpare av Helsinki watch som grundades 1978 för att övervaka det så kallade Helsingforsdeklarationen, det internationella avtal som 1975 garanterade respekt för mänskliga rättigheter i väst och i dåvarande östblocket.

HRW har cirka 400 anställda och producerar ett hundratal rapporter årligen. “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Konserthuset förenar rymd och intimitet

Hamburg, Tyskland. Konserthuset Elbphilharmonie försenades i fem år men har nu till slut öppnat. DN:s Martin Nyström imponerades av både arkitekturen och det utmanande invigningsprogrammet.

Det sägs att Hamburg har fler broar än London, Amsterdam och Venedig tillsammans. Hela staden genomfars av vatten. Och mitt i den ligger dessutom en stor sjö. Något som fick mig att hyra en segeljulle för ett par timmar vid mitt senaste besök (DN, 11/1), och inom mig utropa ”Här började civilisationen!” när jag mötte en likadan julle ute på fjärden seglad av tre äldre stadsfina damer i kappa och hatt.

Inte så långt från denna sjö kunde man faktiskt säga att den moderna europeiska musikhistorien började, i det kvarter där tonsättaren Carl Philipp Emanuel Bach och diktaren Friedrich Klopstock bodde grannar på 1790-talet och i dagliga samtal utvecklade en första poetiskt inspirerad romantisk tonkonst – den så kallade ”känslosamma stilen” som sökte efter en ny sensibilitet för att uttrycka stämningar. En radikal borgerlig estetik som ville att musiken skulle fånga alltings föränderlighet i stunden. Det var begynnelsen för en ny slags musikalisk subjektivitet som sa: ”Spela från själen, inte som från en upplärd fågel.” Den fick sin mest raffinerade fortsättning ett halvsekel senare med stadens genom tiderna största tonsättarnamn – Johannes Brahms – vars musik verkligen kan sägas vara lika rörlig som ett vatten.

Föränderlighet är också det första som kommer i ens tankar när man närmar sig det nya konserthuset Elbphilharmonie i Hamburgs gamla hamnkvarter. Byggt ovanpå ett stort före detta hamnmagasin i tegel (för kaffe och te) reser det sig i djärva våglinjer av glas. Två huskroppar där det massivt fortliknande magasinet med sina små fyrkantiga fönster övergår i en arkitektonisk rörelse som vill dra allt med sig uppåt. ”Det utsiktslösa tillhör gårdagen” har också huset sagt i sin marknadsföring överallt på reklampelare inför invigningen i onsdags.

I arkitekturen kan alla se hur fundamentet står som en förutsättning för förändring – ett uttryck som också förstärks av den över 80 meter långa och oerhört vackert välvda rulltrappan som leder upp i huset från gatuplan likt en oceanisk våg. Den för besökarna upp till den stora plazan, offentlig och öppen för alla, som breder ut sig i glipan mellan de båda byggnaderna, innan allt blir rörelse och ljus i trapporna upp till konsertsalen. I denna kraftfulla arkitektoniska dialog mellan gravitetisk tyngd och lätthet känner man också igen den världsledande schweiziska arkitektbyrån Herzog & de Meurons tidigare uttryck, kanske framför allt i deras Tate Modern i London. Också det ett möte med en förfluten industrialism och en ny framtid.

Men underverket är trots allt den stora konsertsalen, vars foajéer runt om slösar med vita färger, ljusa träslag och välvda former samt utsikter åt alla håll. Något som förbereder en för den öppna och socialt inspirerande atmosfär som fortsätter in i själva salen. Med förebild i arkitekten Hans Scharouns modernistiska klassiker Berliner Philharmonie från 1963 är podiet placerat mitt i rummet, där branta, terrassliknande läktare runtom gör att man som publik kan se och ta in varandra under musikupplevelsen. Designen garanterar dessutom att var man än sitter bland de 2100 platserna är man aldrig mer än 30

meter från dirigenten. En förbluffande förening av rymd och intimitet som vida överträffar den i Berlin, och som är perfekt avvägd för att framhäva musikens gemenskapsstärkande kraft – även i de stunder då man helt övermannas av dess känslostyrka.

Det är helt klart att man inte kan sjösätta ett sådant här konserthus utan att ha mycket starka visioner om musikens sammanhållande kraft. Och att den kan ha det om man är rörlig i sina perspektiv och öppen för dialoger med nya horisonter. Med sitt invigningsprogram visar också Elbphilharmoniens chef Christoph Lieben-Seutter, orkestern och dess chefdirigent Thomas Hengelbrock att man menar allvar. Jag kan faktiskt inte minnas att jag har varit med om ett så utmanande program i ett så representativt sammanhang tidigare. Att Hamburg verkligen vill låta höra om sig igen och ta en ledande position inom musiken, det är helt klart.

Genom att inleda med Benjamin Brittens oboesolo ”Pan” framfört från en av läktarna signalerades två saker. Dels att vi skulle föras djupt in i musikens månghundraåriga historia av häpnadsväckande innovationer, och dels att vi skulle få uppleva konsertsalen från alla håll och nivåer och inte bara från podiet. Något som visade sig bli en resa där spröda harp- och lutklanger från senrenässansen och den tidiga barocken växlade med avantgardistiska orkesterkrevader och rent buller. Countertenoren Philippe Jaroussky och en fyrstämmig motettkör i musik av Emilio de’ Cavalieri, Jacob Praetorius, och Giulio Caccini interpunkterades av vilda klangliga vrål av efterkrigsmodernister som Bernd Alois Zimmermann och Rolf Liebermann (en ikon i Hamburg efter att han som operachef där uruppförde 24 nya operor under 14 års tid!). En fenomenal duell mellan olika tidsåldrar som upphöjdes till harmoni av den mångfaldsjublande finalsatsen till Olivier Messiaens ”Turangalîlasymfoni”.

När Richard Wagners förspel till ”Parsifal” inledde efter paus var det nästan som att jag hörde det för första gången, även om tolkningen var långt från sensationell (Elbphilharmoniens orkester har en bit kvar för att bli en av de allra främsta). Det var kontexten som öppnade verket på nytt och frilade dess famlande känsla av att vara på väg men utan att veta vart. Efter detta följde uruppförandet av Wolfgang Rihms orkestersångcykel ”Reminiszenz” med sina närmast kvicksandsaktigt sjunkande elegiska stämningar. Den beredde vägen för Ludwig van Beethovens glädjeyrande finalsats ur den nionde symfonin, som i slutet av konserten sparkade igång tiden igen och väckte framåtdrivet med Bryn Terfel, Hanna-Elisabeth Müller (som ersatte en sjuk Camilla Tilling), Wiebke Lehmkuhl och Pavol Breslik som strålande solister.

Men det allra finaste ögonblicket under konserten, när jag nu tänker på det med lite distans, var ändå när Henri Dutilleuxs ”Mystère de l’instant” från 1989 skarvlöst smögs in i början av konserten. Med sina sällsamma klanger av stråkar och cimbalom anropade den Carl Philipp Emanuel Bachs och Friedrich Klopstocks djärva men också ytterst diskreta experimenterande med alltings föränderlighet i ett Hamburg för mer än 200 år sedan.

Martin Nyström martin.nystrom@dn.se “

“Elbphilharmonie.

Tanken på ett nytt konserthus på en av kajerna i Hamburgs hamn föddes 2001 då hamnverksamheten hade flyttats längre söderut längs floden Elbe.

2003 fick arkitektfirman Herzog & de Meuron, kända för bland annat olympiastadion i Beijing och Tate Modern-museet i London,

uppdraget att ta fram ett förslag som utgick från ett nybygge ovanpå ett av de jättelika magasinen.

Uppdraget som akustiker gick till den världsledande Yasuhisa Toyota, som fått fram en klar och varm klang genom att klä väggarna med tiotusen ofärgade och individuellt mönstrade gipsplattor.

Bygget satte igång 2007 men avbröts under åren 2011 och 2012 eftersom kostnaderna hade skenat. Efter att en parlamentarisk utredning löst rättstvisterna upptogs arbetet igen 2013. När huset nu invigs är det fem år försenat och har kostat Hamburgs skattebetalare fyra gånger mer än vad som var tänkt från början: 789 miljoner euro.

Här finns två fasta orkestrar: NDR Elbphilharmonie Orchester och kammarorkestern Ensemble Resonanz.

Den stora salen har 2 100 platser och den lilla har 550 platser. Dessutom finns Kajstudio 1 med 150 platser.

De starkt subventionerade biljettpriserna gör att de billigaste endast kostar 15 euro. Biljetterna till söndagskonserterna kostar bara mellan 6 och 17 euro.

Alla konserter under säsongen 2017 är slutsålda, samtidigt som plazan väntas locka fem miljoner besökare i år. “

DN FREDAG 13 JANUARI 2017

“ Martin Gelin: Rasism är det djupaste såret i historien och vår tids viktigaste politiska fråga

Det gläder mig att läsa Marika Lindgren Åsbrinks pålästa och nyanserade kommentar (DN 5/1). Jag har egentligen bara en viktig invändning, som jag hoppas sammanfattar problemet med den här diskussionen.

Lindgren Åsbrink påstår att det finns en debatt om huruvida Trumps väljarstöd bottnar i ekonomisk oro eller rasism och att jag där skulle välja det senare argumentet. Det är precis motsatsen till vad jag faktiskt skriver: att det inte går att skilja rasism från ekonomisk oro. Rasism bottnar nästan alltid i just det Lindgren Åsbrink kallar “rädslan att falla”. Jag försökte reda ut det här redan i min bok ”Den amerikanska högern”, 2012, där jag beskrev just Donald Trump som en modern motsvarighet till segregationsförespråkaren George Wallace, en ilsken populist på 1960-talet som förenade ekonomisk populism med öppen främlingsfientlighet.

Jag har skrivit dussintals reportage om den ekonomiska oron bland Trumps väljare, om sambandet mellan valdistrikt där självmorden ökar och Trumps väljarstöd, om opiatberonde krigsveteraner som skyller allt på ”Washington”.

Det är nog omöjligt att ha ägnat uppmärksamhet åt presidentvalet utan att stöta på alla dessa rapporter om ekonomisk oro. Jag tror att svenska medier vid det här laget hunnit intervjua i princip varje gruvarbetare i

Appalacherna. Men precis som Lindgren Åsbrink själv erkänner så utesluter inte denna ekonomiska oro att samma väljare samtidigt kan drivas av rasistiska övertygelser.

Rasismen riskerar att tillta efter ekonomiska kriser, men i amerikansk historia finns det ett ännu tydligare samband: den tenderar att öka när det sker politiska framsteg för svarta. Att åtta år med en svart president skulle leda till en enorm reaktionär backlash var därmed väntat. I amerikansk politik har ”rädslan för att falla” sällan kunnat skiljas från synen på relationerna mellan vita och etniska minoriteter.

Den ekonomiska förklaringsmodellen är alltså inte felaktig, men den är otillräcklig. Ingen vettig människa har påstått att Trump vann *enbart* på grund av rasism, men han hade sannolikt inte vunnit *utan* rasism.

Att förklara Trump utan att nämna rasism riktar uppmärksamhet bort från de som lär bli Trumpadministrationens första offer: etniska minoriteter i USA. Det skönmålar dessutom högerpopulismen som en ekonomiskt rationell proteströrelse, snarare än en reaktionär backlash som slår nedåt.

Det här är 2000-talets viktigaste politiska fråga. Det är dags att vi tar rasismen på allvar, i stället för att komma med eufemismer. Det går inte att förstå USA:s högerpopulistiska våg enbart genom att läsa Piketty och Stiglitz. Man måste även läsa Ta Nehisi Coates, Michelle Alexander och Karen Stenner. Man måste läsa Eric Foners ”Reconstruction” ocwh J Anthony Lukas ”Common ground”.

Rasism är det djupaste såret i den amerikanska historien. Det vore märkligt att sluta prata om det just när Donald Trump tillträder som president.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Kristna dör – världen blundar

Så var det dags för den årliga publiceringen av en svart lista: World watch list som rangordnar de länder där förföljelserna av kristna är som störst. Nu kommer åter svenska mediekonsumenter att tröttas ut av det ständiga tjatet om denna publikation som...

Nej, den risken är minimal. WWL kommer och går ytterst obemärkt. Hittills i år är det bara de kristna medierna Dagen, Kyrkans tidning och Sändaren som ens nämnt den. Vilket är märkligt och oerhört sorgligt eftersom den vittnar om en massiv förföljelse med stora inslag av folkmord.

Enligt organisationen Open Doors, som sammanställer listan, möter i dag fler än 200 miljoner kristna ”allvarlig förföljelse” för sin tro. Det är nästan var tionde utövare, en svindlande siffra.

Värst är situationen i Nordkorea, Somalia, Afghanistan, Pakistan och Sudan. Det kommunistiska Nordkorea är helvetet på jorden för troende.

Men det största förtrycket av kristna kommer från islamistiskt håll. Siffrorna talar för sig själva: Islamismen är orsak till förföljelse av kristna i 14 av de 20 värsta länderna och i 35 av de värsta 50. Av de tio värsta är det bara två – Nordkorea och Eritrea – där kristna förföljs av andra orsaker.

Efter jihadismen målas den växande nationalismen upp som faktor bakom förföljelse. Här nämns särskilt Indien, där minoritetsgrupper regelbundet angrips av radikala hindunationalister.

Huvudproblemet är förstås inte att det är just kristna som förföljs, det är att så många (i synnerhet muslimska) länder, regimer och organisationer spottar på trosfriheten. Detta drabbar alla religiösa minoriteter, som shiiter, judar och yazidier, och det kan göra livet till en mardröm för ateister och konvertiter, vilket vi också ser exempel på i Sverige.

De kristnas särskilda utsatthet tycks inte heller år 2016 ha gjort några djupare intryck på den svenska rege-ringen. I utrikesdeklarationen nämnde ministern Margot Wallström ansvaret för att bekämpa ”antisemitism, islamofobi, afrofobi och antiziganism” – alla viktiga områden varav inget hade behövt strykas för att de mest utsatta, de kristna, också skulle få plats.

Ytterst få politiker har heller nämnt ordet ”folkmord” ens i samband med IS slakt av bland andra kristna och yazidier. Birgitta Ohlsson (L) och Lars Adaktusson (KD) är två viktiga undantag, två ljuspunkter i det kompakta mörker som omger ett av vår tids värsta pågående brott, den globala förföljelsen av kristna.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Med Humpty Dumptys gillande

Nätet är vår tids svar på tryckpressen. Dramatiska förändringar på informationens område tycks gynna åsikter på faktas bekostnad.

I Lewis Carrolls ”Through the looking glass” hittar vi den kusliga dialogen mellan lilla Alice och Humpty Dumpty som, uppflugen på en mur, förklarar att ord ingen annan mening har än den som för ögonblicket faller honom in. Alice frågar om han verkligen kan få ett ord att betyda så många olika saker, men hennes invändning avfärdas: alltsammans är en fråga om vem som bestämmer.

Alltså en ren maktfråga.

Den berömda dialogen hör till den litterära genren nonsens, särskilt omhuldad i England. Men vad Humpty Dumpty säger är samtidigt just kusligt eftersom då inget gemensamt överenskommet system längre gäller för mänskligt umgänge. Inga begrepp eller fakta har mening. Humpty Dumptys godtycke garanterar att alla kommer att tala förbi varandra. Nihilism är den enda ”ordning” som gäller i hans värld.

Där är vi väl ännu inte i vår, även om *fake news* skulle ha väckt Humpty Dumptys gillande. Men också hos oss är det faktiska på reträtt, ibland nära nog på flykt. Det är länge sedan som *comment is free, but facts are sacred* gällde som rättesnöre för politik och det offentliga samtalet. I stället har åsikter och känslor tagit över. Ingen tidsmedveten journalist kan i dag börja en intervju utan att först fråga

”hur känns det nu?” Det tycks till, man säger sin mening, man upprörs. Diskursens böjningsmönster bestäms av ”vill”, ”bör”, ”kräver” eller ”hoppas” långt mer än av ”är”. Det finns till och med de som menar att vi redan lever i en postfaktisk värld där just prefixet ”post” skulle markera att vi inte har att göra med mode utan med en helt ny epok.

Fakta har så hamnat i otakt med tidsandan. Med tilltagande individualism och jagfixering blir det önskvärda viktigare än det – faktiskt – möjliga. För detta har fakta åtminstone delvis sig själva att skylla då de framhärdar med att i en alltmer självupptagen värld vara desamma för alla. Dessutom är de ofta besvärliga, sällan underhållande, många gånger svåra att förstå eller rentav obehagliga. Och alltid stränga. Att de inte underkastar sig diskursens böjningsmönster gör dem högst obekväma i en samtid dominerad av den egna viljan och strävan efter självförverkligande och där varje ”saktvång” uppfattas som ett slags ofrihet.

Tider av revolutionära förändringar på informationens område tycks gynna åsikter på faktas bekostnad. Martin Luthers reformation hade knappast ägt rum utan Gutenbergs boktryckarpress; i massupplagor spreds pamfletter och flygblad över den europeiska kontinenten, stridsskrifter där det sakliga innehållet helt var underordnat det ideologiska.

Samma sak med radion 400 år senare. En släkting till järnkanslern Bismarck berättade en gång för mig hur först nazisternas billiga *Volksempfänger* från 1933 (utan kortvågsband, så att utländska sändare inte kunde höras) vände upp och ned på den politiska ordningen i junkrarnas Ostpreussen. I etern nåddes befolkningen nu av Joseph Goebbels propaganda, långt mer lögner än fakta. Godsherren och kyrkoherden hade fått konkurrens.

Nätet är vår tids svar på tryckpressen och radion, bara med så mycket större möjligheter till spridningens omfattning och snabbhet. Även här är det fakta som blir lidande: upphovsman eller källa saknas ofta, snabbheten försvårar kritisk hantering av informationen. När det gäller nyhetsförmedling på nätet saknas dessutom ofta en redaktion, alltså det kollektiva mellanled vars viktigaste yrkesuppgift är just kontroll och urval av fakta. Men i tidens amatöristiska *do it yourself*-anda uppfattas en redaktion snarare som en censurinstans – som fri och obunden ställer man själv samman sin egen bild av världen, fast då med tiden alltmer inskränkt av egna intressen och ignorans.

Besynnerligt egentligen. Visst öppnar vi alla då och då en burk med tomatsoppa i köket som vi sedan slevar i oss stående, men inte är det samma sak som att på en stjärnkrog välja från en meny som ställts samman av professionella kockar. En kunnig redaktion är deras motsvarighet trots att den inte tillhandahåller hummersoppa utan noga utvalda fakta, kryddade med en nypa åsikter.

Mot fadda eller förfalskade nyheter hjälper bara kunskap. Ty fakta trivs bäst i sällskap med förnuft, åsikter tillsammans med känslor. Med fakta utvecklas strategier för en empirisk värld, med känslor för en ideologisk. Fast vi talar här inte om absoluta sanningar, snarare om tendenser. Inte heller bör vi föreställa oss fakta och än mindre deras konsekvenser som eviga dogmer eller arkivmetrar. Vad är tyngst? Ett kilo bomull eller ett kilo bly? I min barndom konfronterades jag med sådana kluriheter. Också Humpty Dumpty hade säkert intresserat sig

för den frågan. Som den upplysta gosse jag var höll jag mig till det förnuftiga och faktiska.

”Släpp det på tårna, så får du se!”

Jag måste erkänna att jag aldrig riktigt hämtat mig från det svaret. För all framtid skulle det komma att svepa in min uppfattning av världen i ett slags mild, lätt oroande *clair-obscur*. Men trots ömma tår har jag ändå bestämt mig för att framhärda: ett kilo är ett kilo är ett kilo.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at “

“Richard Swartz är journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Vänstern vrider sig i smärtor

Socialistpartiet i Frankrike har inte haft någon vidare karriär som massrörelse, det var alltid mer ett skal att använda för att då och då vinna makten. För fem år sedan bar det ända till president-posten. I dag återstår bara splittrade spillror.

François Hollandes förtroendesiffror är så usla att han i december såg sig tvungen att avstå från att söka nytt mandat i maj. I torsdags gjorde resterande aspiranter upp i en tv-debatt. Recensionerna är inte lysande.

Manuel Valls har varit favorit att vinna socialisternas primärval, vars avgörande omgång hålls på söndag om två veckor. Problem nummer ett är att han var Hollandes premiärminister. Därtill personifierade han en nödvändig omläggning av regeringspolitiken, som partivänstern avskydde och fackföreningarna försökte strejka ihjäl.

Inför primärvalet prövade Valls ett lappkast åt vänster, i tv-debatten var han åter stolt över sitt facit som premiärminister. Om karln har några principer är oklart.

Utmanarna är överbudspolitiker av klassiskt vänstersnitt. För ex-industriministern Arnaud Montebourg, som fick sparken ur Hollandes regering, är inga offentliga utgifter för höga. Benoît Hamon, också tidigare statsråd, förstår inte vitsen med ekonomisk tillväxt men kräver en medborgarlön som kostar 300 miljarder euro.

Partiets dilemma är att det har testat allt. Hollande vann förra valet på en vänsterplattform, som när den omsattes i praktiken slutade i fiasko. Terrorism och invandring blir stora val-teman, inte socialisternas önsketerräng.

Socialdemokrater och marxister slåss om partiets själ men trivs illa med varandra. Båda har svårt att hantera landets populister. Marine Le Pens främlingsfientliga front och kommunisterna plockar åt sig desillusionerade arbetarväljare. I mitten finns Emmanuel Macron, som kan dra röster om socialisterna utser en utpräglad vänsterkandidat.

Efter skräckens år 2016, med Brexit och Trump, står Frankrike på tur. Socialistpartiet verkar missa presidentvalets final i maj, dessvärre välförtjänt. Det gäller att de besvikna resterna går och röstar ändå – borgerligt. En president Le Pen är en alltför obehaglig tanke.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

”För hållbar förändring: undvik “

Nu höjs röster, både från höger och vänster, att ta efter Donald Trumps kommunikationsstrategi. Men lärdomar från kommunikationsforskningen visar att detta har dåliga förutsättningar att leda till långsiktig förändring. I stället behöver vi skapa en samhällsdialog om visioner och färdvägar för det hållbara samhället, skriver tre miljöforskare.

I efterdyningarna efter det amerikanska presidentvalet, Brexit och högerpopulistiska partiers framgångar i Europa växer diskussionen i tv:s nyhetssändningar, i tidningarnas krönikor och på ledar- och debattsidor om villkoren och uttrycksformerna för det offentliga samtalet – ett slags debatt om debatten. Här har man ofta fokuserat på problemen kring det aggressiva tonläget på sociala medier.

Men i denna ”debatt om debatten” skönjer vi också framväxten av en annan argumentationslinje, som förespråkar att politiker och debattörer som värnar ett öppet och demokratiskt samhälle bör ta lärdom av kommunikationsstrategier som Trump och andra populister använt sig av.

Efter det amerikanska presidentvalet har vi bland annat sett rubriker som ”Lär av Trump och SD – så vinner ni röster” (Aftonbladet 13/11) och ”Det kan vi lära av populisterna” (Expressen 9/11). Två argument finns i debatten: Dels att politiker och experter vinner på att appellera till väljarnas rädsla, dels att inspireras av populisternas förmåga att förenkla budskap.

Liknande argumentationslinjer ser vi också internationellt. Åtskilliga debattörer och analytiker understryker att två lärdomar från Trumps

kampanj är att förenklade budskap, gärna i svart och vitt, och anspelningar på rädsla är effektiva strategier som bidrog till hans framgång (till exempel The Conversation 10/11, Business2community 7/11, The Coverage 10/11, Huffington Post 28/5, Slate 2/11, Vanguard 21/11).

Det kan mycket väl vara så att ett förenklat twittrande av negativa budskap är en framgångsrik strategi på kort sikt, om man med framgång menar att ta sig till Vita Huset eller Rosenbad. Men om man med framgång menar att skapa beredskap och stöd i ett öppet demokratiskt samhälle för en långsiktig socialt, ekonomisk och miljömässigt hållbar samhällsförändring, då visar forskningen på andra kommunikationsstrategier:

1Rädsla fungerar sällan som konstruktiv drivkraft i det långa loppet. Budskap som är ämnade att framkalla rädsla kan initialt väcka medvetenhet om allvaret i frågan. Men kommunikation som under längre tid organiseras kring värstascenarion och katastrofbudskap riskerar att leda till bakslag. Snarare än att leda till motivation och handlingskraft kan det medföra uppgivenhet, likgiltighet och handlingsförlamning. Kartläggningar av forskningslitteraturen (till exempel Ballantyne, 2016, i *Wileys Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, och Wibeck, 2014, i *Environmental Education Research*) visar snarare att konstruktiva, handlingsorienterade och lösningsinriktade budskap uppfattas som mera relevanta, användbara och engagemangsskapande.

Detta innebär inte att förminska allvaret i de utmaningar som såväl demokratin som klimatet står inför. Men skall vi nå en långsiktig förändring, långt bortom en eller annan mandatperiod, handlar det om att utveckla de hoppfulla och positiva berättelserna. Därför bör företrädare för det öppna och demokratiska samhället undvika frestelsen att anamma samma retoriska strategier och tonläge som rädslepopulismen. Istället behöver vi mer av debatt kring hur vi i dessa turbulenta tider kan skapa ett mer dialoginriktat kommunikationsklimat som präglas av konstruktiva samtal kring visioner för ett hållbart och inkluderande samhälle och vägar dit.

2 Trump-inspirerade kommunikationsmodeller utgår från att mottagarna, allmänheten, är passiva och manipuleras genom kommunikation. Ett återkommande argument uppmanar till att ”prata så folk förstår”. Detta uttryck signalerar att budskap måste förenklas för att människor ska kunna ta dem till sig. Vår forskning visar på motsatsen. I våra studier har vi låtit medborgare ur den så kallade ”allmänheten” delta i fokusgruppssamtal – fokuserade gruppintervjuer – kring komplexa, vetenskapsbaserade och ibland etiskt laddade miljöfrågor. Fokusgrupperna har genererat en rad kloka tankar och synpunkter från samtalsdeltagare som vänt och vridit på frågorna och lyft fram olika viktiga och relevanta perspektiv med utgångspunkt från sina vardagserfarenheter. Detta trots att det handlat om frågor av komplicerad, ofta abstrakt, karaktär som de inte varit experter på.

Liknande slutsatser kommer fram i internationella studier som använt gruppbaserade metoder som fokusgrupper, konsensuskonferenser, medborgarpaneler och workshops för att studera medborgares förståelse av komplexa frågor kring exempelvis miljö, klimat eller ny teknik. Snarare än att förenkla budskapen gäller det alltså att hitta former för dialog som ger utrymme för människor att pröva, utveckla och ibland även ompröva sina argument.

3 Debatten om debatten riskerar att få en slagsida mot ett alltför ensidigt betonande av journalisters och politikers roll. Den senaste tiden har vi sett flera exempel på hur medieföreträdare rannsakat sin egen, sina kollegors och våra folkvaldas roll i det hårdnande debattklimatet (se till exempel Aftonbladet 21/11: ”Vi måste skapa ett nytt samtal”).

Denna självreflektion är självfallet viktig. Men utöver detta menar vi att det är viktigt att tänka längre, att involvera fler aktörer i dialogen. I en tid med fundamentala vägval är det angeläget att vi hittar former för att på konstruktiva sätt samtala om framtiden, om vad som kännetecknar ett gott och hållbart samhälle och vilka vägarna är för att nå dit.

En ursprungsbetydelse av ordet kommunikation är just ”ömsesidigt utbyte”. Sådana utbyten av tankar och idéer behöver föras på många arenor och av många aktörer, och får inte bli en angelägenhet enbart för politiker och medier. Det goda och konstruktiva samtalet kring visioner för ett hållbart och inkluderande samhälle och vägar dit behöver föras i skolor, på fritidsgårdar, i föreningar, kaféer, bibliotek och andra mötesplatser. En viktig lärdom från den omfattande litteraturen om miljö- och klimatkommunikation är att ju mer utmanande och komplexa problem samhället ställs inför, desto mer behövs de positiva och hoppfulla berättelserna som inspirerande drivkraft, och desto mer behöver vi kommunicera – i ordets verkliga bemärkelse.

Anne Gammelgaard Ballantyne, doktorand i miljövetenskap med inriktning mot miljökommunikation, Linköpings universitet samt Aarhus Universitet.

Björn-Ola Linnér, professor vid Tema Miljöförändring med inriktning mot klimatpolitisk forskning, Linköpings universitet och Stockholm Environment Institute samt programchef för Mistra Geopolitics.

Victoria Wibeck, professor vid Tema Miljöförändring och Centrum för klimatpolitisk forskning med inriktning mot kommunikations-vetenskap, Linköpings Universitet “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Två tunga kandidater kvar i striden om ANC

Kampen om vem som i slutet av året ska bli ny ledare för Sydafrikas regeringsparti ANC har gått in i ett slutskede. Favorittippad är den tungt meriterade ledaren för AU-kommissionen, Nkosazana Dlamini-Zuma. Hur ANC värderar hennes kopplingar till president Jacob Zuma blir helt avgörande för stridens utgång.

Johannesburg.
Högsommarvärmen har lagt sig som ett lock över Sydafrika och -luften dallrar över Johannesburgs gator, som ännu väntar på att fyllas av återvändande semesterfirare. Men lyktstolparnas löpsedlar signalerar redan att det politiska året rivstartat och att den stora striden inom ANC, om vem som ska bli ny partiledare, har gått in i ett slutskede.

Under det kommande året ska fraktionerna inom det splittrade regeringspartiet gå flera bataljer innan en segrare kan koras vid ANC-kongressen i december.

Striden står i huvudsak mellan två kandidater som båda har lika tunga meritlistor men vars styrkor och svagheter skiljer sig markant åt. -Cyril Ramaphosa, den tidigare fackbasen som 2012 gjorde en comeback från näringslivet för att bli vicepresident, och Nkosazana Dlamini--Zuma, den tidigare utrikesministern som samma år gick i exil för att bli chef för AU-kommissionen i Addis Abeba.

– Det finns en liten möjlighet att man når en överenskommelse -tidigt, att den ena blir president och den andre vicepresident och att man skiftar efter en mandatperiod. Det skulle vara förödande med en utdragen och bitter strid. Men ingen strid alls är ännu värre, säger Susan Booysen som är professor i statsvetenskap vid Wits--universitetet.

Missnöjet kokar efter president Jacob Zumas åtta år vid makten. Korruptionsskandalerna har avlöst varandra och ekonomin har stagnerat i landet som ska vara kontinentens politiska och ekonomiska motor. Vid varje val har ANC tappat väljare och i lokalvalen i augusti fick partiet 54 procent av rösterna. En majoritet som inte är så betryggande som under partiets glansdagar *i sl*utet av 1990-talet.

– Rötan inom ANC är vad väljarna har vänt sig mot. En uppgörelse ökar risken för att en rad allvarliga ämnen sopas under mattan. De behöver en rå, brutal och snabb strid så att ANC kan omstöpa sig och bli trovärdiga, säger Booysen.

Det råder ingen tvekan om att Nkosazana Dlamini-Zuma, 67, är en av Sydafrikas mest rutinerade politiker och i högsta grad kvalificerad att ta över ledarskapet för ANC. Hon är just nu Afrikanska unionens högsta chef i egenskap av ordförande för AU-kommissionen.

Tidigare har hon i tio års tid varit utrikesminister och innan dess var Dlamini-Zuma hälsominister i Nelson Mandelas regering som tog över efter att apartheidsystemet skrotats 1994.

Ändå måste det i varje text om henne nämnas att hon är president Jacob Zumas exhustru. Kopplingen är i högsta grad relevant med tanke på Jacob Zumas starka grepp om ANC och det utbredda missnöjet med honom utanför partiet. När han träder åt sidan kan han ställas inför rätta på hela 783 åtalspunkter för korruption som tidigare lagts åt sidan men som kan dyka upp igen i Sydafrikas snåriga rättssystem. Jacob Zuma har krattat manegen för att hans exhustru ska ta över och hoppas att hon ska hjälpa honom att slippa fängelse.

– Hon har nu fördel i striden, men samtidigt är hennes namn hennes största svaghet, säger Booysen.

Dlamini-Zuma kan med andra ord vinna striden inom ANC genom kopplingen till Zuma – men av samma anledning förlora stort i det allmänna val som följer. Frågan är om ANC:s toppskikt har självinsikt nog att inse hur impopulärt namnet Zuma är.

Motståndaren i striden är Cyril Ramaphosa, den tidigare fack-ledaren som lämnade politiken och gjorde karriär inom näringslivet. Som styrelseledamot i gruvbolaget- Lonmin belastades han tungt av Marikanamassakern 2012, då 34 gruvarbetare dödades av polis i samband med en vild strejk.

Ramaphosa backas ändå av Cosatu, Sydafrikas motsvarighet till LO, som visserligen saknar rösträtt vid kongressen i december men som väger tungt, då Cosatu är en av tre pelare i den så kallade treparts-alliansen som förutom ANC och Cosatu inkluderar Kommunistpartiet. Cosatus inflytande är stort över vem som ska bli nästa ANC-ledare.

– Cosatu är ANC:s organisatoriska ryggrad. De är kugghjulen som får maskineriet att rulla. ANC:s lokal-avdelningar är värdelösa när det gäller att mobilisera väljare och de är starkt beroende av Cosatu i valtider, säger Susan Booysen.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

“ Fakta. Var utrikesminister under tio år

Nkosazana Dlamini-Zuma, 67, var hälsominister i Nelson Mandelas-regering efter de första fria valen 1994. Därefter blev hon landets utrikes-minister under tio år. 2012 blev hon den första kvinnliga ordföranden för Afrikanska unionens kommission i Addis Abeba, och ledde AU:s mot-svarighet till EU-kommissionen. Hon har studerat medicin vid flera -brittiska universitet. Dlamini-Zuma skilde sig från Jacob Zuma 1998.

Fakta. Blev vicepresident 2012

Cyril Ramaphosa, 64, var på 1980-talet sekreterare för gruvarbetarfacket NUM och blev sedan generalsekreterare i paraplyorganisationen Cosatu, Sydafrikas motsvarighet till LO. Som generalsekreterare i ANC ledde han förhandlingarna under övergången till demokrati men lämnade därefter politiken. Efter att ha tjänat en förmögenhet i näringslivet återvände han till den aktiva politiken 2012 då han blev landets vicepresident.

Fakta. ANC

Sydafrikas statsbärande parti ANC, African National Congress, firade under den gångna helgen 105-års-jubileum. Rörelsen stred mot apart-heidregimen som under större delen av 1990-talet byggde sin politik på raséskillnad.

Jacob Zuma blev partiledare 2007.

Efter att apartheid avskaffats i början av 1990-talet blev Nelson Mandela landets första demokratiskt valda president 1994.

Landsfadern Mandela, som tillbringade 27 år i fängelse, avled för tre år sedan och landets invånare har nu börjat ifrågasätta det tidigare så populära partiets sätt att styra landet. Landets drygt 50 miljoner invånare lever fortfarande i ett av de mest ojämlika samhällena i världen. “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

”Journalister väljer bort kvinnor av lättja”

“ I nyhetsrapporteringen från Syrienkriget framställs kvinnorna antingen som offer eller som hjältinnor. Det säger Rula Asad, syrisk journalist som driver ett nätverk för kvinnliga journalister.

Det finns två bilder från konflikten i Syrien som Rula Asad är hjärtligt trött på:

1. Den beslöjade kvinnan som står passiv, alternativt obehärskat gråtande, i ett flyktingläger eller framför ett bombat hus. Ett offer.

2. Den bildsköna slanka flicksoldaten, med fläckfri grön uniform och med geväret på axeln. En hjältinna.

Dessa nidbilder och några till tog journalisten Rula Asad upp under ett seminarium på biståndsorganisationen Kvinna till Kvinna i Stockholm på fredagen. Själv ägnar hon sin tid åt Syrian Female Journalists Network (SFJN), ett nätverk som arbetar för att få in fler kvinnor i syriska medier. Men också för att förändra och nyansera de förenklade kvinnobilder som dominerar i mediernas rapportering från Syrienkriget.

– Vi har gjort en studie av hur medierna i Syrien beskriver kvinnornas roll i Syrienkonflikten mellan 2011 och 2016, säger Rula Asad till DN efter föreläsningen.

Hon håller fram två slutsatser från rapporten.

– För det första förekommer det mycket fler män än kvinnor i bevakningen. Och för det andra: när kvinnorna är aktörer beskrivs de i huvudsak som maktlösa offer för fattigdom och våld. Kvinnorna står nästan alltid i relation till någon annan, till en man eller till sina barn, inte som självständiga individer. Männen däremot, de är antingen krigare eller offer i sin egen rätt: de har tagits till fånga eller dödats i strid.

Rula Asad tog sin journalistexamen vid universitetet i Damaskus och fick därefter jobb som sportjournalist på tidningen al-Riada. Hon deltog i de regimkritiska protesterna mot envåldshärskaren Bashar al-Assad våren 2011. På hösten samma år reste hon till Freiburg i Tyskland på stipendium.

Oron för sin egen säkerhet och för utvecklingen i Syrien i stort har gjort att Rula Asad stannat kvar i Europa. Hon har arbetat på den tyska radio- och tv-stationen Deutsche Welle men numera är hon bosatt i Arnhem i Nederländerna och ägnar all tid åt Syrian Female Journalists Network.

Nätverket för syriska kvinnliga journalister har ett 80-tal medlemmar. Flera av dem är som Rula Asad journalister i exil, de lever i Turkiet, Tyskland, Libanon och Storbritannien. Förutom att publicera rapporter ägnar sig SFJN också åt utbildning och rådgivning. Även män finns med i kretsen.

Rula Asad har också noga följt internationella mediers Syrienrapportering, särskilt från tyskt och holländskt perspektiv. Och Rula är lika hård i sin dom mot de europeiska journalisternas sätt att skildra konflikten som hon är mot sina syriska kolleger:

– Flyktingkvinnorna i lägren får ju ofta inte ens sina namn på pressbilderna. De utgör en anonym lidande massa som det blir omöjligt att identifiera sig med. Eller så sker det motsatta, jag tänker främst på soldaterna i YPJ (den kurdiska kvinnoarmén). De skildras enbart i sin egenskap som kvinnor, som ögonfägnad.

– Den europeiska publiken får sällan veta något om kvinnornas stridande uppgifter eller ideologiska motiv. Jag såg nyligen ett reportage i (den brittiska kvalitetstidningen) The Guardian som var helt förfärligt, säger Rula Asad.

Många västjournalister klagar över svårigheten att närma sig syriska kvinnor. Tradition och religion ger kvinnorna en tillbakadragen roll, heter det. Men en sådan invändning har Rula Asad inget till övers för.

– Det är helt enkelt inte sant. Folk på landsbygden (i Syrien) kanske är ovana vid utländska journalister. Men generellt är syrier öppna mot främlingar. Jag tror att journalisterna väljer bort kvinnorna av lättja. Men det handlar om att anstränga sig, att gå den där extra milen för att göra kvinnor synliga i reportagen, säger Rula Asad, som också slår ett slag för att fler kvinnliga journalister ska bevaka Syrien.

– Jag är övertygad om att rapporteringen blir bättre då, säger hon.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“Fakta. Spelat i syriska landslaget

Namn: Rula Asad (”nej, jag är inte släkt med president Bashar al-Assad”).

Ålder: 33. Bor i Arnhem i Nederländerna.

Bakgrund: Född och uppvuxen i Damaskus. Har spelat fotboll på elitnivå och representerade syriska landslaget 2003–2006. Journalistexamen från universitetet i Damaskus.

Aktuell: Leder nätverket för kvinnliga journalister som går till storms mot mediebilden av Syriens kvinnor.

Familj: ”I Holland, en hund”. Föräldrar och syskon i Syrien.

Om Syriens framtid: ”Jag är arg, ledsen och frustrerad över det som händer, men försöker ändå vara optimist” “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Medlingsmötet i Paris en olustig balansakt

Den internationella fredskonferens om Mellanöstern som inleds i Paris på söndagen förkastas av både Israels regering och den nya amerikanska administrationen. Detta, säger utrikesminister Margot Wallström till DN, gör mötet desto viktigare.

Jerusalem.
– Både Israel och Palestina har ju uttalat sitt stöd för tvåstatslösningen. Den oroväckande utvecklingen på fältet gör Parismötet än mer angeläget, säger Margot Wallström.

Men för de franska värdarna har evenemanget blivit en olustig balansakt. Å ena sidan vill man inte att mötet skall bli en tom ritual; å andra sidan vill man inte stöta sig med Donald Trump, som aviserat villkorslöst stöd för den israeliska nationalistregeringen.

Premiärminister Benjamin Netan-yahu sade på torsdagen till Norges utrikesminister Børge Brende att Parismötet är ett palestinskt knep, stött av Frankrike, i avsikt att hetsa fram ännu fler anti-israeliska resolutioner. Brende svarade att han kommer att göra vad han kan för att hindra att mötet utmynnar i obalan-serade rekommendationer.

President François Hollande har själv sett till att dämpa förväntningarna och understryker att mötet inte är någon ersättning för direkta förhandlingar mellan parterna. Den palestinske presidenten Mahmud Abbas, som först planerade att befinna sig i Paris under konferensen utan att delta i den, har nu meddelat att han ändrat sina planer. Palestinska källor i Ramallah säger till DN att Abbas haft förhoppningar – som underblåsts av Paris – om att mötet skulle kulminera i ett franskt erkännande av Palestina, efter svenskt mönster.

Men på torsdagen gjorde fransmännen klart att de övergivit dessa planer.

Både israeliska och palestinska diplomater uttrycker bestörtning över den okunnighet om konflikten som de nya amerikanska makthavarna visat prov på under de pågående senatsförhören.

Näste försvarsminister James Mattis tror att Israels huvudstad är Tel Aviv, inte Jerusalem, medan den nominerade utrikesministern Rex Tillerson inte vet att palestinierna erkänt Israel – det skedde 1993. En som inte är bestört är Netanyahu, som på fredagen bränn-märkte Parismötet som det sista av en förgången tid.

Den nya tiden, säger han, inträder den 20 januari. Men det finns många israeliska bedömare som betvivlar att den nyckfulle Trump kommer att förvandla israeliska nationalisters vardag till en fest.

Palestiniernas belägenhet ser helt visst mörkare ut än på längre. Det bor snart inga palestinier kvar på C-området, de 61 procent av Västbanken som administreras av Israel, och som ledande israeliska ministrar nu vill annektera. Har EU och Sverige förberett sig på en sådan utveckling?

– Sveriges femåriga Palestina-strategi syftar till att få till stånd ett demokratiskt och livskraftigt Palestina och hjälpa palestinierna att bo och leva i alla delar av landet. FN spelar en central roll.

Säkerhetsrådsresolution 2334, som slog fast att bosättningar strider mot internationell rätt, är av stor vikt för våra fortsatta strävanden, säger Margot Wallström (S).

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Nya löften i utdragen maktkamp

Spänningen stiger i Gambia inför nästa vecka, då presidentens mandatperiod löper ut. Valsegraren Adama Barrow försäkrar nu att den långvarige presidenten Yahya Jammeh kan se fram emot en trygg ålderdom i hemlandet.

Det senaste beskedet från den auktoritäre och oförutsägbare Jammeh är att han vägrar avgå. Först erkände han sig besegrad i valet den 1 december, men en vecka senare ändrade han sig. Barrow försöker nu lugna Jammeh med att företrädaren, i sin roll som tidigare statsöverhuvud, kommer att behandlas med vördnad – en tydlig signal om att han inte har några rättsprocesser eller andra otrevligheter att vänta.

Jammeh har begärt hos Gambias högsta domstol att Barrows svärande av ämbetseden den 19 januari ska stoppas.

Grannländerna är uppenbart oroade av maktkampen. I Västafrikas bjässe Nigeria har parlamentet röstat för att ge Jammeh asyl om han så önskar. Och Nigerias president Muhammadu Buhari försöker övertala kollegan att acceptera förlusten.

Även Afrikanska unionen (AU) vill att Jammeh respekterar valresultatet. AU säger i ett uttalande att organisationen kommer att sluta erkänna honom som landets legitime president från den 19 januari.

Läget i Gambia blir också en viktig fråga på helgens stora fransk-afrikanska toppmöte i Mali.

TT-Reuters “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Malta varnar för ny flyktingvåg

Valetta. I vår väntar kris när flyktingströmmarna över centrala Medelhavet når nivåer ”vi aldrig tidigare sett”, varnar Maltas premiärminister Joseph Muscat. Hans utrikesminister kan tänka sig europeiska asylläger i Egypten.

– Valet står mellan att göra något nu eller tvingas till ett akut möte i april eller maj när tiotusentals människor är på väg över havet och drunknar, säger den 42-årige socialdemokraten vid ett möte med EU-korrespondenter.

Malta är ordförandeland i EU i vår och närmast perfekt placerat för att ha god koll på flyktingläget, åtminstone i Nordafrika. Muscats varning kommer alldeles inför årets första utrikesministermöte i EU. På måndag möts Margot Wallström och hennes kollegor i Bryssel.

Premiärministern applåderar Italiens initiativ att delvis återuppliva gamla avtal från Muammar Khaddafis tid som libysk ledare. Efter ett möte i Tripoli i måndags lovade Italien bland annat att hjälpa till med kontrollen av Libyens gränser mot bland andra Niger och Tchad i söder.

Joseph Muscat anser att Italien inte borde behöva stå ensamt i detta, utan i stället få EU-stöd. Men hans utrikesminister George Vella varnar samtidigt för situationen i Libyen.

Både Vella och utrikesminister Margot Wallström ser det som i princip omöjligt att kunna skriva ett hållbart avtal med Libyen just nu, både politiskt och säkerhetsmässigt är läget oerhört instabilt.

Vella tror mer på en uppgörelse med Libyens mäktiga granne i öst.

– Egypten är ett land som man kan nå ett avtal med och de är också intresserade, säger han.

Och han kan till och med tänka sig att i så fall inrätta europeiska asylläger på egyptisk mark för att minska flödet över Medelhavet.

– Varför inte? Det är en desperat åtgärd, men under omständigheterna kan jag tänka mig att diskutera nästan vad som helst, säger Vella.

TT “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Ekonomisk kris – då får utländsk valuta skulden

President Recep Tayyip Erdogan jämför våldsterrorism med valutaterrorism och uppmanar befolkningen att göra sig av med dollarn. Samtidigt med den politiska krisen sjunker den turkiska liran till rekordlåga nivåer.

Istanbul.
Turkiet befinner sig mitt i en kris med frekventa terrorattentat, efterdyningarna av det misslyckade kuppförsöket förra sommaren och inbördeskriget mellan den kurdiska rebellgruppen PKK och den turkiska- regimen.

10 000-tals personer har fått lämna sina jobb för att de misstänks ha kontakter med Gülen-rörelsen som anklagas för kuppförsöket, och regim-kritiska journalister fängslas. I dagarna röstar dessutom parlamentet om 18 lagändringar som kan leda fram till en folkomröstning om att ändra konstitutionen så att presidenten får fler maktbefogenheter. Det har lett till högljudda debatter och slagsmål i parlamentet.

Men det kan vara den turkiska -liran som är det största hotet. Situationen i landet får internationella investerare att tveka, antalet besökande turister har sjunkit med 30 procent och under torsdagen rapporterades nya rekordlåga nivåer mot dollarn. President Erdogan har flera gånger bett centralbanken att sänka styrräntan för att få fart på ekonomin igen, men har inte fått gehör. Redan i december uppmuntrade han befolkningen att sälja sina dollar.
– Ni som har dollar i era madrasser, sälj dem och få turkiska lira, sade han då.

I veckan kom nästa starka ut-talande från presidenten.
– Det finns ingen skillnad mellan en terrorist som har vapen eller en bomb i sin hand och en terrorist som har dollar, euro och aktier när det kommer till syfte. Syftet är ett få Turkiet på knä, att ta över Turkiet och att få bort Turkiet från sina mål. De använder utländsk valuta som vapen, sade han under ett möte i Ankara.

Erik Meyersson, forskare vid Östekonomiska institutet på Handelshögskolan i Stockholm och med fokus på Turkiet, är inte särskilt förvånad över uttalandet.

– Det är lite hans signaturuttalande att skylla på andra: det är inte vi, det är dom, säger han.

Erik Meyersson säger att den ekonomiska krisen byggts upp under en längre period och att det dels handlar om den internationella marknaden men kanske framför allt den inhemska situationen efter det misslyckade kuppförsöket, då bland annat mängder av företag med misstänkta Gülen-kopplingar stängts ned.

– Utrensningen påverkar förstås investerares förtroende, säger han. Meyersson tror att en finanskris är en av de faktorer som skulle kunna påverka den eventuella folkomröstningen om konstitutionen. Erdogans parti AKP har stort stöd bland annat på grund av ekonomiska förbättringar och om det blir en kris kan stödet minska kraftigt. Men

att konstitutionen ändras behöver inte innebära ökad sannolikhet för en finansiell kris, åtminstone inte på kort sikt.

– Man ska komma ihåg att marknaden nog hoppas på att den nya konstitutionen ska genomföras för att få stabilitet i ekonomin, säger Erik Meyersson.

Samtidigt gick myndigheterna under torsdagen ut och sade att investerare kan få turkiskt medborgarskap bland annat om de anställer 100 personer, köper land för minst 1 miljon dollar eller investerar 2 miljoner dollar.

Erik Meyersson tror inte att det handlar om få tillbaka internationella investerare utan snarare om att kontrollera nyhetsflödet och ta bort fokus från de dåliga nyheterna.

– Det är nog mer för att få en fjäder i hatten för att de erbjuder turkiskt medborgarskap för ganska höga summor, säger han.

Terese Cristiansson “

DN LÖRDAG 14 JANUARI 2017

“ Obama gör en sista åtgärd för relationen till Kuba

President Barack Obama river upp en regel som ger kubaner uppehållstillstånd så snart de anländer till USA och möjlighet att bli amerikanska medborgare efter ett år. DN:s utrikeskommentator Michael Winiarski svarar på -frågor om åtgärden.

1 Varför har Obama tagit detta steg nu när han har mindre än en vecka kvar som president?

Han vill utnyttja sin sista möjlighet att cementera den normalisering och öppning gentemot Kuba som han har drivit igenom under de -senaste åren. Det ska också försvåra för tillträdande presidenten Donald Trump att återgå till den isolerings- och sanktionspolitik som USA har fört sedan mer än ett halvt år-hundrade.

Beslutet kommer i form av ett dekret för Department for Homeland Security och stänger i praktiken den helt öppna USA-gränsen för kubaner.

2 Vad gick den gamla politiken ut på?

Den infördes 1995 och kallades för ”wet foot, dry foot”, vilket syftar på att kubaner som infångades till havs under försöket att fly till USA återsändes hem, medan de som hade lyckats sätta sin fot på amerikansk mark fick stanna och rätt att söka uppehållstillstånd.

Förutom den humanitära aspekten var tanken med att välkomna tusentals kubaner som flydde från det politiska förtrycket att försvaga Castros regim.

Problemet var att regeln blev en magnet även för ekonomiska flyktingar, vilket gav kubaner en särställning i förhållande till invandrare från alla andra länder. Och med de senaste årens töväder och återupprättade diplomatiska förbindelser mellan USA och Kuba har denna regel, som har kallats för ”en relik från kalla kriget”, förlorat en del av sin mening. En talesman för Vita huset underströk att kubaner som anser sig politiskt förföljda fortfarande kan ansöka om politisk asyl.

3 Hur har reaktionen på beslutet varit från Trump?

Ännu har inget meddelande kommit på Twitter. Att Obama tar bort det kanske mest generösa inslaget i USA:s immigrationspolitik borde egentligen glädja Trump och de republikaner som vill stoppa inflödet av latinamerikanska invandrare till USA. Trump har tidigare ut-talat sig negativt om öppningen mot Kuba och han kan välja att upphäva - Obamas beslut.

Under valkampanjen i höstas lovade Trump och vicepresident-kandidaten Mike Pence att upphäva Obamas exekutiva order angående Kuba. I så fall återgår relationerna med Kuba till en kyligare fas.

Å andra sidan öppnas åter ett stort kryphål för oreglerad invandring – från Kuba, vilket strider mot Trumps inriktning i migrationsfrågan.
DN “

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Från värdigt till ovärdigt på mindre än ett dygn.

Veckan rymde inte bara en passionerad plädering för demokratin. Den innehöll också en otäck attack på pressfriheten. De två exemplen speglar vår tid.

Tisdag kväll denna vecka. Efter åtta år som USA:s president håller Barack Obama sitt avskedstal. Platsen är densamma som vid segern 2008 – hemstaden Chicago.

Anförandet utvecklas till en appell för medborgarskapet och det politiska engagemanget: ”Vår demokrati hotas när vi tar den för given. Vi alla, oavsett parti, borde bygga våra demokratiska institutioner”, säger Obama. ”Jag ber er att tro, inte på min förmåga att genomföra förändringar, utan på er egen.”

Värdighet är det begrepp som bäst sammanfattar framträdandet. Vi påminns om varför Obama lämnar Vita huset med goda förtroendesiffror, betydligt högre än hans efterträdare.

Dagen efter bjuder Donald Trump in till sitt högkvarter i New York. Det är hans första presskonferens sedan i somras, ett anmärkningsvärt långt glapp i tid.

Mötet börjar med en utskällning av två medieföretag. Under de 55 minuter som följer fortsätter okvädnings-orden och förolämpningarna från den blivande presidenten att flyga genom lokalen.

Den återkommande måltavlan är medier och USA:s underrättelse-tjänst. CNN:s medarbetare på plats tillåts inte att ställa någon fråga, utan avfärdas från podiet som en representant för ”fejknyheter”. När reportern insisterar på rätten att få göra sitt jobb, tilldelas han en varning från den blivande pressekreteraren i Vita huset: håll tyst eller bli utkastad från lokalen.

Att det tycks ha läckt uppgifter från underrättelsetjänsten till medier jämför Trump med hur människor behandlades i Nazityskland. ”Sjuka” motståndare konspirerar mot honom, slår han fast – en isande signal till alla som försöker kontakta journalister med ofördelaktig information om Trump.

Ovärdighet är det begrepp som bäst sammanfattar presskonferensen. Segraren i USA:s presidentval brukar regelmässigt försöka samla nationen. Valvinnaren är alla amerikaners president, inte bara sina anhängares.

Donald Trump gör inte som sina företrädare. Han bedriver en permanent kampanj, också efter att valet är avslutat, full av lögner och splittringsretorik.

De som trodde att Trump skulle lugna ner sig efter att ha slagit ut - Hillary Clinton har nu berövats ännu en illusion. Hur länge till ska vi överraskas av att vi kan bli överraskade av Trump?

De här tvära kasten, från presidentens civiliserade avsked till efterträdarens spottloskor, är en skrämmande men realistisk spegling av vår tid: av hur historiska landvinningar för vår civilisation (läs svensken Johan Norbergs omtalade bok ”Progress”) just nu paras med en politisk motreaktion, som trycker oss tillbaka i riktning mot slutenhet och stamtänkande.

Kanske är utvecklingen också en spegling av oss som människor. Jag kommer att tänka på cancer-forskaren och författaren Georg Klein, som gick bort i december. Han överlevde Förintelsen och lyfte ofta fram den mänskliga dubbelheten, hur vi hela tiden måste kämpa för att hålla våra bräckliga båtar flytande.

Vi befinner oss i ett slags ständig balansgång, där framgångar inträffar parallellt med bakslag. ”Vår arts inneboende självviskhet, viljans hänsynslöshet, de självska generna får vi leva med och bör vi framförallt inte blunda för. Samtidigt vet vi att vår evolution också har fört med sig en stor reserv av samarbetsvilja, altruism, empati och omtanke”, skrev Klein i sin essäbok ”Jag återvänder aldrig” från 2011.

Man får inte ha alltför höga förväntningar om människans moral. Förmodligen inte heller om vad politiker kan åstadkomma.

Barack Obama har alltid varit fånge i orealistiska förhoppningar. I sitt avskedstal försökte han nyansera bilden genom att påminna om att USA genom sin historia rört sig framåt, men också gång på gång kastats tillbaka: ”För varje två steg, känns det ofta som om vi tar ett steg bakåt”.

Det tjänar som en metafor för övergången mellan honom och Trump, samtidigt som Obamas presidentskap också rymt tydliga problem.

I utrikespolitiken har hans tillbaka-lutade hållning – i sig en överreaktion på Bush-åren – bidragit till ett vakuum som fyllts av

Ryssland och andra auktoritära stater. Syrien är det mest talande exemplet. På hemmaplan har presidenten inte förmått att överbrygga de klyftor och politiska låsningar, som han före 2008 så passionerat talade om att få bort.

Det systemfel i Washington som Obama identifierade bromsade hans egna möjligheter att förändra.

Att Donald Trump lyckades bli vald är ett övertydligt symptom på hur omfattande problemen fortfarande är. Längtan efter förändring och tydligt ledarskap finns kvar, särskilt i vår tid av globalisering och digitalisering. Det är två krafter som framkallat betydande välstånd, men också osäkerhet och instabilitet.

Även om Barack Obama inte var kandidat i valet 2016, betraktar han nog Hillary Clintons förlust som sitt personliga misslyckande, möjligen det största någonsin.

På fredag lämnar Obama plats i Vita huset för sin efterträdare. Han manade åhörarna i Chicago att engagera sig, att göra i stället för att prata, att se till den stora reservoar av godhet som finns hos människor.

”Demokratin behöver dig.” 2017 är de tre orden giltiga för många fler än amerikanerna.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski “

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Donald Trump satsar på rivstart – vill upphäva Obamas reformer

Han har sagt att han ska börja ”day one” – dag ett. Under sina första tre -månader som president hoppas Donald Trump upphäva de flesta reformer som Barack Obama genomförde, när det gäller klimatpolitik, sjukvård och skatter.

Donald Trump har ett tacksamt utgångsläge med republikansk majoritet i kongressen – och han kan från det att han svärs in på fredag komma med dekret som inte behöver kongressens godkännande.

Många republikaner i kongressen ser Donald Trump som ett slags fartyg som de kan lasta med konservativa reformer. Trots att Trump under presidentvalet framställde sig som en okonventionell politiker som stod på tvären med den republikanska partiledningen är de överens i de flesta sakfrågorna.

– Jag tror att det mesta han förespråkar är sådant vi entusiastiskt kan ställa oss bakom, sade Mitch McConnell, republikanernas ledare i senaten, strax efter Trumps valseger.

När Trump tillträder som president den 20 januari får han hjälp av en republikansk majoritet i kongressens båda kammare. Demokraterna har dessutom nyligen ändrat reglerna i senaten, så att det är lättare att få igenom lagändringar med bara 50 röster, i stället för de 60 röster som ofta krävs. Demokraterna hoppades att denna regeländring skulle underlätta för Obama som president, men i stället banar den nu väg för mer radikala reformer under president Trump.

Först och främst lär Trump prioritera de skattesänkningar han utlovade under valkampanjen. Här finns det inget ideologiskt motstånd från republikanerna i kongressen. Barack Obama upphävde George W Bushs skattesänkningar för höginkomsttagare. Trump vill sänka skatterna till nivåer som är lägre än under Bush. Här har han stöd av Paul Ryan i representanthuset, som själv prioriterat just detta sedan han blev partiets talman 2015.

Den högsta skattenivån ska sänkas från 39,6 till 33 procent. De två andra skattenivåerna ska vara 25 och 12 procent. Företagsskatterna ska sänkas från 35 till 15 procent. Trump förespråkar även en slopad arvsskatt. Ekonomer på den oberoende tankesmedjan Tax Foundation har beräknat att Trumps ekonomiska förslag kan leda till två miljoner nya jobb, men de tror också att Trumps kombination av skattesänkningar och nya utgifter kan öka USA:s budgetunderskott med 10 biljoner dollar (tio tusen miljarder dollar).

Under Obamas tid som president var republikanerna i kongressen måna om att stoppa alla lagändringar som riskerade att öka budgetunderskottet och statsskulden i USA. Nationen sades vara på ruinens brant om man inte gjorde något åt det statliga slöseriet, trots att den federala statsapparaten krympt avsevärt under de senaste decennierna. Nu säger republikaner i kongressen att man inte längre prioriterar budgetbalans.

Demokraternas reform av Wall Street och finanssektorn, Dodd-Frank Act, kan också upphävas omedelbart. Det skulle innebära att

finansindustrin avregleras igen. Trump förväntas även lägga ner Consumer Finance Protection Bureau, en ny myndighet som skapades av senatorn Elizabeth Warren och Barack Obama för att reglera banker och kreditkortsföretag.

Klimatpolitiken är ett annat område där Trump omedelbart kan åstadkomma stora förändringar. Barack Obama genomförde under sina sista år som president en rad så kallade exekutiva presidentorder, eller dekret, när det gäller bland annat utsläppsnivåer för kraftverk samt förbud för oljeborrning i särskilda regioner.

Trump kan omedelbart upphäva de flesta av dem. Han kan godkänna den omdebatterade oljeledningen Keystone XL, som Obama försökte stoppa, samt expandera olje- och gasutvinningen på federal mark och slopa regleringar av kolindustrin. Han vill även stoppa miljarder i utbetalningar till FN:s klimatinvesteringar och använda dessa pengar för att investera i infrastruktur för vatten och klimatsatsningar i USA.

När Donald Trump den 11 januari höll sin första presskonferens efter presidentvalet upprepade han sitt löfte från valkampanjen att upphäva Barack Obamas sjukvårdsreform så snart han blir president. Delar av lagen kan upphävas omedelbart, med en process i kongressen som kallas förlikning. Under Obamas tid som president röstade republikanerna för att upphäva sjukvårdsreformen mer än 50 gånger. Nu när de faktiskt har en chans att upphäva lagen har de inte lyckats komma överens om hur man ska ersätta den. Trump och republikanerna i representanthuset, som överlag representerar mycket konservativa distrikt, vill upphäva sjukvårds-reformen omedelbart. Republikanska senatorer, som representerar hela sina delstater, vill däremot gå mer försiktigt fram.

Trump har utlovat en rad omfattande förändringar när det gäller handelspolitiken. Han vill omedelbart inleda en omförhandling av NAFTA, handelsavtalet med Mexiko och Kanada, som han kallar det värsta handelsavtalet i USA:s historia. Trump vill även säga upp USA:s stöd för TPP, handelsavtalet med asiatiska länder, och införa höga avgifter för import från Kina. En importavgift på 35 procent ska införas för amerikanska företag som flyttar produktion till utländska fabriker. Republikanerna i kongressen har protesterat mot flera av förslagen och de lär stöta på rejält politiskt motstånd. Dessutom är många av Trumps egna ministernomineringar betydligt mer frihandelsvänliga än Trump själv.

Ett annat centralt löfte i Trumps valkampanj var en radikalt förändrad invandringspolitik. Som president vill Trump genast påbörja en deporteringsprocess för två miljoner papperslösa som blivit dömda för brott. Det är en enorm praktisk utmaning där Trump inte specificerat många detaljer.

Han vill även stoppa federala bidrag till så kallade ”sanctuary -cities”, de städer där man inte samarbetar med den federala regeringen i deporteringsprocessen av invandrare, vilket är de flesta storstäder i USA. Det är ett kontroversiellt förslag som skulle strypa federala resurser till bland annat New York, Los Angeles och San Francisco, städer där borgmästarna sagt att de inte kommer att backa för Trumps hot.

Det första Trump kan göra som president är ett beslut som kan få konsekvenser för flera decennier framåt. Efter att den konservativa domaren Antonin Scalia avled förra året finns det en öppen plats i Högsta Domstolen och Trump kan nu tillsätta den nionde domaren.

Det lär garantera att domstolen fortsätter ha en konservativ majoritet under resten av hans tid som president.

Trumps enda bekymmer just nu är att det amerikanska folket inte har mycket förtroende för honom. Han ser ut att bli den första presidenten någonsin som tillträder med negativa förtroendesiffror i opinionsmätningarna. Det lär inte hindra honom från att inte bara försöka utan även lyckas genomföra många av sina mest kontroversiella reformer redan under de första månaderna som president.

Martin Gelinmartin.gelin@gmail.com “

“Trumps lista

○ Sänka skatterna
○ Avregleringar i finanssektorn
○ Förändra klimatpolitiken
○ Omförhandla handelsavtal
○ Strama åt invandringspolitiken
○ Tillsätta ny domare i Högsta domstolen “

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Hopp och förtvivlan delar de amerikanska väljarna

De är kvinnor, mammor och yrkesverksamma. De ser hot mot sin tillvaro och sina rättigheter. Dagen efter Donald Trumps installation väntas hundratusentals kvinnor demonstrera i Washington DC och över hela landet. Om farhågorna mot den nya presidenten är stora bland hans motståndare – så är förväntningarna bland hans anhängare minst lika stora.

Brooklyn/Doylestown.
I snömodden utanför entrén till loppmarknaden Brooklyn Flea står ett provisoriskt bord uppställt. Snön måste sopas ned från bordsskivan hela tiden. Pappershögarna ligger i skyddande plastboxar. Det är förskrivna brev och informationsblad.

Aktivister uppmanar de som flyr blötsnön in i den gamla industribyggnaden för sin lördagscappuccino att skicka breven till demokratiska politiker för att sätta press på dem och ge dem sitt stöd. I Brooklyn är Donald Trump ingen populär person.

– Jag var helt katatonisk, avstängd. Bedövad. Jag minns ingenting av de första dagarna efter valet, säger Lisa Raymond-Tolan.
Hon bor i närheten och är arbetsterapeut med inriktning på barn. Hon har två egna också, och med deras fritidsaktiviteter är det inte så att hon inte har fullt upp: men Donald Trumps seger förändrade något.
– Jag kunde inte längre stå vid sidan av. Jag ville göra något. Och man måste börja lokalt, tror jag.

Stormöten, underskrifter, telefonlistor, uppvaktningar av senatorer, valda representanter. Sätta press på de folkvalda. Sikta på mellanårsvalet 2018. Få in fler demokrater, bygga ett långsiktigt motstånd.

Lisa Raymond-Tolans almanacka är pepprad med aktioner, möten, planering. Hon drivs av ilska och av hotet om vad som kan gå förlorat nu, med Trump i Vita huset.

Ihop med sex, sju vänner åker hon de 33 milen till Washington DC för den stora manifestation mot den nya presidenten och hans administration som äger rum den 21 januari, dagen efter installationen. ”Women’s march on Washington” väntas dra runt 200 000 personer från hela USA.

I Brooklyn utvecklas nu spontana protest-rörelser till organisationer med arbetsgrupper och ansvarsområden. Många av de engagerade är kvinnor, de är mammor och yrkesverksamma. De ser hot nu, och många av dem ångrar att de först nu engagerar sig: det var ju före valet de borde ha gjort det.

Engagemanget sträcker sig längre än till New Yorks progressiva områden. Och medan snön faller tung åker vi tillbaka till Doylestown, Pennsylvania, som vi besökte för ett reportage i september i fjol. Bucks county, där den lilla staden Doylestown är huvudort, var ett av de jämna områden som i praktiken avgjorde valet. Donald Trump vann delstaten Pennsylvania, men i Bucks fick Hillary Clinton 0,6 procent fler röster än han.

Staci Bobrin, som bor i en stor villa i Doyles-town med sin man och är mor till två vuxna söner, berättar att hon veckan före valet ringde runt för att mobilisera väljare för Clinton. Staci, som alltid röstat på Demokraterna men aldrig varit politiskt aktiv tidigare, trots att äldsta sonen var hängiven Obamasupporter redan som tonåring, 2007.
– Det kändes annorlunda den här gången. Och som jag tjatade på honom att inte kasta bort sin röst (hon nickar mot sin make Steve som sitter bredvid henne i soffan). ”Gör det inte!” sa jag. Men det gjorde han. Han gjorde det!

På valnatten såg Staci Bobrin tv-valvakans karta färgas röd, republikanernas färg, det var som ett blodbad, förklarar hon, det låter dramatiskt men det var så det kändes.

Steve ler, säger ”nåja” och försvarar sin röst – han var så säker på att Clinton skulle vinna stort och röstade som en protest på libertarianen Gary Johnson. Men, fortsätter han:
– Jag trodde att jag var konservativ, men det var jag inte. Jag är moderat, ligger någonstans i mitten. Men att det krävdes ett sådant här val för att jag skulle inse det.

Inte för att han direkt ångrar sig. Hillary Clinton var aldrig ett alternativ, men det var inte heller Trump.

Steve Bobrin växte upp med tron på den amerikanska drömmen: den som jobbar lyckas. Han gick aldrig själv ut skolan, och utan formell utbildning men med tur, ambitioner och hårt arbete kom han upp sig och är sedan många år en framgångsrik egenföretagare. I takt med att inkomsterna steg försköts hans politiska hemvist högerut.

Obama gillade han aldrig, och motviljan växte i och med presidentens sjukförsäkringsreform. Med ett bolag i försäkringsbranschen befarade

Steve Bobrin att lagen skulle innebära en dödsstöt (det gjorde den inte).

Steve Bobrin, som normalt borde föredra en republikansk president, är nu skeptisk till flertalet av Trumps kabinettsutnämningar, även om han säger att den föreslagna utrikesministern, den tidigare Exxon-chefen Rex Tillerson ”tydligen är väl ansedd och nog bör få en chans.”
Och han, som har tillbringat de senaste åtta åren med ett titta på högerlutande kanalen Fox News ”för att de speglade vad jag kände för Obama”, har bytt till den mer neutrala CNN.

Men hustrun Staci Bobrin är mer än skeptisk, hon är orolig och upprörd – särskilt för vad som kan hända med kvinnors rättigheter, och i sociala frågor.
– Det känns som om vi kommer att gå bakåt, och det handlar om flera decenniers arbete.

När en väninna berättade att hon funderade på att ställa upp i ett lokalt val blev hon genast entusiastisk, och faktum är att hon också själv vill engagera sig nu, om än hellre bakom kulisserna än i toppen av en valsedel.

Hela familjen, inklusive Steve, planerar att åka till Washington DC för kvinnodemonstrationen (ja, män får vara med). De överlägger med varandra om säkerheten runt folkmassan och hur man bäst kan ta sig in till centrala stan.

Också på andra sidan finns mer energi än vanligt. Republikaner – väljare och partifolk – som jag talar med – beskriver sina känslor över ett valresultat som överraskade också dem: det var fantastiskt. Nu ser de positivt på framtiden: på jobben, ekonomin, sjukvården.

Mariann Davies har höga förväntningar. När vi träffades sist var invandringsfrågan viktigast för henne, vars föräldrar kom till USA från Ecuador – lagligt. Så borde alla göra, de som kommer utan lov borde skämmas. Hon såg med stort förakt på Hillary Clinton, och hoppade tidigt på Trumptåget.

– Han har inte ens installerats, men redan har flera bilföretag beslutat sig för att stanna i USA. Jag tror att vi kommer att få se att många jobb kommer tillbaka. Det är fantastiskt, säger hon nu.
– Vi går in i en ny tid och det är uppfriskande, det känns hoppfullt och bra. Donald Trump har en vision om ett välmående USA där människor har arbete.

Mariann Davies är jurist på en större advokatbyrå, gift med en pilot och mor till fyra barn, varav ett är stridspilot (en mycket svår och krävande karriärväg). Hon visar stolt fotografier av honom. Om en stund ska familjen fira en extra jul med några släktingar, allt pynt är kvar i den välstädade villan. Mariann fick en köksrenovering i julklapp och hon är lycklig över att strax få slita ut de gamla skåpen.

På släktsammankomsterna låter man politiken vara, för husfridens skull. Det finns några unga Bernie Sanders-supportrar i familjen. Hon skakar på huvudet.

Mariann Davies har aldrig haft problem med Trumps kvinnosyn, och ser kritiken som påhopp. Hon är motståndare till abort, men säger att hon inte förväntar sig att aborträtten försvinner.

I fråga efter fråga delar Mariann Davies uppfattning med andra Trumpsupportrar jag pratar med, i Pennsylvania, i Iowa och i Washington. De är nöjda med hans utnämningar – folk från

näringslivet vet hur en verksamhet ska skötas. Utrikesministern Rex Tillerson har internationell erfarenhet. Det tyder på nomineringar som bygger på meriter.

Att både försvarsministern och ministern för landets säkerhet är gamla militärer – i brott mot en tradition där Pentagon normalt leds av en civil person – ser Mariann Davies som en helt korrekt bedömning ”i en farlig tid som vår”. Hon vill att USA slutar vara världspolis och tycker att det är oacceptabelt att USA ska betala för andras försvar, både inom ramen för Nato och inom ett dysfunktionellt FN.

Hon ilsknar till på en fråga om de ryska hackerangreppen och ser det som ett direkt angrepp på Trumps legitimitet.

– En 14-åring hade kunnat hacka Demokraternas datorer. (Clintons medarbetare) John Podestas lösenord var ”lösenord”. Ohyggligt genant! Och vilket hyckleri av Obama sedan – när kineserna hackade amerikanska bolag härom året gjordes ingenting, men nu – nu minsann.

Så beter sig bara en bitter, dålig förlorare, menar hon.
Det hindrar inte att Mariann Davies ser med viss oro på Ryssland, ”men man måste kunna visa vad som verkligen har hänt”.
Enligt den rapport som lades fram av den amerikanska underrättelsetjänsten i förra veckan finns god bevisning för att Ryssland avsiktligt och metodiskt ville störa den amerikanska valrörelsen, i första hand genom att underminera Hillary Clintons möjligheter. Trump har ifrågasatt vissa av rapportens slutsatser.
Mariann Davies ser inte nödvändigtvis klimatförändringarna som orsakade av människan och är tveksam till att de kan, eller bör, motverkas, och tycker att USA:s ekonomi och arbetsmarknad är prioriterad över miljöregleringar: ”vårt kranvatten går utmärkt att dricka, så var det inte förr. Och varför ska USA göra något, när Kina är värst?” som hon säger.

Hon är inte orolig över hur Trump ska lyckas hantera sina egna intresse-konflikter, trots att hans affärsnätverk är komplicerat, vidsträckt och i hög grad okänt.

Hon hoppas att Trump ersätter Obamas sjukvårdsreform med något annat, och förväntar sig att han sätter i gång genast.
Men riktigt vad som kommer att ske nu och hur en Trumpadministration kommer att fungera, det vet ingen. Ett liknande maktskifte har aldrig tidigare ägt rum i USA, säger statsvetaren Elaine Kamarck på Brookings institution i Washington, och tidigare rådgivare åt Al Gore.

Hon pekar i första hand på vad Trumps obefintliga politiska erfarenhet kan betyda:
– Möjligen blir hans vice president Mike Pence i praktiken USA:s första premiärminister. Han har varit med länge, han känner folk i kongressen och vet hur saker fungerar. Han har lett Trumps övergångsteam. Fast frågan är hur Trump i så fall ser på det: är han glad att överlåta detaljerna för att i stället kunna åka runt och ”make America great again” – han verkar ju egentligen helst stanna i New York? – eller kommer han att reagera över att så mycket makt hamnar hos Pence? säger Elaine Kamarck, som har forskat och skrivit böcker om varför presidenter misslyckas (och lyckas).

Hur dynamiken i Vita huset ser ut avgörs i hög grad av hur maktbalansen är mellan Trumps närmaste medarbetare, som sinsemellan är mycket olika. Men efter en tid då den exekutiva makten

allt mer har centraliserats till Vita huset, från departementen, kan Trumps oerfarenhet föra med sig en motsatt trend, där ministrarna får större inflytande. I flera fall har de lång bakgrund inom sina områden. Trump är också beroende av kongressen, och även om den har republikansk majoritet kan han stöta på motstånd där, tror Kamarck, också från sina egna. Det gäller särskilt frågor där Trump har gjort sina mest kontroversiella utspel, inte minst utrikespolitiskt.

– Republikanerna kommer inte att låta USA överge Nato.
Elaine Kamarck vill inte dra alltför stora växlar på Trumps seger, och påminner om att Clinton fick nära tre miljoner fler röster än Trump, och även om hans framgångar tillhör en internationell trend av populism, beskriver hon dem också som de sista krampryckningarna av ett förgånget samhälle.

Nu litar hon på att den maktbalans som regleras i den amerikanska konstitutionen kommer att fungera för att parera den blivande presidentens impulser, men tillägger (uppenbarligen inte helt övertygad) att ”den stora frågan är vem som kommer att stoppa Trump om han hittar på något som är helt galet”.

– Han skjuter från höften. Skillnaden när han nu blir president är att ord spelar stor roll i världen. Och säg att vi får en kris som Grisbukten – en händelse som John F Kennedy misslyckades med att hantera och som ledde vidare till Kubakrisen och randen av ett kärnvapenkrig. Vi har ingen aning om vad Trump gör i en jämförbar situation.

När jag frågar hur hon känner sig inför detta säger hon ”skräckslagen”. En annan uppfattning har Matt Lewis, en konservativ skribent och författare som har beskrivit krisen inom det republikanska partiet, och som tidigt förfärades av Trump.

– Som konservativ ser jag faktiskt just nu skäl att vara försiktigt optimistisk. Jag tror att Trump har möjlighet att bli en av de mest betydelsefulla presidenterna i modern tid, och det beror på domstolarna: inte bara en domare till Högsta domstolen ska tillsättas, utan också ett hundratal federala domare, som sitter på livstid.

Och med den nya kongressen bör Trump inte möta några större problem att få igenom förslagen, säger Matt Lewis optimistiskt. Han tror att republikanerna, rusiga av valframgångar på alla nivåer, i huvudsak kommer att samarbeta med den okonventionelle presidenten. Själv är Lewis lugnad av de stabilt (somliga skulle säga extremt) konservativa nomineringar han har gjort till flera positioner, och han tror att de osäkra korten vägs upp av de säkra. Matt Lewis ser till exempel fram emot den tilltänkta utbildningsministern, en friskoleförespråkare som av kritiker anses vara den allmänna skolans fiende; och han ser fram emot justitieministern Jeff Sessions.

Mycket är för tidigt att uttala sig om än, säger Matt Lewis – men han har sina betänkligheter för Trump. Det gäller Ryssland, hans nyckfulla inställning till medierna och det gäller hans intressekonflikter.
– Jag tror att Trump har potential att bli en riktigt bra president. Men vad han gör riskerar att drunkna i en eventuell skandal. Dyker något upp kring hans affärer, hans hotell, hans pengar, vad det nu är, kan det överskugga allt.

Matt Lewis hade aldrig kunnat lägga sin röst på Trump, men med en uppväxt i en familj utan större medel, där fadern var fängelsevakt, och där modern nu entusiastiskt lade sin röst på The Donald, kan han förstå hans dragningskraft.

Om väljarkåren före valet tecknade helt skilda bilder av USA, är förväntningarna på vad som väntar nu, när mindre än en vecka återstår till Trumps installation, lika olika. Lika stor som entusiasmen är hos personer som Mariann Davies, lika stor är oron i motsatta läger för vad Trump kan hinna åstadkomma på fyra, eller åtta, år. Där Matt Lewis ser framför sig en möjlig pragmatiker i Vita huset och ett tryggt konservativt kabinett, vet många demokrater inte var de ska börja uppräkningen av orosmoln: klimatpolitiken, skatte-politiken, intressekonflikterna, mediernas frihet. Skolan. Medborgarrätt, kvinnors rättigheter.

Bara några kilometer från Mariann Davies – Doylestown är litet – bor Judith Fraivillig. Husen på hennes gata är som många i centrum, i trä, med stora verandor. Judith Fraivillig vet inte vad hon ska ta sig till – eller jo, hon ska också till kvinnodemonstrationen i Washington DC nästa vecka.

Man måste börja någonstans.
Hon beskriver valkvällen, sin vita byxdress, den dyra champagnen de hade köpt. Det skulle bli fest. Hur länge hon försökte säga att siffrorna skulle rätta till sig.

På universitetet, där Judith Fraivillig undervisar blivande lärare, ställde de in den vanliga verksamheten dagen därpå. I stället talade de med studenterna om hur man pratar med barn om Donald Trump, och hur man kan förhålla sig till den som inte tror på vetenskap.

– Det blev en lektion i argumentationsanalys: hur bygger man ett argument, och hur granskar man det? Hur lär man ut kritiskt tänkande? Nu ser hon framför sig en utbildningspolitik som innebär en katastrof för det allmänna skolsystemet.

– Det är inte Trump jag oroar mig så mycket för som de enorma systemförändringar han kan åstadkomma, på område efter område. De framstegen kan ta generationer att få tillbaka. Men jag ska säga en sak: jag är trött på att låta folk komma undan med saker. Jag tänker inte anstränga mig för att hålla folk på gott humör längre.

Och ja – också Judith Fraivillig letar efter ett sätt att ta aktiv del i politiken nu. Kanske ställa upp i något val, lokalt. Strategin är densamma som i Brooklyn, där de progressiva grupperna skriver sina listor: det är på lokal nivå man måste bygga.

Det finns mycket att göra för det demokratiska partiet, som trots energin befinner sig i kris efter förlustvalet.
– Om det inte redan är försent, säger Judith Fraivillig, som – med ett rått skratt – kallar sig för en domedagsperson.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Åter till Doylestown.

Inför presidentvalet i USA besökte DN:s korrespondent Sanna Torén Björling förra året Doylestown i nyckelstaten Pennsylvania. - Invånarna i Bucks county, där staden Doylestown ligger, har ofta prickat in rätt vinnare i presidentvalet, dock inte den här gången.

Fakta. Womens march on Washington

Den 21 januari, dagen efter installationen av president Trump, hålls en stor demonstration i Washington.

Initiativet uppstod spontant och väckte tidigt stor intresse.

Efter flera veckor av osäkerhet kring tillstånd, men också diskussioner om namnet och om en plattform, finns nu ett program som innehåller punkter bl a om kvinnors rättigheter, jämställdhet och medborgarrätt, HBTQ-rättigheter med mera.

Organisationer som Amnesty, medborgarrättsorganisationen NAACP, Black Lives Matter och Planned Parenthood deltar.

Förhandsprognoserna om deltagandet varierar, men man räknar med ca 200 000 personer i DC.

Liknande demonstrationer i protest mot Donald Trump och hans administration hålls i ett stort antal städer i samtliga delstater, och i över 50 städer utanför USA, i alla världsdelar.

I Sverige planeras (minst) två manifestationer, en på Norrmalmstorg i Stockholm, kl 14, en (på längdskidor) i Åre kl 14. “

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Flickor med mens tvingas till isolering

Den senaste månaden har två flickor i Nepal dött när de har tvingats bo ensamma i skjul långt från sina byar. I de västra delarna av landet praktiseras en sedvänja där flickor anses orena och oberörbara när de har mens och blir utkörda ur familjernas hem.

När kvällskylan drog in tände den 15-åriga flickan en brasa för att hålla värmen. Under natten dog hon av rökförgiftning.

Flickan bodde i en by i distriktet Achham, som tillämpar chhaupadi. Det innebär att kvinnorna tvingas bort från byarna under knappt en vecka varje månad när de har mens. De bor isolerade i små skjul utan fönster eller kojor byggda med grenar, ofta lång från sina hem.

I december dog en annan menstruerande flicka i samma distrikt. Hon fick sannolikt en hjärtinfarkt under sin ensamma vecka. En polischef i distriktet säger till CNN att tio flickor har dött de senaste åren – av rök, ormbett och undermåliga sanitära förhållanden.

Chhaupadi är förbjudet enligt lag sedan mer än tio år, men lever kvar framför allt i västra Nepal.

– Kopplingarna till religion och kultur är starka. Traditionen kommer från hinduismen där en gud som begått en fruktansvärd synd fick sona den genom att skapa menstruation. Det innebär att synen på menstruation är uteslutande negativ. Den som inte följer de stränga reglerna kan reta upp gudarna, säger Cecile Shrestha från organisationen Wateraid.

Cecile Shrestha är uppvuxen i Nepal, men numera bosatt i USA. Hon arbetar med ett projekt om att förändra synen på menstruation och bygga ordentliga toaletter i anslutning till skolor

– Det tar lång tid att bygga upp förtroendet. Vi kan inte bara storma in i byarna och tala om för människor att de ska sluta med en tradition

som tillämpats sedan urminnes tider. Det gäller att gå mycket försiktigt fram, säger Cecile Shrestha på telefon från New York.

– Utvecklingen går sakta framåt. Vi har märkt att många ”mens-hyddor” har rivits eller förstört, men samtidigt har flera byar börjat använda gemensamma skjul. När jag träffar familjer med flera generationer är det tydligt att det är enklare för de unga kvinnorna att prata om sin mens.

Cecile Shrestha hoppas också att den stora uppmärksamheten runt de senaste dödsfallen ska öka pressen på regeringen att se till att förbudet mot chhaupadi efterlevs.

När hon själv växte upp i huvudstaden Kathmandu hörde hon aldrig talas om den extrema sedvänjan, men det finns andra tabun runt mens som innebär restriktioner och begränsningar för flickor och kvinnor i hela landet.

Det är vanligt att ”orena” flickor inte får ha kroppskontakt med män, inte ens med nära familjemedlemmar. Flickor hålls hemma från skolan en vecka varje månad. De får inte äta frukt, titta sig i spegeln eller komma i kontakt med vatten. Laga mat är förbjudet och flickorna tillåts inte äta med resten av familjen. En vanlig uppfattning är att grönsaker och plantor dör om de vidrörs av menstruerande kvinnor.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“Fakta. Förbjuden och dödlig tradition

Sedvänjan chhaupadi innebär att menstruerande flickor och -kvinnor i Nepal tvingas bo ensamma i små skjul eller enkla kojor.

Isoleringen pågår under alla år som -kvinnorna menstruerar. Unga kvinnor tvingas bo utanför hemmet i fyra till sex dagar, gifta kvinnor två till tre dagar.

Chhaupadi är förbjudet enligt nepalesisk lag sedan 12 år, men är utbrett i västra Nepal. “

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Grannländerna ökar trycket på despoten

Tiden rinner ut för Gambias president Yahya Jammeh, som förlorade valet i december. Afrikanska unionen kräver nu att valsegraren Adama Barrow svärs in som president på torsdag – hädanefter kommer de inte att erkänna Jammeh som president.

Johannesburg.

– Gambia har röstat, den ingående presidenten stod som segrare och borde bli installerad när tiden är inne. Folkets vilja måste respekteras, säger AU-kommissionens ordförande Nkosazana Dlamini-Zuma enligt tidningen The Guardian.

Trycket ökar på Gambias excentriske despot Yahya Jammeh som efter att ha styrt det västafrikanska landet i 22 år oväntat accepterade en valförlust i början av december – för att veckan därpå ta tillbaka sitt beslut.

Sedan dess har Jammeh, som själv aldrig vunnit ett demokratiskt val utan kom till makten genom en militärkupp, dragit åt tum-skruvarna kring oppositionen och civilsamhället.

Men Jammeh står helt ensam internationellt och såväl FN som AU och det regionala samarbetsblocket Ecowas- sätter nu hårt mot hårt.
På fredagen havererade det senaste försöket till medling. Nigerias president Muhammadu Buhari hade rest till huvudstaden Banjul tillsammans med sina kollegor- -Ellen Johnson-Sirleaf från Liberia och John Mahama från Ghana, men de tvingades lämna med oförrättat ärende.

Trion reste sedan vidare till Malis huvudstad Bamako där ett fransk-afrikanskt toppmöte pågår. Adama Barrow följde med till Mali, rapporterar västafrikanska medier.

Barrow är en affärsman i fastighetsbranschen som lyckades ena oppositionen. Han har vädjat till lugn, men med mindre än en vecka kvar av Jammehs mandatperiod minskar möjligheterna till en fredlig lösning på krisen.

”Konsekvenserna blir allvarliga om Jammehs agerande skapar en kris som i sin tur kan leda till politisk oro och skapa en humanitär katastrof, vilket också kan innebära att oskyldiga människoliv offras och förstörelse av egendom”, varnar Afrikanska unionen i ett uttalande.

Bortom de politiska påtryckningarna förbereder Ecowas ett militärt ingripande om det skulle bli nödvändigt. Nigeria är redo att bistå militärt och finansiellt men det är Gambias enda grannland Senegal, som helt omsluter Gambia bortsett från en kort kustremsa mot Atlanten, som väntas ge klartecken till en invasion.

Senegal måste vara berett att ta emot eventuella flyktingströmmar från Gambia. Redan har tusentals människor korsat gränsen från Gambia till södra Senegal, rapporterar BBC. De flesta av flyktingarna ska vara kvinnor och barn.

Situationen i Gambia har oroväckande likheter med krisen i Burundi, där president Pierre Nkurunziza vägrat att träda åt sidan trots att landets författning förbjuder honom att fortsätta bortom sina två avtjänade mandatperioder.

I fallet med Gambia har dock grannländerna visat betydligt större engagemang för demokratin än i Östafrika.
Ännu återstår att se om de löper linan ut.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

“ Fakta. Yahya Jammeh

Gambias nuvarande president Yahya Jammeh tog som 29-åring makten i en militärkupp 1994 och har styrt det västafrikanska landet, med två miljoner invånare, sedan dess. Hans styre har varit mycket auktoritärt och präglats av övergrepp och obefintligt utrymme för press och civilsamhälle. Det är dock Jammehs mer excentriska sidor som skapat rubriker utanför Gambia. Han har bland annat hävdat att han själv upptäckt en örtblandning som kan bota hiv.

Jammeh förlorade valet i december med 39,6 procent av rösterna, mot Barrows 43,3. 2

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Jättebonusar till soldater förhindrade nytt uppror

Missnöjda soldater har nått ett avtal med Elfenbenskustens regering i en tvist som bland annat handlar om bonusutbetalningar motsvarande över 100 normala månadslöner per man. Tvisten hotade att få ett nationellt uppror att blossa upp.

En kort stund innan avtalet mellan soldaterna och en regeringsdelegation nåddes, bröt oroligheter ut, där skottlossning hördes från den -största militäranläggningen i landets ekonomiska huvudstad Abidjan. Skottlossningen sammanföll med samtalen mellan försvarsminister Alain-Richard Donwahi och de revolterande soldaterna.

Samtalen inleddes i fredags i landets näst största stad Bouaké, och spänningen har varit hög. Missnöjda soldater har bland annat spärrat av infartsvägarna till staden.

För en vecka sedan tog revolterande soldater över staden. Senare anslöt sig soldater i andra städer, däribland Abidjan, till upproret.

Efter en första överenskommelse med regeringen förra helgen återvände soldaterna till sina förläggningar.

Några dagar senare avskedade president Alassane Ouattara cheferna för landets armé, polis och gendarmeri.

Men inför denna helg blossade upproret åter upp, då soldaterna – som i stor utsträckning är tidigare rebeller – befarade att pengarna inte skulle komma som utlovat. Och experter frågar sig hur snabbt och lätt Elfenbenskustens regering kan skaka fram bonusarna.

Totalt ska varje militär få tolv miljoner CFA-franc (knappt 175 000 kronor) i bonus. Med lokala ögon är det oerhörda summor – en vanlig månadslön i Elfenbenskusten kan ligga på motsvarande 1 500 kronor.

Elfenbenskustens armé består av 22 000 personer. Landets statsanställda har denna vecka också strejkat mot sämre ekonomiska villkor.

TT “

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ Kina dominerar i USA:s frånvaro

Kinas ledare Xi Jinping blir årets huvudperson vid Davosmötet. Han utnyttjar tomrummet när USA väntar på ny president och tyska förbundskanslern Angela Merkel stannar hemma.

I övermorgon, tisdag, inleds det årliga Davosmötet, som anordnas av Världsekonomiskt forum. Mötet blir större än någonsin, med över 3 000 ledande personer från politik, ekonomi och näringsliv.

Gemensamt ska de försöka göra världen bättre. Men under senaste året har det inte gått så väl, att döma av den rapport om globala risker som publicerades före mötet.

Davosmötet kommer sällan med helt nya lösningar. Men som kontaktintensivt samtalsforum är mötet svårt att överträffa, samtidigt som stämningen visar förväntningarna på den globala utvecklingen.

Detta gäller dock endast för dem som betalar för sig eller blir särskilt inbjudna. Davosmötet samlar beslutsfattare och opinionsbildare som utgör ett slags global elit. Trots att mötet hållits sedan 1970-talets början, ständigt under ledning av grundaren Klaus Schwab, har det behållit sin dragningskraft.

För första gången kommer nu Kinas president Xi Jinping, liksom Storbritanniens premiärminister Theresa May och nye FN-chefen Antonio Guterres. USA ligger lågt, även om avgående vicepresident Joe Biden och utrikesminister John Kerry är där.

De kan träffa mängder av företagsledare, främst från USA, Europa och Asien. Facebooks vd Sheryl Sandberg, och Alibabas grundare Jack Ma tillhör de mest kända.

Där finns även ekonomipristagare som Robert Shiller och Joseph Stiglitz, liksom ekonomer som Kenneth Rogoff och Larry Summers.

Från Sverige kommer ett drygt 20-tal personer som statsminister Stefan Löfven och finansminister Magdalena Andersson, liksom Investors ordförande Jacob Wallenberg , SEB:s vd Annika Falkengren och Nordeas vd Caspar von Koskull. Andra svenska företagsledare är - Johan Dennelind från Telia, Magnus Hall från Vattenfall och Johan Karlström från Skanska.

Nytt i sammanhanget är att Riksbanken finns med, genom vice riksbankschefen Cecilia Skingsley. Andra delar av svenska samhället företräds av LO-ordföranden Karl-Petter Thorwaldsson och klimatprofilen Johan Rockström. De tidigare ministrarna Carl Bildt och Anders Borg finns med, liksom förr.

Antalet svenskar är dock större om man räknar in dem som finns utomlands. Davosmötet är en internationell miljö som samlar deltagare från omkring 100 länder. Men könsfördelningen är skev: cirka 80 procent män och 20 procent kvinnor – om inte de många medföljande räknas in.

Exakt vad som kommer ut av Davosmötet vet ingen på förhand. Men denna gång kretsar mycket kring Kinas ledare Xi Jinping. Och i hans frånvaro kommer åtskilliga att spekulera om vad Donald Trump ska betyda som USA:s president.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Fakta. Över 3 000 deltagare

Davosmötet, som anordnas av organisationen Världsekonomiskt forum, hålls i januari varje år och pågår i fyra dagar.

I den schweiziska alpstaden Davos samlas över 3 000 deltagare med bakgrund i politik, näringsliv, forskning, medier och andra samhällsområden. De kommer från omkring olika 100 länder, däribland Sverige.

Mötet ägnas åt diskussioner och tal, men en stor del av tiden brukar användas till informella samtal och nätverksbyggande.

Deltagarna, varav många är återkommande, brukar ange den internationella miljön och höga kontaktintensiteten som viktiga skäl för mötet.”

DN SÖNDAG 15 JANUARI 2017

“ BB Jason Diakité: Barack Obama har gett mitt hopp vingar. Allt *är* faktiskt möjligt.

På fredag lämnar Barack Obama över Vita huset till Donald Trump. För Kulturmagasinet skriver artisten Jason ”Timbuktu” Diakité om varför den avgående presidenten är hans största hjälte

Den 5 november 2008 vaknade jag upp i ett fint men slitet betonghus vid Kivusjöns pittoreska stränder i östra Kongo. Jag var där och intervjuade internflyktingar för SR och SVT. I dagar hade jag hört några av planetens mest utsatta människor berätta om sexuellt våld, desperation och brutal död. Kongo, där mordet på Patrice Lumumba också sköt ner framtidsutsikterna för världens till råvaror sett rikaste land. Nu är det i stället känt som en av jordens fattigaste och mest hopplösa platser.

Dagen innan hade jag talat med en 15-årig flicka som överlevt ett år som sexslav hos en grupp rebeller. Jag kommer aldrig glömma smärtan i hennes ögon som blixtrade som polstjärnor på en vinterhimmel då hon med låg men bestämd röst berättade hur hon tvingats äta människokött kokt i soldaternas urin och hur hon sett by efter by invaderas och dess invånare mördas och våldtas. Tårarna rann stilla ner för hennes, tolkens, filmteamets och mina kinder.

Så det var med tungt sinne jag vaknade klockan 6 den där morgonen. Utanför fönstret var solen precis på väg upp över palmkronorna. På den amerikanska östkusten var klockan vid midnatt. Allt borde vara klart.

Jag sträckte mig över nattygsbordet och plockade upp telefonen. Medan signalerna gick fram till mamma hörde jag min kollega hojta från rummet bredvid. ”Han vann, han vann!” När mamma svarade i andra änden behövde jag inte fråga, i stället ropade vi glatt i mun på varandra: *”He won, he won!”* Mamma hade gråten i rösten. *”I can’t believe it, I just can’t believe that he won. This is the most wonderful day of my life.”*

Och på en gång kändes det som att världen var full av möjligheter. Om en svart person kunde vinna presidentvalet och skulle få lov att bo i det där vita huset byggt av slavar, då var verkligen *allt* möjligt.

Jag började tänka på sommaren 1994 när Sverige tog bronset i fotbolls-VM och två av laghjältarna var svarta. Det var första gången jag upplevde att svarta svenskar hyllades unisont. Martin Dahlin och Henke Larsson såg ut som jag. Det fyllde mitt 19-åriga hjärta med stolthet. En liten bit av deras bragd blev också min. De visade mig och alla i landet vilka möjligheter det fanns för en människa med min hudfärg i Sverige.

Den där morgonen den 5 november 2008 i Kongo upplevde jag samma känsla upphöjd till tio.

Jag sprang ut i det lilla vardagsrummet och slog på tv:n. Ett nyhetsreportage från Kenya visade bilder på stora folkmassor som sjöng och dansade på gatorna i Nairobi. De sände live från Barack Obamas pappas hemby. Mitt i folkfesten sa en gammal man: ”Vår son har blivit presidenten av USA. Vi är så stolta över vår son. Må minnet av denna dag leva för evigt.”

Redan två år tidigare hade mamma visat mig en kort artikel om en ny lovande svart senator från Illinois. *”I’m going to keep my eyes on this guy, he could be something.”* Varje gång jag besöker henne brukar hon visa mig tidningsklipp som hon tror att jag kommer att vara intresserad av: den nya boken om Jerusalems historia, om skivan med pygmémusik från Centralafrika, ett recept på linssallad eller en recension av någon spelning jag eller någon av mina vänner gjort nyligen.

Samma år fick Barack Obama igenom sitt första lagförslag; ”Democratic republic of the Congo relief, security and democracy act of 2006”. Jag visste det inte då, men Obamas lagstiftande karriär började alltså med denna lag som innebar att USA skulle stötta och uppmuntra demokrati i Kongo.

Året efter kungör han sin presidentkandidatur. Ingen är gladare än mamma. *”I told you this guy was something else. I knew it from the first time I read about him.”*

Så när mamma gav mig ”Dreams from my father”, Obamas självbiografi, i början av 2008 visste jag vem han var. Men jag var fortfarande övertygad om att Hillary Clinton skulle bli Demokraternas kandidat i presidentvalet. De få tal jag hört av Obama hade gjort intryck på mig, men jag hade inte följt valhysterin tillräckligt mycket för att verkligen bli exalterad.

Sedan öppnar jag hans bok. De ord som Obama så vackert väljer för att berätta om sitt och sin familjs liv träffar mig som en bultpistol i solarplexus. Hans beskrivningar av att inte veta hur han ska finna harmoni mellan sin vithet och sin svarthet, eller hur han ska få ihop de

bägge världarna och de motstridiga arven, får mig att böla över pocketsidorna. Han skriver om mig. För första gången i mitt liv läser jag en exakt skildring av hur det kändes. Av att vara en person tudelad i roten. Av känslorna av förvirring, hemlöshet, rotlöshet och konsten att bära flera identiteter utan att tappa bort sig i jakten på tillhörighet.

Han blir min absolut största hjälte. Han får mig att se mig själv – i honom. Och jag kan bara tänka mig hur många bruna och svarta människor världen över som kände likadant. Obamas framgång är också vår. Han har flyttat fram positionerna för hur vilt vi kan drömma.

Barack Obamas beskrivningar av sin älskande och uppmuntrande mamma påminner mig om min egen mamma. Hon som alltid sagt att jag är vacker, att jag duger och att jag kan åstadkomma allt mitt hjärta vill.

Författaren Ta-Nehisi Coates skriver i sin elegi ”My president was black” (The Atlantic Magazine 13/12 2016) att det som bland annat skiljer Obama från den typiska afroamerikanen är att han växte upp med en mamma, morföräldrar och vänner som alla älskade honom. Han har verkliga erfarenheter av villkorslös kärlek från vita människor. Något som inte ens hans fru Michelle har gemensamt med honom.

Den kärleken ger Obama ett fundament av trygghet inför vita människor som den svarta genomsnittsamerikanen saknar. Det gör Obama till den sällsynta brobyggare han på många sätt varit. Han förstår både den vita och den svarta upplevelsen oändligt mycket bättre än någon av hans 43 föregångare, som samtliga varit vita män.

Coates skriver att det är därför han lyckades ena tillräckligt många medborgare för att bli president. För det svarta Amerika var han en messias som såg ut som dem och för det vita var han frälsaren som skulle hjälpa landet att lägga dess blodiga rashistoria bakom sig. USA skulle äntligen kunna träda in i en postrasistisk tidsålder.

Konstnären Sheperd Faireys ikoniska bild på Obama, med ordet *Hope,* fångar förväntningarna som vilade på den unge senatorns axlar.

Barack Obama ser ut som jag. Han förstår mig. Han är också uppvuxen med hiphop. ”Hiphop är inte bara en spegelbild av det som är, det borde också vara en reflektion av vad som kan vara”, säger han i en intervju på Youtube. När jag hittar den hösten 2008 blir jag så tagen att jag samplar meningarna och använder dem som introspår på det album jag just håller på att slutföra. Här har vi en man som lyssnar på Jay-Z och Ludacris. Det ger mitt hopp vingar. Allt *är* faktiskt möjligt.

Så den där morgonen i Kongo blir han min president. Från och med den dagen börjar dock verkligheten hinna ifatt frälsaren från Hawaii. Innan Obama vann valet vågade ingen ens tro att USA kunde få en svart president, väldigt få diskussioner hade handlat om vad en sådan presidents begränsningar skulle kunna vara. Men nu blir de smärtsamt tydliga. Han försöker värdigt och ihärdigt att få republikaner och demokrater att samarbeta men motarbetas och förtalas. Tea party-rörelsen föds. Det är extremhögerns svar på att en svart demokrat blivit president. En rörelse med Donald Trump i spetsen hävdar att Obama inte är född i USA. ”Visa oss din födelseattest”, skanderar Trump, mannen som åtta år senare bryter presidenttraditionen och vägrar att offentliggöra sina deklarationer.

De säger att Obama är en undercover-muslim. Det betyder: ”Han är inte en av oss”. Jag känner så väl till den känslan. Att när som helst bli utesluten ur gemenskapen. Det kan ske med den oskyldiga frågan: ”Var kommer du ifrån... egentligen” eller den mer explicita uppmaningen: ”Stick hem dit du kommer ifrån, din bruna jävel”. Den som är bärare av en icke-vit hudfärg vet att världen är minerad. Man lär sig reflexmässigt att röra sig försiktigt.

Detta tvingas Obama ständigt hantera under sitt presidentskap. Han får inte överensstämma med bilden av den hotfulle svarte mannen. Han grälar inte med nationens gudar. Han förkastar inte Wall Street. I stället lever han efter mottot som hans fru elegant sammanfattar: *”When they go low, we go high”*. Han rör sig rakryggat och presidentlikt genom kriserna. De politiska dödlägena avlöser varandra och får till och med statsapparaten att stänga ner en kort period under budgetkrisen 2013. Intellektuella svarta amerikaner som Cornel West och Eddie Glaude kritiserar Obama öppet. Han blev inte vaccinet mot rasismen. Han blev inte det svarta Amerikas messias.

Min mamma kritiserar honom inte. I stället skakar hon tyst på huvudet då hans tillkortakommanden som president förs på tal. Jag känner mig också besvärad i situationer då Obamas begränsningar blir för uppenbara. Han utvidgar USA:s drönarkrigföring och under de sista månaderna av hans presidentskap faller USA:s bomber över sju länder.

De fattiga har blivit fattigare och USA:s rekordstora fängelsepopulation har inte minskats tillräckligt. Guantánamo är fortfarande inte stängt, på grund av Republikanerna men ändå. Det är svårt för mig att erkänna min hjältes felbarhet.

Men så ärvde han också ett kaos efter George W Bush: arbetslösheten, det globala kriget mot terrorn, krigen i Irak och Afghanistan, en kapsejsad bilindustri, en gigantisk lånekris och havererad ekonomi. Efter sig lämnar han bland mycket annat ett land med stark ekonomi, låg arbetslöshet, Obamacare som ger miljontals medborgare tillgång till sjukvård och förstärkta rättigheter för hbtq-personer.

Vad Barack Obama framför allt varit och för evigt kommer att förbli är en symbol. Han visade att det kan sitta en svart chef i Vita huset. Hans bedrift har öppnat vägen för nästa ickenormativa person som vågar försöka.

Den enda av mina nära vänner som träffat Obama, flera gånger dessutom, är kocken Marcus Samuelsson, som lagade maten i Vita huset då Obama höll sin första statsmiddag 2009.

Han brukar säga att han aldrig kommer att glömma den kvällen. När middagen var över och Obama hade underhållit och samtalat med 400–500 personer kom han upp till Marcus och sa att han vill hälsa på kockarna. De leddes in i ett sidorum och Obama tog sig tid att hälsa på hela teamet och såg till att de alla fick ta en bild tillsammans honom.

Sån är han, säger Marcus, han fattade hur mycket det betydde för oss. Det är inkodat i honom att hela tiden tänka på den mindre personen.

Hur kommer historien och människor att minnas den kanske mest presidentlike presidenten någonsin? Hans tal är redan legendariska. Hans coolhet redan odiskutabel. Han var POTUS som fistbumpade alla från kongressledamöter till städpersonal. Han var en fyr av dygd, värdighet, moral och den minst skandalomsusade personen som bott i

Vita huset. Ibland har han varit högtravande i sina uppmaningar till svarta amerikaner att ta mer ansvar för sig själva. När man vecka ut och vecka in på nätet kunde se klipp på poliser som sköt svarta valde han en märklig tystnad. Han blev en mästare på att behärska sin ilska och uppgivenhet. Han var den ständiga optimisten vid landets roder. Vilket han visade i sitt starka tal i Chicago i tisdags. Hans intelligens och passion går rakt genom tv-rutan.

Men det var på grund av att han var svart som den giftigaste delen av den amerikanska högern vaknade till liv. Den Ku Kux Klan-godkände president nummer 45 Donald Trump är Obamas antites. Ovärdig, omoralisk, grovhuggen, rasistisk, sexistisk, lögnaktig och allt detta rinner av honom som vatten på en gås. Vad tror ni hade hänt om Obamas Twitterkonto innehöll en promille av det hat som Trumps gör? Det är skillnad på vad en vit och svart människa kan säga och göra.

Så nej, varken USA eller världen har trätt in i en post-rasistisk tidsålder. Den medvetna och undermedvetna skillnaden i livsförutsättningar för människor är fortfarande beroende av hudfärg då USA:s första svarta presidents andra mandatperiod är över.

Som Marcus sa häromdagen:

”Hans mod har gett mig hopp på daglig basis, varje gång jag försöker mig på något riktigt utmanande behöver jag bara tänka på honom. Och det som är bra är att han satt åtta år. Den unga generationen känner bara till en president. Donald Trump vill vrida tillbaka klockan till en svunnen tid då världen styrdes av vita män, kvinnor bara var smycken och svarta var tjänstefolk. Men så ser världen inte längre ut. Världen i dag är svart, vit, gay, högteknologisk. De unga vet det. De kommer inte att acceptera Trump. De kommer att sätta igång en ostoppbar våg av förändring.”

Det är en våg som Barack Obama var med och startade.

Jason Diakité “

“ Jason ”Timbuktu” Diakité föddes 1975 i Lund och har amerikanska föräldrar. Han är musiker, rappare och har haft flera egna radioprogram i P3, bland annat ”Jasons värld” och ”Jasons spellista”.

Han släppte sin första singel, ”Lifestress”, 1996.

Bland hans album kan nämnas ”Wått’s dö madderfakking diil?” (2002), ”The botten is nådd” (2003), ”Alla vill till himmelen men ingen vill dö” (2005), ”För livet till döden” (2014)

I höstas kom ”En droppe midnatt” (Albert Bonniers förlag), där han berättar sin familjehistoria, från slaveriets USA till folkhemmets Sverige.

DN.se Läs Jason Diakités artikel om farbror Obi som oväntat kampanjade för Donald Trump.

”Jason Diakité: Plötsligt såg jag farbror Obi bakom Trump i tv. Hur kunde det hända?” “

DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017

“ Dragkamp om partiets själ

Både världsbild och mål skiljer dem som nu inleder striden om makten över USA:s utrikespolitik. Utgången kan också avgöra vilken typ av parti Republikanerna ska vara.

Det står nu klart att USA:s utrikespolitik i fyra år framåt kommer att präglas av kampen mellan traditionella republikaner, populistiska etnonationalister och det oändliga kaos som Donald Trumps uppmärksamhetsspann har släppt loss.

Republikanerna har byggt sin över-gripande strategi på den internationella ordning som har rått efter andra världskriget: USA-ledda allianser, normer och organisationer som binder ihop demokratierna och håller världsfreden vid liv. De traditionella företrädarna för partiet gör vad de kan för att bevara och utvidga denna ordning. I deras ögon är Vladimir Putin en varg som sliter sönder den.

De populistiska etnonationalisterna i Trumps Vita hus tror inte på ordningen. Deras kritik – moralisk, religiös, ekonomisk, politisk och rasmässig – sammanfattas väl av de kommentarer som Trumps chefsstrateg Steve Bannon gav vid en konferens i Vatikanen 2014.

Förr fanns en samling judisk-kristna nationalstater, hävdade Bannon, som utövade en human form av biblisk kapitalism och lade grunden för kulturellt besläktade samhällen. Sedan några decennier försvagar Davospartiet de moraliska grundvalarna för detta levnadssätt med sin globalism, relativism och pluralism.

Den humana kapitalismen har ersatts av rovkapitalism som belastade oss med finanskrisen. Nationell demokrati har ersatts av de globala eliternas kumpankapitalistiska nätverk. Gammaldags rättsinnighet har lämnat plats för aborter och homoäktenskap. Suveräna nationalstater har efterträtts av illa fungerande multilaterala sammanslutningar som EU. Det dekadenta och försvagade väst ligger öppet för en självsäker och övertygad islamofascism-, vår tids kosmiska hot.

I denna världsbild är Putin en värdefull allierad just därför att också han vill ersätta den multietniska, mångspråkiga globala ordningen med starka nationalstater. Han försvarar traditionella värden med glöd. Han vet hur striden mot det radikala islam ska föras.

Det är intressant att läsa Bannon jämsides med Putins ideolog Alexander Dugin. Det är som att gå tillbaka till 1900-talet och läsa två versioner av marxism.

Den ena är kristen av amerikansk typ och den andra rysk-ortodox. Båda har storstilade, svepande teorier om världshistorien, båda hävdar att vi står mitt uppe i en civilisationernas kollision som för till undergång, båda smälter ihop ekonomiska, moraliska och politiska analyser. Båda ser sig själva som en del av en internationell populistisk rörelse som omfattar Nationella fronten i Frankrike, Ukip i Storbritannien och många andra.

”Vi måste skapa strategiska allianser”, har Dugin hävdat, ”för att störta den nuvarande ordningen, vars kärna är mänskliga rättigheter, en antihierarkisk syn och politisk korrekthet – allt som betecknar Odjuret, Antikrist”.

Vid konferensen 2014 hävdade Bannon att det fanns något viktigt att lära av Putin: ”Vi, det judisk-kristna väst, måste verkligen studera vad han talar om rörande traditionalism, särskilt där den stöttar nationalismens fundament.”

Underrättelserapporten om ryssarnas hackande utlöste en öppen konflikt mellan de etnonationalistiska populisterna och republikaner som John McCain och Lindsey Graham. Trump placerade sig med båda fötter bland populisterna och drog med sig Fox News och förvånansvärt många av partiets kongressledamöter.

Om Trump vore lika effektiv som Putin skulle vi antagligen få se en radikal förskjutning i USA:s strategi, bort från efterkrigstidens globala konsensus och till en allians med högerpopulistiska rörelser som sjuder världen runt.

Men Trump är ingen Putin. Putin är disciplinerad och beräknande, erfaren och välinformerad. När Bannon och andra försöker göra Trump till en president som revolutionerar utrikespolitiken får de emot sig ett utrikespolitiskt etablissemang under en ledare som kanske sympatiserar med dem men som är oengagerad, oförutsägbar och i grund och botten ointresserad av allt annat än sin egen status.

Jag tror att den utrikespolitiska apparaten, med utrikes- och försvarsministrarna, mal ner populisterna kring Trump. Vi får se motsättningarna explodera inom de sanslöst röriga maktlinjerna i Vita huset. Trump kommer att gona sig i det globala etablissemanget precis som han gonade sig i paret Clintons närvaro vid sitt bröllop. Som president kan han inte fixera sig vid IS utan hamnar i en snöstorm av problem och blir beroende av de etablerade institutionerna.

Följden blir miljoner underliga Twittermeddelanden men ingen strategisk förskjutning – inga förskräckande poli-tiska beslut men inte heller några goda.

Den större striden gäller idéer: blir Republikanerna ett etnopopulistiskt parti som Nationella fronten eller Ukip? Den kan populisterna vinna. Det ligger något ondsint kraftfullt över deras ideologi som påminner om den tidiga marxismen. Globalismen saknar ande och själ och har inga svar på våra ekonomiska och kulturella problem.

Kort sagt tror jag att Bannon inte får reda i Trumps hjärna med dess våldsamma kast. Men han kan få större inflytande över nästa generation.

David Brooks amerikansk journalist och författare.
Översättning: Margareta Eklöf”

DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017

”Världens åtta rikaste äger lika mycket som fattigaste hälften”

“ Skillnaden mellan de rikaste och de fattigaste i världen är större än vad som tidigare har varit känt. Chockerande nog visar vår nya rapport att världens åtta rikaste personer äger lika mycket som den fattigaste hälften av befolkningen. Och klyftorna fortsätter att öka. Denna utveckling måste vändas, skriver Robert Höglund, hjälporganisationen Oxfam.

En värld där 1 procent av mänskligheten kontrollerar lika stor del av tillgångarna som de övriga 99 procenten kan aldrig vara stabil.” Orden är Barack Obamas och uttalades vid öppnandet av FN:s generalförsamling i september förra året. Dessvärre ser den ekonomiska ojämlikheten inte ut att minska och instabiliteten ökar på många håll i världen. En rapport som hjälporganisationen Oxfam presenterar idag – vid början av Davosmötet – visar att skillnaden mellan de allra rikaste och världens fattiga är värre än vad som tidigare varit känt. Chockerande nog äger världens 8 rikaste personer lika mycket som den fattigaste hälften av befolkningen.

För att räkna ut denna siffra har Oxfam använt tidningen Forbes lista på världens rikaste individer och jämfört den med data för all världens förmögenheter från Credit Suisse global wealth databook. Båda källorna är de bästa tillgängliga i sitt slag. Uträkningen visar att de fattigaste 50 procenten av jordens befolkning tillsammans endast äger 0,2 procent av världens förmögenheter, 409 miljarder dollar. Samtidigt äger de 8 rikaste individerna 426 miljarder dollar. Båda siffrorna är nettoförmögenheter det vill säga tillgångar minus skulder. Förra året rapporterade Oxfam att världens 62 rikaste personer ägde lika mycket som hälften av befolkningen men årets data från Credit Suisse visar att världens fattiga har ännu mindre tillgångar och mer skulder än vad som tidigare var känt.

Oxfams rapport visar också att världens miljardärer med en chockerande hastighet drar ifrån alla andra. 2009 fanns det 793 dollarmiljardärer som tillsammans ägde 2,4 biljoner dollar. De 793 rikaste individerna i världen äger nu 5 biljoner dollar, en fördubbling på sju år. Det är dock inte bara miljardärerna som blir rikare. Under de senaste 25 åren har den rikaste 1 procenten i världen haft större inkomstökningar än de fattigaste 50 procenten tillsammans.

Även i Sverige har klyftan mellan de mest välbeställda och övriga ökat. Ny forskning visar att de rikaste 10 procenten av svenskarna såg sin nettoförmögenhet växa mer än alla andras mellan 2007 och 2012. DN:s nyligen genomförda granskning av näringslivstopparnas löner visar att också de har ökat mycket snabbare än övriga befolkningens de senaste decennierna.

Ökande klyftor riskerar att skapa instabilitet och slita isär samhällen. Att allt mer pengar ackumuleras hos de rikaste när 700 miljoner människor fortfarande lever i extrem fattigdom – de människor Oxfams arbete riktar sig till, är väldigt upprörande. Enligt Världsbanken kommer inte målet att utrota extrem fattigdom till 2030 att kunna nås om inte ojämlikheten minskar och de fattigas inkomster ökar snabbare än övrigas.

Utvecklingen måste vändas. I rapporten som Oxfam presenterar i dag skissar vi ett manifest för en mänsklig ekonomi som minskar ojämlikheten och uppfyller alla människors behov, inte bara den översta procentens. Det är en ekonomi som måste inkludera följande perspektiv:

1 Regeringar tar särskild hänsyn till de fattigaste. Förutom att tillhandahålla sjukvård, utbildning och annan samhällsservice bör man också bedriva en aktiv omfördelningspolitik via skattsedeln för att jämna ut förmögenhets- och inkomstklyftor. Regeringar kan också aktivt stödja nya typer av företagsformer som inte bara går ut på att maximera vinsten.

2 Globalt samarbete om rättvis skatt. I dag pågår en tävling mot botten där länder sänker sin bolagsskatt och inför skadliga undantag för att locka till sig investeringar. Även om ett land kan tjäna kortsiktigt på det förlorar alla utom företagens ägare på det i längden. Det behövs ett internationellt samarbete kring bolagsskatt och aktiva ansträngningar för att stänga världens skatteparadis.

3 Företag jobbar för majoriteten. Dels måste företag betala skatt på sina vinster och inte försöka undkomma detta genom avancerad skatteplanering. Fler företag borde också hitta nya modeller för sin verksamhet där maximal vinst inte är det huvudsakliga målet. Medarbetarägda företag är ett exempel på detta.

4 Extrem rikedom avskaffas. Vissa kommer alltid att vara rikare än andra men vi kan inte ha en värld där 8 personer äger lika mycket som den fattigaste halvan av befolkningen. Många miljardärer ger frivilligt bort stora summor pengar till välgörande ändamål men det är ingen ersättning för skatt. Skatt på finansiella transaktioner och en global förmögenhetsskatt är åtgärder som kan behöva införas.

5 Kvinnors arbete värderas lika högt som mäns. Med nuvarande trend kommer det att ta 170 år innan kvinnor får lika mycket betalt som män. Kvinnors obetalda arbete behöver bli vidare erkänt, reducerat och omfördelat.

6 De teknologiska framstegen kommer alla till del. Exempelvis satsas det enorma summor på läkemedelsforskning men oproportionerligt lite på sjukdomar som drabbar fattiga människor. Produktivitetsökningarna som sker i ekonomin behöver också gynna alla, och inte bara genom lägre priser på vissa produkter och högre vinster till aktieägare.

7 Framgång mäts på andra sätt än i BNP. Samhället är på många sätt fixerat vid ekonomisk tillväxt, att främja den ses ofta som ett självändamål. Tillväxt mäter dock inte det viktiga i samhället och tar inte hänsyn till exempelvis miljö och människors välbefinnande. Ett land med hög BNP behöver inte vara mer framgångsrikt än ett med lägre. Exempelvis så har Sydkorea samma poäng i Social progress index – ett mått på samhällens välmående via en rad olika indikatorer – som Costa Rica, som endast har hälften så hög BNP per capita.

Berättelsen om vad som är ett framgångsrikt samhälle och vad som är en klok politik har börjat förändras. Exempelvis tror allt färre på ”trickle-down”-teorin, att det är bara bra om de rika blir rikare då deras välstånd kommer alla till del. Allt fler har också börjat tala om de skador som ojämlikhet medför och ökande klyftor har av flera setts som en faktor som påverkade presidentvalet i USA och Brexitomröstningen i Storbritannien. Än så länge har dock inte insikterna landat i tillräckliga politiska åtgärder. Så länge inte ekonomin görs om för att tjäna alla kommer samhället att fortsätta vara orättvist och instabilitet att råda. Låt oss tillsammans se till att 2017 blir ett år där världen tar ett stort steg framåt mot en ekonomi för de 99 procenten.

Robert Höglund, kommunikationschef för Oxfam i Sverige. Oxfam är en av världens största hjälporganisationer och arbetar med att bekämpa fattigdom i över 90-länder. “

DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017

“ Krav på att läsa mejl efter arbetstid förbjuds

En ny lag i Frankrike ska ge anställda rätt att ”koppla ned” och slippa krav på att läsa e-post och andra meddelanden efter arbetstid. Men lagen är omstridd och det finns olika åsikter om den verkligen kommer att få något reellt genomslag.

Klockan är strax efter sju en blåsig och råkall januarikväll i finanskvarteren i La Défense i västra Paris. En strid ström av välklädda tjänstemän är på väg hem efter arbetsdagen. Än lyser det i många fönster i de höga kontorsskraporna.

– Arbetet tar inte nödvändigtvis slut bara för att vi går hem. Det händer ofta att cheferna skickar meddelanden på ”Wechat” (en kinesisk motsvarighet till Whatsapp). Det kan vara klockan 11 en lördagskväll, men jag förväntas ändå svara på en gång, säger Emmanuelle Foulon, som är affärsjurist på ett kinesiskägt energibolag.

– Det är svårt att stänga av. Jag har tre nära vänner som gått in i väggen och varit sjukskrivna i flera månader.

Medan Emmanuelle Foulon visar appen i telefonen skakar hennes vän Philippe Viart på huvudet och säger:

– Många företag här har en sådan kultur, och det får människor att må dåligt. Det går inte att vara uppkopplad jämnt! Så rent principiellt tror jag att den nya lagen är bra och behövs. Men jag tror inte att utformningen av den är tillräckligt tuff. Jag tror inte att den räcker till, helt enkelt.

Det var den 1 januari i år som den nya lagen trädde i kraft, lagen som ska ge anställda en ”rätt till nedkoppling” (droit à la déconnexion). Bakgrunden är studier som visat att 12 procent av den arbetsföra -befolkningen i Frankrike lider av utmattningssymptom, samtidigt som 37 procent kollar mejl eller andra meddelanden utanför arbetstid.

Nu måste alla företag med fler än 50 anställda inleda förhandlingar med fackföreningar för att klargöra hur kommunikationen får ske efter arbetstid. I de fall då inget avtal nås – eller då det inte finns någon lokal fackklubb, vilket är långtifrån ovanligt i Frankrike – är företaget skyldigt att ta fram ett policydokument på egen hand.

Även i anställningskontrakt ska det framgå vad som förväntas av arbetstagaren vad gäller e-post och meddelanden efter arbetstid.

Lagen välkomnas av de franska fackförbunden, som under lång tid har larmat om växande ohälsa kopplat till stress i arbetslivet. Men frånvaron av sanktioner för de -arbetsgivare som inte går åt rätt håll har väckt kritik.

Samtidigt varnar arbetsgivare för att franska arbetares produktivitet kan minska om de inte kan använda den nya tekniken fullt ut.

Xavier Zunigo är sociolog och leder det franska forskningsinstitutet Aristat. Han har viss förståelse för båda sidors invändningar, men betonar att mycket handlar om på vems villkor arbetet sker.

– Vi vet genom forskning att autonomi och möjlighet att påverka den egna arbetssituationen är viktigt för välmående på arbetsplatsen. Så att du svarar på mejl när du pendlar till jobbet eller arbetar hemma ibland är inte nödvändigtvis något negativt. Problemen uppstår när detta blir ett krav från arbetsgivaren, säger Xavier Zunigo.

Han har i flera studier konstaterat att det är ett utbrett problem i Frankrike i dag.

– Ofta krävs både en förändring av företagsledningens syn på arbetet och att de anställda lär sig att ha viss självdisciplin. Det är inte en enkel uppgift. Ett sätt kan vara tekniska lösningar, där man helt enkelt gör det omöjligt att mejla eller skicka meddelanden efter arbetstid, säger Xavier Zunigo.

Flera stora bolag har sedan tidigare vidtagit åtgärder. Det franska försäkringsbolaget Axa ger anställda rätt att strunta i e-post som anländer efter arbetstid. I Tyskland har Volkswagen ett system som stoppar e-post till vissa kategorier anställda utanför arbetstid, medan Daimler har infört en frivillig fuktion som raderar mejl som anländer under ledighet.

Andra företag har inlett experiment med exempelvis ett avskaffande av funktionen ”svara alla” i mejlprogram.

– Men jag tror att någon typ av sanktioner mot de som inte vidtar konkreta åtgärder skulle behövas, säger Xavier Zunigo.

Sara Thomée, psykolog och forskare i arbets- och miljömedicin vid Göteborgs universitet, ser positivt på den nya franska lagens krav på en uttalad policy.

– Det kan vara viktigt att arbeta fram hälsosamma normer och att det är uttalat vad som gäller. I dag är det ofta oklart vad som förväntas av en arbetstagare när man får ett mejl eller meddelande efter arbetstid, säger Sara Thomée.

– En central sak att komma ihåg är att vi är biologiska varelser med ett behov av återhämtning. Det finns mycket forskning som visar att vi går upp i höga stressnivåer när vi arbetar, och att vi sedan behöver koppla bort och gå ned i varv igen – helst varje dag, säger Sara Thomée.

Utöver bristande återhämtning finns också ett annat problem med att ständigt ta med jobbet hem – att det blir svårare att separera jobb och privatliv.

– Det kan bli konflikt mellan rollerna. Det kan vara svårt att lyssna på vad barnen upplevde skolan samtidigt som man skriver ett avancerat jobbmejl, något som kan ställa till problem och skapa mer stress och belastning, säger Sara Thomée.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta.

Italien

Utbrändhet diskuteras sällan i Italien, men fenomenet är omfattande. Inte bara på grund av -stressiga arbetsförhållanden, utan i lika hög grad av ovissa arbetsvillkor och att många saknar fasta anställningar. Korttidsanställningar, där den lagliga betalningen sker med värdekuponger ”voucher”, som löses in i tobaksaffärer har formligen exploderat. En lönehantering som 2016 omfattade 15 miljarder kronor och som italienarna har möjlighet att rösta bort under våren.

Andra stressindikationer är den påtagliga trenden att fler italienare söker sig till kurser i meditation.

Ryssland

Den vanligaste dödsorsaken i Ryssland är hjärt- och kärlsjuk-domar, något som ofta har att göra med en stressig tillvaro. Utbrändhet på jobbet är ändå inte ett ämne som -diskuteras särskilt ofta, till skillad från arbetsplats-säkerhet. I synnerhet i gruvor och tunga industrier har arbetsplatssäkerheten varit låg, ett arv från sovjettiden som fort-farande är ett problem. I Moskva är det vanligt med långa arbetsdagar och -resor. Man jobbar ofta kväll och veckoslut och det är vanligt att arbete och fritid flyter ihop.

Turkiet

Stress är något som sköts i hemmet i Turkiet. Senhayat som tidigare jobbat på hälsoministeriet skrattar till och säger att här är de flesta stressade för ny en terrorattack eller för att förlora jobbet.

– Jag tror att många i Turkiet är utbrända men de vet inte om det, säger hon.

Det finns en årlig dag för mental hälsa då frågan diskuteras. Annars ligger fokus på akuta situationer som jordbävningar. Frågan om att flyktingarna i landet löper förhöjd risk för posttraumatisk stress har dock lyfts.

– För dem görs insatser, annars löser många sina -problem genom att bråka eller protestera. Terese Cristiansson

Kina

I Kina är utbrändhet sällan ett ämne som diskuteras offentligt. Problemet finns – vänner emellan kan man tala om det - men de flesta hinner inte tänka på saken, utan fortsätter att gå till jobbet för att kunna betala räntan på bolånet. Att sluta arbeta och stanna hemma är sällan en -lösning. Stressen över att inte ha en stadig inkomst skulle bli större än stressen av själva arbetet, beskriver en kinesisk vän.

Detta trots att många Pekingbor i dag skulle kunna leva gott om de sålde en av sina lägenheter.

Andra, som ledsnat, gör just det: säljer en lägenhet och flyttar utomlands.

USA

I USA finns forskning och hyllmeter av populärvetenskapliga böcker om utbrändhet, stress och vikten av vila. Men långt ifrån alla amerikaner har råd att säga nej: många med låga inkomster måste ha flera jobb för att klara sig ekonomiskt. Men upplevelsen av stress är stor också bland högutbildade. Enligt en undersökning av Pew Research känner sig 86 procent av heltidsarbetande mödrar ofta stressade (mer än fyra av tio känner sig konstant stressade).

Hur ett övermäktigt schema kan hanteras är något som i första hand människor med hyfsad ekonomi och en påverkbar livssituation kan bekymra sig över. “

DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017

“ Vinterkylan slår hårt mot de hemlösa

Snö och kyla ställer till stora problem i Italien. Roms skolelever har demonstrerat mot att uppvärmning saknas eller inte fungerar. På Milanos främsta konstmuseum hotas renässansens mästerverk av isande kyla och fukt.

Rom.
Vintern 2017 är ovanligt bister och slår hårt mot de tusentals som förlorat sina hem under höstens svåra jordbävningar. Ett mindre antal personer sover fortfarande i tält, framför allt de som har boskap som de inte vill överge. Området kring det drabbade Amatrice har länge konstant haft minusgrader och mer snö väntas.

Förra veckan protesterade Roms skolelever i flera dagar för att uppvärmning saknades i skolorna. Kommunen och civilförsvaret skyller på varandra.

Det var mycket få skolor som hade uppvärmning för att klara fem minusgrader i huvudstaden nattetid. Vattenledningar frös och värmesystem gick sönder. Låg- och mellanstadieskolor prioriterades, medan många gymnasieskolor var helt utan värme.

I det rika och mer ekonomiskt välmående Milano drabbar kylan stadens främsta konstmuseum. Uppvärmningen på Konstakademin i kvarteret Brera har kollapsat. Salar med mästerverk av renässansens stora konstnärer som Mantegna och Bramante blev råkalla. Bramantes tavla med en gisslad Kristus åkte in ”på akuten” för att omedelbart tas om hand i laboratorium. Fukten hade ätit sig en bra bit in i tavlan och risken för att färgen skulle lossna var stor.

Ett 40-tal verk har försetts med tunna vita specialplåster för att hålla flagnade färg på plats, rapporterar dagstidningen La Repubblica. Hur denna katastrofsituation har kunnat uppstå på så kort tid utan att någon slagit larm förblir en gåta.

Italiens kulturdepartement har inte kommenterat historien ännu. Ministern Dario Franceschini har genomfört en reform, där Breramuseets ledning inte längre leds av en konstexpert utan av en utländsk ”manager”. Kanadensaren James Bradburnes huvuduppgift är att promota museet och se till att besökarna blir fler.

– Det här är en klimatisk jordbävning. Men det som har hänt går att reparera, säger Bradburne, som bestämt betonar att han som chef givetvis slår vakt om att skydda museets konstsamlingar.

Peter Loewe loewe@tin.it “

DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017

“ Ekonom tror Trump ger starkare tillväxt

USA har två ekonomiskt starka år framför sig. Med Donald Trump som president kommer tillväxten att ta fart, menar den amerikanske ekonomen Kenneth Rogoff.

Kenneth Rogoff är välkänd professor vid Harvarduniversitetet i USA och har varit chefsekonom vid Internationella valutafonden, IMF. Nu är han i Stockholm för att tala vid Skagen fonder.

– Det viktigaste som Trump har utlovat är att han ska avreglera ekonomin. Det kom alltför många nya regleringar under senare delen av Barack Obamas presidentperiod. Nu frigörs krafter som kan ge ökad tillväxt, säger han till DN.

Trumps satsningar på infrastruktur bidrar också till att höja tillväxten i ekonomin, poängterar Kenneth Rogoff. Där finns stora försummelser att ta igen.

– USA kan få en årlig tillväxt på tre procent, vilket är mer än på senare tid. Men jag tror inte att de väntade skattesänkningarna får någon större effekt. De riktas i alltför hög grad till dem som redan har det gott ställt, betonar han.

Stimulans av efterfrågan – genom att budgetunderskottet tillåts växa – betyder däremot inte så mycket. Kenneth Rogoff ser tvärtom ökad statsskuld som ett långsiktigt hot.

– USA tyngs fortfarande av skuldbördan som är ett arv från den tidigare finanskrisen. Den är ett skäl till att ekonomin inte har återhämtat sig snabbare. Men det borde vi kunna ta oss ur på längre sikt.

Kenneth Rogoff betonar att han inte är tillhör de amerikanska ekonomer som tror att tillväxten förblir svag under flera decenner framåt.

– Produktiviteten i ekonomin kommer att öka igen. Det finns alltid utrymme för nya framsteg, även om det tar tid innan innovationerna sprids till hela ekonomin.

Men under de närmaste åren ser Kenneth Rogoff andra problem som följer med Donald Trump som president. Till dem hör att central-banken Federal Reserves självständighet är i fara:

– När Fed-chefen Janet Yellens mandattid går ut 2018, kan Trump se till att han får grepp om Federal Reserve. Hans andra utnämningar visar att han ofta föredrar personer som är motståndare till den verksamhet som de sätts att leda. Faran är detta upprepas.

Om något sådant skulle inträffa så upphör Federal Reserve att vara en de krafter som kan balansera Donald Trump. Räntebesluten kan då komma att styras av politiska hänsyn.

– Penningpolitiken måste få bedrivas självständigt utan inflytande från presidenten, markerar han.

Det betyder inte, enligt hans syn, att centralbanker har obegränsad makt. Räntebesluten räcker inte alltid för att styra ekonomin åt önskat håll. En särskild svårighet är att när räntenivån är så låg att den hamnar runt noll – eller ännu lägre.

– Men det finns situationer där negativa räntor, såsom ni för tillfället har i Sverige, kan behövas. Om ekonomin skulle hamna en djup recession kan det bli nödvändigt att kunna ta i mycket mer. En styrränta på, säg, minus fem procent ska inte vara omöjligt under en kortare tid.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Fakta. Kenneth Rogoff

Professor vid Harvarduniversitetet. Har varit chefs-ekonom vid Internationella valuta-fonden. Välkänd debattör i ekonomiska frågor.

Är expert på statsskuldsproblem och känd för boken ”This time is different” (på svenska ”Annorlunda nu”), skriven tillsammans med Carmen Reinhart. Har just kommit med boken ”The curse of cash” (”Kontanternas förbannelse”).

Född 1953 och är sedan sin ungdom internationell stormästare i schack. “

DN MÅNDAG 16 JANUARI 2017

“ Därför kommer Trumps politik bli mindre förfärande än han själv

Donald Trump är inte den förste oerfarne dumbom som tar plats i Vita huset – där allt händer samtidigt. Och det bästa han kan göra är att visa klokhet och realism i mötet med Ryssland och Kina, skriver -ournalisten Åke Ortmark.

Då och då ser man bilder i medierna av Natoplan som far fram över de baltiska staterna. Vad har de där att göra? Fattar USA att Vladimir Putin är en rädd makthavare, som lätt blir sur och orolig? För att lugna sig skickar han fler båtar med kanoner ut i Östersjön. Och det ivriga lilla Sverige svarar på den ryska utmaningen med att skicka tiotals soldater till Gotland. Så är kapprustningen igång.

Det gäller att undvika ett nytt kallt krig. Är det tänkbart att en man som Donald Trump har förståelse för det? Det har upprepats till förbannelse att han är okunnig och oerfaren. Säkert är det så. Alla amerikanska presidenter har levt sina tidigare liv i ett stort, självtillräckligt land. Omvärlden är liten och ligger, som regel, långt bort. Man slipper tänka på den och läsa om den. Det är först när den otränade makt-havaren sitter i Ovala rummet som världen tränger sig på. Då är det sent. Sekunderna tickar. Vad folk inte förstår, sade Bill Clinton, är att ”i Vita huset händer allt *samtidigt”*.

Det kommer visserligen assistenter från Harvard som ska hjälpa till. Sådant folk har gått igenom litteraturen, men de förvandlas till

lismande ja-sägare på flyget mellan Boston och Washington DC. De intellektuella bekräftar fördomar i stället för att analysera dem.

Man kan inte läsa om – och konfronteras med – amerikanska presidenter utan att känna oro och sorg. Det är ingen förtroendeingivande samling som dominerat scenerna och som framträder i avslöjande skrifter, även om vi aldrig får glömma de amerikanska insatserna i kampen mot nazistiskt och kommunistiskt förtryck. Det är en bra idé att sluta varje afton vid sänggåendet med att tacka USA.

Nu är jag rädd. Jag tänker på Dean Acheson, utrikesminister under Truman (1949–1952) och en av huvudarkitekterna bakom Marshallplanen, det stödprogram som betydde så mycket för att tränga kommunismen tillbaka och säkra demokratin i Europa. Acheson var erfaren och påläst och hade sina rötter i den mest kyliga, självständiga delen av etablissemanget. Han har efterlämnat upprörande dokument.

Hans karakteristik av de amerikanska presidenterna är förödande. I ett brev 1965 till den brittiske premiärministern Anthony Eden skrev han att ”det tar mycket tid för våra presidenter att lära sig utrikespolitik”. Roosevelt fick ”aldrig den riktiga känslan”, Truman ”skaffade sig överblick ganska snabbt, kanske på arton månader”, Eisenhower ”lärde sig aldrig mycket om något över huvud taget”. Kennedy ”började fatta vad det var fråga om 1963”, alltså kort före sin död.

Det var lätt att fängslas av Kennedy, svårt att förstå att han kunde vara så dum. Hans rådgivare – *the best and the brightest* – begrep naturligtvis enkla, grundläggande tankar och resonemang, men de vågade inte säga något. Historikern Arthur J Schlesinger satt med vid bordet hos Kennedy. Schlesinger skrev att han under ”månaderna efter Gris-bukten förebrådde mig själv bittert att jag hållit tyst i de kritiska diskussionerna”. Den framstående forskaren blev offer för ja-sägarmekanismerna och grupptrycket, de dynamiska processer som kväver den intellektuella ansträngningen. Man tiger, konstaterade psykologen Irving L Janis, som analyserat krissituationer. Varningssignalerna når inte fram till den ledare som behöver dem.

Robert McNamara var med i den beslutande kretsen runt Kennedy under fiaskot i Grisbukten. Han fick sedan tillfälle som försvarsminister att studera och delta i framväxten av katastrofen i Vietnam. Han är bittert självkritisk i sina memoarer: Jag kunde ingenting om Vietnam, säger han. ”Jag hade aldrig besökt Indokina och inte heller kunde jag förstå eller bedöma deras historia, språk, kultur eller värderingar.” Detsamma gällde Kennedy, Rusk, Bundy och de andra. ”När det gällde Vietnam gjorde vi upp planer på ett område som var okänd mark.”

McNamara beklagar också den vanliga, livsfarliga fel-bedömningen: Vi förstod inte Ho Chi Minh-rörelsen. ”Vi under-skattade totalt den nationella aspekten … Vi såg -honom först och främst som kommunist.” En ödesdiger felsyn som kostade hundratusentals liv. Och, kan man tillägga, som lade en obetalbar skuld på oss i väst, en skuld som vi bör tänka på när vi påstår att vi vill arbeta för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Men vi har befälet. Fast ingen vet hur Donald Trump kommer att hantera ensamheten och ångesten i Ovala rummet. En gissning är att hans politik blir mindre förfärande än han själv. Han kommer att möta krafter som i vissa avseenden är starka och goda och som kommer att hålla efter honom, till exempel i kongressen.

Trump läser tydligen inte mycket, men förhoppningen är att en assistent kommer att berätta för honom om George F Kennan. Det var en märklig man, historiker och diplomat, som försökte lägga grunden för den amerikanska säkerhetspolitiken efter andra världskriget. Han lyckades, men bara nästan, eftersom dumma, okunniga och oerfarna politiker bara förstod en del av hans budskap.

Kennan dog 2005. Han blev 101 år. Det var bra att han höll på länge, eftersom vi i väst behövde hans tankar. Det var Kennan som åren 1946–47 utvecklade idéerna om *containment*, ”uppdämning” eller ”tillbakahållande” av Sovjet-unionen. Kennan talade om den ”instinktiva ryska känslan av otrygghet” och om att ryssarna såg sig omringade av kapitalistiska fiender. Sovjet ville ha trygghet och sökte den genom att utvidga sin inflytandesfär. Det gällde för USA att förhålla sig till detta och att motverka de sovjetiska planerna med intelligenta åtgärder.

Kennan föredrog ekonomiska och politiska metoder, som Marshallhjälpen, framför militära. Men det finns något i den tunga atmosfären i Vita huset och kongressen som driver fram aggressiva beteenden. Dessa strama, fyrkantiga generaler med sina av utmärkelser garnerade bröst. Somliga bär *the purple heart*. De har blivit sårade i strid. Många blir imponerade och gör som de säger.

Kennan skrev att ”mina tankar om uppdämning” förvanskades av dem som ”tolkade begreppet bara i militära termer”. Det ledde till ”den fyrtio år onödiga, förskräckligt dyra och förvirrande perioden av kallt krig”.

Och nu gäller det åter – för Trump, Stefan Löfven och andra inblandade – att lyssna till Kennans trötta vädjan om klokhet och realism i mötet med Ryssland. Putin vet att vi har flygplan som kan flyga och det är bara barnsligt att visa upp dem. Och troligen farligt.

Vågar vi, någonstans inom oss, känna en glimt av hopp när vi betänker att Trump i varje fall inte har börjat med att skälla på Putin? ”Vi måste tro på USA”, sade Karl Vennberg i ”Synfält”. ”Vad finns det annars att tro på?” Det är poeter som ger insikter och tröst.

Tyvärr kan vi inte hämta tröst från läkarvetenskapen; insikterna vi får från det hållet är hårresande. De makthavare som styr våra öden, de märkliga typer som söker fångenskapen i pyramidens topp, kan i bästa fall – som Truman – lära sig yrket på arton månader, men sedan blir de alltför ofta fysiskt och psykiskt sjuka, alkoholiserade och drogberoende.

I februari 1945 träffades Churchill, Roosevelt och Stalin vid Jaltakonferensen för att fatta beslut om mänsklighetens framtid. Churchills berömde läkare, lord Moran, berättar att den amerikanske presidenten ”satt med öppen mun och stirrade rakt fram, som om han inte förstod någonting… alla verkar överens om att presidenten har gått i bitar fysiskt… han deltog mycket litet i samtalen… jag tvivlar på att han är lämplig för sin uppgift här… han kommer nog bara att leva ett par månader till”.

Lord Moran fick rätt. Roosevelt dog några månader senare, i april, efter en misslyckad förhandlingsrunda, en västerländsk tragedi.

Varför är många av oss rädda för Donald Trump? Naturligtvis därför att vi tror att risken är att han blir ännu sämre än sina företrädare. Vi som är så kloka inser att det *går* att bli ännu svagare, dummare,

aggressivare. Låt oss sprida Kennans budskap. Han lever med oss i skrifterna. Det är bara att ta för sig.

Vad man hoppas är att Trump läser historia under sin bildningsgång, men det framgår av hans telefonsamtal med Taiwan att han tyvärr inte nått bokstaven P, ”Pingpong-diplomatin”, *Pingpang waijlao*. Det var den smidiga diplomati som Richard Nixon initierade vid början av 1970-talet. Resultatet blev fullständiga diplomatiska förbindelser mellan Kina och USA år 1979. Det kinesiska gensvaret var positivt och anpassat till den kultur och de umgängesformer som vuxit fram under tusentals år. Det blev tydligt när kineserna förlorade en ”pingpong”-match i Washington DC. En av dem förklarade senare att ”vi kunde ju inte låta amerikanerna ’förlora ansiktet’ i sin hemstad”.

Det är viktigt att visa motståndaren respekt. Nixon sade i sina memoarer 1978 att ”om vi inte lär oss hantera Kina kommer vi en dag att konfronteras med den farligaste fiende som någonsin har existerat i världshistorien”.

Trump tänker tydligen inte så. Men han tänker nog. Det är troligen inte rätt att kalla honom alltigenom oberäknelig och impulsstyrd. Det framgår till exempel i New York Times att Taiwansamtalet var planerat på lägre nivå sedan månader.

Nu känns det farligt igen. En spontan provokation kan man möjligen förstå. Det blir svårare med en planerad provokation.

Är det meningen att vi ska börja sakna Richard Nixon? Och Henry Kissinger?

Åke Ortmark journalist och författare. “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ Rädslan stryper ekonomin

President Recep Tayyip Erdogan är på god väg mot sin dröm om absolut makt. Parlamentet i Turkiet väntas denna vecka säga ja till ändringar i författningen som ger honom kraftigt utvidgade befogen-heter. En folkomröstning i vår ska bekräfta den nya ordningen.

Erdogan har dominerat turkisk politik sedan 2002, men vill slippa de formella bojor som hittills har gällt för statsöverhuvudet. Premiär-ministerposten avskaffas. Presidenten kan dessutom strunta i rege-ringen och styra med dekret. Han får full kontroll över rättsväsendet. Och han kan sitta kvar till 2029.

Författningen blir på sätt och vis en permanentning av det undantags-tillstånd som infördes efter kuppförsöket i somras. Den islamiske exilpredikanten Fethullah Gülen har pekats ut som ansvarig, och påstådda kopplingar till honom räcker för att rensas ut. Över 125 000 statsanställda har fått sparken, en tredjedel av dem har hamnat i fängelse. Oppositionella och kurder, alla är de terrorister. Pressfriheten är ett minne blott. 600 företag och miljarder i tillgångar har konfiskerats av staten.

”Ingen kommer att stå i vägen för Turkiets nya konstruktion”, dundrar Erdogan. Ingen får stå i vägen för Erdogan, är vad det betyder.

Men ekonomin tar stryk. Under tredje kvartalet i fjol krympte den med 1,8 procent. Terrorattentat har skrämt turister, och krigen i Syrien och

Irak är dåliga för affärerna. Men därtill får den inhemska politiska osäkerheten och polariseringen utländska investerare att sky landet. Deras turkiska partner kan när som helst bli arresterade eller få sina bolag beslagtagna, anklagade för diffusa band till Gülen. Statliga byråkrater vågar inte utfärda tillstånd. Rädslan kväver företagsklimatet.

Valutan har rasat i värde, vilket gör importen dyrare och pressar företag med dollarlån. Ett av Turkiets grundläggande problem är beroende av utlandet för att finansiera det väldiga bytesbalansunderskottet.

Och Erdogan gör som han brukar, skyller på konspirationer och utländska komplotter. Valutaspekulanterna kallas terrorister, de också. Presidenten har länge försökt hetsa centralbanken att sänka räntan, för att stimulera tillväxten. Med hög inflation och en valuta i kris borde räntan snarare gå uppåt.

I Erdogans världsbild är enda sättet att få rätsida på landet ”stabilitet”, det vill säga att han själv bestämmer. Vad Turkiet skulle behöva är demokrati och en rättsstat värd namnet.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ EU kan inte härma populisterna

För dem som påstår sig tala för folket är felet inte vad EU gör utan vad det är. De saknar förståelse för ett samarbete som vilar på insikten att det behövs institutioner som skyddar minoriteter och hindrar maktmissbruk.

Ett nytt år, ett nytt hot mot EU:s överlevnad. Förra årets största omvälvning, Storbritanniens val att gå ur EU, verkar bli hanterbar, men i både Frankrike och Italien kan populisterna ta makten. Vartdera kan mycket väl bli slutet för EU.

EU är nu populisternas främsta skottavla. Det första tecknet kom i Grekland då vänsterpartiet Syriza kom till makten i januari 2015. Men Syriza försökte inte dra ut Grekland ur EU. Tvärtom ville det ha en bättre uppgörelse med landets långivare, som hade infört förödande åtstramningar.

Syrizas inställning avspeglade folkviljan. I en folkomröstning i juni 2015 avvisades med kraft en överenskommelse med långivarna om ännu fler åtstramningar. Ändå fick regeringen starkt stöd när den gick med på ett nästan likalydande avtal bara några dagar senare. Väljarna insåg att risken för att mista medlemskapet i EU uppvägde bättre villkor.

Somliga tyckte att medlemskapet inte var värt uppoffringen. Men en pragmatisk anda rådde i kritiken av EU som mest gällde vad EU faktiskt gjorde, särskilt i den ekonomiska sfären. Det är därför sådan

kritik har varit mest högljudd i de länder som drabbats hårdast av eurokrisen, stod inför åtstramningar eller, nu på sistone, kände sig åsidosatta i handelsavtalen.

Så är det inte längre. Högerpopulismen har fått fäste i starka ekonomier (Österrike) och i länder som påtagligt gynnas av att ingå i EU (Ungern och -Polen). EU har aldrig lagt några åtstramningar på Frankrike; EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker medger att EU:s budgetregler inte kan påtvingas det landet ”eftersom det är Frankrike”.

Nu skjuter populisterna inte på vad EU *gör* utan på vad det *representerar*. I stället för att fråga om EU gör människor rikare eller fattigare riktar populisterna in sig på en mer fundamental fråga: Vilka är vi? I en epok av storskalig invandring är denna förskjutning inte förvånande.

Med förskjutningen mot identitetspolitik har följt nya attityder till demokratiska institutioner. Populistiska ledare hävdar att ”folkets” vilja inte ska styras av institutioner. Detta står i strid med den liberala demokratins grundläggande premiss, att majoritetens makt måste begränsas, inte minst för att minoriteterna ska värnas.

Gränserna för makten hos stundens majoritet dras av samhällets inbyggda kontrollmekanismer, till exempel ett fristående domstolsväsen och krav på kvalificerad majoritet för ändringar i det politiska systemets bas. Sådana gränser fungerar i regel. I Storbritannien avgjorde tre domare i näst högsta instans att endast parlamentet – inte regeringen – kan utlösa artikel 50 i Lissabon-fördraget.

Populistiska politiker bryr sig inte om sådana inskränkningar. Ungerns regeringschef Viktor Orbán vill ha ”illiberal” demokrati och har avskaffat spärrar för sin regerings makt. Detsamma gäller Polens populistiska regering vars faktiske ledare Jaroslaw Kaczynski inte ens har någon formell befattning i statsledningen.

Att populister med ett sådant förakt för självständiga institutioner motsätter sig EU är inte svårt att förstå. Unionen kan ju ses som ett uttryck för den liberala demokratins grundläggande principer: styrt av opersonliga regler och inte av stundens majoritet och med de flesta beslut beroende av kvalificerad majoritet eller enhällighet. Populisterna säger att EU utövar ett hårdare tvång som är ännu svårare att slippa än inhemskt.

På ett sätt kan EU sägas lida brist på demokrati. Som populisterna envist påpekar är ledarna i Bryssel inte valda (Enligt samma resonemang förnekar de till exempel nationella domstolars legitimitet.)

I själva verket är det demokratiskt valda regeringar och parlament som tillsatt EU:s ledare och byråkrater just för att kringskära makten hos stundens majoritet och framtida regeringar. Men populisterna påstår att dessa personer ingår i ”eliten” och väljs ut för att motarbeta folkviljan.

Huvudfårans politiker och EU:s tjänste-män är maktlösa mot denna framställning. En del nationella politiker faller undan och lägger sig till med populisternas retorik och program. Men EU kan inte göra något sådant utan att effektivt påskynda sin undergång.

När frågan gällde vad EU *gjorde* fanns en lösning: att EU bytte spår i ekonomiska frågor. Och kommissionen har i realiteten upphört med

åtstramningar. EU:s nya handelsavtal med Kanada slöts först efter långtgående kompromisser.

Men EU kan inte förändra vad det *representerar*. Det kan inte acceptera, än mindre driva, tanken att samhällets kontrollmekanismer stoppar framåtskridande eller att främlingar hotar det europeiska levnadssättet. Det kan inte erbjuda de radikala eller illiberala lösningar som populisterna tar till för att vinna stöd. EU måste förbli den liberala demokratins bålverk med alla sina tråkiga men nödvändiga regler och procedurer.

Denna otympliga inkarnation av demokrati på många nivåer och öppen ekonomi kan inte tävla med populisternas högtflygande löften. Men när de inte håller dem kommer allmänheten att skynda tillbaka till EU. Man hoppas bara att ett EU finns kvar som väntar på dem.

Daniel Gros chef för tankesmedjan Cen tre for European Policy Studies i Bryssel.

Översättning: Margareta Eklöf “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“Kapitalist, men inte utsugare

Stora inkomstskillnader är problematiskt för ett samhälle. Så långt har hjälporganisationen Oxfam rätt i sin artikel på måndagens DN Debatt. Enligt dess nya rapport äger världens åtta rikaste personer nu lika mycket som den fattigaste hälften av befolkningen, klyftorna ökar, och man får intrycket att världens rika suger ut de fattiga.

Riktigt så enkelt är det dock inte. Fattigdomen i världen minskar. Bara det senaste kvartsseklet har fattigdomen mer än halverats, från 1,9 miljarder människor år 1990 till 836 miljoner år 2015. Eftersom befolkningen samtidigt har ökat betyder det att andelen som lever i absolut fattigdom har minskat från 47 till 14 procent. Spädbarnsdödligheten minskade under samma tid med hälften och när barnen växer upp går nästan alla i skolan. Den ekonomiska utvecklingen har varit fantastiskt bra för världens fattiga.

Samtidigt har den varit ännu bättre för de rika. De fattiga blir rikare, men de rika får mer pengar snabbare. Som tas upp i rapporten har den rikaste 1 procenten de senaste 25 åren haft större inkomstökningar än de fattigaste 50 procenten tillsammans. Också i Sverige ökar skillnaden mellan hög- och låginkomsttagare, även om de fattiga inte heller här fått det sämre.

Trenden är tydlig, men vad beror den på?

Nationalekonomen och Harvard-professorn N Gregory Mankiw publicerade för tre år sedan en artikel i tidskriften Journal of Economic Perspectives, ”Defending the one percent”. I artikeln medger han att det är svårt att ge ett entydigt svar på frågan varför inkomstklyftorna ökar, men att det till stor del verkar bero på en kombination av teknologi och utbildning.

Teknikutvecklingen ökar efterfrågan på välutbildad arbetskraft, och eftersom utbudet inte ökar i lika snabb takt kan de få högre löner. Samma teknik-utveckling gör det sedan möjligt för dem att ha en mycket högre produktivitet än vad som tidigare var möjligt, vilket motiverar ännu högre lön. På en global marknad innebär det att en liten grupp högutbildade och talangfulla personer kan tjäna summor som var otänkbara för tidigare generationer.

Rika blir visserligen rikare, men inte för att de har händerna i fattigas fickor.

Matilda Molander matilda.molander@dn.se “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ CIA-chef: Att frikänna Ryssland farlig väg att gå

Några dagar före installationen befinner sig Donald Trump på kollisionskurs med både USA:s underrättelsetjänst och tongivande demokrater. Frågetecknen runt Trumps attityd till Ryssland kan komma att förfölja hans administration i månader.

Strax innan president Barack Obama i slutet av december presenterade nya sanktioner mot Ryssland talade den ryske ambassadören Sergei Kislyak i USA i telefon med Michael Flynn, Donald Trumps - nationella säkerhetsrådgivare. Enligt Trumps pressekreterare handlade konversationen uteslutande om de praktiska detaljerna för ett annat telefonsamtal – mellan Trump och Rysslands president Vladimir Putin, som planeras för någon av de närmaste dagarna efter det att Trump svär presidenteden på fredag.

Det är inte första gången som Flynn har kontakt med den ryske ambassadören (de har skickat god jul-sms till varandra), men även om en sådan kontakt inför ett maktskifte kan vara helt normal, har frågor rests över vad de faktiskt sade. Ryssland tog emot de utökade sanktionerna utan motåtgärder, och förklarade i stället att man inväntar den nya administrationen.

I en uppmärksammad intervju med The Sunday Times i helgen säger Trump att han kan tänka sig att lätta på sanktionerna, och att han vill se en minskning av kärnvapenarsenalen på bordet i en sådan förhandling. I samma intervju har han vänligare saker att säga om Putin än om Tysklands förbundskansler Angela Merkel, han ifråga-sätter både Nato och EU.

I USA är reaktionerna på Trumps upprepade beröm av Ryssland och kritik av de amerikanska under-rättelsemyndigheterna starka.

– Mr Trump måste inse att det är en väldigt farlig väg att gå att börja frikänna Ryssland från -diverse handlingar de senaste åren, sa CIA-chefen John Brennan i en tv-intervju där han också varnade för riskerna med Twitter: ”Spontanitet är ingenting som gagnar vår nationella säkerhet”.

Också president Obama lyfte frågan i en intervju med CBS:

– Man kan inte fatta bra beslut utan en förtroendefull relation till (underrättelse-) kretsarna.

Trump har medgett att slutsatserna är korrekta i den rapport som USA:s underrättelsemyndigheter nyligen lade fram, där det slås fast att Ryssland försökte påverka det amerikanska valet. Alla anser dock inte att ämnen är uttömt, och på initiativ av två senatorer, republikanen Richard Burr och demokraten Mark Warner, ska nu senatens under-rättelseutskott i detalj utreda hur kontakterna mellan Trump-kampanjen och Ryssland såg ut inför valet.

– Den här frågan påverkar grunden för vårt demokratiska system – så viktig är den, kommenterade Mark Warner utredningen, där också Michael Flynns kontakter ingår – Flynn har en lång historia av nära kontakter med Ryssland.

Uppgifter i amerikanska medier om att FBI i somras ansökte om tillstånd att få övervaka några personer i Trumps närhet för att se om de hade några sådana kontakter, har inte bekräftats av FBI, som ska ha fått avslag på sin ansökan. Trump säger i en intervju med The Wall Street Journal att ingen i hans kampanj hade sådana kontakter.

Samtidigt tittar nu justitiedepartementet på hur FBI hanterade undersökningarna av Hillary Clintons mejl. Många demokrater är rasande över att FBI-chefen James Comey kort före valet gick ut med att man ville titta närmare på några mejl, något som satte i gång en storm som kan ha påverkat valutgången.

Ingen rapport har påstått att valutgången påverkades av de ryska angreppen, men när John Lewis, medborgarrättsikon och kongressledamot, sa att han inte ser Trump som legitimt vald och kommer att bojkotta installationen, öppnade han en ny front mot Trump. Över 20 kongressledamöter följer hittills Lewis exempel. Normalt ses makt-överlämnandet som en demokratisk grundpelare som hedras av representanter för båda partier. Trump har gått till frontalangrepp mot John Lewis på Twitter, med stöd av sina närmaste.

Centrala i sammanhanget är Trumps egna intressekonflikter. Ordföranden för kongressens etiska nämnd Walter Schaub har avfärdat Trumps plan för att låta sönerna sköta bolagen som ”meningslös”, ett uttalande han fick omedelbar kritik för av republikaner som menade att han politiserade sitt jobb. I den kritiken instämde på söndagen Trumps blivande stabschef Reince Priebus, som varnade Schaub och sa att han borde vara ”extremt försiktig”. Det fick i sin tur en av Obamas tidigare rådgivare i etiska frågor att kalla Priebus angrepp för ”chockerande, maffialiknande ligistfasoner”.

Frågetecknen kring intresse-konflikterna, underrättelsetjänsten och Ryssland riskerar att dra långvarig uppmärksamhet till Trump-administrationen. Det är inte vad en tillträdande president med rekordlågt förtroende hos befolkningen – bara 37 procent av amerikanerna ger honom sitt fulla stöd – behöver.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ Kommer någon att lyssna på EU om inte USA gör det?

Analys. Donald Trump applåderar Brexit, kritiserar Tysklands Angela Merkel och hävdar att EU inte kommer att hålla ihop. USA:s blivande president utsätter EU för ett starkt tryck, men på kort sikt blir EU:s svar att försöka hålla samman ännu mer.

EU:s utrikesministrar träffades på måndagen för årets första möte och det präglades på flera sätt av det kommande maktskiftet i Washington.

USA:s blivande president utsätter redan EU för stark press. Inför utrikesministermötet i Bryssel hade Donald Trump dessutom upprepat sin kritik mot både EU och Nato.

I söndagens upplaga av den brittiska tidningen The Times intervjuas Donald Trump enligt nutida norm av en politiker, i det här fallet Storbritanniens tidigare justitieminister och Brexitförespråkaren Michael Gove.

I samtalet med sin meningsfrände Gove hävdar Trump att EU inte kommer att lyckas hålla ihop och att han gärna vill ha ett särskilt frihandelsavtal mellan USA och Storbritannien, gärna så snabbt som möjligt.

– Härliga nyheter, tyckte Storbritanniens utrikesminister Boris Johnson på väg in till måndagens EU-möte.

Trump försäkrar i The Times att försvarsalliansen Nato är ”mycket viktig”, men tycker att samarbetet är föråldrat och förväntar sig att alla Natoländer ska betala medlemsavgift.

USA:s blivande president kritiserar också Tysklands förbundskansler. Trump anser att Angela Merkel ”gjorde ett katastrofalt misstag” när hon lovade att Tyskland skulle ta emot människor på flykt förra hösten, men bedyrar samtidigt att han har ”stor respekt” för Merkel.

På väg in till träffen med övriga utrikesministrar försökte Frankrikes utrikesminister Jean-Marc Ayrault vifta bort Donald Trumps nya uttalanden.

– Det bästa svaret på intervjun är europeisk enhet. Vi ska inte glömma att enhet är vår styrka, hävdade en leende Ayrault.

Det är inte säkert att Ayrault kommer att fortsätta le åt Donald Trump.

USA:s kommande president hävdar att ”alla länder och alla folk” vill ha sin ”egen identitet”. Därför tror Donald Trump att fler EU-stater kommer att följa efter Storbritannien och att EU faller ihop.

Ingen vet om Trump får rätt. Hittills har dock Storbritanniens beslut att lämna EU snarare fått övriga länder att försöka hålla samman mer än tidigare, trots att det finns stora motsättningar om till exempel EU:s flyktingpolitik.

Så har det ofta fungerat tidigare. När USA går sin egen väg stärks EU:s vilja att hålla ihop.

När EU under 1990-talets slut fördjupade det utrikespolitiska samarbetet var det till exempel ett tydligt resultat av unionens svaghet, och USA:s relativa styrka, -under och efter krigen i det sönder-fallande Jugoslavien.

Med EU:s så kallade Amsterdamfördrag från 1999 inrättades för första gången en särskild utrikes-politisk företrädare. Det slogs också fast att EU-staterna skulle göra gemensamma civila och -militära insatser i andra länder för att försöka lösa kriser.

Inom utrikespolitikens område är EU samtidigt beroende av USA.

EU:s positioner när det gäller kriget i Syrien, sanktionerna mot Ryssland, förhandlingarna med Iran och positionerna när det gäller konflikten Israel/Palestina har samordnats med USA. Inom samtliga dessa områden har Donald Trump aviserat en ny amerikansk politik, vilket utsätter EU för en svår prövning.

Det gäller bland annat avtalet med Iran. Överenskommelsen med Iran är ”det dummaste jag sett”, säger Trump till Michael Gove i The Times.

Frågan är: Kommer någon att lyssna på EU om USA inte gör det?

EU kan inte sätta militär kraft bakom sina ord. Samtidigt är EU en betydande ekonomisk bidragsgivare.

Inför måndagens möte verkade EU:s utrikeschef Federica Mogherini inte särskilt skakad.

Mogherini spelade en viktig roll under förhandlingarna med Iran. Hon lät mycket bestämd när hon förklarade att EU inte har en tanke på att riva upp överenskommelsen.

– Avtalet med Iran är extremt viktigt. Det ska respekteras och implementeras, framför allt av -säkerhetsskäl, hävdade Mogherini.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ Striderna fortsätter trots vapenvila

Förberedelserna för nästa veckas fredsförhandlingar om Syrien-kriget fortsätter, trots att hårda strider rasar kring Damaskus och 700 000 civila är belägrade.

Planerna på att laga vattenledningarna från Wadi Barada till huvud-staden Damaskus ett par mil bort skrinlades på måndagen.

Innan helgen talades det om att de väpnade regimfientliga grupper som håller Wadi Barada kommit överens med regeringsarmén och den libanesiska Hizbollahmilisen. Reparatörer som skulle laga installationerna kring vattenreservoaren skulle få fri lejd. Och därmed säkra vattentillförseln för mellan fyra och fem miljoner människor i Damaskusområdet.

Men natten mot söndagen dödades medlaren i vattentvisten, en pensionerad general vid namn Ahmed Ghadban, när han var på väg till området. De stridande parterna skyller på varandra. Den syriska armén säger att generalen sköts till döds av anhängare till den al-Qaidaanknutna terrorgrupperingen Jabhat Fatah al-Sham (JFS). Oppositionskällor i Wadi Barada hävdar att Ghadban dödades i en vägspärr av regimtrogna styrkor.

Resultatet blev hursomhelst att det lokala vapenstilleståndet omedelbart bröts. Bland annat besköt syriskt artilleri ett samhälle nära vattenreservoaren i Ain al-Fija och dödade nio personer som enligt uppgift tagit skydd i ett flyktingläger. Det rapporterade nyhets-byrån Reuters på måndagen.

Därmed fortsätter vattenbristen i Damaskus. På måndagen upprepade Röda korset varningen om att bristen på dricksvatten riskerar att orsaka epidemier.

Strider rapporteras också från provinsen Idlib i nordväst och kring Deir Ezzor i nordöstra Syrien, där terrororganisationen Islamiska staten (IS) samlat sig för en offensiv.

Deir Ezzor, som innan kriget hade närmare en kvarts miljon invånare, har hamnat mitt i striderna mellan den syriska regimen och IS. De delar av Deir Ezzor som kontrolleras av regimen har varit belägrade av IS i närmare två år. 100 000 människor lever under mycket svåra förhållanden med brist på medicin och mat.

På måndagen rapporterade Reuters att över 80 människor dödats i de senaste dagarnas strider kring Deir Ezzor.

I övriga delar av Syrien är det i huvudsak regimens trupper som spärrar av städer och samhällen som hålls av regimmotståndare. På måndagen larmade FN om att 700 000 civila syrier i femton olika områden lever på svältgränsen.

FN:s ansvarige för humanitär Syrienhjälp, norrmannen Jan Egeland, har tidigare kritiserat den syriska regimen för att svälta ut civilbefolkningen och stoppa människor från att lämna belägrade städer eller få humanitär hjälp.

Trots uppblossande strider och förnyade svältlarm fortsätter föreberedelserna för nästa veckas fredssamtal i Kazakstans huvudstad Astana.

På måndagen meddelade Muhammad Alloush, som leder den islamistiska och Saudistödda grupperingen Jaish al-islam, att han kommer att leda den syriska oppositionen i fredsförhandlingarna. Delegationen går under namnet Högsta förhandlingsrådet, förkortat HNC.

Jaish al-islam, ”Islams armé”, stöds av Saudiarabien och står utanför den mer västtillvända gruppen Fria Syriska Armén (FSA).

Alloush, som deltog i förra årets misslyckade FN-ledda fredsförhandlingar i Genève, har tidigare stämplats som terrorist av Syrien och Ryssland.

Ryssland och Turkiet, som drivit på mötet i Astana, har dock hittills inte reagerat på Muhammad Alloush medverkan.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Fred i sikte?

Källa: DN

Sedan den 30 december 2016 råder vapenvila mellan den väpnade syriska oppositionen och Syriens regimtrupper, inklusive Syriens supportrar Ryssland och Iran.

Om vapenvilan håller kommer fredssamtal att påbörjas i Astana den 23 januari.

Just nu pågår hårda strider i Wadi -Barada nära Damaskus. Regimen hävdar att de angriper al-Qaida-anknutna grupper som står utanför vapenvilan. Oppositionen ger en annan bild. “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ Erdogan närmar sig total makt

Turkiets parlament har röstat genom samtliga punkter i lagförslaget som ger presidenten mer makt. Troligen blir det folkomröstning i april.

Natten till måndagen lades den sista parlamentsrösten, och 18 punkter som kommer att förändra Turkiet i grunden har nu godkänts av en parlamentarisk majoritet. Hela lagändringspaketet ska röstas igenom under onsdagen men allt talar för att det blir folkomröstning i april.

– Att ge all makt till en person utan att parlamentet har någon möjlighet att kontrollera, tar Turkiet åt helt fel håll, säger Burcu Çelik Özkan, ledamot från prokurdiska HDP som motsatt sig hela lagförslaget.

Turkiet genomgår en av sina största kriser i modern tid med inbördeskonflikt mellan kurdiska PKK och turkiska regimen, terroristattentat samt det misslyckade kuppförsöket i juli. Sedan kuppförsöket råder undantagstillstånd i landet, tiotusentals personer har mist sina jobb, journalister har gripits och regimkritiska organisationer stängts med misstankar om relation med Gülenrörelsen som misstänks ligga bakom kuppförsöket.

Sammantaget har situationen lett fram till att konstitutionen föreslås skrivas om så att presidenten får mer makt, vilket kommer att riva upp det Turkiet som började ritas i askan av det fallna ottomanska imperiet.

Lagändringsförslaget från regeringspartiet AKP och nationalistpartiet MHP innehåller 18 punkter som bland annat innebär att premiärministerposten försvinner. I stället kommer presidenten att få stor makt genom att på egen hand utse regeringen.

Förslaget tar också bort parlamentets makt att kunna granska presidenten, presidenten kan på egen hand utropa undantagstillstånd samt behålla makten längre perioder. Det skulle innebära att nuvarande president Recep Tayyip Erdogan kan sitta till 2023. Då kommer han att ha regerat landet i 20 år eftersom han blev premiärminister 2003.

Kritiker hävdar att detta görs för att uppfylla Erdogans drömmar om total makt. Det har presidenten förnekat och hävdat att lagändringen är enda sättet att behålla stabilitet i en så orolig region.

Men även om parlamentet tagit sitt beslut är det fortfarande en bit kvar innan det blir verklighet.

Först ska en folkomröstning genomföras och det är inte lika säkert att folket stöder en ändring av konstitutionen. President Erdogan och hans AKP-parti har stort stöd över landet och många längtar efter -stabilitet. Men samtidigt sitter stoltheten över den nuvarande konstitutionen hårt.

– Vi tror att det går att få folk med oss och de förstår att Turkiet bara kan ändras med demokrati, säger en HDP-supporter som inte vill framträda med namn.

Terese Cristiansson “

DN TISDAG 17 JANUARI 2017

“ Pundet faller inför Mays tal

Hårt eller mjukt Brexit? Nervositeten är stor inför den brittiska premiärministern Theresa Mays tal under tisdagen och pundet pressas. Mot kronan har pundet tappat 80 öre på en månad.

Osäkerheten om vilken typ av relation som Storbritannien kommer att ha till EU efter att landet lämnat unionen är stor. Hittills har premiärminister Theresa May varit otydlig i sitt budskap och nöjt sig med att konstatera att ”Brexit betyder Brexit”. I ett tal på tisdagen väntas mer detaljer och stor oro finns för att det går mot ett så kallat hårt Brexit med ett Storbritannien som står utanför EU:s inre marknad med fri rörlighet av varor och tjänster. Marknaden visade nervositet under måndagen. Pundet föll mot dollarn till under 1,20 för första gången sedan ett ras i oktober då pundet noterade sin lägsta nivå sedan 1985. Mot kronan stod pundet i 10,80, en försvagning med 6 öre jämfört med i fredags och med 80 öre sedan 15 december.

En stor anledning till att britterna röstade för att gå ur EU var att man vill ta kontroll över immigrationen. Men om Storbritannien begränsar den fria rörligheten av arbetskraft minskar sannolikheten att EU låter landet ta del av den fri handel av varor och tjänster inom unionen. Frågan är hur långt man landet är berett att gå för att få kontroll över sina gränser.

Spekulationerna i brittisk press har gått höga och många lutar mot att May kommer att signalera ett hårt Brexit. Enligt Sunday Times är premiärministern redo att slopa tullfri handel med EU mot rätten att kontrollera invandringen.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Britterna är redan på väg

”Hård Brexit” låter inte så njutbart, och Theresa May har inte velat ta begreppet i sin mun. Alla andra kommer att kalla premiärministerns plan för just det. Storbritannien ska bryta med EU, inte stanna kvar till hälften, inte härma den associationsmodell som till exempel Norge har anammat.

Det är också den logiska slutsats som följer av hennes prioriteringar. Tidigare har det låtit som om britterna kan välja och vraka lite som de vill. Men om Storbritannien inte accepterar den fria rörligheten av arbetskraft är det omöjligt att behålla tillgången till EU:s inre marknad.

Folkomröstningen i juni gav ett knappt men klart nej till EU. Utträdesartikeln 50 ska aktiveras innan mars är slut, och därefter finns en tidsgräns för processen på två år. På tisdagen beskrev Theresa May i ett linjetal sina fyra principer inför förhandlingarna med unionen.

För det första ska medborgare och företag veta vad som gäller, och EU-lagstiftning är fortsatt giltig tills parlamentet i London ändrar något. Nummer två är att bygga ett starkare Storbritannien, vilket uttyds som att EU-domstolen inte längre har något att hämta där och att Europavänliga skottar inte ska känna sig utstötta.

Tredje punkten är ett mer rättvist land, men rubriken döljer Mays viktigaste mål: att kontrollera invandringen. Den har fördelar, anser hon, men volymen blev så stor att det folkliga stödet luckrades upp.

EU-medborgare i Storbritannien behåller sina rättigheter, men det förutsätter att britter i förskingringen respekteras i samma grad.

Pelare fyra är ett verkligt globalt Storbritannien. Här finns en försonlig ton mot det som blir kvar av EU och en strävan efter ett brett frihandelsavtal, jämsides med liknande uppgörelser med resten av världen. Det senare innebär dock exit även ur tullunionen.

May försöker sälja en friktionsfri separation, där britterna lever lyckligare och samtidigt hoppas på välgång för EU. Hennes tal rymmer ändå en rad uppenbara motsägelser. Det är lätt att säga att Storbritannien ska vara ett öppet land som handlar med alla, svårare att förena det med högre gränsbarriärer. Hon hoppas att internationella finanssnillen ska fortsätta att lockas av London, men lovar att begränsa alla sorters invandring. Och hon målar bilden av en blomstrande nation, men är villig att offra ekonomisk tillväxt för sina övriga ambitioner.

Britterna skulle försäkras om att allt kommer att gå bra, näringslivet om att de kan fortsätta göra affärer. Även framöver har EU en pålitlig partner: ”Vi vill köpa era varor, sälja våra och handla med er så fritt som möjligt”, sa May. I grunden är det också sant att det finns ett gemensamt intresse av varandras exportmarknad. Men de 27 kvarvarande medlemmarna i unionen har andra föreställningar än britterna om optimala lösningar.

EU har hela tiden sagt att samtalen om utträdet måste klaras av innan framtida handelsarrangemang kommer på bordet. Att göra båda sakerna på två år verkar inte realistiskt. Skilsmässan riskerar att bli stormig om EU insisterar på att britterna betalar sin nota för gamla åtaganden, förslagsvis 60 miljarder euro.

Enighet är viktigt för EU, vilket ger litet utrymme för kompromisser om principer. En del muttrar om att bestraffa de brittiska svikarna. May varnade dem för att det skulle få negativa konsekvenser för andra medlemmars ekonomier. Hennes finansminister har antytt att rejäla kapningar av bolagsskatter och allmänna avregleringar i så fall kan användas för att skapa ett företagsparadis vid EU:s gräns.

De brittiska förhoppningarna om ståtliga handelsavtal med andra riskerar dock att komma på skam. Visst har USA:s blivande president Donald Trump, sin vana trogen, lovat att fixa ett sådant på ett ögonblick. Men om inte London lägger sig platt dyker samma stötestenar upp som vi har sett i manglingen av det transatlantiska TTIP. En myriad av detaljer kommer att ta tid att lösa. Detsamma gäller när överenskommelser ska göras med Australien eller Indien.

Storbritanniens ekonomi har hittills klarat sig bättre än väntat. Men pundet har fallit och inflationen därmed stigit, vilket pressar realinkomsterna. Investeringarna minskar på grund av osäkerheten om vad som komma skall. De långsiktiga effekterna av Brexit har alltid varit mer oroande än det korta perspektivet.

Efter all splittring håller landet på att enas igen, sa Theresa May. Det lät som ännu en punkt på en lång önskelista.

DN 18/1 2017 “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Theresa Mays öppningsbud till EU ett artigt förtäckt hot

Efter ett halvår har Theresa May äntligen satt ned foten: Brexit betyder ett fullständigt utträde ur EU. Inga mellanting, inga halvmesyrer. Ett tydligt steg ut. Men för de tre miljoner EU-migranter som bor i Storbritannien – varav omkring 100 000 svenskar – är ovissheten långtifrån över.

Talet som Storbritanniens premiärminister höll på tisdagen i Lancaster House kan ses som ett slags grandiost öppningsbud inför starten på förhandlingarna med EU.

På ett belevat och mycket brittiskt sätt förklarade May för en samling höga EU-diplomater att ”ni behöver oss minst lika mycket som vi behöver er, så behandla oss väl – annars kan det gå illa för er”.

Ordagrant löd den delen av talet:

– Storbritannien vill fortsätta vara en god vän och granne till EU. Men jag vet att det finns röster som ropar efter ett avtal som straffar Storbritannien och som avskräcker andra länder som funderar på att gå samma väg. Det skulle kunna orsaka förödande skador för Europas länder. Och det vore inte en väns sätt att agera.

För att understryka sin huvudpoäng – att EU behöver Storbritannien minst lika mycket (om inte mer) som Storbritannien behöver EU – sade Theresa May att hennes land kan ”förändra sin ekonomiska modell” vid strandade förhandlingar, och att hon skulle föredra att hålla sig till WTO:s (Världshandelsorganisationen) globala tariffer framför att acceptera ett dåligt handelsavtal med EU när dead-linen nås våren 2019.

Det är svårt att inte tolka det som ett förtäckt hot om att Storbritannien kan börja sänka skatter och på andra sätt försöka locka kapital och företag över Engelska kanalen.

Det är också som en del i detta rätt aggressiva förhandlingsspel som man sannolikt ska förstå Torypolitikern Michael Goves uppmärksammade intervju – eller vänskapliga samtal, kanske är en bättre benämning – med Donald Trump. Att det publicerades i The Times dagen före Mays tal och innehöll löften av Trump om fördelaktiga handelsavtal för Storbritannien är knappast en slump.

Den blivande amerikanske presidenten behöver vänner i Europa – och britterna tycks ha bestämt sig för att dra nytta av sin historiskt goda relation till USA för att sätta press på EU. Men det är ett högt spel, som knappast uppskattas i Berlin, Paris och Bryssel. Sannolikt var det också för att distansera sig en aning från Trumps hårda ord mot Angela Merkel som May sade:

– Jag vet att många är oroliga för att det här ska bli början på slutet för EU. Men låt mig vara tydlig: jag vill inte att det ska hända. Det ligger inte i Storbritanniens intresse.

En sak är säker: det blir en ”hård”, definitiv Brexit. Storbritannien kommer att lämna den inre marknaden och återta full kontroll över migrationspolitiken. Samtidigt öppnar premiärministern för någon form av tullsamarbete med EU – men även det ska i så fall regleras i ett nytt, separat avtal.

Ett ”klippkantsfall” våren 2019 ska dock försöka undvikas, lovade May, som vill se en utfasning av EU-medlemskapet över en längre tid.

Samtidigt gav hennes besked om att parlamentets två kamrar ska få rösta om det slutliga avtalet en grund för en politisk kompromiss på hemmaplan – även om Högsta domstolen skulle ge underhuset rätt att rösta om aktiveringen av artikel 50 i Lissabonfördraget.

Men på medellång och längre sikt är Brexit ett minst lika osäkert företag som tidigare.

När nu korten ligger på borden kommer en rad banker och företag sannolikt att börja ta beslut om huruvida de ska flytta sina verksamheter till kontinenten eller inte. Många ögon kommer att riktas mot Londons finanskvarter, som Theresa May försökte blidka med ett vagt löfte om att ”de bästa och skarpaste” (”the best and brightest”) alltid kommer att vara välkomna till Storbritannien.

I övrigt var dock budskapet tydligt: ingen ekonomisk fördel kan få Storbritannien att ge upp landets rätt att kontrollera migrationspolitiken. Eller med andra ord: EU-medborgare och andra som vill bo, studera eller arbeta i Storbritannien kommer att få det svårare i framtiden.

Tre miljoner EU-migranter lever i dag på de brittiska öarna. Bland dem finns omkring 100 000 svenska medborgare. De allra flesta är strävsamma individer som studerar eller arbetar och utgör en tillgång för den brittiska ekonomin, snarare än någon slags belastning.

Så behandlas de dock inte, varnar advokater och människo-rättsaktivister. Veckorna efter folkomröstningen i juni förra året ökade hatbrotten kraftigt i Storbritannien. Även svenskar har råkat ut för trakasserier, larmade EU-minister Ann Linde om när hon besökte London nyligen.

Enligt organisationen ”The 3 Million” riskerar så många som en miljon av dessa EU-medborgare att deporteras från landet.

Theresa May har lovat att respektera EU-medborgarnas rättigheter – men det är oklart vad det innebär i praktiken. För många familjer är framtiden oviss, något som också gäller de 1,2 miljoner britter som bor och lever i EU.

Trots att Theresa May säger att Storbritannien nu öppnar sig för världen, är det därför svårt – åtminstone från ett svenskt eller europeiskt perspektiv – att inte få intrycket av att ön håller på att sluta sig som en mussla.

Oron för ökade handelshinder och protektionism har bidragit till ett fallande pund, som kan leda till ökande inflation och lägre reallöner.

Mer akut för Theresa May är dock att Förenade kungadömet kan falla i bitar.

I Skottland röstade 62 procent av väljarna för att stanna i EU. Försteminister Nicola Sturgeon har tidigare varnat för att en ”hård” Brexit kan leda till en ny folkomröstning om självständighet.

På tisdagen sade en sammanbiten Sturgeon att premiärministern Mays tal just hade gjort en sådan omröstning ”mer sannolik”.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Hur reagerar EU på tisdagens besked från London?

Det blir tuffa förhandlingar, kommenterar DN:s EU-korrespondent Annika Ström Melin.

1 Premiärminister Theresa May vill att Storbritannien helt ska lämna EU:s inre marknad, vad innebär det?

Theresa Mays besked på denna punkt är på sätt och vis ett tydligt svar på de lika tydliga besked som tidigare har kommit från EU.

EU:s företrädare har gång på gång upprepat att den fria rörligheten för kapital, varor, tjänster och människor på EU:s inre marknad hör ihop.

Enligt övriga EU-länder kan Storbritannien därför inte lämna EU, men fortsätta att få tillträde till den inre marknaden utan att samtidigt låta EU-medborgare resa fritt till Storbritannien.

Theresa May säger därför nej tack till den inre marknaden och vill i stället ha en helt ny typ av relation med EU.

Hon avvisar EU-avtal som liknar Norges och Islands, där fri rörlighet ingår.

Theresa May vill inte ens ha en tullunion, som Turkiet har med EU.

2 Vilken typ av avtal kan Storbritannien få med EU?

Det är svårt att veta, eftersom det handlar om något helt nytt. Utan någon överenskommelse alls blir det WTO:s regler som gäller för handeln, men Theresa May vill gärna fortsätta samarbetet med EU när det gäller kampen mot terror och brott, samt inom utrikes- och försvarspolitiken, och det vill säkert många EU-länder också.

3 När inleds Storbritanniens förhandlingar med EU och hur hårt blir det?

Det blir säkert tuffa tag. På en viktig punkt har London och Bryssel redan intagit skilda ståndpunkter. May vill att EU och Storbritannien ska förhandla om två frågor samtidigt – både om skilsmässan och om hur ett framtida avtal om handel och annat ska utformas. Hon vill ha klart både skilsmässan och ett nytt avtal så snart som möjligt.

Hittills har EU sagt absolut nej till det. EU-kommissionen hävdar att EU inte kan eller får inleda förhandlingar om ett nytt avtal med Storbritannien innan skilsmässan är klar, vilket samtidigt innebär att det kan ta många år innan allt är klart.

Den första delen av förhandlingarna inleds senare i vår, så snart regeringen i London har anmält sin vilja att lämna EU, och ska vara avslutade inom två år. Den andra delen, om ett nytt avtal, kan ta betydligt längre tid. Annika Ström Melin

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Marknaden välkomnar alla besked den kan få

Att parlamentets båda kamrar ska godkänna Storbritanniens kommande relation till EU välkomnades i den ekonomiska världen och lyfte pundet över 2 procent mot dollarn. Förhoppningen är att parlamentet pressar Theresa May mot ett mindre hårt Brexit.

Mer information om framtiden är alltid välkommet i den ekonomiska världen och Theresa Mays tal gav några klara besked. Storbritannien kommer att lämna den inre marknaden, landet ska inte ingå i en tullunion med EU och parlamentets båda kamrar ska godkänna det avtal som Storbritannien förhandlar fram.

Även om många aktörer är negativa till de två första delarna i detta besked, vet de i alla fall mer om hur spelplanen ser ut framöver. Och att parlamentet får säga sitt välkomnades.

Parlamentet är mer EU-positivt än regeringen och förhoppningen är att det ska bidra till ett mindre hårt avtal.

Pundet steg med 2,5 procent mot dollarn, så mycket har den brittiska valutan inte stigit en enskild dag sedan i oktober.

Men Andreas Hatzigeorgiou, chefsekonom på Stockholms handelskammare, tycker inte man ska dra för stora växlar på rörelser i den brittiska valutan.

– Pundet har blivit som en peso som varierar från dag till dag. Att parlamentet får vara med och bestämma blir ett halmstrå som marknaden sätter sitt hopp till.

Han är orolig för de planer som Storbritannien målar upp. Lämnar landet EU:s gemensamma marknad måste ett nytt frihandelsavtal förhandlas fram. Det kan ta lång tid och alla EU:s medlemsländer måste vara med på tåget.

– Risken är att Sverige hamnar i underläge. För Sverige är frihandel viktigt och vi har stor handel med Storbritannien, men för en del länder är tillträde till landets arbetsmarknad viktigare än noll-tullar.

Han räknar med tuffa förhandlingar med ett Storbritannien som går in på okänt territorium.

– May seglar ut på okänt vatten. Det är tydligt att Storbritannien väljer en avtalsmodell som inget annat land har i dag. Det ser ut att bli en smutsig skilsmässa.

Nicola Sturgeon, ledare för det skotska regeringspartiet SNP, tolkar talet som att Storbritannien är på väg mot ett hårt Brexit som riskerar att sluta i ekonomisk katastrof.

I Skottland röstade en klar majoritet för att stanna i EU och landet har vädjat om att Storbritannien i alla fall stannar kvar på den gemensamma marknaden med fri rörlighet av varor, tjänster och arbetskraft.

Nu går det åt andra hållet och Sturgeon befarar en ekonomi som går mot låga löner, låga skatter och avregleringar. Det leder, enligt Sturgeon, till att alla, förutom möjligen de mest förmögna, kommer att få det sämre.

Sturgeon säger inte uttalat att Skottland går mot en ny folkomröstning om självständighet. Men hon betonar att den brittiska rege-ringen inte kan ta Skottland ur EU och den gemensamma marknaden utan att landet får en möjlighet att välja mellan det och en annan framtid. ”Premiärministern har nu bara gjort det valet mer troligt”, skriver Sturgeon i ett uttalande.

Samtidigt vädrar Irland ekonomiska möjligheter när Storbritannien tar avsked från EU. En talesman från irländska regeringen hoppas att flera EU-myndigheter som nu är i London flyttar till landet.

Samtidigt ser man chansen att flera internationella företag som nu har sin bas i Storbritannien väljer att etablera sig på Irland för att få tillgång till EU:s gemensamma marknad.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Magdalena Andersson: Viktigt agera vuxet i förhandlingarna

Finansminister Magdalena Andersson (S) välkomnar att britterna nu har lämnat ett tydligt besked om sitt utträde ur EU. Samtidigt understryker hon att det fortfarande är för tidigt att säga hur Brexit kommer att påverka Sverige.

Magdalena Andersson har tidigare varit kritisk mot att Storbritannien inte har lämnat klara besked om hur landet har tänkt att utträdet ur EU ska gå till. Men efter Theresa Mays tal tycker finansministern att läget har klarnat.

– Det här var mycket tydligare än det vi hört tidigare, säger hon.

Men även om beskedet var tydligt framhåller Magdalena Andersson att det återstår en hel del frågor. Inte minst gäller det hur Sverige kommer att påverkas av utträdet. Enligt finansministern är det ännu för tidigt att säga hur det kommer att bli.

– För svensk del är det viktigt att vi kan fortsätta att handla med Storbritannien. Det är en av våra största handelspartner, konstaterar Magdalena Andersson.

Osäkerheten gäller i första hand vilket handelsavtal som EU-länderna kan enas om med Storbritannien. Här handlar det om att 27 EU-länder ska komma överens om ett avtal som även britterna accepterar.

Magdalena Andersson välkomnar att Theresa May understryker att Storbritannien delar värdegrund med övriga EU-länder och att budskapet är att relationen till EU ska vara fortsatt god.

– Det ligger i båda parters intresse att vi kommer fram till en bra lösning. Det här är en bra utgångspunkt men det går heller inte att bara plocka russinen ur kakan, säger Magdalena Andersson.

Hon efterlyser samtidigt att EU-länderna agerar ansvarsfullt i förhandlingarna och inte frestas att straffa Storbritannien för sitt beslut att lämna unionen.

– I skilsmässor tenderar känslorna ibland att svalla. Därför är det viktigt att hålla huvudet kallt och att agera vuxet i de här förhandlingarna, säger Magdalena Andersson.

Hon reagerar också på uppgifterna om att en del svenskar i Storbritannien upplever att de har utsatts för främlingsfientliga påhopp efter folkomröstningen om Brexit.

– Det är förskräckligt och helt oacceptabelt. Det är viktigt att regeringen i Storbritannien tar det här på allvar, säger hon.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Vänstern mobiliserar inför vårens valrysare

Ska en vänsterkandidat kunna ge Marine Le Pen och François Fillon en match om presidentposten i Frankrike? På söndag håller Socialistpartiet primärval för att utse sin kandidat – men uppförsbacken är brant och två tunga kandidater struntar helt i primärvalet.

Mouvement des Jeunes Socialistes – den franska motsvarigheten till SSU – har bokat den anrika klubben La Bellevilloise i norra Paris. Några hundra inbjudna ungsocialister ska få chansen att träffa de främsta kandidaterna i vänsterns primärval, som hålls på söndag.

– Och nu: Manuel Valls! ropar moderatorn medan musiken dånar i högtalarna.

Den förre premiärministern kliver upp på scenen och vinkar till åskådarna. Manuel Valls är det kanske mest kända ansiktet bland kandidaterna, och leder än så länge i opinionsmätningarna. Men de slappa, oengagerade applåderna avslöjar att han inte är ungsocialisternas favorit.

Uppe vid pulpeten ser han nästan lite besvärad ut.

– Valls står långt till höger i partiet. Och så saknar han utstrålning. Du ser ju, han liknar en maskin, stel och fyrkantig, lite som en robot, säger 22-årige Cédric Bayakissa, som kommer från departementet La Vienne i västra Frankrike.

Ungdomsförbundet är av tradition radikalare än socialisternas moderparti, och Valls kan räkna in starkare stöd bland de äldre i partieliten. Hittills har han dock haft påfallande svårt att entusiasmera gräsrötterna – för att inte tala om befolkningen i stort.

Det är inte enbart en fråga om Valls personlighet, utan också en direkt följd av att det franska socialistpartiet befinner sig i en djup kris.

Inför det presidentval som hålls i april är det den traditionella högerns kandidat François Fillon och extremhögerns Marine Le Pen som är klara favoriter. Båda har stöd av omkring 25 procent i opinionen – medan det regerande Socialistpartiet inte ens hunnit utse sin kandidat.

Ansvaret för det faller tungt på den sittande presidenten François Hollande, som väntade in i det sista med att bestämma sig för om han skulle ställa upp för omval eller ej. Hollande är mycket impopulär efter sina år vid makten, som präglats av svag tillväxt och en arbetslöshet som envist hållit sig kvar kring 10-procentstrecket.

Sedan 2012 har Socialistpartiet förlorat fler än 40 000 medlemmar. Även Valls, som var premiärminister fram till det att Hollande kastade in handduken i december, fläckas av detta facit.

Det märks inte minst när några av utmanarna i primärvalet äntrar scenen på La Bellevilloise.

Först ut är Vincent Peillon, en EU-parlamentariker som skriver kriminal-romaner och extraknäcker som filosofilärare. Han får rungande applåder när han talar om vikten av att ena vänstern och mobilisera mot rasismen och det han ser som extremhögerns förljugna tolkning av republikens värderingar – något en del i publiken tolkar som en dold kritik av Valls uttalade stöd för burkiniförbud förra året.

Sedan anländer Arnaud Montebourg, en före detta minister som lämnade Hollandes (och Valls) regering i protest mot deras ekonomiska politik. Han talar om hur sparpolitiken orsakat landets problem, och hur det krävs investeringar för att få hjulen i gång. Även han får mer applåder än Valls.

Men den som möts av starkast jubel är Benoît Hamon. När han anländer förvandlas eventet för första gången till ett riktigt valmöte. Stående ovationer, flaggviftande och bravorop understryker Hamons rockstjärnestatus bland många av de unga socialisterna.

Den 49-årige Hamon har tidigare varit utbildningsminister och lovar nu max 25 elever i varje klass, en ”antidiskrimineringspolis” för att få bukt med problemen på arbetsmarknaden och en medborgarlön: på sikt ska alla vuxna fransmän få 800 euro per månad, utan motprestation.

– Många säger att det där med medborgarlön är orealistiskt. Men jag tycker att det är en bra idé, och jag tror att det skulle kunna vara ett sätt att bekämpa de sociala orättvisorna, säger 19-åriga Anaï Rostaqi från Strasbourg.

Det största problemet för Socialistpartiet är dock inte polariseringen internt, utan att två starka, oberoende vänsterkandidater ställt sig helt utanför primärvalet.

Den förre ekonomiministern Emmanuel Macron har lanserat en oberoende kandidatur som nu har stöd av uppemot 20 procent av väljarna. Macron har medvind och tycks vara på god väg att muta in den politiska mitten, där Valls hade hoppats kunna positionera sig.

Betydligt längre ut till vänster – närmare Montebourg och Hamon – finns Jean-Luc Mélenchon, en tidigare socialist som säkrat det franska

kommunistpartiets stöd. I likhet med Macron hoppar han över socialisternas primärval och Mélenchon har nu stöd av uppemot 15 procent av väljarna.

Om Valls eller någon av de andra socialisterna på allvar ska kunna utmana Le Pen och Fillon om segern senare i vår, krävs alltså inte bara en seger nu på söndag – utan också att de lockar tillbaka många vänstersympatisörer från Macron och Mélenchon.

I nuläget ser det allt annat än enkelt ut.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta.

Kandidaterna

Manuel Valls, före detta premiärminister som gjort sig känd för kontroversiella utspel. Uttalade stöd för förbud av baddräkten burkini i somras. Vill slå samman socialbidrag med andra bidrag och garantera en ”rimlig inkomst” på 600 euro för fattiga och unga mellan 18–25 år.

Arnaud Montebourg, tidigare ekonomiminister. Avgick i protest mot sparpolitik. Har profilerat sig som kritiker av Angela Merkels ekonomiska politik, och vill investera 100 miljarder euro för att ta EU ur krisen. Har hotat med förstatligande av företag som vill flytta utomlands.

Benoît Hamon, tidigare utbildningsminister. Lovar max 25 elever i varje klass, och max 20 elever i lågstadieklasser. Vill se krafttag mot diskrimineringen av personer med utländsk bakgrund. Föreslår medborgarlön på 800 euro, som på sikt ska omfatta alla.

Vincent Peillon, EU-parlamentariker. Filosofilärare och författare av kriminalromaner, med särskilt intresse för Frankrikes historia och separationen mellan religion och stat. Talar ofta om vikten att ena vänstern för att stå upp mot hotet från Nationella fronten.

Övriga kandidater: Sylvia Pinel, ordförande för Radikala vänsterpartiet (ett litet stödparti till Socialisterna), Jean-Luc Bennahmias, ordförande för ett annat litet vänsterparti och en kroniskt oförutsägbar debattdeltagare, och slutligen François de Rugy, som leder ett litet miljöparti.

Övriga vänsterkandidater

Utöver de sju kandidaterna i socialisternas primärval finns ytterligare flera vänsterkandidater som ställer upp direkt i presidentvalet i april. De starkaste namnen av dem är Emmanuel Macron, tidigare ekonomiminister, och Jean-Luc Mélenchon, radikal vänsterpolitiker som har stöd av bland annat kommunistpartiet.

Primärvalet

Socialistpartiet är det stora social-demokratiska partiet i Frankrike. Söndagens primärval är öppet för hela vänstern, men i praktiken utser det Socialistpartiets kandidat i det franska presidentvalet som hålls i april.

Om inte någon får mer än 50 procent av rösterna nu på söndag, väntar en andra och avgörande omgång den 29 januari. “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Israel hoppas på förändrat tonläge i FN

FN:s säkerhetsråd samlades på tisdagen för att diskutera Mellanöstern. Men det fanns inte mycket tid över till annat än en uppjagad debatt om resolutionen som förbjuder Israel från nya bosättningar på ockuperad palestinsk mark.

New York.
Resolutionen kunde röstas igenom i december då USA avstod från att lägga in sitt veto. Det var ett markant skifte från USA:s vanliga Israelpolitik, där man brukar ta Israels sida.

Under tisdagens debatt i säkerhetsrådet gav Palestinas FN-ambassadör Riyad Mansour helhjärtat stöd till FN-resolutionen och beskrev den som ett tydligt krav på att Israel omedelbart måste avsluta det han kallade en olaglig bosättningspolitik.

– Israel måste nu välja mellan ockupation eller fred. Vi kan rädda en tvåstatslösning, eller begrava den, sade Mansour.

Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog, som har ordförandeposten i säkerhetsrådet, överlämnade sedan ordet till Israels ambassadör Danny Danon, som starkt kritiserat resolutionen. Danon menade att resolutionen riskerar att uppmuntra till terrorristattacker mot Israel och hänvisade till en attack i Jerusalem den 8 januari, där fyra personer dog. När förslaget röstades igenom i december beskrev Danon det som en seger för terror och för våld.

Barack Obama har ägnat sin sista vecka som president åt att försvara sin kritik mot Israels bosättningspolitik. I en intervju i veckan sade Obama att ”just eftersom vi investerat så mycket i regionen, just eftersom vi bryr oss så mycket om Israel, har vi en legitim uppgift att säga till en vän att det här är ett problem”. För Obama var det en sista chans att sätta prägel på världspolitiken innan han lämnar Vita Huset den 20 januari.

Donald Trump har lovat drastiska förändringar i Israelpolitiken när han tillträder. Israels FN-ambassadör Danny Danon lät hoppfull om att den nya regeringen i USA kommer att byta tonläge.

– Vi hoppas att den nya amerikanska regeringen kommer att återvända till en politik där man står emot orättvisa resolutioner.

I veckan sitter Nikki Haley, tilltänkt FN-ambassadör för USA, i förhör i senaten. Som guvernör för South Carolina tog Haley tydligt ställning för Israel. Hon blev den första guvernören i USA som skrev under en lag för att stoppa sanktioner mot Israel.

Om hon svärs in som FN-ambassadör lär det bidra till ett skifte i USA:s politik gentemot Israels nuvarande regering. Lindsey Graham, republikansk senator, har sagt att Haleys tillträde som FN-ambassadör bör ses som betryggande för dem som är oroade över det tilltagande motståndet i FN mot Israel.

Donald Trump och flera republikaner i kongressen har högljutt kritiserat FN-resolutionen och hotar nu med att strypa USA:s bidrag till FN. I en färsk opinionsmätning säger dock 88 procent av amerikaner att det är viktigt att USA fortsätter ha en aktiv roll i FN.
Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Hjälparbetare och civila dödades av misstag i flygräd

Ett stridsflygplan har av misstag attackerat ett flyktingläger i nordöstra Nigeria. Minst människor 52 dödades.

– Det är fruktansvärt och oacceptabelt att det kan ske ett sådant misstag att ett flyktingläger bombas, säger Katrin Kisswani, ordförande för Läkare utan gränser.

Ytterligare 120 skadades i flygräden i orten Rann i delstaten Borno, enligt organisationen. Flera av de dödade och skadade var Röda Kors-arbetare.

Enligt Kisswani är uppskattningsvis 1,8 miljoner människor på flykt enbart i nordöstra delen av Nigeria.

– Det här sätter en ännu större press på en redan väldigt sårbar befolkning. De har levt lång tid under (terrorrörelsen) Boko Haram och försöker nu överleva, säger hon.

Uppgifterna om antalet döda går i sär. Nyhetsbyrån AP skriver på Twitter – med hänvisning till en nigeriansk regeringskälla – att över 100 människor dödades i attacken.

Flygräden, som utfördes av det nigerianska flygvapnet, ska ha haft Boko Haram som mål och beskrivs av militären som ett misstag.

TT “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Fler väntas för protesterna än för presidentens skull

Jorden runt. En presidentinstallation är speciell även i en stad där invånarna är vana vid ceremonier och avspärrningar. Men i år är den ännu mer ovanlig än den brukar.

De råd som ges till journalister gäller alla som vill se något av fredagens högtidligheter: var på plats minst fem timmar i förväg. Var varmt klädd. Ta med en smörgås och extra mobilbatteri. Räkna med att allt tar evigheter, och att det kan vara omöjligt att korsa en gata man tänkt gena över.

Befolkningen i USA:s huvudstad är vana vid stora, säkerhetskrävande arrangemang och berömda gäster, men en presidentinstallation är speciell. Sällan kommer fler besökare hit. När Barack Obama tillträdde kom en miljon (det var en av vinterns kallaste dagar).

Nu väntas inte lika många, men hotellrummen är rekorddyra och många Washingtonbor gör sig en hacka genom att lämna stan och hyra ut sin bostad. Mycket av den normala verksamheten är ändå nedlagd, skolorna är stängda både torsdag och fredag. En av mina vänner lånar ut sin lägenhet till sju vänner som kommer för lördagens demonstration. Och just detta är annorlunda i år: fler väntas hit för protesternas skull än för presidentens.

Också på sikt kommer DC att förändras med maktskiftet. Washington är i dag inte heller samma stad som när Obama tillträdde, men det har

bara delvis med honom att göra. Det ökade inslaget av pengar i politiken har lett till ett dollarflöde hit, och en kraftig ökning av lobbyister och advokater med löner och ambitioner. Med dem har bostadspriserna ökat, och flera områden har snabbt gentrifierats. Krogscenen är livligare och maten bättre.

Men atmosfären har också påverkats av Obamas tusentals Vita huset-anställda liberaler, av gröna lobbyister och progressiva tankesmedjor. DC ligger i dag i toppen av USA:s mest gayvänliga städer. Men utvecklingen hindrar inte att det alltjämt finns en fattig, DC-född befolkning som inte får del av det goda.

Nu spekulerar magasinet The Washingtonian och andra lokala medier i vad det innebär att -Obamas följe ersätts av Trumps folk och av andra sorters lobbyister. Blir det mer stek än blomkål på menyerna nu? Kan Trump genom en satsning på infrastrukturen rentav ge spårvagnen en nystart? Det återstår att se.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Obama kortar straffet för Manning

USA:s avgående president Barack Obama har omvandlat straffet för den före detta soldaten Chelsea Manning, som dömts för att ha läckt militära uppgifter.

Mannings 35-åriga fängelsestraff förkortas avsevärt, och hon kommer att släppas fri den 17 maj, skriver The New York Times.

Chelsea Manning, som tidigare var underrättelseanalytiker i Irak, kopierade 2010 hundratusentals dokument och annat material från USA:s krig i Afghanistan och i Irak – bland annat en film från Irak som visade hur amerikanska soldater mejade ned civila. Dokumenten publicerades senare av Wikileaks.

En militärdomstol kom fram till att Manning gjort sig skyldig till brott på 20 åtalspunkter, bland annat spionerі och stöld.

En domstol i Kansas lät 2014 Bradley Manning – som hon tidigare hette – byta namn till Chelsea Elizabeth Manning. Domstolen sade dock att 28-åringen skulle fortsätta att klassas som man i officiella dokument.

TT “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Kina försvarar frihandel – USA vill riva upp avtal

Davos. Här konfronteras Kina och USA. Kinesiske ledaren Xi Jinping försvarar frihandeln. En rådgivare till USA:s tillträdande president Donald Trump invänder och talar i stället om rättvis handel.

Kinas president Xi Jinping och blivande presidentrådgivaren Anthony Scaramucci från USA fanns inte i samma lokal. Men när de talade på tisdagen var polemiken mellan dem inte svår att uppfatta. Båda lade samtidigt sina ord på ett sätt som skulle passa vid Davosmötet.

Först ut var Xi Jinping som framträdde inför en fullsatt kongressal. Hans tal ingick i öppnandet av Världsekonomiskt forums möte och måste också ses som en märkeshändelse.

Det är första gången som Kinas högste ledare kommer till Davos. Dessutom sker det i en situation där USA befinner sig mitt i ett presidentskifte och företräds främst av dem som är på väg ut: vicepresident Joe Biden och utrikesministern John Kerry.

Europas ledande politiker, däribland Tysklands förbundskansler Angela Merkel, saknas också vid mötet.

Tomrummet fylls av Kinas president som tog chansen att göra ett inlägg i den pågående debatten, i konfrontation med USA:s nya ledning.

– Vi håller fast vid frihandeln. Inget skulle vara farligare än ett handelskrig, sade Xi Jinping – med tydlig adress till USA:s tillträdande president Donald Trump

Den kinesiske ledaren pläderade för fortsatt globalisering och betonade dess betydelse som välståndsbildande kraft, både för Kina och världen. Problemet, enligt honom, är att det internationella utbytet inte längre utvecklas lika snabbt och att den globala tillväxten har avtagit i styrka.

Xi Jinping vände sig emot kritiker som ser frihandel och globalisering som orsak till världens stora problem, såsom fattigdom, flyktingströmmar och terrorism. Däremot förklarade han sin vilja att diskutera vad som verkligen är globaliseringens avigsidor, däribland ökade inkomstskillnader.

– Det finns olösta problem som hur tillräckligt många jobb ska skapas, poängterade Xi Jinping.

Han passade också på att försvara Parisavtalet om klimatet, även detta i polemik med Donald Trump som har gått starkt emot avtalet.

Detta var tongångar som gick hem hos publiken vid Davosmötet. Mottagandet av Xi Jinpings så tydligt marknadsinriktade tal var entusiastiskt, med flera applåder.

Däremot var åhörarna mer avvaktande vid mötet med Trumps nära rådgivare Anthony Scaramucci. Han skulle förklara vad den nye USA-presidenten menar med sina uttalanden.

Anthony Scaramucci, som är utbildad vid Harvarduniversitetet och tidigare anställd vid investmentbanken Goldman Sachs, försökte dock främst visa att Donald Trump inte är som åtskilliga tror:

– Man ska inte hänga upp sig på hans sätt att kommunicera. Ni kommer att bli förvånade när han har fått visa sin förmåga som president, som många blev över Ronald Reagan.

Men i fråga om handel gav Scaramucci inget utrymme för tvivel: Donald Trump vill ändra spelplanen gentemot andra länder.

– Han vill ha rättvis handel. Hans syn är att USA missgynnas av alla handelsavtal som ingåtts sedan 1945.

Därför vill Trump omförhandla avtalen eller riva upp dem. Det är på liknande sätt som med Nato, som han inte anser vara anpassat till dagens förhållanden – och där USA dessutom betalar för mycket.

– Handelsavtalen hade från början till syfte att USA skulle hjälpa andra länder. Men nu finns inte det behovet och då måste vi ställa högre krav, förklarade Scaramucci.

Han ville inte säga mer, i avvaktan på att Trump som president får precisera sin ståndpunkt.

Budskapet gick ändå hem hos en del amerikaner i publiken. Men andra kunde ställa sig frågan om avtal med USA numera är att lita på.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN ONSDAG 18 JANUARI 2017

“ Presidenten med spenderbyxorna

Spenderbyxorna förväntas åka på när Donald Trump tillträder som president på fredag. Det kan ge en injektion till ekonomin. Men planerna på murar och tullar riskerar att dämpa utvecklingen.

Det har Trump sagt att han vill göra

Skatterna

Trump har utlovat skattesänkningar för alla inkomstgrupper och planerar att minska antalet skattegrupper från sju till tre. Den högsta skattesatsen ska minskas från 39,6 till 33 procent. Störst vinnare på skattesänkningarna väntas höginkomsttagare bli. Därmed är risken uppenbar att utvecklingen med ökade klyftor i USA bara späs på.

Trump vill också se en kraftig sänkning av bolagsskatten, från 35 till 15 procent. Dessutom har han sagt att han ska ta bort den så kallade dödsskatten, en skatt som utgår när någon dör och lämnar efter sig mer än 5,45 miljoner dollar i tillgångar till efterföljande.

Offentliga investeringar och jobb

Trump har utlovat satsningar på infrastruktur på 500 miljarder dollar. Vägar och broar ska byggas för att skapa jobb och hålla uppe farten i ekonomin.

Detta kommer enligt Trump, som lovar att bli den ”största jobbskapare som Gud någonsin skapat”, ge miljoner jobb. Trump har lovat att öka antalet jobb med 25 miljoner på tio år. Förutom offentliga investeringar tänker han sig att avregleringar för företag som gör det lättare att anställa ska bidra.

Dessutom hoppas Trump att hans politik ska få fler amerikanska bolag att välja att ha sin tillverkning på hemmaplan. Målen ska uppnås både med morötter, som avregleringar och lägre bolagsskatt, och piska. Till det senare hör löftet om en ”betydande” straffskatt på de amerikanska företag som flyttar ut ur USA.

Handelspolitik

Något av ett ”Fort America” verkar vara Trumps plan. Muren mot Mexiko ska byggas så snart som möjligt meddelade han vid förra veckans turbulenta presskonferens. Han var också bestämd med att USA måste få bättre handelsavtal med resten av världen. -Tidigare har Trump sagt att han vill ha en tull på 35 procent på import från Mexiko och 45 procent mot Kina. Tanken är att öka försäljningen av inhemskt producerade produkter och ge amerikanska företag en fördel. Men risken är att kostnaden spiller över på konsumenterna som får betala mer. En tv-apparat importerad från Mexiko som tidigare kostade 100 dollar blir genast 35 dollar dyrare. Och varorna i den stora lågpriskedjan Walmart är till stor del importerade.

Dessutom är det få amerikanska tillverkningsföretag som inte använder sig av importerade komponenter i sin produktion.

Trump har sagt att han ska omförhandla Nafta, ett handelsavtal mellan USA, Kanada och Mexiko. Han vill dra tillbaka TPP, handelsavtalet med flera länder i Asien. Och frihandelsavtalet med EU, TTIP, lär ha försvinnande små chanser att gå i mål med Trump som president.

Områden där det är oklart vad han vill

Statsfinanser

Exakt hur Trumps offensiva politik med skattesänkningar och ökade investeringar slår mot statskassan är omöjligt att säga.

Från Trumps håll finns en förhoppning om att den förda ekonomiska politiken får fart på tillväxten, skapar fler jobb och på så sätt så småningom ändå drar in mer skatteintäkter. Men att det blir ett slag mot inkomsterna inledningsvis råder ingen tvekan om.

Trump har beräknat att staten förlorar 4 400 miljarder dollar på skattesänkningarna under en tioårsperiod. Oberoende Tax Policy Center räknar på betydligt högre intäktsfall, 9 500 miljarder dollar.

Federal Reserves penningpolitik

Centralbanken står visserligen utanför Trumps ansvarsområde, men är också av stor vikt för ekonomin.

Det förväntade är att Federal Reserve fortsätter med räntehöjningar under 2017, vilket lägger en bromskloss på ekonomin. En högre ränta gör det dyrare för både hushåll och staten att låna upp pengar.

Trumps stora planer på investeringar kan också driva på Federal Reserve att agera snabbare med räntehöjningar.

Dollarn

Sedan Trump blev vald som president har dollarn stigit i värde på förväntningar om att spenderbyxorna åker på och tillväxten ökar.

Dessutom bidrar högre amerikanska räntor till att stärka dollarn. Men Trump är -oförutsägbar och efter den röriga presskonferensen i förra veckan föll dollarn på osäkerhet om vad han egentligen kommer att föra för politik.

Läkemedelsindustrin

Läkemedelindustrin fick uppenbar skrämselhicka efter Trumps utspel om alltför höga priser och utpekande av läkemedelsbolag som ”mördare”. Hur han ska komma åt detta är dock oklart.

De amerikanska hälsoprogrammen Medicaid och Medicare är stora uppköpare av läkemedel och viktiga kunder för läkemedelsbranschen. Nu säger Trump att han ska förhandla sig till lägre priser på läkemedel.

Nästan allt

Egentligen är inget av det Trump har utlovat hugget i sten.

Förslag ska godkännas av kongressen och hans valda ministrar ska ha sitt ord med i laget. Trump har dessutom visat sig ombytlig och kan byta åsikt i en fråga från en dag till en annan.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Peking är inte frihetens fyr

I en instabil värld sätter det internationella samfundet sin tillit till Kinas ledarskap och stabilitet. Det var ungefär de orden som Klaus Schwab, grundare och ordförande för Världsekonomiskt forum i Davos, valde när han tidigare i veckan skulle tacka sin hedersgäst och öppningstalare.

Kinas president Xi Jinping spelade felfritt rollen han hade tilldelats. Från talarstolen på den schweiziska alporten uppträdde han som vilken ansvarstagande världsledare som helst, värdig auditoriets förtroende och gillande. En bit därifrån hade den lokala polisen dessförinnan röjt undan en manifestation för befrielsen av Tibet.

Mittens rike har verkligen hamnat i centrum för andra länders blickar – och hopp. Den brittiska finansministern Philip Hammond slog nyligen fast att förbindelserna till Kina är viktigare än någonsin. Efter sex år av permafrost tinades de norsk-kinesiska relationerna upp strax före årsskiftet.

Motiven är flera. Ett heter Donald Trump. I takt med hans attacker mot sådant som frihandel, internationellt klimatsamarbete och traditionell amerikansk säkerhetsdoktrin har Peking dels framstått som en förnuftets röst, dels rent krasst blivit viktigare som allierad. En ytterligare kraft bakom Kinas stigande status är Europas inre bekymmer och splittring, inte minst med Brexit.

Det ska sägas att Kinas inflytande har vuxit länge, på egna ekonomiska meriter. Men det sker snabbare när USA drar sig tillbaka och EU är förlamat.

Kommunistpartiet har också självt anmält intresse för jobbet som beskyddare av den internationella marknadsekonomin. President Xi Jinping drog särskilt ned applåder när han talade om detta ämne i Davos: ”Att sträva efter protektionism är precis som att stänga in sig i ett mörkt rum. Vinden och regnet stängs ute, men det gör också ljuset och luften.”

En klokt formulerad passning till Trump. Öppenhet är grundvillkoret för det mesta av mänskliga framsteg. Men när Kina hävdar denna princip med nytt självförtroende syns hyckleriet ända från månen.

Greppet om ekonomin är en sak. Fråga en kinesisk entreprenör, eller en utländsk företagare, hur fritt Kinas system egentligen är. Marknaden är öppen bara i de avseenden som passar staten. Hur det är ställt med yttrandefrihet och mänskliga rättigheter vet vi en hel del om.

Många är de människorättsadvokater som regimen stängt in i mörka rum under de senaste åren. Kina har blivit mer, inte alls mindre, repressivt sedan Xi blev president. Gardinen har dragits ned för såväl privata företag som fackliga aktivister och medier. Något ljus eller någon luft märks knappast i Peking.

Greppet om oliktänkande både inom och utanför partiet har hårdnat medan makten koncentrerats till presidentens händer. Färdriktningen går från auktoritärt system mot utpräglad diktatur. Numera heter det att Xi själv utgör ledningens ”kärna”. Det är en uttalad och medveten glidning från tidigare principer, som sa att makten utövades kollektivt av partitoppen. I år väntas presidenten befästa sin makt ytterligare.

I Hongkong har boklådorna bommat igen efter regimens skrämselkampanj och bortrövande av fyra bokhandlare. Att kidnappningarna skedde utanför kinesiskt territorium var, som folkrättsprofessorn Ove Bring och hans kollega Torbjörn Lodén konstaterade på SvD Debatt (18/1), i sig ett folkrättsbrott i den grövre klassen.

Den svenska medborgaren Gui Minhai sitter fortfarande instängd i ett mörkt rum på okänd ort, utan tillgång till advokat, utan rättegång och efter ett framtvingat erkännande i tv av ett gammalt trafikbrott. Behandlingen av honom är en lika uppenbar förbrytelse mot mänskliga rättigheter.

Med stort mod har hans dotter Angela Gui höjt rösten för att Sverige och andra länder ska agera mer kraftfullt i hans fall. Tyst diplomati sägs naturligtvis pågå, hittills utan resultat från svenskt håll. Före årsskiftet vittnade Angela Gui om trakasserier mot henne som det kinesiska styret kan förmodas ligga bakom.

Går det att sätta sin tillit till denna gangsterregim? Och hoppas att Kina ska stå på fredens och frihetens sida när USA och EU försvagas?

Det är sant att förbindelserna till Peking blir allt viktigare. Men det är bara i jämförelse med dunkla krafter som president Xi Jinping ser ut som en ljusstråle. Sverige och EU får inte låta sig tjusas av presidentens nya kläder, och inte glömma Gui Minhai.

DN 19/1 2017 “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Mångfalden måste försvaras

Politiker som med sin valpropaganda slår in kilar mellan människor sår även frön till ovänskap, misstro och våld i sina egna samhällen. Ett nej till mångfald övergår lätt i ett nej till demokratin och dess institutioner.

Demokratiska regeringar i väst tappar alltmer mark. Från förskjutningen mot illiberalism i Polen och Ungern till Brexitomröstningen i Storbritannien och Donald Trumps seger i USA:s presidentval infekteras samhällena av en särskilt dödlig form av populism, och den sprider sig.

Populismens lockelse är enkel. Inför stagnerande löner och sjunkande livskvalitet är människor frustrerade, desto mer som deras ledare hela tiden säger att allt bara blir bättre. Då stiger populisten fram, lovar att få ordning på allting och försvara ”folkets” intressen (fast i realiteten bara några) och vinkar med något som är mer attraktivt än genomförbara lösningar: syndabockar.

Högst upp på syndabockslistan står ”eliterna” – etablerade politiska partier och företagsledare. I stället för att skydda ”folket” från ekonomiska påfrestningar och osäkerhet frodas denna grupp på folkets plågor, dundrar populisten. Genom alltmer utbredd globalisering – genom att pracka på folket ständigt mer öppenhet – har de samlat väldiga förmögenheter som de slår vakt om med skattefusk, placering i skatteparadis och liknande.

Men det är inte bara eliterna som får skulden. Ja, de har svikit folket. Men ett sätt de gör det på är att påtvinga folket lika rättigheter och möjligheter för minoriteter, invandrare och utlänningar, som sägs ”stjäla” arbete, hota nationens säkerhet och luckra upp traditionella levnadssätt.

Trump vann presidentvalet delvis med sitt löfte att utvisa miljoner papperslösa invandrare och hålla muslimer utanför landet. Brexitkampanjens ledare utlovade ett slut på fri invandring från EU. Efter omröstningen sade Storbritanniens inrikesminister Amber Rudd att företag som anställde utlänningar skulle pekas ut offentligt.

Dagens populism sprider en ny främlingsfientlighet som hotar att förgifta våra samhällen. Politikerna får en lättvindig metod att snabbt förvandla människors fruktan och maktlöshet till en berusande blandning av vrede och auktoritet. Den intalar uppskrämda (ofta äldre) väljare att de kan ”återta kontrollen” över sina liv och länder, främst genom att fördriva utlänningar.

Demografin gör den nya främlingsfientligheten särskilt farlig. I väst blir samhällena alltmer blandade. Latin-amerikanerna står nu för 17,6 procent av USA:s befolkning. En tredjedel av Londons invånare är födda utanför Storbritannien. I Frankrike beräknas uppemot 10 procent ha muslimska rötter. Och cirka 20 procent av Tysklands befolkning har invandrarbakgrund.

När politiker predikar antagonistisk och splittrande identitetspolitik i valrörelserna sår de fröna till ovänskap, misstro och våld i sina egna samhällen. Om de gång på gång säger till exempel att muslimer är farliga är det inte underligt att en våg av hatbrott kommer vällande, så

som har skett efter både den brittiska folkomröstningen och Trumps seger. Sådana splittrade samhällen måste hållas under kontroll av allt hårdare tvångsmedel.

Mångfald borde vara en styrka som hjälper ett samhälle att blomstra. Det är därför som den nya främlingsfientligheten måste bekämpas. Ett sätt är att uppmuntra och bredda sociala kontakter och samtal mellan grupper av skiftande slag. Omfattande psyko-logisk forskning visar att interagerande grupper inte känner sig lika hotade, och utsikterna för att skapa tillit i hela samhället ökar.

Om människor med olika religioner, kulturer och härkomst möts i skolor och andra offentliga inrättningar får främlingsfientligheten svårare att slå rot. Också att bo i ett område där *andra* umgås fritt kan bidra. Det är så som den nya xenofobin i stort sett har hindrats från att få fäste i Europas mest pluralistiska städer.

Ett annat sätt att hålla den nya främlingsfientligheten stången är att förstärka skyddet för medborgerliga rättigheter. Rättsstatens principer måste vidmakthållas även inför terroristhot, och domstolarna måste förbli självständiga.

På senare tid har olycksbådande steg tagits i motsatt riktning. I Ungern och Polen har man monterat ned konstitutionella skyddsåtgärder. I Frankrike upphävs rättigheterna av ett långvarigt undantagstillstånd, och brittiska och amerikanska politiker har offentligt spytt galla över domare. På 1930-talet störtades demokratin av främlingshatare, inte för att de totalitära partierna var starka utan för att de demokratiska ledarna inte värnade sina länders författning.

En tredje väg går genom innovation. Internet betraktas ofta som en stor utjämnare, men sociala medier bidrar till splittringen. Innehållet som människor erbjuds är filtrerat, genom självurval eller av algoritmer.

Resultatet är ekokammare där likasinnade förstärker gemensamma uppfattningar och bygger upp alltmer polariserade silon. Men om de sociala medierna omskapades på innovativa sätt skulle de kunna få motsatt verkan och bilda utrymme för medborgare från olika bakgrund att mötas.

Den nya främlingsfientlighetens hot ska inte underskattas. I dag lika mycket som förr är ett nej till mångfald lika med ett nej till demokrati. Det är därför som mångfalden måste försvaras innan dess fiender vinner mer terräng.

Ngaire Woods professor i internationell ekonomi och dekanus vid The Blavatnik School of Government vid universitetet i Oxford.
Översättning: Margareta Eklöf “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Rigorös säkerhet när Trump ska svära presidenteden

I Washington pågår förberedelserna in i det sista inför installationen av Donald Trump. Besökare har börjat anlända inför fredagens högtidligheter, och massiv säkerhet präglar alla arrangemang – också de musikaliska.

Staket, staket, staket, bajamajor och överallt avspärrningar. Nästan sju kvadratkilometer i centrala Washington stängs av för vanlig trafik i samband med installationen av Donald Trump i morgon, fredag, när staden svämmar över av folk (om än inte så många som när Barack Obama tillträdde 2009).

Närmast Kapitolium finns plats för de 250 000 som har biljett, men totalt väntas 900 000 personer komma till stan för installationen och dess kringaktiviteter, men även för de omfattande protester som planeras.

Säkerhetsarrangemangen beräknas ha en nota på 100 miljoner dollar.

Nedanför Kapitolium försöker morgonjoggare ta sig fram längs den vanliga löprundan runt the National Mall, mellan kongressen och Lincoln Memorial. Poliser patrullerar och mediebolag dokumenterar förberedelserna nedanför Capitol Hill, där fasaden pryds av versioner av den amerikanska flaggan. Plötsligt går ett högtalarsystem i gång och alla rycker till.

28 000 poliser och personal från andra myndigheter ska se till att allt går enligt plan – men allt handlar inte om att spana efter terrorhot och ensamagerande galningar.

– Kan jag ta med mig den här in, tror du? frågar Kathleen Blakely och visar upp sin lilla ryggsäck för en polis i solglasögon som kommer förbicyklande nedanför Kapitolium.

Han gör henne besviken med ett ”sorry, ma’am – inga ryggsäckar”, och ber henne titta på listan över allt som är förbjudet.

Kathleen Blakely har tagit semester från jobbet som tandläkarsekreterare och har bilat hit med sin man från Bexar, Texas. Det är en resa på ungefär 260 mil som har tagit dem två dagar.

– Men är det någon gång man ska komma, är det nu. Det här är monumentalt! utbrister hon.

Fram till fredag ägnar de sig åt huvudstadens många historiska sevärdheter.

Enligt Jeh Johnson, chef för departementet för inrikes säkerhet, har inga direkta hot riktats mot installationen, men man är förstås inställd på allt.

– Vi hoppas att allt går smidigt till, säger Michelle och Mike Campbell, som har rest hit från Denver, och är inbjudna till installationen.

Michelle Campbell arbetade som volontär för Trumpkampanjen i Colorado.

– Vi hoppas på jobb, på att lagen följs och på att USA slutar vara världspolis. FN är slut. Vi måste prioritera USA och se till att vi får mer respekt.

Hon är lycklig nu, säger hon.

Men aldrig förr har en ny president varit så impopulär som Trump. I krogtäta, trendiga kvarter en bit bort kan man se butiksskyltar som ”Defend the District”, och utanför ett hus sitter en skylt med texten: ”Oavsett var du kommer ifrån är vi glada att du är vår granne” – på spanska, engelska och arabiska.

Om scenen och läktaren framför Vita huset började byggas redan i oktober är programmet kring installationen inte lika välplanerat. En orkesterdeltagare som DN talar med blev uppringd för en vecka sedan, av en organisatör inhyrd av Trumps team: de måste sätta ihop en orkester lite snabbt och kunde han tänka sig att spela? Så sent som på onsdagskvällen fick musikern, som är violinist, tio nya stycken skickade till sig, av totalt närmare 30, för repetitionsstart dagen därpå.

– Det är galet ihoptryckt, jag har aldrig sett något liknande. Och så är det andra saker, kontrollbehovet är extremt. Jag ser det som en ”trumpism”. Vi spelar ju alltid i frack, men nu kräver de att alla frackar är identiska.

Orkestern ska spela med Jackie Evancho, som slog igenom som tioåring i ”America’s got talent”, som solosångare på flera galafester där Trump närvarar.

– Säkerheten har varit större kring våra repetitioner än vad de brukar vara för ett statsbesök på middag i Vita huset. Vi beordras parkera på ett särskilt ställe och bussas till repetitionslokalen, säger violinisten.

Han skrattar när jag frågar om hur det känns att spela: ”Du menar för en som röstade på Hillary Clinton?”

Sedan säger han:

– Nervöst. Inte för att spela, men jag känner mig nervös.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Donald Trump installeras som USA:s 45:e president i morgon, fredag, klockan 12, lokal tid.

Efter ceremonin vid Kapitolium och Trumps tal, och en lunch där både Obama och Trump deltar, vidtar en parad från Capitol Hill till Vita huset.

Inga direkta hot är kända, men säkerhetsapparaten är den mest omfattande hittills. Trafiken är avstängd och lastbilar har placerats på strategiska platser för att hindra att någon kör in i folksamlingen.

På lördag äger den största mot-demonstrationen rum, Women’s march on Washington. Minst 200 000 personer väntas delta. “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

”Utan sjukförsäkring riskerar tusentals amerikaner att dö”

“ Om Donald Trump håller löftet om att omedelbart upphäva Barack Obamas sjukvårdsreform kan 18 miljoner amerikaner förlora sin sjukförsäkring, enligt en ny rapport. En av dem är Shoshana Kessock i New Jersey, som är rädd att hon kommer att tvingas flytta till ett annat land för att överleva.

New York.

– Jag älskar USA, det är mitt hem, Men jag behöver hitta en plats att leva på där jag har råd med behandlingar som kan hålla mig vid liv, säger hon.

Enligt en färsk rapport från Congressional Budget Office, ett oberoende granskningsorgan i den amerikanska kongressen, kan Republikanernas försök att upphäva Barack Obamas sjukvårdsreform få drastiska konsekvenser för det amerikanska sjukvårdssystemet: 18 miljoner amerikaner kommer omedelbart att förlora sin sjukförsäkring. På sikt beräknar man att antalet amerikaner utan sjukförsäkring kommer att öka med 32 miljoner om lagen upphävs. Bland många av de amerikaner som riskerar att förlora sjukförsäkringen växer nu oron för skenande sjukvårdskostnader och bristfällig tillgång till vård.

Shoshana Kessock, speldesigner i New Jersey, lider av Cushings syndrom, en sällsynt tumörsjukdom som kan innebära att hon nekas sjukförsäkring om lagen upphävs. Obamacare, som reformen kallas i folkmun, förbjöd sjukförsäkringsföretag att neka klienter på grund av tidigare existerande sjukdomar. Men detta förbud kan försvinna om lagen upphävs.

– De talar om att tusentals personer kan dö om de förlorar sina sjukförsäkringar. Jag är en av dem. Och jag drar mig inte för att säga att jag är livrädd, säger hon.

Tamlin Orion Day är transsexuell och bor i Iowa, där han tack vare sjukvårdsreformen kan få särskild vård under sitt könsbyte.
Iowa är en av de delstater där man ytterligare byggt ut Medicaid, det statliga sjukförsäkringsprogrammet för låginkomsttagare, som Obamacare utökade. Om Republikanerna håller sitt löfte om att upphäva reformen redan under våren kan Tamlin Orion Day förlora rätten till vård som transperson.

– Efter valet hade jag självmordstankar. Det tog mig en månad med tröstande vänner och släktingar för att börja må bättre och se över mina valmöjligheter för sjukvård. Jag funderar nu på att flytta till Portland, Oregon, där de har en bra sjukvårdspolicy för transpersoner. Men det känns jobbigt, för jag har redan flyttat från Texas till Iowa för att undvika diskriminering och nu kan jag tvingas flytta igen, säger Tamlin Orion Day.

Stora delar av Obamas sjukvårds-reform kan upphävas omedelbart av Trump, eftersom Republikanerna har majoritet i kongressens båda kammare. Men ett fåtal republikaner i kongressen har de senaste veckorna uttryckt en tilltagande oro över konsekvenserna. Sju republikanska senatorer har uttryckt stöd för att vänta med att skrota reformen tills man hittat ett rimligt sätt att ersätta den, vilket kan ta flera år.
Under Obamas åtta år som president röstade Republikanerna för att upphäva reformen mer än 50 gånger, men man utvecklade aldrig en seriös plan för att faktiskt ersätta den.

Sedan presidentvalet har Republikanernas ledare i kongressen, Mitch McConnell och Paul Ryan, haft flera möten om hur man ska formulera ett alternativ till Obamacare. Man har enats om en rad fraser och slagord som ska användas för att tämja det amerikanska folkets oro för att förlora sin sjukförsäkring, men man har inte offentliggjort många detaljer om hur en ny lag skulle kunna se ut i praktiken.

Donald Trump lovade under en presskonferens förra veckan att det var hans främsta prioritet som president att upphäva lagen. Han har även lovat att alla amerikaner ska få sjukförsäkring när han blir president och att kostnaderna dessutom ska sjunka, men han har inte bidragit med några detaljer om hur han ska åstadkomma detta. Som hälsominister har han nominerat Tom Price, en av de republikaner i kongressen som attackerat Obamacare mest.

Republikanerna kan omedelbart upphäva delar av lagen med hjälp av en process i senaten som kal-las förlikning, som bara kräver 50 röster. Men upphäver man delar av lagen riskerar de kvarvarande komponenterna att kollapsa.

I dag finns det exempelvis ett tvång att teckna sjukförsäkring. Tar man bort det tvånget kan försäkringspremierna stiga kraftigt, då det kommer att vara färre friska, unga personer som har sjukförsäkring, vilket ökar kostnaderna för försäkringsbolagen. Att upphäva hela lagen riskerar att leda till mer än 6 000 dödsfall om året som annars hade kunnat undvikas, enligt en rapport från tankesmedjan Brookings Institution.
Shoshana Kessock överväger att flytta till ett annat land för att kunna fortsätta få den sjukvård hon behöver.

– Ärligt talat så funderar jag på att flytta utomlands. Jag har vänner i Kanada, Sverige och Israel och jag kan jobba på distans, säger hon.
För Republikanerna har attackerna på sjukvårdsreformen varit politiskt guld. Det amerikanska folket har en utbredd skepsis mot centraliserade statliga lösningar och reformen har inte lyckats kontrollera försäkringspremierna för konsumenter. Republikanernas attacker på reformen bidrog till partiets enorma segrar i kongressvalen 2010 och 2014, som kraftigt inskränkte Obamas handlingsutrymme som president.

I opinionsmätningar har den sällan haft stöd av majoriteten. Men den har lyckats med sitt främsta mål: att minska antalet personer utan sjukförsäkring. Mer än 20 miljoner amerikaner har fått sjukförsäkring genom reformen och antalet utan sjukförsäkring är nu det lägsta i USA:s historia.

Demokraterna ordnar nu en landsomfattande kampanj där man försvarar sjukvårdsreformen och bjuder in amerikanska medborgare till kongressen för att vittna om hur lagen hjälpt dem.
– Om Republikanerna försöker slita bort sjukförsäkringar från miljontals amerikaner så kommer vi att kriga emot dem outtröttligt, sade Elizabeth Warren, en av de demokrater i senaten som nu hängivet försvarar reformen, i ett tal i veckan.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“Fakta. Framtiden oviss
Affordable care act, den sjukvårdsreform som i folkmun kallas Obamacare, röstades igenom 2010. Det var Barack Obamas främsta prioritet som president.
Sedan lagen trädde i kraft har 20 miljoner amerikaner fått sjukförsäkring, vilket innebär att färre invånare än någonsin saknar sjukförsäkring. Men lagen har varit kontroversiell och många har fått högre försäkringskostnader.
Republikanerna kan upphäva delar av reformen genom en process i senaten som kallas förlikning, som bara kräver 50 röster (de har nu 52 av 100 senatorer). Men partiet och Donald Trump är oense om hur snabbt man ska upphäva lagen och vad som ska ersätta den. “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Obama: Manning straffades för hårt

Vid sin sista presskonferens som USA:s president försvarade Barack Obama sitt beslut att benåda visselblåsaren Chelsea Manning, som läckt stora mängder hemliga uppgifter till organisationen Wikileaks.

– Låt oss vara klara över en sak, Chelsea Manning har avtjänat en tuff tid i fängelse, så den som tror att man kan komma undan utan straff – så är det inte. Hon tog ansvar för sitt brott men straffet var överdrivet stort jämfört med vad andra som har läckt hemliga uppgifter har fått. Det var rätt att förkorta hennes straff.

Obama tackade också pre-ssen, med tydlig adress till Donald Trump, för att ha granskat makten under hans åtta år.

– Jag hoppas att ni fortsätter på samma sätt och ser till att vi som har makten gör vårt bästa.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Nytt värmerekord under 2016

År 2016 blev ännu ett rekordvarmt år globalt sett. Därmed har nya rekord satts tre år i rad. Forskare är övertygade om att mänsklig påverkan ligger bakom värmerekorden.

Redan innan halva året hade gått spådde experter att 2016 skulle bli det varmaste år som har uppmätts. På onsdagen rapporterade bland andra den amerikanska rymdstyrelsen Nasa att den globala medeltemperaturen för 2016 låg över det tidigare rekordåret 2015.

– Fram till nu var 2015 det varmaste året som har uppmätts, men 2016 har slagit det rekordet med ungefär 0,1–0,12 grader. Det verkar inte som så mycket men i termer av årliga variationer är det enormt, sa Gavin Schmidt, Nasa till BBC.

Siffrorna skiljer sig åt mellan olika institutioner, men alla har en rekordnotering. Enligt världsmeteorologiorganisationen WMO var ökningen under 2016 0,07 grader jämfört med 2015. Den globala medeltemperaturen var omkring 1,1 °C högre än under den förindustriella perioden.

Rekordnoteringen för 2016 innebär att nya värmerekord har satts tre år i följd.

– Ett enstaka varmt år är något av en udda händelse. Det här är verkligen en trend och det faktum att vi nu slår i taket varje år är ett tydligt tecken på att vi genomgår stora förändringar, säger Deke Arndt, chef för den globala klimatövervakningen vid vädermyndigheten NOAA i USA.

Rekordet för 2016 innebär också att 15 av de varmaste 16 år som har uppmätts har inträffat sedan 2001. Det enda år från 1900-talet som klämmer sig in på listan är 1998 som finns på sjunde plats.

– Raden av rekordvarma år som vi har sett under 2000-talet kan enbart förklaras av en mänskligt orsakad klimatförändring. Effekten av mänskliga aktiviteter är inte längre subtil. Den är glasklar och det är också effekterna i form av rekordöversvämningar, torka, superstormar och skogsbränder, säger Michael Mann, klimatolog och professor i meteorologi vid Pennsylvania State university.

En rekordstark El Niño bidrog under början av året till uppvärmningen. Varje enskild månad från och med maj 2015 till och med augusti 2016 var den varmaste i sitt slag sedan mätningarna började 1880, enligt statistik från NOAA.

Forskarna anser att det inte kommer att bli något nytt värmerekord 2017, men att året troligen kommer att tillhöra de fem varmaste som har uppmätts.

Jannike Kihlberg jannike.kihlberg@dn.se “

“ Fakta. Arktis is minst hittills

Temperaturen i Mitribah, Kuwait, nådde 54 grader den 21 juli. Det är den högs-ta temperaturen som har uppmätts i den östra hemisfären.

Arktis var rekordvarmt. Under oktober till och med december var havsisens utbredning mindre än vad som tidigare uppmätts. I mitten av november var temperaturen norr om den åttionde breddgraden 20 grader högre än normalt.

Källa: NOAA “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Benådningarna en kritik mot fängelsesystemet

New York. Under Barack Obamas sista vecka som president tog han beslutet att kraftigt förkorta fängelsestraffet för Chelsea Manning, som dömdes till 35 års fängelse efter att ha läckt sekretessbelagd information från försvaret i USA. 1 385 fängelsedömda amerikaner har nu fått sina straff förkortade eller upphävda av Obama.

I veckan förkortade Obama fängelsestraffen för 209 personer, inklusive Chelsea Manning. Många av dem var dömda på livstid och hade räknat med att dö i fängelse. Obama har nu benådat eller förkortat straffen för 1 385 fängelsedömda, vilket är fler än de föregående tre presidenterna tillsammans.

Det speglar en ideologisk skillnad mellan Obama och tidigare presidenter, där Obama och hans två justitieministrar, Eric Holder och Loretta Lynch, varit tydliga med att man ser USA:s gigantiska fängelsesystem som oacceptabelt.

Över 2,2 miljoner amerikaner sitter i fängelse. Förra året blev Obama den första sittande presidenten att besöka ett fängelse och han har även genomfört en rad förändringar av brottspolitiken för att förkorta straffen.

I veckan upphävde Obama fängelsestraffen även för Oscar Lopez Rivera, som varit medlem i en militant grupp som strider för Puerto Ricos självständighet, och Arboleda Ortiz, en förståndshandikappad man som var dömd till livstids fängelse för medhjälp till mord.

Chelsea Mannings fall har väckt en högljudd debatt i USA. Manning, som är transsexuell och identifierar sig som kvinna, satt i ett fängelse för män i Kansas där hon skulle ha tvingats avtjäna ytterligare 28 år. Hon kommer nu att släppas fri i maj i år, i stället för 2045. Förra året försökte hon ta livet av sig flera gånger.

Mannings behandling i fängelset har fått kritik från bland annat Amnesty. Vid ett tillfälle spärrades hon in naken i en isoleringscell och förvägrades sömn.

Mannings brott är att ha läckt hundratusentals dokument om USA:s krig i Irak och Afghanistan. Dokumenten spreds av Wikileaks och avslöjade bland annat en video där amerikansk militär i en helikopter beskjuter civila, räddningsarbetare och journalister i Bagdad.

2013 dömdes Manning för spioneri och stöld av statlig egendom, vilket gav 35 år. Straffet var ovanligt hårt – hon fick ett mer än tio gånger längre fängelsestraff än de som tidigare dömts för att ha läckt militära hemligheter.

Republikanerna kritiserar Obamas beslut att förkorta Mannings straff. Paul Ryan, partiets talman i representanthuset, kallar Chelsea Manning för förrädare och säger att Obamas beslut var en skandal. Fallet väcker även debatt om Edward Snowdens framtid. Snowden är på landsflykt i Ryssland, efter att ha läckt än mer omfattande militära dokument än Manning.

Vita husets talesperson, Josh Earnest, sade i förra veckan att man ser stora skillnader mellan Manning och Snowdens fall. Mannings fall har gått igenom en traditionell rättsprocess, medan Snowden flydde till ett annat land, som gjort seriösa försök att underminera förtroendet för vår demokrati, sade Earnest. De filer som läcktes av Manning var inte lika skadliga som de filer som offentliggjordes av Snowden.

På onsdagen sade Rysslands regering att den kommer att förlänga Snowdens uppehållstillstånd i landet, i ett uttalande som inte lär ha varit ett sammanträffande.

Wikileaks grundare Julian Assange beskriver Obamas beslut om Chelsea Manning som en stor seger för visselblåsare över hela världen. Assange hoppas även att USA nu ska lägga ned alla misstankar mot honom.

– Wikileaksgrundaren är nu ”öppen för förhandlingar” när det gäller de amerikanska brottsmisstankarna mot honom, säger Assanges svenska advokat Per E Samuelson till TT.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Domstolsmakten kommer att hamna hos presidenten

Ankara. Turkiet genomgår en av sina största kriser och parlamentet är på väg att rösta för att förändra konstitutionen till ett rent presidentstyre. Om turkarna senare i vår röstar ja i en folkomröstning innebär det att rättssystemet förlorar sin makt och posten som premiärminister försvinner.

Sedan förra veckan diskuterar det turkiska parlamentet djupgående förändringar av den turkiska konstitutionen. Diskussionerna har lett till slagsmål och sönderslagna bord. Ledamöter har lämnat sitt parti i protest. Stämningen på parlamentet är iskall.

Men vad handlar de 18 kontroversiella punkterna om och vad innebär de för Turkiet? DN förklarar de viktigaste punkterna i lagändringspaketet.

1 **Vilka lagändringar föreslås?**
Det är 18 förändringar i konstitutionen som kortfattat skulle innebära att Turkiet går över från ett parlamentariskt styre till ett presidentstyre.

2 **Kommer förändringen ske?**
Det turkiska parlamentet har i en första sittning röstat igenom de 18 förslag som regeringspartiet AKP och nationalistiska MHP lagt fram. Under onsdagen började en andra röstning där hela paketet ska röstas genom en gång till. Det väntas ta cirka tre dagar. Om det blir majoritet ska en folkomröstning genomföras i början av april. Det är alltså fortfarande en ganska lång process innan förslaget blir verklighet.

3 **Hur har röstningen sett ut hittills?**
För att grundlagsändringen ska kunna drivas igenom behövs stöd av 330 av de 550 ledamöterna. Regeringspartiet AKP behöver ytter-ligare 14 röster, vilket de hittills har fått från det nationalistiska partiet MHP som har 40 platser i parlamentet. Kemalistpartiet CHP och prokurdiska HDP har satt sig emot förslagen.

I första omgången röstades varje punkt genom. I tisdags gick premiärminister Binali Yildirim ut och sade att han inte förväntar sig några överraskningar de kommande dagarna.

4 Vilka är de viktigaste förändringarna?
Premiärministerposten försvinner. Makten förs i stället över till presidenten och en vice president som presidenten utser. Presidenten utser på egen hand regeringen. Parlamentets makt att granska presidenten förminskas. Presidenten utser två tredjedelar av landets högsta domare. Presidenten kan på egen hand utlysa undantagstillstånd. Presidenten kan också vara partiledare. Val ska hållas vart femte år, president- och parlamentsval samtidigt. Antalet parlamentariker ökar från 550 till 600 ledamöter.

5 Vilka befogenheter kommer rättssystemet att ha?
I det nya förslaget kommer presidenten att utse två tredjedelar av landets högsta domare som i sin tur kontrollerar landets rättssystem. Den militära domstolen kommer att avskaffas. Det innebär att domstolsmakten hamnar hos presidenten.

6 **Hur kan det påverka Turkiets relationer med Europa?**
Turkiets relationer med Europa är redan mycket spända och det finns en oro för att konstitutionsändringarna skulle leda till ett odemokratiskt enmansstyre. Men samtidigt är Europa beroende av Turkiet i bland annat flyktingfrågan. Häromdagen sade AKP att de inte gett upp hoppet om att bli EU-medlemmar.

7 Vad säger kritikerna?
Att all makt hamnar på ett kontor, det vill säga i presidentens nybyggda palats, och att det skulle vara mycket svårt att avsätta presidenten. Att det skulle leda landet till en större nationell splittring än vad som redan är fallet. Flera människorättsorganisationer, bland annat Human rights watch har varnat för att ändringarna innebär ett stort hot mot Turkiets demokratiska framtid.

8 **Vad säger de positiva?**
Att det inte bara handlar om Turkiet utan om hela regionen. De menar att presidentstyre skulle stabilisera landet och vara det enda sättet att kunna balansera situationen i regionen. Samt att det nuvarande systemet leder till splittringar inom landet. De menar att koncentrerad makt kommer att hålla samman Turkiet och att landet enligt grundlagen kommer att fortsätta vara en demokratisk republik.

9 **Vad har lett fram till detta?**
Turkiet genomgår en av sina största kriser i modern tid med inbördeskonflikt mellan kurdiska PKK och turkiska regimen, terroristattentat samt ett misslyckat kuppförsök i juli. Sedan kuppförsöket har landet undantagstillstånd, tiotusentals personer har mist sina jobb, hundratals journalister har gripits och regimkritiska organisationer stängs på grund av misstankar om förbindelser till Gülenrörelsen som tros ligga bakom kuppförsöket. Men planerna på att ändra konstitutionen fanns redan tidigare, när Recep Tayyip Erdogan valdes till president 2014. Den rådande situationen med tre olika hot samt undantags-tillstånd har skyndat på processen.

10 Vad kan hända om det blir folkomröstning?
Frågan splittrar landet och utgången är inte klar. På grund av de senaste attentaten efterfrågar många turkiska medborgare säkerhet och ekonomisk stabilitet vilket regeringen lovar med den nya konstitutionen. Men CHP och HDP har stöd ute i landet och det finns även en del väljare inom AKP och MHP som är tveksamma till att bygga om Turkiets grunder.

Människorättsorganisationer som HRW har varnat för att folkomröstningen sker under en period då det är undantagstillstånd och många regimkritiska medier har stängts ned. Oppositionen har inte många möjligheter att göra sin röst hörd. Det är också förbjudet att demonstrera eller sätta upp affischer under undantagstillståndet. Men oppositionen har satt i gång en massiv rörelse för att gå från hus till hus för att komma runt förbudet mot demonstrationer. Just nu är landet delat i frågan och utgången är långt ifrån klar.

Terese Cristiansson “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Senegal flyttar militära styrkor till gränsen

Johannesburg. Senegalesiska trupper har flyttats mot gränsen till Gambia, där landets nya president Adama Barrow i dag ska sväras in. Men företrädaren Yahya Jammeh vägrar att släppa greppet om makten. Insatserna är höga på båda sidor.

De sex veckor som förflutit sedan det gambiska valet i december har präglats av ovisshet, och i dag kommer allt att ställas på sin spets. Ska Adama Barrow, affärsmannen som lyckades ena oppositionen och vinna valet, sväras in som president i det västafrikanska landet? Eller kommer despoten Yahya Jammeh, som först erkände sig besegrad men som sedan tog tillbaka sitt besked, framhärda i sin stoiska vägran att lämna makten?

Det västafrikanska samarbetsblocket Ecowas har genom hela krisen stått stadigt i kraven på respekt för demokratin och har hotat med en militär intervention. På onsdagseftermiddagen rapporterade nyhetsbyrån Reuters att hundratals senegalesiska trupper flyttats till staden Diouloulou vid gränsen mot Gambia. Bara några mil norrut ligger Gambias huvudstad Banjul där tusentals turister börjat evakueras sedan undantagstillstånd införts.

Ännu har inte Ecowas fattat beslut om ett ingripande men det är en tydlig markering mot president Jammeh som sedan midnatt inte erkänns som president av Afrikanska unionen. Det är också en markering mot omvärlden – att Ecowas är berett att ta itu med krisen på egen hand.

– Givet Gambias storlek och dess avsaknad av bundsförvanter, är landet ett enkelt mål för en militär aktion och det är ett tillfälle för Ecowas att visa gentemot omvärlden att man är kapabla att agera och vidta de åtgärder som krävs, säger Camilla Elowson, som är forskare vid Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

En intervention ger Ecowas möjlighet att återupprätta anseendet efter krisen i Mali för fyra år sedan, då de logistiska och finansiella utmaningarna för det militära samarbetet gjorde att de blev omsprungna av en afrikansk kontinental styrka.

Gambia är en munsbit för Ecowas om en militär insats blir aktuell. Landet är stort som Skåne till ytan och har bara två miljoner invånare. Konflikten kring Jammeh utspelas inte längs några etniska skiljelinjer och Senegal omger helt Gambia bortsett från en kort kuststräcka mot Atlanten. Den kommer snart att förseglas av ett nigerianskt fartyg som är på väg med trupper. Camilla Elowson ser ett eventuellt agerande som en vägvisare för framtiden:

– Det kan få positiva konsekvenser när det gäller att återupprätta synen på Ecowas som kapabel fredsfrämjande aktör i militära kriser.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

“ Bakgrund. Krisen i Gambia
Gambias president Yahya Jammeh tog som 29-årig löjtnant över makten i Gambia genom en militärkupp i juli 1994. Han har sedan dess styrt landet med järnhand och ofta visat upp sina mer excentriska drag. Bland annat har han hävdat att han på egen hand kan bota hiv med en örtblandning.

I december vann oppositionsledaren Adama Barrow oväntat valet och Jammeh erkände sig lika oväntat besegrad. Men bara en vecka senare hävdade han att det fanns oklarheter i valresultatet. Hans mandatperiod löpte officiellt ut vid midnatt och i dag ska Barrow enligt författningen sväras in som ny president.

DN “

DN TORSDAG 19 JANUARI 2017

“ Jämlikhet är svenskt svar på populism

DN i Schweiz. Davos. Jämlikhet ska vara Sveriges svar till frihandelns och globaliseringens motståndare. Det menar statsministerStefan Löfven och finansminister Magdalena Andersson, båda på Världsekonomiskt forums möte.

Svenska regeringen håller hög profil vid Davosmötet, jämfört med många EU-länder där regeringschefen har stannat hemma.

Men Stefan Löfven, liksom Magdalena Andersson, ser detta som ett tillfälle att stå upp för frihandel och globalisering när dessa är hotade.

De är oroade över den populistiska våg som sveper över delar av världen – och har tagit sig uttryck som att britterna röstade för Brexit och att Donald Trump valdes till USA:s president.

– Vi vill framhålla att frihandel och globalisering har bidragit till ökat välstånd, samtidigt som det finns lösningar på många av de problem som kritikerna pekar på. Alla blir inte automatiskt vinnare, men det går att inrikta politiken på att stöda förlorarna, sade Stefan Löfven i en debattpanel vid Davosmötet.

Han betonade betydelsen av utbildning och arbetsmarknadsåtgärder, särskilt till dem som förlorar sina jobb i samband med omställningar.

– Lösningen är inte att bromsa den tekniska utvecklingen som vi tvärtom bör välkomna, poängterade statsministern.

Vid en presskonferens, tillsammans med finansministern, tog de steget vidare pläderade för fler jobb, bättre jobb, bättre välfärd och mer jämlikhet. Detta ska ses som svaret på populismen.

– Det finns ett stort intresse av hur Sverige har klarat att hålla hög tillväxt och sysselsättning som andra inte har klarat. Vårt svar är jämlikhet, säger Magdalena Andersson.

Hon förklarar att internationella organ som IMF och OECD numera pläderar för minskade inkomst- och förmögenhetsskillnader som ett sätt att få fart på ekonomin. Det innebär ett stöd för den svenska synen och innebär att intresset för Sverige som exempel har ökat.

– För mig har Davosmötet främst handlat om detta. Jag sitter i paneler där dessa ämnen tas upp och får frågor från många håll, säger finansministern.

Men Sverige har ju också ett högerpopulistiskt parti, trots den politik som ni bedriver?

– Det beror på åtta år med borgerlig regering som tillät klyftorna att öka. Vårt samhällsbygge som pågår motverkar detta och utvecklingen går nu i motsatt riktning, försäkrar Stefan Löfven.

Även Magdalena Andersson understryker de ekonomiska faktorerna bakom populismen:

– Medelklassen i USA har inte fått ökade reallöner på länge, till skillnad från vad som har hänt i Sverige, understryker hon.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

” Att återerövra framtiden

Medelklassen, som utgjorde ryggraden i efterkrigstidens utvecklade ekonomier, vågar inte längre tro på en bättre framtid. För att kunna kvarstå som samhällskompass måste framåtskridandet omdefinieras.

Margaret Thatcher och Ronald Reagan är ihågkomna för sin laissez-fairerevolution i början av 1980-talet. De gick till val och vann på löftet om att den fria marknadskapitalismen skulle få fart på tillväxten och höja välståndet. 2016 gick det brittiska Ukips dåvarande ledare Nigel Farage liksom Donald Trump till val och vann på något helt annat: nostalgi. De lovade att ”återta kontrollen” och ”göra Amerika stort igen”, alltså vrida klockan tillbaka.

Storbritannien och USA är inte de enda som genomgår en reaktionär väckelse. I många utvecklade och framväxande ekonomier ter sig det förflutna plötsligt mycket mer spännande än framtiden. I Frankrike hyllar Marine Le Pen den tid då regeringen hade makten över gränserna, höll en skyddande hand över industrin och bestämde om valutan. De lösningarna fungerade på 1960-talet, säger Nationella frontens ledare, och därför kommer välståndet tillbaka om de införs i dag.

Sådant tal slår givetvis an en sträng hos väljarna i hela väst. Många har mist tron på framåtskridandet. De tror inte längre att de får det bättre i framtiden och att deras barns liv blir bättre än deras egna. De ser bakåt för att de inte vågar se framåt.

Framåtskridandet har mist sin glans av flera skäl. Det första är tio års dåliga siffror: för alla under 30 år, särskilt i Europa, är stagnation och tillbakagång nu det normala. Finanskrisen har krävt en tung tribut. Produktiviteten i de utvecklade ekonomierna är alldeles för låg. Det blir små inkomstökningar att fördela, och ännu mindre i åldrande samhällen där färre personer arbetar och de utan arbete lever längre. Denna bistra verklighet blir inte nödvändigtvis bestående, men medborgarna kan ursäktas för att de tror på vad de ser med egna ögon.

Det andra skälet är att den digitala revolutionen eroderar den medelklass som utgjorde ryggraden i efterkrigstidens utvecklade ekonomier. Så länge tekniska framsteg utraderade enkla arbeten var svaret utbildning. Robotisering och artificiell intelligens undanröjer arbetstillfällen på mellannivå och leder till en polariserad arbetsmarknad, där arbete skapas i lönefördelningens båda ändar. Detta är inte ”framåtskridande” för människor vilkas färdigheter har mist sitt värde och som hotas av automatisering.

Ett tredje skäl är den kraftiga snedfördelningen av nationella inkomstökningar i många länder. De sociala framstegen vilade på löftet att frukterna av den tekniska och ekonomiska utvecklingen skulle komma alla till del. Ny, banbrytande forskning visar att 90 procent av amerikanerna födda i början av 1940-talet tjänade mer än sina föräldrar, men att denna andel har minskat i jämn takt ända sedan dess, till 50 procent för dem som är födda vid mitten av 1980-talet.

Endast en fjärdedel av nedgången beror på långsammare ekonomisk tillväxt. Resten kan tillskrivas en allt ojämnare inkomstfördelning. När ojämlikheten når sådana höjder undergräver den själva basen för det sociala kontraktet. Man kan inte tala om framsteg över hela linjen när barn löper 50 procents risk att få det sämre än sina föräldrar.

Det fjärde skälet är att den nya ojämlikheten har en politiskt framträdande rumslig dimension. Högutbildade som lyckas bra i sina yrken gifter sig med varandra och bosätter sig i homogena områden, oftast i stora, välmående stadsdelar. De som blir kvar följer samma

mönster och bor mest i fattiga stadsdelar eller småstäder. De valkretsar som Trump vann står för endast 36 procent av BNP, medan de där Hillary Clinton vann står för 64 procent. Stor rumslig ojämlikhet skapar stora grupper där det enda hoppet ligger i att vrida klockan tillbaka.

Framstegstro var ett nyckelelement i efterkrigstidens politiska och sociala kontrakt. Den har alltid ingått i vänsterns dna, men också högern anammade den. Efter 2016 kan man inte längre ta stöd för en idé som föddes under upplysningen för givet.

Alla som vill att framåtskridande ska kvarstå som samhällskompass måste omdefiniera det och bygga upp en motsvarande politisk dagordning.

Även frånsett rädsla för globalisering, tilltagande etiska tvivel på den moderna teknologin och oro för tillväxtens följder för miljön är uppgiftens storlek svindlande. En förnuftig handlingsplan måste väga in makroekonomiska, utbildningsmässiga, fördelningsmässiga och rumsliga dimensioner, och gårdagens lösningar tillhör gårdagen: en samhällspakt för en miljö av tekniskt framåtskridande med hög tillväxt och utjämnande effekter är maktlös i en värld med låg tillväxt och en teknisk utveckling som leder till splittring.

Social rättvisa måste råda också i dåliga tider. I decennier har tillväxten ersatt sunda åtgärder för social sammanhållning. Nu behöver de utvecklade samhällena samhällskontrakt som motstår demografiska förskjutningar, tekniska omvälvningar och ekonomiska chocker.

År 2008 gick president Barack Obama till val på ”hopp” och ”en förändring som vi kan tro på”. Svaret på den reaktionära väckelsen måste vara att ge detta ouppfyllda löfte verkligt innehåll.

Jean Pisani-Ferry professor i ekonomi och chef för det strategiska sekretariat som är knutet till den franske premiärministerns kansli. Översättning: Margareta Eklöf “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Vem ska bestämma i Vita huset?

Klockan 18, svensk tid, svär Donald Trump presidenteden, och blir därmed världens -mäktigaste person. Det råder stor osäkerhet om hur maktbalansen i Vita huset kommer att se ut – och om vem som egentligen kommer att bestämma.

Washington.
Nu händer det: det som få ens kunde föreställa sig, och nästan alla viftade bort i flera månader är nu här.

I dag blir Donald Trump – affärsman, reality-tv-värd och kändis – president i USA. Det är det första politiska uppdrag han har.
Hans supportrar jublar – flera hundra tusen av dem är på plats i Washington för att fira honom – medan många andra, i USA och utomlands, håller andan: vad händer nu? Frågan är befogad, den tillträdande presidenten och hans administration är på många sätt unik. Det gäller inte minst de personer som Trump har valt ut att arbeta för honom. Medan flera av de som föreslagits för ministerposter har mångårig politisk erfarenhet, som Jeff Sessions och Elaine Chao, kommer andra, likt Trump själv, direkt från näringslivet eller det militära.

Därutöver skiljer sig deras syn från Donald Trumps på en lång rad punkter där presidenten har uttryckt starka åsikter: den ryska hackningen, klimatfrågan, FN, Nato, tortyr, Iranavtalet, registrering av muslimer, massdeportationer och muren längs Mexikos gräns. Listan kan bli längre.

Mest tydlig är den skilda synen på Ryssland, där personer som föreslagits till flera nyckelposter – försvarsminister James Mattis, utrikesminister Rex Tillerson, CIA-chefen Mike Pompeo och chefen för underrättelsemyndigheterna Dan Coats – alla ser Ryssland som mer aggressivt och hotfullt än vad Trump och hans nationella säkerhetsrådgivare Michael Flynn gör.

Inne i Vita huset finns samtidigt tänkbara spänningar mellan å ena sidan vice president Mike Pence och stabschef Reince Priebus som står för politiska erfarenhet och personliga kontakter i kongressen (dem kommer Trump att vara beroende av); och å andra sidan rådgivare som Steven Bannon, som anses ha skruvat upp Trumps populistiska retorik under valkampanjen, och Trumps svärson Jared Kushner, vars synpunkter Trump lyssnar noga till. Vare sig Bannon eller Kushner har varit inne i politiken förut.

Mot bakgrund av att Trump själv saknar erfarenhet, är frågan nu vem som får inflytande över sak-politiken och kan påverka presidenten.
– Vi inte vet hur detta kommer att se ut. Ibland tycks det som om Trump kastar ur sig något störande för att skapa förhandlingsutrymme. Han gjorde det i fråga om Kina, och kanske är det vad han gör när det gäller Tyskland och dess handelsöverskott. Möjligen tänker han sig att mer nyktra kabinetts-medlemmar sedan ska rensa upp och åstadkomma en slutförhandling. Men ur mitt perspektiv är det ett farligt spel, säger David Ignatius, författare och journalist på Washington Post, med en bakgrund på Harvard.

Kommer Trump att lyssna på de som har djupare kunskaper än han? Häromdagen, just när flera medier rapporterade om hur skilda uppfattningarna var mellan Trump och hans närmaste, skrev han på Twitter: ”Alla mina utnämningar ser bra ut och gör ett jättebra jobb. Jag vill att de ska vara sig själva och uttrycka sina åsikter, inte mina!” Elaine Kamarck, statsvetare och enhetschef på Brooking institution, kommer att med intresse att följa i vilken mån ministrarna känner sig fria att avvika från Trumps mer extrema ståndpunkter:

– Det skulle placera dem närmare en mer traditionell konservativ politik, men man kommer i stället att undra vem som egentligen är chef här?! Nästa fråga är vad Trumps väljare i så fall tycker. Kommer de att stå fast vid honom även om det nu inte blir någon mur? Särskilt inom utrikespolitiken ses förutsägbarhet som en stabiliserande faktor, och för att mildra ovissheten anstränger sig regeringar världen över för att förstå hur maktbalansen ser ut inom den nya administrationen.

– Jag har varit rätt imponerad av de personer Trump har knutit till sig och Mattis, Tillerson och Pompeo har alla klarat sig väl under utfrågningarna i senaten. Men balansen? Föreställ dig Trumps första möte med det nationella säkerhetsrådet – jag kliar mig i huvudet och för-söker se framför mig vad som händer i det rummet, säger David Ignatius och konstaterar:

– Allt det här är väldigt nytt. Hur det blir vet vi förmodligen inte förrän administrationen står inför sin första verkliga kris. Jag har sett många administrationer där seniora rådgivare har tyckt olika, men inte brytt sig om att lösa det förrän de tvingats till det.

Det finns starka kontrollmekanismer i det amerikanska systemet som kan stoppa beslut som går helt på tvärs, både i kongressen och i domstolsväsendet. Det är inte alls givet att republikanerna i alla väder dansar efter Trumps pipa, menar Elaine Kamarck.

David Ignatius säger att det finns en annan sida också:
– Vi har vant oss vid Obamas kraftiga fokus på förutsägbarhet, men kan man argumentera för att USA ibland har haft större utrikespolitiska framgångar när vi inte har varit transparenta.
Ett klassiskt sådant exempel är Henry Kissingers resa till Kina 1971, som gjordes i all hemlighet, men som ledde till ett nytt kapitel i relationerna mellan länderna.

– Kanske kan Trump åstadkomma något liknande, av en slump eller medvetet.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Kvinnomarsch väntas locka hundratusentals

En sak är säker. Donald Trump kommer inte att få ett lugnt första dygn som USA:s president. På lördagsförmiddagen väntas hundratusentals tåga genom Washington för kvinnors rättigheter.

Det som började som ett feministiskt upprop på valnatten när det stod klart att Donald Trump besegrat Hillary Clinton har snabbt utvecklats till en massrörelse. Lördagens demonstration kan bli en av de största någonsin i USA. Mer än 200 000 har via sociala medier anmälts sig till ”Women’s march on Washington”. Arrangörerna hoppas på mer människor på gatorna än under själva installationen på fredagen.

Bland talarna finns kvinnorättsikonen Angela Davis, filmaren Michael Moore, Washingtons borgmästare Muriel Bowser och en rad kända artister och Hollywoodstjärnor. Samtidigt ordnas systerdemonstrationer på 600 platser i USA och resten av världen med mer än en miljon anmälda deltagare. I Stockholm och Åre (på skidor) genomförs manifestationer klockan två på eftermiddagen.

Arrangörerna i Washington tar inte uttryckligen ställning emot Donald Trump, men vill påminna den nya presidenten och hans ministrar om vikten av att respektera kvinnors rättigheter.

Även män är välkomna att delta på lördag och bland stödgrupperna finns frågor om alltifrån miljö- och klimathot till vikten av fri press och laglig aborträtt representerade.

Det är många aktivister som ser lördagen som en startpunkt för en mera organiserad proteströrelse mot Donald Trump. Lisa Raymond-Tolan har tidigare berättat för DN:s korrespondent Sanna Björling att hon kommer att åka till Washington med sex sju vänner. Hon säger att hon drivs av ilska och av hotet av vad som kan gå förlorat med Donald Trump i Vita huset.

– Jag kunde inte längre stå vid sidan, jag ville göra något.

På ”Women’s march on Washington” sida på Facebook vittnar kvinnor om att de ser hot mot sin tillvaro och sina rättigheter. De tror att även de som röstade på Donald Trump kommer att bli besvikna över den politik som väntar.

Den grafiska designern Alexandra Gatje oroas över att den nya regeringen inte respekterar de värden som hon själv står för. Hon berättar för nyhetsbyrån TT:s utsända att det blir första gången som hon går ut på gatan för att uttrycka sina åsikter offentligt.

– Det kryper i mig när Donald Trump påstår att han försvarar våra rättigheter. Han kallar kvinnor saker som han aldrig skulle säga till sin fru eller dotter, säger Alexandra Gatje till TT.

I valrörelsen gjorde den tillträdande presidenten en rad sexistiska uttalanden om kvinnor. Många har känt sig kallade att demonstrera mot Trump.

Lördagens kvinnomarsch blir kulmen på en vecka där olika grupperingar avlöst varandra i Washington. Även i samband med fredagens installation planeras demonstrationer från tidig morgon.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Donald Trump har kritiserats för sin syn på kvinnor. Han har uttalat sig objektifierande om kvinnors utseende och fällt sexistiska kommentarer. Bland de saker som han kallat kvinnor genom åren finns saker som ”tjock”, ”gris”, ”hund” och ”motbjudande djur”.

Han har bland annat sagt att om Ivanka Trump inte vore hans dotter så skulle han kanske dejta henne och att ingen skulle rösta på hans republikanske rival Carly Fiorina på grund av hennes utseende. Han har också föreslagit att kvinnor ska straffas för aborter. Den -tidigare Miss Universum-vinnaren Alicia Machado anklagar Trump för att ha mobbat henne för att vara fet och kallat henne både ”Miss Piggy” och ”Miss hushållerska”.

Fox News programledare Megyn Kelly tog upp Trumps kvinnosyn, men blev själv måltavla för hans sexism. Trump refererade till Kelly som ”bimbo” och insinuerade att hennes tuffa frågor berodde på att hon hade mens.

Det finns också ett flertal anklagelser om att Trump begått sexuella övergrepp. “

FREDAG 20 JANUARI 2017

Amerikanska presidenter genom tiderna

1. George Washington (1789–1797)
2. John Adams (1797–1801)
3 Thomas Jefferson(1801–1809)
4. James Madison (1809–1817)
5. James Monroe (1817–1825)
6. John Quincy Adams (1825–1829)
7. Andrew Jackson (1829–1837)
8. Martin Van Buren (1837–1841)
9. William Henry Harrison (1841)
10. John Tyler (1841–1845)
11. James K Polk (1845–1849)
12. Zachary Taylor (1849–1850)
13. Millard Fillmore (1850–1853)
14. Franklin Pierce (1853–1857)
15. James Buchanan (1857–1861) (
16. Abraham Lincoln (1861–1865)
17. Andrew Johnson (1865–1869)
18. Ulysses S Grant (1869–1877)
19. Rutherford B Hayes(1877–1881)
20. James A Garfield (1881)
21. Chester Arthur (1881–1885)
22. Grover Cleveland (1885–1889)
23. Benjamin Harrison 1889–1893)
24. Grover Cleveland (1893–1897)
25. William McKinley (1897–1901)
26. Theodore Roosevelt (1901–1909)
27. William Howard Taft (1909–1913)
28. Woodrow Wilson (1913–1921)
29. Warren G Harding (1921–1923)
30. Calvin Coolidge (1923–1929)
31. Herbert Hoover (1929–1933)
1951 ändrades konstitutionen –
sedan dess kan en president bara
bli omvald en gång.
32. Franklin D Roosevelt (1933–1945)
33. Harry S Truman (1945–1953)
34. Dwight D Eisenhower (1953–1961)
35. John F Kennedy (1961–1963)
36. Lyndon Johnson (1963–1969)
37. Richard Nixon (1969–1974)
38. Gerald Ford (1974–1977)
39. Jimmy Carter (1977–1981)
40. Ronald Reagan (1981–1989)
41. George Bush (1989–1993)
42. Bill Clinton (1993–2001)
43. George W Bush (2001–2009)
44. Barack Obama (2009–2017)
45. Donald Trump 2017–

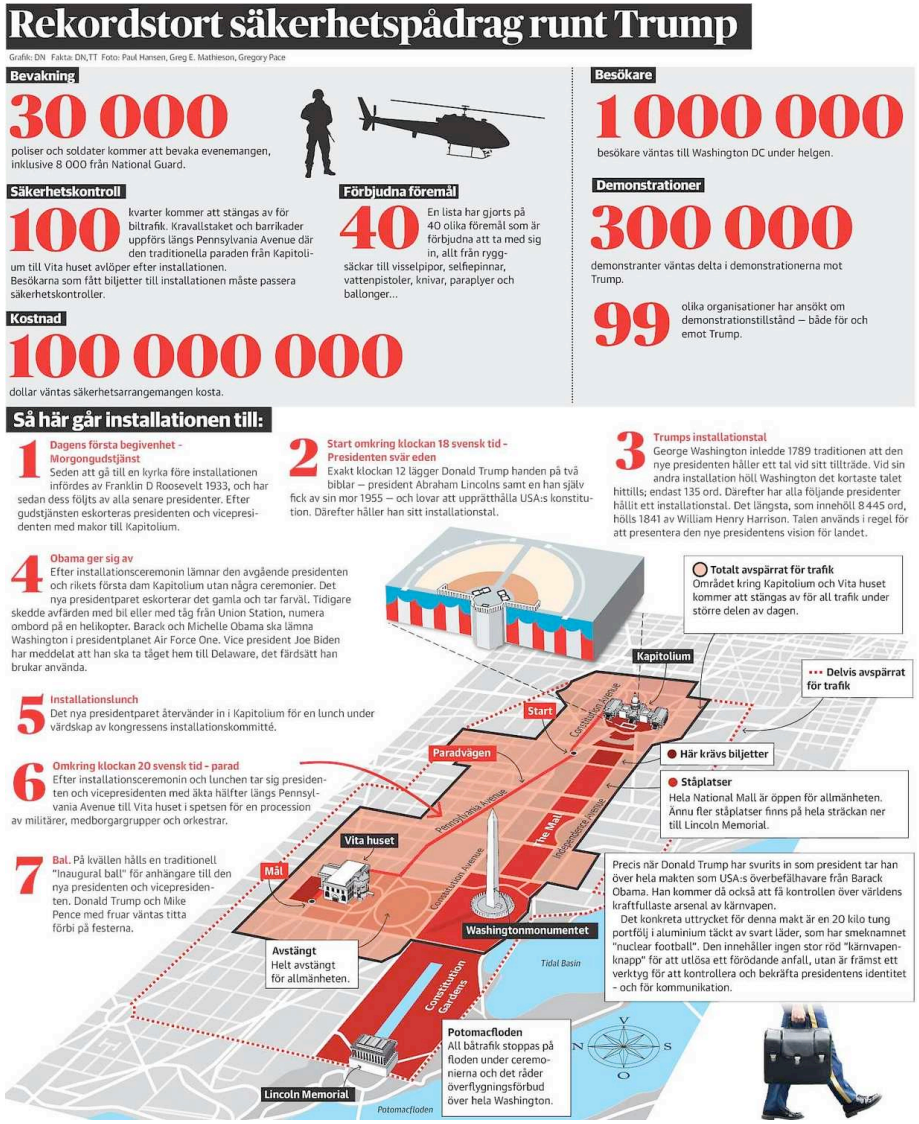

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ 30 000 poliser ska hålla ordning på anhängare och motståndare

En miljon besökare väntas komma till Washington DC för att hylla eller protestera mot Donald Trump under helgen. Myndigheterna har tillkallat ett enormt säkerhetspådrag med styrkor på mer än 30 000 poliser och soldater från National Guard.

Under veckan inför Donald Trumps installationsceremoni har kravallstaket och säkerhetsbarrikader rests längs gatorna och torgen i USA:s huvudstad. Enligt Jeh Johnson, direktör för myndigheten för inrikes säkerhet i USA, har tusentals poliser, militärer och nationella säkerhetsstyrkor inkallats för att hålla ordningen under ceremonin och de efterföljande demonstrationerna.

99 olika organisationer har ansökt om demonstrationstillstånd, vilket är betydligt fler än normalt, enligt den lokala polisen.

När Barack Obama svor president-eden i januari 2009 slogs rekordet för antal besökare till en installationsceremoni, då två miljoner personer kom till Washington DC. När Obama blev omvald var det drygt en miljon som kom till ceremonin.

Den här helgen räknar myndigheterna med knappt en miljon besökare, vilket kan lamslå en stad byggd för knappt 700 000 invånare. Hundra tusentals demonstranter förväntas komma från USA:s alla delstater för att protestera mot Trump på lördagen, då det även ordnas demonstrationer mot Trump i hundratals andra storstäder i USA och runtom i världen, även i Stockholm.

Polisen och myndigheterna har inkallat en poliskår på 30 000 personer, inklusive 8 000 från National Guard. Man har även ett särskilt säkerhetspådrag vid Trump international hotel, det lyxhotell som ägs av Trumps företag och som öppnade strax intill Vita huset förra året.

Det har varit flera demonstrationer utanför hotellet inför helgen och på onsdagen tände en man eld på sig själv utanför hotellentrén i en protestaktion mot Trump. Mannen fördes till sjukhus med svåra brännskador.

Kravallstaket och barrikader kommer även att upprättas längs med Pennsylvania Avenue, som löper från Kapitoliumbyggnaden, där ceremonin äger rum, till Vita huset.

Det är kutym att presidenten efter att ha svurit presidenteden promenerar längs avenyn till Vita huset, i en symbolisk ritual. Men det är oklart om Trump kommer att göra denna promenad, då säkerhetsriskerna anses allvarliga, enligt de lokala myndigheterna.

Trumps anhängare kommer också att få hjälp av frivilliga säkerhetsvakter och mc-gäng, som även var närvarande på flera av hans kampanjevenemang och under Republikanernas partikonvent i Cleveland. Inför partikonventen i somras och på själva valdagen i november stod lokala myndigheter också för ett enormt säkerhetspådrag, eftersom risken var stor för våldsamheter.

Då uteblev kravallerna, men de amerikanska myndigheterna vill inte ta några risker inför helgens evenemang, utan rustar nu upp på nytt inför en helg i Washington DC då hundra tusentals politiska aktivister från båda sidor kommer att samlas i samma stadskärna.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ 4 områden där världen väntar på besked från Trump

Omvärlden kommer noggrant att lyssna på och uttolka Donald Trumps installationstal och vad han har att säga om USA:s framtida utrikespolitik. Det Trump säger kommer att ange tonen för det mest ovissa året på mycket länge, skriver DN:s utrikeskommentator Michael Winiarski.

I Kina, Tyskland, bland Natoledare, i EU-kretsar, i östra Europa och Mellanöstern befarar många det värsta. Ledningen i Moskva, världens högernationalister och Israels regering hyser däremot stort hopp om att deras förväntningar på Trump ska infrias.

2017 lovar att bli ett turbulent år. I några av världens huvudstäder har fruktan inför vad som väntar i Washington aldrig varit större i samband med ett presidentskifte.

Oron beror i hög grad på Trumps oförutsägbara och ofta inbördes motsägelsefulla utspel, som om de blir USA:s officiella politik kan få långtgående följder för stabiliteten och freden i världen.

De enda konstanterna som går att skönja är hans beundran för Vladimir Putin, hans omfamning av olika EU-fientliga populiströrelser och stöd för Storbritanniens uttåg ur EU.

En ny USA-president brukar i sitt installationstal presentera en vision om vart han vill leda landet. Här får Trump chansen att klargöra hur allvarligt menade hans nedsättande yttranden i intervjuer och på Twitter om andra ledare och andra länder har varit. Vi får också se i

vilken mån han verkligen vill kullkasta den etablerade internationella ordningen.

1 Kina
Trump har förklarat att USA:s ”Ett Kina”-politik, som har gällt sedan 1972, kanske inte längre gäller, -eller åtminstone är förhandlingsbar. Trump är irriterad över Kinas ekonomiska expansion, valuta-manipulation och lågpriskonkurrens. Ett handelskrig vore allvarligt nog. Men att som Trump göra en koppling mellan handel och kinesisk suveränitet över Taiwan, som Peking betraktar som en oförytter-lig del av Kina, hotar att kasta in världen i en akut kris. Kina är värdens näst största ekonomi och världens tredje största krigsmakt och en sammandrabbning med USA kan enligt en del bedömare innebära risk för militär konflikt.

Kinas reaktion är ursinnig. En talesperson för utrikesministeriet sade att ett uppgivande av Ett Kina är som att lyfta ett stenblock för att tappa det på sina egna fötter. Folkets Dagblad, det styrande kommunistpartiets tidning, fördömde Trump som ”en person som låtsas förstå sig på sitt nya jobb, men talar som en rookie”.

Saken blir än mer laddad av att Rex Tillerson, tillträdande utrikesminister, har hotat med en sjöblockad mot de konstgjorda öar som Kina har byggt i Sydkinesiska sjön.

2 EU och Nato
Aldrig tidigare har en amerikansk president vänt sig mot sina närmaste allierade, manat till en upplösning av den europeiska unionen eller ifrågasatt nyttan med den ”föråldrade” västliga försvars-pakten Nato. Håller Trump fast vid det han hittills har sagt innebär det ett dramatiskt brott mot USA:s utrikes-politiska linje, som sedan mer än 70 år har betraktat den transatlantiska alliansen som en garant för freden i Europa.

Osäkerheten ökar också i och med att det under året hålls flera viktiga val i Europa: i Frankrike, i Nederländerna och i Tyskland, samt möjligen i Italien. Högerpopulistiska partier får en hjälpande hand av att en själsfrände sitter i toppen för världens mäktigaste land. Det lär knappast stärka EU:s sammanhållning.

Nervositeten är därför stor i Europa, och kanske särskilt i Tyskland. Men förbundskansler Angela Merkel ligger lågt och väntar med kommentarer tills presidenten har tillträtt. Vad hon och andra hoppas på är att de tillträdande försvars- och utrikesministrarna, som är mer uttalat Nato- och EU-vänliga, får Trump på andra tankar.

3 Ryssland
Det var en symbolisk händelse när 4 000 amerikanska soldater i veckan landsattes i Polen, den största utplaceringen av Natostyrkor i Europa sedan kalla krigets slut. Det var en sista markering från Barack Obama, som på det viset vill försvåra för Trump att, som han hotat med, överge USA:s allierade i östra Europa som känner av ett allt större tryck från sin östra granne.

Det har gått tre år sedan det ryska kriget i Ukraina inleddes, och Trumps relation till Ryssland har stärkt oron i östra Europa. Både Trump och några av hans rådgivare har lovordat Putin, uttryckt förståelse för Rysslands intressen i den postsovjetiska regionen, ifrågasatt USA:s säkerhetsgarantier för de baltiska staterna och sagt sig vara öppna för att slopa sanktionerna.

Tecknen på att Trumplägret har märkliga förbindelser med ryska makthavare bidrar inte till att stilla oron. De inkommande utrikes- och försvarsministrarna har å andra sidan sänt ut signaler som tyder på grundläggande motsättningar i synen på Ryssland.

Såväl Trump som Putin välkomnar också den högerpopulistiska strömning som vinner mark i Central- och Österuropa.

4 Mellanöstern
I valkampanjen lovade Trump att flytta USA:s ambassad i Israel från Tel Aviv till Jerusalem. Folk som har den minsta kunskap om konflikterna i Mellanöstern avråder bestämt.

Det skulle inte bara slutligen begrava USA:s möjlighet att agera fredsmäklare mellan Israel och Palestina och därmed en tvåstatslösning. Det skulle också göra såväl Jerusalem som amerikanska institutioner till starkare magneter för våld och terror. Palestinafrågan, som på senare år har hamnat i skuggan av Syrien och andra blodiga uppgörelser i Mellanöstern, skulle åter bli en central drivkraft för USA-fientlighet i den muslimska världen.

Trump har också utdömt kärnenergiavtalet med Iran som ”dåligt”. Det återstår att se om han gör verklighet av sitt tal om att riva upp det. Problemet är att det är ett avtal mellan Iran och USA, Ryssland, Frankrike, Storbritannien och Tyskland. Det innebär att det är USA, och inte Iran, som blir isolerat om president Trump kastar det i papperskorgen.

Att återupprätta de internationella sanktionerna lär inte gå. Vita huset ställs då inför valet mellan ett kärnvapenbeväpnat Iran och ett krig för att stoppa det.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Donald Trump: ”Jag gillar ordning och jag gillar styrka”

DN publicerar här en oredigerad version av den uppmärksammade intervjun med Donald Trump som publicerats i brittiska The Times och tyska Bild den gångna helgen. Intervjun gjordes av Michael Gove, konservativ politiker och tidigare utbildningsminister i Storbritannien, och Kai Diekmann, tidigare chefredaktör på Bild.

Er farfar var från Tyskland, er mor är från Skottland, som ni vet är Michael (Gove, red anm) skotte och jag är tysk. Hur kommer ni att sköta kontakterna med våra länder?

– Ja, det är lite likartat. Vi älskar båda våra länder mycket. Det är jättefina länder, jättefina ställen. Det är väldigt intressant med hur Storbritannien bröt sig loss. Som ni vet så förutsade jag det, liksom. Jag var i Turnberry (en golfanläggning i Skottland *red anm*) och klippte band för jag köpte Turnberry, som går otroligt bra, och det kan jag säga er att det faktum att pundet sjunkit? Det är jättebra. Därför att företagen är otroliga på många håll i Storbritannien, som ni vet. Jag tror att Brexit kommer att bli något storartat.

Tror ni att vi kan komma att få ett handelsavtal mellan USA och Storbritannien rätt fort?

– Absolut. Mycket snabbt. Jag är en stor beundrare av Storbritannien… vi ska jobba hårt för att ordna det snabbt och ordentligt – bra för båda sidor. Jag kommer att träffa Theresa May, ni kan faktiskt få se brevet, var vi nu har brevet, hon skickade det alldeles nyss.

– Hon ber om ett möte och vi kommer att träffas alldeles efter att jag kommit till Vita huset och det kommer att vara, jag tror att vi kommer att få något gjort väldigt snabbt.

Varför blev det en Brexit, tror ni?

– Folk vill inte att andra ska komma in och förstöra deras land och, ni vet, i det här landet kommer vi att gå in väldigt hårt för gränser från den dagen jag kommer in. Ett av det första dekret jag kommer att skriva under från dag ett, med vilket jag kommer att avse måndag och inte fredag eller lördag. Fattar ni? Min första dag kommer att vara på måndag för jag vill inte skriva under och få det sammanblandat med massa firande, men en av de första dekret som vi kommer att underteckna är starka gränser. Vi vill inte att folk ska komma in från Syrien, folk som vi inte vet vilka de är. Ni förstår, det finns inga möjligheter att kontrollera dessa människor. Jag vill inte göra det som Tyskland gjorde.

– Och, förresten, har jag stor respekt för Merkel, det måste jag säga. Jag respekterar henne mycket. Men jag tyckte… men jag tyckte att det som hände var väldigt olyckligt.

– Och ni vet att jag har en kärlek till Tyskland för min far var från Tyskland och jag vill inte ha den inställningen. Ni förstår, enligt min åsikt har vi tillräckligt med problem.

Ni sa under valkampanjen att ni skulle vilja hindra muslimer från att komma in i USA. Är det fortfarande er plan?

– Tja, från olika delar av världen som har många problem med terrorism. Det kommer bli en extremt noggrann kontroll, inte som nu, dom har inte… vi har inte ens en kontroll värd namnet. Inresekontrollen i det här landet är praktiskt taget icke-existerande nu, precis som den är, eller åtminstone var, i ert land.

Finns det resebegränsningar som kommer att tillämpas på européer som kommer till USA?

– Nja, det skulle kunna bli så. Alltså, vi får se. Jag menar att vi nu talar om delar av Europa, delar av världen, delar av Europa där vi har problem, där dom kommer in och där dom kommer att ställa till med problem. Såna problem vill jag inte ha. Hör ni, jag vann valet tack vare hårda gränser och handel. Och militären. Vi ska ha en stark militär.

Ni nämnde att ni har tyska anfäder. Vad betyder det för er att ha tyskt blod i ådrorna?

– Jo, det är jättefint. Alltså, jag är väldigt stolt över Tyskland och Tyskland är väldigt speciellt. Bad Dürkheim (var- ifrån Trumps släkt kommer ifrån, *red anm*), eller hur? Det här är Tyskland på allvar, eller hur? Det är liksom inget tal om annat – det är Tyskland på allvar. Nej,

jag är väldigt stolt över Tyskland. Jag älskar Tyskland. Jag älskar Storbritannien.

Har ni någonsin varit i Tyskland?

– Ja, jag har varit i Tyskland.

När Obama kom på sitt sista besök i Berlin sa han att om han hade fått rösta i det kommande valet så skulle han rösta på Angela Merkel. Skulle ni göra det?

– Tja, jag vet inte vem hon ställer upp emot, för det första, jag säger bara, jag känner henne inte, jag har aldrig träffat henne. Som sagt, jag har stor respekt för henne. Jag tyckte att hon var en jätte- jättebra ledare. Jag menar att hon gjorde ett katastrofalt misstag och det var att ta in alla dom där illegala, alltså alla människor var dom än kom från. Och ingen vet ens var dom kommer från. Ni kommer att märka det. Ni fick en rejäl dos av det för en vecka sedan. Så jag menar att hon gjorde ett katastrofalt misstag, ett mycket allvarligt misstag. Men med det sagt respekterar jag henne, jag tycker om henne, men jag känner henne inte. Så jag kan inte prata om vem jag skulle stödja, om någon.

När kommer ni som president till Storbritannien?

– Jag ser fram emot att få göra det.

– Min mor var väldigt ceremoniell. Det är nog därifrån jag fått det draget för min far var mycket handfast och jordnära, sån var han, och min mor hade stil, hon älskade Drottningen, hon älskade allt – hon var så stolt över Drottningen. Hon älskade det ceremoniella och allt det vackra för ingen kan göra det så bra som engelsmännen. Och hon hade stor respekt för Drottningen, tycket om henne. Varenda gång som Drottningen var på tv, nån tillställning, så tittade min mor på det. Tokigt, va?

Har ni påverkats på något annat sätt av att ha en skotsk mamma?

– Tja, skottarna är kända för att vända på slantarna, så jag gillar att vända på slantarna – alltså jag gör affärer med stora slantar, det är problemet.

Finns det något typiskt tyskt hos er?

– Jag gillar ordning och reda. Jag tycker om när saker och ting görs på ett organiserat sätt. Och det är verkligen något som tyskarna är ganska kända för. Men jag gillar det, jag gillar ordning och jag gillar styrka.

Under kampanjen sa ni att ni tyckte att Angela Merkels Syrienpolitik var vansinnig. Är det fortfarande er åsikt?

– Jag tycker inte att den är bra. Jag anser att det var ett stort misstag av Tyskland. Och Tyskland av alla länder, för Tyskland var ett av världens tuffaste länder när det gällde att vem som helst skulle komma in och, hm… nej jag tyckte det var ett misstag. Och jag ska träffa henne och ha ett möte och jag kommer att respektera henne. Och jag tycker om henne, men jag anser att det var ett misstag. Och folk gör misstag, men jag menar att detta var ett väldigt stort misstag.

– Jag tycker att vi skulle ha byggt säkerhetszoner i Syrien. Skulle ha kostat mycket mindre. Hm… få Gulfstaterna att betala för dem som inte kommer igenom. Alltså de har pengar som ingen annan. Skulle ha varit mycket mindre dyrt än det trauma som Tyskland genomlever nu – men jag skulle ha sagt ta och bygg säkerhetszoner i Syrien. Alltså, hela den här saken borde aldrig ha inträffat.

– Irak skulle aldrig ha anfallits till att börja med, fattar ni? Det var ett av de sämsta besluten, kanske det allra sämsta, som vårt land någonsin fattat under hela sin historia. Vi har släppt löst – det är som att kasta sten på ett getingbo. Det är en av tidernas största röra. Jag tittade på en grej… jag får inte visa den för er för den är hemligstämplad, men jag tittade just på Afghanistan och man ser på talibanerna, och man tittar på att varenda, varenda år så är det mer, mer, mer, ni vet de har olika färger, och man säger, liksom, vad är det som pågår här?

Var lägger ni skulden? Obama? Pakistan? Var lägger ni skulden?

– Afghanistan, där, där går det inte bra. Ingenting går bra, jag antar att vi varit i Afghanistan i nära 17 år, men man ser på alla platser, ärligt talat, vi har inte låtit vårt folk göra vad det är meningen att de ska göra. Ni förstår, vi har en jättebra militär och vi kommer att få en ännu mycket bättre militär för vi kommer att få – ni vet att just nu är den rejält urholkad. Vi kommer att ha en jättebra militär, men vi har inte låtit vår militär vinna.

– Boeing och Lockheed Martin är som ni vet stora leverantörer till detta land och vi har ett F 35-projekt som har dragit mycket, mycket över budget och legat efter tid-tabellen. Hundratals miljarder dollar över budget och sju år efter tidtabellen. Och dom måste…hm…rycka upp sig.

Och vilken miltär prioritet har ni som överbefälhavare?

– Isis. (terrororganisationen IS, red anm.)

Och hur ska ni hantera Isis?

– Nja, det vill jag helst inte berätta, jag vill inte vara som Obama och andra när de säger – jag talar alltid om Mosul, förstår ni, Mosul visade sig vara en kata… brutalt. Mosul, alltså. Så när de offentliggjorde för fyra månader sedan att de skulle anfalla Mosul så sa jag varför måste ni offentliggöra det? Så ni sa vad tänker ni prioritera? När tänker ni anfalla? När tänker ni … hur tänker ni göra? Vilken slags vapen tänker ni använda? Vilken tid på dagen?

Ni tyckte att Obama avslöjade sina planer i förtid?

– Mosul blev en katastrof därför att vi för fem månader sedan förklarade att vi skulle inta Mosul, om fem månader. För fyra månader sedan sa vi att vi börjar bli redo när vi väl gick in hade det pratats så mycket och det var väldigt svårt att göra, eller hur?

Tycker ni att det som nu händer i Syrien nu med Putin som ingriper är bra eller dåligt?

– Nja, jag anser att det är väldigt rått. Det är mycket dåligt. Vi hade chansen att göra nånting när vi hade dragit ett streck i sanden och det blev inget, ingenting hände. Det var enda tillfället och nu är det liksom väldigt sent. Det är för sent. Nu är allt över, i något skede kommer det att ta slut, men Aleppo var ruggigt. Alltså, när man ser de skjuta gamla kvinnor som är på väg ut ur stan till fots. Dom kan inte ens gå och så skjuter man på dom, det ser nästan ut som de skjuter dom som om det vore en sport. Å nej det är en förskräcklig, det har varit en förskräcklig situation. Aleppo har varit en så fruktansvärd humanitär situation.

Apropå Ryssland. Ni vet att Angela Merkel förstår Putin mycket väl därför att han talar flytande tyska och hon talar flytande ryska och de har känt varandra länge. Men vem skulle ni lita mest på, Angela Merkel eller Vladimir Putin?

– Tja, till en början litar jag på båda. Men vi får se hur länge det varar. Det kanske inte varar länge alls.

Kan ni förstå varför östeuropéer fruktar Putin och Ryssland?

– Visst. Javisst. Det vet jag. Alltså, jag förstår vad som händer, jag sa för länge sedan att Nato har problem. För det första var det gammalmodigt eftersom det var, som ni vet, tillkommet för många, många år sedan. För det andra betalar länderna inte det de förutsätts betala. Jag fick så mycket kritik när jag sa att Nato var obsolet. Det är obsolet eftersom det inte tar hand om terror. Jag fick massa kritik i två dagar och sen började dom säga Trump har rätt och nu var det på förstasidan på Wall Street Journal, nu har de en hel avdelning som ägnar sig åt terror och det är bra. Och den andra saken är länderna som inte betalar sin rimliga andel, så vi ska skydda länder men många av dessa länder betalar inte vad dom ska betala, vilket jag tycker är mycket orättvist mot Förenta staterna. Med det sagt är Nato väldigt viktigt för mig.

Storbritannien betalar.

– Storbritannien betalar. Fem länder betalar det dom ska. Fem. Det är inte många av 22.

I decennier har Europa litat till Amerika för sitt försvar. Kommer den garantin att finnas kvar i framtiden?

– Jajamän. Jag känner väldigt starkt för Europa. Mycket starkt för Europa, ja.

Ställer ni er bakom Europas sanktioner mot Ryssland?

– Alltså, ni vet nog, folk måste komma tillsammans och folk måste göra vad de måste göra när det gäller att vara schysta. Okej? Dom har sanktioner mot Ryssland. Låt oss se om vi kan komma till några bra avtal med Ryssland. En sak är att jag anser att kärnvapnen måste begränsas kraftigt till en mycket låg nivå, det är en del. Men där finns sanktioner och sanktioner plågar Ryssland mycket svårt för närvarande, men jag tror att någonting kan hända som kommer att gynna massor av människor.

Kommer ni att riva upp Iranavtalet?

– Nja, jag vill inte tala om vad jag kommer att göra med Iranavtalet. Jag vill helt enkelt inte spela ut korten. Alltså, jag är ingen politiker, jag går inte ut och säger ”jag ska göra det här, jag ska”… Jag måste göra vad jag måste göra. Men jag är inte med och spelar. Vem spelar ett kortspel där man börjar med att visa alla andra vilka kort man har på hand innan man börjar? Men jag är inte glad åt Iranavtalet, jag anser att det är ett av de sämsta avtal som någonsin träffats. Jag menar att det är ett av de mest korkade avtal jag någonsin sett, ett av de mest korkade när det gäller avtal. Där man ger, där man ger tillbaka 150 miljarder dollar till ett land, där man ger 1,7 miljarder i kontanter. Har ni nånsin sett en miljon dollar i hundradollarssedlar? Fulla flygplanslaster…med…med…tänk er bara, plan, många plan. Boom. 1,7 miljarder. Jag begriper inte. Det visar en presidents makt när en president i detta land kan godkänna 1,7 miljarder kontant. Det är mycket makt.

Och ni tror att de pengarna nu bekostar terror?

– Nej jag tror att pengarna finns på schweiziska bankkonton. Dom behöver inte dom där pengarna, dom använder andra pengar. Jag tror att dom tagit dom där pengarna och behållit dom för sig själva. Det är vad jag tror.

Vad tyckte ni om Obamas inställning till resolutionen i FN:s säkerhetsråd (där FN kräver att Israel stoppar byggandet av bosättningar på ockuperad palestinsk mark, red anm.) strax före jul?

– Jag tycker att den var förskräcklig. Det skulle ha lagts ett veto. Det var förskräckligt.

Anser ni att Storbritannien skulle ha lagt ett veto?

– Tja, Storbritannien kanske får en andra chans att lägga ett veto, om det jag hör är sant, för ni vet att det ska hållas ett möte, som ni vet, under kommande veckoslut. Och det finns många dåliga uppgifter som flyter omkring. Mitt problem är att det gör att det bli svårare för mig att förhandla eftersom palestinierna får så mycket – även om det inte är lagstadgat så blir det psykologiskt bindande och det gör det mycket svårare för mig att förhandla. Fattar ni det där? För att folk ger bort spelmarker så ger dom bort allt det här.

Och anser ni att Storbritannien borde lägga veto mot varje resolution om Israel som läggs fram denna vecka så att ni kommer i ett bättre läge för att få till rätt avtal om Mellanöstern?

– Ja, jag ser gärna ett brittiskt veto. Jag tycket att det skulle vara jättebra om de lägger veto för jag är inte säker på att USA kommer att göra det, märkligt nog. Det kommer dom inte att göra, alltså. Tror ni att USA tänker lägga sitt veto? Jag har vänner som är judar och haft insamlingsmöte för Obama och jag säger ”vad gör ni? Okej, vad gör ni?”

Är det sant att ni tänker flytta den amerikanska ambassaden från Tel Aviv till Jerusalem?

– Nja, jag vill inte kommentera det där igen. Vi får se vad som händer.

Ni minns det berömda uttalandet av Henry Kissinger, ”vilket nummer ringer jag om jag vill tala med Europa?” Vilket nummer tänker ni slå?

– Jaa, hm, jag skulle nog säga att Merkel utan vidare är en av de mest inflytelserika ledarna. För man betraktar Storbritannien och man betraktar Tyskland och det är Tyskland. I grunden en arena för Tyskland. Det är därför jag tyckte det var så smart av Storbritannien att gå ur och ni killar var där och ni skrev, la det på förstasidan: ”Trump sa att Brexit skulle hända”. Det var när jag självklart skulle förlora, ni vet, alla tyckte att jag var galen. Obama talade om att hamna sist i kön. Om det hände, menade han. Sedan fick han ta tillbaka. Det var ett dåligt uttalande han gjorde.

Och nu står vi längst fram i kön?

– Jag tycker att ni klarar er jättebra. Det går jättebra, tycker jag.

Vad tror ni om EU:s framtid? Väntar ni er att fler länder ska lämna unionen?

– Jag tror att det är svårt. Jag talade med ledaren för EU, en fin gentleman ringde upp mig.

Herr Juncker?

– Ja, för att gratulera mig till det som hände i samband med valet. Hm, jag tror att det är svårt. Tror det är svårt. Folk, länder vill ha sin egen identitet och Storbritannien ville ha sin egen identitet, men, det här tror jag på, om dom inte hade varit tvungna att ta in alla dessa flyktingar, så många med alla problem som, ni vet, det för med sig. Jag tror att då hade det inte blivit nån Brexit. Det skulle kanske ha ordnat sig, men detta var strået, det sista strået som knäckte kamelens rygg. Jag menar att folk vill ha, folk vill ha sin egen identitet så om ni frågar mig om andra, så tror jag att andra kommer att lämna.

Som affärsman, litar ni på den europeiska valutan?

– Tja, den klarar sig okej. Alltså, ni vet, vad litar man på? Jag litar på dollarn, jag kommer att lita på dollarn en hel del mer om fyra år än jag gör nu, men visst det är en valuta, den är i bra skick. Men jag tror verkligen att det inte kommer att bli så lätt som folk tror att hålla ihop den. Och så tror jag så här…om flyktingar fortsätter att välla in i olika delar av Europa då tror jag att det blir väldigt svårt att hålla ihop det hela för folk är väldigt arga på det där.

Vilket är bäst för USA, ett starkt EU eller starka nationalstater?

– Personligen tror jag inte att det spelar så stor roll för USA. Jag har aldrig tyckt att det var viktigt. Ni vet, EU bildades, till viss del, för att slå USA i handel, okej? Så jag bryr mig egentligen inte om ifall det är enat eller separat, det spelar ingen roll för mig. Jag kan betrakta det här – jag äger en stor fastighet i Irland, magnifikt ställe som heter Doonbeg. Det som hände var att när jag sökte tillstånd för att göra den här massiva, vackra utbyggnaden – det var när jag utvecklade fastigheter, nu bryr jag mig inte om det – men jag lärde mig mycket eftersom jag fick tillstånd väldigt snabbt från Irland och sedan vände sig Irland och mina anställda till EU för godkännande. Det skulle ta flera år. Det var en dålig händelse för Irland.

Tycker ni att EU håller tillbaka sina medlemsstater. Är unionen ett hinder för deras tillväxt och utveckling?

– Alltså, jag kan svara ur en miljösynvinkel, dom använde miljötricks för att stoppa bygget av ett projekt, för mig blev det en mycket obehaglig erfarenhet. Det skulle ha tagit år att få godkänt från EU. Det tror jag inte är bra för ett land som Irland. Så vet ni vad jag gjorde? Jag sa glöm bort det, jag tänker inte bygga något.

Folk i Europa och andra håll har uttryckt oro för att Amerika kan komma att driva en protektionistisk handelspolitik som kan skada Amerikas vänner. Vad svarar ni på det?

– Alltså, jag kan berätta för er att under de senaste…jag tror att jag har gjort mer än någon tillträdande president någonsin gjort. Många fabriker har nu, många bilfabriker som skulle byggas på andra ställen byggs nu i Michigan och Ohio. Ni ska veta att Ford tillkännagav en riktigt stor en, Fiat Chrysler tillkännagav en stor en, General Motors tillkännager, de tillkännager allihop och jag pratar inte bara om bilar, jag talar om andra saker, det kommer att vara många andra saker, man kan inte låta företag lämna vårt land, sparka alla sina anställda och flytta till Mexiko, tillverka vad det nu är de tillverkar och sedan sälja det tillbaka utan skatt – och det kommer att bli en mycket påtaglig skatt vid gränsen för de företag som gör det. Och när folk hör det där så säger dom att ”vi ska stanna kvar här” eller att ”vi ska bygga i USA”. Så flyttar dom och bygger sin bilfabrik eller sin luftkonditioneringsfabrik men de kommer att betala 35 procent i skatt….det kommer inte att bli några skatter eftersom de inte kommer att lämna landet. Ni förstår, det blir ingen skatt, men den konservativa teorin är öppna gränser, öppna gränser är något fint.

– För det första är det dåligt för säkerheten. För handel funkar det fint. Problemet är att USA alltid blir utnyttjat. Vi har hundratals miljarder dollar i handelsunderskott med Kina. Vi har 800 miljarder i handelsunderskott med världen, det är nästan så man säger ”vem är det som träffar alla dessa avtal när man förlorar pengar i den storleksordningen”, alltså. Vi har faktiskt nära 800 miljarder, nästa 800 miljarder i handelsunderskott med världen, så man säger vem sluter dessa avtal?

Tja, Tyskland drar uppenbarligen nytta av det för vi är världsmästare i export?

– Jo, ni är mycket skickliga på export, vi köper massor av era bilar.

Ska européerna vara rädda för nånting liknande det ni kan komma att tillämpa mot Kina – högre tullar?

– Det blir annorlunda. Jag menar… Tyskland är ett jättebra land, jättebra tillverkningsland. Går man ner för Fifth Avenue har alla en Mercedes-Benz framför sitt hus. Faktum är att det har varit väldigt orättvist för USA, det är ingen dubbelriktad trafik. Hur många Chevrolet ser man i Tyskland? Kanske ingen, inte särskilt många, hur många? Man ser inga där borta. Det är en enkelriktad trafik. Det måste bli en dubbelriktad trafik. Jag vill vara schyst, men det måste vara dubbelriktad trafik och det är därför vi förlorar nära 800 miljarder, tänk på det, 800 handelsmiljarder, så det kommer att upphöra. Ni vet att vi har Wilbur (Ross, hans val som handelsminister, *red anm*) som en av våra grabbar, ni känner till Wilbur.

– Och jag ska säga att det mesta… det mesta av det är Kina, för Kina är ett enormt problem.

Ni nämnde just Mercedes, BMW, till och med VW – förväntar ni er att de bygger fler fabriker i USA? BMW vill till exempel starta en fabrik i Mexikon 2019.

– Jag skulle säga åt dom att inte slösa bort tid och pengar, såvida inte dom tänker sälja till andra länder, det går bra, om dom vill öppna i Mexiko, jag älskar Mexiko, jag tycker om presidenten, jag tycker om alla. Men jag skulle säga till BMW att om dom tror att dom ska bygga en fabrik i Mexiko och sälja bilar till USA utan 35 procents skatt – det händer inte, det händer inte. Så om dom vill bygga bilar för världsmarknaden så önskar jag dem lycka till. De kan bygga bilar för USA men de kommer att få betala 35 procents skatt på varenda bil som kommer in i landet. Så det jag säger till dom är att dom måste bygga sin fabrik i USA, det skulle bli mycket bättre för dom och vad vi gör, kanske en mycket viktigare sak, är att vi sänker skatter, företagsskatter ner från 15 till 20 procent och vi gör oss av med 75 procent av regleringarna, ner 15 från 35 ner till 20, vi har inte valt de sista, men från 15 till 20 och vi kommer också låta företagen ta tillbaka sina pengar.

Kommer det att påverka folk som Google?

– Alltså, vi har fem (biljoner, *red anm*), jag tror att det är fem, dom säger att det är 2,5–3, jag tror att det är fem biljoner där borta och dom kan inte ta hem sina pengar så det är en del i vårt budgetförslag, pengarna kommer tillbaka.

Med tanke på era åsikter om frihandel, skulle ni kalla er själv konservativ?

– Jag är pragmatiker. Hör på mig nu, jag framträder inför folkmassor. Jag hade de största folksamlingarna som någon någonsin haft i ett presidentval och det är tufft och när jag kämpade mot Jeb Bush, ni vet ”lågenergi-Jeb”, brukade han säga ”Donald Trump är ingen konservativ” så jag ställer mig framför 25 000 människor och, som i Michigan, där det var massivt, 32 000 människor och jag skriker ”Jeb Bush säger att jag inte är någon konservativ” och dom skriker ”vem bryr sig?” och jag sa ”vad vill ni ha? Vill ni ha en konservativ eller en bra deal?”. Och anledningen till att Jeb Bush sa att jag inte är konservativ är att jag inte tror på frihandel. Alltså, jag tror på frihandel, jag älskar frihandel, men det måste vara smart handel så jag kallar det rättvis handel och problemet… så jag sa till folket: ”Vill ni ha en konservativ eller vill ni ha någon som fixar jättebra dealar?” och alla skrek ”jättebra dealar, jättebra dealar”. De bryr sig inte, det finns inga etiketter, ni vet det finns en del människor, han är inte… Jeb Bush skulle ställa sig upp… ”han är ingen sann konservativ”, vem bryr sig? Jag är konservativ, men egentligen handlar hela jag om att göra jättebra dealar för folket så att dom får jobb… folket bryr sig inte, liksom, när man snackar, de bryr sig inte. Dom vill ha bra dealar. Vet ni vad? Dom vill ha tillbaka sina jobb.

Har ni några förebilder, finns det hjältar som ni inspireras av, historiska personer som ni ser upp till?

– Alltså, jag gillar inte hjältar. Jag gillar inte konceptet hjältar, konceptet hjältar är aldrig jättebra, men visst kan man respektera vissa människor och visst finns det vissa personer, men jag har lärt mig mycket av min far. Min far var byggare i Brooklyn och Queens. Han sysslade med hus och bostäder och jag har lärt mig mycket om förhandlingar av min far även om jag också anser att

förhandlingsförmåga är en medfödd talang, jag tror inte man kan… antingen har man det eller också har man det inte. Man blir bättre och bättre på det men i grund och botten, dom människor jag känner som är jättebra förhandlare eller jättebra försäljare eller jättebra politiker, det är helt naturligt, helt naturligt…

– Jag fick ett brev från en person, deras kongressledamot, dom sa att det är häpnadsväckande det du gjort för du har aldrig varit politiker och du slog alla politiker. Han sa att de hade lagt ihop – när kampanjen pågått i tre månader hade de lagt ihop. Jag hade tre månaders erfarenhet och de 17 killar jag hade emot mig, Republikanerna hade 236 år. Så det är liksom en lustig sak, men jag tror att det är som att träffa en baseball eller att vara bra på golf. Naturlig talang, för mig är det mycket viktigare än erfarenhet och erfarenhet är en jättebra grej, jag tycker att det är en jättebra grej, men jag lärde mig massor av min far när det gäller ledarskap.

Er politiska plattform America First antyder att ni är beredd att se den övriga världen lida. Gör ni det?

– Jag vill inte vara en störning. Jag älskar världen, jag vill att världen ska vara god men vi kan inte gå, jag menar se vad som händer med vårt land, vi är 20 triljoner dollar, vi vet inte vad vi sysslar med, vår militärmakt är svag, vi är indragna i krig som aldrig tar slut, vi har nu varit i Afghanistan i 17 år, det berättade dom för mig, verkligen, 17 år, det är det längsta krig vi någonsin deltagit i.

Med tanke på vad som rapporterats denna vecka, vad har ni att säga om era relationer med underrättelsetjänsten?

– Alltså, vi måste ha, man måste ha de rätta människorna och, ni vet, Pompeo, som verkligen tagits emot, gjorde en bra insats i går, chef för CIA, kan ha, tror jag, en del bra människor på väg in, jag tycker att vi har en del jättebra människor. Ni vet att jag har en massa respekt för underrättelser, men massa läckor, en massa fejknyheter kommer ut, en massa fejknyheter.

Det finns uppgifter om att en brittisk tidigare diplomat varit inblandad i hela den här saken. Anser ni att vi i Storbritannien behöver se över vår underrättelsetjänst?

– Alltså, den killen är någon ni bör titta närmare på för vad han än hittade på om mig så är det falskt, han förmodades ha anlitats av republikaner och demokrater i samarbete. Inte ens det tror jag på för dom samarbetar inte, dom arbetar var och en för sig, och dom hyr inte in samma kille, vad har dom gemensamt? Ni förstår, hela grejen är fejknyheter för dom sa att dom där, vem det nu var, uppgifterna, de så kallade uppgifterna, sa att han jobbade för republikaner och demokrater. Dom arbetar inte ihop, dom arbetar inte ihop.

Vem tror ni då ligger bakom allt det här?

– Jag tror antagligen att det kunde vara underrättelser eller det skulle kunna vara, det skulle kunna vara Demokraterna.

– Precis efter att jag hört det, jag rev upp matt… Om jag gjorde det på ett hotell skulle jag vara största grejen, då skulle jag åka in på förstasidan av The New York Post, eller hur? Och den där andra saken,

jag kan inte ens, jag vill inte ens skaka hand med människor när jag får höra sånt…ugh.

– Det är fejknyheter, fullständigt påhittat. Jag fick just ett brev från folk som rest med mig till Ryssland, såg ni det brevet? Mycket förmögna människor, dom reste med mig, dom sa ”du var med oss”. Jag var med dom. Jag var inte ens här när de sa såna där falska saker, jag gick, jag var inte ens där. Jag var där för Miss Universum-tävlingen, steg upp, fick mina grejer och så lämnade jag. Jag var inte ens där. Alltihop är så… Så om den här killen är en brittisk kille så har ni problem.

Hur kommer ert sätt att arbeta förändras av att ni är president?

– Ni ska veta att detta är en mycket, mycket stor förändring. Jag hade ett trevligt liv och, ni vet, framgångsrikt och bra och trevligt och detta är en hel del annorlunda men, vet ni, min inställning är att är man president så är man i Vita huset som är ett mycket speciellt ställe, man är där en begränsad period. Vem vill ge sig av? Som jag tyckt om president Obama, han har varit mycket trevlig, ja, han har varit trevlig på tu man hand, men kanske inte så trevlig på andra sätt.

– Men vem vill lämna Vita huset för att resa till något annat ställe och vara borta på semester? Vita huset är mycket speciellt, det är så mycket att jobba med, jag kommer inte vara borta mycket, jag menar att det finns mycket jobb som måste göras. Jag kommer vara där sysselsatt med vad jag ska göra, fast vem vill lämna Vita huset?

Det sägs att Camp David är mycket trevligt.

– Jadå, Camp David är mycket rustikt, det är fint, ni skulle gilla det. Vet ni hur länge ni skulle gilla det? I ungefär 30 minuter.

Kommer ni att fortsätta att tweeta som president? Och om ni gör det, kommer det att bli som den Verklige Donald Trump, som POTUS (President of the United States) eller troligen som Verklige Potus?

–@realDonaldTrump, skulle jag tro. Jag tänker ha kvar det…jag har 46 miljoner människor för närvarande. Det är många, verkligen många, men 46 miljoner inklusive Facebook, Twitter och, ni vet, Instagram så när man tänker på att det finns 46 miljoner där så föredrar jag att bara låta det vara kvar som @realDonaldTrump, det fungerar. Och tweetandet, jag tänkte att jag skulle hålla på mindre med det, men jag får sån ohederlig täckning av pressen, så ohederlig att jag kan skicka ut Twitter och det är inte 140 utan nu är det 140 280. Jag kan köra bing, bing, bing och jag bara fortsätter och dom skickar ut det och så fort jag tweetat ut något… i morse på tv…Fox… ”Donald Trump, vi har *breaking news*…” Jag hade skickat ut en grej.

Ni tweetade en hel del i morse?

– Jag tweetade en del, jajamensan.

Och det gör ni själv?

– Jag tweetade om underrättelsetjänsterna för det visade sig att allt var falska nyheter.

Och det gör ni på telefonen där?

– Den här… jag har massor, jag har massor. Jag har Iphones, jag har…

Men det är ingen annan som vet hur man loggar in på ert Twitterkonto?

– Nej, det gör jag. Jag har en eller två människor som gör det under dagen. Jag dikterar bara någonting så skriver dom in det.

Så, Steve Bannon, eller någon annan?

– Nej, inte Steve, men jag har folk som gör det. Men ni ska veta att tweetande är mycket intressant för att jag har funnit att det är mycket exakt. När jag gör ett uttalande och om jag säger något till tidningarna och dom inte återger det korrekt, då är det illa. Dom kan inte göra mycket om man tweetar, och jag är noga med, det är mycket precist, det är faktiskt mycket, mycket precist och det kommer ut som *breaking news*, ”vi har *breaking news”*, ni vet, det är lustigt. Om jag skrev ett pressmeddelande och skickade ut det skulle jag inte få i närheten av…folk skulle se det dagen därpå om jag håller en presskonferens. Det är en massa jobb.

– Fast medierna har blivit bättre på senare tid, vilket är chockerande, chockerande. Idag har dom faktiskt en förstasidesgrej som säger att Trumps folk aldrig kommer att lämna honom, ni vet, alla väljare jag har kommer aldrig att försvinna, vilket är väldigt intressant för vi har ett jättestort stöd i landet, fantastiskt stöd. Jag blev väldigt förvånad av den artikeln.

Vilken roll kommer (er svärson) Jared (Kushner) att spela?

– Oj, vet ni vad? Jared är en sån bra kille och han kommer att sluta ett avtal med Israel som ingen annan kan göra. Ni förstår han är en naturbegåvning, han är toppen, en naturbegåvning. Ni vet, jag pratade om naturlig talang. Han har en naturlig talang för att göra dealar. Alla gillar honom.

Och kommer (er dotter) Ivanka att spela en stor roll i er administration?

– Alltså, inte nu, hon flyttar till Washington och dom bygger ett hus eller nåt, men ni vet, hon har barn och Jared kommer att engageras som vi sagt, ingen lön, ingenting. Om han skapade fred, vem skulle vara bättre på det än Jared, va? Det är nåt särskilt med honom.

Ser ni fram emot att träffa vår premiärminister (Theresa May, red anm)?

– Alltså, jag kommer. Vi kommer snart. Jag skulle tro att vi stannar här ett litet tag och det verkar som om hon kommer hit först. Hur går det för henne där borta, förresten, vad tror ni?

Theresa?

– Ja, May.

Hon har väldigt starka opinionssiffror.

– Populär. Hur går det för dom med uppbrottet? Hur går det med uppbrottet?

Tja, premiärministern vill få till ett bra avtal med USA.

– Alltså, vi kommer att få ett avtal. Alltså, hur går det för vår Nigel (Farage, tidigare ledare för EU-kritiska partiet Ukip, *red anm*)? Jag gillar honom. Jag tycker att han är en jättebra kille. Jag tycker att han är en verkligt bra kille och han gav oss ett starkt stöd. Han reste runt i USA. Han sa att Trump kommer att vinna. Han var en av de första som sa att Trump skulle vinna. Så han har en känsla för saken. Michael, du borde ha skrivit att vi skulle komma att vinna.

Hm, låt mig åtminstone få ge er ett exemplar av min bok om hur man bekämpar terrorism.

– Fint. Det får du gärna göra. Det är fantastiskt, hur man bekämpar terrorism, det kan jag få användning för.

Michael Gove The Times/News Syndication “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Svårt räddningsarbete i extrema förhållanden

Ett 30-tal personer befaras ha omkommit i den massiva lavin som på onsdagen totalförstörde ett skidhotell vid bergskedjan Apenninerna i mellersta Italien. – Vi har ropat men vi har inte hört några svar, inga röster, säger Antonio Crocetta vid fjällräddningen i regionen Abruzzo till nyhetsbyrån Reuters.

Rom.
Meterhög snö och fyra kraftiga jordbävningar under onsdagen blev en förödande kombination som troligen utlöste lavinen. Vid denna upplagas pressläggning hade endast fyra dödsoffer hittats. Ytter-ligare två personer som lämnat hotellet och tagit skydd i en bil togs omhand av räddningstjänsten. Med stora svårigheter kunde de forslas vidare med ambulans. Båda två var mycket allvarligt nedkylda.
– Jag har min hustru och mina barn begravda där inne, sade mannen som räddats enligt nyhetsbyrån ANSA.

Räddningsmanskapet har arbetat under extremt svåra förhållanden. Larmet om lavinen kom redan på onsdagen klockan 19 från den närliggande byn Farindola med 1 500 invånare. Fjällräddningen nådde fram till hotellet Rigopiano klockan fyra på torsdagsmorgonen. Enda sättet att ta sig fram till hotellet, som ligger på 1200 meters höjd, var genom att gå och åka skidor den nio kilometer långa vägen.
– Vägen från Farindola var på sina håll täckt av fyra fem meter snö och mycket svårframkomlig, sade fjällräddningens Lorenzo Gagliardi till tv-kanalen RAI News 24.

På det tre våningar höga hotellet ska det ha funnits 22 gäster och åtta anställda. Fastighetens övervåningar, där merparten av hotellrummen låg, sveptes bort av lavinen. För att ta sig in i hotellets bottenvåning grävde brandkårens mannar sig in med spadar.
– Sammanpackad snö har blandats med omkullvräkta träd och byggnadsmaterial. En massa som är svår att forcera, förklarade Lorenzo Gagliardi.

Först på torsdagens eftermiddag hade två snöturbiner lyckats röja vägen så pass att räddningsfordon kunde komma fram. Då ringlade sig en lång kolonn med hjälpfordon utmed den slingrande bergsväg som leder fram till hotellet. ”Hotellet existerar inte längre”, löd brandkårens kommentar. De beskrev omedelbart läget som katastrofalt.
Luca Marzucca bodde på hotellet fram till i tisdags:
– Det hade snöat oavbrutet sedan i söndags. När det plötsligt slutade valde vi att åka iväg. Vi fick vänta ett par timmar på en snöplog. Det var 50 centimeter snö på vägen. Men vi kom iväg, sade Marzucca intervjuad av RAI News 24.

Svensk-italienaren Daniel Kihlgren, som driver egen hotellrörelse i byn Santo Stefano di Sessanio på andra sidan av det höga bergmassivet Gran Sasso, känner väl till hotellet Rigopiano.
– Hotellet är långt ifrån nytt, uppfört i slutet av 60-talet, då man inte alla gånger var så noga med att välja rätt byggmaterial, säger han till DN.

Om detta varit avgörande för den tragiska utgången av lavinen återstår att se. Ingenjören Massimo Mariani förklarade i RAI att det finns få byggnader som står emot en sådan här stor och våldsam lavin. Snömängderna gör att stora mängder träd och sten dras med och förstärker lavinen som ska ha varit 300 meter bred.

I takt med att all räddningspersonal kommit fram och kan arbeta med full kapacitet kommer dödssiffran helt säkert att stiga.

Förhoppningarna om att hitta överlevande som begravts under snön efter 24 timmar måste ses som minimala. Det snöar fortfarande i området och temperaturen ligger strax under noll.

Det fanns på torsdagen inga uppgifter om att svenskar skulle ha förolyckats i tragedin.
– Vi har ingen information om att svenskar skulle finnas i området. Inga oroliga anhöriga har hört av sig. Svenskar väljer mer att åka skidor i Alperna än i Apenninerna, säger Sveriges ambassadör i Rom, Robert Rydberg, till DN.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“ **Fakta. 47 000 skalv**
De senaste dagarna har det snöat intensivt i stora delar av regionerna Lazio, Marche och Abruzzo. Många orter är isolerade. Snöstormen har beskrivits som den värsta i området på 50 år.

Sedan den 24 augusti förra året, då staden Amatrice förstördes, har mellersta Italien haft 47 000 skalv. Det betyder i medeltal ett skalv var fjärde minut. Nio skalv har haft en magnitud över 5. Fyra av dem ägde rum i onsdags.

Italiens seismologer talar om en unik geologisk aktivitet med flera förkastningar som generat vad de kallar ”en dominoeffekt”.

Räddningsinsatserna har försvårats enormt av snön. Telefonnätet är delvis utslaget. Hela 82 000 hushåll är utan ström efter flera dagars snöande.”

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Senegals armé gick in i Gambia

Senegals armé har gått in i grannlandet Gambia. Det militära ingripandet är ett stöd för Adama Barrow, som oväntat vann presidentvalet i december. Strax innan hade ett enigt FN:s säkerhetsråd beslutat att stödja en resolution som kräver att president Yahya Jammeh, som förlorade valet i december, lämnar ifrån sig makten.

Maktkampen i Gambia fick en dramatisk utveckling på torsdagen. Sent på eftermiddagen svors Adama Barrow in som Gambias president på landets ambassad i Senegal. Han tog sin tillflykt till Dakar tidigare i veckan.

– Jag befaller härmed försvarsmaktens chef och höga officerare att utan dröjsmål visa sin lojalitet mot mig som överbefälhavare, sade president Adama Barrow i ett tal som sändes i senegalesisk tv, rapporterar Reuters.

I Gambia avgick vicepresidenten Isatou Njie Saidy, men Yahya Jammeh håller sig envist kvar.

Några timmar senare kom ett kort besked från Senegals armé.

– Vi har gått in i Gambia, sade talesmannen Abdou Ndiaye, enligt Reuters.

Det förekom även rapporter om att nigerianska stridsplan flugit över Gambia . Ett nigerianskt fartyg är också på väg mot Gambias korta kustremsa med trupper.

Uppgifterna tyder på att den afrikanska samarbetsorganisationen Ecowas gjort verklighet av hotet om ett militärt ingripande om inte Yahya Jammeh avgår. Torsdagens händelseutveckling fick människor i Gambias huvudstad Banjul att fira på gatorna. Unga män sjöng och skrek och hängande ut från bilar, rapporterar AFP.

Läget har varit spänt i Gambia sedan presidentvalet i december. Affärsmannen Adama Barrow fick överraskande störst andel av rösterna, 45 procent. Den sittande presidenten Yahya Jammeh, som tog makten i en oblodig statskupp 1994, förklarade att han inte tänker lämna sin post. Till en början accepterade han förlusten, men senare hävdade han att valet var riggat och ändrade sig.

De västafrikanska länderna i samarbetsorganisationen Ecowas har under en tid pressat Jammeh för att han ska avgå och hotat med militär intervention om så inte sker. De senaste dagarna har trupper under senegalesisk ledning dragits samman nära gränsen mot Gambia. Förutom Senegal bidrar bland andra Ghana, Mali, Togo och Nigeria med militära styrkor.

26 000 gambier har flytt till Senegal av oro för våldsamheter i hemlandet i samband med det omstridda presidentskiftet.

På torsdagskvällen kom också besked om att researrangören Ving under fredagen kommer att flyga hem 115 svenska turister som befinner sig i Gambia.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Ett av Afrikas minsta länder

Gambia är ett av Afrikas minsta länder, inklämt mellan Senegal på tre sidor och Atlanten på den fjärde.

Gambia blev självständigt från Storbritannien på 1960-talet. Sedan dess har landet i praktiken bara haft två härskare: Dawda Jawara 1970–1994 och sedan dess, efter en kupp det sistnämnda året, Yahya Jammeh. TT “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Viktiga signaler sänds ut

Analys. De västafrikanska staterna agerar resolut mot Gambias despot Yahya Jammeh som vägrat att träda åt sidan trots en uppenbar valförlust i december. Det kraftfulla och raska svaret är en framgång för demokratin i regionen och sänder flera viktiga signaler till omvärlden.

Ännu är det inte klart om Jammeh kommer att ge vika i sista sekund eller lönlöst kämpa emot, men det militära motståndet på vägen mot huvudstaden Banjul torde vara obefintligt.

Gambia är ett lilleputtland i Västafrika. Ändå skulle en lyckad operation sända en rad starka signaler på såväl nationell som kontinental och global nivå:

Afrika klarar av kriser (av detta mått) på egen hand. USA är mitt uppe i en mycket kontroversiell och upprivande vaktavlösning. EU har fullt upp med Brexit. Storbritannien är för övrigt den forna kolonialmakten i Gambia som förhållit sig mycket passiv och i stället släppt fram Frankrike på banan, i en region som traditionellt har präglats av rivalitet mellan de forna imperierna.

Ecowas har stärkt sitt kapital. Det västafrikanska samarbetsblocket tar revansch för ett debacle i Mali för ett par år sedan då logistiska och finansiella problem sinkade en insats som blev omsprungen av en kontinental styrka. Ecowas är det samarbetsblock i Afrika som nått längst i demokratiarbetet. I södra Afrika råder fortfarande de gamla

statsbärande partiernas hegemoni. Östafrika styrs av regimer som är fullt eller delvis auktoritära. I Västafrika har vi under de senaste veckorna sett bevis på att Afrika är redo för full demokratisering. Samtliga medlemmar i kvartetten som deltog mest aktivt i förhandlingarna med Jammeh kom från länder som etablerat alltmer orubbliga principer om demokrati – Liberia, Nigeria, Ghana och Senegal.

Gambia är en munsbit för Senegal och Nigeria som varit mest aktiva i det militära projektet. Hade de inte gått in hade signalen sänts att ”vi klarar inte ens Gambia”. Nu sänder man motsatt signal – ”Respekterar ni inte era väljare får det konsekvenser”.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Johan Schück: Osäkerhet och populism sätter spår i Davos

Davos. Historiens vingslag kändes vid brittiska premiärministern Theresa Mays avsked till EU. Men ännu mycket större var när Kinas president Xi Jinping pläderade för frihandeln, i USA:s ställe.

Världskartan håller på att ritas om, politiskt och ekonomiskt. Det är en stark känsla vid Världsekonomiskt forums möte som avslutas på fredagen.

Samma dag tillträder Donald Trump som USA:s president. Vid Davosmötet tog avgående vice president Joe Biden och utrikesminister John Kerry avsked.

Tomrummet blir påtagligt genom att USA befinner i en skalömsning. Men farhågor finns utifrån vad Trump hittills har sagt och hur han agerat. Även om ekonomin på kort sikt kan stimuleras, skapar han en osäkerhet som är skadlig.

Samtidigt är det svårt att tro på att Trump verkligen lyckas stärka USA:s ekonomi. Hans utspel om att rädda jobben i utpekade företag, som hotas med straffåtgärder om de flyttar till Mexiko, är ett exempel.

Följden blir ju, som ekonomen Larry Sanders påpekade, att den mexikanska peson försvagas mot dollarn. Detta hotar många fler amerikanska jobb än vad Trump måhända lyckas hålla kvar i USA.

Så fungerar en populist. Problemen är sådana som människor starkt upplever. Men lösningarna består i skenåtgärder som ofta gör situationen värre för dem som påstås få hjälp.

Med Storbritanniens utträde ur EU är det på liknande sätt.

Populismen gör sig påmind även här, med många löften om att britterna ska vinna på utträdet. Men den kortsiktiga stimulansen av att pundet har fallit klingar snart av, och då väntar en svårare situation.

Det kommer att ta lång tid efter utträdet innan relationen mellan Storbritannien och EU har bestämts. Det blir främst britterna lidande av.

Premiärminister Theresa May kände ändå trycket att komma till Davos och förklara sin politik. Från de stora EU-länderna har det annars varit mycket tunt med ledare på toppnivå. Varken tyska förbundskanslern Angela Merkel eller EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker har i år kommit till Davos.

Någon stark europeisk röst har därför inte kunnat höras, trots att det varit tyst från USA och inte särskilt högljutt heller från andra världsdelar som Sydamerika, Afrika eller Asien.

Undantaget är Kina som har fått spela huvudrollen, utan att landets problem därför kommit i blickpunkten. Ekonomiskt handlar det, bland annat, om stigande skuldsättning i företagen och svagheter hos bankerna, liksom om landets numera krympande valutareserv.

Kina är inte så starkt som det kan verka utåt, vilket är typiskt för ett land utan fri debatt. Marknadsekonomin går inte hand i hand med demokrati, utan makten är mer koncentrerad än på länge.

Bristen på transparens gör situationen osäker, men en ekonomisk kris i Kina kan inte uteslutas. Det beror då inte på handelshinder från USA, utan på landets inhemska obalanser. President Xi Jinping kan ha haft sin stora stund i år.

Stor osäkerhet råder på alla håll i världsekonomin. Det intrycket blir dominerande från årets Davosmöte.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ 3 andra ord från Davos

Optimism. God stämning bland företagsledare, jämfört med för ett år sedan. Bättre konjunktur gör sitt till, men USA-valet bidrar också.

Pessimism. Oro för vad som händer med Parisavtalet om klimatet när Trump tar över. Uttrycks tydligt av USA:s förre vicepresident Al Gore.

Realism. Världsekonomiskt forum har förmågan att satsa på vinnare. I år var det Kinas president Xi Jinping, men vem blir det nästa år? “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Hollywar

Hollywoods mobilisering inför dagens amerikanska maktskifte har pågått sedan länge. Kristofer Ahlström frågar sig vilken effekt Donald Trump får på framtidens filmer: Kommer drömfabriken att välja verklighetsflykt eller frontalattack?

En bepansrad presidentlimousin kommer sladdande över Vita husets gräsmatta. Den svarte presidenten, Obamalikt spelad av Jamie Foxx, lutar sig ut ur sidofönstret med ett raketgevär på axeln. Han kramar avtryckaren och en röksvansad missil susar fram till grindarna och spränger dem i luften.

Så ser en scen i actionfilmen ”White house down” (2013) ut, där hjältepresidenten flyr från ett gäng krigsveteraner som ockuperat Vita huset. Här skildras ett rövsparkande statsöverhuvud som handgripligen ställer sig vid frontlinjen, inte olikt Harrison Fords roll i ”Air force one” (1997), eller hur Bill Pullman med sin eldiga retorik enade människorasen mot utomjordingarna i ”Independence day” (1996).

Att presidenten räddar familjen, dagen och världen är en vanlig Hollywoodarketyp, och en så tydlig symbol för att bevara de amerikanska kärnvärderingarna: frihet, jämlikhet, individualism och så vidare.

Att försöka föreställa sig Donald Trump i samma hjälteroll är svårt, med tanke på hur hans politiska värv till stor del har gått ut på att håna och söndra, en man utan egentlig ideologisk eller moralisk kompass.

Det lite extrema exemplet ovan väcker dock en intressant fråga: Hur ska Hollywood svara på en Trump i Vita huset?

Under Obamas åttaåriga styre föddes en ny våg av afroamerikanskt filmskapande som vi fortfarande ser svallet av, filmer som ”Last stop: Fruitvale station”, ”Selma”, ”42”, ”The butler”, ”Birth of a nation” och ”12 years a slave”, filmer med medborgarrättsperspektiv i olika skeden av USA:s historia. Lägg till det afrocentriska serier som ”Black-ish”, ”Atlanta”, ”Empire”, ”Scandal”, med flera.

Det talades om en Obamaeffekt, en etnicitetsmedvetenhet där den vite mannens röst inte var den enda som spelade roll. Innan Obamas and-ra mandatperiod ens är över visar Netflix biopicen ”Barry” om den unge Obama, och Will Smith ryktas spela huvudrollen i ännu en Obamafilmatisering.

Historiskt saknas annars inte exempel där vita duken skildrat rötägg i Vita huset. Bill Clinton avbildades som praktikantjagande husbock i ”Spelets regler” (1998) medan han fortfarande var sittande president.

I romantiska julkomedin ”Love, actually” (2003) spelar Billy Bob Thornton en översittarpresident med den brittiske premiärministern som knähund – en förmodad syftning till hur Tony Blair fick stark kritik för att han sprang George W Bushs ärenden i Irakinvasionen.

Skillnaden mot dessa exempel är att Trump redan har gjort sig till en filmkaraktär, en märklig persona som med svindlande självbelåtenhet leker med bilden av sig själv. Han låter sig rufsas i morotskalufsen av pratshowvärdar, spottar ur sig sin paradslogan ”You’re fired!” till höger och vänster, och i elva år finslipade han sitt realityjag i egna

dokusåpan ”The apprentice”. Greppet att flika in verklighet i fiktion och vice versa syns även på den långa listan av cameoframträdanden i filmer och tv-serier där han spelat ”Donald Trump” – från ”Ensam hemma 2” till ”Zoolander” och ”Sex and the city”.

Han vet med andra ord att verkligheten går att kröka efter en dramaturgi, att det inte spelar någon roll hur verkligheten faktiskt ser ut – det som betyder något är hur man presenterar den. Man kan koka ner det till: Trump vann valet på eskapism, abstrakta löften om allt som är ”terrific”.

Det liknar därför en tanke att han utsåg Goldman Sachs-bossen Steven Mnuchin till finansminister. Mnuchin har finansierat flera storfilmer, bland andra superhjälte-opusen ”Batman v Superman” och ”Suicide squad”.

Hans känningar sträcker sig djupt in i Hollywood, och att ha kommersiella intressekonflikter innebär bevisligen inga problem för en ministerpost i Trumps administration. Så vem vet hur hans politiska åsikter kommer att färga filmer framöver.

Klart är däremot att även Trumps högerextrema högra hand, chefsstrategen Steve Bannon, har erfarenhet av att vinkla en historia. Som utgivare för hatsajten Breitbart gjorde han publikationen till Trumps personliga Pravda, men Bannon har även regisserat en handfull dokumentärer som går helt i linje med hans paranoida propaganda: ”Occupy unmasked” pekar till exempel ut Obama som grundare av Occupy Wall Street-rörelsen, medan ”Battle for America” låter högerkonservativa hatmånglare som Ann Coulter och Newt Gingrich tala fritt. Den senare filmen har på sajten Internet movie database märkts med kategorierna ”Foliehatt”, ”Propaganda” och ”Historierevisionism”.

Nyligen fick regissören Ken Loach frågan av sajten Indiewire hur man som filmmakare ska motverka alternativhögerns verklighetsmodifikation, vilka historier som måste berättas i Trumptider.

– Sanningen kan vara subversiv. De vid makten försöker alltid förvränga verkligheten efter egna behov. Så vi behöver bara visa hur det ligger till – att människor dör på grund av bristande sjukvård, till exempel, sa han.

Ett liknande svar gav den chilenske regissören Pablo Larrain (just nu aktuell med presidentfrufilmen ”Jackie” med Natalie Portman) i en intervju med The Guardian.

– Trump har kärnvapenkoderna och den amerikanska armén. Vad har vi? En kamera. Och jag kommer att använda den.

Filmmakare kan välja mellan två håll att rikta blicken: på världen, eller bort från den, verklighetskonfrontation eller verklighetsflykt.

Både Loach och Larrain nämner det förra, pratar om att konsten kan skydda den lilla människan vars rättigheter begränsas. Filmer som redan är bioaktuella, som ”Hell or high water” eller ”American honey”, kan sägas höra till samma kategori. De skildrar en ekonomiskt sargad landsbygd efter finanskrisen, en film som delvis berättar

bakgrunden till Trumps välde i en desillusionerad värld där politisk depression övergår i desperation.

Det finns ett ord på tyska vars motsvarighet jag inte tror existerar i något annat språk: tungvrickaren ”Vergangenheitsbewältigung”. Fritt översatt blir det typ ”att förlikas med sitt förflutna”. För tyskarna innebar det i efterkrigstiden att försöka förstå hur en demokratifientlig rörelse som nazismen kunde komma till makten och hur det tyska folket kunde bidra till de brott mot mänskligheten som begicks. En liknande retrospektiv självinsikt kommer säkert att föda fler filmer om ett hårdare utsatt Amerika med rostbälten, Irakveteraner och en utarmad landsbygd. En vilja att förstå det hat som förebådade maktskiftet.

Men själva den avsiktliga, explicita Trumpskildringen kan komma att dröja. Filmskapande är en mångårig process och nedsippringen av en politisk eller socioekonomisk effekt kanske inte märks förrän efter mandatperiodens slut. I Hollywood blev den politiska thrillern dominerande efter Nixonväldet, och då i synnerhet filmer om Den Stora Konspirationen, som ”Sista vittnet” (1974), ”Avlyssningen” (1974), ”Tre dagar för Condor” (1975) och ”Alla presidentens män” (1976). På samma sätt kan ”Blade runner” (1982) och ”Robocop” (1987), med sina science fiction-visioner om storföretagsimperialism, ses i skenet av Reagans avregleringar och bolagisering av USA på 80-talet.

I vissa fall kan fiktionen komma oavsiktligt nära – nyligen lade kanalen TNT ner sin januariplanerade tv-serie ”Civil”, eftersom den skildrar ett amerikanskt inbördeskrig som utbryter efter ett kontroversiellt presidentval. Cheferna ansåg att den ”skjuter för nära målet” efter Trumpvalet.

Till och med den senaste ”Star wars”-filmen, en serie som annars setts som narkotiskt verklighetsfrånvänd, har tolkats som del av trumpifieringen. För en imperieledare som hotar med Dödsstjärnan – ett vapen med massförstörelsekapacitet – är inte det snarlikt kärnvapenhetsen man hittar i Twitterflödet hos USA:s nyvalde president?

För ungefär 2400 år sedan förutspådde den förste satirikern, komediförfattaren Aristofanes, vår politiska nutid när han sa att ”den som inte intresserar sig för politik, riskerar att bli styrd av idioter”.

Komedin är ett viktigt verktyg för att häckla makten. Och eftersom jämförelser redan har dragits flitigt mellan Europas brunaste tid och nu, vore det inte otänkbart med en USA-inhemsk nyversion av Chaplins ”Diktatorn”. Eller, med tanke på Trumps antydda isolationism vad gäller utrikespolitiken, en inverterad version av ”Team America” med ett USA som lämnar in världspolisbrickan och bygger en fyra meter hög mur runt sig själv.

Samtidigt är det svårt att göra humor av en samtid som redan är en skrattspegel där allt tycks förvrängt, tänjt i groteska proportioner. Den mörka komedin ”Bad santa 2”, med Billy Bob Thornton som grovkäftad och hatrabblande huvudperson, känns inte längre vass – snarare blir replikerna till citat av de okvädningsord Trump byggde hela sitt kampanjande på. ”Filmens koncept har tappat sitt sting nu när vi är på väg mot ett verkligt Bad Santa-presidentskap”, skrev New York Post i en recension.

Om nästan exakt två månader infaller Oscarsgalan, som på senare tid blivit alltmer politiskt laddad. Fjolårets hudbleka nomineringar ledde till protester under hashtaggen #Oscarssowhite, och efter Meryl Streeps anklagelsetal mot Trump på Golden globes-galan, med efterföljande uppslutning av Hollywoods skådis-elit, kan scenen bli ett slagfält. Minns till exempel Oscarsgalan 2003 när Michael Moore i sitt tacktal protesterade mot George W Bush och fick tystas av orkestermusikens tubor och trumpeter.

När årets nomineringar tillkännages om fyra dagar spås den färska Golden globe-vinnaren ”Moonlight”, om en ung svart homosexuell man som växer upp i ett ruffigt område i Miami, också bli en Oscarsfavorit.

Det vore vackert, en kvardröjande Obamaeffekt i Trumptider. Och kanske en fingervisning om framtiden: den självutnämnda tysta majoriteten – som efter det färdigräknade valresultatet i själva verket visade sig vara en högljudd minoritet – är inte de endas röster som spelar roll.

Kristofer Ahlström kristofer.ahlstrom@dn.se “

“ 1 ”Tillbaka till framtiden del II” I uppföljaren från 1989 har antagonisten Biff Tannen blivit ”en av de rikaste och mäktigaste männen i USA”. Han investerar pengar i det republikanska partiet för att så småningom ta makten över det, och invånarna uppmanas att kalla honom ”Amerikas största levande folkhjälte”. Manusförfattaren Bob Gale har i efterhand bekräftat att Donald Trump verkligen var inspirationen bakom karaktären.

2 ”Gangs of New York” Karaktären Bill ”The Butcher” Cutting, spelad av Daniel Day-Lewis, kommenterar de irländska invandrare som han tycker tar sig in i landet som ”främmande horder” med orden: ”Jag ser inga amerikaner, jag ser inkräktare”. Regissören Martin Scorsese har efter det amerikanska presidentvalet jämfört karaktären med USA:s nästa president.

3 ”Citizen Kane” Orson Welles regidebut från 1941 kretsar kring Charles Foster Kane, vars likheter med Donald Trump är slående, i synnerhet som båda väljer att som ”folkets röst” ge sig in i politiken. Värt att notera är att Trump själv i en intervju från 2002 utnämnt ”Citizen Kane” till sin favoritfilm.

4 The Simpsons, ”Bart to the future” I ett framtidsavsnitt från 2000 av den tecknade serien tar Lisa över som president efter just Trump, och berättar att ”vi har ärvt en ganska snårig ekonomisk situation”. Manusförfattaren Dan Greaney har beskrivit valet av expresident i avsnittet som ”en varning till Amerika”.

5 ”Network” Nyhetsankaret Howard Beale får i den satiriska filmen från 1976 veta att han är på väg att bli av med jobbet, och svarar med att i livesändning hota att ta sitt eget liv. Den galna monologen om hur ”bullshit” livet är slår tittarrekord. I ett utbrott som sedan blir en sorts valspråk hos supportrar konstaterar han: ”I’m as mad as hell, and I’m not going to take this anymore!” “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ En lärling i Vita huset

Alla måste inte hitta bevingade ord, som en Kennedy eller Roosevelt. Men vad nyblivna presidenter brukar använda sitt installationstal till är att appellera till enighet. Nationens sår ska läkas efter genomgångna kriser, eller varför inte en uppslitande valrörelse.

När det blev Donald Trumps tur på fredagen gjorde han möjligen ett försök, men det lät mer som ännu ett polariserande valtal än en maning till gemensamma ansträngningar. En stor del upptogs av ett angrepp på de gamla politikerna som har sugit ut amerikanerna och stängt deras fabriker. Den mörka bilden av USA som ett förött land återkom, ett land där knappt något fungerar. Men nu är det slut på det. För här ska det bli andra bullar.

Trumps supportrar fick kanske rysningar av välbehag. Hans motståndare och stora delar av världen torde känna förstämning och fruktan.

Framgången i valet i november hade söndring som förutsättning. Han fyllde sin kampanj med invektiv, skryt och lögner. Han är en naturlig mobbare som njuter av konfrontation. Hans temperament gör att han aldrig kan avstå från att hämnas oförrätter och kritik på elakast möjliga sätt.

Ett annat bekymmersamt personlighetsdrag hos Trump är bristen på konsekvens. I intervjuer tycks tankarna fladdra omkring, han säger emot sig själv, blandar ihop, svarar på annat än frågan gällde. Den politik han tänker föra beskrivs sällan närmare än i termer av jättebra och briljant.

Men amerikanerna utsåg honom till president, trots och tydligen tack vare motsägelserna. Miljoner väljare föll för hans svingar mot etablissemanget. De ville ha förändring till varje pris och såg hans oanständigheter som ett välkommet uppbrott. Risken är stor för att de blir besvikna på vad Trump klarar att leverera jämfört med löftet att ”göra Amerika stort igen”.

Utgångsläget är knepigt. Trumps förtroendesiffror är de lägsta i mannaminne för en tillträdande president. Bluff, lyder naturligtvis hans kommentar.

Ministrar och andra topprådgivare ger ett splittrat intryck. Där finns konservativa republikaner, företagsledare, militärer och en obskyr samling rena stollar. De intar oförenliga ståndpunkter, och åtskilliga har i kongressförhören helt tagit avstånd från olika trumpismer.

Bra att de säger vad de tycker, ropar presidenten, men det ger ingen vink om vad som gäller. Kanske blir det tummen upp för den linje han för dagen gillar bäst. Kanske blir resultatet förvirring och kaos, där olika viljor drar åt diametralt olika håll.

På hemmaplan kommer allt att bli fantastiskt, lovar Trump. Att utse den felande ledamoten i Högsta domstolen går förmodligen raskt. Annars är perspektiven dimmiga.

Trumps ekonomiska löften har fått börsen att ta ett glädjeskutt, men också OECD och IMF att brista ut i höjda tillväxtprognoser. Optimismen synes för tidigt född, med tanke på vagheten i utfästelserna och farorna med ett internationellt handelskrig.

Avreglering kan vara klokt men mer komplicerat än det låter, skattesänkningar för rika och företag kommer att kraftigt blåsa på budgetunderskottet. Tillsammans med infrastruktursatsningar ger det en stimulans som inte behövs. Att fördubbla tillväxten är inte realistiskt, att ta hem hundratusentals jobb från utlandet än mindre.

Utrikespolitiken misstar Trump ofta för en variant av företagsaffärer, där alla kan tjäna en hacka. Ändå har han redan muckat gräl med politiska ledare över hela världen, undantaget Vladimir Putin i Moskva. Om den ryske presidenten bara skrotar lite kärnvapen kan nog de ekonomiska sanktionerna städas undan.

Trump verkar samtidigt ha mer till övers för EU-fientliga populister än för Nato, som har tryggat den europeiska säkerheten sedan andra världskriget. Kampen mot IS ska prioriteras, sägs det, men insikterna om Mellanöstern är rudimentära. Finns det något verkligt fokus är det avskyn mot frihandel och övertygelsen om att Kina lurar amerikanerna.

Ingen kan hysa förtröstan inför hur en president Trump skulle hantera en internationell kris. Osäkerheten hotar att i sin tur spilla över på världsekonomin.

Republikanerna har hela makten i Washington, men i kongressen finns en egen agenda. Och även om ledamöterna samarbetar med presidenten tar det tid att skriva lagar och fatta beslut. Tålamod och noggrannhet är inte Trumps bästa grenar.

Försoning och enighet har anbefallts. Det gäller säkert, om alla håller med Donald Trump.

DN 21/1 2017 “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

”Tolerans, demokrati och frihet inte förhandlingsbart”

“ Jag har fått frågan hur relationen mellan Sverige och USA kommer att förändras då president Obama lämnar Vita huset. Jag tror det är mer fruktsamt att fundera över vad som inte förändras: de grundläggande värden vi är överens om, ur vilka god politik växer fram – i USA, Sverige och andra länder, skriver Azita Raji, USA:s Sverigeambassadör.

Jag kom till Sverige i mars förra året, när landet långsamt vaknade upp ur vintern. Det låg något drömlikt över de första dagarna – en tur i sjuglasvagnen till Slottet där jag överlämnade mina kreditivbrev till kungen, mötet med personalen på ambassaden, en virvelvind av artighetsvisiter hos svenska statstjänstemän.

Jag kände mig hedrad av det välkomnande jag fick, imponerades av hur många ärenden USA och Sverige behandlade gemensamt och var ivrig att ta itu med mina uppgifter. De senaste månaderna har varit produktiva såväl för USA som för Sverige, och djupet i vår relation gör starkt intryck på mig än i dag.

Relationen är inte ny. Den är i själva verket lika gammal som USA. På den amerikanska revolutionsregeringens vägnar undertecknade Benjamin Franklin år 1783 ett vänskaps- och handelsfördrag med Sverige där Sverige erkände USA och de båda länderna drog upp konturerna för sina förbindelser. Observera de båda elementen:

vänskap och handel. De är alltjämt hörnstenarna i relationen mellan USA och Sverige.

Våra förbindelser har utvecklats genom åren, och i dag står vi i många avseenden närmare varandra än någonsin tidigare. President Obama har varit tydlig med sin beundran för Sveriges ekonomiska styrka och framsteg i omsorgen om miljön. Han och vicepresident Biden har båda besökt Stockholm, där de personligen inskärpte hur värdefullt Sverige är som partner. Och Sverige har varit en konstruktiv partner till USA och gjort stora investeringar i vår ekonomi.

Våra båda länder har i årtionden vårdat handelsförbindelserna, samarbetat i Transatlantic Trade and Investment Partnership och enats om att öppna ett amerikanskt immigrations-kontor på Arlanda, som blir ett konkret uttryck för vårt åtagande att förstärka affärskontakterna.

Vi eftersträvar båda fred och stabilitet i östersjöregionen och undertecknade förra året en avsiktsförklaring i Washington som lägger grunden för ännu större samarbete på säkerhetsområdet. Sverige och USA har stått sida vid sida mot den ryska aggressionen i Ukraina. Vi har åtagit oss att samarbeta i globala frågor, från utvecklingsprojekt i Afrika till stabilitetsoperationer i Afghanistan. Och vi arbetar gemensamt på ”Cancer Moonshot”, ett helt nytt initiativ för framsteg i kampen mot denna ohyggliga sjukdom.

Vårt samarbete har haft stor verkan, inte bara på det goda som vi har åstadkommit gemensamt utan också på den förebild vi utgör för resten av världen: länder som drivs av god vilja är effektivast när de gör gemensamma insatser. Vår relation är ett lysande exempel på det transatlantiska samarbete som har medfört säkerhet och välstånd på en nivå som aldrig tidigare uppnåtts i USA och Europa.

Jag har ibland fått frågan hur vår relation kommer att förändras då president Obama lämnar Vita huset. Jag tror det är mer fruktsamt att fundera över vad som inte förändras. Ledare kommer och går. Prioriteringar växlar. Men USA:s institutionella intresse för effektiva multilaterala organisationer och ett tryggt, välmående Europa står kvar. Och USA och Sverige går givetvis vidare i sin breda, djupa relation som är förankrad i våra gemensamma värden.

Vilka är då dessa värden? Vi är överens om att det inte finns plats för intolerans och att rasfördomar och kvinnoförakt är omoderna företeelser. Vi är överens om att yttrandefrihet och självständiga medier är avgörande inslag i civilsamhället. Vi är överens om att människor ska ha rätt att välja sin egen regering utan fruktan för yttre påverkan.

Dessa grundmurade värden – tolerans, frihet och demokrati – är inte förhandlingsbara. Och ur de värdena växer god politik fram, i USA, Sverige och andra länder.

Det betyder inte att USA och Sverige aldrig blir oense. Vi bör och kommer att bli det; att öppet och uppriktigt tala med varandra om våra intressen är nödvändigt så att vi förstår varandra fullt ut. Men medan vi debatterar våra åsiktsskillnader får vi aldrig förhandla bort våra värden.

Hur kommer Sverige att anpassa sig till att president Obamas tid är slut och en ny period inträder? Jag är förvissad om att Sverige och

USA finner gemensam mark i enlighet med våra gemensamma värden, så som vi har gjort i århundraden.

När det svenska sändebudet inledde förhandlingar med Benjamin Franklin framförde han sina förhoppningar om att man skulle minnas att Sverige var det första landet i Europa som självmant erbjöd USA sin vänskap. Nej, USA har inte glömt och kommer aldrig att glömma.

Nu när jag återvänder till mitt hem i USA tar jag med mig många souvenirer från min tid i Sverige – en dalahäst, verk av svenska konstnärer, fotografier av Stockholms stränder och mycket mer.

Men mina minnen är ännu livligare – ”Bilderna starkare i minnet än när man ser dem direkt”, som Tomas Tranströmer skriver i Samlade dikter. Att flyga snabbare än ljudet i ett Gripenplan. Att åka i öppen röd bil i Stockholms Prideparad. Att ströva på Visbys medeltida gator under Almedalsveckan. Att segla i skärgårdens svala blå vatten. Att se norrskenet dansa på himlen över Abisko.

Och jag kommer alltid att minnas svenskarna, trogna sina värden och förhoppningsfulla om en bättre framtid.

Azita Raji, USA:s ambassadör i Sverige fram till klockan 18:00, fredag 20 januari

Översättning: Margareta Eklöf “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

Washington 18.00: Donald Trump svärs in som president

Jag, Donald John Trump, svär, att jag troget skall utöva Förenta staternas presidentämbete och efter bästa förmåga upprätthålla, värna och försvara Förenta staternas konstitution.

DN “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Trump fortsatt nationalistisk

Analys. I ett nationalistiskt präglat tal lovade Donald Trump att sätta USA framför allt, och riktade sig till alla amerikaner – oavsett utseende, kön och ekonomisk bakgrund. Men det som verkligen kommer att sätta tonen för hans första tid som president är inte orden, utan handlingarna.

En ny presidents allra första tal ses som ett tillfälle att för en gångs skull lägga trätoämnen åt sidan och se till vad som enar amerikanerna.

Sällan har det tyckts svårare än på fredagen.

Donald Trump har inte skapat den polarisering som råder i USA, men han har heller inte ansträngt sig för att minska avståndet mellan människor. När han efter att ha svurit presidenteden, och under regntunga skyar höll sitt första tal i denna roll, bojkottades ceremonin av mer än 60 demokratiska kongressledamöter – och protester pågick eller planerades över hela USA.

Det tal han höll inför de hundratusentals som samlats på The National Mall (betydligt färre än när Obama svors in) hade ett tydligt nationalistiskt budskap, och efter att ha beskrivit USA som ett utsuget land lovade han att hädanefter sätta USA i första rummet – ett USA, som har fått stå tillbaka medan ”trillions and trillions of dollars” i stället lagts på andra länders försvar, andra länders jobb och andra länders välgång. Nyckelfrasen var mycket hårt formulerad:

– Den amerikanska massakern upphör här och nu.

Bilden av USA kändes igen från det mörka tal han höll på Republikanernas konvent i somras, men nu låg en större tyngd på framtids-visionerna. Från och med nu är det USA som gäller: köp amerikanskt, anlita amerikanskt. Och i korta, Trumptypiska meningar betade han av områden som också är väl bekanta: gränskontrollerna, handeln, jobben, kampen mot isla-mismen, hyllandet av militären. Saknades i talet gjorde både muren och de politiska detaljerna: men allt ska bli bra.

Han riktade sig till alla amerikaner, men nämnde explicit de som har det sämre ställt – från ”mödrar och barn” i utsatta stadsområden, till arbetslösa i Nebraskas glesbygd.

Han har gjort samma sak tidigare, till exempel i det tal han höll precis efter valet i november, då han sa att tiden var kommen för att ”läka splittrande sår” och till och med berömde Hillary Clinton. Han gjorde det också i det tal han höll i samband med installationskonserten vid Lincolnmonumentet i torsdags. De talen står i skarp kontrast till den ton som präglade det 71 minuter långa talet från konventet: ”Jag, och bara jag, kan fixa det”, sa Trump då, om USA:s problem.

I dag var ”jag” ersatt av ett tydligt ”vi”, som i ”vi – folket”. Detta är dagen, sa Trump, då makten inte bara lämnas över från ett parti till ett annat, utan från ”Washington” till det amerikanska folket.

Den förmögne affärsmannen lovade att göra rent hus med den politiska eliten (vars grädda satt på balustraden intill honom).

Det har aldrig dröjt länge innan Trump efter ett mer inkluderande tal har återgått till den stil som oftare förknippats med honom, med till synes impulsiva kommentarer och utfall mot kritiker – från främmande makter till krogrecensenter – och mot medierna.

Många har under lång tid trott eller hoppats att Trump ska förändras i takt med att den nya positionens allvar sjunker in. Hittills har det inte hänt. Man kan också undra hur inkluderade alla amerikaner känner sig: många delar inte alls hans syn på USA som varande under existentiellt hot, och bland dem som gör det är viljan till försoning ofta låg. Den Clintonhatiska frasen ”Lås in henne!” hördes i publiken nära podiet också på installationen.

Och frågan är hur stor roll hans tal spelar. Det som verkligen har betydelse är vad som händer nu. Andrew Jackson, som svors in 1829, lovade i sitt tal att inte tänja på presidentmakten och att hedra USA:s ursprungsbefolkning; det dröjde bara några månader innan han lade fram lagförslag som gick i rakt motsatt riktning.

Också Trump har lovat att börja direkt. Inom några dygn vet vi hur.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Donald Trump – från företagare till världens mäktigaste man

1946: Donald Trump föds i Queens i New York, där han växer upp under 1940 och 50-talen. Så småningom börjar han arbeta i pappan Fred C Trumps fastighetsföretag.

1959: Som 13-åring börjar Donald Trump på New Yorks militärakademi. 1963 omplaceras han efter anklagelser om att ha trakasserat en yngre elev. Trump slipper senare att delta i Vietnamkriget på grund av problem med fötterna.

1966: Inleder studier på prestigefulla Penns Wharton school of business. Han börjar nästan omedelbart köpa fastigheter i Philadelphia. Han tar sin ekonomiexamen två år senare.

1971: Donald Trump flyttar till Manhattan, där han blir involverad i större byggprojekt. Skyskrapor i karaktäristisk stil blir hans signum. Donald Trump, som anses utstråla handlingskraft, börjar bli en känd person i USA.

1973: Justitiedepartementet stämmer Trumps företag för att diskriminera svarta potentiella lägenhetsköpare.

1977: Donald Trump gifter sig med Ivana Zelnicova Winklmayr. Samma år föds äldsta sonen Donald jr. Paret får ytterligare två barn – Ivanka och Eric – och skiljer sig 1992. Under äktenskapet anmäler Ivana Donald Trump för våldtäkt, men tar sedan tillbaka anklagelsen.

1982: Donald Trump inviger sitt första Trump Tower på Manhattan tillsammans med New Yorks dåvarande borgmästare Ed Koch. Donald Trump har disponerat skyskrapans tre översta våningar på sammanlagt 3 000 kvadratmeter som sin privatbostad. Räknas som en av världens dyraste privatbostäder.

1987: Ger ut sin första bok, ”The art of the deal”, som blir en succé och ligger 51 veckor på New York Times bästsäljarlista.

1989: Donald Trump pryder för första gången nyhetsmagasinet Times omslag...

1991: Går i konkurs för första gången. Året innan försvann han från tidskriften Forbes topp 400-lista. Han gör comeback först 1996.

1993: Gifter sig med Marla Maples, som ska ha varit Donald Trumps älskarinna under många år. Paret är gifta i sex år och får dottern Tiffany tillsammans.

1996: Donald Trump köper Miss Universum-tävlingen. Han säljer sin ägarandel 2015.

1999: I Larry Kings tv-show säger Donald Trump att han vill ställa upp som presidentkandidat för Reformpartiet. Han avskriver planerna efter tre månader.

2000: I ett framåtblickande avsnitt av ”The Simpsons”, ”Bart to the future”, blir Donald Trump USA:s president.

2004: Blir reality-tv-stjärna i ”The Apprentice”, där deltagarna tävlar om att få ett välbetalt chefsjobb i ett av Trumps företag. Varje avsnitt avslutas med att Donald Trump ger en av deltagarna sparken.

2005: Donald Trump gifter sig med modellen Melania Knauss. Året därpå föds sonen Barron. Donald Trump startar också Trump University, som senare stängs efter kritik och stämningar från studenter som hävdat att utbildningen är en bluff.

2012: Pådrivande i anklagelserna om att Barack Obama är född utomlands. Erbjuder Obama 40 miljoner kronor att ge till valfri hjälporganisation om han visar sitt födelsebevis.

2015: Den 16 juni meddelar Donald Trump att han tänker ställa upp i presidentvalet. I samma tal anklagar han immigranter från Mexiko för att vara våldtäktsmän och droghandlare. Tv-bolaget NBC, där Trumps reality-show visats, bryter kontakterna med Trump efter hans utspel om invandrare.

2016: Donald Trump vinner Republikanernas primärval efter en smutsig valkampanj. I presidentvalet ställs han mot Demokraternas Hillary Clinton. Alla opinionsmätningar pekar ut Clinton som vinnare, men på kvällen den 8 november står det klart att Trump efterträder Barack Obama som president.

2017: Donald Trump svärs in som USA:s 45:e president och flyttar in i Vita huset. Melania Trump och sonen Barron bor tills vidare kvar i Trump Tower i New York.

Mia Holmgren “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ En världsordning ledd av USA kastas på historiens sophög

Analys. Donald Trumps slagord ”America first” kommer att prägla de kommande årens politik, det framgick av den nye presidentens populistiska och nationalistiska tal. Det måste oroa USA:s bundsförvanter runt om i världen.

Trump kom inte med många konkreta besked om vilken politik han ska bedriva, och exakt vad av det som Barack Obama har skapat som ska rivas ned.

Ska man döma av den ton som Trump satte kommer det att bli en radikal omprövning av en stor del av det arv som Obama lämnar efter sig.

Enklast uttryckt: Det blir en övergång från internationalism till nationalism. Den gamla, USA-ledda, världsordningen kastas på historiens sophög.

Inte bara politikens innehåll kommer att ändras, stilen blir en helt annan. En intellektuell, eftertänksam och empatisk president som vill bygga allianser ersätts av en lättretlig, egotrippad och hämndlysten person som bara ska låta sig styras av det som gynnar ett mer självisk USA. Av talet att döma tycks han vara helt i händerna på sin ”strategiske rådgivare” i Vita huset, högerpopulisten Stephen Bannon.

Det framgick tydligt av hans populistiskt präglade samhällssyn som går ut på att striden står mellan Folket och Eliten. Trump förklarade att ”det här är inte bara ett maktskifte mellan olika administrationer”, utan ”vi återlämnar makten från Washington DC till er, det amerikanska folket.”

Inför sin installation hade Trump förespeglat att han skulle hålla ett ”filosofiskt” tal. Traditionellt brukar inte presidenter ge så många konkreta besked om kommande beslut, utan mer ange en vision för framtiden.

Han ropade: ”Från och med nu ska en enda vision styra landet: America first! På alla områden!”

Det innebär enligt Trump att USA inte längre ska ägna sig åt att försvara andra länders gränser, utan försvara USA:s egna gränser (underförstått mot horder av illegala invandrare).

Trump hävdade att USA har spenderat ”biljoner dollar” på utlandet, och gjort andra länder rika, medan tron på ”vårt eget land” har försvagats. I stället ska varje beslut, oavsett om det gäller handel, skatter, immigration eller utrikespolitik, styras av vad som gynnar amerikanska arbetare och amerikanska familjer: ”Amerika ska börja vinna igen, och vinna som aldrig förr.”

Trump slog också fast att USA inte ska påtvinga andra sin livsstil, utan framför allt vara ett lysande exempel för andra. Det blir alltså slut med ”regime change” som republikanen och presidenten George W Bush hade som ideal. Men också på den mer liberala interventionism som demokraten Obama tidvis ägnade sig åt, exempelvis i Libyen.

– Vi ska stärka gamla allianser och bilda nya och förena den civiliserade världen mot radikal islamisk terrorism, som vi ska utrota från jordens yta.

Det var det mest konkreta besked som Trump gav. Och det kan bara tolkas som att USA ska sträva efter att alliera sig med Ryssland för att tillsammans intensifiera kriget mot IS i Syrien, Irak och på andra ställen. Det är ljuv musik i öronen för Syriens Bashar al-Assad och Vladimir Putin.

Samtidigt är det illavarslande för Nato-allierade som de baltiska staterna och Polen. Men också Ukraina, som är invaderat av rysk militär och fick sin Krimhalvö annekterad av Ryssland, har anledning att oroa sig.

Trump nämnde inte ordet Ryssland i sitt tal, men han har konsekvent talat väl om Putin, och undvikit att säga något kritiskt om Moskvas politik. Han har också sagt att han ska se över sanktionerna mot Ryssland, och uttryckt sig förstående om annekteringen av Krim.

Hur snabbt och genomgripande Trump kommer att styra om USA:s utrikespolitik återstår att se. Men riktningen är klar: ”Varje nation har rätt att sätta sina egna intressen främst.”

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Washington 18.00: Donald Trump svärs in som president

Samtidigt som en sammanbiten Donald Trump svor presidenteden inför Högsta domstolens chef John Roberts drabbade kravallpolis samman med demonstranter på flera platser i Washington. Minst 95 personer greps i samband med oroligheterna inför kortegen genom Washington.

Efter att ha svurit eden höll Donald Trump sitt installationstal som var tämligen kort och omsorgsfullt pepprat med nationalistiska slagord. Ingen behöver tveka om att USA under Donald Trump kommer att vända sig inåt, bort från andra länders angelägenheter och från internationella samarbetsavtal. ”Amerika först, Amerika först”, inskärpte den nya presidenten där han stod i gråvädret på det pampiga podiet.

Den enda konkreta utrikespolitiska riktpunkten som framkom i installationstalet var kampen mot radikal islamism. Den ska USA med Trump i spetsen ”utrota från jordens yta”. Och det ska ske här och nu, lät presidenten förstå.

Talet möttes med välvilja men inte precis med applådåskor. Publiken var måttfullt entusiastisk och fyllde inte alltid ut konstpauserna med jubel.

En av Trumps första åtgärder var att införa en nationell patriotdag. Vad det innebär är ännu inte känt.

Det tog heller inte lång tid innan Vita husets webbsida fick ett nytt innehåll. Donald Trump lät snabbt klargöra att Barack Obamas satsning på att minska klimatutsläppen och på förbättrad vattenmiljö ska skrotas.

”Att lyfta de inskränkningarna kommer att kraftigt hjälpa amerikanska arbetare”, står det i ett uttalande. Satsningarna sägs vara ”skadliga och onödiga”. Att avveckla satsningarna kommer att leda till kraftigt ökade löner, hette det i uttalandet.

Vita huset meddelar också att USA:s militär ska ”bli stark igen”. Bland annat ska president Trump utveckla ett modernt missilförsvar för att skydda sig mot attacker ”från stater som Iran och Nordkorea”.

Också sidan för mänskliga rättigheter har raderats från Vita husets officiella hemsida, liksom flikarna för mänskliga rättig-heter och hbtq-frågor.

Under lunchen som hölls efter installationen i Kapitolium gav Donald Trump sin tidigare motståndare Hillary Clinton ett erkännande.

– Jag blev hedrad när jag hörde att den tidigare presidenten Bill Clinton och Hillary Clinton skulle komma i dag. Jag har stor respekt för dessa två människor, sade Trump till gästerna.

Utanför avspärrningarna förekom protester som på några platser urartade i kravaller inför installationsparaden senare på dagen. Demonstranter slog sönder skyltfönster, bilfönster och rullade ut soptunnor på gatorna i Washington DC. Polisen grep minst 95 personer.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se
Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Många gripna efter bråk och stökiga demonstrationer

Protester och kaotiska demonstrationer präglade Washington när Donald Trump svors in som president. Hundratusentals besökare hade kommit till huvudstaden, men det var minst lika många demonstranter som Trumpanhängare under evenemanget. Minst 95 demonstranter greps.

DN i Washington.
En ung kvinna knuffas brutalt av en avsevärt större man, muskulös och nästan två meter lång. Han sliter tag i hennes banderoll med texten ”Framtiden är feministisk”. Mannen har på sig en röd Trumpkeps och är här i Washington för att hylla USA:s nya president. Han lyckas få tag i banderollen och springer sedan därifrån och vevar den ovanför huvudet medan han jublar ”Trump!” En bit därifrån skyddar sig en grupp sittande demonstranter från poliser som sprutar pepparsprej över dem.

Demonstrationer och bråk präglar området kring Kapitoliumbygg-naden i Washington, när Donald Trump svärs in som president på fredagen. Donald Trump blir den president i USA:s moderna historia som tillträder med lägst förtroendesiffror.

– Det beror på att vi lever i ett djupt polariserat land och att Trump är en ovanligt kontroversiell person, säger Peter King, republikansk kongressledamot, till DN.

En bit bort från demonstranterna står Dawn Miller tålmodigt och köar i duggregnet. Hon är pensionär från Fayetteville, North Carolina, och har tre Trumpknappar på sin stickade tröja. Hon är här tillsammans med sin man Tim och de drar en suck av lättnad över att Barack Obama inte längre är president i USA.

– Han hade en sådan gyllene chans att ena vårt land, men i stället splittrade han oss genom att ta ställning mot poliser och vita amerikaner. Han var en rasistisk president och han stödde Black lives matter som är en terroristorganisation, säger Dawn Miller.

Omkring oss har de flesta tröjor och skyltar som signalerar att de inte står på Trumps sida. Demonstranterna på väg mot Kapitolium kallar Trump fascist, kvinnohatare och marionettdocka för Vladimir Putin. Dawn Miller tittar mot demonstranterna och suckar.

– De vet inte vad de pratar om. De har fått en massa fejkade nyheter i sociala medier. Jag tror att de saknar utbildning, säger hon.
Hennes man Tim tycker att de är otacksamma mot Trump.

– Trump har redan skapat en och halv miljon jobb och han har inte ens börjat vara president än, säger han.

Tim Miller syftar på att Trump förhandlat med tre företag om att behålla fabriker i USA, vilket beräknas ha räddat omkring ett par tusen jobb. Bredvid oss i kön står Andrew, en ung collegestudent från Norfolk, Virginia. Han har på sig en röd Trumpkeps med texten ”Make America great again”.

– Det fanns några ögonblick under kampanjen då han uttryckte sig olämpligt. Den där ”grab them by the pussy”-videon, det var nästan en röd flagga. Men i slutänden kände jag att det gick att rösta på honom med gott samvete. Han är inte Hillary Clinton, säger Andrew.

Det är sällsynt med högljudda demonstrationer under en installationsceremoni, som brukar vara stillsamma tillställningar. Men Trump väcker ovanligt heta känslor på båda sidor i detta polariserade land. Under lördagen förväntas mer än 100 olika progressiva organisationer och politiska grupper demonstrera mot Trump.

Många demokrater i kongressen bojkottar ceremonin, i protest mot en president som de ser som främlingsfientlig, kvinnofientlig och fördomsfull. 65 demokrater i representanthuset har gemensamt avstått från att delta i ceremonin, vilket aldrig tidigare har skett. Steve Israel, kongressledamot under lång tid för Demokraterna, som representerar Long Island utanför staden New York, hör till de som tycker att man bör försöka samarbeta med Trump i stället för att bojkotta ceremonin.

– Det är bättre att hålla sig cool än att vara hetlevrad gentemot Trump. Våra strategiska beslut måste utgå från om det kommer att hjälpa oss att vinna nya säten i kongressen. Att bojkotta ceremonin tror jag inte kommer att attrahera nya väljare till Demokraterna. Jag förstår känslan bakom bojkotten, men tror inte att det är rätt taktik för att få partiet att växa, säger Steve Israel till DN.

Strax efter att Trump avslutat sitt installationstal, där han lovar att ena USA som land, fylls avenyerna kring Vita huset av enorma demonstrationståg som protesterar mot Trump. 95 demonstranter grips under eftermiddagen.

Kaoset och protesterna ger en föraning om den enorma demonstration som kommer att anordnas här i Washington under lördagen, då det även anordnas liknande protester i städer runtom i USA och världen.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Moskva skålar för en medgörlig president

Eliten i Moskva skålar i champagne och hyllar en USA-president som inte väntas blanda sig i och kritisera Rysslands agerande. Framför allt firar man att epoken Obama är över.

Under hela valkampanjen utmålades han som prorysk i liberala amerikanska medier. För ovanlighetens skull förmedlade ryska medier ungefär samma bild: Trump är en amerikansk politiker som förstår Ryssland – och framför allt en motsats till Hillary Clinton, som rutinmässigt kallas ”russofob”.

När Trump höll sitt installationstal nämnde han varken Ryssland eller Vladimir Putin. Ändå fann många bedömare i Moskva genast saker att glädjas åt.

”Vi har subventionerat andra länders arméer samtidigt som vi har låtit vårt eget försvar utarmas. Vi har försvarat andra länders gränser och vägrat försvara våra egna”, sa presidenten bland annat – formuleringar ägnade att oroa Nato-medlemmar som har byggt sin säkerhet på amerikanska garantier.

Två experter som intervjuades i tv-kanalen Rossija 24 valde i stället att fokusera på sådana ordvändningar som något positivt, som tecken på att USA inte längre kommer att blanda sig i vad som händer i Ryssland.

Grundstenen i den ryska elitens- Clintonhat är hennes upp-skattande kommentarer vintern 2011, när stora folkmassor protesterade i Moskva mot Putins styre. Sedan dess har ryska medier ständigt sett USA:s hand bakom allt som andas opposition mot Putin – inklusive Majdanupproret i Ukraina 2013–2014.

Sergej Markov, en känd Kremltrogen statsvetare, skrev på fredagen skadeglatt på Facebook om den ryska oppositionens motvilja mot Trump. ”Putinmotståndarna säger ju alltid att de vill förbättra förhållandet mellan Ryssland och väst. Och nu med Trump har vi ju chansen att få en bättre relation med USA. Så varför är de missnöjda? Kanske ville de aldrig ha en förbättrad relation, utan en rysk kapitulation inför väst”, skriver Markov och tillägger att Trump till skillnad från sin företrädare avsäger sig ”koloniala ambitioner” gentemot Ryssland.

Ett annat uppskattat inslag i Trumps tal var löftet att ”utrota radikal islamisk terrorism”, med hjälp av ”nya allianser”. Detta tolkas av bedömare i Moskva som en signal om att USA är villigt att samarbeta mot IS på Rysslands villkor.

Blir det slut på sanktionerna mot Ryssland nu?, frågade Rossija 24:s programledare.

– Nej, jag tror inte att Trump bara slopar dem direkt, svarade USA-experten Jurij Roguljev från Moskva-universitetet.

– Han är ju affärsman. Han kommer att använda dem för att få något i utbyte.

På ett trendigt loft i den före detta Centraltelegrafens byggnad i Moskva samlades politiker, förståsigpåare och journalister till ett Trump-party på fredagskvällen, inbjudna av Maria Katasanova, en excentrisk aktivist på högerkanten.

Washington Posts Moskvakorrespondent Andrew Roth var på plats och rapporterade om skålar i champagne. Festens höjdpunkt var när Katasanova avtäckte en målning föreställande Putin, Trump och den franska högerextremisten Marine Le Pen – personer hon beundrar för att de ”går mot systemet”.

Putin har uttryckt sig uppskattande om Trump, men han avstod från kommentarer på fredagskvällen. En av hans nära allierade, parlamentsledamoten Alexej Pusjkov, lät sig dock intervjuas på tv och förutsåg att Putin och Trump kommer att mötas ”mycket snart”, kanske i Finland. Samtidigt skrev premiärminister- Dmitrij Medvedev ett inlägg på Facebook där han anklagade Obama för att ha startat kriget i Ukraina:

”Obamaadministrationen har förstört relationerna mellan USA och Ryssland, som är sämre än på flera decennier. Detta är ett misstag som kommer att gå till historien.”

Ingmar Nevéusingmar.neveus@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

”Jag grät av lycka på valnatten”

DN:s Lotta Härdelin har följt statsvetenskapsstudenten och Trumpsupportern Elise Stebick, 18. Här är hennes installations dag.
DN “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Kina räknar med kort smekmånad när gåtan Trump ska hanteras

Hundratals av Kinas skarpaste hjärnor – professorer, forskare och experter vid universitet, tankesmedjor och forskningscenter – har den senaste tiden träffats regelbundet i möten, i olika -grupper om hur Donald Trump ska hanteras. DN har träffat några av dem i Peking.

Peking.
Uppgiften är brainstorming, att hitta metoder för att bemöta den nya amerikanska presidentens förväntade utspel. Förslag som sedan vidarebefordras till högre kinesiska myndigheter.

Zhiku kallas det på kinesiska, ett lager av intelligens, som står till förfogande genom att slå sina kloka huvuden ihop.

Det handlar inte minst om att komma med förslag på okonventionella lösningar för att handskas med vad personer i dessa kretsar redan fastslagit blir en väldigt annorlunda amerikansk president.

Li Wei är försenad med en timma när vi ska träffas på Renmin-universitetet. Han är docent i internationella relationer och ursäktar sig med att han suttit fast i brainstorming med sin grupp på universitetet.
– Trumps Twitterpolitik är en stor fråga för oss. Trump har twittrat långt innan han tillträtt som president och visat att den här gången blir det ingen smekmånad i början, säger Li Wei.

Normalt förväntar sig det kinesiska kommunistpartiet annars att smekmånaden med en nytillträdd amerikansk president varar det första året, säger den biträdande professorn på Renminuniversitetet.

– Men för 2017 räknar vi med stora problem och med handelskrig mot USA, säger han. En stor del av Trumps väljare pekar på Kina som en fiende eftersom han har sagt att Kina tagit deras arbetstillfällen.
Om den nya amerikanska presidenten gör allvar av sitt hot att belägga kinesiska varor med en importtariff på 45 procent svarar Kina med samma mynt, enligt Li Wei.

– Vi måste reagera kraftfullt, om vi inte gör det uppmuntrar vi USA att fortsätta.

Det som Li Wei och resten av medlemmarna i den kinesiska hjärntrusten vet om Donald Trumps politiska avsikter har de mestadels hittills inhämtat från hans Twitterkonto. Detta trots att kinesiska myndigheter – rädda för den okontrollerade och snabba spridningen av informationen – blockerade tillgången till Twitter i Kina redan 2009.
Nu har Kina blivit det land som Donald Trump helst gett sig på i sina inlägg på Twitter. Där har han slagit hårt mot Kina i handelsfrågor, om synen på Taiwan, om upprustningen i Sydkinesiska havet och om brist på kinesisk hjälp att hejda Nordkoreas kärnvapen – alla områden där USA och Kina kan komma att kollidera.

Det är lätt att ana frustrationen i Peking: Trump formulerar världspolitik i budskap på 140 bokstäver som kan följas av hela världen. Det är inte så kinesiska ledare har varit vana att föra utrikespolitik. De sitter hellre med andra länders ledare bakom stängda dörrar i artiga utläggningar vars konkreta meningar är svåra att få grepp på.

Liu Weidong, vid Institutet för -amerikanska studier vid Kinesiska akademin för sociala studier, hävdar att Kina inte ska bry sig om Donald Trumps kommentarer på Twitter.

– Twitter är ingen officiell diplomatisk kanal, så Kina bör inte svara med några officiella reaktioner. Vi har ingen skyldighet att göra det, säger han.

Den kinesiska forskaren tror att Trump slutar att använda sitt Twitterkonto som hittills när han blir varm i kläderna som president.

– Normalt förs diplomati och politik som samtal på ett seriöst plan. Den riktiga politiken från USA måste kommuniceras från Vita huset och de andra officiella kanalerna, inte på Twitter. Det är först då Kina ska reagera, säger Liu Weidong.

Donald Trump är inte dum. Han vet vad han kan uttrycka i sociala - medier och vad han inte kan säga, enligt Liu. Till exempel skrev Trump ingenting offentligt om sitt möte med Shinzo Abe, den - japanska premiärministern, när de träffades.

– På Twitter vill Trump bara ge intryck av att han är en person som kan säga vad som helst. Det är en typ av skådespeleri, säger Liu Weidong, om en av slutsatserna som dragits i Peking.

Han redogör därefter för en annan slutledning:
– Trumps syfte är också att ingen ska veta hans nästa drag. Han vill att omvärlden ska se honom som oberäknelig eftersom det skapar en press på motparten.

Liu Weidong tror att det tar mellan ett halvår och ett år innan arbetet med att kartlägga Donald Trump gett slutligt resultat. Då har Kina analyserat och bedömt hur Trumps team arbetar.

– Innan dess behöver vi inte reagera så kraftigt på hans utspel, hävdar den kinesiska forskaren.

Samtidigt föreslår han att Kina vid sidan av de konventionella - diplomatiska kanalerna hittar ett sätt att svara på Trumps twittrande – ett socialt medium där den kinesiska ledningens åsikter kommer fram.

– Det gäller att inte svara Trump, utan att svara hans anhängare på ett roligt och intressant sätt. Det kan påverka deras syn på Kina och på sikt relationen mellan Kina och USA, tror Liu Weidong.

Något som låter som ett oortodoxt förfaringssätt för att komma från Peking – men också som ett vågspel eftersom det kan bli svårt att hitta en ton i kontakten från ledningen i enpartistaten som Trumps väljare omfamnar i stället för att förlöjliga. Tydligt är att alla förslag för närvarande är bra förslag i Peking när lösningar söks på hur gåtan Trump ska hanteras.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Reaktioner från omvärlden

”Nu måste vi hålla samman”
Italien. Påve Franciskus gratulerar Trump och hoppas att hans beslut skall vägledas ”av de andliga och etiska värden som skapat det amerikanska folkets historia”. Påvens förhoppning är ”att det även i fortsättningen skall finnas en plats för fattiga och de som knackar på vår dörr”. Demokraternas gruppledare i parlamentet, Ettore Rosato, fruktar att Amerika ”kommer att vara mer stängt, populistiskt och aggressivt”. Parti-kollegan, Lia Quartapelle twittrar: ”Trumps tal påminner oss om vad högern består av. Lycka till Europa, nu måste vi hålla samman.”

Oro över att kärnteknikavtalet rivs
Iran. Den islamiska republiken Iran har en grundmurad misstänksamhet mot USA som inte precis minskat i och med Donald Trumps tillträde. Den officiella nyhetsbyrån Irna spådde på fredagen att Trump kommer att försöka genomföra sin plan att riva upp avtalet om begränsning av Irans kärnteknik.

På fredagen publicerade Irna ett osignerat debattinlägg på sin hemsida där det förutsägs att Trumps förkärlek för Israel kommer att väga över den tidigare administrationens strävan att närma sig Iran: ”Teherans inställning till den israeliska ockupationen av Palestina och stödet till islamistiska motståndsgrupper kommer alltid att vara ett tvistefrö mellan USA och Iran.”

Arbetstillfällen hotas
Mexiko. Redan före installationen stod det klart att Mexiko kommer att bli Trumps första offer. Den mexikanska veckotidningen Proceso skriver om ”kriget som kommer” och när installationstalet sändes var reaktionerna många i Mexiko.

Det som skrämmer mexikanerna är att Trumps utlovade inrikespolitik hotar den ekonomiska modell som Mexiko närt de senaste 20 åren. Tanken har varit att skapa arbetstill-fällen genom att tillverka de amerikanska bilarna billigare. Under installationen gjorde Trump klart att han ska ta tillbaka de jobben och att varje land har rätten att se till sig självt först. För Mexiko innebär det att amerikanska investeringar på miljardbelopp kommer att bränna inne.

”Stärk handeln, inte biståndet”
Sydafrika. På dagen åtta år har gått sedan Afrika exploderade i glädje över att ha fått sin första president. Över hela kontinenten, inte minst i faderns hemland Kenya, har Barack Obama setts som en afrikan i Vita huset. När Trump svor presidenteden var likgiltigheten total. Ingen inflytelserik politiker nämnde dagens händelse. Den sydafrikanska oppositionsledaren Mmusi Maimane väckte på Twitter försiktigt frågan om Trump tänker öka handeln med Afrika.

”Stärk handeln, inte biståndet”, uppmanade Maimane.

Men att döma av Trumps protektionistiska signaler i talet lär handeln med Afrika inte gynna kontinenten.

Talet gav hopp om förbättrad relation
Turkiet. Donald Trumps löfte om att besegra radikala islamistiska grupper reser frågor i Turkiet. Flera undrar på sociala medier om president Trump kommer att skilja på muslimer och radikala beväpnade muslimer?

Men Trumps tal leder framför allt till förhoppningar om att relationen mellan Turkiet och USA ska förbättras. Bland annat har premiärminister Binali Yildirim sagt att han hoppas att presidentskiftet ska leda till att stödet till kurdiska grupper som strider mot IS i Syrien ska ta slut och att president Trump kommer att utlämna Fetullah Gülen, ledare för Gülenrörelsen som anklagas för att ligga bakom det misslyckade kuppförsöket förra sommaren.

Hökarna vädrar morgonluft
Israel-Palestina. ”Det är en ny tid, och det är bara för palestinierna att inse det”, sade den israeliske ministern Ofir Akunis från styrande nationalistpartiet Likud efter att ha lyssnat till Donald Trumps installationstal. Hökarna i den israeliska regeringen vill annektera bosättningen Ma’ale Adumim, en förstad till Jerusalem, redan i nästa vecka. Men premiärminister Benjamin Netanyahu vädjar till sina koalitionspartners att inte utmana Trump-administrationen.

Den palestinska regeringen lyckönskade Trump, men är inställd på bistra tider. Trump själv har dels lovat att lösa konflikten, dels uppmuntrat Israel att annektera större delen av Västbanken.

”Hoppas han lagt sexismen bakom sig”
Storbritannien. Utrikesminister Boris Johnson välkomnade Donald Trumps maktövertagande:

– Jag vet att miljarder människor önskar honom framgång i de utmaningar som väntar honom de närmaste månaderna och åren. Allt jag kan säga är att vi i Storbritannien kommer att samarbeta nära med president Donald Trump för världens stabilitet, välstånd och säkerhet.

Oppositionsledaren Jeremy Corbyn sade i en kommentar:
– Jag kan bara hoppas att Donald Trump lagt bakom sig sexismen, rasismen och de ned-sättande uttalanden han gjorde om mexikaner och muslimer under kampanjen.

”En väckarklocka för Europa”
Tyskland. Trumps tal borde ses som en väckarklocka för Europa och Tyskland, skriver tidningen Frankfurter Allgemeine i en kommentar. Hans prat om ”America first” var inte bara kärnan i valkampanjen utan blir också ledmotivet i hans presidentskap, menar tidningen och skriver att Europa inte kommer att ha att göra med en president som vill utbyta vänskapligheter, utan en president som vill ha en regim-förändring.

Die Welt uppmärksammar Trumps löfte om att utrota islamistisk terrorism och varnar för att det löftet kan bli farligt och användas om USA får för sig att invadera Mellanöstern militärt.

Erik Esbjörnsson
Erik de la Reguera
Terese Cristiansson
Marianne Björklund
Henrik Brandão Jönsson
Erik Ohlsson
Nathan Shachar
Peter Loewe “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Tillsammans kommer vi att göra Amerika g*reat* igen

När Donald Trump på fredagen ställde sig bakom podiet utanför Kapitolium och talade till det amerikanska folket gjorde han det för första gången som dess president. Här är hela talet ord för ord.

Chefsdomare Roberts, president Carter, president Clinton, president Bush, president Obama, amerikanska medborgare och världens folk: Tack.

Vi, Amerikas medborgare, har nu förenats i en stor nationell ansträngning att återuppbygga vårt land och åter uppfylla dess löfte till hela vårt folk. Tillsammans ska vi staka ut vägen för Amerika och för världen i åratal framöver. Vi kommer att möta utmaningar. Vi kommer att stöta på svårigheter. Men ska klara jobbet.

Vart fjärde år samlas vi i denna trappa för att genomföra det organiserade och fredliga maktskiftet och vi är tacksamma mot president Obama, *first lady* Michelle Obama för deras vänliga hjälp under denna övergång. De har varit fantastiska.

Dagens ceremoni har emellertid en särskild innebörd. För i dag överför vi inte bara makt från en administration till en annan eller från ett parti till ett annat – utan vi överför makt från Washington DC och ger den tillbaka till er, det amerikanska folket. Alltför länge har en liten grupp i vår nations huvudstad plockat åt sig regerandets belöningar medan - folket har fått bära kostnaderna. Washington blomstrade, men folket fick inte dela dess rikedom. Politiker hade framgång, men jobben försvann och fabrikerna stängdes. Etablissemanget försvarade sig själv, men inte vårt lands medborgare. Deras segrar har inte varit era segrar. Deras triumfer har inte varit era triumfer. Och medan de firade i nationens huvudstad fanns det lite att fira för kämpande familjer i hela vårt land.

Allt det där kommer att ändra sig med början just här och just nu därför att detta ögonblick är ert ögonblick. Det tillhör er. Det tillhör alla som samlats här idag och alla i hela landet som tittar på oss. Detta är er dag. Detta är ert firande. Och detta, Amerikas förenta stater, är ert land.

Det som verkligen betyder något är inte vilket parti som styr vår regering utan om vår regering kontrolleras av folket. Den 20 januari 2017 kommer att bli ihågkommen som den dag då folket åter blev landets härskare. Vårt lands bortglömda män och kvinnor kommer inte längre att vara bortglömda. Nu lyssnar alla till er. Ni kom i tiotals miljoner för att bli en del av en historisk rörelse, vars like världen aldrig skådat. I denna rörelses kärna ligger en avgörande övertygelse att en nation finns till för att tjäna sina medborgare. Amerikaner vill ha jättebra skolor för sina barn, trygga bostadsområden för sina familjer och bra jobb åt sig själva. Detta är rättvisa och rimliga krav från en rättskaffens allmänhet.

Men för alltför många av våra medborgare är verkligheten en annan: Mödrar och barn fast i fattigdom i våra innerstäder, sönderrostade fabriker spridda som gravstenar över hela vårt land. Ett undervisningssystem som badar i pengar, men som lämnar våra unga och vackra studenter utan kunskaper och brottsligheten, gängen och drogerna som har stulit alltför många liv och berövat vårt land så mycket outnyttjad potential. Detta amerikanska slaktande tar slut just här och just nu. Vi är en nation och deras smärta är vår smärta. Deras drömmar är våra

drömmar och deras framgång kommer att bli vår framgång. Vi delar samma hjärta, samma hem och samma glänsande öde.

Den ämbetsed jag svor i dag är en trohetsed till alla amerikaner. I många decennier har vi berikat utländsk industri på den amerikanska industrins bekostnad, subventionerat andra länders arméer samtidigt som vi tillåtit den mycket sorgliga utarmningen av vår militär. Vi har försvarat andra länders gränser samtidigt som vi vägrat försvara våra egna och satsat biljoner med dollar utomlands medan Amerikas infrastruktur har saknat underhåll och förfallit. Vi har berikat andra länder medan vårt lands rikedom, styrka och självförtroende har försvunnit bortom horisonten. En efter en slog våra fabriker igen och lämnade oss utan en tanke på de miljoner och åter miljoner amerikanska arbetare som lämnades kvar stranden. Vår medelklass välstånd har slitits ut ur deras hem och omfördelats över hela världen.

Men sådant är förbi och nu ser vi enbart mot framtiden. Vi som är samlade här idag utfärdar ett nytt dekret som ska höras i alla städer, i varje utländsk huvudstad och i varje maktens boning: Från och med denna dag kommer vårt land att styras enligt en annan vision. Från detta ögonblick kommer *America first* att gälla. Varje beslut om handel, om skatter, om invandring, om utrikespolitik kommer att vara inriktat på att gynna amerikanska arbetare och amerikanska familjer. Vi måste skydda våra gränser från andra länders härjningar då de tillverkar våra produkter, stjäl våra företag och förstör våra jobb. Protektionism kommer att leda till storartade framgångar och styrka.

Jag kommer att slåss för er med varje andetag jag tar och kommer aldrig någonsin att göra er besvikna. Amerika kommer att börja vinna igen, vinna som aldrig förr. Vi ska hämta tillbaka våra jobb, vi ska återupprätta våra gränser, vi ska ta tillbaka vårt välstånd och vi ska återskapa våra drömmar. Vi kommer att bygga nya vägar och motorvägar och broar och flygplatser och tunnlar och järnvägar över hela vårt underbara land. Vi kommer att ta vårt folk bort från bidrag och ut i arbete när vi återbygger vårt land med amerikanska händer och amerikansk arbetskraft. Vi kommer att följa två enkla regler: Köp amerikanskt och anställ amerikanskt.

Vi kommer att eftersträva vänskap och goodwill med världens nationer. Det gör vi med ett erkännande att det är varje nations rättighet att sätta sina intressen i främsta rummet. Vi försöker inte tvinga på någon vår livsstil utan låter den skina som ett exempel för var och en att följa. Vi -kommer att förnya gamla allianser och bilda nya och förena den civiliserade världen mot radikal islamistisk terrorism, vilken vi avser att sopa bort fullständigt från jordens yta.

Grunden för vår politik kommer att vara en total trohet till Amerikas förenta stater och genom lojaliteten med vårt land kommer vi att återupptäcka vår lojalitet med -varandra. När man öppnar sitt hjärta för patriotismen finns ingen plats för fördomar. Bibeln berättar för oss hur gott och angenämt det är när Guds folk lever tillsammans i endräkt. Vi måste -uttrycka våra åsikter öppet, ärligt debattera våra meningsskiljaktigheter, men alltid eftersträva -solidaritet. När Amerika står enat är Amerika fullständigt ohejdbart. Ingen fruktan ska finnas, vi är skyddade och vi kommer alltid att vara skyddade. Vi kommer att vara -skyddade av de utomordentliga männen och kvinnorna i vår militär och vårt rättsväsende. Och viktigast av allt: Gud skyddar oss.

Vi måste till slut tänka stort och drömma ännu större. I Amerika förstår vi att en nation bara lever så länge den strävar framåt. Vi tänker inte längre acceptera politiker som bara pratar men inte gör någonting, som ständigt klagar utan att göra något. Tiden för tomt prat är förbi. Handlingens timma är inne. Låt ingen påstå för er att det inte går att göra. Ingen utmaning kan besegra Amerikas hjärta, mod och själ. Vi kom-

mer inte att misslyckas. Vårt land kommer åter att blomstra och utvecklas. Vi står vid födseln av ett nytt årtusende, redo att avslöja rymdens hemligheter, att befria jorden från sjukdomars misär och utnyttja morgondagens energier, industrier och teknologier.

En ny nationell stolthet kommer att fylla våra själar, lyfta vår blick och överbrygga våra klyftor. Det är dags att påminna sig den gamla visdom som våra soldater aldrig glömmer, att vare sig vi är svarta, bruna eller vita så blöder vi alla patriotens samma röda blod. Vi åtnjuter alla samma ärofulla frihet och vi hälsar alla samma storartade amerikanska flagga.

Och vare sig ett barn är fött i Detroits förorter eller på Nebraskas vindpinade slätter så ser de samma natthimmel, de fyller sina hjärtan med samma drömmar och densamme store Skaparen fyller dem med samma livsandar.

Så, ni alla amerikaner i alla städer när och fjärran, små som stora, från berg till berg och från hav till hav, hör dessa ord: Ni ska aldrig mer bli bortglömda. Er röst, ert hopp och era drömmar kommer att forma vårt amerikanska öde och ert mod, er godhet och er kärlek kommer för alltid att visa oss vägen.

Tillsammans kommer vi att göra Amerika starkt igen. Vi kommer att göra Amerika rikt igen. Vi kommer att göra Amerika stolt igen. Vi kommer att göra Amerika tryggt igen. Och ja, tillsammans kommer vi att göra Amerika *great* igen.

Tack!

Gud välsigne er. Och må Gud välsigna Amerika. “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Björn Wiman: Änglarna började gråta när presidenten talade

Det är en kröningsceremoni och ett grymt drama. Sällan har ödet spelat ett grymmare spel än när det placerade Hillary Clinton på podiet där USA:s nya president svor eden. Under en hel timme står hon där i det råa gråvädret, i kritvit kappa och ett stelt leende.

Runtomkring syns och hörs demokratin – dess former håller även under en exceptionell händelse. Det finns en trygghet i detta. På podiet kindpussar, jovialiska handslag och ryggdunkar, ledigt umgänge the american way.

Till slut kommer kejsaren. Han är inte naken, utan bär sitt signatur-plagg, den långa klarröda slipsen hängande långt nedanför byxlinningen.

”När fascismen kommer till Amerika kommer den att vara svept i den amerikanska flaggan och bära ett kors” är ett citat från 30-talet som felaktigt brukar tillskrivas författaren Sinclair Lewis.

Det kanske inte var fascismen som kom i röd slips till USA i går kväll, men något nytt var det, något nytt under ett uråldrigt ceremoniel. Den nya presidenten höll sitt tal i samma installationsprocess där Abraham Lincoln talade om sin önskan att förbinda nationens sår efter

inbördeskriget och där Franklin D Roosevelt sade att det enda vi behöver frukta är fruktan själv.

Nu talade den nya presidenten – och änglarna började gråta. En knuten näve är hans första gest. Vi har hört talet förr, många gånger. USA:s nya ledare, världens mäktigaste man höll ett kampanjtal, fyllt av hänvisningar till ”folket” – det ord som demagoger och tyranner genom historien använder för att hänvisa till sina egna, grövsta tankar. Skryt och tomma ord, de patenterat aviga handrörelserna, grov nationalistisk och populistisk retorik. ”Vi gjorde det”, twittrar Ku Klux Klan-ledaren David Duke under talet.

De som till äventyrs hade hoppats på en enande, värdig maning till lugn och försoning blev besvikna. Den minst populära nya presidenten i USA:s historia tillträdde med aggressiva gester och till ljudet av dämpade applåder.

Den musikaliska inramningen under ceremonin är på skolavslutningsnivå. Det är halvtomt på The Mall under den stora installationen – en sorglig syn, som visar hur delat USA är. Det är som om halva landet har valt att stoppa fingrarna i öronen och inte låtsas om det nya som tog sin början på fredagen.

Nu har kejsaren fått sin krona. Änglarna började gråta när han talade. Och en knuten näve var hans första gest.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Experten: Bombastiskt men utan innehåll

Bombastiska fraser och nationalism, men tomt på innehåll. Enligt retorik-experten Fredrik Söderquist liknade Donald Trumps installationstal mest ett valkampanjtal. Den nya presidenten uttryckte sig inte statsmannamässigt.

Donald Trumps första tal som president på Capitol Hill liknar inte någonting annat. Han bröt mot alla förväntningar och ”trumpifierade” installationstalet, enligt Fredrik Söderquist, som är retorikexpert kopplad till Södertörns högskola.

– I det här sammanhanget väntar man sig en presentation av presidentens politiska visioner. Donald Trump höll ett oerhört polemiskt tal, i en helt ny genre, säger Fredrik Söderquist.

– Han hyllade folket och sig själv och smädade sina föregångare. Talet var bombastiskt och fyllt av nationalism, populism och överdrifter. Han pratade i korta meningar, det var fraser och sammanfattningar som staplades på varandra. Donald Trump talade på samma sätt som han twittrar.

Donald Trumps tal genomsyrades av löften om att alltid sätta Amerika och amerikanska intressen först. Ett så pass patriotiskt anslaget är ovanligt, enligt Fredrik Söderquist.

– Om man hade bytt ut USA mot Tyskland i talet undrar jag vilka känslor det hade väckt.

Fredrik Söderquist tycker också att installationstalet var väldigt tomt på innehåll.

– Han förklarade hur eländigt USA har blivit. Den här dagen är startpunkten på något fantastiskt. USA ska bli stort igen. Hur det ska gå till fick man inte veta. bara att man förväntas vara gudfruktig och patriotisk, säger Fredrik Söderquist.

– Barack Obama har också hyllat folket i sina tal, men då har det alltid varit kopplat till saker han vill genomföra.

Var president Donald Trump statsmannamässig?

– Möjligen i inledningen av talet, men inte som helhet. Talet var väldigt tomt på underhåll. Det var en utveckling av tacktalet han höll i november.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Carsten Jensen. ”Danmark är inget föredöme för yttrandefriheten”

Carsten Jensen, aktuell med krigsromanen ”Den första stenen”, ser mörkt på framtiden. Boklördag träffar en stridbar dansk som inte vill luta sig tillbaka och njuta av Västerlandets undergång.

1972 gjorde Carsten Jensen sin första resa till Afghanistan. 19, långhårig och äventyrslysten. Han visste inte då att han 45 år senare skulle vara en av det krigshärjade landets främsta röster i Norden, med en reportagebok, otaliga tidningsartiklar och tv-debatter – och nu även en roman, ”Den första stenen”.

Men det blev fem resor till. Och en allt mer missmodig inställning till situationen i ett land som nu går in på sitt 38:e år av krig.

– När jag var där 2002 hade -talibanregimen precis fallit. Jag var skeptisk till den amerikanska invasionen. Men alla afghaner som jag pratade med var så glada över att vara kvitt talibanerna. Så jag kom tillbaka som en anhängare av åsikten att invasionen var ett riktigt -beslut. Det var en position jag hade ett par år, fram till att talibanerna kom tillbaka med ny styrka och vi ökade vår närvaro i ett krig som jag förstod att vi aldrig skulle vinna. Det var ett meningslöst krig. Vi hade missförstått det afghanska samhället och allierat oss med fel killar.

Carsten Jensen tar emot i sin lägenhet i stadsdelen Østerbro i Köpenhamn. Det är svalt i de stora rummen. Han har precis kommit

tillbaka från födelsestaden Marstal på Ærø, ön i den danska skärgården som 2006 blev berömd genom romanen ”Vi, de drunknade”.

I vardagsrummet med skinnfåtöljer, braskamin och etnografiska konstföremål tänder Carsten Jensen en ljusslinga i en 43 år gammal benjaminfikus. I det andra hörnet står en yuccapalm med 34 år på nacken och ett 21-årigt kinesiskt pengaträd. Carsten Jensen har god hand med växter. Annat är det med hans romanfigurer. ”Den första stenen” följer inte bara den moderna thrillerns tempo, utan också dess tendens att inte skygga för extremt brutala våldsscener.

Det är kort sagt många som dör.

Även krigsdataspel spelar en betydande roll, inte bara för romanens struktur. Det gäller även för dess handling, som kretsar kring livet i en dansk pluton i provinsen Helmand. Plutonen förråds av en av sina egna. Och snart inleder soldaterna en hämndjakt på förrädaren, vars livsfilosofi är modellerad efter dataspelens beräknande och inte minst lekfulla logik där olika avatarer erbjuder möjligheten att växla mellan olika identiteter. Jakten går allt djupare in i talibankontrollerade områden. Gränsen mellan ont och gott, rätt och fel, löses upp i en verklighet bortom ära och tapperhet.

Paralleller har dragits till handelsmannen Kurtz i Joseph Conrads klassiker ”Mörkrets hjärta”. Men Carsten Jensen har snarare inspirerats av Arthur Rimbauds livsöde, den franske poeten som slutade som vapenhandlare i Etiopien.

– Han sa det berömda ”Jag är en annan”, fast på franska med en felaktig form av ”vara” så det låter som om han pratar om jag i tredje person, säger Carsten Jensen.

Hur krig representeras är en viktig fråga för romanen. Soldaterna i berättelsen filmar ständigt med sina hjälmkameror och klipper ihop olika versioner av sina erfarenheter. Men i slutändan misslyckas de med att skapa meningsfulla berättelser om det som de varit med om.

– Jag läste mängder av krigs-romaner när jag skrev för att veta vilken tradition jag klev in i. Alla stora krigsromaner från 1900--talet är skrivna av de som varit med och sett kriget med egna ögon. De är också alla antikrigsromaner på sätt och vis. Men arketypen för alla krigsberättelser är ”Iliaden”. Det är en fantastisk epik om hur krig adlar män, men också en fruktansvärd berättelse om hur folk förlorar allt, sin värdighet, sina liv. Båda de två hållningarna har varit viktiga för mig.

2002 landade de första danska Natotrupperna i Afghanistan. På ett minnesmonument bara tio minuters promenad från Carsten Jensens bostad går det att följa insatsen genom namnen på de stupade. Totalt 43 stycken. Den sista dödades 2014.

– Danmark var den Natopartner som relativt sett förlorade flest män. I början var det en stor sak. Men mot slutet av kriget hamnade nyheterna om dödade allt längre bak i tidningarna.

Carsten Jensen besökte de danska styrkorna 2009 för att göra research till romanen, en resa som slutligen fick honom att ändra åsikt om kriget.

– De hade ingen aning om vad de sysslade med. De var impopulära hos lokalbefolkningen, som såg dem som främmande inkräktare snarare än trevliga danskar. Och danskarna hade blivit tillsagda att de var där för att skydda lokalbefolkningen mot talibanerna, men insåg

snart att det var lokalbefolkningen som var talibanerna, att de som de skulle skydda var de som sköt mot dem.

Den USA-ledda invasionen avslutades officiellt 2014. Men inbördeskriget pågår fortfarande. Helmand, provinsen som danskarna var stationerade i, kontrolleras nu till 85 procent av talibanerna. Bara de senaste veckorna har det gått att läsa om upptrappade strider. Samtidigt gör IS framsteg i landet, medan regeringen, vars mandat är högst tvivelaktigt efter misstankar om valfusk 2014, inte är stark nog att få grepp om situationen.

Men den lågintensiva konflikten har hamnat i skuggan av bland annat kriget i Syrien, och i Danmark har man definitivt slagit dövörat till. Befolkningen är trött på att höra om Afghanistan, menar Carsten Jensen.

– Samtidigt fanns det en kult kring kriget, och om man kritiserar det får man höra att man inte respekterar soldaterna och deras mod, att man är odansk och opatriotisk.

Han slår frågande ut med händerna, och menar att det är lågt i tak i det danska debattklimatet.

– Normalt sätt pratar vi inte om -patriotism, om att vara dansk eller odansk. Danmark som yttrandefrihetens föredöme är en myt. Sanningen är den att de humanistiska synpunkterna är undanträngda, säger han.

Bakom skrivbordet i arbetsrummet lutar sig travar med böcker om Afghanistan mot varandra. När uppmärksamheten kring de danska insatserna i kriget var som störst var Carsten Jensen relativt ensam om sin fräna kritik. Enda sättet att vinna var att vara den som hade mest kunskap.

– Afghanistan är en ändlös tragedi, säger Carsten Jensen och fortsätter:

– Jag tror att enda lösningen på lång sikt är att alla grannländer, inklusive Iran, Pakistan, Kina, Ryssland och Indien slår sig ner med talibanerna och den afghanska regeringen för att hitta en diplomatisk lösning. Något som definitivt inte kommer att innebära en framtida demokrati. Det är ett som är säkert. Vi gjorde hopplöst fel i valet av allianspartner, de kriminella krigsherrarna, då vi ville skapa demokrati. Och så var projektet dödsdömt. Det är ett helt förstört land.

Carsten Jensen är pessimist. Det märks inte på honom. Men det märks i romanen. Och framför allt märks det i hans ofta drastiskt formulerade artiklar, publicerade på bland annat Dagens Nyheters och Sydsvenskans kultursidor.

– Milan Kundera, som jag beundrar mycket, skrev en gång en tragisk historia om ett par som förlorade sitt barn, vilket naturligtvis är det värsta som kan hända. Men, menade Kundera, de lyckades därigenom återta sin intellektuella frihet. När du är far eller mor till ett barn har du ingen rätt att tänka pessimistiskt om världen, menade Kundera. Men om du inte har ett barn är du fri att tänka vad du vill.

Vi sitter i taximörkret längs med Øster Søgade, på väg till en afghansk förening där Carsten Jensen ska hålla ett anförande.

– Jag hade ett tillfälle, på morgonen när jag hörde att Trump hade vunnit valet, då jag tänkte, okej, jag har som mest 20 år kvar att leva. Varför inte bara luta sig tillbaka och njuta av den västerländska

civilisationens undergång, något som garanterat kommer att bli spektakulärt och underhållande. Men jag kunde inte. Även om jag är något av en cyniker. För jag har en dotter som ska leva i det. Det är hennes liv. Det är hennes framtid.

Arvid Jurjaks “

“ **Ålder: 64.**

Yrke: Författare, journalist, debattör.

Aktuell: Med romanen ”Den första stenen” som utkommer i dagarna på Albert Bonniers förlag i svensk översättning av Fredrik Ekelund. Har i Danmark nyligen också gett ut reportageboken ”Krigen der aldrig ender” tillsammans med den norske journalisten Anders Hammer.

Bor: Köpenhamn och Marstal.

Familj: Hustrun Liz Jensen, brittisk författare, och dottern Laura från ett tidigare äktenskap.

Tidigare utgivning på svenska: ”Jorden i munnen”, 1992 (Norstedts). ”Jag har sett världen börja”, 1997 (DN). ”Jag har hört ett stjärnskott”, 1998 (DN).”Konsten att se sig själv i nacken”, 2003 (Natur & Kultur). ”Vi, de drunk-nade”, 2008 (Albert Bonniers förlag). ”Sista resan”, 2009 -(Albert Bonniers förlag). ”Ut”, 2011 (Albert Bonniers förlag). “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ De förutspådde en Donald Trump.

DN:s Kristofer Ahlström och Jonas Thente tipsar om sju skakande föraningar i litteraturen

”Tjänarinnans berättelse”
Margaret Atwood (1985)
I kapitel tjugoåtta av Atwoods science fictiondystopi ges en kort beskrivning av hur USA förvandlades till den kristet fundamentalistiska, fascistiska republiken Gilead: ”Till en början lade de skulden på islamistiska fanatiker... det var då de upplöste Konstitutionen. De sa att det bara skulle vara tillfälligt.” Vad som i stället sker i Konstitutionens frånvaro är att medborgarnas rättigheter försvagas till intet. Landet är avskuret från resten av världen.
Muslimer och svarta deporteras till Apartheidliknande områden och kvinnor blir till manlig egendom att befrukta mot deras vilja. Om de är fruktbara, vill säga - de infertila kvinnorna skickas till arbetsläger där de sakta tynar bort.
I ett Trumpvälde som präglas av rasism och kvinnohat, där mexikaner ska deporteras, muslimer likställs med terrorister och vägras inträde i landet, och aborträtten för kvinnor kringskärs, är Atwoods skräcksaga från Reaganåren mer aktuell nu än den någonsin var då.

”Död zon”
Stephen King (1979)
När Stephen King fick frågan i en tv-intervju om han funderat på att skriva en skräckhistoria om Trump som president svarade han kort: ”Den skrev jag redan för 37 år sedan.”

I ”Död zon” är Greg Stillson en bufflig entreprenör inom byggbranschen som trots sina aggressionsproblem och sin usla impulskontroll lyckas göra politisk karriär med tokpopulistiskt budskap. På sina kampanjmöten, som ofta urartar i rena spektakel, uppträder han på scen i bygghjälm (snarlik Trumps gruvarbetarhjälm) och ropar till publiken ”Jag är folkets röst!” (snarlikt Trumps deklarerande att ”Jag är er röst!”).

Men Stillson är inte bokens huvudperson, bara den mest färgstarke. Istället berättas Kings bok genom Johnny Smith, en alldaglig man som har förmågan att se in i framtiden. När han möter Stillson och skakar dennes hand får han en vision: Stillson kommer vinna presidentvalet och inleda ett presidentskap som leder fram till ett världsomspännande kärnvapenkrig som ödelägger allt liv på jorden.

”Hungerspelen”

Suzanne Collins (2008–2010)

Det första som Amerikas nyvalde narcissistpresident väljer att göra är att ge sig ut på en ”segerturné” i de stater där han vann flest elektorsröster. Alltså samma typ av pr-kampanj som iscensätts i ”Hungerspelen”-böckerna där vinnarna av den tv-sända realityshowen får åka runt som regimens troféer i olika distrikt för att visa upp sig för proletärerna. Många liknelser har även gjorts mellan Trumps sätt att med dokusåpans retorik och berättarteknik förvrida huvudet på väljarna, och hur den auktoritäre presidenten Snow för landet i ”Hungerspelen” manipulerar befolkningen med samma bröd och skådespel, samma illusioner om framgång och ära.

”Transmetropolitan”

Warren Ellis (1997–2002)

Antihjälten Spider Jerusalem i Warren Ellis grafiska cyberpunkepos till mästerverk ”Transmetropolitan” (1997–2002) tvingas tillbaka till den grävande journalistiken av ekonomiska skäl: en eremittillvaro med droger och högteknologiska vapensystem har tärt på hans förlagsförskott. Med den legendariske journalisten Hunter S Thompson som uppenbar förebild låter Ellis sin Spider ta sig an presidentkampanjen i ett framtida USA som är nedslummat av mediala droger, grasserande religiösa sekter och obeveklig klasslogik, och fäller den republikanske kandidaten Bob Heller utan att ens behöva bemöta honom: det räcker att visa upp och citera honom. En faktiskt ännu värre presidentkandidat träder fram. Till och med nihilisten Warren Ellis var här alltså fel ute. Han kunde inte tänka sig att en Bob Heller/Trump skulle överleva en presidentkampanj.

”Parable of the talents”

Octavia E Butler (1998)

Svarta kvinnor är det minst sagt ont om i science fictionlitteraturen, men Octavia E Butler är en av dessa sällsyntheter och räknas till genrens hårda kanon. ”Parable of the talents” publicerades 1998 som del två i en serie som aldrig avslutades eftersom Butler drabbades av skrivkramp och övergick till andra verk. I Parable-serien försöker en grupp människor skapa en utopisk koloni i ett Kalifornien härjat av storföretag, miljöproblem, våld, religiös fundamentalism och ökande klyftor mellan rika och fattiga. I del två dyker senatorn och blivande presidenten Andrew Steele Jarret upp med sin aggressiva högerkristna populism och sin slogan: ”Make America great again”. Tro det eller ej. Jarret är en karismatisk vettvilling som gärna smädar sina fiender och håller sig med anhängare som gärna bränner häxor på bål, och med häxor menas till exempel muslimer och judar. Till skillnad från hos Donald Trump är det inte Mexiko som är den bekymmersamma grannen. Det är det demokratiska Kanada.

”Sånt händer inte här”

Sinclair Lewis (1935)

1935 var en tid av arbetslöshet och soppkök i USA och på Madison square garden i New York hyllades Adolf Hitler av 20 000 tyskvänner som hånfullt judifierade den sittande presidentens namn till ”Rosenfeld”. I Lewis roman vinner den bigotte och demagogiske senatorn ”Buzz” Windrip presidentvalet 1936 med stöd av de hungrande massor som anses sig vara förfördelade och bedragna av judiska bankirer. Vad som följer är koncentrationsläger för motståndarna, dödsstraff för kommunism och omedelbar invasion av fienden Mexiko. När Lewis skrev sin roman saknades knappast demagoger av Windrips snitt. Till de mer namnkunniga hör Henry Ford, tidningsgiganten William Randolph Hearst och flyghjälten Charles Lindbergh.

”Konspirationen mot Amerika”

Philip Roth (2004)

1940 blir flygarhjälten Charles Lindbergh vald till USA:s president i Philip Roths kontrafaktiska roman ”Komplotten mot Amerika”. Roth använder sig i sin roman av verkliga gestalter men sätter in dem i nya sammanhang. Lindbergh förtjänade sina sporrar när han som förste man flög över Atlanten i planet ”Spirit of S:t Louis”. Senare kidnappades hans förstfödde son och hittades död i en kriminalgåta som fascinerade hela USA. Så långt den faktiska historien. Roth utgår från Lindberghs omvittnade antisemitism och beskriver hur han med hjälp av medierna, sin karisma och ett isolationistiskt program - USA har inget med andra världskriget att göra och bör inte lägga sig i - blir president, medan judarna i Amerika skuldbeläggs och börjar behandlas som om det vore Tyskland 1938.

Kristofer Ahlström kristofer.ahlstrom@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Niklas Orrenius: De unga terroranhängarna utgör ett hot mot oss alla, inte minst mot andra muslimer

Han linkade in på akuten i Helsingborg mitt i natten, svårt plågad, med händerna mellan benen. Två sjuksköterskor klippte försiktigt upp hans svedda mjukisbyxor, kände dunsterna av bensin, rök och bränt kött. Huden på lårens insidor hade smält och klumpat ihop sig i sjok.

De gav honom morfin mot smärtorna. Han hade grillat vid havet, sa han, och råkat sätta fyr på sig själv. Sköterskorna undrade. Grillat? Vädret var uselt: åtta grader, regn, kalla vindar från Öresund.

Snart skulle det visa sig att den brännskadade nittonåringen från Landskrona var en islamistisk terrorist.

Några timmar tidigare hade han och hans storebror tagit sig till konstnären Lars Vilks ensligt belägna hus. De hade krossat köksfönstret, sprutat in bensin och tänt på. Köksgardinerna brann bra men även bröderna fick bensin på sig och fattade eld.

Deras delvis smälta jackor hittades nästa dag på Lars Vilks gräsmatta, tillsammans med två knivar. I jackfickorna: en kallelse till folktandvården, ett körkort och ett gymkort, allt med brödernas namn på.

Detta hände 2010. I tingssalen nekade bröderna, men kunde inte låta bli att uttrycka hat mot Lars Vilks, som efter sin Muhammedteckning från år 2007 lever under dödshot från flera terrorgrupper.

Bröderna dömdes till två respektive tre års fängelse. De har nu avtjänat sina straff. Förra våren knackade jag på hemma hos den äldre brodern. Han sa att han inte är något hot mot Vilks: Jag är inte arg längre. Samtidigt kunde jag på brödernas Facebooksidor se att de fortfarande hyllar våldsam islamism.

I veckan kom en rapport från NCT, Nationellt centrum för terrorhotbedömning. Budskapet: islamistiska ensamvargar som agerar på egen hand är det största terrorhotet mot Sverige. När jag hörde om rapporten tänkte jag på förundersökningen om Vilksbranden, och upptäckten när jag läste den: Att en tredje person troligen var inblandad.

En kompis till bröderna, som jag här kallar för Amjad, gav den yngre brodern alibi. Amjad hävdade att han hämtat honom efter grillolyckan och kört honom till sjukhuset. Hans berättelse hade stora luckor och han ljög om centrala saker. Utredarna fattade misstankar. Men åklagaren ansåg att det inte var någon idé att åtala Amjad, eftersom han inte kunde knytas till brottsplatsen.

Amjad är i dag i 25-årsåldern. Bland demokratiskt sinnade muslimer i Skåne har han gjort sig känd som en hårdför aktivist och terroranhängare. Han utmanar -öppet imamer och andra som tycker att det är viktigt med dialog och att delta i det svenska samhället.

En väl insatt källa berättar att Amjad tillhör en krets av skånska unga muslimer, kring 50 personer, som följer okunniga och väldigt extrema predikanter. De radikala budskapen sprids i en Skype-föreläsningscirkel, enligt min sages-person. Min källa, som själv är djupt troende muslim, vill vara anonym eftersom hen ser Amjad som en jättefarlig kille.

På Amjads Facebooksida hittar jag terrorstöd och judehat. Han hyllar Usama bin Ladin: Han är king. Demokrati är bara skit. När jag ringer Amjad vill han inte säga så mycket om natten när Lars Vilks hus stacks i brand. Bara att det var länge sedan och att bröderna blev oskyldigt dömda. När jag frågar om hans bin Ladin-hyllning avslutar han samtalet.

Amjad är tyvärr inte ensam. De senaste åren har jag i tjänsten följt unga terrorsympatisörer från Landskrona, Helsingborg, Västerås, Gävle, Lund, Eskilstuna, Örebro, Uppsala, Malmö, Göteborg och Stockholm och ännu fler orter. De utgör ett hot mot oss alla inte minst mot andra muslimer. Det är svårt att släppa min källas ord om Amjad:

Jag är väldigt orolig för vad han kan göra.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Ryssland anklagas för att vilja stoppa Cyperns enande

Efter den påstådda inblandningen i USA-valet säger källor till sajten Politico att Ryssland har ett nytt projekt: att stoppa återföreningen av Cypern. Enligt sajten går nationalistpartier och den cypriotiska kyrkan Moskvas ärenden.

Chansen att Cypern ska kunna återförenas efter mer än 40 år av delning är större än någonsin i år. De båda sidornas ledare – president Nikos Anastasiades för den internationellt erkända grekcypriotiska republiken och Mustafa Akinci för den turkcypriotiska sidan – är båda beredda till långtgående kompromisser.

I förra veckan hölls ett toppmöte i Genève där även Grekland, Turkiet och Storbritannien var närvarande. Men det slutade i fiasko sedan Greklands utrikesminister Nikos Kotzias uttalat sig kategoriskt om de turkiska styrkorna som ockuperar norra Cypern.

Samtidigt kommer nu uppgifter om rysk inblandning i fredsprocessen, från Brysselsajten Politico Europe. Enligt sajtens källor på den grekcypriotiska sidan oroar sig många för att Moskva använder sociala medier, nationalistpartier och den ortodoxa kyrkan i syfte att underminera fredssamtalen.

– Regeringen är medveten om Rysslands aktiviteter och följer situationen, säger en källa som står nära regeringen.

I december deltog Rysslands ambassadör på Cypern, Stanislav Osadtjij, i ett möte med fem partier som samtliga är emot planerna på återförening. Enligt vittnen fick ambassadören en stående ovation när han presenterades.

Några dagar senare kallades han upp till utrikesministeriet i Nicosia för att förklara sig. Han slog fast att Ryssland ”uppriktigt önskar en lösning på Cypernproblemet.”

Många tror ändå att en återförening inte skulle ses med blida ögon i Moskva. Bland annat skulle det innebära att en långvarig konflikt mellan Natoländerna Grekland och Turkiet lades till handlingarna – det är dåliga nyheter för en stormakt som gärna vill söndra och härska.

Dessutom skulle en återförening öppna för en gasledning mellan -Israel och Turkiet, vilket minskar beroendet av rysk gas i regionen.

Cirka 40 000 ryssar bor på Cypern, ett favoritresmål för personer ur landets elit med pengar att gömma undan.

Den ortodoxa religionen är en annan sak som förenar ryssar och grekcyprioter. Lägg därtill Rysslands nygamla makt-position i östra Medelhavet – och det blir begripligt att Moskva möjligen anser sig ha rätt till en plats vid bordet när -Cyperns öde avgörs.

Men i samtalen i Schweiz har bara ”hemländerna” Grekland och Turkiet, samt den forna kolonialmakten Storbritannien deltagit.

Vladimir Tjizjov, en rysk diplomat i Bryssel, har reagerat kraftigt på Politicos rapport, som han ser som ”antirysk hysteri”:

”Övernitiska desinformationskämpar arbetar dygnet runt för att peka ut Ryssland som skyldigt till all världens problem”, skriver han på Facebook.

Häromdagen slog utrikesminister Sergej Lavrov fast att Cyperns säkerhet inte bör garanteras av två eller tre länder, som nu, utan av FN:s säkerhetsråd – vilket skulle ge Ryssland vetorätt.

Detta fick grekcypriotiska nationalistpartier att attackera president Anastasiades för att han hade stängt ute Ryssland från förhandlingarna ”mot den överväldigande majoritetens vilja”.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. En delad ö

Cypern är delat sedan 1974, då Turkiet sände militär till ön efter en statskupp organiserad av grekisk militär.

Den internationellt erkända republiken Cypern i söder har grekcypriotisk befolkning, i norr finns den turkcypriotiska republiken Norra Cypern, erkänd bara av Turkiet.

Uppåt 80 procent av befolkningen på ön är grekcyprioter, medan cirka 20 procent är turkcyprioter. Norra Cypern omfattar i dag cirka 37 procent av öns yta.

En plan för återförening 2004 röstades ned av 76 procent av grekcyprioterna, medan 65 procent av turkcyprioterna sa ja. “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Maktkampen i Gambia följs av hela kontinenten

Analys. Gambias nya president Adama Barrow twittrade på fredagskvällen att landets tidigare president Yahya Jammeh har gått med på att lämna sin post. Nu väntar en känslig balansgång för den västafrikanska staten.

Adama Barrow, som för bara tio år sedan arbetade som säkerhetsvakt i London, lyckades ena oppositionen och vinna fjolårets val i Gambia. Men företrädaren på posten, den excentriske despoten Yahya Jammeh, vägrade in i det sista att ge sig. Ändå behöll Barrow lugnet och mana-de till lugn genom hela krisen. Han har visat sig statsmannamässig redan innan han tillträtt sitt ämbete.

Västafrika har befäst sin position som den region i Afrika där demokratin fått starkast fäste. Den militära insatsen skedde inom ramen för Ecowas, den västafrikanska organisationen för regional ekonomisk integration. På fredagen fanns omkring 7000 soldater från Senegal, Nigeria, Ghana, Togo och Mali utanför huvudstaden Banjul, redo att tvinga bort Jammeh med våld om det skulle behövas. Först efter att FN:s säkerhetsråd gett klartecken korsade de första trupperna gränsen till Gambia för att pressa Jammeh att ge sig.

När stormen bedarrat är sedvanliga bakslag att vänta. Barrow tar över en statsapparat som är impregnerad av Jammehs 22-åriga maktinnehav och säkerhetsstyrkorna som haft stor makt under den förra regimen lär försvara sina positioner. I gravt korrupta miljöer som Gambia sitter

dessutom en rad tjänstemän på stolar som de fått inte på grund av meriter utan kontakter. De lär inte entusiastiskt svepas med i den förändringsvåg som nu drar över landet.

När rättvisa ska skipas gäller det att inte skrämma bort utan inkludera delar av det gamla etablissemanget i processen. Att Jammeh först erkände sig besegrad men sedan backade en vecka senare berodde sannolikt på att han skrämdes av oppositionens tal om att ställa ansvariga för människorättsbrott inför rätta.

Gambia är geopolitiskt obetydligt men signalerna ger resonans över hela kontinenten där en tredjedel av alla länder styrs av despoter som regerat i minst 15 år. De kan förefalla oberörda men följer nog med stort intresse vad som sker i Gambia. I vissa länder har ledarna redan för länge sedan gett upp sina demokratiska ambitioner.

Gambias invånare lär vilja se rättvisa efter två decennier av upprepade människorättsbrott. Konsekvenserna för de ansvariga kan bli förödande. Det kan innebära att en del regimer i Afrika drar åt tumskruvarna ytterligare ett snäpp, av rädsla för att möta samma öde som Yahya Jammeh.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN 21 jan 2017

Trumps närmaste

Donald Trumps administration består av framför allt manliga militärer och miljardärer. Bland dem finns även klimatförnekare och rasistmisstänkta.

Presidentens stab i Vita huset.

Vicepresident
Mike Pence
Evangelistisk abortmotstån- dare med en förkärlek för stora skatte-sänkningar och diskrimineringsmöjliggörande lagstiftning.

Chefsstrateg
Steve Bannon
Affärsman och tidigare chef för den högerpopulistiska sajten Breitbart som publicerat antisemitiskt, sexistiskt och rasistiskt material.

Nationell säkerhetsrådgivare
Michael Flynn
Pensionerad general som anser att islam är en ideologi, inte en religion, och att trosläran är USA:s största hot.

Stabschef
Reince Preibus
Jurist och Republikanernas ordförande. Har ett brett kontaktnät och sägs kunna överbrygga klyftan mellan Trump och hans motståndare i kongressen.

Kommunikationschef
Sean Spicer
Får uppdraget att leda Vita husets externa kommunikation. Spicer hade den 22 december utsetts till Vita husets pressekreterare.

Topprådgivare
Svärsonen Jared Kushner
Får den framträdande rollen som en av presidentens närmaste män, senior advisor, tillsammans med Reince Priebus och Steve Bannon.
KLAR

Andra toppchefer

CIA-chef
Mike Pompeo
Ex-militär och anhängare av högerpopulistiska Tea Party-rörelsen. Vill att visselblåsaren Edward Snowden ska dömas till döden.

Miljömyndighetschef
Scott Pruitt
Klimatskeptiker med starka band till fossilbränsleindustrin. Har motsatt sig Obamas miljöpolitik.

Myndighetschef för småföretagande
Linda McMahon
Dollarmiljardär som tjänat sin förmögenhet genom wrestlingkoncernen WWE.

Nationell underrättelsechef
Dan Coats
Har suttit i överhusets underrättelseutskott. Var George W Bushs ambassadör i Tyskland och hör till Republikanernas mer Rysslands-kritiska

Förvaltnings- och budgetdirektör
Mick Mulvaney
Representanthusledamot. Engagerad Tea Partysympatisör. Är en ivrig förespråkare för kraftigt sänkta offentliga utgifter.

Handelsstrateg
Robert Lighthizer Ska föreslå strategier för landets utrikeshandel. Har tidigare företrätt amerikanska stålindustrin och var biträdande handelsrepresentant i Ronald Reagans kabinett.

Ministrar i Trumps kabinett

Utrikesminister
Rex Tillerson
Oljemiljardär och vd för energijätten Exxon mobil. Putinvän, har haft tät kontakt med ryska regeringen om att få borra efter olja i ryska Arktis.

Ubildningsminister
Betsy DeVos
Miljardär och friskoleförespråkare. Lärarförbund anser att nomineringen kommer att slå hårt mot elevers lika utbildningsmöjligheter.

Energiminister
Rick Perry
Den tidigare Texasguvernören har kallat Trump för ”cancer för konservatismen”. Som energi- minister får Perry ansvar för kärn- vapenutvecklingen.

Inrikesminister
Ryan Zinke
Den 55-årige kongressledamoten från Montana är tidigare elitsoldat i Navy Sealstyrkan och har deltagit i stridsuppdrag i Irak.

Veteranmninister
David Shulkin
Shulkin är läkar- utbildad, har varit sjukhusentreprenör och vice chef för hälsoavdelningen. Kan bli den första helt civila personen att inneha posten.

Försvarsminister
James Mattis
Frispråkig tidigare marinkårsgeneral som anser att Iran är det största hotet för fred i Mellanöstern och att tortyr inte är en bra förhörs- metod.

Justitieminister
Jeff Sessions
Rasistanklagad senator från Alabama som är positiv till inreseförbud för muslimer och har vigt många arbetstimmar åt att motverka invand- ring.

Finansminister
Steven Mnuchin
Finansman som har en bakgrund i Hollywood och som chef för investmentban- ken Goldman Sachs.

Bostads- och stadsutvecklingsminister
Ben Carson
Klimat- och evolutionsförnekande hjärnkirurg utan tidigare politisk erfarenhet.

Arbetsmarknadsminister
Andy Puzder
Miljardär som driver snabbmatskedjorna Hardee’s och Carl’s Jr. Är inte särskilt förtjust i fackliga rättigheter och minimilöner.

Handelsminister
Wilbur Ross
Finansman som kallats för ”konkurskungen” på grund av hans förmåga att köpa konkurshotade bolag och sedan sälja dem dyrt.

Transportminister
Elaine Chao
Taiwanfödd politiker med lång politisk erfarenhet. Var George W Bush arbetsmarknadsminister under åtta år.

Hälsominister
Tom Price
Kirurg i grunden och motståndare till Obamas sjukvårdsreformer. Det amerikanska läkarförbundet AMA har gett sitt stöd åt nomineringen.

Amerikas FN-ambassadör
Nikki Haley
Guvernör från South Carolina som har beskrivits som en republikansk påläggskalv. Har kritiserat Trump flera gånger under valrörelsen.

Inrikes säkerhetsminister
John Kelly
Pensionerad general och tidigare chef för den omtvistade militärbasen Guantánamo.

Jordbruksminister
Sonny Perdue
Tidigare demokratisk senator, senare republi- kansk senator och guvernör för Georgia. Känd för att 2007 samlat människor utanför guvernörsbyggnaden och bett till Gud om regn under en period av torka som de inbillade sig var Guds straff för att kyrkan är skild från staten.

DN 21 januari 2017

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

Jacob Wallenberg tvivlar på Trump

Davos. Donald Trump väcker positiva förväntningar i affärskretsar, konstaterar Investors styrelseordförande Jacob Wallenberg. Själv förhåller han sig betydligt mer avvaktande.

Jacob Wallenberg spelar en aktiv roll i Världsekonomiskt forum och har deltagit vid många Davosmöten. Men vid årets möte, som avslutades på fredagen, har det varit uppochnervänt:

– Vi har fått uppleva att ledaren för världens största kommunistparti, det kinesiska, pläderar för frihandel. Samtidigt talar USA:s nye president om att dra sig ur. Det måste uppfattas som oerhört motsägelsefullt, säger Jacob Wallenberg.

Trumps protektionism hindrar inte att han väcker förhoppningar bland företagsledare och investerare, främst i USA. Där finns ett starkt stöd för hans förslag om skattesänkningar och utbyggd infrastruktur.

Valet av Trump har alltså haft gynnsam effekt genom att stämningen har blivit bättre. Men Jacob Wallenberg har sina reservationer, som har att göra med den nye presidentens program när det gäller frihandeln och globaliseringen. Trumps ledarstil spela också in:

– Det är ett bekymmer att andra ska behöva översätta hans uttalanden till vad han egentligen menar. Detta borde han själv kunna klara!

Därför återstår nu att se hur Trump går från ord till handling, menar Jacob Wallenberg – som tror att det dröjer innan frågan får svar.

Hans skeptiska hållning gäller även brittiska premiärministern Theresa May, efter hennes tal inför Davosmötet.

– Det var ett starkt framträdande, men utträdet ur EU blir mycket svårare än vad hon ger intryck av. Beträffande Storbritannien finns skäl för näringslivet att ligga i vänteläge.

I ekonomiska termer ser Jacob Wallenberg dock inte Brexit som någon katastrof. Britterna förlorar på att lämna EU men de klarar sig, menar han. En hel del jobb försvinner dock, främst i finanssektorn som tappar till andra länder.

Men Jacob Wallenberg bekymrar sig minst lika mycket för bristen på ledarskap inom EU:

– Bryssel måste visa sig relevant genom att hålla på närhetsprincipen och inte lägga sig i för mycket. Samtidigt behöver man också ta ansvar på nationell nivå och inte skylla alla impopulära beslut på EU.

Däremot verkar Jacob Wallenberg, som har tillbringat hela veckan vid Davosmötet, inte särskilt oroad över de akuta chefsfrågorna inom den egna sfären:

– Dessa frågor hanteras av respektive bolag och dess styrelse. Det är processer som fungerar väl, förklarar han – utan att vilja bli konkretare än så.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN LÖRDAG 21 JANUARI 2017

“ Paul Auster tar över PEN på grund av Donald Trump

Författaren Paul Auster tar över som ordförande för amerikanska PEN, organisationen som verkar för det skrivna ordet och för yttrandefriheten. I en intervju i The Guardian (20/1) förklarar Auster att han många gånger om har fått frågan, men att han tidigare inte har velat ha hela ansvaret.

Nu, med Donald Trump som president, känner Auster att han måste ta uppdraget för att stå ut med den politiska situationen: ”Jag börjar tidigt 2018 och jag kommer att säga min mening så ofta jag kan, annars tror jag inte att jag kan leva med mig själv.” Den 70-årige författaren beskriver valet som ”det mest fruktansvärda jag har sett i politiken under hela mitt liv”.

I slutet av januari kommer Paul Austers första roman på sju år, ”4321”. Kritiker som har förhandsläst boken beskriver den som det bästa författaren har skrivit på länge.

Malin Ullgren malin.ullgren@dn.se “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Peter Wolodarski: Upp med paraplyet, det regnar i Trumps Washington

Donald Trump framträdde i fredags som han är: oförblommerad, arg och övertygad om sin egen förträfflighet. Världen är varnad.

Talet hade en global utblick. Det manade till samarbete, varnade för riskerna med isolering och innehöll en stark plädering för frihandel. ”Protektionism är som att stänga in sig i ett mörkt rum. Regn och vind hålls borta, men också luft och ljus.”

Orden framfördes tidigare i veckan i den schweiziska alpbyn Davos. Den som bara hört dem, och inte sett talaren på podiet, hade kanske gissat att Barack Obama var upphovsmannen. Eller Tysklands Angela Merkel. Eller Storbritanniens premiärminister Theresa May.

Men personen i fråga var inte en demokrat. Det var Kommunist-Kinas president Xi Jinping, som valde att spela rollen som ansvarsfull global ledare, enpartidiktaturen i nya kläder.

Tre dagar senare kom veckans andra stora anförande. Det hölls när Donald Trump svors in som USA:s 45:e president.

Den som bara läste talet, och inte uppfattade någon nationalitetskoppling, hade kanske gissat att anförandet hölls av en auktoritär ledare i Sydamerika. Eller av en högernationalist i Europa, som tycker att Vladimir Putin är någon att se upp till.

Formuleringarna var så avvikande från ett vanligt installationstal, att de inte ens skulle platsa i en mörk episod av ”House of cards”.

Men för den som följt Donald Trumps väg mot världens mäktigaste ämbete var fredagens budskap bekant. Det var nationalistiskt, splittrande och fullt av ilska. Det var ingen tillfällig lapsus, ingen förväxling av manuslappar, inget plötsligt infall.

Det var Donald Trump som han är: oförblommerad, arg och övertygad om att han – ingen annan nolla! – kan befria det amerikanska folket från den påstådda förnedringen.

Mannen som började sin valkampanj med att kalla mexikanska invandrare för våldtäktsmän höll ett tal där nyckel-begreppet ”America first” användes som ett vapen i Trumps korståg mot verkliga och inbillade faror.

Många av de budskap som brukar ingå i amerikanska presidenters installationstal var utbytta mot en exkluderande, nationalistisk retorik.

Inte ett ord om att försvara frihet, mänskliga rättigheter eller samarbete baserat på delade värderingar.

Frihandel målades ut i svarta färger. ”Vi ska följa två enkla regler: köp amerikanskt och anställ amerikaner”, sade Trump.

Fönstret mot världen smälldes igen av den nytillträdde presidenten. Med knuten näve lovade han att USA ska nå storartade framgångar, ja, det kommer helt enkelt att bli fantastiskt bra!

Ord har betydelse. Oavsett om det handlade om ekonomi eller försvar ställde Trump USA:s nationella intressen mot resten av världens.

Europa, vars säkerhet är beroende av USA:s välvilja och engagemang, kan rimligen inte längre utgå ifrån att tidigare garantier gäller. ”Vi har försvarat andra länders gränser samtidigt som vi vägrat försvara våra egna”, sade Trump.

Den tiden är förbi, lade han sedan till.

Donald Trump har långt ifrån hela USA med sig. I Washington DC gapade hundratusentals ståplatser tomma när presidenten svors in. Sedan valet har Trump, bortsett från segernatten, inte gjort några ansatser till att ena USA och överbrygga de klyftor som öppnade sig under kampanjen. I en talande Twitter-hälsning på nyårsafton valde Trump att använda begreppet ”fiender” för att beskriva sina politiska motståndare.

Han agerar konsekvent. Han framträder inte som en vinnare utan som en utstött och lättretad outsider, vars dagshumör är konstant beroende av smicker och beröm. Det krävs inte mycket kritik för att Trump ska twittra ut sin vrede mot antingen etablisse-mang, medier eller främlingar. De tomma publikytorna under installationstalet riskerar att tolkas som ännu en förödmjukelse, svårsmält för en narcissist.

Resten av världen måste hoppas på det minst dåliga och försöka hitta pragmatiska lösningar med Trumpadministrationen. Flera tillträdande ministrar har visat mer hoppfulla sidor. Men vi är varnade. Bytet av herre i Vita huset är dramatiskt. Tidigare avtal och förbindelser kan snabbt komma att omprövas.

Europa kan inte längre räkna med att Onkel Sam ställer upp om och när det går illa. Vi kan inte ens utgå ifrån att USA:s regering kommer att stå upp för de värden som under 1900-talet säkrade fred, stabilitet och demokrati i stora delar av Europa.

EU måste, om och om igen, försöka hitta konstruktiva lösningar med de nya makthavarna i Washington. Men hotet mot den liberala demokratin och öppenheten är verkligt.

I Davos försökte Kinas president framställa sig som den ansvarstagande världens nya ledare. Några dagar senare valde hans regim att försvåra spridningen i Kina av Donald Trumps installationstal.

Så mycket för ljuset och luften i det politiska Peking.

Ledaren för den fria världen är nu Tysklands förbundskansler Angela Merkel – ett faktum som Sverige och Norden borde dra politiska slutsatser av. Det var ingen tillfällighet att president Obamas sista internationella telefonsamtal gick till henne.

Men som Barack Obama själv uttryckt det: ingen enskild ledare klarar detta på egen hand. Det är upp till varje samhällsmedborgare att engagera sig och göra skillnad.

Bekymrar du dig för demokratins framtid? Hjälp politiska partier och frivilligorganisationer i stället för att klaga.

Oroar du dig för hat på internet? Säg ifrån och stöd dem som står för något bättre.

Fruktar du hårdför nationalism och protektionism? Inse att detta är en idémässig strid, som aldrig kommer att vinnas med passivitet.

Bejaka det svenska samhällets guldreserv: den mellanmänskliga tilliten, viljan till samarbete, kompromisser och konstruktiva lösningar.

Barack Obama har lämnat plats för Donald Trump. I Washington DC kom regnet.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski Chefredaktör “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

”Vi ställer oss i opposition till hat och sexism”

“ Washington. En jättelik demonstration vällde fram genom USA:s huvudstad under Donald Trumps andra dag som president. – Det här är början på en massiv protestvåg mot Donald Trumps agenda, säger Cory -Booker, senator från New Jersey, till DN.

I gryningen på lördagen fylldes tunnelbanorna och bussarna här i Washington med enorma mängder demonstranter som rest från hela USA för att protestera mot -Donald Trump. Det var första gången som de fick en chans att samlas efter ett presidentval som var traumatiskt för hela det liberala USA. Demonstrationen, som går under namnet Women’s march on Washington, attraherade ett enormt publik-hav som uppskattades bestå av hundra-tusentals personer. Många av demonstranterna berättade om en obeskrivlig förtvivlan som de känt sedan presidentvalet, en misströstan som de nu försöker vända till en konstruktiv politisk kraft i opposition mot Donald Trump.

– Jag var i chocktillstånd efter valet. Jag är rädd att vi är på väg att förlora grundläggande mänskliga rättigheter i USA. Vi har valt en vansinnig man som president och jag tror att han kan bli livsfarlig. Vi måste sätta stopp för hans destruktiva agenda, säger Connie Fugolo, som flugit hit från Michigan för att delta i demonstrationen.

Hon har en lapp på ryggen där det står ”Inte min president”. Tusentals olika handskrivna budskap är tryckta på demonstranternas tröjor och skyltar. Många uttrycker en djup vrede över Donald Trump, andra

föredrar positiva budskap om jämlikhet och jämställdhet. Två pappor är här med sina respektive döttrar och alla fyra bär tröjor med texten ”Så här ser en feminist ut”. Lisa Swartz, från Virginia, bär på en ”Hillary Clinton”-skylt från 2008.

– Jag hoppas att det här är början på en landsomfattande rörelse som kan se till att Trump inte ens klarar sig igenom fyra år som president. Helst skulle jag vilja se att han ställs inför rätta redan nästa vecka, säger hon.

Cory Booker, den demokrat i senaten som positionerat sig allra tydligast i opposition mot Donald Trumps agenda, är en av många ledande politiker som deltog under demonstrationen. Inför demonstrationen säger Booker till DN att Trump är diskriminerande mot kvinnor, etniska minoriteter och hbtq-personer.

– Det här är en dag då vi ställer oss i opposition till hat, sexism och fördomar och samlas för att erkänna att kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter. Vi kan inte ha en president som står i vägen för aborträtten, rätten till sjukvård och som blev president genom att säga förnedrande saker om amerikaner, säger Booker till DN.

Här på demonstrationen är Booker en stjärna som glider genom folkhavet och hälsar på beundrare. En klunga latinamerikans-ka kvinnor från Florida stoppar honom för att be om ett foto.

– Vi behöver dig just nu, ropar en av dem till Booker.

– Vi behöver varandra just nu, ropar han tillbaka.

Gemensamt för många av de hundra-tusentals personer som samlats här för att protestera mot Trump är att de aldrig tidigare deltagit i politiska demonstrationer. Protesterna domineras av unga kvinnor, men man ser även svarta farbröder, äldre kvinnor i rullstol, klimataktivister utklädda till isbjörnar och stora sällskap av Black lives matter-aktivister. Motståndet verkar göra visst avtryck. Donald Trump är den president i modern historia som tillträder med lägst förtroendesiffror.

Redan på fredagen, bara minuter efter att Trump avslutat sitt installationstal som president, fylldes avenyerna kring Vita huset med enorma demonstrationståg som protesterade mot Trump. Mer än 200 demonstranter greps i kravaller under eftermiddagen. Lördagens demonstration började däremot som en fredlig och stillsam tillställning.

– Det är en oerhört positiv och kärleksfull energi här, jämfört med det vi såg under Donald Trumps cere-moni, säger senatorn Cory Booker till DN.

Hillary Clinton gav sitt stöd till demonstrationen i ett meddelande på Twitter. ”Tack för att ni står upp för våra värderingar”, skrev hon. En av de första talarna på evenemanget var Gloria Steinem, den erfarna aktivisten för kvinnors rättig-heter, som såg märkbart berörd ut av det enorma folkhavet.

– Den här sortens demokratiska engagemang liknar inget jag sett - tidigare i mitt liv, sade Steinem.

Två ensamma Trumpanhängare, Derek och De Anna Bierd från Nebraska, vandrade bredvid demonstrationen. De blickade skeptiskt ut över folkhavet.

– Det här visar bara hur oerhört polariserat det här landet är, säger Derek Bierd.

Liknande demonstrationer anordnades även i hundratals städer i USA och runtom i världen.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“ Fakta. Demonstrationen mot Trump

Hundratusentals demonstranter uppskattades delta i lördagens demonstration mot Donald Trump i Washington, Women’s March on Washington. Liknande demonstrationer anordnades även i hundratals städer i USA och runtom i världen. Hillary Clinton gav sitt stöd till demonstrationen i ett meddelande på Twitter. “Tack för att ni står upp för våra värderingar”, skrev Clinton.

Demonstrationens arrangörer sökte tillstånd för 200 000 deltagare, men sade under lördagen att en halv miljon människor kommit, vilket skulle vara betydligt fler än de som deltog på Donald Trumps ceremoni på fredagen. “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Kvinnor och män tågade för allas lika rätt

– Kvinnors rättigheter är värda att kämpa för. Birgitta Ohlsson (L) angav tonen när ett tusental demonstranter samlades på Norrmalmstorg i den svenska upplagan av Women’s March. I hundratals städer i hela världen genomfördes manifestationer och marscher.

Att Donald Trumps syn på kvinnor har skapat oro i hela världen blev tydligt på lördagen. På hundratals platser tågade kvinnor i sympati med Women’s March on Washington. Enligt nyhetsbyråer rör det sig sammanlagt om miljontals människor. Först ut var Australien och Nya Zeeland, där tusentals samlades bara några timmar efter Trumps installation. Under dagen hölls stora manifestationer i Calcutta i Indien, London, Paris, Oslo, Amsterdam och Argentinas huvudstad Buenos Aires.

I Stockholm var det proppfullt med folk på Norrmalmstorg. Spårvagnarna mot Djurgården förde tidvis en hopplös kamp mot folkmassan. De flesta var kvinnor i alla åldrar, men ganska många män hade kommit. Stämningen var känsloladdad.

77-åriga pensionären Ulla Kihlberg hade kaffetermos och socker-kaka med sig i ryggsäcken. Hon berättade att hon aldrig har demonstrerat förut, men i dag tvekade hon inte.

– Om jag inte gör något nu, när skulle jag då göra det. Jag vill visa att jag står upp för kvinnors rättigheter och för en demokratisk utveckling

i världen. Som svenskar kan vi inte blanda oss i presidentvalet i USA, men vi kan tala om vad vi tycker.

Ulla Kihlberg tittar sig omkring på torget och tycker att det ger en känsla av gemenskap att så många har kommit.

– Donald Trump är president i USA, men hela världen kommer ju att påverkas av hans utspel och politik. När jag läste att han redan första dagen skrotade klimatsatsningar och har tagit bort avsnittet om mänskliga rättigheter från Vita husets hemsida fick jag en stor klump i magen. Så mycket hårt och medvetet arbete åt skogen på en gång, säger Ulla Kihlberg.

– Med en sådan på världens mäktigaste ämbete blir det fritt fram för liknande krafter i andra länder. Jag kan inte låta bli att undra hur världen kommer att se ut om bara ett år.

Eva Johnsson från Stockholm tycker att det är självklart att stå upp för kvinnors rättigheter dagen efter installationen av Donald Trump som USA:s president.

Hon känner sig skakad och vill egentligen inte prata om vad hon hyser för farhågor inför framtiden.

– Det som händer påverkar mig på ett personligt plan och jag har svårt att formulera den oro som jag känner, säger hon.

Bland de många talarna i Stockholm fanns bland andra Anna Lindenfors, generalsekreterare för svenska Amnesty International, författaren Lisa Bjurwald och Louise Lindfors, ordförande i Fredrika Bremerförbundet.

Andemeningen i de flesta talen var densamma. Ge inte upp utan kämpa tillsammans för mänskliga rättigheter och för kvinnors rättigheter. Bygg broar i stället för murar.

Riksdagsledamoten Birgitta Ohlsson berättade att hon hade hoppats att tillsammans med sina döttrar fira att USA fått sin första kvinnliga president den här dagen. I stället stod hon på Norrmalmstorg och varnade för konsekvenserna av Donald Trumps värderingar.

– Donald Trump är en demokratiskt vald president och det ska vi alla respektera. Men det innebär inte att vi ska acceptera att han har sänkt nivån för anständighetens gräns i det politiska samtalet globalt, sade hon.

Mia Sandström, bibliotekarie från Stockholm, tycker redan att det märks att en ny världsordning är på väg att etableras.

– I dag är det självklart att stå upp för mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och minoriteters rättigheter.

Ekonomistudenten Elin Persson säger att hon lyssnade på Donald Trumps installationstal och kände sig tvungen att agera.

– Rättigheter som människor har kämpat för i hundra år kan vara på väg att raderas ut. Jag blir så ledsen när jag tänker på vad som kan hända. Nu måste vi kämpa för saker som vi har lärt oss att ta för givna, säger hon.

När mötet på Norrmalmstorg var slut tågade deltagarna längs Strandvägen till USA:s ambassad.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

En demonstrant i Helsingfors i Finland avbildar Trump jämte Hitler.

Del av foto på sidan 11 i DN 22 januari 2017 i artikel “Kvinnor och män tågade för allas lika rätt “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Trumps tal sågas av medier i USA

De splittrande och populistiska tongångarna i Trumps installationstal angrips hårt i flera av de USA-medier som Trump brukar anklaga för orättvis behandling. Här är några av kommentarerna.

Donald Trump bröt i sitt installationstal med traditioner som har två sekel på nacken, skriver Marc Fisher i Washington Post. Den nya presidenten ”avvisade poesin och storheten i de flesta installationstal och levererade i stället ett stridsrop, som liknade hans kampanjtals medvetandeström”.

”Om någon missat det gjorde Trump klart att detta kommer att bli ett väldigt annorlunda presidentskap”, menar Fisher.

Jake Tapper i CNN kallar installationstalet ”ett av de mest radikala vi har hört”.

– Talet handlade om det glömda folket. Han attackerade Washington samtidigt som han stod mitt i Washington, omgiven av Washingtons elit.

– Det fanns inget särskilt konservativt över denna republikans tal, det var ren och skär populism, säger Tapper.

New York Times ledare är bland de hårdaste i sitt omdöme. President Trump ”levererade en så oförskämd och oroväckande historielös vision av Amerika att hans installationstal kastade en skugga av tvivel snarare än hopp över hans presidentskap”, skriver tidningen.

”I stället för att mobilisera det bästa av USA:s ideal erbjöd han en fantasiversion av ett USA som påstods ha förlorat sitt hopp, sin militära dominans och sitt välstånd efter härjningar av andra länder som gör våra produkter, stjäl våra företag och förstör våra jobb.”

Anders Bolling anders.bolling@dn.se **“**

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Anne Applebaum: De som fallit för Trumps nostalgiska vision kommer inte att rubbas

Den amerikanska författaren och journalisten Anne Appelbaum skriver i DN om Donald Trumps installation. Hon varnar för att hans råa protektionism och självisk a nationalism kommer att rasera USA:s inflytande.

En grön gräsmatta, ett vitt spjälstaket, en sol som skiner. Småbarn på väg hem från skolan; deras mor i förkläde som vinkar välkomnande. Far kommer hem framåt kvällen från sitt välbetalda arbete, samma som han haft i hela livet. Han hälsar glatt på grannarna – män och kvinnor som ser ut och låter som honom – och sätter sig för att titta på nyheterna klockan sex medan hans hustru lagar middag. Solen går ned. Alla sover gott och vet att morgondagen inte kommer att innebära några överraskningar.

Alla amerikaner har denna bild i bakhuvudet. Vi har fått denna fridfulla bild föremedlad i filmer, vi har hört den frammanas i tal och sånger. Någonstans vet vi också vad den döljer. Det finns inga svarta i bilden – de bodde inte i den sortens miljöer under 1940- och 50-talen – och de mexikanska invandrarna som arbetade med att plocka familjemiddagens tomater är också osynliga. Vi får inte se hustrun kasta i sig valium vid sminkbordet. Vi ser inte efterkrigstidens ödeläggelse i Europa och Asien som gjorde den amerikanska industrin så ledande och USA:s makt så central. Vi får inte se att halva världen domineras av totalitära regimer. Vi får inte se den teknologiska omvälvningen som står för tröskeln och kommer att förändra bilden.

Någonstans vet vi också att denna vision av ett enklare USA – före medborgerliga rättig-heter, feminism, andra nationers framsteg, internet, globalisering, frihandel – aldrig kan återvinnas, inte minst för att den egentligen aldrig har -existerat. Men att vi vet detta, någonstans, innebär inte att -visionen har tappat i kraft.

Vi lever i en kultur som hyllar uppbrott, upptäckter, entreprenörskap, risktagande, mångfald och förändring. Ändå drömmer många människor om stabilitet, säkerhet och homogenitet, rentav rasrenhet, samt en värld där USA alltid och för evigt är ohotat. Längtan efter att ställa tillbaka världsklockan är så kraftfull, så övertygande och så förledande för de ”riktiga amerikaner” som stödjer den, de ”bortglömda männen och kvinnorna” i installationstalet, att det har lett oss fram till Donald Trumps presidentskap.

Under de senaste dagarna har flertalet opinionsmätningar visat att Trump är den minst populära presidenten i mannaminne. Han fick tre miljoner färre röster än sin motståndare. Han vann med hjälp av en omfattande operation av den ryska underrättelsetjänsten och genom att förmedla lögner om president Obama och Hillary Clinton. Men låt oss inte luras av något av detta: underskatta inte lockelsen i hans nostalgiska vision. Hans uppmaning till USA att ”börja vinna igen”, hans fördömande av dagens ”kriminalitet, gäng och droger”, är så kraftfulla att han har triumferat trots sin oärlighet och vulgaritet, trots hans beroende av sociala medier, avsaknad av religiös tro, sina många fruar, samlade karaktärsdrag och en person-historia som verkade

diskvalificera honom. Uppbackad av Vita husets flärd kan lockelsen mycket väl öka.

Denna vision kommer givetvis inte att locka alla. Det är inte så den är utformad. Tvärtom utesluter denna appell till det ”verkliga Amerika”, en folkgrupp som lever i USA, medvetet alla som är svarta eller bruna, alla som inte lever i en kärnfamilj och alla som inte kan eller vill sträva efter ett hus med vitt spjälstaket.

Inte heller kan utfästelserna bli verklighet: de ”jobb” och ”gränser” som Trump lovat att ”ta tillbaka” existerar inte längre, i en värld av luftfärder och artificiell intelligens och automatisering. Men Trump är inte den förste demagogen lyckas genom att erbjuda en omöjlig, idealiserad nationell vision. Alla som kan sin historia vet att människor har bråkat med varandra, stridit mot varandra och till och med dödat varandra i namn av oräkneliga nationella och folkgruppsbaserade utopier, religiösa eller sekulära, höger- eller vänsterpräglade, under många århundraden.

Inte heller är det unikt. Trumps USA har paralleller i samtidens Europa; i den nationalistiska retoriken hos politiker som försöker släpa också Frankrike, Storbritannien eller Tyskland tillbaka till en förment enklare, säkrare, vitare och renare tid.

När Trump nu sitter på presidentposten kommer många andra med radikala, rentav blodiga visioner av förändring att söka hans stöd.

Andra kommer att stegra sig mot hans utopiska amerikanska nationalism, hans ”America first”-retorik och hans råa rop på protektionism och självisk nationalism. Faktum är att det är mycket troligt att Trumpadministrationen kommer att ihågkommas världen över som ett skred; tidpunkten då USA:s inflytande, som alltid grundats i åskådningar och moral såväl som i ekonomisk och militär makt, slutligen oåterkalleligt förföll. Men de människor som tror på Trumps vision kommer inte att se detta förfall, de kommer inte att begripa det eller byta åsikter på grund av det. Löftet om det mytiska förflutna, som nu kan återskapas, är alltför övertygande.

Anne Applebaum “

“Född 1964 i USA och bosatt i Polen är författare och journalist, som bland annat vunnit det prestigefulla Pulitzer-priset för sin bok om Gulaglägren, som utkom på svenska 2004 under titeln ”Gulag: de sovjetiska lägrens historia” (Övers. Margareta Eklöf, Norstedts)

Senaste boken är en kombinerad historie- och kokbok med titeln ”From a Polish country house kitchen” (2012)

Anne Applebaumär en återkommande skribent på DN Kultur. “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“Konstnär i gång med nya affischer

Nu trycks protestaffischer mot Trump upp i samma stil som den berömda Obamaaffischen ”Hope” från valkampanjen 2008. De nya bilderna lyfter fram etniska grupper som befaras bli åsidosatta i Trumps USA.

Inför USA:s presidentval 2008 skapades en affisch som blev själva emblemet för Barack Obamas kampanj och som fortfarande är en av de mest använda symbolerna för Obamas presidenttid.

Det var en enkel, stiliserad bild av Obamas ansikte, med blicken riktad snett uppåt, i färgerna rött, blått och beige. Undertill stod ordet ”hope” (”hopp”) skrivet med stora bokstäver. Konstnären hette Shepard Fairey.

Fairey är nu drivande i ett gräsrotsfinansierat projekt för att ta fram protestaffischer mot Donald Trump. Projektet kallas ”Vi, folket. Offentlig konst för installationen och framöver.”

På en vecka har projektet samlat in 1,4 miljoner dollar, drygt 12 miljoner kronor.

Affischerna, som är utförda i samma stil som den berömda Obama-affischen, syntes överallt i Washington i samband med presidentinstallationen.

Planen är att använda dem i helsidesannonser i tidningen Washington Post och som vykort, som ska skickas till Vita huset.

De nya protestaffischerna föreställer inte Trump och refererar inte ens direkt till honom, utan de visar ansikten från etniska grupper som Trumpkritikerna befarar kommer att åsidosättas i den nya presidentens USA.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Sannolikt att Trump ignorerar protesterna

Analys. Kommer de förtvivlade protesterna mot Donald Trump i USA och på hundratals platser över hela världen att spela någon roll? Ingen vet. Men Trump själv lär försöka att strunta i den avsky han väcker.

Det måste vara en bitter syn för många av dem som varnade för att en ”president Trump” faktiskt var en reell möjlighet. Och då har vi bara sett början på vad det innebär för USA och för världen.

Hundratusentals kvinnor och män går ut på gator och torg för att protestera mot valresultatet.

Men är det inte lite sent att nu försöka ändra på det som hände? Kunde inte all den energi som nu demonstreras i protestmarscherna ha gjort större nytta långt tidigare, under den långa och smutsiga valrörelse som de demokratiska och liberala krafterna lyckades slarva bort?

Här finns inte utrymme att analysera varför det gick som det gick; hur en total politisk outsider kunde vinna presidentvalet. Den frågan kommer att dryftas länge än.

Att alltför få kunde föreställa sig att den mörka dagen vi genomlevde fredagen den 20 januari 2017 kunde bli verklighet var i vilket fall en

starkt bidragande orsak. Det var därför alltför få amerikaner använde sin rösträtt den 8 november eller mobiliserade andra att göra det.

Resultatet av detta, och att tillräcklig många amerikaner ville se Trump i Vita huset, ser vi i dag:

Världens mäktigaste ämbete innehas av en kvinnoföraktande och småaktig person utan politisk erfarenhet som ser ned på USA:s bundsförvanter i Europa, siktar på att bryta sönder den sedan årtionden etablerade världsordningen, flörtar med fientliga regimer, bryter mot grundläggande etiska principer, avskyr den fria pressen, har oklara finansiella och politiska band till Ryssland och uttrycker sin beundran för Vladimir Putin.

Många av dem som deltar i de stora protesterna mot Trump, mot hans kvinnosyn, klimatpolitik, rasism, homofobi och för kvinnors medborgerliga rättigheter, hoppas på att det hela kan utvecklas till en bred demokratisk folkrörelse.

Huruvida det blir verklighet går inte att veta; det är många disparata politiska mål som i så fall måste samsas i en rörelse. Några, till exempel de som tillhör den lilla grupp av svartklädda, maskerade ynglingar som sågs krossa skyltfönster i centrala Washington, har inte mycket gemensamt med andra anti-Trump-aktivister. De är snarare anarkister med en anti-kapitalistisk agenda, som paradoxalt nog inte är så väsensskild från Trumps motstånd mot frihandel och globalisering.

”Den här administrationen kan inte ignorera den här protesten”, hör jag en hoppfull organisatör av den amerikanska kvinnomarschen säga i CNN. Hon hänvisar till att mer än 200 000 personer hade anmält sitt deltagande inför lördagens kvinnomarsch.

Men att ignorera är just vad Trumps Vita hus visst kan göra, och sannolikt kommer att göra. I ännu mindre grad lär Trump bry sig om de hundratals protest-demonstrationerna i andra länder. Vad utlänningar har för synpunkter på USA:s politik är någonting som en nationalist och populist som Trump blankt struntar i.

I Trumps xenofoba världsbild är det främmande länder (tillsammans med den elit som han kallar för ”Washington”) som är skyldiga till USA:s alla olyckor.

I alla frågor, deklarerade han i sitt installationstal, är det ju ”America first” som ska gälla.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se Utrikeskommentator “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ EU kan få problem med Trumps nya utrikespolitik

Hur påverkas EU av USA:s nya, mer isolationistiska utrikespolitik under Donald Trump? Det blir mycket besvärligt för EU, kommenterar DN:s Annika Ström Melin.

1 Kommer USA:s nya president Donald Trump också påverka EU:s politik?

– Ja, i hög grad. Det är fortfarande oklart exakt vad Donald Trump vill göra, men inom utrikespolitikens område är det tydligt att han vill driva en mer isolationistisk politik. Det får genomgripande följder för EU, som hittills har samordnat sina ståndpunkter i flera avgörande utrikespolitiska frågor med USA.

2 Vilka frågor handlar det om?

– Det gäller framför allt kärnenergiavtalet med Iran, sanktionerna mot Ryssland, kriget i Syrien och konflikten Israel/Palestina. I alla dessa frågor har USA under Obama haft ungefär samma ståndpunkter som EU, även om det också funnits motsättningar. Trump har aviserat en helt annan politik inom samtliga dessa områden, även om mycket är fortfarande oklart.

Om till exempel USA tänker avveckla sanktionerna mot Ryssland kommer EU utsättas för mycket stark press att göra detsamma.

Om USA byter linje i Syrien kommer det också vara besvärligt för EU. Donald Trump sade i sitt installationstal att han vill att islamistisk terrorism ska ”utplånas för jordens yta”, vilket kan innebära samarbete med regimen i Damaskus och Ryssland.

3 Vem kommer i så fall att lyssna på EU, som vill att president Bashar al-Assad ska bort och ställas inför rätta för krigsbrott?

– Riktigt problematiskt kan det också bli för EU om USA:s nya president verkligen vill bryta kärnenergiavtalet med Iran. Också här är det oklart vad Trump faktiskt tänker göra, men han har sagt att överenskommelsen med Iran är ”den värsta han har sett”. Om Trump i denna fråga går från ord till handling skulle det vara ytterst plågsamt för EU, som har investerat mycket prestige i avtalet med Iran.

4 Så hur kommer EU:s politik påverkas?

– Det är för tidigt att säga än, men helt klart är att EU har varit beroende av att ha USA vid sin sida. EU har ingen militär kraft att sätta bakom orden, utan kan enbart få inflytande genom att ha goda kontakter, förhandla väl, införa ekonomiska sanktioner eller ge bidrag och ekonomiska fördelar av olika slag. Om USA inte längre står bakom EU:s ståndpunkter måste unionen antingen tänka om eller försöka få nya allierade. Risken för EU är att ingen lyssnar på vad unionen säger.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se”

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Ingen tvekan om att USA nu har gått in i en ny era

Analys. Washington. President Donald Trump väntas fatta en rad beslut under sina första dagar. Det är i sig inget unikt, men det råder ingen tvekan om att USA nu har gått in i en ny era. Handelspolitik, utsläppsregleringar och immigrationslagar är områden där han väntas vara snabb.

Bara några timmar hann gå innan Donald Trump skrev under sina första papper som president. Som sina företrädare vill han börja arbeta direkt.

Han gjorde det genom att omedelbart ta ett första steg för att montera ned sjukförsäkringsreformen ”Obamacare”. Det skedde genom ett dekret riktat till myndigheter att inte längre försvara lagens regleringar. Formuleringen i ordern, att gå så långt ”som lagen tillåter”, är oprecis men visar tydligt vägen: reformen ska väck.

Presidenten tog också bort ränteavdragen för vissa typer av subventionerade bostadslån, ett oväntat beslut som snabbt fick kritik för att drabba just de människor som Trump säger sig företräda: vanligt folk utan medel och privilegier.

Därutöver satte han sin kråka för sina två första ministrar, båda pensionerade generaler: försvarsminister James Mattis och chefen för departementet för nationens säkerhet, ”Homeland security”, John Kelly, som godkänts av senaten tidigare samma dag.

Med bara två klara ministrar gapar Trumps kabinett ännu i princip tomt. Ingen kan börja med ett färdigt gäng, men som när det gäller mycket annat har processen under Trump varit ovanlig.

Senatens Demokrater har varit kritiska till att den första rundan av utfrågningar, som föregår ett godkännande, var pressade och i flera fall skedde innan alla kandidaternas bakgrund och förhållanden granskats.

Trump behöver i längden inte oroa sig – Republikanerna har majoritet i kongressen och kan, om de är eniga, få igenom namnen. Det hindrar inte att Demokraterna i flera fall kommer att fördröja omröstningarna och kräva mer tid till utfrågningar av kandidaterna. De har redan gjort det – Trump hade hoppats att hans tilltänka chef för CIA skulle få grönt ljus direkt, men Mike Pompeos vänliga inställning till USA:s massövervakning oroar en del demokrater som vill veta mer om vad han tycker. Utfrågningar och omröstningar av ministrarna fortsätter nästa vecka.

Historien visar att en presidents första tid i Vita huset är avgörande och unik: det är under det första året, och i synnerhet under de första 100 dagarna, som möjligheterna är som störst att genomföra förändringar. Det var under denna tid som Franklin Roosevelt lade fram reformpaketet ”The New Deal” som skulle häva den ekonomiska depressionen i USA under 1930-talet, och det var under sina första månader som Obama drev igenom sin försäkringsreform.

Också Trump har lovat att skrida till verket direkt, och Vita husets hemsida bytte skepnad när Trump blev dess chef. En av de mest dramatiska förändringarna skedde på klimatområdet, där hela den

tidigare administrationens beskrivning och visioner för miljö- och klimatpolitiken försvann.

Och utsläppsregleringarna hör till de områden där Trump väntas agera tidigt, kanske redan på måndagen. Han har förordat en nysatsning på alla energikällor, inklusive kol, och i kontrast med Obama är han positiv till stora oljeledningsprojekt. Förändringarna inom klimatpolitiken väntas bli omfattande, och tjänstemän och forskare i USA har arkiverat och kopierat forskningsdata av oro för att de kan komma att raderas av den nya administrationen.

På immigrationsområdet kan Trump inom kort med ett pennstreck undanröja Obamas beslut om att låta barn och ungdomar till papperslösa föräldrar stanna i USA.

Också på handelsområdet tros Trump ta snabba initiativ. Tullar är inget som attraherar frihandelsvänliga republikaner, men det kan handla om skattelättnader för företag som väljer att investera och stanna i USA. Och redan inom ett par veckor antas han nominera en domare för Högsta domstolen, där en plats har stått tom i nästan ett år. Det är en livstidsutnämning som får mycket stort politiskt inflytande.

Efter Trumps offensivt nationalistiska installationstal står det tydligt att USA har vänt blad, och styr mot helt andra politiska mål. Efter republikanernas valsegrar i de lagstiftande församlingarna är hans läge väl förspänt – men högerinriktningen på Washingtons mäktiga adresser avspeglar inte läget i landet, som aldrig har varit så delat som nu.

Demokraterna må ha små möjligheter att stoppa Trump i kongressen, men de kommer inte att vara passiva. På delstatsnivå kommer man att genomföra lagar som går emot Trumps visioner, till exempel på miljöområdet, precis som konservativa delstater under Obamaåren försämrade möjligheterna till abort.

Trump är inte enväldig, ens med kongressens hjälp, och allt går inte i en handvändning. Inte heller att rulla tillbaka sjukförsäkringsreformen är lika lätt som Trump nog hade hoppats: den utgör ett system som är fäst i lag, med en rad detaljerade regler som påverkar försäkringsbolag, sjukhus, privatpersoner och myndigheter på många nivåer. Över 20 miljoner tidigare oförsäkrade amerikaner har fått försäkring genom den, och många republikaner är dessutom nervösa över att de inte har något färdigt att ersätta den med. Trots att de har hatat reformen i flera år.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Granskningen av Vita huset väntas bli svårare under Trump

Washington. Donald Trumps attityd till medier har fått dem att resa gemensam varningsflagg. Samtidigt är amerikanernas förtroende för medierna rekordlågt – särskilt bland dem som röstade på den nya presidenten. För USA:s journalister är den kommande mandatperioden fylld av utmaningar.

Tills vidare blir pressträffarna kvar i Vita huset, meddelade Donald Trump i onsdags. Beslutet att flytta dem till en angränsande byggnad hade mötts av starka reaktioner från journalister som befarade att syftet med nyordningen var att försämra tillgängligheten till administrationen.

I tisdags skrev chefredaktören för Columbia Journalism Review, som ges ut av Columbia University, ett öppet brev till Trump där han konstaterade att presidenten är i sin fulla rätt att ändra rutinerna kring honom, men att han aldrig kan hind-ra mediernas granskning av hans administration eller politik. Även om chefredaktören Kyle Pope är den som skrivit brevet är det undertecknat av dem han anser sig företräda, ”presskåren”.

Redaktionernas nervositet över ett lokalbyte visar hur djup deras oro är över relationen till den nya presidenten.

Trumps relation till medierna har länge varit friktionsfylld. Hans regelmässiga utfall mot dem har fortsatt även efter valet, och om han under kampanjen portade utvalda reportrar från sina kampanjmöten, har han inte heller på senare tid dragit sig för att förolämpa både journalistkåren som helhet och enskilda reportrar.

Under presskonferensen han höll i måndags (den första sedan i juli), utbröt ett högljutt bråk mellan Trump och en reporter från CNN. Trump förvägrade reportern en fråga eftersom han var upprörd över hur CNN rapporterat om obekräftade, kompromet-terande uppgifter om honom.

Donald Trump har många gånger hotat med att stämma journalister, och har sagt att han vill göra det lättare att åtala dem. En sådan lagändring är svårgenomförbar, men sammantaget har Trumps attityd fått medierna att resa gemensam varningsflagg.

Paneldebatter och seminarier som tar upp mediesituationen under Trump är numera vanliga och har lätt alarmistiska titlar som ”Att bevaka politik i ett post-sant USA” och ”Självständig journalistik under Trump”. Och Kyle Pope skriver i sitt öppna brev att Trump har tvingat journalister ”att tänka om i de mest fundamentala frågorna om vilka vi är och vad vi gör”.

I en podd som görs av tidskriften Slate har utmaningarna för reportrar under Trump jämförts med dem i Ryssland, om än med brasklappen att skillnaderna är stora.

Att Trump försöker kontrollera bevakningen av honom är inte konstigt, men sättet han gör det på har väckt frågor om huruvida han förstår mediernas uppgift. Signaler från Trumps medarbetare antyder att de kan vilja välja vilka journalister som får delta i Vita husets

pressträffar, och därmed chans att ställa frågor (i dag görs urvalet av en journalistorganisation). Det kan innebära att populistiska och nationalistiska medier ges tillträde (Trumps chefsstrateg Steven Bannon är grundare av den högerpopulistiska sajten Breitbart). Allt detta medan Trump själv helst kommunicerar utan mellanhänder. I onsdags sa Trump emellertid till Fox & Friends att han inte gillar att twittra:

– Men medierna är så ohederliga mot mig, och det är mitt enda sätt att motarbeta det.

Donald Trump har inte nödvändigtvis allmänheten emot sig. Amerikanernas förtroende för medierna har inte varit så lågt sedan Gallup började mäta 1972. Det gäller i synnerhet för republikaner.

Den vanligaste kritiken mot medierna under det senaste året har varit att Trumps kandidatur särbehandlades positivt, framför allt initialt, då han ofta gavs oproportionerligt utrymme i kommersiella tv-kanaler som såg tittarsiffrorna stiga. Trumps anhängare tenderar dock att fokusera på den hårdare granskning som har gjorts av hans affärer, förslag och uttalanden, och ser medierna som en del av det ”etablissemang” de avskyr.

De avfärdar The New York Times, Washington Post och CNN som vänstervridna och falska, och de är skeptiska till att Ryssland, enligt samstämmiga slutsatser från underrättelsetjänsterna, ville störa det amerikanska valet. I stället ses detta som ett direkt försök av medierna att skada Trumps legitimitet.

– Medier som CNN vill att Trump ska misslyckas och har en tendens att förvränga vad han säger. Ibland vrids det helt fel. ”Fejkade nyheter” är vad det kallas nu för tiden, sa en kvinna som rest till Washington för att se Trump sväras in.

Hon är inte den första jag hör som blandar ihop de traditionella medierna med den desinformation som under valkampanjen var en del av försöken att störa presidentvalet. En annan Trumpanhängare jag pratar med utbrister ”Pravdamedier!” när ämnet kommer på tal:

– Jag hoppas att journalisterna kastas ut från Vita huset tills de börjar göra riktig journalistik.

Också detta måste medierna förhålla sig till.

Många redaktioner är nu inställda på att försvara sig genom att nagelfara den nya administrationen så nitiskt de kan. Douglas Blackmon, mångårig journalist och programledare i PBS, tror att en sådan rapportering på sikt når också Trumps kärnväljare – och folkvalda republikaner.

– Trump är redan impopulär, och fortsätter det så är det något kongressens konservativa är känsliga för, eftersom de ska upp till omval 2018.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ The Washington Post. Satsade under valkampanjen stora resurser på att granska Trump, och stod bakom flera avslöjanden, bland annat om hans affärer och intressekonflikter.

Videoupptagningen där Trump pratar om hur han sexuellt kan utnyttja kvinnor blev också först känd genom tidningen.

The New York Times. Trump hyser en hatkärlek till NYT, som han ena sekunden kallar ”en juvel”, den andra ”en skymf”. I likhet med Washington Post är tidningen på ledarplats liberal. Den har lagt stora resurser på att granska Trump.

The Wall Street Journal. Den ledande konservativa tidningen har enligt en undersökning av tusentals artiklar under valet den mest neutrala rapporteringen av båda kandidaterna.

CNN. Gav i likhet med andra kommersiella tv-kanaler Trump enormt utrymme. I en tid av medieomvandling brottas traditionell tv med vikande annonsintäkter, men med Trump steg tittarsiffrorna i höjden. CNN har dock inte alls varit okritisk till Trump – tvärtom.

MSNBC. En lillasyster till NBC och sedd som en vänsterkanal. Det är smått ironiskt att Trump gynnades just av MSNBC genom morgonprogrammet ”Morning Joe” dit han ofta ringde in direkt.

Fox. Miljontals amerikaner får sin information genom det konservativa tv-bolaget vars nyheter har USA:s största tv-publik. Kanske mer än att lyfta Trump underblåste kanalens negativa inslag om Hillary Clinton hatet mot henne.

The Huffington Post. En liberal nyhets- och opinionsbildande internettidning som under lång tid placerade Trumps kandidatur under vinjetten ”nöje”, tills redaktörerna konstaterade att ”det här är inte roligt längre”.

Breitbart. Denna högerpopulistiska sajt är ingen egentlig nyhetssajt. Den sprider konspirationsteorier, men har stort genomslag hos konservativa väljare. Sajten grundades av Trumps nuvarande chefsstrateg, Steven Bannon.

Fakta. Rekordlågt förtroende för medier
32 procent av amerikanerna har högt eller ganska högt förtroende för medierna.

Bland demokrater är siffran 51 procent, bland republikaner 14 procent (ett år tidigare hade 55 procent av demokraterna och 32 procent av republikanerna stort eller ganska stort förtroende).

Siffrorna är de lägsta sedan 1972, då mätningarna inleddes.

Källa: Gallup “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ EU vill ha en uppgörelse med Libyen om flyktingar

EU vill ha ett migrationsavtal med Libyen som liknar överenskommelsen med Turkiet. Italien har tagit eget initiativ till en sådan uppgörelse, men samtalen har hittills inte lett till något resultat.

Vid årsskiftet tog Malta över EU:s rullande ordförandeskap och landets premiärminister Joseph Muscat varnade häromdagen för att det kan komma fler människor på flykt över Medelhavet under den kommande våren än någon gång tidigare.

– Varför ska vi vänta till dess krisen är akut? Det krävs att vi gör något nu, manade Muscat när han presenterade EU-ordförandeskapets planer i EU-parlamentet under den gångna veckan.

Joseph Muscat anser att EU snarast behöver en uppgörelse med Libyen som liknar unionens migrationsavtal med Turkiet.

En sådan överenskommelse skulle innebära att EU snabbt skulle kunna skicka tillbaka människor, som inte anses ha rätt att få skydd i EU, till Libyen. Som tack för hjälpen skulle regeringen i Tripoli få olika former av ekonomiskt stöd av EU.

Frågan ska diskuteras när 27 av EU-ländernas ledare, alla utom Storbritanniens Theresa May, samlas i Maltas huvudstad Valletta i början av februari.

På eget initiativ har Italien redan inlett samtal om ett migrationsavtal med den bräckliga regeringen i Tripoli. Förra året anlände drygt 180 000 flyktingar och migranter till de italienska kusterna och flertalet kommer via Libyen.

Gång på gång har regeringen i Rom vädjat till övriga EU-länder om hjälp, hittills utan resultat. I väntan på att EU ska reagera har Italien agerat. En italiensk ambassad har nyligen öppnats i Tripoli och samtal om bilateralt samarbete pågår.

Italien ska bland annat ha erbjudit investeringar i oljeindustrin i utbyte mot gemensamma insatser för att stoppa människosmugglarna i Libyen.

Hittills har förhandlingarna inte lett till något resultat. ”Parterna står mycket långt ifrån varandra”, säger Maltas inrikesminister George Vella, som följer samtalen, till tidningen Malta Today.

EU-kommissionen har försäkrat att EU står bakom Italien och är redo att bistå regeringen i Rom.

Bryssel hoppas tydligen att Italien ska lösa hela unionens problem, men frågan är vad ett migrationsavtal med den FN-stödda regeringen i Tripoli kan leda till.

Kampen om makten i det splittrade Libyen pågår för fullt och för att stoppa människor på flykt så effektivt som Turkiet har gjort krävs sannolikt en lika stark statsapparat som den turkiska.

Under senare tid har dessutom Ryssland blivit en mer aktiv part i Libyen. Den libyske befälhavaren Khalifa Haftar, som får stöd av Moskva, utmanar regeringen i Tripoli. Haftars styrkor uppges för närvarande vara på väg västerut, mot den libyska huvudstaden.

EU står bakom regeringen i Tripoli och har redan inlett visst samarbete. Sedan en tid tillbaka tränas till exempel den libyska

kustbevakningen av EU och förhoppningen i Bryssel är att det ska leda till att människosmugglarna stoppas.

Sedan sommaren 2015 pågår också EU:s halvmilitära insats på Medelhavet. De europeiska fartyg som ingår i operation Sophia, som insatsen kallas, ska både försöka rädda människoliv, gripa människosmugglare och beslagta flyktingbåtar.

EU:s operation på Medelhavet kan dock inte gå in på libyskt vatten, eftersom det krävs ett FN-mandat för ett så långtgående ingripande.

Maltas premiärminister Joseph Muscat anser att EU måste göra allt för att få ett avtal med regeringen i Tripoli.

– Det är inget som helst tvivel om att Europa i vår kommer att stå inför en ny stor kris om inte innehållet i avtalet med Turkiet kopieras för de centrala delarna av Medelhavet, hävdade Muscat när han talade i EU-parlamentet.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“Fakta. Migration till EU

2015 kom 1 007 492 flyktingar och migranter till EU. 153 842 av dem anlände till Italien. 3 777 dödsfall rapporterades.

2016 minskade flyktingströmmen till EU, men till Italien anlände fler. 363 348 människor registrerades i EU, varav 181 436 i Italien. 5 079 människor drunknade på Medelhavet, fler än något år tidigare.

Under 2017 har 3 156 människor kommit till EU, varav 2 393 till Italien. 234 människor rapporteras drunknade hittills i år.

Källa: IMO, International Organization for Migration “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Folket kan stjälpa Erdogans planer på ett enmansstyre

Analys. Istanbul. Det turkiska parlamentet har godkänt grundlagsändringar för att ändra konstitutionen till ett enmansstyre. Men först är det upp till folket att rösta – vilket fortfarande kan slå omkull planerna på mer makt åt presidenten.

Diskussionen runt middagsbordet häromkvällen handlade som vanligt om Istanbuls katter, föräldrafrågor och rädslan för nya terroristattacker. Men hetsigast blev det när omröstningen av lagändringar, som pågått i det turkiska parlamentet de senaste veckorna, kom på tal. Kortfattat innebär ändringarna att Turkiet kommer att styras av presidenten och att parlamentet får minskad makt. Omröstningen i parlamentet har lett till slagsmål, tre parlamentariker på sjukhus, enligt Hürriyet, och utdragna diskussioner.

– De har någon sexvideo som utpressning för att få tillräckligt med röster, gissade en av männen.

– Det blir ett enmansstyre och Turkiet kommer aldrig mer bli sig likt, sade en annan.

– Men det kanske kommer bli säkrare. Jag har bett min pappa skaffa oss ett gevär. Jag känner mig inte alls trygg, sade en kvinna som funderar på att lämna landet.

Så fortsatte diskussionen och under lördagsmorgonen kom beskedet att röstningen var klar med majoritet för en lagändring. Men sista rösten har folket.

Förslaget till lagändring innebär bland annat att premiärministerposten försvinner, att presidenten utser vice president(er), regeringen samt viktiga myndighetsposter. Presidenten ska också utse majoriteten av landets domare och får lättare att införa undantagstillstånd. Den nya lagen innebär också att parlamentets möjlighet att granska regeringen begränsas.

Folkomröstningen ska ske inom 60 dagar och utgången är inte lika förutsägbar som parlamentets röstning.

Turkiet genomgår en av sina största kriser med inbördeskonflikt mellan kurdiska PKK och turkiska regimen, terroristattentat samt det misslyckade kuppförsöket i juli. Sedan kuppförsöket har landet undantagstillstånd. Journalister, akademiker och politiker har gripits och sparkats. En speciell tid att genomföra en folkomröstning på. Mycket talar för att förslaget kommer röstas genom. President Recep Tayyip Erdogan har stort folkligt stöd. Huvudargument att skapa mer stabilitet nickar många ja till. Men det skulle innebära att Turkiet som började ritas i askan av det fallna Osmanska imperiet rivs upp. Stoltheten över historien, landsfadern Kemal Atatürk och det sekulära Turkiet är stark. Inget är givet och det lär märkas runt middagsbordet framöver.

Terese Cristiansson “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Fler räddade tre dagar efter lavin

Ytterligare nödställda har räddats ur snömassorna och husresterna efter att ett lyxhotell i Italien revs ner av lavin i onsdags. Sammanlagt nio personer har därmed räddats och fem har funnits döda, men runt 15 hotellgäster saknas fortfarande, rapporterar den brittiska nyhetskanalen BBC.

Under natten till lördagen kunde räddningspersonal nå fram till ytterligare fyra av de runt 30 personer som misstänks ha fångats i snömassorna från den kraftiga lavin som utlöstes av jordbävningar i mitten av veckan. Det innebär att man nu lyckats undsätta minst nio av de runt 30 som uppgavs ha bott på hotellet.

Lavinen i onsdags rev ner det fyra våningar höga lyxhotellet Rigopiano som ligger isolerat i bergskedjan Apenninerna i Italien. Efter att räddningstjänsten började sökandet i torsdags har ett intensivt arbete pågått för att försöka hitta eventuella överlevande. De första överlevande, fyra barn och en kvinna, hittades i fredags, över 40 timmar efter att lavinen slog till, då det hördes hoppfulla rop efter att de sökande borrade genom det begravda hotellets tak.

De nödställda som hittills hittats oskadda har befunnit sig i luftfickor som bildats under snön efter lavinen. Under sökarbetet har man även hittat kvarlevorna efter fem personer, men Alberto Maiolo, en brandman som arbetade vid platsen, berättade för italienska medier att räddningspersonalen kunde höra ljud under rasmassorna, vilket kan tala för att fler är vid liv.

– Vi kan höra ljud och hoppas att de är från människor som försöker signalera till oss var de är, men de kan också orsakas av snö som smälter och rörelser i husvraket, sa Maiolo till italiensk tv, skriver nyhetsbyrån Reuters.

Räddningsarbetet kommer enligt myndigheterna att fortsätta tills alla saknade är hittade, men det försvåras av att det fortsatt snöa i bergen och dessutom har lavinen spritt ut resterna efter hotellet över flera hundra meter.

– Vädret är riktigt dåligt, det har snöat sedan fyra imorse, sa Walter Milan som deltar i räddningsarbetet till Reuters på lördagen.

Johannes Ledel johannes.ledel@dn.se “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Impopulära kandidater gör upp på splittrad vänsterkant

Analys. Paris. Fem år efter François Hollandes valseger ska Socialistpartiet i Frankrike försöka hitta en ny kandidat som kan inta Elyséepalatset. Det blir inte lätt – vänstern är djupt splittrad när dess primärval hålls på söndagen. Och arbetslösheten är den helt dominerande valfrågan.

Besvikelsen efter François Hollandes fem år vid makten är stor i Frankrike; så stor att den impopulära presidenten i december valde att inte ställa upp för omval.

Hos det regerande Socialistpartiets gräsrötter finns en känsla av att det krävs ett nytt grepp om partiets kandidat över huvud taget ska ha en chans att utmana den traditionella högerns François Fillon och extremhögerns Marine Le Pen i presidentvalet i april.

– Högern blickar nostalgiskt bakåt. Då måste vi våga blicka mot framtiden, säger Benoît Hamon, en 49-årig före detta utbildningsminister som gått snabbt framåt i opinionsmätningarna de senaste veckorna.

Men Hamons vision är kontroversiell. Han föreslår en medborgarlön – eller ”generell garanterad inkomst” – på 750 euro (drygt 7 000 kronor) i månaden till alla vuxna invånare i Frankrike, utan krav på motprestation.

Den ska fungera som basinkomst och dras inte in om inkomster från arbete tillkommer.

Först ska unga mellan 18 och 25 år och arbetslösa få stöd på 600 euro, och i nästa fas höjs det till 750 euro och omfattar alla.

Fullt utbyggd beräknas reformen kosta omkring 350 miljarder euro för staten.

Hamon tänker sig att den ska finansieras genom höjd förmögenhetsskatt och på sikt också beskattning av robotar, som han räknar med kommer att överta människors arbete i det miljömässigt hållbara och rättvisa samhälle han vill skapa.

Men i nuläget är reformen till stora delar ofinansierad.

– Jag vill inte se en vänster som ställer ut vallöften på kredit, och sedan förlorar all trovärdighet, sa förre premiärministern Manuel Valls kritiskt om förslaget i en tv-debatt i veckan.

Men Benoît Hamon knappar in på Valls. Flera opinionsinstitut ger honom goda chanser att ta hem segern i primärvalet i en andra och avgörande omgång.

Även förre ekonomiministern Arnaud Montebourg rycker närmare. Montebourg talar varmt om protektionistiska åtgärder, vill satsa på ”Made in France” och har hotat med att förstatliga bolag som vill flytta utomlands.

I Frankrike har arbetslösheten envist legat kvar kring 10 procent de senaste åren, medan ungdomsarbetslösheten varit ännu högre.

Socialistregeringens misslyckande att bekämpa den är sannolikt förklaringen till att två andra, oberoende vänsterkandidater just nu tycks ha större chans i presidentvalet än någon av de sju som ställer upp i socialisternas primärval på söndagen.

Den före detta ekonomiministern Emmanuel Macron har positionerat sig i mitten och lanserat en egen rörelse, ”En Marche” (Framåt!), som växer snabbt.

På yttersta vänsterkanten mobiliserar samtidigt en annan gammal socialistisk minister, Jean-Luc Mélenchon.

Macron har stöd av uppemot 20 procent och Mélenchon av 15 procent av väljarna. Av Socialistpartiets kandidater i primärvalet är det just nu ingen som har stöd av mer än 10 procent.

Det ser alltså ut som om det blir tre olika vänsterkandidater i presidentvalet i april, något som kommer att splittra vänsterrösterna – och indirekt gynna högerns François Fillon och ultranationalistiska Marine Le Pen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Krokodilfarmer ska stötta nubiers ekonomi

Den fruktade egyptiska krokodilen ska bli ett nyttodjur, om regeringens planer går i lås. Det finns långt framskridna planer på att anlägga krokodilfarmer vid den uppdämda Nassersjön.

Kan krokodiler stötta Egyptens haltande ekonomi? Den arabiska nyhetssajten al-Monitor rapporterade häromdagen om den egyptiska regeringens planer på att anlägga krokodilfarmer i anslutning till Nassersjön längst ned i söder.

När kraftverket i Assuan skulle byggas i början på 1960-talet måste Nilen dämmas upp. Så uppstod Nassersjön, världens största konstgjorda sjö, i storlek jämförbar med Vänern.

Anläggandet av Nassersjön innebar också att den del av Nilen som låg uppströms stängdes av för krokodiler, som tidigare varit talrika i hela den långa floden. Numera dväljs det fruktade kräldjuret enbart i Nassersjön. Men där är de desto talrikare. Enligt den senaste skattningen finns det minst 30000 krokodiler i jättedammen.

Området kring Nassersjön befolkas av nubier, ett folkslag som genom årtusendena levt sida vid sida med faraonernas egyptier, greker, romare, kristna och araber. När dammen anlades tvingades många av nubierna att flytta till storstäder som Kairo eller Khartoum. De som bor kvar försöker överleva på turism och kameluppfödning, men ingen av dessa näringar är särskilt fruktbara.

Nu hoppas myndigheterna att krokodilfarmer ska få de nubiska byarna i regionen Wadi Khawr strax norr om Nassersjön att blomstra.

Miljöminister Khalid Fahmy, som håller i projektet, hoppas dels på försäljning av levande krokodiler till djurparker och liknande, dels att saluföra krokodilskinn som används till väskor och skor.

En babykrokodil kostar motsvarande 3 500 kronor. Skinnet från en nilkrokodil, den art som finns i Egypten, anses vara det finaste och dyrbaraste på marknaden.

De gamla egyptierna tilldelade krokodilen gudomliga och magiska egenskaper – det har hittats åtskilliga krokodilmumier i de gamla forngravarna. Nutidens nilkrokodiler simmar oberört omkring i Nassersjön, ovetandes om de stora planerna, omgivna av den vördnad och fruktan som tillkommer en av de äldsta djurarter som ännu fortlever.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Trump lovade ökat stöd till CIA

USA. På lördagen besökte USA:s president Donald Trump CIA-högkvarteret i Langley i Virginia. Det regeringsorgan som han flera gånger kritiserat och sagt att han inte litat på i samband med de ryska hackningarna.

– Ingen är en större supporter av CIA än Donald Trump. Det finns ingen. Väldigt få kan göra det jobb ni gör och jag är så bakom er, sa Trump och lovade CIA stora ekonomiska bidrag:

– Ni kommer att säga att ni inte behöver så mycket stöd, men det kommer ni att behöva. Vi kommer att göra stora saker, stora saker.

Clas Svahn “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

“ Kina tar täten i elbussracet

Avgasfria bussar börjar komma så smått i Europa. Men vi ligger långt efter Kina. I mångmiljonstaden Shenzhen ska samtliga 15 000 bussar vara helt eldrivna innan året är slut. Världens folkrikaste land har redan ett stort försprång. Vid årsskiftet 2015–2016 fanns 98 procent av världens batteridrivna bussar i Kina, skriver branschbloggen EV Sales.

Och målen fortsätter att vara högt satta. Shenzhen köper batteribussar i rasande fart, med målsättningen att inga bussar med avgasrör ska finnas kvar vid 2017 års slut. Shenzhen är en framtidssymbol i Kina, efter det att det lilla samhället i Hongkongs skugga för knappt 40 år sedan fick status som SEZ (ekonomisk specialzon). Sedan dess har staden vuxit från 30 000 till över tio miljoner invånare. Totalt 15 000 elbussar i Shenzhen kan jämföras med staden som beskrivs som mest ambitiös i Europa, London. Där är man stolt över att nu ha 50 batteribussar i trafik.

TT “

DN SÖNDAG 22 JANUARI 2017

”Produktiviteten bör öka i Europa”

Om länderna i euroområdet ska höja sin levnadsstandard under en tid av åldrande befolkning så måste produktivitetstillväxten öka. Utvecklingen just nu är däremot den motsatta med trög produktivitetsutveckling jämfört med för tjugo år sedan. Det sade Benoit Couere, ledamot i ECB:s direktion, i ett anförande i Davos i veckan.

Han sade att syftet med strukturreformer i Europa bör vara att höja bolagens dynamik och produktivitet, och inte att sänka lönerna under de nivåer som är förenliga med produktiviteten, i ett flyktigt försök att vinna temporära marknadsandelar. Åtgärder som kan vara nödvändiga kan gälla till exempel hinder för unga, innovativa företag att växa inhemskt eller externt, att konkurrenstrycket för nuvarande företag är för litet eller att improduktiva företag avvecklas alltför sällan.

Direkt “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Theresa May pressas inför Trumpmötet

Storbritanniens premiärminister Theresa May blir först ut bland världens ledare att träffa Donald Trump. På hemmaplan pressas hon att ta upp presidentens syn på kvinnor som hon tidigare uttalat sig kritiskt om.

Under helgen tågade 80 000 människor genom London för kvinnors rättigheter. När det stod blev klart att premiärminister Theresa May reser till Washington på fredag för ett möte med Donald Trump bombarderades hon omedelbart med frågor om hon tänker ta upp den nye presidentens sexistiska uttalanden om kvinnor.

– När det är något jag finner oacceptabelt, kommer jag inte att vara rädd för att säga det till Donald Trump, säger May i en intervju med BBC.

Hon vill dock inte medge att hon självmant kommer att ta upp ämnet. Till brittiska medier säger hon att det faktum att hon själv är kvinna och premiärminister sänder ut ett kraftfullt budskap.

– Jag har redan sagt att några av de kommentarer som Donald Trump har gjort om kvinnor är oacceptabla. Han har själv bett om ursäkt för några av uttalandena, säger Theresa May till The Guardian.

Theresa May är angelägen om att få bra relationer med Donald Trump, inte minst när det gäller handeln mellan länderna efter Brexit. Donald

Trump har hyllat Storbritanniens beslut att lämna EU och många ser Trump och May som två framtida parhästar.

Under mötet i Washington kommer även internationell terrorism och kriget i Syrien att diskuteras, enligt Theresa May.

Veckan därpå väntar ett nytt möte som sannolikt inte blir lika hjärtligt. Då kommer Mexikos president Enrique Peña Nieto till Washington för att träffa Donald Trump.

Enligt Vita huset kommer handel, invandring och säkerhet att diskuteras. Det är därmed upplagt för ett samtal om både den mur som Donald Trump vill bygga mot grannlandet i söder och det amerikanska frihandelsavtalet Nafta som Trump vill omförhandla eller avveckla.

För Mexiko är USA den i särklass viktigaste handelspartnern, mer än 80 procent av landets export går dit. Om handelsavtalet ändras är det av avgörande betydelse för Mexikos industri.

Muren är ett av Donald Trumps mest kontroversiella löften från valkampanjen och han kräver dessutom att Mexiko ska betala den.

President Enrique Peña Nieto kritiseras på hemmaplan för att inte ha någon tydlig strategi mot Trumps hot eller mot Washingtons avsikt att skicka hem migranter som befinner sig “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Var beredda på förakt och lögner från Vita huset

Analys. Washington. Efter bara två dagar kom ett smakprov på hur Vita huset med Donald Trump som president kan komma att behandla medierna: med taggarna utåt, och med förnekande av fakta. Det kommer säkerligen mer av detta.

Under sin andra dag som president och under sitt allra första besök på CIA:s högkvarter i Langley, kallade Donald Trump medierna för ”de mest ohederliga människorna på jorden”.

Vi tar det en gång till: USA:s nya president säger att ingen i världen är lika skurkaktig som journalisterna.

Det har betydelse.

Framför en vägg prydd av hundratals stjärnor, en för varje underrättelseagent som dött i tjänst, förklarade han att han ”befinner sig i krig mot medierna”.

I samma tal beskyllde Trump medierna för att ha hittat på hans konflikt med USA:s underrättelsetjänst, trots att den är väl dokumenterad i hans Twitterflöde och i övriga kommentarer, där han bland annat har jämfört myndigheterna med ”Nazi-Tyskland” och placerat ordet ”intelligence” (underrättelsetjänst) inom citationstecken.

– Jag älskar er, sa han nu till de mer än 300 CIA-anställda som lyssnade.

Några timmar senare höll Trumps pressekreterare Sean Spicer sin första presskonferens – ett kort framträdande där Spicer lämnade rummet utan att svara på frågor eller kommentera de massdemonstrationer som pågick utanför avspärrningarna runt Vita huset, och över hela jorden. Spicers främsta budskap var i stället en attack på medierapporteringen om hur många människor som såg Trump installeras som president.

”Det var den största publik som någonsin har bevittnat en installation – punkt – både på plats och över världen”, sa han, och att journalisternas ”försök att förminska entusiasmen över installationen är skamliga och felaktiga”.

Vad den nya administrationen ägnar sig åt är att försöka ändra historieskrivningen och väl kända fakta – det vill säga rent ljug. Flygfotografier visar att folkhavet var mycket större när Barack Obama svors in, och statistik över tunnelbaneresenärer visar färre resor i samband med årets installation än vid de senaste installationerna.

Under sin korta politiska karriär har Trump haft ständiga problem med impulskontrollen, han hugger mot allt och låter bagateller anta enorma proportioner. Han kan inte hantera kritik, han ber inte om ursäkt och medger inte ens det mest uppenbara fel.

När han i höstas konstaterade att Barack Obama är född i USA påstod han på samma gång att Hillary Clinton var den som först ifrågasatte vilket som var Obamas födelseland, trots att Trump själv envetet och under flera år drev anklagelserna. Den presskonferensen blev en gräns för flera medier, och The New York Times använde för första gången på förstasidan ordet ”lögn” om Trumps påståenden.

Inte heller nu tvekar medierna att påpeka att Trump och Spicer har fel, fel, fel. Och när Trumps rådgivare Kellyanne Conway på söndagen i en intervju med NBC:s ”Meet the press” sa att Spicer hade ”alternativa fakta”, avbröt programledaren henne: ”Alternativa fakta är inte fakta. De är falsarier.” Detsamma gäller Trumps beskrivning av vädret i fredags, som han sa blev ”riktigt soligt” – trots att regnet hängde i luften. En bagatell, eller?

Välkomna till Trumpland: var beredda på att få se mer av detta.

Donald Trump kommer inte att kunna hålla sig från korta utspel om allt möjligt, nu från Twitterkontot @potus, och kasta ur sig kommentarer som hans stab får ägna stor energi åt att mildra, förklara – eller blankt förneka.

Sean Spicer har förvisso gjort det förr. Efter avslöjandet i höstas om Trumps kränkande uttalanden om kvinnor svarade Spicer ”jag vet inte” på en fråga om det som beskrevs var sexuella övergrepp. Spicer förnekade envist vad han sagt, trots att en ljudupptagning fanns som bevis. När han slutligen tvingades backa var det med ett insnärjt resonemang om hur brott definieras i lag och att han blev överrumplad av frågan.

Yttrandefriheten är reglerad i USA:s konstitution och Donald Trump kan aldrig hota sig till en lydig, hovsam journalistkår. Vad han däremot bidrar till är att sprida ett medieförakt.

Redaktionerna rustar sig nu för att bevaka hans administration, och för att hantera hans utfall mot dem. Arbetet kommer sannolikt att innebära stora utmaningar, både när det gäller rätten att ställa frågor och när det gäller basal faktakontroll. Till och med av vädret.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se DN s korrespondent “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Tusen slöjor delades ut till stöd för muslimer

Oenighet råder bland Trumps ministrar om synen på islam. Men den antimuslimska retoriken har större betydelse än den faktiska politiken, säger Laila Noureldin, doktorand i sociologi. Under protesterna mot Donald Trump delades tusen slöjor ut – och gick åt som smör.

Först delar hon ut slöjorna en och en, hon har dem i en resväska. Hon hjälper till att sätta på dem på de kvinnor som är intresserade. Pratar med dem, berättar att hon samlat in pengar på nätet för att beställa tusen slöjor att ge bort till alla som vill visa sympati med USA:s muslimer.

Fler kommer fram. Och när Molly Veera, som har rest med tre fulla resväskor från Los Angeles till Washington för lördagens protest-marsch, till slut måste kasta ut dem till alla som vill ha – vädjar hon till dem att sätta dem på huvudet, inte vira dem runt halsen. Och det gör de.

– Folks reaktioner var fantastiska, säger hon några timmar senare, fortfarande med något lyriskt i blicken.

Att stödet var stort under lördagens Women’s March on Washington, då hundratusentals människor demonstrerade mot president Donald Trump, är kanske inte så förvånande, men likväl betydelsefullt, säger Molly Veera. Så sent som dagen innan röt en okänd man ”åk tillbaka!” till henne. Och i Los Ange-les har den muslimska församlingen som hon tillhör märkt en ökning av hot under de senaste åren, säger hon. Nyligen greps en man som ringt in och hotat med ”folkmord”, berättar hon, och polisen hittade en kraftfull vapenarsenal hemma hos honom.

Ökningen av hot har skett i takt med att den politiska retoriken mot muslimer har skärpts, inte minst genom Donald Trumps uttalanden.

Men Trumps val av ministrar backar inte upp hans utspel och förslag. John Kelly, som i fredags godkändes som chef för departementet för nationell säkerhet, sa under förra veckans utfrågning att han var emot registrering av muslimer; samma sak har sagts av Jeff Sessions, som föreslås bli justitieminister.

Trumps tilltänkta utrikesminister, Rex Tillerson, förklarade att han utvecklat ”respekt och erkännande av denna stora religion”, och att konstruktiva relationer runt svåra frågor måste vila på ömsesidig respekt. Vad det innebär för hans syn på Trumps ståndpunkter sa han inte.

Trump har på sistone inte preciserat vad han vill genomföra – men det spelar mindre roll, menar Laila Noureldin, doktorand i sociologi vid University of Chicago som också rest hit för demonstrationen.

– Trump talar ofta om sina ”fiender”, och han öppnar för andra att uttrycka sig likadant. Den förändrade retoriken mot muslimer är värre än enskilda politiska beslut. Och det påverkar särskilt de unga, för dem som nu växer upp med president Trump som den första president de minns blir detta ett accepterat sätt att betrakta muslimer.

Därför var det viktigt, fortsätter hon, att Barack Obama och Hillary Clinton vägrade att tala om ”radikal islam”, till Trumps förtret, eftersom det skapar en association mellan en hel religion och den förvridna version av den som används av fundamentalister.

Laila Noureldin har en far från Saudiarabien och en mor som är född i USA med delvis mexikanskt ursprung – och hon rabblar upp alla länder hon har rötter i, från Polen till Ecuador.

– Jag är amerikan, och jag är muslim: det är två av mina identiteter som är sammanflätade. De är inte ömsesidigt uteslutande, de överlappar varandra och förutsätter varandra i det som är jag.

Hon tänker sig en politisk framtid – just för att öka kontakterna mellan muslimer och andra grupper: ”Jag älskar att forska och undervisa, men vill inte bli fast i något elfenbenstorn.”

Molly Veera, som drog i gång slöjprojektet, konverterade från kristendom till islam som student – månaden före terrorattacken i New York 2001.

– Jag tror att den största kraften finns i kontakterna mellan olika religiösa grupper. Vad jag har sett under de senaste månaderna tyder på det. Och vad jag har sett här, i dag. Där finns en framtid.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ **Efter terrorattacken i San Bernardino i december 2015** krävde Trump ett totalstopp för muslimer att komma in i USA, ett förslag han sedan har backat från.

Han har sagt att han kan tänka sig en databas över muslimer, övervakning av moskéer och ”extrem bakgrundskontroll” av muslimer från vissa länder.

I retoriken mot muslimer har Trump bland annat sagt ”jag tror att islam hatar oss”. Hans nationella säkerhetsrådgivare har kallat islam för ”en cancer”.

Antalet hatbrott i USA ökade med 6,8 procent mellan 2014 och 2015. Större delen av ökningen utgörs av antimuslimska attacker.

Direkt efter valet kom en våg av hatbrott – över 700 stycken på några dagar. Majoriteten var antimuslimska attacker.

Källa: FBI, Southern Poverty Law Center “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Rebellerna och regimen ska mötas öga mot öga

Nu görs ett nytt försök att åstadkomma en politisk lösning som ska leda till ett stopp för det blodiga kriget i Syrien. Oppositionen och regimen möts för förhandlingar i Astana i Kazakstan. Men huvudrollerna spelas av Ryssland, Turkiet och Iran.

Kazakstans huvudstad Astana är ett osannolikt ställe, ett slags Metropolis mitt ute på stäppen. Halvtomma skyskrapor och lyxhotell reser sig mot skyn medan vildhästar och boskapshjordar drar omkring på vidderna utanför stadsgränsen. Svinkallt på vintern – i söndags var det minus 13 – myggigt, dammigt och stekhett på sommaren.

Det känns på sätt och vis följdriktigt att en så besynnerlig stad som Astana blivit platsen där aktörerna i Syrienkonflikten hoppas hitta en lösning på det sex år långa komplexa, blodiga och svåröverskådliga kriget.

Ryssland och Turkiet tog initiativet till fredssamtalen som inleds i dag och som har välsignelse av FN:s säkerhetsråd. Den inledande rundan avslutas redan i morgon tisdag.

Tanken är att samtalen ska bygga vidare på den vapenvila som inleddes den 30 december förra året. I ett första skede väntas parterna utvärdera eldupphöret, som fungerat minst sagt skakigt. Även om vapnen har tystnat i östra Aleppo fortsätter strider både i Idlib i nordväst, kring huvudstaden Damaskus och på landsbygden norr och öster om Aleppo.

Det beror delvis på att terrororganisationen Islamiska staten (IS) och den al-Qaidaanknutna fraktionen Jabhat Fatah al-Sham (JFS) undantas från vapenvilan. Men också på att den syriska armén och dess utländska uppbackare angriper väpnad opposition som de ovillkorligt stämplar som ”terrorister”.

Inför samtalen i Astana har det sagts att detta blir första gången under kriget som oppositionen, ”rebellerna”, och den syriska regimen kommer att mötas ansikte mot ansikte.

Men det är ännu osäkert om så verkligen blir fallet. Misstänksamheten och fientligheten mellan parterna är omfattande och grundmurad. Turkiet har fått övertala oppositionen att skicka en delegation.

Den leds av den hårdföre islamisten Muhammad Alloush som representerar den militanta gruppen Jaish al-Islam, tidigare ansedda som terrorister av Ryssland och Syrien. Men oppositionens delegation har också inslag av västtillvända civila grupper som Syriska nationella rådet (SNC) liksom Fria syriska armén (FSA).

Den som granskar vilka aktörer som *inte* är med i Astana, eller som medverkar mer pliktskyldigt, får en ganska god bild av hur spelplanen i Syrienkriget förändrats den senaste tiden.

USA, som backat upp delar av den väpnade oppositionen och som tydligt verkat för ett regimskifte i Syrien, skickar sin ambassadör, men

bara som iakttagare. USA tar med andra ord ett rejält kliv bakåt i sina ambitioner att påverka Syrienkonflikten.

Saudiarabien och Qatar, de sunnitiska gulfstater som även de stöder oppositionen – ryktesvis även terrorstämplade grupper, kommer inte att delta eller är med på en låg nivå.

Det dominerande partiet för Syriens kurder, PYD, och dess väpnade gren YPG, har vägrats delta i samtalen. Det är Turkiet som har satt p för PYD/YPG:s medverkan.

Den viktigaste Syrienfrågan för Turkiet tycks vara att de syriska kurder som är lierade med det -militanta turkiska kurdpartiet PKK hålls på mattan.

Ryssland vill ha kvar sitt geopolitiska inflytande i Syrien, men de vill inte för allt i världen ansvara för en ohyggligt kostsam uppbyggnad av det krigsdemolerade landet.

Iran vill till varje pris stanna i Syrien, både militärt och civilt, vilket försvårar en fredlig lösning på konflikten.

Som synes är Syrien mer än någonsin en arena där globala och regionala stormakter slåss om inflytande. Syrierna själva har väldigt lite att säga till om. FN, som ska säkra freden, är också tämligen maktlöst och får inte mer inflytande än de starkaste och mest aktiva aktörerna vill ge dem.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Fredsförhandlingarna

Fredsförhandlingarna om Syrien i Kazakstans huvudstad Astana börjar i dag, måndag, och avslutas på tisdagen. För första gången under det snart sex år långa kriget kommer regimen och oppositionen att mötas öga mot öga vid förhandlingsbordet.

Turkiet och Ryssland är värdar.

Turkiet
Regeringen i Ankara har gjort en remarkabel positionsförändring inför samtalen i Astana. President Erdogan som varit dödsfiende till sin syriska kollega al-Assad tycks nu ha accepterat al-Assads ställning. Biträdande utrikesminister Sedat Onal leder Turkiets delegation.

Ryssland
Biträdande utrikesminister Michail Bogdanov väntas förhandla för Ryssland. Moskva har sedan krigets början stött den sittande presidenten Bashar al-Assad. Vid tidigare fredsförsök har USA varit Rysslands motpart, men inte denna gång.

Iran
Den iranska delegationen leds av biträdande utrikesminister Hossein Jaberi-Ansari. Iran, som backar upp den sittande syriska regimen, har varit mycket aktivt bakom kulisserna inför mötet i Astana och motsatt sig USA:s och Saudiarabiens medverkan.

Syrien
De militära framgångarna i Aleppo samt det resoluta stödet från

Ryssland och Iran har gjort att den syriska regimen har fått ett överläge i förhandlingarna redan från början. Syrien företräds av landets offensive ambassadör i FN, Bashar al-Jaafari.

Syriens opposition
Representeras av paraplyorganisationen Högsta förhandlingsrådet (HNC). Muhammad Alloush, ledare för den väpnade salafistiska grupperingen Jaish al-islam, leder delegationen, som också omfattar den västvänliga fraktionen Fria syriska armén (FSA).

USA
Washington har hittills spelat en framträdande roll i alla fredsförhandlingar om Syrien, som stödtrupp till den ”moderata” oppositionen. Men Trumps USA står vid sidan om samtalen. Den nytillträdda presidentens säkerhetsrådgivare, Michael Flynn, nobbade inbjudan till Astana.

FN
FN:s speciella sändebud för Syrien, svenskitalienaren Staffan de Mistura, kommer att vara på plats. FN har haft en undanskymd roll i processen som lett fram till mötet i Astana, men de Mistura håller god min och hoppas på framsteg.

EU, Storbritannien och Frankrike skickar ambassadörer. Saudiarabien och Qatar deltar inte, det gör inte heller Syrienkurdernas starkaste parti PYD. “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Bosättarparti pressar Netanyahu om annektering

Donald Trumps tillträde har alstrat sin första regeringskris – i Israel. Bosättarnas parti Judarnas hem pressar premiärminister Benjamin Netanyahu att redan denna vecka annektera delar av Västbanken.

På söndagen meddelade Jerusalems stad att man gett klartecken – med regeringens goda minne – för runt 650 nya bostäder i områden som erövrades av Israel 1967. Ett hundratal av dessa tillstånd har getts till palestinska Jerusalemförorter, resten till israeliska bosättningar. Samtidigt kom budet från Vita huset till Netanyahu att man där är redo att inleda samtal om den av Trump utlovade förflyttningen av USAs ambassad från Tel Aviv till Jerusalem. Nyheten möttes av jubel bland israeliska nationalister och chock hos den palestinska regeringen i Ramallah.

Men det stora politiska dramat här handlar om bosättarpartiets försök att tvinga Netanyahu att redan nu gå med på lagstiftning om annektering av stora områden kring Jerusalem. Partiets ledare, utbildningsminister Naftali Bennett, säger sig ha mottagit signaler från Trumps inre krets om att USA inte motsätter sig detta. Men Netanyahu å sin sida hävdar att Trumplägret tvärtom bett honom att inte överraska den nya administrationen.

Naftali Bennett sade på söndagen:

– Netanyahu måste ta avstånd från tvåstatslösningen nu, och en gång för alla skrota planerna på en palestinsk stat.

Bennett vet att de flesta Knessetmedlemmar från Netanyahus eget parti, Likud, skulle rösta med bosättarna om de lägger fram ett lagförslag om annektering av Ma'ale Adumin på vägen mellan Jerusalem och Jeriko, den största av alla bosättningar på Västbanken.

Bennett vet att det finns andra koalitionspartner som kan komma att blockera en sådan lag, men hans syfte med offensiven är att genera Netanyahu och utmåla honom som tvehågsen och försiktig. Ändamålet är att vinna tillbaka de extremnationalistiska väljare som röstade på Netanyahu i valet 2015, en uträkning som burit frukt enligt de senaste mätningarna.

I december tvingade Bennett Netanyahu att rösta för en lag han motsatte sig – om legalisering av olaglig kolonisering på privat palestinsk mark. Detta kostade premiärministern mycken prestige och gav Bennett blodad tand.

Netanyahu, som är försvagad av de bägge stora korruptionsutredningar som pågår mot honom, väntades överlägga med Trump per telefon på söndagskvällen.

– Jag kommer att tacka Trump för hans stöd och för hans löfte att utrota islamisk terror, sade Netanyahu.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com "

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

"Ingen immunitet för Gambias förra ledare"

" Gambias mångårige ledare som gått i exil i Ekvatorialguinea kan inte räkna med någon åtalsimmunitet. – President Jammeh och hans stab författade ett avtal som skulle godkännas av Ecowas, FN, och AU och som skulle ge honom alla garantier, i praktiken straffrihet. Ingen skrev under avtalet, säger Senegals utrikesminister Mankeur Ndiaye till Reuters.

Den politiska krisen i Gambia fick efter sex veckor en oblodig upplösning. Sent på lördagskvällen lämnade Yahya Jammeh hemlandet med sikte på Ekvatorialguinea där han är välkommen att stanna.

Nu är det fritt fram för den nye presidenten Adama Barrow att återvända till Gambia från Senegal, dit han tog sin tillflykt för en vecka sedan. På söndagen gick trupper från samarbetsorganisationen Ecowas på nytt in i Gambia för att säkra maktövertagandet.

Jammeh, som styrt Gambia med järnhand i 22 år, vägrade länge att acceptera valresultatet och det krävdes att soldater från grannlandet Senegal gick in i landet för att Jammeh skulle ge upp.

När tv-bilder visade Jammeh genom flygplansfönster började folk fira i huvudstaden Banjul.

– Vi befinner oss inte längre i ett fängelse. Vi behöver inte längre tänka oss för när vi säger vad vi tycker, säger 28-åriga Fatou Cham, till Reuters.

Affärsmannen Adama Barrow svors in som president i torsdags på Gambias ambassad i Dakar. När den nye presidenten är på plats i

Gambia blir hans första åtgärd att se till att de mer än 40 000 medborgare som flydde under den politiska krisen kan återvända hem på ett säkert sätt.

Flera länder i Västafrika erbjöd sig att ta emot Jammeh om han avgick frivilligt. Att ex-presidenten valde Ekvatorialguinea lättar på oron för att han skulle lägga sig i för mycket om han stannade i grannlandet Guinea.

Det har förekommit uppgifter om att Jammeh ska ha fått åtalsimmunitet och i framtiden ska kunna besöka Gambia när han vill. Detta dementerades av Senegals utrikesminister Mankeur Ndiaye på söndagen.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ **Fakta. Ett av Afrikas minsta länder**

Gambia är ett av Afrikas minsta länder, inklämt mellan Senegal på tre sidor och Atlanten på den fjärde.

Före de europeiska kolonisatörernas ankomst ingick Gambia i det stora Maliriket. När först portugiser och sedan britter nådde området från 1400-talet och framåt tilltog den blomstrande handeln med bland annat guld och slavar som redan tidigare hade Gambiafloden som ett viktigt nav.

Gambia blev självständigt från Storbritannien på 1960-talet. Sedan dess har landet i praktiken bara haft två härskare: Dawda Jawara 1970–1994 och, efter en kupp det sistnämnda året, Yahya Jammeh.

TT “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Benoît Hamon vann på medborgarlönen

Paris. Socialistpartiets snabbt stigande stjärna i Frankrike, Benoît Hamon, fick oväntat flest röster i vänsterns primärval på söndagen. Nu väntar en andra och avgörande omgång där Hamon ställs mot förre premiärministern Manuel Valls, som kom tvåa.

Med mer än 60 procent av rösterna räknade hade den 49-årige Benoît Hamon fått 36 procent av rösterna, mot Manuel Valls 31 procent.

Förre ekonomiministern Arnaud Montebourg hamnade på tredje plats med 18 procent, medan Vincent Peillon fick knappt 7 procent.

Benoît Hamon och Manuel Valls kommer nu att mötas i en andra och avgörande valomgång den 29 januari. Segraren i den blir Socialistpartiets kandidat i president-valet som hålls senare i vår.

Fram tills helt nyligen var Manuel Valls favorit i primärvalet, men Hamon har gjort en stark spurt, inte minst tack vare sitt omstridda förslag om att införa en medborgarlön på omkring 750 euro i månaden för alla invånare i Frankrike.

– Jag vill tacka för väljarnas förtroende. Vi måste nu sätta övergången till ett ekologiskt hållbart samhälle högst upp på vårt partis agenda, sade Hamon i sitt segertal.

Inför andra omgången har Hamon nu fått ett värdefullt försprång, något som underströks ytterligare när Arnaud Montebourg på

söndagskvällen uppmanade sina anhängare att rösta på den 49-årige före detta utbildningsministern.

Men oavsett vem som slutligen blir Socialistpartiets kandidat väntar en tung uppförsbacke i presidentvalet. I nuläget leder den traditionella högerns FranÇois Fillon och extremhögerns Marine Le Pen i opinionsmätningarna, med omkring 25 procent vardera. Trea är mittenkandidaten Emmanuel Macron – en tidigare minister i socialistregeringen som lanserat en oberoende kandidatur och nu har stöd av omkring 20 procent.

Valdeltagandet i primärvalet var förhållandevis lågt. Omkring 1,7 miljoner människor uppskattas ha röstat

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Socialistpartiets primärval

Socialistpartiets kandidater Benoît Hamon och Manuel Valls kommer nu att mötas i en andra och avgörande omgång den 29 januari.

Omkring 1,7 miljoner väljare röstade i 7 500 vallokaler.

Segraren i primärvalet blir Socialistpartiets kandidat i presidentvalet senare i år. DN “

DN MÅNDAG 23 JANUARI 2017

“ Islam i Indonesiens söker en tredje väg

I slutet av 90-talet mötte jag en högt uppsatt muslimsk makthavare i Jakarta. Jag frågade vad han tyckte om det globala bråket kring Salman Rushdies ”Satansverserna” och det iranska prästerskapets utfärdade dödsdom mot författaren. Han skrattade till, sade att alla muslimer inte tänker som vissa fundamentalister i Mellanöstern. Personligen hade han inga problem med boken, tyckte mest att Iran bedrev livsfarlig propaganda.

Indonesien med nära 260 miljoner invånare har jordens största muslimska befolkning. Det saknas inte radikala krafter på frammarsch, men landet är inte en utpräglad islamisk stat. Det söker snarare en tredje väg mellan sekularism och islamism. Om det spännande projektet skriver Bengt G Nilsson intressant i Axess Magasin (nr 9/2016) – och tipsar samtidigt om nya böcker i ämnet i ett ovanligt rikt och tjockt tidskriftsnummer.

Jan Eklund jan.eklund@dn.se “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Trump har inte nyckeln

Vid första ögonkastet kan Donald Trump se ut som USA:s gåva till Israel. Premiärminister Benjamin Netanyahu har låtit entusiastisk, men lär ha komplikationer att berätta om vid det besök i Washington som nu har bokats i februari.

Israel har precis sagt ja till 566 nya hem i bosättningar i det ockuperade östra Jerusalem. Bosättarpartiet Judarnas hem, som ingår i regeringen, trycker på för att annektera stora sjok av Västbanken.

Barack Obama hade en kylig relation till Netanyahu, och avstod i de sista skälvande timmarna av sin presidenttid från att lägga in veto mot FN:s fördömande av bosättningspolitiken. Med Trump vid makten tycker högernationalisterna att det är fritt fram. Hans linje är dock som vanligt inget under av klarhet. I kretsen av nära rådgivare spretar åsikterna.

Trump har utsett en ambassadör som är ivrig förespråkare av bosättningarna, och har lovat att flytta USA:s beskickning från Tel Aviv till Jerusalem. Det senare har länge varit officiell amerikansk politik, men har fördröjts för att inte föregripa resultatet av en fredsuppgörelse med palestinierna.

Fast presidenten har också sagt att hans svärson Jared Kushner ska ordna en briljant lösning på konflikten. Flyttas ambassaden kan den ambitionen antagligen skrinläggas på en gång. PLO har redan varnat för att dess erkännande av Israel i så fall kan dras tillbaka.

Risken är i förlängningen att palestinierna helt ger upp hoppet om fred. Extremisterna i Hamas kan utnyttja situationen. President Abbas är rädd för en tredje intifada, men inte självklart förmögen att kväva ett nytt våldsamt uppror. Arabländer som ska hjälpa till att slåss mot terrorrörelsen IS kommer inte heller att ropa högt av glädje.

Tänkbart är att Netanyahu ber Trump att hejda sig. Den israeliske premiärministerns första instinkt är alltid obstruktion och förhalning, av såväl fredsprocess som annat. Han vill absolut inte förlora kontrollen till de hårdföra nationalisterna, särskilt i ett läge när han redan är hårt ansatt av olika korruptionsutredningar.

Hökarna vill skrota idén om en tvåstatslösning, utan att förklara hur Israels demokrati skulle te sig med en palestinsk majoritet utan rösträtt. Samtidigt har PLO alltför länge vägrat acceptera att eftergifter blir nödvändiga även från deras sida.

Stora delar av Mellanöstern står redan i brand. Trump är knappast diplomaten som släcker elden.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ En ny plats för förlorarna

Detta är inte första gången i historien som teknikutveckling och globalisering slagit ut jobb och fått många att känna sig undanskuffade. Utvägen som människor valt har ofta varit att flytta till större städer eller andra länder.

År 2016 blir ihågkommet som en period av revolt mot vad USA:s nye president kallar ”globalism”. Populisterna har vänt mynningen mot ”experter” och ”eliter”, som nu frågar sig om de kunnat hantera globaliseringens och den tekniska utvecklingens krafter på något annat sätt.

Allt fler anser att de som drivits ut från arbetsmarknaden av dessa krafter bör kompenseras, kanske rentav med en basinkomst utan krav på motprestation. En riskabel strategi. Den som får betalt för att uträtta något meningslöst, eller ingenting alls, blir ännu mer alienerad. Regioner som subventioneras enbart för att de förlorar på alla områden kräver mer självständighet och protesterar när allt blir vid det gamla.

Enkla transfereringar räcker alltså inte. Människan är uppfinningsrik och anpassar sig men bara under vissa omständigheter, så vi måste leta vidare efter lösningar där alla deltar kreativt och meningsfullt i ekonomin. Låt oss se efter hur det gick för ”förlorarna” under tidigare perioder av snabb tekno-globalisering.

Den industriella revolutionen ledde till massarbetslöshet och otrygghet. Det är dock inte givet att regeringarna kunde ha kompenserat vävare i Schlesien eller hantverkare på Irlands landsbygd. Deras produkter var sämre och dyrare än de som tillverkades i de nya fabrikerna.

Många arbetslösa utvandrade till ställen där de kunde arbeta med något nytt och få det bättre. USA:s tradition av företagsamhet är ett vittnesbörd om initiativrika invandrare.

För att se migrationens fördelar behöver vi inte blicka längre än till Kallstadt i sydvästra Tyskland, en ort befolkad av småbönder där Friedrich (Fred) Trump, Donald Trumps farfar, föddes den 14 mars 1869. Han flyttade till USA 1885 (hans hustru var också från Kallstadt). Fadern till grundaren av livsmedelsjätten Heinz, Henry John Heinz, var också född i Kallstadt, 1811, och utvandrade till Pennsylvania på 1840-talet för att undkomma en jordbrukskris.

Men bara 100 år senare stod utvandring inte längre till buds för dem vilkas ekonomiska verksamhet plötsligt blev föråldrad, främst därför att de flesta länder hade höjt barriärerna mot invandring. Under 1900-talets första hälft var de mest utsatta livsmedelsproducenterna småbönder som inte kunde konkurrera med den allt större produktionen i andra världsdelar.

Så var det särskilt för Europas bönder som svarade på sin plötsliga fattigdom och medellöshet med samma populistiska politik som var så framträdande 2016. De bildade och röstade på radikala politiska rörelser som blandade ekonomisk och social utopism med alltmer militant nationalism. Dessa kamprörelser mot globaliseringen bidrog till att tidens internationella ordning bröts ned.

Efter andra världskriget fann industriländerna en ny lösning på problemet med bönderna som dragit till städerna: de subventionerade jordbruket, höll priserna uppe och skyddade sektorn från världs-handeln.

I USA hade man redan 1933 konkretiserat denna politik i lagstift-ningen. I Europa höll man priserna uppe och bedrev en supranationell protektionism, som utgjorde den politiska grunden för integrationen i Europeiska gemenskapen, i sin tur grunden för EU.

Än i dag går huvuddelen av EU:s budget till den gemensamma jordbruks-politiken, ett system för subventioner och andra åtgärder som håller sektorn vid makt.

Jordbruksprotektionismen funge-rade bra av två skäl. För det första var USA:s och Europas jordbruksprodukter i denna nya regim inte värdelösa, så som handvävt, tekniskt underlägset tyg blev under den industriella revolutionen. Livsmedelsproducenterna försörjde alltjämt de rika ländernas invånare, om än till högre kostnader än som var ekonomiskt motiverat. För det andra kunde man byta yrke. Många lämnade landsbygden och tog attraktiva, bättre betalda arbeten i städernas tillverknings- och tjänstesektorer.

I dag utsträcks globaliseringshotet till just dessa ”nya” arbetstillfällen. Europa och USA har länge stöttat ”förlorarna” i tillverkning och tjänster med diverse småskaliga program som inte når många i arbetskraften. USA:s program för handelsanpassning, som utökades under 2009, och EU:s fond för anpassning till globaliseringen är små, invecklade och dyra åtgärder för att kompensera arbetskraft som har blivit sysslolös.

Vår tids beslutsfattare står inför samma dilemman som 1800-talets. Det är slöseri med resurser att hålla vid liv yrken som skapar oönskade eller föråldrade varor. Tidigare generationer hade utvandring som en säkerhetsventil, och särskilt i Öst- och Sydeuropa tar många samma utväg ur dåliga ekonomiska förhållanden.

Invandringen till dynamiska storstäder är alltjämt en möjlighet. Men sådan rörlighet kräver färdigheter och initiativ. I dag måste alla anpassa sig och vara flexibla och inte sjunka ned i bitterhet och misär.

Den viktigaste formen av rörlighet är inte fysisk utan social eller psykologisk. Tyvärr har USA och flertalet andra industriländer med sina förslöande och stelbenta utbildningssystem underlåtit att förbereda sina invånare för denna realitet.

Harold James professor i historia och internationella relationer vid Princetonuniversitetet
Översättning: Margareta Eklöf”

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Sverige vill lyfta sociala frågor på EU-toppmöte

Sverige bjuder in till ett EU-toppmöte i Göteborg om sociala frågor och EU ska också få en så kallad social pelare. Om det innebär någon förändring av politiken är dock oklart.

Under 2017 kommer de sociala frågorna hamna högre upp på EU:s dagordning än tidigare. Flera olika initiativ och kommande förslag syftar till att få en bättre balans mellan ekonomisk och social politik i EU.

På måndagen bjöd Sverige och EU-kommissionen in till ett särskilt EU-toppmöte i Göteborg som ska handla om ”rättvisa jobb och tillväxt”.

”I dessa oroliga tider måste vi visa att vi kan göra skillnad i människors vardag. Därför borde vi alla prioritera ett mer socialt Europa”, skriver statsminister Stefan Löfven i en inbjudan som skickats till EU-ländernas stats- och regeringschefer samt till arbetsmarknadens parter.

Det blir ett så kallat informellt toppmöte med diskussioner och utbyte av erfarenheter. Inga beslut ska fattas.

Samtidigt ska EU-kommissionen senare i vår presentera ett förslag som gäller en så kallad social pelare i EU. Initiativet kommer från kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, som gav uppdraget att utreda frågan till Allan Larsson, Sveriges tidigare finansminister.

– Ekonomisk och social politik måste bli två sidor av samma mynt, hävdade Allan Larsson under en konferens i Bryssel på måndagen.

Hur detta ska ske är dock oklart. Det handlar inte om nya EU-lagar, utan om hur gällande regler kan och bör tillämpas.

EU:s medlemsländer hänvisar till principen om subsidiaritet, att EU inte ska styra sådant som medlemsstaterna gör bättre, rapporterade Allan Larsson som rest runt i unionen och träffat EU-ländernas företrädare.

EU-parlamentets Maria Joao Rodrigues, portugisisk socialist, har en delvis annan syn på saken.

– Ja, det krävs bra nationell politik, men också ett starkt EU-samarbete, sade Rodrigues under måndagens konferens i Bryssel.

En stor majoritet i EU-parlamentet ställde sig förra veckan bakom en rapport som Rodrigues skrivit, där hon bland annat pläderar för ett system med ”minimiinkomst” i EU-länderna. EU-kommissionens förslag om en social pelare i EU väntas i mars.

Ytterligare en social fråga som kommer att dominera EU-förhandlingarna under våren rör det så kallade utstationeringsdirektivet.

Den svenska regeringen vill ha garantier för att EU-medborgare som arbetar i Sverige, också under kortare tid, ska ha lön enligt svenska kollektivavtal. Det kan eventuellt bli en uppgörelse om utstationeringsdirektivet före sommaren.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“Fakta. EU:s ledare bjuds in till Göteborg

Sverige och EU-kommissionen bjuder in till ett EU-toppmöte om sociala frågor i Göteborg den 17 november 2017.

Inbjudan har skickats till alla EU-länders stats- och regeringschefer samt arbetsmarknadens parter, men toppmötet är informellt vilket innebär att det är oklart hur många som kommer.

Syftet är inte att fatta nya beslut, utan att diskutera hur ”rättvisa jobb och tillväxt” kan främjas.

Källa: Regeringskansliet “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Stormig start för nya presidenten

Under sin första vecka som president vill Donald Trump omedelbart omförhandla frihandelsavtal och riva upp Barack Obamas sjukvårdsreform. Samtidigt lider presidenten av låga förtroendesiffror och ett krig med medierna. Hans eget parti kritiserar honom för att sakna fokus.

New York.
På måndagen undertecknade Trump en exekutiv presidentorder som innebär att USA inte längre deltar i förhandlingarna om TPP, handelsavtalet med asiatiska länder. Avtalet hade stöd av Barack Obama, såväl som av Republikanerna i kongressen, så Trumps beslut innebär ett tydligt skifte i USA:s handelspolitik. Den nya presidenten vill även omförhandla Nafta, handelsavtalet med Kanada och Mexiko. Han lovade att omedelbart ordna ett möte med Kanadas premiärminister Justin Trudeau och Mexikos president Enrique Peña Nieto för att se över avtalet.

Under den första veckan i Vita huset förväntas Trump även återupprätta ett förbud mot federala resurser till organisationer som genomför aborter i eller utanför USA. Enligt Guttmacher Institute, en organisation som försvarar aborträtten, kan det leda till att globala hjälporganisationer förlorar 600 miljoner dollar som skulle ha hjälpt 27 miljoner kvinnor världen över att få tillgång till abortkliniker. Förbudet infördes ursprungligen av Ronald Reagan, men upphävdes av Bill Clinton.

Trump har även börjat upphäva Obamas sjukvårdsreform. Han har signerat en exekutiv presidentorder som i praktiken kan slopa kravet på att individer köper sjukförsäkring, vilket riskerar att leda till att unga, friska personer lämnar sina försäkringsavtal.

Republikanernas ledare i kongressen har sagt att man hellre vill se en gradvis nedmontering av lagen, men Trump verkar vilja gå en annan, snabbare väg. Flera experter på USA:s invecklade sjukförsäkrings-system konstaterar att en snabb nedmontering av reformen kan leda till kaos och höjda försäkringspremier för miljontals amerikaner.

Trump-administrationen vill också omedelbart ersätta det statliga sjukförsäkringsprogrammet för låginkomsttagare, Medicaid, som i dag omfattar 70 miljoner amerikaner. Det ska ersättas med ett program som finansieras på delstatsnivå.

Trumps första vecka som president präglas samtidigt av ett enormt politiskt motstånd på hemmaplan och runtom i världen.

En halv miljon amerikaner tågade utanför Vita huset i protest mot Trump under helgen. Hans installationsceremoni lockade betydligt färre än väntat och förtroendesiffrorna för presidenten är rekordlåga. Den första presskonferensen i Vita huset med Trumps pressekreterare Sean Spicer blev en världsnyhet, då Spicer vägrade svara på en enda fråga och i stället ägnade sig åt att skälla ut journalister.

På måndagen sade en grupp framstående liberala jurister, Citizens for Responsibility and Ethics, att man stämmer Trump för etikbrott. De hävdar att hans inkomst från utländska investeringar bryter mot en etikregel för presidenter.

Även i Trumps eget parti väcks oro över att han saknar fokus och riskerar att missa chansen att ta tillvara på de första månaderna i Vita Huset, då han kan få som mest gjort. En ljusglimt för Trump är att motståndet till hans kontroversiella ministernomineringar bland Republikanerna i senaten visat sig vara i princip obefintligt. Det kan hjälpa Trump att genomföra sin agenda som president.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“ Fakta. De första dagarna i Vita huset

Donald Trump gjorde bland annat detta under sina första dygn som president:

Utfärdade ett dekretliknande beslut som syftar till att riva upp företrädarens sjukförsäkringsreform, Obamacare.

Beordrade statliga myndigheter att inte utfärda nya regler, det nya styret vill först gå igenom de regleringar som finns.

Fick godkänt från justitiedepartementet för att svärsonen, Jared Kushner, ska arbeta som rådgivare i Vita huset.

Besökte underrättelsetjänsten CIA och talade till dess anställda.

Tog över koderna till USA:s kärnvapen.

Beordrade myndigheten för USA:s nationalparker att sluta twittra sedan den publicerat bilder som jämförde folkmassorna vid Trumps installation och Barack Obamas 2009.

Källa: CNN, TT “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Trump får själv upphäva handelsavtal

Analys. USA:s president har stora befogenheter. Dit hör att riva upp ingångna handelsavtal – som Donald Trump nu har gjort med Stillahavsavtalet.

Stillahavsavtalet, TPP, har varit dödsdömt sedan presidentvalskampanjen i höstas. Både Donald Trump och hans medtävlare Hillary Clinton gjorde klart att de inte stod bakom avtalet, som hade ingåtts av president Barack Obama.

Avtalet hade inte godkänts (ratificerats) av senaten, vilket var nödvändigt för att det skulle träda i kraft. Ingen hade heller, på ganska länge, räknat med att så skulle ske. En Clintonseger hade möjligen lett till omförhandling, med osäker utgång.

Därför är det en odramatisk åtgärd för Donald Trump att på sin första arbetsdag stryka ett streck över TPP. Hans rätt att göra detta är oomstridd, även bland dem som beklagar beslutet.

Det kan man göra både av handelspolitiska och strategiska skäl. Avtalet skulle ha främjat utbytet mellan länder runt Stilla havet och knutit Amerika och Asien närmare varandra.

Nu hänvisas länder som Malaysia och Vietnam i högre grad till det frihandelsvänliga Kina när USA vänder dem ryggen. Samma kan även gälla länder i Latinamerika som Chile och Peru.

Trump passade också på att ensidigt begära omförhandling av det nordamerikanska frihandelsavtalet Nafta. Det är en åtgärd som främst riktas mot Mexiko, även om Kanada också är avtalspartner.

Hans avsikt är att utnyttja USA:s övertag, som grundas på att cirka 80 procent av Mexikos export går dit. Det ger möjlighet att pressa mexikanerna till eftergifter, oavsett om de gäller investeringar eller migration. Men följden kan bli att avtalet helt går i stöpet.

Som förhandlare buntar Donald Trump ihop frågor som inte nödvändigtvis hänger samman. Den enda principen blir att ensidigt hävda egna intressen, efter devisen ”Amerika först”.

Nu finns inga verkliga förutsättningar för ett transatlantiskt avtal, såsom EU har förhandlat om med USA utan att nå färdigt resultat. Där finns inget beslut för Trump att riva upp, utan det räcker att han håller sig likgiltig och passiv.

Johan Schück johan.schuck@dn.se Samhällsekonomisk krönikör “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Hopp lever om stärkt vapenvila trots hård ton

Den inledande rundan av fredssamtalen om Syrien i Kazakstans huvudstad Astana bjöd på skarpa ord och hårda anklagelser. De bägge stridande parterna anklagar varandra för terrorism.

Efter nära sex års krig som sett sin beskärda del av bitter propaganda, brutna löften och bortvända ryggar är även små framsteg värda att notera. Det betraktades därför som ett gott tecken att regimens representanter och den väpnade oppositionen, ”rebellerna”, satt tillsammans i samma pampiga balsal. Platsen var lyxhotellet Rixos, där de syriska fredsförhandlingarna inleddes på måndagen, i Kazakstans huvudstad Astana.

Samtalen som ska avslutas redan under tisdagen syftar i första hand till att utvärdera och förhoppningsvis stärka den vapenvila som utlystes den 30 december förra året.

Vid ett tidigare tillfälle, under de snabbt strandade FN-ledda samtalen i Genève i januari 2014, har den syriska regimen mött politiska företrädare för oppositionen. Men det var oppositionella som lever i exil utanför Syrien. Mötet i Astana innebär det första samman-träffandet mellan representanter för president Bashar al-Assads regim och de väpnade regimmotståndare som slåss på marken i Syrien.

Men den syriska vapenvilan är bräcklig och förtroendet mellan de stridande parterna icke existerande. Tonen sattes omedelbart av Muhammad Alloush, officer i rebellfraktionen Jaish al-islam (”Islams armé”) när han tog till orda den första förhandlingsdagen.

Förhandlingssessionen var stängd för medierna, men ett videoklipp från Alloushs tal läckte ut under dagen och publicerades bland annat av brittiska BBC.

Rebelledaren levererade ett budskap som i grunden var tämligen kompromisslöst och som signalerade att oppositionen håller fast vid sitt krav att den sittande presidenten Bashar al-Assad måste ställa sin plats till förfogande.

– Vi vill välja fredens väg och sträva mot en politisk lösning (av kriget) i Syrien, sade Alloush innan han inflikade:

– Men det är inte enda alternativet. Vi kämpar för våra rättigheter, för vår rätt att leva, för vår frihet och för folkets rätt att bestämma vem som ska representera dem.

Alloush tillade att rebellerna vill stoppa ”det fruktansvärda blod-badet” genom att hålla fast vid den pågående vapenvilan. Han avrundade sitt tal med att jämföra Bashar al-Assads krigsmakt med terror-organisationen IS.

Syriens FN-ambassadör Bashar al-Jaafari som leder regimens förhandlingsdelegation avfärdade Alloush anförande som ”provokativt”, ”oförskämt” och ”allt annat än diplomatiskt”.

al-Jaafari har den syriske presidenten Bashar al-Assads uppdrag att hålla liv i vapenvilan, med sikte på att förmå oppositionen/rebellerna att lägga ned vapnen i utbyte mot en amnesti – i praktiken en kapitulation, med andra ord. Den syriske förhandlaren underströk oförsonligheten med att genomgående referera till sin motpart som ”väpnade terroristgrupperingar”.

FN:s speciella sändebud för Syrien, Staffan de Mistura, är på plats i Astana. Han hoppas att mötet ska bana väg för en konstruktiv FN-ledd förhandlingsrunda om Syrien i Genève om ett par veckor.

de Mistura konstaterade i sitt anförande att den pågående vapen-vilan behöver stärkas genom närvaro av oberoende observatörer.

– Om vi kan hjälpa till att skapa förtroende mellan Syriens regering och den väpnade oppositionen bidrar det till att de jihadistiska terrorgrupper som opererar i Syrien kan bekämpas effektivare, sade FN-medlaren enligt nyhetsbyrån AP.

Ryssland, Turkiet och Iran, som tagit initiativet till fredssamtalen, försöker luckra upp de brända markerna mellan de krigförande parterna.

Ryssland har på sätt och vis föregått med gott exempel genom att acceptera Muhammad Alloush och Jaish al-Islams närvaro. ”Islams armé” är salafister – bokstavstrogna islamister.

Gruppen som är aktiv i och omkring Damaskus har bland annat anklagats för mord på oberoende människorättsaktivister. Ryssland har tidigare försökt förmå USA att sätta upp grupperingen på sin lista över terrororganisationer.

På motsvarande sätt har Turkiet, som stöder oppositionen, tillmötesgått motparten Syrien genom inte längre villkorslöst kräva president Bashar al-Assads avgång.

Den stora utmaningen för Ryssland och Turkiet är att förmå sina respektive skyddslingar att acceptera liknande eftergifter för egen del. Men det måste betraktas som ett mål på längre sikt.

I ett kortare perspektiv handlar det om att se till att mötet i Astana inte enbart kommer att präglas av hårda ord. Om så blir fallet är risken stor att vapenvilan urlakas och att kriget fortsätter.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Bakgrund. Skör eldupphör**

En bräcklig vapen-vila i Syrien trädde i kraft den 30 december, men strider har fortsatt på flera platser i landet. Avtalet innebär ett eldupphör mellan den syriska regeringsarmén och olika väpnade oppositionsgrupper, sammanlagt ungefär 62 000 stridande, enligt Ryssland.

Vapenvilan består av tre delar: ett avtal om eldupphör, en samling åtgärder för att säkra eldupphöret och en överenskommelse om fredssamtal.

Terrorgrupper och jihadiströrelser som IS och Jabhat Fatah al-Sham (tidigare Nusra-fronten, med band till al-Qaida) omfattas inte av överenskommelsen.

Avtalet har föregåtts av förhandlingar mellan Turkiet och Ryssland, som deltar på olika sidor i kriget. Regeringarna i Ankara och Moskva har dock haft ett gemensamt intresse av att minska USA:s inflytande i konflikten.

Källa: TT “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Regimen skärper kontroll av internet

Kina förklarar med omedelbar början krig mot vad som kallas obehöriga internetuppkopplingar. Verktyg som tidigare hjälpt användare att kringgå den hårda censuren görs i ett slag illegala.

Därmed ökar myndigheterna kontrollen över en internettrafik som redan är en av världens mest övervakade inför den 19:e partikongressen i höst, då delar av den politiska ledningen ska bytas ut. Det är en tid som anses extra känslig.

En 14 månader lång kampanj kallad ”Upprensningen” inleds omgående, enligt ett meddelande från ministeriet för industri- och informationsteknik.

Ett godkännande i förväg från myndigheterna krävs i fortsättningen för att göra en VPN-leverantör behörig. I praktiken innebär det att de flesta av dem kommer att förklaras illegala.

Kampanjen är det senaste sättet som kinesiska myndigheter försöker få ett slut på katt och råtta-leken som länge pågått i landet.

Kina blockerar 135 av 1 000 sajter som rankas som världens största, enligt Greatfire.org, en organisation som granskar censuren i Kina. Bland webbsidorna finns Facebook, Twitter, Youtube, Google och New York Times.

Det har lett till att en liten, men växande del av Kinas över 700 miljoner internetanvändare installerat VPN-tjänster för att komma åt de blockerade sajterna.

Kontrollen har hittills varit olika hård vid olika tidpunkter. Vid känsliga tillfällen stryps hastigheten på internet till ett minimum och VPN-tjänster slås ut. Det blir i praktiken omöjligt att arbeta och utländska bolag drabbas i sin verksamhet.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Radikala förslag banar väg för seger – men sedan blir det tufft

Paris. Det har tänt till ordentligt i den franska vänsterns primärval. Benoît Hamons skrällseger i den första valomgången i söndags har satt hans radikala förslag – skatt på robotar, medborgarlön, legalisering av cannabis – i fokus i Frankrikes valrörelse.

Få hade väntat sig det, men över en natt har Benoît Hamon blivit Frankrikes nya vänsterikon. Den 49-årige före detta utbildningsministern fick 36 procent av rösterna i vänsterns primärval i söndags, och mycket tyder på att han kan ta hem segern även i den andra och avgörande omgången på söndag.

Hamon tillhör Socialistpartiets vänsterflygel, har starkt stöd i ungdomsförbundet MJS och säger sig vara inspirerad av USA-senatorn Bernie Sanders, det spanska vänsterpartiet Podemos och den brittiska Labourledaren Jeremy Corbyn.

Han talar passionerat om att få Frankrikes hjärta att slå och hans anhängare ser honom som en modig visionär, medan Hamons belackare stämplar honom som en ansvarslös populist.

– Nu står primärvalet mellan en kandidat som representerar ett garanterat nederlag i president-valet och en annan som faktiskt har möjlighet att vinna, säger Manuel Valls, som fick 31 procent i första omgången och som menar att det bara är hans mer traditionella socialdemokratiska politik som på allvar kan utmana extremhögerns Marine Le Pen och högerns Francois Fillon senare i vår.

Problemet för Valls är att han är så nära associerad med den sittande socialistregeringen och dess dåliga facit: låg tillväxt och en arbetslöshet som envist hållit sig kvar kring tioprocentstrecket. Så sent som i december förra året var Valls premiärminister i François Hollandes regering, och han har haft påtagligt svårt att frigöra sig från den barlasten.

Till det ska läggas att Valls gjort sig illa omtyckt inom vänsterfalangen genom att driva igenom en omstridd arbetsmarknadsreform. Flera kontroversiella uttalanden, som det förra sommaren då han uttryckte förståelse för de konservativa borgmästare som försökte förbjuda baddräkten burkinin, har också fått honom att framstå som en förhållandevis hökaktig socialist.

– Vi har viktigare saker att tänka på än burkinin, säger Hamon, som målar upp en vision av ett socialt och miljömässigt hållbart samhälle.

Några av hans reformer är minst sagt ambitiösa:

Skatt på robotar och mindre arbete för människor

Utvecklingen av artificiell intelligens och robotiseringen av arbetslivet kommer successivt att minska behovet av mänskligt arbete, hävdar Hamon. Därför bör robotar beskattas och människors arbetstid minskas.

Medborgarlön
I ett första steg ska ungdomar mellan 18 och 25 år och arbetslösa få en generell garanterad inkomst, eller medborgarlön, på 600 euro. Senare ska denna höjas till 750 euro och utvidgas till alla invånare.

Antidiskrimineringspolis
Hamon lägger mycket av skulden för utanförskapet i många franska förorter på diskriminering. Han vill införa en särskild antidiskrimineringspolis med stora befogenheter.

Legalisering av cannabis
En legalisering av tillverkning, försäljning och användning av cannabis i olika former kan, enligt Hamon, undergräva intäkter till organiserad brottslighet, samtidigt som skatteintäkter genereras till staten, pengar som sedan kan användas till vård av missbrukare.

Till det ska läggas en del mindre kontroversiella förslag, som att minska antalet elever i skolan till max 25 per klass (och 20 på lågstadiet).

Hamons svaga punkt är dock uppenbar: finansieringen. Enbart den ambitiösa planen på en medborgarlön för alla i Frankrike beräknas kosta 350 miljarder euro, en enorm summa som Hamon har svårt att förklara hur hans regering ska ha råd med.

Trots det ligger han bra till inför andra omgången. Den nu utslagna trean i primärvalet, Arnaud Montebourg, manade på söndagskvällen sina anhängare att rösta på Hamon. Med dennes 18 procent av rösterna borde Hamon ha goda chanser att säkra en majoritet.

I presidentvalet senare i vår lär dock Hamon få det tuffare – om han nu lyckas ta sig dit. Inte minst mittenpolitikern Emmanuel Macron, just nu med 20 procent av väljarstödet, kan gynnas om Socialistpartiets kandidat står långt ut till vänster. “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ EU utan chans mot ryskt militärt anfall

Donald Trump har väckt oro på många plan, inte minst för att USA ska överge Europa militärt. Om så skedde skulle EU få det mycket svårt i en eventuell konfrontation med Ryssland. Enligt experterna har EU en mycket begränsad militär förmåga.

För många är detta rent hypotetiska problem eftersom ingen vet hur USA:s nye president och hans administration kommer att agera.

Men det är samtidigt uppenbart att hans uttalanden om den västliga försvarsalliansen Nato väckt stark oro i europeiska huvudstäder.

I en intervju i brittiska The Times och tyska Bild den 15 januari sade Trump att Nato är en ”föråldrad” organisation, och att EU:s framtid inte är en prioriterad fråga för USA.

Nu är plötsligt frågan om EU-länderna själva skulle kunna försvara sig vid händelse av konfrontation.

– Om man bara jämför på papperet kan inget land i Europa klara sig mot Ryssland på egen hand, framför allt inte de som ligger närmare Ryssland, säger Johan Norberg, försvarsanalytiker vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

Frågan blir då i stället vad EU som organisation kan uppbåda. I så fall utjämnas förstås styrkeförhållandena något, men det är ändå uppenbart att EU:s försvar skulle få enorma problem om det på något sätt blev ett akut läge.

Enligt International Institute for Strategic Studies (IISS) kan Ryssland på medellång sikt ställa upp drygt tre miljoner soldater, reservstyrkor inräknade. Den ryska krigsmakten har drygt 15 000 stridsvagnar, över 10 000 kanoner, och cirka 2 200 stridsflygplan.

Mot detta kan de tre militärt starkaste EU-länderna, Frankrike, Tyskland och Storbritannien, tillsammans sätta upp drygt en miljon man, 1 200 stridsvagnar, knappt 1 000 kanoner, och cirka 700 stridsflygplan.

Lägger man till andra EU-länders styrkor utjämnas förhållandet ytterligare, men inte ens då når man upp i paritet med ryssarna.

– Så som den militära balansen ser ut har Ryssland ett klart övertag, åtminstone i det korta perspektivet, säger Fredrik Westerlund, säkerhetspolitisk analytiker på FOI.

Detta kan förefalla lite märkligt med tanke på att Rysslands samlade BNP är mycket mindre än EU:s. Även om siffrorna korrigeras för reell köpkraft är EU:s BNP fem gånger större än Rysslands.

Å andra sidan avsätter Ryssland en långt större andel av sin BNP på krigsmakten, cirka 5,4 procent, mot 1,5 procent för hela EU. “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Martin Jönsson: ”Alternativa fakta” lägger grunden för större lögner

Krig är Fred. Frihet är Slaveri. Okunnighet är Styrka. Lögner är Alternativa fakta. Och glesa publikled under en presidentinstallation är Den mest sedda installationen någonsin.

Det är ofrånkomligt att citera och travestera George Orwells nyspråk i romanen ”1984” när man ska beskriva den senaste utvecklingen i den nytillträdda Trump-administrationen, med dess flagranta faktafel och aggressiva attacker på alla som inte rapporterar på ett sätt som gör den nye presidenten och hans stab nöjd.

Det finns fler Orwellcitat som flyger förbi i tankarna just nu. Ett är hans analys av det politiska språket i den klassiska essän ”Why I write”: ”Det politiska språket är konstruerat för att få lögner att låta rimliga och mord respektabelt – och för att ge ett intryck av soliditet till det som egentligen bara är luft.”

Ingen som följt presidentvalskampanjen kan egentligen bli förvånad över Trumpadministrationens attacker mot medierna i helgen: de följer det narrativ administrationen byggt upp under hösten och förstärktes när presidenten vid sitt besök på CIA sade att ”journalister är bland de mest ohederliga varelserna på jordens yta”. Men det fanns ändå vissa signaler om att administrationen skulle visa viss respekt för hur presidentmakten måste utövas.

Pressekreteraren Sean Spicer sade i en intervju med politikveteranen David Axelrod för tre veckor sedan att om ”du förlorar pressens förtroende har du inget kvar”. Själv hann han inte ens hålla sin första presskonferens – där han vidhöll att installationen var den mest välbesökta någonsin och att medierapporteringen var ”skamlig” – innan det förtroendet var förlorat. Eller som Washington Posts skickliga medieskribent Margaret Sullivan uttryckte saken i sin krönika i går: ”Spicers uttalanden måste ses för vad de är: ett griftetal vid begravningen för journalistikens tillgång till makthavarna.”

Spicers krigsförklaring mot (den korrekta) medierapporteringen var illa nog. Men när Kellyanne Conway, presidentens särskilda rådgivare, i gårdagens ”Meet the press”, skulle försvara honom blev det ännu värre. Hon hävdade att Spicer presenterade ”alternative facts”, ett begrepp som snabbt blev viralt och stenhårt kritiserat. Programledaren på ”Meet the press”, Chuck Todd, replikerade vasst att ”alternativa fakta är inte fakta: de är lögner”.

Om vi tyckte att det var illa nog med begreppet ”truthiness”, som Stephen Colbert skickligt lanserade i tv-programmet ”The Colbert report” för några år sedan, innebär ”alternativa fakta” ytterligare ett steg bort från den faktabaserade verkligheten och ännu en tjurrusning in i det faktaresistenta offentliga samtalet.

I Orwells roman är syftet med nyspråket att medborgarna inte ska kunna tänka kritiskt. Det handlar om precis samma sak i Trump-administrationens fall. Vi har ett ord för det: propaganda. Vi vet också vilka som ägnar sig åt propaganda: diktaturer. Att USA:s högsta ledning inte ser allvaret i detta är lika obegripligt som skrämmande.

Självklart har det ingen betydelse hur många som verkligen var på plats vid president Trumps installation. Det kan finnas många förklaringar till låga publiksiffror; väder, säkerhetsåtgärder, rädsla för kravaller med mera. Ingen bryr sig på riktigt om detta, om det inte hade varit för Trumps försäkran inför fredagen att det skulle bli rekordsiffror och påståendena efteråt om att det var den mest sedda installationen någonsin i världen.

Man kan tycka att det är en liten lögn. Men det sätt Vita huset och Trump agerar på lägger grunden även för större lögner. Kanske rent av för den största av dem alla, som beskrivs i Adolf Hitlers ”Min kamp”: en lögn som är så kolossal att utsikterna ökar för att den faktiskt ska bli trodd.

Martin Jönsson martin.jonsson@dn.se “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

”Det är chockerande att de väljer att ljuga”

“Kan Trump som president och hans stab fortsätta hantera sanningen lika vårdslöst som under valkampanjen? Svenska medieexperter menar att fler lögner kommer att sänka hela presidentämbetets trovärdighet.

Under lördagen anklagade både Trump och hans presschef Sean Spicer medierna för att ljuga om presidentinstallationen och hur pass lockande den var för den amerikanska allmänheten. Vädret var bättre och åskådarna fler än vad medierna rapporterade, hävdade först Trump och senare i ännu tydligare ordalag presschefen, trots att bilder bevisade motsatsen. På söndagen förklarade presidentens högsta rådgivare Kellyanne Conway att Trump hade presenterat ”alternativa fakta”.

Den svenske medierådgivaren Paul Ronge tillhör dem som upprörs över lögnerna.

– Jag kommer just från gymmet och alla där, vanliga människor, pratade om det här och är skräckslagna.

– Det här är fruktansvärt allvarligt. Hela presidentämbetets trovärdighet är skadad och kommer att bli svår att reparera. Det handlar om så uppenbara lögner. När presidentens administration ljuger om det här, vad händer då när det handlar om uppgifter som inte är lika lätta att kontrollera? Det är chockerande att de väljer att ljuga till och med om en sak som är så enkel att kolla, säger Ronge.

Han menar att Donald Trump måste be om ursäkt om han ska kunna sitta kvar.

– Jag tror att han underskattar kraften både i journalistiken och – om jag får vara så storvulen – i demokratin i sig. Det här kommer att få följder under en lång tid framöver, och inte bara negativa, pressen kommer att nagelfara allt och vara mer alerta och inte låta sig dribblas bort så lätt, säger Ronge.

Hur är det i Sverige, ljuger svenska politikers pressekreterare också?

– Inte på det här sättet. Det kan ju vara att de glider på sanningen någon gång. Det är inte för inte de ibland kallas för desinformatörer. Men har man den positionen måste man akta sig fruktansvärt för direkta lögner. Det ingår i rollspelet att en pressekreterare undviker att berätta en obekväm sanning, men det som sägs måste vara sanning, säger Ronge, som anser att den amerikanska pressen hanterat situationen perfekt hittills.

Sigurd Allern, professor i journalistik vid Stockholms universitet, ser inget konstigt i att pressekreteraren Sean Spicer förstärker Trumps lögner.

– Pressinformatören är en representant för makthavaren och har i uppdrag att ge dennes version av sanningen. Vill Trump förneka den verkliga mängden åskådare blir det hopplöst för pressekreteraren att göra annat än att vara lojal.

Han menar att även i mainstreammedier har det alltid förekommit felaktigheter och att politiker ljuger är inget nytt.

– Det nya är att Trump gör det så demonstrativt emot all erkänd kunskap. Råare och mer skrupelfritt.

Torbjörn Ivarsson torbjorn.ivarsson@dn.se “

“ **Exempel på hur Trump och hans presschef ljuger** om installationen.

Trump:”Det såg ärligt talat ut att vara 1,5 miljon människor, oavsett vilket, sträckte sig folksamlingen bort till Washington monument.” Flygfoton visar tydligt att samlingen inte sträckte sig så långt. Åskådarantalet är betydligt mindre än 1,5 miljoner och fler såg Obamas installation.

Trumps pressekreterare Sean Spicer förstärkte lögnerna ytterligare på lördagen: ”Detta var den största publiken någonsin vid en presidentinstallation, både på plats och över hela världen.”

Sean Spicer hävdade också att fler hade använt spårbundna transporter i Washington på fredagen än under Obamas installation 2013. Även här var siffrorna fel.

Trump hävdar att det dåliga vädret gjorde ett uppehåll och solen kom fram just när han höll sitt tal. Sanningen är att det började regna just då och höll på i 18 minuter och slutade efter att han slutat tala. Källa: New York Times

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Att skjuta sig i foten under jakt på papperstigrar

Donald Trump har skrotat TPP, vilket är dumt men måttligt dramatiskt eftersom frihandelsavtalet vid Stilla havet aldrig trädde i kraft. Hillary Clinton tänkte också dumpa det, och vänsteryttern Bernie Sanders är överförtjust över den nye presidentens beslut.

Värre är det med Nafta. Trump har svurit att omförhandla handelsuppgörelsen med Kanada och Mexiko, och dra sig ur om han inte får som han vill. Det skulle leda till kaos.

Nafta har funnits sedan 1994, grundligt förändrat de tre länderna och intimt länkat ihop deras ekonomier. Kanada och Mexiko är USA:s två största exportmarknader. Transkontinentala underleverantörskedjor har skapats. 40 procent av värdet på Mexikos export till USA består av varor importerade från USA. En växellåda kan passera gränsen flera gånger innan den är klar.

”Made in America” betyder ofta att något är tillverkat på olika ställen inom Nafta. Biltillverkarna i Detroit klarar sig inte utan mexikanerna, och mexikans-ka bilfabriker inte utan amerikanska delar. Frihandelsområdet är en alltmer integrerad ekonomi, jämförbar med EU:s inre marknad. Företagen i USA behöver sälja till hela världen, men då krävs konkurrenskraft som bland annat är beroende av mexikanska löner.

Trump kallade under valkampanjen mexikanska invandrare för våldtäktsmän och mördare. Men Nafta är ett ännu rödare skynke, ”det sämsta handelsavtalet i historien”.

Om det finns en plan är oklart. Trump har hotat med en ”hög gränsskatt” på produkter från Mexiko, vilket vore döden för Nafta. Tullarna skulle samtidigt höja priserna för amerikans-ka konsumenter, liksom på exportvaror. Enklare industrijobb kommer att flytta till billigare länder snarare än tillbaka till USA.

Mexiko skulle rasa ned i kris och bita tillbaka med egna handelshinder. Fler arbetslösa skulle försöka ta sig till USA, och gränspolisen kanske titta bort. Trump får fler papperslösa att deportera, alternativt bygga en högre mur.

Efter 23 år finns det saker att ändra på. E-handel var inte uppfunnet vid starten. Men Trumps Naftaparanoia riskerar att bli förödande, inte minst för hans väljare. Det är märkligt att en miljardär vet så lite om pengar.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se Ledarskribent “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Estlands president: Trump har försäkrat att Nato är en viktig allians

○ Med Vladimir Putins Ryssland som granne bygger Estland sin säkerhet på USA och Nato.
○ När Donald Trump kallar försvarsalliansen ”föråldrad” är det inte vad esterna vill höra.
○ Två oberäkneliga kollegor gör livet surt för Estlands president Kersti Kaljulaid, som besöker Sverige i dag. DN har träffat henne i Tallinn.

De ser inte direkt skräckinjagande ut, de två glasögonprydda soldaterna i sina mossgröna uniformer som står på vakt utanför presidentpalatset i Kardiorgparken strax öster om Tallinns centrum. Framför dem tvärs över gårdsplanen är fyra flaggor hissade: två estniska och två ukrainska.

President Kersti Kaljulaid har just träffat sin ukrainska kollega Petro Porosjenko som är på officiellt besök. Jag frågar henne om de diskuterade Donald Trump och vad hans tillträde innebär för Europa.

– Nej, vi är båda sådana som inte gillar att spekulera. Vi talade inte om Trump, säger hon.

Det är förstås omöjligt att kontrollera vad de två presidenterna talade om i enrum – kanske var de faktiskt de enda i världen som inte diskuterade Trump. Men att åtminstone Putins namn nämndes är nog ingen vågad gissning.

Samtidigt har de gulblå Ukrainaflaggorna halats och ersatts med EU:s stjärnbanér, och så Natos mörkblå flagga med sin kompassros.

2004 släpptes Estland in i den västliga försvarsalliansen. Medlemskapet är grundbulten i landets säkerhetspolitik och stöds av en överväldigande majoritet av befolkningen.

Med egna väpnade styrkor på 6 500 man, och en aggressiv stormakt som granne, har landet inte något annat val än att lita till den kollektiva avskräckning som 28 länder tillsammans kan erbjuda.

Nu är dessutom förstärkning på väg, efter beslut på förra årets Natomöte i Warszawa. Om ett par månader kommer 800 brittiska och 300 franska soldater, inklusive pansarfordon och stridsvagnar, att stationeras permanent i Estland.

Framflyttningen av Natotrupp till alliansens östra gräns – den gäller också Lettland, Litauen och Polen – ses som en nödvändig avskräckning mot Ryssland efter landets agerande i Ukraina.

Och man behöver inte vara särskilt paranoid för att föreställa sig ett ”ukrainskt” scenario här i Estland: Moskvastyrda kravaller bland etniska ryssar, kombinerat med cyberattacker och desinformation, som övergår i väpnad konflikt.

Kommer Nato att ställa upp i ett sådant läge? Det är en fråga på liv och död för esterna.

Under den amerikanska valrörelsen fick de ett svar av Newt Gingrich, topprepublikanen som är en nära förtrogen till Donald Trump. Han sa att Estland är ”en förort till S:t Petersburg” som USA knappast bör riskera ett krig mot Ryssland för att försvara.

Trump själv uttalade sin uppskattning för Putin och talade om att upphäva sanktionerna mot Ryssland. Han kallade upprepade gånger Nato för ”föråldrat” och menade att övriga medlemsländer betalar för lite, att de åker snålskjuts på USA.

Han har fortsatt att ifrågasätta alliansen även efter valet. I en uppmärksammad intervju för två veckor sedan sa han att Nato var ”föråldrat för att det inte tar hand om terror”. Och i sitt installationstal beklagade Trump att USA har ”försvarat andra länders gränser samtidigt som vi vägrat försvara våra egna”.

Allt detta har väckt stor uppståndelse i Estland och de andra baltiska staterna. När jag frågar Kersti Kaljulaid om hon inte är oroad hänvisar hon till Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg.

– Stoltenberg har haft tillfälle att tala med Trump. Och Trump försäkrade honom att Nato är en viktig allians, att den även fortsatt kommer att vara viktig för båda sidor av Atlanten. Vi lever på det uttalandet, säger hon.

Det viktiga för Estland är besluten i Warszawa om att stationera Natosoldater på estnisk mark. Det har ingen ifrågasatt med ett ord, säger Kaljulaid.

– Men president Trump bör tänka efter noga om det är något som bör ändras i samband med Nato. Det finns alltid något som kan omprövas. Men det finns också värden som aldrig kan omprövas.

Finns det något som bör ändras ur Estlands perspektiv?

– Nej, det tycker jag inte. Warszawa-besluten står fast. De innebär att Nato utvecklar sin avskräckning på ett mer aktivt sätt.

En smula oroad är nog Kaljulaid ändå av Trumps svårtolkade budskap. Men hon säger att hon vill vänta och se, att alla nya USA-presidenter vill ”trycka på omstart-knappen” med ryssarna när de tillträder.

Men det där med ”förort till S:t Petersburg sved väl ändå?

– Nja, jag tänkte så här: vårt förhållande till Amerika är starkare än ett olyckligt uttalande.

Estland har upplevt kriser förr i relationen med Moskva. När ett sovjetiskt krigsmonument skulle flyttas från centrala Tallinn 2007 utbröt kravaller bland ryskspråkiga och över hundra människor skadades.

Någon vecka senare utsattes Estland för en cyberattack som var den mest omfattande hittills mot ett land. Regeringen pekade ut Ryssland

som ansvarigt. Och vid en militärparad samma vår svarade Putin med att anklaga Estland för att ”skapa osämja” mellan länderna.

Kan något liknande hända igen, som inledning på ett ryskt ”hybridkrig” mot Estland? Nej, statykrisen var ”en engångshändelse”, menar Kaljulaid. Men hon är samtidigt fast i sitt fördömande av Rysslands internationella agerande i dag.

– Om en djupare dialog ska komma i gång är det Ryssland som måste ändra sig. För Ryssland är den aggressiva parten, Ryssland respekterar inte folkrätten. Så att gå tillbaka till ”business as usual” är helt enkelt inte möjligt.

När de brittiska och franska soldaterna kommer till sin bas i Tapa öster om Tallinn är de välkomna. Hela 88 procent av de estnisktalande invånarna stöder Natoförstärkningen vid gränsen.

Men samtidigt vill bara 29 procent av Estlands rysktalande minoritet ha en permanent allierad närvaro. I städer som Narva, med stor rysk majoritet, är de flesta emot Nato.

Det är i sådana miljöer som vissa oroar sig för femtekolonnare bland människor som dagligen får höra på rysk tv om ett aggressivt Nato och om ”rysshat” i väst.

– Rysktalande är ingen homogen grupp, protesterar Kaljulaid.

– Du kan hitta folk som stöder Putin och som anser att Krim inte är ockuperat, och som gör det på flytande estniska. Och vi har tio-tusentals rysktalande med europeiska värderingar. De har levt 25 år i ett land som är fritt och som ger dig rätt att uttrycka din mening.

Kersti Kaljulaids företrädare Toomas Hendrik Ilves vägrade av princip att lära sig ryska. Men själv har hon sagt att hon inte har något emot att använda språket.

– Mitt officiella språk som president är estniska, bara estniska. Men jag är redo att åka till Narva eller vart som helst och påminna folk om att estniska är landets språk. Det kan jag göra på min usla ryska om det behövs. Det bästa sättet att kommunicera är att använda det språk folk kan bäst.

Presidenten vill inte peka ut några landsmän som potentiella förrädare. Men hon är självkritisk och menar att Estland kunde ha gjort mer för att integrera de ryskspråkiga.

– Ja, vi borde ha startat en statlig, ryskspråkig tv-kanal tidigare. En sådan kanal finns i dag. Och ibland har tillgången till undervisning i estniska varit dålig, det har ställts villkor för att delta och så vidare. Samtidigt får man inte glömma att vid självständigheten var vi ett mycket fattigt land.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“Fakta. Yngsta presidenten

Kersti Kaljulaid tillträdde som Estlands president i oktober 2016. Hon är landets första kvinnliga president, och dessutom den yngsta presidenten (47 år gammal).

Kaljulaid är utbildad biolog och ekonom. Hon har varit kraftverksdirektör, rådgivare åt tidigare premiärministern Mart Laar och Estlands representant i EU:s revisionsrätt.

Estlands president är landets högsta representant, tillsätter regeringar och kan sända tillbaka lagförslag till parlamentet. Till största del är posten dock ceremoniell – vilket inte har hindrat tidigare presidenter som Lennart Meri och Toomas Hendrik Ilves att hålla hög politisk profil. DN

Fakta. Träffar statsministern och kungen

På onsdagen anländer Kersti Kaljulaid till Stockholm för ett officiellt Sverigebesök.

På torsdag träffar hon kung Carl Gustaf, statsminister Stefan Löfven och utrikesminister Margot Wallström. “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Tallinn kan inte räkna med USA:s stöd

Analys. Det är naturligt att nerverna är på helspänn i Tallinn, Warszawa och andra huvudstäder i länder som gränsar till Ryssland. Med Donald Trump i Vita huset kan ingen längre känna sig helt säker på USA:s uppbackning vid aggression från öster.

Trots onda aningar är det ännu osäkert vad presidentskiftet i Vita huset kommer att betyda för USA:s fortsatta engagemang i Europa, och därmed för de säkerhetsgarantier som alla medlemmar i försvarspakten Nato åtnjuter.

Skräckscenariot hos Rysslands grannar är att Trump och Putin gör upp på deras bekostnad, och delar in kontinenten i inflytelsesfärer.

Även om det inte handlar om en ny Molotov-Ribbentrop-pakt eller ett nytt Jalta, då Central- och Östeuropa styckades upp av stormakterna, är det allvarligt nog.

Att en uppgörelse av något slag ligger i korten är ingen långsökt prognos; en av Trumps informella rådgivare heter Henry Kissinger, som betraktar maktbalans mellan stormakterna som en grundsten för en stabil världsordning.

Kombinerat med den nye USA-presidentens beundran för Putin, hans isolationism och ointresse för demokrati och internationell rätt – sammanfattat i slagordet America first – kan det betyda att de östeuropeiska småstaterna riskerar att bli växelmynt i en Trumpdeal.

Den estniska presidenten Kersti Kaljulaid väljer, i likhet med Tysklands kansler Angela Merkel, attityden vänta och se. Avvaktar gör också den ryska ledningen, även om det inte är någon hemlighet att Putin hatade tanken på Hillary Clinton i Vita huset och att det finns stora förväntningar på att Trump ska styra över till en mer Moskvavänlig linje.

Mycket talar för att det blir verklighet. Trumps nationelle säkerhetsrådgivare Mike Flynn har nära band till Ryssland, och om det finns något konsekvent hos Trump är det att han aldrig kritiserar Putin.

Men samtidigt finns en spricka i administrationen. Alla är inte Putinkramare. Och både utrikesminister Rex Tillerson och försvarsminister James Mattis har – till skillnad från Trump – betonat hur viktig försvarsalliansen Nato är för Europas säkerhet.

Om en djupare dialog ska komma i gång är det Ryssland som måste ändra sig, säger Estlands president i DN-intervjun. Det lär knappast vara något som Putin känner ett akut behov av.

Tvärtom anser man i Kreml att kylan i relationerna Väst–Ryssland helt är Västs och Barack Obamas fel. Man fortsätter också agitationen mot Natos inringning av Ryssland, nu senast i och med USA:s utplacering av 87 stridsvagnar och 144 pansarfordon i Polen och de baltiska staterna.

Ingen i Moskva tror på allvar att denna styrka utgör ett hot mot Ryssland. Men den är ett irritationsmoment och en stoppkloss för ambitionen att hålla USA borta från det man betraktar som sin exklusiva intressesfär.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Politiskt självmord att rösta mot att aktivera artikel 50

Analys. Högsta domstolens beslut i Storbritannien kommer inte att stoppa Brexit. Men det kan göra det svårare för Theresa May att hålla fast vid sin tuffa förhandlingsstrategi – samtidigt som kraven växer på en ny folk-omröstning om självständighet i Skottland.

London.
Åtta av elva domare i Högsta domstolen slog på tisdagen fast att den brittiska regeringen inte kan trycka på startknappen för Brexit utan att först ha fått grönt ljus från parlamentets båda kamrar.

Domslutet var väntat – och egentligen fullt logiskt. Folkomröstningen i juni förra året om Storbritanniens EU-medlemskap var rådgivande, inte beslutande, och premiärminister Theresa Mays linje att hon kan aktivera artikel 50 i Lissabonfördraget på egen hand genom ett så kallat kungligt privilegium har inte övertygat särskilt många ledande jurister utanför 10 Downing Street.

Därmed inte sagt att Brexit kommer att stoppas. Det räcker med att slänga en blick på tabloidpressens förstasidor i landet för att förstå varför.

Tidningar som Daily Mail och Daily Express har mullrat ända sedan beslutet kom i första instans. Då stämplades domarna i High Court som ”folkets fiender”. Riktigt så pass hårda ord lär inte användas om

Högsta domstolen – det rör sig trots allt om landets högsta juridiska instans – men för många av de parlamentsledamöter som nu får frågan i sitt knä kan det likställas med politiskt självmord att inte rösta för att aktivera artikel 50.

Knäckfrågan lär i stället bli hur fria tyglar Theresa Mays regering ska få i förhandlingarna med EU.

Regeringen kommer att lägga fram en proposition i det brittiska underhuset (House of Commons) och överhuset (House of Lords). Lagförslaget är redan förberett, eftersom det sedan en tid tillbaka funnits en insikt i regeringen om att försöket att runda parlamentet var på väg att misslyckas.

Den föreslagna lagtexten kommer att vara kort och koncis – kanske bara några rader – och den väntas finnas på parlamentets bord inom några dagar.

Sedan är det upp till leda-
möterna att debattera och föreslå ändringar och tillägg i lagförslaget.

Liberaldemokraternas ledare Tim Farron sade på tisdagen att partiet kommer att rösta mot ett utlösande av artikel 50 om inte den brittiska regeringen också utlovar en ny folkomröstning om förhandlings-resultatet.

Samtidigt sade det största oppositionspartiet Labours ledare Jeremy Corbyn att hans parti inte tänker blockera en aktivering av artikel 50 – men att partiet vill försöka arbeta in en rad förbehåll och ändringar i det.

I det tal som Theresa May höll i förra veckan varnade hon EU för att Storbritannien kan ändra sin ekonomiska modell om förhandlingarna strandar.

Det innebär troligen sänkningar av bolagsskatt och andra incitament för att locka över kapital och bolag från kontinenten – ett indirekt hot och en kursändring av inrikespolitiken som Labourledaren Jeremy Corbyn till varje pris vill stoppa.

Labour menar att det Theresa May kallat ett val mellan ett dåligt avtal eller inget avtal alls skulle kunna undvikas om parlamentet får rätt att tvinga tillbaka regeringen till förhandlingsbordet, inte bara rösta ja eller nej till förhandlingsresultatet.

Beroende på om några av oppositionens tillägg går igenom kan Theresa Mays förhandlingsutrymme begränsas. Med det är inte särskilt sannolikt att förändringarna blir särskilt långtgående, eftersom regeringspartiet Tories har en majoritet i underhuset.

De flesta bedömare räknar fortfarande med att artikel 50 aktiveras före den sista mars, så som May lovat, och att processen går vidare ungefär som planerat. Om än kanske med en något nedtonad politisk retorik från Mays sida.

För Skottlands politiska ledning var tisdagens domslut dock en besvikelse, eftersom HD inte anser att det skotska parlamentet behöver tillfrågas innan förhandlingarna om EU-utträdet inleds.

62 procent av skottarna röstade för att stanna i EU i förra årets folkomröstning, och Skottlands försteminister Nicola Sturgeon skärpte tonen efter domslutet:

”Det här reser fundamentala frågor som går bortom EU-medlemskapet. Ska Skottland vara nöjt med att vår framtid dikteras av en högerregering i Westminister? Eller är det bättre att vi tar framtiden i egna händer?”, frågade sig Sturgeon retoriskt.

Hon svarade snabbt själv: Det blir allt tydligare att det här är ett val som Skottland måste göra.

Om den politiska ledningen i Skottland gör allvar av hotet om en ny folkomröstning om självständighet, kommer den sannolikt att nekas tillstånd av Theresa May. Men det växande missnöjet i norr är en allvarlig huvudvärk för den konservativa regeringen.

För att mobilisera stöd i förhandlingarna med EU – och stöd på hemmaplan – reser nu May till USA på fredag, där hon blir första utländska regeringschef som får en audiens med president Donald Trump efter dennes makttillträde.

May hoppas få ytterligare försäkringar om fördelaktiga handelsavtal mellan USA och Storbritannien, något som kan användas som hävstång i förhandlingarna med Bryssel. Det återstår dock att se om Mays försök att åstadkomma en god och nära relation med Donald Trump kommer att hjälpa eller stjälpa henne på längre sikt.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ EU kräver britterna på ett tydligt beslut snarast

Hur reagerar EU på den brittiska domstolens beslut? DN:s Annika Ström Melin kommenterar.

Övriga EU har inga synpunkter på att det brittiska parlamentet ska besluta om artikel 50 i Lissabonfördraget ska aktiveras. Det är en brittisk intern angelägenhet. Däremot hoppas övriga EU-länder på ett tydligt beslut så snart som möjligt. Kommissionens chefsförhandlare Michel Barnier twittrade häromdagen att han ”är redo så snart UK är det”.

1 När inleds förhandlingarna?
När Storbritannien har lämnat in en formell begäran om att lämna EU sätter processen i gång. Först samlas EU:s övriga 27 medlemsstater för att ta ställning till britternas begäran och komma överens om gemensamma positioner. Detta ska ske inom några veckor efter britternas utträdesanmälan, enligt EU:s nuvarande ordförandeland Malta. Medlemsländerna ska sedan ge EU-kommissionens Barnier ett förhandlingsmandat och därefter kan samtalen inledas.

2 Vilka frågor handlar det om?
– Det gäller för det första att komma överens om skilsmässan; Storbritanniens utträde ur EU. Det behövs ett slags bodelning där gemensamma tillgångar delas upp, vilket till exempel kan handla om utlovade men inte utbetalade pensioner till EU-tjänstemän och om vilka rättigheter som EU-medborgare som redan bor i Storbritannien,

eller britter som bor i andra EU-länder, ska ha i framtiden. En uppgörelse om detta ska vara helt klar och godkänd av alla parter inom två år.

3 Ska Storbritannien samtidigt försöka få ett nytt handels-avtal med EU?
– Ja, det vill regeringen i London, men hittills har EU sagt definitivt nej till sådana parallella förhandlingar. Michel Barnier har flera gånger upprepat att samtal om ett nytt EU-avtal inte kan börja förrän skilsmässan är helt klar. ”Överenskommelse om reglerat utträde är en förutsättning för framtida partnerskap”, twittrade Barnier nyligen. I den här frågan är det alltså redan upplagt för strid.

DN “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“Beslutet rubbar inte regeringens tidsplan

Sveriges EU-minister Ann Linde och den brittiska oppositionen välkomnar Högsta domstolens besked att parlamentet måste godkänna en aktivering av Brexitförhandlingarna. Men beslutet lär inte påverka tidtabellen.

Om bara några dagar väntas parlamentet ge regeringen grönt ljus att inleda förhandlingarna i slutet av mars. Den brittiska regeringen får inte enväldigt sätta i gång förhandlingarna för att gå ur EU, bestämde Högsta domstolen på tisdagen. Ett välkommet besked, menar Sveriges EU-minister Ann Linde.

Hon understryker att det är en ”nationell brittisk fråga”.

– Men vi välkomnar att den nu är avgjord.

Men någon större praktisk betydelse lär inte domstolsbeslutet få för att få igenom processen i parlamentet. Den brittiska regeringen var snabb att slå fast att tidtabellen om att aktivera artikel 50, utträdesparagrafen, i slutet av mars ligger kvar. Redan inom loppet av några dagar tänker regeringen lägga fram en proposition i parlamentet för att få aktivera artikel 50 förklarade Brexitministern David Davis under en frågestund i parlamentet.

Och några problem att få igenom en sådan proposition ser det inte ut att bli. Det största oppositionspartiet, Labour, meddelar att det respekterar folkets vilja i folkomröstningen, där en majoritet ville

lämna EU, och att man inte tänker motsätta sig processen att aktivera utträdesförhandlingarna. Däremot kommer Labour kräva att regeringen under förhandlingarna håller parlamentet underrättat och att den försäkrar att ett kommande avtal godkänns av parlamentet, meddelade Labourledaren Jeremy Corbyn.

För den skull kommer inte regeringen undan rassel i maskineriet. Liberaldemokraternas ledare Tim Farron säger att partiet inte kommer att stödja ett utlösande av artikel 50 om inte den brittiska regeringen utlovar en folkomröstning om förhandlingsresultatet. Det senare lär inte inträffa.

Domstolen kom även fram till att den brittiska regeringen inte behöver rådslå med de regionala parlamenten i Skottland, Nordirland och Wales innan man inleder förhandlingarna. Det upprör den skotska regeringschefen Nicola Sturgeon. I Skottland röstade en klar majoritet för att vara kvar i EU och Sturgeon utlovar, trots domstolsbeslutet, att hon kommer se till att det skots-ka parlamentet får möjlighet att rösta om huruvida det godkänner utlösandet av artikel 50.

Gina Miller, som inledde den juridiska striden om vem som hade rätt att åberopa artikel 50, var nöjd med domen. Den ger parlamentsledamöterna möjlighet att påverka utformningen av Brexit, sade hon utanför domstolen.

– Endast parlamentet är suveränt, sade hon till BBC.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se
Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Bräcklig vapenvila lever vidare efter laddat möte

Fortsatt vapenvila – men också fortsatt fiendskap och inga utsikter till en snar fred. Så kan man sammanfatta fredssamtalen om Syrien mellan regimen och oppositionen som avslutades på tisdagen.

Förhoppningarna om framsteg var lågt satta inför mötet. Därför får det betraktas som positivt att samtalen i Kazakstans huvudstad Astana över huvud taget kom till stånd.

Fredsförsökets garanter – Ryssland, Turkiet och Iran – visade upp en vag men ändå gemensam linje efter mötet. I ett gemensamt uttalande slog länderna fast att de kommer att använda sitt inflytande till att stärka den pågående sköra vapenvilan i Syrien.

Vapenvilan har nu pågått i dryga tre veckor, men bägge sidor har regelmässigt anklagat varandra för överträdelser.

Men det gavs inga detaljer om hur detta ska gå till eller om FN:s Syriensändebud Staffan de Mistura får gehör för sitt krav på en oberoende övervakning av vapenvilan.

De parter som strider i Syrien på nationell nivå, regimen och den väpnade oppositionen, sade sig hedra vapenvilan, men det var uppenbart att de står mycket långt ifrån varandra i vitala frågor.

Oppositionens röster i Astana, bland andra den moderate Yahya al-Aridi, tidigare topptjänsteman i president Bahsar al-Assads administration, har riktat in sig på Irans militära närvaro i Syrien.

Iran är vid sidan om Ryssland al-Assad-regimens starkaste uppbackare och de anklagades av oppositionen för att bedriva en koloniserings- och folkomflyttningspolitik i Syrien.

”Ryssland måste tala om för mullorna i Iran att deras planer är dödsdömda”, fastslog al-Aridi i ett uttalande inför mötet.

Regimens företrädare markerade att de inte gör någon större skillnad mellan de oppositionella grupper som var på plats vid fredssamtalen i Astana, och de terrorstämplade fraktioner, IS och Jabhat Fatah al-Sham, som fortsätter strida inne i Syrien.

Det fanns en liten men ändå förhoppning om att samtalen i Astana skulle leda fram till att FN-konvojer med förnödenheter ska kunna släppas fram till det femtontal städer i Syrien som är belägrade. Så blev nu inte fallet.

Stephen O’Brien, FN:s hjälpsamordnare för Syrien, var med på länk vid mötet. Han konstaterade att FN behöver få in motsvarande 70 miljarder kronor för att kunna möta hjälpbehovet bland krigsdrabbade syrier i och utanför landet.

Samtidigt med samtalen i Astana försöker den al-Qaida-anknutna terrorgruppen JFS att stärka sin ställning inne i Syrien. JFS har tagit över flera ställningar och posteringar från andra rebellgrupper de senaste dagarna, rapporteras det från flera håll.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ **Ny syrisk konstitution i ryskt utspel**

Rysslands sändebud i Syrien, Aleksandr Lavrentjev, meddelade oväntat på tisdagen att ett utkast till en ny syrisk konstitution har lagts fram av Moskva i syfte att skynda på de politiska förhandlingarna.

– Vi har överlämnat ett konstitutionsutkast, framtaget av ryska specialister, till den syriska beväpnade oppositionen som den kan gå igenom, säger han enligt nyhetsbyrån AFP. “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Ordkrig trappas upp mellan Kina och USA

Ett ordkrig rasar mellan USA:s nya regering och det kinesiska kommunistpartiet. Tala och handla med försiktighet, uppmanade Peking sedan Vita huset hotat med åtgärder för att sätta stopp för Kinas försök att lägga under sig Sydkinesiska havet.

För knappt två veckor sedan jämförde nye utrikesministern Rex Tillerson Kinas byggande av konstgjorda öar i Sydkinesiska havet med Rysslands annektering av Krim. Han krävde ett stopp för verksamheten och hävdade att USA gjorde sig redo att förhindra Kina från att nå de konstgjorda öarna.

Under tre år har Kina byggt ut sju tidigare rev till öar på en yta av 1 800 fotbollsplaner och anlagt landningsbanor för flyg. Bilder från en amerikansk tankesmedja visar hur öarna befästs med luftvärnsrobotar och vapensystem mot missiler.

– Öarna ligger på internationellt vatten och tillhör inte Kina – vi kommer att se till att internationellt territorium inte tas över av ett land, sade Sean Spicer, Vita husets press-talesman i måndag, utan att nämna hur USA ska gå till väga.

Svaret från Peking dröjde inte. På tisdagen uppmanade utrikesdepartementets talesperson Hua Chunying USA att gå försiktigt fram för att inte förstöra freden och stabiliteten i Sydkinesiska havet.

En amerikansk blockad, som förhindrar Kina att nå öarna, skulle ses som en provokation. Det skulle också vara ett brott mot rätten till fri sjöfart, som USA säger sig kräva. Vad som kan få kinesiska ledare att lyssna är däremot amerikansk tydlighet i ord och handling att värna rätten till fri sjöfart.

I somras dömde Permanenta skiljedomstolen i Haag kraftigt emot Kina i ett uppmärksammat domslut. Enligt en dom i somras saknas bevis för att Kina historiskt utövade ensam kontroll över 85 procent av Sydkinesiska havet, som landet hävdar. Utslaget innebär att Kina inte heller har den ekonomiska rätten i det resursrika havsområdet.

– Domslutet spelar ingen roll. Kina anser att Sydkinesiska havet är kinesiskt, och nu när Kina redan blivit nummer två i världen anser allt fler att vi inte behöver hålla en låg profil längre, sa Liu Weidong, en forskare vid Kinesiska akademin för sociala studier, till DN vid en intervju i Peking i förra veckan.

– Vi har redan byggt färdigt de sju öarna och nu finns det inte mer plats att bygga på i havet.

Liu Weidong anser att Kina kan vänta och se, utan att reagera kraftfullt på vad som sägs i Washington. Mycket tyder på att Kina för tillfället redan fullföljt sina planer i det konfliktfyllda havet.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Trump ger klartecken för omstridda oljeledningar

Två oljeledningar som stoppades av Barack Obama kommer nu att byggas. Det är ett led i Donald Trumps vision för att skapa miljontals nya jobb i olja-, gas- och kolindustrin.

New York.
Den kontroversiella oljeledningen Keystone XL stoppades av Obama 2015, efter landsomfattande protester från miljöaktivister. Den dåvarande presidentens motivering var att USA måste bli en global ledare i kampen mot klimatkrisen. På tisdagen upphävdes Obamas beslut av Donald Trump, som ger klartecken för att bygga oljeledningen.

USA:s nya president godkände dessutom en annan kontroversiell oljeledning, Dakota Access, som skär rakt igenom ett indianreservat i North Dakota. Även denna ledning stoppades förra året efter enorma demonstrationer över hela landet.

För Trump är dessa beslut led i ett större projekt för att avreglera energisektorn i USA, vilket var ett centralt löfte i hans valkampanj. Han har lovat att skapa miljontals jobb i olja-, gas- och kolindustrin och avfärdar all kritik från klimataktivister.

I ett tal på tisdagen sade presidenten att USA har alldeles för hårda klimatpolitiska regleringar. Flera av Trumps viktigaste ministernomineringar har bakgrund i oljeindustrin.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“Oljeledningar ska byggas – med inhemskt stål

President Donald Trump har gett grönt ljus för att bygga den kontroversiella oljeledningen Keystone XL och en mycket omstridd oljeledning i North Dakota. Och de ska byggas i amerikanskt stål, har Trump beslutat.

Ursprungsbefolkningen siouxerna och miljöorganisationer har bekämpat bygget i North Dakota med motiveringen att det hotar vattenförsörjningen och helig mark i ett närliggande reservat. Efter månader av demonstrationer, som ibland urartat i våld, bestämde de nationella myndigheterna att alternativa dragningar ska utredas.

Det är oklart om dessa utredningar ingår även i Trumps beslut, men när han fattade det sade han att det är omgärdat av ”villkor”.

Den nästan 190 mil långa Keystone XL, som är tänkt att gå från Kanada genom fyra amerikanska delstater till raffinaderier vid Mexikanska golfen, stoppades av president Barack Obama 2015.

TT-AFP-Reuters “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“ Schulz näste man till rakning

Livet kan vara så orättvist. Den socialdemokratiske förbundskanslern Gerhard Schröder drev för drygt tio år sedan igenom många av de reformer Tyskland behövde. Den rigida arbetsmarknaden mjukades upp, den rundhänta a-kassan stramades åt, enkla låglönejobb släpptes fram. Ekonomin trivdes och sysselsättningen klättrade. SPD:s väljare avskydde politiken och övergav partiet.

I de senaste opinionsmätningarna kravlar sig SPD med möda över 20-procentsstrecket. Partiledaren Sigmar Gabriel var ofta slagfärdig, men en obotlig vindflöjel och föga populär. Beskedet att han hoppar av kom överraskande, men är egentligen logiskt. I stället ska Martin Schulz, till nyligen talman i EU-parlamentet, försöka detronisera Angela Merkel i höstens val.

Hennes kristdemokratiska CDU har sedan 2013 delat makten med SPD i en stor koalition. Gabriel har varit med på alla beslut, inklusive flyktingpolitiken som förra året gjorde Merkel sårbar. Uträkningen är att Schulz på ett annat sätt ska kunna häckla regeringen för vad den gjort och inte.

Oddsen är inte särskilt övertygande. Om Gabriel var chanslös ligger även Schulz en bra bit efter. Merkel är rutin och trygghet i en orolig värld, och folk gillar henne fortfarande trots nästan tolv år som förbundskansler. Schulz saknar inrikespolitisk erfarenhet. Inte ens i Tyskland är ett par decennier i Bryssel någon självklar merit, och det kan finnas luft i hans förtroendesiffror.

Främlingsfientliga AFD, som säkert gör debut i förbundsdagen i september, hånler åt Schulz. I den mån han ändrar SPD:s kurs blir det inte i fråga om invandring och Europa, områden där AFD redan har norpat arbetarväljare.

Ekonomin tuffar på, och vad Schulz skulle ändra på går inte så noga att veta. Partivänstern ville bli av med Gabriel och hoppas kunna göra Schulz till sin torped, som med kanslerkandidaten Peer Steinbrück förra gången. Det slutade i haveri, eftersom han tvingades spela något han inte var. Men socialdemokratin har ingen annan idé om varthän färden ska gå, i likhet med sina europeiska syskon.

Att sitta som lillebror i en ny koalition med Merkel, och förlora ännu fler väljare, låter rätt trist. AFD:s inträde på scenen ger SPD få politiska alternativ. Samarbete med östtyska ex-kommunister är fortfarande ett riskprojekt, även om rösterna mot förmodan skulle räcka till.

SPD har förlorat stort mot Angela Merkel tre gånger i rad. Lycka till, Martin Schulz.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se Ledarskribent “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“ I väntan på en ny världsordning

President Trumps doktrin om ”Amerika först” går på tvärs mot de stora behov av samarbete och gemensamma normer som världen i dag har. De nödvändiga samtalen måste komma i gång.

S edan westfaliska freden 1648 avslutade trettioåriga kriget i Europa har begreppet suveränitet – ett lands rätt till en oberoende existens och självstyre – utgjort den internationella ordningens kärna. Och på goda grunder: som vi har sett i århundrade efter århundrade, även det innevarande, är en värld där gränser kränks med våld en värld av instabilitet och konflikt.

I en globaliserad värld har ett globalt operativsystem som vilar enbart på respekt för suveräniteten – vi kan kalla det Världsordning 1 – fungerat allt sämre. Knappast något är lokalt längre. Vem som helst och vad som helst, från turister, terrorister och flyktingar till e-post, sjukdomar, dollar och växthusgaser, når vart som helst.

Följden är att det som pågår inne i ett land inte längre kan vara en angelägenhet enbart för det landet. Dagens realiteter fordrar ett moderniserat operativsystem- – Världsordning 2 – byggt på *suverän förpliktelse*, tanken att suveräna stater inte bara har rättigheter utan också skyldigheter mot andra.

En ny världsordning förutsätter också en bredare uppsättning normer och arrangemang och först och främst enstämmighet om vad som konstituerar- en stat. Regeringarna skulle enas om att erkänna en stat endast där det är motiverat från historisk synpunkt, där övertygande skäl och folkligt stöd föreligger och där staten i fråga är livsduglig.

Världsordning 2 måste också omfatta förbud mot all terrorism och förstärka regler som stoppar spridning eller bruk av massförstörelse-vapen, en mer kontroversiell punkt. Med den nuvarande ordningen brukar det i stort sett finnas enighet om att begränsa spridning genom att begränsa tillgången till erforderlig teknik och material, men samförståndet brukar upphöra när spridningen är ett faktum. Detta borde vara ett diskussionsämne vid bilaterala och multilaterala möten, inte för att det skulle leda till en formell överenskommelse utan för att det skulle understryka betydelsen av att strikta sanktioner tillämpas eller militära aktioner vidtas, som sedan minskar risken för spridning.

En annan viktig byggsten i en ny världsordning är samarbete i klimatfrågan, som kan ses som globaliseringens yttersta manifestation eftersom alla länder är utsatta för klimatförändringarna oavsett sina bidrag till dem. Klimatavtalet 2015 i Paris var ett steg i rätt riktning. Arbetet på den fronten måste fortsätta.

Cyberrymden är det senaste området för internationell verksamhet som präglas av såväl samarbete som konflikt. Målet här bör vara internationella arrangemang som stöder gott bruk av cyberrymden och försvårar illvilligt. Varje stat måste agera konsekvent inom denna regim som en av sina suveräna förpliktelser – eller utsättas för sanktioner eller vedergällning.

I fråga om flyktingar finns det inget alternativ till lokal handlingskraft som förhindrar situationer där stora flyktingströmmar uppstår. Detta är i princip ett argument för humanitär intervention i vissa situationer.

Att omsätta denna princip i praktik är och förblir svårt på grund av skiljaktiga politiska ambitioner och de höga kostnaderna för effektivt ingripande. Men även utan samförstånd finns det starka argument för att hjälporganisationerna ska tillföras medel som garanterar att flyktingarna behandlas humant, och för att rättvisa kvoter för mottagande och nyetablering införs.

Ett handelsavtal är per definition en överenskommelse om ömsesidiga *suveräna för-pliktelser* för tullar och andra handelshinder. När en part hävdar att motparten inte uppfyller villkoren kan den vända sig till Världshandelsorganisationen och få saken avgjord. Läget är mindre tydligt när det gäller statliga subventioner eller valutamanipulation. Svårigheten är alltså att definiera tillämpliga *suveräna förpliktelser* på dessa områden i framtida handelsavtal och konstruera mekanismer som håller regeringarna ansvariga.

Att etablera begreppet *suverän förpliktelse* som en världsordningens hörnpelare kommer att ta decennier av överläggningar och förhandlingar, med varierande motstånd och acceptans. Framstegen görs endast frivilligt, av länderna själva, inte på order uppifrån. Det blir svårt att enas om vilka specifika förpliktelser en stat har och hur de bör genomdrivas.

President Trumps administration komplicerar saken ytterligare genom att slå fast en doktrin om ”Amerika först” som inte stämmer med idén om *suveräna förpliktelser*. Går den vidare på denna linje får vi se framsteg mot den ordning som dagens värld med sina täta förbindelser behöver endast om andra mäktiga stater driver på. Annars måste vi invänta Trumps efterträdare. En sådan lösning vore bara den näst bästa, och USA och resten av världen får det sämre.

Det är dags att inleda de nödvändiga samtalen. Globaliseringen är här för gott. Att börja bygga en ny världsordning som omfattar *suveräna förpliktelser* är den bästa vägen framåt.

Världsordning 2, med sådana förpliktelser som grund, är ett ambitiöst projekt men en frukt av realism, inte idealism.

Richard Haass amerikansk diplomat och ordförande i tankesmedjan Council on Foreign Relations.

Översättning: Margareta Eklöf “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“Förändringen av klimatet dyr och farlig

Klimatförändringen kommer att innebära allt allvarligare risker för människors hälsa, ekonomi och ekosystem i Europa, konstateras i ny rapport. Bättre anpassningsstrategier krävs för att mildra effekterna.

Stigande havsnivåer, mer extremt väder med fler och kraftigare värmeböljor, översvämningar, -torka och stormar kommer att drabba Europa på grund av klimatförändringen.

Det slår Europeiska miljöbyrån, EEA, fast i en ny rapport som presenterades i går.

Hela Europa kommer att beröras, men vissa regioner kommer att drabbas hårdare än andra. Södra och sydöstra Europa är ett sådant område.

Redan nu är det betydligt fler värmeböljor, mindre nederbörd och sjunkande flodnivåer. Det ökar risken för allvarlig torka, skördeförluster och skogsbränder.

Även västra Europas kustområden och flodslätter pekas ut som ett extra sårbart område. Där ökar risken för översvämningar till följd av stigande havsnivåer och stormfloder.

Norra Europa kan få vissa positiva effekter i form av förbättrade jordbruksförhållande men överlag kommer de allra flesta regioner att påverkas negativt, enligt rapporten.

Klimatförändringens största effekter för människors hälsa är kopplad till extrema väderhändelser och spridning av klimatkänsliga sjukdomar. Under det senaste år-tiondet har översvämningar påverkat miljoner människors liv.

Värmeböljor har blivit vanligare och kraftigare och de har redan lett till att tiotusentals människors i Europa har dött i förtid, enligt - rapporten. Utvecklingen väntas fortsätta och förstärkas om inte anpassningsåtgärder görs.

Spridning av fästingarter, asiatisk tigermygga ökar risken för bland annat borrelia, fästingburen encefalit och denguefeber.

Rent ekonomiskt kan notan för klimatförändringen bli mycket stor, befarar EEA. Sedan 1980 har klimatrelaterade extremhändelser orsakat ekonomiska förluster på över 4000 miljarder kronor. Vad kostnaderna blir framöver går inte att förutsäga på grund av osäkert underlag.

Rapporten konstaterar att integrering av klimataspekten i övriga politikområden går framåt men kan stärkas ytterligare.

Att förbättra den politiska samordningen, både mellan olika politikområden, men också mellan olika nivåer, som till exempel EU och nationellt är en möjlig åtgärd som nämns.

Men också att utveckla flexiblare anpassningsstrategier.

Rapporten konstaterar också att bättre kunskap behövs inom olika områden, till exempel när det gäller sårbarhets- och riskanalyser.

Jannike Kihlberg jannike.kihlberg@dn.se “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“ Nu ska den omstridda muren börja byggas

I går kväll kom beskedet från president Donald Trump: Muren längs den mexikanska gränsen ska börja byggas. Han inför även ett tillfälligt stopp för flyktingar från Syrien och sex andra länder i Mellanöstern.

Det var ett centralt löfte i Trumps valkampanj att bygga en mur längs den mexikanska gränsen. Kostnaden för muren uppskattas vara minst 14 miljarder dollar, vilket enligt Trump ska betalas av Mexiko. Under onsdagen skrev Trump under en exekutiv presidentorder för att påbörja finansieringen av muren, med amerikanska pengar, men han lovade att ”100 procent av kostnaderna” ska betalas av Mexiko på sikt.

Till ABC News säger Trump att planeringen för muren inleds omedelbart och att själva bygget ska påbörjas så fort som möjligt, kanske redan inom några månader.

Enligt Mexikos regering finns det inga planer på att betala för muren. Nästa vecka har Mexikos president Enrique Peña Nieto planerat ett besök hos Trump i Vita huset, men enligt nyhetssajten Buzzfeed överväger han nu att ställa in besöket.

Under de senaste åren har invandringen till USA från Mexiko minskat kraftigt och det senaste året var det fler mexikaner som återvände till Mexiko än som kom till USA. Men för Trump var muren mot Mexiko ett viktigt vallöfte, som han poängterade redan under sitt första kampanjtal i juni 2015.

– Att bygga den här barriären är mer än ett kampanjlöfte. Det är ett förnuftigt första steg till att säkra vår porösa gräns. Det kommer att förhindra flödet av droger, kriminalitet och olaglig invandring till USA, sade Trumps talesperson Sean Spicer under en presskonferens på onsdagen.

En rad andra förändringar i invandringspolitiken presenterades också av Trump på onsdagen. Utöver murbyggandet ska presidenten trefaldiga antalet anställda på den statliga myndighet som har ansvar för att deportera papperslösa, samt tillsätta 5 000 nya gränspatruller. Han har beordrat ett anställningsstopp på samtliga federala myndigheter, men gör ett undantag för gränsbevakningen.

Trump lovade även att införa ett tillfälligt förbud mot all invandring från Syrien och sex andra länder i mellanöstern. Enligt presidenten ska förbudet vara i kraft tills man utvecklat ett system för att granska varje flykting som söker asyl i USA.

Trump vill även halvera det totala antalet flyktingar som USA tar emot, från 110 000 till 50 000 om året. Dessutom ska Trump införa sanktioner mot USA:s många fristäder för papperslösa, genom att stoppa deras federala bidrag. Hundratals städer i USA, som New York och San Francisco, har lokala regler för att skydda papperslösa, vilket hindrar federala myndigheter från att hitta och deportera dem. Trump vill tvinga städerna att samarbeta med de federala myndigheterna genom att strypa deras resurser för exempelvis lokal infrastruktur.

Med Trumps beslut återvänder USA till en mer restriktiv invandringspolitik. Omfattande protester och demonstrationståg planerades över hela USA efter Trumps beslut. Flera organisationer som arbetar för invandrare och papperslösa rättigheter var starkt kritiska till Trumps beslut och varnade även för att de kan riskera att leda till en ökning i trakasserier och attacker på invandrare runtom i USA.

– Vi tar ställning mot Trumps extrema, invandringsfientliga politik. Vi behöver politik som för oss samman, inte murar som driver oss isär, skrev National Immigrant Law Center, en organisation för invandrare och papperslösa, i ett pressmeddelande på onsdagen.

Samtidigt fick Trump kritik även från högerkanten, där många är upprörda över att han inte avskaffat en regel som skyddar de papperslösa som kom hit som barn från att deporteras. Regeln, som genomfördes av Barack Obama, skyddar i dag omkring 740 000 papperslösa.

Mo Brooks, kongressledamot från Alabama, sade på onsdagen att han är besviken på Trump för att han inte upphävt regeln än. Numbers USA, en invandringskritisk organisation med två miljoner medlemmar, attackerade Trump för att bryta sitt vallöfte om att omedelbart upphäva regeln.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“ EU vill skärpa insats för att stoppa flyktingar

Inget migrationsavtal med Libyen. EU-kommissionen vill i stället ha en förstärkt insats på Medelhavet för att hejda flyktingströmmen från Libyen. Förra veckan varnade Maltas premiärminister Joseph Muscat, som leder EU:s rullande ordförandeskap, för en ny kris för EU:s flyktingmottagning.

Under våren väntas strömmen av människor över de centrala delarna av Medelhavet bli större än någon gång tidigare. Muscat anser därför att EU bör kopiera avtalet med Turkiet och försöka få en liknande uppgörelse med Libyen.

EU:s utrikeschef Federica Mogherini tror inte att det är möjligt. Libyen är inte Turkiet, sa hon vid ett pressmöte på onsdagen.

– Länderna är helt olika, åtgärderna kan därför inte vara desamma, sade Mogherini.

I stället för ett migrationsavtal med Libyen föreslår kommissionen att EU satsar mer pengar, bland annat på träning av den libyska kustbevakningen samt på att förstärka EU:s pågående och halvmilitära insats på Medelhavet, operation Sophia.

Samtidigt ingår EU partnerskap med andra länder i Afrika. I utbyte mot olika ekonomiska bidrag har till exempel Niger skärpt gränskontrollerna mot Libyen, vilket stoppar människor på väg norrut.

Ett nytt system för övervakning av Libyens kust ska också komma i gång i vår, vilket bygger på samarbete mellan EU:s och Libyens kustbevakning. EU-kommissionen vill framför allt slå sönder människosmugglarnas så kallade ”affärsmodell”, men också rädda liv.

Trots att flyktingströmmen till EU minskade kraftigt under 2016 drunknade över 5 000 människor, fler än någon gång tidigare, när de försökte ta sig över Medelhavet. Kommissionens förslag ska diskuteras när EU:s stats- och regeringschefer träffas vid ett toppmöte på Malta på fredag nästa vecka.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“ Fruns jobb kan bli favoriten Fillons fall

Favoriten i det franska presidentvalet, högerkandidaten François Fillon, misstänks ha gett sin hustru Penelope Fillon nära fem miljoner kronor i statlig lön – trots att hon inte utfört något arbete. Nu inleder fransk polis en förundersökning om affären.

Penelope Fillon ska under åtta års tid ha fått omkring en halv miljon euro i ersättning för arbete som politisk assistent till sin make i den franska nationalförsamlingen. Det avslöjade den franska tidningen Le Canard Enchainé på tisdagen.

Med start 1998 ordnade François Fillon så att Penelope Fillon var anställd som hans assistent, på skattebetalarnas bekostnad. Det är förvisso inte olagligt i sig – politiker i Frankrike anställer ofta sina anhöriga som medhjälpare. Men arbetet måste också utföras.

Enligt Le Canard Enchainé – en tidning som blandar satir med grävande journalistik – vittnar flera källor om att Penelope Fillon mycket sällan befunnit sig i parlamentet. Trots denna frånvaro gjorde hon snabb karriär: När François Fillon blev minister i regeringen 2002 tog hon steget till att bli assistent till sin makes ersättare i parlamentet. Samtidigt ökade hennes lön successivt från 3 900 till 7 900 euro (omkring 75 000 kronor) i månaden.

En namngiven politisk assistent som arbetade samtidigt som Penelope Fillon – och på samma kontor – säger till Le Canard Enchainé:

– Jag har aldrig jobbat med henne. De få gånger jag träffade henne var hon där i egenskap av ministerns fru. Det är allt jag kan säga.

I officiella sammanhang har Penelope Fillon aldrig nämnt att hon skulle ha haft ett heltidsjobb som assistent till sin make. Tvärtom har hon i intervjuer framställt sig som hemmafru. François Fillon har dock i intervjuer nämnt att hans maka hjälpt honom i valrörelser.

På tisdagen avfärdade han också att det skulle finnas några oegentligheter i hans hustrus anställningar.

– Jag vill bara säga att jag är bestört av det förakt och det kvinnohat som genomsyrar denna artikel. Bara för att hon är min hustru har hon alltså inte rätt att arbeta? Tänk om det varit en politiker som skrivit detta – man skulle göra slarvsylta av honom. Alla feminister skulle skrika högt, sade Fillon.

Fransk polis beslutade på onsdagen att inleda en förundersökning i ärendet, för att ta reda på om lön betalats ut för arbete som inte utförts.

Det finns fler intrikata detaljer i Le Canard Enchainés avslöjande. Enligt tidningen ska Penelope Fillon under åren 2012–2013 ha varit anställd som litterär rådgivare av tidskriften La Revue des Deux Mondes, som ägs av en vän till paret Fillon. Där ska hon ha tjänat 5 000 euro (nära 50 000 kronor) i månaden.

– Det här är otroligt, jag är mållös. Jag har aldrig träffat Penelope Fillon, och jag såg henne aldrig på redaktionen, säger den dåvarande chefredaktören Michel Crépu till Le Canard Enchainé.

Tidskriften har bara två anställda, så rekryteringen borde rimligtvis ha noterats på redaktionen, skriver tidningen. Om hon faktiskt hade arbetat där, vill säga.

Skandalen är besvärande för François Fillon, som ofta framställt sig som oanfrätt av korruption. Många konservativa väljare röstade på honom i högerns primärval i höstas för att de såg honom som hederligare än expresidenten Nicolas Sarkozy.

Inför presidentvalet i april är Fillon favorit till segern, tätt följd av extremhögerns kandidat Marine Le Pen. I de senaste opinionsmätningarna har de båda omkring 25 procent av väljarsympatierna.

Men även om det för närvarande ser ut som om Fillon skulle segra mot Le Pen i en andra och avgörande valomgång, visar de senaste månadernas svängningar i opinionen att det är vanskligt att förutsäga utfallet.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ Med lögnen som metod

Före valet hävdade Donald Trump att allt var uppgjort så att Hillary Clinton skulle vinna. Han spred en bild av ett monumentalt bedrägeri. Inte nog med att massor av människor röstade utan rätt. Dessutom byggde systemet på organiserat fusk där hundratusentals tjänstemän och politiker måste vara inblandade.

Märkligt nog vann Trump elektorskollegiet ändå. Men till hans förtrytelse samlade Clinton totalt nästan 3 miljoner fler väljare. Presidentens förklaring är nu att 3 till 5 miljoner röster var olagliga, och kom från till exempel papperslösa invandrare. Tydligen hamnade ingen i Trumps hög, utan samtliga i Clintons.

3 till 5 miljoner är många fuskare. Och ingen har sett dem utom Trump. Hans pressekreterare blandade ihop några rapporter och valde ut diverse missvisande siffror, men medgav också att det här är något som presidenten ”har trott länge”.

Alla studier visar att det mygel som förvisso förekommer är ytterst marginellt, och att det inte märks på resultatet. Paul Ryan, den republikans-ke talmannen i representanthuset, har inte sett några bevis för Trumps teser. Presidentens egna advokater avvisade alla misstankar om oegentligheter i Michigan, Pennsylvania och Wisconsin, de tre delstater som avgjorde till hans fördel i november.

Trump lovade i alla fall på onsdagen en ”stor undersökning”. Om den över huvud taget blir av kommer den att visa att vad presidenten har sagt är helt fel. Att överdriva publiksiffrorna vid sitt installationstal var tämligen trivialt. Påståendena om valfusket är i en annan division. De underminerar förtroendet för amerikansk demokrati. Och de sår tvivel om hur Trump hanterar andra siffror, liksom bedömningar och beslut. Värst av allt: han bryr sig inte.

Ljuger Trump? Det är teoretiskt tänkbart att han tror på vad han säger, något som gör att det visserligen är osant men inte en medveten lögn. Fast han förfäktade länge, mot bättre vetande, att Barack Obama inte var född i USA och därmed inte en legitim president. Och Trump är själv inte främmande för att säga att andra ljuger, som när medierna ”hittade på” hans synnerligen verkliga konflikt med underrättelseväsendet. Så han vet nog vad ordet betyder. Och att han ljuger. Något ”alternativt faktum” existerar inte.

Men Donald Trump lever i ett slags drömvärld. Första veckan på nya jobbet har gett otaliga exempel. Å ena sidan har han i vanlig ordning dränkt Twitter med kommentarer kring oväsentligheter. Å andra sidan har han sprutat ur sig presidentorder om allt möjligt som ska hända bums, men som han inte själv kan besluta om. Att skriva under papper är lätt, men det betyder inte att vad där står automatiskt är genomförbart.

Muren längs gränsen mot Mexiko ska byggas omedelbart. Och mexikanerna ska, som utlovat, själva betala för den, om än i efterskott. Självklart inte, säger president Enrique Peña Nieto. Vita huset har inga pengar, utan måste övertala kongressen att ställa upp med de tiotals miljarder dollar det kostar. Samtidigt har den illegala invandringen krympt avsevärt, och är den minsta på 40 år.

Trump ska fortfarande deportera miljoner papperslösa, ett megaprojekt som förutsätter en polisstat. Alla muslimer ska inte portas från USA, som han sa i valrörelsen, men det blir stopp för flyktingar och särskilt de från islamiska länder.

Enligt läckta dokument tänker Trump återupprätta CIA:s hemliga fängelser för misstänkta terrorister. De länder som ställde upp förra gången fick inte direkt mersmak. Eftersom presidenten har hört att tortyr fungerar vill han åter tillåta skendränkning, även om han ska rådgöra med sina motsträviga ministrar först. Han tänker skicka ”federala styrkor”, oklart vilka, för att stoppa mordvågen i Chicago. Men att USA är federalt betyder också att staten inte kan göra vad den vill.

Det obehagliga är att Trump trots allt är ledare för världens enda supermakt, överbefälhavare för militära resurser vida överlägsna alla andras. Hans inrikespolitiska dagordning är ett sammelsurium. Och på lediga stunder ska han sköta en global roll som han inte begriper. Även den närmaste kretsen börjar undra över hur det här ska gå.

Väljarna lär också göra det. Löftet att tvinga amerikanska företag att flytta tillbaka miljoner fabriker från utlandet är verklighetsfrämmande, liksom så mycket annat. En aggressiv nationalistisk ton kommer inte i längden att kunna dölja alla egendomligheter.

En vecka har gått. Det blir fyra långa år för många.

DN 27/1 2017 “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ May önsketänker om Brexit

Theresa May ger sken av att britterna tack vare Brexit kan få bättre handelsavtal med länder utanför EU och hoppas på en snabb uppgörelse med Trumps USA. Det är bara önsketänkande.

Storbritanniens premiärminister Theresa May leder sitt land till en mycket ”hård” Brexit 2019, kanske utför ett stup, om det lämnar EU utan ett utträdes- eller handelsavtal. I sitt tal den 17 januari skisserade May sina mål för förhandlingarna med EU och lovade att prioritera de hårdnackade Brexitväljarnas krav framför landets ekonomiska intressen.

Det är inte förvånande att May valde en Brexitvariant där Storbritannien lämnar både EU:s inre marknad och dess tullunion: hon vet föga och bryr sig ännu mindre om nationalekonomi. Hennes yttersta strävan är att överleva som premiärminister, och hon tror att invandringskontroll – en personlig besatthet sedan länge – gör henne populär bland Brexitväljarna, och att nationalisterna i hennes konservativa parti ska lugna sig om hon sätter punkt för EU-domstolens jurisdiktion i Storbritannien.

Detta utesluter fortsatt medlemskap i den inre marknaden. Hittills har Brexit-väljarna förnekat att det skulle finnas någon motsättning mellan att avvisa fri rörlighet och att bevara frihandeln inom EU. I en dumdryg kommentar påstod utrikesminister Boris Johnson att britterna kunde äta sin kaka och ha den kvar. Nu har May medgett att det är omöjligt.

Ekonomiskt förlorar Storbritannien dubbelt upp. Fördelarna med frihandeln försvinner och även bidragen från flitiga, skattebetalande migranter från EU. Brittiska tjänsteföretag, särskilt i finansbranschen, mister den rätt som de i dag har att operera fritt inom EU.

May var inte lika ärlig om konsekvenserna av ett utträde ur tullunionen. Hon vill att britterna ska fastställa sina egna tullar och andra åtaganden i Världshandelsorganisationen (WTO) och sedan självständigt skaffa sig förmånliga arrangemang – missvisande kallade ”frihandelsavtal” – med en del länder.

Detta medför tullkontroll på handeln mellan Storbritannien och EU, också varor och tjänster som går över gränsen mellan Nordirland och Republiken Irland. En ny gränsbyråkrati måste övervaka att kunderna rättar sig efter reglerna, räkna fram importtullar beroende på var varorna har sitt ursprung, garantera betalning, verifiera att varorna stämmer med EU:s normer etcetera. Detta blir extra kostsamt och besvärande för tillverkare med komplicerade just-in-time-leveranser. I bilar ”made in Britain” ingår många komponenter som korsar gränser flera gånger under tillverkningsprocessen.

May vill ha ”friktionsfri” handel genom ”associerat medlemskap” i tullunionen, trots att detta direkt motsäger hennes tal om att Storbritannien inte vill vara ”halvt inne, halvt ute” ur EU. Ett sådant arrangemang är logistiskt omöjligt, strider mot WTO:s regler och är inte politiskt trovärdigt.

Mays löfte att samtidigt ordna ett utträdes- och ett handelsavtal – och båda inom två år från processens formella början (i slutet av mars) – är lika orealistiskt. EU fordrar att skilsmässo-villkoren fastställs innan eventuella framtida relationer diskuteras. Det är ingen formalitet. Båda sidor kan enas om att EU-medborgare som redan vistas i Storbritannien och britter i EU får stanna där de är, men ett försök av endera sidan att använda dessa människors status som en bricka i spelet kan slå slint. Dessutom kräver EU Storbritannien på upp till 60 miljarder euro för utestående skulder.

Mays hot att hellre avbryta förhandlingarna än acceptera ett dåligt avtal kan bli trovärdigt eftersom hon skulle kunna skylla på EU för det kaos som uppstår. Men hennes hot att slå tillbaka mot EU genom att sänka brittiska skatter och upphäva regleringar fungerar inte. Det finns inget stöd för ett sådant schackdrag, och om finansiella regleringar avskaffas bryter Storbritannien mot sina internationella åtaganden. May har dessutom utfäst sig att hjälpa arbetarklassen, stärka de anställdas rättigheter och se till att internationella företag betalar sin andel av brittiska skatter.

Även om May kan få till ett utträdesavtal är det omöjligt att förhandla fram och ratificera ett handelsavtal sektor för sektor på mindre än två år. Handelsavtalet mellan EU och Kanada tog sju år att tröska igenom och var nära att stjälpas av Belgiens vallonska regionparlament. Det blir inget ”gradvis genom-förande” av ett handelsavtal som inte är färdigförhandlat, så brittiskbaserade bilföretag, finansinstitutioner och andra firmor som exporterar till EU bör bereda sig på den ”klippkant” som May vill undvika.

May påstår att hon tack vare Brexit kan få bättre handelsavtal med länder utanför EU, och hon hoppas på en snabb uppgörelse med Trumps USA. Men med Storbritannien i ett sådant desperat förhandlingsläge hade även en administration under Hillary Clinton

varit obeveklig på den amerikanska industrins vägnar. De amerikanska läkemedelsföretagen vill redan att det pressade brittiska sjukförsäkringssystemet ska betala mer för deras mediciner.

Trumps administration blir ännu mer hårdhänt. Liksom Kina och Tyskland exporterar Storbritannien mycket mer till USA än landet importerar därifrån. Trump vill inte veta av sådana ”orättvisa” handelsunderskott och har lovat att avskaffa dem. Var försiktig med vad du önskar, premiärminister May.

Philippe Legrain brittisk ekonom. Åren 2011-2014 var han rådgivare till EU-kommissionens ordförande.
Översättning: Margareta Eklöf,”

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“Det kommer aldrig att hända igen

På fredagen är det 72 år sedan Auschwitz befriades. Sedan dess har vi förfasats över de brott som begicks, och imponerats av de människor som vågade stå upp för det som var rätt. Vi undrar hur den tysta majoriteten bara kunde stå bredvid, samtidigt som vi hoppas att vi hade varit bland dem som vågade kämpa emot, om vi hade varit med då. Men det var vi inte, vi är med nu.

Överlevaren Hédi Fried berättar i en intervju (DN 21/1 2015) att hon aldrig kunnat föreställa sig att ett krig i Europa skulle kunna beröra henne. ”Min mor förklarade Hitlers högröstade orerande i radion med att det var en galning i Tyskland – och Tyskland är så långt borta. Men Tyskland kom närmare varje dag.”

Och så är det, vi tror att vi är säkra och märker inte det som kommer krypande. Fried igen:

”En sak innan jag glömmer, för det är viktigt. Att tyskarna lyckades med Förintelsen berodde på att saker hände steg för steg. Och du kunde aldrig gissa vad nästa steg skulle bli” (DN 22/1 2016).

Förintelsen kommer aldrig att hända igen, men andra tragedier händer och kommer att fortsätta att hända. Det är i dem vi måste agera och välja sida. Och de dyker aldrig upp som fullbordade faktum, utan kommer långsamt smygande.

I efterhand är det självklart vad som var på väg och vilken sida som var den goda. Men där och då finns inget recept för hjältar och ingen skylt som pekar ut den rätta vägen.

Den måste man hitta själv. Och den som vågar stå upp för det rätta gör det oftast tvärt emot majoriteten.

Författaren Georg Klein frågade sig för två år sedan: ”Hur skulle Europa se ut i dag om inte Churchill hade funnits?” (DN 19/1 2015). Och så är det, vi frågar oss inte vad som hade hänt om inte den stora majoriteten hade agerat kraftfullt redan från början, utan vad som hänt om det inte funnits en liten kämpande minoritet.

Vi ställs inte inför fullbordat faktum där det är tydligt vad som är rätt och fel. Grymheter kommer krypande och för att kunna agera innan det är för sent måste vi vara vaksamma. Det är nu vi prövas.

Matilda Molander matilda.molander@dn.se Ledarskribent “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ Theresa Mays möte med Donald Trump sätter press på EU inför Brexit

Storbritanniens premiärminister Theresa May blir på fredagen första utländska ledare att tas emot av Donald Trump i Vita huset. May hoppas att det ska stärka Storbritanniens ”särskilda relation” till USA – men närmandet är omstritt på hemmaplan.

När Theresa May skakar hand med Donald Trump i Vita huset i Washington i dag, fredag, gör hon det efter Trumps första vecka vid makten – en vecka som inte liknar någonting annat i amerikansk politisk historia.

Dekret om intensifierad jakt på papperslösa. Byggande av en mur mot Mexiko. Stopp för handels-avtalet TTIP och hot om att skrota handelsavtalet Nafta med Mexiko och Kanada. Noll mottagande av flyktingar från Syrien och sex andra länder i Mellanöstern. U-sväng i klimatpolitiken. Och grönt ljus för skendränkningar och kanske även andra former av tortyr.

– För min del anser jag att vi måste bekämpa eld med eld. Jag vill göra allting inom gränserna för vad jag kan göra rent lagligt. Och om jag tror att [tortyr] fungerar? Ja, absolut, det fungerar, sade Donald Trump i en intervju med tv-kanalen ABC i onsdags kväll.

Kursändringarna efter maktskiftet i Washington är så många och drastiska att många europeiska diplomater har svårt att hänga med i svängarna.

Theresa May har visserligen distanserat sig från Trump vad gäller omhuldandet av tortyr, men i övrigt tycks hon stå fast vid sin plan: att närma sig Trumpadministrationen, stärka relationen mellan Storbritannien och USA – och på det viset sätta press på EU i förhandlingarna om Brexit.

Den brittiska regeringen presenterade på torsdagen ett lagförslag som ger den rätt att aktivera artikel 50 i Lissabonfördraget: själva starten för Brexit. Men för att få klartecken och så stort handlingsutrymme som möjligt av parlamentet, behöver May övertyga ledamöterna om att det egna landet står starkt – även om EU sätter hårt mot hårt.

Det är där USA kommer in i bilden.

USA är Storbritanniens största handelspartner och allt sedan Winston Churchill myntade begreppet ”den särskilda relationen” efter andra världskriget har London setts som ett slags symboliskt brofäste mellan Washington och övriga Europa.

Det är det Theresa May nu är fast besluten att dra nytta av – vid en tidpunkt då Trump är i stort behov av vänner på andra sidan Atlanten.

Mötet mellan de båda världs-ledarna äger rum i Vita huset på fredagen. Efter överläggningar bakom lyckta dörrar hoppas Theresa May kunna presentera några konkreta överenskommelser. Enligt läckor till brittisk press kan de inkludera:

En avsiktsförklaring om ett nytt handelsavtal och en arbetsgrupp med amerikanska och brittiska tjänstemän som får i uppdrag att identifiera åtgärder för att främja handel och kapitalflöden.

Ett gemensamt uttalande som kräver att alla EU-länder avsätter 2 procent av BNP till försvarsutgifter.

Donald Trump har tidigare sagt att han ser positivt på ett nytt handels-avtal med Storbritannien. Mer oklart är vad han förväntar sig i utbyte. Sannolikt rör det sig om fortsatt politiskt stöd från Theresa May, kanske även för en del av hans mer kontroversiella initiativ.

Rent ideologiskt har May och Trump en hel del gemensamt. Båda använder sig av en nationalistiskt färgad retorik som framställer invandrare som potentiella hot mot det egna landet, såväl vad gäller säkerhet som ekonomi.

Men det återstår att se hur personkemin blir. Under den amerikanska valrörelsen kritiserade May de nedsättande uttalanden om kvinnor som Trump gjort – och frågan är om hon nu kan bygga en ömsesidigt respektfull relation med honom.

Trump kommer också att bjudas in till ett statsbesök i Storbritannien i sommar, där den amerikanske presidenten ska ha framfört önskemål om att mötas av ”the full monty” (all tänkbar pompa och ståt) – gärna också med möjlighet att spela golf med den 90-åriga drottning Elizabeth II vid Balmoral castle i Skottland.

Den brittiska charmoffensiven inleddes redan vid Trumps val-seger i november förra året, och den väntades fortsätta på torsdagskvällen, då Theresa May var inbjuden för att hålla tal inför republikanska kongressledamöter vid en stor konferens i Philadelphia.

Talet spreds på förhand till brittiska medier och uppgavs innehålla följande formuleringar:

”När vi nu återfår vårt självförtroende tillsammans – och ni förnyar er nation precis som vi förnyar vår – har vi möjligheten och ansvaret att förnya vår särskilda relation i denna nya tid. Vi har ännu en gång möjligheten att visa vägen och leda tillsammans.”

I Storbritannien är den politiska oppositionen dock skeptisk till Mays närmande till Trump.

– Theresa May måste stå upp för vårt lands värderingar när hon möter Donald Trump och protestera mot hans stöd till tortyr – för det är inhumant, illegalt och leder till falska underrättelseuppgifter, sade Labours partiledare Jeremy Corbyn på torsdagen.

Även det skotska nationalist-partiet SNP och Liberaldemokraternas ledare Tim Farron krävde klarspråk:

”Theresa May måste tydligt framföra att Storbritannien inte kommer att utlämna någon person till USA så länge denna riskerar att utsättas för tortyr”, skrev Tim Farron på sitt Twitterkonto.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Från öppna fiender till ”särskild relation”

1773

Tebjudningen i Boston äger rum, en protest mot tullen på te. Den ledde till repression från den brittiska kolonialmakten och fler protester.

1776 förklarade sig USA självständigt, trots Storbritanniens försök att stoppa det.

1812 Krig utbröt på nytt mellan länderna som en följd av Napoleonkrigen.

USA försökte annektera brittiska Kanada, medan britterna attackerade Washington och bland annat brände Kapitolium. Ett fredsavtal undertecknades 1814.

1861

I amerikanska inbördeskriget (1861–65) var USA nära att återigen hamna i öppen konflikt med Storbritannien, eftersom sydstaternas flotta fick använda brittiska hamnar. Britterna bad om ursäkt efter kriget och betalade skadestånd.

1917

Tre år efter första världskrigets utbrott beslutade USA att gå in i det – men nu på samma sida som Storbritannien. Detta hade föregåtts av två decennier av närmanden mellan länderna, som historiker ofta kallar ”det stora närmandet”.

1921

Storbritannien gjorde under mellankrigstiden att ”odla de bästa relationer med Förenta staterna” till en grundläggande princip i sin utrikespolitik. Det ledde bland annat till att landet bröt sin militära allians med Japan.

1946

Efter andra världskriget höll Winston Churchill ett berömt tal där han slog fast att det fanns en ”särskild relation” mellan Storbritannien och USA. Den västliga militäralliansen Nato skapades senare på grundval av den.

I dag

Förbindelserna är fortsatt goda. Det brittiska beslutet att delta i USA:s omstridda invasion av Irak 2003 är ett exempel på det. Samtidigt finns de som menar att relationen har en tendens att ses som mer ”särskild” i Storbritannien än i USA. **DN** “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ I spetsen för en ny konservativ tidsera

En oberäknelig pragmatiker som ska spränga åsiktskorridoren. Så beskrivs Theresa May, den brittiska premiärministern som ska ta landet ur EU. DN:s Björn af Kleen tecknar ett porträtt av May som befinner sig fjärran från ”Reinfeldt-generationen” – den grupp av unga ledare med global utblick som tidigare dominerat stora delar av europeisk politik.

Chefredaktören för den ärkekonservativa tidskriften The Spectator har lärt sig en populär svensk glosa: ”åsiktskorridoren”.

– Det krävs någon som Theresa May för att spränga *the opinion corridor*, säger 44-årige Fraser Nelson förtjust i sitt kontor på 22 Old Queen Street i London.

Hälsovådlig heltäckningsmatta. En randig soffmöbel nedsutten till stommen. Tidskriftens dragiga lokaler i regeringskvarteret Westminster utgör en klassisk plantskola för den brittiska högern. Storbritanniens nuvarande utrikesminister Boris Johnson var mångårig redaktör.

The Spectator kallar Theresa May och Donald Trump för ”det nya normala”. Ett för dem välkommet brott efter 50 år av liberalism. 2016 är som 1968 fast tvärtom – startskottet för en ny konservativ era, skrev tidskriften efter Trumps vinst i november.

I dag möts May och Trump i Vita huset. Tanken på toppmötet gör chefredaktören entusiastisk.

– Kolla på henne och Trump: de är gamla! Han är 70, hon 60. Varken May eller Trump är ett dugg ängsliga inför samtiden på det sätt som den förra generationens politiska ledare, som Reinfeldt-generationen, var. Varken May eller Trump är ett dugg moderiktiga. De är helt -ointresserade av det.

10 Downing Street, premiärministerns residens och kontor, ligger en kort promenad från The Spectator. Det märktes förra veckan när Theresa May höll sitt linjetal om Brexit: Storbritannien ska ”ut i världen” för att bygga allianser med gamla och nya vänner, sa premiärministern. ”Ut – i världen” löd även rubriken på ”The Spectators” ledare förra sommaren, då tidskriften tog ställning för Brexit.

Fraser Nelson:

– En massa människor e-postade mig i går med frågan: hur fan fick du henne att läsa direkt ur The Spectator!?

– Theresa May har insett att globaliseringen skapat såväl vinnare som förlorare och att förlorarna tenderar att vara äldre lågutbildade män i nedgångna städer, säger han. Politiker ur Reinfeldt-generationen – unga ledare med global utblick – tänkte: ”äh, strunt i dem, de tillhör ändå det förflutna”. Nu visar det sig att dessa väljargrupper faktiskt tillhör framtiden. Så Theresa May frågar sig, till exempel: ”varför har vita fattiga pojkar svårare att komma in på universiteten än någon annan grupp i Storbritannien?” En otrendig fråga. Konsensus sedan 1990-talet har varit att bekymra sig för etniska minoriteter. Men

minoriteterna har faktiskt blivit mer framgångsrika i fråga om tillgång till universiteten, åtminstone i Storbritannien. Theresa May har insett att vita mäns bekymmer inte bör betraktas som rasisters krokodiltårar utan som problem värdiga politikernas uppmärksamhet.

Därigenom har Theresa May ”funnit dynamit som sprängt åsiktskorridoren”, säger Fraser Nelson. May har oskadliggjort de nationalistiska ytterkantspartierna British National Party (BNP) och United Kingdom Independence Party (UKIP), hävdar redaktören. (UKIP har fortfarande dock dryga 10 procent i opinionsmätningarna.)

– Jag anser att Sverige gör nästan allt rätt, säger han. Men i fråga om invandring har Sverige givit resten av världen ett exempel på hur man inte ska göra: det mest toleranta landet i världen gjorde sig till inkubator för extremhöger. Tack vare åsiktskorridoren. Man ska hantera populism som Storbritannien gjort: ta upp det som bekymrar människor. Då försvinner populismen. Jag anser att Theresa May har vaccinerat Storbritannien mot populism.

Mays tête-à-tête med Trump innebär ytterligare vind i seglen.

– Trump har placerat England i en mycket starkare förhandlingsposition gentemot EU, säger Fraser Nelson. May säger till EU: jag vill inte ha någon tullunion med er, jag vill förhandla med omvärlden. Det hade låtit nipprigt för bara ett år sedan. Nu låter det mer rimligt. Trump betraktar Brexit som en beståndsdel av trumpismen. Och om den fria världens ledare vill samarbeta med England – varför inte?

Konservative EU-parlamentarikern Daniel Hannan, enveten Brexit-aktivist och författare till boken ”What Next: How to get the best from Brexit”, säger över telefon från Bryssel:

– Trump vill helt uppenbart sluta en handelsöverenskommelse med Storbritannien. Han är mån om att inte framstå som total motståndare till handel. Jag har besökt den amerikanska kongressen två gånger sedan Brexit och entusiasmen är översvallande bland båda parter. Bakom slutna dörrar tror jag att May kommer att försöka påverka Trump mot en något mer positiv inställning till handel.

Donald Trump och Theresa May är tveklöst två olika politiska personligheter. Om Trump är en retoriskt inkontinent narcissist, anses May sluten. Till skillnad från Trump saknar May dynasti; hon har inga barn. Vid sidan om excentrisk skosmak – och utsagan att hon skulle välja en livstidsprenumeration på Vogue för att stå ut på en öde ö – saknas kända later.

Det finns dock likheter. Båda är pragmatiker och uppenbart ideologiskt oberäkneliga. Under Brexit-kampanjen slogs May för David Camerons sida, nu är hon i färd med att genomföra motståndarlägrets plan. Theresa May ter sig uthållig. Hon överlevde som den näst längst sittande inrikesministern i Storbritanniens historia, en position ökänd för att bryta ned och underminera politiker.

I reportageboken ”All out war. The full story of how Brexit sank Britain’s political class” framställer journalisten Tim Shipman delvis May som en outsider – en medelklassdam bland de överklasskillar som utgjorde maktkärnan i Cameron-regeringen, ”en läroverks-tjej ringaktad av de förnäma gossar hon arbetade vid sidan av”, som Tim

Shipman skriver. May, dotter till en kyrkoherde, gick i allmän grundskola och tillhörde den klicken när hon studerade geografi vid Oxford-universitetet, enligt Shipman. Vad driver henne?

– Det är en fråga som många ställer sig, säger Fraser Nelson. Inte bara i Storbritannien i stort utan också i hennes egen regering. Hon är extremt tystlåten – det finns personer som arbetat i hennes kabinett i sex år och känt henne i tio utan att förstå vem hon egentligen är. Hon litar inte på någon. De flesta toppolitiker är stam-ledare – men Theresa May har ingen stam. Det intressanta är var hennes pragmatism tar henne.

Avsaknaden av ideologiska band innebär att May, likt Trump, verkar förmå manövrera i ny politisk terräng. Många uttolkare av den samtida populismen konstaterar att en ny politisk karta tar form. Västerlandets befolkningar röstar i allt mindre utsträckning efter vedertagen klasstillhörighet: konfliktlinjen går i stället mellan traditionella värderingar – ökad skepsis mot invandring, mänskliga rättigheter, miljö- och genusfrågor – och liberala, kosmopolitiska övertygelser.

I Storbritannien har Theresa May medvetet tagit strid med vad britterna kallar ”the metropolitan classes”, liberala storstadsmänniskor med London och södra England som bas. Hon har gjort det med ett språkbruk som ibland påmint om Trumps auktoritära nationalism. I ett linjetal i Birmingham i oktober lade May ut texten om medborgarskapets förpliktelser. Hon tog strid med företagare som hellre anställer invandrare än tränar upp infödda lärlingar, människor som uppträder som de har mer gemensamt med ”internationella eliter” än med sina egna grannar, i Mays beskrivning.

I ett stycke, som blivit beryktat i Storbritannien, dundrade May:

– Om du tror att du en världsmedborgare – är du i själva verket medborgare av ett ingenstans. Du förstår inte vad medborgarskapet innebär.

Hon vände sig till alla ”citizens of nowhere”.

– Jag varnar er. Det här kan inte fortsätta.

På samma partikonferens föreslog Mays inrikesminister Amber Rudd att brittiska företag skulle tvingas upprätta listor över anställda utlänningar, för att identifiera företag som viker arbetsplatser åt invandrare hellre än ”det brittiska folket”. Rudd föreslog också reformer som syftade till att begränsa antalet utländska studenter på mindre kvalificerade universitet, eftersom dessa kanske ändå inte skulle komma att bidra till landets ekonomi på sikt.

Samma vecka rapporterade The Guardian att utländska akademiker verksamma vid London School of Economics – ett av Storbritanniens främsta lärosäten – inte längre var efterfrågade som regeringsrådgivare. De ansågs utgöra en potentiell säkerhetsrisk under kommande Brexit-överläggningar. (Utrikesministeriet backade senare och kallade saken ett missförstånd.)

Sammantaget innebar utspelen en krigsförklaring mot liberalt sinnade akademiker och Theresa May gjorde skäl för ett av sina mediala smeknamn: ”Enoch Powell i klänning”. Nationalisten Powell är berömd upphovsman till talet ”Rivers of Blood”, Floder av blod –

införseln av bidragsberoende invandrare skulle resultera i nationellt självmord, varnade Enoch Powell i ett epokgörande tal i Birmingham 1968.

Chefredaktör Fraser Nelson, själv gift med en svenska, anser att Theresa May gick för långt.

– Hon talade om att använda EU-medborgare som ett förhandlingskort. Hon talade om protektionism, om att upprätta listor över främlingar. Hon omfamnade karikatyren av en Brexitväljare – förmodligen eftersom hon själv någonstans tror att Brexit-människor är nationalistiska chauvinister. Hon backade ju själv Stanna-sidan. Så jag förlåter henne, eftersom hon nu slagit in på en öppnare linje.

Samtidigt verkar Theresa Mays spekulation i hårdför nationalism betala sig, åtminstone kortsiktigt. Liberalismens motståndare sluter upp från både höger och vänster. I London intervjuar jag Claire Fox, vänsterradikal författare och grundare av tankesmedjan ”Institute of Ideas”. Fox, som röstade för ett utträde, uppskattade Mays programförklaring förra veckan; löftet om att lämna EU:s inre marknad, oavsett konsekvenser.

– Theresa May förkroppsligar egentligen den moderna teknokraten, säger Claire Fox. Jag menar: vem vet vad denna kvinna tänker, om hon överhuvudtaget tänker? Samtidigt är atmosfären sådan i Storbritannien att även en teknokrat inser att det finns ett verkligt mandat därute. Efter Brexit har den liberala intelligentian lite för tydligt formulerat sitt förakt för demokratin – och avfärdat miljontals människor som avskum – vilket vidgat klyftan mer än själva resultatet i omröstningen. På det sättet finns en klar koppling till Trump – politikerna har insett att man inte kan komma runt resultatet. Theresa Mays tal var imponerande.

Dagens möte i Vita huset korrigerar en av Barack Obamas provokationer.

I april 2016 förklarade Obama, under en presskonferens i London, att britterna skulle ”hamna sist i kö” om de röstade för ett utträde. Storbritannien skulle isoleras i handelspolitiken.

Sedan dess har Trump ställt Storbritannien först i varje diplomatisk kö. Direkt efter valutgången bjöd Trump ”Mr Brexit”, Ukip-profilen Nigel Farage, till Trumptornet. Den första utländska intervjun gav Trump till den konservativa mediemogulen Rupert Murdochs Londontidning The Times och Brexitförespråkaren Michael Gove (tillsammans med tyska Bild). I dag blir Theresa May första utländska statsöverhuvud hos Trump.

Men Ian Buruma, känd författare och professor i mänskliga rättigheter vid Bard college i New York, tvivlar på att mötet ger Theresa May något verkligt förhandlingskapital.

Buruma, som har en brittisk mor, säger över telefon från New York:

– May är ganska desperat. Men hon kan inte sluta några överenskommelser medan Storbritannien fortfarande är medlem av EU. Att försöka använda Trump mot EU vore extremt dumdristigt. Och det är osannolikt att USA skulle riskera sina handelsrelationer

med EU endast för att blidka britterna: USA har trots allt mycket mer utbyte med resten av EU än med Storbritannien.

I november publicerade Ian Buruma en stor essä i New York Times om parallellerna mellan Brexit och Trump. Artikeln var även en sorgesång över en förlorad värld – Burumas mamma, som var judisk, flydde från Tallin till London 1947 och familjen Buruma blev hängivna anglofiler.

Ian Buruma reagerade särskilt över Theresa Mays utfall mot ”citizens of nowhere”, en fras som ekar av Donald Trumps angrepp på ”globalister” och Josef Stalins benämning på intellektuella judar som ”rotlösa kosmopoliter”.

– Den holländska premiärministern, som likt Theresa May är mainstreamkonservativ, sa något liknande i en dagstidningsannons senast i går, säger Ian Buruma. Det är naturligtvis rädda att förlora väljare till extremhögern. Men om det är effektivt återstår att se. Resultatet kan ju också bli att de etablerade politikerna framstår som ännu mer opportunistiska, ännu mer beroende och lögnaktiga i väljarnas ögon.

Björn af Kleen bjorn.afkleen@dn.se
Ben Stansall Afp “

“ Fakta. Theresa May

Född: 1 oktober 1956.

Utbildad: Geografi vid St Hugh’s College vid Oxford-universitetet.

Karriär: Finanskonsult vid Bank of England. Ledamot för Konservativa partiet, Tories, sedan 1997. Inrikesminister 2010–2016, jämställdhets- och kvinnominister 2010–2012. Tillträdde som premiärminister den 13 juli 2016.

Hobby: samlar på kokböcker. Modeintresserad. I aprilnumret av amerikanska Vogue har May -porträtterats av stjärnfotografen Annie Leibovitz vid premiär-ministerns fritidsresidens Chequers.

Fakta. Brexitomröstningen

Brexitförespråkarna vann folkomröstningen den 23 juni 2016 med 51,9 procent av rösterna, medan 48,1 procent röstade för att stanna. Resultatet innebär att lämnasidan vann med mer än en miljon röster.

Det officiella valdeltagandet var 72,2 procent. I Skottland liksom i Nordirland röstade en majoritet för att stanna kvar i EU.

Det överraskande beskedet sände chockvågor ut i världen, bland annat rasade aktiemarknaderna. Bara ett par timmar efter valresultatet meddelade premiärminister David Cameron att han skulle avgå.

Cameron ersattes i juli som partiledare och premiärminister av Theresa May, som tidigare var inrikesminister.

Tisdagens besked från Storbritanniens högsta domstol innebär att det brittiska parlamentet måste godkänna att Storbritannien utlöser artikel 50, Lissabonfördragets paragraf om ett utträde ur EU, innan regeringen kan inleda förhandlingarna om landets framtida relation till EU.

Källa: DN

23 juni 2016 röstade britterna om att landet ska lämna EU. Vid åttatiden på morgonen kom beskedet att Brexitsidan vunnit med nära 52 procent. “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

”Skamligt att EU inte förmår visa solidaritet”

“Storbritannien får inte ha ett eget handelsavtal med USA innan landet har lämnat EU. Det säger EU:s kommissionär Cecilia Malmström, som hoppas att det nya världsläget gör att unionen håller samman mer än tidigare. Men hon är djupt besviken på flyktingpolitiken.

Sveriges EU-kommissionär Cecilia Malmström besökte Stockholm på torsdagen, och hon har åter hamnat i centrum av EU-politiken.

I kommissionen har Malmström ansvar för handelsfrågorna, som har varit hett omstridda i EU under senare år. Med Donald Trump som USA:s president blir handelspolitiken ännu mer omtvistad också internationellt.

– Ja, det är klart att det finns en stor osäkerhet och oro, förklarar hon.

Som handelskommissionär har Cecilia Malmström samtidigt stor makt och möjlighet att påverka politiken. Kommissionen har nämligen så kallat exklusiva befogenheter när det gäller handelsfrågorna. Det innebär att EU:s medlemsländer inte får ha en egen handelspolitik, eftersom de har överlämnat all makt att fatta beslut till EU.

En följd av detta är att Storbritannien inte kan ingå ett eget handelsavtal med USA, eller någon annan stat, så länge landet är EU-medlem.

– Nej, det får de inte. Det är EU som förhandlar om handelsavtal. Samtidigt är det naturligtvis svårt för oss att rent fysiskt hindra USA:s och Storbritanniens företrädare från att träffas och tala med varandra, säger Malmström.

Under de senaste två åren har Cecilia Malmström ägnat mycket tid åt förberedande förhandlingar om ett frihandels- och investeringsavtal med USA. Men sedan Donald Trump har blivit USA:s president blir det tills vidare inga fler samtal om detta.

I stället hör andra stater av sig, berättar Cecilia Malmström.

– Ja, så är det. Det gäller till exempel länderna i Sydamerika. Vi har redan pågående samtal med Mercosur, den sydamerikanska organisationen, men nu ska tempot öka.

Snart kan också EU:s avtal med Kanada, Ceta, träda i kraft provisoriskt. EU-parlamentet ska ta slutlig ställning i mitten av februari och parlamentets handelsutskott har redan röstat ja.

Förhandlingar om nya handelsavtal pågår också med Japan, Mexiko, Filippinerna och Indonesien. EU har också planer på att inleda samtal med Chile, Nya Zeeland och Australien.

Det nya, mer osäkra världsläget kan också leda till att EU försöker hålla ihop, tror Malmström.

– Det finns en växande känsla av att EU måste rycka upp sig. Vi har utmaningar, svårigheter och problem; absolut. Men nu måste vi hålla samman och försöka hitta allierade som fortfarande tror på internationellt samarbete, anser hon.

Samtidigt är Cecilia Malmström bedrövad över att EU inte lyckats komma överens om flyktingpolitiken.

– Europa borde skämmas. EU förmår inte visa global solidaritet när det pågår den största flyktingskatastrofen sedan andra världskriget i vårt närområde.

Hon betvivlar att det blir en uppgörelse om mer gemensam flyktingmottagning i EU under våren, vilket nuvarande ordförandelandet Malta siktar på.

– Som det ser ut just nu verkar chanserna vara mycket små.

Det innebär att Ungern och andra EU-länder, som säger helt nej till att ta emot asylsökande, har vunnit striden i EU?

– Ja, de har i alla fall lyckats blockera alla framsteg.

Samtidigt talas det om att EU behöver ett avtal med Libyen för att hejda flyktingströmmen. När du hade ansvar för migrationsfrågorna försökte du få till stånd ett likande avtal med Khaddafi, Libyens dåvarande diktator?

– Nej, det där är ett totalt missförstånd. Jag har aldrig träffat Khaddafi och aldrig gjort upp med honom.

Men du besökte Libyen och ville ha en uppgörelse som också handlade om bland annat kustbevakning?

– Ja, vi ville diskutera och se vad som kunde göras för flyktingarna, men det blev inget avtal.

Hur ser du på det i dag?

– Jag fick se hur människor levde i flyktinglägren och det var det värsta jag har sett i hela mitt liv. Jag kan inte tänka mig att det har blivit bättre sedan dess. Om vi kan hjälpa till med att rusta upp lägren tillsammans med UNHCR ska vi göra det.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“**Fakta. EU:s nya handelsavtal**

Sveriges EU-kommissionär Cecilia Malmström har ansvar för EU:s handelspolitik, där kommissionen förhandlar för alla EU-länder.

Under flera år har Malmström haft förberedande samtal om ett frihandels- och investeringsavtal med USA, kallat TTIP, men det ligger nu i frysboxen. Men flera andra handelsavtal är på gång.

EU:s avtal med Kanada, Ceta, kan snart träda i kraft provisoriskt. Det kan ske om och när EU-parlamentet har tagit slutlig ställning i mitten av februari. EU-parlamentets handelsutskott har redan röstat ja.

Förhandlingar om nya handelsavtal pågår samtidigt med Japan, den sydamerikanska samarbetsorganisationen Mercosur, Mexiko, Filippinerna och Indonesien. EU har också planer på att öppna förhandlingar med Chile, Nya Zeeland och Australien.

Källa: DN “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“Mystisk krasch kopplas till korruptionsskandal

Misstankar om att ett attentat låg bakom en flygkrasch riskerar att stoppa utredningen av Brasiliens största korruptionsskandal. Ingen efterträdare har ännu utsetts efter att Högsta domstolens utredare omkom i förra veckan när ett propellerplan störtade utanför Rio de Janeiro.

Rio de Janeiro.
68-årige domaren Teori Zavascki hade slutfört etapp ett i den mest omfattande korruptionsutredningen som hittills genomförts i Brasilien. Han hade hittat bevis för att upp mot ett femtiotal politiker var involverade i korruptionsskandalen ”Operation biltvätt” och han var på väg in i etapp 2 i utredningen.

Förhören med 77 chefer på Brasiliens största byggbolag var just avslutade. Mot mildare straff hade de berättat för domare Teori Zavascki vilka politiker de betalat mutor till. Nu var han på väg till kulturstaden Paraty i skärgården väster om Rio de Janeiro för några dagars semester: Efter 30 minuters flygning kraschar planet i vattnet utan att piloten meddelat något fel. Tajmingen och sättet som planet, ett tvåmotorigt Beechcraft King Air C90, störtade på har fått de flesta i Brasilien att tro att det rör sig om en avrättning. ”Denna ’olycka’ måste utreddas på djupet”, skriver åklagaren Márcio Anselmo på sociala medier.

Han kallar domare Teori Zavasckis död för ”början på slutet av en epok”.
Det som stärker spekulationerna om att olyckan var arrangerad är att medier uppger att flera av cheferna på byggbolaget Odebrecht pekat ut den sittande presidenten Michel Temer och hans partikamrater som mottagare av byggbolagets mutor. Det var därför inte många som trodde på presidentens uppriktighet när han reste till begravningen och beklagade domarens död.

För att inte paralysera arbetet har Högsta domstolens ordförande bestämt att domarens kollegor får fortsätta med korruptionsutredningen tills dess att presidenten utsett en efterträdare.

Eftersom det finns misstankar om att Michel Temer finns med i utredningen spekuleras det vilt om vilken domare han kommer att välja. Favoriten just nu anges vara Arbetsdomstolens chef. Han är god vän med presidenten sedan 40 år tillbaka och medlem i den konservativa katolska sekten Opus dei. Han är även god vän med HD:s före detta ordförande som var pådrivande i att få den folkvalde presidenten Dilma Rousseff avsatt förra året.

Den omkomne domaren tillsattes av Rousseff och har gjort sig känd för att vara en domare som varken tillåter sig påverkas av politikernas makt eller affärsmännens pengar. Att han nu är död sänder signaler till andra domare i Brasilien att de ska ta det försiktigt när de utreder landets största korruptionsskandal.

– Utan Teori Zavacki hade vi aldrig haft en utredning, menar åklagaren Sérgio Moro.

Den brasilianska haverikommis-sionen har fått tillgång till den svarta-lådan och banden med pilotens samtal med andra piloter i närheten. Ingenting tyder på att planet hade tekniska problem eller att ett oväder-var på ingång.

Så sent som för två år sedan omkom en brasiliansk president-kandidat i en misstänkt arrangerad flygplansolycka i närheten som ännu inte blivit utredd.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“Fakta.

”Operation biltvätt” är den största utredningen som någonsin gjorts av den organiserade korruptionen mellan politiker och byggbolag i Brasilien.

Utredningen har pågått i nästan tre år och åklagare misstänker att korruptionssystemet omsatt upp mot 55 miljarder kronor.

Pengarna har betalts av byggbolagen för att få statliga kontrakt och politikerna har använt pengarna till att köpa röster så att de kunnat bli valda.

Även landets största oljebolag Petrobras är involverade i mutskandalen som fått sitt namn från en biltvätt i huvudstaden Brasília som tvättade en del av mutpengarna rena. “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ Skatt på mexikanska varor ska betala mur

Mexikos president Enrique Peña Nieto har ställt in sin resa till USA. Beskedet kom efter Donald Trumps order om att muren mot grannlandet ska byggas. För att finansiera muren ska USA ta ut 20 procent i skatt på importvaror från Mexiko.

En diplomatisk kris är under uppsegling mellan USA och Mexiko. Efter beskedet att USA ska bygga gränsmuren som ska stoppa den illegala invandringen meddelade Mexikos president att han inte kommer till det planerade mötet mellan ledarna i nästa vecka.

Trump kräver också att Mexiko ska betala för bygget till 100 procent. Något som president Peña Nieto har avvisat. I ett tv-sänt uttalande sade han: ”Jag upprepar vad jag redan har sagt: Mexiko kommer inte att betala för någon mur. Jag beklagar och fördömer beslutet av USA att fortsätta bygget av en mur, som under flera år har delat oss i stället för att ena oss.”

Kostnaderna för att bygga en mur efter den drygt 300 mil långa gränsen uppskattas av experter till cirka 200 miljarder kronor.

Trots det inställda mötet och den ökande spänningen mellan länderna meddelade Vita huset att Trump har beslutat kräva 20 procent i skatt på importvaror från Mexiko för att betala för muren, rapporterar AP.

Förslaget ingår i ett omfattande skattereformpaket som Trump och Republikanerna håller på att ta fram om att beskatta import från andra länder.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se 2

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“Presidenten ber militärer att stanna

En vecka efter att Adama Barrow i exil svors in som Gambias president återvänder han till huvudstaden Banjul. Inför hemkomsten på torsdagen bad han den västafrikanska militärstyrka som finns i landet att stanna ytterligare ett halvår.

– Det är nu upp till (den regionala samarbetsorganisationen) Ecowas att avgöra, säger FN:s högsta chef i Västafrika, Mohammed Ibn Chambas.

Barrow har befunnit sig i grannlandet Senegal sedan den tidigare -ledaren Yahya Jammeh vägrat lämna ifrån sig makten efter sin valförlust.

Efter hot om militärt ingripande från västafrikanska länder gick -Jammeh till sist med på att lämna landet, men det fortsatt allvarliga säkerhetsläget i Gambias huvudstad Banjul gjorde att Barrow -skjutit upp hemresan tills nu.

– Nu när den här tortyren äntligen har fått ett slut, så är gambierna både förväntansfulla och hoppfulla inför denna nystart, säger entreprenören Nyillan Fye, till al-Jaziras utsända i huvudstaden Banjul.

– Vi börjar bygga det här landet från grunden, säger den 22-årige aktivisten Fatou Juka Darboe.

Runt 4 000 västafrikanska militärer befinner sig fortfarande i Gambia för att garantera säkerheten under Adama Barrows maktövertagande.

TT-AFP-Reuters “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ Lojaliteten med Trump har tagit Sean Spicer till toppen

Kommentar. Donald Trumps pressekreterare Sean Spicer har blivit en global stjärna över en natt. Hans mål är att radikalt förändra relationen mellan Vita huset och presskåren i USA.

Som president har Donald Trump utsett en talesperson som inledde sina första två presskonferenser med att skälla på den samlade presskåren. Sean Spicer, Vita husets nya pressekreterare, har blivit Trump-administrationens ansikte utåt. Det är nu hans uppgift att försvara en president som under första veckan i Vita huset väckt uppmärksamhet genom att sprida uppenbara osanningar.

Även som presidentkandidat slog Trump rekord i lögner. Tre av fyra uttalanden var felaktiga, enligt en granskning av Washington Post. Sedan Trump tillträdde som president har han upprepat flera av dessa lögner. Exempelvis påstod han grundlöst att Hillary Clinton fick fem miljoner röster från papperslösa, som inte har rösträtt i USA. Sean Spicers utmaning är nu att dagligen möta en presskår som ifrågasätter påståenden från presidenten som bevisligen är falska.

Relationerna mellan Spicer och presskåren har varit tumultartade. Trump har sagt att han vill köra ut Vita husets presskår från den västra flygeln av presidentens hus. Efter att uttalandet mötte motstånd sade Trump i stället att man överväger att börja handplocka journalister som får ställa frågor till Spicer. Man har redan förändrat uppsättningen av de journalister som bjuds in. Konservativa nyhetskanaler på högerkanten och högerpopulistiska sajter som Breitbart har fått de bästa stolarna i pressrummet.

Sean Spicer är en av många i Trumps administration med bakgrund i Republikanernas partiledning. Hans tidigare jobb var som kommunikationschef för Republikanernas nationella kommitté, där hans chef var Reince Priebus, som nu är Trumps stabschef. På vägen till det prestigefulla jobb som pressekreterare var det, som ofta med Trump, lojalitet som belönades. Medan många andra republikaner var skeptiska mot Trumps chanser som presidentkandidat stod Spicer tidigt på hans sida och försvarade de många kontroversiella utspel han gjorde under valkampanjen.

För Spicer var det en skicklig balansgång att ena dagen försvara Trump efter att han exempelvis kallat mexikaner kriminella och våldtäktsmän, medan han nästa dag hyllade Trump för att belysa problem med olaglig invandring. Under de tidigare åren på Republikanernas partikommitté förespråkade Spicer en ideologisk riktning för partiet som var motsatsen till Trumps förslag. Han försvarade frihandel och sade ofta att partiet borde ha ett mildare, mjukare tonläge gentemot invandrare och etniska minoriteter. Men så fort Trump blev partiets presidentkandidat anpassade han sina åsikter så att de låg i linje med Trump. Det viktigaste för Spicer är att vinna politiska segrar, har han sagt.

– Varje dag vill jag kamma hem några poäng, sade han i en intervju med Washington Post.

Spicer framstår i kollegors och vänners beskrivningar som en målmedveten och disciplinerad person med excentriska vanor. Han ägnar, precis som sin chef, mycket tid åt att följa Hollywoodkändisar och skvallerpress och han delar Trumps vana att förolämpa politiska motståndare genom att jämföra dem med exempelvis filmstjärnor på väg nedåt i karriären.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ Ryssland får svårt att agera fredsmäklare

Analys. I dag, fredag, möter Rysslands utrikesminister flera företrädare för Syriens opposition. Kreml vill uppenbarligen slå in på en fredligare väg för att lösa Syrienkrisen.

Sedan Ryssland gick in i Syrienkriget på president Bashar al-Assads sida, i slutet av september 2015, har det ryska flygvapnet utfört över 71 000 attacker i Syrien. Uppgiften förmedlades av den ryske generalstabschefen Valerij Gerasimov i förra veckan.

71 000 flygattacker – det är nästan 150 per dygn. Resultatet syns i östra Aleppo, i Homs och i Hama: syriska städer som praktiskt taget är jämnade med marken. Miljontals har flytt och 400 000 syrier har dött i kriget.

Men nu försöker Ryssland byta roll, från massbombare till fredsmäklare. Tidigare i veckan avslutades samtal mellan den syriska regimen och oppositionen i Kazakstans huvudstad Astana. Ryssland och Turkiet stod värdar för mötet.

Det konkreta resultatet av överläggningarna i Astana blev förvisso tunt. Det stannade vid en allmän utfästelse om att fortsätta den skakiga vapenvila som inleddes den 30 december förra året.

Men Ryssland arbetar icke desto mindre vidare på den diplomatiska vägen. I dag, fredag, träffar den ryske utrikesministern Sergej Lavrov olika fraktioner inom den splittrade syriska oppositionen. Mötet äger rum i Moskva.

Bland de grupperingar som väntas delta i mötet märks det kurdisk-syriska maktpartiet PYD, som inte var inbjudet till fredssamtalen i Astana. Där var Syrienkurderna representerade av det mindre inflytelserika partiet Kurdiska nationella rådet (KNC).

Att Ryssland nu närmar sig PYD, som har starka band med turkisk-kurdiska separatistpartiet PKK, riskerar att påverka de ryska relationerna med Turkiet. Regimen i Ankara är livrädd för att de syriska kurderna ska utnyttja kriget till att utvidga sitt territorium utefter den syrisk-turkiska gränsen.

Om den ryska diplomatin får råda kan kurdernas ställning stärkas. I sluttampen av Astanamötet presenterade Ryssland ett eget förslag till hur de vill att Syriens författning bör ändras. En av idéerna är att erbjuda Syriens kurder ökad självständighet inom särskilda enklaver, så kallade kantoner.

Ett annat ryskt förslag till författningsändring är att begränsa presidentens mandatperioder. Oppositionen anser att den nuvarande syriska författningen är skräddarsydd för att garantera al-Assadklanens maktinnehav inom överskådlig tid. Rysslands yrkande väntas inte landa i god jord hos Syriens regim.

Till saken hör att även oppositionen avvisat det ryska författningsförslaget.

Vad lär vi att detta? Jo, att det går snabbt och lätt släppa bomber. Men att nysta upp det virrvarr av motsättningar och motstridiga allianser som sex års Syrienkrig har skapat, det är ytterst komplicerat och delikat.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ Kafé med nazisttema stängs

Ett indonesiskt kafé med nazisttema som väckt internationell avsky har tvingats stänga – på grund av bristande intresse från kunderna.

– Det låga intresset beror på att vårt läge inte är strategiskt riktigt, hävdar ägaren Rohman Hidayat.

Kaféet Soldatenkaffee har sedan det öppnade i staden Bandung 2011 haft väggarna prydda av hakkors, nazistaffischer och en tavla av Adolf Hitler, medan servitörerna burit nazist-uniformer.

Kaféägaren säger att han letar efter en ny och större lokal, och att han – trots mordhot, fördömanden och sviktande efterfrågan – kommer att behålla samma inredning.

– De här sakerna är inte olagliga. Vi har dem inte för att vi älskar Hitler, vi gillar bara saker som har med andra världskriget att göra, säger han.

TT-AFP “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“Johan Schück: Trump och May är inte som Reagan och Thatcher

Donald Trump och Theresa May möts i dag. Men de blir inget nytt radarpar, liknande Ronald Reagan och Margaret Thatcher på 1980--talet.

Det blir ett installationstal med klara tongångar från Reagan, utlovade president Donald Trumps medarbetare Anthony Scaramucci vid Davosmötet – alldeles före Trumps tillträde som president.

Så blev det dock inte alls: Trump visar inga likheter med Ronald Reagan, som av många numera ses som en av USA:s stora presidenter.

Ronald Reagans optimism och humor bidrog till att stärka amerikanernas framtidstro. Tillsammans med brittiska premiärministern Margaret Thatcher lade han grunden för en marknadsrevolution som har fortlevt långt efter honom.

Trump är motsatsen: en populist med pessimistiskt budskap, som blickar bakåt – hellre än framåt. Han är nära lierad med storföretagen, men ingen anhängare av öppen ekonomi eller fri konkurrens.

Nuvarande brittiska premiärministern Theresa May vill stå för något helt annat än Trump. Hon har visserligen som främsta uppgift att föra Storbritannien ut ur EU.

Men hennes inriktning på global frihandel är ändå klart uttalad. Vid Davosmötet hävdade hon att Brexit innebär en öppning mot hela världen och distanserade sig därmed starkt från Trump.

Vad de två har gemensamt är mest att stå utanför.

Trump har valt att snävt framhålla USA:s intressen och ställer dem i motsats till andra länders. May har ursprungligen varit emot Brexit, men vill nu låta Storbritannien lämna hela EU-samarbetet.

De behöver därför varandra och har intresse av att manifestera gemenskap. Även om Storbritannien inte får ingå egna handelsavtal innan EU-utträdet är fullbordat, vill nog både Trump och May markera att det finns ekonomiska band mellan deras länder.

Handeln mellan USA och Storbritannien är dock inte särskilt omfattande, jämfört med ländernas utbyte på andra håll. För amerikansk del är Kanada, Kina och Mexiko mycket viktigare, för brittisk del gäller samma för Europa.

Det hindrar inte att Trump och May kan framhålla den särskilda relation som historiskt finns mellan deras länder – och hävda att den på nytt ska utvecklas.

Grunden för detta är dock ganska svag. Skillnaderna är stora mellan Reagans och Thatchers tid på 1980-talet och vad som gäller i dag.

I USA var startläget i ekonomin annat för Reagan än vad det nu är för Trump. Då fanns stora expansionsmöjligheter som nu saknas.

När Reagan tillträdde 1981 var statsskulden låg och det fanns utrymme för skattesänkningar. Det var gott om lediga resurser, eftersom arbetslösheten var ganska hög. Ränteläget var skyhögt och kunde sänkas så snart som inflationen hade tryckts ner.

För Trump är det annorlunda: statsskulden ligger numera på över 100 procent av BNP. Dagens låga arbetslöshet gör att det saknas ledig kapacitet. Ränteläget är mycket lågt och gradvis på väg uppåt.

Theresa May startar samtidigt från ett helt annat läge än Thatcher gjorde 1979. Brittiska ekonomin befinner sig numera inte i kris, vilket den gjorde då. Men efter en gynnsam period verkar den nu gå mot en försvagning, till stor del beroende på Brexit.

Varken Trump eller May kan med trovärdighet hävda att deras länder går mot en ny guldålder – om nu Reagan/Thatcher-tiden verkligen ska beskrivas så.

Dagens siffror kan visserligen ge bättre intryck. Men tillfällig uppgång är annat än ett trendbrott.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Folket är både Jekyll och Hyde

Den representativa demokratin är ett diskret försök att tygla och tämja folkviljan, att rädda folket från sitt sämre jag.

Bara få skilsmässor är harmoniska. Och nästan aldrig lyckliga: snarare efterlämnar de bitterhet, till och med hämndbegär, inte minst när den ena parten vill skiljas och den andra enbart har att finna sig i faktum.

Detta gäller också för Brexit och vi gör klokt i att förbereda oss på en boskillnad som inte lär ske i en anda av samförstånd och ömsesidig belåtenhet. Ty alltför provocerande och sårande är brexisternas bevekelsegrunder: en nationalistisk egennytta riktad mot oss andra européer, förstärkt av den nostalgiska övertygelsen att allt var bättre förr när Storbritannien utan att behöva fråga någon fortfarande regerade världen.

Att imperiet är historia och inte kommer tillbaka, spelar i dagens postfaktiska värld ingen roll – i alla fall inte om man frågar väljarna direkt i en folkomröstning.

Folket har talat och inget finns att tillägga.

I en demokrati är just det så kallade folket den yttersta instansen, som därför måste höras och vars vilja ska verkställas. Allt annat skulle strida mot folkets intresse varför vi förklarar en stor del av den moderna demokratiska statens misslyckanden och tillkortakommanden med att politikerna inte uppfattat, inte lyssnat eller ibland till och med

försökt undertrycka folkviljan. Detta strider mot demokratins själva natur. I kraft av sin mängd – med en majoritet som undre gräns – har folket rätt att få sin vilja igenom varvid det sällan uttalade antagandet (eller dogmen) är att vad en sådan majoritet vill också är rätt och riktigt.

Folket är inte bara allsmäktigt utan även rättfärdigt. Som begrepp har det därför också status som fetisch, en nästan sakral storhet som inte får ifrågasättas.

Helt oproblematiskt är detta inte. Om nu folket alltid har rätt och har bara ädla motiv, så är det ändå inte samma sak som att alla beslut i enlighet med dess vilja också skulle vara de allra bästa. Några garantier för kvalitet finns inte. Ty folket är ofta okunnigt eller oengagerat.

En folkomröstning blir därför också en riskabel demokratisk akt: de valda politikerna tvår sina händer, vältrar på folket över ansvaret för mycket komplicerade beslut, sällan ägnade att avgöras med tummen upp eller ner. Direkt demokrati fungerar kanske på den grekiska stadsstatens torg eller i någon schweizisk alpdal där alla känner alla, men blir genast problematisk i de stora talens värld där anonymiteten i massan knappast uppmuntrar vår känsla av ansvar.

Ändå väger dessa invändningar lätt jämfört med fetischeringen av folket. Säkert är det godhjärtat, fridsamt, klokt och generöst. Men samtidigt är det illasinnat, blodtörstigt, tanklöst och egoistiskt. Vad som gäller för oss som individer gäller även för oss som kollektiv. Som dr Jekyll och mr Hyde bor hos folket godhet och ondska i en och samma gestalt.

Våra stora arketypiska berättelser har alltid vetat det. Vem ska korsfästas? Vem gå fri? Pontius Pilatus låter massan välja mellan Jesus Kristus och Barabbas. Sannolikt uppfattar han Jesus som en ganska harmlös bedragare medan Barabbas är en upprorsmakare och förbrytare. Pontius Pilatus eget val vore enkelt. Men massan – folket – bestämmer och vill korsfästa Judarnas Konung; resignerad, kanske förskräckt, tvår Pontius Pilatus sina händer.

Vår representativa demokrati anar denna kluvenhet hos folket, men att säga det öppet vore inte politiskt korrekt. Sällan vågar någon. Dock brukar ansvarskännande politiker akta sig för att direkt fråga folket just därför att det oftast vet vad det vill och vad det vill ofta är förödande. Av svensk vänstertrafik blev svensk högertrafik efter att svenska folket först mycket klart och tydligt sagt nej till den. Den representativa demokratin är ett diskret försök att tygla och tämja folkviljan, att rädda folket från sitt sämre jag: ålders- och tidsgränser, diverse civiliserande mellanled, *checks and balances*, ska se till att folkviljan inte ofiltrerad utmynnar i beslut.

Ty den är nästan alltid stark och förordar vad som inte sällan är kortsiktigt, fördomsfullt eller rentav primitivt. Och populistiska politiker är inte så mycket råttfångare eller manipulatörer som lyhörda lyssnare; Trump, Orbán, Le Pen eller Hitler förför inte så mycket som de förmedlar folks drömmar och fördomar. Den makt de skaffat sig består inte främst i att övertyga folk utan i att tolka och utan skrupler förstärka vad folket redan tycker. Så händer det att populisten är långt mer i händerna på det så kallade folket än tvärtom.

Men i en demokrati är vi vana vid att skjuta på pianisten fast vi egentligen avser musiken. Vi glömmer gärna bort att också de allra

mest förskräckande politiska ledare brukar komma till makten genom helt korrekta val, att folket fått precis som det velat, och att ansvaret i sista hand alltid är vårt eget. *What you see is what you get*. Och i de allra flesta fall tar det minst fyra år innan det går att göra något åt saken.

Även om vi ångrat oss långt innan dess.

Hur var det Winston Churchill sade? Demokrati är det sämsta styrelseskicket om vi bortser från alla de andra.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Libysk stabilitet en hägring i öknen

Flyktingavtalet med det alltmer despotiska Turkiet gav dålig smak i munnen, men satte i princip stopp för en väldig flyktingström till EU. I stället kommer migranterna över centrala Medelhavet igen, över 180 000 nådde Italien i fjol. Runt 5 000 människor drunknade.

Våren för med sig varmare och lugnare väder. Och det beräknas finnas upp till 1 miljon mestadels afrikanska flyktingar som väntar i Libyen.

EU-kommissionen har lagt fram ett sjupunktsprogram för att hålla dem kvar där. Det kallas att bekämpa människosmuggling och förbättra situationen för migranterna i lägren. Men i grunden handlar det om att hindra dem från att ta sig in i EU. Frågan ska behandlas på ett toppmöte på Malta på fredag.

Dessvärre är Libyen en närmast kollapsad stat. Den FN-stödda regeringen i Tripoli i väst härjas av splittring och hotas av miliser. I öst finns ett rivaliserande styre som backas upp av Khalifa Hifter, en av diktatorn Khaddafis gamla generaler som har haft ihop det med både CIA och Kreml. I nuläget är han Rysslands och Egyptens favorit. IS är på tillbakagång, men liksom andra extrema islamister en del av kaoset.

Med en sådan motpart är det svårt att skriva flyktingavtal. De institutioner EU skulle behöva bistå existerar knappt. Exempelvis är den libyska kustbevakning unionen vill samarbeta med inte någon elitstyrka. EU har en halvmilitär insats i gång på Medelhavet, men den

får inte hålla till på libyskt vatten utan ett FN-mandat som Putin knappast ställer upp på.

Dilemmat är reellt. I Libyen finns mest ekonomiska flyktingar utan egentliga möjligheter att få asyl i Europa, och som hemländerna sällan vill ha tillbaka. EU kan inte bara öppna famnen, särskilt ett år när val hålls i flera stora länder.

Men EU sitter fast i ineffektivitet och oenighet. Italien har länge ilsket krävt mer solidaritet från övriga medlemmar, och den lär inte infinna sig i år heller. Så är lösningen ett stabilt Libyen, styrt med järnhand av Hifter, med stöd av Ryssland och kanske Trumps USA? Inte låter det särskilt attraktivt. Det återstår för EU att bevisa att unionen kan göra annat än hanka sig fram med nödlösningar.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Anna-Lena Laurén: Det öppna samtalet förutsätter en gemensam uppfattning om det rimliga

Jag får ibland mejl av läsare som ber mig redovisa mina källor. Majoriteten av dem vill helt enkelt veta mer, till exempel vilka ryska medier jag rekommenderar. Ibland frågar de hur jag kan veta att något stämmer.

Jag svarar alltid på de här mejlen. Det är legitima frågor som jag är skyldig att besvara som journalist.

På senare tid har jag dock börjat få mejl av läsare som ber mig bevisa rena sakförhållanden. Nyligen ville till exempel en läsare att jag skulle bevisa för honom att Ryssland har rustat upp.

I femton år har den ryska statsledningen satsat på nyinvesteringar i armén, höjt officerarnas löner, uppdaterat vapenarsenalen – och talat om detta offentligt. Det ville alltså vederbörande att jag skulle ”bevisa”.

I höstas träffade jag en aktivist i Moskva som vill resa statyer över Ivan den förskräcklige. Jag frågade varför man vill hedra en person som var känd för sin grymhet. Aktivisten ställde då omedelbart motfrågan: Enligt vilka källor?

Han pekade belåtet på en hög böcker som låg på skrivbordet och meddelade att dessa var hans ”källor”.

Vad ska man svara på det? Att historisk bevisföring inte går ut på att kasta fram en hög dokument och påstå att de utgör sanningen utan på åratal av tålmodigt, professionellt arbete, som dessutom ofta förutsätter växelverkan mellan olika yrkeshistoriker? Att det är den sortens arbete till sist brukar utmynna i en uppfattning som de flesta respekterade historiker i både Ryssland och väst i stort kan omfatta?

Bägge exemplen är klassiska fall av faktaresistens, men också av något annat. Alla krav på ”källor” och ”bevis” som en massa debattörer nu kastar omkring sig är ett sätt att vända bort uppmärksamheten från det faktum att det finns vissa grundläggande sakförhållanden och historiska fakta vars existens vi inte borde lägga ned tid på att dividera om.

Det är fullt legitimt att dra olika slutsatser av sådana historiska fakta som Ivan den förskräckliges massaker av befolkningen i Novgorod 1570 eller skotten i Mainila som Stalin fabricerade år 1939 för att kunna anfalla Finland. Men att gå i debatt om huruvida detta verkligen har ägt rum är meningslöst.

För dessa debattörer är det emellertid hela poängen. Ju mer de får alla andra att gräva ned sig i små detaljer för att bevisa sådant som är sedan länge klarlagt, dess bättre.

Många debattörer använder en annan variant på samma teknik. De bestrider inte att en händelse har ägt rum utan relativiserar den i stället till oigenkännlighet.

Till saken hör att mycket i historien och världspolitiken är motstridigt. Jag har ofta tänkt på det som finländare – på att Stalin anföll Finland år 1939 och på att Finland två år senare gick med i tyskarnas anfall mot Sovjetunionen för att ta tillbaka förlorade områden. Det var inte konstigt att Finland ville ha tillbaka Viborg, landets andra stad. Förlusten var jämförbar med att Sverige skulle förlora Göteborg. Men det betyder inte att till exempel koncentrationslägren som finländska armén grundade utanför Petrozavodsk var försvarliga, eller att man döpte om staden till Äänislinna.

Att därmed dra slutsatsen att Finland var exakt lika skyldigt som Sovjetunionen till kriget är inte rimligt. Men samtidigt är det självklart att varje historiska skeende ska genomlysas. Det är hela poängen med det öppna samhället. Allt ska tåla granskning.

Vår värld består av motstridigheter. Vad som räddar det öppna samhället är en gemensam uppfattning om det förnuftiga och rimliga. Det är viktigt att slå vakt om det uppriktiga samtalet, det som inte handlar om att markera, att vinna poänger eller att få retweets. Det handlar om den mödosamma processen att förstå.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Toppledarnas första möte en artig trevare

Donald Trump och Theresa May framhöll sina gemensamma intressen under fredagens presskonferens, inklusive synen på Nato som en viktig aktör. Det är dock tydligt att ledarna skiljer sig åt på en rad områden – inte minst Ryssland.

Washington.
När USA:s president Donald Trump och Storbritanniens premiärminister Theresa May höll en första, mycket kort presskonferens tillsammans i Washington, betonade de båda den särskilda relationen länderna emellan: ”En fantastisk relation”, som Trump formulerade det.

I centrum för deras samtal i Vita huset, ett möte som fortsatte senare under eftermiddagen, fanns två punkter: handel och säkerhet. Här finns gemensamma intressen att samarbeta kring, sade de. Men på båda områdena finns samtidigt oklarheter och potentiella friktionsytor.

Theresa May tycktes noga med att inför kamerorna upprepa att Trump under deras möte uttryckt sitt hundraprocentiga stöd till Nato, en organisation som Trump tidigare har ifrågasatt, vilket orsakat nervositet hos många länder och säkerhetsexperter. Att Trump själv inte heller nu uttalade de Nato-vänliga orden, utan lät henne göra det, saknar dock inte betydelse.

May konstaterade att hon hade lovat att påverka sina europeiska grannar att betala sina avgifter till försvarsalliansen.
Theresa May är den första regerings-chefen som träffar USA:s nya president, och till skillnad från mycket annat under Trumps administration ligger just detta möte i linje med traditionen: en nyvald amerikansk president brukar in-leda sina internationella möten med den brittiska premiärministern.

Besöket kommer att återgäldas, då Trump har tackat ja till en inbjudan till London.

Trump har bara varit president i drygt en vecka, men det har varit händelserika, turbulenta dagar. Han står inför låga förtroendesiffror – bara 36 procent av amerikanerna ser positivt på hans presidentskap, men i mötet med Theresa May har han starkare kort på hand.
Theresa May tillträdde som premiärminister i juli 2016 för att lotsa Storbritannien genom utträdet ur EU. I utträdes-processen behöver hon visa att Storbritannien har and-ra -allierade, och USA har där en nyckelroll.

Under presskonferensen navigerade Trump och May också noga i handelsfrågan, och sade att de avsåg att bereda mark för ett nära handelssamarbete så snart Storbritannien är fritt att göra så. EU-företrädare har syrligt påmint May om att Storbritannien saknar lagligt stöd att ingå detaljerade handelsförhandlingar med andra länder så länge landet omfattas av EU:s avtal.

Men även om deras första framträdande tillsammans tryckte på enigheten, måste mötet ses som en artig trevare, där också Trump höll sig till protokollet.

Väl känd är den skilda synen på Ryssland, och Theresa May tryckte hårt på att Storbritannien inte kommer att avvika från positionen om att Minsk-avtalet måste uppfyllas innan några sanktioner kan lyftas. Detta medan Trump upprepade sina vanliga fraser om att en god relation med Ryssland vore toppen.

En annan skiljefråga, där presskonferensen gav ny information, är tortyr, som Donald Trump upprepade gånger och på ett häpnads-väckande vis har ställt sig positiv till.

Inför världspressen insisterade den nya presidenten återigen på att tortyr fungerar. Men trots det, sade Trump nu, avser han att lyda sin försvarsminister James Mattis, som tar kraftigt avstånd från sådana förhörsmetoder.

Uttalandet kan lugna inte bara Theresa May, utan också andra -länder och likaså säkerhetsexperter- i USA.

Theresa May reser nu vidare från USA till Ankara för ett möte med Turkiets president Erdogan.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Fakta. Trumps intensiva dagar

På torsdagen lämnade Mexikos- president Enrique Peña Nieto återbud till ett besök i USA nästa vecka. Beskedet kom i kölvattnet av Trumps initiativ till att börja bygga muren mot Mexiko.

På lördagen väntas Trump tala med Rysslands president Vladimir Putin i telefon, bland annat om sanktionerna mot Ryssland.

USA:s nya FN-ambassadör Nikki Haley har lovat hårda tag mot FN – och mot de USA-allierade länder som inte ger Washington sitt stöd. Trump har också under veckan öppnat för säkra zoner i Syrien, men det är högst oklart hur långt USA är berett att gå för att genomföra dessa. “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ God relation betyder mer för britterna

Analys. Ska Theresa May kunna tämja Donald Trump? Frågan ställdes av en rad brittiska medier inför den brittiska premiärministerns besök i Vita huset. Efter fredagens presskonferens är svaret långtifrån ett självklart ja.

London.
Det var två ganska stela och avvaktande ledare som mötte pressen efter de inledande lunchöverläggningarna. Donald Trump betonade förvisso att han trodde att de båda kommer att ha ”en fantastisk relation”, men det var något i kroppsspråket som inte riktigt övertygade.

Den amerikanska presidenten gjorde sitt bästa för att framstå som en respektabel statsman bredvid den verserade brittiskan, medan hon talade om den ”särskilda relationen” mellan länderna – den fras som Winston Churchill myntade efter andra världskriget.

Men när May gav ordet till BBC:s reporter, och denna ställde frågan om vad de båda ledarna *inte* var överens om, då vände sig Trump till May och sade:
– Var det den frågan du valde? Där tog den relationen slut …
Det var menat som ett skämt, och mötte också en del skratt. Men när May sedan tydligt undvek att ta upp skillnaderna i synen på tortyr, synen på sanktionerna mot Ryssland eller för den skull pressens uppgift att ställa makthavare till svars, var det som om det faktum underströks som en del britter länge misstänkt: att den särskilda

relationen mellan USA och Storbritannien numera är mer ”särskild” för britterna än för amerikanerna.

Theresa May hade två huvudsakliga mål med sitt besök:

1 Att få någon typ av avsiktsförklaring om ett nytt handelsavtal, för att sätta press på EU i förhandlingarna om Brexit.

2 Att övertyga Trump om vikten av Nato och om att stå upp mot Vladimir Putins Ryssland.

Det första tycks hon lyckas med. Det andra är betydligt mer tveksamt.
– Jag tror du uttryckte dig som att du är ”100 procent för Nato”, eller hur? sade May till Trump, som om hon liksom ville dra orden ur honom.

Men samtidigt som de båda ledarna höll en gemensam presskonferens sade Trumps nära rådgivare Kellyanne Conway till brittiska The Times att ett avskaffande av sanktionerna mot Ryssland finns på bordet när den amerikanska presidenten för första gången ska tala i telefon med Vladimir Putin på lördagen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

”Vi behöver ett starkt USA – som partner”

“ Moskva. Donald Trump väntas i dag tala i telefon med sin ryske kollega Vladimir Putin. USA:s nytillträdde president har skapat stora förväntningar i Moskva på att de urusla ryskamerikanska relationerna ska vändas till det bättre. Men på ryskt håll är reaktionen försiktig. DN har talat med en ledande rysk utrikespolitiker om vad Trump kan betyda för Ryssland och världen.

När Donald Trump oväntat besegrade Hillary Clinton i november sägs reaktionen i den ryska ledningen ha varit glad överraskning, och det förekom till och med rapporter om att champagnekorkar smällde i Kreml.

– Jag drack inte champagne, och jag såg inte heller någon annan som drack det av den anledningen, säger Konstantin Kosatjov, ordförande i det ryska Federationsrådets utrikesutskott.

Kosatjov är en tidigare diplomat vid den ryska ambassaden i Stockholm, och han brukar ofta uttala sig om Rysslands ståndpunkter i olika utrikesfrågor.

I en DN-intervju försöker han tona ner förväntningarna på en snabb vändning till det bättre i de rysk-amerikanska relationerna. När en ny president har valts i USA brukar förväntningarna vara stora, noterar han.

– De var inte mindre för åtta år sedan när Barack Obama vann, och de var faktiskt likartade när George W Bush vann åtta år före det, eftersom allt inte hade gått så bra med Bill Clinton.

Men i alla de fallen förbyttes hoppet snart i besvikelse.

Kosatjov betonar att Ryssland vill normalisera relationerna med USA, ”eftersom vi förstår att utan varandra kan vi knappast uträtta något i dagens värld”.

– Vi har försökt att få ordning på förbindelserna, men det är ett faktum att det inte har lyckats. Kanske är förväntningarna större i dag, eftersom vi mycket väl insåg att med fru Clinton så skulle inget förändras i de rysk-amerikanska relationerna. De kunde knappast bli sämre, men skulle inte ha haft någon chans att förbättras.

Kosatjov menar att Trump däremot är ett oskrivet blad, och att den som har en minsta aning om utrikespolitik tydligt ser att Trump är en oförutsägbar figur. Därmed är risken för en försämring av relationerna inte mindre än chanserna till en förbättring. Men med Trump finns åtminstone en sådan chans, som principiellt inte fanns med Clinton.

– Så det finns en viss förväntan, men jag ser det som opassande med champagne och applåder.

Kosatjov gillade Trumps första tal som president och det stärkte snarast hans optimism. Huvudbudskapet, att Trump erkänner andra länders rätt att stå upp för sina nationella intressen, uppskattades.

– Tyvärr ansåg tidigare USA-administrationer att de enda nationella intressena som hade rätt att existera i världen var de amerikanska. Men jag tror inte att Trump kommer att hävda amerikanska intressen mindre, snarare mer, han gick ju till val på parollen ”Make America great again”. Men han är också beredd att erkänna andras rätt till sina nationella intressen. Det är ett steg i rätt riktning. Vi vet inte om vi kommer att hitta ett gemensamt språk. Men det finns hopp om att USA under Trump slutar med att realisera USA:s nationella intressen på bekostnad av andra länders intressen.

Är det bra att USA retirerar från Asien och kanske Europa, behöver inte Ryssland ett starkt USA?

– Vi behöver ett starkt USA, som en partner, men inte konkurrent. USA försökte länge bygga en enpolig värld, och vi anklagas för att vilja ta över den rollen. Men vi avvisar principiellt en modell där en enda stat – det må vara USA, Ryssland eller Kina – är den enda ledaren. Vi vill ha en värld med flera starka, jämställda, spelare, även om skillnaden i styrka kommer att finnas kvar, och USA blir fortsatt starkast.

Obama sade en gång att Ryssland är en regional makt.

– Obama hade två idéer om Ryssland, dels att sanktionerna har slagit sönder vår ekonomi, dels att vi är en regional makt utan möjligheter till globalt inflytande. Nu överdrevs Rysslands roll i den amerikanska valkampanjen – vi blandade inte oss i den på minsta sätt. Däremot underskattade man Rysslands verkliga roll i världspolitiken, vilket är tydligt om man tittar på händelserna i Ukraina och Syrien och på andra håll.

Ett möte mellan Trump och Putin planeras, även om det kan dröja innan de träffas. Vilka frågor ser du som de viktigaste att diskutera?

– Trump har själv nämnt kampen mot radikal extremism och Islamiska staten, vilket är en helt riktig och aktuell fråga. Det skulle vara en bra start i de nyupptagna rysk-amerikanska förbindelserna. Ett samarbete skulle starkt kunna bidra till att slutligen nedkämpa IS och andra terroristiska nätverk. En andra fråga är att skapa ett system för kollektiv säkerhet, inte som nu när den är uppdelad på Nato och de övriga. En tredje är hur vi gör med nedrustning, såväl kärnvapen som konventionella vapen. Och den fjärde är naturligtvis att utveckla

ekonomiskt samarbete, som jag ser som lika viktigt för en normalisering som en diskussion om de militära frågorna.

På den sista punkten måste i så fall sanktionerna avvecklas.
– Ja, det är ju svårt att samarbeta om den ena parten har straffsanktioner mot den andra, säger Kosatjov.

Han tror att sanktionerna hade två mål: Det första var att tvinga Ryssland att ändra sin politik i förhållande till Ukraina – det var ju Ukrainafrågan och Krim som utlöste sanktionerna från USA och EU. Det andra målet var enligt Kosatjov mer långtgående, att beröva Rysslands president stödet från allmänheten och vända befolkningen mot makthavarna.

– Det står klart att varken det ena eller det andra lyckades. Vi har inte ändrat Ukrainapolitik, och befolkningens stöd för landets politik och ledning stärktes än mer. Visst innebär sanktionerna ekonomiska förluster, men det gäller båda sidor. Därmed har sanktionerna förlorat sin mening. Vi kommer inte att ge oss in i förhandlingar om sanktionerna som ett förhandlingskort i andra frågor.

Har vi en ny säkerhetsordning efter Krim, som innebär att staters gränser inte längre betraktas som okränkbara?
– Den som påstår det känner inte till Europas historia efter kalla krigets slut, eller låtsas inte göra det. Gränser i Europa ändrades med militärt våld i Jugoslavien och Kosovo. Då bombades en huvudstad i ett land i Europa, utanför Natos område, vilket var ett radikalt brott mot internationell rätt, och mot FN. Det var en katastrofal händelse för Europa som släppte loss och provocerade fram flera andra processer.

– Det är absolut fel att betrakta händelserna i Ukraina som en orsak till Europas problem. Det är snarare så att de var en följd av den bevarade uppdelningen av Europa. Jag vill påminna om att när vi var på väg ut ur kalla kriget 1990 signerade ett tjugotal länder Paris-chartan, och där var huvudprincipen att vi nu lämnar det uppdelade Europa. Där nämns FN och OSSE, och EU på ett enda ställe. Men Nato nämns inte någonstans i dokumentet. Dåvarande Sovjet skrev på, därför att vi uppriktigt trodde på att kalla kriget var slut, men inte för att någon vunnit det eller förlorat det, utan för att vi gemensamt beslutat att avsluta det, och att vi skulle leva på ett nytt sätt tillsammans. Tyvärr kände sig våra västliga partner som segrare, och hade inte för avsikt att bete sig annorlunda. Och de satsade på att bevara och stärka Nato och ge EU en säkerhetspolitisk funktion. Som ett resultat bevarades Europas uppdelning, och sedan slets Ukraina sönder i delar när ukrainarna ställdes inför valet: antingen är ni med EU eller med Ryssland.

Ett föregivet hot från Ryssland användes också enligt Kosatjov av de tre baltiska staterna för att snarast möjligt komma med i Nato.

– För att snabba på processen provocerade de fram en rysk reaktion, vilket framställdes som ett ryskt hot. Och det lyckades, de kom snabbt med i Nato och EU. Georgiens Saakasjvili försökte sig på något liknande för att komma in i Nato.

Menar du att vi ser något liknande i Sverige i dag?
– Jag måste säga att jag inte förstår den svenska politiken gentemot Ryssland. Det finns historiska skäl, och Sverige är ett av få länder med begreppet ”rysskräck”. Sverige har hamnat i en fälla genom denna felaktiga föreställning om sin östra granne. Se på Finland, som ju har

betydligt större anledning att frukta sin östra granne än vad Sverige har. De har en helt annan relation till Ryssland.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“Trump ska prata med Putin
USA/Ryssland. USA:s president Donald Trump ska tala i telefon med sin ryske kollega Vladimir Putin på lördag, rapporterar CNN med hänvisning till en regeringskälla. Samtalet blir det första sedan Trump tillträdde som president.

Donald Trump har flaggat för en upptining i relationerna till Kreml, som har hamnat i onåd hos många västerländska regeringar efter sin folkrättsvidriga annektering av Krim och sin inblandning i kriget i Syrien.

Även Vladimir Putin har sträckt ut en hand till Trump. I sitt nyårstal gratulerade den ryske ledaren sin amerikanske kollega och uttryckte en förhoppning om att förbättra relationerna mellan Washington och Moskva, som varit kyliga under Barack Obamas tid vid makten.
TT “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Högsta toppen ska mätas om

Världens högsta berg Mount Everest flyttades flera centimeter vid den svåra jordbävningen i Nepal för snart två år sedan. Nu ska en omfattande undersökning kontrollera om toppen fortfarande är 8 848 meter över havet.

Jordbävningen den 25 april 2015 slog mot Nepal med brutal kraft. 9 000 människor dödades och den materiella skadegörelsen blev enorm i det fattiga bergslandet.

Delar av bergskedjan Himalaya krympte med drygt en meter av skalvet med magnituden 7,8. Samtidigt visade satellitbilder att bergskedjan på andra ställen blivit 1,2 meter högre. Enligt forskarna är det normalt med höjdförändringar i samband med jordbävningar.

Mount Everest flyttades tre centimeter åt sydväst av jordbävningen, men det är ännu inte klarlagt om höjden påverkades. Under våren ska 30 indiska vetenskapsmän under en månad utföra mätningar i Nepal. Dessa ska sedan kompletteras med gps-teknik och satellitbilder.

– Vi vet inte vad som hände med Mount Everest, det finns inga data som slår fast hur berget påverkades. Några vetenskapsmän tror att Mount Everest har sjunkit. Det finns också en skola som tror att berget kan ha blivit högre, säger Sharma Subba Rao, från den indiska kartmyndigheten till den brittiska nyhetskanalen BBC.

Det var indiska vetenskapsmän som 1962 slog fast att Mount Everest är 8 848 meter högt.

Enligt Sharma Subba Rao kommer den indiska expeditionen att arbeta tillsammans med Nepals regering. Till BBC säger dock en regeringstjänsteman att Nepal planerar en egen undersökning.

Även om bergets officiella höjd har varit 8 848 meter i mer än 50 år finns det en rad olika uppfattningar i frågan. Kina och Nepal har haft en långvarig dispyt om hur högt berget, som ligger på gränsen mellan båda länderna, egentligen är och olika mätningar har gett olika resultat.

Kineserna menar att det är höjden på själva berget som ska räknas. Nepaleserna å sin sida vill även inkludera den snötäckta toppen som gör berget fyra meter högre.

1999 mätte amerikanska forskare med hjälp av gps-teknik berget och kom fram till att höjden var 8 850 meter. Den siffran har accepterats i vissa läger, men den officiella höjden på 8 848 meter kvarstår.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Världens största ström av resande när apans år övergår i tuppens

I dag inleds tuppens år enligt den kinesiska almanackan. Årets största helg firas traditionellt med familj och släkt. Över 350 miljoner tågresor kommer att göras under en femveckorsperiod – i vad som är världens största ström av resande.

Mittgången var full av stående passagerare hela natten. De som inte fick plats där uppehöll sig inne på toaletterna. På bagagehyllorna låg rutiga platsbagar som bågnade av innehållet. Doften av korvar kryddade med kanel spred sig. Helgstämningen höll med andra ord på att infinna sig.

Vi knaprade på kycklingfötter, som är praktisk färdkost. Andra satte tänderna i inköpta små-gurkor.

Tågresan från Peking till södra Kina för några år sedan gjorde jag tillsammans med Xia Taihuang, en migrantarbetare, som arbetade som skräddare i Peking.

Han reste som över hundra miljoner andra tillbaka till sin hemby för att fira det kinesiska nyåret.

Nu är det dags för kinesiskt nyår igen: apans år övergår i tuppens år. Under den senaste tiden har kinesiska tåg dagligen transporterat över nio miljoner passagerare per dygn.

Myndigheterna har beräknat att totalt tre miljarder resor kommer att göras i Kina de närmaste veckorna med bil, tåg, buss och flyg.

Det blir aldrig så tydligt som i horderna av helgfirare hur befolkningen på nästan 1,4 miljarder invånare ställer till det, bara genom sin storlek,

Förra året strandades 100 000 passagerare på en järnvägsstation i södra Kina. Där stod de och väntade i timmar, packade intill varandra. Snabbtågen har gjort kaoset något mindre de senaste åren, men köerna försvinner inte.

Hemvändare har förberett sig länge. De har köpt presenter att ta med och stoppar pengar i röda kuvert på traditionellt sätt, även om den vanan håller på att ersättas av penninggåvor som överförs elektroniskt.

Sextio miljoner kvarlämnade barn på landsbygden får nu framför allt träffa sina föräldrar igen. Resten av året tas de om hand av mor- eller farföräldrar, medan mamma och pappa jobbar på annan ort.

De senaste veckorna har varningarna annars ljudit grannar emellan i Kinas storstäder: håll hårt i plånboken, var försiktig. Veckorna före det kinesiska nyåret hålls allmänt som tiden på året då risken är som störst att råka ut för stölder.

Ingen vill komma tomhänt hem, förklarade Xia Taihuang, skräddaren på tåget för några år sedan.

Tillbaka i hembyn började han dela ut sina presenter och fick för första gången hålla sitt förstfödda barnbarn i famnen. Sedan satt vi på en bänk och åt jordnötter medan grannarna gick förbi och hälsade.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Svenskar i London utsatta för trakasserier

Efter Brexitomröstningen i Storbritannien känner många EU-migranter i landet en växande otrygghet inför framtiden. Även svenskar märker av den hårdare attityden mot utlänningar, som även tar sig uttryck i diskriminering och hatbrott.

Mitten av oktober 2016. Det är rusningstid i Londons tunnelbana och 21-årige Emil Wilson är på väg hem från King’s College, där han studerar internationella relationer.

Tillsammans med en colombiansk väninna står han och gungar i en tätt sammanpackad vagn, nära stationen Monument.

– Helvete, vad trångt, svär Emil plötsligt till på svenska – inte alltför högt, men ändå så pass att de som står runt honom hör det.

Då ropar någon i andra änden av vagnen:

– This is the reason we voted you out!

Emil Wilson blir överrumplad. Han är inte den som brukar bli svarslös, men den här gången vet han inte vad han ska säga. Det är så mycket folk i vagnen att han inte är säker på vem det var som ropade.

När han stiger av tåget är det med en molande känsla av obehag.

– Det kändes väldigt jobbigt precis efter att det hänt. Jag var upprörd, men jag kontaktade inte ambassaden eller polisen eller så. Jag berättade bara för ett par vänner om det, och så fick det vara bra med det, säger Erik Wilson när DN möter honom på ett kafé i London.

Tre månader har då gått sedan händelsen. Om det hade hänt någon annanstans och under andra omständigheter hade Emil Wilson kanske inte tänkt mer på det. Men på senare tid har han mött andra som berättat om liknande upplevelser och läst om det ökade antalet trakasserierna mot EU-migranter i Storbritannien.

– Det var inte vad den där mannen sade som var det jobbigaste – utan att ingen annan i vagnen reagerade. Alla såg och hörde vad som hände, men ingen sade något. Det kändes som om jag inte hade rätt att klaga på att det var trångt på tunnel-banan, säger Erik Wilson.

Månaden efter folkomröstningen om Storbritanniens EU-medlemskap i juni förra året ökade antalet anmälda hatbrott i England och Wales med 41 procent jämfört med samma period året innan. Enligt en studie från brittiska Institute of Race Relations var ökningen till stor del kopplad till hur debatten såg ut inför och efter folkomröstningen. Mycket fokus har legat på invandring från andra EU-länder och de påstådda problem som den leder till.

Tidigare har debatten främst rört östeuropeiska EU-migranter, men i förra veckan fick plötsligt de omkring 100 000 svenskarna som lever i Storbritannien en oväntad framskjuten roll.

Tidningen The Guardian publicerade en intervju med Sveriges EU-minister Ann Linde (S), i vilken hon uttryckte ”chock” över svenskars situation i landet.

– Jag är förbluffad över vad jag har fått höra här, sade Linde, efter ett möte med ett tiotal slumpmässigt utvalda svenskar i London.

På mötet framkom att nästan alla hade råkat ut för misstänkt diskriminering och kände sig oroliga för framtiden. Enligt ambassadpersonal som DN talat med hade inbjudan gått ut till en rad föreningar, men personerna var inte inbjudna på grund av att de hade sagt sig ha drabbats av något speciellt.

Bland de som var med på mötet fanns Emil Wilson och hans kurskamrat Christopher Lomax.

– Det kändes bra att prata med andra som utsatts för liknande -saker. Det fanns en gemenskap i det. Jag tror inte alls att vi svenskar är värst drabbade av EU-migranterna, men vi kanske reagerar starkare när det händer för att det är något vi är så ovana vid, säger Emil Wilson.

Under hösten har hatbrottsstatistiken i England planat ut och närmat sig mer ”normala” nivåer. Men Sveriges ambassad i London uppger att man de senaste sju -månaderna fått ett kraftigt ökat antal samtal från oroliga svenskar och att man märkt av en ökning av incidenter som skulle kunna kategoriseras som trakasserier eller hatbrott.

– Vi har blivit direkt informerade om ett tiotal fall där svenskar utsatts för glåpord och liknande. Vi misstänker också att det finns ett betydligt större antal fall som vi inte har informerats om. Vi vet att det finns en liknande situation när det gäller medborgare från andra EU-länder, säger ambassadör Torbjörn Sohlström.

Vad gör ni för att hantera detta?

– Det här är ett problem som vi ser allvarligt på. Vi har tagit upp det med företrädare för den brittiska regeringen och då påpekat att det är oacceptabelt. Vi har också fått intrycket att den brittiska regeringen tar det på allvar, bland annat genom den kampanj som lanserats för att motverka hatbrott, säger Sohlström.

Efter premiärminister Theresa Mays tal i förra veckan, då hon mer detaljerat gick in på hur hon ser på Storbritanniens utträde ur EU, har ovanligt många oroliga svenskar hört av sig till ambassaden.

På söndag hålls en informationsträff i Svenska kyrkans lokaler i London, där ambassadör Torbjörn Sohlström kommer att informera om situationen.

– Vi vill ge en bild av hur vi från svensk sida ser på förhandlingsprocessen, och hur vi arbetar med det hela. Vi kommer att säga något om det som gäller för tillstånd, men det handlar också om att bara lyssna till de som kommer dit och det de är oroliga för, säger han.

Vilka råd ger du till svenskar som vill bo kvar i Storbritannien?

– Framförallt att ha sina papper i sin ordning. Det kan exempelvis handla om hyres- och anställningskontrakt, för att kunna styrka att man bott i landet en längre tid, säger Sohlström.

Bland svenskarna i Storbritannien finns många som gjort det i åratal, men som inte förrän nu har känt behov av att ansöka om ett permanent uppehållstillstånd.

En av dem är 27-åriga Ebba Wiberg, som bott och arbetat i London i åtta och ett halvt år. Hon har just börjat letat i lådorna efter gamla hyres-kontrakt.

– Jag har alltid tyckt om London för att det är en så internationell stad. Så det här beslutet går emot allt det som jag tycker England står för. Det känns bittert, faktiskt, säger Ebba Wiberg.

Nyligen fick hon ett erbjudande om ett nytt jobb på ett litet bolag. När hon läste igenom anställningskontraktet reagerade hon på en paragraf.

–Där stod att kontraktet kunde sägas upp med omedelbar verkan och utan att jag omfattas av några rättigheter som uppsägningstid, om jag inte längre hade laglig rätt att bo kvar i landet. Det tyckte jag var lite märkligt och onödigt, säger Ebba Wiberg, som hade svårt att inte tolka det som en ”Brexit-paragraf”.

En sådan klausul är sannolikt inte laglig, eftersom Storbritannien fortfarande är med i EU och landet inte får diskriminera mot andra EU-medborgare.

Efter en diskussion med arbets-givaren lyckades Ebba Wiberg dock förhandla bort den paragrafen, innan hon skrev under kontraktet.

– Det visar att man inte måste acceptera sånt. Jag rekommenderar andra att göra likadant, säger Ebba Wiberg.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Informationsmöte om Brexit i London

På söndag klockan 13 håller Svenska -kyrkan i London ett möte där Sveriges ambassadör och annan ambassad-personal finns på plats för att svara på frågor och berätta vad de vet – hittills – om Brexit. Ingen anmälan krävs, men arrangörerna reserverar sig för att det kan bli fullsatt. Sveriges ambassad planerar att hålla fler informationsmöten i framtiden, så att även svenskar som inte bor i London får möjlighet att träffa företrädare för ambassaden. “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“Gator och torg tillhör alla – inte bara kvinnohatarna

Bostadsområdet Sevran ligger nordost om centrala Paris, kaféernas huvudstad, men kvinnor vågar eller får inte ta en kaffe på trottoarserveringen. ”Männen har tagit över vissa offentliga platser, som kaféer och restauranger”, berättade torsdagens Aktuellt.

Två kvinnliga aktivister från organisationen Mödrabrigaden går med dold kamera in på ett kafé i Sevran. Direkt konfronteras de: ”Letar ni efter en man? Vänta utanför! Det är bättre för er. Det är män på det här kaféet.”

Och så en nyckelreplik: ”Det här är Sevran. Inte Paris.”

Den har man ju hört även på hemmaplan. Den är en sorts trollformel när olika män (jag har nog aldrig hört en kvinna säga det) ska relativisera bisarra inslag i förortslivet, som stenkastning mot poliser, attacker på tv-team eller just trakasserier av kvinnor som visar sig på crazy ställen som på kaféer eller torg. ”Det här är inte Sverige. Det är X-orten!”

Så vill kriminella legitimera sin brottslighet, och islamister sin religionstolkning. De försöker skapa egna parallellsamhällen där andra lagar och koder gäller.

I originalinslaget från franska France 2 ser man hur en svart bil stannar under intervjun med Mödrabrigaden. Ett fönster rullas ner. Kvinnorna känner sig så hotade att de avbryter. Tittarna tas så vidare till en annan förort, i Lyon. Där berättar en mammaledig kvinna att hon gör allt för att inte väcka uppmärksamhet: trista kläder, inga kjolar, inget smink. ”Man utplånar sig själv”. Varför? ”För att jag är rädd.”

Men det finns motkrafter. Kvinnor samlar sig för ”protestaktioner”, om man nu kan kalla det en protest att bara ta gatan i anspråk, handla, gå på kafé – visa att de existerar. Alla är dock inte med: ”Jag har inget behov av att gå på bistro”, säger en upprörd troende muslimsk kvinna i inslaget. Men aktionerna syftar inte till att tvinga någon att gå ut och dricka vin utan att göra det möjligt för den som vill men inte får.

Ämnet män – religiösa och kulturella fundamentalister såväl som rena kriminella – som försöker ta över vissa bostadsområden tenderar att utnyttjas av debattörer med en främlingsfientlig, antimuslimsk agenda. Men det går också åt andra hållet: debattörer som reagerar starkt på förtryck av kvinnor ur alla andra aspekter verkar fortfarande tycka att det är problematiskt att beröra hederskultur och kvinnohat i förorterna.

Hedersförtrycket är ”inte väsensskilt från annat förtryck där maktordningarna kön, sexualitet, släktskap och ålder samspelar”, skriver till exempel Feministiskt initiativ i sitt partiprogram. Partiet motsätter sig en särskild brottsrubricering för hedersbrott, eftersom detta bland annat skulle riskera att ”ytterligare förstärka den rasism som redan nu finns i rättssystemet”.

Att det kan vara kontroversiellt att tala om ”förortskalifat” och varna för specifikt förtryck i utsatta områden kan många svenska debattörer vittna om. Den förra S-politikern Nalin Pekgul, V-politikern Amineh Kakabaveh och den feministiska aktivisten Zeliha Dagli är tre kvinnor som skrikit ut sin ilska och bemötts av hårda och fula motangrepp.

Man ska inte överdriva motståndet. Det finns i dag en medvetenhet om problemet och en växande vilja att lösa det. Men fortfarande anses de som angriper just denna form av kvinnoförtryck ha dold agenda och spela främlingsfientliga krafter i händerna.

Trygghetsundersökningen från Brå visar att kvinnor är allt räddare för att gå ut, även i sitt eget bostadsområde. Oavsett om rädslan beror på risken för att utsättas för sexbrott eller religiöst/kulturellt förtryck är det något som vi måste stoppa, och det nu. Svensk lag gäller även i X-orten.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“ Trumps rivstart väcker kritikstorm i omvärlden

Strandsatta passagerare, kaotiska flygplatser och diplomatiska kriser. Donald Trumps första vecka som USA:s president präglades av politiska beslut som omedelbart fick drastiska konsekvenser. Trump ägnade lördagen åt telefonsamtal med bland andra Vladimir Putin, Angela Merkel och François Hollande.

Donald Trump avslutade sin första vecka som president med en rad långa telefonsamtal med statschefer som Vladimir Putin, Shinzo Abe, Angela Merkel och François Hollande. Det första samtalet mellan Trump och Putin hölls på lördagskvällen, då de talades vid under 30 minuter och framför allt fokuserade på kriget mot terroristorganisationen IS. Enligt Kreml kom presidenterna överens om att samarbeta när det gäller att besegra IS ”och andra terroristgrupper” i Syrien.

Enligt Kreml diskuterade man även bättre handelsrelationer mellan de två länderna, vilket kan tolkas som att Trump är öppen för att häva USA:s sanktioner mot Ryssland.

Samtidigt utspelades kaotiska scener på USA:s flygplatser efter att Trump skrivit en under en exe-kutiv presidentorder som innebär ett förbud mot all invandring från Iran, Irak, Libyen, Somalia, Sudan, Syrien och Jemen, på obestämd framtid. I fredags kväll greps en irakisk medborgare som arbetat för USA i tio år när han anlände till JFK-flygplatsen i New York. Han fick sitta i förhör i 19 timmar innan han släpptes fri. En annan irakisk man, Haider Sameer Abdulkhaleq Alshawi, som anlände på ett plan från Stockholm, greps också. När männen frågade gränskontrollerna varför de omhändertogs fick de svaret ”Fråga presidenten”, en hänvisning till Trumps presidentorder.

Trump inledde sin första vecka som president med drastiska förändringar i invandringspolitiken. Han stoppade omedelbart flyktingmottagningen i USA i 120 dagar framåt och införde ett förbud mot all invandring från ovan nämnda sju länder med en hög andel muslimsk befolkning. Besluten fick omedelbara konsekvenser, då flyktingfamiljer som redan satt på flygplan på väg mot USA stoppades och omhändertogs på flygplatser i bland annat New York och San Francisco. Flera resenärer stoppades även från att kliva på flyg till USA.

Tusentals demonstranter samlades på JFK-flygplatsen i New York under lördagen i protest mot Trump. Hans beslut mötte även hård kritik från FN, Amnesty och flera människorättsorganisationer. Sveriges utrikesminister Margot Wallström skrev på Twitter att hon är ”djupt oroad över USA:s beslut att inte tillåta människor från vissa länder att resa in i landet”. Irans regering sade att man nu kommer att börja förbjuda amerikanska medborgare att besöka landet. Fyra framstående juridiska organisationer hävdar att Trumps presidentorder är olaglig och har lämnat in en stämningsansökan mot honom. Mike Pence, Trumps vicepresident, har tidigare sagt att Trumps förslag om att förbjuda muslimsk invandring strider mot konstitutionen.

En slutsats man kan dra av Donald Trumps första vecka som president är att han menar vad han säger. Under valkampanjen var det populärt bland presskåren och politiska experter att avfärda Trumps retorik som tomma ord. Men under sin första vecka i Vita huset har han försökt fullfölja många av sina mest kontroversiella löften. Med hjälp av

presidentämbetets rätt att utföra så kallade exekutiva presidentorder, eller dekret, försöker Trump åstadkomma drastiska förändringar i handelspolitiken, invandrings-politiken och utrikespolitiken. Den sammantagna bilden av Trumps rivstart är en president som inte bara vill byta politisk riktning i USA, utan även tänja på gränserna för själva presidentämbetet.

Som väntat påbörjade Trump processen för att bygga en mur mot Mexiko. Det var det löfte han nämnde mest frekvent under sin valkampanj. Bland kärnväljarna blev slagordet ”Bygg muren!” ett inofficiellt paraplybudskap för hela Trumps politiska vision. Trump lovade att 100 procent av kostnaderna för muren på sikt kommer att betalas av Mexiko och föreslog bland annat att införa en avgift på 20 procent för alla handelsvaror från Mexiko. Men tills vidare står USA för kostnaderna för muren, vilket innebär att projektet måste godkännas av kongressen.

Trump ska även tillsätta 5 000 nya gränspatruller och 10 000 federalt anställda på den myndighet som deporterar papperslösa. Ett statligt departement ska börja publicera en regelbunden lista över brott som begås av papperslösa och Trump instiftar även ett nytt federalt kontor för offer för brott som begåtts av papperslösa.

Invandringspolitiken är ett område där presidenten har stora befogenheter, då det faller inom ramen för nationell säkerhet. För miljontals papperslösa familjer med rötter i USA kan dessa beslut få omedelbara konsekvenser. Trump inför även sanktioner mot USA:s många fristäder för papperslösa, vilket gäller hundratals stora och små städer i USA, som New York och San Francisco. Trump vill tvinga städerna att samarbeta med de federala myndigheterna genom att stoppa federala bidrag till dem.

Minst lika betydelsefulla är Trumps handelspolitiska beslut. Trump skrev under en presidentorder som innebär att USA drar sig ur förhandlingarna om TPP, handelsavtalet med asiatiska länder, och han vill omförhandla Nafta, handelsavtalet med Kanada och Mexiko. Enrique Peña Nieto, Mexikos president, ställde in ett planerat besök till Vita huset nästa vecka.

I klimatpolitiken försökte Trump upphäva Barack Obamas reformer och gav klartecken till två kontroversiella oljeledningar: Keystone XL, som löper från Kanada till Mexikanska golfen, och Dakota Access, som skär rakt igenom ett indianreservat i North Dakota. Han införde även ett stopp för miljödepartementets rätt att skriva nya regleringar av något slag. För Trump är dessa beslut ett försök att avreglera energisektorn i USA, vilket han hoppas kommer att skapa miljontals jobb i olje-, gas- och kol-industrin.

Trump återupprättade även ett förbud mot att ge federala resurser till internationella organisationer som utför aborter i eller utanför USA. Enligt Guttmacher institute, en organisation som försvarar aborträtten, kan dessa organisationer förlora 600 miljoner dollar, som skulle ha hjälpt 27 miljoner kvinnor över världen att få tillgång till abortkliniker. På fredagen anordnades March for Life, en årlig demonstration i Washington för abortmotståndare, där vicepresident Mike Pence höll tal och lovade att göra allt han kan för att förhindra aborter.

Trump har börjat sin tid som president med förvånansvärt samarbetsvilliga republikaner i kongressen, som tycks ha beslutat sig för att omfamna Donald Trumps kontroversiella agenda. I nuläget har inte en enda republikansk senator sagt sig ha för avsikt att rösta emot någon av hans tilltänkta ministrar, trots högljudda protester från demokraterna. Republikanerna tycks ha bestämt sig för att vara lika

enade i samarbetet med Trump som de var kompromisslösa i motståndet mot Obama.

Samtidigt präglades Trumps första vecka av enorma protester över hela USA. Omkring tre miljoner amerikaner har demonstrerat mot Trump över landet, i den största protestvågen sedan Vietnamkriget. Trump har rekordlåga förtroendesiffror för en ny president, med bara 36 procent som stödjer honom, enligt CNN. Nu haglar det även stämningar mot Trump från framstående liberala jurister. American civil liberties union, en organisation som försvarar USA:s konstitution och medborgarnas rättigheter, har rustat för en massiv mängd stämningar mot Trump. Deras hemsida pryds av en bild på den nya presidenten med texten ”See you in court”, ”Vi ses i domstolen”.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“Trumps första åtgärder.

Påbörjade finansieringen av en mur mot Mexiko. En avgift på 20 procent för alla handelsvaror från Mexiko ska finansiera muren.

Lämnade förhandlingarna om TPP, handels-avtalet med asiatiska länder.

Förbud mot bidrag till globala organisationer som utför aborter. Trump återupprättade ett förbud mot att ge federala resurser till internationella organisationer som utför aborter i eller utanför USA.

Stoppade anställning av federala arbetare. Områden som inne-fattar militär och nationell säkerhet är undantagna.

Vill omförhandla Nafta, handelsavtalet för nordamerikanska länder.

Gav klartecken för att bygga två kontroversiella oljeledningar.

Införde tillfälligt förbud mot all invandring från Syrien och sex andra länder i Mellanöstern. Förbudet ska vara i kraft tills man har ett system för att granska alla asyl-sökande i USA. Trump vill även halvera det totala antalet flyktingar.

Ska tillsätta 5000 nya gränspatruller och 10000 federalt anställda för att deportera papperslösa.

Införde sanktioner mot fristäder för papperslösa.

Vill stoppa Obamas sjukvårds-reform. Trump har påbörjat processen genom en exekutiv presidentorder som i praktiken kan slopa kravet på att individer köper sjukförsäkring. Republikanerna i kongressen vill se en mer försiktig nedmontering av lagen.

Vill upphäva federala bostadssubventioner till låginkomsttagare. 700 000 familjer kan tvingas betala omkring 500 dollar mer om året för bostadskostnader, enligt en nationell organisation för husägare.

Påbörjade en utredning om olagliga röster i presidentvalet. “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“ Efter valdagen kom hoppet tillbaka till gruvdistriktet

○ I Pennsylvanias gruvområden gryr hoppet om att kolet ska få en renässans. Bolagen anställer för fullt och introduktionsutbildningen för gruvjobb är fulltecknad.
○ Här tror inte många på klimatförändringarna och Donald Trump har fullt stöd för en ny avreglerad energipolitik för olja, gas – och kol.
○ Men experterna ser kolet som dödsdömt.

Brandon Steley bor med sin mormor, mamma, moster och kusiner, bror, flickvän och en dotter på elva månader, men han insisterar på att det bara är tillfälligt.

Det blev något strul med den förra hyresvärden.

Husets fönster är ersatta av fast-spikad plast och det ligger på en grusplan full av skräp. Gamla leksaker, en rullstol, en rostig grill, en krockad bil och diverse bitar av plast, metall, trä, allt möjligt. Hundra meter bort ligger en riktig soptipp, eller om det är ett skrotupplag, och bakom den ser man kolgruvan, den som lades ned häromåret.

Det regnar.

Brandon Steley är uppvuxen i Greene county, Pennsylvania och han säger att barnen – syskonbarnen och hans egna (ett till är på väg) – var det som fick honom att lägga av med drogerna.

Brandon Steley är 18 år. Han röstade inte i presidentvalet, men hade han kommit sig för hade han röstat på Trump.

Han säger att han borde gå klart skolan. Nu försörjer han sin lilla familj på bidrag. Klart han vill här-ifrån, här finns ju ingenting. Ingenting.

Men faktum är att det rör på sig.

Förändringen kom omedelbart efter valdagen. Orderingången ökade och på jobbet blev stämningen en helt annan, berättar Charlie Rhodes, en av de gruvarbetare vi träffar i Waynesburg – en ort med 4 184 invånare som ligger intill USA:s största sammanbundna underjordiska kolgruveområde.

– Jag hoppas att Trump gör så att kolmarknaden kommer tillbaka. Den kommer kanske inte tillbaka fullt ut – jag menar, stålet kommer aldrig tillbaka till Pittsburgh heller – men kolet har oförtjänt dåligt rykte. En del av miljöregleringarna är helt vettlösa, det är bra om de tas bort, säger han.

Han säger att gruvarbetet är säkrare numera, antalet dödsolyckor är lågt och att folk inte får stenlunga som förr: ”Jag är hälsan själv.”

Charlie Rhodes, i en keps som bär gruvbolagets namn, tar en öl inne på Moose, en medlemspub där ljuset är skumt och cigarettröken sitter i väggarna. Många skiftarbetare har under åren avrundat sina pass här, alla tider på dygnet. Gruv-arbetarna är mycket färre nu, men ändå.

Nu är det tisdag och grillkväll, man kan välja mellan biff och kycklingbröst.

Nästan alla inne på Moose – män, kvinnor, barn – har någon koppling till de gamla gruvorna.

Sju av tio väljare i Greene county röstade på Donald Trump. Många gjorde det för jobbens skull, och för allt han lovade. Nu hoppas de få tillbaka åtminstone något av allt det som har försvunnit från bygden – arbetstillfällena, invånarna, butikerna, ekonomin, gemenskapen.

Det har börjat bra. Till bemanningsbolaget GMS mine repair strax utanför stan, i ett kontor bara lite större än en byggfutt, kom Stacey Parker nyss tillbaka från två veckors ledighet till ett dignande skrivbord. Hon sköter rekryteringen av personal till tre av gruvorna här.

– Anställningarna fyrfaldigades under förra året, från 110 till 420. Och de frågar efter mer. Det är svårt att hitta erfaret folk, säger hon.

– Gruvorna, berättar hon, ser en ökad orderingång och har beställningar på kol långt in på nästa år.

– Telefonerna började gå varma dagen efter Trumps seger. Allt har med valet att göra.

På bordet ligger travar med ansökningshandlingar bredvid provstickor från de sökandes drogtester. Enstaka stickor saknar ett streck, och Stacey Parker konstaterar snabbt om någon har rökt på. Bort med den.

– Jag röstade på Trump. Jag gillar mitt jobb, säger hon.

Stacey Parker är uppvuxen här i krokarna. Hennes far förlorade en gång sitt arbete vid ett av Pittsburghs stålverk i samband med en annan, tidigare kris. Där fabriken stod finns i dag en skyskrapa och ett parkeringshus.

– Pittsburgh klarade det till slut, nu finns mycket teknik där och en stor blandning av nationaliteter och etniciteter. Det är bra.

Men det är storstan det.

Hon klappar med handen på bunten av formulär. Det ser nästan ömt ut.

– Vi kräver inte så mycket för att få jobb. Man ska komma i tid, vara noga med säkerheten och klara drogtesterna. Vi testar folk hela tiden.

Den veckolånga introduktions-utbildningen är fulltecknad trots att många fler utbildningar ordnas än för ett år sedan. Kurslokalerna ligger på en av kullarna utanför Waynesburg, med utsikt över trädtoppar och böljande fält. Fyra kurser ges parallellt och i ett av klassrummen sitter några unga män mellan 18 och 22 år. Sex har keps, en har stickad mössa, en är barhuvad. De lär sig farorna med verktyg och hårt väder och ombeds köpa stålförstärkta stövlar. Glöm inte, påpekar läraren, att det farligaste är bilresan hem.

Killarna i bänkarna bor på pendlingsavstånd. Ryan Spano har blivit uppsagd från sitt jobb inom fracking i oljeindustrin, men hoppas nu få användning för sina kunskaper om pumpar i gruvan.

– Trump är inte världens bästa, men mycket bättre än Hillary Clinton. Han är en sann patriot! Clinton brydde sig inte om vårt land. Och jag kommer från en militärfamilj, så jag gillar att han vill satsa på militären. Han är affärsman och vet hur man skapar jobb. Jag tror att han kan.

Ryan Spano tror att energiindustrin alltid kommer att ge arbetstillfällen: vi behöver ju energi.

En annan ung man hoppas kunna tjäna mer pengar. Han har, sedan han slutade skolan, jobbat på ett snabbmatsställe för en timlön på 4,50 dollar (cirka 40 kronor) plus dricks. I gruvan börjar man på 12, och man kan komma upp i 25 dollar, kanske 30.

Han fick tips av ett par kompisar om jobbet och räds inte treskiften.

Med Donald Trump gör USA:s miljö- och energipolitik ett fullständigt lappkast. Administrationen öppnar för en kraftig produktionsökning av olja och gas, men också för kol. Regleringar och gränsvärden ska bort eller sänkas.

I den dramatiska svängningen ser miljöorganisationerna ändå kolindustrin som ett av de mindre bekymren: de ser den som död.

Och experterna är skeptiska till att Donald Trumps löften på sikt kan ge kolet nytt liv. Skälen är flera. Kol är inte konkurrenskraftigt gentemot den billigare (och renare) naturgasen, men allt mindre viktig också i jämförelse med förnybara energikällor – som sol- och vindkraft, menar James van Nostrand, som är professor i juridik och chef för Center for energy and sustainable development vid West Virginia university. Han passerar Waynesburg varje gång han kör från jobbet till hemmet i Pittsburgh.

Ett alltmer effektivt energiutnyttjande passar den mindre flexibla kolindustrin dåligt. Dessutom är miljömedvetenheten starkare än regleringarna. Flera delstater i USA har redan i dag gått längre än vad federala lagar kräver, med Kalifornien och New York i spetsen. Där har också slutkonsumenten ofta möjlighet att välja energikälla.

På den privata sidan investerar jättebolag som Google, Apple, Toyota och Walmart i socialt ansvarstagande, som en del av sitt varumärkesbyggande.

Till detta kommer internationella faktorer: priserna på den globala marknaden påverkar lönsamheten på ett sätt som en president inte styr. Det finns inte heller skäl att tro att den globala efterfrågan på kol ökar – oavsett hur USA väljer att hantera klimatavtalet har andra länder förbundit sig till det.

Men det finns också faktorer som kan gynna kolet.

– Om den infrastruktursatsning som Trump har talat om blir verklighet, och Trump står fast vid principen ”Buy American” kan det öka efterfrågan på stål – som kan framställas av metallurgiskt kol, säger James van Nostrand.

Men i Waynesburg tycker få av dem vi möter att klimatförändringarna angår dem. De säger saker som:

– Klimatet har alltid förändrats. Jag tror inte att det är så farligt som de säger. Jag är 75, vad stör det mig? Jag bryr mig inte om trädkramarna. Folk måste kunna äta, om man får lite miljöförstöring på köpet, *so what?*

– Kanske påverkar människan klimatet, men vad ska man göra? Man måste kunna sätta bröd på bordet. Jag skyller det inte bara på kolet.

– Gud skapade en fantastisk värld. Jag tror inte att människan kan förstöra den.

– Global uppvärmning är skitsnack. Jag tror att det beror på de 30 000 satelliter som vi har skickat upp. Al Gore, som han snackade, och stoppade pengarna i egen ficka.

Ken Chenger, som har varit kemi-lärare här i 35 år och som också brukar sitta i baren på Moose, är en av få med en annan uppfattning:

– När jag undervisade på 80- och 90-talen började vi tala om klimatförändringarna. Mycket var osäkert då, men jag sa till eleverna att när det händer, så vänta er ett massivt motstånd. Det finns enorma ekonomiska intressen i det här. Jag jämförde med cigarrettrökningen. Och se hur det blev, se på hur Exxon dolde fakta under flera decennier.

Exxon, oljebolaget där utrikesminister Rex Tillerson tillbringade mer än 40 år.

Men på intresseorganisationen Pennsylvania coal alliance gläds man över att de ”överdrivna” regleringarna under Obama är på väg bort, med gränsvärden för till exempel vattenkvalitet och kvicksilver som de anser onödigt nitiska och som gjort kolbrytningen olönsam. Men de är försiktiga med utfästelser om jobben och lovar ingenting om framtiden.

Störst risk finns i Trumps löften:

– Många som röstade på Trump kände sig uteslutna. Om han gör dem besvikna är risken stor att den känslan förstärks. Det öppnar för fler populister – jag tror att sannolikheten är större att dessa väljare går mot det mer extrema, mot nya populister, än att de återgår till det mer normala, säger James van Nostrand vid West Virginia university.

Rekryteraren Stacey Parker, med sina gula mappar, säger att killarna tillsvidareanställs, men förklarar att de också kan sägas upp med kort varsel, om lönsamheten och efterfrågan faller. Så sent som förra sommaren, när osäkerheten inför valet var stor, fick hon säga upp 200 personer – som fick gå från ena dagen till den andra.

– Det var hemskt, jag kunde inte sova. Jag kände dem ju, visste att många hade familjer. Jag försökte hjälpa dem vidare så gott jag kunde. En del av dem sökte sig till andra branscher. En del har kommit tillbaka nu.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se

Lotta Härdelin lotta.hardelin@dn.se “

“ **Donald Trumps miljö- och energipolitik** går stick i stäv med den tidigare Obamaadministrationens, med stora satsningar på fossila bränslen.

Föreslagen energiminister är Rick Perry, tidigare guvernör i oljestaten Texas; chefen för miljömyndigheten EPA Scott Pruitt är en välkänd klimatskeptiker.

Sedan Trump installerades har han öppnat för färdigställandet av de kontroversiella oljeledningarna Keystone XL och North Dakota access.

Han vill satsa hårt på USA:s produktion av olja och gas, och lätta på bland annat utsläppsregleringar.

Miljömyndigheten EPA står inför stora nedskärningar av budget och personal.

Flera miljöskyddslagar är under domstolsprövning, som Clean power act och Clean water act.

Källa: Brookings institute m m

Fakta. Kolindustrin

Antalet anställa i amerikansk kolindustri var som högst 1920, med 785 000 personer. 1980 sysselsatte den 242 000 personer, och år 2000, 102 000.

2015 arbetade 143 000 personer inom kolindustrin.

Utöver nedgången för industrin har produktiviteten ökat dramatiskt, liksom automatisering. Industrin är inte alls lika personalintensiv som den var.

Källa: Brookings institute m m “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“Högerskandal ger vänstern hopp

Paris. Det är ett pressat och polariserat, men långtifrån utträknat socialistparti som håller primärval i Frankrike på söndagen. En skandal som briserat kring högerns kandidat François Fillon öppnar för ett uppsving för vänsterns kandidat i kampen om presidentposten senare i år.

Politik handlar om tajming, brukar det sägas. Och få politiska skandaler har kommit så olägligt för en presidentkandidat, som den som François Fillon kastades in i tidigare i veckan.

Fillon, den traditionella högerns kandidat i det franska presidentvalet, ska under flera år ha avlönat sin egen fru med skattemedel, avslöjade tidningen Le Canard Enchaîné. Det tros röra sig om fem miljoner skattekronor som Penelope Fillon fått för sitt arbete som politisk assistent i parlamentet – trots att hon knappt har satt sin fot där.

Fransk polis har nu inlett en förundersökning om misstänkt förskingring, och Fillon, som fram till nyligen räknades som favorit i presidentvalet, fäktar febrilt för att undvika ett fullständigt haveri för sin kandidatur – bara tre månader före presidentvalet.

Det är i det läget som den franska vänstern nu ska hålla sitt öppna primärval. På söndagen avgörs vilken av två radikalt olika politiker som får representera Socialistpartiet: förre premiärministern Manuel Valls eller utmanaren Benoît Hamon.

Manuel Valls var så sent som i december premiärminister i den sittande och mycket impopuläre presidenten François Hollandes regering. Å ena sidan försöker han framstå som en statsman med erfarenhet av att leda landet – å den andra som mer initiativrik än sin förre chef, vars facit är låg tillväxt och fortsatt arbetslöshet kring tioprocentstrecket.

Det är inte en enkel ekvation, något som har gett utmanaren Benoît Hamon vind i seglen. Hamon är en tidigare utbildningsminister som 2014 lämnade Valls regering i protest mot en högergir i den ekonomiska politiken. Han har starkt stöd i ungdomsförbundet MJS, som han var ordförande i på 1990-talet.

Hamon vill se en kraftig vänstersväng i politiken för att skapa ett socialt och ekologiskt hållbart Frankrike, och han säger sig inspireras av den amerikanske senatorn Bernie Sanders, brittiska Labours ledare Jeremy Corbyn och det spanska vänsterpartiet Podemos.

Det har gjort slutspurten i socialisternas primärval ovanligt ideologisk.

Den 49-årige Hamon föreslår bland annat en medborgarlön (eller ”generell garanterad inkomst”), som till en början ska riktas till ungdomar och arbetslösa och på sikt ska höjas till 750 euro och omfatta till alla vuxna. Tanken är att inkomster från lönearbete ska läggas ovanpå denna medborgarlön, som Hamon ser som en rättvisereform.

Manuel Valls har anklagat honom för att lova alldeles för frikostigt, eftersom en fullt utbyggd medborgarlön sannolikt skulle kosta omkring 350 miljarder euro – en summa Hamon påstår att höjd förmögenhetsskatt och beskattning av robotar ska kunna finansiera i framtiden.

En annan tydlig skiljelinje är synen på den stora muslimska minoriteten i landet och hur separationen mellan stat och religion, laïcité, ska påverka individers liv.

Förra sommaren väckte Manuel Valls uppståndelse när han uttryckte ”förståelse” för de konservativa borgmästare som försökte förbjuda baddräkten burkinin på en rad stränder i det terroransatta Frankrike. Han fick bakläxa av högsta förvaltningsdomstolen i landet, men har ändå hållit fast vid det han beskriver som en ståndpunkt för jämställdhet mellan kvinnor och män.

I en tvdebatt i veckan kritiserade Benoît Hamon detta:

– Om någon tvingar en kvinna att bära en slöja tänker jag bekämpa det med all min kraft. Men om en kvinna vill bära en slöja av fri vilja, har hon rätt att göra det. Detta är en fundamental rättighet i vårt land.

Manuel Valls svarade med att anklaga Hamon för vara otydlig och undanfallande gentemot islamister – samtidigt som högerextrema Twitterkonton har börjat kalla Hamon för ”Bilal Hamon”.

Enligt opinionsmätningar bland vänstersympatisörer vann Hamon tv-debatten – men frågan är hur skandalen kring Fillon påverkar utgången.

Den som har mest att vinna på skandalen i presidentvalet i april är extremhögerns Marine Le Pen. Och om fler mitten- eller högerväljare nu plötsligt börjar söka efter en alternativ kandidat till Fillon kan vänsterns primärval få ett ökat valdeltagande – något som skulle kunna gynna den i den ekonomiska politiken mer moderate Manuel Valls.

Socialistkandidaten ställs i april mot Le Pen, Fillon och minst två oberoende kandidater: mittenpolitikern Emmanuel Macron, tidigare ekonomiminister, och den radikale vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon som har stöd av bland annat kommunistpartiet.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. De deltar i primärvalet

Två kandidater gör upp i den andra och avgörande omgången av Socialistpartiets primärval:

Benoît Hamon, 49, före detta utbildningsminister med starkt stöd inom Socialistpartiets vänsterfalang och ungdomsförbundet MJS. Han föreslår bland annat en medborgarlön på 600 euro till alla mellan 18 och 25 år, som på sikt ska höjas till 750 euro och utvidgas till hela befolkningen.

Manuel Valls, 54, premiärminister fram tills i december, då den sittande, impopuläre presidenten François Hollande beslutade sig för att inte ställa upp för omval. Valls tillhör Socialistpartiets högerfalang, men vill försöka samla partiet runt sig. Anser att många av Hamons förslag är ansvarslösa.

Den som får flest röster på söndagen blir Socialistpartiets kandidat i det franska presidentval som hålls den 23 april. “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“Räkna med fler öppna strider i EU-parlamentet

Analys. Franska socialister är inte ensamma om att ha problem. De socialdemokratiska partierna går bakåt i flera europeiska - länder och i EU-parlamentet har de konservativa tagit över. Följden kan bli mer liv i luckan och fler öppna strider om EU-politiken.

För de franska socialisterna kan det kommande presidentvalet bli ett smärtsamt och förnedrande nederlag.

Oavsett vem som vinner söndagens primärval ligger partiets kandidater för närvarande på fjärde eller femte plats i opinionsmätningarna inför Frankrikes presidentval.

Efter snart fem års maktinnehav ser det alltså ut som om de franska väljarna har fått nog av Socialistpartiet.

Ett liknande politiskt mönster präglar Nederländerna.

Fem års koalitionsregerande tillsammans med högerliberala VVD har lett till att stödet för socialdemokratiska PvdA rasat till historiskt låga nivåer.

Nederländerna går till val i mitten av mars och i en av de senaste opinionsundersökningar är det bara tio procent som skulle lägga sin röst på PvdA.

De nederländska socialdemokraterna ligger därmed långt efter VVD, som hamnar på andra plats med mellan 25 och 27 procent. Flera mätningar toppas istället av Geert Wilders högerpopulistiska och islamkritiska PVV.

Österrike är ytterligare ett EU-land där socialdemokraterna pressas från olika håll. Förra årets presidentval blev en ren katastrof för SPÖ, vars kandidat slogs ut i första omgången.

I valet mellan högerpopulistiska FPÖ:s Norbert Hofer och De grönas tidigare ledare Alexander Van der Bellen blev det besvärligt för österrikiska socialdemokrater.

Van der Bellen segrade och fick röster från många av SPÖ:s anhängare, men det är ingen hemlighet att en hel del av partiets sympatisörer föredrog högerpopulisten Hofer.

Men krisen för den europeiska socialdemokratin är inte total. Flera S-partier ligger fortsatt hyggligt till.

Tyska SPÖ har till exempel inte krossats av den stora regerings-koalitionen med krist-demokraterna, utan får mellan 20 och 22 procent i opinionsmätningarna. Under senare tid har stödet dessutom ökat något, även om det fortfarande är lägre än valresultatet 2013.

Italien går möjligen också till val senare i år och där utmanas regeringens socialdemokratiska PD från flera håll, framför allt av populistiska femstjärnerörelsen, men i en av de senaste opinionsundersökningarna får PD ändå hela 32 procent.

Andra exempel är Malta, som leds av en S-regering, och Slovakien, där socialdemokratiska Smer fortsätter att styra, även om regeringspolitiken framför allt utmärks av nationalism.

På EU-nivå har dock EPP, den konservativa och kristdemokratiska partigruppen, tagit över nästan helt.

Sedan Martin Schulz nyligen avgick som EU-parlamentets talman, och åkte hem till Tyskland för att ta över SPÖ inför höstens tyska val, leds alla de tre viktigaste EU-institutionerna av konservativa män.

Kommissionens Jean-Claude Juncker, Europeiska rådets Donald Tusk och EU-parlamentets nye talman Antonio Tajani företräder alla EPP. Det är bara utrikeschefen Federica Mogherini som kommer från vänsterhåll.

Vad detta innebär för EU-politiken är fortfarande oklart.

Antonia Tajani har försäkrat att han inte tänker använda sin nya position för att driva igenom en konservativ politisk agenda i EU-parlamentet, utan tänker försöka få till stånd breda uppgörelser.

Men många S-ledamöter längtar efter att slippa försvara upp-görelser med de konservativa och i stället ägna sig åt oppositionspolitik.

Vad blir resultatet?

Det återstår att se. Sannolikt blir det mer liv i luckan: Fler öppna strider mellan de stora partigrupperna i EU-parlamentet och därmed ett trassligare, men också mindre förutsägbart besluts-fattande framöver.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“ Under den alldagliga ytan döljs en tuff maktspelare

Att hon är världens mäktigaste kvinna är så självklart att det inte längre behöver sägas. I en tid av intolerans och hårdför nationalism, där dagordningen sätts av män som Donald Trump och Vladimir Putin, vill många ge Angela Merkel en finare titel: ledare för den fria världen. På tisdag kommer den tyska förbundskanslern till Sverige.

Om man reser runt i Europa och världen hör man ständigt hennes namn nämnas.

Själv minns jag talkörerna i Idomeni, ett tröstlöst tältläger på gränsen mellan Grekland och Makedonien, där tiotusen flyktingar hade fastnat vid en stängd gränsövergång i mars i fjol.

”Mamma Merkel, rädda oss!” ropade hundratals människor vid en spontan demonstration i det kalla ösregnet. För dem var den tyska förbundskanslern symbolen för ett öppet, välkomnande Europa.

Och så minns jag intervjun samma vinter med Tomasz Wroblewski, chefredaktören för ett polskt nyhetsmagasin som ivrigt försvarade sitt beslut att ge Merkel rollen som Hitler, med naziuniform och allt, på tidningens förstasida den veckan.

För honom var grannlandets ledare symbolen för ”politisk korrekthet” och västlig inblandning i Polens inre affärer – nämligen den högerpopulistiska regeringens mixtrande med rättsstatens och demokratins principer.

Angela Merkel har skaffat sig rutin sedan 2005, då hon första gången bildade regering. Om hon väljs om för en fjärde mandatperiod som förbundskansler senare i år får hon chansen att överträffa sin företrädare Helmut Kohl, som satt i 16 år.

På andra sätt har hon redan sprungit förbi sin mentor. I dag ses Merkel som något mer än Tysklands kansler: hon är i praktiken EU:s ledare. Hon är dessutom informell ledare på global nivå för de liberala demokratiska krafter som står emot vågen av nationalism och högerpopulism.

Lika naturligt som att Barack Obamas sista telefonsamtal gick till Merkel, lika väntat var det därför att Donald Trump samtidigt sågade henne i en intervju – där han kallade hennes flyktingpolitik ett ”fruktansvärt misstag” och menade att EU bara är ”ett verktyg för Tyskland” och att det därför var smart av Storbritannien att dra sig ur unionen.

Och lika logisk var nyheten härom dagen att Kreml siktar in sig på att skada Merkel genom en flod av fejknyheter detta valår, enligt East Stratcom, EU:s särskilda organ för att motverka rysk desinformation.

Under uppväxten norr om Berlin i dåvarande DDR var det inget som tydde på att Angela Kasner – som hon hette som ung – var destinerad för stora uppgifter.

Visserligen var hon en lysande begåvning i skolan och vann nationella tävlingar i ryska språket. Men som dotter till en protestantisk pastor var hon aldrig riktigt accepterad.

Dessutom kom familjen från väst. När Angela var bara ett par månader gammal flyttade de från Hamburg för att fadern fick en tjänst i öst. Det var samtidigt som tiotusentals sökte sig åt motsatt håll, från Öst- till Västtyskland.

Som ung vuxen tycks Merkel varken ha varit rebell eller medlöpare i DDR. Hon valde en ”opolitisk” karriär och doktorerade i kemi. Den 9 november 1989, när Berlinmuren öppnades, tog hon en försiktig tur på västsidan men återvände i tid för att sova och komma till jobbet dagen därpå.

Ett år senare valdes hon för första gången till Förbundsdagen, det enade Tysklands parlament. Hon har suttit kvar sedan dess.

Det brukar ofta påpekas att Angela Merkel är ”fel” på nästan alla sätt man kan tänka sig i den tyska politiska miljön. En kvinna bland män. En östtysk bland västtyskar. En protestant bland katoliker.

Utanförskapet har varit en självklar utgångspunkt för henne. DDR-bakgrunden och det -faktum att hon är kvinna medför till -exempel kunskaper som den manliga, västdominerade partieliten i CDU i stort sett har saknat.

Samtidigt visade det sig att under den ofarliga, alldagliga ytan doldes en naturlig maktspelare.

När Helmut Kohl gjorde den 36-åriga Merkel till ungdoms- och kvinnominister 1991 var det för att kunna visa upp ett ungt DDR-ansikte i sin regering. Med tidstypisk grabbighet kallade han henne ”mein Mädchen”, min flicka, inför tv-kamerorna.

Åtta år senare utpekades Kohl för inblandning i en skandal kring CDU:s finanser, med hemliga donationer och skumma bankkonton. Ingen vågade kritisera den vördade statsmannen – utom Merkel.

I en snabbt hopskriven debattartikel tog hon avstånd från Kohl, skrev att partiet måste ”våga utkämpa framtidens bataljer utan vår gamla stridshäst”. Det var en chansning som gick hem. Några månader senare tog Merkel över -ordförandeposten i partiet.

– Jag bjöd in min mördare. Jag lade ormen på min arm, kommenterade Kohl själv episoden senare.

Under två av tre mandatperioder, inklusive den pågående, har Merkels kristdemokratiska --CDU/CSU regerat i en ”stor koalition” med -socialdemokratiska SPD. Bara 2009–13 regerade hon med den traditionella koalitionspartnern FDP, ett liberalt parti som nu ramlat ur parlamentet.

Samtidigt har hon gradvis förflyttat sitt parti mot mitten, delvis genom att ”stjäla” hjärtefrågor från oppositionen. Det gäller exempelvis en ”socialdemokratisk” sänkning av pensionsåldern och det ”gröna” beslutet att avskaffa den tyska kärnkraften efter olyckan i Fukushima 2011.

Ändå är det förstås ett annat beslut som har kommit att definiera Merkels tredje mandatperiod – nämligen beslutet att säga ”Wir schaffen das”, vi klarar av det, i slutet av augusti 2015. Det var det uttalandet som befäste Tysklands öppna flyktingpolitik, som sågs som en inbjudan till nästan en miljon asylsökande som kom till landet samma år.

Utan de orden skulle ingen ha ropat ”Mamma Merkel” i Idomenis lervälling. Utan de orden skulle inte det populistiska och främlingsfientliga partiet AFD ha seglat upp som en utmanare till förbundskanslern från högerkanten, inte heller skulle Trump ha kritiserat ledaren för en av USA:s viktigaste allierade.

Efter sextrakasserierna i Köln på nyåret 2016 har Merkel backat något litet steg från sin öppenhetspolitik, och sagt att hon velat ”dra tillbaka klockan”. Men i det stora hela är hon kvar i rollen som toleransens fanbärare, även efter att 12 människor dödats vid terror-attacken mot en julmarknad i Berlin i december.

Angela Merkels CDU grundades omedelbart efter andra världskriget som ett traditionellt konservativt parti. Huvudmotståndaren var socialdemokratin.

Det har handlat om mycket försiktiga förändringar av samhället. ”Inga experiment!” hette det på valaffischerna när Västtysklands förste kansler Konrad Adenauer sökte återval. ”Alternativlos” – utan alternativ – är ett ord Angela Merkel ofta använder för att beskriva sin linje.

Inga vidlyftigheter, inga revolutioner, inte så mycket politik över huvud taget. Det är ett gediget borgerligt budskap.

Men på tisdag, när Stefan Löfven, Margot Wallström och andra representanter för Sveriges rödgröna regering möter Merkel ser de henne inte som en politisk motståndare, snarare som en bundsförvant.

I dag är det en fjäder i hatten för svenska vänsterpolitiker att få en pratstund med ledaren för Tysklands stora högerparti.

Det säger mycket om hur skiljelinjerna har förändrats i politiken sedan Merkel tillträdde för snart tolv år sedan. I dag är det inte synen på skatter, omfördelning och arbetsrätt som avgör, utan inställningen till nationalstaten och själva den liberala demokratin.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se Europakorrespondent “

“ Fakta. En osannolik politisk karriär

Angela Merkel föddes den 17 juli 1954 i Hamburg i Västtyskland, som Angela Kasner. Familjen flyttade till Östtyskland när hon var spädbarn, i samband med att fadern fick tjänst som protestantisk pastor i en församling norr om Östberlin.

Hon har ett doktorat i kvantkemi från DDR-tiden och är gift i sitt andra äktenskap, med kemiprofessorn Joachim Sauer.

1989

Efter Berlinmurens fall gick hon in i politiken, först som talesperson åt Lothar de Maizière, chef för DDR:s enda demokratiskt valda och kortlivade regering.

1990

Valdes in i parlamentet, Förbundsdagen, för första gången, för konservativa CDU.

2005

Vann, som CDU-ledare, en mycket knapp valseger mot SPD:s Gerhard Schröder. Utsågs till förbundskansler den 22 november 2005 och har suttit på posten sedan dess.

2016

Förklarar att hon ställer upp för återval och en möjlig fjärde mandatperiod som Tysklands regeringschef. Valet hålls senare i år.

Schema för Sverigebesöket

Möte med näringsminister Mikael Damberg (S).

Därefter audiens med kungaparet.

Möte med statsminister Stefan Löfven i Rosenbad. Fokus på tre frågor: EU:s framtid, säkerhet och migration. Därefter gemensam presskonferens.

Under eftermiddagen inviger Merkel och Löfven det svensk- tyska teknologiforumet vid den Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien. “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“ Merkel kan tvingas axla en obekväm roll

Analys. Angela Merkels Sverigebesök sker i en tid när omvärldens förväntningar på den tyska förbundskanslern är enorma. Men kanske tvingas hon in i en roll hon inte vill axla.

Det dröjde inte mer än några dagar efter att Donald Trump utropats till segrare i USA-valet innan den inflytelserika amerikanska tidningen New York Times utnämnde Angela Merkel till ”den liberala väst-världens sista försvarare”, ett epitet som annars brukar vara reserverat för den amerikanska presidenten.

Från en rad håll har det hörts liknande tongångar – eller snarare förhoppningar – om att den 62-åriga konservativa tyskan ska kliva fram som en garant för de liberala värden som utmanas i spåren av valskrällen på andra sidan Atlanten, Brexitomröstningen och ett aggressivt Ryssland.

Hur hon personligen ställer sig till att axla den rollen är det få som vet. Men klart är att hennes medarbetare anstränger sig för att tona ned omvärldens förväntningar på förbundskanslern som ensam räddare av den liberala demokratin.

I linje med hur förbundskanslern hittills byggt sin framgångsrika politiska karriär fortsätter hennes administration att outtröttligt att betona vikten av samarbete, kompromiss och fördjupad europeisk integration. Det går tillbaka på en historisk erfarenhet av att Tysklands öde också är Europas öde.

– Vi tyskar får aldrig låta oss förvillas av de falska föreställningarna om att en lycklig framtid ligger i att som nation verka ensamt, sade förbundskanslern nyligen i sitt nyårstal till nationen, flankerad av den tyska flaggan och EU-flaggan.

Merkels retorik är således en antites till Donald Trumps slagord om att sätta det egna landet först (”America first”). Men att hoppas på att hon beredvilligt ska axla rollen som ”den liberala västvärldens sista försvarare” är att hoppas på för mycket.

”Merkel placeras på en piedestal som hon inte vill stå på. Hon tror på samarbete, dialog och kompromiss, inte på en modell med en ensam ledare som bestämmer utvecklingen i världen”, som den tyska tidningen Süddeutsche Zeitungs kommentator Thorsten Denkler uttrycker det.

Omvärldens beundran av Merkel sker samtidigt som kritikerskaran på hemmaplan växer. Efter snart tolv år på toppen sjunker hennes popularitetssiffror, hennes politik ifrågasätts och det högerpopulistiska partiet AFD går framåt med stormsteg. Den tyska tidningen Die Zeit sammanfattade nyligen den tudelade synen på förbundskanslern: ”Som tysk kansler har hon kanske regerat för länge, som ’världskansler’ däremot inte länge nog”.

Lina Lund lina.lund@dn.se DN s korrespondent “

DN SÖNDAG 29 JANUARI 2017

“ Astronauterna hyllas 50 år efter dödsolyckan

50 år har gått sedan tre astronauter omkom vid en träning inför den första bemannade uppskjutningen i det amerikanska månprogrammet. Nu hedras deras minne med en utställning på Cape Canaveral i Florida.

För första gången visas för allmänheten luckan till kommandomodulen där de tre astronauterna brändes till döds. Rymdstyrelsen Nasas utställning på Cape Canaveral invigdes på dagen 50 år efter den första dödsolyckan inom det amerikanska rymdprojektet.

Det var den 27 januari 1967 som astronauterna Virgil ”Gus” Grissom, Edward White och Roger Chaffee befann sig i kommandomodulen för en övning. Plötsligt började det brinna i kapseln, som fylldes med tjock rök. Astronauterna försökte förgäves öppna den tredelade luckan till modulen. Samtidigt körde räddningspersonal till startplattan för att bekämpa branden, men det gick inte tillräckligt snabbt. Grissom, Chaffe och White dog.

Efter den svåra olyckan upptäckte utredare flera fel i kapselns konstruktion Elen hade dragits felaktigt och kapseln var full av lättantändliga material.

Nasa gjorde ett dussintal förändringar som ledde till att luckan kunde öppnas på fem sekunder i stället för 90. Efter ett och ett halvt år fortsatte testflygningarna. I juli 1969 genomfördes den första bemannade månlandningen.

Nasas rymdprogram har senare drabbats av flera svåra bakslag. I januari 1986 omkom sju astro-nauter när rymdfärjan ”Challenger” exploderade 73 sekunder efter start på Cape Canaveral. I februari 2003 brann rymdfärjan ”Columbia” upp vid återinträde i atmosfären efter en 16 dagar lång rymdfärd. Sju astronauter omkom.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Första månlandningen 1969

Det amerikanska rymdprogrammet Apollo pågick åren 1961–1972, och hade som syfte att landsätta människor på månen.

Det lyckades första gången i juli 1969, då Neil Armstrong och Edwin ”Buzz” Aldrin tog de första stegen på månen.

Neil Armstrong var först ut från månlandaren och yttrade då de kända orden: ”Ett litet steg för en människa, ett stort steg för mänskligheten.”

Ytterligare tio astronauter kom att landa på månen innan projektet avslutades.

Apollos moderskepp bestod av en kommandomodul – en tre meter hög konisk kapsel där besättningen satt – och en servicemodul. Bärraket för månfärderna blev Saturnus V. Månlandaren var sju meter hög och vägde 15 ton.

Källa: Nationalencyklopedin “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“Barbariet firar triumfer

Amerika först, säger Donald Trump, om och om igen. Slagordet leder tankarna till ett annat citat, ur Rudyard Kiplings dikt ”The English Flag” från 1891: ”What should they know of England who only England know?”

De senaste dagarna har president Trump gjort flera utspel. Ett genererade tusentals rubriker och dramatiska pressbilder, ett annat passerade tyvärr besynnerligt obemärkt.

Beslutet att stoppa resenärer från Iran, Irak, Libyen, Somalia, Sudan, Syrien och Jemen orsakade kaos inte minst på flygplatser världen över. Det krossade också otaliga drömmar.

Att flytta till Amerika representerar något mycket mer, något oändligt djupare, än att korsa gränser och slå ner sina bopålar i ett nytt land. Det är visionen om Något Annat, att bli en ny människa, att ersätta förtryck med frihet, att äntligen uppnå sin fulla potential. Allt detta som varit USA, som gjort landet alldeles unikt, hotas nu att slås sönder av Donald Trump och hans hantlangare.

”Ge mig era trötta, era fattiga, era förtryckta massor...” lyder inskriptionen på Frihetsgudinnan, en syn i inloppet till New York som mer än någon annan förknippar USA med frihet och möjligheter. Ska den nu ersättas av bilden på president Trump som med sammanbitna läppar skriver under dekret som alltmer stryper landets gränser och i allt högre utsträckning förvandlar det till en självtillräcklig monolit?

Det andra utspelet kom i en intervju med ABC News, där presidenten öppnade för att godkänna tortyr som amerikansk förhörsmetod. Vi tar det igen: Presidenten anser att USA ska kunna använda tortyr. Rubrikerna blev som sagt färre och magrare här, och visst kan man förstå varför. Detta sa Trump redan under sin kampanj, och i intervjun medgav han också motvilligt att försvarsministern och CIA-chefen är tortyrmotståndare och att han tänkte lyssna på dem. Dessutom har landet åtskilliga gånger fått berättigad kritik för att man antingen själv vid olika tillfällen använt tortyr eller lejt ut hantverket på mindre nogräknade allierade.

Men skillnaden är enorm. I dag har USA alltså en president som sitter i tv och utan minsta samvetsbetänklighet deklarerar att han ”känner” att tortyr ”fungerar”. Detta trots överväldigande bevis för att så inte är fallet. Detta trots att hans administration alldeles nyligen fått ett brev signerat av 176 höga militärer som slår fast att tortyr är ”onödigt”, ”kontraproduktivt” och ”innebär ett övergrepp på vår nations kärnvärden”.

Det sistnämnda är förstås det viktigaste. Genom att glänta på dörren för tortyr ger Trump upp tanken på att man ska besegra sina fiender genom att vara bättre än de, inte genom att vara än värre. Han släpper in barbari och råhet i civilisationens finrum. Risken är att de blir mycket svåra att jaga ut igen.

USA har haft en särställning i världen på många sätt. Med alla sina brister har det ändå varit en garant för demokrati, frihet och rättsstatens principer. Landets realpolitik har långt ifrån alltid levt upp till denna bild. Men än mer har dess fiender överdrivit i sina försök att måla upp Washington som stor satan, som ansvarig för allt globalt ont.

Det har varit lätt att bemöta konspirationsteoretiker och USA-hatare genom att peka på vad alternativen bestått av, hur överlägset det amerikanska systemet varit de system som kritikerna själva förespråkat. Och genom att visa på landets enorma dragningskraft: Ni ser hur människor i miljontal och i århundraden har flockats till denna nation – så oerhört ondskefull och misslyckad kan den knappast vara.

Nu, i ett slag, har dessa fiender och kritiker fått ett betydligt lättare jobb. Jihadisterna som anklagar USA och hela västvärlden för att vara islamofobisk och idka någon sorts krig mot islam har fått helt nya argument. Fienderna till liberalism, kapitalism och globalisering kan skrockande säga att detta är vad de sagt om USA ända sedan 1968.

”Hur väl känner de England som bara England känner?” Den som vill sätta ”Amerika först” kan inte börja med att isolera Amerika från omvärlden. Det är lika kontraproduktivt som waterboarding av fångar. Det är att bortse från samarbetets synergier, det goda föredömets exempel, frihetens och öppenhetens magnetism. På många sätt har verkligen Amerika varit först under hela 1900-talet. Det är dit man har blickat för att se just ett föredöme, en ledare, en fyrbåk i mörkret.

Genom att slå sig för bröstet och skrika ”Amerika först” riskerar Trump i hög grad att motverka alla sina syften och att göra landet mindre relevant på den internationella scenen. Ingen gillar en egoist.

DN 30/1 2017 “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

”Risk att det folkliga stödet för EU snabbt undermineras”

“ En majoritet av medborgarna i EU är positiva till medlemskapet. Men förtroendet för EU:s institutioner minskar markant samtidigt som EU-medborgarnas positiva bild av EU försvagas. Stödet för EU-medlemskapet kan snabbt undermineras och omedelbara insatser krävs för att stärka tilliten, skriver fyra Europaforskare.

EU står inför existentiella utmaningar av aldrig tidigare skådat slag. Efter eurokrisen, Rysslands annektering av Krimhalvön, migrationskrisen och ”Brexit” väntar presidentval i Frankrike i vår där det inte går att utesluta att Marine Le Pen, ledare för det högerpopulistiska partiet Front National, kan avgå med segern. Därtill har Donald Trump precis tillträtt som amerikansk president vilket av allt att döma riskerar att USA framöver inte kommer att stödja transatlantiskt och europeiskt samarbete lika principfast som tidigare. Denna utveckling hotar EU:s sammanhållning när unionen som stark aktör i världen behövs som mest.

Tilliten mellan medlemsländers medborgare såväl som deras tillit till EU:s institutioner utgör kittet i den europeiska sammanhållningen. I en tid som präglas av ovisshet i omvärlden krävs det ett ännu större mått av ömsesidig tillit mellan medborgare i EU:s medlemsländer för att EU ska kunna hantera externa utmaningar. Men istället för tillit, ökar misstron när flera medlemsländer, såsom Ungern och Polen vägrar genomföra gemensamt fattade beslut om EU:s migrationspolitik. Att

några EU-länder så tydligt utmanar den grundläggande logiken i samarbetet är i många avseenden värre för EU:s fortlevnad än externa hot och risker.

Som en grundläggande förutsättning för att EU skall kunna hantera de kriser som unionen står inför under 2017 måste medlemsländernas befolkningar känna tillit till EU:s krishantering och ha en förvissning om viljan hos ländernas regeringar att gemensamt svara upp mot de utmaningar EU står inför. En till synes aldrig sinande ström av kriser och en blygsam ekonomisk tillväxt har dock tärt på den ömsesidiga tilliten i EU.

När tilliten sviktar i en politisk gemenskap som EU får ledarna svårare att finna lösningar på gemensamma problem. Samtidigt är det näst intill omöjligt att stärka EU:s handlingskraft och gemensamma politik om inte tjänstemän i nationella och europeiska myndigheter känner förtroende för varandra.

Hur illa ställt är det då med tilliten i EU? Den 20:e årgången av ”Europaperspektiv”, Tilliten i EU vid ett vägskäl som publiceras i dagarna tar upp frågan. Forskningen pekar på en paradoxal utveckling i tilliten till EU.

En majoritet av medborgarna i de flesta av EU:s medlemsländer stödjer sitt eget lands medlemskap i EU (2015 var över hälften av den svenska befolkningen positivt inställd till medlemskapet i EU), men förtroendet för EU:s institutioner har samtidigt minskat markant. Eurobarometerns undersökningar visar att Europaparlamentets förtroende hos EU:s befolkning minskade från 65 procent till 40 procent mellan 2007-2016. Samtidigt försvagades EU-medborgarnas positiva bild av EU från 52 procent till 34 procent under samma period. En tolkning som ligger nära till hands är att medborgarnas minskade tillit visar att stödet för EU-medlemskapet snabbt kan undermineras. Det krävs sålunda omedelbara insatser för att stärka tilliten.

Vad kan då EU göra för att råda bot på den brist i tillit till EU:s institutioner som många EU-medborgare uttrycker? Hur säkerställs EU:s förmåga att driva igenom gemensam politik? Vårt övergripande svar är att det blir av yttersta vikt för EU att slå vakt om grundläggande demokratiska och rättsstatliga principer. EU:s kriser handlar inte enbart om olika ekonomiska och politiska intressen. De har i allt högre utsträckning antagit formen av en kris för EU:s värdegemenskap.

Statsminister Stefan Löfvens initiativ till ett EU-toppmöte i Göteborg om jobb och tillväxt är lovvärt men medborgarnas tilltro till EU och dess institutioner återvinns inte enbart genom att EU förmås ”leverera” handfasta resultat i termer av ekonomisk utveckling eller en fungerande europeisk migrationspolitik. Det handlar lika mycket om att försvara grundidén om att öppna, demokratiska och samtidigt integrerade samhällen bäst gagnar människor som lever i EU.

Försök att driva på europeiskt samarbete genom att låtsas som om det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna och nationella myndigheter är större än vad som verkligen är fallet förvärrar EU:s kriser snarare än att avhjälpa dem. Olika nationella system med institutioner och praxis som vuxit fram under långa historiska processer tar tid att jämka samman. Balansen mellan harmonisering på europeisk nivå och respekt för nationella särarter måste omprövas

kontinuerligt. EU behöver framöver göra mindre på en rad områden, till exempel inom straffrättsligt samarbete eller socialpolitik, i syfte att stärka medlemsländernas och medborgarnas förtroende. Samtidigt behöver man göra mer inom områden där medborgarna förväntar sig att EU ska spela en större roll, till exempel inom miljö-, utrikes-, och säkerhetspolitik. Att tydligt avgränsa EU:s verksamhetsområden kan paradoxalt nog visa sig vara ett effektivt sätt att stärka tilliten till EU.

I en tid när tilliten till EU:s institutioner står på spel är det glädjande att svenska regeringsföreträdare tar behovet av ökad kunskap om EU hos folkvalda på allvar. Denna uttalade ambition och investering i tillit omfattar individer och grupper på regional och lokal nivå, arbetsmarknadens parter och lärare på skolor som utbildar framtidens beslutsfattare och opinionsbildare. En god kunskap om EU är grundbulten för en konstruktiv debatt om Europapolitikens utformning. Vi menar att det allvarliga läge som EU nu befinner sig i högsta grad även påkallar en höjd beredskap hos svenska politiker och samhällsföreträdare. Var finns en strategi ämnad att stärka EU:s handlingskraft för att möta de svåra utmaningar som unionen står inför?

Forskningen visar att tilliten är av central betydelse för europeisk integration. Mot bakgrund av hotet om en vittrande europeisk union till följd av brist på tillit till dess institutioner föreslår vi att det inrättas ett särskilt råd med målet att inom de kommande tolv månaderna ta fram en europeisk framtidsstrategi i samråd med företrädare från regeringen, riksdagen, och representanter från statliga, privata och samhälleliga instanser. Rådets huvuduppgift blir att lägga fast strategiska riktlinjer för hur Sverige ska förhålla sig i EU-samarbetet under den kommande femårsperioden med den nya politiska karta som uppkommit genom Brexit, protektionistiska strömningar och den nya politiska ledningen i USA. Strategin skall ge förslag på hur tilliten mellan regeringar, förvaltningar och befolkningar i Europa ska stärkas och tydligt kommuniceras inom – såväl som utanför – Sveriges gränser.

Antonina Bakardjieva Engelbrekt, professor och redaktör, Svenska nätverket för Europarättsforskning
Niklas Bremberg, fil dr, redaktionssekreterare Europaperspektiv
Anna Michalski, docent och redaktör, Svenska nätverket för Europaforskning i statsvetenskap
Lars Oxelheim, professor och redaktör, Svenska nätverket för Europaforskning i ekonomi “

“ **Bakgrund. Europaperspektiv**

Årets bok, ”Tilliten i EU vid ett vägskäl, innehåller bidrag av ledande svenska forskare inom ekonomi, juridik och statsvetenskap

Publiceras av universitetens nätverk i Europaforskning.

Lanseras 1 februari på Norra Latin i Stockholm “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“ Stoppet möts av protester

President Donald Trumps beslut att stoppa medborgare från vissa länder, och samtliga flyktingar, från att resa till USA får hård kritik och har mötts av protester i en rad städer.

Trots Donald Trumps försäkran att regeringen varit ”fullständigt förberedd” stod myndigheter och personal på de internationella flygplatserna i USA och runt om i världen, till stora delar oförberedd när förbudet fick effekt i helgen. Sveriges utrikesminister Margot Wallström kommer att kalla upp USA:s högste diplomat under måndagen för att få ett förtydligande i frågan.

Under det första dygnet kvarhölls 109 resenärer på flygplatser i USA. På söndagen satt fortfarande ett tjugotal av dessa frihetsberövade.

På söndagen stod det dock klart att ingen av dessa kommer att sändas tillbaka till de länder de reste från. Detta sedan presidentens beslut överklagats av federala domare i tre delstater.

Beslutet innebär att de som har giltiga visum för tillfället inte får skickas ut ur USA.

Tusentals människor demonstrerade i helgen i New York, Orlando, Boston, Philadelphia, Atlanta, Seattle, Chicago och Washington DC mot inreseförbudet. Och kritiken mot presidentens beslut kommer från såväl republikanskt som demokratiskt håll. Ordföranden för den civilrättsliga organisationen ACLU, Anthony Romero, kallar förbudet ”för ett brott mot konstitutionen” och borgmästaren i New York, demokraten Bill de Blasio, kritiserade ordern i en intervju på söndagen:

– Presidentens order gör ingen skillnad på dem som har ett grönt kort, om du arbetar för ett amerikanskt företag eller om du har tjänstgjort för den amerikanska armén. Att kvarhålla människor utan någon egentlig orsak och att enbart göra undantag för dem som inte är muslimer, det är oamerikanskt, sa de Blasio till CNN.

Kanadas premiärminister Justin Trudeau svarade på USA:s beslut i ett Twitterinlägg: ”De som flyr förföljelse, terror och krig – kanadensarna kommer att välkomna er, oavsett vilken tro ni har. Mångfald är vår styrka. Välkomna till Kanada.”

Storbritanniens Labourledare Jeremy Corbyn går så långt att han vill stoppa president Trumps kommande statsbesök:

– Jag ställer mig inte positiv till att han kommer hit, inte så länge inreseförbudet fortfarande gäller. Det vore fullständigt fel, säger Jeremy Corbyn i en intervju med tv-kanalen ITV på söndagen.

Vita huset har förnekat att presidentens order riktas mot muslimer.

– Det är inte ett förbud riktat mot muslimer och det fungerar mycket bra och smidigt, sa Trump i helgen.

New Yorks tidigare borgmästare och i dag rådgivare till president Trump, Rudy Giuliani, sa på söndagen att när han fick uppdraget av Trump att skapa regler som skulle leda fram till det som i dag fungerar som ett tillfälligt inreseförbud så presenterades det för honom som ”ett muslimförbud”.

Giuliani menar att de sju länder som nu drabbas av reseförbudet har valts ut för att ”de är områden i världen som utgör en fara för oss”.

En annan som reagerat starkt på USA:s förbud är den svensk-iranske statsvetaren Trita Parsi, grundare av National Iranian American council och bosatt i USA:

– Det är katastrofalt att man nu bedömer människor som hot och säkerhetsrisker, inte utifrån det de har gjort, utan efter religion och var de är födda. Om vi skulle organisera vårt samhälle efter dessa principer då kunde vi lika gärna ha förlorat andra världskriget, säger han till DN.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se

Clas Svahn clas.svahn@dn.se

“ Fakta. Detta innebär beslutet

President Trump undertecknade ordern klockan 20.42 svensk tid i fredags. Ordern innebär:

Stopp för alla flyktingar att ta sig till USA under 120 dagar.

Stopp för flyktingar från Syrien att komma till USA på obegränsad tid.

Stopp för medborgare från Iran, Irak, Libyen, Somalia, Sudan, Syrien och Jemen att resa till USA.

Undantag från reglerna kan göras om säkerhetstjänsterna så bedömer.

Omkring 130 miljoner människor påverkas av Donald Trumps beslut. “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“ Reglerna ett sätt att ge kärnväljarna vad de vill ha

Analys. New York. Donald Trumps nya invandringsregler orsakade omedelbart kaos och ett globalt ramaskri. Ett brutalt juridiskt slag väntar mellan människorättsorganisationer och Vita huset. Efter omfattande protester mot Trumps beslut drog Vita huset tillbaka en del av reglerna på söndagen.

Tiotusentals amerikaner samlades i helgen på flygplatser i USA för att demonstrera mot Donald Trumps nya invandringsregler. Förbudet mot flyktingar och invandring från sju länder i Mellanöstern och Afrika har orsakat en storm av protester i USA och över hela världen. Människorättsorganisationer rustade upp för ett rejält krig, som kommer att pågå så länge Trump är president.

Sent på natten till söndagen vann man en liten men viktig seger mot Trump. Då stoppade en federal domare i New York en del av Donald Trumps kontroversiella förbud.

På söndagen drog Vita huset även tillbaka den kontroversiella regel som förbjöd även dem med giltiga arbetstillstånd att komma till USA. För människorättsorganisationerna som stämt Trump och de tiotusentals demonstranterna som protesterat under helgen var det en viktig delseger, men för flyktingar och resenärer från de sju länderna som omfattas av Trumps förbud kommer det att förbli svårt att komma in i USA. Den här helgen får i stället ses som början på ett juridiskt slag som kommer att fortsätta under Trumps tid vid makten.

Dessutom kommer vi att få se interna politiska stridigheter mellan olika statliga myndigheter, som är oense om hur man ska hantera Trumps regler. Departementet för inrikes säkerhet, DHS, sade på söndagen att man kommer att fortsätta implementera reglerna, eftersom man hävdar att nationens säkerhet står på spel. Säkerhetspolitiska experter ifrågasätter dock det argumentet och påpekar att ingen medborgare från länderna i fråga har utfört en terroristattack i USA sedan 2001. Experter på terrorismbekämpning tror snarare att förbudet ökar risken för nya terroristattacker.

Men för Trump måste man se det här beslutet som ett sätt att tillfredsställa kärnväljarnas önskemål. Under Trumps valkampanj var det här ett centralt löfte. Han framställde IS som ett existentiellt hot mot USA och beskrev ett förbud av flyktingar och invandrare från Mellanöstern som en akut åtgärd i kampen mot terrorrörelsen.

Trumps beslut har kallats oamerikanskt. Det strider onekligen mot den bild som USA länge har försökt presentera för omvärlden.

På Frihetsgudinnan i New York kan man läsa en vädjan om att USA ska vara ett land som tar emot de som flyr från väldens krisdrabbade områden: ”Give me your tired, your poor, your huddled masses yearning to breathe free”, rader från en dikt av poeten Emma Lazarus. USA:s förste president George Washington sade att USA ska välkomna ”inte bara de välbärgade och respektabla, utan även de förtryckta och förföljda från alla länder och religioner”.

Men det finns åtminstone två historiska paralleller till Trumps beslut. 1882 genomförde USA:s regering The Chinese exclusion act, som förbjöd all kinesisk invandring. 1941, i reaktion mot det japanska angreppet på Pearl Harbor, sattes 110 000 amerikaner med japanskt ursprung i koncentrationsläger i åtta delstater i västra USA, där det sista koncentrationslägret var i drift ända fram till 1946.

Under demonstrationerna mot Trumps nya inreseregler under helgen syntes amerikaner med japanskt ursprung som höll i skyltar med texten ”Aldrig igen”.

1965 genomförde USA:s president Lyndon B Johnson en omfattande invandringspolitisk reform, som gjorde det avsevärt lättare för invandrare från utomeuropeiska länder att komma hit. Innan dess kom tre av fyra invandrare till USA från Europa. Sedan 1965 har nio av tio invandrare varit utomeuropeiska.

För Donald Trumps anhängare är de nya invandringsreglerna ett försök att vända på den här utvecklingen. Många av dem oroar sig för att USA håller på att bli ett land där vita är i minoritet (vilket, enligt demografiska prognoser, förväntas inträffa någon gång på 2040-talet).

Donald Trump insåg, till skillnad från många andra i det republikanska partiet, att det fanns en politisk kraft bakom dessa idéer. Här har Steve Bannon, som nu är Trumps chefsstrateg, haft en nyckelroll. Bannon är den person i Trumps administration som mest entusiastiskt har samarbetat med europeiska högerpopulister och han tycks ha insett att de vann val genom att måla upp en hotbild utifrån. Trump har nu inte bara importerat samma retorik till USA, utan även börjat verkställa denna vision i landets invandringsregler.

I helgen fick vi se de omedelbara konsekvenserna. På flygplatser i USA greps mellan 100 och 200 personer för att de anlände med pass från något av de sju länder som omfattas av förbudet.

Människorättsgrupper oroar sig inte obefogat för att Trumps beslut kommer att leda till nya trakasserier mot muslimer i USA. Sedan presidentvalet har USA redan sett en våg av trakasserier mot muslimer och etniska minoriteter. Förra veckan attackerades en flygvärdinna klädd i slöja av Robin Rhodes, en 57-årig man från Massachusetts,

inne i flygbolaget Deltas medlemslounge på JFK-flygplatsen. Mannen började sparka kvinnan, hånade hennes muslimska tro och skrek ”Trump kommer att köra ut er allihopa”.

Över hela USA har antalet rasistiska hatbrott tredubblats sedan presidentvalet och även i New York, en stad där de flesta invånare är stolta över sin tolerans och sina liberala värderingar, har hatbrotten ökat med 43 procent, enligt poliskåren.

Helgens kaos innebär att vi för första gången sedan presidentvalet hört omfattande kritik mot Trump även från hans eget parti. Jeff Flake, republikan i Arizona, kallade de nya invandringsreglerna oacceptabla. Dick Cheney, före detta vicepresident, sade förra året att Trumps förslag ”går emot allt vi står för som land”.

De två mäktigaste republikanerna i kongressen har däremot inte kritiserat beslutet. En talesperson för Paul Ryan, Republikanernas talman i representanthuset, försvarade de nya invandringsreglerna och förnekade att de hade att göra med religion. Mitch McConnell, partiets ledare i senaten, har varit tyst.

Den mest högljudda protesterna kommer från demokrater i USA:s storstäder.

Marty Walsh, borgmästare i Boston, var en av många som höll ett tal med stormande kritik mot Trump under helgen:

– Jag vill säga till alla som känner sig hotade och otrygga att ni är säkra här i Boston. Vi lovar att göra allt för att beskydda er, sade Walsh.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

”Nu har en man bestämt att jag är en terrorist”

“ Skådespelaren Bahar Pars missar med stor sannolikhet Oscarsgalan i Los Angeles. Doktoranden Oscar Manouchehrian från Lund kommer inte i väg till en ögonkonferens i Baltimore senare i vår. Tusentals svenskar riskerar att drabbas av den nya lagen i USA som försvårar resor för personer med dubbelt medborgarskap.

För skådespelaren Bahar Pars har den senaste veckan varit omtumlande. Först kom beskedet att filmen ”En man som heter Ove”, där Bahar Pars spelar en av huvudrollerna, nominerats till en Oscar. Sedan stoppade USA:s president Donald Trump inresor för människor med rötterna i sju länder i Mellanöstern och Afrika. Bahar Pars är född i Iran och tolkar själv beskedet som att hon inte kan resa till USA trots att hon har ett tioårsvisum i sitt svenska pass.

– Jag har skämtat om att någonting sådant här skulle kunna hända, men jag blev ändå väldigt förvånad. Jag har gått och funderat på vilka kläder jag skulle bära och så inträffar något hemskt som påverkar människor i hela världen.

Bahar Pars är upprörd och helgens händelser har satt i gång massor av tankarna.

– Att jag missar en glittrig gala är egentligen inte så viktigt. Det som händer nu är på riktigt. Det här är ett sätt för USA att bygga murar. Det är rasism och rasism är jättefarligt. Nu är det viktiga att vi kämpar emot. Strukturer som människor byggt upp under lång tid är nu på väg att raseras på några dagar, säger Bahar Pars.

– Vilket blir nästa steg? Just nu känns det som upptakten till ett krig. Väldigt mycket står på spel i hela världen. USA har varit drömmarnas land, uppbyggt av människor från hela världen.

De nya reglerna för inresor till USA har också fått Bahar Pars att fundera över sin egen identitet.

– Jag blir ledsen när jag plötsligt inte får vara den jag själv tycker att jag är. Jag är gift med en svensk man och jag har ett svenskt barn men själv kan jag aldrig bli svensk. Nu har en man bestämt att bara för att jag är muslim och född i Mellanöstern är jag terrorist, säger Bahar Pars.

I fredags skickade forskaren och doktoranden i molekylärbiologi Oscar Manouchehrian in en visumansökan till amerikanska ambassaden. Flygbiljetten till Baltimore är redan bokad, men nu inser Oscar Manouchehrian att han sannolikt inte kan vara med på ögonkonferensen om några månader. Han är född i Lund, men har både svenskt och iranskt medborgarskap.

– Jag har haft i bakhuvudet att det här kunde hända. Det blev en kalldusch att amerikansk inrikespolitik påverkar mig, men det är naturligtvis värre för de människor som under helgen har blivit strandade på flygplatser.

Oscar Manouchehrian tycker att det urskiljningslösa beslutet från USA blir missriktat.

– Jag vill sprida min forskning och knyta kontakt med kollegor som forskar om mänskliga sjukdomar. Det borde inte ligga i någons intresse att stoppa utbyte mellan forskare. Jag hoppas att inte andra länder får för sig att införa liknande restriktioner.

Asghar Nosrati leder Iranska riksförbundet i Sverige. Hemma hos honom har telefonen ringt hela söndagen. Många som är oroliga. I Sverige bor mellan 50 000 och 60 000 iranier med dubbelt medborgarskap.

– Jag har säkert fått hundra samtal. Människor som planerar att resa till USA och inte vet vad som gäller, säger Asghar Nosrati.

Han tycker att de nya reglerna är mycket orättvisa.

– Hur kan en mamma som reser med två små barn behandlas på samma sätt som misstänkta terrorister. En person har fattat ett beslut som påverkar många miljoner människor i hela världen.

Iranska riksförbundet ska på måndagen skicka ett brev till utrikesminister Margot Wallström (S) med krav på att utrikesdepartementet, UD, upplyser USA:s ambassad om hur stora problem de amerikanska reglerna innebär.

Margot Wallström beklagar USA:s agerande i ett skriftligt uttalande till DN.

”Det här beslutet ökar misstro och motsättningar mellan människor. Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt undan krig och konflikter. Det är alla länders solidariska ansvar att hjälpa dem, även USA:s”, skriver utrikesministern.

Enligt Wallström finns flera otydligheter och hon efterlyser förtydliganden från den amerikanska -administrationen.

Även flygbolaget SAS ser fram emot att oklarheter om vad som gäller vid dubbelt medborgarskap reds ut. SAS uppmanar resenärer som är osäkra om vad som gäller att kontakta den amerikanska ambassaden.

Enligt presschefen Fredrik Henriksson går dit inte att säga om några av SAS resenärer redan nu har stoppats som en följd av de nya reglerna.

– Vid incheckningen stäms resenärernas pass av mot de amerikanska myndigheternas data. Om resenären inte är behörig att resa in i USA kommer det upp som ett meddelande. Vi får dock inte veta vilken orsaken är, säger Fredrik Henriksson.

UD rekommenderar personer som är osäkra på de nya visumbestämmelserna att vända sig till USA:s ambassad.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se
TT”

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“Kvinnorna förlorare i Turkiets utrensning

Ankara. Kvinnorna har blivit de stora förlorarna i Turkiets utrensning. Över hälften av de folkvalda parlamentariker från det prokurdiska partiet HDP som fängslats är kvinnor. Många kvinnliga väljare har förlorat sin röst. Drabbade HDP-ledmöter tror att kvinnorna blev ett för stort hot.

– Det är klart att detta är en attack mot kvinnorna. Kvinnorna är de som virkar livet och håller samman allt. Genom historien har kurdiska kvinnor kämpat hårt och det vet regimen. Vi är ett hot, säger Leyla Birlik, parlamentariker för det prokurdiska partiet HDP.

När vi möter henne sent på kvällen har hon precis anlänt till Ankara. Dagen därpå ska hon till parlamentet för första gången sedan hon släpptes ur fängelset den 4 januari. Hon hade då suttit fängslad i två månader misstänkt för att vara medlem i och propagerat för terrorstämplade kurdiska rebellgruppen PKK. Enligt henne handlar det främst om att hon deltog vid begravningen av sin svåger som var med vid barrikaderna i den krigshärjade staden Sirnak som ligger i de kurdiska delarna av Turkiet.

– Får jag inte lov att sörja? Det är bara ett sätt att få bort oss från politiken, säger hon.

För mindre än två år sedan hyllade många det prokurdiska partiet HDP och de två partiledarna Selahattin Demirtas och Figen Yüksekdag. Partiet hade då för första gången passerat 10-

procentspärren till parlamentet och ansågs föra kurdiska och andra minoriteters röst. HDP hade också betydligt högre andel kvinnliga representanter eftersom det genomgående i organisationen använt sig av dubbelt ledarskap med en man och en kvinna på alla viktiga positioner.

Men i efterdyningarna av det misslyckade kuppförsöket den 15 juli där tusentals gripits eller sparkats misstänkta för att vara Gülenanhängare förlorade samtliga parlamentariker immuniteten. Efteråt har det i första hand drabbat HDP.

I början av november förra året greps 13 HDP-parlamentariker och vid denna tidnings pressläggning är tio fortfarande fängslade. Senare har dessutom mängder av HDP-ledare gripits på regional och lokal nivå. Så sent som i går greps partiets talesman Ayhan Bilgen. Bland de gripna finns de två partiledarna Selahattin Demirtas och Figen Yüksekdag som nu riskerar 142 respektive 83 år i fängelse.

Flertalet är misstänkta för terroristpropaganda för kurdiska PKK, att vara medlemmar i en terroristorganisation eller för att ha förnedrat president Recep Tayyip Erdogan eller regeringen. Många kritiker tror snarare att det handlar om att ta bort ledamöter som är kritiska till de föreslagna lagändringarna som ger presidenten mer makt.

Men flera HDP-medlemmar som DN är i kontakt med säger att det också är ett slag mot kvinnorna. Av de 13 gripna parlamentarikerna var sju kvinnor. Enligt HDP är det kännetecknande för samtliga gripande. Totalt är 60 procent av de frihetsberövade HDP-medlemmarna runt om i landet är kvinnor.

– Genom att plötsligt säga att delat partiledarskap är illegalt blir kvinnorna störst offer. De försöker skrämma bort kvinnorna från makten, säger en av de advokater som regelbundet besöker parlamentarikerna i fängelset.

– Figen Yüksekdag och de andra gripna kvinnorna har dessutom betydligt hårdare isolering än de manliga och har ingen möjlighet att kommunicera utåt, säger advokaten, som vill uttala sig anonymt.

På Figen Yüksekdags kontor i Ankara möter vi HDP-ledamoten Burcu Çelik Özkan som även hon är misstänkt för terroristpropaganda. Hon säger också att gripandet slår mot kurder i allmänhet och mot kvinnor i synnerhet.

Kvinnor har även under undantagstillståndet vågat sig ut och protestera mot lagändringar som skulle försämra villkoren för kvinnor.

– Kvinnor ändrar en hel situation bara genom att vara med i ett rum, i ett sammanhang. Det skrämmer män, säger hon.

På parlamentet några kilometer bort möter vi advokaten och HDP-ledamoten Bedia Özgökçe Ertan, också hon misstänkt för terroristpropaganda. Misstankarna handlar, enligt henne, om ett tal hon höll vid internationella kvinnodagen. Hon sade att ingen skulle skadas på någon sida av barrikaderna och syftade på pågående strider i flera kurdiska städer. Det räckte för att hon skulle misstänkas stötta PKK.

– Det är bara en ursäkt. Polisanmälningen är hemsk att läsa som advokat. De vet att kvinnor är fundamentet och tar man sönder

fundamentet rasar hela byggnaden, och det är vad de är ute efter, säger hon.

I en annan parlamentsbyggnad har ledamoten Fatma Kaplan Hürriyet från det största oppositionspartiet, socialdemokratiska CHP, sitt kontor. Hon håller med men säger att arresteringarna inte bara handlar om HDP utan att de berör betydligt fler. Anklagelserna skiljer sig men alla regimkritiska drabbas vilket ofta är kvinnor. Hon pekar dessutom på att misstänkta kvinnor får utstå ett större socialt stigma.

– De som inte fängslas blir i stället socialt isolerade. Grannar och vänner vänder dem ryggen på ett tydligare sätt än hur det drabbar männen, säger hon.

Men Ravza Kavakaci Kan som är ledamot för regeringspartiet AKP håller inte med.

– Nej, detta handlar inte om kön utan om att HDP vägrade infinna sig i rätten för att svara på frågor om anklagelserna som alla de andra. Eftersom de inte infann sig greps de och utreds för misstänkta terroristkopplingar, säger hon.

Mutlu Civiroglu som är analytiker av kurdisk politik i Washington säger att få tror att det handlar om riktiga terroristanklagelser utan att det är politiskt motiverade arresteringar. Och oavsett om gripandena var riktade specifikt mot kvinnor eller ej så blir konsekvensen ett slag mot kvinnorna, kanske allra mest mot de som röstade på HDP.

– Intentionen var nog att få bort kurder. Men kvinnorna drabbas av det. Och regimen, som uppmuntrar en mer traditionell kvinnoroll, kan ha ogillat att HDP hade så många kvinnliga ledare, säger Mutlu Civiroglu.

Paul T Levin, chef för Institutet för Turkietstudier vid Stockholms universitet, säger att gripanden skett på grund av misstänkta kopplingar till PKK men han tror att gripanden av HDP-ledamöter framför allt beror på att de är ett politiskt hot. Ett av målen kan vara att HDP inte ska passera 10-procentspärren vid nästa val.

– Konsekvensen kan bli att det blir färre kvinnor inom politiken eftersom HDP har haft många kvinnliga representanter, säger han.

Samtliga av de HDP-kvinnor som DN är i kontakt med säger att de inte tänker vika sig eftersom kvinnorna i landet behöver representanter i parlamentet. Leyla Birlik, som hävdar att hon fortfarande har sviter efter den hårda behandlingen i fängelset, skakar på huvudet och säger att det som sker i Turkiet just nu – terrorattentat genomförda av såväl IS som PKK och det misslyckade kuppförsöket – är en last för alla medborgare. Mer än någonsin behövs det kvinnliga representanter inom politiken. De är en del av en möjlig fred.

– Men män är rädda för kvinnor. Till och med IS är rädda för att dödas av en kurdisk kvinnlig soldat. Det är samma sak när det gäller politik. Vi är för starka. Men vi fortsätter så länge vi kan, säger hon.

Terese Cristiansson “

“ Bakgrund. Försök till statskupp misslyckades

Den 15 juli 2016 genomfördes ett kuppförsök som slogs ned efter att president Recep Tayyip Erdogan kallat ut folk på gatorna för att protestera.

Regeringen anklagade snabbt Gülenrörelsen för att ligga bakom kuppförsöket och har bett den amerikanske presidenten Trump att utlämna dess ledare Fetullah Gülen till Turkiet snarast.

Efter kuppförsöket utlystes undantagstillstånd. Hundratusentals personer som misstänktes ha kopplingar till Gülen sparkades från sina jobb och tiotusentals greps. Mängder av företag och institutioner stängdes. Bland de frihetsberövade finns många regimkritiska journalister och författare. Frihetsberövandena handlar inte bara om misstänkta kopplingar Gülen, utan även om kopplingar till den kurdiska väpnade gruppen PKK – eller förnedring av regeringen.

I efterdyningarna förlorade parlamentariker sin immunitet och strax därefter genomfördes en mass-arrest.

Parallellt har regeringspartiet AKP och nationalistpartiet MHP lagt fram ett lagförslag i parlamentet som ändrar konstitutionen till presidentstyre. Ändringarna har röstats genom och i början av april kommer det genomföras en folkomröstning.

Fakta. HDP

Folkens demokratiska parti (HDP) bildades 2012 och är sedan 2015 det är tredje största partiet i parlamentet. Partiet är prokurdiskt och profilerar sig som ett vänsterparti för landets minoriteter.

I valet i juni 2015 fick HDP 13 procent av rösterna och tog sig för första gången över parlamentets tioprocentsspärr. Det innebar också att regeringspartiet AKP förlorade sin majoritet i parlamentet. I nyvalet i november fick de 10,7 procent. AKP fick då egen majoritet igen, dock inte tillräckligt för att ändra konstitutionen.

HDP använder sig av delat partiledarskap och leds av kurdiske Selahattin Demirtas samt turkiska Figen Yüksekdag. Sedan november är de frihetsberövade liksom flera andra ledamöter och lokala ledare.

Majoriteten av de gripna är anklagade för att föra terroristpropaganda eller medlemmar i en terroristorganisation, det vill säga kurdiska PKK som sagt sig ligga bakom en rad terroristattacker i Turkiet.

HDP har förnekat direkta kopplingar till PKK och offentligt kritiserat terroristattentat som PKK eller utbrytargruppen TAK genomfört. “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“ Hamon blir vänsterns kandidat

Paris. Den radikale vänsterpolitikern Benoît Hamon blir Socialistpartiets kandidat i presidentvalet i Frankrike. Det återstår att se om han kan göra en lika remarkabel framryckning där som han lyckats med i vänsterns primärval.

Socialistpartiet i Frankrike har tagit ett rejält kliv vänsterut i och med segern för Benoît Hamon i söndagens primärval. Hamon fick omkring 59 procent av rösterna, långt före förre premiärministern Manuel Valls, som tillhör högerflygeln i partiet och bara fick omkring 41 procent av väljarstödet.

– Benoît Hamon är nu den kandidat som representerar vår politiska familj. Jag önskar honom lycka till, sade Manuel Valls på kvällen.

En kort stund senare klev Benoît Hamon upp på scen framför jublande anhängare.

– Min övertygelse är att när vi nu ställs inför en privilegierad, konservativ höger och en destruktiv extremhöger, har vårt land behov av en vänster som ser världen som den är, inte som den var, och som kan erbjuda en eftersträvansvärd framtid, sade Benoît Hamon.

Den 49-årige Hamon var fram tills nyligen relativt okänd i Frankrike. Han har varit ordförande för det socialistiska ungdomsförbundet MJS på 1990-talet, tillhör vänsterfalangen inom partiet och var under en kort period utbildningsminister fram till 2014 då han lämnade regeringen i protest mot Manuel Valls högergir i den ekonomiska politiken.

I primärvalet har tonen mellan Valls och Hamon varit hård, för att inte säga bitter. Men Hamon tog tidigt initiativet genom en rad konkreta reformförslag.

Bland annat vill han minska antalet elever i alla skolklasser och skapa en antidiskrimineringspolis för att hjälpa unga med arabisk eller afrikansk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden. Det mest uppmärksammade förslaget är dock det om en medborgarlön, som först ska omfatta ungdomar mellan 18 och 25 år och sedan höjas till 750 euro och utvidgas till hela befolkningen.

Enbart denna sista reform beräknas kosta 350 miljarder euro, och Manuel Valls har gång på gång attackerat Hamon för att inte ha en tydlig finansiering av den, annat än lösa utfästelser om höjd förmögenhetsskatt och en framtida skatt på robotar.

Problemet för Valls är dock att han varit så nära associerad med den sittande socialistregering och dess dåliga facit: låg tillväxt och en arbetslöshet som envist hållit sig kvar kring 10-procentstrecket.

När DN på söndagen besökte en vallokal i det 20:e arrondisementet i Paris var det också tydligt att många väljare ville se ett nytt ansikte med nya idéer.

– Med det bagage Valls bar på efter tiden som premiärminister kunde jag inte rösta på honom. Jag tror och hoppas att Hamon kan samla

vänstern runt sig och att vi kan få en vänsterkandidat som på allvar kan stå upp mot Marine Le Pen och François Fillon, sade den 26-åriga studenten Natacha Mahri.

När Benoît Hamon nu går in i valrörelsen inför presidentvalet i april gör han det i ett rejält underläge. Enligt en opinionsmätning som tidningen Le Figaro publicerade på söndagskvällen har Hamon stöd av 15 procent av väljarna, långt efter de främsta kandidaterna: Nationella frontens Marine Le Pen (25 procent), den traditionella högerns François Fillon (22 procent) och mittenkandidaten Emmanuel Macron (21 procent).

Dessutom har den radikala vänsterns Jean-Luc Mélenchon stöd av 10 procent. Benoît Hamon sträckte på söndagskvällen ut en hand till Mélenchon och De grönas kandidat Yannick Jadot, för att få dem att sluta upp i en gemensam satsning mot presidentposten.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“Fakta. Primärvalet

Med drygt hälften av rösterna räknade fick Benoît Hamon 59 procent, medan förre premiärministern Manuel Valls fick omkring 41 procent av väljarstödet.

Valdeltagandet var enligt Socialistpartiet omkring två miljoner röstande, betydligt fler än i den första omgång som hölls för en vecka sedan. “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“Fillon anklagas för förskingring

Paris. Favoriten i det franska presidentvalet, högerkandidaten François Fillon, skakas av nya korruptionsanklagelser. Enligt tidningarna Mediapart och le Journal du Dimanche ska Fillon ha förskingrat hundratusentals kronor åren 2005–2007, då han var senator.

Fillon ska enligt tidningarna ha skrivit ut checkar till sig själv på 200 000 kronor (21 000 euro), statliga pengar som var öronmärkta för att avlöna assistenter till honom.

Utbetalningarna tros vara kopplade till den svarta kassa som ska ha existerat i den franska senaten under en rad år. I den samlades statliga pengar som blivit över från de 7 000 euro som avsatts till varje senators stab och sedan misstänks en del ha slussats tillbaka till senatorerna själva.

Sedan 2013 pågår en polisutredning om misstänkt förskingring. Hittills har fem personer, varav tre senatorer, delgivits olika brottsmisstankar.

Utredarna fokuserar på utbetalningar som skett mellan 2009 och 2013, men den så kallade svarta kassan tros ha existerat sedan åtminstone 2003. Enligt Mediapart och le Journal du Dimanche var François Fillon en av de senatorer som drog nytta av den.

Fillon och hans kampanjstab avböjde på söndagen att kommentera de nya uppgifterna, eller kallade det inofficiellt för en gammal story.

Under helgen har Fillon dock försökt bemöta uppgifterna om att hans fru, Penelope Fillon, fått upp till fem miljoner kronor i lön som hans assistent i parlamentet, trots att hon knappt satt sin fot där.

– Som av en slump är det bara tre månader kvar till valet när de försöker blåsa upp en skandal. Genom att ge sig på Penelope försöker de bryta ned mig. Men jag är inte rädd för någon. Om ni vill attackera mig, så gör det öga mot öga, attackera inte min fru, sade François Fillon vid ett valmöte i Paris på söndagen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Opinionen

François Fillon är den traditionella högerns kandidat i presidentvalet i Frankrike, som hålls den 23 april. I opinionsmätningarna inför valet har Fillon fram till nyligen varit storfavorit till segern, tätt följd av extremhögerns kandidat Marine Le Pen. Mittenkandidaten Emmanuel Macron ligger på tredje plats i mätningarna. “

DN MÅNDAG 30 JANUARI 2017

“Jesper Högström: Orwells ”1984” är en roman om minnesförlust och samtidens tyranni

Det är det bortglömda språket som väcker Winston Smith. Mitt i tillvaron på Informationsministeriet vaknar han ur en dröm och upptäcker att han har ett okänt namn på sina läppar: Shakespeare. Han möter en gammal man som minns en meningslös barnramsa om Londons kyrktorn och känner hur orden väcker något till liv inom honom, som han hade glömt existerade: ”Here comes a candle to light you to bed, here comes a chopper to chop off your head”.

Det är lätt i dagar som dessa att tänka på George Orwell och ”1984”. Det lär vara den mest sålda boken på Amazon i USA den senaste veckan. Och det är inte svårt att förstå varför, svårt att inte se parallellerna mellan Orwells ”Nyspråk” och USA:s nyinstallerade president med sina ”alternativa fakta”.

Men George Orwell skulle ha varit den förste att påpeka det: Donald Trump inte är ensam. Winston Smith skulle genast ha känt igen sig i Twitterspråkets värld där det är Hatvecka hela året, där språket bara är till för att manipulera och kategorisera, där meningsmotståndare alltid har en dold agenda och varenda människa egentligen bara lobbar för sin egen priviligierade grupp (som kan heta ”PK-eliten” och som kan heta ”vita heterosexuella män”.)

Han skulle känt igen sig i en värld där det går tusen humanister som kan rabbla ”maktkritiska” teorier på en som kan en dikt av Anna Maria

Lenngren utantill. Han skulle känt igen sig i en värld där skribenter och tidningar har blivit sina egna propagandacentraler, där det finns en ständig strävan att reducera språket, att beröva det sina historiska rötter, göra om det till terminologi och politiskt tillhygge. Till det Orwell kallade ”Nyspråk”.

Det är lätt att göra en Nyspråksvariant av George Orwell också, en förenklad propagandist som myntade slagkraftiga termer: storebror, tankebrott, dubbeltänk. Alla de amerikaner som nu läser ”1984” för första gången kommer att upptäcka något annat: fönstren som öppnas ut från den hopplösa värld han skildrar och som uttrycks av ett språk som är rikare, mer mångtydigt och avsiktslöst än politikens och propagandans.

I drömmen som Winston Smith drömmer i romanens början kommer en kvinna mot honom och kastar av sig sina kläder. Det betydelsefulla i den gesten är inte att den väcker Winstons åtrå, utan att den är så bekymmerslös, lika självklar som ordmagin i en barnramsa – ”Med sin grace och sin sorglöshet tycktes den radera ut en hel kultur, ett helt tankesystem, som om Storebror och Partiet och Tankepolisen alla kunde förintas fullständigt av en enda magnifik gest”.

Det är den gesten han genast förknippar med ”den gamla tiden”, med Shakespeare. ”1984” är en roman om samtidens tyranni, om en minnesförlustens värld där nuet är det enda som existerar och historien inte är värd någonting – den är borta, den är oändligt formbar, den kan alltid göras om efter ”samtidens” behov och krav på relevans. Där man lätt kan förneka det man sade i går, därför att ingen minns det längre. Där språket är dött och där ingen minns att det någonsin varit annorlunda.

Jesper Högström litteratur@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Läge för en mittfältare

Säga vad man vill, det råder i alla fall ingen brist på alternativ och kontraster i det franska presidentval som avgörs i maj. Startfältet är nu klart. Där finns en marknadsliberal beundrare av Thatcher, en socialistisk utopist, en revolutionär marxist och en främlingsfientlig populist. Möjligen har det just därför uppstått ett vinnarhål i mitten.

Kampanjen har hittills varit full av överraskningar. Fransmännen har blivit sökare, de letar efter färska ansikten och perspektiv. Den sittande socialistpresidenten François Hollande ställer inte ens upp för omval, eftersom hans förtroendesiffror är erbarmliga. Övriga gamla bekantingar är också ute.

Marine Le Pen från Nationella fronten är undantaget. Hon leder loppet inför första omgången, samlar stadigt en fjärdedel av väljarna och går sannolikt vidare till finalen. Hennes plattform är invandrarfientlig och bakåtsträvande, ut med EU och Nato, in med protektionistiska murar.

Hon har gjort sig av med en del rasistisk bråte och inkorporerat vänsterpopulistiska löften om bidrag. Som andra partier i samma genre attraherar fronten desillusionerade arbetarväljare, och den hoppas på draghjälp från Trump och Brexit. Men Le Pen är ingen nykomling, och tidigare valresultat indikerar att stödet har gränser.

Favorit till att möta Le Pen i slutrundan har till de senaste dagarna varit det borgerliga partiet Republikanernas François Fillon. Han

sopade hem primärvalet efter en formidabel spurt och med planer på radikala ekonomiska reformer för att bryta Frankrikes långvariga stagnation. De offentliga utgifterna ska ned, arbetsmarknads-lagarnas djungel rensas, pensionsåldern höjas, 35-timmarsveckan förlängas.

Men när det såg som ljusast ut briserade Penelopegate. Fillon har i åratal haft frun anställd, med en rundlig lön betald av skattemedel. Det är inte olagligt att anlita släkten, tvärtom vanligt bland franska politiker, men det är osäkert om hon har uträttat något arbete. Utredningarna lär inte bli klara före valet, men skadan kan vara skedd. Fillons image som hederlig karl har fått sig en smäll, och den som utfäster sig att kapa statsutgifter ska helst inte själv slösa med dem. Republikanen måste skyndsamt hitta ett hållbart försvar. En tröst i bedrövelsen är att Le Pen har ägnat sig åt liknande kreativ bokföring.

Socialistpartiet röstade för sin del i helgen fram Benoît Hamon som sin presidentkandidat, vilket ser ut som politiskt självmord. Precis som Fillon trotsade Hamon prognoserna och vann överlägset mot en traditionell social-demokrat. Han uppfyller vänsterflygelns alla drömmar, till exempel medborgarlön åt alla. Var de över 350 miljarder euro det kostar ska komma ifrån är dunkelt, men både robotar och legaliserad cannabis ska beskattas.

Djup splittring kännetecknar partiet. Förra valrörelsens vänstergodis slutade i haveri när det omsattes i praktiken. Hollande gjorde en nödvändig U-sväng, men övertygade ingen och utlöste en revolt i leden. Hamon tillhörde de kritiker som fick sparken ur regeringen.

Vänsteryttern Hamon möter också konkurrens av Jean-Luc Mélenchon, som stöds av bland annat Kommunistpartiet. De får dela på en krympande skara väljare, och ingen av dem lär överleva rond ett.

Om det är upptaget på flankerna är det ganska ledigt på mittfältet. Där har den oberoende Emmanuel Macron placerat sig. Han var ekonomiminister ett par år i Hollandes regering, och behöll sin popularitet trots att han skötte en kontroversiell arbetsmarknadsreform. Han ger ett sympatiskt och modernt intryck. Frågan är vad han egentligen står för, och om han har kraft att bygga om det franska välfärdssamhället på det sätt som krävs. Ett detaljerat program är utlovat till i slutet av februari.

Macron kan vara den store vinnaren på att socialisterna har valt excentrikern Hamon, och kan dessutom hoppas på att norpa högerväljare som deserterar från Fillon. Men Macron har ingen partiapparat att luta sig mot, och kommer att utmålas som medansvarig för Hollandes politik.

Ekonomin ser ut att bli den viktigaste frågan i valet, men integration och terrorism kommer att kämpa om utrymmet. Nya attentat kan raskt förändra stämningen.

Opinionsmätningarna säger än så länge att både Fillon och Macron lätt skulle besegra Le Pen i slutrundan. Men Fillon riskerar att självdestruera och Macron kan visa sig ha organisatoriska brister när det hårdnar till. Marine Le Pen som president vore en katastrof för Frankrike och ett hot mot EU:s överlevnad. Det är bara att hoppas att väljarna inser faran.
DN 31/1 2017 “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Demokrater tar strid mot inresestoppet

Washington/Stockholm. Tusentals människor fortsatte på måndagen att protestera mot Trumpadministrationen. I kongressen förbereds lagstiftning, företag tar avstånd från immigrationspolitiken och gåvorna flödar till organisationer för medborgerliga rättigheter.

Protesterna mot Donald Trumps administration och exekutiva order om inresestoppet fortsatte i en rad städer runt om i USA men också i andra länder runt om i världen, detta för andra dagen i rad.

– Den massiva mobilisering som amerikanerna visar är otroligt betydelsefull. Det gäller att nå en kritisk gräns så att stödet för Trump rämnar, säger Trita Parsi, svensk-iranier och sedan många år bosatt i USA, där han är ordförande för National Iranian American council.

Han säger att NIAC, liksom många andra organisationer, nu arbetar på parallella fronter för att motarbeta Trump.

På måndagskvällen försvarade Vita husets pressekreterare Sean Spicer inreseförbudet vid en presskonferens:

– 109 personer stoppades men 325 000 kom in. Det är tråkigt att några fick vänta lite. Och en majoritet av folket håller med presidenten. Vi kommer att få rätt i detta. Det finns folk som vill oss illa och som vill komma in i landet.

Men hundratals andra har också hindrats från att resa från sina länder till USA. Bland annat har Öster-rike stoppat 300 ickemuslimska flyktingar från Iran som var på väg till USA.

Kritiken mot president Trumps beslut har varit hård från en rad länder och från demokratiskt håll förbereds i den amerikanska senaten nu åtminstone två lagförslag för att motverka inreseförbudet – det ena för att upphäva det, det andra för att begränsa presidentens makt på immigrationsområdet, vilket skulle ge kongressen större inflytande över besluten.

Senatorerna hoppades kunna presentera förslagen redan sent under måndagen. Huruvida de överlever en omröstning är oklart, mot bakgrund av Republikanernas majoritet. Också en rad republikaner är bekymrade över Trump-administrationens framfart, som helt strider mot det brukliga.

Vid midnatt mot tisdagen svensk tid planerade kongressdemokraterna vidare en demonstration utanför Högsta domstolen.

”Som medlemmar av kongressen svär vi högtidligt att stötta och försvara USA:s konstitution, Demokraterna har för avsikt att hedra denna ed genom att bekämpa den icke-konstitutionella orättvisan hos ett muslimförbud”, skrev Demokraternas ledare i representanthuset, Nancy Pelosi, i en uppmaning till sina partivänner.

På rekordkort tid har organisationer för medborgerliga rättigheter sett en rekordstor tillströmning av nya medlemmar och ekonomiska gåvor. Under helgen tog den största av dem, ACLU, emot runt 20 miljoner dollar, en summa fem gånger större än vad organisationen brukar få under ett helt år.

Även inom näringslivet har reak-tionerna varit kraftfulla. En rad bolag – från Microsoft, Apple och Facebook till Uber och Tesla – har tagit avstånd från Trumps order, som bland annat gäller ett tillfälligt inreseförbud för personer från sju muslimska länder. Teknikbolag i Silicon Valley har uppmanat anställda med resplaner att stanna i USA, om de befarar att de kan drabbas av beslutet, och Google har lanserat sin största insamlingskampanj någonsin för att samla in fyra miljoner dollar till fyra organisationer som arbetar med flyktingfrågor.

Även om Vita huset gjorde justeringar i beslutet, bland annat i fråga om de personer som har ett ”green card”, vidhåller administrationen att ordern är korrekt och något som en stor andel amerikaner vill ha. Vita huset insisterar på att det med den exekutiva ordern inte har haft för avsikt att porta muslimer, utan att skydda USA mot terrorism. Ingen har dödats i USA genom ett brott utfört av en terrorist från de sju länderna.

Beslutet hade förberetts i en mycket liten krets närmast Trump under flera veckor. Andra, inklusive myndighetschefer som i normala fall skulle ha konsulterats, togs på sängen när beslutet var fullbordat.

– Framöver bör förändringar av den här typen samordnas bättre med de myndigheter som ska genomföra dem, och med kongressen, så att vi är säkra på att det blir rätt – och inte underminerar vårt lands trovärdighet medan vi försöker rätta till dem, kommenterade ordföranden i utskottet för nationell säkerhet, Texaspolitikern Michael McCaul till The Wall Street Journal.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

“Fakta. Domare till Högsta domstolen väntas bli utsedd

President Donald Trump undertecknade under sin första vecka en rad presidentordrar, beslut han kan fatta utan att gå genom kongressen. De har hittills gällt bland annat handel, energi- och miljöpolitik och invandring.

Fredagens tillfälliga inreseförbud för personer från sju länder, Syrien, Iran, Irak, Jemen, Libyen, Somalia och Sudan, samt ett totalstopp för flyktingar från Syrien, har väckt starkast reaktioner.

På måndagen undertecknades bland annat en order om att varje ny reglering måste kompenseras med att två andra tas bort.

På tisdagskvällen, amerikansk tid, väntas Trump i direktsänd tv tillkännage sitt val av domare i Högsta domstolen, där en stol står tom sedan nästan ett år tillbaka.

Utnämningen är en livstidsposition som får enorm betydelse. Trump väntas föreslå en mycket konservativ jurist, ett namn som ska godkännas av kongressen. Demokraterna har lovat att förhala utnämningen. “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Silicon Valley brakar samman utan invandrad arbetskraft

Kommentar. Trumps inreseförbud är på kollisionskurs med allt som Silicon Valley står för och behöver. Men det lär knappast störa Trumps kärntrupper.

USA:s internetjättar har ställt sig på kö för att fördöma Donald Trumps inreseförbud och flyktingstopp. Google, Microsoft, Apple, Facebook, Tesla, Airbnb, Twitter – under helgen blev det nästintill obligatoriskt för sådana bolag att ta ställning.

De varierade i tonläge, från lätt problematiserande (”oroande”, sa Facebooks Mark Zuckerberg) till rasande (”så oamerikanskt att det smärtar oss alla”, enligt Netflix vd).

Mest jagad blev Travis Kalanick, vd på taxitjänstbolaget Uber. Medan vanliga taxibilar i New York slutade trafikera JFK-flygplatsen i protest, fortsatte Uber att köra som vanligt.

Dessutom gjorde konkurrenten Lyft hårda uttalanden mot Trump medan Uber höll en lägre profil. Det blev startskottet en nätkampanj där tidigare kunder raderade appen och stängde sina konton. #DeletingUber, som kampanjen kallades, var knappast omfattande nog att störa företaget ekonomiskt. Men det blev en pr-mässig huvudvärk.

Kalanick kröp till slut till korset, lovade tre miljoner dollar till förare som hade hamnat i knipa och kallade Trumps politik ”orättvis”.

Så ser en ny ordning ut. Att sätta sig upp mot presidenten är det nya normala. Att inte göra det är att utmärka sig.

I sak är det inte förvånande. Silicon Valley och andra kluster som Seattle-området drivs ekonomiskt av invandring. Människor från hela världen kommer dit för att jobba och för att starta företag. Storbolagen behöver kunna rekrytera dem, regionerna som helhet berikas av allt de bidrar med.

Till viss del är det alltså egen-intresse som talar. Mark Zuckerberg, Bill Gates och en rad andra lanserade redan för flera år sedan kampanjen FWD.us för att reformera migrationslagarna. Mottagandet blev dock svalt, eftersom den mest tolkades som ett sätt för företagen att kunna anställa duktiga och billiga programmerare.

Man måste fråga sig om reaktionerna hade blivit desamma om förbudet bara hade gällt flyktingar. Nu blev det delvis en akut företagsfråga. Googles vd Sundar Pichai var bland de första att höja rösten när han bad 200 anställda, som tillfälligt var på resa, att omedelbart återvända till USA. Annars fanns risken att de inte skulle lyckas ta sig tillbaka, varnade han.

Men det är inte hela förklaringen. Protesterna rimmar också väl med en grundsyn som de flesta i teknikvärlden omfamnar: För globalisering och – utan att vara allt för radikal – en positiv syn på internationell rörlighet.

Sergey Brin, en av Googles grun-dare, dök upp vid protesterna på San Francisco-flygplatsen. Han är själv född i Moskva och har berättat att det var antisemitism som drev hans familj till USA på 1970-talet.

– Jag är här för att jag är en flykting, ska han ha sagt på flygplatsen men avböjde i övrigt kommentarer eftersom han var där som privatperson.

Så drivkrafterna bakom de enstämmiga protesterna kan ha dubbel bakgrund. Dels insikten om att Silicon Valley skulle braka samman ekonomiskt utan invandring, dels att stängda gränser och isolation ses som något vämjeligt och bakåtsträvande.

Samtidigt behöver det inte vara något problem för Trump. De som ser honom som en förkämpe för gräsrötter mot en rik, korrupt elit kan snarare få vatten på sin kvarn.

Att man stöter sig med miljardärerna i Silicon Valleys finaste områden hamnar knappast på minuskontot för hans kärntrupper. Liksom Hollywood för dem är en symbol för den världsfrånvända nöjeseliten är området kring San Franciscobukten dess motsvarighet i en digital era.

Oavsett den saken har många av profilerna öppnat plånboken och inte bara munnarna. En lång rad har donerat pengar till medborgarrättsorganisationen ACLU. Bara Google avsatte två miljoner dollar i en särskild fond. Det lär dröja innan Trump får nya vänner i teknikvärldens topp.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se Techredaktör “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Ambassaden: Var vänlig och kom inte hit

Flera hundra tusen personer bosatta i Sverige berörs av inrese-förbudet till USA. På måndagen framförde regeringen stark kritik mot USA. Samtidigt lade USA:s ambassad ut ett meddelande på sin webbplats med budskapet ”kom inte hit”.

Det har varit oklart hur Donald Trumps presidentdekret drabbar svenska medborgare med dubbelt medborgarskap i Iran, Irak, Libyen, Somalia, Sudan, Syrien eller Jemen. Enligt USA:s ambassad i Sverige kommer inga visum att utfärdas till personer med medborgarskap i de berörda länderna under 90 dagar.

”Om du är medborgare i något av de här länderna, var vänlig och boka inte något visummöte och betala inga visumavgifter just nu”, skriver ambassaden på sin hemsida.

”Om du redan har ett inbokat möte, var vänlig och kom inte. Du kommer inte att få komma in på ambassaden eller konsulatet”, står det vidare i meddelandet.

USA:s chargé d’affaires var på måndagseftermiddagen uppkallad till ett möte med tre topptjänstemän på UD. Mötet skedde på begäran av utrikesminister Margot Wallström.

– Regeringen förväntar sig att de som reser med ett svenskt pass ska kunna resa in i USA, och beklagar att det fortfarande råder oklar-heter kring tolkningen av de nya reglerna, skrev Utrikesdepartementet efter mötet.

En av de drabbade är doktoranden Oscar Manouchehrian som skickade in en visumansökan i fredags. Han kommer nu att missa en ögonkonferens i Baltimore.

– Det borde inte ligga i någons intresse att stoppa internationellt utbyte mellan forskare. Det är så vi jobbar, jag brukar resa till USA minst en gång om året, säger han.

I december 2015 bodde 156 000 människor i Sverige som endast var medborgare i något av de sju länderna. Till detta kommer många svenskar med dubbelt medborgarskap, men det finns ingen statistik över den gruppen.

Enligt Asghar Nosrati på Iranska riksförbundet i Sverige, bor det mellan 50 000 och 60 000 iranier med dubbelt medborgarskap här.

– Vi var på väg att skriva till utrikesminister Margot Wallström och be om hjälp. När jag hörde henne prata i tv förstod jag att det var onödigt. Hon är ju lika upprörd som vi, säger Asghar Nosrati.

Hans telefon har ringt oavbrutet sedan i söndags morse. Många som planerat att resa i vår är oroliga.

– Jag förstår om ett land vill stoppa brottslingar från att komma in, men det här beslutet handlar om kollektiv bestraffning och diskriminering.

Personer som berörs av förbudet och som har bokat en flygbiljett med SAS före den 28 januari får enligt företagets presschef Fredrik Henriksson pengarna tillbaka.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Trumps reseregler kan slå mot svenska företag

De nya resereglerna som president Donald Trump har infört ställer till problem för svenska företag. På många håll undersöker man nu om anställda har fastnat på sin resa eller inte längre är välkomna i USA. En del har tvingats ställa in sina USA-resor.

Donald Trumps inreseförbud från sju länder väcker oro och ställer till krångel för svenskt näringsliv.

– Jag skulle ha åkt till USA i går, men valde att stanna hemma. Det kändes onödigt om jag bara skulle åka dit och vända. Nu får vi ha möten via datorn i stället, säger Farhad Saeidi, ordförande för mjukvaruföretaget Comsol.

Han är invandrad till Sverige från Iran och en av grundarna av mjukvaruföretaget Comsol som syssel-sätter 460 anställda, varav 150 i USA. Normalt åker han tre fyra gånger om året till USA. Nu stannar han hemma tills han är helt säker på att släppas in i landet. Han konstaterar att det bara är att anpassa sig, men oroar sig för ytterligare begränsningar.

– Att inte kunna resa är tråkigt och känns orättvist, men det kan vi leva med. Vi kan ju ha möten via internet. Det som skulle vara värre för oss är om det införs tullar och andra handelshinder och jag oroar mig för

hur resten av världen påverkas av allt större fientlighet mot människor i Mellanöstern.

Sigbritt Karlsson, rektor för KTH, är oroad över hur inreseförbudet kommer att påverka framtida forskningssamarbeten. De senaste fem åren har KTH haft över 50 betalande studenter från Iran. Hur många forskare och studenter som har dubbelt medborgarskap vet man inte. På måndagsförmiddagen fick två studenter som skulle vara med på en gruppresa till USA ställa in sina resplaner och en nydisputerad forskare som erbjudits en tjänst i USA får nu stanna i Sverige.

– Det här skapar ett grundläggande hinder för akademiskt utbyte och bryter mot själva grundpelaren, att tanken är fri. Inom forskning och utveckling är vi mobila, så har det varit ända sedan medeltiden, att man delar med sig av kunskap och har ett utbyte. Det här kan också få inverkan på våra samarbeten med näringslivet, säger Sigbritt Karlsson.

Telekomjätten Ericsson har anställda med rötter i olika delar av världen och många är på resande fot eller involverade i olika samarbetsprojekt i USA.

– Den information vi har hittills är att inga av våra medarbetare är strandsatta. Vi undersöker det vidare. Än är det för tidigt att säga hur detta påverkar oss konkret, säger Minako Nakatsuma Olofzon på Ericssons informationsavdelning.

I ett uttalande konstaterar Ericsson: ”Som exportföretag med liten hemmamarknad och med verksamhet i 180 länder är internationella affärer och fri rörlighet viktiga principer. Det är dock för tidigt att spekulera i vad den nya administrationens beslut kommer att betyda.”

Skanska har runt 11 000 anställda i USA. De flesta av dem är lokal personal, men företaget utesluter inte att det finns anställda som påverkas av de nya reglerna och företaget är kritiskt till vad som pågår.

– Vi är för öppenhet och om du begränsar inresor för medborgare med dubbelt medborgarskap är det otroligt olyckligt, säger Edvard Lind, presschef på Skanska.

Svenska Truecaller har ett kontor i USA. Dit kan en av företagets grundare, Nami Zarringhalam med rötter i Iran, inte resa just nu.

– Vi följer utvecklingen, men efter-som det är oklart med detaljerna är det för tidigt att säga vad som kommer att hända. Alla undrar förstås vad som kommer att ske, säger Kim Fai Kok, informationschef på Truecaller.

Också Svenskt Näringsliv är oroat över utvecklingen.

– Det är bekymmersamt. Vi eftersträvar öppenhet och utbyte. Det är viktigt för handelsrelationerna att man kan röra sig så lätt som möjligt, säger Peter Isling, presschef på Svenskt Näringsliv.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se
Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta. Detta innebär presidentordern
Donald Trump talade under valkampanjen om att införa ”extrem granskning” av personer som reser in i USA, i synnerhet från muslimskt dominerade länder. I fredags skrev han under en presidentorder som konkretiserar vad han menade:

Inreseförbud under minst tre månader för medborgare från sju länder: Iran, Irak, Libyen, Jemen, Somalia, Sudan och Syrien. Det är samma länder som listas som ”särskilt oroväckande” i en visumlag från förra året. Sammanlagt gäller det generella inreseförbudet 134 miljoner människor.

Departementet för inrikes säkerhet får 30 dagar på sig att slå fast vilka länder som inte lämnar ”adekvat information” om medborgare som ansöker om visum till USA. Det betyder att fler länder kan fogas till förbudslistan.

Stopp för allt flyktingmottagande under fyra månader. Under tiden ska de redan stränga kontrollerna av asylsökande ses över för att skärpas ytterligare. För flyktingar från Syrien gäller stoppet tills vidare.

Antalet flyktingar som man tidigare sagt ska tas emot under 2017 ska mer än halveras från 110 000 till 50 000.

Religiöst förföljda flyktingar ska prioriteras, förutsatt att de tillhör en minoritetsreligion i landet de flyr från. Det betyder att kristna från muslimskt dominerade länder kan få asylansökningar godkända samtidigt som muslimer inte får det.

Utrikesministern, ministern för inrikes säkerhet och cheferna för den federala polisen och underrättelsetjänsterna instrueras att utveckla nya, stärkta immigrationsprocedurer. Skälet är att säkra att inga potentiella terrorister eller andra personer med fientliga avsikter kommer in. “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Ministern välkommen – men inte privat

Som minister får han resa till USA men som privatperson riskerar det att bli stopp. Civilminister Ardalan Shekarabi (S) är en av många svenskar med dubbelt medborgarskap som kan nekas inresa till USA.

I helgens presidentorder från Donald Trump framgår att de nya hårdare inresereglerna inte gäller ”vissa resor i officiella regeringssyften (certain travel for official governmental purposes)”. Utrikesdepartementet tolkar det som att såväl ministrar som deras medarbetare ska kunna resa till USA även om de har dubbelt medborgarskap.

Men för några kan de nya reglerna ändå innebära problem. Civilminister Ardalan Shekarabi tillbringade sina första år utanför Teheran och är vid sidan av sitt svenska medborgarskap även medborgare i Iran. Det betyder att han som privatperson kan nekas inresa i USA eftersom Iran finns på listan över länder vars medborgare tillfälligt ska stoppas. Om han reser som minister kommer han in i landet.

– För min del blir den absurda situationen att jag kan resa in i USA i tjänsten med mitt diplomatpass, men jag kan inte resa till USA med mitt privata pass, säger Ardalan Shekarabi.

Han understryker att det fortfarande är mycket som är oklart kring vad som gäller men att budskapet som sänds ut är upprörande.

– Om det är så att inreseförbudet omfattar människor med dubbelt medborgarskap så innebär det en direkt diskriminering mot en stor grupp svenska medborgare.

Han hoppas att USA snarast klarar ut vad som gäller för personer med dubbelt medborgarskap.

– Osäkerheten som det här skapar får enorma politiska och sociala effekter. Men det får också ekonomiska konsekvenser i den globaliserade världen där många har sitt ursprung i ett annat land än det de bor i. Bara det faktum att en amerikansk administration – om det nu är så – fattar beslut som gör skillnad på svensk och svensk, och som aktivt utifrån ett etniskt ursprung diskriminerar människor, är allvarligt för relationerna mellan Europa och USA, säger Ardalan Shekarabi.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Sveriges önskepartner i EU snart än mäktigare

Analys. Angela Merkel leder EU:s mest inflytelserika medlemsland och hon är ett slags informell ledare för hela unionen. Snart ändras också EU:s röstregler och Tysklands formella möjlighet att bestämma fördubblas, men det lär inte räcka för att ändra EU:s flyktingpolitik.

Det är en mäktig EU-ledare som i dag besöker Stockholm.

Angela Merkel har ingen formell EU-titel, men Tysklands förbundskansler har utan tvivel en helt central position i unionen. Det kan mätas på flera sätt.

Tysklands befolkning är störst, ekonomin är starkast och alla andra länder i EU vill helst av allt ha en nära relation med Tyskland.

Tankesmedjan European council on foreign relations visar i en rapport att övriga EU-stater föredrar samarbete med Berlin före alla andra länders regeringar.

Det gäller också Sverige, som har Tyskland högst upp på listan över önskepartner i EU.

Under de senaste årens många EU-kriser har Angela Merkel dessutom spelat en avgörande roll.

Det var Angela Merkel som försäkrade att Grekland minsann inte skulle sparkas ut ur eurosamarbetet, det var Merkel som anförde samtalen om Ukraina och det var hon som förhandlade fram migrationsavtalet med Turkiet.

För ett år sedan, i början av 2016, verkade hon dock rätt skakad. Den fortsatta strömmen av flyktingar till Grekland via Turkiet utsatte EU-samarbetet för stark inre press.

Merkel fick intern kritik i Tyskland, men utmanades också öppet av länder i östra EU som ville få stopp på flyktingströmmen till nästan varje pris.

”Inte någon gång sedan Berlinmurens fall har Tyskland har varit så isolerat i EU som under våren 2016”, skriver forskarna i rapporten från European council on foreign relations.

Merkels lösning blev att tala med Turkiets dåvarande premiärminister Ahmed Davutoglu på tu man hand. Först försökte hon också få med sig Sverige och ett antal andra stater i en koalition av ”villiga EU-länder”.

Sverige och övriga medlemmar skulle lova att ta emot stora mängder syriska flyktingar från läger i Turkiet i utbyte mot att regeringen i Ankara hindrade flyktingbåtarna över Egeiska havet.

Så blev det inte. Stefan Löfven ville inte ge Merkel ett sådant löfte.

Det migrationsavtal som hela EU ställde sig bakom i mars 2016 innebar i stället att EU bland annat skulle ta emot en syrisk flykting från läger i Turkiet för varje flykting som skickades tillbaka från Grekland till Turkiet.

Denna komplicerade ekvation har i praktiken inte lett till resultat, men avtalet med Turkiet stoppade flyktingbåtarna över Egeiska havet. Det räddade i sin tur Angela Merkels position som informell ledare i EU.

Snart kommer också Tyskland rent formellt att ha en ännu starkare position i EU.

Från och med mars 2017 gäller nya röstregler i rådet, när EU-ländernas regeringar samlas för att fatta beslut.

Tidigare hade de stora EU-länderna – Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien – lika många röster i rådet, trots att Tyskland efter murens fall och återföreningen mellan öst och väst var störst av alla.

Frankrike bromsade under många år röstregler som tog hänsyn till Tysklands storlek, men regeringen i Paris gav till slut med sig. EU:s Lissabonfördrag introducerade nya regler som har införts successivt och ska gälla fullt ut från och med mars i år.

De nya bestämmelserna innebär att Tysklands röstvikt i rådet fördubblas, från drygt åtta procent av rösterna till drygt sexton. Sveriges inflytande minskar i stället något, från knappt tre till knappt två procent.

Utan stöd av andra kan alltså Tyskland fortfarande inte bestämma hur det blir i EU. Och den stora frågan under våren är: Räcker den tyska styrkan för att ändra EU:s flyktingpolitik?

Sannolikt inte. Frågan står högt upp på EU:s dagordning och kommer säkert upp under tisdagens samtal mellan Angela Merkel och Stefan Löfven.

Men motståndet är starkt. Inte ens om Tyskland och Sverige lyckas samla tillräckligt många länder bakom ett nytt beslut är det säkert att flyktingmottagningen blir mer gemensam.

Hittills har Ungern, Polen och andra länder i öst helt enkelt struntat i att följa tidigare beslut om flyktingpolitiken. De verkar inte ens bli särskilt nervösa av att utmana Tysklands förbundskansler.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Svalt intresse för besöket från tyskt håll

Angela Merkels Sverigebesök i dag kommer att kretsa kring frågor om teknisk innovation och EU:s framtid. Men i Tyskland är intresset för förbundskanslerns Sverigeresa magert.

Angela Merkels Sverigebesök sker samtidigt som det politiska läget i omvärlden präglas av stor oro, med nya utspel från Donald Trump, en stundande Brexit och många människor på flykt. Det speglar även de frågor som står på agendan när Angela Merkel träffar statsminister Stefan Löfven i Rosenbad under tisdagen. Samtalen kommer att kretsa kring EU:s framtid, säkerhet och migration, uppger regeringskansliet. De båda regeringscheferna deltar senare under dagen i ett seminarium om teknisk utveckling inom industrin.

Merkel kommer under sina timmar i Sverige även att träffa näringslivsminister Mikael Damberg (S), som inför besöket presenterat en svensk-tysk satsning på elektrifierade vägar. Samtalet kommer sannolikt att beröra den infekterade fejden mellan den tyska staten och statliga Vattenfall som efter beslutet om att avveckla kärnkraften stämt den tyska staten. Men om det sägs inget i de officiella utskicken inför mötet.

Att Angela Merkel, vars ställning i världspolitiken är starkare än någonsin tidigare, kommer till just Sverige är en fjäder i hatten för Stefan Löfven och hans regering. Tyskland är sedan tidigare en av Sveriges viktigaste handelspartner och relationen blir ännu viktigare när Storbritannien lämnar EU. I ett utspel (DN 30/1) har EU- och

handelsminister Ann Linde (S) gjort klart att Tyskland nu är Sveriges viktigaste allierade.

Men i Tyskland, där intresset för Sverige i allmänhet är stort, har det stundande Sverigebesöket väckt ringa intresse. Ingen av de stora tidningsdrakarna har – vid denna tidnings pressläggning – uppmärksammat förbundskanslerns resa norrut. Inte ens tabloidtidningen Bild hade noterat hennes stundande lunch med det svenska kungaparet.

På hemmaplan ligger fokus just nu inte på Merkel utan på hennes huvudmotståndare i parlamentsvalet i höst, socialdemokraten och den tidigare talmannen i EU-parlamentet Martin Schultz, som meddelat att han kandiderar till posten som förbundskansler. Efter att han i söndags kväll frågats ut i tv-programmet ”Anne Will”, där han skämtsamt jämförde sig själv med Barack Obama, anser många bedömare att Schultz faktiskt har en reell chans mot den mångåriga förbundskanslern. Får de rätt kan tisdagens Sverigebesök bli hennes sista som Tysklands ledare.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Ny lag om bosättningar en rävsax för Netanyahu

Jerusalem. Israels parlament, knesset, väntas på tisdagskvällen eller senast i morgon, onsdag, legalisera bosättares byggen på privat palestinsk mark. Det rör sig om den kanske mest kontroversiella lagen i landets historia, och en svår påfrestning för Israels utrikesrelationer.

Förspelet har varit ett politiskt drama laddat med motsägelser. Premiärminister Benjamin Netanyahu, som till varje pris vill slippa lagstifta om detta, har lagt fram lagförslaget. Enligt Netanyahus egen bedömning vore legalisering av markrov förödande och skulle kunna leda till åtal av israeliska ledare vid brottmålstribunalen i Haag. Men bosättarpartiet Judarnas hem och extremistfalangen inom hans eget parti Likud, rusiga av storslagna löften från Vita huset, driver den försvagade premiärministern framför sig. Netanyahu kan blockera lagen, men varje tvekan från hans sida skulle rendera honom anklagelser för bristande patriotism och engagemang för Israels land.

Netanyahu, som hotas av tre olika korruptionsåtal, hoppas att Högsta domstolen (HD) ska rädda honom genom att underkänna lagen.

– Att legalisera brott vore en oerhörd skamfläck för oss. Låt oss hoppas att HD stryker ett streck över lagen, säger förre HD-ordföranden Eliahu Matza:

Problemet för Högsta domstolens del är att extremisterna i knesset gjort det till en vana att driva igenom måttlösa lagförslag som skulle skada Israel internationellt – i trygg vetskap om att HD sedan avstyr

det hela. Men då detta sker flyger extremnationalisterna HD i strupen och beskyller det för att sätta demokratin ur spel. En vanlig dekal på israeliska bilar är ”Stoppa HD:s diktatur!”

Den 8 februari, har HD slagit fast, måste regeringen vräka 40 familjer som bosatt sig på privat palestinsk mark i bosättningen Amona, nordöst om Ramallah på Västbanken. Bosättarna, som utgör en viktig del av både Likuds och extremistpartiernas primärvalsväljare, kräver att deras politiker stoppar vräkningen.

Regeringen ordnade med flyttning till en kulle intill Amona men även denna, har det visat sig, tillhör palestinska privatpersoner och den kompromisslösning som skönjdes har spruckit.

Även om den nya lagen träder i kraft påverkar den inte HD:s beslut om Amona. Sist en regering försökte flytta på bosättare, just i Amona 2005, urartade det hela till svåra våldsamheter, där bosättarna lyckades inpränta i politikerna att det är lugnast att inte konfrontera dem. Netanyahu vet att en blodig kalabalik i Amona skulle kosta honom poäng bland många nationalist-väljare. Att stoppa det aktuella lagförslaget skulle kosta honom ännu fler poäng.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Bakgrund.

Den nya lagen, om den antas av knesset, skulle legalisera flera hundra bosättar-bostäder i ett tjugotal av de bosättningar som är erkända av Israels regering.

De mest radikala nationalisterna vill legalisera ytterligare tusentals bostäder i de omkring hundra ”piratbosättningarna”, samhällen som upp-rättats på palestinsk mark utan regeringens tillstånd. “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ 27-åring gripen för dådet i Quebec

Sex personer sköts ihjäl och 17 skadades vid ett attentat mot en moské i staden Quebec i Kanada. En 27-årig student har gripits som misstänkt för dådet. Enligt Kanadas premiärminister Justin Trudeau handlar det om ett terrorbrott.

Skottlossningen inträffade på söndagskvällen lokal tid, när ett 50-tal personer befann sig i moskén i stadsdelen Sainte-Foy.

En svartklädd gärningsman stormade in i rummet under bönen och började skjuta urskillningslöst bland moské-besökarna.

Sex personer dödades och 17 skadades. För fem av de skadade var läget kritiskt på måndagskvällen, enligt polisen i Quebec. Strax efter attentatet ringde en 27-årig student till larmtjänsten: Han sade att han mådde dåligt och erkände brottet.

Två män greps av polisen, men den ena släpptes sent på kvällen. Motivet bakom attentatet är inte känt. Både polisen och premiär-minister Justin Trudeau kallar händelsen för ett terrordåd.

”Vi fördömer denna terrorist-attack på muslimer i ett center för tillbedjan och tillflykt”, skrev Trudeau på måndagen.

”Det är hjärtskärande att se sådant meningslöst våld. Mångfald är vår styrka och religiös tolerans är något som vi kanadensare värderar högt”, fortsätter han i sitt uttalande.

Ledare över hela världen har fördömt dådet, däribland Sveriges statsminister Stefan Löfven (S).

Moskén i Quebec har tidigare utsatts för trakasserier. I juni förra året lämnades ett grishuvud utanför moskén. Vid flera tillfällen har antimuslimska flygblad delats ut. Enligt moskéföreståndaren har det dock varit lugnt den senaste tiden.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Dansk rapport förordar invandring

Lågutbildade invandrare tränger inte ut infödda kortutbildade från arbetsmarknaden. Dessa går i stället till mer välavlönade och komplexa jobb – om arbetsmarknaden är flexibel nog. Det hävdas i en dansk forskarrapport som i dag presenteras hos Studieförbundet Näringsliv och samhälle.

– Det kan handla om fabriksarbetare som stått vid löpande band och sedan gått vidare till att bli arbetsledare, eller en städare som bytt jobb till receptionsanställd, exemplifierar nationalekonomen Mette Foged.

I studien, som i dag läggs fram hos Studieförbundet Näringsliv och samhälle, har Foged och hennes amerikanska forskarkollega Giovanni Peri tittat på perioden 1995 till 2003, då stora flyktinggrupper sökte sig till Danmark och placerades ut i kommuner utan påtaglig arbetskraftsbrist.

– Ett ökat utbud av invandrad lågkvalificerad arbetskraft bidrar inte till nedåtpress på lönerna och lönedumpning. Tvärtom till en liten men tydlig positiv löneutveckling för befintlig arbetskraft, säger Mette Foged i sin analys av de danska erfarenheterna.

Dessutom var arbetslösheten oförändrad, trots det starkt ökade arbetskraftsutbudet.

Men ett villkor för en sådan positiv utveckling är, enligt Mette Foged, en mer flexibel arbetsmarknad som just den danska. Hon framhåller att samma samband observerats i USA och i Storbritannien, båda med ett svagt anställningsskydd.

– I till exempel Sverige kan invandring i dagsläget väntas få mindre effekter på den inhemska arbetskraftens förmåga att byta jobb, säger hon.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se “

DN TISDAG 31 JANUARI 2017

“ Hans verkliga ansikte

Tiden när man kunde lita på att systemet tyglar en vettvilling till president är förbi. Brittiska författaren Laurie Penny får upp hoppet av att se demonstranter med vitt skilda bakgrunder mobilisera mot Donald Trump.

Exakt klockan 12.03 den 20 januari upphörde den tvetydiga liberalismens tidsålder för evigt. Trettio sekunder in i det mest gangsteraktiga, rasflirtande och splittrande installationstal en president någonsin hållit utanför en katastroffilm, blev det uppenbart för alla som fortfarande trott att detta på något sätt var ett normalt presidentskap där normala regler gäller att de hade lurat sig själva.

Under de tio dagar som gått sedan han tillrädde har Donald Trump genomfört ett aggressivt övertagande av världens mäktigaste nation, styrt hela det politiska systemet in i kaos, gjort presidentskapet till ett skämt och trampat som en elefant över miljoner människoliv.

Någon annan som vill diskutera ”människors oro”?

Någon som vill förklara varför Hillary Clinton skulle ha varit ett lika stort hot mot den västerländska demokratin?

Nej, jag trodde väl inte det.

På sätt och vis känns det enklare nu. Nu kan vi kalla denna brutala, hämndlystna nya nationalism, detta krig mot kvinnor och minoriteter, vid sitt rätta namn utan att behöva bekymra oss om att framstå som en smula elitistiska eller ha bristande kontakt med verkligheten. Det står ganska klart vilka eliten är och vad de tänker göra, vilket är allt de lovade göra och mer än så.

Medan jag skriver detta stänger tusentals människor ner flygplatserna i hela USA. Boston, Chicago, San Francisco. Protester som organiserats för några timmar sedan på sociala medier har vuxit när annars tillbakalutade individer skrotat sina lördagsplaner och åkt ut för att hejda en nationell tragedi: tvångsdeportationen av muslimska medborgare från sju nationer på exekutiv order av presidenten.

De exekutiva order Trump skrev under förra veckan kommer att beröva miljoner amerikaner allt centralt stöd och grundläggande rättigheter och riskera livet på ytterligare miljoner flyktingar runt om i världen. Protesterna som bröt ut i helgen mot ”Muslimförbudet” hade inte planerats i månader eller ens dagar. Hur skulle det ha kunnat gå till? De exekutiva orderna dunkades i bordet på fredagen, inklusive ett totalstopp för flyktingar – på Förintelsens minnesdag, som om tanken var att rota runt med ett extra finger i resterna av vanlig anständighet.

Vanliga amerikaner som kanske har varit okej med idén att stoppa terrorister vid gränsen kan nu i realtid se hur miljoner människor nekas inträde till USA. Akademiker sitter fast på flygplatser. Arbetare i Silicon Valley återkallas. Innehavare av arbets- och uppehållstillstånd och medborgare med dubbla nationaliteter strandsätts under sina semestrar. Familjer med helt korrekta dokument forslas tillbaka till krigszoner och pressen är där för att beskriva allt.

Allting sker snabbt – för snabbt för en mängd människor som kanske tidigare trott att Donald Trump och hans team bara var ett uttryck för en ”befogad” vit medelklassvrede. Ingen pratar längre om ”befogad oro”. Det argumentet har upphört att gälla. Det är slut. Dött. Den enda fråga som kvarstår är hur vi kan stoppa detta och när vi ska börja.

Medan jag skriver detta pågår protesterna utanför mitt fönster. I San Francisco har hundratals medborgare gått ut på gatorna och ytterligare tusentals har åkt till flygplatsen för att kräva ett stopp för gripandena. Många har hållit andan under åtta plågsamma veckor, och andas nu ut i en stormstöt. Alla dessa veckor när man frågat sig varför ”vi” låtit detta hända utan att framkasta att kanske, på något sätt, demokratin har misslyckats med att uppbåda rättvisa; att kanske, på något sätt ”folket” hade fel. Den känslan är borta och har ersatts av en växande övertygelse om att vad än ”folket” ville ha, så inte var det detta.

Under den senaste månaden, medan successiva avslöjanden om rysk inblandning i valen och omfattande mediemanipulationer av den röstande allmänheten har uppenbarats, har denna demokratiska villfarelse börjat trasas sönder – för till och med utan ett säkert alternativ, står det alltmer klart att detta helt enkelt inte var folkets vilja. Nästan tre miljoner röstare valde Hillary Clinton – den näst mest impopulära presidentkandidaten i mannaminne – framför denna matinéskurk till oligark med självkontrollen hos en skakad burk Fanta och med matchande hudfärg.

Det spektakel som denna fåniga lilla kejsare gör av den amerikanska demokratins ritualer och ceremonier gör det svårare för mittenväljare att stå ut. Vanliga röstare kanske tycker att de styrande är korrupta, men de tror på konstitutionen och presidentämbetet på samma sätt som britterna tror på sin drottning: med en stillsamt religiös iver. Trump saknar känsligheten som krävs för att fortsätta slita sönder byråkratins mekanismer och samtidigt respektera statsmaktens ritualer. Det skulle ha varit ett smart drag. I stället har Team Trump satsat på att chocka fram vördnad och respekt utan att uppnå någotdera. Efter tio dagar har de gått fram för hårt, för snabbt och mycket sannolikt för långt.

I Milton Mayers fantastiska bok ”They thought they were free”, förklarar han hur nazisterna byggde och upprätthöll den nationella enigheten genom att aldrig göra något ”som skulle ha ruskat om den hederlige bybon och få honom att ropa: ’nej, inte detta, inte detta’. Vanligt folk – och vanliga tyskar – kan inte tolerera handlingar som strider mot den allmänna anständigheten ... det kan leda till den sortens motstånd som är tyranners verkliga bekymmer, snarare än brist på de få hantlangare som krävs för att utföra tyranniets mörka handlingar. Vad nazisterna noga var tvungna ta hänsyn till är den gräns där grymheterna skulle kunna väcka samfundets känsla för de moraliska traditionerna. Denna gräns kan flyttas framåt i takt med att en nationell kris, eller ett kallt krig, eskalerar ... Det förblir den gräns som tyrannen alltid måste närma sig men aldrig överträda. Om hans beräkningar gör att han inte kan matcha folkets temperament så riskerar han en palatskupp; om gränsen flyttas för långt fram riskerar han en folklig revolution”.

Trump och hans team saknar den finess som krävs för att hålla avståndet till denna ömtåliga rörliga gräns. På bara nio dagar har det kommit att stå fruktansvärt, tveklöst klart att den vita amerikanska arbetarklassens intressen inte längre ens avlägset stämmer överens med administrationens. Denna administration ger fullständigt fan i vanliga arbetare oavsett hudfärg, inte sedan storföretagarna smugglats in i maktcentrum och fått vad de ville ha.

Under de sex år jag bevakat proteströrelser i USA har jag aldrig sett något som liknar denna energi, denna vrede. Det här är inte 2003. Tiden när man kunde lita på att systemet kunde tygla en vettvilling till president är förbi. Trump-administrationen är tio dagar gammal och redan inbegriper motståndet regeringsanställda, statstjänstemän, akademiker, domare och vad man än kallar ett kollektiv av arga advokater – möjligen ”ett bekymmer”. Samtliga på denna stora kontinent som inte riktigt kunde förmå sig att hoppa på Hillary-tåget. Bernie Sanders-snubbar, hårdföra mitten-demokrater och anarkister står sida vid sida på flygplatserna just nu, tillsammans med en mängd människor som slutit upp för att de såg på Twitter att något var på gång.

En fantastisk sak håller på att hända: för första gången på åtta år står alla som inte är en del av extremhögern enade i motstånd. I San Francisco dyker lokala jurister och tech-moguler upp för att göra gemensam sak med tusentals demonstranter. Hätskhet och förvirring har givit vika för en enorm klarsyn och övertygelse när miljoner vaknar till insikt om att motstånd inte bara är bra för själen – det fungerar också.

Det fungerar. Det fungerar i dag, när en federal domare precis har svarat på protesterna och advokatförbundens ståndaktiga lobbying genom att sätta stopp för ”Muslimförbudet” – för tillfället. Motstånd fungerar. Och jag tror att en stor mängd amerikaner håller på att begripa vad extremhögern, alternativhögern och Tea party-rörelsen har begripit länge. Att när man härjas av ångest och desperationen håller en nere så finns det inget bättre än en hederlig, högljudd marsch med en stor mängd människor som är övertygade om att förtrycket är verkligt och att rättvisan är på deras sida. Den här gången råkar den dessutom vara det.

Det återstår att se huruvida också historien kommer att stå på deras sida. Det är för tidigt att uttala sig om vart denna nya motståndsenergi kommer att leda, hur backlashen kommer att se ut, om den kan upprätthållas, vilka nya rörelser som kommer att uppstå i denna kokande gryta. Det har bara gått tio dagar. Men redan nu minskar antalet amerikaner som vill acceptera detta nya normala kraftigt, och det står klart att detta är en tidpunkt som betyder något. I åratal framöver kommer frågan att ställas inte bara till politiker, inte bara till protesternas ledare, utan till samtliga medborgare: vad gjorde du 2017? Vad var det som fick just dig att reagera? Hur länge dröjde det innan du reste dig och sade: ”nej – inte detta, inte detta”? Och vad gjorde du för att slå tillbaka?

Laurie Penny”

“Laurie Penny är brittisk journalist och författare. Hennes senaste bok på svenska är ”Sex, lögner och revolution” (Ordfront). Artikeln är tidigare publicerad i tidskriften New Statesman. Översättning från engelska: Jonas Thente”

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Tyskland måste söka ny roll

Liksom Japan har Tyskland sedan krigsnederlaget 1945 byggt sin ställning i världen på handel och på ett säkerhetssystem med USA som garant. Trump får dessa grundpelare att skälva.

Donald Trump är nu USA:s 45:e president, och i sitt installationstal gjorde han klart för det församlade amerikanska etablissemanget att hans administration inte ämnar gå vidare i gamla spår. Hans motto, ”Amerika först”, visar att han avser att överge och eventuellt störta den USA-ledda världsordning som demokratiska och republikanska presidenter, med Franklin D Roosevelt i täten, har byggt upp och vidmakthållit, om än med varierande framgång, i över 70 år.

Avstår USA från sin roll som den ledande ekonomiska och militära makten och går mot nationalism och isolationism, utlöser det en internationell omläggning av ordningen och förändrar samtidigt sig självt. USA upphör att vara ledare och blir en stormakt som alla andra.

Sedan andra världskrigets slut har USA varit den globala frihandelns motor, så ett steg mot protektionism, eller ett försök att vända globaliseringen eller utnyttja den för snäva nationella intressen, skulle få väldiga ekonomiska och politiska följder för hela världen. Den fulla innebörden av en sådan förskjutning är oförutsägbar, men vi vet alla – eller borde veta – vad som hände då världens ledande makter senast vände sig inåt, på 1930-talet.

De allianser, multilaterala institutioner, säkerhetsgarantier, internationella avtal och gemensamma värden som utgör grunden för den nuvarande världsordningen kan snart ifrågasättas eller förkastas helt. I så fall har Pax americana helt i onödan brutits av Amerika självt. Och utan något alternativt regelverk som ersätter den tyder alla tecken på överhängande turbulens och kaos.

USA:s båda tidigare fiender, Tyskland och Japan, tillhör de största förlorarna om USA frånträder sin globala roll under Trump. Båda länderna led totalt nederlag 1945 och har sedan dess avvisat allt maktstatstänkande. Med sin säkerhet garanterad av USA förvandlade de sig till handelsnationer och deltar aktivt i det USA-ledda internationella systemet.

Om Trump drar undan det amerikanska säkerhetsparaplyet får dessa två viktiga ekonomiska makter ett allvarligt säkerhetsproblem att hantera. Med sitt perifera geopolitiska läge kan Japan i teorin åternationalisera sin försvarskapacitet, med stor risk för en militär konfrontation i Östasien. En skrämmande utsikt med tanke på att flera länder i regionen har kärnvapen.

Tyskland omges av sina tidigare fiender. Det är kontinentens största land räknat i ekonomi och folkmängd men dess styrka vilar till stor del på den amerikanska säkerhetsgarantin och på multilaterala, transatlantiska och europeiska institutioner byggda på gemensamma värden och frihandel.

Till skillnad från Japan kan Tyskland inte åternationalisera sin säkerhetspolitik ens i teorin eftersom det skulle undergräva principen om kollektivt försvar i Europa och slita sönder kontinenten. Syftet med

den globala och regionala efterkrigsordningen var ju att integrera de forna fiendestaterna så att de inte hotade varandra.

Med Tysklands geopolitiska tyngd sammanfaller dess perspektiv nu med EU:s. Och EU har inga anspråk på makt utan arbetar för rättsstatens principer, integration och fredlig jämkning mellan medlemsstaternas intressen. Tysklands själva läge motverkar nationalisttanken, och dessutom är dess mest fundamentala politiska och ekonomiska intressen beroende av ett starkt och framgångsrikt EU, särskilt i Trumps era.

Tyskarna sitter i samma båt som alla andra européer i fråga om säkerhet. Alldeles som fransk säkerhet är omöjlig utan Tyskland är tysk säkerhet omöjlig utan Polen. Det är därför som Tyskland och alla andra europeiska länder nu av alla krafter måste höja sina bidrag till den kollektiva säkerheten inom EU och Nato.

Tysklands styrka bygger på dess finansiella och ekonomiska stabilitet, och nu måste den styrkan sättas in till stöd för EU och Nato. Tyvärr kan tyskarna inte längre räkna med att freden frigör resurser på det sätt som den tidigare har gjort. Sparsamhet är en dygd, men andra hänsyn kommer i första hand när huset brinner och är på väg att störta samman.

Efter säkerhet är global frihandel Tysklands grundläggande intresse. Inomeuropeisk handel förblir av allra största vikt eftersom det är vad Tyskland lever på, men handeln med USA är också livsnödvändig. Det bådar inte gott för Tyskland om Kina och USA, dess båda främsta exportmarknader utanför EU, inleder ett handelskrig. Protektionism var som helst kan få globala följder.

Bland alla faror som Trumps presidentskap innebär för européerna finns ändå möjligheter. Hans protektionistiska retorik har redan lett till ett närmande mellan Kina och Europa. Än viktigare är att den nya administrationen har gett européerna en chans att äntligen sluta leden, växa upp och förstärka sin geopolitiska makt och ställning.

Om européerna till sist enas bör de dock hålla rent mot antiamerikanism. Trump är USA:s president men han är inte USA. De nordatlantiska länderna har kvar sin gemensamma historia och sina gemensamma värderingar, även under Trump och trots att mycket annat förändras de kommande åren.

Joschka Fischer under mer än 20 år en av de tongivande inom Tyskla nds gröna parti. Han var utrik esminister 1998–2005.

Översättning: Margareta Eklöf “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Flyktingkris och Brexit togs upp av eniga ledare

Analys. Angela Merkel och Stefan Löfven visade upp en enad front under förbundskanslerns besök i Stockholm på tisdagen. På agendan stod frågor om migration och om EU:s framtid. Men i korridorerna var det stora samtalsämnet inte de tysksvenska förbindelserna – utan den tyska förbundskanslerns relation med Donald Trump.

Nyfikna stockholmare väntade i vinterkylan utanför Rosenbad för att få en skymt av Angela Merkel när hon anlände till lunchmötet med statsminister Stefan Löfven på tisdagen. De båda regeringscheferna såg ut att trivas i varandras sällskap när de skakade hand inför ett stort uppbåd av svenska och tyska journalister.

Angela Merkels Sverigebesök sker i en tid när det politiska läget i omvärlden skakar betänkligt. Mycket har förändrats sedan hon sommaren 2014 senast besökte Sverige och togs emot av dåvarande statsministern Fredrik Reinfeldt på Harpsund. Då var det få som förutspådde vilka utmaningar som skulle komma att dominera världspolitiken de kommande åren: flyktingkrisen, terrordåd i Europas huvudstäder, britternas beslut att lämna EU och valet av Donald Trump till USA:s president.

De ödesmättade frågorna dominerade som väntat Löfvens och Merkels gemensamma presskonferens i Bella Venezia. Tonen var formell och allvarlig, men ingen av de båda regeringscheferna har heller gjort sig kända för att uttrycka sig spontant och känslomässigt. De utbytte vänskapsord och underströk ländernas goda relationer, inte minst inom näringslivet. Stefan Löfven log när Merkel nämnde betydelsen av att 900 tyska företag är verksamma i Sverige och att 5 000 svenska medborgare är bosatta i Berlin.

Den svenska regeringen har varit tydlig med att betydelsen av de tysk-svenska relationerna ökar när Storbritannien lämnar EU. I Tyskland har intresset för förbundskanslerns Sverigebesök emellertid varit magert. Att det inte är relationerna till Sverige som sysselsätter politiska analytiker och kommentatorer just nu blev tydligt när delar av den tyska presskåren samlades i Bella Venezia. I korridorerna kretsade diskussionerna nästan uteslutande om huruvida förbunds-kanslern skulle göra ett utspel om Donald Trump, eller ”clownen” som några kallade honom.

Den första frågan till Merkel, från en journalist på det tyska public servicebolaget ARD, handlade om hur hon ser på Trumps president-order om ett omedelbart inreseförbud för medborgare från sju muslimska länder.

– Jag har tydliggjort min hållning tidigare, att kampen mot terrorismen inte rättfärdigar att man utestänger vissa länder eller männi-skor med en viss tro, sade Merkel och såg påtagligt besvärad ut.

Tyskland har av historiska skäl haft en mycket nära relation till USA. I helgen talade förbundskanslern i telefon med den nya presidenten. Vad som sades under samtalet är okänt, men enligt uppgifter i internationella medier ska hon ha undervisat Trump om Genève-konventionen.

Flyktingfrågan var ett givet samtalsämne under tisdagens möte med Löfven. Sverige och Tyskland driver på för en ny asylpolitik i EU och för att förmå de övriga medlemsländerna att ta gemensamt ansvar. Under flyktingkrisen 2015 tog Sverige och Tyskland tillsammans emot fler än hälften av alla asylsökande i EU, och Merkel och Löfven var med få undantag ensamma bland EU:s ledare om att förespråka en

generös asylpolitik. När EU:s ledare träffas på Malta senare i veckan för ett informellt toppmöte kommer Sverige och Tyskland att gå fram enade, var budskapet. Hur de ska lyckas få med övriga medlemsländer på sin linje är dock en öppen fråga. De tidigare gemensamma ansträngningarna att förmå andra länder i EU att ta emot asylsökande kan endast beskrivas som en flopp. Av de 160 000 flyktingar som EU enades om att fördela från Italien och Grekland hösten 2015 har endast 10 000 fördelats.

Sedan dess har pendeln svängt. Både Sverige och Tyskland har infört gränskontroller och kraftigt stramat åt asylpolitiken. På hemma-plan väntar ett tufft år för Angela Merkel. Hon är hårt pressad i flyktingfrågan, som bidragit till att hon förlorat i popularitet. När det stod klart att gärningsmannen bakom terrorattentatet mot julmarknaden i Berlin strax före jul hade varit asylsökande i Tyskland blossade kritiken – liksom flyktinghatet – upp på nytt. Den opinionen kan innebära en större risk för hennes framtid än Donald Trumps nyckfullhet.

Lina Lund lina.lund@dn.se DN s korrespondent “

“ **Fakta. Även Vattenfall och Nord Stream 2 aktuella frågor**

Andra frågor som diskuterades under lunchmötet i Rosenbad:

EU efter Brexit. Storbritanniens utträde påverkar hela unionen.

Flyktingpolitiken. Tyskland och Sverige är de EU-länder som tagit emot flest flyktingar från bland annat Syrien.

Vattenfall och Nord Stream 2. Den tyska förbundskanslern svarade undvikande under presskonferensen efteråt på frågor om den ryska gasledningen och Vattenfalls stämning av tyska staten för beslutet att lägga ned kärnkraften. “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Inreseförbudet till USA oroar Merkel och Löfven

Den amerikanske presidenten Donald Trumps beslut att införa ett inreseförbud från sju muslimska länder fick hård kritik av statsminister Stefan Löfven och Tysklands förbundskansler Angela Merkel i Stockholm på tisdagen. De visade samtidigt upp en gemensam front i flyktingpolitiken som fortsätter att splittra EU.

På tisdagskvällen, strax efter att Angela Merkel lämnat Sverige, kom beskedet att USA mildrar sitt inreseförbud genom att tillåta att personer som är födda i de sju huvudsakligen muslimska länderna Iran, Irak, Libyen, Jemen, Somalia, Sudan och Syrien även i fortsättningen ska tillåtas att resa till USA.

– Vi välkomnar att det nu har förtydligats hur de nya reglerna för inresor till USA ska tillämpas, och att svenska medborgare, även de med dubbla medborgarskap, kan resa till USA. Dock kvarstår vår kritik mot beslutet att helt stänga ute medborgare från sju länder, och mot det totala stoppet för flyktingar, säger utrikesminister Margot Wallström i ett skriftligt uttalande.

Tidigare på dagen använde statsminister Stefan Löfven (S) hårda ord för att beskriva president-dekretet efter ett lunchmöte med Tysklands förbundskansler. ”Djupt beklagligt” och ”kontraproduktivt” var ord som statsministern använde på en gemensam presskonferens med Angela Merkel i regeringskansliet Rosenbad.

– Det är helt oacceptabelt. Det måste vi framföra. Det är därför det också är så viktigt att EU samman-taget ger uttryck för att det här är fel väg att gå, sade Löfven.

Angela Merkel uttryckte sig försiktigare, men var ändå kritisk till Trumps presidentorder.

– Att bekämpa terrorism rättfärdigar inte att man går emot en hel folkgrupp eller människor med en viss religion, sade ledaren för EU:s mest folkrika land.

Merkel tillbringade större delen av tisdagen i Stockholm. Hon möttes på Arlanda flygplats av närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S) innan hon togs emot av kungaparet på Slottet. Därefter fortsatte hon till regeringskansliet Rosenbad för mötet med statsministern.

Under pressträffen berömde både Löfven och Merkel de nära tysk-svenska relationerna, som kan bli ännu viktigare när Storbritannien bestämt sig för att lämna EU. Med Brexit försvinner en nära allierad till Sverige i EU-sammanhang och regeringen måste nu arbeta hårdare med att bygga nya och gamla allianser. Högst upp på önskelistan står en nära relation till Tyskland.

– Vi beklagar naturligtvis utgången av den brittiska folkomröstningen, men nu är det viktigt att vi (de länder som är kvar) samarbetar så att vi kommer att ha fortsatt bra relationer med Storbritannien, sade Angela Merkel.

På fredag träffas Löfven och Merkel igen, då på ett informellt EU-toppmöte i Maltas huvudstad Valletta. Där ska de bland annat prata vidare om framtiden efter Brexit och om hur EU påverkas av Donald Trumps politik.

En annan huvudfråga på topp-mötet blir flyktingpolitiken och då med särskilt fokus på de migranter som försöker ta sig till Europa via Libyen.

– Migration är en fråga som berör oss väldigt mycket. Vi har pratat om detta i dag. Sverige är en stöttepelare i vårt samarbete, sade Angela Merkel.

På grund av det sköra säkerhetsläget i Libyen, och att det i praktiken inte finns någon regering att förhandla med, ser förutsättningarna för samarbete med Libyen helt olika ut jämfört med Turkiet. Merkel framhöll dock att det redan finns olika samarbetsprojekt i gång, till exempel utbildning av den libyska kustbevakningen, och att det nu också blir viktigt att stödja den politiska utvecklingen i Libyen.

– Men vi måste också ge människor möjligheten att komma till Europa på laglig väg, så att de inte söker sig till flyktingsmugglare, sade Merkel.

Sverige och Tyskland har haft enad front i flyktingfrågan under en längre tid. Men nu ska samarbetet fördjupas ännu mer för att det ska bli möjligt att baxa igenom ett nytt asylsystem för EU under våren.

Sverige och Tyskland, liksom hela EU, står inför stora utmaningar, konstaterade statsminister Stefan Löfven på den gemensamma presskonferensen med Tysklands förbundskansler Angela Merkel.

– Vi behöver en mer harmoniserad lagstiftning och att alla länder i EU delar på ansvaret för att ta emot flyktingar, sade Löfven.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Elvägar start på digitalt samarbete

Sverige och Tyskland ingår ett nytt partnerskap för att främja innovation och konkurrenskraft. Elvägar kan bli ett av de första samarbetsprojekten. Världens första finns redan i Sverige.

Det nya samarbetet presenterades inför en fullsatt föreläsningssal på IVA, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien, i Stockholm.

Tysklands förbundskansler Ange-la Merkel och statsminister Stefan Löfven kunde inte nog betona likheterna mellan svenska och tyska värderingar samt den nära ekonomiska relationen.

– Tyskland och Sverige har en stolt tradition av ekonomiska relationer. Redan under hansatiden var handeln stor och i dag är Tyskland Sveriges viktigaste handelspartner, konstaterade Angela Merkel.

Näringsminister Mikael Damberg (S) ser en ”passion” för innovation i Sverige och Tyskland – två länder som enligt Damberg matchar varandra perfekt.

– Där andra har stora samhällsutmaningar, tar våra regeringar ledningen för att hitta lösningar för i morgon. Det gör att vi är i topposition att hitta lösningar på morgondagens problem, sade han.

Ett första projekt för partnerskapet blir att studera utbyggnaden av elvägar. Stefan Löfven tog upp det elektrifierade vägnät, på två kilometer, väster om Sandviken som invigdes i somras, ett samarbete mellan bland andra Trafikverket, svenska Scania och tyska Siemens. Det var världens första elväg i sitt slag.

– Det ger oss en hint om vad som kan göras för att nå en fossilfri transportsektor, sade Löfven.

Och representanter från Siemens och Scania på plats var positiva till samarbetet:

– Vi har testat det här i ett halvår nu och hoppas kunna exportera idén. Det kan bli en lösning för världsmarknaden, säger Anders Bylund, affärsutvecklingschef.

Partnerskapet ska också bidra till att stärka små och medelstora företags digitalisering och öka samarbetet mellan svenska och tyska test-anläggningar. Dessutom ska man utbyta kunskap vad gäller e-hälsa.

– Digitalisering är en av dagens stora utmaningar. Den har förändrat vårt sätt att göra affärer, den politiska debatten, ingenjörskap och socialvetenskap, ja varje del av livet, sade Angela Merkel.

Att ligga i framkant med digitaliseringen kommer att skapa nya jobb och öka tillväxten, enligt Löfven.

– Innovation och samarbete är två av nycklarna till hållbar utveckling, sade han.

Samtidigt betonar Merkel att EU:s regelverk måste hänga med i digitaliseringen. Annars riskerar EU-länderna att hamna på efterkälken.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Klart besked krävs av EU-kommissionen

Den svenska och danska regeringen sätter i ett gemensamt brev press på EU-kommissionen att granska planerna på en andra rysk gasledning genom Östersjön. Samtidigt stod det på tisdagen klart att Karlshamns kommun säger ja till begäran från Nord Stream 2 att använda hamnen för lassning och lossning av delar till gasledningen.

Brevet från energiminister Ibrahim Baylan och hans danske kollega Lars Christian Lilleholt till EU-kommissionärerna Maroš Šefčovič och Miguel Arias Cañete som DN tagit del av ska enligt den svenska regeringen ses som en uppföljning på det som framfördes på ett möte den 5 december i fjol.

– Vi vill få en vägledning från kommissionen, säger energiminister Ibrahim Baylan.

Den svenska regeringen har uttryckt kritik mot projektet, men har inte agerat lika tydligt som till exempel flera baltstater.

– Att vi har betänkligheter kring det här projektet har vi framfört också till kommissionen, säger Ibrahim Baylan.

I brevet framhåller han och den danske energiministern behovet av att pröva om gasledningen stämmer överens med EU:s energiunion.

– Vi vill ha svar på hur väl det här stämmer överens med det här projektet, säger Baylan.

Samtidigt får regeringen kritik för att den agerar alltför passivt. De borgerliga partierna i riksdagens försvarsutskott vill snabba på regeringen för att genomföra en lagändring som skulle göra det möjligt för regeringen och riksdag att köra över det kommunala självstyret.

Orsaken är att kommunstyrelsen i Karlshamn på tisdagen med röstsiffrorna tio mot fyra gav grönt ljus till att det ryska gaskonsortiet ska få använda hamnen.

– Det är inte bra att svensk säkerhetspolitik avgörs av kommunstyrelsen i Karlshamn och inte av regeringen, säger Hans Wallmark (M), försvarspolitisk talesperson.

I Karlshamns kommunstyrelse var tre moderater och en sverigedemokrat de enda som röstade emot att hamnen ska upplåtas för gasprojektet med de säkerhetsarrangemang som polis, Tullen, Kustbevakningen och Säkerhetspolisen ska ansvara för.

Förutom Socialdemokraterna röstade även två borgerliga partier som är emot på riksplanet för affären, Centerpartiet och Liberalerna.

– Som kommunalpolitiker ska vi se till vår kommun och våra kommuninvånares bästa. Vi kan inte sitta, anser vi, och ta säkerhetspolitiska eller energipolitiska ställningstaganden, säger Paul Hedlund (L), gruppledare i Karlshamns kommun.

Allan Widman (L), ordförande i riksdagens försvarsutskott, beklagar att Liberalerna i Karlshamn har ställt sig bakom beslutet att låta Nord Stream använda hamnen.

– Det är ingen hemlighet att försvaret ser den här utvecklingen som problematisk, säger Allan Widman.

Trots att Liberalernas partiledning med partiledaren Jan Björklund i spetsen framfört sin hårda kritik har alltså hans parti i Blekingekommunen ändå gett gasprojektet grönt ljus. Detsamma gäller Centerpartiet.

– Jag har respekt för att kommunpolitiker kan hamna i sådana här lägen. Men det här är inte en kommunal fråga, egentligen, säger Daniel Bäckström (C), försvarspolitisk talesperson.

Moderaterna i Karlshamn rasar mot beslutet.

– Det är mycket anmärkningsvärt. Nu är det väldigt svårt för Liberalerna och Centerpartiet att säga att man är emot Nord Stream 2. Det kan de inte med någon trovärdighet göra, säger Magnus Gärdebring (M), gruppledare i Karlshamns kommun.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“ Bakgrund. Nord Stream 2

Den andra ryska gasledning som planeras i Östersjön ska godkännas av EU innan den kan byggas. I Tyskland, EU:s största land dit gasledningen går från Ryssland, finns ett starkt stöd för att projektet ska genomföras. Behovet av rysk gas är stort eftersom Tyskland beslutat att avveckla kärnkraften. Kritiker anser att EU:s länder gör sig beroende av rysk gas och indirekt ger Ryssland möjlighet att idka utpressning på liknande sätt som tidigare skett i Ukraina. “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Hopp om stopp står till Merkel

Analys. Karlshamn säger ja till Nord Stream 2 och regeringen kan inte hindra det. Inte heller kan den stoppa ryskägda gasledningen från att gå i svensk ekonomisk zon. Dess hopp står nu till att EU och till rapporter om att Tyskland börjar tvivla på projektet.

Den svenska regeringen, med den borgerliga oppositionen bakom sig, vill hindra ryska helstatliga Gazprom från att bygga gasprojektet Nord Stream 2 nära Sverige.

Regeringen stöder sig på Försvarsmakten, som av säkerhetsskäl avrått från att Nord Stream får använda svenska hamnar.

Men kommunstyrelsen i Karlshamn sade på tisdagen ja till att mellanlagra rör till gasledningen. Regeringen rår inte på det kommunala självstyret.

Nu får staten öppna plånboken istället. Gotland fick ett löfte om nya jobb och utbildningsplatser för att avstå från att hyra ut en del av Slite hamn. I Karlshamn får staten betala en kraftsamling av svenska underrättelse- och övervakningsmyndigheter, under ledning av militären.

Regeringen kommer att miljöpröva gasledningen och fatta beslut om tillstånd. All talar för att det blir ja där också. FN:s havsrättskonvention ger inget utrymme att säga nej.

Det som återstår är EU:s konkurrensregler på energiområdet. De säger att flera konkurrerande bolag behöver få access till gasledningar.

Regeringen har redan uppvaktat EU-kommissionen, och nu stöter energiminister Ibrahim Baylan och hans danska kollega på igen. Troligen har ministrarnas hopp tänts av rapporter om att Tyskland börjar tvivla på Nord Stream 2. Gasledningen är ju tänkt att gå från Ryssland till Tyskland. Och som en av EU:s mäktigaste nationer har tyskarna i praktiken kunnat blockera ett ingripande från EU.

Tankesmedjan Carnegie Europes Judy Dempsey skrev före jul om hur kristdemokraterna och de gröna i Tyskland har blivit allt mer kritiska till att låta Ryssland få gasinkomster som kan betala för Putins krig i Syrien och Ukraina. Socialdemokraterna vill däremot gärna gå vidare.

Här hemma får den socialdemokratiskt ledda regeringen hålla tummarna för att deras tyska partikamrater förlorar, om de ska ha någon möjlighet att slippa den ryska gasledningen som Sverige inte kan stoppa på egen hand.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Trumps statsbesök tas upp i parlamentet

Fler än 1,6 miljoner britter har skrivit på ett upprop för att stoppa Donald Trumps stats-besök i Storbritannien och nu har ett datum spikats för debatten i parlamentet. Theresa May anklagas av en av landets ledande karriärdiplomater för att ha försatt drottning Elizabeth II i en ”svår situation”.

När Storbritanniens premiärminister Theresa May skakade hand med Donald Trump i Vita huset i Washington i förra veckan var tanken att stärka det hon kallade den ”särskilda relationen” mellan Storbritannien och USA. May ville visa hemmaopinionen i Storbritannien att hennes regering inte behöver EU i ryggen för att kunna trygga fördelaktiga handelsavtal eller garantera landets säkerhet.

Men det som först såg ut som en pr-framgång – Trump höll sig lugn, May framstod som erfaren och diplomatiskt slipad – är nu på väg att förvandlas till en svårhanterad knipa för den brittiska regeringen.

Det dekret om ett inreseförbud för medborgare i sju muslimska länder i Mellanöstern som Trump utfärdat har inte bara lett till protester i USA, utan också ett växande missnöje i Storbritannien.

Fler än 1,6 miljoner britter hade på tisdagen skrivit under ett upprop som kräver att inbjudan till Trump om ett officiellt statsbesök i Storbritannien i juni i år ska dras tillbaka (samtidigt hade ett upprop som stöder inbjudan fått 120000 underskrifter). Det innebär att

parlamentet måste ta upp frågan i en debatt, vilket kommer att ske den 20 februari.

I London, Manchester, Birmingham och Edinburgh demonstrerade i måndags kväll tiotusentals mot Trumps inreseförbud. Slagord som ”skäms May!” ekade längs gatorna. Kritiken mot regeringens närmande till Trump växer också inom den politiska oppositionen.

– Jag ställer mig inte positiv till att Donald Trump kommer hit, inte så länge inreseförbudet fortfarande gäller. Det vore fullständigt fel, -säger Jeremy Corbyn.

Liberaldemokraternas ledare Tim Farron avfärdade på tisdagen att han skulle delta i någon bankett till Trumps ära:

– Jag slår mig inte ned och äter middag med en mobbare, sade Farron.

Theresa May ska redan vid sitt besök i Vita huset i fredags ha blivit informerad om Trump-administrationens planer på ett inreseförbud. När hon senare fick frågan vad hon tyckte om det svarade hon att det rörde sig om en ”intern amerikansk angelägenhet”.

Efter ett dygn av protester ändrades detta till att Storbritannien ”inte är överens” med beslutet – men att ett särskilt avtal säkrats så att britter med dubbelt medborgarskap inte skulle drabbas.

När det visade sig att det råder påtaglig förvirring om britter med dubbelt medborgarskap verkligen undantas, blev situationen besvärlig för Mays konservativa regering.

I en debatt i det brittiska underhuset anklagades regeringen för att inte ha satt brittiska medborgares intressen i första rummet.

Utrikesminister Boris Johnson svarade:

– Att demonisera Trump skulle bara förvärra saken.

Inbjudan till statsbesök sker formellt sett i drottning Elizabeth II:s namn, och det är också drottningen som kan dra tillbaka en inbjudan. På tisdagen sade förre kabinettssekretaren vid brittiska UD, lord Peter Ricketts, att Theresa Mays inbjudan försätter monarken i en ”svår situation”.

– Det hade varit mycket klokare att vänta i ett par år och se vilken typ av president Trump är, sade den erfarne karriärdiplomaten i en bredsida mot Mays regering.

Enligt uppgifter i brittisk press var det Trump själv som framförde önskan om ett statsbesök på de brittiska öarna. Han ska ha förklarat att han förväntar sig ”the full monty” (all pompa och ståt) – och allra helst en golfrunda med den 90-åriga drottningen vid hennes privata residens i Skottland.

Trump vill dessutom, enligt The Times, helst slippa träffa tronföljaren prins Charles, på grund av dennes starka åsikter om klimatförändringarna.

Prins Charles har i flera år haft ett engagemang mot den globala uppvärmningen, medan Trump är skeptisk till många av resultaten i klimatforskningen. Hovets svar så här långt: protokollet gäller.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se DN s korrespondent “

“Fakta. Brexitdebatten inledd i parlamentet

En debatt i det brittiska under-huset om regeringens förslag om att aktivera artikel 50 i Lissabonfördraget – själva startknappen för Storbritanniens utträde ur EU – inleddes på tisdagskvällen.

Oppositionen vill få in olika tillägg och förbehåll i lagförslaget, som skulle kunna ge parlamentet mer inflytande i förhandlingarna om Brexit. Bland annat har Labour-ledaren Jeremy Corbyn sagt att han vill se en mekanism där parlamentet kan tvinga tillbaka regeringen till förhandlingsbordet, om förhandlingsresultatet inte är tillfredsställande.

Överläggningarna väntas pågå ända in i nästa vecka, varpå överhuset får förslaget på sitt bord. Propositionen väntas vara färdigbehandlad omkring den 7 mars, och blir det klartecken kan regeringen då formellt inleda EU-utträdet. “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Sanna Torén Björling: Vad vi ser är ett motstånd på flera fronter – och det lär fortsätta

De ”exekutiva ordrar” som Trump har skrivit under varje arbetsdag sedan han tillträdde, är beslut som fattas utan kongressens godkännande och som saknar laglig status. Det hindrar inte att Trump inom utrikespolitiken och frågor som rör nationell säkerhet har långtgående – men inte obegränsade – befogenheter.

Efter helgens kaosartade införande av nya immigrationsregler, som bland annat innebär att personer från sju muslimska länder tillfälligt portas från USA, och allt flyktingmottagande från Syrien stoppas, mobiliseras nu politiker och jurister för att på i huvudsak två vägar försöka hindra genomförandet av dem.

I kongressen förbereder Demokraterna i hast lagförslag som antingen stoppar Trumps order eller begränsar hans makt att själv bestämma i frågor om invandring. Med tanke på att Demokraterna är i minoritet i de lagstiftande församlingarna, är det dock tveksamt om lagförslagen passerar.

För att visa sitt missnöje har demokraterna i senaten också börjat att mer systematiskt förhala omröstningarna om Trumps utnämningar. De väntas dra ut även på ett godkännande även av den domare till Högsta domstolen som Trump presenterade under natten till onsdagen, svensk tid.

Samtidigt utmanas administrationen på juridisk väg. I en lång rad stämningsansökningar ifrågasätts lagligheten i immigrationsbeslutets olika delar. Det sker med frenesi: jurister på organisationer för civila rättigheter, på advokatbyråer och på universitet samarbetar intensivt för att samordna och utreda exakt vad i Trumps beslut som är lagligt, och vad som kan utmanas. Organisationer över hela USA ser en våg av gåvor och bidrag, pengar som bland annat används för att bekosta juridiska utredningar och rättsprocesser. ACLU, American Civil Liberties Union, har sedan valet gått från 400 000 till över en miljon medlemmar.

I stämningarna hänvisas både till att ordern uppenbart handlar om en jakt på personer av en specifik religiös tro, något som strider mot USA:s konstitution, och att det bryter mot USA:s flyktingansvar – till att beslutet skadar delstaternas ekonomi. De allra första stämningar som lämnades in rörde individuella fall av personer som gripits på flygplatser i USA timmarna efter beslutet. Domstolsprocesser är ofta långdragna, och ofta handlar det i första hand om att få till stånd en inhibering, en frysning av orderns verkställande, i väntan på ett domstolsbeslut.

Detta är inget unikt: republikaner använde sig av samma taktik under Barack Obama, och stoppade eller förhalade flera av hans exekutiva ordrar.

Men inte bara innehållet i invandringsbeslutet, har orsakat upprördhet.

Den bristande informationen om att det var på väg har upprört både myndigheter och ledande republikaner. Senatorer svarar syrligt ”inte jag i alla fall” eller ”jag hörde det genom medierna” när reportrar frågar om de hade en aning om vad som var på gång. Hittills har de flesta dock varit relativt försiktiga i sin kritik av Trump, med undantag för ett fåtal senatorer, som John McCain.

Större turbulens har beslutet orsakat på de departement och myndigheter som ska genomföra det och hantera dess konsekvenser, och det har blivit tydligt att Vita huset har litet tålamod med avvikare.

På samma gång har departementen lyckats justera detaljer i beslutet, och har till exempel meddelat att personer från de bannlysta länderna, men som har dubbelt medborgarskap, ska släppas in.

Men när den tillförordnade justitieministern Sally Yates på måndagskvällen i ett skarpt uttalande förklarade att hon tvivlade på att Trumps order var laglig och inte avsåg att implementera den, fick hon omedelbart sparken.

Och på utrikesdepartementet har över hundra personer undertecknat en preliminär skrivelse med en avvikande uppfattning, men nervositet råder inför vad som sker när den blir offentlig: Vita husets pressekreterare Sean Spicer har förklarat att den som inte känner sig bekväm med politiken gör bättre i att söka nytt jobb.

Vad vi ser är ett motstånd mot administrationen på flera fronter, och sannolikt fortsätter det så.

Det sker genom juridik, lagstiftning och genom synliga protester – när kongressens demokrater demonstrerade på måndagskvällen på trappan till Högsta domstolen fick de sällskap av många andra. Medierna

avsätter samtidigt stora resurser på att granska administrationen, med fokus på fakta.

Hur väljarnas förtroende för Trump på lite sikt påverkas av de första veckorna återstår att se, liksom hur presidenten själv reagerar. Hittills har Vita huset insisterat på att de gör vad de lovat, att allt går enligt plan men att medierna är orättvisa i sin bevakning.

I längden kan Trump dock inte strunta i kongressen: exekutiva ordrar är en sak, men det är genom lagstiftning som långsiktig politik bedrivs. En president har störst möjligheter att få igenom sina förslag under sitt första år och även om Republikanerna inte på bred front har visat några större tecken på att ta sin hand ifrån honom, är deras marginal i senaten liten. Trump har inte råd att tappa mer än ett par av deras röster.

Hur spänningen mellan Vita huset, departementen och byråkratin utvecklas blir ett test på hur starka de demokratiska institutionerna står – och på hur långt Vita huset är berett att gå. Det vet vi inte än.

Och samtidigt som Demokraterna demonstrerade utanför Högsta domstolen sammanfattade USA:s tidigare utrikesminister Madeleine Albright inför en stor publik på en tankesmedja i Washington att de styrande givetvis måste bestämma vad som ligger i nationens intresse, men, tillade hon, ”vi som står utanför måste hålla i minnet vad demokrati är för något, vad som är konstitutionellt och vilken roll medierna spelar i den.”

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Trumps inresestopp har stöd i opinionen

Opinionsmätningar visar att det finns ett folkligt stöd bland amerikanerna för inresestopp från terrordrabbade länder, även om det innebär att man måste avvisa flyktingar.

Kritikstormen dominerar de stora medierna. Och på Twitter samlar kontot ”Trump Regrets” inlägg från amerikaner som sägs ångra att de röstade på Trump.

”Skäms. Jag röstade på dig och förstår vad du försöker göra, men du gör fel”, skriver en. ”Det här är för mycket. Muslimer ligger inte bakom alla terrorattacker”, skriver en annan.

Trumpadministrationens stopp för flyktingar och för immigranter från sju i huvudsak muslimska länder har mötts av omfattande folkliga protester på bland annat flygplatser och väckt skarp kritik från politiker, debattörer, näringslivstoppar och utländska ledare.

Men mätningar visar att det också finns ett bredare stöd för invandringsbegränsningarna hos den amerikanska allmänheten.

I en färsk undersökning av opinionsföretaget Rasmussen Reports säger 56 procent av de tillfrågade att de är för ett tillfälligt visumstopp för alla resenärer från Irak, Iran, Jemen, Libyen, Somalia, Sudan och Syrien tills regeringen förbättrat sin terroristkontroll, medan 32 procent säger sig vara emot. Mätningen genomfördes i mitten av förra veckan, strax innan Trump undertecknade ordern om inreseförbud.

Resultatet är nästan detsamma som när Rasmussen ställde en liknande fråga i augusti. Då sade sig 59 procent stödja Trumps vallöfte om

tillfälligt inresestopp för personer från ”de farligaste och instabilaste regionerna i världen med en historia av terrorism”.

En annan opinionsundersökare, Quinnipiac, ställde i mitten av januari frågan om stopp för resenärer från ”terrorbenägna områden” och fann att 48 procent var för, medan 42 procent var emot. Frågan innehöll tillägget ”även om det innebär att man måste avvisa flyktingar”.

En majoritet av de tillfrågade i Quinnipiacs undersökning, 53 procent, var samtidigt positiva till att regeringen registrerar immigranter från muslimska länder.

Rasmussen Reports har också regelbundet frågat folk om de anser att USA är på rätt väg. Andelen som tycker det låg under hösten runt 30 procent, samtidigt som omkring 60 procent tyckte landet var på fel väg. Men de senaste veckorna har de som är positiva till utvecklingen stigit markant. I den senaste mätningen, som gjordes i förra veckan, var andelen uppe i 47 procent, samma andel som tyckte motsatsen.

Polariseringen i den amerikanska opinionen har länge varit stor och visar tecken på att växa.

En del debattörer stöder invandringsåtgärderna och stör sig på kritiken. Jay Costa, skribent på konservativa Weekly Standard, kallar på Twitter protesterna på flygplatserna ”ociviliserade och oförskämda”.

Dan McLaughlin, jurist med säkerhetsfrågor som specialitet, skriver i en annan konservativ tidskrift, National Review, att Trumps beslut visserligen har brister men att den liberala kritiken går orimligt långt. USA har aldrig haft öppna gränser för flyktingar överallt ifrån, inte heller under Obama, menar han.

Samtidigt för domare och oppositionella guvernörer en juridisk och politisk kamp mot Trumps beslut.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Grönt ljus för dubbla medborgare

USA kommer nu att släppa in resande med dubbelt medborgarskap, även om de kommer från något av de sju länderna som omfattas av det tillfälliga visumstoppet. Sveriges utrikesminister Margot Wallström välkomnar vändningen men är fortsatt kritisk.

Utrikesminister Margot Wallström (S) kommenterar de nya reglerna i ett mejl till Dagens Nyheter:

”Vi välkomnar att det nu har förtydligats hur de nya reglerna för inresor till USA ska tillämpas, och att svenska medborgare, även de med dubbelt medborgarskap, kan resa till USA.”

”Dock kvarstår vår kritik mot beslutet att helt stänga ute medborgare från sju länder, och mot det -totala stoppet för flyktingar”, skriver utrikesministern.

Beskedet om vad som gäller för dubbla medborgarskap lämnades vid en presskonferens med John Kelly, som av president Donald Trump nominerats till posten som minister för inrikes säkerhet.

Det nya beskedet på tisdagskvällen tolkas som att alla med ett svenskt pass kan resa till USA, men amerikanska ambassaden hade på tisdagskvällen inte lagt ut någon ny information på sin webbsida.

Samtidigt fortsätter Donald Trumps politik att röra upp känslor både på hemmaplan och i resten världen.

I ett brev till EU:s stats och rege-ringschefer skriver EU:s ordförande Donald Tusk att Trump utgör ett ”externt hot” mot EU. Tusk varnar för följderna av den nya politiska kursen i Washington. Han nämner USA:s nya ledning i samma mening som Kina, Ryssland och radikal islam.

”Förändringen i Washington sätter EU i en svår situation, där den nya administrationen verkar ifrågasätta de senaste 70 årens amerikanska utrikespolitik”, skriver Donald Tusk.

”Ett alltmer beslutsamt Kina, Rysslands aggressiva politik gentemot Ukraina och dess grannar, krig, terror och anarki i Mellan-östern och Afrika, där radikal islam spelar en stor roll, samt oroande uttalanden från den nya amerikanska administrationen bidrar till att göra vår framtid högst oförutsägbar.”

Under tisdagen beslutade de tre delstaterna Washington, New York och Massachusetts att stämma presidenten för reserestriktionerna som man anser strider mot lagen. Fler delstater väntas följa. 900 anställda vid det amerikanska utrikesdepartementet har också skrivit på en protest mot Trumps beslut och överlämnat den till ledningen för UD.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Frågetecken omger Trumps zonbygge

Om Donald Trump får som han vill kommer USA att bygga en säkerhetszon för flyktingar inne i Syrien. Men syrierna själva är inte med på förslaget, som omges av en skog av frågetecken.

I skymundan av det hett debatterade immigrationsdekretet har den amerikanske presidenten Donald Trump fattat ett beslut som kan dra in USA i Syrienkriget på allvar.

Det gäller ett preliminärt dekret om upprättandet av så kallade säkerhetszoner inne i Syrien. USA och Saudiarabien kom överens om zonen efter Trumps timslånga samtal med den saudiarabiske statschefen kung Salman i söndags.

Trump pläderade ivrigt för säkerhetszonerna under sin valkampanj. Idén tycks vara att syriska flyktingar ska kunna återvända till sitt hemland och samtidigt vara skyddade från attacker. Enligt FN har 4,9 miljoner syrier flytt utanför landets gränser, varav 4,7 miljoner till grannländerna Turkiet, Libanon, Jordanien och Irak.

I söndags skickades ett skriftligt memo från Vita huset där presidenten i sin sedvanligt kortfattade stil redogjorde för beslutet. Och i måndags kväll deklarerade Saudiarabien att de kommer att vara med och bekosta säkerhetszonerna.

Beslutet har applåderats av Trumps supportrar i USA. ”Äntligen får flyktingarna en fristad i Mellanöstern. Varför gjorde inte Obama detta”, frågar sig skådespelaren James Woods i ett inlägg på Twitter, ett av tusentals liknande.

Men hur det mer i detalj ska gå till att genomföra beslutet är dock tills vidare höljt i dunkel. Syriens regering är inte lika förtjust som Trumps anhängare över utspelet. Uppenbarligen har varken Donald Trump eller Saudiarabien förankrat idén hos den syriske presidenten Bashar al-Assad.

– Att etablera säkerhetszoner utan tillåtelse från regeringen (i Damaskus) skulle vara att kränka Syriens självständighet, säger den syriske utrikesministern Walid al-Muallem till det statliga iranska tv-bolaget Press TV.

Beslutsfattare och policymakare spekulerar nu som bäst över säkerhetszonens framtid, och frågetecknen hopar sig.

Exakt var i Syrien ska zonen ligga? Om USA får Syriens samtycke till zonen, vilket land ska stå för den vapenmakt som behövs för att skydda befolkningen?

Vilka stridskrafter ska hållas borta från zonen? Att terrororganisationen IS ska bekämpas är självklart, de är allas fiender. Men hur är det med rebellgrupper som får USA:s och Saudiarabiens stöd, och med turkisk trupp som redan finns i norra Syrien? För att inte tala om Syriens kurder och dess väpnade arm, YPG, liksom al-Assads armé och dess uppbackare från Iran, Irak och Afghanistan.

Har Trump tänkt sig en flygförbudszon också, och ska den hindra syriska och ryska plan från att -attackera civila?

Trumps företrädare Barack Obama avstod från att genomdriva en säkerhetszon i Syrien. Obama gjorde bedömningen att en sådan zon skulle dra USA djupare in i kriget. Försvarshögkvarteret Pentagon har räknat ut att det skulle behövas upp till 30 000 soldater på marken för att upprätthålla en säkerhetszon.

Att förslaget om den syriska zonen nu genomförs av Trump, som gått till val på att minska USA:s militära engagemang i omvärlden, är därför en smula förbryllande.

I samband med Saudisamtalen uppgav Trump dessutom att han tänker hålla fast vid kärnenergiavtalet med Iran som slöts sommaren 2015. En helomvändning av presidenten, som tidigare har kallat överenskommelsen en ”katastrof”.

Även denna tvärvändning av Trump är nu föremål för analyser. Vill presidenten blidka Iran, eller Saudiarabien, eller båda? Vill han rädda nyligen ingångna handels-avtal mellan Iran och USA?

En sak är i alla fall säker: med Donald Trump i Vita huset har Mellanöstern blivit än mer komplext och svårt att bedöma.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Bakgrund.

Redan i Syrienkonfliktens början sommaren 2012 talades det om att upprätta en säkerhetszon för flyktingar vid gränsen i norra Syrien, mot Turkiet. Förslaget fick aldrig gehör i FN.

Hösten 2014 gav det turkiska parlamentet landets krigsmakt klartecken till att bygga säkerhetszoner i Syrien. Två år senare, i augusti 2016, gick turkiska stridsvagnar in i Syrien för att skapa en fredad zon på den syriska sidan av gränsen. “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Lieberman beslutar om tidig vräkning

Analys. Beslutet att börja utrymma den israeliska bosättningen Amona på Västbanken en vecka före utsatt datum har fattats av försvarsminister Avigdor Lieberman. Det är kopplat till det politiska krisläge som uppstått i och med polisutredningarna mot premiärminister Benjamin Netanyahu.

Efter åratal av byråkratiska turer och förhalningsknep måste regeringen lyda Högsta domstolens beslut och vräka de fyrtio familjer i Amona som bosatt sig på privat palestinsk mark. De tre viktigaste nationalistledarna, Netanyahu, Lieberman och utbildningsminister Naftali Bennett från bosättarnas parti Judarnas hem, har alla olika inställning till evakueringen. Netanyahu svävar på målet och försöker undvika att reta vare sig bosättarextremister eller mer måttfulla israeler. Bennett har utropat sig själv till Amonas villkorslöse försvarare, fast han vet att inget kan stoppa utrymningen. Lieberman är den ende som öppet säger att kolonisterna måste bort – vilket förargar extremisterna men vinner honom poäng i opinionens mittfåra.

Både Bennett och Lieberman är väl medvetna om att Netanyahus belägenhet för var dag blir alltmer prekär, och gör sig beredda att slå mynt av hans olycka. Bennett, som förkastar varje tanke på en palestinsk stat och vill annektera större delen av Västbanken, utmålar Netanyahu som vek och tvehågsen. Medan Bennett vill plocka röster från Netanyahus Likud högerifrån, så hoppas Lieberman och hans parti Israel vårt hem locka till sig mindre extrema nationalistväljare från Likud, liksom mittenväljare från andra partier. Lieberman har aldrig motsatt sig en tvåstatslösning, och sedan han blev försvarsminister för ett år sedan har han tvärt slutat strö kring sig krigiska uttalanden.

2006 evakuerades delar av Amona i en blodig operation. Lieberman vill till varje pris undvika en repris av de händelserna, för att i stället odla sin nya image av måttfull ledare. En militär källa på plats säger till DN:

– Vräkningen skall utföras av polisen, inte av soldater. Men soldater blockerar tillfarten för sympatisörer från Israel och andra delar av Västbanken. Vi vill inte ha det som 2006, då polisen fick slåss mot 4000 demonstranter för att flytta på nio familjer.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com DN s korrespondent “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Konsumentmakten ännu inte förbjuden i USA

Handelskriget inleddes redan när Donald Trump kandiderade som president, men har nu fått fart på allvar. Listor cirkulerar på sociala medier och webbsajter där företag som på ett eller annat sätt är lojala mot den nya administrationen hudflängs. Hashtaggar på Twitter uppmanar till bojkotter av till exempel taxitjänsten Uber, vars chef har värjt sig för alla avhopp från tjänsten och försökt rädda före-tagets renommé så gott han kan genom att ta avstånd från presidentdekretet om inreseförbud. Ett gammalt Twitterkonto från Trumps hotellkedja har återuppväckts, där hotellet ber en dela reseminnen. Nog delar folk reseberättelser allt, som ”när min mamma flydde hit och välkomnades 1941”. Intressantast är att Amazon toppar bojkottlistorna; nätbokhandeln vars grundare Jeff Bezos numera äger en av Donald Trumps absoluta ärkefiender Washington Post.

Jonas Thente jonas.thente@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ Motståndet kommer inifrån

Det svåraste pro-blemet för Trumpadministrationen lär bli tjänstemännen på institutionerna. Erik Åsard ser en nyvald president attackera demokratins själva fundament.

När Donald Trump dagen efter installationen som president framträdde i CIA:s högkvarter chockades många av de anställda. I ett bisarrt tal försökte han skyla över sin tidigare hårda kritik av säkerhetstjänsten och upprepade sitt påstående att journalisterna tillhör de ohederligaste människorna på jorden. Anledningen var att medierna hade jämfört antalet åskådare vid presidentinstallationerna 2009 och 2017 och kommit fram till att avsevärt fler närvarade vid Barack Obamas installation. En uppenbar lögn enligt Trump, trots solklara bildbevis på motsatsen.

När Trumps presstalesman Sean Spicer kort därefter gjorde sitt första framträdande i Vita huset chockades de ackrediterade journalisterna. I chefens fotspår gick Spicer till våldsamt angrepp mot medierna för att ha gett en falsk bild av hur många som slutit upp vid installationen. Utbrottet innehöll mängder av faktafel och avslutades med att Spicer lämnade lokalen utan att reportrarna fick tillfälle att ställa en enda fråga. Alla begrep att Trump, som är helt fixerad vid mediebevakningen av honom, hade kommenderat fram sin talesperson till podiet.

Några dagar senare var Spicer tillbaka i pressrummet och gav två reportrar från New York Post och Washington Times möjlighet att ställa de första frågorna. Båda representerar garanterat Trump-vänliga tidningar och har nu fått en framskjuten plats i pressrummet medan

företrädare för mer traditionella medier fått maka på sig. Journalisterna från AP och Reuters, som under tidigare presidenter fått förmånen att inleda frågandet, fick denna gång vänta på sin tur. Förändringarna är följdriktiga och visar det djupa förakt som Trump och hans närmaste män har för journalister från etablerade medier, en samling som chefstrategen Steve Bannon menar borde hålla truten.

När beslutet om ett flyktingstopp och inreseförbud från sju namngivna länder annonserades var det omvärldens tur att uppröras. Beslutet överklagades genast i domstolarna, och det är tveksamt om det är förenligt med konstitutionen och internationella avtal. Massdemonstrationerna mot beslutet lär fortsätta, liksom hänvändelserna till domstolarna.

Allvarligare för administrationen är det institutionella motstånd som dekretet nu möter. Den tillförordnade justitieministern Sally Yates, som utsågs av Obama, motsatte sig inreseförbudet och har prompt avskedats och efterträtts av en mera foglig person. Scenariot påminner om de kaotiska ministeravskedandena under Nixonåren.

På amerikanska UD har vidare en hel kader av seniora tjänstemän abrupt avgått, merparten för att de av olika skäl inte vill arbeta i den nya administrationen. Det är personer med stor erfarenhet av administrativa, konsulära och säkerhetsinriktade frågor och som blir mycket svåra att ersätta. Det institutionella motståndet inifrån domstolar och myndigheter kommer förmodligen att bli ett betydligt större problem för Trump att hantera än vad de försvagade Demokraterna företar sig i kongressen.

I den ymniga nyhetsfloden från Washington kan det vara svårt att skilja stort från smått, viktigt från oviktigt. Trumps syn på yttrandefriheten är förvisso djupt problematisk, liksom den han lagt i dagen om kvinnor, minoriteter och invandrare. Men det är åsikter vi lärde känna redan under den långa valkampanjen.

Den enskilt mest illavarslande handlingen under Trumps första dagar är hans beslut om att utreda ”röstfusket” i 2016 års presidentval. Trump påstår, utan skymten av trovärdiga bevis, att mellan tre och fem miljoner människor röstade illegalt i valet. Påståendet om ett ”riggat” val framfördes ofta som kandidat, och när han nu upprepar det som president måste det ses som ett medvetet försök att underminera förtroendet för den demokratiska processen.

En forskargrupp vid Dartmouth College har gjort en undersökning av fjolårets val och inte funnit bevis för något valfusk att tala om. En tidigare studie av nära en miljard valsedlar upptäckte några tiotal misstänkta röstsedlar. Valfusk är alltså ett icke-problem i USA, men Trump kan inte acceptera faktum eftersom han plågas av att Hillary Clinton fick nära tre miljoner fler röster totalt. Varje gång medierna påpekar detta är det nålsting som narcissisten Trump omöjligt kan tåla.

Det som gör initiativet extra alarmerande är att oavsett vad utredningen kommer fram till kan resultatet bli krav på striktare regler i form av kortare röstningstid, krångligare registrering och id-handlingar som ytterligare försvårar för vissa väljargrupper att utöva sin demokratiska rättighet. Trumps barnsliga upptagenhet med storleken på hans publik är en trivialitet jämfört med hans påstående om att hela valsystemet är korrupt. Det senare är inget annat än en attack mot demokratins fundament.

I inledningen av sin artikel i nya numret av The Atlantic beskriver David Frum hur en åldrad Donald Trump installeras för en andra mandatperiod 2021. I Frums dystopiska framtidsvision är fri- och rättigheterna fortfarande i stort sett intakta, men medierna har tonat ner sin kritiska bevakning och utvecklingen präglas av en dominant familjedynasti och av ett alltmer auktoritärt styre med drag av dagens Ungern.

Så illa behöver det inte gå. USA är inget Turkiet, Polen eller Ungern. Friheterna är fastare förankrade där än på många andra håll, i konstitutionen, i systemet med maktdelning och i de återkommande fria valen. Men landet har aldrig upplevt en statschef av Trumps typ, och han kan göra åtskillig skada under sin tid vid makten. Därför bör vi lyssna på de kloka röster som nu ringer i varningsklockorna. I ett land där den officiella lögnen satts i system är demokratin faktiskt hotad.

Erik Åsard “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Ukraina får inte svikas

Herr Tretjakov drack på tisdagsmorgonen sitt te då splittret från artillerielden plötsligt kom farande genom fönsterrutorna. I samma stund befann sig hans fru i sovrummet. Herr Tretjakov undkom, men hon träffades i nacken och förblödde på bara någon minut.

Det var tidningen Washington Posts reporter som i veckan tecknade ögonblicksbilden från det nästan bortglömda krig som fortfarande rasar i Europa. Runt 10 000 har hittills dödats i östra Ukraina. Under fjolåret var de civila offren få, summan för januari månad tyder dock på en illavarslande stegring.

Särskilt sedan i söndags har fler liv skördats i nya strider längs frontlinjen. Den europeiska säkerhetsorganisationen OSSE:s observatörer rapporterar ett ökat antal överträdelser mot Minsköverenskommelsen, som bland annat förbjuder tunga vapen i konfliktzonen.

Värme, el och vatten har slagits ut och tiotusentals människor blivit nödställda i vinterkylan. Redan har 2 miljoner tvingats fly från byar och städer i området. Fler lär det dessvärre bli.

”Separatistupproret” är Rysslands och president Putins krig. Det är också den förskräckande och segslitna fortsättningen på den olagliga annekteringen av Krim 2014. I båda leden av aggressionen, och i samband med nedskjutningen av det malaysiska passagerarplanet, har Moskva mött en skakad omvärld med ogenerade lögner.

Ukrainas regering rapporterade i veckan att Putin hittills har skickat runt 600 stridsvagnar in i Ukraina, många tusen soldater och åtskilligt med materiel. Bland annat. Bevisen är överväldigande för att både tunga vapen och order kommer från ett nekande Moskva.

Typiska ryska psykningar skickas till de ukrainska soldaternas mobiler. ”I dina befäls ögon är du bara ett stycke kött”, löd ett meddelande i veckan. Inga tecken tyder på ökad rysk vilja att följa Minsköverenskommelsen, dra sig tillbaka och sluta fred.

Donald Trump har bara genom att svära presidenteden ökat osäkerheten. Sanktionerna som först infördes i samband med annekteringen av Krim ligger visserligen än så länge fast. Men Trumps flört med Putin är ingen hemlighet.

Att Moskva avskydde tanken på en president Clinton erkänns också öppet, även om den digitala offensiven för att diskreditera henne naturligtvis avfärdas som påhitt. Både Trump och Putin vill nu tina relationerna, och gällande sanktionerna har den amerikanske presidenten sagt sig ha ett öppet sinne. Ämnet lär ha berörts i förbifarten när de båda talades vid i förra veckan.

Såväl Kiev som Moskva har incitament att trappa upp våldet. Ukraina eftersom landet står inför ett akut hot. När det nu har hunnit rusta sin militär kan ukrainarna se en sista chans att flytta fram sina positioner.

Moskva kan i sin tur vilja påminna omvärlden och USA: Putin har Ukraina i sitt våld. Han bestämmer i sin intressesfär, han äger nycklarna till freden.

Ryska diplomater varnade i förra veckan för att striderna snart skulle intensifieras. Nu skyller man i stället på den ukrainska regeringen. Bland annat sägs att Kiev provocerar sin motståndare för att dra uppmärksamhet från inhemska problem.

Anklagelsen dryper av svart ironi. Moskva spräckte den europeiska säkerhetsordning som har gällt sedan andra världskriget. Varför? Åtminstone delvis som nationalistisk teater för just inrikes bruk. Putins militära översitteri är en populär show, och den pågår parallellt med att ekonomin förfaller och pensionerna sjunker.

USA:s och EU:s ekonomiska sanktioner måste finnas kvar så länge Ryssland uppträder som det gör. Inget har förändrats på Krim. Övergreppen i östra Ukraina får inte belönas med eftergifter.

Under de upptrappade striderna och den stigande nöden i Ukraina kommer omvärlden att prövas. Det kommer att visa sig vilket virke som Trumps oprövade utrikesminister Rex Tillerson är gjord av. Republikanerna i den amerikanska kongressen måste sätta press på Vita huset.

Ledarna i EU måste samtidigt anstränga sig till det yttersta för att upprätthålla den transatlantiska enigheten gentemot Moskva: Den som ändrar europeiska gränser med våld gör det inte ostraffat.

Trump och Putin föredrar att låta nationella nycker och intressen styra. Vad som ytterst står på spel är därför internationella normer och anständighet.
DN 2/2 2017 “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

”Den här rörelsen är farlig för världen”

Utrikesminister Margot Wallström (S) är bekymrad över världsläget, men samtidigt nöjd över Sveriges insats som ordförande för FN:s säkerhetsråd. Inom kort ska hon möta Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov.

Sverige inledde vid årsskiftet sina två år i FN:s säkerhetsråd med att ta över ordförandeklubban under januari månad. Det skedde samtidigt som Storbritannien närmade sig utträdesförhandlingarna med EU och FN:s största bidragsgivare USA fick en ny president. Donald Trump ifrågasätter båda de multilaterala organisationer som Sverige bygger sin säkerhet på: EU och FN.

– Den här rörelsen mot mer av nationalism och protektionism som vi ser tror jag är väldigt farlig för världen. Jag tror att det viktigaste framöver kommer att vara att försvara multilateralismen och de plattformar som vi har för att lösa konflikter och problem, som EU och FN.

Det säger Margot Wallström vid en pressträff om den första månaden i säkerhetsrådet. Enligt henne har Sverige agerat konstruktivt för att slå vakt om FN. Dels genom att underlätta för FN:s nye generalsekreterare António Guterres som tillträdde i januari, dels genom att Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog fått länderna att hyfsa tonen – i rådet har ju USA och Ryssland haft hårda ordväxlingar.

Wallström poängterar FN:s insats för att regimskiftet i Gambia blev fredligt. Men frågan är hur länge detta bättre klimat i rådet består. I Syrien fortsätter den humanitära katastrofen i Aleppo. I Ukraina –som nu är ordförande i rådet – rasar allt hårdare strider sedan de ryskstödda separatisterna inlett en offensiv.

– Detta är djupt oroande och parterna skyller på varandra, säger Margot Wallström om Ukraina.

Utrikesministern framhåller att rådet under Sveriges ledning på tisdagen enades om ett pressuttalande som manar parterna att återgå till vapenvilan och respektera Ukrainas suveränitet.

Sveriges relationer till Ryssland är kyliga på grund av den ryska regimens annektering av Krim, krigföringen i Ukraina och i Syrien. Wallström säger att hon ska möta Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov ”inom kort”.

De två möttes senast för nära två år sedan. UD har länge sökt få tillstånd ett möte.

Den 21 augusti förra året sade Wallström att det ”kan vara dags att träffas”. Men något datum när de två kan träffas finns ännu inte fastlagt.

– Vi håller på och diskuterar och försöker hitta datum. Sådant här ändras hela tiden för oss som utrikesministrar. Vi måste resa någonstans eller behöver göra sådant som är akut ibland, säger - Margot Wallström.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“ Fakta.

I siffror: Sveriges ordförandeskap i FN:s säkerhetsråd i januari 2017.

12 pressuttalanden

4 ordförandeuttalanden

3 resolutioner, bland annat om situationen i Gambia.

34 möten.

Nästa gång Sverige är ordförandeland blir i april 2018.

Källa: UD”

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

”Ännu starkare band med Ryssland kan splittra EU

Han har länge slagits mot muslimska flyktingar, ”politisk korrekthet” och EU:s dekret. Nu, när världen styrs av förebilderna Donald Trump och Vladimir Putin, är det skördetid för Ungerns premiärminister Viktor Orbán. I dag tar han emot Putin i Budapest. På dagordningen: slopade sanktioner.

När man blir rik och mäktig vill man gärna ge något tillbaka till sina gamla vänner. Många misstänker att det är därför lilla Felscút en timme väster om Budapest, med 1 668 invånare, har en fotbollsstadion som tar 3 900 åskådare. Eller att samma sömniga by har en nybyggd tåglinje till en annan sömnig by -några kilometer längre bort.

Felscút är nämligen den plats där premiärminister Viktor Orbán växte upp. Han äger fortfarande ett hus här, i vitrappat tegel med två skorstenar. Huset ligger bokstav-ligen tvärs över gatan från Pancho Arena, den toppmoderna stadion som har döpts efter fotbollslegendaren Ferenc Puskas smeknamn under tiden i Real Madrid.

– Tja, visst är det spännande att ha en sådan granne. Inte för att Orbán kommer hit särskilt ofta. Men vi är stolta över honom, säger Zsolt, en mustaschprydd man som reparerar sin garageport vid huset intill.

Det har gått bra för byn, och inte minst för dess borgmästare, en tidigare rörmokare vid namn Lörinc Mészáros. Han är i dag en av Ungerns rikaste män efter att ha vunnit ett stort antal statliga upphandlingar.

Korruptionen i Ungern är ett stort problem, och järnvägen till Orbáns hemby – ”från ingenstans till ingenstans” – utreds för närvarande av Olaf, EU:s byrå för bedrägeribekämpning, eftersom den delvis bekostades med EU-bidrag.

Här som i Ryssland har personer i ledarens närhet kommit från ingenstans och blivit stormrika. Då och då luftas misstankar att det i vissa fall rör sig om ”målvakter”.

– Precis som Putin är känd som den rikaste ryssen tror vi att -Orbán är Ungerns rikaste man, men att han använder bulvaner för att -sprida ut sina tillgångar, säger Viktor Szigetvari, ledare för liberala oppositionspartiet Együtt, i en intervju.

Hans parti planerar en demonstration mot Putin på torsdagen. Men det är inte troligt att den ryske presidenten märker protesten eftersom ett stort område runt parlamentet i centrala Budapest kommer att vara avspärrat av TEK, den ungerska antiterrorstyrkan.

I början av sin karriär var Viktor Orbán starkt kritisk till Ryssland. Som oppositionspolitiker för tio år sedan talade han föraktfullt om europeiska ledare som ”Putins knähundar” och påminde ständigt om den sovjetryska aggressionen mot Ungern under upproret 1956.

I dag framträder den ungerske premiärministern i stället som Putins språkrör i EU-kretsen. Han har upprepade gånger kritiserat de sanktioner som unionen införde -efter annekteringen av Krim 2014 och har som enda EU-ledare träffat Putin varje år sedan dess.

I dag är Ungerns energiförsörjning bunden till Ryssland för flera årtionden framåt, genom utbyggnaden av kärnkraftverket Paks som sker i rysk regi och med pengar lånade från Ryssland.

I dag har ett monument tillägnat hjältemodiga soldater ur Röda armén uppförts i västra Ungern lagom till Putins besök. Det sker inte långt efter det att rysk stats-tv försökt skriva om historien och kallat 1956 års händelser för ”den första färgrevolutionen”, orkestrerad av ”västliga underrättelsetjänster”.

Sådant upprör många ungrare, och majoriteten vill enligt opinionsmätningar se landet förankrat i väst snarare än att närma sig Moskva.

Ändå står Orbán på sig. Vad har han att vinna på att omfamna Putin?

Till stor del handlar det om krass ekonomi. Många bedömare i och utanför Ungern väntar sig att premiärministern ännu en gång ska få rabatt på naturgasen från ryska Gazprom.

Gaspriserna är ett beprövat politiskt verktyg i Putins arsenal, och ett fördelaktigt avtal 2013 anses ha hjälpt Orbán till en valseger året därpå. Nu hoppas han på en upprepning inför valet 2018.

Men att närma sig Putin är logiskt för den ungerske premiärministern även ur ett ideologiskt perspektiv.

De båda ledarna har länge delat en motvilja mot vad de ser som otillbörlig inblandning och dekret från ”politiskt korrekta” krafter som Merkels Berlin, Obamas Washington och EU-huvudstaden Bryssel.

Det handlar bland annat om en fixering vid utländska agenter som försöker ”exportera demokrati”. Putins regim har länge gjort livet surt för organisationer som får hjälp från utlandet. I Ungern är valuta-spekulanten och aktivisten George Soros – som har ungerska rötter – ett särskilt hatobjekt för regeringen.

”De infekterar som ett trojanskt virus”, skrev regeringstrogna tidningen Magyar Idök i december om demokratiorganisationer som får stöd av miljardären, och som enligt en vanlig konspirationsteori vill översvämma landet med flyktingar.

Så sent som härom dagen tillkännagav en vice ordförande i Orbáns regeringsparti Fidesz att organisationer som får pengar av Soros stiftelser ska ”städas ut” från Ungern. Han betonade särskilt att Trumps tillträde som USA:s president gjorde det möjligt att attackera vänsterkrafter som Soros.

På samma sätt välkomnade Orbán – som stödde Trump tidigt – det amerikanska maktskiftet i ett tal nyligen i Bryssel. Han talade om att ”göra Europa great igen”, men utan att nämna EU:

– Vi har goda nyheter: epoken av multilateralism är över, det är tid för bilateralism. Nya öppningar kommer, inklusive militära och ekonomiska beslut.

Vad vinner Putin på att resa till Budapest och dunka rygg med ledaren för ett marginellt EU-land?

Ja, för det första bevisar han för hemmapubliken att Ryssland inte alls är isolerat, att Moskva har vänner även i motståndarlägret. För det andra driver han ännu en gång hem poängen – inför resten av världen – att EU är splittrat.

När det gäller sanktionerna mot Ryssland har Ungern agerat schizofrent. Å ena sidan har Orbán och andra regeringsföreträdare kritiserat dem, å andra sidan har man lojalt röstat med majoriteten som velat förlänga dem på EU:s toppmöten.

Eftersom besluten fattas med enighet har Ungern makt att stoppa sanktionerna. Om landet lägger in sitt veto under nästa toppmöte i mars är det naturligtvis en stor seger för Putin, definitivt värt en rejäl rabatt på gaspriset.

I en intervju för ryska tidningen Izvestija nyligen kallade Orbáns utrikesminister Peter Szijjarto sanktionerna ”ineffektiva och skadliga” och antydde att en kursändring kan vara på gång. Han hänvisade till maktskiftet i USA.

– När det gäller förhållandet till Moskva har ju EU i stort sett följt USA, vilket vi inte har gillat så här långt. Det var därför vi välkomnade Donald Trumps valseger.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta.

Vladimir Putin

Född 1952

President 2000–08 och från 2012.

Putin är den före detta KGB-spionen som blev Rysslands starke man. Under sin första period som president gynnades Putin av höga oljepriser som ökade ryssarnas standard. Sedan 2012 har han slagit in på en mer nationalistisk väg, med annekteringen av Krim och krigen i östra Ukraina och Syrien.

Fakta.

Viktor Orbán

Född 1963

Premiärminister 1998–2002 och från 2010.

Orbán har drivit sitt parti Fidesz åt höger och står i dag för en nationalistisk, konservativ dagordning. Vill genomföra en antiliberal ”kulturrevolution” i Europa med Polens ledare Jaroslaw Kaczynski.

Fidesz har egen majoritet i Ungerns parlament och utmanas främst av högerextrema Jobbik.

Fakta. Tredje mötet

Rysslands president besöker Budapest på torsdagen. Det blir det tredje mötet mellan honom och premiärminister Viktor Orbán sedan annekteringen av Krim 2014.

På den officiella dagordningen står en rad ekonomiska samarbetsprojekt, bland dem utbyggnaden med två ytterligare reaktorer vid Ungerns enda kärnkraftverk Paks som ska utföras av ryska Rosatom och bekostas av ryska krediter. Även gaslevereanser från Gazprom kommer att diskuteras.

Från rysk sida hoppas man få ett ungerskt löfte om att landet ska verka för slopandet av de ekonomiska sanktioner som infördes efter annekteringen av Krim. Orbán har länge varit kritisk mot sanktionerna. “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Theresa May fick med bred majoritet klartecken för Brexit

London. En överväldigande majoritet av ledamöterna i det brittiska underhuset röstade på onsdagskvällen ja till regeringens förslag om att aktivera artikel 50 i Lissabon-fördraget – själva startknappen för Brexit.

Beslutet kom efter två dagars het debatt, i vilken många ledamöter varnat för följderna av att lämna EU. När det väl blev dags för omröstning röstade dock 498 ledamöter för och 114 mot regeringens förslag. Med andra ord respekterades utfallet i den rådgivande folkomröstningen om Storbritanniens EU-medlemskap, då lämnasidan vann med 52 procent.

För premiärminister Theresa May var onsdagens omröstning en lättnad. En majoritet av ledamöterna i både över- och underhuset har varit emot Brexit, och regeringen har in i det sista försökt hålla frågan borta från parlamentets bord.

Högsta domstolens beslut nyligen tvingade dock regeringen att söka parlamentarikernas tillstånd för att lämna EU.

Såväl de ledamöter som tillhör det konservativa regeringspartiet Tories som de som representerar oppositionspartiet Labour hade fått strikta order uppifrån om att rösta igenom förslaget.

Men några av dem, som konservative veteranen Ken Clarke, trotsade ordern.

– Jag har inte följt med i den kursändring som mitt parti gjort och jag har inte för avsikt att göra det nu heller, sade Clarke i ett passionerat anförande.

För Labour var upptakten till omröstningen särskilt smärtsam, med fyra avhopp från Jeremy Corbyns skuggkabinett – två enbart under onsdagskvällen. Omkring 94 procent av Labours ledamöter i underhuset stödde stannasidan i folkomröstningen – men väljarna i 70 procent av Labours valkretsar röstade för den segrande lämnasidan. Jeremy Corbyn har varit mån om att inte låta den klyftan mellan väljare och representanter växa.

Nu ska regeringens lagförslag tröskas vidare i parlamentet: på torsdagen väntas Theresa May lägga fram en skriftlig strategi om hur Storbritannien ska lämna EU.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Protester mot mildare straff för korruption

Rumänien. Regeringen har beslutat att minska straffet för vissa korruptionsbrott. EU följer utvecklingen i landet – ett av Europas mest korrupta – med oro och i Rumänien väcks nu en misstroendeförklaring mot regeringen.

Över 10 000 personer gick ut på Bukarests gator för att visa sitt missnöje när dekretet tillkännagavs sent i tisdags. Demonstranterna ropade ”tjuvar!” och ”förrädare!” och krävde regeringens avgång. Protester utbröt även i andra städer. På onsdagen dök ett par tusen personer upp utanför regeringshögkvarteret med banderoller.

De senaste åren har Rumänien växlat upp försöken att tackla den utbredda korruptionen. Nästan 2 000 personer har åtalats, enligt nyhetsbyrån Reuters.

Flera ledande politiker utreds eller har ställts inför rätta för maktmissbruk, däribland Liviu Dragnea, den redan valfuskdömde ledaren för styrande Socialdemokraterna (PSD). Men dekretet avkriminaliserar vissa korruptionsbrott, bland annat maktmissbruk, om de ekonomiska skadorna inte överstiger motsvarande omkring 420 000 kronor. Det innebär att Dragnea, tillsammans med tiotals parlamentsledamöter och borgmästare från alla partier, kan undvika åtal.

Oppositionspartiet PNL ska inom kort lämna in en misstroendeförklaring mot regeringen. **TT “**

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Attacken förändrar bilden av det välkomnande landet

Kommentar. Moskéattacken i Quebec var klargörande. Den visar att bilden av Kanada som en välkomnande fristad för flyktingar åtminstone delvis är en myt.

Kanada har gjort sig känt som ett bussigt och god-hjärtat land i en värld där flyktingströmmarna stadigt ökar – speciellt i jämförelse med den södra grannen USA.

För drygt ett år sedan röstade kanadensarna fram liberalen Justin Trudeau till premiärminister. Han gick till val på att ta emot fler flyktingar och bättre behandling av Kanadas urininvånare. När Donald Trump i förra veckan skrev under den presidentorder som stoppar syriska flyktingars inresa till USA på obestämd tid, svarade Trudeau med ett Twittermeddelande där han välkomnade flyktingar till Kanada. ”Mångfald är vår styrka”, deklarerade premiärministern.

Den kanadensiska hållningen är nu inte helt fri från klander. Det kan lätt konstateras att med europeiska mått är Kanadas flyktingmottagande tämligen blygsamt. Sverige, med tio miljoner invånare, har tagit emot cirka 70 000 krigsflyktingar från Syrien. Medan Kanada som har 36 miljoner invånare hittills har välkomnat 40 000 syriska flyktingar.

Dessutom, konstaterar kritikerna, gör Kanadas geografiska läge att en välkomnande attityd kostar mindre där än i Europa. Det är ju extremt

svårt för en flykting att närma sig Kanada utan att först ha ordnat tillstånd.

Och under ytan förekommer det hat och extremism även i Kanada. Hotet kommer dels från jihadister – den kanadensiska säkerhetstjänsten har på senare åt avslöjat planer på terrordåd som förberetts av personer med misstänkta band till terrornätverket al-Qaida – men framför allt från nazistiska och högerextrema element.

I Quebec manifesterades hatet av den 27-årige Alexandre Bissonnette. Han är huvudmisstänkt för masskjutningen i moskén där sex personer dödades och åtta skadades. Bissonette beskrivs i kanadensiska medier som en universitetsstuderande med uttalat nationalistiska och högerextrema åsikter.

Forskningsnätverket Canadian- Network for Research on Terrorism,- Security and Society (TSAS) har identifierat ett hundratal höger-extrema grupperingar i Kanada. Allt från små celler som i huvudsak är aktiva på internet, till grupper som i stor skala sprider flygblad och affischer med rasistiskt och våldsamt budskap.

Ryan Scrivens, doktorand i kriminologi vid Simon Fraser-universitetet i Vancouver, är kritisk mot den självrättfärdiga bild som omhuldas i Kanada.

– Vi uppfattar oss som ett felfritt multikulturellt samhälle, men så är det ju inte, säger Scrivens som kartlagt våld från extremistgrupper i Kanada de senaste tre decennierna.

Scrivens menar att även rättsvårdande myndigheter bländats av Kanadas felfria liberala fram-toning i integrationsfrågan, och att detta påverkat beredskapen mot strömningar i samhället som kan leda till hatbrott.

En annan lärdom av moskéskjutningen i Quebec är hur lätt det är att smyga in ren desinformation i det ordinarie nyhetsflödet.

Bristande källkontroll medförde att gärningsmannen inledningsvis sades vara en islamistisk terrorist. Bland annat vidarebefordrade den Kremlfinansierade ryska nyhetssajten RT.com uppgifter om att angriparen ska ha skrikit ”allahu akbar” (”Gud är stor”) i samband med dådet. Uppgifterna visade sig vara helt obekräftade och härröra från ett anonymt tips till en lokal kanadensisk radiostation.

Den amerikanska konservativa tv-jätten Fox News sände ut information via sitt Twitterkonto att en man av ”marockansk härkomst” varit inblandad i dådet. Uppgiften togs inte bort förrän Kanadas premiärminister Justin Trudeau gripit in.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Hård strid om presidentens kabinett

Ställd inför hårt motstånd har president Trump svårt att fylla sitt kabinett. Nya ministrar godkändes på onsdagen, först efter att Republikanerna drivit igenom en regeländring. Demokraterna väntas förhala Trumps förslag till ny domare i HD.

Washington.
Genom att ta bort en regel som säger att minst en demokratisk senator måste vara närvarande vid en omröstning i senaten kunde Republikanerna på onsdagen godkänna tre av Trumps ministrar.

Regelförändringen var ett ovanligt och nytt vapen i kriget om utnämningarna, och gav grönt ljus för hälsovårdsminister Tom Price och finansminister Steven Mnuchin. Båda är namn som Demokraterna har försökt förhala för att försena Trumps politik. Price är välkänd motståndare till ”Obamacare”, den hälsovårdsreform som han nu får makt att montera ned. Mnuchin anses av många demokrater stötande i rollen som finansminister, då han inom investmentbranschen tjänade stora pengar på den fastighetsbubbla som utlöste finanskrisen 2008.

Ett av väljarnas starkaste skäl att rösta på Donald Trump var en ilska mot att politikerna i Washington inte levererade, och att kongressen var oförmögen att komma överens om någonting alls. Skyttegravarna mellan republikaner och demokrater är nu om möjligt ännu djupare.

Med Trumpadministrationens snabba, dramatiska omsvängning av politiken i USA har Demokraterna lagt bort eventuella tankar om kompromiss och riktat in sig på hur Trumps förslag kan motarbetas. Det sker bland annat genom att försena omröstningar, till exempel genom att kräva fler utfrågningar, att utnyttja talartid – eller att helt utebli. På så vis försenades tisdagens omröstning av Jeff Sessions, tilltänkt justitieminister. Men i går kunde han godkännas efter ett hätskt meningsutbyte i senaten. Även Rex Tillerson godkändes som utrikesminister.

På onsdagen hade Demokraterna boj-kottat utfrågningen av Scott - Pruitt, föreslagen chef för miljömyndigheten EPA. Det var då Republikanerna kontrade med att plocka bort kravet på närvarande demokrater.

Även om Demokraterna i slutänden knappast kommer att kunna stoppa utnämningen av Neil Gorsuch som ny domare i Högsta domstolen, väntas de åtminstone dra ut på hans godkännande. Gorsuch är en välmeriterad, konservativ domare och när han utsågs av Trump under natten till onsdagen, välkomnades hans namn på bred front av konservativa. Många Trumpskeptiska republikaner såg HD som den enskilt viktigaste valfrågan, och de som röstade på Trump för den sakens skull, är nöjda nu. Liberaler och progressiva varnar för att HD nu får slagsida åt höger, och hänvisar till Gorsuchs ställningstaganden i frågor om rättigheter för kvinnor, homosexuella, konsumenter och anställda. Demokraternas senatsledare Chuck Schumer sa att han hade ”allvarliga betänkligheter” inför Gorsuch och tvivlade på att han skulle bli en självständig domare, mot bakgrund av hans ideologiska angreppssätt på juridiken.

Om Demokraterna bereder sig på strid, är läget mer komplicerat för Republikanerna. Trots att införandet av inreseförbudet, i praktiken sett som riktat mot muslimer från vissa länder, varit kaotiskt och oklart, och med usel information till kongresspolitiker och myndigheter, har ledande republikaner – hittills – varit försiktiga med att kritisera Trump.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Bosättningar på Västbanken ska testa Trump

Nära 3 000 nya bostäder ska byggas på den ockuperade Västbanken. Det meddelade den israeliska regeringen samtidigt som ett stort säkerhetsuppbåd inledde evakueringen av bosättningen Amona på Västbanken.

Jerusalem.
Onsdagens beslut att återuppta bosättningen på palestinska om-råden i samma omfattning som före Barack Obamas tillträde 2009, fattades av premiärminister Benjamin Netanyahu och försvarsminister Avigdor Lieberman. Det var ingen slump att meddelandet kom samtidigt som tusentals poliser och soldater gjorde sig beredda att vräka 42 familjer i Amona, som upprättats på privat palestinsk mark. Med budet om nybyggena, som innebär en folkökning på 15 000 nya israeler på Västbanken, hoppas de bägge nationalistledarna blidka de väljare som förbannar evakueringen av Amona.

– Livet i Judéen och Samarien kommer nu att återgå till det normala, sade Lieberman till Israels radio.

Men de många nya bostäderna på palestinskt område har inte bara inrikespolitiskt syfte. De senaste dagarnas täta bulletiner om nya klartecken för allt större byggprojekt är nationalistregeringens sätt att pröva den nya amerikanska administrationens tålamod. Det började med ett par hundra bostäder i Jerusalems utkanter. När inga kritiska reaktioner från Washington noterades, höjdes insatsen efterhand.

Om Donald Trump låter bli att klandra Israel för 3 000 nya bostäder på Västbanken betyder det att palestiniernas värsta farhågor går i uppfyllelse, och att Jerusalem för första gången sedan 1967 har fria händer på ockuperat område. Palestiniernas förhoppningar om att EU skulle samla sig till något sorts motdrag har helt kommit på skam. En nära medarbetare till den palestinske utrikesministern säger till DN:

– Hela världen dansar efter Trumps pipa. Arabförbundet har inte ens kritiserat hans inresebestämmelser, och Europa tittar åt andra hållet när israelerna drar i gång tidernas byggfestival. Det är en farlig politik. Sedan israelisk militär spärrat av tillfarterna kring bosättningen Amona försökte nationalistiska demonstranter nå fram till platsen till fots via arabiska byar.

Enligt vad DN erfar rör det sig om ”många hundra” personer som har för avsikt att konfrontera de poliser som ska ledsaga Amonas invånare ut ur området om de inte lämnar sina hem frivilligt. De flesta av invånarna vill undvika våld, men vissa extremiströrelser vill tvärtom att vräkningen ska ge blodiga rubriker, för att genera regeringen och avskräcka den från liknande beslut framöver.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Merkels besök väcker het debatt

Förbundskansler Angela Merkels besök i Turkiet i dag kommer framför allt att handla om det misslyckade kuppförsöket förra sommaren. Högst på den turkiska agendan står samtal om PKK-stöd och om Gülen-anhängare i Tyskland.

Angela Merkels besök orsakar redan debatt i Turkiet. Kemal Kilicdaroglu, ledare för oppositionspartiet CHP, menar att president Recep Tayyip Erdogan kommer att framhäva att besöket visar hennes stöd inför folkomröstningen i april. Medborgarna ska då rösta om att skriva om konstitutionen till ett presidentstyre i stället för en parlamentarisk ledning som Turkiet har i dag.

– Hans budskap kommer vara att Merkel besökte Turkiet för att visa sitt stöd till honom. Även om -Merkel inte har den intentionen så kommer han att presentera det så, sade Kemal Kilicdaroglu till den -tyska tidningen Süddeutsche Zeitung.

Förbundskanslerns besök är det första efter det misslyckade kupp-försöket den 15 juli förra året. Förutom ett möte med premiärminister Binali Yildirm och sannolikt president Erdogan, nyss hemkommen från en rundresa i Afrika, ska hon också besöka parlamentet som flygbombades vid kuppförsöket. Delar är fortfarande under renovering.

Den turkiska regimen hävdar att det var predikanten Fetullah Gülen och hans rörelse som låg bakom kuppförsöket. Hundratusentals personer har sparkats från sina jobb och tiotusentals har gripits för misstänkta relationer till rörelsen. Att få Gülen utlämnad från USA är ett av Turkiets viktigaste krav till president Donald Trump men genomsyrar även andra internationella relationer.

Den turkiska tidningen Daily Sabah skriver att det turkiska fokuset vid Merkels besök kommer att vara Gülen-anhängare samt PKK-stöd i Tyskland. De poängterar att försvarsministern Fikri Işik nyligen bad Tyskland att neka 40 före detta turkiska militärer asyl eftersom de misstänks ha länkar till Gülenrörelsen. Turkiet har också bett Tyskland att utlämna personer som de menar har relationer med den kurdiska rebell-gruppen PKK som tagit på sig flera terroristdåd de senaste åren i Turkiet.

Den turkiska regimen har flera gånger kritiserat såväl Europa som Tyskland för att inte stötta Turkiet i kampen mot Gülenrörelsen och PKK, vilket har lett till spända relationer. Förhoppningen är att Merkels besök ska förbättra situationen. Andra ämnen som tros diskuteras är den pågående flyktingfrågan samt folkomröstningen.

Terese Cristiansson DNs korrespon-dent”

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Flera greps i antiterrortillslag

1 100 poliser slog till i antiterrorräder mot över 50 adresser i och runt Frankfurt i centrala Tyskland på onsdagen.

Huvudmisstänkt är en 36-årig tunisier, som även jagats för inblandning i det blodiga dådet på Bardomuseet i Tunis 2015 då över 20 turister och en polis sköts ihjäl av attentatsmän. Flera personer har gripits. De anklagas för att ha deltagit i planeringen av ett stort terrordåd i Tyskland. Men myndigheterna säger sig ha kommit komplotten på spåren på ett tidigt stadium.

– Det fanns ännu inget mål och ingen konkret fara, säger Alexander Bartle, talesperson för åklagarmyndigheten i Frankfurt, enligt tidningen Bild.

Enligt polischefer har tillslagen planerats i flera månader. De svarade dock inte på några frågor när de informerade om spaningsläget vid en hastigt sammankallad presskonferens på onsdagsförmiddagen.

Totalt finns 16 misstänkta, i åldrarna 16 till 46 år, i första hand i Frankfurt. De ska ha ingått i en terror-cell, ledd av en 36-årig tunisier med kopplingar till den islamistiska terrorrörelsen IS.

Den huvudmisstänkte tunisiern uppges finnas bland de personer som gripits.
TT “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“Jan Eklund: Med journalister som David Remnick blir det lättare att se verkligheten

I Vita husets krig mot medierna står The New Yorkers redaktör David Remnick fast. Den fria och självständiga journalistikens betydelse i USA har aldrig varit viktigare.

Under en debatt i förra veckan fick David Remnick frågan om USA:s osannolike president Donald Trump verkligen kan vinna sitt krig mot medierna.

–Självklart, svarade han, läs en historiebok. Jag har aldrig varit mer övertygad om vikten av att sköta mitt uppdrag. Den journalist som känner något annat bör omskola sig till skatterevisor. Det rapporterade DN:s korrespondent Martin Gelin från New York (27/1).

Remnick är redaktör på stans finaste tidskrift, The New Yorker, och utan den typen av rutinerade journalister på rätt plats skulle man vara betydligt mer oroad över läget.

Redan dagen efter Trumps valseger skrev Remnick en kommentar med rubriken ”En amerikansk tragedi” som kan bli klassisk. Valet, skrev Remnick, var en triumf för auktoritära och rasistiska krafter, hemma och utomlands, som föraktar den amerikanska demokratin, landets medborgerliga rättigheter och vanlig mänsklig anständighet.

Inte minst pekade han ut kvinnor och minoriteter som särskilda måltavlor för det nya reaktionära gardet i Vita huset.

Men poängen var förutsägelsen, att när den värsta chocken lagt sig, kommer många av landets politiska kommentatorer att försöka normalisera händelsen och bortförklara vad Donald Trump faktiskt sade i valrörelsen. Business as usual. Men en tragedi av den här magnituden kan inte normaliseras, skrev Remnick, och det är så här det brukar se ut när fascismen bryter fram.

När chefen för USA:s mest traditionstyngda tidskrift – David Remnick är bara den femte redaktören sedan 1925 – utrycker sig så oroande glasklart inser man att landet inte längre ligger där det ska. Jag misstänker att det även kan vara en personlig samvetsfråga.

Remnick tillhörde inte kritikerna av den amerikanska invasionen i Irak 2003, trodde som så många andra i den liberala pressen på de falska uppgifterna om Iraks massförstörelsevapen. Det misstaget svärtade ner medieetablissemanget och öppnade för kritisk omprövning. Vita huset kom undan för lätt. Inte en gång till!

Ni måste läsa David Remnicks böcker. Han debuterade 1993 med en Pulitzerprisbelönad bok om Sovjetunionens sammanbrott, ”Lenin’s tomb”, och en samling med hans bästa reportage finns i boken ”Reporting”. Där framträder spännvidden i hans berättande.

”Jag var motsatsen till en specialist”, skriver han i förordet om sina unga år på Washington Post. Utan närvaro, känsla och verklighetskontakt ingen journalistik. Analysen får man göra efteråt när man vet mer. Den grundinställningen är om något eftersatt i vår tid när alldeles för många förväntas snyta ur sig en snabb kommentar till nätet.

Han skriver gärna utrikesreportage men ställer lika insiktsfulla frågor till författare som Václav Havel, Philip Roth och Don DeLillo. I höstas gjorde han den sista stora intervjun med Leonard Cohen. Och Remnick tillhör väl den sista journalistgenerationen (han är född 1958) som har ett passionerat förhållande till boxning. Men det finns inget svullet och machoartat över det; han är bara genuint fascinerad.

Annars är David Remnick mest känd för sin biografi om Barack Obama, ”The bridge”, som konstigt nog inte har översatts till svenska. Det har däremot boken om Muhammad Alis tidiga karriär, ”King of the world”. Den kom strax före jul i Jörgen Antonssons översättning på det lilla förlaget Pintxo – med nyskrivet förord av Salman Rushdie.

Det är en ovanligt fängslande, perspektivrik och underhållande bok om sport, politik och amerikansk rasism.

Jan Eklund jan.eklund@dn.se “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Facebook programmerar för färre falska nyheter

Sociala medier. Det sociala mediet Facebook presenterade på tisdagen en ny plan för att premiera sant och intressant innehåll i användarnas flöden.

Genom att ändra på sina algoritmer kan de få klickbeteslänkar, användare eller företag som ber om likes och delningar av sina inlägg, och uppgifter som inte stämmer att sjunka längre ner i folks flöden eller inte synas alls. I stället ska virala inlägg och mer ”legitima” nyheter nå fler.

I det brittiska parlamentet har samtidigt kulturutskottet fått i uppgift att utreda falska nyheter, främst hur public servicebolaget BBC ska förhålla sig till och förhindra spridningen av dem. I Sverige säger kulturutskottets ordförande, Olof Lavesson (M), till SR:s Kulturnytt att han kommer att följa utredningen med intresse.

Greta Thurfjell greta.thurfjell@dn.se “

DN TORSDAG 2 FEBRUARI 2017

“ Mörkerkrafter paketerar fascism i flickaktig form

Slöjförbud, hotad aborträtt, antifeminism. Kontrollen över kvinnokroppen fyller en nyckelfunktion i den högerpopulistiska rörelsen. I en artikelserie gör DN Kultur nedslag i en könskamp med auktoritära övertoner. I dag: Lisa Bjurwald om hur husmoderidealet länkar samman gårdagens högerextrema rörelser med dagens.

I nazismen är mannens uppgift ideologisk; han bör ägna varje vaken stund åt Kampen med stort K. Kvinnans uppgift är däremot att producera så många vita barn som möjligt. ”Glorifierade avelskossor”, som avhoppade nynazistkvinnor uttrycker det. Högerextremisten David Lanes (1938-2007) paroll, de så kallade ”Fjorton orden”, fungerar som den rasistiska rörelsens budord: ”Vi måste säkra existensen för vårt folk och en framtid för våra vita barn”.

Det går en röd tråd från Hitlertyskland till vår tids organiserade rasism, och det gäller såväl extremistgrupperingar som nationalistiska partier. Familjepolitiken är en av den högerextrema ideologins grundsatser och därför har synen på män och kvinnors roller, på barnalstring som ideologiskt vapen och på ”sexuellt avvikande” individer som käppar i det nationalistiska hjulet förändrats mycket litet under decennierna.

Krocken mellan idealet av kvinnlig passivitet och dagens drivna nationalistkvinnor blir dock ofta smärtsam – ibland komisk. Vår tids största kvinnliga idol i dessa kretsar heter Marion Maréchal-Le Pen,

rekordung parlamentsledamot för franska Front National och systerdotter till partiledaren Marine Le Pen. I en intervju med Daily Telegraph i somras (23/7 2016) balanserade hon själv mellan de båda ytterligheterna: ”Jag känner att jag har två patriotiska plikter. En är att försvara mitt lands oberoende och suveränitet, den andra att producera barn som kan sprida det budskapet”. Trots att klanen Le Pen och dess parti rört sig bort från nynazismen mot dagens mer gångbara rasism – muslimhat och flyktingskräck – är kvinnornas patriotiska uppdrag som barnaföderskor lika viktigt som någonsin förr.

Också i den rasistiska propagandan är dubbelmoralen tydlig. Å ena sidan florerar, till och med uppmuntras, kvinnohat mot de individer som stämplas som fiender. På nätet beskriver till exempel SD-politiker tongivande kvinnor med de klassiska fördomarna; de är inte ”riktiga” kvinnor, de är bittra för att de inte har lyckats hitta en man, vänsteretablissemanget försöker hjärntvätta massorna med sin naturvidriga propaganda… Samtidigt utmålas den feminism som har växt fram ur kvinnorörelsen som ett hot, inte bara mot könsordningen utan mot själva nationen.

Å andra sidan utger sig nationalisterna för att vara de främsta motståndarna mot kvinnohat inom andra religioner och etniska grupper, särskilt islam och muslimer. Rasistiska aktörer missar heller sällan ett tillfälle att håna muslimska länders kvinnosyn. I den egna överlägsna nationen påstås dock kvinnovänliga värderingar vara magiskt införlivade sedan urminnes tider (i Sverige är denna lögn enkel att slå hål på med ett enda ord: vikingatiden).

Den senare tendensen har förstärkts på senare tid. Front Nationals partiledare Marine Le Pen, som tidigare har kritiserats för att ha ignorerat kvinno- och jämställdhetsfrågor, har till exempel gjort en helomvändning. Allt oftare använder hon kvinnors rättigheter som argument för kraftigt minskad invandring. Hon är inte ensam om strategin. Många av de parlamentariskt inriktade rasisterna kräver att få marschera i Pride-tåg – det svenska initiativet Pride Järva som i två år har arrangerats av SD-krafter är ett exempel. Men man lyfter också fram medlemmar som är ensamstående kvinnor eller donerar pengar till organisationer som arbetar mot kvinnoförtryck bland invandrade grupper.

De bakomliggande syftena är framför allt två: att peka ut misshagliga grupper som hot, samt att öka sin egen attraktionskraft gentemot väljargrupper som traditionellt sett inte har lockats av deras politik. Det vill säga: homosexuella, invandrare, liberaler – och kvinnor. Homo-, bi- och transsexuella män som hade riskerat att bli nedsparkade av Sverigedemokraternas eller Front Nationals gatutrupper på 1990-talet har i sin tur blivit allt mer mottagliga för argument av typen ”muslimerna kommer att frånta er era nyvunna rättigheter… I muslimska länder hugger man händerna av sådana som ni”.

Förhoppningsvis börjar potentiella väljare att se igenom den populistiska retoriken. Uppförsbacken är dock lång. Den kräver kraft och uthållighet och skarpa ögon, för normaliseringen sker inte med buller och bång. Den kommer smygande. Vi vänjer oss vid de organiserade rasisternas närvaro. Vissa stänger av, allt fler sträcker ut handen. Samtidigt innebär inte opinionsmässiga framgångar att ett främlingsfientligt parti har blivit mer demokratiskt. Som ett plakat på den amerikanska upplagan av Women’s March uttryckte det:

”Inte alla som röstade på Trump är rasister. Men ingen som röstade på honom tyckte att hans rasism var en *dealbreaker*”.

Även ur ett svenskt perspektiv är de orden tänkvärda. Bristande solidaritet med nyfascisternas måltavlor är en grundförutsättning för att Trump och kompani ska kunna påbörja nedmonteringen av deras rättigheter.

För att högerpopulisterna ska uppnå det målet är det dock viktigt att framstå som på en gång harmlösa och i linje med tiden. En metod är att låta partierna frontas av kvinnor. Dansk Folkepartis Pia Kjaersgaard var föregångare och poserade gärna i stickade mysjumprar likt vilken mormor som helst. Hennes smeknamn, Mor Pia, var även effektivt för att få Dansk Folkeparti att framstå som alldagliga – och dess kritiker som löjliga paranoiker.

Ett annat exempel är Tyskland där den här typen av partier, under de senaste åren, gång på gång misslyckats med att slå igenom. Tills nationalistiska Alternative für Deutschland (AfD) satte en kvinna i spetsen. Med fyrabarnsmamman Frauke Petry som ordförande har AfD, som förespråkar mycket konservativa ideal kring kärnfamiljen och är emot abort, lyckats samla såväl den nynazistiska som den allmänt invandringskritiska väljarbasen.

Frauke Petry själv tillhör partiets extrema falang och uppmanade i fjol gränspolisen att öppna eld för att stoppa flyktingar från att ta sig in i landet. Två månader senare, i mars 2016, var hon, tillsammans med sin sambo, föremål för ett stort uppslaget porträtt i veckotidningen Bunte. “Hur farligt är detta par?”, frågade rubriken retoriskt. Den tillhörande bilden gav läsarna svaret: partiledarparet sitter på golvet och skrattar, hand i hand, iklädda jeans och pastelltröjor. I intervjun beskrivs Petry som “flickaktig och fragil”.

Förintelseöverlevaren Hédi Fried, vars familj mördades av nazisterna, uttryckte det nyligen så här om Hitlers väg till makten (ETC 8/1):

“Även då sa alla till en början att det är bara en galning som vi inte behöver bry oss om. Och när han sedan kom till makten sa de: ‘Okej, han var tvungen att säga allt det där, men han kommer inte att hålla vad han lovat’. Men han höll det.”

Till skillnad från USA sitter vi européer på fascismens facit. Inte för en sekund bör vi förledas att tro att dagens mörkerkrafter inte skulle våga göra allvar av sin politik. Inte ens när den paketeras i förrädiskt flickaktig form.

Lisa Bjurwald “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Merkel i dåligt sällskap

Ett 40-tal höga turkiska militärer väntar på besked om politisk asyl i Tyskland. De har beordrats att lämna sina Natouppdrag, men vågar inte åka hem av fruktan för att dömas för påstådd inblandning i kuppförsöket i somras. När förbundskansler Merkel på torsdagen besökte president Erdogan i Ankara upprepade han säkert sitt krav att officerarna ska deporteras ögonaböj.

Det gjorde inte Grekland med de arméhelikopterpiloter som sökte asyl där. Högsta domstolen sa nej till Turkiet, med hänvisning till risken att de inte får en rättvis rättegång.

Att ett Natolands soldater söker asyl i ett annat är speciellt i sig. Med tanke på att Turkiet gång på gång hotat med att bryta flyktinguppgörelsen från i mars är läget extra känsligt.

EU har nog med problem. På fredagen hålls toppmöte på Malta, bland annat om hur migranter i Libyen ska hindras från att korsa Medelhavet. Men det är en stat som har upphört att fungera, med två rivaliserande regeringar och ett kaotiskt inbördeskrig. Förhoppningar inom EU om hjälp att bromsa flyktingarna är betydligt överdrivna.

Fallet Turkiet har andra komplikationer. Erdogan tog kuppförsöket som ursäkt att inleda en hetsjakt på oppositionella. Tiotusentals statstjänstemän har fängslats eller fått sparken, anklagade för samröre med den islamiska Gülenrörelsen som utpekas som skyldig. Den redan begränsade pressfriheten är utraderad. Hundratals företag har konfiskerats.

I sydöst försöker armén krossa den kurdiska PKK-gerillan. Alla regimens motståndare kallas terrorister. Misstänkta gülenister och kurder i utlandet begärs utlämnade för att låsas in.

Samtidigt förbereds en folkomröstning i april om författningsändringar som gör presidenten allsmäktig. Och Erdogan kan sitta kvar till 2029. Minst.

Flyktingavtalet med Turkiet har alltid luktat illa, men strömmen av människor till de grekiska öarna har blivit en rännil. Den viktigaste orsaken är att Balkanrutten är stängd. Erdogan har dock hittills gjort sitt för att stoppa flödet, i utbyte mot EU-miljarder till flyktinglägren. Men i pakten ingick också visumfrihet till Schengen. Det är inte aktuellt, så länge Turkiet vägrar att ändra den terrorlagstiftning som är Erdogans käraste redskap.

Vad som händer om Turkiet öppnar slussen igen går inte att veta. Men en ny flyktingkris, ett halvår före tyska valet, vill Merkel inte ha. Så vad sa hon till Erdogan? Pengar, ja, eftergifter, nej. Något annat är väl ändå inte möjligt.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se Ledarskribent “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Båtflyktingar växande oro för EU-ledarna

Flyktingströmmen över Medelhavet, inställningen till USA:s president Donald Trump och EU:s framtid. När EU:s ledare samlas i Valletta är syftet att visa enhet, men i flera frågor är de djupt splittrade.

Förra året, i mars, kom EU överens med Turkiet om det kontroversiella migrationsavtalet. Innan överenskommelsen trädde i kraft anlände dagligen omkring 2 000 flyktingar till Grekland, i dag är motsvarande siffra ungefär 80.

Precis som familjen i reportaget här intill fortsätter alltså människor från krigets Syrien att utsätta sig för stora faror för att få skydd i EU, men de är inte många.

EU stängde i praktiken dörren för syriska flyktingar när avtalet med Turkiet undertecknades. Sedan våren förra året anländer i stället migranter och flyktingar till Italien, och flertalet av dem kommer från länder i Afrika.

Under 2016 tog Italien emot 181 000 migranter och flyktingar, vilket innebar en ökning med 18 procent. Fler än någon gång tidigare drunknade under den långa och farliga resan över centrala Medelhavet.

Nästan alla som överlevde (90 procent) anlände med båtar från Libyen, men kom ursprungligen från bland annat Nigeria (21 procent), Eritrea (11 procent), Guinea (7 procent), Elfenbenskusten (7 procent), Gambia (7 procent), Senegal (6 procent) och Mali (6 procent).

Dessa siffror sätter tydligen skräck i EU-ledarna. Trots att flyktingströmmen till EU totalt sett minskade kraftigt förra året, fruktar de politiska ledarna att den kommande vårens varmare vindar och vatten ska leda till att Medelhavet fylls med fler båtar än någon gång tidigare.

Tonläget i olika uttalanden och dokument inför fredagens EU-toppmöte i Valletta är alarmistiskt. Malta, Italien och en del andra EU-länder vill snarast ha ett migrationsavtal med Libyen som liknar EU:s uppgörelse med Turkiet.

EU-kommissionen hävdar att det är omöjligt att kopiera överenskommelsen med Turkiet eftersom den libyska regeringen i Tripoli, som EU samarbetar med, är bräcklig och saknar kontroll över landet.

Det förslag som EU-ledarna ska ta ställning till under fredagen är därför inget avtal, utan en lång rad olika återgärder som syftar till att hejda flyktingströmmen på olika sätt.

EU ska bland annat satsa mer pengar på att träna den libyska kustbevakningen och koppla ihop ett nytt libyskt system för övervakning av landets kust med länderna i södra EU. Inget av detta lär leda till några stora motsättningar under fredagens EU-toppmöte. Alla vill hejda migrationen från Afrika, även om de går olika långt.

Ungerns premiärminister Viktor Orbán har till exempel upprepade gånger föreslagit att EU ska upprätta stora flyktingläger i Libyen, men hittills har han inte fått gehör för det.

Svårare lär det bli för EU-ledarna att komma överens om unionens framtida asylpolitik. Här ligger flera nya lagförslag på bordet. Sverige och Tyskland hör till den minoritet som vill ha en mer gemensam flyktingmottagning, med ett permanent kvotsystem.

Den frågan ska dock inte avgöras i Valletta. Förhandlingarna i rådet och EU-parlamentet ska pågå hela våren och hittills säger en rad EU-länder fortsatt blankt nej.

Syftet med toppmötet är att EU-ledarna ska visa enhet och sammanhållning, men det finns flera djupa motsättningar. I ett brev till alla EU-ledare varnar Donald Tusk, EU-toppmötets värd, i skarpa ordalag för att EU hotas från tre olika håll.

Tusk skriver att EU försvagas av det nya världsläget, inklusive ”oroande uttalanden från den nya amerikanska administrationen”, av de ”nationalistiska och främlingsfientliga” krafterna inom EU samt av ”EU-eliterna” som inte tillräckligt försvarar EU och ”grundläggande värden i den liberala demokratin”.

Men Tjeckiens president har välkomnat Donald Trumps inrese-förbud och säger sig ha fått ”en allierad” i Washington. Och regeringarna i Budapest och Warszawa har en helt annan uppfattning än Donald Tusk om värdet av liberal demokrati.

Diskussionerna om EU:s framtid blir säkert livliga, men det ska inte fattas några beslut. EU-ledarna skjuter åter de besvärliga interna motsättningarna på framtiden.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ **Bakgrund. EU:s ledare samlas i Valletta**

EU:s stats- och regeringschefer samlas på fredagen i Maltas huvudstad Valletta.

Under det informella toppmötets första del diskuterar EU-ledarna hur unionen påverkas av den politik som USA:s nye president Donald Trump driver, samt vad EU kan och bör göra för att hejda migrationen från Libyen över Medelhavets centrala delar.

Förslag som ska stoppa flyktingströmmen är olika former av EU-stöd till Libyens bräckliga regering i Tripoli. Det gäller bland annat mer EU-träning av den libyska kustbevakningen, utbyte av information från kustbevakning, stöd till migranter som återvänder frivilligt och vidarebosättning för flyktingar i Libyen med särskilt behov av stöd.

På eftermiddagen lämnar Storbritanniens premiärminister Theresa May EU-toppmötet och övriga länders ledare fortsätter att diskutera EU:s framtid efter Brexit.

Källa: DN “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Ahmed var nära att förlora sina barn på Medelhavet

Samtidigt som båten sjunker allt snabbare ned i det mörka havet tvingas Ahmed Alahmed välja vilket av sina tre barn han ska rädda. Det är hans svåraste beslut någonsin. Ahmed är en av dem som, trots flyktingavtalet, fortfarande har tagit risken att drunkna för ett liv i Europa.

Ahmed Alahmed hinner precis knäppa flytvästen på sin tvååriga dotter Hour. De andra två barnen hinner han inte med eftersom smugglaren väser att de måste skynda sig ned i båten. Hans fru Noor tar deras ettårige son Takia i knäet och sätter sig i mitten av båten. Hon är blek av rädsla men det finns ingen återvändo. Hour sitter bredvid henne.

Ahmed Alahmed sätter sig längst bak med fyraåriga Yousef. Allt känns fel. Den stora båt som de lovats har bytts ut mot en liten träbåt som normalt tar 5–6 personer. Nu är de minst 20. Nästan ingen har hunnit ta på sig sin flytväst. Dessutom ska de åka från en plats som är långt från någon av de grekiska öarna. Smugglarna har sagt att det beror på alla vaktposter som kommit upp sedan Turkiet och Europa slöt flyktingavtalet förra året.

– Det är okej, vi är framme om ett par timmar, viskar smugglaren som kör båten.

Ahmed ber till gud att det stämmer och håller hårt i Yousef. Efter en timme stannar plötsligt motorn. Båten börjar ta in allt mer av det iskalla vattnet, det går snabbt och den börjar sjunka. Paniken stiger men smugglaren skriker att de måste sitta stilla. Till slut startar motorn och smugglaren säger att de måste vända tillbaka. Men 500 meter från kusten stannar båten igen och nu sjunker den snabbt.

Smugglaren hoppar i havet och börjar simma i land, utan att försöka hjälpa någon av de andra. Ahmed Alahmed känner paniken växa. Han kan simma, men vilket barn ska han rädda – Minste Takia, enda dottern Hour eller äldste sonen Yousef?

Han får syn på Yousef som ligger med ansiktet ned i havet. Han tänker att Yousef är det enda av barnen som är född i Syrien och som känner sina farföräldrar. Han fattar tag i Yousef och får upp honom på ryggen. Han börjar simma mot land. En bit bort ser han en kvinna från Afrika som sjunker. Han tänker att det enda sättet att överleva är förmodligen att släppa Yousef. Men ska de dö, ska de dö tillsammans.

För att vinna kraft börjar han kasta honom framför sig i stället för att ha honom på ryggen. Till slut ser han en ficklampa på stranden. Det är de andra smugglarna. Han ropar och de kommer mot honom. Han sätter Yousef i en av deras bilar och skriker att han måste försöka rädda sin fru och två andra barn. Det har gått minst en timme och de kan inte simma. När han utmattad kastar sig ut i vattnet igen tror han inte att de lever.

Ahmed tar ett djupt andetag. Han har berättat i en rasande fart och måste hämta andan.

– Bara nu när jag pratar om havet får jag ångest, säger han.

Vi möts i en liten by på gränsen till Syrien, dit han återvänt efter att nästan ha drunknat i havet mellan Turkiet och Grekland för två veckor sedan. Trots alla risker hade han och familjen bestämt sig för att smugglas till Grekland och sedan försöka ta sig vidare till Tyskland där han har två bröder.

– Vi visste att det var farligt men här i Turkiet har vi inget liv. Vi har inte fått några id-handlingar, barnen har inte ens fått sina vaccinationer och min fru har fått föda hemma ensam, säger han.

Familjen kommer från landsbygden utanför den syriska staden Al-Hasaka. IS tog kontroll över deras by för några år sedan. Först valde de att stanna men när Ahmed fick höra att regeringen ville tvångsvärva -honom till militären tog han beslutet att fly till Turkiet. Där har de fått bo på nåder hos en turkisk fåraherde.

– Det finns inget för barnen. Vi måste vidare, säger Ahmed.

Han tar ett djupt andetag och fortsätter berätta om timmarna i det mörka havet. Den här gången simmar ett par smugglare med honom ut. Han ropar:

– Hour, Noor, Takia!

Plötsligt hör han Hours röst.

– Pappa, pappa.

Han får syn på hennes röda jacka en bit från båten. Tack vare flytvästen flyter hon. Ahmed börjar gråta av lättnad. Då hör han sin fru. Han tror inte sina öron men simmar mot ljudet och ser henne med deras minste son i armarna.

Ahmed tar en paus och tittar på sin fru Noor som sitter med Takia i knäet i det kalla, dragiga huset.

– När jag såg min man och Yousef falla i vattnet kastade jag mig över väskorna där flytvästarna låg. På något sätt lyckades jag få på mig den och hann precis dra upp blixtlåset innan jag föll i vattnet med Takia i armarna, berättar hon.

Vid ett tillfälle trodde hon att Takia var död.

– Men så hörde jag min mans röst och fick mer kraft, säger hon.

När de kom upp på land skakar barnen. Takia biter så hårt i tungan att den blöder. De lyckas stoppa en taxi som kör dem i ilfart till ett sjukhus i Izmir där de stannar en vecka. Barnen var illa medtagna. De hostar och snorar fortfarande illa.

Ahmed är övertygad om att smugglarna var falska och att allt bara var ett bedrägeri för att få pengar.

– Jag såg ingen av de andra från båten. Varken på land eller i havet. Kanske dog alla, säger Ahmed.

Ahmed och hans familj är inte ensamma. Trots att Europa och Turkiet har ett flyktingavtal för att försvåra den illegala smugglingen fortsätter de farligare båtfärderna.

Ett par dagar tidigare har vi träffat en smugglare som organiserat människosmuggling i mer än fem år. Vi möter honom på ett kafé i centrala Istanbul. Han skrattar till åt avtalet mellan Europa och Turkiet.

– Det finns ändå människor som behöver fly. Det är klart att det är färre och att en del väljer andra rutter. Men vi har fortfarande verksamhet. Det är svårare men det går fortfarande, säger han.

Han säger att han bara arbetar med större båtar som är säkra, men att det finns falska smugglare som låtsas kunna ta folk till Grekland. Människor i panik är lätta att lura, säger han.

Under sommaren 2015 då flyktingströmmen var som starkast körde han 250 personer dagligen från Istanbul till Izmir och vidare till Grekland. I dag har det sjunkit till 20 procent men han tjänar fortfarande pengar. Numera kostar det cirka 250 dollar att ta sig över till Grekland vilket är billigare än tidigare. Smugglarna ger någon form av rabatt på grund av att det är mer riskfyllt.

Han och andra smugglare diskuterar som många andra vad som kommer att ske med flyktingavtalet mellan Europa och Turkiet. Bara de senaste dagarna har spänningarna ökat mellan Grekland och Turkiet. Bland annat för att Grekland vägrar lämna ut åtta soldater som misstänks ha länkar till Fetö, den rörelse som misstänks ligga bakom det misslyckade kuppförsöket i somras.

– Vi smugglare känner oss säkra på att båtvägen öppnas om Grekland inte lämnar ut de åtta soldaterna. Vi är beredda på det, säger smugglaren.

För Ahmed och hans familj är det deras största hopp. Trots att de nästan förlorade livet är de beredda att ge sig ut på samma hav igen.

– Men inte med samma smugglare och det måste vara varmare. Men vi kan inte stanna i Turkiet, säger -Ahmed.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se DN s korrespondent “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

”Vi behöver inte tillstånd från något land”

“Irans ledare avfärdar USA:s kritik mot det senaste iranska missiltestet. Samtidigt kommer uppgifter om att det i själva verket var ett farligare och kraftfullare vapen som testades.

Den tyska tidningen Die Welt rapporterade på torsdagen att Iran testade den senaste generationen av kraftfulla kryssningsrobotar kallade ”Sumar”. Tidigare har Iran medgivit att landet på söndagen skjutit i väg en ballistisk missil.

Beskedet väckte stor upprördhet i USA. Landets nationella säkerhetsrådgivare Michael Flynn varnade Iran i hotfulla ordalag och sade att USA nu ”håller ögonen” på regimen i Teheran.

Men Ali Akbar Velayati, en av den högste ledaren aytolla Khameneis närmsta rådgivare, avfärdade på torsdagen den amerikanska kritiken.

– Iran behöver inte tillstånd från något land för att försvara sig självt, sade Ali Akbar Velayati till nyhetsbyrån Fars.

Den iranske försvarsministern Hossein Dehghan tillade att testet skedde inom ramen för den FN-resolution som reglerar de iranska provskjutningarna.

Enligt resolution 2231, som FN:s säkerhetsråd klubbade igenom i juli 2015, har Iran rätt att testa missiler som inte kan bära kärnvapen.

Die Welt, som citerar anonyma säkerhetskällor, hävdar att det var en kryssningsrobot som testades. Kryssningsrobotar har betydligt längre räckvidd än ballistiska missiler. Den aktuella roboten uppges kunna nå mål som ligger upp till 300 mil bort.

Det iranska missiltestet är en ny prövning för den ytterst bräckliga relationen mellan USA och Iran.

President Donald Trump gick ju till val på att avsluta det av Barack Obama framförhandlade kärnteknikavtalet med Iran, ett avtal som Trump kallade ”en av de dummaste överenskommelser jag någonsin sett”.

Men efter Trumps samtal med Saudiarabiens kung Salman under den gångna helgen sade presidenten sig nu vilja driva igenom avtalet ”rigoröst”.

Detaljerna kring samtalet och motiven till Donald Trumps kovändning är inte klarlagda. Men det spekuleras i att Trump trots allt tagit hänsyn till att den iranska marknaden öppnar för bra affärer för amerikanska exportföretag.

Å andra sidan hade Trump strax innan detta utspel rejält försämrat relationerna med Iran då han undertecknade sitt dekret om tillfälligt inreseförbud för medborgare i sju muslimska länder.

Förbudet slår hårdast mot Iran som förra året svarar för hälften av viseringarna från de drabbade länderna.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ **Fakta. Sanktionerna**

För ganska precis ett år sedan hävdes de internationella sanktionerna mot Iran. Sanktionerna infördes som straff för att Iran ansågs vara på väg att tillverka egna kärnvapen, och ledde bland annat till att iranierna gick miste om oljeintäkter.

Men nu anses Iran ha uppfyllt omvärldens krav på att begränsa sitt kärnteknikprogram. Bland annat kommer antalet centrifuger (där uran anrikas, något som behövs för tillverkning av atomvapen) att minskas med två tredjedelar.

Källa: DN “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“Protester växer – minister avgår

De senaste dagarna har hundratusentals rumäner demonstrerat mot regeringens kontroversiella dekret, som kritiker menar underlättar korruption. Protesterna är bland de största sedan Nicolae Ceausescu störtades 1989 och en minister har redan lämnat sin post.

I onsdags samlades uppemot 150 000 personer utanför parlamentet i Bukarest för att visa sitt missnöje med den nya regeringens beslut. Den socialdemokratiska regeringen, ledd av premiärminister Sorin Grindeanu, kom till makten i december efter att ha vunnit valet – bara ett år efter att den tidigare partiledaren Victor Ponta avgick efter anklagelser som korruption. Demonstranterna bar skyltar med texter som ”avgå” och ”tjuvar”.

– Vi har kommit för att försvara vårt land från kriminella som försöker avveckla rättsstaten i Rumänien, sade demonstranten Nicolae Stancu till BBC.

Runt 300 000 människor har under veckan deltagit i demonstrationer runt om i landet, uppger Bloomberg. Enligt dekretet avkriminaliseras vissa korruptionsbrott om de ekonomiska skadorna inte är för stora. Regeringen klubbade också igenom ett förslag som innebär att förstagångsdömda som avtjänar fängelsestraff kortare än fem år kan benådas, undantaget de som har dömts för våldtäkt. Amnestin måste dock fortfarande godkännas av parlamentet och landets president.

Regeringen hävdar att dekretet syftar till att lätta bördan på landets fängelser, men kritiker menar att det är ett sätt för regeringen att frige sina politiskt allierade som sitter i fängelse och samtidigt stoppa de utredningar om korruption som berör flera av topparna i det styrande socialdemokratiska partiet PSD, inklusive partiledaren Liviu Dragnea.

Förslagen hade dessutom inte satts upp på den officiella dagordningen för regeringsmötet i tisdags, vilket fått många att undra om regeringen försökt dölja dekretet.

De senaste fyra åren har landet varit på offensiven mot korruption och enligt åklagare vid landets antikorruptionsmyndighet kommer dekretet att påverka många av de över 2 000 fall som för närvarande utreds, uppger Financial Times.

Till följd av protesterna meddelade Rumäniens justitieminister Florin Iordache på torsdagen att han tar en paus och tidigare samma dag avgick affärs- och handelsminister Florin Jianu.

”Jag vill inte behöva säga till mitt barn att jag var en ynkrygg och gick med på något jag inte tror på”, skriver Jianu i ett inlägg på Facebook.

Utöver den folkliga vreden har regeringen även hamnat i en öppen konflikt med landets president Klaus Iohannis, som vill att författningsdomstolen ska säga sitt. Om domstolen inte stoppar dekretet kan det träda i kraft om drygt en vecka.

PSD-ledaren Liviu Dragnea har kallat demonstrationerna för ett kuppförsök.

Rumäniens premiärminister Sorin Grindeanu står fast vid regeringens nöddekret, trots protesterna.

– Regeringen tog ett beslut och vi kommer att driva det vidare, säger han enligt nyhetsbyrån AFP.

Johannes Ledel
Vadim Ghirda AP “

“. Ett av Europas mest korrupta länder

Rumänien är ett av de mest korrupta länderna i Europa. När landet gick med i EU 2007 var det på villkor att man försökte få ett slut den utbredda korruptionen.

Socialdemokraterna (PSD) kom åter till makten i december 2016, ett år efter att partiet tvingats bort av protester efter en nattklubbsbrand som många kopplade samman med korruption. Partiledaren Liviu Dragnea utsågs inte till premiärminister på grund av en villkorlig dom för röstfusk.

Om regeringsbeslutet träder i kraft kommer det att sätta punkt för den pågående rättegången mot Dragnea, som anklagas för att ha använt sitt inflytande för att garantera statliga löner till två anställda på PSD:s högkvarter. Tiotals andra politiker från olika partier kommer att gynnas av dekretet som avkriminaliserar vissa korruptionsbrott, om de ekonomiska skadorna inte överstiger runt 420 000 kronor.

Källa: TT “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Planen för Brexit är klar

En plan för Storbritanniens utträde ur EU har lagts fram av den så kallade Brexitministern David Davis i underhuset i London.

Dokumentet – en vitbok, efter den engelska termen White Paper – har titeln ”Förenade kungadömets utträde från, och nya partnerskap med, Europeiska unionen”. Regeringen skriver på sin sajt att det följer de tolv principer som premiärminister Theresa May presenterade i ett tal den 17 januari.

Det öppnar upp för samma kritik som jagat Mays regering länge, att planerna är för vaga och osäkra.

Till exempel nämns hur processen från fri rörlighet för människor mellan EU och Storbritannien till ett nytt arrangemang, men med lösa formuleringar som att ”det kan komma att bli en stegvis process”.

Det har blivit omtalat att May fastslog att ingen uppgörelse är bättre än en dålig uppgörelse efter utträdet. Detta scenario tas också upp i vitboken. ”Vi kommer att säkerställa att våra ekonomiska och andra funktioner kan fortgå, inklusive att stifta de eventuella lagar som behövs för att lindra effekterna av en icke uppnådd uppgörelse”.

TT “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Tre överraskningar 2017

Med Trump blir det sannolikt slut på perioden av sjunkande inflation och låga räntor. Skuldtyngda tillväxtländer sätts under press av en allt starkare dollar. Hoppet står till goda nyheter från Europa.

Orakel på ekonomins område har för vana att i januari komma med sina (oftast otillförlitliga) spådomar inför det nya året. Förhållandena i världen har dock varit sådana att den traditionen är svår att upprätthålla: det var lämpligt att vänta tills den amerikanska presidenten hade funnit sig till rätta i Vita huset. Detta för att kunna väga in några av överraskningarna som kan skaka om världsekonomin och finansmarknaderna.

Att döma av det nuvarande läget kan världen komma att få uppleva tre potentiellt omtumlande fenomen.

Det första är att Trumps ekonomiska politik troligtvis kommer att resultera i högre räntor och inflation i USA än vad marknaden har förväntat sig. Och det är med stor sannolikhet slut på trenden av fallande inflationstakt och låga räntor som i 35 år har präglat de ekonomiska förhållandena och prisnivåerna runtom i världen. Investerare och makthavare tror dock ännu inte att det blir så.

När Trump sätter sin politik i verket kommer den amerikanska centralbanken Fed troligtvis att strama åt sin penningpolitik mer än den hade planerat före presidentbytet och inte mindre, vilket

marknaden fortfarande förväntar sig. Och viktigare är att de långa räntorna, som påverkar världsekonomin mer än styrräntorna som sätts av centralbankerna, nog kommer att stiga brant, eftersom Trumps politik innebär högre inflation och ökad ekonomisk aktivitet.

Logiken i detta scenario är enkel. Trumps planer i fråga om skatter och statliga utgifter kommer att bryta den stabilisering av statsbudgeten som skedde under Obamas tid vid makten. Hushållens skulder kommer att öka drastiskt om Trump håller fast vid sitt löfte om att upphäva den reglering av bankernas verksamhet som infördes efter finanskrisen 2008. Eftersom dessa stimulansåtgärder driver på en ekonomi som redan närmar sig full sysselsättning kommer inflationstakten att öka och protektionistiska tullhinder och en eventuell ”gränsskatt” att höja priserna väsentligt på importerade varor.

I Japan och Europa däremot kommer penningpolitiken att förbli expansiv eftersom centralbankerna fortsätter att ge den ekonomiska tillväxten stöd med nollränta och stora köp av statspapper. Och denna skillnad i politik talar för en andra potentiell chock som finansmarknaderna verkar oförberedda på.

Dollarn kan komma att stärkas ytterligare, i synnerhet gentemot tillväxtmarknadernas valutor, trots Trumps uttalade vilja att öka USA:s export. Det som kan orsaka en stigande dollarkurs är inte bara högre räntor i USA, utan även en press på tillväxtländerna som har ökat sina utlandsskulder med 3 000 miljarder dollar sedan 2010. En stark dollar och stor upplåning i utlandet orsakade skuldkriser i Latinamerika och Asien på 1980- och 1990-talet. Nu kan Trumps protektionism göra det hela ännu värre, i synnerhet för länder som Mexiko och Turkiet, som har baserat sin utvecklingsstrategi på snabbt ökande export och finansierat sin egen ekonomi med skulder i dollar.

Detta var de dåliga nyheterna. Lyckligtvis finns det ett tredje viktigt fenomen som finansmarknaderna ännu inte har reagerat på men som kan bli mycket positivt för världsekonomin: utvecklingen inom EU kan 2017 bli oväntat god och EU är en viktigare marknad än USA för nästan alla länder utom Mexiko och Kanada.

Alla ekonomiska variabler i merparten av EU-länderna har förbättrats snabbt sedan i början av 2015 då Europeiska centralbanken stoppade uppsplittringen av eurozonen genom att sjösätta ett ännu större program för köp av statsobligationer än det som USA:s centralbank skapade.

Den ekonomiska återhämtning detta ledde till hotades dock förra året av risken för politiskt sönderfall. I Neder-länderna, Frankrike, Tyskland och Italien, där populistiska rörelser växer sig allt starkare, har Brexit och Trump skapat en oro för att ännu en viktig domino-bricka ska falla och senare kanske hela EU.

Dessa farhågor öppnar en möjlighet för den största överraskningen 2017: att EU inte faller sönder utan stabiliseras, vilket leder till en ekonomisk nystart och en period med stark finansiell utveckling liknande den USA upplevde från 2010 till 2014. En avgörande faktor är det franska presidentvalet, som kommer att avgöras i en andra omgång den 7 maj.

Om François Fillon eller Emmanuel Macron vinner kommer vi att få se ett program för ekonomiska reformer som liknar Gerhard Schröders

i Tyskland 2003. Bara vetskapen om detta kommer att tona ner eventuell åtstramningspolitik från den tyska regering som tillträder efter valet den 24 september. En mer konstruktiv relation mellan Frankrike och Tyskland lär även urholka stödet för den populistiska Femstjärnerörelsen i Italien.

Det som kan sätta detta hoppingivande scenario i fara är naturligtvis att Marine Le Pen vinner valet i Frankrike. I så fall är det realistiskt att räkna med att EU kan gå i graven. Alla opinionsundersökningar och seriösa analyser visar dock att Le Pen omöjligen kan dra det längsta strået, men var det inte just det alla opinionsundersökningar och seriösa analyser visade i fråga om Trump?

Anatole Kaletsky brittisk ekonomijournalist och grundare av konsultföretaget Gavekal Dragonomics i Hongkong.

Översättning: Claes Göran Green “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Medierna måste tänka om när det gäller Trump

Under Trumps år i Vita huset går amerikanska nyhetsmedier en hård och journalist-fientlig tid till mötes. Det menar Silvio Waisbord, -expert på medier och populism.

För tillfället kan den amerikanska presskåren framstå som rörande enig i sina ansträngningar att upprätthålla en viss sanningshalt i den offentlighet som grumlas av Trump-administrationens ”alternativa fakta”. Tv-kanalerna CNN och högerorienterade Fox News tar bägge ställning mot den nya presidenten. Tidningar som Washington Post och New York Times verkar närmast sporrade av Trumps anklagelser och blottlägger effektivt Trumps fejknyheter och halvsanningar.

Den amerikanska medieprofessorn Silvio Waisbord är dock inte säker på att stämningen håller i sig.

– Jag skulle inte bli förvånad om vi får se fall av våld mot reportrar och medieorganisationer där förövarna är Trumpsupportrar eller individer på högerkanten som grundligt avskyr medierna. Trump har aktiverat väldigt negativa känslor mot medier och minoriteter, känslor som kan vara svåra att hålla tillbaka när de väl har släppts lös, säger han sammanbitet i ett mötesrum på Institutionen för mediestudier på Stockholms universitet, där han strax ska hålla en gästföreläsning.

Enligt Donald Trump är journalister ”några av de mest oärliga människorna på jorden”. Hans rådgivare Steve Bannon har uppmanat medierna att ”hålla käften”. Relationen mellan nyhetsmedierna och Trump-administrationen beskrivs just nu som ett öppet krig.

– Fler nyhetsmedier kommer säkert att fortsätta känna sig stärkta av den aggressiva relationen till Trump, men efter ett par år tror jag att medielandskapet kommer att vara mycket mer polariserat än vad det är i dag.

Redan syns nya spänningar i journalistkåren när mindre, Trumpsympatiserande nyhetsmedier och högerpopulistiska bloggare släpps in på första raden under Vita husets presskonferenser. Samtidigt har den nya administrationen intagit en öppet fientlig hållning till reportrar och nyhetsmedier som ställer obekväma frågor.

– Ingen politiker gillar pressen, de har alltid haft ambivalenta känslor för journalister. Richard Nixon sa en massa elaka saker om medier, men det skedde för det mesta bakom stängda dörrar. När politiska ledare börjar förfölja journalister med juridiska medel eller verbal aggression är det ett tydligt tecken på auktoritär maktutövning.

I sin tidigare forskning har Silvio Waisbord fokuserat på relationen mellan populistiska ledare i Latinamerika och deras relation till medier.

– I Latinamerika finns gott om exempel på populister, i det fallet från vänster, som har använt likartade strategier för att dominera den kritiska pressen. De har bland annat lyckats avskräcka medier från att driva kritiska granskningar.

Parallellt med kriget mot medier-na bedriver Trumpadministrationen också ett krig mot vetenskapen, i vilket statliga myndigheter och departement har försetts med munkavle. Enviromental protection agency (EPA) är en av de myndigheter som har förbjudits att informera allmänheten om ny forskning utan att informationen först godkänns politiskt – något som tolkats i ljuset av Trumps misstro mot klimatvetenskapen. Statstjänste-män och vanliga medborgare har protesterat genom att öppna gerilla-Twitterkonton som altEPA, AltUSDA, AltUSNatParkService och Rogue Nasa, det senare med nära 800 000 följare.

– Både forskare och journalister tror vanligtvis att det existerar någon form av sanning, att det finns fakta som behöver samlas in för att bevisa eller underbygga något. Trump och hans följare tror inte det. De representerar en post-sanningspolitik, där vetenskap och journalistik inte har större trovärdighet eller legitimitet än vilken människa som helst som tror eller tycker något.

En annan mediepolitisk nyckelfråga är nätneutraliteten. Många tror att Trump är i färd med att riva upp den demokratiska principen att all internettrafik ska behandlas likvärdigt. I skuggan av den första veckans spektakulära presidentordrar utnämnde Donald Trump en uttalad nätneutralitetsmotståndare till ny chef för den amerikanska telekommunikationsmyndigheten FCC.

– Obama var en tydlig förespråkare för nätneutralitet, men den nya chefen för FCC har sagt att nätneutraliteten ska försvinna. Det förväntas bli en ekonomisk boom för de stora nätjättarna, men är samtidigt något som djupt oroar många aktivistorganisationer.

Donald Trump tog makten med tv. Men han utövar den med Twitter. Kontot @realDonaldTrump med sina 23 miljoner följare är en viktig del av presidentens dominans över nyhetsmedierna, menar Silvio Waisbord:

– På grund av Trumps preferens för Twitter är det inte säkert att han behöver medierna på det sätt som hans föregångare har gjort. Han kan få full mediebevakning för en enda tweet, vilket egentligen gör en presskonferens överflödig. Han är också en mästare på att låta skandalösa uttalanden överskugga och avleda uppmärksamhet från

andra, obekväma frågor. Det är tydligt att han använder den metoden för att kontrollera budskapet.

Hur kan journalister bemöta en sådan mediestrategi?

– Det är svårt, eftersom han är en mästare på att skapa nyhetsupplaga. Medier kan inte låta bli att bevaka honom eftersom allt han säger och gör har nyhetsvärde. Men just nu pågår en diskussion inom amerikansk journalistkår ifall det är möjligt att undvika att bevaka Trump på vissa sätt. Jag tror det är rätt väg att gå. Trump kommer fortsätta säga saker som är helt besinningslösa, men sådana uttalanden behöver inte bevakas utförligt. Medierna måste tänka om, annars kan det sluta med att de lyckas bevaka Trump kritiskt men ändå förlorar.

Sverker Lenas sverker.lenas@dn.se “

“ Silvio Waisbord.

Professor i medier och public affairs vid George Washington University i USA och gästprofessor vid Institutionen för mediestudier vid Stockholms universitet.

Rötter i Argentina och bosatt i USA sedan 30 år.

Några böcker är: ”Media movements: civil society and media policy reform in Latin America” (2016), ”Media sociology: a reappraisal (2014) och ”Reinventing professionalism: journalism and news in global perspective” (2013). “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“Svenskarna som sprider de högerextrema idéerna

Den amerikanska alternativhögerns ledare Richard Spencer blev känd över hela världen när han firade valresultatet med att utropa ”Hail Trump!”. DN:s kartläggning visar att hans tre närmaste medarbetare är profilerade svenska högerextremister. Det svenska nätverket knyter samman den europeiska och amerikanska höger-rörelsen med ryska fascister.

Den amerikanska alternativhögerns ledare Richard Spencer avslutade sitt brandtal i Ronald Reagan Building i Washington DC med att ta emot publikens stående ovationer. Organisationen var hög på självförtroende efter Donald Trumps valseger några veckor tidigare.

För bara ett år sedan var Richard Spencer relativt okänd för den amerikanska allmänheten. Men under valrörelsen hade intresset för hans extrema och rasideologiska idéer exploderat. Spencer myntade begreppet ”alt-right” – alternativhögern – och är numera välkänd för sitt hat mot judar, kvinnor och svarta.

Han höjde sitt vattenglas mot publiken.

”Hail Trump! Hail our people! Hail victory!”.

På filmen syntes flera personer svara ledaren med en Hitlerhälsning.

Huvudpersonen själv, Donald Trump, fick sedan skarp kritik för att han för sent tog avstånd från sina Hitlerhälsande supportrar.

Under den amerikanska valrörelsen har alternativhögerns idéer flyttat från relativt marginaliserade forum på nätet och in i den politiska debatten.

Exakt hur stor betydelse alternativhögerns idéer haft för valresultatet är dock svårt att uppskatta. Men valresultatets betydelse för den högerpopulistiska rörelsen är däremot glasklart. De rider nu på Trumps framgångsvåg och storsatsar på nya mediesajter för att nå en ännu större publik.

Vad som är mindre känt är att tre svenskar har centrala roller i Richard Spencers nya medieprojekt Altright.com.

DN:s granskning visar att högerextremisterna Daniel Friberg, Henrik Palmgren och Tor Westman sitter på nyckelpositioner i hans organisation. De har alla tagit plats i bolagets ledning, halva styrelsen består därmed av svenskar. Altright kan beskrivas som en webbaserad mediekanal för högerextrema skribenter i olika länder. På sajten publiceras bland annat artiklar om hoten mot den ”vita rasen”.

Daniel Friberg från Göteborg är ”europeisk redaktör” för Altright. I Sverige beskrivs han som en central person inom den nyfascistiska extremhögern och har en bakgrund inom olika nazistiska rörelser.

Han driver även bokförlaget Arktos som bland annat ger ut fascistisk litteratur och ligger bakom den högerextrema plattformen Motpol.

Friberg har i en brittisk podcast bland annat sagt att vänstern består av ”lägre stående människor”. Han kallar även en demokrati där alla har lika rösträtt för en ”styggelse”.

– Personligen tror jag att någon sorts graderad demokrati är möjlig, baserad på merit. Alla har rätt att rösta men man har bara olika antal röster beroende på vad man uträttat för sitt samhälle. Det är den mest logiska demokratitypen, sa han 2015.

I ett forum på nordisk.nu skrev Friberg 2009 att ”vi står inför hotet om biologisk och kulturell utplåning”.

När Altright lanserades sa Richard Spencer att tanken med sajten är att samla de bästa alt-rightskribenterna och analytikerna på samma plattform för att sprida budskapet i USA, Europa och resten av världen. I det redaktionella arbetet fungerar alltså Friberg som en spindel i nätet.

Vid sin sida har han även kollegan från förlaget Arktos – Tor Westman – som tituleras ”teknisk direktör” på Altright. Westman har, enligt Expo, bland annat varit aktiv i kretsen kring det nazistiska nätverket Info14.

Daniel Friberg ligger också bakom den årliga högerextrema konferensen Identitär idé. Den så kallade ”identitära rörelsen” samlar rasideologer, fascister, högerextrema och nazister från olika grupperingar och länder. Sverigedemokraternas Mattias Karlsson har tidigare kallat rörelsen och Daniel Friberg för neofascistisk. SD upplevde då att Friberg och hans nätverk gradvis försökt ”nästla sig in i SD”.

Bland deltagarna på konferensen Identitär idé finns även representanter från det pan-europeiska partiet Alliance for peace and freedom, APF, där flera europeiska högerextrema partier ingår. Både partiet och dess stiftelse leds också här av svenskar, Stefan Jacobsson och Dan Eriksson från det numera nedlagda Svenskarnas parti.

Årets upplaga av Identitär idé ska genomföras i Stockholm. Biljetterna säljs öppet via Daniel Fribergs många mediekanaler. Exakt var arrangemanget ska hållas är dock hemligt och meddelas bara till dem som köpt biljetter.

Förra året hölls Identitär idé på Armémuseum i Stockholm. Lokalen bokades via ett av Daniel Fribergs andra bolag, Nordic Resources, som är verksamma inom gruvindustrin. Det beskrevs som ett vanligt företagsevent.

DN var på plats under konferensen där en av föreläsarna var Guillaume Faye. Han påstod bland annat att den vita rasen står inför en -existentiell kris. Han kallade även invandring för cancer och hävdade att ett ”raskrig” kommer till Europa inom tio år. Armémuseums ledning har nu svartlistat Friberg.

Rubriken för årets upplaga av Identitär idé är -”Rising from the ruins” och en av talarna som bjudits in till Stockholm i februari är Fribergs kollega från Altrightprojektet, Henrik Palmgren.

Henrik Palmgren, ursprungligen från Kungälv, bor sedan många år tillbaka i Oregon, USA. Där driver han sedan över ett decennium tillbaka den utpräglat rasistiska och antisemitiska medieplattformen

Red ice tillsammans med den högerextrema profilen Lana Lokteff, som också är hans fru.

Red ice lyfter fram nazistiska grupper som Nordiska motstånds-rörelsen. Sajten blandar lättsamma klipp om hur man gör sin egen kefir och andra hälsotrender med rasideologiska resonemang och nyheter. I flera texter ifrågasätter Henrik Palmgren Förintelsen och publicerar långa intervjuer med förintelseförnekare.

Många artiklar handlar om Sverige med fokus på brott. Redaktionen kallar flyktingar i Sverige för ”ickevita inkräktare” och i åtminstone en av radiosändningarna hyllas Adolf Hitler. Numera har Henrik Palmgren även en central roll som styrelseledamot och mediedirektör för Altright.

En linje som förenar de amerikanska och europeiska högerrörelserna är att de driver en Kremlvänlig linje.

I Bryssel, utanför en av Europaparlamentets huvudbyggnader, Altiero Spinellibyggnaden, har man kunnat se EU-partiet APF:s general-sekreterare Stefan Jacobsson och hans kollegor rada upp sig på led. ”Stop russophobia now” stod det på de utskrivna A4-arken de höll i händerna. Bilden av manifestationen har sedan fått stort utrymme på partiets hemsida.

I Alliance for peace and freedom finns flera av Europas mest extrema partier representerade. Bland annat det grekiska fascistpartiet Gyllene gryning, nazistiska NPD i Tyskland och fascistiska Forza Nuova i Italien. Flera av partimedlemmarna är även folkvalda i Europaparlamentet.

Huvudpersonerna från dessa högerextrema partier är också några av de återkommande gästerna på den stora konferensen Konservativt forum i Sankt Petersburg som samlar extremhögern från hela Europa.

I år kommer exempelvis Stefan Jacobsson från EU-partiet APF att vara en av talarna. Med på konferensen i Sankt Petersburg finns också Stanislav Vorobjev, ledare för den fascistiska Ryska imperiska rörelsen, som bland annat vill återinföra tsardömet. Hans rörelse har tidigare blivit omtalad i Sverige efter att ha skänkt pengar till nazistiska Nordiska motståndsrörelsen.

De högerextrema företrädarna förenas också i sitt intresse för den ryske filosofen Alexander Dugin, som från Moskva formulerar en världsbild som avvisar USA:s dominans, västlig demokrati och liberalism. Hans idéer om ett StorRyssland inspirerade de proryska separatisterna i östra Ukraina att ta till vapen våren 2014. Dugin stödde entusiastiskt Rysslands annektering av Krim och manade Putin till öppen militär intervention i Ukraina.

Magnus Ljunggren, professor emeritus vid Göteborgs universitet, har följt Dugin sedan tidigt 1990-tal och beskriver honom som en fascist och våldsdyrkare.

Även när det kommer till Alexander Dugin är Daniel Friberg i allra högsta grad aktiv. Hans eget bokförlag Arktos översätter och publicerar Dugins verk på engelska. Just nu pågår även en insamlingskampanj på sociala medier för att få in pengar till nya översättningar.

”En av de huvudsakliga anledningarna till att vi startade Arktos var för att ge ut Alexander Dugins banbrytande verk på engelska”, skrev Friberg på Facebook nyligen. ”Sedan dess har vi gett ut fyra böcker men nu är det dags att öka tempot och ge ut tre böcker de kommande sex månaderna.”

Enligt Magnus Ljunggren har det varit en medveten strategi för Dugin att resa runt i världen besöka högerextrema konferenser.

– Han har på ett väldigt tidigt stadium gått in för att bygga upp ett internationellt nätverk.

På förslaget Arktos hemsida ses Alexander Dugin och Altrightredaktören Daniel Friberg tillsammans på flera bilder. Dugins böcker har även översatts till engelska av alt-rightrörelsens ledare Richard Spencers exhustru, ryskättade Nina Kouprianova. Den ryska tankesmedjan Katehon, där Alexander Dugin är en av ledarna, har dessutom publicerat Richard Spencers texter.

Richard Spencer själv är en stor beundrare av Vladimir Putin. Till tidningen The Nation sa han bland annat:

– Jag beundrar Vladimir Putin. Jag tror att Trump och Putin tillsammans skulle kunna skapa en enad vit värld. Det är vackert.

Richard Spencer och Alexander Dugin skulle ha träffats under en konferens i Budapest, båda inbjudna av Daniel Friberg. Men Dugin fick inte visum. Spencer kom dock fram men greps av polis och fick tillbringa tre dygn i arresten och deporterades till USA. Han anklagades formellt för uppvigling och enligt ett uttalande från inrikesministern var den rasistiska konferensen i strid med Ungerns konstitution.

Men kvar i Budapest fanns ändå två av hans närmsta medarbetare – Daniel Friberg och Tor Westman från Altrightprojektet i USA.

Daniel Friberg betecknar sig själv som konservativ traditionalist. I en intervju med DN säger Friberg att det var han som föreslog Richard Spencer att de skulle starta sajten Altright. Enligt Friberg har han varit bekant med Spencer i fem sex år.

– Vi har rört oss i samma politiska miljöer ett bra tag och jobbat på ledande nivå inom olika projekt i alternativhögern, säger han.

Enligt Daniel Friberg har sajten nu 100 000 unika besökare per dygn.

– Målet är givetvis att förmedla nyheter, analyser och reportage. Vi är väldigt hoppfulla. Det är ganska uppenbart för alla att vi har en pågående trend som symboliseras av Trumps valseger och Brexit.

Friberg påstår även att DN och annan ”vänsterliberal media” förmedlar falska nyheter och att Altright skulle ge en mer sanningsenlig bild av verkligheten.
– Vi är en del av det nya medielandskapet kan man säga, säger han.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se
Josefin Sköld josefin.skold@dn.se “

“**Alt-right**
Alternativhögern är ett samlingsbegrepp för olika vita nationalistiska och högerextremistiska rörelser. Ursprungligen myntades begreppet av Richard Spencer som för sex år sedan startade sajten alternativeright.com. Rörelsen kom sedan att förkortas till alt-right i sociala medier.

Begreppet har fått stort utrymme i debatten, framför under presidentvalskampanjen i USA.

Sajterna som sprider extremhögerns budskap

Altright.com
När Altright lanserades sa Spencer att tanken med sajten är att samla de bästa alt-rightskribenterna och analytikerna på samma plattform för att sprida budskapet i USA, Europa och resten av världen.

RedIce.tv
Drivs av Henrik Palmgren i USA. Sajten beskrivs av bland annat Expo som öppet rasistisk, ras-ideologisk och antisemitisk.

Red ice samarbetar bland -annat med nazistiska grupper som Nordiska motståndsrörelsen.

Sajten blandar lättsamma klipp om hur man gör sin egen Kefir och andra hälsotrender med rasideologiska resonemang och nyheter.

Ny granskning
Dagens Nyheter granskar i dag extremhögern i Sverige, Europa och dess kopplingar till Ryssland.

Nästa del: DN:s utrikespolitiske kommentator Michael Winiarski intervjuar den högerextrema ideologen Alexander Dugin i Moskva.

Har du information som kan vara intressant för oss hör av dig till reportrarna mattias.carlsson@dn.se eller josefin.skold@dn.se. Det går också bra att lämna uppgifter anonymt via vår krypterade tjänst dn.granskar.se

DN skyddar alltid sina källor.

Om reportrarna
Mattias Carlsson är grävande reporter på Dagens Nyheter. Har tidigare vunnit Guldspaden för avslöjanden om myndigheters slöseri med skattemedel och nominerades 2016 till Stora journalistpriset för granskningen av Riksrevisionen.

Josefin Sköld är grävande reporter på Dagens Nyheter. Har nominerats till Guldspaden för sin granskning av polisens arbete 2013 samt för de granskande reportagen om hur -papperslösa utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden 2016. “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Rörelsen har fått inflytande i Vita huset

Den amerikanska alt-rightrörelsens idéer fick stort genomslag i presidentvalet. De har haft ett uppenbart inflytande över flera av Donald Trumps närmaste medarbetare.

Richard Spencer, den amerikanska alt-rightrörelsens inofficiella ledare, har konsekvent viftat bort påståenden om att han skulle ha något verkligt inflytande över Donald Trump eller det republikanska partiet. Han föredrar att framställa sig som en intellektuell idéperson som står utanför dagspolitikens småsinta käbbel.

Men i presidentvalet 2016 hade Spencer och hans digitala armé av alt-rightsympatisörer en uppenbar påverkan på flera av Donald Trumps närmaste medarbetare.

Efter valet beskrev Richard Spencer alternativhögern som Trumps digitala hejarklack under valet. Gränserna mellan Spencers höger-extremister och Trumps medarbetare var suddiga.

Steve Bannon, som var en av Trumps kampanj-chefer i valet och nu är hans chefsstrateg i Vita Huset, drev tidigare den högerpopulistiska sajten Breitbart. Bannon har själv beskrivit sajten som en ”plattform för alternativhögern”.

Under Bannons tid publicerade man många av Spencers närmaste vänner och kollegor i alternativhögern, inte minst den brittiska provokatören Milo Yiannapolous, som bland annat erkänt att nynazister är en del av rörelsen.

Donald Trumps son, Donald Trump Junior, delade entusiastiskt med sig av alternativhögerns memes och främlingsfientliga humor i sociala medier-kanaler.

Även på Donald Trumps eget Twitterkonto, som under valet hade 13 miljoner följare, var det vanligt att idéer, bilder och formuleringar från alternativhögerns webbforum spreds.

Vid flera tillfällen lyckades alt-rightaktivister mobilisera digitala arméer för att trakassera journalister och liberala debattörer, ofta med grova, antisemitiska attacker.

I en intervju med New York Times efter presidentvalet sade Donald Trump själv för första gången att han tar avstånd från alternativhögern.

Sådana uttalanden saknar dock trovärdighet, då Trump samtidigt har låtit Steve Bannon, som själv beskriver sig som en del av alternativhögern, bli Vita husets viktigaste strategiska beslutsfattare.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“ **Läs mer**
Martin Gelins reportage om Richard Spencer och alt-right-rörelsen.
dn.se/nyheter/varlden/extrem-hogern “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

"Med Trump vid makten är Ryssland inte längre ett offer"

“ De högerextrema i Sverige, Europa och USA förenas i sitt intresse för den ryske statsvetaren Alexander Dugin. Han är alternativhögerns kanske främste ideolog. När Dugin skulle presentera sin första bok i utlandet valde han att göra det i Sverige. I en DN-intervju säger han att Donald Trumps väntade uppgörelse med - Vladimir Putin kommer att sporra högernationalistiska krafter i Europa.

Alexander Dugin har kallats för såväl nyfascist som extrem nationalist.

Han har till och med kallats för ”Putins hjärna”.

Det sistnämnda får man nog ta med en stor nypa salt, även om den ryske presidentens tänkande ibland tycks ligga ganska nära Dugins. Själv vill han snarare se sig som en ”konservativ revolutionär”.

En sak som de två männen tycks ha gemensamt är sympatin för högerinriktade nationalister runt om i världen, och en förhoppning om en varmare relation mellan Ryssland och USA, med en likasinnad i Vita huset.

* För att vara ärlig är jag riktigt lycklig över att Donald Trump har blivit president, säger Alexander Dugin när jag möter honom i tv-kanalen Tsargrads lokaler i centrala Moskva.

Redaktionen ligger lite undanskymd med ingång från baksidan på Centraltelegrafens pampiga byggnad på Tverskajagatan, ett stenkast från Röda torget.

Tsargrad kan sägas vara en rysk korsning mellan amerikanska högerkanalen Fox News och alt-rightplattformen Breitbart News, som tidigare leddes av Trumps chefsstrateg Steve Bannon, om än med en hårdför nationalistisk och rysk-ortodox värdegrund.

Kanalens namn, översatt Kejsarstaden, syftar på Bysans (Konstantinopel). Det är alltså en anspelning på den gamla ryska imperiedrömmen om ett rike som är utvidgat till de varma vattnen vid Bosporen.

Jag lotsas in mot Tsargrad genom långa ödsliga korridorer, inne på redaktionen är det nymålat och medarbetarna är unga och strikt klädda.

Det är ingen slump att det var en tidigare Foxproducent, en amerikan, som hjälpte till att starta Tsargrad. Ett exempel på det nätverk som antiglobalisternas international har vävt.

Dugin är lite jäktad, han har just kört sin dagliga livesändning, som går ut via satellit, kabel och på nätet. Hur många som faktiskt tittar på Tsargrad är oklart.

Nationalismens frammarsch är – en aning överraskande – något han vill varna för.

* När jag säger att vi går in i nationalismens era betyder det inte att jag gillar det, utan det är en realitet. I min bok ”Fourth political

theory”, som jag gav ut i Sverige allra först, skriver jag att vi ska hitta alternativ till nationalismen. Jag arbetar för en annan lösning, den fjärde politiska teorin, som är ett alternativ till modernitetens tre ideologier: liberalism, kommunism och nationalism.

De högerextrema i Sverige och övriga Västvärlden förenas för sitt intresse för den ryske filosofen.

Dugin sympatiserar å sin sida med flera europeiska ultrahögergrupper som stöder Putin och Trump.

Vilka partier står dig närmast i Europa, är det till exempel Nationella fronten i Frankrike och Alternativ för Tyskland?

* Alla som motsätter sig globalisering, är för Ryssland och för traditionella värderingar. Center, höger, ytterhöger, det spelar ingen roll, det kan även vara antikapitalistisk ultravänster, som till exempel i Grekland.

Vi ska tala om Trump och vad hans valseger innebär för relationen USA–Ryssland. Dugin börjar med att ta ett djupt spadtag i historien: han anser att de senaste hundra åren har globaliseringen helt identifierats med USA, något som fastslogs vid första världskrigets slutskede genom president Woodrow Wilsons 14 punkter för fred.

* Då hette det att det som är bra för Amerika är bra för den globala demokratin. Det var en sorts tillämpning av den urgamla brittiska doktrinen om en världsordning där det anglosaxiska imperiets kontroll över sina besittningar var universell lag. Med några små ändringar i namnen deklarerade Wilson samma sak: Amerika blev garanten för global liberal demokrati i världen, säger Dugin.

Alexander Dugin ser det som en förklaring till att den tidigare isolationistiska nationen USA till slut deltog i första världskriget, men också till hur man ville uppträda i framtiden. Och under hela 1900-talet växte USA:s globala makt, först under de två världskrigen och sedan under det kalla kriget. Med Sovjetunionens fall såg det ut som om USA hade uppnått de mål som formulerats av Wilson. Den liberala demokratin hade segrat.

Dugin formulerar det annorlunda: Den västeuropeiska upplysningen och moderniteten hade funnit sin högsta form i den brittiska imperialismen som sedan övergick till den amerikanska imperialismen.

* Just i valet mellan Hillary Clinton och Donald Trump skulle avgörandet komma: Skulle USA fortsätta i spetsen för en civilisatorisk mission, och leda mänskligheten i en riktning mot postmodernitet, inklusive globalisering, kosmopolitism, genderpolitik, feminism och liknande? Allt det var Trump absolut mot. Det var en riktig konservativ revolution mot liberalismen, och han bekräftade allt i sitt första tal.

Dugin menar att nationalismen betraktades som någonting passerat och som globaliseringen hade övervunnit. Att befolkningen i världens mäktigaste land nu valde att ledas av en nationalist är något närmast skandalöst; stängda gränser, stopp för invandring, ett murbygge och protektionism.

Gillar du allt Trump sade i sitt installationstal?

* Absolut. Hundra procent. Jag skulle ha kunnat skriva hans tal, om jag varit hans rådgivare.

Vad anser du om att en del tror att Trump arbetar för ryska intressen?

* Det är ett mycket dumt skämt. Han arbetar för det amerikanska folkets nationella intressen. Och inte som hans motståndare gör, för de -vänsterliberala eller neokonservativa idealen.

Det är därför, anser Alexander Dugin, som regeringar i till exempel Israel och Ryssland ser positivt på Trump. De tillåts främja sina nationella intressen utan att det besvärar Trump, medan det besvärade Obama, Clinton och Bush.

Ligger det en ironi i att den nationalistiska och antiglobalistiska rörelsen i olika länder är just – global?

* Den är det för att globalismen angriper folk globalt och vi inte kan reagera lokalt. Men det är inte en annan sorts globalism, utan mångpolighet. Det handlar om att alla ska ha rätt att försvara sin identitet. Det första exemplet på det var Putins Ryssland, och nu med Trump har vi de två mäktigaste staterna befriade från globalister. Med Trump har vi att göra med en ny värld: det finns ingen universell sanning, utan USA och varje land ska göra det som är bäst för det. Demokrati, liberalism, mänskliga rättigheter, gay pride och annat är inte allmängiltiga. Om Sverige vill ha det, så är det okej. Men om till exempel norrmännen inte vill ha homoäktenskap, så har de rätt till det, och ska inte fördömas som reaktionära.

Dugin jämför med Sovjetunionens fall, en händelse som var ett starkt argument för att kommunismens ideologi inte fungerade. Han ser Trumps seger som ett tecken på att den globalistiska agendan inte heller fungerar.

* Och nu attackerar den globala eliten, som är ett slags världsregering, den folkvalde Trump. Vi har en ny tid för USA, men också för Europa, där man inte har kunnat tolka vad som hände i USA. Den liberala demokratin är över som ett universellt värde.

Har du kontakter eller vänner i kretsen kring Trump, till exempel Steve Bannon?

* Nej, jag känner inte honom personligen, men jag uppskattar mycket hans inställning. Jag beundrar Breitbart, som konkurrerar så framgångsrikt med etablerade massmedier, och som lyckades vinna majoriteten för Trump. De hade en känsla för vad folk tycker, inte den globala elitens uppfattning om mänskliga rättigheter.

Varför skulle det vara fel att stå upp för mänskliga rättigheter?

* Därför att det är en västlig, anglosaxisk ideologi som betraktar människan som en individ. Den har ingen förståelse för att i andra civilisationer, låt oss säga Kina, islam och Ryssland, är människan något annat än individen, eftersom individen där endast är en del av en familj, kanske en stam, kanske en kyrka eller ett trossamfund. Man

kan inte tvinga på sådana samhällen ett system som är djupt främmande för deras natur.

Hur kommer världen förändras när Trump och Putin möts?

* Först och främst blir det ett stort geopolitiskt skifte. Konfrontationen mellan USA och Ryssland i det postsovjetiska området och andra regioner som ligger emellan dem kommer att upphöra eller tonas ned. Nato kan komma att upplösas, och EU kommer säkert att upphöra. Vi övergår till flera maktcentrum i världen.

Han tror att det snart är ett Europa där Väst inte längre står mot Öst. Enligt Dugin var problemet i Östeuropa konstgjort, och blev till en antirysk gränslinje. I stället för en avdelande barriär kan regionen bli en bro mellan Västeuropa och Ryssland.

Följaktligen betraktar han talet om ett hot från Ryssland mot de östeuropeiska länderna som överdrivet:

* Vi har inga avsikter att angripa de baltiska staterna, Ungern eller Polen. Tidigare var det så, men inte numera. Vi har ändå inte resurser till det. Men Europa bör inse en sak: Det är på allvar och oåterkalleligt slut på globaliseringen.

Han gör än en gång jämförelsen med Sovjet-unionens kollaps 1991, då många sovjetmänniskor vägrade att inse att allt var över. I dag vill många européer inte erkänna att även EU-projektet snart är slut.

* Ni i Väst tog för givet att ni var världens och civilisationens herrar, över barbarerna i länder som Ryssland och Kina. Och nu, med Brexit som start, lever Europa med fantomsmärtorna efter de förlorade delarna – precis som vi gjorde på 1990-talet. Ingenting gör så ont som fantom-smärtor.

Dugin är övertygad om att Trumps valseger och kommande uppgörelse med Ryssland kommer att sporra högernationalistiska krafter i Europa. Det innebär att attityden mot immigranter och ultraliberalism kommer att skärpas.

Hur har Putin uppfyllt dina förväntningar? När jag intervjuade dig våren 2014 hoppades du på en mer offensiv politik, och att den östra och sydöstra halvan av Ukraina borde införlivas i Ryssland.

* Jag var lite besviken då, och är det fortfarande, men situationen har sedan dess förändrats totalt. Nu behöver vi inte slåss för enbart Donetsk och Luhansk och Novorossija. Vi är mycket nära att få tillbaka Ukraina.

Alexander Dugin ser alltså framför sig ett mindre fientligt Ukraina som återgår till ett mer vänskapligt förhållande till Ryssland. Det beror på att regeringen i Kiev efter Trumps makttillträde inte längre kan räkna med det tidigare stödet från USA, när ”globalisterna” är borta från makten. Det innebär, tror Dugin, att den ukrainske presidenten Petro Porsosjenkos dagar är räknade.

När nu Putin har en vän i Washington, vad händer då med den ryska självbilden som ”offer” för konspirationer från USA och Väst? Vem ska nu ges skulden för Rysslands problem?

* Det är en befogad fråga! Den ryska offerrollen var ett bekvämt sätt att slippa tackla olika utmaningar. Men nu är vi inte längre ett offer, och samtidigt är det slut på antiamerikanismen. Jag själv betraktades som den mest USA-fientliga personen i Ryssland. När det är borta är vi till slut tvungna att själva lösa våra egna problem med korruption och ineffektivitet. Det är bra, eftersom vår ekonomi är i ett så uselt tillstånd och vår regering korrumperad och i händerna på skurkar.

Från Kreml var budskapet att Ryssland var belägrat och befann sig under attack från västligt håll och att ledningen därför inte fick kritiseras. Men nu när det yttre hotet kommer att klinga av finns det inte någon ursäkt för att ryssarna inte ska kunna skapa ordning på hemmaplan.

* När undantagstillståndet är över, kan vi öppna ögonen för de många dåliga sakerna hos oss. Men det är vår sak att ”tömma träsket” här, som Trump gör i USA. Putin tvingas att göra något så att han inte kommer efter.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“K**onspirationsteoretiker gästade Dugins program**

I december, strax efter efter USA-valet, gästades Alexander Dugin i tv-programmet av den amerikanske konspirationsteoretikern Alex Jones. Han är mannen bakom sajten och radiostationen Infowars i Texas och den som en gång myntade frasen ”9/11 was an inside job” (det vill säga att terrordådet i september 2001 skulle ha organiserats av USA:s federala -regering).

Det är heller ingen händelse att Donald Trump, som i sin tur intervjuades i Infowars förra året, kallade Alex Jones för ”amazing”. Fox News, Infowars och Breitbart News är enligt uppgift Trumps huvudsakliga informationskällor.

Svenskar drivande inom alternativhögern

I går kunde DN visa hur svenska högerextremister tagit plats i den amerikanska alternativhögerns innersta krets. I styrelsen för den nya medieplattformen altright.com, som leds av Richard Spencer, är hälften svenskar.

Richard Spencer är känd som den självpåtagna ledaren för alternativhögern i USA. Hans europeiska redaktör, Daniel Friberg, är spindeln i nätet för det europeiska nätverket av högerextrema som också samarbetar med ryska fascister. Fribergs förlag, Arktos, översäter och sprider Alexander Dugins böcker i väst.

Om reportern

Michael Winiarski är DN:s utrikeskommentator. Han har varit DN-korrespondent i bland annat Moskva och Washington. 2010 vann han Stora journalistpriset i klassen ”Årets berättare” för rapporteringen från jordbävningskatastrofen i Haiti.

Alexander Dugin. Hävdar att den ryska folksjälen står -närmare Asien än Västeuropa.

Alexander Dugin, född i Moskva 1962, har undervisat i sociolog och filosofi vid Moskvas statsuniversitet. I dag är han programledare i den konservativa och ryskortodoxt inriktade tv-kanalen Tsargrad.

Han är den främsta företrädaren för ”eurasianismen” som han ställer mot USA:s dominans i världen. Han har varit informell rådgivare till högt uppsatta ryska befattningshavare, däribland statsdumans tidigare talman Sergej Narysjkin, nuvarande chef för den utrikes underrättelsetjänsten SVR.

Innan han engagerade sig i politiska aktiviteter var han journalist, och på 1980-talet gick han med i den ultrakonservativa gruppen Pamjat. Han var på 1990-talet medgrundare till Nationalbolsjevikiska partiet, men bröt senare med partiet.

Han har gett ut flera böcker, däribland ”Geopolitikens grunder”, och ”Den fjärde politiska teorin”.

En idé med den ”eurasianism” som Dugin förfäktar är att den ryska civilisationen egentligen inte tillhör Europa, och att Asien står närmare den ryska folksjälen än vad västra Europa gör. Man avvisar globalisering, internationellt finanskapital och liberalism. Rörelsen hävdar att den inte är nationalistisk, utan vill skapa en ny civilisation, som varken är liberal, fascistisk eller kommunistisk. Eller med Dugins ord: en ”fjärde politisk teori”. “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“Olika syn på USA stör EU:s enade fasad

Analys. EU-ledarna lyckades inte visa upp en helt enad fasad i förhållande till USA, men fortsätter försöka hålla ihop och skjuter på de mest laddade bataljerna om asylpolitiken.

För första gången efter installationen av USA:s president Donald Trump samlades EU:s alla stats- och regeringschefer på fredagen i Maltas huvudstad Valletta.

– Enade vi stå, söndrade vi falla, manade EU-toppmötets värd, Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, på väg in till förhandlingarna.

Tusk har varnat för ”oroande uttalanden från den nya amerikanska administrationen” och ville att EU-ledarna skulle visa så mycket sammanhållning som möjligt. På morgonen, innan diskussionerna hade börjat, spretade dock kommentarerna åt alla möjliga håll.

Ungerns premiärminister Viktor Orbán anmälde som vanligt avvikande mening.

– USA har rätt att bestämma över sina egna gränser. Jag är förvånad över de neurotiska europeiska reaktionerna, fräste Orbán.

Frankrikes president Hollande uttryckte sig mest kritiskt. Donald Trumps press på Europa är ”oacceptabel”, ansåg den franske presidenten.

– Alla får naturligtvis ha bilaterala kontakter med USA:s president, men det finns ingen framtid om vi inte håller ihop, hävdade Hollande.

Litauens president Dalia Grybauskaite fick som så ofta skrattarna på sin sida. I barsk ton avfärdade hon erbjudandet från Storbritanniens Theresa May, som vill fungera som en bro mellan Europa och USA.

– Det behövs ingen bro, vi kommunicerar med amerikanerna på Twitter, sade Grybauskaite.

Under mötet ska sedan Theresa May, enligt brittiska BBC, ha uppmanat EU-länder som också är Nato-medlemmar att uppfylla - alliansens krav på försvarssatsningar motsvarande två procent av BNP.

Under presskonferensen efter diskussionerna om USA:s nye president verkade Donald Tusk dämpad, men hävdade att stämningen varit god och att EU-ledarna kallat honom för ”vår Donald”.

– Vi har olika temperament och uttrycker oss på olika sätt. Men vi är helt eniga och har inget annat val än att förlita oss på vår egen styrka, förklarade Donald Tusk.

EU-ledarnas diskussion om migrationen gick också fortare än förväntat. Kanske berodde det på att Italien redan hade gjort upp med Libyen om att försöka stoppa flyktingströmmen över Medel-havet. Avtalet skrevs under i Rom på torsdag kväll, men alla detaljer inte är kända.

Den laddade frågan om hur EU:s asylpolitik ska förändras behandlades inte heller alls i Valletta. De svåra diskussionerna kommer upp senare i vår.

EU-ledarna är däremot överens om att flyktingbåtarna på Medelhavet ska hejdas på olika sätt. Deklarationen som antogs innehåller dock inga stora nyheter.

EU står bakom Italien och vill samarbeta med regeringen i Tripoli, satsa pengar på att utbilda den libyska kustbevakningen och hoppas få hjälp av FN:s flyktingorgan UNHCR och den internationella flyktingorganisationen IOM med att förbättra förhållandena i flyktinglägren i Libyen.

Amnesty International riktar skarp kritik mot EU:s nya planer. Organisationen varnar bland annat för att EU:s satsning på den libyska kustbevakningen i praktiken kommer leda till ännu fler övergrepp mot utsatta människor som för-söker lämna Libyen.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“ Missnöjda tjänstemän oroliga för presidentens nästa drag

Washington. Anställda vid USA:s departement och myndigheter gör motstånd mot president Donald Trump. Hur Vita huset bemöter det motståndet, och vad som händer då, blir en signal om hur starka institutionerna står.

Tjänstemän inom statsapparaten har på kort tid visat sitt avståndstagande från den nya administrationen. På UD har över tusen anställda skrivit under ett uttalande med en avvikande uppfattning. Systemet för att visa en skiljaktig mening inrättades på departementet under Vietnamkriget och har ofta använts – men aldrig förr av så många.

Anställda på miljöskyddsmyndigheten EPA har börjat diskutera strategier genom en krypterad app. Två anonyma twitterkonton som har skapats som alternativ till EPA:s officiella har över 300 000 följare. Anställda kopierar sina data av oro för att den raderas i den väntade slakten av myndigheten. Ett rekordstort antal offentliganställda söker nu information om hur de lagligt kan gå tillväga för att värna sina uppdrag utan att förlora jobbet.

Även om USA:s myndigheter och departement styrs av politiskt tillsatta personer, är de allra flesta opolitiska tjänstemän vars uppgift är att följa lagar och genomföra beslut. Att det ibland innebär att arbetet strider mot den egna politiska åsikten är helt normalt. Vad som sker nu är annorlunda.

Trump gick till val på att röra om, men på kort tid har USA inte bara växlat kurs, utan också inlett vad många befarar är ett angrepp på själva institutionerna. I en rad fall har Trump utsett personer som gjort sig kända som rena fiender till det departement de ska leda.

Scott Pruitt, som tar över EPA, är en klimatskeptiker som har ägnat delar av sin karriär åt att stämma myndigheten. Tom Price, som ska leda hälsovårdsdepartementet, har bedrivit en kampanj mot ”Obamacare”. Energiminister Rick Perry har förordat att lägga ned departementet han blir chef över, och den föreslagna utbildningsministern Betsy DeVos har länge bekämpat kommunala skolor. Flera av namnen har mött rekordstort motstånd i senatens omröstning. DeVos kanske inte klarar den.

Vita husets linje har hittills varit hård. Den tillförordade justitieministern Sally Yates, som sparkades efter ett kritiskt uttalande, anklagades också av pressekreterare Sean Spicer för att vara förrädare. Samme Spicer har uppmanat UD-anställda som inte gillar läget att byta jobb.

Att störa det rådande systemet måste inte vara dåligt, sa USA:s förre utrikesminister Madeleine Albright förra veckan: Inkörda hjulspår kan må bra av att fräsas upp – men att förstöra de demokratiska institutionerna är något annat. Just det är emellertid vad Steve Bannon tycks ha i kikaren. Presidentens chefsstrateg är nationalist och högerpopulist, och numera även en permanent medlem i Trumps nationella säkerhetsråd.

Den politiskt målmedvetna Bannon har ofta talat om att han vill riva det gamla, på ett närmast revolutionärt sätt. Han anser att USA befinner sig i krig, i första hand mot islam, och ser framför sig en helt

ny ordning för USA. Även om presidenten är den som slutligen fattar besluten, är den orakade chefsstrategens inflytande mycket stort.

USA:s demokrati vilar på principen om maktdelning och kontroll-mekanismer. Redan har de satts på prov. Så har till exempel Trumps egna intressekonflikter inte lösts, trots att han nu har svurits in. Den förra talmannen Newt Gingrich välkomnade i veckan en utrensning på de ”vänstervridna” departementen, och sa att ”Trump är annorlunda, och den som inte vill tjäna den som är annorlunda, kan sluta”.

Hur det här utvecklas är för tidigt att säga. En del av det beror på motståndskraften hos de människor som arbetar inom statsapparaten. Det sätter fokus på en annan punkt: politik är en sak, fakta en annan. Och medan de flesta tjänstemän kan acceptera presidenters olika åsikter, kan de inte förmå sig att lyda en administration som struntar i fakta. När EPA-anställda gör uppror handlar det inte bara om de riskerar jobbet, utan om statistik om klimat och miljö.

Mycket skrivs i dag i USA med apokalyptisk ton, med jämförelser med länder som är på väg att lämna demokrati och yttrandefrihet, som Ryssland, Turkiet och Ungern. Men journalisten och författaren Masha Gessen framhåller i public service-radion NPR att USA har något som de länderna har saknat: ett osedvanligt starkt civilsamhälle, och en befolkning som aldrig har varit van vid sig vid att luta sig mot staten.

– Jag känner mig inte trygg i det, men det ger mig hopp, säger Gessen – men tillägger att inga samhällen är immuna.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“ 8 000 miljarder ska göra Kina till stormakt

Peking. Donald Trump har styrt USA i två veckor och har redan skapat ett tomrum som Kinas president nu försöker fylla med nytt innehåll. Nya Sidenvägen är Xi Jinpings favoritprojekt, en global strategi med Kina som nav, som om det lyckas ger landet en särställning i Eurasien.

Det är en storslagen vision med ett 60-tal inblandade länder som anspelar på den forntida Sidenvägen, men som nu helt byggs ut på kinesiska villkor. Målet är att skapa ett nytt ekonomiskt bälte av infrastruktur västerut, på land och till sjöss, som ska sammanbinda Kina med Sydostasien, Sydasien, Mellanöstern, Afrika och Europa.

Planen är för närvarande att investera motsvarande 8 000 miljarder kronor. Den Kinaledda Asiatiska infrastruktursinvesteringsbanken, AIIB, med 57 medlemsländer är en del av lösningen. Men kinesiska policybanker som främjar utveckling, export och import väntas få en kanske större betydelse för långivningen framöver.

Xi Jinping lanserade Nya Sidenvägen (One Belt One Road på engelska) för drygt tre år sedan. Avsikten är att projektet ska lindra smärtan av långsammare ekonomisk tillväxt på hemmaplan och skapa efterfrågan på överkapaciteten som finns inom den kinesiska byggsektorn.

Den senaste tiden har hotet om ett handelskrig mellan Kina och USA pressat Kina att öka hastigheten i projektet.

Förutsättningarna har förändrats över en natt. Donald Trumps beslut att USA ska överge frihandelsavtalet TPP i Asien och Stilla havet förändrar spelplanen. TPP skapades av USA för att kringskära Kinas ekonomiska inflytande i Asien. Vill-koren inom miljö och arbetsrätt ställdes medvetet så högt att Kina inte skulle kvalificera sig.

Vakuumet som nu uppstått – när en egensinnig ny amerikansk president helt bryter med den tidigare planen – har ledningen i Peking redan börjat fylla ut.

Det syntes vid Världsekonomiskt forum i Davos där presidenten Xi Jinping försäkrade att Kina är redo att ställa sig i täten som garant för frihandel och klimatavtal.

– Visst ger det Kina ett bra tillfälle att ta för sig på världsscenen när USA isolerar sig. Kina kan samarbeta med EU för att ta större plats. Förutsatt att EU glömmer gammal kritik mot Kina, säger Li Wei, docent i internationella studier vid Renmin universitetet.

Han syftar på EU:s återkommande anmärkningar mot Kina för bristen på mänskliga rättigheter.

Vid mötet i Davos avkrävdes Xi Jinping inga svar vid sidan om dem som gällde global frihandel. Inga frågor ställdes om att det kinesiska kommunistpartiet för närvarande slår hårdare mot politiska motståndare än det gjort sedan massakern på demonstranter i Peking 1989.

Jämfört med Donald Trump framstod Xi Jinping som en frälsare vid det ekonomiska toppmötet. Det blev en fullträff för den kinesiska ledningen – och för topparna i Peking får tillvägagångssättet gärna fortsätta. I deras värld ska vissa ämnen alltid ställas utanför förhandlingar (som mänskliga rättigheter, Taiwan och Sydkinesiska havet) som de vet att de aldrig kan bli ense om med motparten.

Nu oroas Kina av att Trump har för avsikt att vinna handelsfördelar för USA genom att blanda in just frågorna om Taiwan och Sydkinesiska havet i diskussionerna.

Därför finns det ingen anledning att jubla åt att TPP går i graven, anser Zhu Baoliang, chefsekonom vid Kinas informationscentrum, som tillhör Nationella utvecklings- och reformkommissionen.

– Trumps regering vill förändra handelsbalansen mellan Kina och USA genom förhandlingar, men för det allmänna tillståndet i världen räcker det inte med att bete sig som affärsmän. Vi måste diskutera säkerhetsfrågor, klimatet och världsekonomin på hög nivå. Klarar vi inte det startar det Tredje världskriget, säger Zhu Baoliang.

I Peking talar vissa experter om frihandelsavtalet RCEP, mellan Kina och medlemsstaterna i den sydostasiatiska sammanslutningen Asean (med flera) som en kanal för Kina att nå växande ekonomiskt inflytande. Desto fler nämner Nya Sidenvägen.

– Kina närmar sig omvärlden, men på lång sikt kommer USA att försöka skapa något annat än TPP för att få kontroll över ekonomin, så Kina måste skynda sig, säger Liu Weidong, en forskare vid Kinas akademi för sociala studier.

Vägar, järnvägar, hamnar, elnät och pipelines planeras för närvarande i snabbt takt i Nya Sidenvägen.

– Det är inte bara av ekonomisk betydelse, utan blir också av politisk och strategisk vikt för Kina i framtiden, säger Liu.

Han ser framför allt möjligheter för Kina längs den södra Sidenvägen. I Sri Lanka, Indien, Pakistan, Mellanöstern och Afrika menar han att utrymmet är större än längs den norra sträckningen nära gränsen till Ryssland.

Kina lånar ut pengar till projekten, står för expertisen, materialet och ibland för arbetskraften. På lång sikt öppnar det dörren för nya kinesiska exportmarknader. Fördelarna för Kina ser ut att bli många. Men de ekonomiska och politiska riskerna är också stora om planen inte lever upp till förväntningarna.

Vad händer om de låntagande länderna inte vill eller kan betala tillbaka lånen? Och hur ska kinesiska myndigheter kunna stoppa korruptionen när kinesiska bolag med kinesiska pengar gör affärer i några av världens mest korrupta länder som Kambodja, Burma och Turkmenistan?

Ett tredje problem är lokalt missnöje med sättet som statliga kinesiska företag bedriver sin verksamhet. Rapporter finns redan i några länder om deras fusk med bygg-material, miljöförstöring och bristande arbetsmiljö.

Vid ett misslyckande kommer Nya Sidenvägen att lämna efter sig enorma oanvändbara byggen och hundratals miljarder kronor i skuld.

– Projektet står inför stora utmaningar. Den politiska situationen är svårare än väntat. Ekonomin går inte ihop. Många länder försöker använda pengarna som en Marshallhjälp. Nya Sidenvägen är en idealisk plan, men det är inte så enkelt som vi trodde och utan kinesisk finansiering blir det inget. Till slut blir det inte lätt för Kina att få tillbaka pengarna, säger en forskare till DN som arbetat med projektet inifrån och därför vill uttala sig anonymt.

Ändå finns det inget som tyder på att Kina drar tillbaka satsningen. Ett handelskrig med USA skulle bara öka ansträngningarna. Till slut handlar det om den högste ledarens prioriterade projekt och Xi Jinping är mannen med störst inflytande i Kina sedan Mao Zedongs dagar.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

Kina – Mittens rike

Syftet med Nya Sidenvägen (One Belt One Road) är att stärka samarbetet mellan Kina och ett 60-tal länder. Investeringarna beräknas till tusentals miljarder dollar. Det är ett försök av Kina att skaffa sig en mer betydelsefull roll i världen. Regimen i Peking vill balansera USA:s inflytande.

Källa: DN, South China Morning Post, The Diplomat, Financial Times, Worldstopexports.com
Grafik: Elin Landwall

Kinas president Xi Jinping

Historik

0 — 500 — 1 000 — 1 500 — 2 000

År 206 f.Kr.–220 e.Kr. Sidenvägen är ett nätverk av karavanvägar mellan Kina och Medelhavet som börjar användas under Handynastin. Handelsvägen startar i Xian i norra centrala Kina, går genom Centralasien till Mellanöstern och Europa.

År 600-800. Handeln omfattar kinesiskt siden, men även guld och kryddor.

År 1498. När européerna hittar sjövägen till Indien minskar betydelsen av Sidenvägen.

År 2013. Den nye kinesiske ledaren Xi Jinping föreslår att nya handelsleder byggs, som anspelar på de forntida, som förbinder Kina med Euroasien.

Kinas största exportmarknader i världen 2015

(Miljarder amerikanska dollar)

Sidenvägen

Vägar, järnvägar, hamnar, elnät och pipelines planeras för närvarande i snabbt takt längs Nya Sidenvägen. Kinas inledande plan är att 900 miljarder dollar ska investeras, bland annat via Den Asiatiska infrastruktursinvesteringsbanken, AIIB.

Knytpunkter längs de nya handelsvägarna

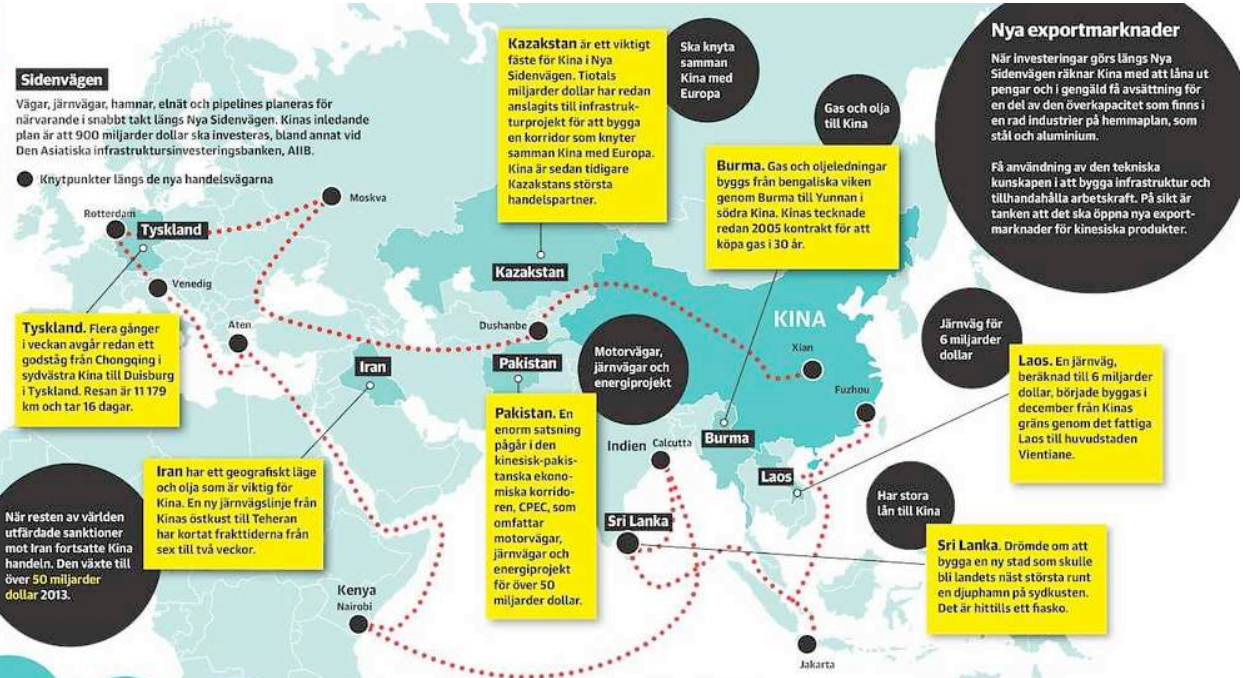

Tyskland. Flera gånger i veckan avgår redan ett godståg från Chongqing i sydvästra Kina till Duisburg i Tyskland. Resan är 11 179 km och tar 16 dagar.

Kazakstan är ett viktigt fäste för Kina i Nya Sidenvägen. Tiotals miljarder dollar har redan anslagits till infrastrukturprojekt för att bygga en korridor som knyter samman Kina med Europa. Kina är sedan tidigare Kazakstans största handelspartner.

Ska knyta samman Kina med Europa

Gas och olja till Kina

Burma. Gas och oljeledningar byggs från bengaliska viken genom Burma till Yunnan i södra Kina. Kinas tecknade redan 2005 kontrakt för att köpa gas i 30 år.

Nya exportmarknader

När investeringar görs längs Nya Sidenvägen räknar Kina med att låna ut pengar och i gengäld få avsättning för en del av den överkapacitet som finns i en rad industrier på hemmaplan, som stål och aluminium.

Få användning av den tekniska kunskapen i att bygga infrastruktur och tillhandahålla arbetskraft. På sikt är tanken att det ska öppna nya exportmarknader för kinesiska produkter.

Motorvägar, järnvägar och energiprojekt

Järnväg för 6 miljarder dollar

Laos. En järnväg, beräknad till 6 miljarder dollar, började byggas i december från Kinas gräns genom det fattiga Laos till huvudstaden Vientiane.

Pakistan. En enorm satsning pågår i den kinesisk-pakistanska ekonomiska korridoren, CPEC, som omfattar motorvägar, järnvägar och energiprojekt för över 50 miljarder dollar.

Iran har ett geografiskt läge och olja som är viktig för Kina. En ny järnvägslinje från Kinas östkust till Teheran har kortat frakttiderna från sex till två veckor.

När resten av världen utfärdade sanktioner mot Iran fortsatte Kina handeln. Den växte till över 50 miljarder dollar 2013.

Har stora lån till Kina

Sri Lanka. Drömde om att bygga en ny stad som skulle bli landets näst största runt en djuphamn på sydkusten. Det är hittills ett fiasko.

Kapitel 4: Alla människor i världen måste få bra utbildning och bra demokrati grundad på riktiga kunskaper. Populismen måste bort.

Sida
826 Svensk politik
827 Sammanfattningsvis
828 populism
829 Nationella fronten
830 Alternative für Deutschland
831 Dansk Folkeparti
832 Donald Trump
833 missnöjesparti
834 Sverigedemokraterna
835 Moderat gör magplask
837 ”Jag slänger inte ut Sverige i en politisk cirkus”
839 Moderaternas nya syn på SD kan ändra allt
840 Löfven: M har tappat sin kompass
841 Järnbandet mellan M och C framstår nu som en skör tråd
843 Kinberg Batras dimridåer
844 Klyftan växer efter moderata utspelet
845 Löfven: M-ledaren är oansvarig
846 C: Känner inte igen M-ledarens beskrivning
847 Därför tvärvände Kinberg Batra om SD
851 M-ledaren underkänns av partiets egna väljare
854 Möte mellan M och SD får hård kritik
854 M och SD i möte om samarbetet
855 Här öppnar M dörren för SD i utskotten
856 Ekeroth symboliserar SD
857 Åkessons uppmaning: Ta politisk timeout
858 Ekeroth en nagel i ögat på samarbetsvilliga moderater
859 Lööf vässar knivarna mot flera ministrar
861 Starkt internt stöd för Lööfs linje mot SD
862 Trump börjar med angrepp på medier, domare och kritiker
864 Duellen i Lyon rivstartar den laddade valrörelsen
867 Nationalism mot globalisering i valet som följs av hela Europa
873 Relationen till EU kommer att förändras oavsett utgång

Svensk politik.

Sveriges utrikespolitik bör grundas på en svensk världsplanering där statsråden bidrar med kunskaper från sina ansvarsområden. Planeringen kan ligga hos ministern för internationellt utvecklingssamarbete. För att den ska bli trovärdig måste regeringen ha en bra inrikespolitik som förebild. Regeringen bör ha en regionplanering som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

Här behandlas först förutsättningarna för de svenska politiska partierna att samarbeta.

Genomgången av väldspolitiken visar att det är risk att populismen tar över. Det primära blir att undvika det och att svensk politik ska grundas på demokrati som bygger på jämlikhet och en globalisering som förbättrar levnadsförhållandena för alla i världen och förhindrar krig.

De borgerliga partierna gynnar de bättre ställda och försummar dem som har det sämst. Socialdemokraterna kan anses ha en historisk uppgift att se till att alla hänger med. De bör föra en god globaliseringspolitik som inte är populistisk.

Sverigedemokraterna är ett populistiskt, främlingsfientligt, rasistiskt parti som ger problem i den svenska politiken. Den borgerliga alliansen har spruckit och moderaterna har närmat sig sverigedemokraterna på ett oklart sätt. Centerpartiet och liberalerna lutar åt socialdemokraterna men vill förbli borgerliga och vill fälla socialdemokraterna.

Den nya presidenten i USA för en populistisk politik. Enligt beskrivningar om Ryssland är politiken där också populistisk. Nere i Europa finns populistiska rörelser. Kinas politik har positiva drag.

I det följande först något om det populistiska och sedan om sverigedemokraternas ställning i Sverige. Sedan om förhållanden ute i världen.

Eftersom sammanställningen nu blivit så lång är det inte möjligt att nu gå närmare in på hur den svenska politiken kan och bör utvecklas. Det får komma i nästa sammanställning.

I kapitel 1 har angivits de senaste sammanställningarna. Av dem finns de mest aktuella problemen i de två senaste :

Sven Wimnell 20 december 2016: Ett bättre nytt år önskas. Kunskaper och etik. Statsministerns jultal. Tidningsartiklar 12-20 december 2016, Ett system för mänskliga verksamheter som styr utvecklingen. Hur ska man kunna förbättra världen? http://wimnell.com/omr36-39zzzza.pdf

Sven Wimnell 16 januari 2017: Att förbättra världen. Att förbättra Sverige. Inkomstskattesystemet ger orimligt höga skatter för de lägsta inkomsterna. De måste kompenseras för det. Det behövs en politik för hushållens förhållanden. http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf

Den här handlar om regionplanering:
Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Sammanfattningsvis

Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra,
i princip Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll.

Miljöministern bör driva en regionplanering för jämlikhet i landet

Runt hushållen serviceområden :

*** Statsminister Stefan Löfven Statsledning.**

*** Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan**

*** Utrikesminister Margot Wallström. Utrikesförhållanden.**

*** EU- minister Ann Linde. EU-förhållanden.**

*** Justitieminister Morgan Johansson. Lagar och regler.**

*** Försvarsminister Peter Hultqvist. Försvar.**

*** Miljöminister Karolina Skog. Fysiska och sociala miljöer i regioner, landsting och kommuner**.

*** Infrastrukturminister Anna Johansson. Transporter.**

*** Bostadsminister Peter Eriksson. Ledning av bostadsproduktion.**

*** Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Kompletterar miljöministern.**

*** Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin Stöd och samarbete.**

*** Folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister Gabriel Wikström. Hälso-och sjukvård.**

*** Barn-, äldre och jämställdhetsminister Åsa Regnér. Socialtjänst.**

*** Utbildningsminister Gustav Gustav Fridolin. Grundskola.**

*** Minister för högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson. Högre utbildning och forskning.**

*** Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström. Gymnasier mm.**

*** Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. Kultur och demokrati.**

*** Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson. Arbete och etablering.**

*** Närings- och innovationsminister Mikael Damberg. Näringar.**

*** Handelsminister Ann Linde. Handel.**

*** Migrationsminister Morgan Johansson. Migration.**

*** Inrikesminister Anders Ygeman. Brott och polis.**

*** Finansminister Magdalena Andersson. Statens finanser.**

*** Finansmarknadsminister Per Bolund. Finansmarknad.**

*** Civilminister Ardalan Shekarabi. Statligt stöd till kommuner.**

populism

populism (ytterst av latin *po'pulus* ’folk’), rörelse eller ideologi som vädjar till ”folket” som grupp oberoende av någon social klass. ”Folket” är enligt populisterna nedtryckt av en elit som har monopol på makten i samhället. Populismen är därmed emot i varje fall delar av det etablerade politiska systemet men är sällan revolutionärt inriktad. Populistiska rörelser kämpar ofta med opportunistisk argumentation för ökad direkt demokrati inom det politiska systemet, men de följer inte alltid denna målsättning om de hamnar i en maktposition. Populistiska partier har ofta starka ledare som står för hela organisationens idéutveckling. Termen användes första gången för att beskriva två rörelser som uppstod under sent 1800-tal och ville tillvarata böndernas intressen: den ryska narodnikrörelsen och det amerikanska Populist Party. Poujadisterna är det mest kända och första europeiska populistiska partiet; se Poujade.

I dag används termen om en mängd europeiska missnöjespartier, ofta högerextremistiska med starka rasistiska eller främlingsfientliga ideologier, t.ex. Front National i Frankrike, Alternative für Deutschland i Tyskland, Freiheitliche Partei Österreich i Österrike och Dansk Folkeparti i Danmark.

I USA har affärsmannen och den republikanska presidenten Donald Trump kommit att personifiera så kallad högerpopulism. Hans valkampanj 2016 präglades av kritik mot det enligt honom, styrande och icke folkligt förankrade etablissemanget.

Jämför missnöjesparti och Sverigedemokraterna.

Författare: Bo Bjurulf Sanna Trygg

Litteraturanvisning

M. Canovan, *Populism* (1981);
B. Fryklund & T. Peterson, *Populism och missnöjespartier i Norden* (1981).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, populism. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/populism (hämtad 2017-01-26)

Nationella fronten

Nationella fronten, franska *Front National*, franskt högerextremistiskt politiskt parti. Nationella fronten bildades 1972 av Jean-Marie Le Pen, som var dess ledare till 2011. Ideologiskt har det sina rötter i konservativ nationalism och fascism. Partiet fick sitt genombrott i början av 1980-talet och nådde 15 procent av rösterna i parlamentsvalet 1997. Därefter sjönk stödet för partiet och dess kandidater. År 2002 samlade partiet bara drygt 11 procent i parlamentsvalet och 2007 minskade röstandelen till knappt 5 procent. Väljarstödet för Nationella fronten och dess extremt nationalistiska och invandrarfientliga propaganda har i hög grad korrelerat med snabba samhällsförändringar och hög arbetslöshet.

Sedan 2011 är Marine Le Pen, dotter till Jean-Marie Le Pen, ordförande för Nationella fronten. Hon har inte förändrat partiets invandrarfientliga och populistiska kärnbudskap men anses ha mjukare och modernare framtoning än fadern. I presidentvalet 2012 erhöll Marine Le Pen cirka 18 procent av rösterna i den första valomgången, den högsta noteringen dittills för Nationella fronten i ett rikstäckande val.

Partiet har varit representerat i Europaparlamentet sedan valet 1984, då man erhöll 11 procent av rösterna och 10 mandat. Jean-Marie Le Pen var huvudkandidat i valet 1984 och han har med ett kort uppehåll 2003–04 varit ledamot av parlamentet sedan dess. EU-valet 2014 var en stor succé för partiet, som med 25 procent av rösterna blev största parti i Frankrike och erövrade 24 mandat i parlamentet.

Efter valet 2014 bildade Nationella fronten tillsammans med bland annat italienska Lega Nord och nederländska Frihetspartiet en ny partigrupp i Europaparlamentet. Mandatperioden 2009–14 var Nationella frontens ledamöter grupplösa i parlamentet.

Författare: Frans af Schmidt Hans Sjöberg

Källangivelse
Nationalencyklopedin, Nationella fronten. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/nationella-fronten (hämtad 2017-02-02)

Läs även om

- Marine Le Pen
- Jean-Marie Le Pen
- UK Independence Party
- Liberaldemokratiska partiet
- Sannfinländarna
- CDU
- FDP
- Labour Party
- Die Grünen
- Samlingspartiet

Alternative für Deutschland

Alternative für Deutschland, AfD, tyskt flyktingfientligt och euroskeptiskt politiskt parti. AfD bildades i april 2013. Bland initiativtagarna fanns ett stort antal ekonomer och politiker som tidigare uttalat sig mot användningen av euron som valuta i Tyskland. AfD sågs som ett högerpopulistiskt missnöjesparti och bedömdes inte ha någon chans att ta mandat i förbundsdagen. Så blev inte heller fallet, men valresultatet, 4,7 procent, överraskade många. I sju av 16 delstater fick AfD över 5 procent av rösterna. Huvuddelen bland dem som röstade på AfD uppgav missnöje med regeringens agerande under eurokrisen som huvudorsak.

I delstatsvalen 2016, som kan ses som en temperaturmätare inför 2018 års parlamentsval, fortsatte partiets valframgångar. I östra förbundslandet Sachsen–Anhalt fick partiet nästan en fjärdedel av rösterna och blev därmed näst största parti i det distriktet.

Framgångarna upprepades i Mecklenburg–Vorpommern där partiet erhöll 21 procent av rösterna vilket gjorde det näst störst även där. Delstatsvalet i Berlin 18 september, då partiet fick cirka 14 procent av rösterna, innebär att AfD har plats i tio av Tysklands 16 delstatsparlament, framgångar som delvis kan förklaras genom en allt starkare anti-islamistisk och nationalistisk högerprofil.

Förutom Europafrågan, där partiet stöder samarbetet inom EU men kräver att EU:s makt ska minskas, så är kravet på en restriktivare invandringspolitik partiets kärnfråga. AfD argumenterar för fler folkomröstningar på alla nivåer i Tyskland och inom EU. Partiet är socialpolitiskt konservativt. De anser också att den snabba avvecklingen av kärnkraften kan vara skadlig för tysk ekonomi och industritillväxt.

AfD leds av ekonomiprofessorn Bernd Lucke (född 1962), affärskvinnan och politikern Frauke Petry (född 1975) och journalisten Konrad Adam (född 1942). I en debatt 2016 föreslog Frauke Petry att polisen i ”nödfall” skulle få skjuta flyktingar som försökte ta sig över landets gräns.

AfD:s partifärg är ljusblått.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, Alternative für Deutschland. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/alternative-fur-deutschland (hämtad 2017-02-02)

Läs även om

- CDU
- Die Linke
- Die Grünen
- SPD
- FDP
- UK Independence Party
- Sverigedemokraterna
- Dansk Folkeparti
- CSU
- Finlands socialdemokratiska parti

Dansk Folkeparti

Dansk Folkeparti [dænskfɔˈlkəpa:ti], danskt politiskt parti, bildat 1995 genom en utbrytning ur Fremskridtspartiet. Dansk Folkeparti är ett nationalistiskt högerparti med populistiska drag. Partiet uppmärksammades inför folketingsvalet 1998 genom partiledaren Pia Kjærsgaards argumentation i flykting- och invandrarfrågor. Detta tillsammans med Dansk Folkepartis principprogram, där bland annat kraven på avskaffad kommunal rösträtt för invandrare och avskaffad modersmålundervisning lyfts fram, har bidragit till att partiet av många anses vara klart främlingsfientligt. Andra profilfrågor för Dansk Folkeparti är ett uttalat motstånd mot EU, en strävan efter starkt försvar, avskaffat statligt u-landsbistånd, stärkt monarki, mer resurser till polisen och hårdare fängelsestraff.

I valet 2001 erhöll Dansk Folkeparti 12 procent av rösterna och den nya minoritetsregeringen bestående av Venstre och Konservative Folkeparti blev beroende av Dansk Folkepartis stöd. I folketingsvalen 2005 och 2007 ökade partiets röstsiffror något och de kvarstod som stödparti åt de borgerliga minoritetsregeringarna. I folketingsvalet 2011 bröts trenden och stödet för Dansk Folkeparti minskade, vilket tillsammans med kraftigt minskade röstsiffror för Konservative Folkparti resulterade i att det borgerliga blocket förlorade regeringsmakten. Dansk Folkeparti hade redan innan valet 2011 förlorat delar av sitt inflytande över regeringspolitiken på grund av blocköverskridande samarbete. 2012 lämnade grundaren Pia Kjærsgaard partiledarposten och till ny ordförande utsågs Kristian Thulesen Dahl (född 1969).

I valet till Europaparlamentet 2014 gick Dansk Folkeparti framåt kraftigt och blev största parti i valet med nästan 27 procent av rösterna.

Partiets framgångar i den danska opinionen bekräftades i folketingsvalet 2015, där Dansk Folkeparti blev näst största parti med 21,1 procent av rösterna (en ökning med nästan 9 procentenheter från valet 2011), vilket gav 37 mandat i Folketinget.

Författare: Frans af Schmidt

Källangivelse
Nationalencyklopedin, Dansk Folkeparti. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/dansk-folkeparti (hämtad 2017-02-02)

Läs även om

- Venstre
- Liberal Alliance
- Radikale Venstre
- Sverigedemokraterna
- Konservative Folkeparti
- Socialdemokratiet
- Samlingspartiet
- Pia Kjærsgaard
- Kristelig Folkeparti
- Socialistisk Folkeparti

Donald Trump

Trump [trɐmp], Donald, född 1946, amerikansk affärsman, politiker (republikan), president sedan 2017.

Donald Trump är född och uppvuxen i Queens, New York City. Han har en kandidatexamen i ekonomi från Wharton School, University of Pennsylvania, vilken han erhöll 1968. Trump blev VD för familjeföretaget Elizabeth Trump & Son 1971 vilket senare döptes om till *The Trump Organization*. Affärsimperiet omfattar fler än 500 företag, vilkas verksamhet omfattar allt från byggkonstruktion, flygbolag och fastighetsinnehav till underhållning, medier och matvaror. Trump är en av världens rikaste personer och uppges ha en förmögenhet värd 4,5 miljarder dollar. Exakt hur framgångsrikt hans företag har varit är dock oklart då Trump vägrat att visa upp sina deklarationshandlingar.

Donald Trump vann det amerikanska presidentvalet 8 november 2016 och efterträdde Barack Obama. Trump installerades som USA:s 45:e president 20 januari 2017.

I valrörelsen gjorde Trump en rad protektionistiska och i viss mån antimuslimska uttalanden. Han utlovade bland annat en mur mot Mexico, omfattande deportering av illegala migranter och försvårad möjlighet för muslimer att resa in i USA. Han mål sades även vara att omförhandla en rad frihandelsavtal som enligt Trump anses vara negativa för USA:s ekonomi.

Donald Trump motsätter sig alla former av utökad vapenkontroll och är emot abort. Han är skeptisk till den forskning som visar att klimatförändringarna till delar förklaras av människans levnadssätt och stödjer inte Parisöverenskommelsen. Donald Trumps ambition är att dra tillbaka USA:s bidrag till FN:s klimatfond och att göra USA energioberoende genom att bland annat öppna stängda kolgruvor. Han vill avveckla eller omforma den sjukvårdsreform som Obama genomförde, den så kallade Obamacare, sänka skatter och genomföra en omfattande infrastruktursatsning.

Trumps utrikespolitiska ambitioner har beskrivits som oförutsägbara, vilket inledningsvis har skapat oro hos länder som tidigare haft ett nära samarbete med USA. Han har uttryckt att NATO-länder bör betala mer av sitt eget försvar och att de annars inte kan räkna med USA:s stöd. Trump vill stärka banden ytterligare till Israel och samtidigt avveckla Iranavtalet, J*oint Comprehensive Plan of Action* (*JCPOA*). Trump anser att USA bör inta en hårdare attityd mot Kina i handelsfrågor.

Trumps positiva syn på Ryska federationens president Vladimir Putin har väckt många frågor över vad presidentskiftet kan komma att innebära för ländernas relation, som varit ansträngd under Obamas sista fyra år som president.

Donald Trump gjorde i valrörelsen sig känd för att använda sociala medier. Traditionella amerikanska medier och internationell press har uttryckt oro för att Trump under sin presidenttid i huvudsak ska kommunicera via sociala medier i stället för presskonferenser och intervjuer. En sådan förändring skulle vara en skillnad från hur tidigare presidenter agerat när det gäller medier. En sådan utveckling skulle förändra förutsättningarna för journalisternas arbete och väckte frågor bland politiska experter och forskare över vad denna förändring skulle betyda för transparens och insyn i Trumpadministrationens arbete.

Frågan om hur Trumps affärsimperium ska förvaltas är oklar. En president som har makt över politiska institutioner och militära medel och samtidigt har affärsintressen i olika delar av världen löper risk att hamna i intressekonflikter. Tidigare presidenter har av den anledningen sålt sina tillgångar eller låtit de förvaltas av oberoende institut. Trump har sagt att hans barn ska ta över företagsverksamheten. Det skulle däremot inte minska risken för intressekonflikter att uppstå eftersom barnen ingår i hans närmaste stab.

Trump har i flera avseenden stor möjlighet att genomföra sin politik. Valresultatet 2016 innebar att Republikanska partiet vann en majoritet i Kongressens båda kamrar (senaten och representanthuset), vilket underlättar för president Trump att implementera sin politik fram till mellanårsvalet 2018.

Republikanerna är också det parti som tillsätter en ny domare till USA:s Högsta domstol, vilket kommer att påverka hur den amerikanska konstitutionen tolkas för lång tid framöver.

Författare: Frida Stranne

Källangivelse

Nationalencyklopedin, Donald Trump. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/donald-trump (hämtad 2017-02-02)

Läs även om

- Barack Obama
- Iranavtalet
- Mike Huckabee
- Mike Pence
- Bernie Sanders
- Sean Spicer
- Ted Cruz
- Ben Carson
- Michelle Obama
- Rick Perry

missnöjesparti

missnöjesparti, politiskt parti som är kritiskt till det etablerade politiska systemet och som söker väljare bland dem som är missnöjda med den förda politiken samt samhällets utveckling. Missnöjespartier gör populära krav till sina oberoende av om de är höger- eller vänsterinriktade. Termen används ofta för högerextremistiska, populistiska eller småborgerliga partier som dels vill minska offentliga utgifter och skattetrycket, dels vill garantera medborgarnas rättigheter gentemot staten. Missnöjespartier är ofta nya partier, som hotar den politiska stabiliteten. De kan emellertid även vara etablerade partier, som söker fånga upp missnöje bland väljarna. Jämför populism.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, missnöjesparti. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/missnöjesparti (hämtad 2017-02-02)

Läs även om

- populism
- Ny demokrati
- CDU
- politik
- valdeltagande
- utrikespolitik
- offentliga sektorn
- statsvetenskap
- borgare
- jämställdhetspolitik

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna, *SD*, politiskt parti, bildat 1988, med uttalad strävan att vara ett nationellt inriktat parti. Sverigedemokraterna har dock mest uppmärksammats för en aggressiv hållning mot invandrare och har framstått som ett mellanting mellan ett populistiskt och ett främlingsfientligt parti.

Partiet fick 1994 mandat i kommunfullmäktige i tre kommuner (Dals-Ed, Höör och Ekerö) och i valet 1998 även i Haninge, Trollhättan och Sölvesborg. I riksdagsvalet 1998 fick partiet 19 600 röster. Partiet nådde framgångar i de allmänna valen 2002 och erhöll 49 mandat i 29 kommuner och 1,4 procent (76 000 röster) av rösterna i valet till riksdagen. I valet 2006 mer än fördubblades partiets röstantal i riksdagsröster till 2,9 procent, och på lokal nivå fick SD 280 mandat i 144 kommuner. Tre år senare fick partiet 3,3 procent i Europaparlamentsvalet. I riksdagsvalet 2010 nådde partiet för första gången över fyraprocentsspärren i ett nationellt val. SD erhöll 5,7 procent av rösterna och fick därmed 20 mandat i riksdagen. Partiet tog vid valet 2010 även plats i 246 av landets 290 kommunfullmäktige samt i 15 av landets 20 region- och landstingsfullmäktige. Flest kommunal- och landstingsmandat hade partiet i Skåne.

Partiets framgångar bland svenska väljare fortsatte i valet till Europaparlamentet 2014, då partiet erhöll 9,7 procent av rösterna, vilket gav två mandat i parlamentet. I riksdagsvalet 2014 växte Sverigedemokraternas stöd ytterligare och partiet fick mer än dubbelt så många röster som 2010; med 12,9 procent av rösterna blev SD tredje största parti. De övriga partierna höll dock fast vid sin tidigare linje att undvika allt samarbete med Sverigedemokraterna.

I samband med budgetomröstningen i december 2014 utnyttjade SD sin ställning i riksdagen genom att rösta för den borgerliga oppositionens förslag, vilket orsakade en allvarlig regeringskris. Partiet motiverade sitt handlande med att de ämnade fälla alla regeringar som inte hörsammat partiets krav på en mer restriktiv migrationspolitik.

SD växte fram ur de rasistiska rörelserna Bevara Sverige svenskt och Sverigepartiet. Tidig frontfigur var Anders Klarström (född 1965, talesman 1989–92, partiledare 1992–95). Partisymbolen var från början en brinnande fackla. De första åren präglades partiet tydligt av främlingsfientlighet och uppenbar koppling till vit makt-rörelsen och skinheadkulturen. Partiet fick stor uppmärksamhet bland annat i samband med kravalliknande 30 november-marscher.

Ekonomiska svårigheter ledde 1995 till en organisatorisk omvandling av partiet. Mikael Jansson, utan kopplingar till nazistiska grupperingar, blev partiledare. Valet av Jansson ledde till en utbrytning, och det mer extrema Hembygdspartiet skapades. Under Jansson inleddes arbetet med att rensa bort partiets kopplingar till främlingsfientlighetens extrema yttringar; bland annat infördes uniformsförbud. Den politiska riktningsförändringen följdes 2001 av en annan utbrytning, då två uteslutna medlemmar bildade partiet Nationaldemokraterna. Dessa kritiserade SD för att vara för milda beträffande partiets tidigare profilfrågor.

År 2005 valdes Jimmie Åkesson till partiledare. Under Åkesson har partiet fortsatt ansträngningarna att tona ned den främlingsfientliga profilen och bredda partiets politiska bas (en sådan strategi var att byta ut facklan som partisymbol mot en blåsippa 2006). Profilfrågor för SD är en restriktivare flykting- och invandringspolitik, nej till

överstatligheten i EU, ökad trygghet genom åtgärder för sänkt brottslighet samt minskat skattetryck.

I september 2015 bröt SD med sitt ungdomsförbund Sverigedemokratisk ungdom (SDU) efter ideologiska strider där ungdomsförbundet förespråkade en uttalat nationalistisk politik och en avsevärt hårdare ton än moderpartiet i flykting- och integrationsfrågor.

År 2015 hade SD cirka 16 000 medlemmar.

Partiet ger ut SD-kuriren och den interna medlemstidningen SD-bulletinen.

Författare: NE-redaktionen (uppdatering) Bo Bjurulf Gissur Erlingsson

Källangivelse
Nationalencyklopedin, Sverigedemokraterna. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sverigedemokraterna (hämtad 2017-02-02)

Läs även om

- Jimmie Åkesson
- Mattias Karlsson
- Feministiskt initiativ
- Nationaldemokraterna
- Piratpartiet
- Dansk Folkeparti
- Svenskarnas parti
- UK Independence Party
- Sannfinländarna
- Björn Söder

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

Moderat gör magplask

Anna Kinberg Batra sköt från höften och träffade sig själv i foten. Efter torsdagens utspel – Moderatledaren sade sig plötsligt vara beredd att välta regeringen Löfvens budget och ta över makten med stöd av Sverigedemokraterna redan i höst – är hon en stukad statsministerkandidat.

Var detta hot verkligen skarpt? En uppseglande regeringskris, dagen innan Donald Trump flyttar in i Vita huset? Mitt i ett säkerhetspolitiskt känsligt skede i Östersjöregionen? Med ett år kvar till nästa riksdagsval? Så sent som för en vecka sedan sa Anna Kinberg Batra till DN att väljarna gav ”möjligheten till Stefan Löfven att bilda regering” och att borgare måste svälja att de förlorade valet 2014.

Nej, denna kovändning kan knappast kallas seriös. Det mest graverande beviset mot Moderaterna är att allianskamraterna informerades om det nya budet med ett sms ”sent i går kväll”, som Centerns Annie Lööf uttryckte det när hon mötte pressen på torsdagen och avfärdade idén.

Både hon och Liberalernas ledare Jan Björklund togs alltså på sängen. Ingen av dem ville agera som Moderaterna. Att utspelet snabbt föll på hälleberget gick att förutse, och det låg säkert i kalkylen.

Anna Kinberg Batra pressas inifrån sitt parti. Opinionsmätningarna är ingen munter läsning. Kanske ansåg hon att den enda utvägen var att försöka vända spelplanen. Men att lansera en ny parlamentarisk strategi utan att ha med sig sina allierade är varken ett tecken på

politiskt mod eller prov på stor statsmannakonst. Det är politik när den är som mest kortsiktig.

Torsdagens utspel var teater, nya krumbukter från en vilsen oppositionsledare. De framfördes av en politiker som knuffats fram av andra och som visat oförmåga både att hålla fast vid en egen ståndpunkt och att mejsla fram en trovärdig gemensam linje med andra.

Det Moderatledaren sa var samtidigt delvis sant. Alliansen borde försöka forma politiken mer. Partierna bör inte rygga för att lägga fram enskilda förslag som Sverigedemokraterna kan tänkas rösta på.

Men om Anna Kinberg Batra hade velat höja temperaturen i riksdagens kammare fanns faktiskt andra, mer realistiska alternativ. Ett vore att samarbeta mer med regeringen. Ett annat att agera mer offensivt mot den.

Moderatledaren nämnde att skatten på flygresor borde stoppas. Javisst, men det krävs faktiskt ingen hel gemensam alliansbudget för att skjuta ett sådant förslag i sank. De borgerliga partierna skulle kunna föra en hårdare kamp genom att bryta ut poster ur regeringens budget. De rödgröna gjorde det två gånger tillsammans med SD när de var i opposition. En gång 2010, då anslagen till regeringskansliet sänktes. Ytterligare en gång 2013, då oppositionen höjde inkomstskatten.

Decemberöverenskommelsen förbjöd borgerlig vedergällning, men nu finns inget handslag som hindrar alliansen från att påverka politiken. Det kan göras utan att utlösa kaos.

I stället för att prata ihop sig med sina vänner och staka ut en ny väg för oppositionspolitiken valde dock Kinberg Batra att skenbart ställa regeringsfrågan på sin spets. Och snarare än att vara tydlig med exakt vad hon vill, och hur det kan förverkligas, var hon vag på flera punkter.

Om Anna Kinberg Batra verkligen vill bilda regering så snart som möjligt, varför riktar hon inte bara ett misstroendevotum mot Stefan Löfven? Svaret kanske är att hon helst avstår från att ta makten så kort tid innan nästa val. Moderaterna vet också att de skulle bli beroende av Sverigedemokraterna om ett maktskifte kom till stånd med nuvarande styrkeförhållanden i riksdagen.

En högst trolig konsekvens av utspelet är att alliansen splittras. Någon gemensam grund som de borgerliga kan bygga sin politik på finns knappast längre.

Konstellationen har delats i två. En falang, med Moderaterna och Kristdemokraterna, som vill söka stöd hos Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson. En annan, Centern och Liberalerna, som ser problemen med beroendet och inte vill ta risken. Efter torsdagens cirkus kommer misstron att växa.

Krypskyttet på Twitter mellan de olika fraktionerna inleddes snabbt. Men de som tror att borgerlig kannibalism kommer att göra Sverige till ett friare och rikare land med större möjligheter och mer dynamik, de misstar sig.

Fredrik Reinfeldts nya moderater enade svensk borgerlighet med liberala reformer och en tydlig politisk strategi. Vad blir Anna Kinberg Batras arv?

DN 20/1 2017 “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

”Jag slänger inte ut Sverige i en politisk cirkus”

Alliansen skakas av sin djupaste kris sedan bildandet för 13 år sedan. Efter Moderaternas utspel om att fälla regeringen Löfven är det nu en öppen strid om hur de borgerliga ska komma till makten. – Jag tänker inte slänga ut Sverige i en politisk cirkus, säger Annie Lööf (C).

Torsdagens besked från M-ledaren Anna Kinberg Batra ritar om spelplanen inför valet 2018. Hon vill att den borgerliga alliansen redan i år lägger ett gemensamt budgetförslag. Det skulle med stor sannolikhet leda till en regeringskris eftersom Sverigedemokraterna säger sig vara beredda att stödja ett sådant initiativ. Det var vad som hände hösten 2014, vilket fick statsminister Stefan Löfven (S) att hota med nyval.

Sedan dess har de borgerliga valt att lägga egna budgetmotioner och låta regeringens budget gå igenom med stöd av Vänsterpartiet. Nu överger Moderaterna den linjen. Förutom en gemensam alliansbudget öppnar Anna Kinberg för samarbeten med Sverigedemokraterna i riksdagens utskott. Hon motiverar det med att hon känner oro för vart landet är på väg under Stefan Löfvens ledning.

– Utvecklingen för Sverige är för negativ och vi gör för lite åt det. Hittills har inte vi använt alla alternativ för att få igenom vår politik. Vi kan göra mer, och då måste vi lägga fram gemensamma budgetförslag före 2018, säger M-ledaren, väl medveten om att de borgerliga inte är ense.

– Det är min ambition att hålla ihop alliansen både nu och efter valet. För att vinna större förtroende måste vi visa tydligare än hittills att vi menar allvar.

Centerledaren Annie Lööf reagerade snabbt och hårt på det moderata utspelet. Därmed låg den borgerliga splittringen i öppen dager på ett sätt som inte förekommit sedan alliansen bildades 2004.

– Jag kommer inte att inleda något samarbete med Sverigedemokraterna. Jag kommer inte heller att sätta mig i en regering som är beroende av deras stöd, säger Annie Lööf.

Annie Lööf hänvisar till att Sverige just nu är i ett utsatt läge i en orolig samtid med Donald Trump som USA:s president, Brexit och ett aggressivt Ryssland. Mot den bakgrunden ser hon stora risker med den väg som Anna Kinberg Batra slagit in på.

– Jag tycker att det är olyckligt att man vill skapa turbulens i dessa tider då många efterfrågar stabilitet oavsett parti. Då tänker jag inte slänga ut Sverige i en politisk cirkus, säger Annie Lööf.

Hon hoppas fortfarande på att alliansen kan möta väljarna som ett enat regeringsalternativ i valet 2018 och pekar på den borgerliga samsynen i fråga om jobb, skatter och företagande. Samtidigt medger C-ledaren att splittringen i regeringsfrågan är besvärande.

– Alliansen som helhet har inte ett gemensamt besked men jag utgår ifrån att vi kan enas eftersom jag tror att väljarna vill veta vad alliansen tycker i frågan om hur Sverige ska styras stabilt och tryggt.

Anna Kinberg Batra får stöd av Kristdemokraterna, det parti som var först med att lämna december-överenskommelsen. Ebba Busch Thor har länge argumenterat för att alliansen borde försöka ta makten

genom en budgetstrid. Liberalerna, däremot, säger liksom Centern blankt nej till Moderaternas förslag.

– I det här läget vore det inte ansvarsfullt att kasta Sverige in i nyvalskaos, säger Christer Nylander, L:s gruppledare i riksdagen.

Jonas Hinnfors, professor i statsvetenskap, ser striden som ett tecken på osäkerhet kring alliansens strategi i det nya politiska landskap där Sverigedemokraterna är en ny stark faktor.

– Alliansen har inte riktigt gjort sin hemläxa om vilket slags projekt man vill vara. Vill man som under Reinfeldt vara oerhört sammansvetsade eller vill man vara i mer lösligt samarbete? De vill alla fälla regeringen men man vet inte vad man ska göra sedan, säger Jonas Hinnfors och pekar på det interna trycket på M-ledningen att agera mer offensivt som en faktor bakom kursändringen.

Torsdagens omsvängning hälsades med glädje av tunga moderater runt om i landet, bland dem Lars-Ingvar Ljungman, ordförande för Skånemoderaterna och partiets valberedning. Han är däremot besviken på Centern och Liberalerna.

– Alliansens linje i riksdagen har hittills bara resulterat i en regeringspolitik som driver allt längre vänsterut. Nu har Centern och Liberalerna bekänt färg. Det de säger är att de vill fortsätta sitta på läktaren medan Vänsterpartiet i allt högre grad dikterar villkoren. Det är olyckligt, säger Lars-Ingvar Ljungman.

Jimmie Åkesson gläds åt att M-ledaren nu öppnar för mer aktivt samarbete med hans parti i riksdagen.

– Det är ett väldigt intressant besked ut vårt perspektiv. Hon är väldigt tydlig med att hon vill bryta den här låsningen, som hon uttrycker det, säger Jimmie Åkesson.

Hans drömscenario är en regering med Moderaterna och Kristdemokraterna i någon form av samarbete med Sverigedemokraterna. Dagens besked har ökat chanserna för att det ska bli verklighet, anser SD-ledaren.

– Det jag undrar nu är om man kan betrakta alliansen som att den fortfarande existerar eller om det är så att den är på väg att spricka. Vi ser väldigt tydlig splittring i det mest grundläggande, hur Sverige ska styras. Jag uppfattar det som att Anna Kinberg Batra öppnar för att lämna alliansen.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“ **Hösten 2014 lade alliansen en gemensam budgetmotion**. Sverigedemokraterna bröt mot praxis och röstade på alliansens budget när deras eget förslag hade fallit. Därmed stoppades den rödgröna regeringens första budget.

Statsminister Stefan Löfven hotade då med att utlysa nyval. Hotet drogs tillbaka när S, MP och de fyra borgerliga partierna enades om decemberöverenskommelsen (DÖ). Den innebar att den största partikonstellationen i riksdagen skulle få igenom sin budget.

Sedan dess har regeringen kunnat lotsa budgetarna genom riksdagen, med stöd av Vänsterpartiet. Visserligen föll DÖ efter att KD lämnat överenskommelsen, men eftersom de borgerliga partierna har fortsatt lägga fram separata budgetar har det i praktiken inte betytt något.

Nu vill dock Moderaterna att alliansen återigen ska gå fram med ett gemensamt budgetförslag. “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Moderaternas nya syn på SD kan ändra allt

Analys. Torsdagen den 19 januari blev Anna Kinberg Batras sista dag som oppositionsledare. Hennes utspel om att samarbeta med SD i riksdagen ledde till att den borgerliga alliansen sprack i sin grundfråga. Moderaterna lockas nu allt mer av att bilda en ren M-regering efter valet 2018, med SD som stödparti i riksdagen.

Moderaternas Anna Kinberg Batra har säkert föreställt sig sin sista dag som oppositionsledare. Troligen hade hon tänkt sig att den direkt skulle föregå hennes första dag som statsminister. Så blev det inte.

Pressen på M-ledaren från partikamrater och opinionsmätningar blev för hård, hon kastade om rodret helt. Kinberg Batra kallade till presskonferens och meddelade att hon vill fälla Stefan Löfven redan i år genom en gemensam alliansbudgetmotion. Men Moderaternas vilja att samarbeta med SD var den riktigt stora nyheten. Den ändrar den politiska spelplanen.

Anna Kinberg Batra gav så sent som förra veckan besked om att det inte skulle bli någon gemensam borgerlig budgetmotion. I oktober uteslöt hon samarbete med Sverigedemokraterna i riksdagen: ”De företräder en dålig politik som bygger på dåliga värderingar som jag inte ställer upp på, det är därför jag inte vill samarbeta.”

Men på torsdagsförmiddagen gav hon alltså beskedet att samarbete med SD i riksdagens utskott går bra. Moderatledaren informerade sina kamrater i den borgerliga alliansen med ett sms sent på onsdagskvällen.

Vi kan alltså anta att hennes förvåning inte var stor när både Centern och Liberalerna gick ut och avvisade Moderaternas mer SD-vänliga kurs.

”Centern vill inte slänga ut Sverige i en politisk cirkus”, sade Annie Lööf och hänvisade också till att det osäkra världsläget kräver stabilitet här hemma.

Strax efter lunch twittrade det moderata ungdomsförbundet, Muf: ”I Centerpartiets Sverige styr Stefan Löfven.”

Alliansgrälet var i gång, men Muf nämnde inte att Löfven faktiskt styr också i Moderaternas Sverige. För partiets regeringsalternativ håller inte längre ihop.

Regeringen fick en nervös förmiddag, innan Annie Lööf vid lunchtid gick ut och drog igen dörren för att fälla Stefan Löfvens lag. Därefter kunde regeringspartierna lugnt gå ut och fördöma Moderaterna och tala varmt om samarbete med L och C.

Det blev en ännu bättre dag för Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson. Han kan få större inflytande, nu när M öppnar för regelrätta förhandlingar i riksdagen. Åkesson satte bilden av att det är SD som driver Moderaterna framför sig.

Det är lätt att tänka att Moderaterna har gjort en vurpa. Alliansen är ju ett regeringsalternativ, och ett sådant kräver en gemensam syn på just regerandet. Den finns inte längre. Men det finns trots detta skäl för Moderaternas riskfyllda utspel.

Anna Kinberg Batra kan inte längre ses som alliansledare, men Moderaterna kan ändå få statsministerposten.

Moderaterna har pressats av medlemmar och väljare som inte tycker att M är ett riktigt oppositionsparti, eftersom det inte fäller regeringen. Stefan Löfven regerar ju i strid med tyngdlagen med en majoritet till höger om sig. Och M har varit med och gjort det möjligt, eftersom partiet fram till nu har velat isolera SD.

Nu har Anna Kinberg Batra brutit vallen för samarbete, även om hon fortfarande utesluter regeringsmedverkan.

Flera moderater ser en dansk situation hägra efter 2018. I Danmark bildade högerliberala Venstre 2015 regering med stöd av höger-populistiska Dansk Folkeparti i parlamentet. Det senare har inga nazistiska rötter likt SD.

Den moderata svängningen kan ge makt efter nästa val, men den riskerar samtidigt att medföra nya väljarförluster till Centerpartiet när gamla Reinfeldtmoderater lämnar skutan. Moderaternas kalkyl är att en del SD-väljare i stället ska komma i retur.

Men frågan är vilken pondus Anna Kinberg Batra kommer att ha som statsministerkandidat. Hon påminde på sin pressträff om Mona Sahlin när S-ledaren 2008 proklamerade valsamarbetet med MP och V. Sahlin trodde inte på en allians med det tidigare kommunistpartiet. Det syntes. Men hon tvingades dithän av sitt parti. Vi vet hur det slutade.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“Löfven: M har tappat sin kompass

Statsminister Stefan Löfven går till hårt angrepp mot M-ledaren Anna Kinberg Batra efter beskedet om att M vill närma sig Sverigedemokraterna. – Det här ger intrycket av ett moderat ledarskap som totalt tappat sin kompass, säger Stefan Löfven.

Moderaternas utspel om att försöka fälla regeringen före valet 2018 med hjälp av Sverigedemokraterna får hård kritik från samtliga rödgröna partier. Statsminister Stefan Löfven framhåller att det finns många orosmoln i vår omvärld, som Brexit, ny president i USA och att det som Sverige därför behöver är stabilitet, trygghet och långsiktighet.

– Det kräver våra medborgare och det kräver vår industri och det kräver också de företag utomlands som vill investera i vårt land, säger han.

Att Moderaterna öppnar upp för ett riksdagssamarbete med Sverige-demokraterna pekar enligt statsministern mot att det politiska klimatet i Sverige är på väg att förändras.

– Moderatledaren verkar ha gett upp tanken på att vinna förtroendet genom ny politik och talar i stället om samarbete med Sverigedemo-kraterna för att erövra makten, säger Löfven och fortsätter:

– Jag noterar också att hon varken har med sig Centern eller Liberalerna i det som brukade kallas alliansen i det här äventyret. Det

här ger intrycket av ett moderat ledarskap som totalt tappat sin kompass.

Vänsterledaren Jonas Sjöstedt anklagar liksom statsministern Anna Kinberg Batra för att agera oansvarigt.

– Det är ett dramatiskt och allvarligt besked. Det öppnar vägen för Sverigedemokraterna till att få avgörande inflytande över svensk politik, att utse statsminister och avgöra vilken statsbudget vi har. Man är beredd att kasta ut Sverige i en kris utan att ha ett riktigt alternativ, säger Jonas Sjöstedt.

Miljöpartiets bägge språkrör instämmer i kritiken och pekar på att riskerna skulle vara stora med en politisk kris i Sverige.

– I det här läget med stor osäkerhet och otrygghet i vår omvärld så behöver Sverige mer än någonsin stabilitet och trygghet. I detta läge går Moderaterna ut med ett utspel som skulle kunna utlysa nyval, säger Isabella Lövin.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN FREDAG 20 JANUARI 2017

“ Järnbandet mellan M och C framstår nu som en skör tråd

Förr anklagades de borgerliga partierna för att bara vara överens om en sak – att de ville regera tillsammans. Nu är det just regeringsfrågan som hotar alliansen.

”Det bästa vi har är varandra”, stod det i sirlig skrift på väggbonaden över kökssoffan hemma hos Maud Olofsson i Högfors. Det var där som de fyra borgerliga partiledarna klämde ihop sig i augusti 2004 för en symbolisk bild av den nybildade alliansen i svensk politik.

Med journalisterna i släptåg promenerade de ut i skogen för att plantera tall. En reporter skämtade om ”maktskiftet”. Andra kommentatorer avfärdade hela tillställningen som ett borgerligt kafferep, en välregisserad tillställning utan politiskt innehåll.

Vid den här tiden betraktades regeringsdugligheten som de borgerliga partiernas svagaste kort. Tidigare försök att styra Sverige hade präglats av uppslitande strider och avhopp. Under långa perioder framstod de politiska motsättningarna om alltifrån kärnkraften till familjepolitiken och försvaret som omfattande. De borgerliga partierna fick höra att de bara var överens om en enda sak – att de ville regera tillsammans.

Men två partiledarskiften hade banat väg för en ny energi i borgerligheten efter millennieskiftet: I Centerpartiet hade Maud Olofsson barskt avfärdat idén om fortsatt samverkan med Socialdemokraterna och i Moderaterna hade Fredrik Reinfeldt inlett förflyttningen mot mitten.

När Centerpartiet blev ett stabilt borgerligt parti, och när Moderaterna omfamnade åtminstone delar av välfärdssamhället, blev det enklare för de fyra borgerliga partierna att göra upp.

Maud Olofsson och Fredrik Reinfeldt utgjorde det järnband som höll ihop alliansen. Orosmomentet var Folkpartiet och oenigheten i socialförsäkringsfrågorna. Men även folkpartisterna hade dragit slutsatser av valet 2002, när de gick starkt framåt utan att nå regeringsmakten. Under mötet hemma hos KD-ledaren Göran Hägglund i Bankeryd lyckades de fyra partiledarna hitta en kompromiss om arbetslinjen. Sedan kom uppgörelse på uppgörelse.

”Vi gjorde åtaganden som gjorde att vi band oss vid masten och tvingades ta nästa steg”, konstaterade Göran Hägglund i TV4 härommånaden.

Varken han eller någon av de andra grundarna av alliansen är kvar i toppolitiken. Järnbandet mellan Centerpartiet och Moderaterna framstår nu som en mycket skör tråd.

För några år sedan var det nykomlingen Annie Lööf som väckte irritation i det borgerliga lägret genom att klaga över den falnade glöden i samarbetet. Det slog inga gnistor om alliansen under korvgrillningen i hennes barndomsby Maramö i februari 2013.

Nu är det Moderatledaren Anna Kinberg Batra som tvärvänder om SD-strategin, och förankrar ut-spelet med ett sms till Annie Lööf kvällen före. Skillnaden mot åren före allians-bygget är att borgerliga strider nu kan följas i realtid i sociala medier: tongångarna på Twitter var hårda mellan centerpartister och moderater under torsdagen.

Här finns en ödets ironi. Få bedömare tvivlar numera på att de borgerliga partierna kan göra upp om ekonomin eller säkerhetspolitiken eller vinsterna i välfärden. De politiska motståndarna har också svårt att leda i bevis att alliansspartierna saknar erfarenhet av att styra Sverige. I stället är det just i regeringsstrategin som oenigheten blir påtaglig.

Maud Olofsson har flyttat från Högfors och överlåtit maktskiftet till ett av barnen. Det är tveksamt om hennes efterträdare har tid över för broderi. Men nog finns det en bonad som fångar stämningen på borgerliga sammankomster år 2017: ”Själv är bäste dräng.”

Karin Eriksson “

“ **Bakgrund. Alliansen från Högfors och framåt**

2004. Den borgerliga alliansen bildas hemma hos C-ledaren Maud Olofsson i Högfors.

2005. Alliansen enas om reformpaket hos KD-ledaren Göran Hägglund i Bankeryd.

2006. Alliansen vinner valet och kan bilda en borgerlig majoritetsregering med Fredrik Reinfeldt (M) som statsminister.

2010. Val. Alliansen behåller regeringsmakten men mister majoriteten i riksdagen.

2013. Alliansledarna möts i Maramö hos nya C-ledaren Annie Lööf, med magert resultat.

2014. Alliansen förlorar valet, men får ändå igenom sin budget, med stöd av SD. Regeringskrisen slutar i decemberöverenskommelsen om regler för minoritetsstyre.

2015. Kristdemokraternas riksting fäller decemberöverenskommelsen.

2017. Spricka mellan å ena sidan M och KD och å andra sidan C och L i regeringsstrategin. Den borgerliga alliansen bildas hemma hos C-ledaren Maud Olofsson i Högfors. “

DN TISDAG 24 JANUARI 2017

“ Kinberg Batras dimridåer

Anna Kinberg Batra har lagt om den moderata kursen i regeringsfrågan och delvis ändrat sin syn på Sverigedemokraterna. Så mycket stod klart efter söndagens ”Agenda” i SVT, men inte mycket mer. Moderatledaren är fortfarande gåtfull om vad hennes samtal med Jimmie Åkesson ska leda till.

”Det har inte fungerat att låtsas att ett så stort riksdagsparti inte finns”, förklarade Kinberg Batra för programledaren. Här uppstår de första följdfrågorna. För trots att partiledare till höger och vänster har talat om att frysa ut Sverigedemokraterna har de övriga sju faktiskt låtit partiet delta i riksdagsarbetet och utöva inflytande i politiken.

Anna Kinberg Batra beskriver det som att alliansen regelmässigt avstår från att lägga fram konkreta politiska förslag av rädsla för att få stöd av SD. Stämmer det? Sedan valet 2014 har alliansen tillsammans med SD torpederat åtskilliga av Löfvens initiativ. Vid över hundra tillfällen har de borgerliga tillsammans med SD röstat igenom tillkännagivanden mot regeringspartierna.

Sverigedemokraterna är högst närvarande. Deras röster räknas precis som alla andras. De andra partierna medger det ogärna, men när Jimmie Åkesson talar lyssnar de. Och vad han säger påverkar riksdagens agenda.

Regeringen lär till exempel lita på SD:s stöd när den nu tänker skrota lex Laval. Alliansen räknar i sin tur kallt med att förslagen om vinsttak i välfärden stoppas.

Kinberg Batra bygger en halmdocka som ska föreställa hennes tidigare, fega jag. Jämfört med den är hon en riktig oppositionsledare, som ska visa nytt politiskt kurage. Hennes egentliga besked tycks vara att Moderaterna nu är beredda att ge och ta mer aktivt i vissa sakfrågor. Hon har kommit undan för lätt om vad skiftet innebär.

En möjlighet sägs vara aktiv samverkan i trafikfrågor. Ett ofarligt område, på vilket ett öppet samtal knappast kan ställa till stor skada för Sverige. Moderatledaren har samtidigt sagt att en gräns går vid utrikes- och säkerhetspolitiken. Tur det. Vad gäller invandringen pratar Kinberg Batra hellre med Stefan Löfven än Åkesson, har hon sagt. Och så långt låter det vettigt.

Men detta resonemang är ofullständigt. Vad blir den praktiska skillnaden från förr? Och vad är Moderaterna egentligen villiga att offra åt ett parti som de fortfarande ser som rasistiskt?

En av de mest tvivelaktiga fraserna som Kinberg Batras nu upprepar är denna: ”Oppositionen vill alltid genomföra sin politik”. Det är faktiskt inte helt sant. Svenska oppositionspolitiker går inte till riksdagen varje morgon med målet att genomföra så mycket av sitt partiprogram som det bara går. I så fall skulle alliansen rimligen be på sina bara knän om att få förhandla med Löfven om statsbudgeten.

Tvärtom är de borgerliga partierna avigt inställda till nästan alla uppgörelser. Dessutom har Moderaterna snarast bidragit till att regeringens politik drar åt vänster. Jonas Sjöstedts inflytande i den ekonomiska politiken är en följd av alliansens ultimatum. Att tvinga Stefan Löfven in i vänsterburen är den mest skadliga av alla taktiska finter som borgerligheten har ägnat sig åt de senaste åren.

Enligt Anna Kinberg Batra har allianspartierna även avstått från att lägga fram en gemensam budget eftersom de inte har velat riskera att deras politik blir verklighet. Är det sant? Var det skräck inför den egna politiken som fick partierna att börja skriva egna motioner och utveckla förslag på var sin kant?

Även detta är dimridåer. Sanningen är att idén om samlade budgetförslag hänger ihop med regeringsfrågan. Och eftersom alliansen inte har haft någon plan för hur den ska styra landet med de styrkeförhållanden som valet 2014 gav har de avstått från att försöka ta makten.

Moderaterna har fortfarande ingen sådan plan. I söndagens ”Agenda” upprepade Kinberg Batra att hon inte tänker förhandla med SD om regeringsmakten. Att ge och ta i budgetfrågor tycks inte heller aktuellt. Så vad har förändrats? Inte Moderaternas önskan att driva borgerlig politik. Det är bara villigheten att kasta sig ut i ovisshet som plötsligt har ökat.

I tisdagens DN-intervju med Jan Björklund säger L-ledaren att hans alternativ till en ny alliansregering fortfarande är någon form av block-överskridande samverkan. Att samarbeta med SD är inte aktuellt. Lika lite lockas han och Centerns Annie Lööf av att spela roulett med regeringsmakten. Ett sådant svar är logiskt. Anna Kinberg Batras nya giv hänger däremot inte ihop.

DN 24/1 2017 “

DN ONSDAG 25 JANUARI 2017

“ Klyftan växer efter moderata utspelet

Konflikten mellan alliansens partiledare om vägen till makten fortsätter. Oenigheten gäller nu också hur det egna samarbetet har fungerat hittills. Moderatledarens påståenden om att alliansen har undvikit att lägga fram förslag på grund av SD stämmer inte, enligt de tre övriga borgerliga partierna.

Anna Kinberg Batra (M) har öppnat för samarbete med Sverigedemokraterna i riksdagens utskott, i syfte att få igenom mer av alliansens politik. På en presskonferens i förra veckan hävdade hon att de borgerliga tidigare har avstått från att driva vissa egna förslag därför att man inte velat göra gemensam sak med Sverigedemokraterna.

– Min uppfattning är att vi måste inse att riksdagen har åtta partier och att vi från moderat håll och allianshåll ska göra det vi kan för att söka stöd i utskotten för våra förslag. Det har funnits sådana exempel när alliansen har avstått från att lägga gemensamma förslag eller yrkat på dem för att det annars har kunnat bli majoritet med sverigedemokratiskt stöd, sade Anna Kinberg Batra i torsdags.

De andra tre allianspartierna ställer inte upp på den beskrivningen. Enligt Ebba Busch Thor (KD) har det inte funnits några låsningar som förhindrat alliansen från att gå fram med egna förslag som skulle kunna få SD:s stöd.

– Jag känner inte till några sådana exempel i riksdagens utskott.

KD-ledaren säger också nej till Anna Kinberg Batras uppmaning att inta en öppnare attityd till Sverige-demokraterna i riksdagsarbetet.

– För oss är det inte aktuellt att förhandla med Sverigedemokraterna. Det får stå för Moderaterna, säger KD-ledaren.

Centern är inte heller berett att öppna dörren för utskottsförhandlingar med SD. Partiets gruppledare Anders W Jonsson markerar skarpt mot Moderaternas beskrivning av hur utskottsarbetet har fungerat. Enligt honom finns det inte några exempel på att de borgerliga skulle ha avstått från att gå fram med förslag av rädsla för hur SD skulle agera.

– Den diskussionen har aldrig någonsin förekommit, säger Anders W Jonsson.

När DN ber Moderatledaren att nämna tillfällen då alliansen avstått från att lägga fram förslag i utskotten svarar hon undvikande.

– Det förs återkommande diskussioner om hur det kan bli majoritet för det ena eller det andra, vem kommer att rösta på det ena eller det andra eller vem tar initiativ till någonting. Det som inte har skett är också svårt att visa som exempel.

L-ledaren Jan Björklund konstaterar att en så här öppen konflikt aldrig skulle ha kommit i fråga när de borgerliga hade makten.

– Den policy vi hade under regeringstiden var betydligt klokare än den som vi har sett de senaste fem dagarna, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“ Fakta. Vad bråkar de om?

I förra veckan sade Moderatledaren Anna Kinberg Batra att hon vill lägga fram en gemensam alliansbudget. Om Sverigedemokraterna röstar på den, kan regeringen fällas redan i höst.

M vill också ”bryta låsningen” kring SD och kan tänka sig att samarbeta med dem i sakfrågor i riksdagens utskott.

Utspelet om en gemensam alliansbudget välkomnas av Kristdemokraterna, som dock inte kan tänka sig att samarbeta med SD. Liberalerna och Centern avvisar helt M:s nya hållning. TT “

DN TORSDAG 26 JANUARI 2017

“ Löfven: M-ledaren är oansvarig

Statsminister Stefan Löfven anklagade moderatledaren Anna Kinberg Batra för att vara oansvarig när de möttes i en debatt i SVT:s Aktuellt på onsdagskvällen. Men Kinberg Batra stod fast vid att hon vill se en gemensam alliansbudget i höst och inleda samtal med SD i riksdagens utskott – samtidigt som hon säger nej till att budgetförhandla och regera med SD.

– Jag tycker inte man ska avstå från att bedriva så mycket borgerlig politik och allianspolitik från början, motiverade Anna Kinberg Batra sin nya politiska strategi.

Hon medgav dock att hon inte har med sig Centerpartiet och Liberalerna som vill vänta med en gemensam alliansbudget till efter valet nästa år.

Stefan Löfven har tidigare anklagat Kinberg Batra för att ha ”förlorat sin politiska kompass” när hon i torsdags kallade till presskonferens och meddelade att hon ska ändra M:s hållning och samtala med SD i riksdagens utskott. I Aktuellt-studion sade han:

– Det går inte att säga både och. Åkesson är väldigt tydlig. Du blir sittande och förhandla med ett parti som du säger är rasistiskt och Rysslandvänligt, sade Stefan Löfven som upprepade att han vill se mer av blocköverskridande samarbete.

Anna Kinberg Batra beskrev SD som lika omöjligt att regera med och samarbeta med i den ekonomiska politiken som Vänsterpartiet. Men den moderata principen att inte tala med SD har varit fel, anser hon.

– Man ska kunna ställa frågor till ett parti och få svar, sade Anna Kinberg Batra.

Efter debatten skärpte statsministern tonen mot oppositionsledaren.

– Att vilja kasta ut Sverige i ett svårt politiskt läge för att samarbeta med Sverigedemokraterna, det är faktiskt hårresande, säger Stefan Löfven (S).

M-ledaren underströk att hon gärna samarbetar med Socialdemokraterna om flyktingpolitiken och att det ”inte är aktuellt” att göra det med SD.

– Jag vill inte regera eller budgetförhandla med Sverigedemokraterna, säger Anna Kinberg Batra.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN FREDAG 27 JANUARI 2017

“ C: Känner inte igen M-ledarens beskrivning

Centerpartiets gruppledare Anders W Jonsson sågar moderatledaren Anna Kinberg Batras beskrivning av sitt partis relation till Sverigedemokraterna i riksdagsarbetet. Samtidigt ger M-gruppledaren Jessica Polfjärd ett nytt besked: Det moderata kontaktförbudet har gällt ”utanför utskotten”.

På torsdagen träffades gruppledarna i riksdagen för de fyra borgerliga partierna. På dagordningen för det ordinarie veckomötet stod bland annat den spricka i alliansen som uppstått i synen på SD sedan förra veckans omsvängning av M-ledaren Anna Kinberg Batra.

Hon påstod senast i en debatt med statsminister Stefan Löfven (S) i SVT:s Aktuellt i onsdags att Moderaternas strategi att ”inte tala med SD” varit felaktig.

– Man ska kunna ställa frågor till ett parti och få svar, sade Anna Kinberg Batra i tv-studion.

Men samtal med SD har skett sedan partiet kom in i riksdagen 2010, enligt Centerpartiets gruppledare Anders W Jonsson.

– Jag har suttit i socialutskottet med Sverigedemokraternas Per Ramhorn sedan 2010. Jag har pratat med honom hela tiden. I ett utskott bakom stängda dörrar, det är klart att vi pratar. Det pratas hela tiden, säger han.

Strategin med gemensamma förmöten med alliansen och sedan invänta vad Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna tycker har varit lyckosamt, anser han.

– Det sätt vi har jobbat på sedan vi kom i opposition 2014 har varit otroligt framgångsrikt med 120 tillkännagivanden till regeringen, säger Anders W Jonsson.

Så det som Anna Kinberg Batra säger om att Moderaterna inte samtalar med SD stämmer inte då?

– Jag känner inte igen det.

Men på torsdagskvällen gav Moderaternas gruppledare Jessica Polfjärd ett helt nytt besked.

– Moderaterna har haft principen att inte prata politik med SD och utanför utskotten haft ett kontaktförbud. Den principen har inte fungerat och är nu hävd, säger hon i en skriftlig kommentar till DN.

Moderaternas pressekreterare Niklas Gillström hävdar i ett sms att kontaktförbundet är ”samma sak vi sagt” sedan Anna Kinberg Batras presskonferens förra veckan. Den beskrivningen känner dock flera högt uppsatta personer inom allianspartierna som DN talat med inte igen.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Därför tvärvände Kinberg Batra om SD

Tankarna på att kasta loss från alliansen har grott länge i Moderaternas ledning. Men det var hotet från Lööf som till slut fick Anna Kinberg Batra att tvärvända om Sverigedemokraterna. Nu riskerar hon att tappa fler liberaler. DN har kartlagt spelet bakom omsvängningen.

Utanför fönstren ven en gråkall vind över Uppsalaslätten. Det var tisdag den 17 januari och inne i klassrummet på Engelska skolan i Gottsunda stod alliansens fyra partiledare med breda leenden, redo för den första gemensamma pressträffen sedan de besökte Husby i maj förra året.

När DN intervjuade Anna Kinberg Batra efter pressträffen uttryckte hon tillfredsställelse:

– Ingen undrar längre om vi i de borgerliga partierna trivs ihop.

När journalisterna åkt hem samlades de fyra partiledarna och gladdes åt att frågorna från journalisterna hade handlat om integrationspolitik och utbildning, inte bara om rege-ringsfrågan.

Så blev det onsdag kväll. Plötsligt var det inte lika trivsamt längre.

Vid tiotiden messade Anna Kinberg Batra sina tre vänner och berättade att hon skulle hålla pressträff förmiddagen efter om regeringsfrågan. Plötsligt ville hon fälla regeringen redan före nästa års riksdagsval och dessutom börja samarbeta med ett parti med -nazistiska rötter. Tvärtemot Centern, Liberalerna och delvis Kristdemokraterna.

Liberalernas Jan Björklund besökte sin 95-åriga mamma i Skene och fick omedelbart sätta sig i telefon. Han hade bland annat ett långt samtal med Centerns Annie Lööf om hur de skulle agera.

Men beslutet om kursändringen hade Anna Kinberg Batra och hennes närmaste medarbetare fattat på en utlandsresa redan helgen innan. Moderaternas parti-styrelse fick dock inte diskutera saken, något parti-styrelsemöte kallades inte in. Och M-toppens nya beslut stred mot ett tidigare principbeslut om att inte samarbeta med eller göra sig beroende av SD. Moderata riksdagsgruppen fick kännedom om utspelet när de första journalisterna redan börjat förbereda kameror och bandspelare inför partiledarens pressträff. Flera ledamöter applåderade när de fick beskedet och ingen fördömde det. Men några kände sig obekväma.

– Oppositionsarbetet har upplevts som lite segt och det har under en tid funnits ett tryck internt på att bryta den nuvarande hållningen och i stället börja samarbeta med SD. Men jag är lite överraskad över att beskedet kommer nu. Min bild är att trycket i riksdagsgruppen har minskat, säger en riksdagsledamot till DN.

– I riksdagsgruppen har den här diskussionen om att flytta fram positionerna över huvud taget inte förts. Där har det snarare handlat om att vi borde rikta ett misstroendevotum mot någon minister. Det har inte funnits något tryck från riksdagsgruppen om att Anna nu måste visa sig på styva linan och börja prata om en gemensam alliansbudget, säger en annan ledamot.

Moderaterna har en särskild partikultur, ungefär som ett börsföretags. Partiledaren är en vd som ska fixa vinsten i form av röster och makt. Men Kinberg Batra har haft svårt att leverera. Nu försöker hon i stället med en ny strategi för att få makt. Budskapet från partiledningen är entydigt: Detta är en omsvängning som moderatledaren eftersträvat under en lång tid.

– Det är få i partiet som har vetat om det, men partiledningen har -velat detta länge. Det har ett enormt stöd i partiet, säger en -strategiskt placerad person.

I intervjuer har Anna Kinberg Batra betonat att hon framför allt behållit förhållningssättet från Reinfeldteran att vara beredd att ompröva positioner. Men även om Reinfeldt kunde överraska till och med sina egna riksdagsledamöter med olika sakpolitiska utspel, så var riktningen i politiken konsekvent: Mot mitten. Strategin i regeringsfrågan var lika logisk. Alliansbygget svetsade samman de borgerliga partierna och Moderaterna kunde på allvar utmana Socialdemokraterna om positionen som Sveriges samhällsbärande parti.

Det var Fredrik Reinfeldts principer för minoritetsstyre som låg till grund för decemberöverenskommelsen, DÖ. Grundtanken var att isolera Sverigedemokraterna från inflytande och hålla ihop de borgerliga.

Avtalet var bara två veckor gammalt när Anna Kinberg Batra utsågs till ny partiordförande på en extrastämma i Solna. Redan då bubblade kritiken mot DÖ i Moderaterna. Under våren hördes ett allt starkare muller från flera stora länsförbund.

Partiledningen räknade ändå med att få starkt stöd för uppgörelsen på moderatstämman i oktober.

– Vårt problem är valresultatet, inte Decemberöverenskommelsen, sade partisekreteraren Tomas Tobé i slutet av september.

Decemberöverenskommelsen sprack på KD:s riksting i början av oktober, och besparade Moderaterna en upp-slitande intern strid på M-stämman två veckor senare.

Men när KD-ledaren Ebba Bush Thor kort därpå lanserade tanken om att allianspartierna skulle gå samman i en gemensam budget-motion blev irritationen från Moderaterna påtaglig.

I slutet av oktober gav Anna Kinberg Batra en DN-intervju där hon beklagade att överenskommelsen fallit och beskrev debatten därefter som lite animerad på sina håll.

– Det kan ha funnits borgerliga väljare som tänkte att nu ska allting förändras. Det är fortfarande samma valresultat som gäller. Och det är fortfarande samma regelverk och samma riksdag och samma regering. Det kanske fanns de som hade tänkt sig att det skulle hända något helt annat, men det är helt orealistiskt att tro det, sade hon.

Men internt i Moderaterna fortsatte debatten om hur partiet skulle förhålla sig till SD, riksdagens tredje största parti. Regeringsfrågan blev trassligare och trassligare.

Förra våren summerade en inflytelserik moderat upp alternativen för DN:

– Om man ska vara krass finns det tre sätt att styra Sverige. Att moderater och socialdemokrater jobbar tillsammans. Eller att borgerligheten accepterar Sverige-demokraterna. Eller att man på något sätt positionerar politiken så att SD transponeras tillbaka till ett sjuprocentsparti.

Det var det sista alternativet som var den uttalade strategin i Moderaterna: Att ta tillbaka Sverigedemokraternas väljare, men hålla distansen till själva partiet.

I juni förra året övergav Kinberg Batra slutgiltigt en princip från -decemberöverenskommelsen: Hon meddelade att partiet skulle rösta nej till Löfven även om det rödgröna blocket blev störst i valet 2018.

Det fanns och finns en matematik för hur alliansen ska klara att regera i minoritet och den bygger på att de borgerliga partierna är större än Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna tillsammans. Då skulle regeringen kunna lotsa sin budget genom riksdagen, utan risk för obehagliga överraskningar från SD.

Det är bara ett problem: Ekvationen går inte ihop, med nuvarande opinionsstöd.

I bakgrundssamtal med DN förra sommaren resonerade moderater även om en ren moderatregering, med inspiration från andra nordiska länder, och något slags stöd av SD. Tanken var att Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet skulle tvingas att välja sida: Moderaterna eller Socialdemokraterna.

– Går Sverigedemokraterna starkt fram i valet är alla strategier borta. Då kommer alla att samarbeta med SD. Men jag tror inte att någon vill regera med dem, sa en person med insyn i strategiarbetet.

Plan A höll på att gå i stöpet. Vissa i partiet skissade på plan B. Det fanns krafter i partiledningen som tryckte på och krafter som höll emot. Under hösten blev regeringsfrågan allt hetare. Såväl Stefan Löfven som Centerledaren Annie Lööf uppmanade Anna Kinberg Batra att lämna tydliga besked om synen på SD. I en DN-intervju den

9 oktober bet moderatledaren ifrån: Sverigedemokraterna var ett dåligt parti med dåliga värderingar.

– Vi vill ju inte inleda samarbete med Sverigedemokraterna. Vi har inget i dag och det vill vi inte börja med i morgon, sa hon.

Kort därpå meddelade de andra alliansledarna att de var med på Moderaternas plan att fälla Löfven efter valet.

Anna Kinberg Batra har haft två år på sig att flagga för en omsvängning i regeringsfrågan. Inte någon gång har hon markerat att hon var en öppen för en omprövning av relationen till Sverigedemokraterna eller oppositionsstrategin.

I bakgrundssamtal hävdar moderater att hon låtit sig begränsas av rollen som oppositionsledare.

– De olika åsikterna i alliansen har hållit tillbaka Anna Kinberg Batra, säger en person med insyn.

Det är i sådana fall en gåta att hon inte ens försökt argumentera för sin hållning gentemot de andra alliansledarna. Kristdemokraterna har ända sedan DÖ:s fall drivit åsikten att alliansen borde fälla regeringens budget.

– Min klara bild är att vi har varit ensamma om den här uppfattningen och förra veckan kom ett nytt besked, sa Ebba Busch Thor på en pressträff i riksdagen i tisdags.

En centralt placerad moderat konstaterar:

– Annas trovärdighet är ett stort problem. Men hon har gjort det hon måste. En förändring var nödvändig.

Enligt DN:s källor har opinions-siffror spelat stor roll för kursändringen. I början av december förra året kom alla opinionsanalytikerns viktigaste råvara: Statistiska Centralbyråns partisympatiundersökning. Den visade att under det senaste året har två saker hänt i väljarkåren: Moderaterna har gått tillbaka och Centerpartiet framåt.

– Det lyfter ju inte, konstaterar en riksdagsledamot.

– Moderaternas opinionstrend är jätteallvarlig. Vi är inte i kris men det krävs inte mycket mer för att hamna i kris, säger en annan centralt placerad moderat.

Internt i partiet betraktas parti-ledarens svikande förtroendesiffror och det faktum att M tappar förtroende i sakpolitiken som ännu mer bekymmersamt. M-topparna ser en gemensam nämnare bakom de där dåliga opinionsnoteringarna. Hon är rödhårig och allt självsäkrare.

– Annie Lööf har kunnat rikta stenhård kritik mot den impopulära regeringen, men aldrig behövt svara på frågorna om varför hon inte fäller Löfven. De frågorna har förbehållits Anna Kinberg Batra, analyserar en ledande moderat.

Genom omsvängningen tänker de sig att pressen i stället ska hamna på Annie Lööf.

– Nu kommer frågan att bli varför Liberalerna och Centern vill hjälpa Löfven att regera. Vi hoppas att trycket ska bli så stort att de byter fot, säger en annan inflytelserik moderat.

En förlust av väljarsympatier till Centerpartiet resulterar alltså i ett närmande till Sverigedemokraterna. Men risken är uppenbar att Moderaternas kursändring ökar det liberala blodflödet till C. Det är inte bara alliansen som skakar, utan också det moderata partiet.

Flera riksdagsledamöter är skeptiska till partiets nya linje.

– Personligen har jag väldigt svårt att se mig själv samarbeta med Sverige-demokraterna. Och jag vet att det är många andra i riksdagsgruppen som tycker att det är knepigt, säger en av ledamöterna.

– Jag föredrar den lugnare vägen att utveckla politiken och jobba mot en valseger 2018. Jag kommer inte att ringa till SD:s ledamot i utskottet kvällen före och säga: nu tänker vi så här, är ni med på det? Jag tror inte att det kommer att hända, -säger en annan.

Anna Kinberg Batra är fastsurrad vid opinionssiffrorna: Om den nya strategin inte vänder kurvan, förutspår partikamrater att kritiken blir skoningslös.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se

Hans Olsson hans.olsson@dn.se

Hans Rosén hans.rosen@dn.se

Karin Eriksson”

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ M-ledaren underkänns av partiets egna väljare

Anna Kinberg Batra är en sämre partiledare än sin företrädare, anser Moderaternas egna väljare. 72 procent tycker att Fredrik Reinfeldt var bättre på att utforma en attraktiv politik, medan bara 10 procent föredrar hans efterträdare. Det visar en mätning från DN/Ipsos.

Fredrik Reinfeldts skugga faller tungt över efterträdaren Anna Kinberg Batra. Han var på många sätt den mest framgångsrika borgerliga politikern sedan demokratin infördes i Sverige. Under hans ledning enades fyra partier och bildade alliansen som vann två val och regerade landet i åtta år.

Efterträdaren har lagt betydande energi på att skaka av sig centrala delar av arvet från Reinfeldt. Framför allt gäller det migrationspolitiken, där Anna Kinberg Batra och andra ledande moderater öppet har tagit avstånd från den liberala syn på invandring som den förre M-ledaren stod för. Detta har gjorts i akt och mening att vinna tillbaka väljare från de snabbt växande Sverige-demokraterna.

Någon utdelning i opinionen har kursändringen inte gett. Där ligger Moderaterna i nivå med resultatet i förlustvalet 2014.

Inte heller har Anna Kinberg -Batra lyckats övertyga de egna -sympatisörerna om sin förmåga att leda partiet. I en mätning som DN/Ipsos har gjort får hon mycket lågt stöd i jämförelse med företrädaren.

Exempelvis tycker endast 10 procent att Anna Kinberg Batra är bättre på att utforma en politik som väljarna uppskattar, mot 72 procent för Reinfeldt.

David Ahlin är opinionschef på undersökningsföretaget Ipsos.

– Mätningen måste tolkas som ett underbetyg till Anna Kinberg Batra. Siffrorna indikerar att det bland moderata väljare finns ett missnöje med hur partiledaren klarar jobbet.

Till bilden hör att de moderata sympatisörernas betyg på Anna Kinberg Batra i jämförelsen är på samma låga nivå som hos väljare i allmänhet.

– Hon har en svag ställning bland de egna väljarna, säger David Ahlin.

DN/Ipsos har frågat vem av de två som är/var skickligast inom sex olika områden. På samtliga punkter utfaller jämförelsen med bred marginal till Anna Kinberg Batras nackdel (se grafik nedan).

Störst skillnad är det i fråga om vem som är bäst på att locka fler väljare (81–8 i Reinfeldts favör). Endast 9 procent anser att Anna Kinberg Batra har störst förmåga att ingjuta hopp om framtiden, mot 76 procent för företrädaren.

– De frågor vi har ställt gäller egenskaper som kan förväntas av en framgångsrik partiledare och statsminister, säger David Ahlin.

DN/Ipsos har sedan år 2000 mätt förtroendet för riksdagspartiernas partiledare och där låg Fredrik Reinfeldt under lång tid mycket högt, långt över den nivå som såväl Anna Kinberg Batra som Stefan -Löfven (S) ligger på i dag (se torsdagens DN). Många partiledare har haft en motig start, påpekar David Ahlin, exempelvis KD:s Göran Hägglund och Centerns Annie Lööf. Men för bägge vände det sedan uppåt.

– Det är svårt för vem som helst att efterträda en så framgångsrik partiledare som Fredrik Reinfeldt och det tar tid att bli ett känt ansikte. Förtroendet för Anna Kinberg Batra har faktiskt legat i nivå med vad Reinfeldt fick i början. Det bekymmersamma för henne är att kurvan nu vänder neråt efter två år på posten, när det skulle behöva öka rejält med ett valår som närmar sig, säger David Ahlin.

Mätningen gjordes huvudsakligen före det Moderata utspelet i regeringsfrågan i förra veckan. Hur de nya beskeden från Anna Kinberg Batra påverkar väljarnas syn på henne får kommande mätningar utvisa, menar David Ahlin.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

Vem av Frerik Reinfeldt och Anna Kinberg Batra har enligt dig bäst klarat av att..

Så har de moderata väljarna svarat:

	Fredrik	**Anna**
- ingjuta hopp om en bättre framtid ?	76%	9”
- göra kompromisser med andra partier ?	54	12
- ena motstridiga viljor inom partiet ?	60	5
- locka fler väljare till partiet ?	81	8
- utforma en politik som väljarna uppskattar ?	72	10
- förståvanlia svenskars problem ?	57	15

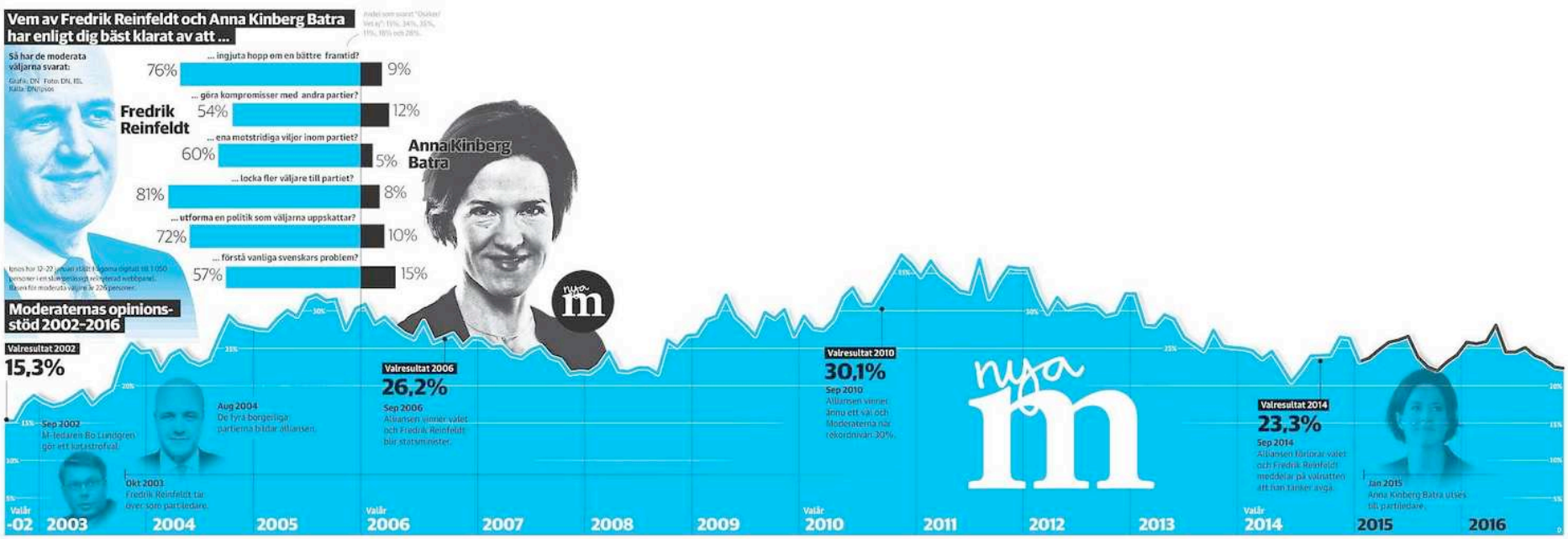

Moderateras opinionsstöd 2002-2016

DN LÖRDAG 28 JANUARI 2017

“ Möte mellan M och SD får hård kritik

Ett möte mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna ska hållas inom kort. Beskedet får Socialdemokraterna att anklaga M för att öppna dörrar för ett rasistiskt parti. Även C-ledaren Annie Lööf tar avstånd.

Mötet ska ske på tjänstemannanivå efter en inbjudan från SD.

– Jag tycker att det är oartigt att tacka nej om ett annat riksdagsparti frågar. Det gäller vem som än frågar, säger Anna Kinberg Batra till DN.

Hon stötte på fredagen ihop med sin företrädare Fredrik Reinfeldt på en stipendieutdelning till minne av Förintelsen på Dramaten. Reinfeldt ville inte kommentera sin efterträdares beslut att överge hans hårda linje mot SD.

– Jag föredrar Fredrik Reinfeldts oartigheter framför Anna Kinberg Batras artigheter. Det kommer att innebära ett ökande inflytande för ett parti som inte respekterar alla människors rättigheter och som har en rasistisk agenda, säger Tomas Eneroth (S), gruppledare i riksdagen.

C-ledaren Annie Lööf kräver att M ”i detalj” redogör för innehållet i samtalen.

– Det här får stå för Moderaterna, säger hon.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN ONSDAG 1 FEBRUARI 2017

“ M och SD i möte om samarbetet

För knappt två veckor sedan meddelade M att partiet ändrat sig och nu öppnar för samarbete i riksdagen med SD. Under tisdagen hölls ett första möte.

– Ett möte mellan M och SD har ägt rum på tjänstemannanivå under dagen, bekräftar Andreas Hamrin, pressekreterare hos M.

Han vill inte gå in på detaljer utan bara säga att M har gett samma information till SD som man sagt offentligt tidigare.

– Moderaterna har ett organiserat samarbete, vill bilda regering och budgetförhandla med alliansen. Därutöver söker vi stöd i enskilda frågor från samtliga riksdagspartier där det finns förutsättningar att komma överens.

Han tillägger att detta ska göras inom ramen för ordinarie arbete i riksdagens utskott. Där-emot vill han inte uppge vilka frågor som kan bli aktuella att samarbeta kring eller vem som deltog i dagens möte.

– Den policy som M har haft om att inte tala med SD om politiska frågor är upphävd. Men organiserat samarbete inleds varken med SD eller V, vars värderingar vi inte delar, säger Andreas Hamrin.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN FREDAG 3 FEBRUARI 2017

“ Här öppnar M dörren för SD i utskotten

Sverigedemokraterna har inlett en charmoffensiv mot Moderaterna i riksdagens utskott. Bland annat vill SD bjuda in till enskilda samtal med M inför möten i det mäktiga finansutskottet. Men den tidigare justitieministern Beatrice Ask ser ingen skillnad i arbetssätt mot tidigare.

På torsdagen hölls för första gången möten i riksdagens utskott efter den historiska tjänstemannaträffen i tisdags mellan de två största oppositionspartierna. Där kom M och SD överens om att fortsatta samtal skulle ske i utskotten. Samtidigt är det kontaktförbud som rått utanför utskotten brutet.

Trots att samtalen inte ska omfatta budgeten kommer SD:s ekonomisk-politiske talesperson Oscar Sjöstedt ”inom kort” ta kontakt med sin moderate kollega i finansutskottet, Ulf Kristersson. Förutom offentlig upphandling och vinster i välfärden, där alliansparterna och SD redan är på samma linje och vill stoppa regeringens förslag, vill SD även undersöka möjligheterna att komma överens med Moderaterna som vill lägga ner Arbetsförmedlingen.

– Jag ska ta vissa kontakter ganska snart. Det har varit ganska meningslöst tidigare. Skillnaden blir att man kan tala lite friare kanske, säger Oscar Sjöstedt.

Så du tänker prata utanför utskottet, inte i utskottet?

– Nej, i utskottet sker inte mycket diskussioner i sak.

Moderaternas ekonomisk-politiske talesperson Ulf Kristersson är inte främmande för att tala med Oscar Sjöstedt.

– Alla får kontakta mig, såväl vänsterpartister som sverigedemokrater, säger Kristersson som är vice ordförande i finansutskottet.

Men utskottets ordförande Fredrik Olovsson (S) är upprörd över Moderaternas nya inställning.

– Det är uppseendeväckande att man väljer att vilja samarbeta med ett parti som är rasistiskt och har nazistiska rötter, väldigt färska dessutom, säger Olovsson.

I ett annat av riksdagens viktigaste utskott är tongångarna annorlunda. Justitieutskottets ordförande Beatrice Ask (M) anser att hennes partiledare Anna Kinberg Batras ändrade inställning till kontakter med SD inte har någon större praktisk betydelse.

– För mig är det alltid så att sakfrågorna tar vi upp på bordet och diskuterar, säger Ask.

Men SD:s rättspolitiske talesperson Adam Marttinen hoppas ändå på ett ökat samarbete när det är dags för motionstid i höst.

– Då kanske vi kan sätta oss ner och diskutera hur vi formulerar politiken så att den accepteras av större delar av utskottets opposition, hoppas han.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“Ekeroth symboliserar SD

Enligt stämningsansökan kommer larmet ”livvakter behöver assistans” till polisen klockan 02.26 på morgonen den 24 november 2016. Det är bråk vid kön på en nattklubb nära Stureplan i Stockholm.

Om vad som hänt går uppgifterna, som så ofta, isär. Men en riksdagsman, Kent Ekeroth (SD), åtalas nu för ringa misshandel. Det är hans livvakter som larmat. ”Ekeroth har tilldelat (målsäganden) ett slag med öppen hand i ansiktet med smärta, rodnad och svullnad som följd”, står det i stämningsansökan. ”Kent Ekeroth begick gärningen med uppsåt.”

Ekeroth var vid tillfället Sverigedemokraternas rättspolitiske talesperson. Efter händelsen lämnade han den posten. Exakt samma sak hade hänt en gång tidigare; han var också en av aktörerna i järnrörsskandalen. Att två gånger ansvara för rättsfrågor – vara potentiell justitieminister – och två gånger avgå på grund av inblandning i våldshandlingar gör honom unik i svensk politik, förmodligen i världspolitiken.

Men det stannar ju inte där. Kent Ekeroth anklagade snabbt muslimer för att vara ansvariga för Anders Behring Breiviks bombattentat i Oslo. Han har flera gånger hamnat i liknande bråk som det i november när han varit ute i Stockholms nattliv och också blivit avvisad från krogen. Han hånade en ung pojke som i TV4 frågade ut Gustav Fridolin och ifrågasatte – felaktigt – dennes ålder. Online liknar han mer ett högerextremt nättroll än en riksdags-ledamot och talesperson.

I ett porträtt av Kent Ekeroth kallade DN:s Karin Eriksson honom ”en symbol för partiets dubbla måttstockar”. Sverigedemokraterna har rensat ut otaliga företrädare och medlemmar efter de olika varianter av skandaler som aldrig tycks ta slut för partiet: öppen rasism, våld och hot, flört med nazismen, -annan brottslighet. Men Ekeroth har tagit timeout, kommit tillbaka – och suttit kvar.

Kanske är han delvis en tillgång. Kanske är hans närvaro en så -kallad hundvissla som lockar råbarkade rasister som tycker att partiet i övrigt blivit för urvattnat och invandringsvänligt. Kanske finns det andra, ännu ej upptäckta skäl till att partiledningen inte kickat honom.

Ekeroths starka kopplingar till Avpixlat gör honom särskilt svårsparkad. Har partiledningen råd med att den inflytelserika sajten vänder sig mot dem? Vad händer om dess användare börjar rikta sitt hat mot andra SD-politiker och inte bara mot mörkhåriga och ”PK-eliten”?

För omgivningen är däremot Kent Ekeroth den tydligaste symbolen för SD:s svartaste sidor och för varför de varken är ett parti som alla andra eller en tänkbar samarbetspartner. ”Jag kan inte se framför mig att jag ska sätta mig ner med Kent Ekeroth som sprungit runt med järnrör på stan”, sa till exempel KD-ledaren Ebba Busch Thor vid riksdagens partiledardebatt i oktober.

På fredagsförmiddagen var Jimmie Åkesson snabbt ute och markerade visst avstånd till sin gamle vapen-dragare. ”Mitt förtroende för Ekeroth är allvarligt skadat”, sa han. Det får en att undra vad detta förtroende tidigare grundade sig på. Alla tidigare skandaler var i alla fall inte nog för att rasera det.

De av partiets fiender som med tillfredsställelse jublar högt över åtalet kan dock ha skäl att avvakta. Anta att den skandalomsusade SD-mannen till slut lämnar sina uppdrag – är det i så fall inte den bästa gåvan till de, främst inom Moderaterna, som förespråkar samarbete? Plötsligt blir Åkessons försäkringar att partiet ”gjort upp” med sitt förflutna lite mindre otrovärdiga.

Men argumenten mot att släppa in SD i stugvärmen är lika starka med eller utan Kent Ekeroth. Sverigedemokraterna är ett fullständigt opålitligt parti. De är i praktiken en enfrågerörelse som är villig att sälja ut varenda hjärtefråga till vemhelst som går med på att strypa invandringen.

De tror inte på rörlighet över gränser, inte på att ett inflöde av människor och idéer gör ett land rikare. Olika uttalanden kring Putin och Ryssland gör att partiet är en säkerhetspolitisk risk. Deras retorik kring framför allt islam och invandrare från Mellanöstern och Nordafrika är ofta långt över gränsen till det anständiga, de tycks ofta helt oförmögna – och ovilliga – att skilja radikala islamister från vanliga muslimer. Partiets påstådda sympatisörer på nätet tar sig form av en armé som med mobbning och hat försöker stampa ut alla röster som misshagar dem.

Med figurer som Kent Ekeroth i partiet torde alla former av samarbete vara omöjliga. Utan honom är det i ärlighetens namn inte mycket bättre.

DN 4/2 2017 “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“ Åkessons uppmaning: Ta politisk timeout

Sverigedemokraternas åtalade riksdagsledamot Kent Ekeroth bör ta politisk timeout och lämna riksdagens justitieutskott. Det anser SD-ledaren Jimmie Åkesson. Men det är Ekeroth själv som måste fatta beslutet.

– Jag kan tycka att det är rimligt att han under den tiden tar timeout från all politisk verksamhet, och också lämnar sin plats i justitie-utskottet, permanent.

Så sade Jimmie Åkesson till Ekot på fredagen efter att åtalet om ringa misshandel väckts mot SD:s tidigare rättspolitiske talesperson. Kent Ekeroth är fortfarande ordinarie -ledamot i riksdagens justitieutskott, en plats han dock inte nyttjat sedan förundersökningen inleddes i -höstas sedan han en sen natt slagit en man som enligt vittnen ska ha sagt något provocerande om ”järnrör” till Ekeroth som också var med på den omtalade järnrörsnatten 2010.

Nu vill Åkesson att han lämnar utskottsplatsen. Men för att så ska ske krävs att Ekeroth själv skickar in en underskriven begäran, något som ännu inte skett när riksdagens centralkansli stängde för helgen.

Åtalet mot Ekeroth kom mitt i ett känsligt skede när samtal börjat föras mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna.

M-ledningen anser att fallen med Ekeroth och den för bokföringsbrott dömde SD-riksdagsmannen Martin Kinnunen är besvärande.

– Det här är last på redan tung börda. Det bekräftar att Sverigedemokraterna inte är ett regeringsbärande parti, säger Hans Wallmark (M), vice gruppledare i riksdagen.

Han betonar, i likhet med Jimmie Åkesson, att Ekeroth ännu inte är dömd.

Men Centerpartiets gruppledare Anders W Jonsson tycker att SD-ledaren redan nu bör uppmana Ekeroth att lämna sin riksdagsplats.

– Jimmie Åkesson borde vara tydlig och säga att det här är fullständigt oacceptabelt och Kent Ekeroth bör snarast lämna in sin avskedsansökan som riksdagsledamot, -säger Anders W Jonsson.

Inrikesminister Anders Ygeman (S) tror att det blir ”mycket svårt” för Kent Ekeroth att sitta kvar i riks-dagen.

– Å andra sidan har ju Sverige-demokraterna haft en stor fördragsamhet med ledamöters brottsliga gärningar tidigare, säger han till TT.

DN har sökt Kent Ekeroth.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“ **Den 24 november i fjol slog** Kent Ekeroth en man i ansiktet utanför en nattklubb i centrala Stockholm. Händelsen filmades av en övervakningskamera.

Ekeroth har medgett att han delat ut en örfil, men hävdar att det skedde i nödvärn. Enligt åklagaren Lena Kastlund har Ekeroth gjort sig skyldig till ringa misshandel, ett brott som normalt ger dagsböter. Ekeroths advokat Johan Eriksson anser att det handlar om det finns bevis för att det handlar om nödvärn.

Rättegången i Stockholms tingsrätt kan tidigast äga rum i sommar. “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“ Ekeroth en nagel i ögat på samarbetsvilliga moderater

Analys. Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson har efter Moderaternas kursändring starka skäl att statuera exempel och kräva att den kontroversielle och åtalade riksdagsledamoten Kent Ekeroth lämnar riksdagen. Men Åkesson tar inte fram storsläggan utan uppmanar i stället Ekeroth att ta sin tredje timeout.

Basket och ishockey har en term som heter timeout. Då avbryts matchen och spelarna får ta en kort paus för att överlägga om taktiken. I det vanliga arbetslivet finns ingen motsvarighet. En kock som stulit en saftig filé från arbetsgivaren får inte ta ledigt med full lön i väntan på dom. Men i riksdagen lever flera partier med idrottens regler.

Riksdagsledamot Kent Ekeroth har uppmanats att ta timeout tre gånger. Den första var efter den så kallade järnrörsskandalen avslöjades 2012. Den andra var från justitieutskottet i höstas, när det inleddes en förundersökning om att Ekeroth en natt slagit en ung man i en krogkö vid Stureplan. Nu är Ekeroth åtalad för händelsen, och Jimmie Åkesson vill att han håller sig borta från riksdagen helt, med full betalning.

Det är inte unikt att riksdags-ledamöter åtalas och till och med döms. En vänsterpartist dömdes i höstas för ohörsamhet mot ordningsmakten. Han fortsätter. SD:s Martin Kinnunen är dömd för bokföringsbrott. Kent Ekeroth är inte ställd inför rätta, vi vet inte om han kommer att frias eller fällas.

Men det är ändå utmanande att det parti som kräver hårdast tag mot brottslighet har en ledamot i riksdagens justitieutskott som är åtalad för våldsbrott.

Anna Kinberg Batra (M) öppnade för drygt två veckor sedan för överläggningar med det tidigare politiskt isolerade SD. Moderaternas nya besked ökar incitamenten för SD att framstå som ansvarsfullt och rumsrent. Kent Ekeroth är en nagel i ögat på de moderater som vill samarbeta med SD eftersom han har ett digert cv av rasistiska uttalanden och skandaler.

Händelserna i krogkön som Ekeroth nu åtalas för finns på film. Det gäller också händelserna när land andra SD:s dåvarande riksdagsledamot Erik Almqvist beväpnade sig med metallrör i centrala Stockholm. Filmen räckte för att Åkesson skulle uppmana Almqvist att lämna riksdagen och partiet. I hemlighet fick Almqvist närmare fyra miljoner kronor med sig för ett medieprojekt.

Ekeroth, som filmade alltsammans, fick stanna kvar.

Han har en stark ställning bland invandringsmotståndare runt om i landet, med band till nättidningen Avpixlat. En rörelse av engagerade människor är en styrka för ett politiskt parti, om det förmår ta ledningen och kan hålla de värsta extremisterna borta. Det är ett skäl att Jimmie Åkesson har sådant överseende med den ledamot som provocerar de önskade samarbetspartierna M och KD allra mest.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN LÖRDAG 4 FEBRUARI 2017

“ Lööf vässar knivarna mot flera ministrar

Centerledaren Annie Lööf vill höja temperaturen i oppositionsarbetet och hotar med att rikta misstroende mot flera ministrar.
– Om regeringen nonchalerar och trotsar de tydliga majoritetsbeslut som finns i riksdagen så är vi beredda att använda misstroendevotum, säger hon.

Göteborg.
När Annie Lööf klev upp på scenen under Centerpartiets pågående kommundagar i Göteborg presenterades hon som ”Sveriges populäraste partiledare, och det var ingen tvekan om att de närvarande deltagarna instämmer i den beskrivningen.

Lööf ägnade en stor del av sitt tal åt behovet av en levande landsbygd och presenterade bland annat ett förslag om slopad fastighetsskatt för övergivna butikslokaler.

Samtidigt gör hon klart att C behöver bli mer aktivt i oppositionsarbetet och vara beredda att använda de instrument som finns i riksdagen för att stoppa regeringens förslag.

– Vi är beredda att använda misstroendevotum i ett antal frågor. Jag menar allvar, en svag minoritetsregering som har en tydlig majoritet emot sig i riksdagen måste lyssna, säger Annie Lööf.

Hon pekar ut hanteringen av poliskrisen, förslaget om kilometerskatt, skatt på företagande och välfärdsutredningen som frågor där det kan bli aktuellt att rikta misstroende mot de ansvariga ministrarna.
– Det finns ett antal delar där -regeringen bör vara lyhörd för den majoritet som finns. Samtidigt ska misstroendevotum användas med

försiktighet. Det är ett allvarligt vapen att ta till och det ska inte ske lättvindigt, säger Annie Lööf.

För Annie Lööf är ett ökat tempo i oppositionsarbetet också ett sätt att hålla ihop alliansen. Samarbetet är hårt prövat sedan Moderaterna för två veckor sedan bytte fot och närmar sig Sverigedemokraterna.
Annie Lööf har satt hela sin politiska heder i pant på att inte ha -något med SD att göra och är besvärad över att ständigt och jämt få frågor om regerings-samarbetet och relationen till Moderaterna.

– Jag tycker att det är olyckligt att Moderaterna ändrat sin inställning till samarbete och förhandling med Sverigedemokraterna. Samtidigt är jag fast besluten om att rikta in fokus på att vinna valet tillsammans, säger hon.

Dagens längsta applåd från de församlade Centerpolitikerna fick hon efter en lång och engagerad utläggning om varför C inte kan tänka sig någon form av samarbete med SD:

– Makt är viktigt för att kunna förändra. Men för Centerpartiet handlar det inte om makt till varje pris. Vi vill inte ge nyckeln till Rosenbad till ett parti med rasistisk bakgrund, en auktoritär grundsyn, verklighetsfrånvänd politik och med företrädare som ställer människor mot varandra.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“ Fakta. C-förslag
Vill avskaffa fastighetsskatten på kommersiella lokaler på landsbygden som tidigare varit övergivna. Förslaget beräknas kosta 100 miljoner kronor.
Har gjort en beräkning som visar att partiets förslag om ett ingångs-avdrag på arbetsgivareavgiften kan ge 60 000 nya jobb. C betonar dock att beräkningarna är osäkra. “

DN SÖNDAG 5 FEBRUARI 2017

“ Starkt internt stöd för Lööfs linje mot SD

Centerledaren Annie Lööf kan åka hem från kommundagarna i Göteborg med stort stöd för sin SD-linje. Helgens längsta applåd fick hon för sitt motstånd mot att släppa in partiet i värmen.

Centerpartiet ska varken samarbeta, förhandla eller göra sig beroende av Sverigedemokraterna, sade Lööf. En linje hon upprepat många gånger sedan Moderatledaren Anna Kinberg Batra för två veckor sedan meddelade att M nu både kan tänka sig att fälla regeringen med hjälp av SD och att samarbeta med partiet i olika sakfrågor.

– Jag ställer till fullo upp på Annies linje, vi centerpartister kommer från en helt annan bakgrund än SD, säger Gunilla Ingemyr, kommunstyrelsens ordförande i Sunne.

Och så låter det överallt bland de runt 770 kommun-, landstings- och regionalpolitikerna från hela landet som mötts i Göteborg i helgen. Men det diskuteras en hel del om hur alternativen ser ut om alliansen inte blir störst i valet 2018. Samarbete med SD är alltså uteslutet, och eftersom Annie Lööf också avvisar att sitta i en S-ledd regering återstår andra samarbeten över blockgränsen, resoneras det kring kaffeborden.

– Men det är inte makt till varje pris, säger Stina Larsson, kommunpolitiker från Kävlinge, där alliansen styr i majoritet tillsammans med Miljöpartiet.

Stefan Bengtsson, regionalråd i Halland, tycker inte att allt för stor kraft ska läggas på att diskutera vad som ska hända om alliansen förlorar.

– Vårt mål är ju en alliansregering. Det är det vi ska lägga energin på att nå, säger han.

Lööf säger att hon lyssnat internt och att det varit en flera år lång process där C diskuterat sitt förhållande till SD:

– Jag pratade med mina lokala ledare tidigare i veckan och fick full uppslutning för vår linje, och det har jag även fått här på kommundagarna.

Annie Lööf förespråkar också en mer generös flyktingpolitik i vissa frågor, till exempel när det gäller anhöriginvandringen. Men det har inte varit en stor diskussionspunkt i Göteborg, säger Stina Larsson och Mikael Brandt från Kävlinge.

– Vi har pratat välfärd, vårdköer och bostäder. Men det klart, allt hänger ihop. På landsbygden behövs fler människor som kan jobba, vi behöver arbetskraft och den -ekvationen har vi pratat om, säger Stina Larsson.

TT “

“Fakta. C-förslag i helgen

Under 2017 och 2018 vill partiet satsa 500 miljoner kronor mer än regeringen för att rusta upp lokala och regionala tågbanor.

C vill satsa 100 miljoner kronor på att avskaffa fastighetsskatten för den som får liv i en tidigare övergiven kommersiell lokal på landsbygden. Sedan tidigare har partiet föreslagit ett ingångsavdrag – arbetsgivaravgiften slopas i två år för företagare som anställer en person som är ny på arbetsmarknaden

Sedan tidigare föreslår C även en ny anställningsform, med möjlighet för parterna att sluta avtal med lägre löner. Exakt hur den skulle utformas är inte klart, men tanken är att den skulle förenkla för nyanlända att få jobb. “

DN SÖNDAG 5 FEBRUARI 2017

“ Wolodarski: Trump börjar med angrepp på medier, domare och kritiker.

Ge upp tanken på att Donald Trump är en annan person än den han är. Det enda som kan hejda honom är olika typer av hinder och kostnader.

Australien är en av USA:s närmaste allierade. Som ett av fem länder i världen – de så kallade ”fem ögonen” – delar man på mycket känslig underrättelseinformation. Det brukar sägas att det strategiska samarbetet mellan Washington och Canberra är viktigare än på länge, med tanke på Kinas framryckningar i Asien.

I veckan talade Donald Trump i telefon med Australiens premiärminister Malcolm Turnbull.

Det borde ha varit ett respektfullt samtal. Det utvecklades i stället till ett haveri.

Dialogen skulle ha pågått en timme men avslutades hastigt av Trump efter 25 minuter, enligt Washington Post. Den amerikanske presidenten ska ha sagt att han talat med fyra ledare i världen samma dag – inklusive Rysslands president Putin – och att detta var ”det värsta samtalet med råge”.

Orsaken? Under president Obamas tid kom USA överens med Australien om att ta emot ungefär 1 250 flyktingar. De har i mer än tre år varit strandsatta på två avlägsna öar i Stilla havet under vedervärdiga omständigheter. New York Times medarbetare Roger Cohen har besökt flyktingarna, de flesta muslimer från Mellanöstern.

Cohen beskriver en miljö där människor tagit livet av sig och dött eller dödats, därför att de inte fått ett mänskligt omhändertagande.

Barack Obama försökte hjälpa Australien att ta sig ur en ovärdig situation, och erbjuda skydd åt ungefär hälften.

När Donald Trump fick veta detta blev han ursinnig. ”Den värsta dealen någonsin”, kallade han uppgörelsen enligt Washington Post.

På Twitter lade Trump till, i upprörd ton, att USA gått med på att ta emot ”tusentals olagliga flyktingar” från Australien.

I verkligheten var flyktingarna varken olagliga eller tusentals. Men de var i huvudsak muslimer, den saken är sann, och det är ju FEL i Donald Trumps versala tankevärld. Att sträcka ut en hand till nödställda, även om de lever under humanitärt vidriga omständigheter, är ju ett uttryck för USEL förhandlingsteknik.

Telefonsamtalet med Australiens premiärminister gick inte bra. Enligt australiensiska Sky News bet Malcolm Turnbull ifrån när Trump började veva:

”Malcolm Turnbull anser att Trump är en mobbare. Om ska du konfrontera en mobbare måste du mobba tillbaka … Han satt inte tyst och lät sig inte läxas upp”, enligt tv-kanalen (Trump har i efterhand gjort gällande att hela uppståndelsen är skapad av ”fejkmedier”).

Donald Trump har nu varit president i två veckor och kandidat sedan sommaren 2015. Hans handlingsmönster är tydligt, och ingen borde längre överraskas av hur han agerar. Ty han beter sig på samma ovär-diga och despotiska sätt som tidigare.

Han utövar makt genom att gorma. De som inte lyder åker ut, precis som i hans fastighets- och hotellimperium. Familjen står honom när-

mast, övriga arbetar på nåder. Beröm, uppmärksamhet och smicker kan snabbt få Trump att ändra attityd, åtminstone tillfälligt.

De som ifrågasätter eller säger emot målas ofta ut som fiender snarare än kritiker. Medier ska hålla käft, demonstranter avfärdas som ”professionella anarkister, ligister och betalda demonstranter”. Obamas avgående justitieminister har ”förrått” USA, när hon säger att Trumps flyktingstopp är olagligt och därför inte möjligt för justitiedepartementet att försvara. En federal domare, tillsatt under president George W Bush, som underkänner presidentens exekutiva order på legala grunder beskrivs av Trump som en ”så kallad domare”. Ja, den ende som tar folkets intressen på allvar är den så kallade store Donald.

Tycker ni att jag överdriver? Följ vad presidenten skriver på Twitter, se vad han sagt i över ett och ett halvt år. Detta är en person där avståndet mellan tankar, ord och handling är kort, där narcissism paras med humörsvängningar och twitterutbrott på morgonen.

Det enda som hittills dämpat Trump är olika typer av hinder, som är svåra att ta sig förbi.

Premiärminister Turnbull kastade ut ett sådant. Flera federala domstolar gjorde detsamma, när Trumps invandringsstopp skärskådades juridiskt. Sviktande popularitet är en annan broms och där har den nye presidenten redan samlat ihop till svårigheter.

USA:s demokrati står inför en historisk prövning – klarar det konstitutionella systemet att balansera en auktoritär och maktfullkomlig president? Hur länge orkar medierna stå pall?

Europa bör dock redan dra ett antal skarpa slutsatser.

För det första – ge upp tron att vi kan lita på Trumps USA nästa gång en kris bryter ut. EU:s ledare bör göra sitt bästa för att upprätthålla den transatlantiska länken, men Europa kan inte räkna med att alliansen håller i ett skarpt läge.

Vi måste själva ta ansvar för vår säkerhet och stå upp för mänskliga rättigheter. Och vi måste göra det genom ett nära samarbete mellan Europas demokratier. Det är viktigare än någonsin.

För det andra – ta Trump på orden och inse att han önskar att göra affärer. Den nye amerikanske presidenten vill att Europa lever upp till tidigare militära åtaganden och att Natos medlemsländer avsätter 2 procent av BNP till försvaret. Han vill dessutom använda Nato för att bekämpa terrorism.

Kraven är inte orimliga. Europa skulle kunna gå Trump till mötes på dessa punkter, och som motprestation kräva att USA vårdar Nato, ger upp alla försök att undergräva EU och håller Ryssland stången, när landet bryter mot folkrätten.

Det senare skedde faktiskt i torsdags. Trumps nya FN-ambassadör fördömde då det ryska agerandet i östra Ukraina.

Donald Trump kommer inte att förändra sin personlighet. Men han kommer att gå på minor och möta motstånd. Förr eller senare behöver han hjälp. Den som inte har några vänner i världen får svårt att klara sig.

Vi måste vara smarta, brukar Donald Trump säga.

Precis det rådet bör Europas ledare tillämpa. Var smarta, minska de internationella skadorna av Trumps framfart och kompromissa inte med demokratiska grundvärderingar.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski Chefredaktör “

DN SÖNDAG 5 FEBRUARI 2017

“ Duellen i Lyon rivstartar den laddade valrörelsen

○ Rysaren i gång. De två kandidaterna som just nu ser starkast ut inför presidentvalet i Frankrike i april har kickoff i Lyon.
○ Le Pen lanserar valmanifest. Extremhögerns kandidat vill lämna EU och införa en straffskatt för utländska anställda.
○ Oberoende kandidat. Den förre ekonomiministern, 39-åriga - Emmanuel Macron, stiger i opinionen och entusiasmerar mittenväljare.

Lyon.
”Marine, Marine, Marine…” ekar ropen taktfast när Nationella frontens ledare Marine Le Pen kommer gående in i kongressalen. Kameror smattrar när hon vänder sig om och vinkar till anhängarna, och applåderna och slagorden lägger sig inte förrän hon har satt sig ned på första raden.

På den stora skärmen i bakgrunden tronar hennes kampanjmotto: ”I folkets namn”.

Det är med växande självförtroende som den franska extremhögern håller kickoff i Lyon, landets tredje största stad.

Den kandidat som fram till nyligen var storfavorit i presidentvalet, den traditionella högerns François Fillon, har dragits in i en allt mer svårhanterad korruptionsskandal, och i de senaste opinionsmätningarna har Marine Le Pen tagit ett klart grepp om ledningen inför första valomgången, som hålls i april.

Mer än två månader återstår visserligen till valdagen – men i Nationella fronten är man övertygade om att partiets tid är kommen.

– Frankrike är fullständigt nere i skiten. Och den enda som kan leda oss på rätt väg är Marine Le Pen. Med hennes talang, motivation och trovärdighet kan vi vända på det här, säger den 27-årige lastbilschauffören Aurelien Royere, som åkt till Lyon från sitt hem i Bordeaux.

Liksom för så många andra av de flera tusen andra tillresta aktivisterna här är invandringen och Europeiska unionen Aurelien Royeres stora hatobjekt. Och han ser fram mot Le Pens linjetal på söndagen.

– Jag tror det här blir spännande. Vi måste lämna EU och se till att vi hjälper våra hemlösa innan vi försöker hjälpa utlänningar! säger Aurelien Royere.

På lördagen lanserade Le Pens kampanj ett valmanifest med 144 punkter, som bland annat innehåller förslag om att göra det lättare för medborgare att tvinga fram folkomröstningar, förslag om att lämna euron och i förlängningen hela EU-samarbetet, och ett införande av en straffskatt på upp till 10 procent för alla utländska arbetare.

– Det är en bra idé med en straffskatt. För när kylskåpet är nästan tomt ser du först till att föda din familj, sedan dina vänner, grannar och först därefter de du inte känner alls. Och vår familj är de franska medborgarna, säger Aline Bertrand, som till vardags sitter i kommunfullmäktige i Toulon i södra Frankrike.

Hon har varit aktiv i Nationella fronten sedan 2013, då hon återvände till Frankrike efter fyra år i Kanada.

– Jag såg att ingenting hade förbättrats med François Hollandes socialistregering, och att arbetslösheten var fortsatt hög. För mig är lösningen att sätta nationen först, och att värna vår franska identitet och statens suveränitet. Allt annat i politiken bygger på det, säger Aline Bertrand.

Hon förnekar att Nationella fronten fortfarande skulle domineras av rasistiska och ultranationalistiska idéer, som de Marine Le Pens far Jean-Marie Le Pen torgförde så sent som i början av 2000-talet.

– Det är bara en svartmålning, som våra fiender ägnar sig åt. De är rädda för oss, så enkelt är det, säger Aline Bertrand.

När DN går runt och talar med andra tillresta aktivister för Nationella fronten möts vi dock snabbt av kommentarer som tyder på att en del gräsrötter inte har lämnat det rasistiska arvet bakom sig.

– Jag har alltid stöttat partiet. Vi måste skydda vårt Frankrike från invandringen. Men ditt folk, det svenska, det är ett högt stående folk! säger en kvinna, som inte vill uppge sitt namn.

En helt annan stämning råder i andra änden av Lyon, där Emmanuel Macron – den andra ledande kandidaten i presidentvalet – håller valmöte på lördagen.

Om Nationella fronten valt att ha sin kickoff här för att Lyon en gång var gallernas huvudstad, har Macron valt att komma hit för att han ser staden som ett exempel på framgångsrik mittenpolitik.

– Nationella fronten talar inte i folkets namn, de talar i faderns, dotterns och dotterdotterns namn, säger Macron, och syftar på politikerna i klanen Le Pen.

Stämningen i idrottsarenan påminner om ett väckelsemöte. Fler än tiotusen har kommit för att lyssna på denne 39-årige före detta ekonominister som har lanserat sin egen rörelse ”En Marche” (Framåt!) och lockat många unga mittenväljare.

– Han ger ett kompetent intryck, och så är han yngre än de andra och agerar mer naturligt. Jag gillar att han talar så mycket om jämställdhet mellan kvinnor och män, säger studenten Alice Perrin.

Bland de franska flaggorna i folkhavet vajar många EU-flaggor – något man annars sällan ser på franska valmöten. Anledningen: Macron är den ende av kandidaterna som är öppet EU-vänlig.

– Jag vill se en ny europeiskt försvarsallians, med Frankrike och Tyskland i spetsen, säger Emmanuel Macron från scenen – och får starka applåder.

I valrörelsen har han dock fått kritik för att inte ge tydliga besked i andra områden av sin politik. Då han inte räknats som favorit i valet, har många av hans anhängare accepterat det.

Men med François Fillons kampanj på knäna är det på väg att ändras.

På lördagskvällen blev Macron -också en smula mer konkret: 2 procent av BNP ska avsättas till försvarsutgifter och han vill införa en reformerad arbetslöshetsförsäkring.

–Jag måste säga att jag ändå är lite skeptisk till Macron, för det är sant att han inte har varit särskilt konkret. Men jag är ändå beredd att ge honom en chans, för jag vet inte vem annars jag skulle rösta på, säger 19-åriga Hannah Schiffmann.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Så går valet till

Frankrikes president är landets statschef, militärens överbefälhavare och har ansenlig realpolitisk makt. Presidenten väljs på fem år.

Landets sittande president François Hollande meddelade i -december förra året att han inte ställer upp för omval.

Presidentvalet hålls den 23 april i år. Om inte någon av kandidaterna får 50 procent eller mer av rösterna, kommer en andra och avgörande omgång att hållas mellan de två främsta kandidaterna den 7 maj.

Fakta.

Opinionsläget
I de senaste mätningarna leder Marine Le Pen med omkring 25 procent av väljarsympatierna. Hon är dock en mycket polariserande politiker, så den kandidat som går vidare till en andra omgång och får möta Le Pen i den tros ha en relativt god chans att ta hem slutsegern.
I nuläget ligger Emmanuel Macron och François Fillon kring 21 procent och Benoît Hamon på 18 procent, medan Jean-Luc -Mélenchon har knappt 10 procent.

Skandalerna
Såväl François Fillon som Marine Le Pen har de senaste veckorna anklagats för att ha skott sig på det offentligas bekostnad.

Fillon var fram tills nyligen storfavorit till segern. Sedan det avslöjats att hans fru fått miljontals kronor i statlig lön för arbete som Fillons assistent, trots att det är oklart om hon verkligen utfört något arbete, har dock krav höjts på att han ska träda tillbaka.

Marine Le Pen har vägrat betala tillbaka 300 000 euro (nära tre miljoner kronor) som hon fått för att avlöna personal i EU-parlamentet, men som gått till kampanjarbete i Frankrike – i strid med EU:s regler.

Internationell uppmärksamhet
EU:s framtid står på spel i valet, då Le Pen är djupt kritisk till unionen. Hon vill anordna en folkomröstning och förespråkar själv en ”Frexit”.

Även Ryssland har en framskjuten roll. Samtliga ledande kandidater förutom Hamon förespråkar någon typ av närmande till den ryske presidenten Vladimir Putin.

Längst går Marine Le Pen, vars parti tidigare fått ett fördelaktigt lån av en rysk bank. I veckan kallade Le Pen EU-sanktionerna mot Ryssland för ”korkade”, samtidigt som hon också sade sig vara en varm anhängare av Donald Trump.”

DN SÖNDAG 5 FEBRUARI 2017

“ Nationalism mot globalisering i valet som följs av hela Europa

När Marine Le Pen i dag håller sitt stora tal i Lyon drar valrörelsen i gång på allvar. Mycket står på spel: Om Frankrike får en radikal nationalistisk president kan hela EU-projektet falla samman och idén om universella mänskliga rättigheter förlora mycket av sin kraft globalt.

Lyon.
Tatueraren My Ahn ser ilsket upp med nålen i sin hand.

– Det har varit fem år av kvaliicerat skitsnack! Medan en massa saker sker i det fördolda, rapporterar ni i medierna bara om Hollandes älskarinna och om hbtq-rättigheter och sådant tjafs, säger hon och vänder tillbaka blicken mot kundens arm.

Kelly Bernard, som också jobbar i den här lilla tatuerarsalongen i norra Paris, fyller i:

– Det gör detsamma om det är Hollande eller någon annan proffspolitiker som sitter vid makten. De skyddar oss inte, de stoppar inte terroristerna, de bara släpper in fler och fler ...

Jag har hört den sortens formuleringar förut och vet vart de brukar leda. Så jag ställer frågan på en gång: Tänker de rösta på Marine Le Pen i vårens presidentval?

Kelly Bernard vrider lite på sig innan hon svarar:

– Jag vet inte. Hon har nog ingen chans, så jag tror inte att jag kommer att rösta alls.

Det är den tvekan som Nationella frontens kandidat Marine Le Pen hoppas kunna förvandla till segervittring bland sina anhängare efter helgens stormöte i Lyon.

Den 48-åriga Le Pen leder just nu i opinionsmätningarna inför presidentvalet. Hon har 25 procent av väljarsympatierna, klart före den traditionella högerns kandidat François Fillon och mittenkandidaten Emmanuel Macron, som båda har stöd av omkring 20 procent.

I en andra och avgörande omgång – en sådan hålls om ingen av kandidaterna får mer än 50 procent i den första – talar det mesta dock fortfarande för att Le Pen blir besegrad, oavsett om det blir Fillon eller Macron hon ställs mot.

I Lyon ska Le Pen försöka över-tyga sina anhängare om att det är allvar den här gången. Att presidentposten faktiskt är inom räckhåll. Att det nu till slut är skördetid för Nationella fronten, efter sex långa år av tålmodig och en ibland, för de mest radikala, smärtsam anpassning av partiprogram och retorik.

Sedan hon blev partiledare 2011 har Marine Le Pen fört Nationella fronten steg för steg bort från fadern Jean-Marie Le Pens öppna antisemitism, stockkonservativa katolicism och tal om högre och lägre stående ”raser”.

I dag betonar partiet nationell identitet, statlig kontroll av offentliga religionsuttryck (om än i synnerhet när det gäller muslimer) och den franska statens historiska rötter.

Från faderns besatthet av kamp mot kommunismen har Marine Le Pen gått till att fokusera på det hon ser som vår tids stora totalitära hot: överstatliga strukturer som EU och radikal islamism.

Från faderns tal om ”repatriering”, deportering av alla med utländsk bakgrund, har Marine Le Pen gått till att tala om invandringsstopp, hårdare medborgarskapslagar och kamp mot globalisering.

– Det har skett en ompaketering av budskapet, på ett sätt som till viss del påminner om Sverigedemokraternas utveckling sedan 1990-talet. I Nationella frontens fall innebär det i praktiken att man säljer nästan samma sak som tidigare, men på ett sätt som är politiskt gångbart i en bredare opinion, -säger Jean-Yves Camus, en av världens ledande experter på fransk extremhöger.

Strategin har gett blandade resultat. Nationella fronten har legat stadigt över 20 procent i opinionen i flera år, men de stora valframgångarna har uteblivit. Så sent som i lokalvalen i december 2015 misslyckades Nationella fronten med att ta makten i två regioner som partiet då hoppades vinna i.

– Problemet för Le Pen är att även om hon har vidgat sitt stöd i befolkningen, så är det fortfarande omkring 60 procent av väljarna som säger att de absolut inte kan tänka sig att rösta på henne, säger Jean-Yves Camus.

Å andra sidan har de övriga partierna tvingats anpassa sig till Nationella frontens agenda och problemformuleringar.

– Det är ofrånkomligt så att när ett parti som Nationella fronten ligger kring 20–30 procent i opinionen under så lång tid, så påverkar det hela det politiska landskapet. Även om det inte vinner valen, så vinner dess verklighetsbeskrivning mark.

Marine Le Pen har förberett den franska myllan. Var och varannan fransk politiker – såväl till höger som till vänster – talar i dag om patriotism och nationell identitet i termer som ibland låter misstänkt lika hennes egna.

Delvis är det givetvis en följd av de blodiga attentat som inträffat på fransk mark de senaste åren och Frankrikes militärinsats mot terrororganisationen Islamiska staten (IS) i Syrien och Irak.

Men det franska politiska schackbrädet påverkas också av politiska trender i omvärlden, och i synnerhet av det senaste årets händelser i Europa och USA.

När första omgången i presidentvalet hålls den 23 april är det på dagen tio månader sedan en majoritet av de brittiska väljarna röstade för att lämna EU, och drygt tre månader sedan Donald Trump tillträdde som amerikansk president.

Marine Le Pen hoppas att det ska ge henne medvind och proklamerar gång på gång att hon är en del av en ny nationalistisk våg som kommer att förändra världen.

Hon går till val på att anordna en folkomröstning om EU-medlemskapet och förespråkar själv en ”Frexit” (ordet är en sammanslagning av ”Frankrike” och ”Exit”) – något som skulle kunna bli slutet för hela EU-samarbetet.

– I talet i Lyon tror jag att hon kommer att skärpa tonen ytterligare. Framstå som tuffare än tidigare. Jag tror faktiskt att hon kommer att försöka låta mer som Donald Trump från och med nu, säger Jean-Yves Camus, som följt Nationella fronten sedan grundandet 1972.

Camus förväntar sig att Le Pen trycker på tre huvudsakliga frågor:
1 Fler folkomröstningar – bland annat om EU-medlemskapet – för att ta makten från eliten och ge tillbaka den till det franska folket.

2 En kraftig minskning av antalet parlamentsledamöter, också det för att ge det folkvalda parlamentet en bredsida.

3 Ett förslag om en straffskatt på utländska medborgare som arbetar i Frankrike – vilket enligt Le Pen skulle kunna bekämpa arbetslösheten som envist hängt kvar kring 10 procent under François Hollandes år vid makten.

–Det här sista förslaget är långt-ifrån moderat. Marine Le Pen verkar tänka sig att en skatt på utländsk arbetskraft införs efter att landet lämnat EU, vilket i så fall skulle slå direkt mot alla EU-medborgare i landet, säger Jean-Yves Camus.

Valet följs noga i regeringspalats runt om i Europa, där den stora -frågan är just hur Frankrikes roll i Europa och i resten av världen kommer att påverkas.
Det gäller inte minst landets inställning till Rysslands president Vladimir Putin.

Marine Le Pens parti har tidigare fått ett stort lån av en ryskägd bank, även om hon på senare tid klagat över att pengarna sinat även där.
I en CNN-intervju i veckan sade Le Pen att Krim-halvön, som Ryssland annekterade 2014, ”alltid varit ryskt” – och att EU:s sanktioner mot Putins regering är ”rena dumheter”, som hon menar aldrig kommer att få önskad effekt.

Bertrand Badie är professor i -internationella relationer vid universitetet Scienses Po i Paris. Han betonar att Le Pen inte är ensam om att vilja se ett närmande till Ryssland, även om hennes ståndpunkter är de i särklass mest extrema.

Fyra av de fem främsta kandidaterna har i själva verket gjort uttalanden som tyder på att de vill närma sig Ryssland, och åtminstone tre av dessa kan räknas som -”nationalistiskt orienterade”, -menar Badie.

–Det finns en ny konfliktlinje i fransk utrikespolitik: den som går mellan de som förespråkar en mer nationalistisk, oberoende linje och de som tror på fortsatt globalisering och på allians med västmakterna. Till de förstnämnda hör inte bara Marine Le Pen, utan också högerns François Fillon och vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon, säger Badie, som dock lägger till att -motiven skiljer sig åt mellan kandidaterna.

Fram till alldeles nyligen var François Fillon favorit i det franska presidentvalet. Han vill få fart på Frankrikes hjul genom en ekonomisk chockterapi, som bland annat skulle kapa 500 000 jobb i offentlig sektor. Samtidigt har han använt sig av en påtagligt nationalistisk retorik, som betonar patriotism och vänder sig mot invandring.

Det senare har bland Fillons närmsta anhängare setts som ett nödvändigt ont för att kunna neutralisera Le Pen och vinna över en del av de konservativa katolska väljarna.

Men en misstänkt korruptionsskandal har skakat Fillons kampanj de senaste veckorna. Han misstänks ha slussat miljontals kronor i offentliga medel till sin fru, Penelope Fillon, utan att hon utfört de arbetsuppgifter som hans assistent i parlamentet, vilket lönen var avsedd för.

Fransk polis har inlett en förundersökning och går det så långt som till åtal är Fillons kandidatur definitivt över.

I ett Paris som surrar av rykten finns det de i diplomatkretsar som misstänker att Ryssland kan ligga bakom skandalen kring Fillon, för att försöka gynna Le Pen. Själv talar Fillon dock indignerat om en ”institutionell statskupp”, orkestrerad av vänstern.

I veckan har röster höjts inom hans högerparti Republikanerna för att han ska stiga åt sidan – något som gött spekulationer om att expresidenten Nicolas Sarkozy eller den förra premiärministern Alain Juppé kan vänta i kulisserna.

Om Fillon trots allt tar sig vidare till en andra valomgång och där får möta Le Pen, kan han få svårt att med trovärdighet hävda att det måste till sparåtgärder – eftersom han själv alltså tycks ha hanterat offentliga medel på ett minst sagt tveksamt sätt.

Le Pen har också rört sig mer i protektionistisk riktning, antagligen för att försöka vinna över vänsterns arbetarröster.

Den som hittills gynnats tydligast av Fillons kris är dock en annan kandidat, som även han är på plats i Lyon i helgen: Emmanuel Macron.

Macron är en 39-årig före detta ekonomiminister, som förra året lämnade regeringen och bildade sin egen rörelse:
”En Marche” (”Framåt!”).Det innebär att han inte har något starkt valmaskineri i ryggen, men också att hans påstående att han ”varken är höger eller vänster” framstår som mer trovärdigt.

Macron är inte lika radikalt -liberal i den ekonomiska politiken som Fillon, men han står stadigt i mitten och verkar se positivt på att avreglera arbetsmarknaden och genomföra reformer liknande de som Sverige drev igenom under krisåren på 1990-talet.

Han är också en av få kandidater som har EU-flaggor vajande när han talar på valmöten.

Bakom honom jagar Socialistpartiets Benoît Hamon, som nyligen vann vänsterns primärval och har tredubblat sitt stöd på bara en månad – sannolikt tack vare exponeringen i tv-debatterna, men också för att

han lyckats framstå som någorlunda nytänkande i det krisdrabbade, regerande Socialistpartiet.

François Hollande meddelade i december att han inte ställer upp för omval, på grund av historiskt låga popularitetssiffror. Men Hamon har lyckats vända det till sin fördel, eftersom han lämnade Hollandes regering redan 2014, i protest mot den högergir som gjordes då.
Bland många unga socialister har Hamon fått något av rockstjärnestatus, på grund av sina oortodoxa förslag om medborgarlön på 750 euro i månaden (omkring 7 000 kronor) till varje vuxen fransman, legalisering av cannabis och en skatt på robotar.

Han har dock fått kritik för att inte på ett rimligt sätt kan förklara hur medborgarlönen ska finansieras. Och om han ska ha en reell chans måste han troligen övertyga Jean-Luc Mélenchon att dra tillbaka sin kandidatur. Mélenchon, som stöds av bland annat det franska kommunistpartiet, har stöd av omkring 10 procent av väljarna, vilket i nuläget ser ut att vara ungefär det som skiljer Hamon från att ta sig till andra omgången.

Samtal väntas inledas inom kort mellan de tu – men Mélenchon lär inte sälja sig billigt. Även han är för övrigt i Lyon i helgen, där han - hoppas kunna framställa sig som Marine Le Pens främste utmanare på vänsterkanten.

Få bedömare vågar spekulera i vad som skulle hända i Frankrike om Marine Le Pen lyckas ta sig hela vägen till Elyséepalatset. Men Michel Eltchaninoff, som har skrivit boken ”I huvudet på Marine Le Pen” (”Dans la tête de Marine Le Pen”), säger till DN att han fruktar att det skulle innebära en allvarlig kris för idén om universella mänskliga rättigheter i såväl Frankrike som i resten av världen.

–Marine Le Pen ser detta som en vändpunkt i historien. Hon står nära Vladimir Putin, ser sig som allierad med Donald Trump och menar att det vi nu ser är en reaktion på sociala och politiska förändringar som pågått sedan 1960-talet. Hon sätter inte mänskliga rättigheter i första rummet, utan lyfter i stället fram det hon kallar folkets rätt till självbestämmande, säger han.
Detta ”folk” är dock ofta snävt -definierat av Le Pen, menar Eltchaninoff , som också skrivit utförligt om det han ser som Nationella frontens exkluderande och islamfientliga användning av begreppet ”laicité”, som i Frankrike framför allt syftar på en lag från 1905 om den strikta åtskillnaden mellan -religion och stat.

–Le Pen är en skicklig retoriker och hon framställer sig gärna som republikens enda sanna försvarare. Men hon vill i lag förbjuda det hon kallar ”kommunitarism”, vilket i praktiken är en del av hennes bekämpning av religionen islam i Frankrike. Det riskerar att leda till en exkludering av flera stora minoriteter i landet och att mänskliga rättigheter inte längre kommer att gälla för alla, oavsett religion och etniskt ursprung, säger Michel Eltchaninoff.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“Här är de fem kandidaterna som har chans att vinna:

Marine Le Pen

Under den 48-åriga Marine Le Pens ledning har Nationella fronten distanserat sig från sitt fascistiska och antisemitiska arv, lämnat hennes fars ultraliberalism bakom sig och börjat tala mer om ekonomisk protektionism. Kravet på invandringsstopp finns dock kvar, fientligheten mot islam likaså och Le Pen har på senare tid profilerat sig som en uttalad anhängare av Donald Trump. Hon ser sig som en del av en radikal nynationalistisk rörelse i världen och vill att Frankrike lämnar EU efter en folkomröstning.

François Fillon

62-årige François Fillon- var premiärminister i Frankrike 2007–2012 och är en veteran inom Republikanerna, det parti som representerar merparten av den traditionella högern. Han använder sig av en nationalistiskt färgad retorik, är konservativ i många traditionella värdefrågor och vill minska antalet jobb i offentlig sektor med en halv miljon för att få fart på Frankrikes ekonomi. Den senaste veckan har han skakats av en misstänkt korruptionsskandal och krav på att han ska kliva åt sidan.

Emmanuel Macron

Den 39-årige Emmanuel Macron var fram till i höstas ekonomiminister och det populäraste ansiktet i François Hollandes regering. Han är socialliberalt orienterad, har tidigare arbetat för investmentbanker och har lanserat en oberoende kandidatur. Macrons rörelse ”En Marche” (”Framåt”) har vuxit kraftigt på senare tid. Han beskriver sig som ”varken höger eller vänster”, är förhållandevis EU-vänlig och ses allmänt som den populäraste mittenpolitikern i valrörelsen.

Benoît Hamon

Socialistpartiets kandidat är 49 år gammal, före detta utbildningsminister och inspirerad av den amerikanska vänstersenatorn Bernie Sanders, brittiska Labours partiledare Jeremy Corbyn och det spanska vänsterpartiet Podemos. Hamon tillhör vänster-flygeln i - och drömmer om ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle, där arbetet spelar allt mindre roll. Vill successivt införa en medborgarlön för alla vuxna fransmän på 750 euro per person.

Jean-Luc Mélenchon

Den 65-årige Jean-Luc Mélenchon är liksom Macron en tidigare socialistisk minister som kastat loss från partiet och lanserat en oberoende kandidatur. Han står långt ut på vänsterkanten och har bland annat stöd av det franska kommunistpartiet. Socialistpartiets Benoît Hamon har vädjat till Jean-Luc Mélenchon om att han ska dra tillbaka sin kandidatur, för att inte vänsterrösterna ska splittras. Hittills har dock Mélenchon gett socialisterna kalla handen.

Om reportern.

Erik de la Reguera är Dagens Nyheters korrespondent i Paris. Han bevakar både Frankrike och Stor-britannien för tidningen.

Åren 2007–2013 var Erik de la Reguera DN:s korrespondent i Latinamerika, först baserad i Buenos Aires och sedan i Mexico City.

Han har skrivit två hyllade reportageböcker: ”Kokain” (2010) om den globala kokainhandeln och ”Gränsbrytarna” (2014) om papperslösa migranters resor mot Europa och USA. “

DN SÖNDAG 5 FEBRUARI 2017

“ Relationen till EU kommer att förändras oavsett utgång

Analys. När Frankrike väljer ny president kommer det också att påverka Europasamarbetet. Frågan är bara hur stor omvälvningen blir.

Det kommande valet i Frankrike får betydelse för hela Europa. Alla presidentkandidater vill förändra det europeiska samarbetet, men på olika sätt.

Nationella frontens ledare -Marine Le Pen går längst och hoppas kunna vända upp och ned på det mesta. Le Pen tycker att Frankrike ska lämna såväl EU, euron som Europakonventionen för mänskliga rättigheter.

Förändringar blir det också om François Fillon fortsätter att vara borgerliga UMP:s kandidat och sedan vinner valet. Fillon vill ha ett starkt EU, men tycker att kommissionen styr för mycket.

I några frågor är Fillon och Le Pen dessutom överens. Båda vill ha en närmare relation med Ryssland och tycker att EU ska avveckla de nuvarande sanktionerna. Båda anser också att Europadomstolen om mänskliga rättigheter i Strasbourg har för mycket makt.

Fillon är upprörd över att Europadomstolen har dömt Frankrike eftersom landet inte erkänner barn som fötts av surrogatmammor i annat land. Domstolen i Strasbourg ska sluta lägga sig i ”grundläggande frågor för ett samhälle”, deklarerade Fillon nyligen.

Om inte detta sker vill han att Frankrike ska lämna Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna, som är domstolens grund.

De ledande vänsterkandidaterna är också kritiska mot EU och vill ha förändringar, men av annan karaktär.

Socialistpartiets Benoît Hamon kräver bland annat avskrivningar av Greklands och andra euroländers skulder och säger nej till EU:s - handelsavtal med Kanada.

Vänsterfrontens Jean-Luc Mélenchon håller med och anser dessutom att EU för en aggressiv politik gentemot Ryssland.

Mittenkandidaten Emmanuel Macron är den ende som profilerar sig genom att försöka slå ett slag för EU. ”Vi behöver Europa, eftersom Europa gör oss större, eftersom Europa gör oss starkare”, manar årets uppstickare.

Vem som vinner på att vara för eller emot EU i Frankrike är inte självklart.

Stödet för EU sjunker. I den senaste mätningen var det bara 29 procent av fransmännen som tyckte att EU är något entydigt positivt, 39 procent var neutrala och 31 procent var entydigt negativa.

Resultatet är ingen stor överraskning. Frankrike tog förvisso initiativ till det som blev EU 1950, men den interna kritiken har samtidigt varit utbredd från allra första stund. President Charles de Gaulle var en av dem som föraktade det han kallade ”byråkraternas välde i Bryssel”.

Att överlåta makten att bestämma till de gemensamma EU-organen är fortfarande en känslig sak för den starka franska statens företrädare.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “